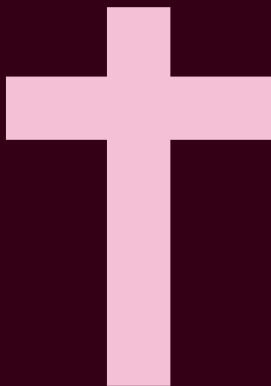

Nyihye Fufole'n

Anyin: Nyihye Fufole'n New Testament

Nyɨhyɛ Fɔfɔɛ'n

Anyin: Nyɨhyɛ Fɔfɔɛ'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Agni Sanvi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b4bf56fc-6e3d-5a7c-9f55-25d2c3645a88

Contents

MATIE	1
MAAKI	72
LUKU	117
ZUAN	192
JUNMAN	247
LJMN	315
1 KOLINTI	346
2 KOLINTI	375
GALASI	394
EFEZI	405
FILIPU ASONIN MMA	416
KOLJSU	424
1 TESALONINKI	432
2 TESALONINKI	439
1 TIMOTE	443
2 TIMOTE	452
TITI	458
FILEMON	463
EBELE'N-MO	465
ZUAKI	488
1 PI&LI	496
2 PI&LI	506
1 ZUAN	512
2 ZUAN	520
3 ZUAN	522
ZUDI	524
AYIKELE	527

EJOLEKPA 'N MƏ MATIE HELELI'N

M'ə wə nun'n

Nwan sʋanlan dɪe y'ə le Matie? Matie, mə be fele yí biekun Alife Levi'n (Maaki 2.14, Luku 5.27), anin ə wə Zozi mməfɔe bulu nʋn nnyuan nɪn anun bie. Ɔ dide ajule man *Ləmʋn awaa m'ə sie Izalayɛ mǎn'n. Zozi mɛle sʋ, Zufu kʋn m'ə dide ajule sə'n man Ləmʋn'n, Zufu'n-mə bu yí ke ə tɪ etefɔe kpili kpa. Bɛ kpə sʋanlan sə'n kpa. Ɔ sanlɪn ke ə bʋka Izalayɛ mgbəfɔe'n-mə. Nan Zozi dɪe, ə'a nwun Matie anwʋn anwunnvoe. Ɔ'a fele yí ke ə yáci ajule junman'n m'ə di'n nán ə káci yí sʋanlan. Yé nzi man Matie anwʋn ejɔle dəʋn, nan ke be le kpɪn be kele'n, yí yê ə heleli Ejɔlekpa ɛhɪ ə.

Ejɔlekpa sə nɪn anun, Matie le kele yé ke Zozi Kilisi tɪ Izalayɛ Belemgbin Nguandefɔe, ə fi belemgbin *Davidi afilie nɪn anun. Yí dein yê Nyanmɪan nanndɪli yí mgbəmanfɔe'n-mə asʋ daba ə bəli Izalayɛ amma'n-mə anəhɔba ke cian kʋn ə 'ba le bé tɪ ə.

Matie 'bə yí Ejɔlekpa nɪn abʋ'n, ə le kan yé Zozi anan'n-mə nʋn yí awəle nɪn anwʋn ejɔle (yí tɪ 1-2). Ɔ le kele ke Zʋan Batisi kpɪnlɪn sənɪnlɪn Zozi ə nʋn ke Abənsanmʋn kpɪnlɪn səlɪ Zozi nɪanlɪn'n (3.1-4.11). Eɛə ə man ye nwun asinbɛnwʋn ninnge mə Zozi yəli nʋn ejɔle'n-mə m'ə hanlɪn wə Galile mǎn nɪn anun'n (4.12-18.35). Ejɔlekpa nɪn ayuelɛ, ə man ye nwun ke Zozi həli Zoluzalemʋn, lika mə yí mgbəfɔe'n-mə hunlɪn yí kʋlɔwa nɪn asʋ m'ə fi ewue nɪn tinngele'n (19-28.15). ɛhɪ anzin, Zozi nʋn yí menian'n-mə kə yia bʋka kʋn asʋ Galile mǎn nɪn anun ɛlə (28.16-20).

Ejɔlekpa ɛhɪ anun, ye nwun ke Zozi heheleli Anwunno Belemgbin Mǎn nɪn anwʋn ninnge dəʋn. Matie a hohuan nunhan nnun m'ə wəwalɪ kpa nɪn anʋan: (1) Zozi le kan kele yí menian'n-mə ke be kpɪn be bu Anwunno Belemgbin Mǎn nɪn anun amanmuo'n (yí tɪ 5-7). (2) Zozi le kele yí menian bulu nʋn nnyuan'n ke be kpɪn be bə Anwunno Belemgbin Mǎn nɪn anwʋn ejɔle'n kpaye'n (yí tɪ 10.5-42). (3) Zozi le kan Anwunno Belemgbin Mǎn nɪn anwʋn ejɔle ə bu yí anyɪndala nɪn (yí tɪ 13). (4) Zozi le kan ete eyəle nʋn ete face nɪn anwʋn ejɔle (yí tɪ 18). (5) Zozi le kan mǎn nɪn ayuelɛ ə nʋn ke ə 'kpɪn bua menian'n-mə kʋalaa ndɛɛ nɪn anwʋn ejɔle (yí tɪ 24-25).

*Zozi Kilisi anan-mə dunman'n
(Luku 3.23-38)*

¹ ɛ 'nwun Zozi Kilisi anan-mə dunman'n, ə bə yí bʋ *Abalahmʋn ɛlə dede ə sɪn belemgbin *Davidi ɛlə nán ə'a tʋ Zozi.

² Abalahamun woli Izaki, nan Izaki a wv Zvakobu, Zvakobu a wv Zuda non yi nianman'n-mo, ³ Zuda a wv Falesi non Zala. Be nin y'o le Tamaa. Falesi a wv Esilomun, Esilomun a wv Alamun, ⁴ Alamun a wv Aminnandabu, Aminnandabu a wv Naason, Naason a wv Salimun, ⁵ Salimun a wv Boozu. Yi nin y'o le Lahabu. Boozu a wv Obedi. Yi nin y'o le Lutv. Obedi a wv Zese, ⁶ Zese a wv Davidi, Davidi a wv Salomun. Yi nin'n ti Uli ayi daba. ⁷ Salomun a wv Oloboamun, Oloboamun a wv Abia, Abia a wv Asafv, ⁸ Asafv a wv Zozafati, Zozafati a wv Zolamun, Zolamun a wv Oziasi, ⁹ Oziasi a wv Zoatamun, Zoatamun a wv Akazi, Akazi a wv Ezekiazu, ¹⁰ Ezekiazu a wv Manase, Manase a wv Amun, Amun a wv Zoziasi, ¹¹ Zoziasi a wv Zekonia non yi nianman'n-mo. Mele so nun anun ye be hylu Izalayε amma'n-mo hali Babilonun o.

¹² Mo be hali Babilonun'n, nan Zekonia a wv Salatie, Salatie a wv Zolobabeli, ¹³ Zolobabeli a wv Abiwudi, Abiwudi a wv Eliakimun, Eliakimun a wv Azoo, ¹⁴ Azoo a wv Sadaki, Sadaki a wv Akimun, Akimun a wv Eliwudi, ¹⁵ Eliwudi a wv Eleazaa, Eleazaa a wv Matan, Matan a wv Zvakobu, ¹⁶ Zvakobu a wv Zozefv. Yi yi y'o le Mali. Mali so'n, yi ye o woli Zozi mo be fele yi *Kilisi nun o.

¹⁷ Ke o fi Abalahamun bele so dede m'o ko ju Davidi bele so'n, be ti sie bulu non nnan, ye o fi Davidi bele so dede m'o ko ju mele mo be hylu Izalayε amma'n-mo be hali Babilonun'n, be ti sie bulu non nnan biekun, ese dede m'o ko ju Kilisi nun awole'n, be ti sie bulu non nnan.

Zozi Kilisi awole'n
(Luku 2.1-7)

¹⁸ E 'nwun ke o kpɔnlin yoli mo be woli Zozi Kilisi'n. Anun Mali m'o ti yi nin'n, o non Zozefv b'a ja be nwon. Nan asannan nan Zozefv a fa Mali atonvole'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n tunmin'n ko man Mali ko nwonnze. ¹⁹ Zozefv m'o ti yi hun'n ti swanlan sese. Ye kemoo ngulo man ke o bo Mali anwon ejole o kele menian'n-mo, o fuali ke o non yi be 'titi nvialie nun.

²⁰ Kemoo anun ajunlin so'n wo yi ti anun'n, ye Mun bafve'n kun ko a ko hin yi elalie. Yi nwan: "Belembin *Davidi anonman Zozefv, n'e hyohyobun wo bu asi, fa Mali sie wo nwon ke wo yi. O sanlin ke baa'n m'o le nwonnze yi'n fi Wawe Nwanzan-nwanzan'n. ²¹ O 'ba wo baa belenzua kun. Baa so'n, e 'ba tun yi Zozi, yi dein ye o 'ba le yi menian'n-mo fi be ete nun anun o."

²² Ehi kwalatin wali maan ejole'n mo ye Mun manlin yi kpomanfve'n hanlin'n kpɔnlin so. Yi nwan:

²³ *Nian, talua muan'n 'ba nwonnze,*

o 'ba wo baa belenzua kun.

Baa so'n, be 'ba fele yi Emannue.

(Emannue, yi bu y'o le ke Nyanman non ye ti.)

²⁴ Mə Zozefo fi nafele nin anun tinngeli'n, ə yəli like'n mə yé Mun bəfue'n heleli yí'n. Ɔ səlɪ Mali nun ə falɪ yí kacili yí yi. ²⁵ Nan kəsu ə nun yí b'a nna man dede Mali wəli yí wa belenzua'n nán ə'a tən yí Zozi.

2

Ngələfve'n-mə 'ba kpənnɛ Zozi bɛ sv yí

¹ Bɛ wəli Zozi Zude mən nun anun kulo'n mə bɛ fɛle yí Betelehemun nun asu. Mɛle sə'n, anun belemgbin *Elədi y'ə sie Zude mən nun ə. Mə bɛ wəli Zozi'n, ngələfve'n-mə mə bɛ nian nzalama'n, bɛ fi lika mə senzɛ'n fite'n, bɛ walɪ Zoluzalemun ɛbɛle. ² Mə bɛ juli ɛbɛle'n, nán b'a bisa menian'n-mə kɛ: “Zufu'n-mə belemgbin'n mə b'a wə yí'n, ə wə nin? Y'a nwun yí nzalama'n senzɛ afitelɛ ɛlə, yɛ walɪ kɛ yɛ 'ba a sv yí.”

³ Mə belemgbin Elədi ə nun Zoluzalemun kulo nun asu menian'n-mə kʷalaa tɪlɪ ɛjələ sə'n, bɛ nʷən wəsu bɛ. ⁴ Belemgbin Elədi kə yia Nyanmian *teeyifve mgbain'n-mə kʷalaatin, ə nun *mala nun asu mgbain'n-mə nán ə'a bisa bɛ lika m'ə sɛ kɛ bɛ wə *Kilisi'n. ⁵ Bɛ nwan: “Ɔ sɛ kɛ bɛ wə yí Betelehemun, Zude mən nun anun. Ɔ sanlɪn kɛ ɛjələ mə Nyanmian kpəmanfve'n heleli'n y'ə le kɛ:

⁶ *Emə Betelehemun amma mə emə wə Zude mən nun anun'n, emə kulo'n tɪ man kulo kaan wə Zude kulo mgbili'n-mə afian.*

Ɔ sanlɪn kɛ bɛ 'ba wə svanlan kən bɛ tv emə anun.

Svanlan sə'n yê ə 'ba nian Izalayɛ amma'n-mə

mə bɛ tɪ mɪn dɛ nin asu

kɛ bva ɛnianfve nian yí mmva'n-mə asu'n.”

⁷ Mə belemgbin Elədi tɪlɪ ɛjələ sə'n, ə kə fɛle ngələfve'n-mə nʷialɛ nun ə kə bisa bɛ mɛle kpa bəkəə mə nzalama'n fiteli'n.

⁸ Ɛhɪ anzin, ə kə svan bɛ Betelehemun ɛlə, yí nwan: “Emə hə Betelehemun ɛlə, nán bɛ hə kpənnɛ batənman sə'n kpa. Sɛ emə nwun yí a, bɛ mán mɪn nzu tí, maan mɪn kəsu n gə n zó yí bie.”

⁹ Mə belemgbin Elədi hanlɪn sə heleli bɛ yueli'n yê bɛ həli ə. Mə bɛ 'kə'n, bɛ 'nian an, anun nzalama'n mə bɛ nwunlɪn yí senzɛ afitelɛ ɛlə'n li bɛ nyunnun. Ɔ li bɛ nyunnun dede m'ə juli sua'n mə batənman kaan'n wə nun nin ati sə'n, ə kə jinlan.

¹⁰ Nzalama sə'n mə bɛ nwunlɪn yí'n man bɛ kə li fɛ kpili kpa.

¹¹ Bɛ kə wəlu sua nun anun bɛ kə nwun batənman'n ə nun yí nin Mali. Bɛ kə kətu bɛ kə sɔ batənman'n. Mə bɛ səlɪ yí yueli'n, bɛ kə tutulu bɛ bəle'n-mə anun. Bɛ kə fa ninngɛ nsan mə yí nʷən cian kpa'n bɛ kə fi yí ata. Kən tɪ esika ɛmanlan. Kən tɪ *ansan mə bɛ yala yí a, ə ban fanlan. Yê kən kəsu tɪ minli mə bɛ fa bɛ yə ayile anaan anatɪli. ¹² Ɛhɪ anzin, Nyanmian kə hən bɛ ɛlalɛ kɛ nán bɛ sa bɛ nzin bɛ sɪn belemgbin Elədi anʷən ɛlə kən. Ɔ man bɛ sɪnlɪn lika fəfəle bɛ həli bɛ kulo.

Be nwn Zozi 'ba hɔ Ezipiti mân nun

¹³ Mɔ ngelefɔe'n-mɔ hɔlɔ'n, yé Mɔn bɔfɔe'n kɔn kɔ a kɔ hɔn Zozeɔfɔ elalɛ, yí nwan: “Zozeɔfɔ, jasɔ fa batɔnman'n nun yí nin nwanndi kɔ tanlan Ezipiti mân nun anun elɔ. Sɛ n ganlɔn n geleli man wɔ́ kɛ ε sá bála a, n'ε ba. Ɔ sanlɔn kɛ, belemgbɔn Elɔdi 'kpɔnnde kɛ ɔ kun batɔnman'n.”

¹⁴ Kɔngɔɛ sɔ nun ala, Zozeɔfɔ kɔ fa batɔnman'n nun yí nin, be kɔ nwanndi be kɔ hɔ Ezipiti. ¹⁵ Be wɔ elɔ dede belemgbɔn Elɔdi wuli nán b'a sa b'a a. Yí sɔ'n, ejɔle'n mɔ Nyanmɔian manlɔn kpɔmanfɔe'n hanlɔn yí daba nun a kpɔn sɔ. Yí nwan:

M'an han m'an hele mín wa'n kɛ ɔ fi Ezipiti ɔ jásv.

Mmatɔnman nganngan'n-mɔ ehuan'n

¹⁶ Mɔ belemgbɔn Elɔdi nwunlin kɛ ngelefɔe'n-mɔ a laka yí'n, ɔ felɔ eya kpa. Ɔ titɔlɔ cɔan'n mɔ ngelefɔe'n-mɔ nwunlin nzalama'n dede a, anɔn ɔ'a nwun kɛ batɔnman'n ka kaan di afɔe nnyuan. Yí ti, ɔ kɔ sɔan yí nzalafɔ'n-mɔ Betelehemɔn nun kulo'n-mɔ kɔalaa mɔ be mantan mantan yí'n-mɔ asɔ kɛ be hó hún mmatɔnman mmelenzua mɔ b'a li afɔe nnyuan'n, ɔ nun bé mɔ be lili man afɔe nnyuan'n kɔalaaatin. ¹⁷ Kɛ ɔ yɔli mɔ Nyanmɔian kpɔmanfɔe Zolomin ejɔle'n m'ɔ hanlɔn'n kpɔnlin sɔ nun anɔn. Yí nwan:

¹⁸ *Be tɔli etian nwn esuan nwn awɔ́le mgbili*

Lama kulo nin asɔ.

Lasɛɛ yé anɔn ɔ le sun yí mma'n-mɔ ɔ.

Ɔ ngulo man kɛ be kpata yí,

ɔ sanlɔn kɛ yí mma'n-mɔ a wu.

Zozeɔfɔ-mɔ fi Ezipiti be 'ba sa be ba

¹⁹ Mɔ belemgbɔn Elɔdi wuli'n, yé Mɔn bɔfɔe'n kɔn walɔ hɔnlin Zozeɔfɔ elalɛ Ezipiti mân nun. ²⁰ Yí nwan: “Zozeɔfɔ, jasɔ fa batɔnman'n nun yí nin sa kɔ Izalayɛ mân nun anun. Ɔ sanlɔn kɛ, bé mɔ anɔn be le kpɔnnde batɔnman'n be kun yí'n, b'a yue wu.”

²¹ Ehi a, Zozeɔfɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa batɔnman'n nun yí nin, be kɔ sa kɔ hɔ Izalayɛ mân nun anun. ²² Mɔ Zozeɔfɔ juli ebele m'ɔ tɔli kɛ Aakelawusi a li yí sɔ Elɔdi aja ɔ'a kaci Zude belemgbɔn'n, ɔ sulɔli ebele lika sɔ nun anun etanlan. Elalɛ nun, mɔ Nyanmɔian heleli yí atɔn m'ɔ di kɛ ɔ sɔn sɔ'n, Zozeɔfɔ bɔli yí ti Galile mân nun anun. ²³ M'ɔ hɔli juli elɔ'n, ɔ tanlanlin kulo'n mɔ be fele yí Nazaletɔ nun asɔ. Ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmɔian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɔn nun a kpɔn sɔ. Bé nwan:

Be 'ba fele yí Nazaletɔ sɔanlan.

3

Zvan Batisi 'ba han Nyanmɔian Anwan Ejɔle'n

(Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18, Zvan 1.19-28)

¹ Mele sɔ nun anun, sɔanlan kɔn kɔ fite Zude mɔn nun anun ewɔ nun anun. Sɔanlan sɔ'n, be fele yí *Zɔan Batisi. ɔ kan Nyanmian Anɔan Ejole'n ɔ kele menian'n-mɔ. ² ɔ kan ke: “Emɔ nún bé nwɔn be yáci bé abalabɔ ete'n. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin elie mele nun a kpunngɛ.” ³ Zɔan sɔ'n yê Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi hanlɔn yí ejole daba ke:

Sɔanlan bie le tian ewɔ nun anun elɔ ke:

Emɔ sésie yé Mɔn atɔn'n, be mɔn ɔ tɔnngɛ fɔɔn!

⁴ Zɔan taladie'n m'ɔ wula'n, be le sɔamo enyuan yê b'a nwɔn ɔ, yê naan kpolo beletɔ hyɔ yí afian. Teteɔvɔvɔa nɔn we yê ɔ di ɔ. ⁵ Zoluzalemɔn menian nɔn Zude mɔn nun anun menian, ɔ nɔn bé mɔ bé kulo'n-mɔ mantan asue Zuludɔn'n, be ba Zɔan anwɔn ebele. ⁶ Be kan bé ete'n kwalaa menian'n-mɔ anyunnun be man Zɔan sɔnɔn bé asue Zuludɔn nun anun.

⁷ Mɔ Zɔan nwunlin ke *Falisifɔe nɔn *Sadusifɔe'n-mɔ dɔvɔn le ba maan ɔ sɔnɔn bé'n, yí nwan: “Ati anun ete mma ke owol! Nwan yê ɔ seli emɔ ke esɔnian nun ala kwalaa ke ɔ de bé fi Nyanmian sikpe nun anwɔn ɔ? ⁸ Yí ti, emɔ yɔ nyɔlie m'ɔ kele ke emɔ a kaci bé abalabɔ ete'n b'a fa bé nwɔn b'a man Nyanmian. ⁹ Nan nán be se bé nwɔn ke: ‘Yé sɔ y'ɔ le *Abalahamɔn, yí ti Nyanmian ngɔala man yé like fí yɔ.’ Afi mun kan mun kele emɔ ke Nyanmian kwalaa ke ɔ fa nyɔvɔe ehi-mɔ kaci Abalahamɔn amma. ¹⁰ B'a si akunman nun a yue. Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, be 'kpe be tɔ sɔn nun anun.

¹¹ “Mɔn die, mun fa nzue mun sɔnɔn emɔ m'ɔ kele ke emɔ a kaci bé abalabɔ'n. Nan sɔanlan'n m'ɔ fi mɔn nzin ɔ le ba'n, ɔ le tunmin tala mɔn. Mɔn nze nvata man ke mun nyannji yí ja mgbabɔa nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ. Yí die, ɔ 'ba fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n nɔn sɔn ɔ sɔnɔn emɔ. ¹² ɔ le yí huhuamɔa'n yí sa nun, ɔ 'ba huhu *bele mma kpa'n ɔ fa sie yí esie nun anun, nan ɔ ju ewula'n gua sɔn'n m'ɔ nnun man lé nun anun.”

Zɔan 'ba sɔnɔn Zozi

(Maaki 1.9-11, Luku 3.21-22)

¹³ Mele sɔ nun anun, Zozi fi Galile mɔn nun anun ɔ walɔ asue Zuludɔn nun anɔan Zɔan anwɔn ebele ke ɔ sɔnɔn yí. ¹⁴ Zɔan a nne a ndɔ man nun, yí nwan: “Mɔn yê ɔ fata ke m ba wɔ nwɔn m man ε sɔnɔn mɔn ɔ. Nan wɔ die, wɔ lɔli yê ε le ba maan mun sɔnɔn wɔ ɔ!”

¹⁵ Mɔ Zɔan anɔan tɔli'n, Zozi nwan: “Dɔe mɔ ye wɔ nun'n, tie nán sɔnɔn mɔn. ɔ sanlɔn ke, ebele nun anun yê ye 'ba yɔ like m'ɔ tɔ sɛsɛ wɔ Nyanmian anyunnun ɔ.” Ehi a, Zɔan kɔ tie ɔ kɔ sɔnɔn Zozi.

¹⁶ Mɔ Zozi fi asue nun anun ɔ 'fite'n, anwunno kɔ buke. Zozi 'nian an, anɔn Nyanmian Wawe'n le ju ɔ ba yí nwɔn ke abubule. ¹⁷ Ebele ala, anɔe kɔn kɔ te anwunno elɔ ke: “Sɔanlan ehi tɔ mɔn ehulo Baa, m'an fa mɔn lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun.”

4

*Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nian
(Maaki 1.12-13, Luku 4.1-13)*

¹ Ehi anzin, Nyanmian Wawe'n kɔ fa Zozi asue Zuludin nun anvan ɔ nun yɪ kɔ hɔ ewā nun anun. Ebele, Abɔnsanmɔn kɔ sɔ yɪ kɔ nian. ² Zozi kɔ hyɪ ehɔe kɔngɔe nun eyua dede cian abulanan. Mɔ cian abulanan'n sinlɪn'n nán ehɔe a hun yɪ. ³ Abɔnsanmɔn kɔ kpɔ yɪ. Yɪ nwan: "Sɛ Nyanmian Awa y'ɔ le wɔ sakpa a, anun kan kele nyɔbɔe ehi-mɔ maan bɛ káci kpaɔn."

⁴ Mɔ Abɔnsanmɔn hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: "B'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

*Nán kpaɔn ala yê sɔvanlan di a, ɔ nyan ngvan ɔ.
Nan ejɔle biala m'ɔ fi Nyanmian anvan kɔ fite'n,
ɔ man sɔvanlan nyan ngvan."*

⁵ Ehi a, Abɔnsanmɔn nun yɪ kɔ hɔ Zoluzalemɔn m'ɔ tɪ kulo nwanzan-nwanzan nun asɔ, ɔ kɔ fa yɪ kɔ sie Nyanmian awulo nun anun sua nun ati sɔ anwunno. ⁶ Yɪ nwan: "Sɛ Nyanmian Awa y'ɔ le wɔ sakpa a, anun kulu tɔ asi. Afi b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

*Wɔ dunman nun, Nyanmian 'ba man yɪ mmɔfɔe'n-mɔ atɪn
kɛ bɛ sɔ wɔ bɛ sa nun
nán wɔ ja a mgbula man ebɔe."*

⁷ Mɔ Abɔnsanmɔn hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: "B'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

N'ɛ sɔ yɛ Min m'ɔ tɪ wɔ Nyanmian'n nian."

⁸ Eɛ Abɔnsanmɔn kɔ fa Zozi kɔ hɔ buka kannganlaun kpa kɔn asɔ. ɔ kɔ yɪ mân nun anun mmelemgbɪn mân'n-mɔ kwalaa nun bɛ anunminnyanmɔn'n ɔ kɔ hele yɪ. ⁹ Yɪ nwan: "Sɛ ɛ tu tɔ mín ja nun ɛ sɔ mín an, mɪn 'fa ehi kwalaa mɪn man wɔ."

¹⁰ Ehi a, Zozi nwan: "*Satan, kɔ! ɔ sanlɪn kɛ b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke:

*Yɛ Min m'ɔ tɪ wɔ Nyanmian'n,
yɪ ngɔnmɪn cein y'ɔ di kɛ ɛ sɔ yɪ ɔ."*

¹¹ Mɔ Zozi hanlɪn ehi'n, afi Abɔnsanmɔn kɔ yaci yɪ. Nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele, bɛ kɔ buka yɪ.

*Zozi 'ba bɔ yɪ junman nun abɔ Galile mân nun anun
(Maaki 1.14-15, Luku 4.14-15)*

¹² Ehi, Zozi 'tie a, b'a tɔ Zɔvan fiadi. Zozi kɔ hɔ Galile mân nun anun ɛɔ. ¹³ ɔ'a ndanlan man Nazaletɪ kulo nun asɔ. Nan ɔ hɔlɪ tanlanlɪn kulo'n mɔ bɛ fɛle yɪ Kapɛɛnawɔmɔn nun asɔ. Kulo sɔ'n wɔ Galile asue nun anvan, Zabulɔn nun Nɛfɔtali etin diɛ nun asɔ. ¹⁴ ɔ yɔlɪ sɔ maan ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi hanlɪn yɪ daba'n kpɪnɪn sɔ. Yɪ nwan:

¹⁵ *Zabulɔn nun Nɛfɔtali amma
nun bɛ mɔ bɛ wɔ Asue Kpili nun anvan ɛɔ*

dede ɔ *kɔ ju asue Zuludin nɪn anzin elɔ ebue kɔn*,
 ɔ *nɔn bɛ mɔ bɛ wɔ Galile mɔn nɪn anun*
mɔ bɛ dɔvɔn bɛ tɪ man Zufv'n,
 16 *menian sɔ'n-mɔ mɔ bɛ gua awosin nɪn anun'n*,
bɛ 'ba nwun kanlannɛ kpɪli kpa kɔn!
Yɛ m'ɔ tv de bɛ mɔ bɛ gua ewue mɔn tuun nɪn anun'n,
kanlannɛ'n 'ba ta lika sɔ'n!

¹⁷ ɔ fi meɛ sɔ'n yɛ Zozi bɔli Nyanmɪan junman nɪn abɔ ɔ. Yɪ nwan: “Emɔ nɪn bɛ nwɔn bɛ yɛci bɛ abalabɔ etɛ'n. ɔ sanlɪn kɛ Anwunno Belemgbin elie meɛ nɪn a kpunngɛ!”

Zozi 'ba fɛɛ menian nnan mɔ bɛ cɪ ejue yɪ nwɔn
(Maaki 1.16-20, Luku 5.1-11)

¹⁸ Mɔ Zozi 'sɪn Galile asue nɪn anɔvan'n, ɔ kɔ nwun anianman nnyuan. Kɔn li Simɔn, bɛ fɛɛ yɪ biekun Pɪɛli, ɔ nɔn yɪ nianman Andele. Anɪn bɛ lɛ gua dada, ɔ sanlɪn kɛ bɛ tɪ asufuɛ. ¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “Emɔ bɔla bɛ sɪ mɪn sɔ, nɔn mɪn 'ba man emɔ fɛfɛɛ menian bɛ man mɪn.” ²⁰ Kɛ Zozi anɔvan 'tɔ ala, bɛ kɔ yaci bɛ dada'n-mɔ ebeɛ bɛ kɔ si yɪ sɔ.

²¹ Zozi fi ebeɛ ɔ kɔ hɔ yɪ nyunnun kaan, ɔ 'tv yɪ nyɪn an, ɔ kɔ nwun anianman nnyuan mmiekun-mɔ. Bɛ tɪ Zebede amma. Kɔn li Zɔvaki yɛ kɔn kɔsɔ li Zɔvan. Anɪn bɛ nɔn bɛ sɪ Zebede bɛ gua elɛɛ nɪn anun, bɛ lɛ kpɔnmgbɔ bɛ dada'n-mɔ anun. Zozi kɔ fɛɛ bɛ. ²² Ebeɛ ala, bɛ kɔ yaci bɛ sɪ Zebede nɔn elɛɛ nɪn ebeɛ bɛ kɔ si Zozi sɔ.

Zozi 'ba nanndɪ Galile mɔn'n lika kvalaatin
(Luku 6.17-19)

²³ Ehi, Zozi nanndɪ Galile mɔn'n lika kvalaatin. ɔ kekele menian'n-mɔ Nyanmɪan Anɔvan Ejɔɛ'n Zufv'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun. ɔ bɔ Nyanmɪan Belemgbin Mɔn nɪn anwɔn Ejɔɛkpa'n ɔ kekele bɛ, eɛɛ menian mɔ ewue ngacile ngacile kvalaa lɛ kun bɛ, ɔ nɔn bɛ kvalaa mɔ b'a bubu'n, ɔ man bɛ nwɔn sa. ²⁴ Ehika ati, Zozi dunman'n kɔ fa Sili mɔn bɔndɪn'n. Bɛ fa bɛ mɔ ewue ngacile ngacile kvalaa lɛ kun bɛ'n bɛ beɛ Zozi: bɛ mɔ bɛ nwɔn fɔfɔ bɛ ɔ, bɛ mɔ wawɛ etɛ'n-mɔ wɔ bɛ nɔn ɔ, bɛ mɔ bɛ tɔ mgbutie ɔ, ɔ nɔn bɛ mɔ b'a bubu ɔ, ɔ man bɛ kvalaa bɛ nwɔn sa. ²⁵ Menian dɔvɔn kpa si yɪ sɔ. Mmie-mɔ fi Galile, mmie-mɔ fi mɔn'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ Kulo Bulu nɪn anun, mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn kulo nɪn asɔ ɔ nɔn Zude mɔn nɪn ɔ nɔn mɔn'n m'ɔ wɔ asue Zuludin nɪn anzin elɔ nɪn anun.

5

Zozi 'ba fv bɔka kɔn asɔ

ɔ kekele yɪ menian'n-mɔ Nyanmɪan ninngɛ

¹ Mɔ Zozi nwunlin meninsɔnman'n, ɔ kɔ fv bɔka kɔn asɔ, ɔ kɔ tanlan asɔ. Yɪ menian'n-mɔ kɔ kpɔ yɪ, ² ɔ kɔ hehele bɛ Nyanmɪan ninngɛ. Yɪ nwan:

Nyila nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.20-23)

³ “Nyila hán bé mɔ be si yí fóón ke Nyanmian anyunnun be ti wawɛ nun ehianfɔe'n. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé diɛ.

⁴ “Nyila hán bé mɔ bé lɔa a bɔ bé nwɔn'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian 'ba cici bé lɔa.

⁵ “Nyila hán bé mɔ be bebele bé nwɔn asɔ'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian 'ba fa asɛ'n sie bé ajâ.

⁶ “Nyila hán bé mɔ be yɔ biala be bu mân'n sese ke Nyanmian le kpɔndɛ yí'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian 'ba man bé yí nwɔn anwɔnsele kpa.

⁷ “Nyila hán bé mɔ be nwun bé manngɔn'n-mɔ anwɔn anwunnvoe'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian kɔsɔ 'ba nwun bé nwɔn anwunnvoe.

⁸ “Nyila hán bé mɔ be fa bé ahɔnlɔn'n kwalaa be kulo Nyanmian be yɔ like m'ɔ kulo'n. ɔ sanlɔn ke be 'ba nwun Nyanmian.

⁹ “Nyila hán bé mɔ be man bé manngɔn-mɔ tanlan anzɔnunjɔ nun'n. ɔ sanlɔn ke Nyanmian 'ba fa bé yɔ yí mma.

¹⁰ “Nyila hán bé mɔ be bu mân'n sese ke Nyanmian le kpɔndɛ'n mɔ yí ti be le kele bé yale'n. ɔ sanlɔn ke Anwunno Belemgbin Mân'n ti bé diɛ.

¹¹ “Nyila hán emɔ mɔ be ti mín menian'n. Mɛle mɔ menian'n-mɔ 'kpe emɔ nzuba, be kele emɔ ahɔlɔwa ese be kpe esɔan ngacile biala be tɔ emɔ abɔ'n, ¹² emɔ lí fe, be mán bé nwɔn té bé! ɔ sanlɔn ke nyanmiansɔ elɔ, emɔ ahatua'n ti kpili kpa. Asannan nán b'a wɔ emɔ'n, ahɔlɔwa'n mɔ be heleli mgbɔmanfɔe'n-mɔ daba'n, yí kɔnmgba nin ala yê be 'kele emɔ kɔsɔ ɔ.

Njin nɔn kanlanniɛ nin anwɔn ejɔle'n
(Maaki 9.50; 4.21, Luku 14.34-35)

¹³ “Asɛ nin asɔ ewa, emɔ ti ke njin m'ɔ man like nzɛci man ɔ. Nan se njin'n ta a, be 'yɔ se nán b'a man ɔ'a yɔ kalɔ-kalɔ biekun? Be ngɔala man yí like fíí kón yɔ. Asɔ ala yê be ju be gua be man menian'n-mɔ tetia sɔ ɔ.

¹⁴ “Eyuadɔ nin anun, emɔ ti ke kanlanniɛ. Kulo mɔ be kɔ si yí bɔka sɔ'n, kulo sɔ'n, ɔ nɔɔa man. ¹⁵ Se be sɔ kanlanniɛ a, be nva man like be mmutu man sɔ. Nan be sɔ be sie like sɔ anwunno sua nin anun maan ɔ ta bé kwalaa be nwun asɔ. ¹⁶ Menian'n-mɔ anyunnun, ɔ di ke emɔ ta ke kanlanniɛ maan be nwun emɔ nyɔle kpa'n nán b'a yí emɔ Asɔ m'ɔ wɔ anwunno nin aye.

Moyizɔ mala nin anwɔn ejɔle'n

¹⁷ “Nán be jɔnlɔn ke m'an a *Moyizɔ mala'n nɔn mgbɔmanfɔe'n-mɔ ngehele nin abɔsɔ enunnuan. Nán yí enunnuan ati yê m malɔ ɔ. Nan m malɔ ke mɔn 'ba maan ɔ kpɔn sɔ. ¹⁸ Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke mɛle mɔ

anwunno nun asi te wɔ ebele'n, be mgbɔci man abesede nzɔle'n m'ɔ ti kaan tala nzɔle'n-mɔ kwalaaatin m'ɔ wɔ mala nun anun'n, anaan nun ejɔle kpɔle kaan sva be ndu man. ɔ 'ka ebele sɔ dede ɔ kɔ ju mân nun ayuelie. ¹⁹ Yí sɔ ati, sʋanlan m'ɔ kɔ tɔn mala'n nunhan m'ɔ ti kaan ɔ tala bé kwalaa'n, nán se ɔ kele menian'n-mɔ ke be nían yí die nun asu be yó bie a, sʋanlan sɔ'n, ɔ 'kaci kaan ɔ tala Anwunno Belemgbin Mân nun anun menian'n-mɔ kwalaaatin. Sʋanlan kusʋ m'ɔ di mala nun asu, mɔ ese ɔ kele menian'n-mɔ maan be di sʋ'n, sʋanlan sɔ'n, ɔ 'kaci sʋanlan kpili wɔ Anwunno Belemgbin Mân nun anun. ²⁰ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke, se emɔ a mmɔ man bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmian anyin b'a ndala man *mala nun asu mgbain'n-mɔ nun *Falisifue'n-mɔ a, Nyanmian ngɔ man man emɔ atin maan be ngɔ wʋlu man yí mân nun anun elo.

Eya efe nun anwɔn ejɔle'n

²¹ “Emɔ tili ke be hanlin be heleli emɔ anan-mɔ ke: *E ngɔ li man awue*, yí ti, sʋanlan m'ɔ kɔ li awue'n, be sánman yí be mán kpain'n m'ɔ di ejɔle'n. ²² Nan mɔn die, mɔn nwan: Sʋanlan m'ɔ kɔ fe yí manngɔn anwɔn eya'n, ɔ fata nzanman. M'ɔ kɔ se yí manngɔn ke: ‘Laka!’ (ɔ ti *ebele anie, yí bu y'ɔ le ‘ati to’), sʋanlan sɔ'n, ɔ fata ahɔnlɔnnvie. Yê sʋanlan m'ɔ kɔ se yí manngɔn ke: ‘Senvue!’, yí kusʋ ɔ fata ke be tɔ yí sɔn'n m'ɔ le man ayuelie nun anun.

²³ “Yí sɔ ati, se e 'fa like kɔ man Nyanmian, se e ju Nyanmian awulo nun anun lika mɔ be yi tee'n nán e kaci ke a se wɔ manngɔn bie sa a, ²⁴ anin wɔ like'n mɔ e 'fa man Nyanmian'n, yaci yí ebele, kɔ tva wɔ manngɔn'n be sésie bé afian, nán afi a sa a fa wɔ like nun a man Nyanmian.

²⁵ “Se sʋanlan bie kɔ sanman wɔ, mɔ emɔ kɔ fa atin'n mɔ be le kɔ'n, ebele ala, tva yí, emɔ sésie ejɔle sɔ'n betee sʋ, nán ɔ'a nva man wɔ ɔ'a mman man kpain'n m'ɔ di ejɔle'n, nán yí kusʋ ɔ'a nva man wɔ ɔ'a mman man nzalafu'n, nán b'a ndu man wɔ fiadi. ²⁶ Nian, mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele wɔ ke se e yueli man yí kale'n kwalaaatin tua a, se yí babulu kɔn bɔbɔ ka wɔ sʋ a, e fi fiadi sua nun anun e ngɔ fite man lé.

Ajaa etvan nun anwɔn ejɔle'n

²⁷ “Be hanlin be heleli yé nan-mɔ ke: *E ngɔ tɔn man ajaa*. ²⁸ Nan mɔn die, mɔn kan mɔn kele emɔ ke sʋanlan m'ɔ kɔ hulo balasua m'ɔ ti man yí yi mɔ yí nwɔn nna ajɔnlɔn kɔ a yí ti anun'n, sʋanlan sɔ'n, anin ɔ'a tɔn ajaa yí ahɔnlɔn nun anun dada angɔnmɔn. ²⁹ Se wɔ nyin fama'n yê ɔ cɔn wɔ kɔ ete nun anun an, tu yí tɔ mva. Se e minlin wɔ nwɔnnaan'n lika bie nán e nyan ngɔan an, ɔ ti kpa ɔ tala ke wɔ munmuan'n kwalaa kɔ hɔ sɔn'n m'ɔ le man ayuelie nun anun. ³⁰ Se wɔ sa fama'n yê ɔ cɔn wɔ kɔ ete nun anun an, kpe tɔ mva. Se e kpe wɔ sa'n kɔn nán e

nyan ngvan an, o ti kpa o tala ke e ko fa yi nnyuan'n e ko ho sin'n m'o le man ayuelie nin anun.

Eyila nin anwon ejole'n

(Matie 19.9, Maaki 10.11-12, Luku 16.18)

³¹ “Ese be hanlin be heleli ye nan-mo ke: *Se svanlan kon kulo ke o yila yi yi a, anun o hele kalata m'o kele ke b'a yila'n o fa man yi.* ³² Nan min die, min nwan: Belenzua kon mo yi yi a mmo man bian, se o yila yi maan belenzua fofole ja yi a, anun o'a man balasua nin a ton ajaa. Ye svanlan kusu m'o ko ja balasua mo yi hun a yila yi'n, anin svanlan so nin a ton ajaa.

Nda ehan nin anwon ejole'n

³³ “Emo tili ke be hanlin be heleli ye nan-mo ke: *Like mo e ko han nda wo Nyanmian anyunnun ke e 'yo'n, n'e kpo nda'n, nan yo like so'n sakpa.* ³⁴ Min die, mun kan min kele emo ke nan be kan nda bobo fi. Nan be kan nda be fa anwunno nin adanzie, o sanlin ke elo ye Nyanmian belemgbin bia'n wo o. ³⁵ Nan be kan nda be fa asie nin adanzie, o sanlin ke asie'n ti Nyanmian bia m'o sesie yi ja so o. Nan be kan nda be fa Zoluzalemun kulo nin adanzie, o sanlin ke ebele ti Nannan Nyanmian Kpili kulo. ³⁶ Nan be kan nda be fa svanlan ati nin adanzie, o sanlin ke emo ngvala man ke be man be ti enyuan konmgba cein fi fufue anaan bile. ³⁷ Emo han yi tika ke: ‘Yuo’ anaan ‘Cee.’ Yi nzin die'n kwalaa mo be kan be gua so'n, o fi Abonsanmun elo.

Be mo be kele ye yale nin anwon ejole'n

(Luku 6.29-30)

³⁸ “Ese be hanlin be heleli ye nan-mo ke: *Se svanlan bo wo nyin kon an, bo yi die'n bie sie yi busu. Se svanlan tu wo je kon an, tu yi die'n bie sie yi busu.* ³⁹ Nan min die, mun kan min kele emo ke se svanlan yo emo ete a, nan be yo bie be sie yi busu. Se svanlan kpaci wo nyin fama nin asu a, kaci be'n maan o kpaci so. ⁴⁰ Se svanlan bie sanman wo nan yi nwan o 'de wo taladie'n mo e wula yi bu nin an, fa mo e wula yi so'n kusu buka so man yi. ⁴¹ Se man mgbain'n-mo bie fa yi ninngge tinndin wo ke e soa e ho so man yi atin cilo kon an, ko dede ju cilo nnyuan. ⁴² Svanlan sele wo like a, fa man yi. Se svanlan kulo ke o fe wo like a, n'e yo yi abole.

Ehulo m'o di ke ye kulo be mo be kpo ye nin anwon ejole'n

(Luku 6.27-36)

⁴³ “Emo tili ke be nwan: *Kulo wo mangon,* nan kpo svanlan m'o kpo wo'n. ⁴⁴ Nan min die mun kan min kele emo ke emo hulo be mo be kpo emo'n. Emo sele Nyanmian be man be mo be kele emo ahulowa'n, ⁴⁵ nan emo a kaci emo Asi'n m'o wo anwunno nin amma. Afi Nyanmian man eyua'n fi o man meninkpa'n-mo nun etefue'n-mo kwalaaatin. O man esue'n to o man be mo be

bɔ bala kpa ɔ nɔn bé mɔ be yɔ ete'n. ⁴⁶ Se bé mɔ be kulo emɔ nun ala yê emɔ kulo bé a, anɔn nzu nvasue die yê emɔ nyan yí wɔ Nyanmian elɔ ɔ? Etefue ke bé mɔ be dide ajule'n, ke bé kusɔ be yɔ yí nun ala anɔn. ⁴⁷ Se emɔ anianman'n-mɔ ala yê emɔ bisa bé ahɔn an, anɔn nzu like kpili die yê emɔ a yɔ ɔ? Bé mɔ be nne man Nyanmian be nni man'n, ke bé kusɔ be yɔ yí nun ala anɔn. ⁴⁸ Yí sɔ ati, kemɔ emɔ Asi m'ɔ wɔ anwunno'n ti sɔanlan kpa'n, emɔ kusɔ káci meninkpa.

6

Ehianfɔe'n-mɔ like eman nun anwɔn ejɔle'n

¹ “Emɔ nían bé nwɔn kpa! Nán be yɔ ninnge mɔ Nyanmian kulo'n bagua nun anɔn maan menian'n-mɔ kwalaa nwun emɔ. Se emɔ yɔ yí sɔ a, emɔ nnyan man emɔ Asi m'ɔ wɔ anwunno nun asa nun like fíí.

² “Yí sɔ ati, se ε 'man ehianfɔe'n-mɔ esika a, n'ε bɔ wɔ nwɔn kpayε ke apoo mma'n-mɔ yɔ yí Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anɔn'n ɔ nɔn gua'n-mɔ asɔ'n. Be yɔ sɔ be man menian'n-mɔ fɔa bé. Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke bé ahatua die nun ala y'ɔ le bé dunman'n mɔ be le bɔ'n. ³ Nan wɔ die, se ε 'fa esika ε man ehianfɔe'n-mɔ a, n'ε man wɔ manngɔn'n muonun mɔ ε nɔn yí nanndi'n nwun nun. ⁴ Man wɔ acedie sɔ'n há nvialie nun. Ebele nun anɔn yê Nyanmian m'ɔ ti wɔ Sɪ m'ɔ nwun mɔ a yɔ yí nvialie nun'n, ɔ 'man ε nyan yí nwɔn ahatua ɔ.

Asɔnɔn eyɔle nun anwɔn ejɔle'n

(Luku 11.2-4)

⁵ “Se emɔ 'yɔ asɔnɔn an, nán be yɔ ke apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. Be kulo nzisi ejinlan be yɔ asɔnɔn Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anɔn nɔn gua'n-mɔ ayialie nun asɔ maan menian'n-mɔ kwalaa nwun bé. Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke b'a nyan bé ahatua'n dada angɔnmɔn. ⁶ Nan wɔ die, se ε 'yɔ asɔnɔn an, wɔlɔ wɔ sua nun anɔn, nyin wɔ nzin anɔn, nán sele wɔ Sɪ m'ɔ wɔ wɔ lika mɔ ε fia'n. Yê wɔ Sɪ m'ɔ nwun like mɔ ε le yɔ yí nvialie nun'n, ɔ 'ba man ε nyan yí nwɔn ahatua. ⁷ Se emɔ 'yɔ asɔnɔn an, nán be kan ndɔndɔn ke bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n yɔ yí'n. Be jɔnlɔn ke be 'kan yí nwala nwala nán Nyanmian a ti. ⁸ Nán be yɔ ke bé, ɔ sanlɔn ke, Nyanmian m'ɔ ti emɔ Asi'n, like mɔ emɔ kɔ hian yí nwɔn'n, ɔ di mɔa ɔ nwun yí kwalaaaka nán emɔ a sele yí like sɔ'n.

⁹ “Nan ε 'nwun ke emɔ kpín be yɔ asɔnɔn'n: Yé Sɪ mɔ ε wɔ anwunno, man ye fá anyɔnnzɔ ye bó wɔ dunman nwannzan-nwannzan'n.

¹⁰ Man wɔ belemgbɔn elie mele'n jú.

Man ye yɔ wɔ kunnun like asie nun asɔ ewa ke be yɔ yí wɔ nyanmiansɔ elɔ'n.

11 Man yé ene cian nun anwɔn alie.

12 Fa yé ete'n-mɔ ce yé ke
yé kɔsɔ ye fa ye ce bé mɔ be fun yé'n.

13 N'e yaci Abɔnsanmɔn maan ɔ laka yé,
nan de yé fi yí sa nun.

[Ɔ sanlɔn ke belemgbin elie'n,
ɔ nɔn tunmin'n, ɔ nɔn anunminnyanmɔn'n,
ɔ ti wɔ die daa. Amin.]

14 "Afi se emɔ yaci bé manngɔn'n-mɔ ete'n-mɔ ce bé sakpa a,
emɔ Asi m'ɔ wɔ nyanmiansɔn'n, ɔ 'fa emɔ kɔsɔ die'n-mɔ ɔ ce emɔ.

15 Nan se emɔ nva man bé manngɔn'n-mɔ ete die'n-mɔ nje man
bé a, emɔ Asi'n kɔsɔ ngɔ fa man emɔ ete die'n-mɔ ɔ ngɔ hye man
emɔ.

Abuala nun anwɔn ejɔle'n

16 "Se emɔ le di abuala a, nán be yɔ bé nyunnun koun-koun
ke apoo mma'n-mɔ yɔ yí'n. Be yɔ bé nyɔn nun anun koun-koun
be man menian'n-mɔ kwalaa nwun ke be le di abuala. Mɔn
kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke b'a nyan bé ahatua'n dada
angɔnmɔn. 17 Nan wɔ die, mele mɔ e le di abuala'n, nwunzin
wɔ nyunnun, toli wɔ ti nun anun, 18 nán menian'n-mɔ a nnwun
man ke e le di abuala. Wɔ Si'n m'ɔ wɔ nɔvialie nun'n, yí ngɔnmɔn
cein ɔ kɔ nwun yí. Yê wɔ Si'n m'ɔ nwun mɔ e le yɔ yí nɔvialie
nun'n, ɔ 'ba man e nyan yí nwɔn ahatua.

Anwɔndie kpa nun anwɔn ejɔle'n

(Luku 12.33-34)

19 "Nán be kpɔnnɔde mân ehɔ anun anwɔndie'n. Mân ehɔ
anun ewa, ngakɔba di, ngannɔle kan yí, awofɔe'n-mɔ bubu
anɔan be wua. 20 Nan be kpɔnnɔde nyanmiansɔ anwɔndie die'n.
Nyanmiansɔ, ngakɔba nnɔn man elɔ be nni man, ngannɔle
nnɔn man elɔ, awofɔe nnɔn man elɔ nán b'a bubu anɔan b'a
wua. 21 Ɔ sanlɔn ke lika mɔ wɔ anwɔndie'n wɔ'n, ebele kɔsɔ yé
wɔ ahɔnlin'n wɔ ɔ.

Anyian nun anwɔn ejɔle'n

(Luku 11.34-36)

22 "Bé nyɔn'n ti ke anwɔnnaan nun asɔ kanlannɔe: se wɔ nyɔn'n
ti kpa a, wɔ nwɔnnaan'n lika kwalaaatin wɔ jawe nun. 23 Nan
se wɔ nyɔn'n sin an, anɔn wɔ nwɔnnaan'n lika kwalaaatin wɔ
awosin nun. Se kanlannɔe'n m'ɔ wɔ wɔ nun'n ti awosin an,
nwun yí ke awosin'n mɔ e wɔ nun'n ti awosin kpili kpa.

Mɔnlian nnyuan nun anwɔn ejɔle'n

(Luku 16.13)

24 "Sɔanlan kɔn ngɔala man ke ɔ sɔ mɔnlian nnyuan. Se ɔ sɔ
mɔnlian nnyuan an, ɔ 'kpɔ kɔn nán ɔ kulo kɔn. Yí nyɔn 'sɔ kɔn yé
ɔ 'tu yí nyɔn sa kɔn. Emɔ ngɔala man ke be ka sɔ be sɔ Nyanmian
nán b'a sɔ esika.

Nzusue nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 12.22-31)

²⁵ “Yí sɔ ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke: Nán be susu alie mɔ emɔ 'di nin anwɔn, ɔ nɔn nzue mɔ emɔ 'nɔn nin anwɔn. Eɛe nán be susu taladie mɔ emɔ 'wula nin anwɔn. Asɔ ngɔan'n tɔ man kpa ndala man alie nin ɔ? Yê anwɔnnaan'n ndala man taladie nin ɔ? ²⁶ Emɔ nían nnɔnman'n-mɔ. Be nnua man like fíí, be ngɔ man ebo sɔ be nva man alie fíí, be nva man alie be nzie man, nan kɔsɔ emɔ Asɔ m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ gua bé nɔan alie! Emɔ anwɔn cian kpa tala nnɔnman'n-mɔ. ²⁷ Emɔ anun benin yê ɔ kɔala ɔ susu yí ngɔan nin anwɔn dede ɔ gua sɔ bie ɔ? ²⁸ Nán nzuke ati yê emɔ di taladie mɔ emɔ 'wula nin anwɔn yale ɔ? Emɔ nían ke ebo nin anun ndile'n-mɔ mɔ be le ndetele'n-mɔ kpɔn fifi'n. Be nni man junman, be nnwɔn man taladie. ²⁹ Nan kɔsɔ mɔn kan mɔn kele emɔ ke belemgbin Salomɔn muonun nɔn yí anyanbenwɔn'n m'ɔ nyanlɔn yí'n, taladie m'ɔ tɔ kanlanman ke ndetele'n-mɔ'n, ɔ'a nwula man bie lé. ³⁰ Ndile'n-mɔ mɔ be wɔ ebo nin anun ene, mɔ ehunman be 'ju bé be gua sɔn nun'n, se Nyanmian sesie bé sɔa, ɔ yɔ se mɔ ɔ ngɔ nian man emɔ ɔ ngɔ tala man bé ɔ? Emɔ dedi'n tɔ kaan! ³¹ Yí sɔ ati, nán be di yale be kan ke: Nzuke yê ye 'di ɔ? Nzuke yê ye 'nɔn ɔ? Taladie benin yê ye 'wula ɔ? ³² Bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n, bé yê cian daa be susu ninngɛ ehi-mɔ anwɔn ɔ. Nan emɔ Asɔ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, ɔ sɔ ke emɔ a hian ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn. ³³ Yí tɔ, emɔ lí mɔa be kpɔnnde Nyanmian Belemgbin Mân'n, ɔ nɔn asitanlan'n m'ɔ sɔ Nyanmian anyɔn'n, nán Nyanmian 'ba fa ninngɛ'n kɔalaa m'ɔ ka'n ce emɔ. ³⁴ Yí sɔ ati, nán be jɔnɔn ehunman alie die nin anwɔn. Alie'n muonun yê ɔ 'di ejɔle'n m'ɔ kɔ a nun nin ɔ. Nunhan ejɔle'n kɔalaa tɔ yí ejɔle.

7

Svanlan ndeɛ ebua nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.37-42)

¹ “Nán be bua bé manngɔn'n-mɔ ndeɛ nán Nyanmian kɔsɔ a mmua man emɔ ndeɛ. ² ɔ sanlɔn ke, ke emɔ kɔ kpɔn kɔ bua menian'n-mɔ ndeɛ'n yê Nyanmian kɔsɔ 'nɔan sɔ ɔ bua emɔ ndeɛ ɔ. Eɛe ke emɔ kɔ kpɔn kɔ susu kɔ man bé manngɔn'n-mɔ'n yê Nyanmian 'nɔan sɔ ɔ susu man emɔ ɔ.

³ “ɔ yɔ se mɔ tabua munmuin kaan'n m'ɔ la wɔ manngɔn nin anyɔn nin asɔ'n yê ε nwun yí, nan kɔsɔ ε nnwun man tabua ebue'n m'ɔ la wɔ nyɔn die nin asɔ'n? ⁴ ɔ yɔ se mɔ ε kɔala ε se wɔ manngɔn ke: ‘Jinlan maan n yí tabua munmuin'n m'ɔ la wɔ nyɔn nin asɔ'n’, kɔsɔ anɔn tabua ebue kɔn la wɔ nyɔn die nin asɔ. ⁵ E bɔ wɔ nwɔn apoo, di mɔa yɔ tabua ebue'n m'ɔ la wɔ nyɔn nin asɔ'n, nán a nwun asɔ a yɔ tabua munmuin kaan'n m'ɔ la wɔ manngɔn nin anyɔn nin asɔ'n.

⁶ “Like m'ɔ ti nwannzan-nwannzan'n, nán be fa be man njɔa'n-mɔ di. Se emɔ fa man bé a, be 'kpe bé nyun be sosua emɔ nun. Nán be ju bé kɔmɔn afile'n-mɔ be gua mgbolike'n-mɔ anyunnun. Se emɔ ju bé kɔmɔn afile'n-mɔ be gua mgbolike'n-mɔ anyunnun an, be 'tetia sɔ.

Emɔ séle, be kpɔ́nnɔde, be bó anvan'n
(Luku 11.9-13)

⁷ “Emɔ séle nán b'a fa b'a man emɔ. Emɔ kpɔ́nnɔde nán b'a nwun yí. Emɔ bó anvan'n nán b'a tike. ⁸ Ɔ sanlɔn ke sɔanlan biala m'ɔ kɔ séle like'n, be 'fa be man yí. ⁹ Sɔanlan m'ɔ kɔ kpɔ́nnɔde'n, ɔ 'nwun yí. Sɔanlan m'ɔ kɔ bó anvan'n, be 'tike. Emɔ anun benin yê se yí wa sele yí kpaɔn an, ɔ fa ebue man yí ɔ? ¹⁰ Anaan se ɔ sele yí ejue kɔn an, ɔ fa owo man yí ɔ? ¹¹ Emɔ mɔ be ti etefue'n, emɔ si ninngɛ mgbakpa fa man bé mma'n-mɔ. Ɔ yɔ se mɔ emɔ Asɔ'n m'ɔ wɔ anwunno'n, se sɔanlan sele yí like a, ɔ nva man like kpa ɔ mman man yí ɔ?

Mala kpa nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.31)

¹² “Like mɔ *Moyizi mala'n non Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ kalata'n kele'n y'ɔ le ke: Like kwalaa mɔ emɔ kulo ke emɔ amanngɔn'n-mɔ y'ɔ mán emɔ'n, emɔ kɔsɔ y'ɔ like sɔ'n bie mán bé.

Anvan nnyuan nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 13.24)

¹³ “Emɔ wólɔ anvan fitu nin anun. Afɔ anvan tetele'n ɔ non akpɔ fanvalaɔn'n, be kele ewue atɔn. Ebele yê menian dɔɔn kpa sɔn ɔ. ¹⁴ Nan anvan fitu'n non akpɔ bɔhyɔ'n, be kele ngɔan atɔn. Bé mɔ be nwun yí be sɔn sɔ'n, b'a nzɔn man.

Ato mgbɔmanfue'n-mɔ anwɔn ejɔle'n
(Luku 6.43-44)

¹⁵ “Emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ ato mgbɔmanfue'n-mɔ anwɔn. Be fa bɔa kpɔlo be wula be ba emɔ anwɔn. Nan bé kunnun an, be ti ke bedi aminlefue kpa. ¹⁶ Bé nyɔlie'n-mɔ anun yê emɔ 'ba fa nwun bé ɔ. Be ndɔ man divɔn mma ndile mmowe sɔ, yê be ndɔ man *figi mma eminlan mmowe sɔ. ¹⁷ Baka kpa biala su mma kpa. Yê baka ete kɔsɔ biala su mma ete. ¹⁸ Baka kpa kɔn ngɔala man ke ɔ su mma ete. Yê baka ete kɔsɔ kɔn ngɔala man ke ɔ su mma kpa. ¹⁹ Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, be 'kpe be tɔ sɔn nin anun. ²⁰ Ehika ati, ɔ fi bé nyɔlie nin anwɔn, emɔ 'ba nwun ato mgbɔmanfue'n-mɔ angɔnmɔn.

Mân'n ndɛɛ ebua cian nin anwɔn ejɔle'n
(Luku 13.25-27)

²¹ “Nán bé kwalaa mɔ be fele mín: ‘Yé Mɔn, yé Mɔn’ yê be 'kɔ Anwunno Belemgbin Mân nin anun ɔ. Nan bé mɔ be yɔ mín

Si m'ò wò anwunno nin akunnun like'n, bé ala yê be 'kò elò ò. ²² Mân'n ndεε ebua cian'n ju a, menian dɔɔn kpa 'ba se mín ke: 'Yé Mìn, yé Mìn, wó dunman nun, ye lili Nyanmian kpòman, ye fòanlìn wawε ete'n-mò. Eεε wó dunman nun, ye yòhì asinbenwòn ninngε dɔɔn!' ²³ Ebele nin anun yê mìn 'ba han mìn kele bé ke: Cian bie lé mìn nzi man emò. Emò hó mva, emò mò ete yê be yò'n."

Sua nnyuan nin anwòn ejòle'n
(Luku 6.47-49)

²⁴ Eεε Zozi nwan: "Ehika ati, sòanlan m'ò kò tì ejòle'n mò m'an han m'an hele emò'n, se ò nanndì sò a, anùn ò tì ke bεngelefve mò ò'a si yí sua nùn ebve sv. ²⁵ Esue nùn a tò dede ò'a bu asi, anwònman nùn a tu sele kpa a si sua'n, nan kusv kemò ò jin ebve nùn asv'n, ò man ò'a mmu man. ²⁶ Nan sòanlan biala m'ò kò tì ejòle'n mò m'an han mò ò'a nnandì man sv'n, anùn ò tì ke sòanlan m'ò nzi man ngele, mò ò'a si yí sua nùn anyòan nùn asv. ²⁷ Esue nùn a tò dede ò'a bu asi, anwònman nùn a tu sele kpa a si sua sò'n. Ò'a bubu ò'a gua bókò."

Zozi tunmin'n
(Maakì 1.22, Luku 4.32)

²⁸ Mò Zozi hehelelì bé Nyanmian ninngε sò'n-mò dede mò yí nòan tòh'n, ke ò kpìn kekele menian'n-mò ninngε'n, ò sin bé nwòn kpili sònman. ²⁹ Ò sanlìn ke yí ngehele'n nòn *mala nùn asv mgbain'n-mò di'e'n tì man kùn. Nan ò kekele bé tunmin sv.

8

Zozi 'ba man kokobefve kùn anwòn sa
(Maakì 1.40-45, Luku 5.12-16)

¹ Mò Zozi fi bòka nùn asv ò juli'n, menian dɔɔn sili yí sv. ² Mele sò nùn anun, kokobefve kùn kò kpunngε Zozi, ò kò tu kò tò yí ja nùn, yí nwan: "Yé Mìn, se ε kulo a, ε kuala ke ε man mín nwòn sa."

³ Ò hanlìn sò a, Zozi kò tinnge yí sa'n ò kò han yí. Yí nwan: "Yuo o, mìn kulo, tì akpòle." Ebele ala, kokobefve nùn anwòn kò sa. ⁴ Mò yí nwòn salì'n, Zozi kò han kò hele yí ke: "N'ε kan kele sòanlan fíí, nan kò fa wó nwòn kele Nyanmian *teeyífv'e'n. Se ò nwun wó yue a, yí tε'e'n mò Moyizì helelì'n, nán man be nwún yí ke wó nwòn a sa."

Zozi 'ba man nzalafv kpain'n kùn akva nùn anwòn sa
(Luku 7.1-10)

⁵ Mò Zozi juli Kapεenawòmùn mò ò 'wòlv kulo nùn anun'n, *Lòmùn nzalafv kpain'n kùn kò a yí nwòn ebele ⁶ ò kò han kò hele yí ke: "Yé Mìn, mín akva'n le wu kpa. Ò'a bubu ò la awulo elò. Yí tì, mìn 'sele wó ke ε mán yí nwòn sá."

⁷ Mɔ nzalafu'n hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Mɔn 'ba hɔ mɔn man yí nwɔn sa."

⁸ Ɔ nɔn Zozi anwan mɔ ɔ 'tɔ'n, nzalafu kpain'n nwan: "Mɔn Mɔn, mɔn nze nvata man ke ε ba mɔn awulo εlɔ ɔ. Nan wɔ lili kan ejɔle kpɔle kɔnmgba cein, nán mɔn akɔva nɔn anwɔn 'ba sa.

⁹ N ne mɔn nyunnun mgbain mɔ be sie mɔn yê mɔn kɔsu mɔn sie mɔn nzalafu'n-mɔ. Se mɔn se bé nunhan kɔn ke: 'Kɔ!' a, ɔ kɔ. Se mɔn se fɔfɔle ke: 'Bala ewa!' a, ɔ ba. Se mɔn se mɔn akɔva'n kɔsu ke: 'Yɔ like sɔa!' a, ɔ yɔ."

¹⁰ Mɔ Zozi tili nzalafu kpain sɔ nɔn anwan nun ejɔle'n, ɔ sinlin yí nwɔn. Ɔ kɔ han kɔ hele bé mɔ be si yí sɔ'n ke: "Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke Izalayε mân nɔn anun ewa, sɔanlan m'ɔ le dedi kpili kpa ke bian ehi'n, n nwunlin man yí nwɔn sɔ.

¹¹ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke menian dɔn kpa fi senze afitelie, ɔ nɔn senze atɔlie, be 'ba a Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun, be nɔn Abalahamɔn, Izaki, nɔn Zvakɔbu be 'ba tɔ asaa. ¹² Nan bé mɔ yê ɔ se ke ahan be kɔ Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun'n, be 'ju bé be gua gua nɔn asɔ awosin nɔn anun. Ebele, be 'sun, ese be 'kɔn bé je'n."

¹³ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele nzalafu kpain'n ke: "Kɔ wɔ awulo, wɔ dedi'n mán wɔ sa hán mɔ ε le kpɔnnde'n." Mele sɔ nɔn ala, nzalafu kpain nɔn akɔva nɔn anwɔn kɔ sa.

*Zozi 'ba man nwuluwafɔve dɔn anwɔn sa
(Maaki 1.29-34, Luku 4.38-41)*

¹⁴ Ehi anzin, Zozi kɔ hɔ Pielɔ awulo εlɔ. Ɔ 'kɔ a ju a, anɔn ebunnun a hyi Pielɔ asebala'n, ɔ la ebele. ¹⁵ Zozi kɔ han Pielɔ asebala nɔn asa'n, ebunnun'n fi yí nwɔn kɔ tu. Ɔ kɔ jasɔ, ɔ kɔ kpɔnnde like kɔ man Zozi kɔ li.

¹⁶ Mɔ alie'n tɔli nɔn'n, be falɔ menian dɔn kpa mɔ wawe ete wɔ bé nun be beleli Zozi. Zozi le yí Nɔan Ejɔle'n ɔ kɔ fɔan wawe ete'n-mɔ maan be fi menian'n-mɔ anun be kɔ tu. Ese ɔ kɔ man nwuluwafɔve'n-mɔ kwalaa anwɔn kɔ sa. ¹⁷ Ɔ yɔli sɔ maan ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔve *Ezayi hanlin'n kpɔnlin sɔ. Yí nwan: *J'a fa yé nwɔn ewue'n ɔ'a man yé nwɔn a sa.*

*Bé mɔ be kulo ke be si Zozi sɔ'n
(Luku 9.57-62)*

¹⁸ Ehi, menian dɔn kpa walɔ yialɔ Zozi anwɔn ebele. M'ɔ nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke be mán be kpé asue'n be hó yí nzin εlɔ ebue kɔn. ¹⁹ Mala nɔn asɔ kpain'n kɔn kpunngeli yí nwɔn ebele a, yí nwan: "Kpain, lika biala mɔ ε 'kɔ'n, mɔn 'kɔ bie."

²⁰ Mɔ hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Naan'n-mɔ le bé bɔε, nɔnman'n-mɔ kɔsu le bé sâ mɔ be da nun ɔ. Nan *Mân Baa'n le man lika m'ɔ da de yí enwɔnmian ɔ."

²¹ Yí menian'n-mɔ anun kɔn kɔsu kɔ se yí ke: "Yé Mɔn, man mɔn atin maan n gɔ n zíe mɔn sɔ kwalaaaka nán m'an a."

²² Ɔ hanlin sɔ a, Zozi nwan: “Si mɪn sɔ nán yaci ewue mma maan bɛ sɛ bɛ mɔ b'a wu'n-mɔ.”

*Zozi 'ba gua anwɔnman kpili kɔn asi
(Maaki 4.35-41, Luku 8.22-25)*

²³ Ehi anzin, Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ fuli elee nin anun. ²⁴ Kaan cɛ, anwɔnman kpili kɔn nɔn asutue kɔ tu kɔ si bɛ. Mgbaha'n kɔ bɔ nzue kɔ gua elee nin anun dede ɔ ka m'ɔ nɔan ɔ. Nan ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Zozi la elee nin anun ɔ le dafi. ²⁵ Yɪ menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ tinngɛ yɪ. Bɛ nwan: “Yɛ mɪn, de yɛ nán yɛ le wu!” ²⁶ Zozi nwan: “Nzuke ati yɛ emɔ sulo sua'n? Emɔ le man dedi ɔ?” M'ɔ hanlin sɔ yuel'n, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ jɔjɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele anwɔnman'n nɔn asue'n. Ebele ala, anwɔnman kɔ gua asi, asue kɔsɔ kɔ gua asi. Yɪ kwalaa kɔ yɔ diin.

²⁷ Eɔjɔle'n sinlin bɛ kwalaa bɛ nwɔn. Bɛ nwan: “Sɔanlan benin y'ɔ le ehi? Ɔ jɔjɔ kele anwɔnman nɔn asue bɔbɔ a, bɛ man yɪ anyinnzɔ!”

*Zozi 'ba fɔan menian nnyuan anun wawe ete'n-mɔ
(Maaki 5.1-20, Luku 8.26-39)*

²⁸ Mɔ Zozi kpeli asue'n ɔ hɔli juli yɪ nzin elɔ'n, Gadala mân nin anun, mmelenzua nnyuan fi asielie nin asɔ bɛ kɔ fite fite. Bɛ kɔ a Zozi atɪn ɛkpa. Menian sɔ'n-mɔ, wawe ete wɔ bɛ nun. Bɛ nwɔn esulo kpa, ɔ man sɔanlan fɪ ngɔala man atɪn'n mɔ bɛ wɔ sɔ nin asɔ sɪn. ²⁹ Mɔ bɛ walɪ juli Zozi anyunnun ebele'n, bɛ kɔ tetian nin. Bɛ nwan: “Nyanmian Awa, nzu ɔ? E se yɛ se? Asɔ a a ɛwa ke e 'ba tua yɛ ete nin anwɔn kale kwalaa nán ndɛɛ ebua cian nin a ju ɔ?”

³⁰ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn mgbolike fatule kpili kɔn wɔ mɔa kaan bɛ le didi. ³¹ Wawe ete'n-mɔ kɔ sele Zozi, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yɪ ke: “Sɛ e 'fɔan yɛ a, man yɛ atɪn maan yɛ hɔ wɔlv mgbolike ehi-mɔ anun.”

³² Zozi nwan: “Emɔ hɔ!” Wawe ete'n-mɔ kɔ fite bɛ kɔ hɔ kɔ wɔlv mgbolike'n-mɔ anun. Ebele ala, mgbolike fatule'n kwalaa fi bɔka nin asɔ bɛ le enwanndie bɛ kɔ hɔ kɔ gua asue nin anun bɛ kɔ nɔan. ³³ Menian'n-mɔ mɔ bɛ nɪan mgbolike'n-mɔ asɔ'n kɔ nwanndi bɛ kɔ hɔ kulo, bɛ kɔ han like'n mɔ ɔ'a yɔ mgbolike'n-mɔ, ɔ nɔn menian'n-mɔ mɔ wawe ete wɔ bɛ nun nin anwɔn eɔjɔle bɛ kɔ hele menian'n-mɔ. ³⁴ Mɔ kulo nin asɔ menian'n-mɔ kwalaa tɪli eɔjɔle sɔ'n, bɛ kɔ kpɔ Zozi. Mɔ bɛ nwunlin yɪ'n, bɛ kɔ sele yɪ ke ɔ fi bɛ mân nin anun ɔ jasɔ.

9

*Zozi b'a man bubuluwafɔe kɔn anwɔn sa
(Maaki 2.1-12, Luku 5.17-26)*

¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ fɔ elee nin anun, ɔ kɔ kpɛ asue'n ɔ kɔ sa kɔ hɔ yɪ kulo nin asɔ. ² Ɔ juli ebele a, bɛ kɔ sua bubuluwafɔe kɔn

nɔn yí eβe'e'n kɔalaa βe kɔ be'e yí. Mɔ Zozi nwunlin ke menian sɔ'n-mɔ le dedi'n, ɔ kɔ se bubuluwafɔe'n ke: "Mín wa, gua wó ahɔnlin asi. Nyanmian a fa wó ete nɔn a hye wó."

³ Anɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n mmie-mɔ wɔ eβe'e. Be kɔ han yí bé ti anɔn ke: "Sɔanlan ehi a jɔjɔ a tia Nyanmian."

⁴ Zozi nwunlin bé ajɔnlin'n. Yí nwan: "Nzuke ati yê emɔ le ajɔnlin nɔuin sɔa-mɔ emɔ ati anɔn ɔ? ⁵ Se mɔn se ke: 'B'a fa wó ete'n b'a hye wó' a, emɔ nnwun man nɔn. Nan se mɔn se ke: 'Jasɔ nanndi', nán ɔ yɔ sɔ a, ⁶ anɔn emɔ a nwun yí ke *Mân Baa'n le tunmin asie nɔn asɔ ewa, ɔ fa ete ce." Ehi a, ɔ se bubuluwafɔe'n ke: "Jasɔ, fa wó eβe'e'n kɔ wó awulo!" ⁷ Zozi hanlin sɔ ala, sɔanlan'n kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ yí awulo. ⁸ Mɔ meninsɔnman'n nwunlin yí sɔ'n, esulo hanlin bé. Bé kɔ la Nyanmian asi, ɔ sanlin ke ɔ'a fa tunmin sɔa ɔ'a man kulo menian'n-mɔ.

Zozi 'ba fɛle Matie

(Maaki 2.13-17, Luku 5.27-32)

⁹ Ehi anzin, Zozi fi eβe'e ɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'sɔn kɔ'n, ɔ kɔ nwun ke bian kɔn ti lika mɔ be dide ajule'n. Bian sɔ'n, be fe'e yí Matie. Zozi nwan: "Matie, si mín sɔ!" ɔ hanlin sɔ a, Matie kɔ jasɔ kɔ si yí sɔ.

¹⁰ Elehɔn kɔn Matie kɔ fe'e Zozi alie. Me'e m'ɔ nɔn yí menian'n-mɔ be gua tɔbili nɔn anwɔn be 'didi'n, bé dɔɔn mɔ be dide ajule'n, nɔn menian mɔ bé asitanlan'n ti man kpa'n kɔ a kɔ tetanlan tɔbili nɔn anwɔn bie. ¹¹ Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ bisa Zozi menian'n-mɔ ke: "Nzuke ati yê emɔ amɔn'n nɔn bé mɔ be dide ajule, ɔ nɔn menian mɔ bé asitanlan ti man kpa'n yê be le didi'n?"

¹² Mɔ Zozi tili ejɔle sɔ'n, yí nwan: "Bé mɔ be ndi man akpɔle'n yê be kpɔnnde ayile eyɔlefɔe ɔ, nan nán bé mɔ be ti akpɔle nɔn ɔ. ¹³ Ehele Ejɔle'n lika mɔ b'a hele yí ke Nyanmian nwan: *Mɔn kulo ke menian'n-mɔ nwun anwunnvoe bé afian ɔ tala tee eyie nɔn anwɔn ninng'e'n mɔ be yɔ be man mín'n.* Ejɔle sɔ'n, emɔ hɔ súan nán be tí yí bɔ kpa." Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, ese yí nwan: "Nán sesefɔe'n-mɔ ati yê m malɔ ɔ, nan etefɔe'n-mɔ ati ɔ."

Abuala nɔn anwɔn kosuan'n

(Maaki 2.18-22, Luku 5.33-39)

¹⁴ Ehi, Zɔan menian'n-mɔ walɔ toli Zozi a, bé nwan: "Ye nɔn *Falisifɔe'n-mɔ ye di abuala titi. Nan nzuke ati yê wó menian di'e'n-mɔ nni man abuala'n bie'n?"

¹⁵ Mɔ be bisalɔ kosuan sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: "Me'e mɔ atɔnvɔle bian'n nɔn yí manngɔn-mɔ gua atɔnvɔle nɔn abɔ'n, emɔ jɔnlin ke menian sɔ'n-mɔ alɔa 'bɔ bé nwɔn? Cee'e, bé lɔa mmɔ man bé nwɔn. Nan cɔan mɔ be kɔ le atɔnvɔle bian'n fi bé sa nɔn'n, eβe'e nɔn anɔn yê be 'di abuala ɔ.

16 “Svanlan fíi nva man ndafuin fufòle nda man etanlan daba nun. Se o yò yí sò a, ndafuin fufòle'n 'sua etanlan daba'n biegun. Sian anin yí bòe nin a yò kpili a tala daba di'e'n. 17 Be nva man nzan fufòle be ngua man kpolo kotoku daba nun. Se be yò yí sò a, kpolo kotoku'n 'sua o seci yê nzan'n kusò 'butu. Nan nzan fufòle'n, be gua yí kpolo kotoku fufòle nun. Yí di'e anin kpolo kotoku o, nzan o, be kwalaa yí kwalaa fa sie.”

Zozi 'ba man balasua kòn anwòn sa

*εεε o 'ba hin talua kaan kòn
(Maaki 5.21-43, Luku 8.40-56)*

18 Anin Zozi anvan wò sò o te kan ejòle o te kele bé. Zufu'n-mò kpain'n kòn walí a, o kò kutò Zozi anyunnun ebele, yí nwan: “Mín wa balasua nin a wu kikaala. Yí ti, bala nán fa wó sa fua yí nwòn maan o hín.” 19 Bian'n hanlín sò a, Zozi nòn yí menian'n-mò kò jasò be kò si yí sò.

20 Mò be 'kò'n, anin balasua kòn wò menian'n-mò anin, o li Zozi anzin. Moja a tu balasua sò'n dede afòe bulu nòn nnyuan. O kò hyòin kò kpunngé Zozi, o kò han yí taladi'e nin anvan'n. 21 O sanlín ke yí kunnun elò, yí nwan: “Se mìn nyan yí taladi'e'n bòbò mìn kan yí a, mìn nwòn 'sa.”

22 Zozi tólí yí nyin yí nzin m'ò nwunlin bala'n, yí nwan: “Mín wa balasua, gua wó ahònlín así, nán wó dedi nin a man wó nwòn a sa.” Ebele ala, bala nin anwòn kò sa.

23 Mò Zozi juli Zufu kpain nin awulo ebele m'ò nwunlin abile mma'n-mò nòn awóle mma'n-mò'n, yí nwan: 24 “Emò fi ewa be fíte, nán batòman'n wuli man, o le dafi.” Zozi hanlín sò a, menian'n-mò kò tu kò gua be kò sili yí. 25 Mò be manlín menian'n-mò fiteli yueli'n, Zozi kò wòlò sua nin anin elò, o kò sò talua kaan nin asa, talua'n kò jasò. 26 Mò talua'n jasòl'n, ejòle sò'n hòlì dede o juli mân sò'n líka kwalaaatin.

Zozi 'ba man anyinsinlinwafòe nnyuan anwòn sa

27 Ehi, Zozi fi ebele hòlì, nan mele mò o 'kpe nun sìn'n, anyinsinlinwafòe nnyuan kò si yí sò, be le etetan. Bé nwan: “Belemgbin *Davidi awa, nwun yé nwòn anwunnvoe!”

28 Mò Zozi juli yí awulo'n, anyinsinlinwafòe'n-mò kò kpunngé yí nwòn ebele, nán o'a bisa bé ke: “Asò emò de di ke mìn kwalaa mìn man emò anwòn sa o?”

Mò Zozi bisalí bé kosuan sò'n, bé nwan: “Yuo o! Yé Mìn, e kwalaa yí yò.”

29 Ehi a, Zozi kò fua bé nyun'n, yí nwan: “Emò dedi nin anwòn, man o yó sò mán emò!” 30 Ebele ala, bé nyun'n-mò kò tike tike. Zozi kò jòjò aminle sò kò hele bé, yí nwan: “Emò tíe yí kpa, nán be man svanlan fíi anzò ti.” 31 Nan mò anyinsinlinwafòe nnyuan sò'n fi ebele hòlì'n, be kò bò Zozi anwòn ejòle ebele mân sò nin anin líka kwalaaatin.

Zozi 'ba man amunlefɔe kɔn juɔ

³² Anyinsinlinwafɔe'n-mɔ hɔli ala, be kɔ fa sɔanlan kɔn be kɔ beɛ Zozi. Sɔanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yí nun, ɔ man ɔ ngwala man juɔ. ³³ Mɔ Zozi tuli wawe ete'n, sɔanlan'n kɔ juɔ. ɔ sinlin menian'n-mɔ anwɔn. Bé nwan: “Yɛ nwunlin man like sɔa bie lé Izalayɛ mân nɔn anun!”

³⁴ Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bé nwan: “Wawe ete'n-mɔ kpain'n y'ɔ man yí tunmin m'ɔ fa tu wawe ete'n-mɔ ɔ.”

Zozi 'ba nwun meninsɔnman nɔn anwɔn anwunnvoe
(Maaki 6.34, Luku 10.2)

³⁵ Zozi nanndili kulo mgbili'n-mɔ ɔ nɔn ngangan'n-mɔ asɔ, ɔ heheli menian'n-mɔ ninngɛ Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun. ɔ bɔli Ejɔlekpa'n m'ɔ tɔ de Anwunno Belemgbin Mân'n ɔ heheli bé. Bé mɔ ewue ngacile ngacile kwalaa wɔ bé nwɔn'n, Zozi manlɔn bé nwɔn salɔ. ³⁶ Mɔ Zozi nwunlin meninsɔnman'n, bé nwɔn yɔli yí anwunnvoe. ɔ sanlɔn ke b'a fe, ese bé nwɔn a bubu bé. Be ti ke mmɔa mɔ be le man bɔa enianfɔe ɔ. ³⁷ Ehi a, ɔ kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Ebo'n ti kpili, nan kɔsɔ ajunmanfu'n-mɔ a nzɔn man. ³⁸ Yí ti, emɔ séɛ ebo nɔn asɔ minlian'n maan ɔ gúa ajunmanfu dɔn yí ebo nɔn asɔ.”

10

Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n
(Maaki 3.13-19, Luku 6.12-16)

¹ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ feɛ yí menian bulu nɔn nnyuan'n, ɔ kɔ man bé tunmin mɔ be kwalaa yí fa tu wawe ete'n-mɔ. Eɛ bé mɔ ewue ngacile ngacile kwalaa wɔ bé nwɔn'n, be kwalaa ke be man bé nwɔn sa. ² E 'nwun Zozi mmɔfɔe bulu nɔn nnyuan'n dunman: m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le Simɔn mɔ be feɛ yí Piel'i'n, ɔ nɔn yí nianman Andele, Zebede awa Zɔaki nɔn yí nianman Zɔan, ³ Filipu, Baatelemin, Toma, Matie m'ɔ dide ajule'n, Alife awa Zɔaki, Tade, ⁴ Simɔn m'ɔ kpɔndɛ yí mân'n fanwɔndi'n yê Zudasɔ Isikaliɔti mɔ ɔ 'yɔ Zozi man yí mgɔfɔe'n-mɔ.

Zozi 'ba sɔan yí menian bulu nɔn nnyuan'n
(Maaki 6.7-13, Luku 9.1-6)

⁵ Menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ Zozi sɔanlɔn bé nɔn anun. Asannan nán ɔ'a sɔan bé'n, afɔtu m'ɔ tuli bé nɔn ahi, yí nwan: “Bé mɔ be ti man Zufu'n, nán be kɔ bé nwɔn, ese nán be kɔ Samali kulo'n-mɔ asɔ. ⁶ Nan emɔ hó Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. Afɔ be ti ke mmɔa mɔ b'a minlin ɔ. ⁷ Emɔ 'kɔ a, emɔ hán héle menian'n-mɔ ke Anwunno Belemgbin elie mɛɛ nɔn a kpunngɛ. ⁸ Emɔ mán nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sá, bé mɔ yê b'a wu'n, man be fi ewe nɔn be jásu, emɔ tí kokobefɔe'n-mɔ anwɔn, be tú wawe ete'n-mɔ. Nán be de bé like fíí, nan be yɔ be hyé bé, ɔ sanlɔn ke

Nyanman a fa tunmin so nun a hye emo. ⁹ Se emo 'ko a, nan be fa esika fi be sa be nwon. ¹⁰ Nan be fa bole, nan be fa taladie nnyuan, nan be fa mgbabua kun, ese nan be fa kpoman kun be sa be nwon. O sanlin ke swanlan m'o di junman'n, o se ke o nyan yi nwan nun ahe m'o fata o.

¹¹ "Kulo biala mo emo ko ho su'n, se o ti kpili o, se o ti kaan o, emo bisa bisa, swanlan m'o kulo ke o sike emo'n, emo tanlan yi awulo ebele dede o ju cian mo emo fi kulo so nun asu be 'jasu'n. ¹² Awulo mo emo ko wulu nun'n, emo bisa be ahin. ¹³ Se awulo so nun anun menian'n-mo so emo nun kanlanman an, emo man emo alvacicie'n ha awulo so nun anun. Nan se b'a nzo man emo nun an, emo alvacicie'n ha emo asa nun. ¹⁴ Se b'a nzo man emo nun b'a ndie man emo ejole nun an, emo bo be mgbabua'n-mo abu nvutule'n be gua ebele be ho. ¹⁵ Mun kan yi ananhole mun kele emo ke ndee ebua cian nun anun, kulo so nun asu menian'n-mo, yale mo be 'nwun yi'n, o 'tala Sodomon non Gomoo kulo'n-mo asu menian'n-mo die'n.

Ahulwa'n

(Maaki 13.9-13, Luku 21.12-19)

¹⁶ "Emo nian, mun swan emo ke mmua wo bedi'n-mo afian. Ehika ati, emo nian be nwon ye ke owo-mo, ese emo yo meluhandi ke abubule'n-mo. ¹⁷ Emo nian be nwon wo menian'n-mo dunman nun. O sanlin ke be 'ba fa emo be ko be mo be di ejole nun aja su. Be 'fin emo mgbele be Nyanman sua'n-mo anun. ¹⁸ Min dunman nun, be 'ba fa emo be ko man mgbain'n-mo non mmelemgbin'n-mo aja su maan emo di min nwon adanzie be kele be o non be mo be ti man Zufu'n. ¹⁹ Se be non emo ko be mo be di ejole nun aja su a, mo emo 'ba han'n, nan be susu yi nwon, ese nan be susu ke emo 'kpin kan ejole'n. O sanlin ke ejole m'o di mo emo kan'n 'ba to emo anwan anun temon so'n. ²⁰ Ejole'n mo emo 'ba han'n, o fi man emo muonun, nan emo Asi'n Wawe'n ye o 'fa ejole so'n wula emo anwan o.

²¹ "Menian mmie-mo 'ba yi be nianman'n-mo man maan be kun be. Sie mmie-mo kusu 'ba yi be mma'n-mo man maan be kun be. Mma mmie-mo kusu 'ba jasu be si-mo akomun anun maan be kun be. ²² Min dunman nun, menian'n-mo kwalaa 'fa emo anwon ekpo. Nan swanlan m'o ko jinlan yi ja nun kpunndiin dede o ko ju yi ayuelie'n, swanlan so'n, o 'nyan yi ti. ²³ Kulo mo emo ko ho su mo be le kele emo ahulwa'n, emo nwandi be ho fofole asu. Mun kan yi ananhole mun kele emo ke emo ngo yue man Izalaye kulo'n-mo kwalaa asu kpanza nan *Man Baa nun a a.

²⁴ "Swanlan mo be le kele yi like'n, o ndala man swanlan'n m'o le kele yi'n. Akua'n kusu ndala man yi min'n. ²⁵ M'o cian'n, y'o le ke swanlan'n mo be le kele yi like'n, o kaci ke swanlan'n m'o le kele yi like'n. Ye akua'n kusu, o kaci ke yi min'n. Se be le fele

awulo kpain'n muonun *Belizebulu a, nán awulo nun anun menian'n-mə yê be ngə fɛɛ bé kɛ be kulo ɔ!

Svanlan m'ɔ sɛ kɛ emə súlo yí'n

(Luku 12.2-7)

²⁶ “Emə nán be sulo kulo menian'n-mə. Afí yí kwalaa mə be kə fia be kə yə'n, be 'nwwun yí. Yê ejəle mə be kə li yí nɔɔɔɔ nun'n kɔsɔ 'fite. ²⁷ Mə mɔn kan mɔn kele emə kəngɔɔɔ'n, emə hán yí eyua. Ejəle mə be kə han be kə hele emə asulo nun'n, emə fɔ́ jínlan anwwunno be hán. ²⁸ Emə nán be sulo menian'n-mə mə be kun anwwunnaan'n kɔsɔ be ngwala man wawɛ'n kun'n. Nan emə súlo Nyanmian mə kwalaa kɛ ɔ man anwwunnaan'n nɔn wawɛ'n wu sɔn'n m'ɔ le man ayueliɛ nun anun'n. ²⁹ Asɔ be ndɔnɔn man nɔnman atulufia nganngan nnyuan gua dufule ɔ? Nan kɔsɔ be nnyan man bé be ngun man bé mgban. Nunhan kɔn mə be kə nyan yí be kə hun yí'n, anun Nyanmian muonun a man yí nwwun atin. ³⁰ Nan emə diɛ, emə ati enyuan'n muonun, Nyanmian sɔ yí nwan. ³¹ Nán man emə sulo like fíí. ɔ sanlin kɛ emə anwwun cian kpa tala atulufia dɔn kpa.

Bé mə be kan kɛ be nzi man Zozi'n

(Luku 12.8-9)

³² “Ehika ati, svanlan m'ɔ kə han yí menian'n-mə anyunnun kɛ ɔ ti mín diɛ'n, mín kɔsɔ mɔn 'kan yí mín Sɔ m'ɔ wə anwwunno nun anyunnun kɛ svanlan sɔ'n ti mín diɛ. ³³ Nan sɛ svanlan kɔn kan yí menian'n-mə anyunnun kɛ ɔ nzi man mín an, mín kɔsɔ mɔn 'kan yí mín Sɔ m'ɔ wə anwwunno nun anyunnun kɛ mɔn nzi man svanlan sɔ'n!

Nán anzɔnunjɔ ɔ, nan elɔɔ ɔ

(Luku 12.51; 14.26-27)

³⁴ “Nán man emə junlin kɛ m malí mân nun anzɔnunjɔ eman. Nán anzɔnunjɔ yê n valí malí ɔ, nan elɔɔ ɔ. ³⁵ M malí baa'n nɔn yí sɔ bé afian ɛsɛciɛ. M malí nian'n nɔn yí wa balasua nun afian ɛsɛciɛ. ɛsɛ kɔsɔ m malí ahelenian'n-mə afian ɛsɛciɛ. ³⁶ Awulo kɔn anun menian'n-mə 'kpɔ bé nwwun.

³⁷ “Svanlan m'ɔ kulo yí sɔ anaan yí nin tala mín'n, svanlan sɔ'n, anun ɔ ti man mín diɛ. Svanlan kɔsɔ m'ɔ kulo yí wa belenzua anaan yí wa balasua tala mín'n, svanlan sɔ'n kɔsɔ, anun ɔ ti man mín diɛ. ³⁸ Svanlan mə ɔ'a nva man yí kulɔwa'n ɔ'a ndɔ man yí kəmɔn sɔ, ɔ'a nzi man mín sɔ'n, svanlan sɔ'n, ɔ ti man mín diɛ. ³⁹ Svanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ kpɔnnde yí ngwan'n, svanlan sɔ'n, ɔ 'minlin yí ngwan'n. Nan svanlan mə mín dunman nun ɔ kə minlin yí ngwan'n, ɔ 'nyan ngwan.

Ahatua'n

(Maaki 9.41)

40 “Svanlan m'ò kò sò emò nun'n, anin mín yê ò'a sò mín nun ò. M'ò kò sò mín nun'n, anin svanlan'n m'ò svanlín mín'n nun yê ò'a sò ò. 41 Svanlan m'ò kò sò Nyanmian kpòmanfòe kòn nun kè bè sò bé nun'n, kpòmanfòe ahátua yê ò 'nyan yí ò. Svanlan kòsò m'ò kò sò sèsefòe kòn nun kè bè sò bè nun'n, sèsefòe ahátua yê ò 'nyan yí ò. 42 Mùn kan yí ananhòle mìn kele emò kè: svanlan m'ò kò man mmatònmàn èhì-mò anin kòn nzue fòlòlò mgban nganlannzan kòn kò nòn, ò sanlín kè ò tì mín svanlan'n, svanlan sò'n, ò 'nyan yí nwòn ahátua.”

11

Bé mò Zvan Batisi svanlín bé'n
(Luku 7.18-35)

1 Mò Zozi yueli ejòle sò'n-mò kan kele yí menian bulu nòn nnyuan'n, ò kò hò kò hehele Nyanmian Anvan Ejòle nun èbele kulo kulo'n-mò asò.

2 Tèmòn sò'n, anin b'a tò Zvan fiadí. M'ò tìlì junman'n mò Kilisi lè di nín angan'n, ò kò svan yí menian'n mmie-mò yí nwòn èlò. 3 Bè hòlì juli Zozi anwòn èlò a, bé nwan: “Yé Mìn, svanlan'n mò Zvan hanlín yí ejòle kè ò 'ba'n y'ò le wó anaan svanlan sò'n tè wò sian ò?”

4 Zozi kò bua bé kè: “Èhì mò emò a tì'n, ò nòn mò emò a nwun yí'n, bè hó bó nun amannìe bè héle Zvan. 5 Anyunsinlinwafòe'n-mò nwun asì. Bubuluwafòe'n-mò nanndì. Kokobefòe'n-mò anwòn a sa. Anzòtiliwafòe'n-mò tì ejòle. Ewue mma'n-mò fi ewue nun b'a tinnge. Ejòlekpa'n kòsò, bè lè bò bè kele ehianfòe'n-mò. 6 Nyila hán svanlan m'ò kò tila yí dedi'n m'ò le yí mín nwòn nun anun'n.”

7 Mò Zvan menian'n-mò salì hòlì'n, Zozi kò han Zvan anwòn ejòle kò hele menian'n-mò. Yí nwan: “Nzuke yê emò hòlì yí enian ewâ nín anun èlò'n? Ndeè mò anwònman'n lè fita yí ò?”

8 Anaan nzu like diè yê emò hòlì yí enian ò? Emò hòlì nianlín svanlan m'ò wula taladiè kanlanman ò? Nan bé mò bè wula taladiè nganlanman nganlanman'n, bè gua mmelemgbin'n-mò awulo. 9 Anin nzu lili yê emò hòlì yí enian'n? Nyanmian kpòmanfòe kòn ò? Sakpa, mìn kan mìn kele emò kè ò tala Nyanmian kpòmanfòe bòbò. 10 Ò sanlín kè Zvan yê Èhele Ejòle'n kan yí ejòle kè Nyanmian nwan:

*Nian, mìn svan svanlan kòn wó nyunnun
maan ò di mva ò sesie wó atin'n.*

11 “Mùn kan yí ananhòle mìn kele emò kè mân èhì anin, bè wòlì man svanlan bie m'ò tì kpili tala Zvan ò. Nan kòsò svanlan m'ò tì kaan Anwunno Belemgbin Mân nín anun'n, ò tì kpili tala Zvan. 12 Ò fi mèlè mò Zvan mantanlín Nyanmian Anvan Ejòle nín èhan dede m'ò ju ènè'n, Anwunno Belemgbin Mân'n lè tele anwònsele sò kpa. Nan ati anun ètè mma'n-mò a fa yí nwòn

ekpɔ kpa. ¹³ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ kwalaa nun Moyizi mala'n, be hanlin Anwunno Belemgbin Mân nun anwɔn ejɔle dede ɔ juli Zvan mɛɛ sɔ. ¹⁴ Emɔ lé li ke *Eli mɔ be hanlin yí ewale nun anwɔn ejɔle'n y'ɔ le Zvan. ¹⁵ Swanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá sie!

¹⁶ “Nwan yê n vá ajulisɔ menian'n-mɔ n zú yí ɔ? Be ti ke mmatɔnman nganngan-mɔ mɔ be titi gua nun asɔ be le tian be se bé manngɔn ehɔnlin-mɔ ke:

¹⁷ 'Y'a bɔ abile dede emɔ a nzi man.

Y'a tɔ ejue y'a bɔ emɔ yalɛ sɔ,

kɔsɔ emɔ a nzisa man bé sa

b'a ngua man bé ti b'a nzun man.’

¹⁸ “Afi Zvan walɔ a, ɔ'a nni man yí nwan nun eɛɛ ɔ'a nnɔn man nzan. Menian'n-mɔ nwan: ‘Wawɛ ete wɔ yí nun.’ ¹⁹ *Mân Baa'n walɔ a, ɔ didi, ɔ nɔn nzan, eɛɛ menian'n-mɔ nwan: ‘Be nían, swanlan ehɔ diɛ, yí junman nun ala y'ɔ le alie elie nɔn nzan enwan. Yí manngɔn y'ɔ le bé mɔ be dide ajule'n, ɔ nɔn etefɔe'n-mɔ’. Nan mɔ Nyanmian a yɔ'n kele ke ɔ ti sɛsɛ sakpa.”

*Zozi 'ba tu Galile mân nun anun menian'n-mɔ anyunnun
(Luku 10.13-15)*

²⁰ Kulo'n-mɔ mɔ Zozi yɔli asinbenwɔn ninngɛ dɔɔn sɔ, mɔ ebele menian'n-mɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n, Zozi tuli bé nyunnun. ²¹ “Emɔ Kolazɔn amma, munnzue hán emɔ! Emɔ Betisayida amma, munnzue hán emɔ! Afi se ɔ ti ke asinbenwɔn ninngɛ'n-mɔ mɔ n yɔli yí emɔ afian'n, n yɔli yí Tii nɔn Sidɔn kulo'n-mɔ asɔ a, ahan ndɛ-ndɛ kpa ebele menian'n-mɔ wulalɔ kotoku be bɔli nzwan be heleli ke b'a nun bé nwɔn b'a kaci bé abalabɔ'n. ²² Ehika ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke ndɛɛ ebua cian nun anun, yalɛ mɔ emɔ 'nwun yí'n, ɔ 'tala Tii nɔn Sidɔn menian'n-mɔ diɛ'n. ²³ Emɔ Kapɛɛnawɔmɔn amma, emɔ kɔsɔ jɔnlin ke emɔ 'kuku bé nwɔn sɔ dede be nɔn Nyanmian se ɔ? Be 'kan emɔ asɔ dede emɔ kɔ sɔn m'ɔ le man ayuelie nun anun. Afi se ɔ ti ke asinbenwɔn ninngɛ'n mɔ n yɔli yí emɔ afian ebele'n, n yɔli yí Sodɔmɔn an, ahan ene nɔn ene, kulo sɔ'n tɛ wɔ ebele. ²⁴ Ehika ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke ndɛɛ ebua cian nun anun, yalɛ mɔ emɔ 'nwun yí'n, ɔ 'tala Sodɔmɔn diɛ'n.”

*Sie'n nɔn Baa'n
(Luku 10.21-22)*

²⁵ Mɛɛ sɔ nun anun, Zozi kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: “Mín Si, wó mɔ e ti anwunno nɔn asie nun asɔ Minlian'n, mɔn 'da wó asɔ. ɔ sanlin ke a fa ninngɛ ehɔ-mɔ a fia ngelefɔe'n-mɔ, ɔ nɔn menian'n-mɔ mɔ be sɔ ninngɛ dɔɔn'n, yê a yi a hele mmatɔnman'n-mɔ. ²⁶ Fóón, mín Si, mɔn 'da wó asɔ, ɔ sanlin ke wó muonun e hulolɔ yí sɔ.

²⁷ “Mín Si a fa ninngɛ'n kwalaa a wula mín sa nun. Se nán Sie nun an, swanlan fíí nzi man Baa'n. Yê se nán Baa'n nɔn

menian'n-mə mə Baa'n kulo ke ɔ yi Siε'n kele bé a, sʋanlan fíi nzi man Siε'n.

²⁸ “Emə mə be sʋ ninnge nʋnnɔε mə b'a fε'n, emə bála mín nwʋn nán mɪn 'ba sike emə maan be de bé εnwʋnmian. ²⁹ Emə só mín ngehele nɪn anun nán emə mán n gékele bé ninnge. ɔ sanlɪn ke n di sʋanlan be tεε, mín ti anun ti man ε tε, nán mɪn 'ba man emə de bé εnwʋnmian. ³⁰ Mín ngehele'n mə mɪn kekele emə'n, ɔ nyɔ man si, ninnge'n mə mɪn kekele emə'n, ɔ ti fɔtɪlɪfɔ”.

12

Zozi nʋn εnwʋnmian ele cian'n
(Maaki 2.23-28, Luku 6.1-5)

¹ Ehi anzin, *εnwʋnmian ele cian kʋn, Zozi nʋn yí menian'n-mə kɔ kpε nun *bele ebo kʋn asʋ. Anɪn εhɔε lε kun yí menian'n-mə, nán b'a titi bele'n bie b'a li. ² Mə *Falisifʋε'n-mə nwunlin yí sɔ'n, be kɔ han be kɔ hele Zozi ke: “Nɪan, like mə yé mala'n tua yé ke nán ye yɔ yí εnwʋnmian ele cian'n, wɔ menian'n-mə yɔ.”

³ Ehi a, Zozi nwan: “Mə εhɔε hunlin *Davidi nʋn yí menian'n-mə'n, like'n mə be yɔli mə b'a hele'n, emə kɪnngalɪ man yí lé ɔ? ⁴ ɔ nʋn yí menian'n-mə be wɔwɔli Nyanmian sua nɪn anun. Kpaʋn'n-mə mə b'a fa b'a man Nyanmian, mə yé mala'n kele ke sʋanlan fíi n'ɔ di bie ke Nyanmian *tεyɪfʋε'n-mə ala'n, be lili kpaʋn sɔ'n-mə. ⁵ Asʋ emə kɪnngalɪ man yí Moyizɪ mala nɪn anun lé ke tεyɪfʋε'n-mə mə be di junman εnwʋnmian ele cian'n Nyanmian awulo nɪn anun'n, be tʋn mala'n, kʋsʋ be mmu man bé ke be yɔ ε tε ɔ? ⁶ Nan mɪn kan mɪn kele emə ke sʋanlan kʋn wɔ εwa, ɔ ti kpili tala Nyanmian awulo'n. ⁷ Nyanmian hanlɪn ke: *Mɪn kulo ke menian'n-mə nwun anwunnvoε bé afian ɔ tala tεε eyɪε nɪn anwʋn ninngε'n mə be yɔ be man mín'n.* Se ɔ ti ke emə ti εjɔle εhi abʋ a, ahan emə mmua man menian'n-mə kpɔfɔndεε. ⁸ ɔ sanlɪn ke *Mân Baa'n y'ɔ sie εnwʋnmian ele cian nɪn ɔ.”

Zozi 'ba man bian kʋn mə yí sa a jɔ nɪn anwʋn sa
(Maaki 3.1-6, Luku 6.6-11)

⁹ Be hanlɪn εhi m'ɔ yuel'n, Zozi fi ebele yí nʋan y'ɔ le bé asɔnɪn sua nɪn anun. ¹⁰ Anɪn bian kʋn wɔ asɔnɪn sua nɪn anun, yí sa kʋn a jɔ. Bé mə be wɔ ebele'n, be kɔ bisa Zozi ke: “Asʋ yé mala'n kele ke ye mán wuluwafʋε bie anwʋn sá *εnwʋnmian ele cian nɪn ɔ?” Be lε bisa yí sɔ be nɪan m'ɔ kɔ bua'n, nán b'a jinlan sʋ b'a se ke ɔ'a tʋn mala.

¹¹ Ehi a, Zozi nwan: “Se emə anun bie le yí bua kʋn nán se ɔ tɔ kunman nɪn εnwʋnmian ele cian nɪn an, asʋ ɔ ngɔ ju man kunman nɪn anun ɔ ngɔ yi man yí ɔ? ¹² Sʋanlan anwʋn cian tala bua! Yí ti, yê mala'n kele ke εnwʋnmian ele cian'n, ye yɔ sʋanlan ye.”

¹³ Zozi kacili yí nyin wuluwafuɛ nun anwɔn elɔ a, yí nwan: “Tɔnnge wɔ sa nun anun.” Bian'n 'tɔnnge yí sa nun anun an, asaa kɔ tɔnnge fɔ́ɔn ke nunhan kɔn'n. ¹⁴ Mɔ Falisifuɛ'n-mɔ nwunlin mɔ Zozi a yɔ'n, be kɔ hɔ yí ti ahuan, be le kpɔndɛ atɔn mɔ be sɔn sɔ a, be kɔ nyan yí be kɔ hun yí'n.

Svanlan'n mɔ Nyanmian a fele yí'n

¹⁵ Mɔ Zozi tɔli ke be le kpɔndɛ yí be kun yí'n, ɔ fi ebele lika sɔ'n ɔ jasɔli. Mɔ ɔ 'kɔ'n, menian dɔɔn kpa sili yí sɔ. ɔ manlin nwuluwafuɛ'n-mɔ kwalaa anwɔn sali. ¹⁶ Nan kusɔ ɔ totualɔ bé ke nán be kɔ bɔ yí nwɔn kpaye ke yí yê ɔ'a man b'a ti akpɔle ɔ. ¹⁷ ɔ man Nyanmian kpɔmanfuɛ *Ezayi ejɔle'n m'ɔ hanlin'n kpɔnlin sɔ. ɔ hanlin ke Nyanmian nwan:

¹⁸ *Nian, mɔn akɔa'n mɔ m'an yi yí'n, mɔn kulo yi m'an fa mɔn lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun.*

Mɔn 'fa mɔn Wawe'n mɔn wula yí nun,

ɔ 'kan mɔn ndɛɛ ebua nun anwɔn ejɔle

ɔ kele mɔn mɔn'n-mɔ.

¹⁹ *ɔ nɔn svanlan fí be ngɔ su man akpɔlɔwa lé,*

ɔ ngɔ tetian man lé, be ngɔ ti man yí ngan gua sɔ lé.

²⁰ *Ndɛɛ'n mɔ ɔ'a bilí'n, ɔ mmu man nun,*

kanlannɛ mɔnnzɔn-mɔnnzɔn'n, ɔ nnuan man yi.

ɔ 'yɔ sɔ dede ɔ man ananhɔle'n di kunnunmun.

²¹ *Mɔn mɔn'n-mɔ kwalaa 'ba susu bé ti be gua yí sɔ.*

Zozi nɔn Belzebulu

(Maaki 3.22-30, Luku 11.14-23)

²² Ehi, be kɔ fa svanlan kɔn be kɔ bele Zozi. Svanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yí nun, ɔ'a man yí nyin nun a sin ese ɔ a tɔ amunle. Zozi kɔ man svanlan sɔ'n kɔ juɔɔ ese ɔ kɔ nwun asɔ.

²³ Ejɔle'n sinlin menian'n-mɔ kwalaa anwɔn, bé nwan: “Asɔ nán belemgbin *Davidi anɔnman nun an?”

²⁴ Nan mɔ *Falisifuɛ'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, bé nwan: “*Belzebulu m'ɔ ti mmɔnsanmɔn'n-mɔ kpain'n, yí yê ɔ'a man svanlan ehi tunmin m'ɔ fa fɔan wawe ete'n-mɔ ɔ.”

²⁵ Kemɔ anɔn Zozi sɔ ajɔnlin'n m'ɔ wɔ bé ti nun anun'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Belemgbin mɔn kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpe bé nyin be kɔn elɔe'n, mɔn sɔ'n bɔ. Kulo kɔn, anaan afilie kɔn mɔ nun menian'n-mɔ kpe bé nyin be kɔn elɔe'n, kulo sɔ'n, anaan afilie sɔ nun abɔsɔ bɔ. ²⁶ Se *Satan fɔan m'ɔ ti yí die nun an, anɔn ɔ nɔn yí nwɔn le kɔn, ɔ 'yɔ se nán yí mɔn nun a hɔ yí nyunnun? ²⁷ Se emɔ juɔnlin ke Belzebulu yê ɔ man mɔn tunmin maan mɔn fa mɔn fɔan wawe ete'n-mɔ a, anɔn emɔ menian'n-mɔ die, nwan yê ɔ man bé tunmin maan be fɔan wawe ete'n-mɔ ɔ? Emɔ menian'n-mɔ kele ke emɔ di fɔɔ. ²⁸ Nan se Nyanmian Wawe'n yê mɔn fa mɔn fɔan wawe ete'n-mɔ a, anɔn ɔ kele ke Nyanmian Belemgbin elie mele nun a tɔ emɔ.

²⁹ “Svanlan mɔ yí nwɔn yɔ sɪ kpa'n, svanlan fíí ngɔala man kɛ ɔ kɔ wɔɔb yí sua nɪn anun ɔ wua yí ninngɛ nɪn ɔ. Sannan ɔ 'di mɔa ɔ cɪcɪ yí kɔalaaka nán ɔ'a hɔala yí wua.

³⁰ “Svanlan m'ɔ tɪ man mín diɛ'n, anɪn ɔ kpɔ mín. Svanlan kɔsɔ m'ɔ nɔn mín ngohuan man ninngɛ'n-mɔ anɔan'n, svanlan sɔ'n, anɪn ɔ bɔ bɛ asanndiɛ. ³¹ Yí sɔ ati, mun kan mun kele ɛmɔ kɛ: ɛtɛ biala mɔ svanlan kɔ yɔ'n, ɔ nɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ biala mɔ svanlan kɔ han'n, Nyanmɪan kɔala kɛ ɔ fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan svanlan m'ɔ kɔ han ɛjɔlɛ ɛtɛ kɔ tia Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, Nyanmɪan nva man yí ɛtɛ'n ɔ nje man yí lé. ³² Svanlan biala m'ɔ kɔ han ɛjɔlɛ kɔ tia mân Baa'n, Nyanmɪan 'fa yí nwɔn sa ɔ ce yí. Nan svanlan biala m'ɔ kɔ han ɛjɔlɛ ɛtɛ ɔ kɔ tia Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, Nyanmɪan nva man yí ɛtɛ'n ɔ nje man yí mɛlɛ ɛhɪ anun ɔ nɔn mɛlɛ'n m'ɔ lɛ ba nɪn anun.”

*ɔ le baka kɔn nɔn yí mma
(Luku 6.43-45)*

³³ “Baka kpa nɪn asɔ yɛ bɛ tɪ mma kpa nɪn ɔ. Baka ɛtɛ nɪn asɔ kɔsɔ yɛ bɛ tɪ mma ɛtɛ nɪn ɔ. ɔ sanlɪn kɛ baka kɔn m'ɔ jin'n, sɛ ɔ tɪ kpa ɔ, sɛ ɔ tɪ ɛtɛ ɔ, yí mma m'ɔ kɔ su'n yɛ bɛ fa bɛ nwun yí ɔ. ³⁴ Ati anun ɛtɛ mma kɛ owɔ, ɔ 'yɔ sɛ nán ɛmɔ a han ɛjɔlɛ kpa? Afi ɛjɔlɛ m'ɔ wɔ ahɔnlɪn nɪn anun'n, y'ɔ fite bɛ nɔan ɔ. ³⁵ Svanlan mɔ yí tɪ anun tɪ kpa'n, ɛjɔlɛ m'ɔ tɪ kpa'n yɛ ɔ fi yí nɔan fite ɔ. Svanlan kɔsɔ mɔ yí tɪ anun tɪ ɛtɛ'n, ɛjɔlɛ ɛtɛ yɛ ɔ fi yí nɔan fite ɔ. ³⁶ Mun kan mun kele ɛmɔ kɛ: Ndɛɛ ebua cɪan nɪn anun, mgban-mgban ɛjɔlɛ'n mɔ menian'n-mɔ hanlɪn'n, bɛ 'nwun yí nwɔn ɛjɔlɛ. ³⁷ Afi ɛjɔlɛ m'ɔ fi wɔ nɔan kɔ fite'n, yí nwɔn yɛ bɛ 'nɪan bɛ bua wɔ ndɛɛ ɔ.”

*Menian'n-mɔ 'ba bisa Zozi asinbenwɔn like kɔn
(Maaki 8.11-12, Luku 11.29-32)*

³⁸ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuel'n, *mala nɪn asɔ mgbain'n mmie-mɔ nɔn *Falisifɔɛ'n mmie-mɔ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “Kpain, yɛ kulo kɛ ɛ yɔ asinbenwɔn like kɔn maan yɛ nɪan.”

³⁹ ɛhɪ a, Zozi nwan: “Ajulisɔ menian ɛtɛfɔɛ ɛhɪ-mɔ mɔ bɛ nzɔ man Nyanmɪan ananhɔlɛ nɪn'n lɛ kpɔndɛ asinbenwɔn like bɛ nɪan. Bɛ nyɔ man asinbenwɔn like fíí kún bɛ ngele man bɛ kɛ Nyanmɪan kpɔmanfɔɛ Zonasɪ diɛ nɪn ala. ⁴⁰ Afi kɛmɔ Zonasɪ lili cɪan nsan ɛjue kpili nɪn akunnun'n, yí sɔ kɔsɔ ala, *Mân Baa'n 'ba li cɪan nsan asɪɛ nɪn abɔ. ⁴¹ Ndɛɛ ebua cɪan nɪn anun, Ninninɔvɔ amma'n-mɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. ɔ sanlɪn kɛ mɔ Ninninɔvɔ kulo nɪn asɔ amma'n-mɔ tɪlɪ Nyanmɪan Anɔan ɛjɔlɛ'n mɔ Zonasɪ hanlɪn'n, bɛ nunlɪn bɛ nwɔn bɛ kacili bɛ abalabɔ'n. Nan svanlan kɔn wɔ ɛwa, ɔ tɪ kpili tala Zonasɪ. ⁴² Ndɛɛ ebua cɪan nɪn anun, balasua'n m'ɔ tɪ Saba mân nɪn asɔ belemgbin'n, ɔ 'bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. ɔ sanlɪn kɛ yí m'ɔ

fi mwa'n, o walɩ tielɩ Salomɔn bɛngɛlɛfɔvɛ ɛjɔlɛ'n m'ɔ kan'n. Nan kɔsɔ sɔanlan kɔn wɔ ɛwa, o ti kpili tala Salomɔn.

*Wawɛ ɛtɛ nin esa ɛwalɛ nun
(Luku 11.24-26)*

⁴³ “Mɛlɛ mɔ wawɛ ɛtɛ kɔn fi sɔanlan kɔn anun kɔ fite'n, o kɔ kpɔnnɛ lika wɔwɔsu'n-mɔ o tanlan de yɩ ɛnwɔnmian. ⁴⁴ Sɛ o kpɔnnɛ nán ɔ'a nnyan man bie a, anɩn yɩ nwan: ‘Man n zá mɩn nzin n gó mɩn lika daba'n mɔ n vi n jasɔli'n.’ Sɛ o sa ba nán o nwun kɛ sua'n ti to, b'a kpɔkpɔvan nun b'a sesie nun kanlanman kpa a, ⁴⁵ o sa yɩ nzin o kɔ kpɔnnɛ yɩ manngɔn nsɔ mɔ bé ti anun ti ɛtɛ kpa bɛ tala yɩ o. O nɔn bɛ ba a tanlan ɛbɛlɛ. Sian diɛ, sɔanlan sɔ'n, ɛsɛciɛ m'ɔ kɔ sɛci'n, o tala daba'n. Kɛ ajulisɔ menian ɛtɛfɔvɛ ɛhi-mɔ asitanlan'n 'yɔ yɩ nin ala anun.’”

*Zozi anianman'n-mɔ nɔn yɩ nin
(Maaki 3.31-35, Luku 8.19-21)*

⁴⁶ Zozi anɔvan a ndɔ man, yɩ nianman'n-mɔ nɔn yɩ nin bɛ kɔ a. Anɩn bɛ jijin gua nun asɔ bɛ 'kpɔnnɛ atɩn bɛ kan ɛjɔlɛ bɛ kele yɩ. ⁴⁷ Sɔanlan kɔn kɔ han kɔ hele yɩ kɛ: “Nɩan, wɔ nin nɔn wɔ nianman'n-mɔ jijin gua sɔ ɛlɔ bɛ 'kpɔnnɛ kɛ bɛ kan ɛjɔlɛ bɛ kele wɔ.”

⁴⁸ Zozi kɔ bua sɔanlan sɔ'n kɛ: “Mɩn nin'n y'ɔ le nwan, yê mɩn nianman'n-mɔ y'ɔ le nwan-mɔ?” ⁴⁹ Nan o tɩngɛli yɩ sa yɩ menian'n-mɔ anwɔn an, yɩ nwan: “Ɛmɔ nɩan, mɩn nin nɔn mɩn nianman'n-mɔ, bé yê bɛ gugua ɛwa nin o. ⁵⁰ O sanlɩn kɛ sɔanlan m'ɔ yɔ mɩn Si'n m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ nin akunnun like'n, sɔanlan sɔ'n ti mɩn nianman belenzua, o ti mɩn nianman balasua, o ti mɩn nin.”

13

*Sɔanlan'n m'ɔ gua bele nin anwɔn anyɩndala'n
(Maaki 4.1-9, Luku 8.4-8)*

¹ Cian sɔ'n, Zozi fi yɩ awulo ɛbɛlɛ o kɔ hɔ asue nin anɔvan ɛlɔ. O kɔ tanlan asɩ, o kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanmian ninngɛ. ² Meninsɔnman kɔ a yɩ nwɔn ɛbɛlɛ. O kɔ kpɩti kɔ fɔ kɔ tanlan ɛlɛ kɔn anun asue nin anyɩnsɔ yê meninsɔnman'n jijin asue nin anɔvan. ³ O kɔ hehele bé ninngɛ dɔɔn kpa anyɩndala nun, yɩ nwan: “Sɔanlan kɔn hɔli yɩ *bele mma egua. ⁴ Mɛlɛ mɔ o 'gua'n, bie kɔ gua atɩn nin anɔvan, nnɔnman'n-mɔ kɔ a kɔ suso kɔ li. ⁵ Bie kɔsɔ kɔ gua nyɔbɔvɛ nin asɔ. Ɛbɛlɛ nɛtɛtɛ nun a nzɔn man. O kɔ fifi ndɛ-ndɛ. O sanlɩn kɛ ɔ'a ngɔ man asɩɛ bɔ. ⁶ Nan mɔ eyua'n fili'n, o kɔ yala, afɩ ɔ'a nzɔ man ndɩan. ⁷ Bie kɔsɔ kɔ gua eminlan mmowe nin anun. O kɔ fifi. Eminlan mmowe'n kɔ fɔ kɔ gua sɔ. ⁸ Nan bie kɔsɔ kɔ gua asɩɛ kpa nin asɔ, o kɔ fifi. O kɔ su mma. Bie kɔ su mma ɛya kɔn, bie mma abulasian, bie

kɔsɔ mma abulasan.” ⁹ Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Sɔanlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá síe!”

*Zozi anyɔndala'n m'ɔ bu'n
(Maaki 4.10-12, Luku 8.9-10)*

¹⁰ Ehi, Zozi menian'n-mɔ kpunngeli yí a, bé nwan: “Nzuke ati yê ε 'kan ejòle kele menian'n-mɔ a, ε bu yí anyɔndala nun ɔ?”

¹¹ Zozi kɔ bua bé ke: “Nyanmian Belemgbin Mân nun anun nɔialie ninng'e'n-mɔ, emɔ sɔ yí nwon ejòle. Nan bé die, be nzi man yí nwon ejòle. ¹² ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ le bie'n, be 'gua sɔ maan ɔ sɔn. Nan sɔanlan m'ɔ le man bie'n, kaan'n muonun m'ɔ le yí'n, be 'tɔa yí be de. ¹³ Ehi ka ati yê mɔn 'kan ejòle mɔn kele bé a, mɔn bu yí anyɔndala nun ɔ. Afɔ bé nyɔn tua yí, kɔsɔ be nɔnwun man yí. Be ti, kɔsɔ be ndie man nán b'a tɔ yí bu. ¹⁴ ɔ man bé nwon ejòle'n mɔ *Ezayi hanlin'n kpɔnlin sɔ. Nyanmian nanndɔli Ezayi sɔ ɔ hanlin ke:

Emɔ 'ba tie yí kpa, kɔsɔ emɔ ngɔ tɔ man yí bu.

Emɔ 'ba nɔan yí kpa, kɔsɔ emɔ ngɔ nwon man yí.

¹⁵ ɔ sanlin ke menian sɔ'n-mɔ a sɔlv.

B'a totua bé nzv'n b'a momuan bé nyɔn'n.

Yí die, anɔn be nɔnwun man asi,

εse bé nzv'n ndi man ejòle.

Be nza be mma man mɔn nwon

nán m'an man bé nwon a sa.

¹⁶ “Nan emɔ die, nyila hán emɔ. ɔ sanlin ke emɔ anyɔn'n nwon asi, εse emɔ anzv'n tɔ ejòle. ¹⁷ Nan mɔn kan yí ananhòle mɔn kele emɔ ke: Nyanmian mgbɔmanfɔve dɔvɔn kpa, nɔn Nyanmian menian dɔvɔn kpa, be hulɔli ke ahan be nwon mɔ emɔ le nɔan'n, nan kɔsɔ b'a nɔnwun man yí. Eɔe be hulɔli ke ahan be tɔ mɔ emɔ le tie'n, nan kɔsɔ b'a ndi man.”

*Zozi 'ba tu anyɔndala nun abv
(Maaki 4.13-20, Luku 8.11-15)*

¹⁸ Ehi, Zozi nwan: “Emɔ tie, sɔanlan'n m'ɔ gua *bele nun anwon anyɔndala nun abv'n y'ɔ le ke: ¹⁹ Mele mɔ sɔanlan kɔn kɔ tɔ Anwunno Belemgbin Mân nun anwon ejòle m'ɔ ndi man yí bu'n, anɔn sɔanlan sɔ'n tɔ ke bele mma'n m'ɔ gualɔ atɔn nun anɔan'n. Ejòle'n mɔ ɔ'a tɔ'n, Abɔnsanmɔn ba ɔ yɔ fi yí ti anun. ²⁰ Bele mma'n m'ɔ gualɔ lika mɔ nyɔbɔe'n wɔ'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ tɔ Anwunno Belemgbin Mân nun anwon ejòle nun an, ɔ le fe elie ɔ ka ebele ɔ sɔ nun'n. ²¹ Sɔanlan sɔ'n mman man ejòle'n nzɔ man ndian yí nun. ɔ de di mele kaan bie. Ejòle sɔ'n dunman nun, se be kele yí ahɔlɔwa anaan ɔ nwon yale kaan ala a, anɔn yí eyue ɔ. ²² M'ɔ gualɔ eminlan mmowe nun anun'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ tɔ Anwunno Belemgbin Mân nun anwon ejòle'n, nan kɔsɔ eyuadi nun anun ninng'e'n-mɔ anwon nzusue'n nɔn anyɔnbɔlv anyanbenwɔn'n cɔcɔ ejòle sɔ'n. ɔ man

o nzu man mma. ²³ M'ɔ gualɪ asɪɛ kpa nun asv'n y'ɔ le sɔanlan ehi m'ɔ ti Anwunno Belemgbin Mân nun anwɔn ejɔle nun an, o ti yí bu'n. O su mma. Bie su ɛya kɔn, bie su abulasian, bie kɔsu su abulasan.”

Ndile ɛɛ nun anwɔn anyɪndala'n

²⁴ Ehi anzin, Zozi kɔ bu anyɪndala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “E 'nwun like mɔ Anwunno Belemgbin Mân'n soman yí'n: O soman sɔanlan kɔn mɔ o'a gua *bele yí ebo nun asv o. ²⁵ Nan kɔngɔɛ mɔ menian'n-mɔ kwalaa yueli dida'n, yí kpɔfɔɛ kɔn kɔ a kɔ lolua ndile ɛɛ bele nun anun, cuein yê o hɔli o. ²⁶ Bele'n fifili dede mɔ o 'ju yí esúe tɛmɔn'n, ndile ɛɛ'n kɔ fa ebo'n.

²⁷ “Sɔanlan'n m'ɔ le ebo nun ajunmanfɔ'n-mɔ walɪ tɔli yí, bé nwan: ‘Yé Mɪn, bele yê ɛ lualɪ o. Nan ndile ɛɛ'n mɔ o'a fifi nun'n, o fi nin?’

²⁸ “Mɪnlian'n nwan: ‘Kpɔfɔɛ bie yê o'a li junman sɔ nun o.’

“Ehi a, ajunmanfɔ'n-mɔ kɔ bisa yí ke: ‘E kulo ke ye hó tútu ndile ɛɛ nun o?’

²⁹ “Mɪnlian'n nwan: ‘Cɛɛɛ, se emɔ tutu a, be 'ba tutu bele'n be buka sv. ³⁰ Nan emɔ mán o há nun dede o jú bele nun ɛɛɛ tɛmɔn. Se o ju yí ɛɛɛ tɛmɔn an, mɪn 'kan mɪn kele bé mɔ be 'ti'n ke: Emɔ lí mva be tútu ndile ɛɛɛ nun abv be cíci yí bóle bóle be tú nun sɪn be yála yí. Sian'n, emɔ tí bele'n be hó wúla yí mɪn ɛsie nun anun.’ ”

Muntadı baa nun anwɔn anyɪndala'n

(Maaki 4.30-32, Luku 13.18-19)

³¹ Zozi kɔ bu anyɪndala biekun kɔ hele bé, yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mân'n, o ti ke muntadı baa mɔ sɔanlan a fa a hɔ a lua yí ebo sv o. ³² Ninngɛ mma'n mɔ be dua'n, yí y'ɔ ti bé nunhan kaan kpa nun o. Nan kɔsv se o fifi a, o nyin tala ninngɛ mma'n-mɔ kwalaaatin. O kaci dukpa nnɔnman'n-mɔ ba be nwɔn bé sâ yí sa mma'n-mɔ asv.”

Fali ayile nun anwɔn anyɪndala'n

(Luku 13.20-21)

³³ Zozi kɔ bu anyɪndala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “Anwunno Belemgbin Mân'n ti ke balasua kɔn mɔ o'a fa fali ayile o'a fɔtɔ fali cilo abulaa nɔn nnun o. O wɔ ɛbɛɛ dede fali nun a tu.”

Like ati mɔ Zozi bu anyɪndala'n

(Maaki 4.33-34)

³⁴ Ejɔle ehi kwalaa mɔ o 'kan kele menian'n-mɔ'n, o bu yí anyɪndala nun. Se o'a mmun man anyɪndala a, o ngan man ejɔle'n o ngele man bé. ³⁵ Ehi m'ɔ yɔli'n manlin ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔɛ'n hanlin'n kpɪnlin sv. Nyanmian manlin kpɔmanfɔɛ'n hanlin ke:

Mɪn 'bu anyɪndala nán m'an han ejɔle'n m'an hele bé.

*Sunmin ke be bɔli mân'n, ninng'e m'ɔ wɔ nɔvialɛ nun'n,
nun 'bɔ yí nwɔn ejɔle.*

Zozi 'ba tu ndile ete nin anwɔn anyɔndala nin abɔ

³⁶ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ gualɔ meninsɔnman nɔn atɔn yê ɔ hɔli awulo ɔ. Yí menian'n-mɔ kpunngeli yí a, bé nwan: “Tu ndile ete'n m'ɔ fifi ebo nɔn asɔ nɔn anwɔn anyɔndala nin abɔ kele yé.”

³⁷ Zozi nwan: “Sɔanlan'n m'ɔ le gua *bele mma kpa'n y'ɔ le *Mân Baa'n. ³⁸ Ebo'n y'ɔ le mân'n. Bele mma kpa'n y'ɔ le bé mɔ bé tɔ Anwunno Belemgbin Mân nɔn anun menian'n. Ndile ete'n, y'ɔ le bé mɔ be tɔ Abɔnsanmɔn menian'n. ³⁹ Kpɔfɔe'n mɔ ɔ'a lua ndile ete'n y'ɔ le Abɔnsanmɔn. Bele mma nɔn etie tɔmɔn'n y'ɔ le mân nɔn ayueliɛ nun, yê bé mɔ be 'tɔ ebo'n y'ɔ le nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ.

⁴⁰ “Kɛmɔ be tutu ndile ete nian an, be gua yí sɔn nɔn anun'n, se mân nɔn ayueliɛ'n ju a, ke be 'yɔ yí nɔn anɔn. ⁴¹ Mân Baa'n 'sɔan yí nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ maan be yí bé kwalaa mɔ be man ehɔnɔn-mɔ tɔ ete nɔn anɔn ɔ nɔn bé mɔ be yɔ ete'n fi yí Belemgbin Mân nɔn anɔn. ⁴² Be yí bé a, be 'gua bé sɔn gɔhɔn nɔn anɔn. Ebele yê be 'sun be kɔan bé je nɔn ɔ. ⁴³ Nan menian mɔ bé nyɔn sɔ Nyanmian'n, be 'ta bé Sɔ Belemgbin Mân nɔn anɔn ke senze m'ɔ le ta ɔ. M'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá sie!”

Anwɔndiɛ'n m'ɔ fia nɔn anwɔn anyɔndala'n

⁴⁴ Ehɔ, Zozi nwan: “Anwunno Belemgbin Mân'n tɔ ke esika kɔkɔle m'ɔ fia ebo kɔn asɔ. Sɔanlan m'ɔ kɔ fite sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ fa fia bieku. ɔ di fɛ, ɔ tɔnɔn yí nwɔn ninng'e'n kwalaaɔn ɔ to ebo sɔ'n.

Afile nɔn anwɔn anyɔndala'n

⁴⁵ “Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɔ ke watafɔe kɔn m'ɔ le kpɔndɛ afile nganlanman to ɔ. ⁴⁶ Mele m'ɔ kɔ nwun kɔn m'ɔ tɔ kpa'n, ɔ kɔ tɔnɔn yí nwɔn ninng'e'n kwalaaɔn ɔ to afile sɔ'n.

Dada nɔn anwɔn anyɔndala'n

⁴⁷ “Ese Anwunno Belemgbin Mân'n tɔ ke dada mɔ be gua yí jenvie nɔn anɔn ɔ. Ejue ngacile kwalaa wɔlɔ nɔn. ⁴⁸ ɔ yí a, be hyɔhyɔn gua fie be tanlan asɔ be kpa ejue'n-mɔ anɔn. Be gua mgbakpa'n-mɔ ece nɔn yê ete ete'n-mɔ, be ju be gua. ⁴⁹ Mân nɔn ayueliɛ nun ke ɔ 'ba yɔ yí nɔn anɔn. Nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ 'ba sie menin mgbakpa'n-mɔ ebue kɔn ⁵⁰ be gua etefɔe'n-mɔ sɔn gɔhɔn nɔn anɔn. Ebele yê be 'sun be kɔan bé je nɔn ɔ.”

Anwɔndiɛ nɔvɔfɔle'n-mɔ nɔn nnaba'n-mɔ

⁵¹ Zozi kɔ bisa yí menian'n-mɔ ke: “Asɔ emɔ a tɔ ejɔle ehɔ-mɔ abɔ ɔ?”

Bé nwan: “Yuo o!”

⁵² Ehi a, Zozi nwan: “Ehika ati, mala nun asu kpain biala m'ò kaci Anwunno Belemgbin Mân nun anun sɔanlan'n, anwɔndɛ'n m'ò nyan y'ɔn, ninngɛ nvɔfɔlɛ wɔ nun yê nnaba kɔsɔ wɔ nun.”

*Nazalɛti amma'n-mɔ nne man Zozi bɛ nni man
(Maaki 6.1-6, Luku 4.16-30)*

⁵³ Mɔ Zozi yueli anyɔndala ehi-mɔ bubu'n, ɔ fi ebele ⁵⁴ ɔ kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ tali y'ɔn asu. Ɔ kɔ wɔlɔ asɔnɔn sua nun anun ɔ kɔ hehele ebele menian'n-mɔ ninngɛ, ejɔlɛ'n kɔ sin bɛ kwalaa mɔ bɛ wɔ ebele nun anwɔn kpa. Bɛ nwan: “Ɔ nyanlin ngele ehi nin? Tunmin benin yê ɔ fa yɔ asinbenwɔn ninngɛ ehi-mɔ ɔ? ⁵⁵ Nán junnvɔɛ nun awa belenzua nun ɔ? Nán y'ɔ nin y'ɔ le Mali ɔ? Nán y'ɔ nianman mmelenzua'n-mɔ y'ɔ le Zvakɔ, Zozɛfu, Simɔn nɔn Zudɔ ɔ? ⁵⁶ Y'ɔ nianman mmalasua'n-mɔ kwalaa, bɛ nɔn man yê yê ɔ gua ɛwa ɔ? Ɔ nɔn tunmin ehi kwalaa fi nin?” ⁵⁷ Ajɔnlɔn sɔ'n m'ò wɔ bɛ ti anun'n maan b'a nnwun man asɔ b'a nne man Zozi b'a nni man. Ehi a, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “Nyanmɔn kpɔmanfɔɛ kɔn, y'ɔ kulo nun asu nɔn y'ɔ afilie nun anun menian'n-mɔ mmu man y'ɔ like.”

⁵⁸ Dedi'n mɔ ebele menian'n-mɔ le man y'ɔn ati, Zozi a nyɔ man asinbenwɔn ninngɛ dɔn.

14

*Zvan Batisi ewue'n
(Maaki 6.14-29, Luku 9.7-9)*

¹ Tɛmɔn sɔ'n, anun belemgbin *Elɔdɔ Antipasɔ tɔ Galile mân nun asu belemgbin. M'ò tɔli Zozi angan'n, ² ɔ kɔ han kɔ hele y'ɔ ngɔa'n-mɔ kɛ: “Zvan Batisi dein y'ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ nun ɔ! Ehika ati yê ɔ le tunmin ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ ɔ.”

³ Belemgbin Elɔdɔ hanlɔn sɔ, ɔ sanlɔn kɛ y'ɔ nianman belenzua'n mɔ bɛ fele y'ɔ Filipɔ nun ayi'n m'ò li Elodiadi'n dunman nun, ɔ kɔ man bɛ kɔ hyi Zvan, bɛ kɔ ciɔ y'ɔ ɛsɛ bɛ kɔ tɔ y'ɔ fiadi. ⁴ Afi Zvan kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔdɔ kɛ: “Nannan, Nyanmɔn mala'n mman man wɔ atɔn kɛ ɛ fá Elodiadi já.” ⁵ Ejɔlɛ'n mɔ Zvan hanlɔn nun anwɔn, belemgbin Elɔdɔ kulo kɛ ɔ man bɛ kun y'ɔ. Nan kɔsɔ ɔ sulo Zufu'n-mɔ. Afi bɛ kwalaa, bɛ bu Zvan kɛ Nyanmɔn kpɔmanfɔɛ.

⁶ Nan ɔ wɔ ebele dede mɔ belemgbin Elɔdɔ awɔlɛ ciɔn nun anwɔn feti'n mɔ bɛ di y'ɔ afɔɛ nɔan'n juli'n, Elodiadi awa balasua'n kɔ si abile menian'n-mɔ anyunnun ebele. Ɔ kɔ yɔ belemgbin Elɔdɔ enyɔnmɔn sɔnman ⁷ dede ɔ kɔ han ndâ kɛ like biala m'ò kulo'n, sɛ ɔ bisa a, ɔ fa man y'ɔ. ⁸ Talua'n kɔ li y'ɔ nin anɔan ejɔlɛ nun asu. Ɔ kɔ han kɔ hele belemgbin Elɔdɔ kɛ: “Baba, fa Zvan ati'n tɔ apawa nun man mɔn kɔkɔala!” ⁹ Mɔ belemgbin Elɔdɔ tɔli y'ɔ sɔ'n, y'ɔ lɔa kɔ bɔ y'ɔ nɔwɔn. Nan kɔsɔ ndâ'n m'ò hanlɔn

yí mgbain'n-mə anyunnun ebele nún ati, ɔ kə man atún kə bə fá Zvan ati'n bə béle talua'n. ¹⁰ Ehi, ɔ kə svan svanlan kə ɔ h́ fiadi sua nún anun ɔ kpé Zvan ati'n. ¹¹ Svanlan'n kə h́ kə kpé Zvan ati'n ɔ kə tɔ yí apawa nún kə bele talua'n. Talua'n kusu kə h́ kə fa kə man yí nín. ¹² Mə Zvan menian'n-mə tılı yí sɔ'n, bə walí falí yí fuin'n bə h́li sielí yí. Mə bə sielí yí yuelí'n, bə h́li b́li nún amanníe bə helelí Zozi.

Zozi 'ba man menian akpu nnun alie di
(Maakí 6.30-44, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)

¹³ Mə Zozi tılı amanníe sɔ'n, ɔ f́li elee kún anun ɔ h́li líka kún. Líka sɔ'n, svanlan f́i nnún man ebele. Nan mə menian'n-mə tılı yí sɔ'n, bə fi kulo kulo'n-mə asu bə kə fa asue nún anvan atin'n bə kə si Zozi sɔ. ¹⁴ Mə Zozi fi elee nún anun 'ju'n, ɔ 'tɔ yí nyín an, menian ngónmín. Bé nwón kə yɔ yí anwunnvoe, ese ɔ kə man nwuluwafúe'n-mə anwón kə sa.

¹⁵ Mə alíe'n yólí nəsúba'n, yí menian'n-mə kə hyún kə kpunge yí. Bé nwan: “Alíe a yue yɔ ese ewa líka'n tɔ yí nwón. Yí tí, man bé atin maan bə h́ kulo'n-mə asu bə h́ tó like bə lí.”

¹⁶ Zozi kə bua bə ke: “Ɔ tɔ man cúnjún kə bə h́. Nan emə muonun mán bé like bə lí.”

¹⁷ Yí menian'n-mə nwan: “Kpaún nnun ala ɔ nún ejue nnyuan yê ye le yí ewa ɔ.”

¹⁸ Zozi nwan: “Emə fá bə béle mín.”

¹⁹ M'ɔ hanlín sɔ yuelí'n, ɔ kə man meninsúnman nún atún kə bə tétanlan ndile nún asu. Ehi anzin, ɔ kə fa kpaún nnun'n nún ejue nnyuan'n ɔ kə tɔ yí nyín anwunno ɔ kə la Nyanmian asi. M'ɔ lalí Nyanmian asi yuelí'n, ɔ kə bubu kpaún'n-mə anun ɔ kə fa kə man yí menian'n-mə. Yí menian'n-mə kusu kə hye kə man meninsúnman'n. ²⁰ Bé nún kún biala kə lí dede yí kú kə yí. Kpaún'n m'ɔ halí'n, Zozi menian'n-mə kə sísa. Ɔ yí ece mma bulu nún nnyuan. ²¹ Bé mə bə líli like'n tɔ kə yɔ akpu nnun, b'a nga man mmalasua'n-mə nún mmatúnman'n-mə bie.

Zozi 'ba nanndi asue nún anyinsu
(Maakí 6.45-52, Zvan 6.15-21)

²² Ehi, menian'n-mə yuelí like di ebele ala a, Zozi kə man yí menian'n-mə kə f́ elee nún anun. Ɔ kə han kə hele bé ke bə kpé asue'n bə lí mva ebue kún eló nán ɔ 'gua meninsúnman nún atún. ²³ M'ɔ gualí bé atún yuelí'n, ɔ kə f́ búka kún asu, ɔ kə h́ asónún eyóle ahanmian. Mə alíe sanlín'n, yí ngónmín cein yê anún ɔ wɔ ebele ɔ. ²⁴ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anún Zozi menian'n-mə elee'n la bunman sɔ. Asutue'n bɔ mgbaha ɔ tu si elee'n.

²⁵ Mə ɔ 'kə albahian'n, Zozi nanndi asue nún anyinsu ɔ le kpu yí menian'n-mə. ²⁶ Mə bə nwunlín kə ɔ nanndi asue nún anyinsu'n, esulo kə han bé. Bé nwan: “Enwónmín aho! Enwónmín aho!” Kemə anún bə sulo nún ati, bə le tetian.

²⁷ Nan be 'tetian nun ala, Zozi nwan: “Emo só bé ahonlin nán mín o. Nán be sulo!”

²⁸ Ehi a, Pielu nwan: “Yé Mún, se wó sakpa a, man n nánndi asue nun anyinsu m gbó wó.”

²⁹ Mò Pielu hanlin só'n, Zozi nwan: “Bala!” Pielu fi elee nun anun o kò ju, o le kpò Zozi. ³⁰ Nan m'ò nwunlin ke asutue'n ti kpili'n, esulo kò han yí. Esee kemò anun o le nwan'n, o kò tian. Yí nwan: “Yé Mún, de mín!”

³¹ Ebele ala, Zozi kò tó yí sa o kò só yí nun yê yí nwan: “Pielu, wó dedi'n ti kaan o! O yò se mọ a nnyan man dedi'n?”

³² Mò Zozi hanlin só yueli'n, o non Pielu be kò fò elee nun anun yê asutue'n gualí así o. ³³ Bé bọ nga'n mọ bé gua elee nun anun'n kò a kò kòtò kòtò Zozi anyunnun ebele. Bé nwan: “Fóón, Nyanmian Awa'n y'ò le wó!”

*Zozi 'ba họ Zenezaleti etin nun asu
(Maaki 6.53-56)*

³⁴ Be kpeli asue'n nán b'a si así Zenezaleti etin nun asu. ³⁵ Ebele menian'n-mọ nwunlin Zozi nzòle. Be hólí líka kwalaaatin be kò hò kò bọ kpaye ke Zozi a ju ebele. Be kò súa nwuluwafue'n-mọ kwalaaatin be kò bele yí. ³⁶ Be kò selee Zozi ke o mán bé atin maan be hán yí taladié nun anwan nun ala. Bé kwalaa mọ be hanlin yí taladié nun anwan'n, bé nwun salí kpa bókò.

15

*Daba menian'n-mọ mala'n
(Maaki 7.1-13)*

¹ Temon só'n, *Falisifue non *mala nun asu mgbain mmie-mọ fi Zoluzalemun be kò a kò tó Zozi ebele, bé nwan: ² “Yé nan-mọ mala'n kele yé ke se ye 'di like a, ye nwúnnzin yé sa nun anun. Nan nzuke ati yê wó menian die'n-mọ nni man ejòle só nun asu o? Se be 'di like a, be nnwunnzin man bé sa'n-mọ anun.”

³ Zozi kò bua bé ke: “Nán emọ lílì, nzuke ati yê emọ di bé muonun bé mala'n-mọ asu be yaci Nyanmian die nun o? ⁴ Afi Nyanmian a han ke: *Man wó nyin só wó sí non wó nin.* Esee yí nwan: *Svanlan m'ò kò han ejòle ete kò tia yí sí anaan yí nin'n, svanlan só'n, o se ke be kun yí.* ⁵ Nan emọ die, emọ kan kele menian'n-mọ ke, se svanlan kun se yí sí anaan yí nin ke: ‘Like'n m'ò di mọ mún fa mún bọka wó'n, mún fa mún man Nyanmian', anun svanlan só'n, o nzi man yí sí anaan yí nin ejòle nun kón.

⁶ Ke emọ yò mọ emọ bọ Nyanmian Anwan Ejòle nun abusu nán emọ muonun a li bé ngehele nun asu nun anun. ⁷ Apoo mma, *Ezayi ejòle'n m'ò hanlin wò emọ anwun'n, yí ehan su o. Nyanmian nanndilí Ezayi su o hanlin ke:

⁸ *Menian ehi-mọ, be le bé nwan tuin mgban*

yê be yi mín aye o,

nan bé ahonlin'n non man mín su.

⁹ *Bé asɔnɔn'n mɔ be yɔ'n tɪ mgban.*
Ɔ sanlɪn kɛ kulo menian mala yê be kekele ɔ,
nan nán mín diɛ'n-mɔ ɔ."

Like m'ɔ gua sɔanlan anwɔn efian'n
(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Ehi anzin, Zozi kɔ fele meninsɔnman'n, yí nwan: "Emɔ yɔ anzɔe be tíe ejɔle ehi kpa. ¹¹ Nán like mɔ sɔanlan di'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ, nan ejɔle m'ɔ fi yí nwan kɔ fite'n y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ."

¹² Ehi, yí menian'n-mɔ kɔ hyɔɪn kɔ kpunngɛ yí, bé nwan: "Asu e si kɛ ejɔle'n mɔ a han nɪn a wɔlv Falisifɔe'n-mɔ ɔ?"

¹³ Be hanlɪn sɔ a, Zozi nwan: "Baka biala mɔ nán mín Si'n m'ɔ wɔ anwunno'n yê ɔ lualɪ'n, baka sɔ'n, be 'tu yí be tv. ¹⁴ Nán be te bé sv, nan be tɪ kɛ anyɪnsinlinwafɔe-mɔ! Se anyɪnsinlinwafɔe kɔn di yí manngɔn anyɪnsinlinwafɔe taataa a, bé munnyuan be 'gua kunman nun."

¹⁵ Pɪeɪ kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: "Tu anyɪndala ehi abu kekele yé."

¹⁶ Zozi nwan: "Emɔ kɔsv ngɔala ndɪ man ejɔle bu ɔ? ¹⁷ Emɔ nzi man kɛ like mɔ sɔanlan kɔ li'n, ɔ kɔ yí kunnun, ɔ wɔ ebele dede eɛe ɔ fite ɔ? ¹⁸ Nan ejɔle m'ɔ fi sɔanlan anwan kɔ fite'n fi yí ahɔnlɪn nɪn anun. Yí y'ɔ gua yí nwɔn efian ɔ. ¹⁹ Ɔ sanlɪn kɛ ajɔnlɪn ete m'ɔ man be di awue, be tvn ajaa, be bɔ danga, be wua, be di adanzɪyua ɔ nɔn menian anwɔn ejɔle ete ehan, ninngɛ sɔ'n fi bé ahɔnlɪn nun. ²⁰ Ehi y'ɔ gua sɔanlan anwɔn efian ɔ. Nan se sɔanlan 'di like nan ɔ'a nnwunznɪn man yí sa nun an, ɔ ngua man yí nwɔn efian."

Eyefɔe balasua kɔn de Zozi di.
(Maaki 7.24-30)

²¹ Ehi anzin, Zozi fi ebele yí nwan y'ɔ le kulo'n-mɔ mɔ be fele bé Tii nɔn Sidɔn etin diɛ nɪn asv. ²² Mɔ Zozi juli ebele'n, Kanaân balasua kɔn m'ɔ tɪ mân sɔ nɪn anun'n, ɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele, ɔ kɔ tian nun. Yí nwan: "Yé Mɪn, belemgbin *Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnvoe! Wawɛ ete bie wɔ mín wa talua nɪn anun. Ɔ kekele yí yalɛ sɔnman."

²³ Balasua sɔ'n hanlɪn sɔ a, Zozi ngɔ bua man ejɔle kpɔle kɔn. Yí menian'n-mɔ kɔ hyɔɪn kɔ kpunngɛ yí, bé nwan: "Ɔ le etian ɔ si yé sv. Yí ti, bua yí bie maan ɔ hɔ."

²⁴ Mɔ be hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: "Izalaye amma'n-mɔ mɔ be tɪ kɛ mmɔa mɔ b'a minlin'n, bé ti yê m mali ɔ."

²⁵ Nan m'ɔ hanlɪn sɔ'n, balasua'n kɔ a kɔ kɔtv yí nyunnun ebele, yí nwan: "Yé Mɪn, nwun mín nwɔn anwunnvoe, de mín!"

²⁶ Zozi kɔ han kɔ hele yí kɛ: "Ɔ tɪ man kpa kɛ be fa mmatɔnman'n-mɔ alɛ'n be man nɔva mma'n-mɔ di ɔ."

27 Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, balasua'n nwan: "Ɔ ti ananhɔle, yɛ Min. Nan kɔsu nɔɔa mma'n-mɔ sɔsa alɛ nɔn abɔ mgbɔkpɔlɔka'n m'ɔ kɔ gua bɛ mɔn'n-mɔ tɔbulɔ nɔn abɔ'n bɛ di."

28 Ehi a, Zozi kɔ bua yɛ ke: "Balasua, wɔ dedi'n ti kpili! Mɔ ε le kpɔnnde'n, ɔ yɔ sɔ man wɔ." Mɛle sɔ nɔn ala, yɛ yi wa balasua nɔn anwɔn salɔ ɔ.

Zozi 'ba man nwuluwafɔe dɔɔn anwɔn sa

29 Zozi fi εlɔ ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nɔn anwan. Ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan buka kɔn asu. 30 Meninsɔnman kɔ a yɛ nɔwɔn εbele. Be 'ba a, bɛ nɔn bɛ mɔ be tia be tɔ sɔ, anyɔnsinlinwafɔe, amunlefɔe, bubuluwafɔe ɔ nɔn nwuluwafɔe dɔɔn kpa. Be falɔ bɛ be walɔ Zozi aja sɔ nɔn ɔ'a man bɛ kwalaa bɛ nɔwɔn a sa. 31 Mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke amunlefɔe'n-mɔ le juɔ, bubuluwafɔe'n-mɔ le nanndi, bɛ mɔ be tia be tɔ sɔ'n, bɛ le nanndi kpa, anyɔnsinlinwafɔe'n-mɔ anyɔn'n-mɔ a tike tike'n, ɔ sinlin bɛ nɔwɔn, bɛ kɔ yɛ Izalayɛ Nyanmɔian nɔn ayɛ.

Zozi 'ba man menian akpu nnan alɛ di
(Maaki 8.1-10)

32 Zozi feleli yɛ menian'n-mɔ, yɛ nwan: "Meninsɔnman ehi-mɔ nɔn ye wɔ ewa yɛ cɔan nsan ahi. Be le man like fii kɔn mɔ be di ɔ. Bɛ nɔwɔn yɔ mɔn koun. Min ngulo man ke mɔn yaci bɛ m man be fa bɛ kunnun be kɔ. Se mɔn yɔ yɛ sɔ a, be 'gɔlɔ atunnun."

33 Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, yɛ menian'n-mɔ kɔ bisa yɛ ke: "Ebo ehi anun, ninhan yɛ ye 'nyan like m'ɔ sa menian nwala ehi di ɔ?"

34 Zozi kɔ bisa bɛ ke: "Emɔ le kpaɔn nyɛ?"

Bɛ nwan: "Ye le kpaɔn nsɔ, nɔn ejue nganngan bie."

35 Ehi a, Zozi kɔ man meninsɔnman'n kɔ tetanlan asɔ. 36 Mɔ be tetanlanlin asɔ yueli'n, ɔ kɔ fa kpaɔn nsɔ'n nɔn ejue'n-mɔ ɔ kɔ la Nyanmɔian asɔ. Ɔ kɔ bubu nɔn ɔ kɔ man yɛ menian'n-mɔ ke be hyɛ be mɔn bɛ. 37 Bɛ kwalaa be kɔ li dede bɛ kɔ kɔ yi. Yi menian'n-mɔ kɔ sɔsa yɛ bu'n m'ɔ halɔ'n, ɔ ti ece mma nsɔ. 38 Bɛ mɔ be lili'n, bɛ ti menian akpu nnan, b'a nga man mmalasua'n-mɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ bie.

39 M'ɔ gualɔ meninsɔnman nɔn atɔn yueli'n, ɔ folɔ εleɛ nɔn anun, ɔ hɔli Magadan mɔn nɔn anun.

16

Zozi nɔn Zonasɔ
(Maaki 8.11-13, Luku 12.54-56)

1 Ehi, *Falɔsifɔe'n-mɔ nɔn *Sadusifɔe'n-mɔ kɔ kpu Zozi, afi be kulo ke be sɔ yɛ be nɔan. Be kɔ han be kɔ hele yɛ ke ɔ yɔ asinbenwɔn like kɔn maan be nwɔn ke yɛ tunmin'n m'ɔ le yɛ'n fi Nyanmɔian εlɔ.

2 Mɔ be hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Nɔsɔba mɔ nyanmɔian nɔn anyunnun kɔ bulɔ'n, anɔn εmɔ nwan eyua'n 'ba fi ehinman.

³ Ngelemo kusu mo nyanmian nun anyunnun ko lu'n, anin emo nwan esue'n 'ba to. Emo si nyanmian nun anyunnun ninng'e'n-mo nzole, nan kusu emo nzi man mele'n mo ye wo nun'n nzole. ⁴ Ajulisu menian ati anun ete mo be nnanndi man foun wo Nyanmian anyunnun'n, be le kpounde asinbenwon like be nian. Se nan asinbenwon like'n mo Nyanmian yoli manlin Zonasi nun an, be nyo man nzole kon be ngele man be. Mo Zozi hanlin so yueli'n, o yacili be ebele o hali."

Falisifue'n-mo nun Sadiusifue'n-mo fali ayile'n
(Maaki 8.14-21)

⁵ Mo Zozi menian'n-mo 'kpe asue'n be ko yi nzin elo'n, be lva ko fi b'a nva man kpaun. ⁶ Zozi ko se be ke: "Emo nian be nwon kpa wo *Falisifue'n-mo nun *Sadiusifue'n-mo fali ayile nun anwon."

⁷ Mo menian'n-mo tili yi so'n, be ko han yi be afian elo ke: "Kpaun'n mo y'a nva man'n, yi ti y'o man o le kan so o."

⁸ Ejole'n ko to Zozi anzv nun, yi nwan: "Nzuke ati ye emo le kan ke kem'o y'a nva man kpaun'n, yi ti ye o le kan so o? Emo dedi'n ti kaan o! ⁹ Emo tili man ejole nun abv o? Emo ngaci man kpaun nnun'n mo n vali m manlin menian akpu nnun'n lili nun o? Ese m'o hali yi bu'n, ece nye ye emo sisali o? ¹⁰ Ese kpaun nsu'n kusu mo n vali m manlin menian akpu nnan'n lili'n, m'o hali yi bu'n, ece nye ye emo sisali o? ¹¹ O yo se mo emo ndi man yi bu ke nan kpaun anwon ejole ye mun kan mun kele emo'n? Nan min nwan: Emo nian be nwon kpa wo *Falisifue'n-mo nun *Sadiusifue'n-mo fali ayile nun anwon." ¹² M'o yoli so'n, yi menian'n-mo ko ti yi bu ke nan ayile'n mo be fa be foto fali nun anwon ejole y'o le kan o. Nan Falisifue'n-mo nun Sadiusifue'n-mo like'n mo be kekele nun anwon ejole ye anun o le kan o.

Peli 'ba han ke Zozi y'o ti Izalaye Ngbandefue nun o
(Maaki 8.27-30, Luku 9.18-21)

¹³ Ehi anzin, Zozi hali Sezale etin die nun asv Filipu man nun anun elo. M'o nun yi menian'n-mo juli elo'n, o ko bisa be ke: "Menian'n-mo nwan swanlan benin y'o le *Man Baa'n?"

¹⁴ Kosuan so'n mo Zozi bisali nun anwon, be nwan: "Mmie-mo nwan Zvan Batisi y'o le wo, mmie-mo nwan *Eli y'o le wo, mmie-mo nwan Zolomin y'o le wo anaan Nyanmian mgbomanfue'n-mo, be bie y'o le wo."

¹⁵ Zozi nwan: "Nan emo lili, emo jvnlun ke nwan swanlan die y'o le min?"

¹⁶ Simvun Peli nwan: "Kilisi'n, Izalaye Ngbandefue'n y'o le wo. E ti Tiasifue Nyanmian nun Awa."

¹⁷ Ehi a, Zozi nwan: "Zonasi awa Simvun, nyila han wo. O sanlin ke nan kulo swanlan ye o'a man a nwun yi so o. Nan min si m'o wo anwunno elo'n ye o'a man a nwun yi o. ¹⁸ Min

kɔsɔ mɪn kan mɪn kele wɔ ke ε li Pɪɛli (yɪ bu y'ɔ le ke εbɔε). Εbɔε sɔ nɪn asɔ yê mɪn 'si mɪn Asɔnɪn nɪn ɔ. Ewue muonun tunmin'n m'ɔ le yɪ'n ngɔala man like fɪi yɔ yɪ nyunnun. ¹⁹ Mɪn 'fa Anwunno Belemgbin Mân nɪn anɔan sannvɛ'n mɪn wula wɔ sa nɪn. Sɔanlan biala mɔ asɪε nɪn asɔ ewa ε kɔ tike anɔan'n kɔ man yɪ'n, anɪn b'a tike b'a man yɪ anwunno εɔ. Yê sɔanlan biala kɔsɔ mɔ asɪε nɪn asɔ ewa a ndike man anɔan nɪn a mman man yɪ'n, anɪn b'a ndike b'a mman man yɪ anwunno εɔ." ²⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ totualɪ yɪ menian'n-mɔ ke nán bε kan bε kele sɔanlan ke Kilisi'n, Izalaye Ngɔandefɔε'n y'ɔ le yɪ.

*Zozi 'ba han yɪ ewue'n nɔn yɪ etinngɛ nɪn anwɔn εjɔɛ
(Maaki 8.31-9.1, Luku 9.22-27)*

²¹ ɔ fi cɪan sɔ'n m'ɔ kɔ'n, Zozi kɔ bɔ yɪ bu, ɔ kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ ke: "ɔ sε ke n gó Zoluzalemɔn. N gó n nwún yalε Zufu mgbain'n-mɔ, ɔ nɔn Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔε mgbain'n-mɔ nɔn *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ asa nɪn. Bε 'ba hun mɪn, nan yɪ cɪan nsan nɪn asɔ, n vi ewue nɪn mɪn 'tinngɛ."

²² Εhɪ, Pɪɛli kɔ fa yɪ kɔ hɔ ahanmɪan, ɔ kɔ tu yɪ nyunnun. Yɪ nwan: "Yê Mɪn, Nyanmɪan kpála gúa! Like fɪi ngɔ tv man wɔ."

²³ Mɔ Pɪɛli hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ kpε yɪ nyɪn ɔ kɔ se yɪ ke: "Satan, fi mɪn nwɔn ewa kɔ mɔa. Ε 'totua mɪn atɪn, afi nán Nyanmɪan ajɔnlɪn yê ε le yɪ ɔ, nan kulo menian'n-mɔ ajɔnlɪn yê ε le yɪ ɔ."

Like mɔ bε yɔ a, bε kɔala Zozi sv si'n

²⁴ Εhɪ anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ ke: "Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ si mɪn sv'n, n'ɔ susu yɪ sɔanlan baka nɪn anwɔn. ɔ fá yɪ kɔlɔwa'n ɔ tú yɪ kɔmɪn sv, nán ɔ sí mɪn sv. ²⁵ ɔ sanlɪn ke sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ kpɔnnɔde yɪ ngɔan'n, ɔ 'minlin yɪ ngɔan sɔ'n. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ si mɪn sv dede ɔ kɔ wu mɪn dunman nɪn'n, sɔanlan sɔ'n 'nyan ngɔan. ²⁶ Sε sɔanlan kɔn nyan asɪε asɔ ewa ninngɛ'n kɔalaa nan se ɔ minlin yɪ ngɔan nɪn an, anɪn nzu nvasɔε dɪε yê ɔ 'nyan yɪ sv ɔ? Nzu like dɪε yê sɔanlan kɔn kɔala ke ɔ yɔ ɔ de yɪ ngɔan ɔ? ²⁷ *Mân Baa'n fi yɪ Si anunminnyanmɔn nɪn anun ɔ nɔn nyanmɪansɔ mmɔfɔε'n-mɔ 'ba a. Sε ɔ ba a, ɔ 'nɪan sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili nɪn anwɔn ɔ tua yɪ kalε. ²⁸ Mɪn kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele εmɔ ke: bε mɔ b'a yia ewa'n, mmie-mɔ ngɔ wu man, bε 'ba nwun Mân Baa'n ke ɔ lε ba ɔ di belemgbin."

17

*Zozi anwɔn εkacɪε'n
(Maaki 9.2-13, Luku 9.28-36)*

¹ Εhɪ anzin cɪan nsian, Zozi kɔ fa Pɪɛli, Zɔvakɪ nɔn yɪ nianman Zɔan. ɔ nɔn bε menian nsan nɪn ala bε kɔ tɪ bε nwɔn buka kannanganlaun kɔn asɔ. ² Εbeɛ, Zozi kɔ kaci bε nyɪnsɔ. Yɪ nyɪn nɪn anun kɔ ta ke sɛnzε, yɪ taladɪε'n m'ɔ wula'n kɔ yɔ fufue

hyiɛɪn hyiɛɪn kpa kɛ kanlanniɛ. ³ Zozi menian nsan'n 'nɪan an, anɪn Moyizɪ nɔn Eli nɔn Zozi bɛ lɛ juɔ.

⁴ Mɔ Pɪɛɪɪ nwunlin yɪ sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “Yɛ Mɪn, ɔ ti kpa kɛ yɛ wɔ ɛwa. Sɛ ɛ kulo a, mɪn 'bɔ *tantɪ nsan. Wɔ die kɔn, Moyizɪ die kɔn yɛ Eli kɔsɔ die kɔn.”

⁵ Anɪn Pɪɛɪɪ anɔvan wɔ sɔ ɔ tɛ juɔ, bɔlɛ'n ti kɛ kanlanniɛ, ɔ kɔ a kɔ hala bɛ sɔ. Bɔlɛ nɪn anɪn, anɪɛ kɔn kɔ te, yɪ nwan: “Sɔvanlan ɛɪ ti mɪn ehulo Baa. M'an fa mɪn lɔa'n kwalaa m'an wula yɪ nun. ɛmɔ tɛ yɪ!”

⁶ Mɔ yɪ menian'n-mɔ tɪɪ anɪɛ sɔ'n, esulo kpili kpa kɔ han bɛ dede bɛ kɔ butu butu bɛ nyɪn asɪ. ⁷ Zozi kɔ a kɔ kpusu kpusu bɛ, yɪ nwan: “Nán bɛ sulo, bɛ jásv.” ⁸ Bɛ 'kuku bɛ ti sɔ a, sɔvanlan fɪɪ nnɔn man ɛbɛɛ kɛ Zozi angɔnmɪn ala.

⁹ Mɔ bɛ fi bɔka nɪn asɔ bɛ 'ju'n, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “Like mɔ ɛmɔ a nwun yɪ'n, nán bɛ kan bɛ kele sɔvanlan fɪɪ dede ɔ 'ju cɪan mɔ Mân Baa'n fi ewue nun ɔ kɔ tinngɛ'n.”

¹⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, yɪ menian'n-mɔ kɔ bisa yɪ kɛ: “ɔ yɔ sɛ mɔ *mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ kan kɛ Eli yɛ ɔ 'di mɔva ba'n?”

¹¹ Zozi nwan: “ɔ ti sɔ, Eli 'di mɔva ba ɔ sesie ninngɛ'n kwalaa kpɛ kpɛ. ¹² Nan kɔsɔ mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ Eli a a dada angɔnmɪn. Menian'n-mɔ a nnwun man yɪ nzɔɛ, bɛ yɔɪ yɪ kɛ bɛ kunnun kulo. Mân Baa'n muonun, kɛ bɛ 'ba hele yɪ yalɛ nɪn anɪn.” ¹³ Yɪ menian'n-mɔ tɪɪ yɪ bɔ kɛ Zɔvan Batisi yɛ anɪn ɔ lɛ kan yɪ nwɔn ɛjɔɛ nɪn ɔ.

*Zozi 'ba tu kpafɛɛ kɔn anwɔn wawɛ ɛtɛ'n
(Maakɪ 9.14-29, Luku 9.37-43a)*

¹⁴ Mɔ bɛ walɪ dede bɛ juli meninsɔnman nɪn anwɔn ɛbɛɛ'n, bian kɔn kɔ a kɔ kɔtɔ Zozi anyunnun, yɪ nwan: ¹⁵ “Yɛ Mɪn, nwun mɪn wa belenzua nɪn anwɔn anwunnvoe. ɔ kpɛ, ɔ lɛ nwun yalɛ sɔnman, ɔ tɔ sɪn nun, bie kɔsɔ a, ɔ tɔ asue nun. ¹⁶ M'an fa yɪ m'an bɛɛ wɔ menian'n-mɔ, nan b'a ngɔala man like fɪɪ yɔ man yɪ.”

¹⁷ Zozi nwan: “Ati anɪn ɛtɛ mma mɔ bɛ nne man Nyanmɪan bɛ nni man, mɪn nɔn ɛmɔ yɛ tánlan ɛwa dede ɔ hó jú mɛɛ benin nán ɛmɔ a nyan dedi? N díla mɪn ahɔnlɪn n zó ɛmɔ dede ɔ jú mɛɛ benin? Bɛ fá batɔnman'n bɛ bɛɛ mɪn ɛwa.” ¹⁸ Bɛ kɔ fa batɔnman'n bɛ kɔ bɛɛ Zozi. ɔ kɔ juɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele wawɛ ɛtɛ'n. ɔ fi yɪ nun kɔ fite. ɛbɛɛ ala, batɔnman nɪn anwɔn kɔ sa.

¹⁹ M'ɔ yɔɪ sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ kɔ fa bɛ ti bɛ kɔ bɔ yɪ nwɔn, bɛ nwan: “Nzukɛ ati yɛ y'a ngɔala man wawɛ ɛtɛ ɛɪ tu'n?”

²⁰ Zozi nwan: “ɛmɔ a ngɔala man yɪ tu, ɔ sanlɪn kɛ ɛmɔ dedi'n ti kaan sɔnman. Mɪn kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ sɛ ɛmɔ le dedi mɔ yɪ kpili ju kɛ muntadɪ baa a, ɛmɔ se bɔka ɛɪ kɛ: ‘Buka, fi ɛwa tu kɔ ɛɔ' a, ɔ 'tu kɔ. Like fɪɪ nnɔn man ɛbɛɛ mɔ ɛmɔ ngɔ

hɔala man yí yɔ ɔ. [²¹ Nan m'ɔ tɪ kɛ wawɛ ɛtɛ ɛhɪ sɔa'n, mmɔtɔɛ ɛyɔlɛ nɔn abuala yê bɛ fa bɛ tu yí ɔ.]

*Zozi 'ba bɔ yí ewue ɔ nɔn yí etinngɛ nun asɔ biegun
(Maaki 9.30-32, Luku 9.43b-45)*

²² Ɛhɪ, anɪn bé kwalaa bɛ wɔ Galile mân nun anun ɛlɔ. Ɛlɛhɔn kɔn Zozi kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun kɛ: “Bɛ 'ba yí *Mân Baa'n bɛ man menian'n-mɔ ²³ maan bɛ kun yí. Sɛ ɔ wu a, yí cɪan nsan nun asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinngɛ.” Yí ɛjɔlɛ sɔ'n manlɪn yí menian'n-mɔ anwɔn bubuli bé kpa.

Asɔnɪn sua nun anwɔn ajule'n

²⁴ Mɔ bɛ juli Kapɛɛnawɔmɔn'n, bé mɔ bɛ dide asɔnɪn sua nun anwɔn ajule'n kɔ a kɔ tɔ Pɪɛli, bé nwan: “Ɛmɔ amɪn'n muonun, ɔ ndua man asɔnɪn sua nun anwɔn ajule'n bie ɔ?”

²⁵ Pɪɛli nwan: “Ɔ tua bie.”

Mɔ Pɪɛli buali bé yueli'n, ɔ kɔ wɔlɔ sua nun anun. Ɔ nɔn mɔ ɔ 'wɔlɔ sua nun anun'n, Zozi kɔ li mɔa kɔ bisa yí kɛ: “Simɔn, ɔ tɪ sɛ wɔ ɛlɔ? Mân ɛhɪ anun, nwan-mɔ y'ɔ di kɛ bɛ tua ajule bɛ man mmelemgbin'n-mɔ ɔ? Bé mɔ bɛ le bé kulo nun naan, nyɔfɔɛ'n-mɔ ɔ?”

²⁶ Pɪɛli nwan: “Nyɔfɔɛ'n-mɔ yê bɛ tua ɔ.”

Ɛhɪ a, Zozi nwan: “Bé mɔ bɛ le bé kulo'n, bɛ ndua man bie. ²⁷ Nan kɔsɔ kɛmɔ yɛ ngulo man kɛ yɛ dɔ bé ngasi'n, yí tɪ kɔ asue nun anɔan ɛlɔ kɔ tɔ kɔba. Ɛjue mɔ ɛ kɔ li mɔa kɔ hyɪ yí'n, tɛlɛ yí nɔan nun anun. Ɛ 'ba nwun kɛ esika wɔ nun, ɔ sa mín nɔn wɔ yé ajule'n tua. Fa kɔ tua.”

18

*Sɔanlan m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa'n
(Maaki 9.33-37, Luku 9.46-48)*

¹ Mɛlɛ sɔ'n, Zozi menian'n-mɔ walɪ yí nwɔn ɛbɛlɛ, bɛ kɔ bisa yí kɛ: “Yé Mɪn, Anwunno Belemgbin Mân nun anun, nwan sɔanlan dɪɛ y'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa ɔ?”

² Mɔ bɛ bisalɪ kosuan sɔ'n, Zozi kɔ fɛlɛ batɔnman kaan kɔn, ɔ kɔ fa yí kɔ sie bé afian ɛbɛlɛ. ³ Yê yí nwan: “Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn keke ɛmɔ kɛ sɛ ɛmɔ a ngaci man ɛmɔ abalabɔ'n, b'a nyɔ man kɛ mmatɔnman nganngan an, ɛmɔ ngɔ man Anwunno Belemgbin Mân nun anun ɛlɔ bie. ⁴ Sɔanlan m'ɔ kɔ bɛbɛlɛ yí nwɔn asɪ dede ɔ kɔ kaci kɛ batɔnman ɛhɪ'n, yí y'ɔ tɪ kpili Anwunno Belemgbin Mân nun anun ɛlɔ ɔ. ⁵ Mɪn dunman nun, sɔanlan m'ɔ kɔ le batɔnman kɔn m'ɔ tɪ kɛ ɛhɪ'n, anɪn mín muonun yê ɔ'a le mín ɔ.

Ɛtɛ ɛyɔlɛ'n

(Maaki 9.42-48, Luku 17.1-2)

⁶ “Mmatɔnman ɛhɪ-mɔ mɔ bɛ de mín bɛ di'n, sɔanlan m'ɔ kɔ man bé nun kɔn kɔ tɔ ɛtɛ nun anun'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ di kɛ bɛ

fa εβυε kpili kpa be minnda yí kómun be ju yí be tu jenvie nun anun. ⁷ Mân nun a fa munnzue ke nun yê ninngge m'ò man sòanlan tò ete nun anun'n wò ò. Ninngge sò'n-mò wò ebele daa. Nan munnzue hán sòanlan ehi m'ò man ehinlin-mò tò ninngge ete sò'n-mò anun'n. ⁸ Yí ti, se wó sa kòn anaan wó ja kòn y'ò man ε tò ete nun anun an, anin ko tu mva. Afi se ò ka wó sa kòn anaan wó ja kòn nán ε nyan ngvan nun an, ò ti kpa tala ke ε kò fa wó sa nnyuan'n, anaan wó ja nnyuan nun ε kò hò sìn'n m'ò nnun man lé nun anun'n. ⁹ Se wó nyin kòn y'ò man ε tò ete nun anun an, anin tu tu mva. Afi se ò ka wó nyin kòn nán ε nyan ngvan nun an, ò ti kpa tala ke ε kò fa wó nyin nnyuan nun ε kò hò sìn'n m'ò nnun man lé nun anun'n.

Bva'n mò ò'a minlin nun anwòn anyinndala'n
(Luku 15.3-7)

¹⁰ “Emò síe bé nwòn ye nán b'a ndùtò man mmatùnman ehi-mò anun bie anyunnun ngesele. Afi mun kan min kele emò ke nyanmiansu elo, bé mmòfòe'n-mò jijin mín Sì m'ò wò anwunno nun anyunnun ebele cian daa. [¹¹ Ò sanlin ke, Mân Baa'n wali ke ò 'ba kpòndé bé mò b'a minlin'n nán ò de bé ngvan.] ¹² Se sòanlan kòn le yí mmva eya, nán se nunhan kòn minlin an, asu ò nyaci man abulahvanlan nòn ngvanlan nun ebele, ò ngò mgbòndé man kòn'n mò ò'a minlin nun ò? ¹³ Mun kan min kele emò ke se ò nwun yí a, yí nwòn fè'n m'ò kò li'n, ò tala mmva abulahvanlan nòn ngvanlan'n mò b'a mminlin man'n. ¹⁴ Emò Asi'n m'ò wò anwunno'n, ke ò ti yí nun ala anin. Ò ngulo man ke mmatùnman ehi-mò bie minlin.

Wó nianman kòn yò wó ete a, atin m'ò fata ke ε bu sò'n

¹⁵ “Se wó nianman bie yò wó ete a, kò tu yí, fele yí ahanmian kan kele yí. Se ò nwun yí ananhòle a, anin wó sa a han wó nianman'n. ¹⁶ Se ε kan nán ò'a nde man wó su a, fele sòanlan kòn anaan menian nnyuan emò hó sésie ejòle'n maan be lí nun adanzie. Ò sanlin ke menian nnyuan anaan menian nsan anvan ejòle'n yê be bu yí ananhòle ò. ¹⁷ Nan se be kan nán ò'a ndie man an, bò asònin mma'n-mò amannie. Se bé kòsu be kan nán ò'a ndie man an, bu yí ke ò ti sòanlan m'ò nzi man Nyanmian mò yí ti ti ete ke Zufu m'ò dide ajule man Lòmùn amma'n-mò'n.

¹⁸ “Mun kan yí ananhòle min kele emò ke, sòanlan biala mò asie nun asu ewa ò kò li yí ete nun ananhòle, m'ò kò yaci kò gua, mò emò kò sò yí nun'n, anin b'a sò yí nun anwunno elo. Yê sòanlan biala kòsu mò asie nun asu ewa ò'a nni man yí ete nun ananhòle, mò ò'a nyaci ò'a ngua man, mò emò a nzò man yí nun'n, anin b'a nzò man yí nun anwunno elo.

¹⁹ “Ese mun kan yí ananhòle min kele emò ke, asie nun asu ewa, se menian nnyuan anvan se bé nwòn be bisa like biala wò bé

mmotvε nun anun an, mίν Si m'ο wο anwunno ελο'n 'fa man bé.
 20 ∫ sanlin κε lika biala mο menian nnyuan anaan nsan kο yia
 wο mίν dunman nun'n, n wο bé afian εβελε.”

Akva'n mο ο'a nva man yί manngvη nun anwvη sa

ο'a nje man yί nun anwvη anyinndala'n

21 Mο Zozi hanlin sο yueli'n, Pιeli kο hvvη kο mantan yί ο kο
 bisa yί κε: “Yέ Mιn, se mίν nianman bie di mίν nwvη ejole ετε a,
 anun n yáci yί nwvη sa n jé yί fâ nyε? N yáci yί nwvη sa n jé yί
 dede fâ nsυ ο?”

22 Zozi nwan: “Cεcε, m'an nze man wό κε ε fá yί nwvη sa ε
 hyé yί fâ nsυ, nan fa yί nwvη sa ce yί fâ abulasυ non nsυ.

23 “Ehι ati, ε 'nwun like mο Anwunno Belemgbin Mân'n
 soman yί'n. Belemgbin kvη nwan ο 'dide yί esika'n kvalaa mο
 yί ngva'n-mο tua yί'n. 24 Ke ο bοli yί bv mο ο 'titi mgbundan'n,
 be non yί ngva'n-mο anun kvη kο a, ο tua yί kotoku akpu kο yο
 nyε. 25 Akva sο'n le man like fíi m'ο fa tua kale nun ο. Yί mιν'n
 kο man atin κε be tónin yί non yί yι, non yί mma'n-mο non bé
 nwvη ninngε'n kvalaatin be fá be túa kale'n.

26 “Mο yί mιν'n hanlin sο'n, akva'n kο tu kο tο yί ja nun ο
 kο bvtυ yί nwvη ο kο hele yί κε: ‘Mίν mιν, si abutale, nán wό
 esika'n, m 'ba tua yί kvalaa mιν man wό.’ 27 Akva'n hanlin ehι
 a, yί mιν'n kο nwun yί nwvη anwunnvoe, ο kο fa kale'n ο kο hye
 yί ο kο yaci yί maan ο kο hο.

28 “Akva'n fi εβελε ο kο fite. Mο ο 'k'ο'n, ο non yί manngvη kvη
 m'ο non yί di junman lika kvη'n kο yia. Yί manngvη sο'n tua yί
 esika kaan bie. ∫ kο sο yί konvin ο kο mian. Yί nwan: ‘Tua mίν
 esika'n man mίν!’

29 “Yί manngvη'n kο tu kο tο yί ja nun ο kο bvtυ yί nwvη ο kο
 hele yί κε: ‘Anianman, si abutale, nán wό esika'n, mιν 'ba tua
 mιν man wό.’

30 “∫ hanlin ehι a, akva'n ngο tie man, ο kο man be kο hyι
 yί manngvη'n be kο tv yί fiadi dede ο kο ju cian mο ο kο tua yί
 kale'n. 31 Mο ngva ehinlin-mο nwunlin yί nyole sο'n, bé nwvη
 kο bubu bé, be kο hο kο han kο hele bé mιν'n.

32 “Nan mο mινlian'n tili ejole sο'n, ο kο man be kο feλε akva
 sο'n, ο kο han kο hele yί κε: ‘Akva ati anun ετε! M'an fa wό
 kale'n kvalaa m'an hye wό. ∫ sanlin κε a bvtυ wό nwvη a hele
 mίν. 33 Ke n nwunlin wό nwvη anwunnvoe'n, wό kvsv ο di κε
 ε nwun wό manngvη nun anwvη anwunnvoe.’ 34 Belemgbin'n
 kο fe εya kpa, ο kο tv akva'n kvsv fiadi dede ο kο ju cian m'ο kο
 tua yί kale'n.”

35 Zozi kο han kο tv sv κε: “Se svanlan di εmο anwvη ejole ετε
 nán εmο a nyι man bé kunnun b'a nyaci man yί nwvη sa b'a
 nje man yί a, mίν Si'n kvsv m'ο wο anwunno'n nyaci man εmο
 anwvη sa ο nje man εmο.”

19

Eyila nun anwɔn ejɔle'n
(Maaki 10.1-12)

¹ Mɔ Zozi yueli yí ejɔle sɔ'n-mɔ kan'n, ɔ fi Galile mân nun anun ebele ɔ kɔ hɔ Zude mân nun anun, asue Zuludin nun anzin elɔ ebue kɔn. ² Meninsɔnman sili yí sɔ. Be 'ba a, be nɔn nwuluwafɔe. Zozi manlin bé nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sali.

³ Anin *Falisifɔe mmie-mɔ wɔ meninsɔnman nun anun. Be kɔ kpunngɛ Zozi anwɔn ebele. Kemɔ be kulo ke be sua yí ngaa nun ati, be kɔ bisa yí ke: “Kpain, asɔ yé mala'n man atin ke belenzua kɔn kwalala ke ɔ sɔn atin ngacile biala asɔ ɔ yila yí yí ɔ?”

⁴ Be bisali sɔ a, Zozi nwan: “Asɔ emɔ kɔnngali man yí Ehele Ejɔle nun anun lé ke abɔbɔ nun anun, Bɔfɔe'n bɔli belenzua nɔn balasua. ⁵ M'ɔ bɔli bé yueli'n, yí nwan: *Ehika ati, belenzua'n fi yí sɔ nɔn yí nin abɔ anwɔn 'ba jasɔ. ɔ 'fa yí nwɔn bɔ yí yí, nán bé munnyuan'n be yɔ sɔnlan munmuan kɔn.* ⁶ Yí sɔ ehɪ, anin be ti man menian nnyuan kɔn, nan b'a yɔ sɔnlan munmuan kɔn. Like mɔ Nyanmian kɔ han kɔ bɔ nun'n, kulo sɔnlan n'ɔ ti nun.”

⁷ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, Falisifɔe'n-mɔ kɔ bisa yí ke: “Anin ɔ yɔ sɛ mɔ Moyizi manlin atin ke belenzua héle eyila kalata ɔ mán yí yí nán ɔ yíla yí'n?”

⁸ Zozi nwan: “Moyizi manlin atin ke emɔ yíla bé yí-mɔ. ɔ sanlin ke emɔ ati anun ti ete. Nan abɔbɔ nun anun'n, anin ɔ ti man sɔ. ⁹ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke sɔnlan mɔ yí yí a mmɔ man bian m'ɔ kɔ yíla yí ɔ kɔ ja balasua fɔfɔle'n, sɔnlan sɔ'n, anin ɔ'a tɔn ajaa.”

¹⁰ Mɔ Zozi menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, bé nwan: “Sɛ eyila nun anwɔn ejɔle'n ti sɔa a, anin ɔ ti kpa ke be nja man bé nwɔn.”

¹¹ Mɔ be hanlin sɔ'n, Zozi nwan: “Nán menian'n-mɔ kwalaa yê be ti ejɔle sɔ nun abɔ ɔ. Nan bé mɔ Nyanmian a man bé yí nwɔn tunmin'n yê be kwalala be ti yí bu ɔ. ¹² Ninngɛ dɔɔn wɔ ebele, ɔ jji melenzua'n mmie-mɔ, ɔ man be ngɔala man bala ja. Mmie-mɔ wɔ ebele, be 'wɔ bé a, anin bé nwɔn ti man kpa. Mmie-mɔ kɔsɔ wɔ ebele, be sa bé. Mmie-mɔ kɔsɔ wɔ ebele, Anwunno Belemgbin Mân'n dunman nun, be nja man bala. Sɔnlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá síe!”

(Maaki 10.13-16, Luku 18.15-17)

¹³ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, menian mmie-mɔ falɪ mmatɔnman nganngan be beleli yí ke ɔ fá yí sa ɔ fúa bé nwɔn nán ɔ yéyíla bé sɔ. Nan mɔ yí menian'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be jujɔli bé.

¹⁴ Ehɪ a, Zozi nwan: “Nán be totua mmatɔnman'n-mɔ atin, be yáci bé maan be bála mín nwɔn. ɔ sanlin ke Anwunno Belemgbin Mân'n, bé mɔ be ti ke mmatɔnman ehɪ-mɔ'n y'ɔ ti

bé dié ɔ.”¹⁵ Zozi falɪ yí sa'n-mɔ fualɪ bé nwɔn yueli, yí nzin y'ɔ fi ebele ɔ hɔli ɔ.

Kpafele esikafve nun anwɔn ejɔle'n
(Maaki 10.17-31, Luku 18.18-30)

¹⁶ Ehi, swanlan kɔn walɪ tulɪ Zozi, yí nwan: “Ngehelefove, nzu like dié kpa yê n yó nán m'an nyan ngwan m'ɔ le man ayuelie nin ɔ?”

¹⁷ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bisa yí ke: “Nzuke ati yê ε le bisa mín like m'ɔ ti kpa nin anwɔn ejɔle ɔ? Nyanmian angɔnmɪn cein y'ɔ ti kpa ɔ. Se ε kulo ke ε nyan ngwan m'ɔ le man ayuelie nin an, anɪn di mala'n-mɔ asu.”

¹⁸ Kpafele'n kɔ bisa Zozi ke: “Anɪn mala benin-mɔ?”

Ehi a, Zozi kɔ bua yí ke: “N'ε kun swanlan, n'ε tɔn ajaa, n'ε wua, n'ε di ato ε tɔ wɔ manngɔn bie abv, ¹⁹ man wɔ nyin sɔ wɔ si nɔn wɔ nin, afi kulo wɔ manngɔn ke wɔ muonun wɔ nwɔn.”

²⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, kpafele'n nwan: “M'an li mala ehi-mɔ kwalaa asu. Nan nzuke like dié biekun y'ɔ se ke n yó ɔ?”

²¹ Zozi nwan: “Se ε kulo ke ε yue kpa yɔ bɔkɔɔ a, anɪn kɔ tɔnɪn wɔ ninng'e'n kwalaa mɔ ε le yí'n. Esika'n mɔ ε kɔ nyan yí'n, fa man ehianfove'n-mɔ, nán ε 'ba nyan anwɔndiε dɔɔn anwunno elɔ. Se ε yɔ yí sɔ yue a, bala nán si mín sɔ.”

²² Kpafele sɔ'n kɔsɔ a nyan yí nwɔn kpa. Nan m'ɔ tɪli ejɔle'n mɔ Zozi hanlɪn heleli yí'n, yí lɔa bɔli yí nwɔn ɔ kɔ hɔ.

²³ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke swanlan m'ɔ kɔ nyan yí nwɔn'n, Anwunno Belemgbin Mân nin anɪn elɔ ewɔlɔve yɔ si kpa man yí. ²⁴ Ese mɪn kan mɪn kele emɔ biekun ke: ɔ yɔ si man naan kpili'n mɔ be fele yí swamo'n ke ɔ wɔlɔ dɔlɔwa bɔε nun. Nan ɔ yɔ si kpa man esikafve kɔn ke ɔ wɔlɔ Nyanmian Belemgbin Mân nin anɪn.”

²⁵ Mɔ yí menian'n-mɔ tɪli ejɔle sɔ'n, ɔ sinlin bé nwɔn kpa. Bé nwan: “Se ɔ ti sɔ a, anɪn nwan swanlan dié yê ɔ kwalaa Anwunno Belemgbin Mân nin anɪn kɔ ɔ?”

²⁶ Zozi nianlɪn bé dede a, yí nwan: “Ɔ yɔ si man menian'n-mɔ, nan ɔ nyɔ si mman man Nyanmian.”

²⁷ Ehi, Pieli kɔ jasɔ, yí nwan: “Yé mɔ y'a yaci yé ninng'e'n kwalaaatin mɔ ye si wɔ sɔ'n, anɪn yé kɔsɔ yé dié ti se?”

²⁸ Zozi nwan: “Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke mele mɔ *Mân Baa'n 'ba tanlan yí anɪnminnyanmɔn belemgbin bia nin asu mân fufɔle nin anɪn'n, emɔ menian bulu nɔn nnyuan'n mɔ emɔ si mín sɔ'n, emɔ 'ba tanlan belemgbin bia sɔ be bua Izalayε nvilie bulu nɔn nnyuan'n ndεε. ²⁹ Ese swanlan biala mɔ mín ti, ɔ kɔ yaci yí awulo, yí nianman mmelenzua anaan mmalasua, yí si anaan yí nin, yí mma, anaan yí ebo, ɔ 'nyan yí nwɔn sɔ fâ eya, εse ɔ 'nyan nyanmiansɔ ngwan m'ɔ le man

ayueli'e'n. ³⁰ Nan kusu, bé mɔ kikaala be li mva'n, bé dɔn be 'ba ha sian. Yê bé dɔn kusu mɔ be halɔ sian'n, be 'ba li mva.

20

Kpafu'n-mɔ ahatua nin anwon anyɔndala'n

¹ “E'nwun like mɔ Anwunno Belemgin Mân'n soman yí'n: Eleshon kɔn munlian kɔn kɔ jasɔ ngelemɔ tutun kpa, ɔ 'kɔ a kpɔnde menian maan be di junman yí divin ebo nin asɔ. ² Bé m'ɔ nwunlin bé'n, ɔ non bé kɔ li cian kɔn junman nin anwon gua. Y'ɔ non bé halɔ yí divin ebo nin asɔ ɔ.

³ “Ngelemɔ dɔe ngwanlan ɔ kɔ fite gua nin asɔ elɔ biekun. ɔ 'nian an, menian mmiekun-mɔ gugua gua nin asɔ, be le man junman be nni man. ⁴ ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: ‘Emɔ kusu hó lí junman mín ebo nin asɔ nán yí nwɔn ahatua m'ɔ se fata'n, mín 'fa mɔn man emɔ.’

⁵ “ɔ hanlin an, menian'n-mɔ kɔ tie be kɔ hɔ junman nin elie yí ebo nin asɔ. Senzejinlan non nɔsɔba dɔe nɔan, bian'n kɔ fite biekun, ɔ kɔ nwun menian mmiekun-mɔ nán ɔ'a fa bé. ⁶ Mɔ be 'kɔ a bɔ nɔsɔba dɔe nnun'n, ɔ kɔ nwun mmiekun-mɔ gua nin asɔ, nán ɔ'a bisa bé ke: ‘Nzuke ati yê emɔ gua ewa mgban sva mɔ emɔ nni man junman fí'n?’

⁷ “Bé nwan: ‘Svanlan manlin man yé junman ti ɔ.’

“Bian'n nwan: ‘O, anɔn emɔ hó lí junman mín divin ebo nin asɔ.’

⁸ “Nɔsɔba mɔ be kpɔnzɔli'n, ɔ kɔ fele kpain'n m'ɔ nian yí junman nin asɔ'n, yí nwan: ‘Fefele kpafu'n-mɔ kɔlaatin nán tua bé esika'n man bé. E 'tua, di mva bɔ yí bu bé mɔ n valɔ bé nɔsɔba nun'n dede nán ɔ'a tɔ bé mɔ n valɔ bé ngelemɔ nun'n.’

⁹ “Be kɔ fefele bé mɔ be falɔ bé dɔe nnun'n, be kɔ tua bé cian kɔn junman esika'n be kɔ man bé. ¹⁰ Mɔ bé mɔ be lili mva be falɔ bé'n 'de bé esika die'n, be jɔnlin ke ɔ 'ba hɔ yí nyunnun tala dɔe nnun mma'n-mɔ die'n. ɔ'a nyɔ man sɔ, nan cian kɔn junman esika nin ala yê be tualɔ manlin bé ɔ. ¹¹ Be 'de bé esika nin an, anɔn be le juɔ bian'n bé konvin abɔ. ¹² Bé nwan: ‘Kpafu ehi-mɔ mɔ b'a li junman dɔhyɔli kɔnmgba'n, esika'n mɔ a tua bé'n non yé die'n se, yé mɔ ye jin eyua heleman ehi anɔn y'a li junman dede alie nin a fa a san'n!’

¹³ “Mɔ be juɔli sɔ'n nán bian nin a tua a se bé nunhan kɔn ke: ‘Mín manngɔn, m'an nnaka man wɔ ɔ. Nán cian kɔn junman gua'n mɔ yé nɔan selɔ yí nwɔn'n yê m'an tua m'an man wɔ nin ɔ? ¹⁴ Fa wɔ esika'n nán kɔ. Cian kɔn junman esika'n mɔ mɔn fa mɔn man wɔ'n, yí kɔnmgba'n yê mɔn 'fa mɔn man bé mɔ n valɔ bé dɔe nnun nin ɔ. ¹⁵ Mɔn esika ɔ, ke mɔn kulo ke mɔn yɔ yí'n yê mɔn yɔ ɔ. Anaan kemɔ m'an yɔ sian mma'n-mɔ kpa'n, ɔ yɔ wɔ eya ɔ?’ ”

16 Ehi, Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Bé mɔ be li sian'n, be 'di mɔa yê bé mɔ be li mɔa'n, be 'di sian.”

*Zozi 'ba bɔ yí ewue'n non yí etinngɛ nin asɔ biekun
(Maaki 10.32-34, Luku 18.31-34)*

17 Ehi anzin, mɔ Zozi 'kɔ Zoluzalemɔn'n, atunnun, ɔ kɔ fele yí menian bulu non nnyuan nin ahanmian, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: 18 “Emɔ tíe, ye le kɔ Zoluzalemɔn. Se ye ju elɔ a, be 'ba yí *Mân Baa'n be man Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ, ɔ non *mala nin asɔ mgbain'n-mɔ maan be kun yí. 19 Be 'fa yí be man bé mɔ be ti man Zufɔ'n maan be gɔlɔ yí nwɔn, be fin yí mgbele be bubɔ yí kɔlɔwa nin asɔ. ɔ wu a, yí cian nsan nin asɔ, ɔ 'tinngɛ.”

*Zvakɔ non Zvan anin'n 'ba sele Zozi like
(Maaki 10.35-45)*

20 Ehi, Zebede amma'n-mɔ anin non bé walɔ Zozi anwɔn ebele. ɔ kɔ kɔtɔ yí nyunnun ɔ kɔ sele yí ke ɔ yó like kɔn mán yí.

21 Zozi kɔ bisa yí ke: “Nzuke yê ε kulo ke n yó m mán wó ɔ?”

Balasua'n nwan: “Mín mma nnyuan ehi-mɔ mɔ be wɔ ewa'n, cian mɔ ε kɔ kaci belemgbin'n, man kɔn tánlan wó sa fama sɔ, man kɔn'n kɔsɔ tánlan wó sa bê sɔ.”

22 Mɔ balasua'n hanlɔn ehi'n, Zozi nwan: “Like'n mɔ emɔ le kpɔnnɔde'n, emɔ nzɔ man. Asɔ kangɔ'n mɔ mɔn 'ba non nun'n, emɔ kɔ hɔala nun non ɔ?”

Bé nwan: “Yuo, ye kɔ hɔala nun non.”

23 Zozi nwan: “ɔ ti ananhɔle ke emɔ 'ba non mín kangɔ nin anun, nan kɔsɔ m'ɔ ti mín fama sɔ, anaan mín bê sɔ etanlan'n, nán mín yê mɔn fa menian'n-mɔ mɔn sie ebele ɔ. Nan bé mɔ mín Si a sesie a man bé'n yê ɔ 'fa bé sie ebele ɔ.”

24 Mɔ yí menian bulu ehɔlɔn-mɔ tilɔ ejɔle sɔ'n, be felɔ anianman nnyuan nin anwɔn eya. 25 Ehi, Zozi kɔ fele bé kɔlaatin ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ si ke mân nin anun mmelemgbin'n-mɔ, ɔ non bé mgbain'n-mɔ, be kele bé menian'n-mɔ yale be sisi bé. 26 Nan emɔ afian ewa die, ɔ ti man sɔ. Emɔ afian, m'ɔ kulo ke ɔ kaci kpain'n, ɔ káci emɔ akɔa. 27 Emɔ nunhan m'ɔ kulo ke ɔ di emɔ anyunnun'n, ɔ yó emɔ kanga. 28 Ehi ati, *Mân Baa'n, ɔ'a mma man ke ɔ 'ba maan be sɔ yí, nan yí muonun ɔ walɔ menian'n-mɔ esúe nán ɔ'a fa yí ngɔan'n ɔ'a le menian dɔun ati.”

*Zozi 'ba man anyinsinlinwafɔe nnyuan nwun asɔ
(Maaki 10.46-52, Luku 18.35-43)*

29 Mɔ be fi Zeliko kulo nin anun be 'fite'n, menian dɔun kpa sili bé sɔ. 30 Anɔn anyinsinlinwafɔe nnyuan gua atɔn nin anɔn ebele. Mɔ be tilɔ ke Zozi le sin'n, be kɔ tian nun, bé nwan: “Yé Mɔn, belemgbin *Davidi Awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

31 Menian'n-mɔ kɔ totua bé ke be múan bé nɔan. Be 'totua bé a, anɔn bele mɔ be le tian nun kpa, bé nwan: “Yé Mɔn, belemgbin Davidi Awa, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

³² Zozi kɔ jinlan ɔ kɔ fele bé, ɔ kɔ bisa bé ke: “Nzu yê emɔ kulo ke n yó m mán emɔ ɔ?”

³³ Bé nwan: “Yé Mɔn, yɔ maan ye nwún asi.”

³⁴ Bé nwun kɔ yɔ Zozi koun. ɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fua bé nyin'n. Ebele ala, be kɔ nwun asi yê be sili yí sɔ ɔ.

21

*Zozi 'ba wɔlv Zoluzalemɔn kulo nin anun
(Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40, Zvan 12.12-19)*

¹ Zozi nun yí menian'n-mɔ, be kɔ a dede be kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Betifaze nin asɔ. Kulo sɔ'n mantan Zoluzalemɔn. Be kɔ bɔ nun *Olivɔ buka nin asɔ. Ebele, Zozi kɔ sɔan yí menian'n-mɔ anun nnyuan, ² yí nwan: “Emɔ hó kulo'n m'ɔ wɔ emɔ anyunnun elɔ nin asɔ. Mɔ emɔ 'fite kulo nin asɔ ebele ala'n, emɔ 'ba nwun ke afunlunmun bilie kɔn nun yí wa minnda ebele. Emɔ nyánnji bé be béle mín. ³ Se sɔanlan bie bisa emɔ ejɔle a, emɔ hán ke: ‘Yé Mɔn a hian yí nwun.’ Emɔ kan sɔ a, be 'ba yaci emɔ maan be fa bé be ba.”

⁴ ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe'n hanlin'n kpɔnlin sɔ:

⁵ *Nyanmian nwan: Kan kele Sivn amma'n-mɔ,*

emɔ nían, emɔ belemgbin'n ti afunlunmun sɔ.

Yí ahɔnlin la asi ɔ le ba emɔ anwɔn elɔ

ɔ ti afunlunmun baa kɔn asɔ.

⁶ Mɔ Zozi manlin bé ngalie sɔ'n yueli'n, yê yí menian nnyuan'n hɔli ɔ. Like'n mɔ Zozi heleli bé ke be yó'n, be yɔli. ⁷ Be kɔ fa afunlunmun'n nun yí wa'n be kɔ a. Be kɔ yiyi bé taladie'n-mɔ be kɔ gua bé sɔ, yê Zozi fuli tanlanlin afunlunmun baa nin asɔ ɔ. ⁸ Menian dɔun kpa kɔ yiyi bé taladie'n be kɔ sise yí atin nin anun. Mmie-mɔ kɔsu kɔ kpikpe aye male be kɔ sise yí atin nin anun. ⁹ Bé mɔ be li bé nyunnun'n ɔ nun bé mɔ be li Zozi anzin'n kɔ bɔ kɔ sulo. Bé nwan:

“Hozanna!

Nyila hán belemgbin *Davidi Awa'n!

Nyila hán sɔanlan ehɔ m'ɔ le ba wɔ yé Mɔn dunman nun'n!

Hozanna!

Nyila hán Nannan Nyanmian m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ'n!”

¹⁰ Mɔ Zozi 'wɔlv Zoluzalemɔn kulo nin anun'n, kulo bɔndin'n kɔ kpusu. Menian'n-mɔ kɔ bisa ke: “Nwan sɔanlan die ɔ?”

¹¹ Meninsɔnman'n nwan: “Nyanmian kpɔmanfɔe Zozi m'ɔ fi Galile kulo'n mɔ be fele yí Nazaleti nin asɔ nin ɔ.”

Zozi 'ba fɔan bé mɔ be le di gua

Nyanmian awulo nin anun'n

(Maaki 11.15-19, Luku 19.45-48, Zvan 2.13-22)

¹² Zozi kɔ wɔlɔ Nyanmian awulo nun anun, ɔ kɔ fɔan bɛ kwalaa mɔ bɛ lɛ di gua nun'n. ɔ kɔ han bɛ mɔ bɛ kaci esika'n tɔbilɔ'n-mɔ kɔ gua. Bɛ mɔ bɛ lɛ tɔnɔn mɔlɔnɔnman'n, ɔ kɔ han bɛ bia'n-mɔ kɔ gua. ¹³ M'ɔ hanlɔn bɛ ninngɛ'n-mɔ gualɔ yueli'n, yɔ nwan: "Nyanmian Anwan Ejɔlɛ'n lɛ keke ke: *Bɛ 'ba fɛlɛ mɔn sua'n mmɔtɔvɛ sua*. Nan ɛmɔ diɛ, ɛmɔ a fa a kaci *awue sua!*"

¹⁴ Anyɔnsinlinwafɔvɛ, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ su'n mmie-mɔ kɔ a Nyanmian awulo nun anun, Zozi anwɔn ebele. Zozi kɔ man bɛ nɔwɔn kɔ sa. ¹⁵ Nan mɔ Nyanmian *tɛɛyɔfɔvɛ'n-mɔ, ɔ nɔn *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nwunlin asinbɛnɔwɔn ninngɛ'n mɔ Zozi yɔlɔ'n, ɔ nɔn mmatɔnman'n-mɔ mɔ anɔn bɛ lɛ tɔn Nyanmian awulo nun anun bɛ kan ke: "Anunminnyanmɔn hɔn belemgbin *Davidi Awa'n!", Zozi anwɔn kɔ yɔ bɛ ɛya.

¹⁶ Ehi, bɛ kɔ bisa Zozi ke: "Asɔ ɛ ti ejɔlɛ'n mɔ bɛ lɛ kan'n?"

Zozi nwan: "Yuo o. Ehele Ejɔlɛ nwan: *A fa ayɛ ɛyɛ nun a wula mmatɔnman'n-mɔ nɔn adɔman'n-mɔ anwan*. Ejɔlɛ sɔ'n-mɔ, asɔ ɛmɔ kɔngalɔ man yɔ lɛ ɔ?"

¹⁷ M'ɔ hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ yaci bɛ ebele ɔ fi kulo nun anun ɔ kɔ fite ɔ kɔ hɔ kɔ la Betanin kulo nun asɔ.

Zozi 'ba bɔ figi baka kɔn sasan

(Maaki 11.12-14,20-24)

¹⁸ Alɛ hɔnɔn mɔ Zozi 'sa ba Zoluzalɛmɔn'n, eɔɔɛ kɔ hun yɔ. ¹⁹ ɔ kɔ nwun *figi baka kɔn atɔn nun anwan, ɔ kɔ hɔ yɔ bɔ. ɔ juli ebele a, nyɔ ngɔnmɔn, ɔ ngɔ nyan baa sɔ. Ehi, ɔ kɔ se figi baka'n ke: "ɔ fi ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, ɛ nzu man baa fɔ kɔn lɛ." Ebele ala, figi baka'n kɔ yue yɔ bɔkɔɔ.

²⁰ Mɔ yɔ menian'n-mɔ nwunlin yɔ sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nɔwɔn. Bɛ kɔ bisa Zozi ke: "Nan ɔ yɔ sɛ mɔ figi baka nun a yue yɔ kɔkaala'n?"

²¹ Zozi nwan: "Mɔn kan yɔ ananhɔlɛ mɔn keke ɛmɔ ke sɛ ɛmɔ le dedi mɔ ɛmɔ dedi'n jin yɔ ja nun'n, mɔ m'an yɔ figi baka ehi'n, ɛmɔ 'ba hɔala yɔ yɔ, ɛsɛ bɔbɔ sɛ ɛmɔ se bɔka ehi ke: 'Tu wɔ bɔ ɛwa, tutu kɔ tɔ jenvie nun anun' an, ɔ 'kɔ. ²² Sɛ ɛmɔ le dedi a, like biala mɔ ɛmɔ kɔ bisa yɔ mmɔtɔvɛ nun anwan'n, ɛmɔ asa 'kan yɔ."

Zozi tunmin'n m'ɔ lɛ yɔ'n

(Maaki 11.27-33, Luku 20.1-8)

²³ Zozi kɔ wɔlɔ Nyanmian awulo nun anun, ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ Nyanmian Anwan Ejɔlɛ'n. Nyanmian *tɛɛyɔfɔvɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kpɔlɔ Zozi, bɛ nwan: "Tunmin benin yɛ ɛ lɛ yɔ ninngɛ sua-mɔ ɔ? Nwan sɔanlan diɛ y'ɔ manlɔn wɔ yɔ nɔwɔn atɔn ɔ?"

²⁴ Zozi nwan: "Mɔn 'bisa ɛmɔ kosuan kɔn. Sɛ ɛmɔ tu yɔ nwan an, mɔn kɔsɔ mɔn 'kele ɛmɔ sɔanlan'n m'ɔ man mɔn tunmin maan mɔn yɔ ninngɛ sua-mɔ'n. ²⁵ Nyanmian y'ɔ sɔanlɔn Zɔan

ke ɔ sɔ́nɪn menian'n-mɔ ɔ, anaan kulo menian'n-mɔ yê be sɔanlɪn yí ɔ?"

Mɔ Zozi bisalı bé kosuan sɔ'n, akpɔlɔwa tɔlı bé afian elɔ. Bé nwan: "Se ye kan ke Nyanmian yê ɔ sɔanlɪn yí a, ɔ 'ba bisa yé ke: 'Nan nzuke ati yê emɔ a nne man yí b'a nni man'n?' 26 Nan se ye kan ke: 'Menian'n-mɔ yê be sɔanlan yí' a, meninsɔnman'n 'fe yé nwɔn eya. Afi bé kwalaa be de be di ke Zɔan tɪ Nyanmian kpɔmanfɔe."

27 Ehi a, be kɔ bua Zozi ke: "Ye nzi man."

Zozi kɔsɔ nwan: "Se emɔ nzi man an, mɪn kɔsɔ mɪn ngan man sɔanlan'n m'ɔ man mɪn tunmin maan mɪn yɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ'n mɪn ngele man emɔ."

Mmatɔnman nnyuan nɪn anwɔn anyɪndala'n

28 Eɛ Zozi nwan: "Emɔ tíe. Anɪn bian kɔn le yí mma nnyuan. Cɪan kɔn, ɔ kɔ han kɔ hele nunhan kpain'n ke: 'Mɪn wa, ene, kɔ divin ebo nɪn asɔ elɔ kɔ li junman.'

29 "Batɔnman'n tua se yí sɪ ke: 'Mɪn ngɔ man.' ɔ tɪ ebele dede yí nzin hyeli, ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ ebo nɪn asɔ.

30 "Sɪe'n kɔ han ejɔle kɔnmgba sɔ'n ɔ kɔ hele yí wa kutua'n. ɔ hanlɪn an, yí wa'n nwan: 'Baba, m'an tɪ, mɪn 'kɔ.' Baa'n ngɔ hɔ man ebo nɪn asɔ.

31 "Anɪn mmatɔnman nnyuan'n, benin y'ɔ yɔlı yí sɪ ehulo like ɔ?"

Bé nwan: "Nunhan kpain nɪn ɔ."

Ehi, Zozi nwan: "Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke, bé mɔ be dide ajule'n, ɔ nɔn tutu'n-mɔ, be 'di mɔva emɔ anyunnun Nyanmian Belemgbin Mân nɪn anun elɔ. 32 ɔ sanlɪn ke Zɔan walɪ, ɔ heleli emɔ atɪn kpa'n, nan emɔ a nva man sɔ. Nan bé mɔ be dide ajule'n, ɔ nɔn tutu'n-mɔ, bé diɛ, be lelı yí be lili. Emɔ a nwun ke menian sɔ'n-mɔ kwalaa a le yí a li. Nan emɔ diɛ, emɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n, b'a nne man yí b'a nni man."

Divin ebo nɪn anwɔn anyɪndala'n

(Maaki 12.1-12, Luku 20.9-19)

33 "Emɔ tíe anyɪndala kɔn biekun. Anɪn bian kɔn le yí divin ebo. ɔ kɔ le yí nwɔn. ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yí nzan'n gua nɪn ɔ. ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sɔ. Sua sɔ'n tɪ kannanganlaun. Be fɔ sɔ be sisa ebo'n. M'ɔ yueli'n, ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafɔ-mɔ asa nɪn. Yê ɔ hɔlı yí atɪn ɔ. 34 ɔ wɔ ebele dede mɔ divin nɪn etiɛ'n tɛmɔn juli'n, bian'n kɔ sɔan yí ngɔa'n-mɔ ke be hɔ kpafɔ'n-mɔ anwɔn elɔ, be hɔ lé yí diɛ'n be béle yí.

35 "Kpafɔ'n-mɔ kɔ hyɪ bian'n ngɔa'n-mɔ be kɔ bɔ kɔn, be kɔ hun kɔn, be kɔ tɔtɔ nunhan kɔn kɔsɔ ebɔe be kɔ hun yí. 36 Eɛe bian'n kɔ sɔan yí ngɔa'n mmiekun-mɔ dɔun be talalı alimɔva diɛ'n-mɔ. Eɛe kpafɔ-mɔ kɔ yɔ bé ke be yɔlı ehɪnlɪn-mɔ'n. 37 Sian

diε, bian'n kɔ sɔan yí muonun yí wa'n bé nwɔn εɔ. Yí nwan: 'Kεmɔ ɔ ti mún kunnun baa'n, mún de mún di kε be 'ba man yí anyinnzɔ.'

³⁸ "Nan meλε mɔ be nwunlin bian nun awa'n, bé nwan: 'Be nían, bian εhι m'ɔ le ba'n, cian bie dede yí dein yê ɔ 'di ajâ'n ɔ fa ebo nun ɔ. Yí ti, be mán ye hún yí ye fá ebo'n.' ³⁹ Ehi a, be kɔ hyi bian nun awa'n be non yí kɔ hɔ ebo nun anɔan εɔ be kɔ hun yí.

⁴⁰ "Nan se bian'n m'ɔ le ebo'n ba a, kpafv sɔ'n-mɔ, nzu yê εmɔ de di kε ɔ 'yɔ bé ɔ?"

⁴¹ Bé nwan: "Ɔ nnwun man bé nwɔn anwunnvoe, ɔ 'kun kpafv ati anun εε sɔ'n-mɔ ɔ fa yí ebo'n wula menian nvɔfɔle asa nun. Tεmɔn'n ju nán be 'ti ebo nun an, anun be yi yí diε be beλε yí."

⁴² Zozi nwan: "Eheλε Ejɔle nun anun ejɔle kpɔle εhι, asv εmɔ kɔngali man yí lé ɔ?"

*Ebve'n mɔ bé mɔ be le si sua nun a ju a tv'n,
yí yê ɔ'a kaci ayialie nun asv ebve cinnjin kpa nun ɔ.*

Like mɔ yé Mɔn a yɔ nun anin.

Ɔ ti enyinmian like wɔ yé nyinsv!"

⁴³ Zozi kɔ han kɔ tv sv kε: "Ehi ati, mún kan mún keλε εmɔ kε Nyanmian Belemgbin Mân'n, be 'tva εmɔ be de be man menian mɔ b'a nun bé nwɔn mɔ be bɔ bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyin'n. [⁴⁴ Svanlan biala m'ɔ kɔ tɔ ebve sɔ nun asv'n, yí nun 'titi. Svanlan kusv mɔ ebve sɔ'n kɔ tɔ yí sv'n, ɔ 'nunkun yí.]"

⁴⁵ Mɔ Zozi buli anyinnɔdala sɔ'n, Nyanmian *teeyifve mgbain'n-mɔ non *Falisifve'n-mɔ nwunlin kε bé nwɔn ejɔle yê Zozi le kan ɔ. ⁴⁶ Ehi ati, be kpɔnndeli atin mɔ be 'sɔn sv be ci yí. Nan kusv, meninsɔnman'n dunman nun, be sulo, be kɔ yaci be kɔ hɔ. Ɔ sanlin kε menian'n-mɔ bu Zozi kε Nyanmian kpɔmanfve.

22

*Atɔnvɔle alie nun anwɔn anyinnɔdala'n
(Luku 14.15-24)*

¹ Zozi buli anyinnɔdala mmiekun-mɔ dɔvn ɔ heleli bé. Yí nwan: ² "Anwunno Belemgbin Mân'n ti kε belemgbin kɔn m'ɔ le man yí wa belenzua kɔn fa yí yi atɔnvɔle ɔ. ³ Ɔ kɔ sɔan yí ngva'n-mɔ kε be hó féle bé m'ɔ tɔli yí sa feleli bé'n kε b'a sesie alie nun a yue. Be hɔli feleli bé a, menian sɔ'n-mɔ fíi ngɔ a man.

⁴ "Ɔ kɔ sɔan yí ngva'n mmiekun-mɔ, yí nvan la bé nvan nun, yí nwan: 'Emɔ sé bé kε: M'an hun mún nnale'n-mɔ non naan'n-mɔ mɔ b'a lɔ kpa'n. M'an sesie alie nun a yue. Yí ti, εmɔ bála atɔnvɔle nun avv.'

⁵ "Be hɔli feleli bé a, menian sɔ'n-mɔ ngɔ kpinlin belemgbin anwɔn. Ehi jasv a, ɔ le kɔ yí ebolo, εhι jasv a, ɔ le kɔ a tɔnin yí

ninngé. ⁶ Mmie-mə kusu kə sə ngva'n-mə be kə hele bé yale dede be kə hun bé. ⁷ Mə belemgbin'n tli ejəle sə'n, ə kə fe eya. Ə kə svan yí nzalafu'n-mə ke be hó hún kodiawu sə'n-mə ese be yála bé kulo'n.

⁸ “Mə ehi tli yí nwon'n, ə kə han kə hele yí ngva'n-mə ke: ‘Atənvəle alie nin a bin. Nan bé mə n vələli bé'n, bé fíi b'a mma man. ⁹ Yí ti, emə hó gua nin asu elə, svanlan biala mə emə kə nwun yí'n, emə féle yí.’ ¹⁰ Ngva'n-mə kə hə gua nin asu. Bé kwalaa mə be non bé yialí'n, ati anun ete o, ati anun kpa o, be kə féle bé dede atənvəle sua'n kə yí tekεε.

¹¹ “Belemgbin'n kə wulu sua nin anun, ə kə nənian bé mə be gugua təbili nin anwəvən be le didi'n. Ə 'nian an, anin svanlan kəvən ti ebele. Svanlan sə'n wula man atənvəle taladi'e'n bie. ¹² Belemgbin'n kə bisa yí ke: ‘Mín manngəvən, ε yəli se mə ε wuləli εwa, kusu afi ε wula man atənvəle taladi'e'n bie'n?’ Bian'n ngə hvala man ejəle fíi kan.

¹³ “Ehi, belemgbin'n kə han kə hele yí ngva'n-mə ke: ‘Emə cíci yí ja'n non yí sa'n-mə be tú yí awosin nin anun elə gua nin asu. Elə yê ə 'sun ese ə 'kvan yí je nin ə.’ ”

¹⁴ Zozi kə han kə tv sə ke: “B'a féle menian dəvən, nan kusu kaan bie yê be 'fa bé ə.”

Sezaa ajule'n

(Maaki 12.13-17, Luku 20.20-26)

¹⁵ Ehi, *Falisifve'n-mə həli yialí be kpəvndeli kosuan mə se be bisa Zozi a, ə kvala ke ə fun ə tə bé ngaa nin anun'n. ¹⁶ Be kə svan bé menian'n mmie-mə, ə non belemgbin *Elədi menian di'e'n mmie-mə Zozi anwəvən elə, ke be hó bisa yí ke: “Kpəin, ye sɪ ke wó diε ε kan ananhəle. Like mə Nyanmian kulo ke svanlan yə'n, ε kele yí ananhəle. Ajəvlin mə menian'n-mə kə fa'n, ε nzulo man yí nzin. Afi ε nniān man svanlan nyunnun ε mmua man yí ndεε. ¹⁷ Yí ti, wó diε m'ə wə wó ti anun'n, kan maan ye tí. Asu yé mala'n kele ke ye túa ajule anaan nán ye tua ye man belemgbin Sezaa ə?”

¹⁸ Nan mə Zozi nwunlin bé ajəvlin ete'n, ə kə bisa bé ke: “Apoo mma, nzuke ati yê emə le sə mín nian ə? ¹⁹ Esika'n mə emə fa tua Sezaa ajule'n, emə fá bie be mán n nían.” Be kə fa kəvən be kə bele yí. ²⁰ Be non yí walí a, yí nwan: “Nwan nvoninnin ə non nwan dunman diε yê ə wə sv ə?”

²¹ Bé nwan: “Belemgbin Sezaa ə.”

Ehi a, Zozi nwan: “Like m'ə tí Sezaa di'e'n, emə fá mán Sezaa yê m'ə ti Nyanmian kusu di'e'n, emə fá mán Nyanmian.”

²² Zozi mmua sə'n mə be tli'n sinlin bé nwən. Be yacili yí ebele yê be həli ə.

Ewuetinngé nin anwəvən kosuan'n

(Maaki 12.18-27, Luku 20.27-40)

23 Cian kɔnmgba sɔ'n, *Sadusifvɛ'n-mɔ mɔ bɛ nwan ewuetinngɛ nnɔn man ɛbele'n, bɛ mmie-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ɛbele. Bɛ kɔ bisa yɪ kosuan ke: 24 “Kpain, ɛ 'nɔwun ɛjɔle mɔ Moyizɪ a han'n: ‘Sɛ belenzua kɔn ja bala nɔn ɔ nɔn yɪ b'a nɔwɔ man baa fɪi dede nɔn belenzua'n wu a, yɪ nianman'n di ke ɔ ja bala'n, nɔn ɔ nɔn yɪ wɔ baa bɛ man yɪ nianman'n mɔ ɔ'a wu'n.’” 25 Ehi, anɔn anianman nsɔ wɔ yɛ afian ɛwa. Nunhan kpain'n jalɪ balasua kɔn, ɔ nɔn yɪ a nɔwɔ man baa fɪi dede ɔ kɔ wu. Yɪ nzin baa'n kɔ ja balasua sɔ'n. 26 Yɪ kɔsɔ ɔ nɔn yɪ b'a nɔwɔ man baa fɪi dede ɔ kɔ wu, yɪ nzin baa diɛ'n kɔ fa bala'n. ɔ nɔn yɪ b'a nɔwɔ man baa fɪi dede yɪ kɔsɔ ɔ kɔ wu. Bɛ le yɪ sɔ dede bɛ menian nsɔ'n kwalaa bɛ kɔ ja balasua kɔnmgba'n dede ɔ kɔ yia. Bɛ fɪi bɛ nɔn yɪ a nɔwɔ man baa dede bɛ kwalaa bɛ kɔ yue wu. 27 Yɪ nzin, balasua'n kɔsɔ kɔ wu. 28 Ewuetinngɛ cian'n, bɛ menian nsɔ'n, nunhan benin yɛ balasua'n tɪ yɪ diɛ ɔ? Afɪ bɛ kwalaa b'a ja yɪ bie.”

29 Bɛ kosuan sɔ nɔn anwɔn, Zozi kɔ bua bɛ ke: “Emɔ a fɔn, ɔ sanlin ke emɔ nzɪ man Ehele ɛjɔle'n nɔn Nyanmian tunmin'n. 30 Afɪ ewuetinngɛ cian'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmalasua kɔn, mmalasua'n-mɔ kɔsɔ ngɔ ja man mmelelɛn kɔn. Nan bɛ kwalaa bɛ 'kaci ke nyanmiansɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ. 31 Ewuetinngɛ nɔn anwɔn ɛjɔle'n mɔ Nyanmian Kpili hanlin heleli emɔ'n, emɔ kɔngalɪ man yɪ lɛ ɔ? ɔ hanlin ke: 32 *Abalahamɔn nɔn Izaki nɔn Zvakɔbɔ, bɛ Nyanmian'n y'ɔ le mɪn.* Ngɔan mma'n-mɔ, bɛ Nyanmian'n y'ɔ le yɪ, nan ɔ tɪ man ewue mma Nyanmian.”

33 Mɔ meninsɔnman'n tɪli Zozi ngehele sɔ'n, ɔ sinlin bɛ nɔwɔn.

Mala'n m'ɔ tɪ kpili tala bɛ kwalaa'n

(Maaki 12.28-34, Luku 10.25-28)

34 Mɔ *Falɪsɪfɔvɛ'n-mɔ tɪli ke Zozi a hɔwala *Sadusɪfɔvɛ'n-mɔ'n, bɛ kɔ yia ɛbele. 35 Bɛ nunhan kɔn tɪ *mala nɔn asɔ kpain. ɔ kulo ke ɔ sɔ Zozi nian. ɔ kɔ bisa yɪ ke: 36 “Kpain, mala'n nunhan benin y'ɔ tɪ kpili tala bɛ kwalaa ɔ?”

37 Zozi kɔ bua yɪ ke: “*Fa wɔ ahɔnlin'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ɛkala'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlin'n kwalaa kulo wɔ Mɪn Nyanmian.* 38 Mala m'ɔ li mɔa m'ɔ tɪ kpili tala bɛ kwalaa nɔn anɔn. 39 M'ɔ tian yɪ nnyuan, m'ɔ nɔn alimɔa diɛ'n tɪ kɔn'n, y'ɔ le ehi: ɔ di ke ɛ kulo wɔ manngɔn ke wɔ muonun wɔ nɔwɔn. 40 Mala nnyuan ehi asɔ yɛ Moyizɪ nɔn Nyanmian mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ ngehele'n kwalaa jin ɔ.”

Kilisi'n nɔn belemgbin Davidi

(Maaki 12.35-37, Luku 20.41-44)

41 Anɔn *Falɪsɪfɔvɛ'n-mɔ ati a yia. Zozi kɔ bisa bɛ kosuan ke: 42 “Emɔ jɔnlin ke nwan y'ɔ le *Kilisi'n? ɔ tɪ nwan awa?”

Bɛ kɔ bua yɪ ke: “ɔ tɪ belemgbin *Davidi awa.”

43 Zozi nwan: “Nan anin ɔ yɔ sɛ mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n manlun Davidi feleli yí ‘mín Mún'n’? Afí Davidi nwan:

44 *Yé Mún a han a hele mín Mún ké:*

Tanlan mín fama sv,

nán mín 'ba fa wó mgbɔfve'n-mɔ mún gua wó ja abv.

45 Sɛ Davidi fele yí ‘mín Mún’ an, anin ɔ yɔ sɛ mɔ ɛsɛ Kilisi'n tɪ Davidi awa'n?” 46 Svanlan fíí a ngɔala man ɛjɔle kpɔle kɔn bua. ɔ fi ɛbɛle, svanlan fíí a ngɔala man Zozi kosuan fíí kɔn bisa.

23

Zozi 'ba han mala nún asv mgbain'n-mɔ

nún Falisifve'n-mɔ abalabɔ ɛtɛ nún anwɔn ɛjɔle

(Maaki 12.38-39, Luku 11.43,46; 20.45-46)

1 Ɛhi, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n nún yí menian'n-mɔ ké: 2 “*Mala nún asv mgbain'n-mɔ nún *Falisifve'n-mɔ yê be tu *Moyizɪ mala nún abv be kele menian'n-mɔ ɔ. 3 Ɛmɔ mán bé nyɪn só bé. Like biala mɔ be kɔ hele ké ɛmɔ yó'n, ɛmɔ yó. Nan kɔsv nán be nɪan bé nyɔliɛ diɛ nún asv be yɔ bie. ɔ sanlun ké mala'n mɔ bé muonun be kele'n, be nni man sv. 4 Be cɪcɪ ninngɛ nɔnnɔɛ be sva menian'n-mɔ, nan kɔsv bé muonun be nva man bé sa betia kɔn be mmɔka man bé. 5 Be yɔ bé ninngɛ diɛ'n-mɔ kɔvalaa maan menian'n-mɔ nwun bé nzɔle. Be yiyi Ɛhele Ɛjɔle nún anin ɛjɔle'n dɔvɔn be bɔ yí ké sebe ndetele ndetele be bubɔ bé nwɔnman nún asv anaan bé sa. Be yɔ bé taladiɛ'n-mɔ anvan mgbɛsɛ-mgbɛsɛ'n-mɔ ndɪndɪn kpa. 6 Sɛ menian'n-mɔ yia nán be 'di like a, bé diɛ, menian mgbili mgbili'n-mɔ lika'n yê be kpɔnnɛ be tanlan ɔ. Nyanmɪan sua nún anin bia'n-mɔ m'ɔ jijin bé nyunnun'n, sv yê be kulo ké be tanlan ɔ. 7 Be kulo ké sɛ menian'n-mɔ yia bagua nun nán sɛ be 'bisa bé ahɪn an, be kútv, ɛsɛ be féle bé ‘mɪnlian’.

8 “Ɛmɔ diɛ, nán be man svanlan fíí fele ɛmɔ ‘Mɪnlian’. ɔ sanlun ké ɛmɔ kɔvalaa tɪ anianman, ɛsɛ ɛmɔ kɔvalaa Amún'n tɪ baa kɔnmgba. 9 Asiɛ nún asv ɛwa, nán be fele svanlan fíí ‘Sɪɛ’. ɔ sanlun ké Sɪɛ kɔnmgba cein'n mɔ ɛmɔ le yí'n, y'ɔ le nunhan'n m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ'n. 10 Nán be man svanlan fíí fele ɛmɔ ‘Kpain’. ɔ sanlun ké ɛmɔ Kpain'n tɪ baa kɔnmgba cein, y'ɔ le Kilisi. 11 Svanlan m'ɔ tɪ kpili wɔ ɛmɔ afian'n, ɔ di ké ɔ yɔ ɛmɔ akva. 12 Svanlan m'ɔ kɔ man yí nwɔn sv'n, be 'kan yí asi, nan m'ɔ kɔ han yí nwɔn asi'n, be 'man yí sv.

Zozi 'ba bɔ mala nún asv mgbain'n-mɔ

nún Falisifve'n-mɔ sasan

(Maaki 12.40, Luku 11.39-42,44,47-52; 20.47)

13 “Ɛmɔ *mala nún asv mgbain'n-mɔ nún ɛmɔ *Falisifve'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán ɛmɔ! Ɛmɔ ngulo man ké ɛmɔ kɔ

Anwunno Belemgbin Mân nun anun, nan kusu menian mɔ be kulo ke be kɔ nun'n, emɔ totua bé atin.

[14 “Emɔ mala nun asu mgbain'n-mɔ nun emɔ Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán emɔ! Emɔ tua kunlannvɔe mmalasua'n-mɔ be de bé ninng'e'n kɔlaatin nán emɔ a kpe bé nyin b'a yɔ asɔnin ndinndun maan menian'n-mɔ nwun ke emɔ ti kpa. Emɔ nyɔɔe sɔ nun anwɔn kale mɔ Nyanmian 'ba tua emɔ'n, ɔ ti man nzemunde.]

15 “Emɔ mala nun asu mgbain'n-mɔ nun emɔ Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán emɔ. Emɔ nanndi asie'n lika kɔlaatin nun jenvie nun anyinsu be kpɔnde sɔanlan maan ɔ kaci yí nwɔn ke Zufu'n-mɔ. Emɔ nyan yí yue a, emɔ man ɔ kaci sɔn'n m'ɔ nnun man lé nun anun sɔanlan fâ nnyuan tala emɔ.

16 “Anyinsinlinwafue mɔ be kekele menian atin, munnzue hán emɔ! Emɔ nwan: ‘Se sɔanlan kɔn kan asɔnin sua nun ati a, anin ɔ'a nyɔ man like fíí. Nan se ɔ kan esika kɔkɔle'n m'ɔ wɔ nun nun ati a, bele mɔ anin ɔ'a han ndâ ɔ.’ 17 Ngvasiafue anyinsinlinwafue! Esika kɔkɔle'n nun Nyanmian sua'n m'ɔ man esika kɔkɔle'n yɔ nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ ti cinnjin kpa ɔ? 18 Eɛe emɔ nwan: ‘Se sɔanlan kɔn kan *teeyie mɔcia nun ati a, anin ɔ'a nyɔ man like fíí. Nan se ɔ kan afɔle'n m'ɔ wɔ teeyie mɔcia nun asu nun an, bele mɔ anin ɔ'a han ndâ ɔ.’ 19 Anyinsinlinwafue! Teeyie mɔcia'n nun sɔ ninng'e'n mɔ teeyie mɔcia'n man ɔ yɔ nwannzan-nwannzan'n, benin y'ɔ ti cinnjin kpa ɔ? 20 Sɔanlan m'ɔ kɔ han teeyie mɔcia'n, anin ɔ'a han yí nun sɔ ninng'e'n kɔlaatin. 21 Sɔanlan m'ɔ kɔ han Nyanmian sua'n, anin ɔ'a han yí nun sɔanlan'n m'ɔ wɔ nun nun ati. 22 Sɔanlan m'ɔ kɔ han Nyanmian belemgbin bia'n m'ɔ wɔ nyanmiansu'n, anin ɔ'a han Nyanmian m'ɔ ti sɔ nun ati ɔ'a buka sɔ.

23 “Emɔ mala nun asu mgbain'n-mɔ nun emɔ Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán emɔ! Mmaka mma ke manti, aneti nun kunmin'n, emɔ bu nun bulu, be tu kɔn be man Nyanmian. Nan kusu mân sese ebue'n, anwunnvɔe enwuan'n nun ananhɔle elie'n m'ɔ ti mala nun anwɔn like cinnjin'n, emɔ bubu bé nyin be gua sɔ. Like m'ɔ se ke emɔ yɔ nun anin. Eɛe ɔ nni man ke emɔ bubu bé nyin be gua yí bu nga nun asu. 24 Anyinsinlinwafue mɔ be kekele menian atin! Emɔ sɔan nzue nun asu be yi nun kakɔba kaan'n mɔ la nun'n, nan kusu emɔ min naan kpili'n mɔ be fele yí sɔamo'n! Emɔ mian bé nyin be di bé mala nganngan'n-mɔ kɔlaatin asu, nan kusu emɔ nni Nyanmian die'n-mɔ asu.

25 “Emɔ mala nun asu mgbain'n-mɔ nun emɔ Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán emɔ! Emɔ nwunnzin kang'o'n nun talie nun anzin'n, nan kusu yí kunnun ti awue nun ati anun eɛe ninng'e ngɔnmun. 26 Falisifue anyinsinlinwafue, di mɔa

nwunnzin kangɔ'n nɔn talie nɔn akunnun nán a nwunnzin yí nzin'n kɔsɔ.

²⁷ “Ɛmɔ mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn Ɛmɔ Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Ɛmɔ soman tomo mɔ b'a han yí ayile fufue kanlanman ɔ. Nan kɔsɔ yí kɔ nɔn anun tɔ mmowe ngɔnmɔn nɔn ninnge kpɔlɔlɔwa ngacile kɔalaatin. ²⁸ Kε Ɛmɔ kɔsɔ tɔ yí nɔn anun. Menian'n-mɔ nwun Ɛmɔ a, be bu Ɛmɔ meninkpa. Nan kɔsɔ apoo mma y'ɔ le Ɛmɔ, ajɔnlɔn ete ete ngɔnmɔn wɔ Ɛmɔ ati anun.

²⁹ “Ɛmɔ *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ, nɔn Ɛmɔ *Falisifue'n-mɔ, apoo mma, munnzue hán Ɛmɔ! Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ mɔ be kɔ wu'n, Ɛmɔ tɔ bé tomo kanlanman kpa. ³⁰ Ɛmɔ nwan: ‘Sε ɔ tɔ ke yé nan-mɔ bele sɔ anun ye wɔ ebele a, ahan yé nɔn bé, yé bu a nyɔ man kún y'a ngun man Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ.’ ³¹ Ɛmɔ muonun di Ɛmɔ anwɔn adanzie ke bé mɔ be hunlin Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ, bé busɔ menian y'ɔ le Ɛmɔ. ³² Sε ɔ tɔ sɔ a, anun like mɔ Ɛmɔ anan-mɔ bɔlɔ yí bu'n, Ɛmɔ gúa yí bu!

³³ “Ati ete mma ke owo! ɔ yɔ sε mɔ Ɛmɔ jɔnlɔn ke Ɛmɔ ati ngɔ ha man sɔn'n m'ɔ le man ayuelie nɔn anun ɔ? ³⁴ Ɛhika ati, Ɛmɔ tie. Mɔn 'ba sɔan Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ, bεngɛlefue'n-mɔ, nɔn mala nɔn asɔ mgbain-mɔ Ɛmɔ anwɔn εlɔ. Ɛmɔ 'ba hun mmie-mɔ, be bubɔ mmie-mɔ kɔlɔwa sɔ, be fin mmie-mɔ mgbele Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun, be kele bé ahɔlɔwa kulo'n-mɔ asɔ. ³⁵ ɔ bɔ yí bu sɛsɛfue Abeli ehuan'n mɔ be hunlin yí nɔn asɔ dede ɔ kɔ ju Balasi awa Zakali mɔ be lili yí awue Nyanmian sua'n nɔn tɛɛyie mɔcia nɔn afian'n, bé mɔ b'a nyɔ man ete fíi mɔ be hunlin bé'n, bé awue elie nɔn anwɔn jɔwɔle'n kɔalaa kpolo Ɛmɔ ati. ³⁶ Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele Ɛmɔ ke menian sɔ'n-mɔ kɔalaatin mɔ be lili bé awue be hunlin bé'n, bé ewue nɔn anwɔn jɔwɔle'n 'kpolo ajulisɔ menian εhɔ-mɔ ati.”

Zozi 'ba yɔ awɔle gua Zoluzalemɔn amma'n-mɔ anwɔn
(Luku 13.34-35)

³⁷ Ɛhɔ, Zozi nwan: “Zoluzalemɔn, Zoluzalemɔn, wɔ mɔ ε kun Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ ε tutɔ ebue ε kun bé mɔ Nyanmian kɔ sɔan bé wɔ nwɔn'n, n gulɔlɔ yí sɔnman ke mɔn kokuan wɔ mma'n-mɔ anɔan mɔn nwɔn ke akɔ eta kokuan yí mma'n-mɔ anɔan yí ndeba'n-mɔ abu'n, nan kɔsɔ Ɛmɔ a ndie man! ³⁸ Ɛmɔ nían, Ɛmɔ awulo'n le ba ha to kpa bɔkɔɔ. ³⁹ Afi mɔn kan mɔn kele Ɛmɔ ke Ɛmɔ ngɔ nwun man mɔn nwɔn kún lé dede ɔ 'ju cian mɔ Ɛmɔ 'se ke: ‘Nyila hán sɔanlan'n m'ɔ le ba wɔ yé Mɔn dunman nun'n.’ ”

24

Nyanmian awulo nɔn ebubue nɔn anwɔn εjɔle'n
(Maaki 13.1-2, Luku 21.5-6)

¹ Zozi fi Nyanmian awulo nun anun o ko fite. M'oo 'ko'n, yi menian'n-mo ko kpunngge yi ke o tu yi nyin o nian Nyanmian awulo nun anun sua'n-mo. ² Ehi, Zozi nwan: "Ehi kwalaa mo emo nwun yi ewa'n, mun kan yi ananhole mun kele emo ke be 'ba bubu yi be gua. Ebu e baa kun ngo tanlan man yi manngon asu."

Munnzue nun ahulwa'n
(Maaki 13.3-13, Luku 21.7-19)

³ Zozi ko ho ko tanlan asi *Olivu buka nun asu. Yi menian'n-mo ko a yi nwun ebele, nan b'a bisa yi ke: "Anin cian benin ye nyobue so'n-mo 'kan gua asi o? Wo ewale cian nun anwun nzole'n y'o le benin? Man'n koso ayuelie cian'n y'o le benin? Kan kele ye."

⁴ Zozi nwan: "Emo nian be nwun kpa nan swanlan fi a nnaka man emo. ⁵ O sanlin ke menian don kpa, be 'ba nanndi min dunman nun asu nan be nun kun biala 'ba se ke: '*Kilisi'n, Belemgbin Ngwandefue'n, y'o le min.' Be 'laka menian don. ⁶ Emo 'ba ti ke menian'n-mo le kan ebe ejole emo anwun ebele ala, ese be 'ba han be kele emo ke mmie-mo le kun mu ebe. Nan be man be kunnun titi be, o sanlin ke o se ke o yo so, koso anin nan man nun ayuelie nun anin. ⁷ Man kun 'ba jaso o nun man kun be kun ebe. Belemgbin man kun 'ba jaso o nun belemgbin man kun be kun ebe. Eho 'ba kpun eyuadi'n lika mmie-mo, ese asie'n 'ba kpusu wo lika ngacile don. ⁸ Ehika kwalaa, o ti ke balasua m'o ko fu awole su yale'n m'o di mu o nwun yi'n.

⁹ "Ehi, menian'n-mo 'ba yi emo man maan be kele emo ahulwa ese be 'kun emo. Min dunman nun, menian'n-mo kwalaa 'ba kpo emo. ¹⁰ Nan mele so'n, menian don kpa 'ba yaci be dedi'n mo be le yi'n be tu. Be 'laka be nwun ese be 'kpo be nwun. ¹¹ Ato mgbomanfue don 'ba fite fite be laka menian don. ¹² Ete eyole'n 'ba fa man'n lika kwalaa'tin dede o man menian don kpa mo be le ehulo'n, be 'yaci be ehulo'n be tu. ¹³ Nan swanlan m'o ko tila yi ahunlin dede o ko ju yi ayuelie'n, swanlan so'n 'nyan yi ti. ¹⁴ Anwunno Belemgbin Man nun anwun Ejolekpa ehi, be 'bo yi asie'n lika kwalaa'tin be man man nun anin menian'n-mo kwalaa di yi nwun adanzie, kwalaa'ka nan man nun ayuelie cian nun a ju.

Like ete kpili'n m'o bo alva'n
(Maaki 13.14-23, Luku 21.20-24)

¹⁵ "Emo 'ba nwun like ete kpili'n m'o bo alva mo Nyanmian kpomanfue Danie hanlin yi nwun ejole'n ke be 'ba sie yi lika nwannan-nwannan nun anin. (Swanlan m'o le kinnga Danie ejole so'n, o kinnga nan o ti yi bu kpa.) ¹⁶ Yi ti, be mo be wo Zude man nun anin'n, be nwanndi be ho mmoka'n-mo asu. ¹⁷ Swanlan m'o ko fu yi sua nun ati so'n, n'o ju ko yi sua nun anin, o fa like.

18 Svanlan m'ò kò hò ebolo'n, n'ò sa ba fa taladié. 19 Mele sò nun anun, mmalasua'n-mò mò be le nwònnze'n, ò nòn bé mò be le nvan mma'n, bé yakò! 20 Emò séle Nyanmian kpa nán emò enwanndie cian nun a nyia man fòsie nun, anaan enwònmian ele cian. 21 Ò sanlun ke yalé'n mò ò 'ba a temùn sò nun anun'n, yí esulo mò ò 'ba yò'n, ke be bọlì mân'n dede m'ò ju ene'n, yí nwòn sò yalé walì man lé, yê yí nwòn sò yalé ngò a man kún lé. 22 Sè Nyanmian muonun a mgbe man temùn sò nun asò a, svanlan fíi nnyan man yí ti. Nan yí menian'n-mò mò ò'a kpa bé ò'a yò yí dié'n-mò dunman nun, ò'a kpe cian sò'n-mò asò. 23 Mele sò nun anun, se svanlan bie se emò ke: 'Emò nían, Kilisi'n wò ewa!' anaan 'Ò wò elò!' a, nán be de be di. 24 Ò sanlun ke ato Kilisi-mò ò nòn ato mgbòmanfòe-mò 'ba fite fite, be 'ba yò asinbenwòn ninngé mgbili mgbili ò nòn nzòle be laka menian. Sè bọbọ be kùala menian'n-mò mò Nyanmian a kpa bé a yò yí dié'n-mò laka a, be 'laka bé. 25 Ejòle nun ahì! M'an kannzò emò! 26 Sè be kan be kele emò ke: 'Emò nían, ò wò ewâ nun anun elò' a, nán be kò elò. Sè kùsò be kan be kele emò ke: 'Be nían, ò fia ewa' a, nán be de be di. 27 Ke nyanmian'n kpe miain senze afitelie ò kò tò senze atolie'n, Mân Baa'n kùsò ewale'n 'ba yò sò. 28 Lika mò fuin'n la'n, ebele yê ekpòte'n-mò yia ò.

Mân Baa nun ewalé'n
(Maakì 13.24-27, Luku 21.25-28)

29 "Yalé mele'n sìn ala, senze'n 'ba lu tuun. Sala'n ngò ta man kún. Nzalama'n-mò fi anwunno be 'ba tutu be gua asì. Nyanmiansò elò ninngé mgbili'n-mò kùalaa 'ba kpusu. 30 Ebele nun anun, Mân Baa nun ewalé nzòle'n 'ba fite nyanmian nun anyunnun. Asie nun asò nvilie'n-mò kùalaa 'ba sun be yì awóle, be 'ba nwun Mân Baa'n ke ò wò bọlé nun anun ò fi anwunno ò le ba wò tunmin kpili kpa ò nòn anunminnyanmòn nun. 31 Mò kòntì kpili'n kò te'n, Mân Baa'n 'ba svan yí mmòfòe'n-mò mò be wò anwunno elò nun asie'n lika kùalaatin. Ò man be kokuan menian'n-mò mò ò'a kpa bé ò'a yò yí dié'n-mò anvan.

Figì baka nun anwòn anyìndala'n
(Maakì 13.28-31, Luku 21.29-33)

32 "Emò nían *figì baka'n ke ò kpìn tì yí'n nán emò tí yí bọ. Mele mò emò kò nwun ke asa mma a fifi yí nwòn mò yí nyâ'n le wula'n, anin emò sì ke ò ka kaan su. 33 Emò kùsò, mele mò emò kò nwun ehì kùalaa'n, anin emò sì ke Mân Baa nun ewalé nun a ju a yue ò'a mantan emò kùkù. 34 Mùn kan yí ananhòle mùn kele emò ke ajulisò menian ehì-mò ngò yue man wu nán ninngé sò'n-mò temùn a ju. 35 Anwunno nòn asì 'ba kpe nun sìn, nan mìn nvan Ejòle'n dié, ò mgbe man nun lé.

Emò tánlan be sísa
(Maakì 13.32-37, Luku 17.26-30,34-36)

36 “M’o tɔ de cɪan'n, anaan dɔɛ'n, sɔanlan fii nzi man. Anwunno ɛɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ o, Mân Baa nin o, bé fii be nzi man. Nan Siɛ nin angɔnmɪn y'ɔ si ɔ. 37 Nowe beɛ sɔ, ɛjɔɛ'n m'ɔ walɪ'n, yɪ kɔnmgbɔ nin ala yê ɔ 'ba a Mân Baa nin ɛwalɛ nun ɔ. 38 Nowe beɛ sɔ, asannan nán esue kpili'n m'ɔ nɔanlɪn mân nin a tɔ'n, anɪn menian'n-mɔ ɛ didi, be ɛ nɔn nzan, be ɛ ja bé nɔwɔn, be ɛ fa bé mma mmalasua'n-mɔ atɔnvɔɛ, dede ɔ juli meɛ mɔ Nowe fɔli meli nin anun'n. 39 Bɛ gua ɛbeɛ, ɛjɔɛ fii a nvalɪ bé nɔwɔn, dede esue kpili'n kɔ tɔ, bé kwalaa be kɔ nɔan. Mân Baa'n kɔsɔ ɛwalɛ nun, kɛ ɛjɔɛ'n 'ba yɔ yɪ nin ala anɪn. 40 Meɛ sɔ nin anun, mmelenzua nnyuan mɔ be kɔ hɔ ebolo be ɛ di junman lika kɔn'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn. 41 Mmalasua nnyuan mɔ be ɛ futu *bele be yɪ yɪ fali'n, be 'fa kɔn be yaci kɔn.

42 “Yɪ sɔ ati, ɛmɔ tánlan be sísa, ɔ sanlɪn kɛ, ɛmɔ nzi man cɪan'n mɔ bé Mɪn 'ba ɔ. 43 ɛmɔ nɔwɪn yɪ kɛ awulo kpain'n, sɛ ɔ si dɔɛ'n mɔ alɛ san an, awofɔɛ'n ba ɔ wua yɪ a, ahan ɔ 'tanlan asɪ ɔ sísa, ɔ nyaci man yɪ maan ɔ nɔwɔlɔ man yɪ sua nin anun. 44 ɛhɪ ati, ɛmɔ kɔsɔ, ɛmɔ bɔbɔa bé nɔwɔn, ɔ sanlɪn kɛ, Mân Baa'n 'ba a dɔɛ mɔ ɛmɔ nzusu man nin asɔ.

Akva kpa'n yê akva ɛɛ'n
(Luku 12.41-48)

45 “Akva ngɛɛɛfɔɛ ananhɔɛɛfɔɛ'n, y'ɔ le nwan? Y'ɔ le akva'n mɔ yɪ mɪn a fa junman a wula yɪ sa nun kɛ ɔ nían yɪ ngɔa ɛhɪnlɪnka-mɔ asɔ, ɔ mán bé alɛ meɛ mɔ dɔɛ'n kɔ ju'n. 46 Nyɪla hán akva sɔ'n mɔ yɪ mɪn 'sa ba a, ɔ 'ba tɔ yɪ junman nin asɔ'n! 47 Mɪn kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ, akva sɔ'n, yɪ mɪn'n 'fa yɪ ninngɛ'n kwalaaɪn wula yɪ sa nun. 48 Nan sɛ akva sɔ'n tɪ sɔanlan ɛɛ a, ɔ 'kan yɪ tɪ anun kɛ: ‘Mɪn mɪn nnyan walɪ man.’ 49 ɔ 'tɪ tɔ yɪ manngɔn'n-mɔ mɔ ɔ nɔn be di junman nin anwɔn ɔ bili bé, ɔ nɔn kɔnɔnmɪnzɔn'n-mɔ be 'didi ɛsɛ be 'nɔn nzan. 50 Cɪan m'ɔ njɔnlɪn man yɪ nɔwɔn ɔ nɔn dɔɛ m'ɔ nzusu man'n, yê yɪ mɪn'n 'ba a ɔ. 51 ɔ 'kele akva sɔ'n yalɛ kpa, ɔ 'yɔ yɪ kɛ be yɔ apoo mma-mɔ'n. ɛbeɛ nin anun, ɔ 'ba sun ɛsɛ ɔ 'kɔan yɪ je'n.

25

Ndalie bulu nin anwɔn anyɪndala'n

1 “ɛhɪ, Anwunno Belemgbɪn Mân nin anwɔn ɛjɔɛ'n, ɔ soman ndalie bulu mɔ b'a fa bé nganlannɛ'n-mɔ b'a tetila, be ɛ kɔ a kpa atɔnvɔɛ bian kɔn atɪn. 2 Bé nunhan nnun tɪ ngɔasɪafɔɛ yê nnun kɔsɔ tɪ bɛngɛɛfɔɛ. 3 Ngɔasɪafɔɛ'n-mɔ kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ, be ngɔ fa man ngo be ngɔ sa man bé nɔwɔn. 4 Nan bɛngɛɛfɔɛ nnun nin an, be kɔ fa bé nganlannɛ'n-mɔ ɔ nɔn ngo ɛsɛ nun be kɔ sa bé nɔwɔn. 5 Atɔnvɔɛ bian'n kɔ hɛ kpa, ɔ mma man. Nafɛɛ kɔ hun ndalie bulu'n be kɔ lafi lafi.

6 “Mɔ alɛ'n buli nun'n, be 'tie a, anin sɔanlan bie le tian, yí nwan: ‘E 'nwun atɔnvɔle bian'n! Be fíte be hó kpá yí atun!’

7 “Ebele ala, ndalie bulu'n kɔ jasɔ jasɔ, be yɔ bé nganlannɛ'n-mɔ kpa. 8 Ngvasiafɔe'n-mɔ kɔ se bengɛlefɔe'n-mɔ ke: ‘Emɔ mán yé bé ngo'n kaan, nán yé nganlannɛ'n-mɔ le nun.’

9 “Bengɛlefɔe'n-mɔ kɔ bua bé ke: ‘Cɛcɛ, emɔ ngɔ nyan man yí, ɔ sanlɔn ke, ɔ nza man yé nun emɔ. Emɔ hó bé mɔ be tɔnɔn yí'n-mɔ elɔ, be hó tó bé die.’

10 “Ke be hɔli ngo atoe nin ala, atɔnvɔle bian'n kɔ a. Bengɛlefɔe nnun'n, mɔ b'a sesie bé nwɔn a yue'n, be nun yí kɔ wɔlɔ lika mɔ be le fa atɔnvɔle'n, nán b'a tɔ anwan nin anun.

11 “Ɔ hyeli kaan, mmalasua ehɔnlin-mɔ kɔ a, be le tian, bé nwan: ‘Yemɔnlin, yemɔnlin, tike anwan'n!’

12 “Atɔnvɔle bian'n nwan: ‘Mun kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke mɔn nzi man emɔ.’ ”

13 Ehi, Zozi kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Yí sɔ ati, emɔ sísa, ɔ sanlɔn ke emɔ nzi man cian'n, anaan dɔe'n.”

Ngva nsan nin anwɔn anyɔndala'n
(Luku 19.12-27)

14 “Anwunno Belemgbin Mân'n soman bian kɔn m'ɔ le ba tu atun. Ɔ kɔ fefɛle yí ngva'n-mɔ ɔ kɔ fa yí esika'n kɔ wowula bé sa nun. 15 Ɔ kɔ man kɔn esika kɔkɔle mma eya nnun, ɔ'a man kɔn kɔsɔ eya nnyuan, ɔ'a man kɔn biekun kɔsɔ eya kɔn. Bé nun kɔn biala anwɔnsɛle'n m'ɔ fa di yí junman'n, yí nwɔn esika yê ɔ falɔ manlɔn yí, yê ɔ hɔli ɔ. 16 Akva'n mɔ yí mɔn'n manlɔn yí esika kɔkɔle mma eya nnun'n, ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan sɔ nvasɔe eya nnun. 17 Nunhan'n mɔ be manlɔn yí eya nnyuan'n, yí kɔsɔ ɔ kɔ fa kɔ si kongo, ɔ kɔ nyan sɔ nvasɔe eya nnyuan. 18 Nunhan'n mɔ be manlɔn yí eya kɔn'n, ɔ kɔ hɔ kɔ fun kunman ɔ kɔ fa yí mɔn esika'n kɔ fia.

19 “Be wɔ ebele dede ɔ hyeli kpa, bé mɔn'n kɔ a, ɔ kɔ fefɛle bé ke esika'n m'ɔ falɔ manlɔn bé'n, be bála a bu yí mgbɔndan.

20 Akva'n mɔ be manlɔn yí esika kɔkɔle mma eya nnun'n kɔ fa eya nnun biekun kɔ a, yí nwan: ‘Mɔn mɔn, e manlɔn mɔn esika kɔkɔle mma eya nnun. Nɔan, m'an nyan sɔ eya nnun biekun, e 'nwun yí.’

21 “Yí mɔn'n nwan: ‘Akva kpa, mɔ! E ti ananhɔlefɔe kpa. Like kaan ehi mɔ m'an fa m'an man wɔ'n, a yɔ yí kpa. Yí ti, mɔn 'fa ninngɛ dɔɔn mɔn wula wɔ sa nun. Bala tanlan mɔn nwɔn ewa maan ye lí fe.’

22 “Akva'n mɔ be manlɔn yí esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n kɔsɔ kɔ a, yí nwan: ‘Mɔn mɔn, esika kɔkɔle mma eya nnyuan'n mɔ e falɔ manlɔn mɔn'n, m'an nyan sɔ eya nnyuan biekun, e 'nwun yí.’

23 “Yí mún'n nwan: ‘Akua kpa, mo! E ti ananholefue kpa. Like kaan ehi mo m'an fa m'an man wó'n, a yo yí kpa. Yí ti, mún 'fa ninngede doun mún wula wó sa nun. Bala tanlan mín nwun ewa maan ye lí fe.’

24 “Yí nzin, akua'n mo be manlin yí esika kókole mma eya kon'n kusú kó a yí die. Yí nwan: ‘Mín mún, mún si ke e ti svanlan mo wó ejole yo si kpa. E man ngua'n-mo di junman mgban nán wó lili a nyan su nvasue'n. 25 Esulo hanlin mín, n go n vunlin wó esika'n n wulali asie bu. E 'nwun wó esika'n, de wó like.’

26 “Yí mún'n nwan: ‘Akua ati anun ete efanfue, e si ke mún man emo di junman mgban mún nyan su nvasue'n. 27 Ahan e falí mún esika'n manlin banki mma'n-mo sieli. Yí die n vi elo mún ba a, anin mún yi mín esika'n non yí ngua nun'n. 28 Yí ti, emo tóa yí be lé esika kókole mma eya kon'n m'ó wó yí sa nun'n, be fá be mán akua'n m'ó le akpu kon'n. 29 O sanlin ke svanlan m'ó le bie'n, be 'man yí doun biekun. Nan svanlan kusú m'ó le man fí'n, be 'twa yí be de kaan'n m'ó le'n. 30 Nán akua mgban ehi, be jú yí be tó awosin nin anun elo. Ebele ye o 'sun ese o 'kvan yi je nin o.’

Kulo menian'n-mo kwalaa ndee ebua'n

31 “Mele mo *Mân Baa'n ba a anunminnyanmoun nin anun'n o non nyanmiansu mmofue'n-mo kwalaaatin'n, o 'tanlan yí anun-minnyanmoun belemgbin bia nin asu. 32 Asie nin asu menian'n-mo kwalaa 'ba yia yí nyunnun ebele. O 'kpa bé nun ke bua enianfue'n kpa yí mmua'n o sie bé ngonmun ese o sie yí esile'n-mo kusú angonmun'n. 33 O 'fa mmua'n-mo sie yí sa fama su, o 'fa esile'n-mo kusú sie yí sa bê su.

34 “Ehi anzin, belemgbin'n 'ba se bé mo be wó yí sa fama su'n ke: ‘Emo mo mín si a yeyila bé'n, emo bála a fa Anwunno Belemgbin Mân'n. Nyanmian a fa a sie emo ajâ. O sesielí manlin emo sunmin ke o bolí mân'n. 35 O sanlin ke mele mo anin ehoe le kun mín'n, emo manlin mín like n nili. Mo nzuhoe 'kun mín'n, emo manlin mín nzue n nonlin. Mo m malí eyefue emo kulo nin asu'n, emo sikeli mín. 36 Mo anin mín nwun gua su'n, emo manlin mín taladie n wulali, mo anin mún ndi man akpóle'n, emo walí be nianlin mín busu. Mo anin n na fiadi'n, emo walí nianlin mín bu su.’

37 “Ehi, seseofue'n-mo 'ba bisa yí ke: ‘Ye Mún, cian benin ye nwunlin wó ke ehoe le kun wó mo ye manlin wó like lili o? Anaan cian benin ye ye nwunlin wó ke nzuhoe le kun wó mo ye manlin wó nzue nonlin o? 38 Cian benin ye e walí eyefue ye kulo nin asu mo ye sikeli wó o, anaan cian benin ye ye nwunlin ke wó nwun gua su mo ye manlin wó taladie wulali o? 39 Cian benin ye ye nwunlin ke e ndi man akpóle anaan e la fiadi mo ye nianlin wó busu o?’

40 “Belemgbin'n 'ba se bé ke: ‘Mun kan yí ananhòle mun kele emò ke yí kwalaa mò emò yòli manlin mín nianman-mò nunhan kutua'n bie'n, mín yê emò yòli manlin mín ò.’

41 “Nan afi belemgbin'n 'ba se bé mò be gua yí sa bê so'n ke: ‘Emò mò b'a fa munnzue'n, emò jásv mín nwòn ewa. Emò hó sìn'n m'ò nnun man lé, mò b'a sesie b'a man Abònsanmòn nòn yí mmòfve'n-mò nìn anun. 42 Ò sanlin ke mele mò anin ehòe le kun mín'n, emò a mman man mín like m'an nni man. Mò nzuhoe 'kun mín'n, emò a mman man mín nzue m'an nòn man. 43 Mò m malí eyefve emò kulo nìn asv'n, emò a nzike man mín. Mò anin mín nwòn gua so'n, emò a mman man mín taladié m'an nwula man. Mò n vòkeli'n, ese mò be tóli mín fiadi'n, emò a nnian man mín búsv.’

44 “Ehi, bé nwan: ‘Yé Mun, cian benin yê ye nwunlin wó ke ehòe le kun wó mò y'a mman man wó like a nni man ò? Anaan cian benin yê ye nwunlin ke nzuhoe le kun wó mò y'a mman wó nzue a nòn man ò? Cian benin yê e walí eyefve yé kulo nìn asv mò y'a nzike man wó ò? Anaan cian benin yê ye nwunlin ke wó nwòn gua so mò y'a mman man wó taladié a nwula man ò? Cian benin yê e fòkeli anaan be tóli wó fiadi mò y'a nnian man wó búsv ò?’

45 “Belemgbin'n 'ba bua bé ke: ‘Mun kan yí ananhòle mun kele emò ke yí kwalaa mò emò a nyò a mman man mín nianman ngutua ehi-mò anun kòn bie'n, anin mín yê emò a nyò a mman man mín ò.’

46 “Menian so'n-mò, be 'kò lika mò yale elie'n le man ayuelié'n. Nan sese fve'n-mò dié, be 'nyan nyanmiansv ngvan m'ò le man ayuelié'n.”

26

Zufv mgbain'n-mò 'ba hò Zozi ati ahuan

(Maaki 14.1-2, Luku 22.1-2, Zvan 11.45-53)

1 Ehi, Zozi hanlin ejòle so'n-mò dede m'ò yueli'n, ò seli yí menian'n-mò ke: 2 Emò sí ke ò ka cian nnyuan nán b'a li *Paki feti'n. Mân Baa'n, be 'ba yí yí be man menian'n-mò búbò yí kòlwa sv.

3 Ò 'ba yò so'n, Nyanmian *teeyifve mgbain'n-mò, ò nòn Zufv mgbain'n-mò kò yia Nyanmian teeyifve kpain kpa'n mò be fele yí Kayifv nìn awulo elò. 4 Anin be le jònlin jònlin atin mò be 'sìn sv be ci Zozi be kun yí nvialie nun nìn anwòn. 5 Bé nwan: “Ò ti man kpa ke ye ci yí feti nìn anun. Se ye ci yí feti nìn anun an, menian'n-mò kwalaa 'ba jasv yé kòmìn anun.”

Balasia kòn 'ba kaci anatılı gua Zozi ati nìn asv

(Maaki 14.3-9, Zvan 12.1-8)

6 Anin Zozi wò Betanin, bian kòn awulo. Bian so'n li Simòn, ò ti kokobefve daba. 7 Balasia kòn kò a Zozi anwòn ebele, ò le

anantılı bondoman kòn yí sa nun. Anantılı sò'n gua yò sɪ kpa. Mele mɔ be gua tɔbɪlɪ nɪn anwɔn be 'di like'n, balasua'n kɔ kaci anatılı'n kɔ gua Zozi ati nɪn asɔ.

⁸ Mɔ yí menian'n-mɔ nwunlin yí sò'n, ɔ yɔlɪ bé eya, bé nwan: “Anatılı ehi esecie die abu y'ò le benin? ⁹ Be kuala ke be tɔnɪn yí, be fa yí esika'n be man ehianfɔe'n-mɔ.”

¹⁰ Be hanlɪn sɔ mɔ Zozi tilɪ'n, yí nwan: “Nzuke ati yê emɔ le jɪlɪ balasua sɔ nɪn ɔ? Like kpa yê ɔ'a yò ɔ'a man mín ɔ. ¹¹ Afi ehianfɔe'n-mɔ die, emɔ nɔn bé gua ewa cɪan daa. Nan mín die, mín nɔn emɔ tɪ man ewa dahuu. ¹² Anatılı ehi mɔ ɔ'a tutu ɔ'a gua mín nwɔn'n, mín fuin nɪn esesie y'ò le sesie ɔ. ¹³ Mɪn kan yí ananhɔle mín kele emɔ ke eyuadi nɪn anun lika biala mɔ be 'bɔ Ejɔlekpa'n, be 'kan like mɔ balasua ehi a yò a man mín nɪn anwɔn ejɔle be fa be kaci yí.”

*Zudasɪ 'ba yɪ Zozi man Nyanmɪan tɛeyɪfɔe mgbain'n-mɔ
(Maakɪ 14.10-11, Luku 22.3-6)*

¹⁴ Ehi, Zozi menian bulu nɔn nnyuan'n, bé nunhan kɔn'n mɔ be fɛle yí Zudasɪ Isikalɔtɪ'n, ɔ hɔlɪ tɔlɪ Nyanmɪan *tɛeyɪfɔe mgbain'n-mɔ a, ¹⁵ yí nwan: “Sɛ mɪn yɪ Zozi mɪn man emɔ a, nzu like die yê emɔ 'fa man mín ɔ?” Ebele ala, be kɔ ha jete fufue mma abulasan be kɔ wula yí sa nun. ¹⁶ ɔ fi tɛmɔn sò'n, Zudasɪ kɔ kpɔndɛ atɪn mɔ ɔ 'sɪn sɔ ɔ yɪ Zozi man bé'n.

Zozi nɔn yí menian'n-mɔ 'ba li Pakɪ alɛ'n.

(Maakɪ 14.12-21, Luku 22.7-14,21-23, Zvan 13.21-30)

¹⁷ Kpaɔn'n mɔ be nwula man nɪn falɪ ayile'n, yí fetɪ cɪan'n m'ɔ li mɔa nɪn anun, Zozi menian'n-mɔ walɪ yí nwɔn ebele a, bé nwan: “Ninhan yê ε kulo ke ye hó tɔn *Pakɪ alɛ nɪn ɔ?”

¹⁸ Mɔ be bisalɪ kosuan sò'n, Zozi nwan: “Emɔ hó kulo elɔ, sɔanlan sɔa awulo, be se yí ke: ‘Yé Mɪn nwan: Mín mele nɪn a ju, wɔ awulo ewa yê mɪn nɔn mín menian'n-mɔ ye 'di Pakɪ alɛ nɪn ɔ.’ ” ¹⁹ Zozi menian'n-mɔ yɔlɪ m'ɔ helelɪ bé ke be yó'n be tɔnlɪn Pakɪ alɛ'n.

²⁰ Nɔsɔba, Zozi nɔn yí menian bulu nɔn nnyuan'n kɔ tetanlan tɔbɪlɪ nɪn anwɔn. ²¹ Nán mɔ be 'di like'n, Zozi nwan: “Mɪn kan yí ananhɔle mín kele emɔ ke, emɔ nunhan kɔn 'ba yɪ mín man.”

²² Mɔ Zozi hanlɪn sò'n, yí menian'n-mɔ alɔa kɔ bɔ bé nwɔn kpa. Bé nun kɔn biala nwan: “Yé Mɪn, nán mín ɔ.” ²³ Zozi nwan: “Sɔanlan'n m'ɔ nɔn mín yé sa wɔ talie nɪn anun'n, yí yê ɔ 'yɪ mín man ɔ. ²⁴ *Mân Baa'n, ɔ 'ba wu ke be helelɪ yí nwɔn ejɔle'n wɔ Ehele Ejɔle'n nɪn anun'n. Nan sɔanlan'n mɔ ɔ 'yɪ yí man'n, munnzue hán yí! ɔ tɪ kpa ke ahan b'a nwɔ man sɔanlan sò'n bɔbɔ.”

²⁵ Zudasɪ mɔ ɔ 'yɪ yí man'n nwan: “*Labi, nán mín ɔ. Sɛ ato e.”

Zozi nwan: “Wɔ muonun, ε sɪ ke wɔ ɔ.”

²⁶ Mɔ be 'di like'n, Zozi kɔ fa kpaʋn, m'ɔ lali Nyanmian asi yueli'n, ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ lé kpaʋn ehi be lí, ɔ ti mín nwɔnnaan.”

²⁷ Yí nzin, ɔ kɔ fa divɪn kangɔ kɔn, m'ɔ lali Nyanmian asi yueli'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ kwalaa nún. ²⁸ ɔ sanlɪn ke nzan ehi ti mín moja ɔ di Nyanmian nyihye'n m'ɔ nɔn emɔ le di nin ajinlanmun. Moja sɔ nin a butu a man menian dɔʋn a nyan ete face. ²⁹ Mun kan mɪn kele emɔ ke ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, mɪn nɔn emɔ ye le mma nɔn man divɪn ehi fíi kón. Mɪn nɔn emɔ ye 'nɔn divɪn fɔfɔle'n mín Si Belemgbin Mân nin anun elo.”

³⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, be kɔ tv ejue. Be fi ebele bé nwan y'ɔ le *Olivɔ buka nin asɔ.

*Zozi 'ba han ke Pielɪ 'ba se ke ɔ nzi man yí
(Maaki 14.27-31, Luku 22.31-34, Zvan 13.36-38)*

³¹ Mɔ be hɔli juli Olivɔ buka nin asɔ elo'n, Zozi nwan: “Ene kɔngɔe muonun, emɔ kwalaa 'ba nwanndi mín, ɔ ka mín ngɔnmɪn. ɔ sanlɪn ke, b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nin anun ke: *Mɪn 'ba hun bva enianfve'n.*

Yí mmva'n-mɔ kwalaa 'ba bɔ asanndie.

³² Nan se mɪn wu mɪn tinngɛ a, mɪn 'di mva emɔ anyunnun Galile mân nin anun elo.”

³³ Pielɪ jasɔli a, yí nwan: “Se bé kwalaa be nwanndi wɔ a, mín kɔnmgba cein die mɪn nwanndi man wɔ lé.”

³⁴ Mɔ Pielɪ anvan tɔli'n, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle mɪn kele wɔ ke ene kɔngɔe muonun, ɔ nɔn dee mɔ akɔ'n 'bɔ kokolokoo'n, e 'kan yí ngukɔn kpê nsan ke e nzi man mín.”

³⁵ Pielɪ nwan: “Se ɔ di mɔ mɪn nɔn wɔ wu bɔbɔ a, mɪn ngan man sɔ lé.” Yí menian'n-mɔ kwalaa kɔ han sɔ bie.

*Zozi 'ba yɔ asɔnin Getisemanne
(Maaki 14.32-42, Luku 22.39-46)*

³⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ hɔli juli lika kɔn *Olivɔ buka nin asɔ. Be fele lika sɔ'n Getisemanne (yí bu y'ɔ le ke lika mɔ be yi ngo). Mɔ be juli ebele'n, Zozi nwan: “Emɔ tánlan ewa nán mɪn 'ti mín nwɔn kaan mɪn yɔ asɔnin.” ³⁷ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nɔn Pielɪ nɔn Zebede amma nnyuan'n yê be hɔli ɔ. Anwɔnmubue nɔn albabɔ kɔ han Zozi. ³⁸ ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Ewue nin a man mín lva a bɔ mín nwɔn sɔnman. Emɔ nɔn mín tánlan ewa, nán be sísa!”

³⁹ Zozi hɔli yí nyunnun mva kaan an, ɔ kɔ butu yí nyɪn asi ɔ kɔ yɔ asɔnin. Yí nwan: “Mín Si, se e kvala ke e kpala ewue nyinlinlin ehi gua a, anɪn kpala gua! N'e man mɪn nɔn ewue kangɔ nin anun. Nan kusɔ like biala anun, yɔ mɔ e kulo'n nan n'e yɔ mɔ mɪn kulo'n.”

⁴⁰ M'ɔ yɔli asɔnin'n yueli'n, ɔ kɔ sa kɔ a yí menian nsan'n-mɔ anwɔn ebele. ɔ 'ba ju a, anɪn be le dafi. Zozi kɔ fele Pielɪ,

yí nwan: “Emo a ngwala man mín non asi tanlan dɔhyɔli kɔnmgba cein? ⁴¹ Nán be dafi, be tánlan asi be yó asɔnin, nán Abɔnsanmun a nzo man emo a nnian man. O wo emo ahɔnlɔn nin anun ke emo 'yo, nan kusɔ anwɔnnaan'n le man anwɔnsele.”

⁴² Mɔ Zozi hanlɔn sɔ'n, o kɔ yaci bé ebele o kɔ hɔ asɔnin eyɔle biekun. Yí nwan: “Mín Si, se m'an non man ewue kangɔ ehi anun nán o nyɔ man ye a, anun man n non nun ke e kulo'n.”

⁴³ Zozi kɔ sa kɔ a. O 'ba ju a, anin yí menian'n-mɔ le dafi kpa. O sanlɔn ke anin nafele nin a bu bé. ⁴⁴ Yí kpê nsan nin asɔ, Zozi kɔ yaci bé ebele o kɔ hɔ asɔnin kɔnmgba nin eyɔle biekun.

⁴⁵ M'ɔ yɔli asɔnin yueli'n, o kɔ sa kɔ a yí menian'n-mɔ anwɔn ebele, nán o'a bisa bé ke: “Emo te dafi be te de bé enwɔnmian? Emo nían, dɔe'n mɔ be 'fa be yi Mân Baa'n be man etefue'n-mɔ nin a ju. ⁴⁶ Emo jásv be mán ye hó. Emo nían, sɔanlan'n mɔ o 'ba yi mín man'n, o'a ju ewa.”

Zozi ehye'n

(Maaki 14.43-50, Luku 22.47-53, Zvan 18.3-12)

⁴⁷ Zozi anwan ngɔ tɔ man, yí menian bulu non nnyuan nin anun kɔn'n mɔ be fele yí Zudasɔ'n kɔ fite ebele. O 'ba a, menian dɔɔn si yí sv. Be lile dadie non koloman. Menian sɔ'n-mɔ, Nyanmian *teeyɔfue mgbain'n-mɔ non Zufɔ mgbain'n-mɔ yê be sɔanlɔn bé o. ⁴⁸ Mɔ be 'ba'n, Zudasɔ mɔ o 'yi Zozi man'n kɔ hele bé nzɔle kɔn. Yí nwan: “Sɔanlan'n mɔ n gɔ tɔ yí nun'n, anin emo si ke yí dein o. Emo hyi yí.” ⁴⁹ Mɔ Zudasɔ juli ebele nin ala, o kɔ kpunngɔ Zozi. Yí nwan: “*Labi, anun o.” M'ɔ hanlɔn sɔ'n, o'a tɔ Zozi nun.

⁵⁰ Zozi nwan: “Mín manngɔn, like mɔ e wali yí eyɔle'n, yo.”

Ebele ala, menian'n-mɔ kɔ ti kɔ gua Zozi sv be kɔ hyi yí. ⁵¹ Bé mɔ anin be non Zozi wɔ ebele nin anun kɔn kɔ hyɔli yí dadie'n, o kɔ kpe Nyanmian *teeyɔfue kpain nin akɔa nin anzv'n.

⁵² M'ɔ kpeli yí nzɔ'n, Zozi nwan: “Fa wɔ dadie'n wula yí bua nin anun. O sanlɔn ke bé mɔ be fa dadie be kɔn'n, dadie yê o 'kun bé o. ⁵³ E nzi man ke se mun se mín Si ke o béle mín nyanmiansɔ mmɔfue akpu akpu maan be sɔsa mín an, o 'yo yí kɔkaala o? ⁵⁴ Se mun yo yí sɔ a, o 'yo se nán Nyanmian Anwan Ejɔle nin a kpɔn sv? Mɔ Ehele Ejɔle nin a han'n, o di ke o yo sɔ.”

⁵⁵ M'ɔ yɔli sɔ yueli'n, Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n ke: “Emo 'ba hyi mín an, anin emo le dadie non koloman ke kodiawu yo le mín. Kemɔ cian daa n di asi Nyanmian awulo nin anun mun kekele menian'n-mɔ ninngɔ'n, nzuke ati yê emo a nji man mín o?” ⁵⁶ Nan yí kwalaa a yo sɔ, o'a man ejɔle'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ hanlɔn m'ɔ wɔ Ehele Ejɔle nin anun nin a kpɔn sv. Mele sɔ nin anun, Zozi menian'n-mɔ kwalaa yacili yí ebele be nwanndili.

Be non Zozi 'ba hɔ Kayifv aja sv

(Maaki 14.53-65, Luku 22.54-55,63-71, Zvan 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Bé mɔ be hylɔ Zozi'n, be non yí hɔlɔ Nyanmian *teeyifvɛ kpain'n mɔ be fele yí *Kayifv nɔn awulo. Ebele yê *mala nɔn asv mgbain'n-mɔ non Zufv mgbain'n-mɔ hɔlɔ yialɔ ɔ. ⁵⁸ Mɔ be 'kɔ'n, anɔn Pielɔ le di Zozi fannvanndv dede be juli Nyanmian teeyifvɛ kpain nɔn awulo. Pielɔ kɔ wɔlv awulo nɔn anɔn, ɔ kɔ tanlan nzalafv'n-mɔ anwɔn ebele, ɔ 'nɔn ke ejɔle sɔ'n 'ba kpɔn gua yí bv'n.

⁵⁹ Nyanmian teeyifvɛ mgbain'n-mɔ non menian'n-mɔ kwalaa mɔ be di ejɔle'n kɔ kpɔnnde atɔn mɔ be 'sɔn sv be tvn Zozi esvan be kun yí. ⁶⁰ Be kpɔnndelɔ, kɔsv be ngɔ nyan man bie sunnzun mɔ adanzɔyua dɔvɔn tvnlɔn yí esvan ɔ. Yí be-yue-asɛ, menian nnyuan walɔ a, bé nwan: ⁶¹ “Bian ehɔ a han ke: ‘Mɔn kwalaa ke mɔn bu Nyanmian sua'n mɔn fa cian nsan mɔn si.’”

⁶² Mɔ menian'n-mɔ hanlɔn sɔ'n, Nyanmian teeyifvɛ kpain'n kɔ jasv, ɔ kɔ bisa Zozi ke: “Ejɔle'n mɔ be le kan be gua wɔ nwɔn'n, e mmua man bie ɔ?” ⁶³ Zozi ngɔ te man yí sv.

Nyanmian teeyifvɛ kpain'n kɔ han kɔ hele yí ke: “Mɔn kan Tiasɔfɛ Nyanmian nɔn ati, se Kilisi'n m'ɔ tɔ Nyanmian Awa'n y'ɔ le wɔ a, anɔn kan maan ye tí!”

⁶⁴ Zozi kɔ bua yí ke: “Yê wɔ nvan wɔ sv e le kan nɔn ɔ. Nan mɔn kan mɔn kele emɔ ke ene m'ɔ kɔ'n, emɔ 'ba nwun yí ke *Mân Baa'n tɔ Nyanmian tunminfvɛ'n fama sv. Ese emɔ 'ba nwun yí ke ɔ fi anwunno elɔ bɔlé nɔn anɔn ɔ le ba.”

⁶⁵ Mɔ Nyanmian teeyifvɛ kpain'n tɔlɔ ejɔle sɔ'n Zozi anvan nun'n, ɔ kɔ sɔ taladiɛ'n mɔ yí muonun ɔ wula'n ɔ kɔ sosua nun. Yí nwan: “Sian diɛ, ye mgbɔnnde man adanzɛ kún! Afɔ emɔ kwalaa a tɔ ke ɔ'a han ejɔle ete ɔ'a tia Nyanmian! ⁶⁶ Nan emɔ nwan nze?”

Bé kwalaa bé nwan: “ɔ fata ke be kun yí.”

⁶⁷ Ehɔ, be kɔ tvtv Zozi anyunnun ngesele, ese be kɔ tvtv yí kɔtɔle. Mmie-mɔ fia yí nyɔn be kpaci yí nyɔn nɔn asv, ⁶⁸ anɔn bé nwan: “Wɔ mɔ e tɔ Kilisi'n, kele yé svanlan'n mɔ ɔ'a kpaci wɔ nyɔn nɔn asv'n!”

Pielɔ 'ba se ke ɔ nzɔ man Zozi

(Maaki 14.66-72, Luku 22.56-62, Zvan 18.15,25,27)

⁶⁹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Pielɔ tɔ awulo nɔn avv elɔ. Nyanmian *teeyifvɛ kpain nɔn afanɔn kɔn kɔ a Pielɔ anwɔn ebele, yí nwan: “Wɔ kɔsv wɔ, anɔn e si Zozi m'ɔ fi Galile mân nɔn anɔn nɔn asv bie.”

⁷⁰ M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Pielɔ suli akpɔlvwa bé kwalaa bé nyunnun ebele. Yí nwan: “Svanlan'n mɔ e le kan yí ejɔle'n, mɔn nzɔ man yí.”

⁷¹ Ehɔ, ɔ fi ebele ɔ kɔ jasv ɔ kɔ hɔ kɔ jinlan awulo nɔn anvan nɔn anɔn elɔ. Afanɔn kɔn biekan kɔ nwun yí. ɔ kɔ han kɔ hele bé

mɔ bɛ gua ɛbɛlɛ'n kɛ: “Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɪ'n, anɪn bian ɛhɪ si yɪ sɔ bie.”

⁷² Ɖhɪ, Pɪɛli nwan: “Mɪn kan ndâ kɛ mɪn dɪɛ, mɪn nzɪ man sɔanlan sɔ'n!”

⁷³ Ɖ hyɛli kaan an, bɛ mɔ bɛ gua ɛbɛlɛ'n kɔ kpunngɛ Pɪɛli, bɛ nwan: “Ɖ tɪ ananhɔlɛ, ɛ wɔ menian sɔ'n-mɔ anɪn bie. Ɖ sanlɪn kɛ wɔ ɛjɔlɛ'n kele lika mɔ ɛ fi'n.”

⁷⁴ Ɖhɪ, Pɪɛli nwan: “Mɪn kan ndâ kɛ mɪn nzɪ man sɔanlan sɔ'n! Sɛ ato yɛ mɪn di a, Nyanmɪan Kpɪli tɔa mɪn yɪ nɔwɔn kalɛ!”

Kɛ ɔ 'kan sɔ nɪn ala, kokolokoo! Akɔ'n kɔ bɔ. ⁷⁵ Pɪɛli ati kɔ kacɪ ɛjɔlɛ'n mɔ Zozi hanlɪn heleli yɪ'n. Zozi nwan: “Ɖ nɔn dede mɔ akɔ'n 'bɔ'n, ɛ 'kan yɪ ngɔkɔn kpɛ nsan kɛ ɛ nzɪ man mɪn.” M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɪɛli fitɛli ɔ sunlɪn sɛlɛ kpa.

27

*Bɛ nɔn Zozi 'ba hɔ kɔnmanna Pilatɪ aja sɔ
(Maaki 15.1, Luku 23.1-2, Zvan 18.28-32)*

¹ Mɔ alɛ'n hɪnlɪn'n, Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔvalaa anɔan sɛli bɛ nɔwɔn kɛ bɛ 'kun Zozi. ² Bɛ kɔ man bɛ kɔ cɪcɪ Zozi. Bɛ kɔ fa yɪ bɛ kɔ hɔ kɔ wula *Lɔmɔn kɔnmanna nɪn asa nun. Kɔnmanna sɔ'n, bɛ fele yɪ *Pilatɪ.

*Zudasɪ ewue'n
(Junman'n 1.18-19)*

³ Mɔ Zudasɪ m'ɔ yɪli Zozi manlɪn'n nɔwɔnlin kɛ bɛ lɛ ba hun Zozi'n, ɔ kɔ li yɪ nɔwɔn yalɛ kpa. Jɛtɛ fufue mma abulasan'n mɔ Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ falɪ manlɪn yɪ'n, ɔ kɔ fa ɔ kɔ sa kɔ bɛlɛ bɛ. ⁴ Yɪ nwan: “M'an yɔ ɛtɛ, ɔ sanlɪn kɛ m'an tɔn sɔanlan ɛsɔan maan b'a hun yɪ.”

Mɔ Zudasɪ hanlɪn sɔ'n, bɛ nwan: “Ɖ nvalɪ man yɛ nɔwɔn. Wɔ ngɔnmɪn wɔ ɛjɔlɛ ɔ!”

⁵ Zudasɪ kɔ ju esika'n kɔ gua Nyanmɪan sua nɪn anɪn ɛbɛlɛ ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ yɪ kɔmɪn.

⁶ Nyanmɪan tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ kɔ sɪsa esika'n. Bɛ nwan: “Yɛ mala'n mman man yɛ atɪn kɛ yɛ fá esika sɔ'n yɛ gúa asɔnɪn esika nɪn anɪn. Ɖ sanlɪn kɛ sɔanlan moja esika ɔ.”

⁷ Bɛ hanlɪn sɔ mɔ bɛ kɔvalaa bɛ nɔan sɛli yɪ nɔwɔn'n, bɛ falɪ esika sɔ'n bɛ toli sɔanlan'n m'ɔ nɔwɔn ninngɛ nɪn ebo'n. Bɛ falɪ asiɛ sɔ'n bɛ yɔli nyɔfɔɛ asiɛlɛ. ⁸ Ɖhɪ ati, ɛnɛ nɔn ɛnɛ, bɛ tɛ fele lika sɔ'n “Moja Ebo”. ⁹ Ɖ man ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmɪan falɪ wulalɪ kpɔmanfɔɛ Zolomin anɔan'n kpɪnlɪn sɔ. Kpɔmanfɔɛ Zolomin nwan: *Jɛtɛ fufue mma abulasan, esika mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ anɔan sɛli yɪ nɔwɔn bɛ falɪ bɛ lili yɪ gua nɪn anɪn.* ¹⁰ Esika sɔ'n b'a fa b'a to sɔanlan'n m'ɔ nɔwɔn ninngɛ nɪn ebo'n kɛ yɛ Mɪn hanlɪn heleli mɪn'n.

*Pilati 'ba bisa Zozi kosuan**(Maaki 15.2-5, Luku 23.3-5, Zvan 18.33-38)*

¹¹ Bε falɔ Zozi bε hɔli kɔnmanna nun aja sɔ. Ɔ kɔ bisa Zozi ke: “Zufu'n-mɔ belemgbin'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

Zozi nwan: “Yê wɔ nwan wɔ sɔ ε le kan nun ɔ.”

¹² Nan mɔ Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mɔ nun Zufu mgbain'n-mɔ 'tɔn Zozi εsuan'n, Zozi ngɔ te man bé sɔ. ¹³ Ehi, Pilati nwan: “Esuan nwala ehi mɔ be le tɔn wɔ'n, ε ndi man ɔ?”

¹⁴ Zozi ngɔ bua ejɔle kpɔle kɔn sva. M'ɔ man ejɔle'n sinlin kɔnmanna nun anwɔn kpili nun anin.

*Pilati 'ba man bε kun Zozi**(Maaki 15.6-15, Luku 23.13-25, Zvan 18.39-19.16)*

¹⁵ Bε 'di *Paki feti biala a, sɔanlan mɔ bε kɔ tɔ yí fiadi mɔ menian'n-mɔ kulo ke be yaci yí'n, kɔnmanna'n yaci sɔanlan sɔ'n. ¹⁶ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin bian kɔn la fiadi. Bε fele bian sɔ'n Balabasɔ. Yí nwɔn yɔ esulo kpa, εse bé kwalaa be sɔ yí. ¹⁷ Pilati kɔ bisa menian'n-mɔ mɔ b'a yia ebele'n ke: “Balabasɔ nun Zozi mɔ be fele yí Kilisi'n, bé nunhan benin yê emɔ kulo ke n yáci yí ɔ?” ¹⁸ Ɔ kɔ bisa bé sɔ, afti ɔ sɔ yí fɔ́ɔn ke be kpɔ Zozi, yí ti yê b'a hyi yí b'a man yí ɔ.

¹⁹ Anin Pilati ti lika mɔ be di ejɔle'n, yí yí falɔ ngalie hɔli manlin yí ke: “N'ε fa wɔ ejɔle tɔ sɔanlan sɔ nun anwɔn, ɔ ti seseɔue. Yí dunman nun, ene kɔngɔe n jinlin elalie ete ete.”

²⁰ Temɔn sɔ'n, anin Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mɔ nun Zufu mgbain'n-mɔ le wowula meninsɔnman nun abɔ ke be hán maan ɔ yáci Balabasɔ nán be hún Zozi.

²¹ Kɔnmanna'n kɔ bisa bé biekun ke: “Bé menian nnyuan'n, benin yê emɔ kulo ke n yáci yí ɔ?”

Bé kwalaa bé nwan: “Yaci Balabasɔ!”

²² Pilati kɔ bisa bé ke: “Anin Zozi mɔ be fele yí Kilisi'n, n yó yí se?”

Bé kwalaa bé nwan: “Bɔbɔ yí kulɔwa sɔ!”

²³ Pilati kɔ bisa bé ke: “Nzuke ete die yê ɔ'a yɔ ɔ?”

Bé kwalaa be kɔ tetian sele kpa bé nwan: “Bɔbɔ yí kulɔwa sɔ!”

²⁴ Anin menian'n-mɔ le tetian sɔnman. Pilati nian an, ɔ ngwala man like fíí kón yɔ. Ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa nzue ɔ kɔ nwunnzin yí sa menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ebele. Yí nwan: “Sɔanlan ehi ewue'n, mín nwɔn nnɔn man nun, m'an yí mín sa nun! Emɔ angɔnmɔn, bé ejɔle ɔ!”

²⁵ Bé kwalaa bé nwan: “Yuo o! Yé nun yé mma'n-mɔ, man yí ewue nun anwɔn ejɔle kpólo yé!”

²⁶ Ehi, Pilati kɔ yaci Balabasɔ. Ɔ kɔ man be kɔ fin Zozi mgbele. Mɔ be finlin yí yueli'n, ɔ yili yí manlin maan be bubɔli yí kulɔwa sɔ.

*Nzalafɔ'n-mɔ 'ba gɔlv Zozi anwɔn**(Maaki 15.16-20, Zvan 19.2-3)*

27 Pilatı nzalafu'n-mə falı Zozi həlı yí awulo ɛɔ. Bɛ kə yia nzalafue'n-mə kʷalaa Zozi anwɔn ebele. 28 Bɛ kə yɪ yí taladie'n m'ɔ wula'n, bɛ kə fa taladie kəkəle bɛ kə wula yí. 29 Bɛ kə nɔwɔn mmowe abotile bɛ kə bə yí ti. Bɛ kə fa ndɛɛ kpɔman bɛ kə wula yí sa fama nɔn anun. Mə bɛ yɔli sɔ yueli'n, bɛ kə kɔtu yí nyunnun ebele bɛ kə yeyala yí nɔwɔn. Bɛ nwan: “Zufu'n-mə belemgbin, ahin o!” 30 Bɛ kə tutu yí nɔwɔn ngeɛɛle. Bɛ kə tva yí bɛ kə le kpɔman'n m'ɔ le'n bɛ kə fa bɛ kə fifin yí tin nɔn anun. 31 Bɛ yeyalali yí nɔwɔn dede mə bɛ kunnun jəli'n, bɛ kə yí taladie kəkəle'n mə bɛ falı bɛ wulali yí'n. Bɛ kə fa yí muonun yí taladie die'n bɛ kə wula yí yê bɛ nɔn yí həlı bɛ bubəli yí kulɔwa sɔ.

Bɛ 'ba bubə Zozi kulɔwa sɔ

(Maaki 15.21-32, Luku 23.26-43, Zvan 19.17-27)

32 Mə bɛ fi kulo nɔn anun bɛ 'fite'n, bɛ nɔn bian kɔn kə yia. Bian sɔ'n, bɛ fele yí Simɔn. ɔ fi kulo'n mə bɛ fele yí Silenun nɔn asɔ. Bɛ kə hyɪ yí bɛ kə fa Zozi kulɔwa'n bɛ kə sɔa yí. 33 Bɛ həlı dede bɛ juli lika kɔn. Lika sɔ'n, bɛ fele yí Gəɔlgota. Gəɔlgota'n, yí bu y'ɔ le kɛ tile kangə lika. 34 Ebele, bɛ kə fa divin bɛ kə man Zozi kɛ ɔ nɔn. Divin sɔ'n, bɛ gualı nɔn ayile m'ɔ nɔn an, ɔ nɔwɔn man yalɛ'n sɔnman. ɔ bəli sɔ, nan ɔ'a ngulo kɛ ɔ nɔn. 35 Mə bɛ bubəli yí kulɔwa nɔn asɔ yueli'n, bɛ kə hyɔn tondo bɛ kə hye yí taladie'n-mə bɛ kə fa. 36 ɛɛ bɛ kə tetanlan yí nɔwɔn ebele bɛ kə sisa yí. 37 Like mə yí ti yê bɛ le kun yí'n, b'a hele b'a bə yí ti sɔ ebele kɛ: “Sɔanlan ɛhi li Zozi. ɔ ti Zufu'n-mə belemgbin.” 38 Bɛ kə bubə kodiawu nnyuan kɔsɔ kulɔwa sɔ Zozi anwɔn ebele. Kɔn wə yí sa fama sɔ yê kɔn kɔsɔ wə yí sa bê sɔ.

39 Bɛ mə bɛ 'sɪn ebele'n, bɛ kəsə kəsə bɛ ti, anɔn bɛ le kpe yí nzɔba. 40 Bɛ nwan: “Wɔ mə wɔ nwan ɛ 'bu asɔnɔn sua'n, nán ɛ fa cɪan nsan ɛ si yí fɔfɔle'n, de wɔ nɔwɔn e! Sɛ wɔ nwan ɛ ti Nyanmian Awa sakpa a, fi kulɔwa nɔn asɔ ju!” 41 *Tɛɛyɪvɛ mgbain'n-mə, nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mə nɔn Zufu mgbain'n-mə kɔsɔ kə gɔɔb yí nɔwɔn. 42 Bɛ nwan: “ɔ'a le menian'n-mə ngɔan, kɔsɔ yí muonun ɔ ngɔala man yí nɔwɔn ngɔan de! Sɛ ɔ ti Izalayɛ belemgbin sakpa a, anɔn ɔ fi kulɔwa nɔn asɔ ɔ jú kikaala, nán yɛ 'ba le yí yɛ di. 43 ɔ'a susu yí ti ɔ'a gua Nyanmian asɔ. Yí nwan: ‘Nyanmian Awa y'ɔ le mɪn’. Sɛ Nyanmian kulo yí a, anɔn ɔ lé yí ti kikaala!” 44 Kodiawu'n-mə kɔsɔ mə b'a bubə bɛ kulɔwa sɔ Zozi anwɔn ebele'n kpeli yí nzɔba bie.

Zozi ewue'n

(Maaki 15.33-41, Luku 23.44-49, Zvan 19.28-30)

45 Mə sɛnze'n jinlanlɪn bɛ ti afian'n, awosin wulali mán nɔn anɔn lika kʷalaa dede ɔ juli nɔsɔba dɔɛ nsan. 46 Mə bɛ 'kə a bə dɔɛ nsan'n, Zozi kə tian nɔn sele kpa. Yí nwan: “Eli, Eli,

lama sabakitanin?” Ejòle sò'n, yí bọ y'ò le ke “*Mín Nyanmian, mín Nyanmian, nzuke ati yê a yi mín ọ?*”

⁴⁷ Mò bé mọ be jijin ebele'n mmie-mọ tılı yí ngan'n, bé nwan: “*Ọ le fele Eli!*”

⁴⁸ Ebele ala, bé nunhan kọn kọ nwanndi ọ kọ họ kọ fa eminlan ọ kọ bọ divin nyinnyanlunwa anun. Ọ kọ fa kọ san baka kọn ati ọ kọ tinngẹ yí Zozi anwan ke ọ nún. ⁴⁹ Nan ehunlin-mọ nwan: “*Jinlan maan ye nían se Eli kọ a kọ le yí a!*”

⁵⁰ Zozi kọ tian nun sele kpa biekun, ọ kọ ha nun. ⁵¹ Mele sò'n, mgbenun etanlan'n m'ọ ja asonun sua nún anun'n kọ sua yí anwunno dede ọ kọ ju yí así. Asie'n kọ kpusu, nyọbue mgbili'n-mọ anun kọ kpací kpací. ⁵² Seka'n-mọ asu kọ tike tike. Nyanmian anwontie mma'n-mọ dọun mọ be wuli'n kọ tinngẹ tinngẹ. ⁵³ Mọ Zozi fi ewue nun tinngeli'n, bé kwalaa mọ be fi seka'n-mọ anun be fiteli'n, be hólí kulo kpili nwannzan-nwannzan nún asu be yílí bé nwọn be helelí menian dọun kpa.

⁵⁴ Mọ nzalafu kpain'n nún yí nzalafu'n-mọ mọ bé nún yí le sisa Zozi'n nwunlin ke asie nún a kpusu nún yí nzin ejòle'n, esulo hanlin bé sele kpa. Bé nwan: “*Kannzọ ọ tí Nyanmian Awa sakpa!*”

⁵⁵ Anun mmalasua dọun kpa kọsọ wọ ebele, be jin mọa be le nían Zozi. Bé yê be sili Zozi sọ sunmin Galile mân nún anun be sọlí yí ọ. ⁵⁶ Mali m'ọ fi Magidala'n, ọ nún Zvakí nún Zozefu anin Mali, ọ nún Zebede amma'n-mọ anin die'n wọ mmalasua sò'n-mọ anun bie.

Zozi esie'n

(Maakí 15.42-47, Luku 23.50-56, Zvan 19.38-42)

⁵⁷ Mọ alíe'n 'kọ yí nọsoba nun'n, esikafue bian kún kọ a kọ ju ebele. Bian sò'n, be fele yí Zozefu, ọ tí Zozi sọanlan'n kún. Ọ fi Alimate kulo nún asu. ⁵⁸ Ọ kọ họ kọ tọ Pilatí ọ kọ sele yí ke ọ 'fa Zozi fuin'n ọ 'kọ a sie yí. Ehi, Pilatí kọ man atin ke be fá be mán yí. ⁵⁹ Ọ kọ le fuin'n ọ kọ fa kisaan fufóle kún ọ kọ fufó yí nwọn. ⁶⁰ Yí muonun yí seka mọ ọ'a man b'a kpe yí ebota kún anun'n, ọ kọ sie Zozi nun. M'ọ sieli yí yueli'n, ọ kunndoli ebue kpili kún ọ nyinlin seka nún anwan'n yê ọ salí hólí ọ. ⁶¹ Anun Mali m'ọ fi Magidala'n, ọ nún Mali kún'n be wọ ebele. Be tití así seka nún anyunnun.

Seka nún esisa'n

⁶² Zufu'n-mọ bọbualí bé nwọn be sieli. Mọ yí alíe hunlin m'ọ tí enwọnmian ele cian'n, Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mọ nún *Falisifue'n-mọ kọ họ kọ tọ Pilatí. Bé nwan: ⁶³ “*Nannan, akua atofue sọ nún ejòle kún mọ anun yí nyin wọ sọ m'ọ hanlin'n, yé tí a kpin sọ. Yí nwan: 'Se mún wu a, yí cian nsan, mún 'tinngẹ.'*” ⁶⁴ Yí tí, man atin maan be hó sísa seka'n dede cian nsan. Ọ'a nyọ man sọ a, yí menian'n-mọ 'kọ a sa yí be laka menian'n-mọ ke:

'O fi ewue nun o'a tinnge!' Afi, sian ato mo be 'di'n, o 'tala daba die'n."

⁶⁵ Ehi, Pilati nwan: "E 'nwun nzalafu, Emọ fá bé hó, maan be hó sísa yí ke mo emọ kulo o." ⁶⁶ Be non bé kọ họ, be kọ nwun ke seka nun anwan'n nyin kanlanman kpa. Be kọ sie su nzole, be kọ yaci nzalafu'n-mo ebele ke be sísa yí.

28

Zozi ewuetinng'e'n

(Maaki 16.1-10, Luku 24.1-12, Zvan 20.1-10)

¹ Mo *enwunmian ele cian'n sunlin'n, mọle'n ngelemọ, Mali m'ọ fi Magidala'n, o non Mali kun'n kọ a kọ nian seka'n.

² Kunmgba ala, asie'n kọ kpusu sele kpa. Yé Min bọfue'n kun fi anwunno o kọ ju. O kọ kunndo ebue'n m'ọ nyin seka nun anwan'n o kọ tu yí ahanmian o kọ fu o kọ tanlan su. ³ Bọfue nun anwun'n ta sva miain miain ke nyanmian'n m'ọ kpe miain miain'n. Yí taladie'n ti fufue hyiein hyiein kpa. ⁴ Esulo kọ han nzalafu'n-mo kpa dede bé nwun kọ wosu bé, be gugua ke menian mo b'a wu o.

⁵ Bọfue'n kọ han kọ hele mmalasua'n-mo ke: "Nán be sulo. Afi min si ke emọ le kpunnde Zozi, swanlan'n mo be buboli yí kulowa nun asu'n. ⁶ O non man ewa. O fi ewue nun o'a tinnge ke o kpunlin hanlin yí'n. Emọ bála be nian lika mo anin o la'n. ⁷ Emọ hó nde-nde be hán héle yí menian'n-mo ke o fi ewue nun o'a tinnge. Sian die, o le kọ a nwunnde emọ Galile mân nun anun. Ebo yé emọ 'nwun yí o. Ngalie'n mo mín nwan min 'kan min kele emọ nun anun."

⁸ Mo mmalasua'n-mo fi seka nun asu be 'kọ'n, esulo non fe elie kpili kpa hanlin bé. Be le enwanndie be le kọ a han be kele Zozi menian'n-mo. ⁹ Kunmgba ala, be non Zozi kọ yia nun. Zozi nwan: "M mo ahin, m mo ahin o!" Mo Zozi bisali bé ahin yueli'n, be kọ kpunng'e yí be kọ so yí ja nun anun, be kọ kutu yí nyunnun ebele be kọ su yí. ¹⁰ Ehi, Zozi kọ se bé ke: "Nán be sulo. Emọ hó hán héle mín nianman'n-mo ke be hó Galile mân nun anun elo. Ebele yé be 'nwun mín o."

Nzalafu'n-mo ejole'n

¹¹ Mo anin mmalasua'n-mo aja wo atunnun'n, nzalafu'n-mo mo be le sisa seka'n, mmie-mo kọ sa kọ họ kulo. Be kọ họ kọ bọ ejole'n m'ọ wali nun anun amannie be kọ hele Nyanmian *teeyifue mgbain'n-mo. ¹² Nyanmian teeyifue mgbain'n-mo non Zufu mgbain'n-mo kọ yia. Mo bé nwan seli bé nwun yueli'n, be kọ man nzalafu'n-mo esika doun kpa. ¹³ Ese bé nwan: "Se be bisa emọ a, emọ hán ke kongoe mo emọ 'dafi'n, yí menian'n-mo a a sa yí a họ. ¹⁴ Se kunnanna'n ti a, ye 'tu yí akobe nán emọ ati a nga man nun."

¹⁵ Nzalafv'n-mə leli esika'n, be hanlun yi ke Nyanmian teeyivue mgbain'n-mə hanlun heleli bé nun ala. Ene non ene, Zufv'n-mə te kan ejole so'n.

Zozi 'ba yi yi nwun kele yi menian'n-mə

(Maaki 16.14-18, Luku 24.36-49, Zvan 20.19-23, Junman'n 1.6-8)

¹⁶ Ehi, Zozi menian bulu non kun'n holi Galile man nun anun elo buka'n mə Zozi heleli bé nun asu. ¹⁷ Mə be nwunlin yi'n, be kutoli be suli yi. Nan kusu bé mmie-mə a nne a nni man. ¹⁸ Zozi kə kpunngé bé, ə kə han kə hele be ke: "B'a fa anwunno elo non asi ewa tunmin'n kwalaa b'a wula min sa nun. ¹⁹ Ehi ka ati, emə hó man nun anun menian'n-mə kwalaa anwon, emə man be kaci min menian. Emə sɔnɔn bé wə Siɛ non Baa, ə non Wawe Nwanzan-nwanzan'n dunman nun. ²⁰ Ninngé'n kwalaa mə m'an han m'an hele emə'n, emə héhele bé maan be yó. Eɛ emə nwún yi ke min non emə san alhian biala dede ə kə ju man nun ayueliɛ."

EJOLEKPA 'N MƏ MAAKI HELELI'N

M'ə wə nun'n

Nwan sʋanlan diɛ y'ə le Maaki? Ɔ ti Zozi Kilisi mməfue'n-mə bukafoɛ. Maaki, mə be fele yí biekun Zʋan'n, ə nun yí nin Mali, be tanlanlɪn Zoluzalemɔn kulo nun asʋ (Junman 12.12). Ɔ ti Baanabasɪ anianman kʋn (Kolɔsʋ 4.10). Ɔ nun Baanabasɪ nun Pɔlv yɛ be hɔli Antiɔsʋ kulo nun asʋ ə (Junman 12.25). Ebele, asɔnɪn mma'n-mə kə sʋan Pɔlv nun Baanabasɪ ke be hɔ bɔ Ejɔlekpa'n be hele mɔn mɔn'n-mə. Alimʋa atɪn'n mə be 'tu'n, Maaki hɔli bie ə bukalɪ bɛ. Nan atunnunnvian, ə yacili bɛ salɪ hɔli Zoluzalemɔn (Junman 13.5,13). Ɔ hyeli kpa, Baanabasɪ falɪ Maaki, ə nun yí hɔli Sipʋlv mɔn nun (Junman 15.37-39). Ehi anzin, ye nwun yí Pɔlv nun Pɪeli kalata'n-mə anun ke Maaki bukalɪ bɛ wə *Lɔmɔn kulo nun asʋ (Filemɔn 24, 2 Timote 4.11, 1 Pɪeli 5.13).

Ejɔlekpa ehi anun, Maaki le kele yé ke Zozi ti Nyanmian Awa. Yí Ejɔlekpa m'ə heleli'n ti tika tala ehinlɪn-mə diɛ'n, nan kʋsʋ ejɔle wə nun kpa.

Maaki 'bɔ yí Ejɔlekpa nun abʋ'n, ə man ye nwun yí ke Zʋan Batisi sɔnɪnlɪn Zozi, ɛsɛ Abɔnsanmɔn kʋsʋ sɔli Zozi nianlɪn (1.1-13). Maaki a hye yí kalata nun anun mgbili mgbili nnyuan. Alimʋa diɛ'n, (yí ti 1.14-8.26), ə kan Zozi bagua nun junman'n m'ə lili yí Galile mɔn nun anwɔn ejɔle. Ɔ man yé nwun yí ke Zozi kpɪnlɪn feleli yí menian'n-mə, tunmin'n m'ə falɪ tuli wawɛ ɛtɛ'n-mə, ə manlɪn nwuluwafue'n-mə anwɔn salɪ, ə heheleli Nyanmian ninngɛ'n-mə tunmin sʋ, ɛsɛ ə yɔli asinbenwɔn ninngɛ.

M'ə tɔ sʋ nnyuan'n (8.27-16.20), ə kan Zozi ewue'n nun yí etinngɛ nun anwɔn ejɔle. Mə Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n m'ə bʋbɔli Zozi kolɔwa nun asʋ'n nwunlɪn ke Zozi a kpɪn a wu yí'n, yí nwan: “Ɔ ti ananhɔle, bian ehi ti Nyanmian Awa sakpa!” (15.39). Maaki kulo ke yé kʋsʋ ye de ye di ke Zozi ti Nyanmian Awa sakpa. Ejɔlekpa nun agualɛ nun, ye nwun yí ke Maaki a han Zozi ewuetinngɛ nun anwɔn ejɔle sin ko (16.1-8). Yí ti, b'a hele ejɔle kaan b'a sa sʋ m'ə kele ke Zozi a yɪ yí nwɔn a hele yí menian'n-mə ɛsɛ ə'a fʋ ə'a hɔ nyanmiansʋ (16.9-20).

Zʋan Batisi junman'n

(Matie 3.1-12, Luku 3.1-18, Zʋan 1.19-28)

¹ Ejɔlekpa'n m'ə tɔ de Zozi Kilisi m'ə ti Nyanmian Awa'n y'ə le ehi. ² Ejɔle sɔ'n bɔli yí bʋ ke Nyanmian Kpɔmanfoɛ Ezayi heleli wə yí kalata nun anun'n. Ɔ'a hele Zozi anwɔn ejɔle'n ke Nyanmian nwan:

*Nian, min 'svan min bəfve'n wó nyunnun
 min 'man ə di mva ə sesie wó atin'n.
 3 Bəfve sə'n y'ə le svanlan'n m'ə le tian
 ewâ nin anun elə ke:
 Bə sésie yé Min atin'n
 be mán ə tinnge fón!*

⁴ Ehi, cian kun, Zvan kə fite ewâ nin anun elə. Ɔ sənin menian'n-mə. Ɔ tu bé fva ke: “Emə nún bé nwɔn be káci bé abalabə'n be fá bé nwɔn be mán Nyanmian maan n zónin emə, nán Nyanmian a fa emə ete nin a hye bé.” ⁵ Mə Zvan hanlin sə mə menian'n-mə tli yí ngan'n, Zude mân nin anun menian'n-mə nɔn Zoluzalemɔn kulo nin asv die'n-mə, bé dɔvɔn, be kə hə yí nwɔn elə. Be kə han bé ete'n bagua nin anun, nán Zvan a sənin bé wə asue'n mə be fele yí Zuludin nin anun.

⁶ Taladie'n mə Zvan wula'n, svamo enyuan yê b'a fa b'a nwɔn ə. Yí beleti'n ti naan kpolo. Alie'n m'ə di'n, y'ə le teteɔvabva nɔn wɛ. ⁷ E 'nwun ejələ'n m'ə kan kele menian'n-mə'n. Yí nwan: “Svanlan kɔn fi mín nzin ə le ba, ə le tunmin tala mín, min nze nvata man ke min kutv min nyannji yí ja mgbabva'n nyanman'n bəbə mgban ə. ⁸ Mín die, m'an fa nzue m'an sənin emə, nan yí die, ə 'ba fa Nyanmian Wawe'n sənin emə.”

*Zvan 'ba sənin Zozi
 (Matie 3.13-17, Luku 3.21-22)*

⁹ Mele sə nin anun, Zozi fi Nazaleti, Galile mân nin anun, ə kə a kə tv Zvan maan ə kə sənin yí asue Zuludin nin anun. ¹⁰ Mə Zozi fi asue nin anun ə 'fite'n, ə 'nian an, anin anwunno nin a buke, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ti ke abubule, ə fi nyanmiansv ə kə ju kə tanlan yí sv. ¹¹ Ebele ala, anie kɔn kə te anwunno elə ke: “E ti mín ehulo Baa, m'an fa mín lva'n kvalaa m'an wula wó nun.”

*Abənsanmɔn 'ba sə Zozi nian
 (Matie 4.1-11, Luku 4.1-13)*

¹² Ebele ala, Wawe'n Nwanzan-nwanzan'n kə hyɔn Zozi kə hə ewâ nin anun elə. ¹³ Ɔ lili elebulan. Ebele, *Satan (mə ye fele yí Abənsanmɔn'n), ə kə a kə sə yí kə nian. Anin Zozi wə ebolo naan'n-mə afian yê nyanmiansv mməfve'n-mə yê be bukə yí ə.

Zozi 'ba fele Galile mân nin anun menian nnan

*mə be ci ejue yí nwɔn
 (Matie 4.12-22, Luku 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Ehi mə be hyɔl Zvan be tvli yí fiadi'n, Zozi kə sa kə hə Galile mân nin anun ə 'kə a bə Nyanmian Ejələkpa'n kele bé mə be wə elə'n. ¹⁵ M'ə juli elə'n yí nwan: “Temɔn nin a ju, ə sanlin ke Nyanmian Belemgbin elie mele nin a kpunngə. Emə lé Ejələkpa'n be li nán emə káci bé abalabə'n!”

16 Mɔ Zozi 'sɪn Galile asubula nɪn anɔvan ebele'n, ɔ 'nɪan an, anɪn anɪanman nnyuan lɛ gua bɛ dada. Kɔn li Simɔn yɛ kɔn'n kɔsɔ li Andele. 17 Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: "Ɛmɔ bɔla, bɛ sɪ mɪn sɔ, nɔn mɪn 'ba man ɛmɔ fele menian bɛ man mɪn." 18 Kɛ Zozi anɔvan 'tɔ ala, bɛ kɔ yaci bɛ dada'n-mɔ ebele, bɛ kɔ si yɪ sɔ.

19 Zozi fi ebele, ɔ kɔ hɔ yɪ nyunnun kaan, ɔ kɔ nwun Zebede amma'n-mɔ: Zɔakɪ nɔn yɪ nɪanman Zɔvan. Bɛ gua bɛ elɛɛ nɪn anun, bɛ lɛ kpɔnmgba bɛ dada'n-mɔ anun. 20 Ebele ala, Zozi kɔ fele bɛ. Bɛ kɔ yaci bɛ sɪ Zebede ɔ nɔn kpafɔ'n-mɔ elɛɛ nɪn anun ebele, bɛ kɔ si yɪ sɔ.

*Zozi 'ba fɔan wawe ete fi sɔvanlan kɔn anun
(Luku 4.31-37)*

21 Bɛ fi ebele, Zozi nɔn bɛ kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Kapɛɛnawɔmɔn nɪn asɔ. Bɛ wɔ ebele dede mɔ ɛnwɔnmɪan ele cɪan'n juli'n, ɔ nɔn bɛ kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn anun. ɔ kɔ hehele bagua'n Nyanmɪan Anɔvan Ɛjɔlɛ. 22 Tunmin'n m'ɔ fa kekele ninngɛ'n-mɔ'n sɪn menian'n-mɔ anwɔn. ɔ sanlɪn kɛ ɔ ngele man yɪ ninngɛ'n-mɔ kɛ mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ dɪɛ'n, nan ɔ kele yɪ ninngɛ'n-mɔ tunmin sɔ.

23 ɔ 'ba yɔ sɔ'n kɔsɔ, anɪn sɔvanlan kɔn wɔ bɛ asɔnɪn sua nɪn anun ebele. Sɔvanlan sɔ'n, wawe ete wɔ yɪ nɔn. ɔ kɔ tɪan nɔn kɛ: 24 "Zozi m'ɔ fi Nazaletɪ, ɛ 'se yɛ sɛ? Ɛ walɪ yɛ bɔsɔ ɛbɔ anaan? Mɪn sɪ wɔ bɔkɔɔ! Ɛ tɪ Nyanmɪan Sɔvanlan Nwanzan-nwanzan!"

25 Mɔ sɔvanlan'n hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ tɪan wawe ete nɪn asɔ sele kpa. Yɪ nwan: "Muan wɔ nɔvan'n nɔn fi sɔvanlan ɛhɪ anun fite!"

26 Kɛ Zozi 'kan sɔ ala, wawe ete'n kɔ kpusu sɔvanlan'n sele sele kpa, ɔ kɔ tɪan, ɔ fi yɪ nɔn kɔ fite. 27 Sɪan'n, kɛ ɔ yɔlɪ sɔ'n, esulo kɔ han bɛ mɔ bɛ wɔ asɔnɪn sua nɪn anun'n kɔalaatin. Bɛ lɛ bisa bisa bɛ nwɔn kɛ: "Nan nzu like dɪɛ ahɪ? Tunmin sɔ like ehele fɔfɔlɛ ɔ! M'ɔ kɔ han'n, wawe ete'n-mɔ dɪ sɔ, ɛsɛ bɛ man yɪ anyɪnɔzɔ." 28 ɔ fi ebele, Zozi dunman'n kɔ hɔ dede kɔ ju Galile mɔn'n lika kɔalaatin.

*Zozi 'ba man nwuluwafɔɛ dɔɔn anwɔn sa
(Matie 8.14-17, Luku 4.38-41)*

29 Mɔ Bɛ fi Nyanmɪan sua nɪn anun bɛ fitelɪ'n, ebele ala, bɛ kɔ hɔ Simɔn nɔn Andele awulo. Mɔ bɛ 'kɔ'n, bɛ nɔn Zɔakɪ nɔn Zɔvan yɛ bɛ hɔlɪ ɔ. 30 Bɛ 'ju ebele a, anɪn Simɔn asebala nɪn a fɔkɛ, ebunnun a hyɪ yɪ, ɔ la. Ebele ala, bɛ kɔ bɔ Zozi amannɪɛ. 31 Zozi kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yɪ, ɔ kɔ sɔ yɪ sa nɪn anun ɔ kɔ jasɔ yɪ. Ebele ala, ebunnun'n fi yɪ nwɔn kɔ tu. ɔ kɔ jasɔ, ɔ kɔ man bɛ like bɛ kɔ lɪ.

32 Bɛ wɔ ebele dede eyua'n tɔlɪ, mɔ mɔn nɪn anun 'yɔ fɔɔn'n, menian'n-mɔ kɔ sɔa nwuluwafɔɛ ngacile, nɔn bɛ mɔ wawe ete wɔ bɛ nɔn'n, bɛ kɔ bɛlɛ Zozi. 33 Kulo nɪn asɔ menian'n-mɔ kɔalaa kɔ yɪa awulo nɪn anɔvan nɪn anun. 34 Zozi kɔ man nwuluwafɔɛ dɔɔn anwɔn kɔ sa, ɛsɛ ɔ kɔ fɔan wawe ete dɔɔn. ɔ

ngɔ man man wawɛ ɛtɛ'n bie fíí atɪn, ɔ sanlɪn kɛ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ sɪ yí sɔanlan ɛhɔlɛ kɔn'n.

*Zozi 'ba kpanza Galile mân nun anun
(Luku 4.42-44)*

³⁵ Ɛhi anzin, mɔ alíɛ'n 'kɔ alɪbahian'n, anɪn mân nun anun tɛ du bɔbɔ, Zozi kɔ jasɔ. Ɔ fi awulo ɛbɛlɛ kɔ fite kɔ hɔ asɔnɪn ɛyɔlɛ ahanmɪan kulo'n tiba ɛlɔ. ³⁶ Mɔ Simɔn nɔn yí manngɔn'n-mɔ jasɔlɪ'n, bɛ nnwun man Zozi. Bɛ nanndɪ kulo nun anun bɛ lɛ kpɔnndɛ yí. ³⁷ Bɛ kpɔnndɛlɪ yí dede mɔ bɛ nwunlin yí'n, bɛ nwan: “Yé Mɪn, menian'n-mɔ kwalaa lɛ kpɔnndɛ wɔ́.”

³⁸ Zozi kukuli yí nwan sɔ a, yí nwan: “Ɛmɔ mán yɛ hɔ kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan ɛwa'n-mɔ asɔ. Ɔ fata kɛ mɪn kan Nyanmɪan Anwan Ɛjɔlɛ ɛlɔhan kɔsɔ. Ɛhi ati yê ɔ man n vi kulo nun anun m'an fite ɔ.”

³⁹ Zozi lɛ yí sɔ dede ɔ kɔ kpanza Galile mân'n líka kwalaaɪn. Ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ Ɛjɔlɛkpa'n kɔ hele menian'n-mɔ wɔ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun. Ɛsɛ ɔ kɔ fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ.

*Zozi 'ba man kokobefɔɛ kɔn anwɔn sa
(Matie 8.1-4, Luku 5.12-16)*

⁴⁰ Ɛlɛhɔn kɔn, kokobefɔɛ kɔn kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun. Ɔ kɔ butɔ yí. Yí nwan: “Mɪn mɪn, mɪn sɪ kɛ sɛ ɛ kulo a, ɛ kwalaa kɛ ɛ man mɪn nwɔn sa, ɛ tu mɪn nwɔn efian'n.”

⁴¹ Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, kokobefɔɛ nun anwɔn kɔ yɔ yí koun. Ɛbɛlɛ ala, ɔ kɔ tunngɛ yí sa kɔ han kokobefɔɛ'n, yí nwan: “Mɪn kulo, man wɔ́ nwɔn tí!”

⁴² Mɔ Zozi hanlɪn sɔ nun ala, kokobe'n fi yí nwɔn kɔ tu, yí nwɔn kɔ tɪ. ⁴³ Mɔ bian nun anwɔn salɪ yuelɪ'n, Zozi kɔ jɔjɔ aminlɛ sɔ kɔ hele yí asannan nán ɔ'a man ɔ'a hɔ. ⁴⁴ Zozi nwan: “Mɔ a nwun yí ɛwa'n, n'ɛ kan nun ɛjɔlɛ fíí kele sɔanlan. Nan kɔ fa wɔ́ nwɔn kele Nyanmɪan tɛɛyɪfɔɛ'n nán yɪ wɔ́ nwɔn efian etue tɛɛ'n mɔ Moyizɪ mala'n kele'n maan bɛ nwún yí kɛ wɔ́ nwɔn a tɪ.”

⁴⁵ Nan mɔ bian'n hɔlɪ'n, ɔ'a ngɔala man ɛjɔlɛ nun asɔ fia. Ɔ kɔ bɔ yí kpayɛ kɔ hele mân'n kwalaa. Sian'n, kɛ ɔ yɔlɪ sɔ'n, Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɔ a, meninsɔnman'n dunman nun, ɔ ka ahanmɪan, líka mɔ sɔanlan nnɔn man'n, ɛbɛlɛ yê menian'n-mɔ fi líka kwalaa bɛ ba yí nwɔn ɔ.

2

*Zozi 'ba man bubuluwafɔɛ kɔn anwɔn sa
(Matie 9.1-8, Luku 5.17-26)*

¹ Ɛhi, ɛlɛ nnyuan kɔn sunlɪn, Zozi kɔ sa kɔ a Kapɛɛnawɔmɔn. M'ɔ walɪ julɪ ɛbɛlɛ'n, menian'n-mɔ kɔ tɪ kɛ ɔ wɔ́ yí awulo ɛbɛlɛ. ² Menian dɔɔn kpa kɔ a kɔ yí sua'n nɔn anwan nun anun dede bɛ nnwun man líka fíí mɔ bɛ sie bé nwɔn ɔ. Zozi kɔ han Nyanmɪan

Anvan Ejòlè'n kò hele bé. ³ Mò Zozi 'kan Nyanmian Anvan Ejòlè'n, menian mmie-mò kò a kò ju ebele. Bé nunhan nnan sù bubuluwafuè kòn, be le fa yí be bele Zozi. ⁴ Eyia kpili mò menian'n-mò a yia nún ati, be ngwala man wuluwafuè'n fa fite Zozi anyunnun. Èhì a, be kò fù sua'n mò Zozi wò nun nún asù, be kò kpe nun tokolo. Be kò fa bubuluwafuè'n nún yí ebeè'n be kò wula tokolo sò nún anun be kò jula yí Zozi anyunnun ebele asì. ⁵ Mò Zozi nwunlin bé dedi'n, ò kò han kò hele bubuluwafuè'n ke: "Mín wa, b'a fa wó ete'n b'a hye wó."

⁶ Mò Zozi 'kan ejòlè'n kele wuluwafuè'n, anún mala nún asù mgbain'n mmie-mò títì asì bagua nún anun ebele. Mgbain sò'n-mò kò han yí bé ti anun ke: ⁷ "Nzuke ati yê svanlan èhì kan ejòlè ete sua tia Nyanmian ò? Sè nán Nyanmian angònmin cein an, nwan yê ò kuala ò fa ete ce ò?"

⁸ Ebele ala, Zozi kò nwun bé ajònlún'n. Yí nwan: "Nzuke ati yê emò le ajònlún sua-mò emò ati anun ò? Emò jònlún ke min ngwala man yí yò ò?" ⁹ Sè min kan ke: 'B'a fa wó ete'n b'a hye wó,' emò nnwun man nun. Nan sè min kan ke: 'Jasù fa wó ebeè'n nanndì,' nán ò yò sò a, ¹⁰ anún emò a nwun yí ke Mán Baa'n le tunmin asìe nún asù ewa ò fa ete'n-mò ce." Ò kacili yí nvan bubuluwafuè nún anwòn èbò a, yí nwan: ¹¹ "M'an man wó atún, jasù, fa wó ebeè'n kò awulo."

¹² Ebele ala, bian'n kò jasù bé kwalaa bé nyunnun ebele. Ò kò fa yí ebeè'n ò kò fite. Ejòlè'n kò sin bé kwalaa bé nwòn kpa. Be kò kannvù Nyanmian. Bé nwan: "Yè nwunlin man like sua bie lé!"

Zozi 'ba fèlè Levi
(Matie 9.9-13, Luku 5.27-32)

¹³ Èhì anzin, Zozi kò sa kò hò Galile asubula nún anvan èbò biegun. Menian dòvùn kò kpv yí, ò kò hehele bé ninngè. ¹⁴ Tèmùn mò Zozi 'sa kò awulo'n, ò 'ba ju líka mò be tua ajule nún an, Levi m'ò tì Alife awa'n tì ebele. Ò le dide ajule. Zozi kò jinlan, yí nwan: "Levi, si mín sù!" Ebele ala, Levi kò jasù kò si yí sù.

¹⁵ Èhì anzin, cian kùn Zozi kò hò like elie Levi awulo èbò. Mò ò 'kò'n, ò nún yí menian'n-mò nún menian dòvùn mò be dide ajule'n nún etefuè'n-mò yê be hòlì ò. Afì bé mò be si Zozi sò'n, be sònlún. ¹⁶ Mò mala nún asù mgbain'n-mò mò be wò Falisifuè'n-mò fâ diè nún anun'n nwunlin ke Zozi nún menian èhì-mò kwalaa le didi'n, be kò bisa Zozi menian'n-mò ke: "Nzuke ati yê Zozi nún bé mò be dide ajule'n nún etefuè'n-mò le didi'n?"

¹⁷ Mò Zozi tìlì ejòlè'n mò be le kan'n, yí nwan: "Bé mò be fòkèlì man'n, be mgbòndè man ayile eyòlefùè. Nan bé mò b'a fòkè'n yê be kpòndè ayile eyòlefùè ò. M'an mma man ke m 'ba kpòndè sèsèfuè'n-mò. Nan m malì ke m 'ba kpòndè etefuè'n-mò."

*Abuala nin anwon kosuan'n
(Matie 9.14-17, Luku 5.33-39)*

18 Cian kun, anin Zvan Batisi menian'n-mo non Falisifue'n-mo be le di abuala. Menian mmie-mo wali tulu Zozi a, be ko bisa yi ke: "Nzuke ati ye Zvan menian'n-mo non Falisifue'n-mo die'n-mo le di abuala, nan kusu wo die'n-mo nni man bie o?"

19 Ehi a, Zozi ko bua be ke: "Emo a nwun swanlan kun mo le fa atonvole mo non yi manngon'n-mo b'a bua b'a la le o? Cee, mele mo atonvole bian'n le didi'n, yi manngon'n-mo ngwala man ke be bua be da o. 20 Mele'n bie 'ba ju, be 'ba yi atonvole bian'n fi be sa nun. Cian so'n ye be kusu be 'ba li abuala o. 21 Swanlan fii nva man ndafuin fofole o nda man etanlan daba nun. Se o yo yi so a, ndafuin fofole'n 'sua etanlan daba'n. Sian'n, yi bae'n 'yo kpili tala daba die'n. 22 Swanlan fii nva man divin fofole o ngua man naan kpolo kotoku daba nun. Se o yo yi so a, kpolo'n 'sua nzan'n butu, anin yi munnyuan nin a secu. Nan kpolo kotoku fofole anin ye be gua divin fofole o."

*Zozi non enwomian ele cian'n
(Matie 12.1-8, Luku 6.1-5)*

23 Ehi anzin, cian kun, *enwomian ele cian nin anin, Zozi ko kpe nun *bele ebo mmie-mo asu. Cian so'n, yi menian'n-mo ko titi atin nin anwan bele'n bie ko li. 24 Ehi a, Falisifue'n-mo ko bisa Zozi ke: "Nian, nzuke ati ye wo menian'n-mo yo like mo mala'n tua ke nan be yo yi enwomian ele cian nin o?"

25 Ehi a, Zozi ko bua be ke: "Mo ehoe hunlin Davidi non yi menian'n-mo, mo anin be le man like fii be nni man'n, like mo be yoli'n, emo kungali man yi le o? 26 Teeyifue kpain Abiataa mele su, o'a nwulu man Nyanmian sua nin anin, kpaun'n mo b'a fa b'a man Nyanmian'n, o a nni man bie, o'a nva bie o'a man yi menian'n-mo b'a nni man o? Nan kusu kpaun so'n, swanlan fii le man atin ke o di o, sannan Nyanmian teeyifue'n-mo ala ye be kuala ke be di o."

27 Zozi ko tu su biekun ke: "Be yoli enwomian ele cian'n be manlin swanlan, nan b'a nyo man swanlan b'a mman man enwomian ele cian'n. 28 Yi so ati, Man Baa'n ti enwomian ele cian'n muonun asu minlian."

3

*Swanlan'n mo yi sa kun a jo'n
(Matie 12.9-14, Luku 6.6-11)*

1 Mo Zozi hanlin so yeli'n, o fi ebele o ko sa ko ho Zufu'n-mo asonin sua nin anin biekun. O 'ba yo so'n kusu, anin swanlan kun wo asonin sua nin anin ebele. Swanlan so nin asa kun a jo. 2 Mo Zozi 'wulu asonin sua nin anin'n, anin Falisifue'n-mo wo ebele. Be gua ebele be le nian se Zozi ko man wuluwafue nin anwon ko sa enwomian ele cian nin an. Afi be kulo ke be tun yi

εσαν. ³ Mο Zozi nwunlin yí sò'n, ο κò han κò hele wuluwafòe'n κε: "Njabian, jasò jinlan bé kwalaa bé nyunnun ewa maan bé nwún wó."

⁴ Mο Zozi hanlin sò'n, bian'n κò jasò κò jinlan. Zozi κò bisa bé mο be gua sua nún anun'n κε: "Asò yé mala'n man atún κε ενwònμian ele cian'n, be yó sòanlan ye anaan be yó yí ete? Be lé sòanlan nguan anaan be hún yí?"

Zozi bisalí kosuan εhι a, be ngò bua man yí bie. ⁵ Bé ti anun ete'n nòn be nyòlie sò nún anwòn, εya κò hun Zozi ese yí lba κò bò yí nwòn. Εhι a, ο κò nian bé kwalaa κò si κò yia. Ο κò han κò hele wuluwafòe'n κε: "Tunngε wó sa nún anun." Ο 'tunngε yí sa nún anun an, asaa κò yò kpa.

⁶ M'ò yòli sò'n, Falisifòe'n-mò fi asònun sua nún anun be κò fite. Ebele ala, be κò hò be κò nwun belemgbin Elòdì اساس'n-mò anwòn. Be le kponnde atún mò be 'sìn sò be kun Zozi.

Meninsònman 'ba yia Zozi anwòn

⁷ M'ò yòli sò'n, Zozi nòn yí menian'n-mò be hyòunlin bé nzin be hòli Galile asue nún anòan elò. Menian dòn κò si yí sò. ⁸ Meninsònman'n walí Zozi anwòn ebele, afi ninngε'n-mò kwalaa m'ò yòli'n, be tili yí ngan. Mmie-mò fi Galile nòn Zude mân nún anun. Mmie-mò kusò fi Zoluzalemòn kulo nún asò ο nòn Idume mân nún anun. Dòn kusò fi asue Zuludin nún anzin ebue κòn elò. Bé nga'n fi Tii nòn Sidòn kulo'n-mò anwòn elò.

⁹ Εhι a, Zozi κò se yí menian'n-mò κε be kponnde ele κòn be mán yí maan ο tí yí nwòn kaan, ο sanlin κε menian'n-mò a mgbunmgbun yí sò sònman. ¹⁰ Afi, kemò ο man nwuluwafòe dòn anwòn sa'n, bé kwalaa mò be ndì man akpòle'n, be kpilí be κò kan yí. ¹¹ Mele mò wawe ete'n-mò κò nwun Zozi'n, be kotò yí nyunnun, anin be le tetian nun. Bé nwan: "Ε ti Nyanmian Awa! Ε ti Nyanmian Awa!" ¹² Nan mò be 'kan sò'n, anin Zozi a totua bé sele kpa nán b'a mmò man yí kpaye κε ο ti Nyanmian Awa sakpa.

*Zozi mmòfòe bulu nòn nnyuan'n
(Matie 10.1-4, Luku 6.12-16)*

¹³ Εhι anzin, Zozi fi ebele, ο nòn yí menian'n-mò be κò hò κò fò buka κòn asò. Ο κò fefele bé mò ο kulo κε yí muonun ο fa bé sie yí nwòn ο nòn bé di junman'n. Bé m'ò fefeleti bé'n fi bagua nún anun bé ti κò yia yí nwòn ebele. ¹⁴ Be ti bulu nòn nnyuan. Menian bulu nòn nnyuan sò'n, be wò Zozi asa nun. [Ο fele bé mmòfòe.] Ο sòan bé maan be κò bò Ejòlekpa'n be kele menian'n-mò. ¹⁵ Ο κò man bé tunmin mò be kwalà fa tu wawe ete'n-mò. ¹⁶ Menian bulu nòn nnyuan'n mò Zozi feleti bé yí nwòn ο manlin bé junman'n, bé ahì: Simòn mò Zozi tònlin yí Piel'n, ¹⁷ Zvakì ο nòn Zvan, Zebede amma'n-mò (mò Zozi tònlin bé "Buanjesì" mò yí bò y'ò le κε menian anwòn

esulo ke mgbanlanlan.)¹⁸ Andele, Filipu, Baatelemin, Matie, Toma, Alife awa Zvaki, Tade, Simon m'ò kpònnde yí mân'n fanwòndi'n,¹⁹ ò non Zudasì Isikaliòti mò kasian'n, ò yulì Zozi manlìn yí mgbòfue'n-mò'n.

*Zozi nvilie'n-mò kulo ke be fa yí be kò awulo
(Matie 12.22-32, Luku 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Ehi anzin, Zozi non yí menian'n-mò fi buka nìn asu be kò ju be kò hò awulo. Mò be juli ebele'n, meninsònmàn'n kò a kò yia awulo nìn anun biekun. Ò man Zozi non yí menian'n-mò nnyan man atin bòbò be nni man like.²¹ Yí sò ehi anun, Zozi nvilie'n-mò tìlì ejòle sò nìn an, be kò a yí efa. Ò sanlìn ke bé ajonlìn nùn an, bé nwan: “Zozi ati a sècì!”

²² Ehi, mala nùn asu mgbain'n-mò fi Zoluzalemòn be walì a, bé nwan: “Bian ehi, *Belizebulu m'ò tì mmònsanmòn'n-mò kpain'n wò yí nun. Yí y'ò man yí anwònsèlè m'ò fa tu wawè ete'n-mò ò.”

²³ Mò Zozi tìlì ejòle sò'n, ò kò fèlè bé, ò kò bubu anyìndala-mò kò hehele bé. Yí nwan: “*Satan 'yò sè nán ò'a huala Satan tu?

²⁴ Sè belemgbin mân kòn anun menian'n-mò bu bé nwòn nùn an, mân sò'n 'bò asì.²⁵ Èsè awulo kòn kòsò mò nùn menian'n-mò nni man anwònzè nan be kpò bé nwòn'n, awulo sò'n 'bò.

²⁶ Nan sè Satan jasò yí ngònmìn yí Satan yí kòmìn anun an, sè mmubue ba yí belemgbin mân nùn anun an, yí tunmìn'n nvo man kòn. Yí mân sò'n 'bò asì, anin yí diè a yue.²⁷ Svanlan fí ngwala man ke ò wòlò svanlan m'ò tì akpòle nùn awulo yí nyinsò ò kò wua yí, abele m'ò cìcìlì man yí'n. Sannan ò 'di mva ò cìcì yí kwalaaka nán ò'a huala ò'a wua yí.²⁸ Mìn kan yí ananhòle mìn kele emò ke be 'fa menian'n-mò ete'n-mò kwalaa ò non bé ejòle ete'n be ce bé.²⁹ Nan svanlan biala m'ò kò jòjò kò tia Nyanmian Wawè'n, ò nnyan man face. Ò sanlìn ke anin ò'a yò ete m'ò le man ayueliè.”

³⁰ Zozi hanlìn sò ejòle'n ò hehelì bé, ò sanlìn ke bé nwan: “Wawè ete wò yí nun.”

*Zozi anianman'n-mò non yí nìn
(Matie 12.46-50, Luku 8.19-21)*

³¹ Ebele ala, yí nianman'n-mò non bé nìn kò ju ebele. Be kò ha ahanmian, be kò yì svanlan ke ò hó fèlè yí mán bé.³² Anin menian dòn kpa tìtì asì, b'a ta b'a si b'a yia Zozi. Be kò han be kò hele yí ke: “Nian, wó nìn non wó nianman'n-mò jìjìn ahanmian èlò, be le kpònnde wó.”

³³ Mò Zozi tìlì ejòle sò'n, yí nwan: “Mìn nìn'n non mìn nianman'n-mò y'ò le nwan-mò?”

³⁴ M'ò hanlìn sò'n, ò kò neniàn bé mò be tìtì asì b'a ta b'a si b'a yia yí'n, yí nwan: “Mìn nìn non mìn nianman'n-mò y'ò le bé mò be gua èwa'n.³⁵ Ò sanlìn ke svanlan biala m'ò yò mìn Sì ehulo

like'n, sɔnlan sɔ'n, ɔ ti mɪn nianman bian, ɔ ti mɪn nianman bala, εεε ɔ ti mɪn nin."

4

Sɔnlan'n m'ɔ gua bele nun anwɔn anyɪndala'n
(*Matie 13.1-9, Luku 8.4-8*)

¹ Ehi, Zozi fi ebele yɪ nɔan y'ɔ le Galile asue nun anɔan εɔ biekun. ɔ 'kɔ a hehele menian'n-mɔ Nyanmian Anɔan Ejɔle'n. Menian dɔɔn kpa walɪ yialɪ yɪ nɔwɔn. Kemɔ menian'n-mɔ sɔnlin nun ati, ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan εleε kɔn anun asue nun anyɪnsɔ. Meninsɔnman'n kɔ ha asue nun anɔan. ² Zozi kɔ hehele bɛ ninngɛ dɔɔn kpa anyɪndala nun. Mɔ ɔ 'kekele bɛ ninngɛ'n, yɪ nwan: ³ "Emɔ tɪe! Anɪn sɔnlan kɔn wɔ ebele. Cian kɔn, ɔ hɔli kɛ ɔ 'kɔ a gua yɪ *bele (m'ɔ ti kɛ awe'n). ⁴ Nan tɛmɔn mɔ ɔ 'gua bele'n, bie kɔ gua atɪn nun anɔan. Nnɔnman'n-mɔ kɔ a kɔ suso kɔ li. ⁵ Bie kɔsɔ kɔ gua nyɔbɔe nun asɔ. Ebele ngetɪe nun a nzɔn man. ɔ kɔ fifi ndɛ-ndɛ, ɔ sanlin kɛ ɔ gualɪ ngetɪe kpa kaan'n m'ɔ wɔ εbɔe nun ati sɔ nun asɔ. ⁶ Nan mɔ eyua'n fili sele'n, ebele dɪe'n kɔ yala. Afi, yɪ ndɪan nun a ngɔ man asɪe bɔ. ⁷ Bele'n bie kɔ gua emɪnlan mmowe'n-mɔ anun. Emɪnlan mmowe sɔ'n-mɔ nɔn bele'n kɔ fifi. Nan mɔ bele'n nyɪnlin'n, emɪnlan mmowe'n-mɔ kɔ fɔ kɔ gua sɔ. Bele'n ngɔ su man mma fɪi. ⁸ Bie kɔsɔ kɔ gua asɪe kpa nun asɔ. ɔ kɔ fifi, εεε ɔ kɔ hɪn, ɔ kɔ su mma. Bie kɔ su mma abulasan, bie mma abulasian, bie kɔsɔ mma εya." ⁹ Zozi hanlin sɔ yuelɪ a, yɪ nwan: "Sɔnlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fɔ sɪe!"

Zozi anyɪndala'n m'ɔ bu'n
(*Matie 13.10-17, Luku 8.9-10*)

¹⁰ Mɔ Zozi tɪli yɪ nɔwɔn'n, like mɔ yɪ ti y'ɔ man ɔ bu anyɪndala'n, bɛ mɔ bɛ si yɪ sɔ daba'n nɔn yɪ menian bulu nɔn nnyuan'n, bɛ kɔ bisa yɪ kɛ ɔ tɪ anyɪndala nun abɔ ɔ hɛle bɛ. ¹¹ Ehi a, Zozi nwan: "Nyanmian Belemgbin Mɔn'n mɔ anɪn ɔ ti nɔialɛ nun like'n, emɔ dɪe emɔ asa a han yɪ. Nan bɛ mɔ bɛ wɔ gua nun asɔ'n, bɛ dɪe, yɪ kwalaa sɪn anyɪndala nun, ¹² afɪ man *Bɛ nɪan yɪ kpa bɔbɔ a, bɛ nnwun man yɪ.*
εεε man bɛ tɪe yɪ kpa bɔbɔ a, bɛ ndɪ man yɪ bɔ.
Sɛ ɔ ti man sɔ a, ahan b'a kaci bɛ abalabɔ'n
b'a fa bɛ nɔwɔn b'a man Nyanmian
maan ɔ a fa bɛ εεε nun a hye bɛ."

Zozi 'ba tu anyɪndala nun abɔ
(*Matie 13.18-23, Luku 8.11-15*)

¹³ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, εεε yɪ nwan: "Emɔ ndɪ man anyɪndala ehi abɔ, ɔ 'yɔ sɛ nɔn emɔ a ti anyɪndala nga'n-mɔ kwalaa abɔ? ¹⁴ Sɔnlan m'ɔ le gua bele'n y'ɔ le sɔnlan'n m'ɔ kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n. ¹⁵ Menian mmie-mɔ ti kɛ atɪn nun anɔan'n mɔ bele'n kɔ gua'n. Menian sɔ'n-mɔ, kɛ bɛ kɔ ti

Nyanmian Anvan Ejole nun ala, anin Satan a yi ejole'n mɔ be kɔ ti'n fi bé ahunlin nun anun. ¹⁶ Yí sɔ ala, mmie-mɔ ti ke ebota nun asu ngetie'n mɔ bele'n kɔ gua sɔ'n. Se be ti ejole nun ala a, be le fe elie kpa be de nde-nde be di. ¹⁷ Nan kusɔ, ɔ nzɔ man ndian bé nun. Be ti ke cian kɔn menian. Se yale anaan ahulɔwa tu bé wɔ Nyanmian Anvan Ejole'n dunman nun an, be yaci be dedi'n mɔ be le yí'n be tu nde-nde. ¹⁸ Mmie-mɔ kusɔ ti ke eminlan mmowe'n mɔ bele'n kɔ gua nun'n. Menian sɔ'n-mɔ ti ejole'n, ¹⁹ nan kusɔ mân ehi anun nzusue'n, anyanbenwɔn naka'n, ɔ nɔn anyinbɔlɔ ngacile'n kɔvalaa kpunmgɔn ejole'n. ɔ nzu man mma. ²⁰ Mmie-mɔ kusɔ ti ke asie kpa'n mɔ bele'n kɔ gua sɔ'n. Menian sɔ'n-mɔ die, be ti Nyanmian Anvan Ejole nun an, be de be di. Be nyan menian be bɔka bé nwɔn sɔ. Bie nyan abulasan, bie nyan abulasian, bie kusɔ nyan eya.”

Kanlannie nun anwɔn anyindala'n
(Luku 8.16-18)

²¹ Mɔ Zozi tuli anyindala sɔ nun abu yueli'n, ɔ kɔ bisa bé biekun ke: “Asu sɔnlan sɔ kanlannie a, bokiti anaan sɔkpa abu yê ɔ fa sie ɔ? Nán anwunno yê be fa be sie ɔ? ²² Like biala m'ɔ fia'n, ɔ 'tu fite. Nvialie nun ejole'n, ɔ 'fite jawe nun. ²³ Sɔnlan m'ɔ sɔ fasie'n, ɔ fá sie!”

²⁴ Eɛe Zozi kɔ han kɔ hele bé biekun ke: “Ejole ehi mɔ emɔ a ti'n, emɔ nían yí kpa. Sulie'n mɔ emɔ fa su bé manngɔn'n-mɔ'n, yí kɔnmgɔba'n yê be 'fa be su emɔ ɔ, eɛe bɔbɔ be 'gua sɔ be man emɔ. ²⁵ M'ɔ le bie'n, be 'man yí biekun. Nan m'ɔ le man bie'n, be 'tɔa yí be de kaan'n m'ɔ le'n.”

Bele mma'n mɔ yí ngɔnmɔn ɔ fifi'n

²⁶ Eɛe Zozi kɔ bu anyindala kɔn biekun ke: “Nyanmian Belemgɔn Mân'n, ɔ soman sɔnlan m'ɔ le gua *bele yí ebo nun asu. ²⁷ Se ɔ dafi ɔ, se yí nɔn wɔ sɔ ɔ, Kɔngɔe ɔ, eyua ɔ, bele mma'n fifi. Ke ɔ kpɔn yɔ m'ɔ fifi'n, sɔnlan nzi man. ²⁸ Asie'n muonun y'ɔ man ɔ fifi ɔ. Alimɔa nun anun, ɔ ti ndile. Yí nzin, ɔ wɔlɔ, yí ayuelie'n, ɔ tin, ɔ bɔlɔ. ²⁹ Nan m'ɔ kɔ bɔlɔ'n, anin b'a fa dadie b'a wɔlɔ nun, afi anin yí etie meɛe nun a ju.”

Muntadi nun anwɔn anyindala'n
(Matie 13.31-32, Luku 13.18-19)

³⁰ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele bé biekun ke: “Nzuke like die yê ye 'fa Nyanmian Belemgɔn Mân'n ye susu yí ɔ? Anaan anyindala benin yê ye 'bu m'ɔ nɔn yí kɔ sɔ ɔ? ³¹ Nyanmian Belemgɔn Mân'n soman muntadi baa'n mɔ be dua'n. ɔ ti kaan tala mmaka mma'n-mɔ mɔ be dua'n kɔvalaatin. ³² Nan mɔ be kɔ lua'n, ɔ yɔ kpili tala tola nun anun mmaka'n-mɔ kɔvalaatin. ɔ tutu yí sa anwunno, nnɔnman'n-mɔ nwɔn bé sâ yí nyâ nun abu fɔlɔlɔ nun anun.”

*Like ati mɔ Zozi bu anyɪndala'n
(Matie 13.34-35)*

³³ Zozi buli anyɪndala m'ɔ tɪ sua dɔvɔn ɔ hanlɪn Nyanmɪan Anvan Ejɔlɛ'n ɔ heleli bɛ. Nunhan m'ɔ bu a, bɛ kwalaa kɛ bɛ tɪ yɪ bu'n yɛ ɔ bu ɔ. ³⁴ Ɔ ngan man ejɔlɛ fɪi fɔvɔn ɔ ngele man bɛ. Yɪ kwalaa m'ɔ kan'n, ɔ bu yɪ nwɔn anyɪndala. M'ɔ kɔ ha yɪ ngɔnmɪn nɔn yɪ menian'n-m'ɔ'n, ɔ tu yɪ anyɪndala'n-mɔ kwalaa abu ɔ kele bɛ.

*Zozi 'ba gua anwɔnman kpili kɔn asɪ
(Matie 8.23-27, Luku 8.22-25)*

³⁵ Ehi, cɪan kɔnmgbɔ sɔ'n nɔsvɔba, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ kɛ: “Bɛ mán yɛ kpɛ asue'n yɛ hó yɪ nzin elɔ.” ³⁶ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yɪ menian'n-mɔ tuli elɛɛ'n m'ɔ tɪ nun nɪn abu bɛ kɔ yaci meninsɔnman nɪn ebɛlɛ. Anɪn elɛɛ mmie-mɔ kɔsvɔ sisi asue nɪn anvan ebɛlɛ. ³⁷ Bɛ hɔli bɛ nyunnun kaan an, huuu, anwɔnman kpili kɔn nɔn asutue kɔ tu kɔ si bɛ. Mgbaha'n kɔ bɔ nsue kɔ gua elɛɛ nɪn anun dede ɔ ka m'ɔ nvan ɔ. ³⁸ Zozi la elɛɛ nɪn abu ati, yɪ sunmin sɔ yɪ ti, ɔ lɛ dafi. Yɪ menian'n-mɔ kɔ tɪnngɛ yɪ. Bɛ nwan: “Kpain, yɛ lɛ wu! Ɔ njian man wɔ ɔ?”

³⁹ Zozi fi nafɛlɛ nun kɔ tɪnngɛ. Ɔ kɔ juɔ aminle sv kɔ hele anwɔnman kpili'n. Eɛɛ ɔ kɔ han kɔ hele asue'n kɛ: “Asue, gua diin!” Ebɛlɛ ala, anwɔnman kpili'n kɔ gua. Asue'n kɔ gua diin.

⁴⁰ Mɔ asutue'n gualɪ asɪ'n, Zozi kɔ bisa yɪ menian'n-mɔ kɛ: “Nzukɛ ati yɛ emɔ man esulo kan bɛ ɔ? Ɔ yɔ sɛ mɔ emɔ nne man mɪn bɛ nni man ɔ?” ⁴¹ Bɛ nwɔn ngɔmɔva kwalaa fi bɛ nwɔn tuli, bɛ kɔ han yɪ bɛ afian elɔ kɛ: “Svanlan benin y'ɔ lɛ ehi mɔ anwɔnman bɔbɔ nɔn asutue man yɪ anyɪnzɔ ɔ?”

5

*Zozi 'ba tu wawɛ ɛtɛ dɔvɔn fi svanlan kɔn anun
(Matie 8.28-34, Luku 8.26-39)*

¹ Ehi, Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ, bɛ kpɛli Galile asue'n bɛ hɔli juli Zelazɪ mán nɪn anun. ² Kɛ Zozi fi elɛɛ nɪn anun 'ju asɪ nɪn ala, svanlan kɔn fi asielɛ nɪn asv kɔ a yɪ nwɔn ebɛlɛ. ³ Svanlan sɔ'n, wawɛ ɛtɛ wɔ yɪ nun, asielɛ nɪn asv yɛ ɔ da ɔ. Svanlan fɪi ngɔala man yɪ cɪ, nán b'a fa ngɔnzɔngɔnzɔ b'a bɔ yɪ kpaun. ⁴ Afi ɔ yɔ a, bɛ fa mmulalɛ anaan ngɔnzɔngɔnzɔ bɛ gua yɪ ja nɔn yɪ sa, kɔsvɔ, ɔ bubu nɪn. Svanlan fɪi lɛ man anwɔnsɛlɛ m'ɔ kwalaa svanlan sɔ'n cɪ ɔ. ⁵ Cɪan biala, kɔngɔɛ nɔn eyua, ɛ 'nwun yɪ a, anɪn ɔ nanndɪ asielɛ'n nɔn mmɔka'n-mɔ asv, ɔ tetian, ɔ sisa nyɔbɔvɛ'n-mɔ ɔ buta buta yɪ nwɔn. ⁶ M'ɔ nwunlin Zozi mɔva elɔ'n, ɔ kɔ tutu ɛnwannɔdie ɔ kɔ hɔ kɔ kɔvɔ yɪ nyunnun ebɛlɛ. ⁷ Ɔ kɔ tian nɪn sɛlɛ kpa. Yɪ nwan: “Zozi, Anwunno Nyanmɪan Kpili Awa, ɛ 'sɛ mɪn sɛ? Mɪn 'sɛlɛ wɔ, nian wɔ Nyanmɪan elɔ, n'ɛ sɛ mɪn sa

fíi.” ⁸ Ɔ Ɣe kan sɔ, afi Zozi nwan: “Wawε εte, fi sɔanlan εhi nun fite.”

⁹ Zozi kɔ bisa yí ke: “E li se?”

Sɔanlan'n nwan: “Be fele mín nwala nwala, afi ye sɔnlin.” ¹⁰ Ɔ kɔ bɔtu Zozi ke n'ɔ fɔan bé fi mân sɔ nun anun. ¹¹ Lika mɔ be jin nun afan nun, bɔka kɔn anwɔn ebele, anin mgbolike fatule kɔn Ɣe didi. ¹² Wawε εte'n-mɔ kɔ bɔtu Zozi ke: “Man yé atin maan ye hɔ wɔlv mgbolike'n-mɔ anun.” ¹³ Zozi kɔ man bé atin. Ehi a, wawε εte'n-mɔ fi sɔanlan nun anun be kɔ fite, be kɔ hɔ kɔ wɔlv mgbolike'n-mɔ anun. Mgbolike fatule kɔ yɔ akpu nnyuan'n le enwanndie be kɔ tɔlv bɔka'n be kɔ hɔ kɔ gua asue nun anun, be kɔ nɔan.

¹⁴ Menian'n-mɔ mɔ be nian mgbolike'n-mɔ asɔ'n kɔ nwanndi. Be kɔ hɔ kɔ bɔ ejɔle sɔ'n kpaye kulo, ɔ nɔn nanmue'n-mɔ asɔ. Bé mɔ be tili ejɔle sɔ'n, be walɔ nianlin ke ɔ kpɔnlin yɔli yí'n. ¹⁵ Be 'ba ju Zozi anwɔn ebele a, sɔanlan'n mɔ anin wawε εte'n-mɔ wɔ yí nun nun anyinsɔ a ti. Ɔ wula taladie ɔ ti ebele. Ejɔle'n yɔli bé esulo. ¹⁶ Ke ɔ kpɔnlin yɔli mɔ wawε εte'n-mɔ fi sɔanlan nun anun be fiteli, mɔ be hɔli wɔlvli mgbolike'n-mɔ anun mɔ be 'kɔ a gua asue nun anun, mɔ εse bian nun anyinsɔ 'tɔ'n, bé mɔ be nwanlin yí bé nyinsɔ'n, be bɔli be heleli sian mma'n-mɔ. ¹⁷ Mɔ be tili yí sɔ'n, be bɔtɔli Zozi ke ɔ fi bé mân nun anun ɔ jásv.

¹⁸ Mɔ Zozi 'fɔ elɛɛ nun anun'n, sɔanlan'n m'ɔ tuli wawε εte'n-mɔ fi yí nun'n kɔ bɔtu yí ke ɔ 'si yí sv. ¹⁹ Ɔ hanlin sɔ a, Zozi ngɔ tie man. Yí nwan: “Sa kɔ wɔ awulo, kɔ han yí kwalaa mɔ yé Mɔn a yɔ a man wɔ nɔn ke ɔ'a kpɔn ɔ'a nwun wɔ nwɔn anwunnvoe'n kele wɔ nvilie'n-mɔ.” ²⁰ Ebele ala, sɔanlan sɔ'n kɔ hɔ mân'n mɔ be fele yí Kulo Bulu nun anun. Ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ mɔ Zozi yɔli manlin yí'n kpaye. Bé kwalaa mɔ be tili yí ngan'n, ɔ sinlin bé nwɔn.

Zvayilusi awa balasua'n,

*ɔ nɔn balasua'n m'ɔ hanlin Zozi taladie'n
(Matie 9.18-26, Luku 8.40-56)*

²¹ Ehi, Zozi fi Galile asue nun anzin ɔ kɔ sa kɔ a. M'ɔ walɔ juli asue nun anɔan ebele'n, menian dɔɔn kpa walɔ yí nwɔn. ²² Kaan ce, Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua nun asɔ mgbain'n-mɔ anun kɔn kɔ a kɔ ju ebele. Kpain sɔ'n be fele yí Zvayilusi. Ɔ nwunlin Zozi a, ɔ kɔ tu kɔ tɔ yí ja nun. ²³ Ɔ kɔ bɔtu yí, yí sa la yí sa nun, yí nwan: “Mín wa balasua'n le ka nun, yí ti bala fa wɔ sa fua yí nwɔn maan ɔ tí akpɔle ɔ nyán nguan.” ²⁴ Bian'n hanlin sɔ ala, Zozi nɔn yí kɔ hɔ. Mɔ be 'kɔ'n, menian dɔɔn kpa sili yí sv, anin be 'kan Zozi be mian bé afian.

²⁵ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin balasua kɔn wɔ menian'n-mɔ afian ebele. Moja tu balasua sɔ'n, yí afɔe bulu nɔn nnyuan ahi. ²⁶ Ɔ nwunlin yale dɔɔn wɔ ayile eyɔlefɔe sɔnman asa nun. Ɔ secɔli yí nwɔn esika kwalaaatin, kɔsv yí nwɔn a nza man. Yí ewue nun

anyunnun ala yê ɔ kɔ ɔ. ²⁷ Ɔ tɔli kɛ menian'n-mɔ lɛ kan Zozi anwɔn ejɔlɛ. Ɔ kɔ a kɔ wɔlv menian nwala'n mɔ afian, Zozi anzin ebɛlɛ, ɔ kɔ han yí taladiɛ'n. ²⁸ Afi yí nwan: “Sɛ mun kan yí taladiɛ nun ala a, mín nwɔn 'sa.” ²⁹ Ɔ hanlɔn yí a, yí moja'n m'ɔ tu yí'n kɔ kpɛ. Ebɛlɛ ala, ɔ kɔ nwun yí kɛ yí nwɔn a sa.

³⁰ Zozi kɔsv kɔ nwun yí ebɛlɛ ala kɛ anwɔnsele kɔn fi yí nun a fite. Ɔ kɔ kpɛ yí nyɔn menian'n-mɔ afian elɔ ɔ kɔ bisa kɛ: “Nwan yê ɔ'a han mín taladiɛ'n?”

³¹ Ɔ bisali ehi a, yí menian'n-mɔ nwan: “Wɔ nyun tua kɛ menian'n-mɔ lɛ mian wɔ, kɔsv anɔn ɛ lɛ bisa kɛ: Nwan yê ɔ'a han mín ɔ?”

³² Ɔ kɔ nenian yí nwɔn ebɛlɛ menian'n-mɔ anɔn kɔ si kɔ yia sɛ ɔ kɔ nwun sɔanlan'n m'ɔ hanlɔn yí nun an. ³³ Kemɔ balasua'n sɔ like m'ɔ nwunlɔn yí wɔ yí nwɔnnaan nun anɔn'n, esulo hanlɔn yí dede yí nwɔn wɔsvlɔ yí. Ɔ kɔ a kɔ tu kɔ tɔ Zozi aja nun, ɔ kɔ han ananhɔlɛ'n kwalaa ɔ kɔ hele yí. ³⁴ Ehi a, Zozi nwan: “Mín wa balasua, wɔ dedi nun a le wɔ ngɔan. Kɔ anɔnɔnjɔ nun, man wɔ nwɔn sá.”

³⁵ Anɔn Zozi anɔan tɔli man bɔbɔ, menian fi kpain Zɔayilusi awulo elɔ bɛ walɔ tɔli yí a, bé nwan: “Wɔ wa balasua nun a wu, nan benin anwɔn ati yê ɛ tɛ jiji munlɔn nun ɔ?”

³⁶ Nan mɔ bɛ hanlɔn sɔ'n, Zozi ngɔ bu man yí ejɔlɛ. Yí nwan: “Zɔayilusi, gua wɔ ahɔnlɔn asɔ, nyan dedi ala.”

³⁷ Zozi ngɔ man sɔanlan fíí atɔn kɛ ɔ sí yí sv, sannan Pɛli nɔn Zɔakɔ nɔn yí nianman Zɔan, bé ala. ³⁸ Mɔ bɛ juli Zɔayilusi awulo elɔ'n, Zozi nwunlɔn kɛ ebɛlɛ asɔa yɔɔ. Menian'n-mɔ le esuan nɔn awuye ebɔ nɔn etɛtɛn nɔn awɔle eyɛ. ³⁹ Ɔ kɔ wɔlv sua nun anɔn ɔ kɔ bisa bé kɛ: “Nzuke ati yê emɔ lɛ bɔ awuye bɛ sun sɔa ɔ? Batɔnman talua'n wuli man, nan ɔ lɛ dafi.” ⁴⁰ Kɛ ɔ hanlɔn sɔ nun ala, menian'n-mɔ kɔ gɔlv yí nwɔn.

Ehi a, Zozi kɔ man bé kwalaa bɛ kɔ fite, ɔ kɔ ha siɛ'n nɔn nian'n, nɔn yí menian nɔn'n mɔ bɛ walɔ somanlɔn yí'n. Ɔ nɔn bé kɔ wɔlv lika mɔ batɔnman'n la'n. ⁴¹ Ɔ kɔ sɔ batɔnman nun asa nun anɔn, yí nwan: “Talita kunmin!” Yí bv y'ɔ le kɛ: “Talua kaan, mín nwan ɛ jásv!” ⁴² Ebɛlɛ ala, talua'n kɔ jasv kɔ nanndɔ. Mɔ ejɔlɛ ehi 'ba'n, anɔn talua nun a li afɔɛ bulu nɔn nnyuan. Mɔ menian'n-mɔ nwunlɔn yí sɔ'n, ɔ sinlɔn bé nwɔn kpa.

⁴³ Ehi a, Zozi totualɔ bé kɛ nán bɛ kan ejɔlɛ sɔ'n bɛ kele sɔanlan fíí. Eɛɛ yí nwan: “Bɛ mán talua'n like lí.”

6

Nazalɛti amma'n-mɔ nne man

Zozi bɛ nni man

(Matie 13.53-58, Luku 4.16-30)

¹ Ehi anzin, Zozi fi ebɛlɛ yí nwan y'ɔ le yí kulo Nazalɛti. Mɔ ɔ 'kɔ'n, yí menian'n-mɔ nɔn yí yê bɛ hɔli ɔ. ² Mɔ enwɔnmɔn ele

cian'n juli'n, Zozi hɔli Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anun ɔ hanlɔn Nyanmian Anvan Ejɔle'n ɔ heleli bɛ. Anun menian dɔɔn wɔ sua nɔn anun. Ejɔle mɔ Zozi hanlɔn mɔ be tɔli'n sinlin bɛ nwɔn. Be kɔ bisa bisa bɛ nwɔn ke: "Nan ɔ nɔn ehi fi nin? Ninhan yɛ ɔ nyanlɔn yɛ ngɛle ehi ɔ? ɔ yɔ se mɔ ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sua ɔ?" ³ Nán Mali awa'n m'ɔ di tabva junman nɔn ɔ? Nán yɛ nianman-mɔ y'ɔ le Zɔaki nɔn Zozu, nɔn Zudi nɔn Simɔn ɔ? Nán yɛ nianman mmala'n-mɔ yɛ be wɔ yɛ afian ewa nɔn ɔ?" Zozi esie mɔ be si yɛ nɔn ati, b'a nne man yɛ b'a nni man.

⁴ Mɔ Zozi nwunlin yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Be bu Nyanmian kpɔmanfɔve biala sɔanlan lika kwalaa. Nan yɛ muonun yɛ kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ nɔn yɛ nvilie'n-mɔ yɛ be mmu man yɛ sɔanlan ɔ." ⁵ Ke ɔ yɔli sɔ'n, Zozi a ngɔala man asinbenwɔn like fɛi yɔ wɔ ebele. Nwuluwafɔve ngɔkɔn ngɔkɔn ala yɛ ɔ fali yɛ sa'n ɔ fuali bɛ nwɔn maan be tɔli akpɔle ɔ. ⁶ ɔ sinlin Zozi anwɔn ke yɛ kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ nne yɛ be nni man.

Zozi 'ba sɔan yɛ menian bulu nɔn nnyuan'n
(Matie 10.5-15, Luku 9.1-6)

Ehi anzin, Zozi kɔ hɔ Galile kulo kulo'n-mɔ asɔ ɔ kɔ han Nyanmian Anvan Ejɔle'n ɔ kɔ hele bɛ. ⁷ Yɛ nzin, ɔ kɔ fele yɛ menian bulu nɔn nnyuan'n ɔ kɔ sɔan bɛ nnyuan nnyuan. ɔ kɔ man bɛ tunmin ke be fá be tú wawe ete'n-mɔ.

⁸ Mɔ be 'ba hɔ'n, yɛ nwan: "Ke emɔ le kɔ'n, nán be fa like fɛi be sa bɛ nwɔn. Nán be fa kpaɔn, nán be fa bóle, nán be fa esika be sa bɛ nwɔn. Nan emɔ fá bɛ kpɔman nɔn ala be tíla. ⁹ Emɔ wúla mgbabva, nan kɔsu nán be wula taladie nnyuan." ¹⁰ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ biekun ke: "Kulo biala mɔ emɔ kɔ hɔ su'n, awulo mɔ be kɔ sike emɔ nun'n, emɔ tánlan nɔn ebele dede maan ɔ jú emɔ ehɔle cian. ¹¹ Kulo biala mɔ emɔ kɔ ju su, mɔ be ngulo man ke be sike emɔ anaan be tie emɔ ejɔle'n, emɔ wɔsu bɛ ja nɔn abɔ anyɔan'n be gúa ebele be hɔ. ɔ ti adanzie elie ke be ngɔala man emɔ sɔnmɔe bɔ."

¹² Ehi, Zozi menian bulu nɔn nnyuan'n hɔli bɔli Ejɔlekpa'n be heleli menian'n-mɔ ke be káci bɛ abalabɔ'n nán be fá bɛ nwɔn be mán Nyanmian. ¹³ Be fɔanlɔn wawe ete dɔɔn. Be manlɔn nwuluwafɔve dɔɔn tɔli akpɔle. Abele mɔ be 'ba maan be tɔli akpɔle'n, be di mva be kpɔkpa bɛ *olivo ngɔ kwalaaaka.

Zvan Batisi ewue'n
(Matie 14.1-12, Luku 9.7-9)

¹⁴ Ehi, Zozi dunman'n hɔli mva. Temɔn sɔ'n, anɔn Elɔdi tɔ Galile mân nɔn asɔ belemgbin. ɔ kɔ tɔ Zozi angan. Menian'n mmie-mɔ nwan: "Zvan Batisi m'ɔ wuli'n yɛ ɔ'a hun nɔn ɔ. Yɛ ti yɛ ɔ man ɔ kwalaa ɔ yɔ asinbenwɔn ninngɛ sua nɔn ɔ." ¹⁵ Mmie-mɔ kɔsu nwan: "Nyanmian kpɔmanfɔve'n mɔ be fele yɛ Eli'n, yɛ ɔ." Mmiekun-mɔ kɔsu nwan: "Nán sɔanlan ngacile ɔ, nan

o ti Nyanmian kpomanfue ke daba die'n-mo ala." 16 Nan mo belemgbin Elodi tili ejole so'n, yi nwan: "Zvan Batisi mo m man be kpeli yi ti'n, yi dein ye o'a hun nun o."

17 Afi belemgbin Elodi muonun man be hyidi Zvan be tili yi fiadi Elodiadi dunman nun. Elodiadi ti Elodi anianman belenzua'n mo be fele yi Filipu nin ayi. Elodi ko tua yi ko le o ko ja. 18 Nan mo Zvan nwunlin yi so'n, o ko han ko hele Elodi ke: "Nannan, Nyanmian mala'n mman man wo atin ke e fa wo nianman nin ayi'n ja." 19 Zvan ejole so'n ngo yo Elodiadi fe fi. O ko fa Zvan anwon ekpo. O kulo ke o man be kun Zvan, kusu Elodi dunman nun, o nnwun man ke o kpın yo o. 20 Afi Elodi fehi Zvan kpa. O si ke Zvan ti sese fube ese o ti anwontie soanlan. O nian Zvan asu. Mele mo Zvan hanlin ejole'n mo tili'n, ejole so'n jujili yi kpa. Kusu afi, o le fe elie o tie ejole'n mo Zvan kan'n.

21 Yi so ehi anun, be wo ebele dede cian kun, Elodi awole cian nin anwon feti mo be di yi afue nwan'n ko ju. Anun afi sian'n Elodiadi a nyan Zvan anwon atin. Mo cian so'n juli'n, Elodi ko tu tabili ko yia yi abiliba mgbili mgbili'n-mo o non yi nzalafu mgbain'n-mo o non Galile man nun anun mgbain'n-mo yi awulo ebele. 22 Temun mo Elodi non yi mgbain'n-mo gua tabili nin anwon be 'didi'n, Elodiadi awa balasua'n ko wolo lika mo be gua'n, o ko si abile maan o ko yo be kwalaa be enyinnun. Elodi ko jasv, yi nwan: "Min wa, nyanmunsemun, wo abile nun a yo min enyinnun sonman. Yi ti, like biala mo e kulo'n, bisa maan n va m man wo." 23 O ko han nda ko tu so ke: "Min kan ewa ke se min belemgbin man'n muonun ebue ye e kulo a, min fa min man wo."

24 Ehi a, talua'n ko fite ko ho ko tu yi nin. Yi nwan: "Ayia, min si nwan abile'n mo m'an si nun a yo yi enyinnun. O'a han nda ke like biala mo min 'kpunde'n, o fa man min. Yi ti, nzu ye n ne o?"

Ebele ala, yi nin nwan: "Ko se wo si ke e 'de Zvan Batisi ati'n."

25 Yi nin anwan ngo to man boba, nde-nde talua'n ko ho ko tu yi si, yi nwan: "Baba, min kulo ke e fa Zvan Batisi ati'n to apawa nun man min kikaala."

26 Mo Elodi tili yi so'n, yi lva ko bo yi nwun kpa. Nan kusu nda'n mo hanlin wo yi mgbain'n-mo anyunnun ebele nun ati, o ngo huala man yi nwan kaci. 27 Ebele ala, o ko soan yi nzalafu'n-mo nunhan kun ke o ho fiadi sua nun anun elo, o ho kpe Zvan Batisi ati'n o fa bele yi. 28 Nzalafu'n ko ho fiadi sua nun anun. O ko ho ko kpe Zvan ati'n o ko tu yi apawa nun o ko bele talua'n. Talua'n ko le, o ko fa ko ho ko man yi nin. 29 Mo Zvan menian'n-mo tili yi so'n, be wali falu yi fuin'n be holi sieli yi.

*Zozi 'ba man menian akpu nnun alie
(Matie 14.13-21, Luku 9.10-17, Zvan 6.1-14)*

³⁰ Ehi, Zozi menian bulu non nnyuan'n m'ɔ sɔanlɪn bɛ Galile mɔn nin anun'n hɔli wali, bɛ kɔ yia Zozi anwɔn ebele. Mɔ bɛ yɔli ɔ, mɔ bɛ heheleli ɔ, bɛ kɔ bɔ yɪ kwalaa anun amannɛ bɛ kɔ hele yɪ. ³¹ Menian'n-mɔ mɔ bɛ ba Zozi anwɔn'n sɔnɪn sɔnman. Mmie-mɔ le ba, anun mmie-mɔ le kɔ. ɔ man Zozi non yɪ mmɔfɔe'n-mɔ nnyan man alaje bɔbɔ mɔ bɛ fa bɛ di like ɔ. Ehi ati, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ ke: “Emɔ mɔn ye tɪ yɛ nwɔn ye hɔ ahanmian, nɔn emɔ lɛ bɛ enwɔnmian kaan.”

³² Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, bɛ kɔ hɔ kɔ fɔ elɛɛ kɔn anun, bɛ kɔ hɔ ahanmian, lika mɔ sɔanlan fɪi nnɔn man'n. ³³ Mɔ bɛ 'kɔ'n, menian dɔɔn kpa nwunlɪn bɛ. Bɛ kɔ fa asɪ atɪn diɛ'n. Bɛ fi kulo'n-mɔ kwalaa asɔ bɛ le enwanndie. Bɛ kɔ li mɔva lika mɔ Zozi non yɪ menian'n-mɔ tɔli bɛ ti'n. ³⁴ Mɔ Zozi fi elɛɛ nin anun 'ju'n, ɔ kɔ nwun menian dɔɔn kpa ebele. Bɛ nwɔn kɔ yɔ yɪ anwunnɔve. Afɪ bɛ ti ke mmɔva mɔ bɛ le man enɪanfɔe ɔ. Ebele ala, ɔ kɔ hehele bɛ ninngɛ dɔɔn.

³⁵ Mɔ alɛ'n yɔli bie'n, yɪ menian'n-mɔ kɔ kpunngɛ yɪ nwɔn ebele, bɛ nwan: “Yɛ Mɪn, alɛ'n le yɔ, esɛ lika mɔ ye wɔ'n kɔsɔ tɪ yɪ nwɔn. ³⁶ Yɪ ti, yaci bɛ nun maan bɛ hɔ nanmue'n-mɔ non kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan ewa'n-mɔ asɔ bɛ hɔ kpɔnnde like bɛ tɔ bɛ lɪ.”

³⁷ Mɔ bɛ hanlɪn ejɔle sɔ'n, Zozi nwan: “Emɔ muonun mɔn bɛ like lɪ.”

Yɪ menian'n-mɔ nwan: “Nzu? Man ye hɔ tɔ kpaɔn bɔbɔ esika jɛtɛ eya nnyuan an, ɔ nza man like fɪi yɔ.”

³⁸ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bisa bɛ ke: “Kpaɔn nyɛ yɛ emɔ le ɔ? Emɔ hɔ nɪan.”

Bɛ hɔli bɛ wali a, bɛ nwan: “Ye le kpaɔn nnun non ejue nnyuan.”

³⁹ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ ke bɛ mɔn meninsɔnman'n kwalaaɪn tɛtanlan asɪ kpule kpule ndile nin asɔ. ⁴⁰ Ehi a, bɛ kɔ tetanlan asɪ kpule eya eya, ɔ non kpule abulanun abulanun. ⁴¹ Mɔ bɛ tanlanlɪn asɪ yueli'n, Zozi kɔ le kpaɔn nnun'n, ɔ non ejue nnyuan'n. ɔ kɔ tɔ yɪ nyɪn anwunno, ɔ kɔ la Nyanmian asɪ. ɔ kɔ bubu kpaɔn'n-mɔ anun ɔ kɔ man yɪ menian'n-mɔ ke bɛ hyɛ bɛ mɔn meninsɔnman'n. ɔ kɔ fa ejue nnyuan'n ɔ kɔ man bɛ ke bɛ hyɛ bɛ mɔn bɛ kwalaaɪn. ⁴² Bɛ kwalaa bɛ kɔ li dede bɛ kɔ kɔ yi, bie kɔ ha. ⁴³ M'ɔ halɪ'n, bɛ sɪsalɪ dede a, ɔ ti ece mma bulu non nnyuan. Ejue'n kɔsɔ bie halɪ. ⁴⁴ Bɛ mɔ bɛ lili kpaɔn sɔ'n, bɛ ti menian akpu nnun. B'a nga man mmalasua non mmatɔnman'n-mɔ bie.

Zozi 'ba nanndɪ asue nin anyɪnsɔ
(Matie 14.22-23, Zvan 6.16-21)

⁴⁵ Ehi, meninsɔnman'n yueli like di ebele ala, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ ke: “Emɔ fɔ elɛɛ nin anun bɛ kpɛ asue'n bɛ lɪ mɔva Betɪsayida elɔ. Mɪn 'gua menian'n-mɔ atɪn kwalaaaka

nán m'an a.” ⁴⁶ Kε Zozi gualı menian'n-mə atın yueli'n, ə kə hə asənnun eyələ bəka kən asv.

⁴⁷ Mə alie'n sanlın'n, anın elēē nın a ju asue nın afian. Zozi angənmın cein jin ası ebēlē. ⁴⁸ Ɔ 'nıan an, anın yı menian'n-mə ngvāla man elēē'n kan kpa. Ɔ sanlın kε bε nvn asutue nın a yia nun. Ehi a, alibahian dəē nsan mə ə 'kə dəē nsian'n, Zozi kə nanndı asue nın anyınsv ə kə kpυ bē. M'ə walı dede m'ə ka kaan tv bē'n, ə yəli kε ə lε san bē nwvən. ⁴⁹ Nan mə bε nwunlin kε ə nanndı asue nın anyınsv'n, bε bu kε enwvənmın ə. Bε kə tetian. ⁵⁰ Esulo hanlın bē, ə sanlın kε bē kvālaatin bē nwunlin yı.

Ebēlē ala, Zozi kə han kə hele bē kε: “Emə gúa bē ahvnlın ası! Nán bε sulo nan mın ə!” ⁵¹ Kε ə hanlın sə mə ə 'fə bε elēē nın anun ala, asutue'n kə gua ası. Zozi nyəliε sə'n kə sin bē nwvən kpa. ⁵² Afı asınbēnwvən like'n mə Zozi falı kpaun'n yəli'n, b'a ndı man yı bv. Ɔ sanlın kε b'a nva man bē ajvnlın b'a nza man sv.

*Zozi 'ba man Zenezaletı nwuluwafvε'n-mə anwvən sa.
(Matie 14.34-36)*

⁵³ Kε bε kpeli asue'n mə bε juli Zenezaletı mán nın anun'n, bε kə si ası, bε kə mınnda bē elēē'n. ⁵⁴ Mə bε fi elēē nın anun bε juli'n, ebēlē ala, menian'n-mə kə nwun kε Zozi ə. ⁵⁵ Bε kə nwanndı bε kə hə lika kvālaatin bε kə hə kə bə menian'n-mə kvālaa amannıε. Lika biala mə bε kə tı kε Zozi wə'n, bε svā nwuluwafvε'n-mə ebēē sv bε bēlē yı. ⁵⁶ Lika biala m'ə kə hə'n, nanmue nun o, kulo baa asv o, kulo kpili asv o, bε fa nwuluwafvε'n-mə bε sesie anvan'n-mə anyunnun gua'n-mə asv. Bε selē Zozi kε ə mán bē atın maan bε hán yı taladiε nın anvan nın ala. Sakpa, bē kvālaa mə bε kə han yı'n, bē nwvən sa.

7

Zozi nvn Falisifvε'n-mə 'ba su akpυlvwa

*wə Zufv'n-mə amanmuo nın anwvən
(Matie 15.1-9)*

¹ Ehi, Falisifvε mmie-mə nvn mala nın asv mgbain mmie-mə fi Zoluzalemvən bε walı yialı Zozi anwvən ebēlē. ² Bε nwunlin yı menian'n mmie-mə kε bε 'di like a, bε nnwunnzin man bē sa nın anun bε ndu man bē nwvən efian kε bē mala'n kele'n. ³ Afı, Falisifvε'n-mə nvn Zufv'n-mə kvālaa, bε di bē nan-mə mala sə nın asv kpa. Sε bε 'ba li like a, bε tv bē ahvnlın ası bε nwunnzin bē sa nın anun kpa bəkəə. ⁴ Eεε like mə bε kə to yı gua nun mə bε 'ba li'n, sε bε nwunnzinlin man bē sa nın anun bε tuli man bē nwvən efian an, bε nni man. Bε le daba mala dəvən mə bε di sv selē kpa kε kangə nvn bua ə nvn daanse'n-mə anun enwunnzian. ⁵ Ehi a, Falisifvε'n-mə nvn mala nın asv mgbain'n-mə kə bisa Zozi kε: “Mala mə yé nan-mə a hyhyε a

tu ebele'n, nzuke ati yê wó menian'n-mə nni man sɔ mə be le bé sa nɔn anun efian'n be le didi'n?"

⁶ Mə Zozi tili bé kosuan sɔ'n, yí nwan: "Apoo mma, emə anwɔn ejɔle'n mə Nyanmian kpɔmanfɔe Ezayi hanlɔn yí daba'n ti ananhɔle. Ezayi heleli yí ke:

Menian ehi-mə le bé nwan tuin mgban

yê be yi mín aye ɔ,

nan bé ahɔnlɔn'n nɔvɔn man mín sɔ.

⁷ Esvɛ'n mə be sɔ mín'n ti mgban.

Ɔ sanlɔn ke kulo sɔanlan mala yê be kekele ɔ,

nan nán Nyanmian die nɔn ɔ."

⁸ Zozi nwan: "Emə nni man Nyanmian mala die nɔn asɔ nan kulo menian'n-mə die nɔn asɔ yê emə di ɔ."

⁹ Eɛe Zozi kɔ han biekun kɔ tu sɔ. Yí nwan: "Emə a fa bé mala die'n b'a nunnun Nyanmian die nɔn abɔsɔ. ¹⁰ Ehi anwɔn, Moyizi hanlɔn ke: *Man wó nyin sɔ wó si nɔn wó nin.* Eɛe ɔ hanlɔn yí biekun ke: *Sɔanlan m'ɔ kɔ han ejɔle ete kɔ tia yí si nɔn yí nin'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ fata ke be kun yí.* ¹¹ Nan emə die, emə nwan se sɔanlan kɔn kan kele yí si nɔn yí nin ke: 'Like mə n ne yí mə n gɔ fa n gɔ buka emə'n, ɔ ti kɔɔban' (yí bu y'ɔ le ke m'an fa m'an hye Nyanmian), ¹² sɔanlan sɔ'n, emə mman man yí atɔn ɔ nyɔ man like fíi kón mman man yí si nɔn yí nin. ¹³ Emə yɔ sɔ be nunnun Nyanmian mala nɔn abɔsɔ emə di bé die'n-mə asɔ. Eɛe bɔbɔ emə yɔ ninnge dɔvɔn mmiekun-mə m'ɔ nvata man ɔ."

Like m'ɔ gua sɔanlan anwɔn efian'n
(Matie 15.10-20)

¹⁴ Mə Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ feleli meninsɔnman'n yí nwɔn biekun an, yí nwan: "Bé kwalaa be tie mə mɔn kan'n be tí yí bu.

¹⁵ Like fíi nɔvɔn man ebele m'ɔ kan sɔanlan nɔan, ɔ man efian gua yí nwɔn ɔ. Nan ejɔle ete m'ɔ fi yí nɔan kɔ fite'n yê ɔ man efian gua yí nwɔn ɔ. [¹⁶ M'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe kpa!"]

¹⁷ M'ɔ hanlɔn sɔ yueli m'ɔ fi bagua nɔn anun ɔ fiteli ɔ hɔli awulo'n, yí menian'n-mə kɔ bisa yí anyɔndala sɔ'n m'ɔ buli nɔn abɔ. ¹⁸ Ehi a, Zozi kɔ bua be ke: "Yí ti, emə kɔsɔ nzi man ngele ɔ? Emə ndi man yí bu ke like biala mə sɔanlan kɔ li'n, ɔ ngɔala man yí nwɔn efian gua ɔ? ¹⁹ Ɔ sanlɔn ke like mə sɔanlan kɔ li'n, ɔ ngɔ man yí ahɔnlɔn nɔn anun. Nan ɔ kɔ yí kunnun yê ɔ je gua." (Ɔ nanndi ejɔle ehi asɔ, Zozi kɔ hele bé ke like biala m'ɔ ti mə be di'n, yí nwɔn ti.)

²⁰ Eɛe yí nwan: "Nan ejɔle ete m'ɔ fi sɔanlan ahɔnlɔn nun kɔ fite'n yê ɔ gua yí nwɔn efian ɔ. ²¹ Afɔ sɔanlan ahɔnlɔn nɔn anun yê ajɔnlɔn ete'n kwalaa fi ɔ: satɔlɔfɔe eyɔle, awue, kodi-awu, ²² ajaa etɔan, anyɔnbɔlɔ, ati anun ete eyɔle, nnaka, basa-basa eyɔle, nyunnunngunlan, dunmannzeɛie, atubenwɔn,

kvasianzemun. ²³ Ninngɛ ɛtɛ ɛtɛ ɛhɪ-mɔ kwalaa m'ɔ fi sʋanlan nun fite'n, bɛ yɛ bɛ gua yɪ nwɔn ɛfian ɔ."

Eyɛfɔvɛ balasua kɔn 'ba le Zozi di
(Matie 15.21-28)

²⁴ ɛhɪ anzin, Zozi anʋan y'ɔ le Silifeninsi m̄an nun. Lika m'ɔ juli'n mantan kulo kɔn. Kulo sɔ'n, bɛ fele yɪ Tii. ɔ ngulo man ke bɛ ti yɪ ngan. Yɪ ti, ɔ kɔ hɔ kɔ wɔlɔ awulo kɔn anun. Nan kɔsɔ ɔ'a ngwala man fia. ²⁵ Afi anin balasua kɔn wɔ ɛbele, wawe ɛtɛ wɔ yɪ wa talua nun anun. ɔ kɔ ti Zozi angan. ɔ kɔ a kɔ tɔ Zozi ɔ kɔ tu kɔ tɔ yɪ ja nun. ²⁶ Balasua sɔ'n ti man Zufɔ. Bɛ wɔlɔ yɪ Silifeninsi m̄an nun. ɔ ti *gɛlɛki. ɔ kɔ sele Zozi ke ɔ tɔ wawe ɛtɛ'n m'ɔ wɔ yɪ wa talua nun anun'n.

²⁷ Mɔ bala'n hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua yɪ ke: "Nwɔnnde maan mmatɔnman'n-mɔ didi kwalaaaka. Afi, ɔ nvata man ke bɛ ju mmatɔnman'n-mɔ alie'n bɛ gua bɛ man njɔa'n-mɔ di ɔ."

²⁸ Zozi hanlin sɔ a, balasua'n nwan: "ɔ ti ananhɔle, yɛ Min. Nan kɔsɔ mmatɔnman'n-mɔ alie'n nun abɔ mgbɔkpɔlɔka'n m'ɔ kɔ yɪyɪ kɔ gua tɔbɪli nun abɔ'n yɛ njɔa'n-mɔ di ɔ."

²⁹ Mɔ Zozi tɪli yɪ mmua sɔ'n, yɪ nwan: "Wɔ nʋan ɛjɔle nun ati, sa kɔ, nan wawe ɛtɛ'n fi wɔ wa nun anun ɔ'a tu."

³⁰ Sakpa kɔsɔ, balasua'n fi ɛbele ɔ 'kɔ a ju a, yɪ wa'n la mgba nun asɔ, wawe ɛtɛ'n fi yɪ nun a tu.

Zozi 'ba man amunlefɔvɛ anzɔtiliwa kɔn anwɔn sa

³¹ ɛhɪ anzin, Zozi fi kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Tii nun afan ɔ kɔ sɪn Sidɔn kulo nun afan, ɔ kɔ sa kɔ a Galile asue nun anʋan. Mɔ ɔ 'sa ba'n, ɔ kpɛli nun m̄an'n mɔ bɛ fele yɪ Kulo Bulu nun anun. ³² ɛbele, bɛ kɔ fa amunlefɔvɛ anzɔtiliwa kɔn bɛ kɔ bele yɪ ke ɔ fá yɪ sa fúa yɪ nwɔn maan ɔ tí akpɔle.

³³ ɛhɪ a, Zozi kɔ fa wuluwafɔvɛ'n bagua nun anun ɛbele, ɔ nʋn yɪ kɔ hɔ ahanmian. Bɛ juli ɛlɔ a, ɔ kɔ fa yɪ sa mesika'n kɔ wula amunlefɔvɛ nun anzɔ'n-mɔ anun kɔ yɪ. ɛsɛ ɔ kɔ fa yɪ nʋan ngɛsele'n bie kɔ han amunlefɔvɛ'n tofeleman'n. ³⁴ M'ɔ yɔli ɛhɪ kwalaa yueli'n, ɔ kɔ tɔ yɪ ti anwunno ɔ kɔ gua ɛnwɔnmian asi. Yɪ nwan: "ɛfata!" Yɪ bɔ y'ɔ le ke tike!

³⁵ ɛbele ala, yɪ nzɔ'n-mɔ kɔ tike tike, yɪ tofeleman'n kɔ nyannji, ɔ kɔ jɔjɔ yuein-yuein. ³⁶ Mɔ Zozi yɔli asinbenwɔn like sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ totua bɛ ke nán bɛ kan ɛjɔle sɔ'n bɛ kele sʋanlan fíí. ɔ 'totua bɛ a, anin bɛ le kan bɛ kɔ. ³⁷ ɛjɔle'n sinlin menian'n-mɔ anwɔn kpa. Bɛ nwan: "Like biala m'ɔ kɔ yɔ'n, ɔ yɔ yɪ kanlanman kpa! ɔ man bɛ mɔ bɛ nzɔ a ti'n ti ɛjɔle! Bɛ mɔ b'a tɔ amunle'n, ɔ man bɛ jɔjɔ!"

8

Zozi 'ba man menian akpu nnan alie di
(*Matie 15.32-39*)

¹ Mele so'n, menian doon yialu Zozi anwon ebele biekun. Kemo be nnyan man like fii be nni man'n, Zozi feleli yi menian'n-mo a, yi nwan: ² "Menian ehi-mo anwon yo min koun. O sanlin ke be non min wo ewa yi cian nsan ahi, be nnyan man like fii be nni man. ³ Se mun man be atin ke be fa be kunnun be sa be ho a, be 'ba golo atunnun. Afi be nun mmie-mo fi moa."

⁴ Mo Zozi hanlin so'n, yi menian'n-mo ko bisa yi ke: "Ebo ehi anun ewa, ye 'yo se nan y'a nyan like y'a man menian nwala ehi-mo a li?"

⁵ Zozi ko bisa be ke: "Emo le kpaun nyee?"

Be nwan: "Ye le kpaun nsu."

⁶ Ehi a, o ko man meninsonman'n ko tetanlan asi. O ko fa kpaun nsu'n, o ko la Nyanmian asi. O ko bubu nun ko man yi menian'n-mo ke be hye be man meninsonman'n. Zozi menian'n-mo ko hye ko man be. ⁷ Esee anin be le ejue nganngan mmiekun-mo. Zozi ko yeyila su o ko han ko hele yi menian'n-mo ke be hye be buka su. ⁸ Be ko li dede be ku ko yi. Zozi menian'n-mo ko sisa mo hal'n. O ko yi ece mma nsu. ⁹ Be mo be lili like'n, be ti ko yo akpu nnan. Mo be yueli like'n di'n, Zozi ko man be atin maan be ko ho. ¹⁰ Ebele ala, o non yi menian'n-mo, be ko fu elee nin anun be ko ho man'n mo be fele yi Dalimannunta nin anun.

Falisifue'n-mo 'ba bisa Zozi ke

o yo asinbenwon like kun maan be nian.

(*Matie 16.1-4*)

¹¹ Ehi, *Falisifue'n-mo ko a ko ju ebele. Be non Zozi ko su akpulowa. Kemo be kulo ke be so yi be nian'n, be kponnde ke o yo asinbenwon like kun mo kele ke yi tunmin'n fi Nyanmian elo sakpa. ¹² Zozi ko gua enwonmian asi, yi nwan: "Nzuke ati ye ajulisu menian'n-mo kponnde asinbenwon ninngae o? Mun kan yi ananhole mun kele emo ke be ngo yo man asinbenwon like fii be ngo hele man ajulisu menian'n-mo." ¹³ O hanlin so yueli a, o ko yaci be ebele. O ko fu elee nin anun, o non yi menian'n-mo, be ko sa be ko kpe asue'n be ko ho yi nzin elo.

Falisifue'n-mo non belemgbin Elodi fali ayile'n

(*Matie 16.5-12*)

¹⁴ Mo be 'kpe asue'n, Zozi menian'n-mo alwa ko fi kpaun mo be 'fa be sa be nwon'n. Kpaun baa kungba ye anin be le yi be nwon ebele elee nin anun o. ¹⁵ Zozi ko tu be fu ke: "Emo nian be nwon kpa wo Falisifue'n-mo non Elodi fali ayile nin anwon."

¹⁶ Zozi hanlin so a, yi menian'n-mo ko han yi be afian elo ke kpaun'n mo b'a nva man'n, yi ti ye o man o le kan so o. ¹⁷ Zozi

kɔ ti, ɔ kɔ bisa bé ke: “Nzuke ati yê emɔ le kan ke: ‘Anun kpaun'n mɔ y'a nva man nun ati ɔ’? Yí ti, emɔ nzɪ man fasie be ndɪ man ejɔle bu ɔ? Emɔ ajɔnlun nza man emɔ ɔ? ¹⁸ Anyian'n mɔ emɔ le yí'n, emɔ nnwun man asɪ ɔ? Anzue'n mɔ emɔ le yí'n, emɔ ndɪ man ejɔle ɔ? Emɔ ati káci, ¹⁹ mɛle mɔ m mubuli kpaun nnun nun anun m manlin menian akpu nnun'n, emɔ sisali yí bu ece mma nyɛ?”

Be kɔ bua yí ke: “Ye sisali ece mma bulu nun nnyuan.”

²⁰ Zozi nwan: “Nán mɛle mɔ m mubuli kpaun nsu nun anun m manlin menian akpu nnan'n, emɔ sisali yí bu ece mma nyɛ?”

Bé nwan: “Ye sisali ece mma nsu.”

²¹ Zozi kɔ bisa bé ke: “Yí ti, ejɔle'n mɔ m'an han'n, emɔ ndɪ man yí bu biekun ɔ?”

Zozi 'ba tike anyinsinlinwafue kun anyin'n

²² Zozi nun yí menian'n-mɔ, bé nwan y'ɔ le Betisayida. Be juli ebele a, menian'n-mɔ kɔ fa anyinsinlinwafue kun be kɔ bele Zozi. Be kɔ sele yí ke ɔ fá yí sa hán wuluwafue'n maan yí nyn'n tike. ²³ Zozi kɔ sɔ anyinsinlinwafue nun asa ɔ nun yí kɔ hɔ kulo'n tiba. ɔ kɔ fa yí nwan ngesele kɔ ta wuluwafue nun anyin nun asu. ɔ kɔ fa yí sa kɔ fua wuluwafue nun anyin'n ɔ kɔ bisa yí ke: “Asu e nwun like ɔ?”

²⁴ Anyinsinlinwafue'n kɔ tike yí nyn'n, yí nwan: “Mɪn nwun menian'n-mɔ, nan kusɔ be titi ke mmaka mɔ be le nanndɪ ɔ.”

²⁵ Zozi kɔ fa yí sa kɔ fua wuluwafue nun anyin'n biekun. Mɔ Zozi yɪl yí sa'n, wuluwafue'n kɔ nian yí nyunnun fɔ́n. Yí nwɔn kɔ sa ɔ kɔ nwun asɪ kpa bɔkɔ. ²⁶ Ehi a, Zozi kɔ han kɔ hele yí ke: “Kɔ awulo, kusɔ n'ɛ wɔlɔ kulo nun anun.”

Pielɪ 'ba han ke Zozi yê ɔ ti Kilisi nun ɔ

(Matie 16.13-20, Luku 9.18-21)

²⁷ Ehi anzin, Zozi nun yí menian'n-mɔ fi Betisayida be kɔ hɔ kulo'n-mɔ mɔ be mantan mantan Filipu kulo'n mɔ be fele yí Sezale anwɔn ebele'n-mɔ asu. ²⁸ Mɔ be 'kɔ'n, Zozi kɔ bisa bé ke: “Menian'n-mɔ, bé nwan nwan sɔanlan diɛ y'ɔ le mɪn?”

Be kɔ bua yí ke: “Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wɔ́, mmie-mɔ kusɔ nwan Eli y'ɔ le wɔ́, mmiekun-mɔ kusɔ nwan Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ nunhan kun y'ɔ le wɔ́.”

²⁹ Ehi a, Zozi kɔ bisa bé ke: “Nan emɔ kusɔ lili, emɔ bu ke nwan y'ɔ le mɪn?”

Pielɪ nwan: “*Kilisi'n y'ɔ le wɔ́, Izalaye Ngbandefue'n.”

³⁰ Mɔ Pielɪ hanlin sɔ'n, Zozi kɔ totua bé kpa ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele sɔanlan fíí.

Zozi 'ba han yí ewue'n nun yí etinngɛ nun anwɔn ejɔle

(Matie 16.21-28, Luku 9.22-27)

³¹ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “ɔ di ke mân Baa'n nwun amanninhunlun kpa. Izalaye mân nun asu

mgbain'n-mə nɔn Nyanmian tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mə nɔn mala nɪn asɔ mgbain'n-mə 'ba yɪ yɪ tɔ. Bɛ 'ba hun yɪ. Bɛ kun yɪ a, yɪ cɪan nsan nɪn asɔ, ɔ 'tinngɛ.” ³² Zozi kɔ han yɪ ewue sɔ nɪn anwɔn ɛjɔlɛ yuein kɔ hele yɪ menian'n-mə. Ɛhɪ, Pɪɛlɪ kɔ fɛlɛ Zozi ahanmian ɔ kɔ tu yɪ nyunnun. ³³ Zozi kɔ bilɪ yɪ nyɪn ɔ kɔ nɪan yɪ menian bɔ ngə'n-mə. Ɔ kɔ tu Pɪɛlɪ anyunnun. Yɪ nwan: “Satan, fi mɪn nɔwɔn ɛwə kɔ mɔa. Wɔ ajɔnlɪn'n tɪ man Nyanmian ajɔnlɪn, nan kulo menian ajɔnlɪn yɛ ɛ le yɪ ɔ.”

³⁴ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Zozi fɛlɛlɪ meninsɔnman'n nɔn yɪ menian'n-mə a, yɪ nwan: “Sɔanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ si mɪn sɔ'n, ɔ fá yɪ nɔwɔn yɪ tɛɛ, ɔ fá yɪ kulɔwə'n ɔ tɔ yɪ kɔmɪn sɔ, nán ɔ'a si mɪn sɔ. ³⁵ Sɔanlan biala m'ɔ kulo kɛ ɔ kpɔndɛ yɪ ngɔan'n, ɔ 'minlin yɪ ngɔan sɔ'n. Nan m'ɔ kɔ minlin yɪ ngɔan'n wɔ Ɛjɔlɛkpa'n nɔn mɪn dunman nun'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan ngɔan. ³⁶ Sɛ sɔanlan kɔn nyan eyuadɪ nɪn anun ninngɛ'n kɔalaa nán ɔ minlin yɪ ngɔan nɪn an, anɪn nzukɛ nvasɔɛ dɪɛ yɛ ɔ 'nyan yɪ sɔ ɔ? ³⁷ Nzu like dɪɛ bɔbɔ yɛ kulo sɔanlan kɔala kɛ ɔ fa kaci yɪ ngɔan nɪn ɔ? ³⁸ Ajulisɔ ɛtɛfɔɛ menian ɛhɪ-mə mɔ bɛ nzulo man Nyanmian'n, bɛ afian, wɔ mɔ ɛ kɔ sa mɪn nɔn mɪn ɛjɔlɛ nɪn anwɔn nyian'n, *Mân Baa'n kɔsɔ, mɛlɛ m'ɔ nɔn yɪ nyanmiansɔ anwɔntɛ mmɔfɔɛ'n-mə 'ba sa bɛ ba Nyanmian anunminnyanmɔn nɪn anun'n, wɔ nɔwɔn 'ba yɔ yɪ nyian.”

9

¹ M'ɔ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɛsɛ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ biekun kɛ: “Mun kan yɪ ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ, ɛmɔ mɔ b'a yia ɛwə'n, ɛmɔ kɔalaa ngɔ yue man wu. Mmie-mə 'ba nwun kɛ Nyanmian Kpili lɛ di belemgbɪn tunmin sɔ.”

Zozi anwɔn ɛkacɛ'n (*Matie 17.1-13, Luku 9.28-36*)

² Ɛhɪ anzin cɪan nsian, Zozi kɔ fa Pɪɛlɪ nɔn Zɔakɪ nɔn Zɔan. Ɔ nɔn bɛ menian nsan nɪn ala bɛ kɔ tɪ bɛ nɔwɔn bɔka kannganlaun kɔn asɔ. Ɛbɛlɛ, Zozi kɔ kaci bɛ nyɪnsɔ. ³ Yɪ taladɛ'n kɔ yɔ fufue hyɛɪn hyɛɪn kpa. Yɪ hyɛɪn sɔ'n, asɛ ɛhɪ asɔ sɔanlan fɪɪ ngɔala man like fɪɪ kpɔ maan ɔ yɔ fufue dede ɔ ju yɪ ɔ. ⁴ Zozi menian nsan'n 'nɪan an, bɛ kɔ nwun *Eli nɔn *Moyizɪ kɛ bɛ nɔn Zozi lɛ jɔjɔ.

⁵ Pɪɛlɪ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “*Labi, ɔ tɪ kpa kɛ yɛ wɔ ɛwə. Yɛ 'bɔ *tantɪ nsan, wɔ dɪɛ kɔn, Moyizɪ dɪɛ kɔn yɛ Eli kɔsɔ dɪɛ kɔn.”

⁶ Esulo kɔ han bɛ, Pɪɛlɪ nnwun man ɛjɔlɛ m'ɔ kan ɔ.

⁷ Bɛ jijin ɛbɛlɛ ala, bɔlɛ kɔn fi nyanmiansɔ kɔ a kɔ hala Eli nɔn Moyizɪ nɔn Zozi asɔ. Bɔlɛ nɪn anun, anɛ kɔn kɔ te. Anɛ sɔ'n nwan: “Sɔanlan ɛhɪ tɪ mɪn ehulo Baa, ɛmɔ tɛ yɪ!” ⁸ Zozi menian'n-mə tɪlɪ anɛ sɔ nɪn ala, bɛ kɔ tɔtɔ bɛ nyɪn, bɛ ngɔ nwun sɔanlan fɪɪ kɔn, Zozi angɔnmɪn cein yɛ ɔ nɔn bɛ wɔ ɛbɛlɛ ɔ.

⁹ Nan mɔ be fi buka nin asu be 'ju'n, Zozi kɔ totua bé ke nán be kan ejɔle sɔ'n be kele sɔanlan fíí, dede ɔ jú cian mɔ *Mân Baa'n fi ewue nun ɔ kɔ tinnge'n. ¹⁰ Be falɔ m'ɔ hanlɔn hehelɔ bé nun asu, nan kusɔ be le bisa bisa bé nwɔn bé afian elɔ ke: “Ɔ fi ewue nun ɔ 'tinnge'n, yí bu y'ɔ le benin?”

¹¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, be kɔ bisa Zozi ke: “Nzuke ati yê mala nin asu mgbain'n-mɔ nwan Eli yê ɔ 'di mɔa ba'n?”

¹² Zozi kɔ bua bé ke: “Eli 'di mɔa ba ɔ sesie ninng'e'n-mɔ biekun. Nan ɔ yɔ se mɔ b'a hele yí ke, Mân Baa'n 'ba nwun amannɔnhunlun kpa, ese be 'kpɔ yí'n? ¹³ Afi, mɔn kan mɔn kele emɔ ke Eli a a dada angɔnmɔn. Nan menian'n-mɔ hehelɔ yí yale ke bé kunnun kulo. Ke Eहेले Eजले'n hanlɔn yí nwɔn ejɔle nin anɔn.”

*Zozi 'ba man sɔanlan kɔn m'ɔ kpɛ nin anwɔn sa
(Matie 17.14-21, Luku 9.37-43a)*

¹⁴ Zozi nɔn Pielɔ nɔn Zɔan nɔn Zɔakɔ fi buka nin asu be kɔ ju. Mɔ be walɔ dede mɔ be ka kaan be ju Zozi menian ehɔnlɔn-mɔ anwɔn ebele'n, be kɔ nwun meninsɔnman bé nwɔn ebele. Mala nin asu mgbain'n-mɔ wɔ bé nun. Be kɔ fa akpɔlɔwa esue be kɔ tɔa Zozi menian'n-mɔ. ¹⁵ Zozi kɔ li meninsɔnman'n nɔvɔ nun. Ke be nwunlin yí nin ala, be kɔ tutu enwanndie be kɔ hɔ yí atɔn ekpa.

¹⁶ Zozi kɔ bisa yí menian'n-mɔ ke: “Nzu anwɔn yê emɔ nɔn bé le su akpɔlɔwa'n?”

¹⁷ M'ɔ bisalɔ bé kosuan sɔ'n, meninsɔnman nin anɔn sɔanlan kɔn kɔ bua Zozi ke: “Yé Mɔn, m'an fa mɔn wa belenzua'n m'an bele wɔ. Ɔ sanlɔn ke wawe ete wɔ yí nun. Ɔ man ɔ ngɔala man jujɔ. ¹⁸ Lika biala mɔ wawe'n kɔ tɔ yí sɔ'n, ɔ fin yí asɔ. Ɔ man ɔ cuin ngesele, ɔ kɔan yí je'n, ɔ san yí ketee. M'an sele wɔ menian'n-mɔ ke be tú wawe ete sɔ'n. Nan b'a mantan yí dede b'a ngɔala man yí tu.”

¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ menian ehɔ-mɔ, emɔ le man dedi. Mɔn nɔn emɔ ye tánlan dede ɔ hɔ jú mele benin? N zó emɔ dede ɔ jú temɔn benin? Be fá batɔnman'n be béle mɔn.”

²⁰ Be kɔ fa batɔnman'n be kɔ bele Zozi. Kemɔ batɔnman'n nwunlin yí nin ala, wawe ete'n m'ɔ wɔ yí nun'n kɔ wɔsɔ yí sele kpa. Batɔnman'n kɔ tɔ asɔ ɔ kɔ kunndo, yí nɔan ngesele fokɔv.

²¹ Zozi kɔ bisa batɔnman nin asi'n ke: “Ɔ mantanlɔn yí eyɔle'n yí cian nye ahɔ?”

Yí sɔ nwan: “Ɔ bɔli yí bu yí mmatɔnman nun. ²² Cian bie a, wawe'n man ɔ tɔ sɔn nun. Bie kusɔ a, ɔ tɔ yí asue nun ke ɔ 'kun yí. Nan se e kɔala yé buka a, anɔn nwun yé nwɔn anwunnvoe nán buka yé.”

²³ Zozi kɔ se yí ke: “E le kan kele mɔn ke: ‘Se e kɔala a! Nwun yí ke sɔanlan biala m'ɔ de Nyanmian di'n, ɔ kɔala like biala yɔ.’”

²⁴ Ebele ala, batɔnman nun asi'n kɔ tian nun, yí nwan: “Mɔn de mɔn di, kɔsɔ buka mɔn nán mɔn dedi'n tɔ kaan sɔa!”

²⁵ Meninsɔnman'n kɔ nwanndi kɔ hɔ Zozi nun batɔnman nun anwɔn elɔ. Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ jɔjɔ aminle sɔ ɔ kɔ hele wawɛ ete'n, yí nwan: “Wawɛ ete, wɔ mɔ a munndun batɔnman ehi anwan'n esɛ a ti yí nzo'n, mɔn kan mɔn kele wɔ ke ɛ fi yí nun tú, esɛ n'ɛ wɔlɔ yí nun kún lé!”

²⁶ Wawɛ ete'n kɔ wɔsɔ batɔnman'n seɛ kpa. ɔ kɔ tetian ɔ fi yí nun kɔ tu. Batɔnman'n tɔ ke ɔ'a wu. ɔ man bé dɔwɔn mɔ anɔn be wɔ ebele'n nwan: “Batɔnman nun a wu! Batɔnman nun a wu!”

²⁷ Mɔ be 'kikan ehi'n, Zozi kɔ sɔ batɔnman nun asa ɔ kɔ jasɔ yí kɔ jinlan.

²⁸ Mɔ Zozi hɔlɔ awulo m'ɔ halɔ yí nun yí menian'n-mɔ angɔnmɔn'n, yí menian'n-mɔ kɔ bisa yí ke: “Nzuke ati yê y'a ngɔala man wawɛ sɔ'n tu'n?”

²⁹ Zozi kɔ bua bé ke: “Wawɛ ete sɔa, Nyanmɔn esele yê be fa be tu yí ɔ.”

*Zozi 'ba bɔ yí ewue'n nun yí etinngɛ nun asɔ biegun
(Matie 17.22-23, Luku 9.43b-45)*

³⁰ Zozi nun yí menian'n-mɔ fi ebele be kɔ hɔ. Be 'kɔ'n, be kɔ kpe nun Galile mân nun anun. Afɔ Zozi ngulo man ke sɔanlan fíí nwun lika m'ɔ wɔ'n. ³¹ ɔ kɔ hehele yí menian'n-mɔ ninngɛ, esɛ ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Be 'ba hyɔ *Mân Baa'n be man menian'n-mɔ kun yí. Nan se ɔ wu a, yí cian nsan nun asɔ, ɔ 'tinngɛ.” ³² Yí menian'n-mɔ ngɔ tɔ man ejɔle sɔ'n m'ɔ hanlin nun abɔ. Kɔsɔ afɔ be sulo be ngɔ bisa man yí kosuan.

*Sɔanlan m'ɔ tɔ kpili tala bé kwalaa'n
(Matie 18.1-5, Luku 9.46-48)*

³³ Mɔ Zozi nun yí menian'n-mɔ juli Kapɛɛnawɔmɔn mɔ be wɔlɔlɔ awulo'n, ɔ kɔ bisa bé ke: “Nzu anwɔn akpɔlɔwa yê emɔ suli yí atin nun anun'n?” ³⁴ M'ɔ bisalɔ bé kosuan sɔ'n, be ngɔ buke bé nwan. Afɔ mɔ be 'ba'n, akpɔlɔwa kɔn tɔlɔ bé afian. Akpɔlɔwa sɔ nun anwɔn, anun be le kpɔnnde sɔanlan m'ɔ tɔ kpili tala bé kwalaa'n.

³⁵ Ehi a, Zozi kɔ tanlan asi. ɔ kɔ fele yí menian bulu nun nnyuan'n ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Se sɔanlan kɔn kulo ke ɔ di emɔ asɔ kpain an, anɔn ɔ káci emɔ anun batɔnman nán ɔ sɔ emɔ kwalaa'in.”

³⁶ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ fa batɔnman kaan kɔn kɔ a bé afian ebele. ɔ kɔ fa yí kɔ bɔ yí nwɔn. Yí nwan: ³⁷ “Sɔanlan biala mɔ mɔn dunman nun, ɔ kɔ sɔ mmatɔnman ehi-mɔ bie anun'n, anɔn mɔn muonun yê ɔ'a sɔ mɔn nun ɔ. Yê sɔanlan m'ɔ kɔ sɔ mɔn nun'n, nán mɔn ngɔnmɔn yê ɔ'a sɔ mɔn nun ɔ. Nan anɔn ɔ'a sɔ sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mɔn nun anun bie.”

*M'ɔ mgbɔ man yé'n, anin ɔ kulo yé
(Luku 9.49-50)*

³⁸ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuel'n, Zvan kɔ fa kɔ tɔ yí nyunnun ke: “Kpain, y'a nwun sɔanlan kɔn, ɔ nnɔn man yé nun bie. ɔ fa wó dunman'n ɔ tu wawε ete'n-mɔ. Yí ti, y'a totua yí.”

³⁹ Mɔ Zvan anɔan tɔh'n, Zozi nwan: “Nán be totua yí. ɔ sanlɪn ke sɔanlan fíi ngɔala man ke ɔ fa mín dunman'n ɔ yɔ asinbenwɔn ninngε, nán afi ɔ'a han ejɔle ete ɔ'a tia mín. ⁴⁰ Afi sɔanlan m'ɔ mgbɔ man yé'n, anin ɔ kulo yé. ⁴¹ Mɪn kan yí ananhɔle mɪn keke emɔ ke sɔanlan biala mɔ mín dunman nun, ɔ kɔ man emɔ nzue nganlannzan kɔn kɔ nɔn'n, ɔ 'nyan yí nwɔn ahatua.

*Bé mɔ be tɔnndɔn Zozi menian'n-mɔ nun aja nun'n
(Matie 18.6-9, Luku 17.1-2)*

⁴² “Mmatɔnman nganngan ehi-mɔ mɔ be de mín be di'n, sɔanlan m'ɔ kɔ tɔnndɔn bé nun kɔn aja nun maan ɔ kɔ tɔ ete nɪn anun'n, ɔ ti kpa ke be fa ebɔe kpili kɔn be tɔ yí kɔmɪn be tɔ yí jenvie nɪn anun. ⁴³ Se wó sa yê ɔ le jiji wó maan ε tɔ ete nɪn anun an, anin kpe tɔ. Se ɔ ka wó sa kɔn nán ε nyan ngɔan an, ɔ ti kpa tala ke ε le wó sa nnyuan'n ε kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ nnun man lé nɪn anun'n. [⁴⁴ Elɔ ngakɔba'n-mɔ mɔ be di sɔanlan'n, be nwu man lé, εse sɪn'n kɔsɔ nnun man lé.] ⁴⁵ Se wó ja yê ɔ le jiji wó maan ε tɔ ete nɪn anun an, anin kpe tɔ. Se ɔ ka wó ja kɔn nán ε nyan ngɔan an, ɔ ti kpa tala ke ε kɔ fa wó ja nnyuan'n ε kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ nnun man lé nɪn anun'n. [⁴⁶ Elɔ ngakɔba'n-mɔ mɔ be di sɔanlan'n, be nwu man lé, εse sɪn'n kɔsɔ nnun man lé.] ⁴⁷ Se wó nyɪn yê ɔ le jiji wó maan ε tɔ ete nɪn anun an, anin tu tɔ. Se ɔ ka wó nyɪn kɔn nán ε nyan Nyanmɪan Belemgbin Mân nɪn anun elɔ ngɔan nɪn an, ɔ ti kpa tala ke ε kɔ fa wó nyɪn nnyuan'n ε kɔ hɔ sɪn'n m'ɔ nnun man lé nɪn anun'n. ⁴⁸ Elɔ ngakɔba'n-mɔ mɔ be di sɔanlan'n, be nwu man lé, εse sɪn'n kɔsɔ nnun man lé. ⁴⁹ Afi ke be wula ninngε'n-mɔ njɪn nán b'a nzεci man'n, be 'fa sɪn'n kɔsɔ be ti sɔanlan biala anwɔn. ⁵⁰ Njɪn'n ti like kpa. Nan se ɔ yɔ talé a, anin be 'yɔ se nán ɔ a yɔ fe biekun? Emɔ mán njɪn tánlan emɔ anun, εse emɔ nɔn ehɪnlɪn-mɔ tánlan anzɔnunjɔ nun.”

10

*Eyila nɪn anwɔn ejɔle'n
(Matie 19.1-12, Luku 16.18)*

¹ Ehi, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ, be fi Kapεenawɔmɔn kulo nɪn asɔ ebele bé nɔan y'ɔ le Zude mân nɪn anun, asue Zuludɪn nɪn anzin elɔ. Mɔ be juli ebele'n, meninsɔnman'n kɔ a kɔ yia bé nwɔn biekun. Ke Zozi yɔ yí titi'n, ɔ kɔ hehele bé Nyanmɪan Anɔan Ejɔle'n. ² Anɪn Falisifɔe mmie-mɔ wɔ ebele. Kemɔ be kulo

ke be so Zozi be nian'n, be ko bisa yi ke: "Kpain, asu ye mala'n man atun ke belenzua kon yila yi yi o?"

³ Mo be bisali kosuan so'n, Zozi kusu ko bisa be ke: "Mala benin ye *Moyizi fali manlin emo o?"

⁴ Be ko bua Zozi ke: "Moyizi a man atun ke belenzua'n hele eyila kalata man yi yi nan o yila yi."

⁵ Ehi a, Zozi ko han ko hele be ke: "Emo ati anun ete nin ati ye Moyizi fali mala so'n manlin emo o. ⁶ Nan mo Nyanmian bali man'n, ke Ehele Ejole'n kan'n: *O bali belenzua non balasua.* ⁷ Ehi ati, *belenzua'n fi yi si non yi nin av anwon 'ba jasv. O 'fa yi nwon bo yi yi,* ⁸ *nan be munnyuan'n be yo svanlan munmuan kon.* Emo nwun yi ke be ti man menian nnyuan, nan be ti svanlan kon. ⁹ Yi so ati, like mo Nyanmian ko han ko bo nun'n, svanlan n'o ti nun."

¹⁰ Mo be fi ebele be hali awulo'n, Zozi menian'n-mo ko bisa yi kosuan ejole so nin anwon. ¹¹ Zozi ko han ko hele be ke: "Se svanlan kon yila yi yi nan o ko ja balasua fofole a, anun o'a tun ajaa wo daba nin anwon. ¹² Se balasua kon kusu yila yi hun nan o ko ja belenzua fofole a, anun o'a tun ajaa."

*Zozi non mmatonman nganngan'n-mo
(Matie 19.13-15, Luku 18.15-17)*

¹³ Mo Zozi hanlin so yueli'n, menian mmie-mo fali mmatonman beleli yi ke o yeyila be su. Nan mo be 'fa be be bele Zozi'n, yi menian'n-mo ko totua be atun. ¹⁴ Mo Zozi nwunlin be nyole so'n, o ko fe eya. O ko han ko hele be ke: "Emo yaci mmatonman'n-mo maan be bala min nwon, nan nan be totua be atun. O sanlin ke Nyanmian Belemgbin Man'n, o ti be mo be ti ke mmatonman ehi-mo'n die. ¹⁵ Min kan yi ananhole min kele emo ke, svanlan mo o'a nzo man Nyanmian Belemgbin Man nin anun ke batonman so nun'n, svanlan so'n ngo man Nyanmian lika elo le." ¹⁶ Mo yo so'n, Zozi ko so mmatonman'n-mo ko mantan yi nwon. O ko fa yi sa'n ko fofua be su o ko yeyila be.

*Esikafve kon anwon ejole'n
(Matie 19.16-30, Luku 18.18-30)*

¹⁷ Mo Zozi yo so yueli mo o 'ba tu yi bu'n, svanlan kon tutuli enwanndie o wali kotoli yi nyunnun ebele. Yi nwan: "Ngehelefove kpa, nzuke ye n yo nan m'an nyan ngvan mo le man ayueli nin o?"

¹⁸ Mo bisali kosuan so'n, Zozi ko bua yi ke: "Nzuke ati ye e fele min ngehelefove kpa o? Svanlan fi ti man kpa sannan Nyanmian Kpili angonmin cein. ¹⁹ E si mala'n-mo: *N'e di awue, n'e tun ajaa, n'e wua like, n'e di ato adanzie, n'e di ndunlunmun, man wo nyin so wo si non wo nin.*"

²⁰ Bian'n buali yi ke: "Ehi kwalaa m mantanlin su elie min mmatonman nun angonmin. N vonndonlin man bie fi."

21 Zozi kɔ nian bian'n ɔ kɔ li yí nwɔn fɛ. Yí nwan: “Ɔ a ha wɔ́ like kɔn. Kɔ nán tɔnɔn wɔ́ nwɔn ninng'e'n-mɔ́ kɔ́alaatin, nán fa yí esika'n man ehianfɔe'n-mɔ́. E 'ba nyan wɔ́ nwɔn Nyanmian Belemgbin Mân nɔn anun. E yɔ́ sɔ́ yue a, bala, nán afi si mɔ́n sɔ́.”

22 Mɔ́ bian'n tɔ́li ejɔ́le sɔ́'n, yí ti anun kɔ́ sɛci yí kpa. Ɔ kɔ́ li yalɛ kɔ́ hɔ́, afi ɔ́ ti esikafɔe kpili kpa.

23 Zozi kpɛli yí nyɔ́n ɔ́ nianlɔ́n yí menian'n-mɔ́ mɔ́ b'a yia yí nwɔn ebele nɔn an, yí nwan: “Nyanmian Belemgbin Mân nɔn anun ewɔ́lɔe'n, ɔ́ yɔ́ sɔ́ man esikafɔe'n-mɔ́!”

24 Mɔ́ Zozi hanlɔ́n sɔ́'n, ejɔ́le'n kɔ́ sin yí menian'n-mɔ́ anwɔ́n kpa. Ɔ kɔ́ se bé biekun ke: “Mɔ́n mma-mɔ́, Nyanmian Belemgbin Mân nɔn anun ewɔ́lɔe'n yɔ́ sɔ́! 25 Ɔ yɔ́ sɔ́ man naan'n mɔ́ be fele yí sɔ́amɔ́'n ke ɔ́ wɔ́lɔ́ dɔ́lɔ́wa bɔ́e nɔn. Nan ɔ́ yɔ́ sɔ́ kpa man esikafɔe kɔ́n ke ɔ́ wɔ́lɔ́ Nyanmian Belemgbin Mân nɔn anun.”

26 Ejɔ́le sɔ́'n mɔ́ Zozi hanlɔ́n'n sinlɔ́n yí menian'n-mɔ́ anwɔ́n kpa biekun. Be kɔ́ bisa bisa bé nwɔ́n ke: “Sɛ ɔ́ ti sɔ́ a, anɔ́n nwan yê ɔ́ 'nyan yí ti ɔ́?”

27 Zozi nianlɔ́n bé dede a, yí nwan: “Ehɔ́ yɔ́ sɔ́ man kulo menian'n-mɔ́, nan ɔ́ nyɔ́ sɔ́ mman man Nyanmian. Nyanmian dɛ, like fíi nza man yí yɔ́.”

28 Ehɔ́ a, Pɛli nwan: “Nwun yí ke y'a yaci yé ninng'e'n-mɔ́ kɔ́alaa y'a si wɔ́ sɔ́.”

29 Mɔ́ Pɛli hanlɔ́n sɔ́'n, Zozi kɔ́ bua yí ke: “Mɔ́n kan yí ananhɔ́le mɔ́n kele emɔ́ ke sɔ́anlan mɔ́ mɔ́n dunman nɔn ɔ́ nɔ́n Ejɔ́lekpa'n dunman nɔn ɔ́ kɔ́ yaci yí awulo, yí nianman'n-mɔ́, yí nin nɔ́n yí sɔ́, yí mma, anaan yí asie'n-mɔ́, 30 ɔ́ 'nyan awulo, anianman, nian, sɛ, mma, asie, ɔ́ nɔ́n amannɔ́nhunlun mele ehɔ́ anun, eɛ mele'n m'ɔ́ le ba nɔn anun, ɔ́ 'nyan ngɔ́an m'ɔ́ le man ayuelɛ'n. 31 Alimɔ́a mma'n-mɔ́ dɔ́ɔ́n 'ba li sian, yê sian mma'n-mɔ́ kɔ́sɔ́ dɔ́ɔ́n 'ba li mɔ́a.”

*Zozi 'ba bɔ́ yí ewue'n nɔ́n yí etinng'e nɔ́n asɔ́ biekun
(Matie 19.17-19, Luku 18.31-34)*

32 Mɔ́ Zozi hanlɔ́n sɔ́ yuelɔ́n'n, ɔ́ nɔ́n yí menian'n-mɔ́, be kɔ́ fa Zoluzalemɔ́n atɔ́n'n. Zozi li bé nyunnun. Yí menian'n-mɔ́ akunnun tɔ́ti bé. Bé mɔ́ be si bé sɔ́'n kɔ́sɔ́ sulo. Zozi kɔ́ fele yí menian bulu nɔ́n nnyuan nɔ́n ahanmian biekun. Ejɔ́le'n mɔ́ ɔ́ 'ba tɔ́ yí'n, ɔ́ kɔ́ han kɔ́ hele bé. 33 Yí nwan “Emɔ́ tíe, ye le kɔ́ Zoluzalemɔ́n! Ye kɔ́ ye ju elɔ́ a, be 'ba hyɔ́ Mân Baa'n be man Nyanmian tɛyɔ́fɔe'n-mɔ́ nɔ́n mala nɔ́n asɔ́ mgbain'n-mɔ́. Yí ehuan ati, be 'ba bu yí fɔ́. Be 'ba fa yí be wula bé mɔ́ be tɔ́ man Zufɔ́'n-mɔ́ asa nɔ́n. 34 Bé kɔ́sɔ́ be 'ba gɔ́lɔ́ yí nwɔ́n, be tɔ́tɔ́ yí nyunnun ngɛsele, be fin yí mgbele nán be kun yí. Se be kun yí yue a, yí cɔ́an nsan nɔ́n asɔ́, ɔ́ fi ewue nɔ́n ɔ́ 'tinng'e.”

Zvakı nɔn Zvan 'ba bisa Zozi like kɔn
(*Matie 20.20-28, Luku 22.25-27*)

³⁵ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, Zebede amma Zvakı nɔn Zvan kɔ kpunngɛ yí. Bé nwan: “Yé Mɔn, yɛ kulo kɛ like'n mɔ yɛ lɛ ba bisa wɔ'n, ɛ yó man yé”.

³⁶ Zozi kɔ bisa bé kɛ: “Nzu like dɛ yê emɔ kulo kɛ n yó m mán emɔ ɔ?”

³⁷ Bé nwan: “Mɛɛ mɔ ɛ 'di wɔ belemgbɔn nɔn anunminnyanmɔn nɔn anun'n, man yé nunhan kɔn tánlan wɔ fama sɔ yê kɔn kɔsɔ tánlan wɔ bê sɔ.”

³⁸ Bɛ hanlɔn sɔ a, Zozi nwan: “Emɔ nzɔ man like'n mɔ emɔ lɛ bisa'n. Asɔ amannɔnhunlun kangɔ'n mɔ mɔn 'ba nɔn nun'n, emɔ kɔ hɔala nun nɔn? Anaan amannɔnhunlun ɛsɔnian'n mɔ bɛ 'ba sɔnɔn mín'n, emɔ kɔ hɔala bie sɔnɔn?”

³⁹ Bé nwan: “Yuo o, yɛ kɔala yí yɔ.”

Zozi nwan: “Ɔ tɔ ananhɔɛ kɛ kangɔ'n mɔ mɔn 'ba nɔn nun'n, emɔ 'ba nɔn nun bie. ɛsɔnian'n mɔ bɛ 'ba sɔnɔn mín'n, bɛ 'ba sɔnɔn emɔ bie. ⁴⁰ Nan kɔsɔ m'ɔ tɔ mín fama sɔ anaan mín bê sɔ ɛtanlán'n, yí dɛ nán mín yê mɔn man ɔ. Ɔ tɔ bé mɔ Nyanmian a sesie a man bé'n-mɔ dɛ.”

⁴¹ Mɔ yí menian bulu'n tɔlɔ ejɔɛ'n mɔ Zvakı nɔn Zvan hanlɔn'n, bɛ kɔ fɛ bé nwɔn ɛya. ⁴² Ɛhɔ a, Zozi kɔ fɛɛ bé kɔalaatin ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Emɔ sɔ kɛ mán nɔn anun mmelemgbɔn'n-mɔ kele bé menian'n-mɔ ahɔɔwa. Mgbain'n-mɔ sisi menian'n-mɔ. ⁴³ Nan emɔ afian ɛwa dɛ, ɔ tɔ man sɔ. Emɔ afian, m'ɔ kulo kɛ ɔ kaci kpain'n, ɔ káci emɔ akɔa. ⁴⁴ Nunhan m'ɔ kulo kɛ ɔ di emɔ anyunnun'n, ɔ yó emɔ kanga. ⁴⁵ Ɔ sanlɔn kɛ *Mán Baa'n muonun, ɔ'a mma man kɛ ɔ 'ba maan bɛ sɔ yí. Nan ɔ walɔ kɛ ɔ 'ba sɔ ɔ fa yí ngɔan'n ɔ de menian dɔn ati.”

Zozi 'ba tike Baatime anyin'n
(*Matie 20.29-34, Luku 18.35-43*)

⁴⁶ Ɛhɔ anzin, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Zoliko nɔn asɔ. Mɛɛ mɔ Zozi nɔn yí menian'n-mɔ nɔn meninsɔnman'n fi kulo nɔn anun bɛ 'fite'n, anɔn Time awa Baatime m'ɔ tɔ anyinsinlinwafɔɛ'n tɔ atɔn nɔn anɔn ɛbɛɛ. Ɔ seseɛ esika. ⁴⁷ M'ɔ tɔlɔ kɛ bé nwan Zozi m'ɔ fi Nazalɛtɔ'n, ɔ kɔ tian nɔn kɛ: “Zozi, belemgbɔn *Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnɔe!”

⁴⁸ Menian dɔn kpa kɔ totua yí kɛ ɔ múan yí nɔan nɔn asɔ. Ɔ ngɔ tɛ bé sɔ. Ɔ kɔ tian nɔn sɛɛ kpa biekun kɛ: “Zozi, belemgbɔn Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnɔe!”

⁴⁹ Zozi kɔ jinlan. Yí nwan: “Bɛ fɛɛ yí bɛ mán ɔ bála.”

Bɛ kɔ fɛɛ anyinsinlinwafɔɛ'n, bé nwan: “Bɔ mɔndɔnlɔn, jasɔ nán ɔ lɛ fɛɛ wɔ.”

⁵⁰ Ɛhɔ a, Baatime kɔ gua taladɛ'n m'ɔ fa fɔfɔ yí nwɔn nɔn asɔ. Ɔ kɔ hulu kɔ kpɔn ɔ kɔ a Zozi anwɔn ɛbɛɛ.

⁵¹ Zozi kɔ bisa yí kɛ: “Nzu like dɛ yê n yó m mán wɔ ɔ?”

Anyɪnsinlinwafɔɛ'n nwan: “*Labunin, man n nwún asɪ.”

⁵² M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: “Kɔ, wó dedi nɪn a man wó nwɔn a sa.” Ebele ala, ɔ kɔ nwun asɪ. ɔ kɔ si Zozi sɔ.

11

Zozi 'ba hɔ Zoluzalemɔn kulo nɪn asɔ
(Matie 21.1-11, Luku 19.28-40, Zvan 12.12-19)

¹ Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ kɔ a kɔ ju Betɪfaze nɔn Betanin afian. Kulo sɔ'n-mɔ mantan mantan Zoluzalemɔn. Mɔ be juli *Olivɔ buka nɪn anwɔn ebele'n, Zozi kɔ sɔan yɪ menian'n-mɔ anun nnyuan, yɪ nwan: ² “Emɔ hɔ kulo'n m'ɔ wɔ emɔ anyunnun elɔ nɪn asɔ. Mɔ emɔ 'fite kulo nɪn asɔ ebele ala'n, emɔ 'ba nwun yɪ ke afunlunmun baa kɔn mɪnnda ebele, sɔanlan fí fɔlɪ tanlanlɪn man sɔ lé. Emɔ nyánnjɪ yɪ be béle mɪn. ³ Se sɔanlan bie bisa emɔ ke nzuke ati yê emɔ le nyannjɪ yɪ a, emɔ sé yɪ ke: ‘Yé Mɪn a mian yɪ nwɔn, nan ɔ ngɔ hye man, ɔ 'ba fa sa ba.’ ”

⁴ M'ɔ hanlɪn sɔ yueli'n yê yɪ menian nnyuan'n hɔlɪ ɔ. Be 'kɔ a ju a, afunlunmun baa'n mɪnnda anɔan kɔn anun, gua nɪn asɔ. Be kɔ nyannjɪ yɪ. ⁵ Bé mɔ be wɔ ebele'n, bé mmie-mɔ kɔ bisa bé ke: “Emɔ le yɔ nzu? Nzu ati yê emɔ le nyannjɪ afunlunmun baa'n?” ⁶ Be bualɪ bé ke Zozi hanlɪn helelɪ bé'n, yê menian sɔ'n-mɔ yacili bé maan be falɪ be hɔlɪ ɔ. ⁷ Be kɔ fa afunlunmun baa'n be kɔ bele Zozi, be kɔ fa bé taladie'n-mɔ be kɔ gua naan nɪn asɔ. Zozi kɔ fɔ kɔ tanlanlɪn sɔ. ⁸ Menian dɔɔn kɔ sɪsɛ bé etanlan'n-mɔ atɪn nɪn anun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ kpɪkpe aye male be kɔ sɪsɛ yɪ atɪn nɪn anun. ⁹ Bé mɔ be li Zozi anyunnun'n ɔ nɔn bé mɔ be li yɪ nzin'n, be le tɪan be kan ke: “Hozanna! *Nyila hán sɔanlan ehi m'ɔ le ba wɔ yé Mɪn dunman nun'n!* ¹⁰ Nyila hán belemgbɪn'n m'ɔ le ba sesie yé sɪ Davidi belemgbɪn mán'n. Hozanna! Nyila hán yé Mɪn m'ɔ wɔ anwunno anwunno elɔ'n!”

¹¹ Zozi kɔ ju Zoluzalemɔn. ɔ kɔ wɔlɔ Nyanmɪan sua nɪn anun. ɔ kɔ nenɪan ebele ninngɛ'n-mɔ kɔvalaa kɔ yue. ɔ nɔn yɪ menian bulu nɔn nnyuan'n, be kɔ hɔ Betanin. ɔ sanlɪn ke anɪn alíe le yɔ.

Zozi 'ba bɔ figi baka kɔn sasan
(Matie 21.18-19)

¹² Be lalɪ alíe hɪnlɪn mɔ be fi Betanin be 'kɔ'n, ehɔɛ kɔ hun Zozi. ¹³ ɔ kɔ nwun *figi baka kɔn mɔa elɔ. Nyâ wɔ sɔ. Zozi kɔ hɔ yɪ bu ɔ 'kɔ a nɪan se ɔ kɔ nyan figi bie kɔ li a. ɔ 'kɔ ju a, like fí nɔn man sɔ, nyâ ngɔnmɪn, ɔ sanlɪn ke ɔ juli man figi nɪn esúe tɛmɔn. ¹⁴ Mɔ Zozi nwunlɪn yɪ sɔ'n, yɪ nwan: “Wó baka ehi, ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, sɔanlan fí ngɔ li wó sɔ baa kón lé!” M'ɔ hanlɪn sɔ'n, yɪ menian'n-mɔ kɔ tɪ.

Zozi 'ba fɔan bé mɔ be di gua

Nyanmian awulo nun anun'n

(Matie 21.12-17, Luku 19.45-48, Zvan 2.13-22)

¹⁵ Zozi non yí menian'n-mò fi Betanin be kò a Zoluzalemun. Zozi kò wòlò Nyanmian awulo nun anun. O kò fòan bé kwalaa mò be di gua awulo nun anun'n. O kò han bé mò be kaci esika'n tabilì'n-mò kò gua. Bé mò be le tònin mólònonman'n-mò, o kò han bé bia'n mò kò gua. ¹⁶ O'a mman man sòanlan fíí atin o'a nzua man ninngé o'a nzin man Nyanmian awulo nun anun. ¹⁷ M'ò yòlì sò yuelì'n, o kò hehele menian'n-mò ninngé. Yí nwan: "Asò b'a ngele man yí ke Nyanmian nwan: *Be 'ba fèlè mín awulo'n mán mán kwalaa mmòtòe awulo o?* Nan o yò se mò emò a fa a kaci emò *awue awulo'n?*"

¹⁸ Mò Nyanmian tēyifòe'n-mò non mala nun asò mgbain'n-mò tìlì ejòlè sò'n, o ngò yò bé fè fíí. Èbele ala, be kò kpòndè atin mò be 'sìn sò nán be cì yí be kun yí. Nan kòsò be sulo yí, o sanlìn ke yí like'n m'ò kele'n yò menian'n-mò mò b'a yia èbele'n kwalaa fè sònman. ¹⁹ Mò alíe'n yòlì'n, Zozi non yí menian'n-mò fi Zoluzalemun kulo nun anun be kò fite.

Figì baka'n mò Zozi bòlì yí

sasan nun anwòn ejòlè'n

(Matie 21.20-22)

²⁰ Alíe hùnlìn mò be 'sìn'n, Zozi menian'n-mò kò nwun figì baka'n. O fi yí anwunno o'a yòlì dede o'a ju yí bò asì. ²¹ Èbele ala, Pìelì kò kaci ejòlè'n mò Zozi hanlìn'n. Nán o'a se yí ke: "Yé Mìn, nian ke figì baka'n mò è bòlì yí sasan nun a yue yòlì o."

²² Mò Pìelì hanlìn sò yuelì'n, Zozi kò se bé ke: "Èmò lé Nyanmian be lí. ²³ Mùn kan yí ananhòlè mìn kele emò ke se sòanlan kònzò man akpòlòwà wò yí ahònlìn nun anun, nan o de di ke m'ò le kan'n 'yò sò man yí a, se o se bókà èhì ke: 'Bókà, fi ewa tutu kò tò jenvie nun anun' an, bókà'n 'tutu kò tò nun. ²⁴ Yí sò ati, mìn kan mìn kele emò ke, like biala mò emò kò sele wò Nyanmian èlò'n, emò lé lí ke emò asa a han yí. Afì o 'fa man emò. ²⁵ Mèlè mò emò jin be le yò asònlìn'n, se sòanlan bie anwòn ejòlè wò emò akunnun an, emò fá yí nwòn sa be hyé yí. Nán Nyanmian a fa emò anwòn sa diè nun a hye emò. [²⁶ Nan se emò a nva man yí nwòn sa b'a nje man yí a, emò Asì'n kòsò m'ò wò anwunno'n nva man emò diè'n nje man emò.]"

Zozi tunmin'n mò le yí'n

(Matie 21.23-27, Luku 20.1-8)

²⁷ Zozi non yí menian'n-mò kò sa kò hò Zoluzalemun èlò biekun. Mèlè mò anùn o le kpanza Nyanmian awulo nun anun'n, Nyanmian tēyifòe'n-mò, non mala nun asò mgbain'n-mò, non Zufò mgbain'n-mò kò a yí nwòn èbele. ²⁸ Bè kò bisa yí ke: "Tunmin benin yê è le yí è yò ninngé sò mò o? Nwan sòanlan diè yê o manlìn wó atìn ke è yó o?"

29 Zozi kɔ bua bé kɛ: “Mín 'ba bisa ɛmɔ kosuan kɔn. Sɛ ɛmɔ tu yí nwan an, sɔnanlan'n m'ɔ manlɔn mín atɔn maan mín yɔ ninngɛ'n-mɔ'n, mín 'kan mín kele ɛmɔ. 30 Ɛsɔnlan'n mɔ Zɔvan sɔnɔn menian'n-mɔ'n, ɔ fi Nyanmian ɛlɔ anaan ɔ fi kulo menian'n-mɔ ɛlɔ ɔ? Ɛmɔ búá mín bie.”

31 Mɔ Zozi bisalɔ bé kosuan sɔ'n, bɛ kɔ han yí bé afian ɛlɔ kɛ: “Sɛ yɛ bua yí kɛ: ‘Nyanmian yê ɔ sɔnanlɔn yí’ a, ɔ 'ba bisa yé kɛ: ‘Anɔn nzukɛ ati yê ɛmɔ a nne man yí ɛjɔlɛ'n b'a nni man'n?’ 32 Sɛ yɛ kan kɛ: ‘Menian'n-mɔ yê bɛ sɔnanlɔn yí’ a, ...” (Bɛ sulo bagua'n, afi menian'n-mɔ kwalaa de tɔ nun kɛ Zɔvan tɔ Nyanmian kpɔmanfɔvɛ sakpa.)

33 Ɛhɔ a, bɛ kɔ bua Zozi kɛ: “Yɛ nzi man.”

Zozi kɔsɔ kɔ se bé kɛ: “Mín kɔsɔ mín ngele man ɛmɔ sɔnanlan'n m'ɔ man mín atɔn maan mín yɔ mín ninngɛ sɔ'n-mɔ'n.”

12

Divin ebo nin anwon anyɔndala'n (Matie 21.33-46, Luku 20.9-19)

1 M'ɔ yɔlɔ sɔ'n, Zozi kɔ han ɛjɔlɛ ɔ kɔ bu yí anyɔndala nun ɔ kɔ hele bé kɛ: “Ɛhɔ bian kɔn kɔ sɔn yí divin ebo. Ɔ kɔ hyɔ yí nwon. Ɔ kɔ fun kunman kɔn m'ɔ hyuhyuin yí nzan'n gua nun ɔ. Ɔ kɔ si sua hyilili kɔn sɔ. Sua sɔ'n tɔ kannganlaun. Bɛ fɔ sɔ bɛ sisa ebo'n. ɔ kɔ fa ebo'n kɔ wula kpafɔ-mɔ asa nun. Yê ɔ hɔlɔ yí atɔn ɔ. 2 Mɔ divin nin ɛtɛ'n tɛmɔn juli'n, bian'n sɔ'n kɔ sɔnan yí ngɔa'n-mɔ anun kɔn kpafɔ'n-mɔ anwon ɛlɔ kɛ ɔ hó lé yí diɛ'n béle yí. 3 Kpafɔ'n-mɔ kɔ hyɔ akɔa'n bɛ kɔ bu yí dede bɛ kɔ hihan yí nun ɔ kɔ fa yí sa to ɔ kɔ sa kɔ hɔ. 4 Bian'n kɔ sɔnan yí akɔa'n kɔn biekun bé nwon ɛlɔ. Bɛ kɔ hyɔ yí kɔsɔ bɛ kɔ tɔtɔ yí ti nin anun kɔtɔlɛ. Bɛ kɔ kpɔkɔpɛ yí nzɔba, bɛ kɔ hihan yí nun. 5 Yí kpê nsan nin asɔ, bian'n kɔ sɔnan yí akɔa'n kɔn biekun bé nwon ɛlɔ. Nan yí diɛ, bɛ kɔ hun yí. Ɛsɛ bian'n kɔ sɔnan yí ngɔa'n-mɔ dɔsɔn bé nwon ɛlɔ biekun. Bɛ kɔ hyɔ mmie-mɔ bɛ kɔ bu bé, bɛ kɔ hun mmie-mɔ kɔsɔ.

6 “Sɔnanlan mɔ ɔ'a ha bian nin asa nun'n y'ɔ le yí wa baa belenzua kɔnmgbá cein'n. Kasian'n, ɔ kɔ sɔnan baa sɔ'n m'ɔ tɔ yí ehulo baa'n. Yí nwan: ‘Kɛmɔ ɔ tɔ mín kunnun baa'n, mín de mín di kɛ bɛ 'ba man yí anyɔnnzɔ.’

7 “Nan mele mɔ bé nyɔn bɔlɔ bian nin awa'n, bɛ kɔ han yí bé afian ɛlɔ kɛ: ‘Bɛ nían, yí koliaja'n yê ɔ le ba nin ɔ. Bɛ mán yɛ hún yí, anɔn yí ajâ nin a yɔ yé diɛ.’

8 “Ɛhɔ a, bɛ kɔ sɔ yí bɛ kɔ hun yí. Bɛ kɔ yɔ yí fuin nin ebo nun asɔ.” 9 Zozi kɔ bisa bé kɛ: “Sɔnanlan'n m'ɔ le ebo'n, anɔn nzu yê ɔ y'ɔ ɔ? Sɛ ɔ ba a, ɔ 'kun kpafɔ'n-mɔ ɔ fa yí ebo'n ɔ wula menian nɔvɔfɔlɛ asa nun. 10 Asɔ ɛmɔ kɔnnɔgalɔ man ɛjɔlɛ ɛhɔ Ɛhele Ɛjɔle nin anun lé ɔ? B'a hele yí nun kɛ:

Ɛbɔvɛ'n mɔ bé mɔ bɛ le si sua nin a ju a tɔ'n,

yíyê ɔ'a kaci ayialie nin asv ebve'n
 m'ò le sua nin anun nin ɔ.
 11 E 'nwun like mɔ yé Mìn a yɔ'n,
 ɔ yɔ enyinmun wɔ yé nyinsv."

12 Zufv mgbain'n-mɔ kɔ nwun yí ke bé ti yê Zozi a bu yí anyɛndala sɔ nin ɔ. Ehi ati, be kpɔndeli atɛn mɔ be 'sɛn sv be ci yí. Nan kɔsv meninsɔnman'n dunman nun, be sulo. Be kɔ yaci yí be kɔ hɔ.

Sezaa ajule'n

(Matie 22.15-22, Luku 20.20-26)

13 Be kɔ sɔan *Falisifve'n mmie-mɔ nɔn belemgbin Elɔɔ menian'n mmie-mɔ Zozi anwɔn ebele ke be hó tétie yí nɔan nun. 14 Be walɔ tɔlɔ yí a, bé nwan: "Kpain, ye sɔ ke wó die, e kan ananhɔle. Menian'n-mɔ ajɔnlɔn mɔ be kɔ fa'n, e nzulo man yí nzin. Afi e nnian man sɔanlan nyunnun e mmua man yí ndee. Like mɔ Nyanmian kulo ke sɔanlan yó'n, e kele yí ananhɔle. Asv yé mala'n kele ke ye túa ajule ye mán Lɔmɔn belemgbin *Sezaa ɔ? Se ye túa a, kan. Se nán ye tua kɔsv a, kan."

15 Nan Zozi nwunlin bé ajɔnlɔn'n mɔ b'a fa'n, ɔ kɔ bisa bé ke: "Nzuke ati yê emɔ le tetie mín nɔan nun ɔ? Emɔ fá bé esika'n kɔn be mán n nían." 16 Be kɔ fa kɔn be kɔ bele yí. Zozi kɔ bisa bé ke: "Nwan nvoninnin die ɔ nɔn dunman benin yê ɔ wɔ esika nin asv ɔ?"

Bé nwan: "Belemgbin Sezaa ɔ."

17 Zozi nwan: "M'ò ti Sezaa die'n, emɔ fá man yí, yê m'ò ti Nyanmian kɔsv die'n, emɔ fá man yí." Zozi mmua sɔ'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn.

Ewuetinngɛ nin anwɔn kosuan'n

(Matie 22.23-33, Luku 20.27-40)

18 Ehi anzin, *Sadusifve'n-mɔ mɔ bé nwan sɔanlan wu a, ɔ fi ewue nun ɔ ndinngɛ man'n, bé mmie-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele. Be kɔ bisa yí kosuan kɔn ke: 19 "Kpain, Moyizɔ a hele a man yé ke: *Belenzua kɔn m'ò nɔn yí yi b'a nwɔ man baa fí dede nán se ɔ wu a, yí nianman'n fá yí yí'n. ɔ nɔn yí be wó mma maan be lí m'ò wuli nin aja nun.* 20 Nan daba anɔn anianman mmelenzua nsv wɔ ebele. Nunhan kpain'n jalɔ balasua kɔn. ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fí dede ɔ wuli. 21 M'ò tɔtɔva yí'n, ɔ jalɔ balasua sɔ'n, ɔ nɔn yí b'a nwɔ man baa fí dede ɔ wuli. Yí nsan nin asv'n, ke ɔ ti yí nin ala'n. 22 Be le yí sɔ dede bé anianman nsv'n kwalaa be kɔ yue wu. Bé bie fí nɔn balasua nin a nwɔ man baa. Balasua'n kɔsv kɔ wu. 23 Ewuetinngɛ cian'n, mɔ menian'n-mɔ kwalaa 'ba tinngɛ'n, bé anianman nsv'n, nunhan benin yê ɔ 'ja balasua'n biekun ɔ? Afi bé anianman nsv'n kwalaa nunhan kɔn biala jalɔ balasua sɔ'n bie."

²⁴ Zozi kɔ bua bé kɛ: “Kɛmɔ ɛmɔ nzɪ man Nyanmian Anvan Ejɔlɛ'n, ɔ nɔn Nyanmian tunmin'n, yí ti yê ɔ man ɛmɔ a fɔn ɔ. ²⁵ Ɔ sanlɪn kɛ ewuetinngɛ cian'n, mmelenzua'n-mɔ ngɔ ja man mmala. Mmala'n-mɔ kɔsɔv ngɔ ja man mmian. Bɛ 'ba kaci kɛ nyanmiansɔv mmɔfɔvɛ'n-mɔ. ²⁶ M'ɔ tɪ ewuetinngɛ nɪn anwɔn ejɔlɛ'n, ejɔlɛ mɔ Moyizɪ helelɪ'n, ɛmɔ kɪngalɪ man yí lé ɔ? Kalata'n lɛ keke kɛ anɪn sɪn'n lɛ sɔ baka kaan kɔn ati sɔ. Nyanmian felelɪ Moyizɪ a, yí nwan: *N di Abalahamɔn Nyanmian, Izakɪ Nyanmian, ɛsɛ n di Zvakɔbɔv kɔsɔv Nyanmian?* ²⁷ Ɛmɔ a fɔn bɔkɔɔ. Ɔ sanlɪn kɛ, Nyanmian tɪ man ewue mma'n-mɔ Nyanmian. Nan ɔ tɪ ngɔan mma'n-mɔ Nyanmian.”

Mala'n m'ɔ tɪ kpili tala bé kwalaa'n
(*Matie 22.34-40, Luku 10.25-28*)

²⁸ Mɛlɛ mɔ *Sadusifɔvɛ'n-mɔ nɔn Zozi 'jujɔ'n, *mala nɪn asɔv kpain'n kɔn tɪlɪ bé ngan. Kɛmɔ ɔ nwunlin kɛ Zozi a bua Sadusifɔvɛ'n-mɔ kpa'n, ɔ kɔ kpɔnngɛ yí nwɔn ɛlɔ, yí nwan: “Mala benin yê ɔ tɪ kpili tala mala'n-mɔ kwalaa ɔ?”

²⁹ Zozi kɔ bua yí kɛ: “Mala'n m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le ɛhɪ: *Izalayɛ amma, bɛ tíe, yé Mɪn Nyanmian angɔnmɪn yê ɔ tɪ Nyanmian ɔ.* ³⁰ *Fa wɔ ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ɛkala'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ anwɔnsele'n kwalaa kulo yé Mɪn Nyanmian.* ³¹ M'ɔ tian yí nnyuan'n, y'ɔ le ɛhɪ: *Kulo wɔ manngɔn kɛ wɔ muonun wɔ nwɔn.* Mala fíí nnɔn man ɛbele m'ɔ tala mala nnyuan ɛhɪ ɔ.”

³² Mɔ Zozi hanlɪn ɛhɪ'n, mala nɪn asɔv kpain'n nwan: “Kpain, fɔ́ɔn, a han ananhɔle! Nyanmian tɪ kɔnmgbɔ cein, bie fíí kɔn nnɔn man yí nzin. ³³ Sɛ ɛ fa wɔ ahɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ ajɔnlɪn'n kwalaa, ɔ nɔn wɔ anwɔnsele'n kwalaa, ɛ kulo Nyanmian, ɛ kulo wɔ manngɔn kɛ ɛ kulo wɔ muonun wɔ nwɔn nɪn an, ɔ tɪ kpa tala tɛɛ ɛyɛ nɔn afɔlɛ ngacile'n kwalaaatin.”

³⁴ Bian'n kɔ bua ejɔlɛ'n ngele sɔ. Yí ti, Zozi hanlɪn helelɪ yí kɛ: “A mantan Nyanmian Belemgbin Mân'n.” Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, sɔanlan fíí a mmisa man yí kosuan fíí kɔn.

Kilisi'n nɔn belemgbin Davidi
(*Matie 22.41-46, Luku 20.41-44*)

³⁵ Anɪn Zozi wɔ Nyanmian awulo nɪn anɪn, ɔ le kekele menian'n-mɔ ninngɛ. Ɔ kɔ bisa bé kɛ: “Ɔ yɔ sɛ mɔ *mala nɪn asɔv mgbain'n-mɔ kwalaa kan kɛ belemgbin Davidi awa y'ɔ le *Kilisi'n? ³⁶ Davidi muonun, mɔ Nyanmian Wawe'n wɔlɔlɪ yí nun'n, yí nwan:

Edannganman a han a hele mín Mɪn kɛ:
Tanlan mín fama sɔ,
nán mín 'ba fa wɔ mgbɔfɔvɛ'n-mɔ
mɪn gua wɔ ja abɔ.

³⁷ Davidi muonun feleli yí Mún. Anun ɔ yɔ se m'ɔ kɔala ke ɔ yɔ yí wa'n?" Meninsɔnman'n le fe elie be tie ejɔle'n mɔ Zozi le kan'n.

Zozi 'ba tu menian'n-mɔ fɔɔ

wɔ mala nún asɔ mgbain'n-mɔ anwɔn
(*Matie 23.1-12, Luku 20.45-47*)

³⁸ Zozi like ehehele nún anun, ɔ kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n ke: “Emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ mala nún asɔ mgbain'n-mɔ anwɔn. Be kulo taladié ndɔndɔn ewula nanndi menian'n-mɔ anun. Gua nún asɔ, be kulo ke menian'n-mɔ man bé anyɔnzɔ. Be 'bisa bé ahɔn an, be kan ke: ‘Kpain, ahɔn o!’ ³⁹ Se menian yia nán be 'didi tɔbɔli'n-mɔ anwɔn an, menian mgbili mgbili lɔka yê be kpɔndɛ ɔ. Be kɔ asɔnɔn sua'n-mɔ anun an, bia'n-mɔ m'ɔ jijin bé nyunnun'n, sɔ yê be tanlan ɔ. ⁴⁰ Be kpɔkpɔ kunlannvɛ'n-mɔ anwɔn kpa bɔkɔɔ. Be 'yɔ asɔnɔn an, be yɔ mmɔtɔvɛ ndɔndɔn be kele bé nwɔn ke be ti meninkpa. Bé nyɔliɛ sɔ'n-mɔ anwɔn, ahatua mɔ be 'ba nyan yí'n, ɔ ti kpili sɔnman.”

Kunlannvɛ balasua nún acɛdiɛ'n
(*Luku 21.1-4*)

⁴¹ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ tanlan asɔ Nyanmian awulo nún anun lɔka mɔ be tɔ acɛdiɛ'n. Ke meninsɔnman'n kpɔn tɔ esika'n, Zozi ti ebele yí nyɔn ta bé. Esikafɔvɛ nwala kpa kɔ gua nún esika dɔvɔn. ⁴² Kunlannvɛ balasua kɔn kɔ a, ɔ ti ehianfɔvɛ kpa. ɔ kɔ tɔ babulu ngɔkɔn ngɔkɔn nnyuan alaka nún anun.

⁴³ Mɔ Zozi nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ fele yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Mún kan yí ananhɔle mún kele emɔ ke, ehianfɔvɛ kunlannvɛ balasua ehi, ɔ'a tɔ esika dɔvɔn ɔ'a tala bé kɔalaa mɔ b'a tɔ esika alaka nún anun'n. ⁴⁴ ɔ sanlɔn ke, bé kɔalaatin, esika mɔ be mianlɔn man yí nwɔn'n yê b'a fa b'a gua nún ɔ. Nan yí diɛ, yí ehianfɔvɛ esika kaan m'ɔ le m'ɔ kɔ fa kɔ li alie'n yê ɔ'a fa ɔ'a tɔ alaka nún anun nún ɔ.”

13

Nyanmian awulo nún ebubue nún anwɔn ejɔle'n
(*Matie 24.1-14, Luku 21.5-19*)

¹ Mɔ Zozi fi Nyanmian awulo nún anun ɔ 'fite'n, yí menian'n-mɔ anun kɔn nwan: “Kpain, nían. Nyɔbɔvɛ ehi-mɔ, nyanmɔnsemɔn, be nnwun man yí nwɔn sɔ. B'a fa b'a sisi sua'n-mɔ nganlanman nganlanman sɔnman!”

² Zozi kɔ se yí ke: “E nwun sua mgbili ehi-mɔ ɔ? Eɔvɛ baa kɔn ngɔ tanlan man yí mangɔn asɔ. Be 'kan yí kɔalaa be gua asɔ cian bie.”

Munnzue nɔn ahɔlɔwa'n
(*Matie 24.3-14, Luku 21.7-19*)

³ Zozi fi ebele ɔ kɔ hɔ kɔ fu *Olivu buka nin asu ɔ kɔ tanlan asi. Buکا sɔ'n nɔn Nyanmian awulo nin anyin wɔ su. Kemɔ ɔ nɔn Pielɩ nɔn Zɔan, nɔn Zɔakɩ nɔn Andele angɔnmɩn ala yê be hɔli'n, be kɔ bisa yí ke: ⁴ “Anɩn cɩan benin yê nyɔbuɛ sɔ'n-mɔ 'kan gua asi ɔ, kan kele yé? Se mele'n ju kusu a, nzɔle benin yê be 'fa be nwun yí ke yí ayuelie temɔn a ju ɔ?”

⁵ Ehi a, Zozi kɔ sɔsɔ ejɔle su. Yí nwan: “Emɔ nían bé nwɔn kpa nán abie a nnaka man emɔ. ⁶ ɔ sanlɩn ke menian dɔɔn 'ba nanndi mín dunman nin asu nan kɔn biala kan ke: 'Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandefuɛ'n y'ɔ le mín.' Be 'kan sɔ be laka menian dɔɔn. ⁷ Se emɔ ti ke be le kan elɔe ejɔle, anaan emɔ ti elɔe angan an, nán be man bé lɔa bɔ bé nwɔn. ɔ se ke ninnge sɔ'n-mɔ jú su, nan kusu anɩn ayuelie'n juli man. ⁸ Mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nɔn mân kɔn be kɔn elɔe. Belemgbin mân kɔn 'ba jasɔ ɔ nɔn belemgbin mân kɔn be kɔn elɔe. Asiɛ'n 'ba kpusu wɔ lika dɔɔn. Ehoɛ 'ba kpɩn. Ehi kwalaa 'ba yɔ ke awɔle yale nin abubu'n.

⁹ “Emɔ nían bé nwɔn kpa. Be 'ba fa emɔ be kɔ bé mɔ be di ejɔle'n-mɔ aja su. Be 'ba bu emɔ Zufu'n-mɔ asɔnɩn sua'n-mɔ anun. Be nɔn emɔ 'ba hɔ mân mgbain'n-mɔ, nɔn mmelemgbin'n-mɔ anyunnun wɔ mín dunman nun maan emɔ di mín nwɔn adanzie. ¹⁰ Afi ɔ fata ke be di mɔa be bɔ Ejɔlekpa'n be kele eyuadi nin anun menian'n-mɔ kwalaaɩn.

¹¹ “Mele mɔ be kɔ hyi emɔ, be nɔn emɔ kɔ hɔ bé mɔ be di ejɔle'n-mɔ aja su'n, ejɔle m'ɔ di mɔ emɔ kan'n, nán be di mɔa be susu yí nwɔn. Nan ejɔle m'ɔ kɔ tɔ emɔ ati anun dɔhyɔli sɔ nin anun'n, emɔ hán. ɔ sanlɩn ke Wawe Nwanzan-nwanzan'n yê ɔ 'fa ejɔle sɔ'n wula emɔ anɔan maan emɔ kan ɔ. ¹² Anianman'n 'ba yi yí nianman maan be kun yí. Siɛ'n-mɔ kusu 'ba yi bé mma'n-mɔ maan be kun bé. Mma'n-mɔ kusu 'ba jasɔ bé si-mɔ akɔmɩn anun maan be kun bé. ¹³ Mín dunman nun, menian'n-mɔ kwalaa 'ba fa emɔ anwɔn ekpɔ. Nan nunhan m'ɔ kɔ jinlan kpunndiin dede ɔ kɔ ju yí ayuelie'n, ɔ 'nyan yí ti.

Like ete kpili'n m'ɔ bɔ alba'n

(Matie 24.15-28, Luku 21.20-24)

¹⁴ “Emɔ 'ba nwun like ete kpili'n m'ɔ bɔ alba m'ɔ man sɔanlan anwɔn bubu yí'n ke ɔ jin lika m'ɔ nvata man ke ɔ jinlan'n. (Sɔanlan m'ɔ le kɩnga lika sɔ'n, ɔ tí yí bu kpa.) Temɔn sɔ'n, bé mɔ be wɔ Zude mân nin anun'n, be nwánndi be hó mmɔka'n-mɔ asu. ¹⁵ Sɔanlan m'ɔ kɔ fu yí sua nin ati su'n, n'ɔ ju kɔ yí sua nin anun, ɔ fa like. ¹⁶ M'ɔ kɔ hɔ ebolo'n, n'ɔ sa ba kulo, n'ɔ sa ba fa taladie. ¹⁷ Mele sɔ'n, mmalasua'n-mɔ mɔ be le nwɔnnze'n, ɔ nɔn bé mɔ be le nɔan mma'n, bé yakɔ! ¹⁸ Emɔ séle Nyanmian ke n'ɔ man mele sɔ'n yia fɔsie nun. ¹⁹ ɔ sanlɩn ke Nyanmian bɔli mân'n dede m'ɔ ju ene'n, be nwunlin man yí nwɔn su yale sua lé. Yê yí nwɔn su yale fíi ngɔ a man kón. ²⁰ Se yé Mɩn a mgbɛ man cɩan

sɔ'n-mɔ asu a, sɔanlan fii nnyan man yi ti. Nan be mɔ ɔ'a kpa be ɔ'a yɔ yi die'n dunman nun, ɔ'a kpe cian sɔ'n-mɔ asu. ²¹ Yi ti, se abie se emɔ ke: 'Emɔ nian, Kilisi'n, Belemgbin Ngvandefue'n, ɔ wɔ ewa anaan ɔ wɔ elo' a, nan be te yi su. ²² Ato Kilisi, nun ato mgbɔmanfue dɔɔn 'ba fite. Be 'ba yɔ nzɔle nun asinbenwɔn ninngɛ be bɔ menian'n-mɔ apoo. Eɛe bɔbɔ, se be kwalala yi yɔ a, be 'laka be mɔ Nyanmian a kpa be a yɔ yi die'n-mɔ. ²³ Nan emɔ die, m'an li mva m'an kannzɔ emɔ! Yi ti, emɔ nian be nwɔn kpa.

Mân Baa nin ewale'n
(Matie 24.29-31, Luku 21.25-28)

²⁴ "Nan mele sɔ nun anun, yale elie mele nin anzin, senze'n 'ba lu tuun, sala'n ngɔ ta man kɔn. ²⁵ Nzalama'n-mɔ fi anwunno be 'ba tutu be gua asi. Anwunno elɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaaatin 'ba kpusu. ²⁶ Ebele nin anun, be 'ba nwun Mân Baa'n, ke ɔ fi bolé nin anun nyanmiansu ɔ le ba. ɔ le tunmin kpili kpa ɔ nun anunminnyanmɔn. ²⁷ Temɔn sɔ nun anun, ɔ nun yi nyanmiansu mmɔfue'n-mɔ yê ɔ 'ba a ɔ. ɔ 'ba hohuan yi menian'n-mɔ mɔ be wɔ asie nin asu ewa lika kwalaa nin anuan.

Figi baka nin anwɔn anyindala'n
(Matie 24.32-35, Luku 21.29-33)

²⁸ "Emɔ fá be nyin be tɔ figi baka nin anwɔn. Mele mɔ emɔ kɔ nwun ke asaa mma a fifi yi nwɔn'n, mɔ yi nyâ'n le wula'n, anin emɔ si ke mele kpa'n mɔ be nyan sɔ mma nin a kpunngɛ. ²⁹ Yi su kusɔ ala, mele mɔ emɔ kɔ nwun ehi kwalaa'n, anin emɔ si ke Mân Baa nin ewale nin a ju a yue, ɔ'a mantan emɔ kuku. ³⁰ Mun kan yi ananhɔle min kele emɔ ke ajulisɔ menian ehi-mɔ ngɔ yue man wu nán ninngɛ sɔ'n-mɔ temɔn a ju. ³¹ Anwunno nun asi 'ba kpe nun, nan mín Nwan Ejɔle'n die, ɔ mgbe man nun lé.

Emɔ tánlan be sísa
(Matie 24.36-44)

³² "Nan kusɔ cian sɔ'n, anaan dɔe sɔ'n, yi die, sɔanlan fii nzi man. Nyanmiansu mmɔfue'n-mɔ o, Nyanmian Awa nin o, be fii be nzi man. Sie nun angɔnmun yê ɔ si ɔ. ³³ Emɔ nian be nwɔn kpa, emɔ tánlan be sísa. Afi emɔ nzi man mele mɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kɔ a ɔ. ³⁴ ɔ ti ke sɔanlan m'ɔ le kɔ atun, mɔ ɔ'a yaci yi awulo'n ɔ'a wula yi ngɔa'n-mɔ asa nun ɔ. ɔ'a fa sɔanlan kɔn junman die m'ɔ fata ke ɔ di'n ɔ'a man yi. ɔ feleli sɔanlan'n m'ɔ sisa awulo nun an, yi nwan: 'Wɔ die, n'ɛ dafi.' ³⁵ Yi ti, emɔ tánlan be sísa. Afi emɔ nzi man mele mɔ sɔanlan'n m'ɔ le awulo'n kɔ a ɔ. ³⁶ Se ɔ 'ba nɔsɔba e, se alimunnun e, se alibahian e, se ngelemɔ e, emɔ nzi man. Afi, se ɔ ba nvu nun, nán emɔ le dafi a, ɔ ngɔ yɔ man sese. ³⁷ Mɔ mun kan min kele emɔ'n, mun kan min man menian'n-mɔ kwalaaatin: Emɔ tánlan be sísa."

14

*Zufv mgbain'n-mə 'ba hɔ Zozi ati ahuan
(Matie 26.1-5, Luku 22.1-2, Zvan 11.45-53)*

¹ M'ɔ ka cian nnyuan nán Paki'n non kpaɔn'n mə fali ayile nnon man nun'n feti nun a ju'n, Nyanmian tɛɛyɪfɔe mgbain'n-mə, non mala nun asɔ mgbain'n-mə kɔ kpɔnndɛ atɪn mə be 'sɪn sɔ nán be cɪ Zozi be kun yí. ² Ehi, be kɔ han yí bé afian elɔ ke: “Nán be man ye cɪ yí feti nun anun. Se ye cɪ yí feti nun anun an, bagua'n 'ba jasɔ yé kɔmɪn anun.”

*Balasua kɔn 'ba kaci anatılı gua Zozi ati nun asɔ
(Matie 26.6-13, Zvan 12.1-8)*

³ Anun Zozi wɔ Betanin. ɔ kɔ sike bian kɔn awulo. Bian sɔ'n li Simɔn, ɔ ti kokobefɔe daba. Be gua tɔbɪli nun anwɔn mə be 'di like'n, balasua kɔn kɔ a, ɔ le anatılı bondoman kɔn yí sa nun. Anatılı mə yí gua yɔ sɪ kpa wɔ bondoman sɔ nun anun. Baka'n mə be fele yí náá'n yê be fa be yɔ anatılı sɔ nun ɔ. Balasua'n kɔ bo bondoman'n, ɔ kɔ kaci nun anatılı'n ɔ kɔ gua Zozi ati nun asɔ.

⁴ Balasua sɔ'n nyɔle'n ngɔ yɔ man bé mə be gua ebele'n mmie-mə fe. Be kɔ han yí bé afian elɔ ke: “Anatılı ehi esecie die nun abɔ y'ɔ le benin? ⁵ Ahan be kɔala ke be tɔnɪn yí jete fufue eya nsan be fa yí esika'n be ce ehianfɔe'n-mə!” Be kɔ jujɔ balasua sɔ'n kpa.

⁶ Zozi nwan: “Emɔ yáci yí koun. Nzuke ati yê emɔ le di yí nwɔn yale ɔ? Like kpa yê ɔ'a yɔ ɔ'a man mín ɔ. ⁷ Ehianfɔe'n-mə die, emɔ non bé gua ewa dahuu. Cian biala mə emɔ kulo'n, emɔ kɔala ke be yɔ bé ye. Nan mín die, emɔ non mɪn le man ndanlanman daa. ⁸ M'ɔ kɔala yí yɔ'n yê ɔ'a yɔ ɔ. ɔ'a li mɔa ɔ'a fa anatılı'n ɔ a gugua mín nwɔn. ɔ ti ke mín esie yê ɔ'a sie nun ɔ. ⁹ Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke eyuadi'n lɪka biala mə be 'bɔ Ejɔlekpa'n, bé ti 'kaci balasua ehi be kan like mə ɔ'a yɔ nun anwɔn ejɔle.”

*Zudası 'ba yɪ Zozi man Nyanmian tɛɛyɪfɔe mgbain'n-mə
(Matie 26.14-16, Luku 22.3-6)*

¹⁰ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, Zudası Isikalɪɔti m'ɔ wɔ Zozi menian bulu non nnyuan nun anun bie'n, ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ tɛɛyɪfɔe mgbain'n-mə, ke ɔ 'yɪ Zozi man bé. ¹¹ Zudası bɔli bé amannɪe mə be tɪli ejɔle sɔ'n, be lili yí nwɔn fe kpa. Be kɔ han be kɔ hele yí ke se ɔ man bé sa kan Zozi sakpa a, be 'man yí esika. Zudası kɔ kpɔnndɛ atɪn mə ɔ 'sɪn sɔ ɔ yɪ Zozi man'n.

*Zozi non yí menian'n-mə 'ba li Paki alie'n
(Matie 26.17-25, Luku 22.7-14, 21-23, Zvan 13.21-30)*

¹² Ehi, cian'n mə be kun tɛɛ eyɪe bua'n, cian sɔ'n kɔnmgba yê be di kpaɔn'n mə fali ayile nnon man nun'n feti'n, Zozi menian'n-mə kɔ bisa yí ke: “Ninhan yê e kulo ke ye hó tɔn *Paki alie nun ɔ?”

¹³ Ehi a, Zozi kɔ sɔvan yí menian'n-mɔ anun nnyuan, yí nwan: “Emɔ hó kulo nun asɔ, emɔ non belenzua kɔn 'ba yia. ɔ sɔ nzue awɔa kɔn anun. Emɔ sí yí sɔ, ¹⁴ nán lika m'ɔ kɔ wɔlɔ'n, emɔ sé awulo nun asɔ munlan'n ke: ‘Yé Min nwan ye bísá wó ke sua'n m'ɔ non yí menian'n-mɔ 'di Paki'n nun'n wɔ nin?’ ¹⁵ Nán ɔ 'ba hele emɔ dabele kpili kɔn awaa nun asɔ elɔ. B'a yue nun sesie. Emɔ sésie Paki alie nun ebele.”

¹⁶ Zozi menian nnyuan'n kɔ hɔ kɔ ju kulo nun asɔ. Mɔ be juli elɔ'n, ke Zozi kpɔnlin hanlin yí'n, be nwunlin yí kwalaa sɔ. Be kɔ tɔn Paki alie'n be kɔ sesie yí ebele.

¹⁷ Nɔsɔba, Zozi non yí menian bulu non nnyuan'n, be kɔ a. ¹⁸ Be gua tɔbili nun anwɔn mɔ be 'didi'n, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke emɔ anun kɔn m'ɔ non mín le didi'n, ɔ 'ba yí mín man.”

¹⁹ Yí menian'n-mɔ anwɔn kɔ bubu bé. Bé nunhan kɔn biala nwan: “Yé Min, nán mín ɔ.”

²⁰ Zozi nwan: “Emɔ menian bulu non nnyuan'n, nunhan mɔ mín non yí yé sa wɔ talie kɔn anun'n, yí dein ɔ. ²¹ *Mân Baa'n 'ba wu ke be kpɔnlin be hanlin yí wɔ Eहेले Eजले kalata nun anun'n. Nan sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yí yí man'n, munnzue hán yí! ɔ ti kpa ke ahan b'a nwɔ man sɔanlan sɔ'n bɔbɔ!”

Zozi 'ba man yí menian'n-mɔ kominnian

(Matie 26.26-30, Luku 22.15-20, 1 Kolintı 11.23-25)

²² Temɔn mɔ be 'di like'n, Zozi kɔ fa kpaɔn, ɔ kɔ la Nyanmian ası. M'ɔ lalı Nyanmian ası yueli'n, ɔ kɔ bubu nun kɔ man yí menian'n-mɔ. Yí nwan: “Emɔ lé kpaɔn ehi be lí, ɔ ti mín nwɔnnaan.”

²³ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ fa divun kangɔ kɔn. ɔ kɔ la Nyanmian ası kɔ yue. ɔ kɔ fa kɔ man bé. Bé kwalaa be kɔ non.

²⁴ Yí nwan: “Nzan ehi ti mín moja. ɔ di Nyanmian nyhye'n m'ɔ non emɔ le di nun ajinlanmun. Moja sɔ'n, b'a butu yí b'a man menian dɔɔn. ²⁵ Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke mun non emɔ ye ngɔ non man nzan fíí kún dede ɔ 'ju cian mɔ ye kɔ yia Nyanmian Belemgbin Mân nun anun'n yê ye 'non nzan fɔfɔle ɔ.”

²⁶ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, be kɔ tɔ Izalayε ayε eyıε ejue. Be fi ebele, be kɔ fa *Olivɔ bɔka nun atın'n.

Zozi 'ba han ke Pıelı 'ba se ke ɔ nzı man yí

(Matie 26.31-35, Luku 22.31-34, Zvan 13.36-38)

²⁷ Be hɔlı juli bɔka nun asɔ elɔ a, Zozi nwan: “Emɔ kwalaa 'ba nwanndi mín. Afı b'a hele yí ke:

*Min 'ba hun bva enianfve'n,
yí mmva'n-mɔ kwalaa 'ba bɔ asanndıε.”*

²⁸ Nan Zozi selı bé ke: “Se n vi ewue nun mun tinngε a, mun 'di mɔa emɔ anyunnun Galile mân nun anun elɔ.”

29 Pielɪ nwan: “Se bé kwalaa be nwanndi wó a, mín kpɔnmgba cein diɛ min nnwanndi man wó.”

30 Ehi a, Zozi nwan: “Mun kan yí ananhɔle min kele wó ke, ene kɔngɔɛ dein, ɔ nun dede mɔ akɔ'n 'bɔ kokolokoo fâ nnyuan'n, anun a han yí fâ nsan ke ε nzi man mín.”

31 M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Pielɪ kɔ han yí seɛ kpa ke: “Se ɔ fata ke min nun wó ye wu bɔbɔ a, ye 'wu. Cian bie lé min ngan man ke min nzi man wó.” Zozi menian'n-mɔ kwalaa kɔ han sɔ.

*Zozi 'ba yɔ asɔnin Getisemanne
(Matie 26.36-46, Luku 22.39-46)*

32 M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi nun yí menian'n-mɔ hɔli Olivu buka nin asu lika kɔn. Lika sɔ'n, be fele yí Getisemane. Be juli ebele a, Zozi nwan: “Emɔ tánlan ewa, nan min 'ti mín nwɔn kaan min yɔ asɔnin.” 33 ɔ nun Pielɪ nun Zvan nun Zvakɪ be kɔ ti bé nwɔn. Esulo nun alɔabɔ kɔ han Zozi. 34 ɔ kɔ han kɔ hele yí menian nsan'n ke: “Ewue nin anwɔn alɔabɔ le kun mín. Emɔ tánlan ewa, be sɪsa.”

35 M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ hɔ yí nyunnun kaan. ɔ kɔ butu yí nyɪn asɪ ɔ kɔ seɛ ke amannɪnhunlun'n m'ɔ 'ba nwun yí dɔhyɔli sɔ nin anun'n, se Nyanmian kwalaa yí kpala gua a, ɔ kpála gúa. 36 Yí nzɛle nin anun, yí nwan: “Aba, mín Si, wó diɛ, like fíi nza man wó yɔ. Yí ti, amannɪnhunlun ehi mɔ min 'ba nwun yí'n, min 'sele wó ke ε kpála gúa. Nan kɔsɔ like biala anun, yɔ mɔ wó kunnun kulo nan n'ε yɔ mɔ min kulo'n.”

37 M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ sa kɔ a yí menian nsan'n-mɔ anwɔn ebele. ɔ 'ba ju a, anun be le dafi. ɔ feleli Pielɪ a, yí nwan: “Simɔn, ε le dafi? A ngɔala man asɪ tanlan dɔhyɔli kɔnmgba cein?”

38 Emɔ tánlan asɪ be yɔ asɔnin nán Abɔnsanmɔn a nzɔ man emɔ a nnian man. ɔ wɔ emɔ ahɔnlɪn nin anun ke emɔ 'yɔ, nan kɔsɔ anwɔnnaan'n le man anwɔnseɛ.”

39 ɔ kɔ yaci bé ebele ɔ kɔ hɔ asɔnin eyɔle biekun. ɔ kɔ han ejɔle kɔnmgba sɔ'n. 40 Eɛ ɔ wɔ ɛlɔ dede ɔ 'ba ju a, yí menian'n-mɔ le dafi. Be ngɔala man bé nyɪn ti fíi. Be nnwun man ejɔle mɔ be kan be kele yí ɔ.

41 M'ɔ wali yí kpê nsan nin asu'n, yí nwan: “Emɔ tɛ dafi be tɛ de bé ɛnwɔnmian? ɔ'a yɔ kpa sɔ! Dɔɛ nin a ju. Emɔ nían, be 'ba yí *Mân Baa'n be man menian ɛtefɔɛ'n-mɔ. 42 Emɔ jásu be mán ye hó! Emɔ nían, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yí mín man'n, ɔ'a ju ewa.”

*Zozi ehyɛ'n
(Matie 26.47-56, Luku 22.47-53, Zvan 18.3-12)*

43 Zozi anvan ngɔ tɔ man, yí menian bulu nun nnyuan nin anun kɔn'n mɔ be fele yí Zudasi'n kɔ fite ebele. ɔ 'ba a, menian dɔɔn si yí sɔ. Be lile dadɪɛ nun koloman. Menian sɔ'n-mɔ, tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mɔ, mala nin asu mgbain'n-mɔ nun Zufu mgbain'n-mɔ yê be sɔanlɪn bé ɔ.

44 Mɔ be 'ba'n, Zudasɩ mɔ ɔ 'yɩ Zozi man'n kɔ hele bé nzɔle kɔn. Yɩ nwan: “Sɔanlan'n mɔ n gɔ tɔ yɩ nun'n, anun emɔ sɩ ke yɩ dein yɩ ɔ. Emɔ hyɩ yɩ. Be sɔ yɩ kpa be nun yɩ hɔ.” 45 Mɔ Zudasɩ juli ebele'n, ɔ kɔ kpunngɛ Zozi, yɩ nwan: “*Labi!” M'ɔ feleɩ yɩ yueli'n, ɔ kɔ tɔ yɩ nun. 46 Ebele ala, menian sɔ'n-mɔ kɔ tɩ kɔ gua Zozi sɔ be kɔ hyɩ yɩ. 47 Nan mɔ menian sɔ'n-mɔ hyɩ Zozi'n, yɩ menian'n-mɔ anun kɔn kɔ hyɩn yɩ dadɩe'n. ɔ kɔ kpe Nyanmian tɛyɩfɔe kpain nin akɔa nin anzɔ'n.

48 M'ɔ yɔli sɔ'n Zozi nwan: “Nzuke ati yê emɔ 'ba hyɩ mín an, emɔ le dadɩe nun koloman ɔ? Asɔ kodiawu y'ɔ le mín ɔ? 49 Cian daa mín nun emɔ ye gua Nyanmian awulo nin anun, mɩn kekele emɔ Nyanmian Anvan Ejɔle. Temɔn sɔ'n, emɔ ngɔala man ke be ci mín. Nan ɔ se ke ɔ yɔ sɔ nán ejɔle'n mɔ Ehele Ejɔle'n hanɩn nin a kpɩn sɔ.” 50 Ehi a, Zozi menian'n-mɔ kwalaa kɔ yaci yɩ kɔ nwanndi.

51 Anɩn kpafɛle kɔn si Zozi sɔ, kisaan ala yê ɔ gua yɩ nwɔn ɔ. Be kɔ hyɩ yɩ, 52 ɔ kɔ foti bé sa, ɔ kɔ yaci yɩ etanlan nin ebele. ɔ kɔ fa yɩ nwɔn mgban ɔ kɔ nwanndi ɔ kɔ hɔ.

Be nun Zozi 'ba hɔ tɛyɩfɔe kpain nin aja sɔ

(Matie 26.57-68, Luku 22.54-55,63-71, Zvan 18.13-14,19-24)

53 Be nun Zozi kɔ hɔ Nyanmian *tɛyɩfɔe kpain nin anyun-nun. Ebele yê Nyanmian tɛyɩfɔe mgbain'n-mɔ nun Zufɔ mgbain'n-mɔ, nun *mala nin asɔ mgbain'n-mɔ kwalaa hɔli yiali ɔ. 54 Pɩɛli si Zozi sɔ, ɔ di yɩ fannvanndɔ. ɔ kɔ hɔ dede Nyanmian tɛyɩfɔe kpain nin awulo. ɔ kɔ tanlan sɩn nin anwɔn ebele lika mɔ tɛyɩfɔe kpain'n nzalafɔ'n-mɔ gua'n.

55 Nyanmian tɛyɩfɔe mgbain'n-mɔ, nun bé kwalaa mɔ be di ejɔle'n, be kɔ kpɔnnde atɩn mɔ be 'sɩn sɔ be tɔn Zozi esvan, be kun yɩ. Be kpɔnndeli, kɔsɔ be ngɔ nyan man bie. 56 Afi menian mmie-mɔ dɔɔn kpa kɔ tɔn yɩ esvan, nan bé kɔnmgba'n b'a kpali kpali menian sɔ'n-mɔ abu. 57 Mmie-mɔ kɔ jasɔ, be kɔ li ato be kɔ tɔ Zozi abu. Bé nwan: 58 “Y'a tɩ ke yɩ nwan: ‘Mɩn 'bubu Nyanmian awulo ehi mɔ menian'n-mɔ a si'n. Mɩn 'fa cian nsan mɩn si yɩ fɔfɔle. Fɔfɔle sɔ'n, nan kulo menian yê be 'si ɔ.’ ” 59 Nan ejɔle kpɔle kɔnmgba sɔ nin asɔ bɔbɔ, bé ngɔnmɩn, be kɔ kpali kpali bé bu.

60 Ehi a, Nyanmian tɛyɩfɔe kpain'n kɔ jasɔ bé kwalaa bé nyunnun ebele, ɔ kɔ bisa Zozi ke: “Ejɔle nwala ehi mɔ be le kan be gua wɔ sɔ'n, e mmua man bie ɔ?” 61 Zozi ngɔ buke yɩ nwan ngɔ han ejɔle fɩfɩ.

Nyanmian tɛyɩfɔe kpain'n kɔ bisa yɩ biekun ke: “Asɔ *Kilisi'n m'ɔ tɩ yé mân'n defɔe'n y'ɔ le wɔ ɔ? Nyanmian mɔ ye yɩ yɩ aye'n, yɩ Wa y'ɔ le wɔ ɔ?”

62 M'ɔ bisali kosuan sɔ'n, Zozi nwan: “Yuo ɔ, Kilisi'n y'ɔ le mín. Nan emɔ kwalaa be 'ba nwun yɩ ke Mân Baa'n tɩ Nyanmian

tunminfue'n yí fama so. E se emo 'ba nwun yí ke o fi nyanmianso bále nun anun o le ba.”

⁶³ Mò Nyanmian teeyifue kpain'n tili yí sua'n, o kò sosua yí muonun yí taladi'e'n m'ò wula nun anun. Yí nwan: “Ye mgbonnde man adanzie fíí kón. ⁶⁴ Emò a ti ke o'a jòjò o'a tia Nyanmian, yí ti, emò nwan nze?”

Bé kwalaa bé nwan o'a yò ete, o se ke be kun yí. ⁶⁵ Mmie-mò kò toto yí nyunnun ngesele. Be kò fia yí nyin be kò toto yí kòtòle. Bé nwan: “Kele yé sɔanlan'n mò o'a toto wó kòtòle'n!” Teeyifue kpain'n nzalafu'n-mò kò kpaci kpaci yí nyin nun asu.

Pielì 'ba se ke o nzi man Zozi

(Matie 26.69-75, Luku 22.56-62, Zvan 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Anun Pielì te wò awulo nun abo elo yê Nyanmian teeyifue kpain nun afanian'n-mò anun kòn walì o. ⁶⁷ M'ò nwunlin ke Pielì ti sìn nun anwòn ebele'n, o kò nwun yí nzòle. Yí nwan: “Wó kòsu wó, Zozi m'ò fi Nazaleti'n, e si yí so bie.”

⁶⁸ M'ò hanlin sò'n, Pielì kò su yí akpulòwa. Yí nwan: “Sɔanlan'n mò e le kan yí ejòle'n, mìn nzi man yí.” Ehi a, o fi ebele o kò jasò, o kò hò kò jinlan awulo nun anwan nun anun elo [yê akò'n bòli o.]

⁶⁹ Mò afanian'n nwunlin yí'n, o kò han yí biekun kò hele bé mò be gua ebele'n ke: “Bian ehi, o wò bé nun biel!”

⁷⁰ Mò afanian'n hanlin sò'n, Pielì kò su yí akpulòwa biekun. Kaan ce, bé mò be wò ebele'n kò han kò hele Pielì biekun ke: “O ti ananhòle, e wò bé nun bie. O sanlin ke e ti Galile mân nun anun sɔanlan.”

⁷¹ Ehi a, Pielì nwan: “Se ato yê mìn di a, Nyanmian Kpili túa mìn yí nwòn kale. Mìn kan ndâ ke sɔanlan'n mò emò le kan yí ejòle'n, mìn di e mìn nzi man yí.” ⁷² Ke o 'kan sò nun ala, kokolokoo! Akò'n kò bò biekun. Pielì ati kò kacì ejòle'n mò Zozi hanlin heleh yí'n. Zozi hanlin heleh yí ke: “Pielì, o nòn dede mò akò'n 'bò kpê nnyuan'n, e 'kan yí fâ nsan ke e nzi man mìn.” M'ò yòli sò'n, Pielì sunlin kpa.

15

Be non Zozi 'ba hò kònmanna Pilatì aja so

(Matie 27.1-2,11-14, Luku 23.1-5, Zvan 18.28-38)

¹ Mò alíe hìnlìn'n, yí ngelémò, Nyanmian teeyifue mgbain'n-mò, non Zufò mgbain'n-mò non bé mò be di ejòle'n kwalaa non mala nun asu mgbain'n-mò, be kò yia be kò fa ajònlìn kòn. Mò be cìcìli Zozi yueli'n, be kò fa yí be kò hò kò wula Pilatì asa nun.

² Pilatì kò bisa yí ke: “Zufò'n-mò belemgbin'n y'ò le wó o?”

Zozi nwan: “Yê wó non wò so e le kan nìn o.”

³ Nyanmian teeyifue mgbain'n-mò kò li ato dòn kò gua Zozi anwòn. ⁴ Pilatì kò bisa yí biekun ke: “Ejòle nwala ehi mò be le kan be gua wó sò'n, e mmua man bie o?”

⁵ Zozi ngɔ han man ejɔle fii kɔn. Yɛ nyɔlie sɔ'n sinlin Pilati anwɔn.

Pilati 'ba man be kun Zozi

(Matie 27.15-26, Luku 23.13-25, Zvan 18.39-19.16)

⁶ Be 'di *Paki feti biala a, sɔanlan mɔ be kɔ tu yɛ fiadi mɔ menian'n-mɔ kulo ke be yi yɛ'n, Pilati yi sɔanlan sɔ'n. ⁷ Nan mɔ be hyɛli Zozi'n, anun bian kɔn la fiadi. Bian sɔ'n, be fele yɛ Balabasɛ. ɔ nun yɛ manngɔn mmie-mɔ be jasɔli be mɔn mgbain'n-mɔ akɔmɔn anun dede be hunlin nun sɔanlan kɔn. Be kɔ hyɛli yɛ be kɔ tu fiadi. ⁸ Meninsɔnman'n kɔ hɔ kɔ tu Pilati. Be kɔ sele yɛ ke ɔ yɔ like'n m'ɔ yɔ man bɛ daa'n.

⁹ Pilati kɔ bisa bɛ ke: “Emɔ kulo ke n yaci Zufu'n-mɔ belemgbin nun ɔ?” ¹⁰ Pilati kɔ bisa bɛ kosuan sɔ'n, aɔ ɔ si fɔɔn ke ekpɔ mgban yɛ Nyanmian tɛɛyɛɔbe mgbain'n-mɔ kpɔ Zozi ɔ. Yɛ ti yɛ be hyɛli yɛ ɔ. ¹¹ Nyanmian tɛɛyɛɔbe mgbain'n-mɔ kɔ wowula meninsɔnman nun abɔ ke be hɔn be hɛle Pilati maan ɔ yɛ Balabasɛ.

¹² Pilati kɔ bisa bɛ biekun ke: “Sɔanlan'n mɔ emɔ fele yɛ Zufu'n-mɔ belemgbin'n, emɔ kulo ke n yɔ yɛ se?”

¹³ Be kɔ tian kɔ bua Pilati ke: “Man be bɔbɔ yɛ kulɔwa sɔ.”

¹⁴ Pilati kɔ bisa bɛ biekun ke: “Nzuke ete die kpa bɔbɔ yɛ ɔ'a yɔ ɔ?”

Be kɔ tian sele kpa biekun kɔ bua Pilati ke: “Man be bɔbɔ yɛ kulɔwa sɔ.”

¹⁵ Kemɔ Pilati kulo ke meninsɔnman nun akunnun jɔ'n, ɔ kɔ yi Balabasɛ fi fiadi sua nun anun. ɔ kɔ man yɛ nzalafu'n-mɔ kɔ fin Zozi mgbele. Eɛe ɔ kɔ fa yɛ kɔ wula bɛ sa nun ke be bɔbɔ yɛ kulɔwa sɔ.

Nzalafu'n-mɔ 'ba gɔlv Zozi anwɔn

(Matie 27.27-31, Zvan 19.2-3)

¹⁶ Nzalafu'n-mɔ nun Zozi kɔ hɔ kɔnmanna awulo nun akunnun elɔ. Be kɔ yia nzalafu'n-mɔ kɔlaatin. ¹⁷ Be kɔ fa taladie kɔkɔle be kɔ wula yɛ, eɛe be kɔ nwɔn mmowe abotile be kɔ bɔ yɛ ti. ¹⁸ Mɔ be yɔli sɔ yueli'n, be kɔ yɔ yɛ like. Bɛ nwan: “Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɔn o!” ¹⁹ Be 'fa baka be fin yɛ ti nun anun, anun be 'tɔtɔ yɛ nwɔn ngesele. Be 'kɔtɔ anun be 'bebele bɛ nwɔn asɛ yɛ nyunnun ebele. ²⁰ Mɔ be yeyalali yɛ nwɔn yueli'n, be kɔ yi taladie kɔkɔle'n mɔ be falɛ be wulali yɛ'n. Be kɔ fa yɛ muonun yɛ die'n be kɔ wula yɛ. Be nun yɛ kɔ hɔ kulo'n tiba, be 'kɔ a bɔbɔ yɛ kulɔwa sɔ.

Be 'ba bɔbɔ Zozi kulɔwa sɔ

(Matie 27.32-44, Luku 23.26-43, Zvan 19.17-27)

²¹ Anun bian kɔn fi yɛ ebolo ɔ le ba. Bian sɔ'n be fele yɛ Simɔn. ɔ fi kulo'n mɔ be fele yɛ Silenɔn nun asɔ. Yɛ mma-mɔ y'ɔ le Alegizannɔdɔli nun Lufusi. Nzalafu'n-mɔ kɔ hyɛli yɛ be kɔ fa Zozi kulɔwa'n be kɔ sɔa yɛ. ²² Be nun Zozi kɔ hɔ lika kɔn. Be fele

lika sò'n Gòlògòta. Gòlògòta'n, yí bọ y'ò le ke "tile kangò lika".
 23 Nzalafu'n-mò kò fa divin be kò man Zozi ke ò nón. Divin sò'n, be gualì nun ayile'n mò be fele yí míin'n. (Míin sò'n, be non an, be nnwun man yalè'n sònman.) Zozi ngò non man. 24 Be kò búbò yí kòlòwa sù. Èsè be kò hyùn tondo be kò hye yí taladiè'n-mò be kò fa.

25 Ngelèmò dæ ngvanlan yê be búbòli Zozi kòlòwa nún asù ò.
 26 Like'n mò yí ti yê be le kun yí'n, b'a hele b'a bọ yí ti sù ebele ke: "Zufu'n-mò belemgbin". 27 Be kò búbò kodiawu nnyuan kùsù kòlòwa sù Zozi anwòn ebele. Kùn wò yí sa fama sù, kùn kùsù wò yí sa bê sù. [28 Ke ò yòli mò Èhele Ejòlè'n kpínlín sù nún anún. Afi, be heleli yí ke: *B'a ha yí b'a wula etefvè'n-mò anún.*] 29 Bé mò be 'sín ebele'n, be kòsò kòsò bé ti'n, anún be le kpe yí nzùba. Bé nwan: "E! Wó mò wó nwan è 'bu Nyanmian awulo'n nán è fa cian nsan è si'n, 30 de wó nwòn fi kòlòwa nún asù ju e!"

31 Nyanmian tseyifvè mgbain'n-mò, non mala nún asù mgbain'n-mò kùsù kò gùlò yí nwòn. Bé nwan: "Ò'a le menian ehinlín-mò ngvan, kùsù ò ngvòla man yí nwòn de. 32 Yí mò yí nwan ò ti Kilisi'n, Izalayè belemgbin'n, ò fi kòlòwa nún asù ò jú asì maan ye nwún yí e! Se ye nwun yí a, ye 'de yí ye di." Kodiawu nnyuan'n mò be búbòli bé kòlòwa sù Zozi anwòn ebele'n kùsù kò kpe yí nzùba.

*Zozi ewue'n
 (Matie 27.45-56, Luku 23.44-49, Zvan 19.28-30)*

33 Mò senze'n jinlanlín bé ti afian'n, awosin kò wula mân'n lika kùvòlaatin dede nòsùba dæ nsan. 34 Nan mò dæ nsan juli'n, Zozi kò tian nun sele kpa, yí nwan: "*Eloyi, Eloyi, lama sabakitanin?*" Yí bọ y'ò le ke: "*Mín Nyanmian, mín Nyanmian, nzukè ati yê a yaci mín a tv ò?*"

35 Bé mò be wò ebele'n mmie-mò mò be tìli yí ngan'n, bé nwan: "Èmò tíe, ò le fele Eli!"

36 Bé nunhan kùn kò nwanndi ò kò hò kò fa eminlan. Ò kò bọ yí divin bisii nun ò kò sinnze yí baka kùn ati. Ò kò tìngge yí Zozi anyunnun ke ò nón. Yí nwan: "Èmò jínlan! Ye 'ba nian sè Eli kò a kò jula yí a!"

37 M'ò yòli sò'n, Zozi kò tian nun sele kpa, ò kò ha nun.

38 Mgbè nun etanlan'n m'ò ja Nyanmian sua nún anún'n, ò kò bọ yí anwunno ò kò sua sèse nnyuan dede ò kò ju yí bọ asì.
 39 Anún *Lòmòn nzalafu kpain nún anyin tua Zozi. M'ò nwunlín ke Zozi tianlín ò halì nun'n, yí nwan: "Ò ti ananhòle, bian èhì ti Nyanmian Awa sakpa!"

40 Anún mmalasua mmie-mò kùsù jijin mòva yê be le nian Zozi ò. Mmalasua sò'n-mò, Mali m'ò fi Magidala'n, Zvakì m'ò ti Kutua'n non Zozù anin Mali, ò non Salome, be wò bé nun bie.

41 Mɔ anɔn Zozi wɔ Galile'n, be sili yɔ sɔ, be sɔli yɔ. Mmalasua'n-mɔ mɔ anɔn be jijin ebele'n, mmie-mɔ dɔvɔn kɔsɔ sili Zozi sɔ be walɔ Zoluzalemɔn.

Zozi esie'n

(Matie 27.57-61, Luku 23.50-56, Zvan 19.38-42)

42 Cian sɔ'n ti cian mɔ Zufɔ'n-mɔ fa bɔbɔa bɛ nwɔn be sie ɔ. Afi alie'n m'ɔ tɔtɔa yɔ'n ti enwɔnmian ele cian. Mɔ alie'n 'kɔ yɔ nɔsɔba nun'n, 43 Zozefɔ m'ɔ fi kulo mɔ be fele yɔ Alimate nun asɔ'n kɔ a. Bɛ mɔ be di Izalayɛ mɔn nun anɔn ejɔle'n, bɛ bie y'ɔ le yɔ. Menian'n-mɔ felɔ yɔ kpa. Yɔ kɔsɔ ɔ le nwɔnnde Nyanmian Belemgbin Mɔn'n. ɔ kɔ nyan anwɔnsele ɔ kɔ hɔ Pilatɔ anwɔn elɔ. ɔ kɔ sele yɔ ke ɔ fɔ Zozi fuin'n mɔn yɔ. 44 Ejɔle'n kɔ sin Pilatɔ anwɔn. Afi ɔ njɔnlɔn man ke Zozi kɔ wu nde-nde sɔa ɔ. Ehika ati, ɔ kɔ yɔ sɔanlan kɔ hɔ kɔ fele nzalafɔ'n-mɔ kpain'n ɔ kɔ bisa yɔ se Zozi wuli nde sakpa a. 45 Mɔ nzalafɔ kpain'n walɔ hanlɔn heleli yɔ ke ɔ ti sɔ sakpa'n, ɔ kɔ man Zozefɔ atɔn ke ɔ fɔ yɔ fuin'n. 46 Zozefɔ kɔ to kisaan. ɔ kɔ yɔ Zozi fuin'n fi kɔlɔwa nun asɔ. ɔ kɔ fa kisaan'n kɔ fɔfɔ yɔ nwɔn. ɔ kɔ hɔ kɔ sie yɔ seka kɔn anɔn. Seka sɔ'n, bɔka m'ɔ ti ebɔta'n, nun yɛ be kotolɔ yɔ ɔ. ɔ kɔ kunndo ebɔe kɔn kɔ nyin yɔ anɔan'n. 47 Mali m'ɔ fi Magɔdala'n, ɔ nɔn Zozɔ anin Mali, be nwunlin lika mɔ be sieli Zozi'n.

16

Zozi ewuetinng'e'n

(Matie 28.1-8, Luku 24.1-12, Zvan 20.1-10)

1 Mɔ enwɔnmian ele cian'n sɔnlɔn'n, Mali m'ɔ fi Magɔdala'n, ɔ nɔn Zɔakɔ anin Mali, nɔn Salome, be kɔ to alufanlan ke be 'kɔ a fa be kɔ kpɔkpa Zozi fuin'n. 2 Mɔle'n ngelemɔ, mɔ senze'n 'fite'n, be kɔ hɔ seka nun asɔ. 3 Be kɔ han yɔ bɛ afian elɔ ke: "Nwan yɛ nyan yɔ maan ɔ kunndo ebɔe'n m'ɔ nyin seka nun anɔan'n man yɛ ɔ?"

4 Nan mɔ be hanlɔn sɔ'n, be 'tɔ bɛ nyin an, be kɔ nwun ke ebɔe kpili'n m'ɔ nyin seka nun anɔan'n kisa ahanmian dada angɔnmɔn. 5 Ehi a, be kɔ wɔlɔ seka nun anɔn. Be 'nɔan an, anɔn kpafele kɔn wula taladiɛ fufue ɔ ti fama sɔ ebele. Esulo kɔ han bɛ.

6 Nan kpafele'n nwan: "Nɔn be sulo. Emɔ le kpɔnnde Zozi m'ɔ fi Nazaleti'n, mɔ be bɔbɔli yɔ kɔlɔwa sɔ'n? ɔ'a hɔn. ɔ nɔn man ewa. Emɔ nɔan lika mɔ be tolɔ yɔ'n. 7 Nan emɔ hɔ bɔ yɔ menian'n-mɔ nɔn Pɔeli amannɛ ke ɔ le di mɔa bɛ nyunnun Galile mɔn nun anɔn elɔ. Ke ɔ hanlɔn heleli bɛ'n, elɔ yɛ be 'ba nwun yɔ ɔ."

8 Mɔ kpafele sɔ'n hanlɔn sɔ heleli bɛ yueli'n, be fi seka nun anɔn be kɔ fite. Be kɔ gua bɛ ja asɔ. Afi esulo hanlɔn bɛ, bɛ nwɔn wɔsɔli bɛ kpa. Kemɔ esulo hanlɔn bɛ nun ati, be ngɔ han ejɔle be ngɔ hele sɔanlan fi.

Zozi 'ba yi yi nwɔn kele yi menian'n-mɔ
(*Matie 28.9-10, Zvan 20.11-18*)

[⁹ Mɔlɛ'n ngɛlɛmɔ tutun mɔ Zozi fi ewue nun tinnɔgel'n, ɔ lili mɔa ɔ yili yi nwɔn ɔ heleli Mali m'ɔ fi Magɪdala'n. Mali sɔ'n, Zozi tuli yi nun wawɛ ɛtɛ nsɔ. ¹⁰ Ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ kɔ hele bɛ mɔ bɛ nɔn Zozi sanlun nun'n. Anun bɛ lɔa tɛ bɔ bɛ nwɔn bɛ tɛ sun yi. ¹¹ Mɔ bɛ tili amannɛ'n mɔ Mali bɔli heleli bɛ kɛ Zozi a tinnɔge nɔn ɔ'a nwun yi'n, b'a nne b'a nni man.]

Zozi 'ba yi yi nwɔn kele yi menian'n-mɔ anun nnyuan
(*Luku 24.13-35*)

¹² Ehi anzin, Zozi kɔ yi yi nwɔn ngacile biekun ɔ kɔ hele yi menian'n-mɔ anun nnyuan. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ, anun bɛ lɛ kɔ nanmue nun. ¹³ Bɛ kɔ sa bɛ nzin bɛ kɔ a kɔ bɔ ehɪnlɪn-mɔ amannɛ. Bɛ hanlɪn heleli bɛ a, bɛ ngɔ le bɛ ngɔ li man biekun.]

Zozi 'ba yi yi nwɔn kele yi menian bulu nɔn kɔn'n
(*Matie 28.16-20, Luku 24.36-49, Zvan 20.19-23*)

¹⁴ Ehi anzin, anun Zozi menian bulu nɔn kɔn'n gua tɔbuli nwɔn bɛ lɛ didi. Zozi kɔ yi yi nwɔn ɔ kɔ hele bɛ. Ɔ kɔ tu bɛ nyunnun wɔ dedi'n mɔ bɛ le man yi nun bɛ ahɔnlɪn ketee nun anwɔn. Ɔ sanlun kɛ, ɔ fi ewue nun tinnɔgel'n, amannɛ'n mɔ bɛ mɔ bɛ nwunlin yi'n bɔli'n, ehɪnlɪn-mɔ a nne b'a nni man.]

¹⁵ Ehi, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “E mɔ hɔ mɔn'n lika kɔalaatin, bɛ hɔ bɔ Nyanmian Ejɔlekpa'n bɛ hɛle eyuadi'n. ¹⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ le kɔ li, m'ɔ kɔ man ɛmɔ kɔ sɔnɪn yi'n, ɔ 'nyan yi ti. Nan sɔanlan mɔ ɔ'a nne ɔ'a nni man'n, yi ti 'ka nun. ¹⁷ Bɛ mɔ bɛ kɔ le bɛ kɔ li'n, ɛ 'nwun nyɔlɛ mɔ bɛ 'ba yɔ'n: Bɛ 'fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ wɔ mɪn dunman nun. Bɛ 'kan anɛ nɔvɔlɛ-mɔ. ¹⁸ Sɛ bɛ sɔ owo nun ɔ, sɛ bɛ di ayile m'ɔ kun sɔanlan bɔbɔ a, like fɪi ngɔ yɔ man bɛ. Sɛ bɛ fa bɛ sa bɛ fua nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwɔn an, nwuluwafɔɛ'n-mɔ 'ti akpɔlɛ.”

Zozi anwunno ɛfɔɛ'n
(*Luku 24.50-53*)

¹⁹ Mɔ yɛ Mɪn Zozi hanlɪn ejɔlɛ sɔ'n-mɔ yueli'n, ɔ kɔ fɔ kɔ hɔ anwunno. Ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Nyanmian Kpili fama sɔ. ²⁰ Zozi menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ bɔ Ejɔlekpa'n lika kɔalaatin. Yɛ Mɪn kɔ jinlan bɛ nzin wɔ bɛ junman nun anun. Ɔ man bɛ yɔli asinbenwɔn ninngɛ. Asinbenwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ kele kɛ bɛ nɔan ejɔlɛ'n ti ananhɔlɛ sakpa.]

ƐJƆLEKPA 'N MƆ LUKU HELELI 'N

M'ɔ wɔ nun'n

Nwan sʋanlan dɛ y'ɔ le Luku? Anun Luku di dɔkɔte junman (Kolɔsɔ 4.14). Ɔ bɔkali Zozi Bɔfʋe Pɔlv (2 Timote 4.11, Filemɔn 24). Ɔ nun yí y'ɔ hɔli Lɔmɔn kulo nun asɔ ɔ. Ɔ heleli kalata ndɔndɔn nnyuan. Nunhan kɔn y'ɔ le Ɛjɔlekpa ɛhi m'ɔ kan Zozi Kilisi anwɔn ɛjɔle'n. Kalata ɛhɔnlɔn, bɛ fele yí “Zozi mmɔfʋe'n-mɔ junman'n”. Ɔ heleli kalata nnyuan sɔ'n nwanlin sʋanlan kɔn. Sʋanlan sɔ'n tɔ abɔlɔba kpili kpa. Bɛ fele yí Teofili, yí bɔ y'ɔ le kɛ “Nyanmɔian amanngɔn”. Luku muonun a nnwun man Zozi yí nyɔnsɔ, nan ɔ bisali bisali Zozi anwɔn ɛjɔle'n bɛ mɔ bɛ nwunlin yí bɛ nyɔnsɔ nun anwɔn ɛlɔ kwalaaaka nán ɔ'a hele kalata kanlanman ɛhi.

Ɛjɔlekpa ɛhi anun, Luku le kele yé kɛ Zozi tɔ mán mán'n kwalaa Ngʋandefʋe. Afi, kɛ Zozi hanlin heleli Zase'n, yí nwan ɔ 'ba kpɔnnde bɛ mɔ b'a minlin'n-mɔ nán ɔ de bɛ ngʋan (19.10).

Luku falɔ Zɔan Batisi nun Zozi awɔle nun anwɔn ɛjɔle ɔ bɔli yí kalata nun abɔ (yí ti 1-2). Ɛsɛ ɔ le kan kɛ Zɔan Batisi kpɔnlɔn sɔnɔnlɔn Zozi ɔ nun kɛ Abɔnsanmɔn kpɔnlɔn sɔli yí nɔanlin nun anwɔn ɛjɔle (3.1-4.13). Ɛsɛ Luku le kan Zozi junman'n m'ɔ lili yí Galile mán nun nun anwɔn ɛjɔle (4.14-9.50). Galile mán nun, Zozi bɔli Nyanmɔian Belemgbin Mán nun anwɔn Ɛjɔlekpa'n, ɛsɛ ɔ manlin nwuluwafʋe dɔɔn anwɔn salɔ. Zozi feleli menian bulu nun nnyuan yí nwɔn. Ɔ sʋanlin bɛ maan bɛ kɔsɔ bɛ hɔli bɔli Ɛjɔlekpa'n, ɛsɛ bɛ manlin nwuluwafʋe'n-mɔ anwɔn salɔ. Ɛhi anzin, Luku le kele yé kɛ ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ Zozi falɔ Zoluzalemɔn atɔn'n (9.51-19.28). Zozi yili menian abulasɔ nun nnyuan biekun ɔ sʋanlin bɛ nnyuan nnyuan kɛ bɛ lí mʋa lika kwalaa mɔ yí muonun ɔ 'ba sun'n. Zozi buli anyɔndala dɔɔn ɔ heheleli menian'n-mɔ Nyanmɔian ninngɛ. Ɛjɔlekpa nun agualɛ nun, Luku man yé nwun yí kɛ Zozi juli Zoluzalemɔn. Ɛbele Zufɔ mgbain'n-mɔ mianlin Lɔmɔn kɔnmanna Pilatɔ maan bɛ hunlin Zozi kɔlɔwa sɔ. Yí cian nsan nun asɔ, Zozi fi ewue nun tɔngeli, ɔ yili yí nwɔn heleli yí menian'n-mɔ, ɛsɛ ɔ fɔli hɔli nyanmɔiansɔ (19.28-24.53).

¹ Kpɔin Teofili,

Ninngɛ mgbili mgbili'n mɔ Nyanmɔian a yɔ wɔ yé afian ɛwa'n, menian dɔɔn a bɔ yí bɔ bɛ le kele ɛjɔle sɔ'n-mɔ. ² Bɛ mɔ bɛ nwunlin ninngɛ sɔ'n-mɔ abɔbɔ nun, mɔ bɛ yili bɛ kɛ bɛ hán Nyanmɔian Anɔan Ɛjɔle'n, ɛjɔle mɔ bɛ hanlin bɛ heleli yé'n, yí fɔɔn yé menian'n-mɔ heleli nun ɔ. ³ Yí ti, mín kɔsɔ, m'an bisa bisa nun m'an nwun yí fɔɔn kɛ ɛjɔle'n kpɔnlɔn bɔli yí bɔ ngelemɔ

nun'n. M'an nian an, anin Kpain, o ti kpa ke mun kele wó mun soso su mun kan ejole so'n mun kele wó. ⁴ Mun kele kalata ehi mun nwan wó maan e nwun yi ke ejole'n mo a ti'n ti ananhole sakpa.

Nyanmiansu bɔfɔe Gabiliye 'ba han

Zvan Batisi awɔle nin anwɔn ejole

⁵ Ehi, belemgbin Elodi m'ɔ sie Zude mân'n bele so, anin bian kun wɔ ebele. Bian so'n, be fele yi Zakali. O ti Nyanmian teeyifɔe wɔ teeyifɔe Abia fâ nin anin. Be fele yi yi nin Elizabeti, o fi Nyanmian teeyifɔe kpain Aalon afilie nin anin. ⁶ Bé menian nnyuan'n, be ti fɔɔn wɔ Nyanmian anyunnun. Bé nyan so Nyanmian. Be di yi mala nin asu. ⁷ Nan kusɔ be wɔli man baa fi, o sanlin ke Elizabeti ti mɔta, ese bé menian nnyuan'n b'a yo mgbain.

⁸ Cian kun, anin Zakali le di yi teeyie junman'n wɔ Nyanmian anyunnun, afi anin Nyanmian junman elie nin a to bé fâ die'n. ⁹ Ke bé mala'n kele'n, o di ke be cɔin tondo nán be yi swanlan'n mo o 'yala alufanlan'n wɔ Nyanmian sua nin anin lika mo be yala yí'n. Be hyɔnlɔn tondo nin an, be ko yi Zakali. Zakali ko ho ko wɔlɔ Nyanmian sua nin anin, o ko bo yi junman nin abu. ¹⁰ Mo o 'yala alufanlan'n, anin menian'n-mo kwalaa gua awulo efan be le yo asɔnin be man bé nwɔn.

¹¹ Ebele ala, yé Mun bɔfɔe'n kun ko yi yi nwɔn ko hele Zakali. Bɔfɔe so'n jin tɔbɔli'n mo be yala alufanlan'n su'n fama su ebele. ¹² Mo Zakali nwunlin yí'n, yi kunnun ko ti yi, ese esulo ko han yi. ¹³ Bɔfɔe'n nwan: "Zakali, n'ɛ sulo! Nan Nyanmian Kpili a tie wó nzɛle'n. Wó yi Elizabeti 'ba wɔ baa belenzua kun man wó. Baa so'n, tɔn yi Zvan. ¹⁴ E 'ba li yi nwɔn fe kpa, menian dɔɔn kusɔ 'ba li yi awɔle nin anwɔn ndutue. ¹⁵ O sanlin ke o 'ba yo swanlan kpili wɔ yé Mun anyunnun. Baa so'n, o mma nɔɔn man divɔn anaan nzan sele ngacile biala. Be 'wɔ yi a, anin Nyanmian Wawɛ Nwannzan-nwannzan wɔ yi nun kpa. ¹⁶ O 'cɔin Izalaye amma'n-mo dɔɔn ba yé Mun m'ɔ ti bé Nyanmian nin anwɔn biekun. ¹⁷ O le kpɔmanfɔe *Eli ajɔnlɔn'n nɔn yi tunmin'n, yi muonun o 'di kpɔman wɔ Nyanmian anyunnun o sesie sie'n-mo nɔn bé mma'n-mo afian. O 'man bé mo bé nyan nzo man Nyanmian'n nwun ngele ke seseɔfɔe'n-mo. O 'man menian'n-mo sesie bé nwɔn be nwɔnnde yé Mɔn."

¹⁸ Zakali ko bisa bɔfɔe'n ke: "Anin, mun 'yo se nán m'an nwun yi ananhole. O sanlin ke mɔn muonun, m'an yo awɔlɔwa. Mɔn yi kusɔ a yo awɔlɔwa."

¹⁹ Bɔfɔe'n nwan: "Be fele mɔn Gabiliye. Mɔn yê mun jinlan Nyanmian anyunnun mun su yi o. O'a swan mɔn ke m mála n gán ejole fe ehi n géle wó. ²⁰ Mele'n ju a, mɔn nwan ejole'n 'kpɔn su. Nan kusɔ, kemɔ a nne man ejole so nin a nni man'n, e 'ba

tɔ amunle, ε ngɔ hɔala man juɔ dede ɔ 'ju tɛmɔn mɔ ejɔle'n mɔ m'an han'n kɔ kpun sɔ'n."

²¹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, menian'n-mɔ gua awulo εwa b'a nwɔndɛ dede ɔ'a sin bɛ nwɔn kɛ Zakali fi Nyanmian sua nɔn anun nvite man ɔ. ²² Nan mɛɛ mɔ afi Zakali fi Nyanmian sua nɔn anun fiteli'n, ɔ a ngɔala man ejɔle kan kele bɛ. Menian'n-mɔ kɔ nwun kɛ like a fite yɔ Nyanmian sua nɔn anun εɔ. Ɔ 'kan ejɔle'n kele bɛ a, ɔ le yɔ sa, afi yɔ nwan a muan.

²³ Mɔ Zakali yueli Nyanmian awulo nɔn anun junman'n di'n, ɔ kɔ sa kɔ hɔ yɔ kulo. ²⁴ Mɔ Zakali salɔ hɔli'n, ɔ'a nje man biala, yɔ yɔ Elizabeti kɔ nwɔnnzɛ. Elizabeti kɔ fa yɔ nwɔn kɔ fia dede sala nnun. Yɔ nwan: ²⁵ "Yɛ Mɔn a nwun mɔn nwɔn anwunnvoe. Ɔ'a le mɔn fi anyunnunguasɛ'n m'ɔ kan mɔn wɔ menian'n-mɔ anyunnun nɔn anun."

Nyanmiansɔ bɔfɔɛ Gabiliyɛ 'ba han

Zozi Kilisi awɔle nɔn anwɔn ejɔle

²⁶ Mɔ Elizabeti nwɔnnzɛli m'ɔ lili sala nsian'n, yɔ sala nsian nɔn asɔ, Nyanmian kɔ sɔan yɔ bɔfɔɛ Gabiliyɛ talua muan kɔn anwɔn Galile mɔn nɔn anun kulo'n kɔn asɔ. Bɛ fɛɛ kulo sɔ'n Nazaretɔ. ²⁷ Talua muan sɔ'n, bɛ fɛɛ yɔ Mali. Yɔ hun y'ɔ le Zozefɔ m'ɔ fi belemgbin Davidi afilie nɔn anun'n. Zozefɔ nɔn yɔ lah man lé. Afɔ ɔ falɔ man Mali atɔnvɔɛ. ²⁸ Bɔfɔɛ'n kɔ wɔɔɔ lika mɔ Mali wɔ'n, yɔ nwan: "Mali, ahɔn o! Yɛ Mɔn a yeyila wɔ sɔ, ɔ nɔn wɔ tɔ."

²⁹ Ejɔle sɔ'n kɔ man Mali ati anun kɔ yɔ yɔ sisakaa. Ɔ le bisa yɔ nwɔn kɛ ahɔn ebisa sɔ εhi abɔ y'ɔ le benin? ³⁰ εhi a, bɔfɔɛ'n nwan: "Mali, n'ε sulo! Nan Nyanmian a yeyila wɔ sɔ. ³¹ ε 'ba nwɔnnzɛ ε wɔ baa belenzua kɔn. Tɔn baa sɔ'n Zozi. ³² Ɔ 'ba yɔ sɔanlan kpili kpa, bɛ 'ba fɛɛ yɔ Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno εɔ nɔn Awa. Yɛ Mɔn Nyanmian 'ba man ɔ di belemgbin kɛ yɔ nan Davidi. ³³ Ɔ 'sie Izalayɛ amma'n-mɔ mɛɛ biala. Yɔ mɛɛ'n le man ayuelɛ."

³⁴ Mali kɔ bisa bɔfɔɛ'n kɛ: "Anun, ɔ 'yɔ sɛ nɔn ɔ'a yɔ sɔ, mɔ mɔn nzi man bian'n?"

³⁵ Bɔfɔɛ'n nwan: "Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n 'ba wɔɔ wɔ nɔn yɛ Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno εɔ'n 'ba fa yɔ tunmin'n butu wɔ sɔ. Yɔ sɔ ati, baa nwanzan-nwanzan'n mɔ ε 'ba wɔ yɔ'n, bɛ 'ba fɛɛ yɔ Nyanmian Awa. ³⁶ Nɔan, Elizabeti m'ɔ tɔ wɔ abie'n, yɔ m'ɔ tɔ muta m'ɔ ngɔala man baa wɔ'n, sunnzun mɔ ɔ'a yɔ kpain, ɔ'a nwɔnnzɛ, yɔ sala nsian ahɔ. ³⁷ Ɔ sanlin kɛ Nyanmian kɔala like biala yɔ."

³⁸ Mali nwan: "N di yɛ Mɔn afanian, mɔ a han'n, man ɔ yɔ sɔ mɔn mɔn." Kɛ ɔ hanlin sɔ yueli'n yɛ bɔfɔɛ'n hɔli ɔ.

Mali 'ba hɔ fua Elizabeti anwɔn.

³⁹ Ehi anzin, e cian kɔn Mali kɔ jasɔ ɔ kɔ han yí nwɔn ɔ kɔ hɔ kɔ fua Zakali nɔn Elizabeti anwɔn bé kulo nɔn asɔ. Kulo sɔ'n wɔ Zude mân nɔn anun mmɔka'n-mɔ afian. ⁴⁰ Mɔ Mali juli ebele'n, ɔ kɔ wɔɔ bé awulo nɔn anun ɔ kɔ bisa Elizabeti ahɔn. ⁴¹ Mɔ Elizabeti tili Mali ahɔn ebisa'n, baa'n m'ɔ la yí kunnun'n kɔ han yí nwɔn. Ebele ala, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ wɔɔ Elizabeti anun. Nán ɔ'a tian sele ɔ'a se ke: ⁴² “Nyanmian a yeyila wɔ sɔ a tala mmalasua'n-mɔ kwalaaatin. Yí nyila'n kan baa'n mɔ ε le 'ba wɔ yí'n. ⁴³ Mɔn muonun, n di mɔn die se mɔ yê mɔn Mɔn anin'n ba ɔ fua mɔn nwɔn ɔ? ⁴⁴ Nɔn, mɛle mɔ ε bisali mɔn ahɔn nɔn ala, baa'n m'ɔ la mɔn kunnun'n kɔ li fe ɔ kɔ han yí nwɔn. ⁴⁵ Nyila hán wɔ Mali. Afi a le a li ke yé Mɔn Anwan Ejɔle'n mɔ ɔ'a han ɔ'a hele wɔ'n 'kpɔn sɔ sakpa!”

Mali 'ba yi Nyanmian aye

⁴⁶ Mali nwan:

“Mɔn 'yi yé Mɔn aye.

⁴⁷ Mɔn di Nyanmian m'ɔ ti mɔn Ngɔvandefɔe nɔn anwɔn fe.

⁴⁸ ɔ sanlɔn ke mɔn kanga nun,

ɔ'a tu yí nyun mɔn afan ɔ'a yeyila mɔn sɔ.

ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, menian'n-mɔ kwalaa 'ba han ke Nyanmian a yeyila mɔn sakpa.

⁴⁹ ɔ sanlɔn ke Tunminfɔe Nyanmian Kpili a yɔ ninngɛ mgbili mgbili a man mɔn.

Yí dunman'n ti nwannzan-nwannzan.

⁵⁰ Bé mɔ be man yí anyinnzɔ'n,

ɔ 'nwun bé nwɔn anwunnvoe mɛle biala anun.

⁵¹ ɔ'a yi yí tunmin asa'n ɔ'a hele atubɛnwɔn mma'n-mɔ ɔ'a gua bé ebolo.

⁵² ɔ'a tu mmelemgbin'n-mɔ bé bia'n-mɔ asɔ,

ɔ'a man ehiannin mma'n-mɔ lika kpa a tanlan.

⁵³ ɔ'a man yalɛfɔe'n-mɔ akɔ a yi,

ɔ'a fɔan esikafɔe'n-mɔ maan be le bé sa to b'a hɔ.

⁵⁴ ɔ'a bɔka Izalayɛ mân'n m'ɔ sɔ yí'n.

Yí lɔa a nvi man ye'n

⁵⁵ mɔ ɔ 'yɔ Abalahamɔn nɔn yí sasɔ'n-mɔ cian daa'n.

ɔ sanlɔn ke ɔ falɔ bɔli yé nan-mɔ anɔhɔba.”

⁵⁶ Mɔ Mali hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ lili kɔ yɔ sala nsan Elizabeti anwɔn ebele kwalaaaka nán ɔ'a sa ɔ'a hɔ yí kulo.

Zvan Batisi awɔle'n

⁵⁷ ɔ wɔ ebele dede Elizabeti cian kɔ ju. ɔ 'kɔ a wɔ a, ɔ kɔ wɔ baa belenzua kɔn. ⁵⁸ Menian mɔ be nɔn bé mantan mantan sɔ'n nɔn yí nwɔn amma'n-mɔ mɔ b'a nwun junman kpili'n mɔ yé Mɔn a li a man Elizabeti'n, be nɔn yí kɔ li yí nwɔn fe. ⁵⁹ Mɔ Baa'n lili mɔle kɔn'n, be kɔ a kɔ kpɛ yí mmian nun. Bé nwan be 'fa yí sɔ Zakali dunman'n be tɔn yí. ⁶⁰ Yí nin nwan: “Cɛɛɛ, nán be fele yí Zakali, nan ɔ li Zvan.”

⁶¹ Bέ nwan: “Nwan yê ɔ li Zvan wó afile n̄n anun m̄ɔ yí ti yê be 'tun yí s̄ɔ'n?” ⁶² Bε le bé sa be k̄ɔ bisa yí s̄i ke: “Nan wó wa'n, wó nwan ɔ li sε kpa?”

⁶³ Ebele ala, Zakali k̄ɔ bisa tabva kaan kun ɔ k̄ɔ hele s̄u ke: “Mín wa'n li Zvan.” Ej̄ole s̄ɔ'n k̄ɔ sin bé k̄valaa bé n̄w̄n. ⁶⁴ Ke ɔ heleli yueli ala, Nyanmian k̄ɔ tike yí n̄wan'n. Zakali k̄ɔ kuku yí n̄n s̄u ɔ k̄ɔ yi Nyanmian aye. ⁶⁵ Ebele ala, esulo k̄ɔ han bé m̄ɔ be n̄n Zakali mantan mantan s̄ɔ'n, ebele m̄an s̄ɔ n̄n anun menian'n-m̄ɔ k̄valaa k̄ɔ ti ej̄ole s̄ɔ'n. ⁶⁶ Bέ n̄n kun biala m'ɔ k̄ɔ ti ej̄ole s̄ɔ'n, ɔ j̄onl̄n dede a, ɔ bisa yí n̄w̄n ke: “Baa s̄ɔ'n, nzu s̄vanlan die yê ɔ 'kaci ɔ?” Bε le kan s̄ɔ, ɔ sanl̄n ke bé k̄valaa be n̄wun yí ke yé M̄n tunmin'n w̄ɔ baa n̄n anun sakpa.

Zakali 'ba yi Nyanmian aye

⁶⁷ M̄ɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n w̄ɔl̄ɔli Zvan as̄i Zakali anun'n, ε 'n̄wun ej̄ole m'ɔ hanl̄n'n:

⁶⁸ “Bε m̄an ye yí yé M̄n

m'ɔ ti Izalaye amma'n-m̄ɔ Nyanmian n̄n aye.

ɔ sanl̄n ke ɔ'a n̄an yí menian'n-m̄ɔ ɔ'a le bé ti.

⁶⁹ ɔ'a man nḡandef̄ɔe kp̄ili kun a fite

belemgb̄in *Davidi m'ɔ ti yí ak̄ɔa n̄n afile n̄n anun.

⁷⁰ Ej̄ole s̄ɔ'n, ɔ lili m̄va

ɔ manl̄n yí anw̄nt̄ie mgb̄ɔmanf̄ɔe'n-m̄ɔ hanl̄n yí daba.

⁷¹ ɔ b̄ɔli yé an̄h̄ɔba ke

ɔ 'ba le yé fi yé mgb̄ɔf̄ɔe'n-m̄ɔ asa n̄n,

⁷² ɔ 'n̄wun yé nan-m̄ɔ anw̄n anwun̄noe,

εε ɔ 'kaci yí nȳhye nwanzan-nwanzan'n

m'ɔ n̄n yé hȳhyeli'n.

⁷³ Nyanmian hanl̄n nd̄a yé nan Abalaham̄on anyunnun ke

⁷⁴ ɔ 'de yé fi yé mgb̄ɔf̄ɔe'n-m̄ɔ asa n̄n,

maan ye s̄u yí ah̄nm̄nkan n̄n,

⁷⁵ εε ye 'nannd̄i nwanzan-nwanzan

ye ȳɔ like m'ɔ ti s̄ese c̄ian biala w̄ɔ yí nyunnun.

⁷⁶ Nan wó die, mín wa, be 'ba fele wó

Nyanmian Kp̄ili m'ɔ w̄ɔ anwun̄no anwun̄no ε̄l̄ɔ'n kp̄ɔmanf̄ɔe.

ɔ sanl̄n ke ε 'ba nannd̄i yé M̄n anyunnun

n̄an ε sesie yí at̄in'n,

⁷⁷ εε ε 'man yí menian'n-m̄ɔ n̄wun yí ke

ɔ 'ba fa bé et̄e'n-m̄ɔ ce bé ɔ de bé nḡvan.

⁷⁸ Yé Nyanmian'n s̄i anwun̄noe, εε ɔ ti kpa s̄onman.

ɔ 'ba man anwun̄no kanlann̄ie'n ta yé n̄w̄n.

Kanlann̄ie s̄ɔ'n ti ke s̄enze m'ɔ le fite ɔ.

⁷⁹ ɔ 'man ɔ ta bé m̄ɔ be ti awosin n̄n anun

ɔ n̄n ewue asa ab̄u n̄n anw̄n.

ɔ 'man ɔ kele yé at̄in'n m'ɔ man be nyan alb̄ac̄ic̄ie'n.”

⁸⁰ Anun batonman'n le nyin ese anun yi ti le tin. O ko tanlan ewa nun anun elo. O wo elo dede temon'n juli o bali yi bagua nun junman nun abu Izalaye amma'n-mo afian.

2

Zozi awole'n (Matie 1.18-25)

¹ Mele so nun anun, belemgbin kpain'n mo be fele yi *Sezaa Ogusiti'n ko man atin ke be ha be kwalaa mo be wo *Lomon ehunlu man nun anun'n. ² Mo alimova menian eha so'n 'ju su'n, anun Kiliniusi ti konmanna wo Sili man nun anun. ³ O se ke anun swanlan kon biala ko yi kulo maan be kele yi dunman.

⁴ Zozefu kusu fi Nazaleti, Galile man nun anun, o ko ho Zude man nun anun kulo'n mo be fele yi Betelehemon nun asu, lika mo be woli belemgbin Davidi'n. O sanlu ke Zozefu muonun ti Davidi afilie nun anun swanlan. ⁵ O non yi yi Mali be 'ko a man be kele be dunman. ⁶ Mele so nun anun, anun Mali le nwonnze. ⁷ Nan mo be juli Betelehemon'n, nan yi ko a han yi, o'a wo. O'wo yi bamuan baa nun an, o ko wo belenzua kon. O ko fa etanlan ko fofa yi nwon, o ko la yi abalanda nun anun lika kon. O sanlu ke sua so'n ti dabele kon non abalanda. Dabele nun anun an, b'a sike swanlan. Abalanda nun an, b'a hye nun nnyuan. O le menian'n-mo lika ye naan'n-mo kusu die. Lika'n mo naan'n-mo didi'n, ebele ye b'a sesie adoman'n dabele nun o.

Nyanmiansu bafve kon 'ba fite mmva enianfve'n-mo

⁸ Kongoe so konmgban, anun mmva enianfve mmie-mo wo Betelehemon anwon ebele ebo kon asu. Menian so'n-mo da elo, be sisa be mmva'n-mo. ⁹ Ebele ala, nyanmiansu bafve kon ko fite be, ye Min anunminnyanmon'n ko ta ko si ko yia be. Esulo kpili kpa ko han be. ¹⁰ Bafve'n nwan: "Nan be sulo! O sanlu ke, min 'ba han ejole kpa kon min kele emo. Ejole kpa so'n 'ba man man'n kwalaa di fe kpa. ¹¹ Eni kongoe, b'a wo Ngbandefve'n wo Davidi kulo nun asu b'a man emo. Ngbandefve so'n, yo le *Kilisi'n mo ti ye Min'n. ¹² Nzole'n mo emo 'fa be nwun yi'n, yo le ehu: Baa so'n, b'a fa etanlan b'a fofa yi nwon b'a to yi abalanda nun anun lika mo naan'n-mo didi'n."

¹³ Ke o 'kan so nun ala, nyanmiansu mmofve mmiekun-mo don kpa ko a ko buka yi su, be kwalaa, be le yi Nyanmian aye.

¹⁴ Be nwan:

"Anunminnyanmon han Nyanmian mo wo anwunno anwunno elo'n.

O kulo asi'e nun asu ewa menian'n-mo.

O'a man be lva a ci ci be nwon."

Mmva enianfve'n-mo 'ba ho Betelehemon

¹⁵ Mo nyanmiansu mmofve'n-mo hanlu ejole so'n yueli mo be salu fuli nyanmiansu'n, mmva enianfve'n-mo ko han ko hele be

nwɔn ke: “Be mán ye hó Betelehemɔn, nán ye hó nían like'n mɔ yé Mɔn a han yí nwɔn ejɔle a hele yé'n yé nyɔnsɔ.”

¹⁶ Ebele ala, be kɔ han be kɔ gua sɔ, bé nwan y'ɔ le Betelehemɔn. Sakpa kɔsɔ, be kɔ hɔ kɔ tɔ Mali nɔn Zozefɔ nɔn baa adɔman'n. Adɔman'n la abalanda nɔn anun ebele, lika mɔ naan'n-mɔ didi'n. ¹⁷ Mɔ mmɔba enɔanfɔe'n-mɔ juli elɔ, mɔ be nwunlin baa'n yueli'n, be kɔ han ejɔle'n mɔ bɔfɔe'n wali hanlin yí batɔnman nɔn anwɔn'n kwalaa kɔ hele bé. ¹⁸ Ejɔle sɔ'n mɔ be hanlin'n kɔ sin menian'n-mɔ mɔ be wɔ ebele'n kwalaa anwɔn. ¹⁹ Yí kwalaa mɔ be hanlin'n, Mali falɔ sielɔ yí ti anun, tɔmɔn biala ɔ jɔnlin yí nwɔn. ²⁰ Mɔ mmɔba enɔanfɔe'n-mɔ hanlin ejɔle sɔ'n yueli'n, be kɔ sa be kɔ hɔ. Be 'kɔ a, anun be le kannɔvɔ Nyanmian be yɔ yí ayɛ wɔ ejɔle'n mɔ b'a tɔ mɔ b'a nwun yí nɔn anwɔn. ɔ sanlin ke yí kwalaa yɔli ke bɔfɔe'n kpɔnlin hanlin heleli bé'n.

Zozi dunman etvan'n

²¹ ɔ wɔ ebele dede mɔ adɔman'n nyanlin mɔle kɔn'n, anun ɔ di ke be kpe yí mmian nɔn. Be kɔ kpe yí mmian nɔn'n be kɔ tɔn yí Zozi. Dunman sɔ'n, bɔfɔe'n lili mɔba bɔli heleli Mali kwalaaaka nán ɔ'a nwɔnnze.

Be 'ba fa Zozi be kele yé Mɔn

²² Ehi anzin, mɔ Mali efian etue tɔmɔn'n juli'n, ke Moyizi mala'n kpɔn kele'n, Zozefɔ nɔn Mali be kɔ fa baa'n kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Be 'kɔ a fa yí be kele yé Mɔn. ²³ ɔ sanlin ke b'a hele wɔ yé Mɔn mala nɔn anun ke: *Bamuan baa belenzua biala mɔ be kɔ wɔ yí'n, be fá yí be wúla Nyanmian asa nɔn.*

²⁴ Be kɔ yɔ Mali ati tɛɛ'n mɔ yé Mɔn mala'n kele'n kɔsɔ. Tɛɛ sɔ'n, be 'yɔ a, *be le abubule nnyuan anaan mɔlɔnɔnman nnyuan.*

Simeɔn nɔn Hanna

²⁵ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun bian kɔn wɔ Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ ebele. Bian sɔ'n, be fele yí Simeɔn. ɔ ti sɔvanlan kpa eɛɛ ɔ man Nyanmian anyɔnnzɔ kpa. ɔ ti ɔ le nwɔnnde sɔvanlan'n mɔ ɔ 'ba ɔ de Izalayɛ ati'n. Nyanmian Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n wɔ yí nɔn. ²⁶ Wawɛ'n kɔ han kɔ hele yí ke ɔ 'nwun yé Mɔn Kilisi'n kwalaaaka nán ɔ'a wu. ²⁷ Cian mɔ Zozefɔ nɔn Mali be 'fa baa'n be kele yé Mɔn ke mala'n kele'n, Nyanmian Wawɛ'n kɔ hyɔn Simeɔn ɔ nɔn yí kɔ a Nyanmian awulo nɔn anun ebele. ²⁸ ɔ kɔ a kɔ tɔ bé, ɔ kɔ le baa'n kɔ tɔ yí sa sɔ, ɔ kɔ la Nyanmian asi. Yí nwan:

²⁹ “Sian'n, yé Mɔn, wɔ anɔhɔba nɔn a kpɔn sɔ.

Yí ti, yaci wɔ akɔa'n maan ɔ wú ahɔnmɔnkan nɔn.

³⁰ ɔ sanlin ke m'an nwun sɔvanlan'n mɔ ɔ 'de yé ti'n,

³¹ mɔ a hyhyɛ a sɔvan yí mân'n kwalaa anyunnun'n.

³² Sɔvanlan sɔ'n ti kanlanniɛ.

Yí yê ɔ 'ba man mân mân'n kwalaa nwun wɔ ɔ.

Eɛɛ ɔ 'ba man Izalayɛ

m'ò tì wó mân'n nyan anunminnyanmòn.”

³³ Zozi anwòn ejòlè'n mọ anun Simevòn lè kan'n kọ sin Zozeḡvò nòn Mali anwòn. ³⁴ Simevòn kọ yeyila bé sù. M'ò yeyilalì bé sù yueli'n, ọ kọ fèlè Zozi anin Mali, yí nwan: “Nían, baa ẹhì mọ Nyanmian a yí yí'n, ọ 'ba man Izalayè menian dọvòn fin asì, ọ 'man dọvòn kùsvò jasù. Ọ tì nzòlè, menian'n-mọ 'ba su yí nwòn akpùlòwa. ³⁵ Ọ 'ba man bẹ nwun menian dọvòn ahònlìn nún anun ejòlè'n yuein. Nan wó díe, m mo, yalè 'ba han wó ẹkala'n kẹ svanlan mọ b'a wọ yí dadíe ọ.”

³⁶ Mèlè sọ nún anun, anun Nyanmian kpọmanfòbè balasua kòn wọ ẹbèlè. Bẹ fèlè yí Hanna. Yí sì y'ò lè Fanuè m'ò fi Azèè afilìe nún anun'n. Balasua sọ'n tì svanlan kpain kpa. Yí talua nún, ọ jalì belenzua kòn, ọ nòn yí bẹ lili afòbè nsù yê belenzua sọ'n wulì ọ. ³⁷ Kẹ ọ yòlì sọ'n, Hanna a nja man bian kón. Ọ wọ ẹbèlè dede ọ lili afòbè abulaòòvè nún nnan. Bala sọ'n kulo Nyanmian ejòlè kpa. Tèmòn biala, kòngòè ọ, eyue ọ, ọ wọ Nyanmian awulo nún anun ọ sù Nyanmian ọ ci cian, ẹsẹ ọ sèlè Nyanmian. ³⁸ Mọ Simevòn anvan 'tò ala, Hanna kùsvò kọ fite ẹbèlè. Ọ kọ la Nyanmian asì. M'ò yueli'n, ọ kọ sùsọ sù kọ han baa nún anwòn ejòlè ọ kọ hele bé kwalaa mọ bẹ lè nwònndè kẹ Nyanmian lé Zoluzalemòn amma'n-mọ ati'n.

Zozeḡvò nòn Mali nòn Zozi 'ba sa kọ Nazaletì

³⁹ Mọ Zozeḡvò nòn Mali yuelì ninnge'n mọ yé Mìn mala'n kele'n kwalaa yò'n, bẹ kọ sa bẹ kọ họ bé kulo Nazaletì. Kulo sọ'n wọ Galile mân nún anun. ⁴⁰ Anun baa'n lè nyin, ọ lè yọ svanlan. Ọ tì bẹngèlèfòbè ẹsẹ anun Nyanmian lè yeyila yí sù kọ.

Zozi 'ba nyan afòbè bulu nòn nnyuan

⁴¹ Afòbè daa Zozi asì nún yí nin, bẹ kọ Zoluzalemòn, bẹ kọ li Zufù'n-mọ fetì'n mọ bẹ fèlè yí *Pakì'n. ⁴² Kemọ afòbè daa bẹ kọ'n, mọ Zozi lili afòbè bulu nòn nnyuan'n, bẹ nún yí kọ họ fetì sọ nún elie. ⁴³ Mọ bẹ lili fetì'n yueli'n, yí sì nún yí nin kọ sa kọ họ. Zozi kọ ha Zoluzalemòn. Yí sì nún yí nin ngọ nwun man nún. ⁴⁴ Bẹ jùnlin kẹ Zozi wọ bé mọ bẹ nún bé lè kọ nún anun bie. Bẹ kọ nanndì cian kòn atun asannan nán b'a kpònndè yí bé nwòn amma nún bé manngòn'n-mọ afian. ⁴⁵ Bẹ kpònndèlì yí dede a, bẹ ngọ nwun man yí. Bẹ kọ sa bẹ kọ họ Zoluzalemòn, bẹ 'kọ a kpònndè yí. ⁴⁶ Yí cian nsan nún asù, bẹ 'kọ a ju a, anun Zozi tì Nyanmian awulo nún anun *mala nún asù mgbain'n-mọ afian, ọ lè tie bé ọ bisa bisa bé kosuan. ⁴⁷ Yí ngèlè'n m'ò fa bua bé ejòlè'n sin menian'n-mọ kwalaa mọ bẹ lè tie yí nún anwòn. ⁴⁸ Mọ yí sì nún yí nin nwunlin kẹ ọ tì bé afian'n, ọ sinlin bé nwòn kpa. Yí nin nwan: “Mìn wa, nzu ati yê a man y'a fè sva ọ? Mìn nún wó sì y'a kpònndè wó dede yé lba a bọ yé nwòn.”

49 Zozi nwan: “Ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ kpɔnnde mɪn ɔ? Ɛmɔ nzi man ke ɔ fata ke mɪn nɪan mɪn Si junman nɪn asu wɔ yɪ awulo nɪn anun ɔ?” 50 Nan mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, yɪ sɪ nɔn yɪ nin, b'a ndi man yɪ bu.

51 Ɛhi anzin, Zozi nɔn bɛ, be kɔ sa kɔ hɔ Nazaleti. Ɔ man bɛ anyunnzɔ. Mele biala, yɪ nin kaci ejɔle sɔ'n-mɔ kwalaaatin. 52 Anun Zozi le nyin, ɔ le nwun ngele, ese ɔ le nyan ehulo wɔ Nyanmian nɔn menian'n-mɔ anyunnun.

3

Zvan Batisi junman'n

(Matie 3.1-12, Maaki 1.1-8, Zvan 1.19-28)

1 Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun *Sezaa Tibee a li *Lɔmɔn ehunlɪn mɔn nɪn asu belemgbɪn afɔe bulu nɔn nnun. Temɔn sɔ'n, anun Pɔnsu *Pilati ti kɔnmanna wɔ Zude mɔn nɪn anun. Anun *Elɔdi Antipasɪ ti belemgbɪn wɔ Galile mɔn nɪn anun. Yɪ nianman Filipu kɔsu ti belemgbɪn wɔ Itule nɔn Talakoniti mɔn nɪn anun. yê Lizaniyasɪ kɔsu ti belemgbɪn wɔ Abilenɪn mɔn nɪn anun. 2 *Hannɪn nɔn *Kayifu kɔsu yê anun be ti Nyanmian Teeɣifuɔe mgbain ɔ. Mele sɔ kɔnmgba nɪn anun, Nyanmian kɔ fele Zakali awa Zvan ewa nɪn anun elɔ. Ɔ kɔ fa yɪ Nɔan Ejɔle'n ɔ kɔ wula yɪ nɔan. 3 M'ɔ yɔli sɔ'n, Zvan kɔ jasɔ, ɔ kɔ nanndɪ nanndɪ asue Zuludɪn nɪn anɔan kulo'n-mɔ asu. Lika m'ɔ kɔ sɪn'n, ɔ kan kele menian'n-mɔ ke: “Ɛmɔ nɔn bɛ nwɔn be kaci bɛ abalabɔ'n be fá bɛ nwɔn be mɔn Nyanmian maan n zɔnɪn bɛ, nán Nyanmian 'yaci ɛmɔ anwɔn sa ce bɛ.” 4 Ɔ man ejɔle'n mɔ Nyanmian kpɔmanfɔe Ezayi hanlɪn'n kpɪnɪn su. Ezayi helehɪ wɔ yɪ kalata nɪn anun ke:

Svanlan bie le tian ewâ nɪn anun elɔ ke:

Ɛmɔ sésie yé Mɪn atɪn'n,

be mán ɔ tɪnnɛ fɔ́n!

5 Be tótua mmɔnza'n-mɔ kwalaa

be títulu kɔnnɔnɔnman'n-mɔ

nɔn mmɔka'n-mɔ kwalaa anun

be tɪnnɛ atɪn hyehyalɪwa'n-mɔ kwalaa

be tótua kunman nganngan'n kwalaa

nán be títu nyɔbɔe finnvelein'n kwalaa be gúa

6 Ebele nɪn anun yê menian'n-mɔ kwalaa 'ba nwun ke

Nyanmian kpɪn de bɛ ti ngvan'n.

7 Anun Zvan kan kele meninsɔnman'n mɔ be le ba yɪ nwɔn maan ɔ sɔnɪn bɛ'n ke: “Ati anun ete mma ke owo! Nwan yɔ seli ɛmɔ ke ɛsɔnian nɪn ala kwalaa ɔ de bɛ fi Nyanmian sɪkpe nɪn anwɔn ɔ? 8 Yɪ ti, ɛmɔ yɔ nyɔlie m'ɔ kele ke ɛmɔ a kaci bɛ abalabɔ ete'n b'a fa bɛ nwɔn b'a man Nyanmian. Nan nán be se bɛ nwɔn ke: ‘Yɛ sɪ y'ɔ le Abalahamɔn, yɪ ti Nyanmian ngwala man yé like fíi y'ɔ.’ Mɪn kan mɪn kele ɛmɔ ke, Nyanmian kwalaa ke ɔ fa nyɔbɔe

ehi-mo kaci Abalahamon amma. ⁹ B'a si akunman nun a yue. Baka biala m'ɔ nzu man mma kpa'n, be 'kpe yi bu be tu sin nun anun."

¹⁰ M'ɔ hanlin so yueli'n, meninsonman'n ko bisa yi ke: "Anun nzu like die kpa ye ye yo o?"

¹¹ Yi nwan: "Emo anun kun m'ɔ le taladie nnyuan'n, o fa kun man m'ɔ le man bie'n, ye nun m'ɔ le alie di'n, o man m'ɔ le man bie'n li."

¹² Anun be mo be dide ajule'n, be kusɔ, be wo meninsonman nun anun, be 'ba maan Zvan sonin be. Mo Zvan anvan tali'n, be ko bisa yi ke: "Kpain, anun ye 'yo se?" ¹³ Yi nwan: "Nan be dide ajule'n be man o tala mo mala'n kele nun asu."

¹⁴ Anun nzalafu mmie-mo kusɔ wo ebele. Nan mo Zvan hanlin so'n, be ko bisa yi ke: "Anun ye kusɔ, nzu ye o di ke ye yo o?"

Zvan nwan: "Nan be di be tunmin nun anzin be laka menian'n-mo be de be esika, nan emo li be ahatua nun anwon fe be fa yi so."

¹⁵ Kemɔ anun bagua'n le nwonnɔde *Kilisi'n, Izalaye Belemgbin Ngvandefue'n, be kwalaa be junlin ke Ngvandefue so'n yo le Zvan. ¹⁶ Ajunlin so'n m'ɔ wali be ti anun nun ati, Zvan ko se be kwalaa ke: "Min die n ne nzue ye min sonin emo o, nan swanlan kun m'ɔ fi min nzin o le ba'n, o le tunmin tala min. N di man like fi yi nyunnun bɔbɔ nan m'an nyannji yi ja mgbabua nyanman'n. Swanlan so'n, o 'ba fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n o non sin o sonin emo. ¹⁷ O'a sesie yi nwon o le huhuamoa'n yi sa nun, o le ba fa huhu mmaka mma kpa'n gua ahanmian, nan o ju ewula'n gua sin'n m'ɔ le man ayuelie nun anun." ¹⁸ Mo Zvan hanlin so yueli'n, o hanlin ejole dɔn mmiekun-mo o bali Ejolekpa'n o heleli bagua'n.

¹⁹ Zvan ejole'n m'ɔ kan nun anun, o kannzo belemgbin Elodi ke yi nyolie'n-mo ti man kpa. O sanlin ke Elodiadi m'ɔ ti yi nianman nun ayi'n, o'a tva yi o'a le o'a ja, ese o'a yo nyolie ete dɔn mmiekun-mo o'a gua so. ²⁰ Nan ete kun biekun m'ɔ yoli toli so'n, yo le Zvan m'ɔ man be toli yi fiadi'n.

Zvan 'ba sonin Zozi (Matie 3.13-17, Maaki 1.9-11)

²¹ Zvan soninlin menian dɔn kpa, Zozi kusɔ ko a ko man o ko sonin yi. M'ɔ soninlin Zozi yueli'n, mo Zozi 'yo asonin'n, anwunno'n ko buke, ²² Nyanmian Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko kaci yi nwon ke abubule o ko ju ko tanlan yi so. Ebele ala, anie kun fi anwunno o ko te. Yi nwan: "E ti min ehulo Baa. M'an fa min lva'n kwalaa m'an wula wo nun."

²³ Mo Zozi lili ko yo afue abulasan'n ye o bali yi junman nun abu o. Be kwalaa be junlin ke yi si yo le Zoze fu. Zoze fu so'n, yi si yo le Heli. Heli kusɔ die yo le Matati. ²⁴ Matati die yo le Levi. Levi die yo le Meleki. Meleki die yo le Zvannayi. Zvannayi die

y'ɔ le Zozeɔv. ²⁵ Zozeɔv diɛ y'ɔ le Matatiasi. Matatiasi diɛ y'ɔ le Amɔsv. Amɔsv diɛ y'ɔ le Nahumɔn. Nahumɔn diɛ y'ɔ le Esi. Esi diɛ y'ɔ le Nagayi. ²⁶ Nagayi diɛ y'ɔ le Maati. Maati diɛ y'ɔ le Matatiasi. Matatiasi diɛ y'ɔ le Semeyinin. Semeyinin diɛ y'ɔ le Zozeɔki. Zozeɔki diɛ y'ɔ le Zoda. Zoda diɛ y'ɔ le Zoanan. ²⁷ Zoanan diɛ y'ɔ le Eleza. Eleza diɛ y'ɔ le Zolobabeli. Zolobabeli diɛ y'ɔ le Salasieli. Salasieli diɛ y'ɔ le Neli. ²⁸ Neli diɛ y'ɔ le Meleki. Meleki diɛ y'ɔ le Adi. Adi diɛ y'ɔ le Kosamɔn. Kosamɔn diɛ y'ɔ le Elimadamɔn. Elimadamɔn diɛ y'ɔ le Eli. ²⁹ Eli diɛ y'ɔ le Zozi. Zozi diɛ y'ɔ le Eliezeli. Eliezeli diɛ y'ɔ le Zolimɔn. Zolimɔn diɛ y'ɔ le Matati. Matati diɛ y'ɔ le Levi. ³⁰ Levi diɛ y'ɔ le Simeɔn. Simeɔn diɛ y'ɔ le Zuda. Zuda diɛ y'ɔ le Zozeɔv. Zozeɔv diɛ y'ɔ le Zonamɔn. Zonamɔn diɛ y'ɔ le Eliakimɔn. Eliakimɔn diɛ y'ɔ le Melea. ³¹ Melea diɛ y'ɔ le Mena. Mena diɛ y'ɔ le Matata. Matata diɛ y'ɔ le Natan. Natan diɛ y'ɔ le Davidi. ³² Davidi diɛ y'ɔ le Izayi. Izayi diɛ y'ɔ le Zobeɔdi. Zobeɔdi diɛ y'ɔ le Bozv. Bozv diɛ y'ɔ le Sala. Sala diɛ y'ɔ le Naasɔn. ³³ Naasɔn diɛ y'ɔ le Aminnandabv. Aminnandabv diɛ y'ɔ le Adimin. Adimin diɛ y'ɔ le Aani. Aani diɛ y'ɔ le Esiɔmɔn. Esiɔmɔn diɛ y'ɔ le Faleɔ. Faleɔ diɛ y'ɔ le Zuda. ³⁴ Zuda diɛ y'ɔ le Zvakɔbv. Zvakɔbv diɛ y'ɔ le Izaaki. Izaaki diɛ y'ɔ le Abalahamɔn. Abalahamɔn diɛ y'ɔ le Tala. Tala diɛ y'ɔ le Nakɔɔ. ³⁵ Nakɔɔ diɛ y'ɔ le Seluki. Seluki diɛ y'ɔ le Alago. Alago diɛ y'ɔ le Faleki. Faleki diɛ y'ɔ le Ebeɛ. Ebeɛ diɛ y'ɔ le Sala. ³⁶ Sala diɛ y'ɔ le Kayinamɔn. Kayinamɔn diɛ y'ɔ le Afakisadi. Afakisadi diɛ y'ɔ le Semɔn. Semɔn diɛ y'ɔ le Nowe. Nowe diɛ y'ɔ le Lameki. ³⁷ Lameki diɛ y'ɛ le Matusalemɔn. Matusalemɔn diɛ y'ɔ le Enɔki. Enɔki diɛ y'ɔ le Yeleɔdi. Yeleɔdi diɛ y'ɔ le Maleleyeli. Maleleyeli diɛ y'ɔ le Kenamɔn. ³⁸ Kenamɔn diɛ y'ɔ le Enɔsi. Enɔsi diɛ y'ɛ le Seti. Seti diɛ y'ɔ le Adamɔn. Adamɔn diɛ y'ɔ le Nyanman.

4

Abɔnsanmɔn 'ba sɔ Zozi nian (Matie 4.1-11, Maaki 1.12-13)

¹ Mɔ be sɔnlɔnɔn Zozi yuel'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n kɔ jinlan yɛ nzin kpa bɔkɔɔ. Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ fa yɛ fi asue Zuludɔn nɔn anvan ebele ɔ nɔn yɛ kɔ hɔ ewâ nɔn anun. ² Ebele, Abɔnsanmɔn kɔ sɔ Zozi kɔ nian dede elebulan. Elebulan sɔ nɔn anun, Zozi ngɔ li like fɛ. Nan mɔ temɔn sɔ'n sɔnlɔn'n, ehɔe kɔ hun Zozi. ³ Ehɛ, Abɔnsanmɔn kɔ han kɔ hele yɛ ke: “Se e ti Nyanman Awa sakpa a, anin kan kele ebve ehɛ maan ɔ kaci kpaɔn.”

⁴ Zozi nwan: “Ɔ wɔ Ebele Ejɔle nɔn anun ke: *Nán kpavɔn ala yɛ sɔnlan di a, ɔ nyan ngvan ɔ.*”

⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, Abɔnsanmɔn kɔ fa yɪ kɔ hɔ buka kanganlaun kɔn ati sɔ. Ebele ala, ɔ kɔ fa asɪe nin asɔ mmelemgbin mɔn'n-mɔ kwalaa kɔ hele Zozi. ⁶ Yɪ nwan: "Tunmin ehi ɔ nun anunminnyanmɔn'n mɔ mmelemgbin mɔn'n-mɔ le yɪ'n, b'a fa yɪ kwalaa b'a wula mɪn sa nun. Yê sɔanlan mɔ mɪn kulo ke mɪn fa mɪn man yɪ'n yê mɪn 'fa mɪn man yɪ ɔ. ⁷ Yɪ ti, se ε kutɔ mɪn nyunnun ε sɔ mɪn an, yɪ kwalaa 'yɔ wɔ dɪe."

⁸ Ehi a, Zozi nwan: "Ɔ wɔ Ehele Ejɔle nin anun ke: *Kɔtɔ Edannaganman m'ɔ ti wɔ Nyanmian nin anyunnun nɔn sɔ yɪ kɔnmgba cein.*"

⁹ Mɔ Zozi bualɪ yɪ sɔ yueli'n, Abɔnsanmɔn falɪ yɪ biekun an, yɪ nɔan y'ɔ le Zoluzalemɔn, Nyanmian awulo nin ati sɔ. Yɪ nwan: "Se wɔ nwan ε ti Nyanmian Awa sakpa a, yaci wɔ nɔwɔn nun, kulu tɔ asɪ, ¹⁰ afɪ, ɔ wɔ Ehele Ejɔle nin anun ke: *Wɔ dunman nun, Nyanmian 'ba man yɪ mmɔfɔe'n-mɔ atɪn maan be nian wɔ sɔ. Eɛ ɔ wɔ nun ke: ¹¹ Be 'sɔ wɔ bé sa nun, nɔn wɔ ja a mgbula man ebɔe.*"

¹² Mɔ Abɔnsanmɔn hanlin sɔ'n, Zozi nwan: "Ehele Ejɔle'n kan ke: *N'ε sɔ yé Mɪn m'ɔ ti wɔ Nyanmian'n nian.*"

¹³ Abɔnsanmɔn yɔli butu ɔ nun betɛ mɔ yɪ sa a ngan man Zozi'n, ɔ yacili yɪ ebele ɔ hɔli, ɔ 'nɔwɔnnde cɪan fɔfɔle biekun.

*Zozi 'ba hɔ Galile mɔn nin anun
(Matie 4.12-17, Maaki 1.14-15)*

¹⁴ Ehi, Zozi kɔ sa kɔ hɔ Galile mɔn nin anun. Wawe Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n jin yɪ nzin. Galile mɔn nin anun lika biala, be bɔ yɪ dunman. ¹⁵ Ɔ kekele menian'n-mɔ ninnge Zufɔ'n-mɔ asɔnin sua'n-mɔ anun yê bé kwalaa be yɪ yɪ ayɛ.

*Zozi 'ba hɔ Nazaletɪ kulo nin asɔ
(Matie 13.53-58, Maaki 6.1-6)*

¹⁶ Zozi kɔ hɔ Nazaletɪ, kulo'n mɔ be talɪ yɪ sɔ nin asɔ. Ɔ kɔ wɔlɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnin sua'n nun anun ke ɔ yɔ yɪ enwɔnmian ele cɪan biala'n. Be yɔli asɔnin'n dede mɔ ɔ 'kɔ bie'n, ɔ kɔ jasɔ, ɔ le ba kɪnnga Ehele Ejɔle'n. ¹⁷ Be kɔ fa Nyanmian kpɔmanfɔe *Ezayi kalata'n mɔ b'a baka'n be kɔ wula yɪ sa nun. Ɔ kɔ tele nun, ɔ kɔ nwun lika mɔ b'a hele ke:

¹⁸ *Yé Mɪn Wawe'n wɔ mɪn nun
ɔ'a yɪ mɪn ke m mɔla*

m mɔ Ejɔlekpa'n n géle ehianfɔe'n-mɔ.

Ɔ'a sɔan mɪn ke m mɔla

n yɪ bé mɔ b'a gua bé fiadi'n.

Bé mɔ bé nyin a sin'n,

m mɔn be nwún asɪ.

Bé mɔ be le kele bé ahɔlɔwa'n,

m mɔn be nyán bé ti.

¹⁹ *Eɛ m mɔla n gán n géle bé ke*

afɔe'n mɔ Nyanmian 'de menian'n-mɔ ati nin a ju.

²⁰ Mɔ Zozi yueli yí kɔnnga'n, ɔ kɔ baka kalata'n, ɔ kɔ fa kɔ wula sɔanlan'n m'ɔ nɔan sɔ nɔn asa nɔn, ɔ kɔ tanlan asi. Menian'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ asɔnɔn sua nɔn anun'n, bɛ nɔn kɔ ha yí nwɔn. ²¹ Zozi kukuli yí nɔan sɔ a, yí nwan: “Ene, Ehele Ejɔle ehi mɔ emɔ a ti nɔn a kpɔn sɔ.”

²² Zozi ejɔle fe'n yɔli bɛ enyɔnmɔn kpa, ɔ sinlin bɛ nwɔn. Bɛ nwan: “Bian ehi muonun, asɔ nán Zozeƒu awa nɔn ɔ?”

²³ Zozi nwan: “Ɔ ti ananhɔle, emɔ 'ba bu anyɔndala ehi be kele mɔn ke: 'Se wɔ nwan e ti ayile eyɔleƒue a, di mɔa yɔ wɔ nwɔn ayile.' Eɛe emɔ 'ba han tɔ sɔ ke: 'Ninng'e'n mɔ y'a ti ke a yɔ yí Kapɛɛnawɔmɔn elɔ'n, yɔ bie wɔ kulo nɔn asɔ ewa.' ”

²⁴ Eɛe, yí nwan: “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke Nyanmɔn kpɔmanƒue biala le man efelie yí muonun yí kulo.

²⁵ Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke Nyanmɔn kpɔmanƒue *Eli mɛle sɔ, tɛmɔn mɔ esue nɔn a ndɔ man dede aƒue nsan sala nsian mɔ ehɔe kpili kpa kpɔnlin mɔn bɔndɔn nɔn anun'n, anɔn kunlannɔve mmalasua dɔn wɔ Izalaye mɔn nɔn anun. ²⁶ Nan kɔsɔ, Nyanmɔn a nɔvan man Eli a man ɔ'a ngɔ a mmɔka man bɛ bie fíí, sannan kunlannɔve eyefɔe balasua'n m'ɔ ti Salepita kulo nɔn asɔ, Sidɔn mɔn nɔn anun elɔ'n. ²⁷ Eɛe Nyanmɔn kpɔmanƒue Elize kɔsɔ mɛle sɔ, anɔn kokobefɔe sɔnlin Izalaye mɔn nɔn anun. Nan kɔsɔ, Elize a mman bɛ bie fíí anwɔn a nza man, sannan Naaman m'ɔ fi Sili mɔn nɔn anun elɔ'n.”

²⁸ Bɛ kwalaa mɔ be wɔ asɔnɔn sua nɔn anun mɔ be tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ fe yí nwɔn eya kpa. ²⁹ Be kɔ jasɔ, be kɔ susɔ yí, be nɔn yí kɔ hɔ buka'n mɔ bɛ kulo'n wɔ sɔ nɔn ati afian ke be 'kɔ a ju yí be tɔ bɔnza nɔn anun be kun yí. ³⁰ Nan Zozi wɔlɔli bɛ sa abɔ ala, ɔ kɔ hɔ.

*Zozi 'ba ƒvan wawe ete fi sɔanlan kɔn anun
(Maaki 1.21-28)*

³¹ Mɔ Zozi fi Nazaleti buka nɔn asɔ ɔ juli'n, ɔ kɔ hɔ Galile mɔn nɔn anun kulo'n mɔ be fele yí Kapɛɛnawɔmɔn nɔn asɔ. Mɔ enwɔnmɔn ele cian'n juli'n, Zozi kɔ hɔ asɔnɔn sua nɔn anun ɔ 'kɔ a kekele bɛ ninng'e. ³² Ninng'e'n-mɔ m'ɔ le kekele'n kɔ sin bɛ nwɔn, ɔ sanlin ke ɔ kan yí ejɔle die'n tunmin sɔ.

³³ Anɔn bian kɔn wɔ asɔnɔn sua nɔn anun ebele. Bian sɔ'n, wawe ete kɔn wɔ yí nɔn. Ɔ kɔ tian nɔn sele kpa. ³⁴ Yí nwan: “E! Zozi m'ɔ fi Nazaleti, e 'se yé se? E walɔ yé busɔ ebɔ anaan? Mɔn sɔ wɔ bɔkɔɔ! E ti Nyanmɔn Sɔanlan Nwannzan-nwannzan!”

³⁵ Mɔ sɔanlan'n hanlin sɔ'n, Zozi kɔ tian wawe ete nɔn asɔ. Yí nwan: “Muan wɔ nɔan nɔn asɔ, nán fi sɔanlan ehi anun fite!” Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, menian'n-mɔ anyunnun ebele, wawe ete'n kɔ fin bian nɔn asi, ɔ fi yí nɔn kɔ fite kɔ hɔ, ɔ'a nyɔ man yí like fíí.

³⁶ Ejɔle sɔ'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nwɔn, sian'n, be le bisa bisa bɛ nwɔn ke: “Anɔn nzu asinbenwɔn ejɔle die ahi? Bian ehi le yí

tunmin'n ɔ fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ a, bɛ fite!" ³⁷ Kɛ ɔ yɔli sɔ'n, mân sɔ nun anun lika kwalaa, anin bɛ lɛ kan Zozi ejɔlɛ.

*Zozi 'ba man menian dɔvɔn anwɔn sa
(Matie 8.14-17, Maaki 1.29-34)*

³⁸ Mɔ Zozi fi asɔnin sua nun anun fiteli'n, ɔ kɔ hɔ *Simɔn awulo ɛɔ. ɔ 'kɔ a ju a, anin Simɔn asebalɔ nun a fɔkɛ kpa, ebunnun nun a yue yí cici. Bɛ kɔ bɔ Zozi amannɛ kɛ ɔ tótɔn yí mán bɛ. ³⁹ Zozi kɔ hyɔn kɔ mantan wuluwafɔɛ'n, yí nwan: "Ebunnun, fi balasua ɛhi anwɔn tu!" Kɛ ɔ hanlin sɔ nun ala, ebunnun'n fi balasua nun anwɔn kɔ tu. Balasua'n kɔ jasɔ kɔ hɔ sɔn nun anwɔn ɛɔ ɔ kɔ man bɛ like bɛ kɔ li.

⁴⁰ Nɔsɔba mɔ sɛnzɛ'n tɔli'n, bɛ nun nwuluwafɔɛ ngacile ngacile kwalaa kɔ 'a Zozi anwɔn ɛbɛlɛ. ɔ kɔ fa yí sa'n kɔ fua bɛ nwɔn, bɛ nwɔn kɔ sa. ⁴¹ Mmɔnsanmɔn'n-mɔ fi nwuluwafɔɛ'n-mɔ dɔvɔn anun bɛ kɔ fite, anin bɛ lɛ tian bɛ kan kɛ: "Wó, ɛ ti Nyanmian Awa!" Nan mɔ bɛ 'kan sɔ'n, anin Zozi lɛ tetian bɛ ɔ totua bɛ, ɔ sanlin kɛ bɛ dɛ, bɛ sɪ kɛ *Kilisi'n y'ɔ le yí.

*Zozi 'ba hɔ a bɔ Ejɔlekpa'n kulo ɛhinlin-mɔ asɔ
(Maaki 1.35-39)*

⁴² Mɔ alɛ hinlin'n, Zozi kɔ ti yí nwɔn kɔ hɔ ahanmian lika mɔ sɔanlan fíi nnɔn man'n. Meninsɔnman kɔ kpɔnnɛ yí. Nan mɔ bɛ nwunlin yí'n, bɛ nwan: "Yɛ 'sele wó, n'ɛ kɔ lika fíi kón."

⁴³ Zozi nwan: "ɔ sɛ kɛ mɔn bɔ Nyanmian Belemgbin Mân nun anwɔn Ejɔlekpa'n mɔn kekele kulo nga'n-mɔ kɔsɔ. Afí yí sɔ ati yê Nyanmian sɔanlin mín ɔ." ⁴⁴ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnin sua'n-mɔ anun ɔ kɔ bɔ Ejɔlekpa'n kɔ hele bɛ.

5

*Zozi 'ba fɛlɛ yí alimɔa menian nsan'n
(Matie 4.18-22, Maaki 1.16-20)*

¹ Cian kɔn Zozi kɔ hɔ *Zenezalɛti asue nun anwan, menian dɔvɔn kɔ kpɔ yí ɛbɛlɛ, bɛ kɔ ta kɔ si kɔ yia yí, bɛ 'kɔ a tie Nyanmian Anwan Ejɔlɛ'n m'ɔ lɛ kan'n. ² Zozi 'tu yí nyun an, anin ɛlɛɛ nnyuan sisi ɛbɛlɛ, sɔanlan fíi nnɔn man nun. Bɛ mɔ bɛ ci ejue'n, bɛ fi nun b'a ju, bɛ lɛ nwunzin nwunzin bɛ dada'n-mɔ anun. ³ Zozi kɔ hɔ kɔ fɔ ɛlɛɛ'n kɔn anun. ɛlɛɛ sɔ'n ti Simɔn dɛ. Zozi kɔ sele Simɔn kɛ ɔ tú ɛlɛɛ'n ɔ hɔ bunman sɔ kaan. Zozi kɔ tanlan ɛlɛɛ nun akunnun ɔ kɔ hehele meninsɔnman'n ninngɛ.

⁴ M'ɔ yueli bɛ ninngɛ kekele'n, yí nwan: "Simɔn, tu ɛlɛɛ'n kɔ bunman sɔ nán ɛ nɔn wó manngɔn'n-mɔ bɛ gúa bɛ dada'n."

⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, Simɔn nwan: "Kpain, ɔ bɔ yí bu kɔngɔɛ angɔnmɔn, y'a gua dada dede y'a nji man ejue fíi. Nan kɔsɔ kemɔ wó nwan n gúa'n, mɔn 'gua."

⁶ ɛbɛlɛ ala, bɛ kɔ gua bɛ dada'n-mɔ. Bɛ kɔ hyi ejue dɔvɔn kpa dede bɛ dada'n-mɔ lɛ titi. ⁷ Mɔ bɛ nwunlin yí sɔ'n, bɛ kɔ tɔ bɛ sa

be kɔ fele bé manngɔn'n-mɔ mɔ be wɔ elee ehunlin anun'n ke be bála a buka bé. Be kɔ a be kɔ wula bé elee nnyuan'n titekée, ɔ ka mɔ be nwan ɔ.

⁸ Mɔ Simɔn Pielɔ nwunlin yí sɔ'n, ɔ kɔ kɔtɔ Zozi anyunnun ebele, yí nwan: “Yé Mɔn, n'ɛ fa wɔ nwɔn bɔ mɔn. Ɔ sanlin ke n di etefɔe.” ⁹ Simɔn hanlin sɔ, ɔ sanlin ke ejue mɔ be hylɔ yí cian sɔ'n sinlin yí nɔn yí manngɔn'n-mɔ kwalaa anwɔn, ese esulo hanlin bé. ¹⁰ Esulo kɔnmgba sɔ'n kɔsɔ hanlin Zɔakɔ ɔ nɔn Zɔan, Zebede amma'n mɔ be nɔn Simɔn di junman'n.

Ehi a, Zozi nwan: “Simɔn, n'ɛ sulo! Nan ene m'ɔ kɔ'n, ɛ 'ba fefele menian man mɔn.” ¹¹ Ejɔle sɔ'n mɔ Zozi hanlin nun ati, mɔ be sisili bé elee'n-mɔ asi'n, be yacili bé junman'n kwalaaatin ebele, be sili yí sɔ.

*Zozi 'ba man kokobefɔe kɔn anwɔn sa
(Matie 8.1-4, Maaki 1.40-45)*

¹² Cian kɔn Zozi kɔ hɔ kulo kɔn asɔ. Ɔ ju ebele ala, kokobefɔe kɔn kɔ a kɔ tɔ yí. Bian sɔ'n kɔ butu yí nɔn asi yí nwan: “Yé Mɔn, se ɛ kulo a, ɛ kwalaa ke ɛ man mɔn nwɔn sa.”

¹³ Mɔ kokobefɔe'n hanlin sɔ'n, Zozi kɔ tɔnngɛ yí sa kɔ han yí, yí nwan: “Mɔn kulo, man wɔ nwɔn tí!” Ebele ala, bian nɔn anwɔn kɔ sa.

¹⁴ Zozi nwan: “N'ɛ kan mɔ m'an yɔ nɔn anwɔn ejɔle kele sɔanlan fíí. Nan kɔ kɔ tɔ Nyanmɔn tɛyɔfɔe'n m'ɔ wɔ ebele'n, fa wɔ nwɔn'n keke yí. Ebele tɛe'n mɔ *Moyizɔ helelɔ'n, yí maan bé kwalaa be nwun yí ke wɔ nwɔn a sa.”

¹⁵ Anɔn Zozi dunman'n le fɔ. Menian dɔɔn ba tie yí ejɔle'n m'ɔ kan'n, ese be ba yí nwɔn be man bé nwɔn sa. ¹⁶ Nan tɛmɔn'n bie ju a, Zozi tɔ yí nwɔn kɔ ahanmɔn ɔ kɔ sele Nyanmɔn.

*Zozi 'ba man bubuluwafɔe kɔn anwɔn sa
(Matie 9.1-8, Maaki 2.1-12)*

¹⁷ Eɔcian kɔn anɔn Zozi le kekele menian'n-mɔ ninngɛ. Meninsɔnman'n mɔ be walɔ'n, anɔn *Falɔsɔfɔe'n-mɔ nɔn *mala mgbain'n-mɔ wɔ bé nun bie. Be titɔ asi Zozi anwɔn ebele. Mmie-mɔ fi Galile nɔn Zude mân nun, mmie kɔsɔ fi Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ. Eɔcian sɔ'n, anɔn yé Mɔn tunmin'n jin Zozi anzin ɔ kɔ man nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn kɔ sa. ¹⁸ Kaan cɛ, menian mmie-mɔ nɔn bubuluwafɔe kɔn kɔ a, ɔ la ebee sɔ. Be le kɔnnde atɔn be sɔn be fa wuluwafɔe'n be fite Zozi anyunnun. ¹⁹ Meninsɔnman'n dunman nun, kemɔ be nnyan man atɔn be nzɔn man'n, be kɔ fɔ sua'n mɔ Zozi wɔ nun nun asɔ. Be kɔ kɔpe tokolo sua nun ati afian, be kɔ fa bubuluwafɔe'n be kɔ jula yí nɔn yí ebee'n Zozi anyunnun ebele menian'n-mɔ kwalaa afian.

²⁰ Mɔ Zozi nwunlin bé dedi'n, ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔe'n ke: “Njaban, b'a fa wɔ ete'n b'a hye wɔ.”

²¹ Ejòlè sò'n m'ò hanlun nún ati, Falisifòe'n-mò nòn mala nún asù mgbain'n-mò lè kan yí bé ti akunnun kè: “Nwan sʋanlan diè ahí m'ò kʋala ò kan ejòlè ètè sʋa tia Nyanmian ò? Sè nán Nyanmian angònmún cein an, nwan y'ò kʋala sʋanlan ètè fa ce yí ò?”

²² Ajònlun sò'n mò bè falí nún ati, Zozi nwan: “Nzuke ati yê ajònlun sʋa-mò wò emò ati anun ò? ²³ Sè mún kan kè: ‘B'a fa wó ètè'n b'a hye wó’ a, emò nnwun man nún. Nan sè mún kan mún kele wuluwafòe'n kè: ‘Jasù nanndí’ nán ò yò sò a, ²⁴ anún emò a nwun yí kè *Mân Baa'n le tunmin asiè nún asù ewa ò fa ètè ce.”

Èhí a, ò kò han kò hele bubuluwafòe'n kè: “Mún kan mún kele wó, jasù, fa wó èbèe'n nán kò wó awulo!” ²⁵ Èbèlè ala, bé kʋalaa bé nyunnun èbèlè, bian'n kò jasù kò fa yí èbèe'n m'ò lalí sʋ'n, ò kò hò yí awulo. Ò 'kò a, anún ò lè yí Nyanmian ayè. ²⁶ Ejòlè'n kò sin bé kʋalaa bé nwòn. Esulo kò han bé, bè lè yí Nyanmian ayè, bé nwan: “Ènè diè, fòón y'a nwun enyinmian ninngè yé nyinsò!”

Zozi 'ba fèlè Levi

(Matie 9.9-13, Maakí 2.13-17)

²⁷ Èhí anzin, Zozi fi sua nún anun kò fite. Ò 'kò ju a, anún bian kòn, bè fèlè yí Levi, ò tí líka mò bè didi ajule'n. Levi sò'n, ò dide ajule. Zozi kò fèlè yí, yí nwan: “Levi, jasù, si mún sʋ!” ²⁸ Èbèlè ala, Levi kò jasù kò yaci yí junman'n ò kò si yí sʋ.

²⁹ Levi kò bò Zozi ati ò kò man bè kò tún alíè kpili kpa yí awulo. Mò bè 'didi'n, bé mò bè dide ajule'n nòn menian mmiekun-mò dòòn kpa nòn bé gugua tóbílí nún anwòn. ³⁰ *Falisifòe'n-mò nòn *mala nún asù mgbain'n-mò mò bè nòn bé di fâ kòn'n kò yue eya fè. Bè kò bisa Zozi menian'n-mò kè: “Nzu ati yê emò nòn bé mò bè dide ajule'n nòn ètèfòe'n-mò didi'n?”

³¹ Zozi nwan: “Sʋanlan mò ewue lè ngun man yí'n, ò mgbònnde man ayile eyòlèfòe. Nan sʋanlan m'ò lè wu'n y'ò kpònnde ayile eyòlèfòe ò. ³² M'an mma man kè mún 'ba fèlè bé mò bè tí sèse wò Nyanmian anyunnun'n maan bè kaci bé abalabò'n. Nan bé mò bè tí ètèfòe'n-mò, bé tí yê m malí ò.”

Abuala nún anwòn kosuan'n

(Matie 9.14-17, Maakí 2.18-22)

³³ Èhí anzin, bé nún mmie-mò kò bisa Zozi kè: “Zʋan menian'n-mò nòn Falisifòe'n-mò diè'n-mò, ò yò a, bè di abuala bè sele Nyanmian. Nan kòsù wó diè'n-mò nni man abuala, tèmòn sò'n, anún bè lè didi bè nunnòn.”

³⁴ Mò Zozi tílì ejòlè sò'n, yí nwan: “Mèlè mò atònvòlè bian'n wò èbèlè'n, yí manngùn'n-mò mò bè wò atònvòlè nún abù'n, bè ngʋala man kè bè bua bè da ò. ³⁵ Nan mèlè bie 'ba ju, atònvòlè bian'n fi bé sa nún ò 'ba tu. Mèlè sò nún anun, bè 'ba lí abuala.”

³⁶ Mò Zozi hanlun sò yueli'n, ò kò han nvandòhòn ejòlè kòn kò tò sʋ, yí nwan: “Sʋanlan fíí nzua man etanlan fòfòlè ndafuin ò

ndua man etanlan daba nun tokolo. Se ɔ yɔ yí sɔ a, anɔn ɔ'a seɔi etanlan fɔfɔle'n yê ndafuin sɔ'n nɔn etanlan daba ngɔ man su. ³⁷ Swanlan fí ngaci man nzan fɔfɔle ngua man kpolo kotoku daba nun. Se ɔ yɔ yí sɔ a, kpolo kotoku'n 'te, nzan'n 'butu, anɔn kpolo kotoku nɔn a yɔ mgban. ³⁸ Nan nzan fɔfɔle'n, be fa be gua kpolo kotoku fɔfɔle nun. ³⁹ Eɛɛ swanlan biala m'ɔ nɔn nzan daba'n, ɔ mgbɔnnde man nzan fɔfɔle. Afí yí nwan: 'Nzan daba'n diɛ be nnyan man yí nwɔn su.' ”

6

Zozi nɔn enwɔnmian ele cian'n
(Matie 12.1-8, Maaki 2.23-28)

¹ Cian kɔn Zozi nɔn yí menian'n-mɔ kɔ kpɛ nun *bele ebo kɔn asu. Cian sɔ'n, ɔ ti enwɔnmian ele cian. Yí menian'n-mɔ kɔ titi bele mma'n bie be kɔ kputa yí bé sa nun be kɔ yiyi yí nwɔn abɔin'n be kɔ li. ² Mɔ Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bé nwan: “Nzuke ati yê emɔ yɔ like mɔ yé mala'n tua ke nán be yɔ yí enwɔnmian ele cian'n?”

³ Mɔ be hanlin sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: “Asu emɔ kɔngali man like mɔ Davidi yɔli, meɛ mɔ ehɔe hunlin yí nɔn yí menian'n-mɔ nɔn anwɔn ejɔle'n lé ɔ? ⁴ Davidi wɔlɔli Nyanmian sua nɔn anɔn, ɔ falí kpaɔn'n-mɔ mɔ b'a fa b'a man Nyanmian'n, ɔ nɔn yí menian'n-mɔ be lili. Kpaɔn sɔ'n, Zufu'n-mɔ mala'n kele ke swanlan ngacile biala le man atin ɔ nni man ke Nyanmian tɛɛyifɔe'n-mɔ ala.” ⁵ Mɔ Zozi buali bé sɔ'n, nán ɔ'a han ɔ'a tu su ke: “Mân Baa'n ti enwɔnmian ele cian nɔn asu kpain.”

Swanlan'n mɔ yí sa kɔn a jɔ'n.
(Matie 12.9-14, Maaki 3.1-6)

⁶ Enwɔnmian ele cian kɔn biekun, Zozi kɔ wɔlɔ asɔnɔn sua kɔn anɔn, ɔ kɔ hehele ninngɛ. Anɔn bian kɔn wɔ asɔnɔn sua nɔn anɔn ebele, yí sa fama nɔn a jɔ. ⁷ Mala nɔn asu mgbain'n-mɔ nɔn Falisifɔe'n-mɔ mɔ be wɔ ebele'n, anɔn be le nian se Zozi kɔ man wuluwafɔe bie anwɔn kɔ sa enwɔnmian ele cian nɔn an. ɔ sanlin ke be le kpɔnnde atin be sin su be tɔn yí esuan. ⁸ Nan kemɔ Zozi si mɔ b'a jɔnlin'n, ɔ kɔ han kɔ hele wuluwafɔe'n ke: “Jasɔ jinlan menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ewa.” Bian'n kɔ jasɔ kɔ jinlan bé nyunnun ebele.

⁹ Mɔ bian'n jasɔli jinlanlin'n Zozi kɔ kaci yí nyɔn meninsɔnman nɔn anwɔn elɔ, yí nwan: “Mɔn 'ba bisa emɔ kosuan. Yé mala'n kele se? ɔ kele ke ye yɔ ye enwɔnmian ele cian nɔn anaan ye yɔ ete? Ye lé swanlan ati ngɔan anaan ye hún yí ɔ?”

¹⁰ Zozi kɔ nenian bé kwalaa bé nyunnun, ɔ kɔ tu yí nyɔn wuluwafɔe nɔn anwɔn elɔ, yí nwan: “Tinngɛ wɔ sa nɔn anɔn.” Bian'n kɔ tinngɛ nun, ebele ala, yí sa'n kɔ yɔ kpa. ¹¹ Ehi,

Falisifvɛ'n-mɔ nɔn mala nun asɔ mgbain'n-mɔ kɔ fɛ ɛya kpa. Sian'n bɛ lɛ bisa bisa bɛ nwon like mɔ bɛ 'yɔ nán bɛ sa a han Zozi'n.

Zozi mmɔfvɛ bulu nɔn nnyuan'n

(Matie 10.1-4, Maaki 3.13-19)

¹² Mele sɔ nun anun, Zozi kɔ hɔ kɔ fɔ buka kɔn asɔ. ɔ 'kɔ a sele Nyanmian. ɔ kɔ sele Nyanmian kɔngɔɛ dede alie kɔ hun. ¹³ Mɔ alie hunlun'n, Zozi kɔ fɛfɛle yí menian'n-mɔ bɛ kɔ yia. ɔ kɔ nian bɛ nun kɔ yí bulu nɔn nnyuan ɔ kɔ tɔn bɛ mmɔfvɛ. ¹⁴ Menian bulu nɔn nnyuan sɔ'n-mɔ y'ɔ le: Simɔn mɔ Zozi fɛle yí Pielh'n, ɔ nɔn yí nianman Andele, Zvakɩ nɔn Zvan, Filipɔ nɔn Baatelemin, ¹⁵ Matie nɔn Toma, Alife awa Zvakɩ nɔn Simɔn mɔ bɛ fɛle yí *Zelɔtovɛ'n, ¹⁶ Zvakɩ awa Zudɩ, ɔ nɔn Zudasɩ Isikalɔtɩ mɔ ɔ 'ba yí Zozi man'n.

Menian dɔɔn 'ba yia Zozi anwɔn

(Matie 4.23-25)

¹⁷ Ehi, Zozi nɔn yí mmɔfvɛ'n-mɔ, bɛ fi buka nun asɔ, bɛ kɔ ju bɛ kɔ jinlan lika sese kɔn. Lika sɔ'n, anun Zozi menian dɔɔn kpa a yia ebele. Menian sɔ'n-mɔ, mmie-mɔ fi Zude mân nun. Mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn. Mmie-mɔ fi jenvie nun anwan elɔ kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan Tii nɔn Sidɔn nun asɔ. ¹⁸ Bɛ walɩ kɛ bɛ 'ba a tie Zozi Anwan Ejɔle'n, ɛsɛ bɛ man bɛ nwon sa. Bɛ mɔ bɛ kusɔ wawɛ ɛtɛ wɔ bɛ nun m'ɔ kele bɛ yalɛ'n, wawɛ ɛtɛ'n fi bɛ nun tu. ¹⁹ Bɛ kwalaa bɛ kulo kɛ bɛ kan Zozi. ɔ sanlɩn kɛ tunmin kɔn fi yí nun fite y'ɔ man bɛ nwon sa ɔ.

Nyila nɔn munnzue'n

(Matie 5.1-12)

²⁰ M'ɔ yɔhɩ sɔ'n, Zozi kɔ tɔ yí nyun yí menian'n-mɔ elɔ yí nwan: “Nyila hán ɛmɔ mɔ bɛ tɩ ehianfvɛ'n, ɔ sanlɩn kɛ Nyanmian Belemgbin Mân'n tɩ ɛmɔ die!

²¹ “Nyila hán ɛmɔ mɔ ehɔɛ lɛ kun ɛmɔ kɩkaala'n, ɔ sanlɩn kɛ ɛmɔ akɔ 'ba yí.

“Nyila hán ɛmɔ mɔ bɛ le sun'n, ɔ sanlɩn kɛ ɛmɔ 'ba sɩɩ.

²² “Nyila hán ɛmɔ, mele mɔ bɛ le kpɔ ɛmɔ, mɔ bɛ le fɔan ɛmɔ, mɔ bɛ le kpɛ ɛmɔ nzɔba, mɔ bɛ le bu ɛmɔ menian mgban wɔ *Mân Baa'n dunman nun. ²³ Mɔ bɛ 'yɔ ɛmɔ sɔ'n, ɛmɔ lí fɛ bɛ mán bɛ nwon tɛ bɛ bɛ sí abile bɛ húhulu. ɔ sanlɩn kɛ ɛmɔ 'ba nyan yí nwon ahatua kpili kpa wɔ anwunno elɔ. Afɩ daba, kɛ bɛ nan-mɔ heleli Nyanmian mgbɔmanfvɛ'n-mɔ ahulɔwa nun anun.

²⁴ “Nan ɛmɔ esikafvɛ'n-mɔ, munnzue hán ɛmɔ! ɔ sanlɩn kɛ ɛmɔ asa a han ɛmɔ salɩɛ die'n dada angɔnmɩn.

²⁵ “Munnzue hán ɛmɔ mɔ bɛ kɔ a yí'n! ɔ sanlɩn kɛ ehɔɛ 'ba hun ɛmɔ.

“ɛmɔ mɔ bɛ le sɩɩ kɩkaala'n, munnzue hán ɛmɔ! ɔ sanlɩn kɛ alɔabɔ 'ba han ɛmɔ, ɛmɔ 'ba sun.

26 “Munnzue hán emə mə menian'n-mə kɔvalaatin kan emə anwɔn ɛjɔle kpa'n. Afɪ daba, ke bɛ nan-mə hanlɪn ato mgbɔmanfɔvɛ'n-mə anwɔn ɛjɔle kpa nɪn anɪn.

*Emə h́ulo b́e mgbɔfɔvɛ'n-mə
(Matie 5.38-48; 7.12a)*

27 “Nan emə mə be le tie mɪn'n, mɪn kan mɪn kele emə ke: Emə h́ulo b́e mə be kpɔ emə'n. Emə yɔ́ b́e ye. 28 Emə ýyila b́e mə be bɔ emə sasan nɪn asɔ. Emə yɔ́ asɔnɪn be man b́e mə be kele emə ahɔlɔwa'n. 29 Se sɔanlan bie kpaci emə anyɪn b̄e nɪn asɔ a, be káci fama'n maan ɔ kpáci sɔ. Se sɔanlan bie de emə taladiɛ'n mə be wula yí sɔ nɪn an, emə yí mə emə wula yí bu'n kɔsɔ be mán yí. 30 Sɔanlan biala m'ɔ kɔ sele emə like'n, emə fá mán yí. Se sɔanlan tɔa emə de like mə emə le nɪn an, nán be bisa yí bɔsɔ. 31 Like mə emə kulo ke menian'n-mə yɔ́ man emə'n, emə kɔsɔ yɔ́ like sɔ'n be mán b́e.

32 “Se b́e mə be kulo emə nɪn ala yê emə kɔsɔ kulo b́e a, nzu nvasɔvɛ die yê emə nyan yí sɔ ɔ? Etefɔvɛ'n-mə kɔsɔ kulo b́e mə be kulo b́e'n. 33 Se b́e mə be yɔ́ emə ye nɪn ala yê emə kɔsɔ yɔ́ b́e ye a, nzu nvasɔvɛ die yê emə nyan yí sɔ ɔ? Etefɔvɛ'n-mə kɔsɔ yɔ́ sɔ bie. 34 B́e mə emə bɔ́ b́e bɔsɪa a emə de di ke be kɔala yí tua'n, se b́e ngɔnmɪn ala yê emə bɔ́ b́e bɔsɪa a, nzu nvasɔvɛ die yê emə nyan yí sɔ ɔ? Etefɔvɛ'n-mə kɔsɔ bɔ́ b́e manngɔn etefɔvɛ'n-mə mə be kɔala kale'n tua'n bɔsɪa. 35 Nan emə die, nán be yɔ́ sɔ. Emə h́ulo b́e mə be kpɔ emə'n, emə yɔ́ b́e ye, emə b́ɔ́ b́e bɔsɪa, nán be susu b́e ti be gua sɔ ke be t́ua be mán emə. Se emə yɔ́ sɔ a, emə 'ba nyan yɪ nɔwɔn ahatua kpili kpa, ɛse emə 'ba kaci Nyanmɪan m'ɔ wɔ anwunno anwunno ɛlɔ nɪn amma. ɔ sanlɪn ke ɔ ti kpa man menian mə be nzɪ man ye'n, ɔ nɔn menian kɔsɔ mə b́e kunnun ti etɛ'n. 36 Kemə emə Asi'n sɪ anwunnvɔvɛ'n, emə kɔsɔ nwún anwunnvɔvɛ.

*Nán be bua b́e manngɔn'n-mə ndɛɛ
(Matie 7.1-5)*

37 “Nán be bua b́e manngɔn'n-mə ndɛɛ nán Nyanmɪan Kpili kɔsɔ a mmua man emə ndɛɛ. Nán be bu sɔanlan fíí fɔɔ nán Nyanmɪan kɔsɔ a mmu man emə fɔɔ. Emə fá b́e manngɔn'n-mə etɛ'n be hyé b́e nán Nyanmɪan kɔsɔ a fa emə die nɪn a hye emə. 38 Emə hyé b́e manngɔn'n-mə nán Nyanmɪan kɔsɔ a hye emə bie. Be 'su ninngɛ be gua emə taladiɛ'n pɔsɔ kpili nɪn anɪn, be 'tinndin sɔ kpa maan ɔ yí dede ɔ bu sɔ. Susulɛ'n mə emə fa be susu ninngɛ be man b́e manngɔn-mə'n, yí yê Nyanmɪan 'fa susu man emə ɔ.”

39 Mə Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, ɛse ɔ kɔ bu anyɪndala kɔn biekun kɔ hele b́e, yí nwan: “Anyɪnsinlinwafɔvɛ, ɔ nni man yí manngɔn anyɪnsinlinwafɔvɛ taataa. Se ɔ yɔ́ yí sɔ a, b́e munnyuan be 'gua kunman nɪn. 40 Sɔanlan mə be le kele yí

like'n, ɔ nzi man like ndala man yí mɔn'n m'ɔ ɛ keke yí'n. Kɔsɔ se ɔ suan like nán ɔ nwun yí kpa bɔkɔɔ a, ɔ kaci ke yí mɔn'n.

⁴¹ “Nzuke ati yê ɛ ɛ nian tabua munmuin kaan'n m'ɔ la wó nianman nɔn anyɔn nɔn asɔ, nan kɔsɔ ɛ nnwun man tabua ebue'n m'ɔ la wó dɛ nɔn asɔ'n? ⁴² ɔ yɔ se mɔ ɛ kɔala ɛ kan keke wó nianman'n ke: ‘Anianman, yaci mɔn maan n yí wó nyɔn nɔn asɔ munmuin kaan'n’, wó mɔ ɛ nnwun man ke tabua ebue kɔn la wó nyɔn dɛ nɔn asɔ'n? ɛ bɔ wó nwɔn apoo. Di mɔa yɔ m'ɔ la wó nyɔn nɔn asɔ'n, asannan nán a nwun asɔ a yɔ m'ɔ la wó nianman'n dɛ nɔn asɔ'n.

ɔ le baka kɔn nɔn yí mma
(Matie 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Baka kpa nzu man mma ete yê baka ete kɔsɔ nzu man mma kpa. ⁴⁴ Baka biala m'ɔ jin'n, yí mma'n y'ɔ man be nwun yí nzɔle ɔ. Be ndɔ man *figi mma eminlan mmowe'n-mɔ asɔ. Yê be ndɔ man divɔn mma kɔsɔ baka mɔ yí nwɔn le bowe nɔn asɔ. ⁴⁵ Sɔanlan m'ɔ ti kpa'n, ati anun kpa ninnge y'ɔ yɔ ɔ. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ ti man kpa'n, ati anun ete ninnge y'ɔ yɔ ɔ. ɔ sanlɔn ke ejɔle m'ɔ wɔ sɔanlan akunnun'n y'ɔ fite yí nɔan ɔ.

Sua nnyuan nɔn anwɔn ejɔle'n
(Matie 7.24-27)

⁴⁶ “Nzuke ati yê emɔ fele mɔn ‘yé Mɔn, yé Mɔn’, kɔsɔ emɔ nyɔ man like mɔ n gɔ bisa'n? ⁴⁷ Sɔanlan m'ɔ kɔ a mɔn nwɔn, m'ɔ kɔ tie mɔn nɔan ejɔle'n, m'ɔ kɔ nanndɔ sɔ'n, ɛ 'nwun like m'ɔ soman yí'n: ⁴⁸ ɔ soman sɔanlan m'ɔ le si sua. ɔ'a fun kunman'n maan ɔ'a hɔ mɔa ɔ'a wula yí bu ɔ'a si sua nɔn ebue nɔn asɔ. Mɔ fɔsɛ'n tikeli'n, asue'n-mɔ kɔ yi kɔ bu asɔ ɔ kɔ han sua'n, nan kɔsɔ ɔ'a ngɔala man yí bu. ɔ sanlɔn ke sua sɔ'n jin bi. ⁴⁹ Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ tie mɔn nɔan Ejɔle'n m'ɔ nnanndɔ man sɔ'n, ɔ soman sɔanlan mɔ ɔ'a si yí sua nɔn anyɔan nɔn asɔ. ɔ'a nwula man sua nɔn abu. Mɔ fɔsɛ'n tikeli'n, asue'n-mɔ kɔ yi kɔ bu asɔ ɔ kɔ han sua'n. Ebele ala, sua sɔ'n kɔ bubu kɔ gua kpa bɔkɔɔ.”

7

Zozi 'ba man nzalafɔ kpain'n kɔn akɔa nɔn anwɔn sa
(Matie 8.5-13)

¹ Mɔ Zozi yueli ejɔle ehika kɔalaa kan keke menian'n-mɔ, ɔ kɔ hɔ Kapɛɛnawɔmɔn. ² Anɔn Lɔmɔn nzalafɔ kpain'n kɔn wɔ Kapɛɛnawɔmɔn ebele. Nzalafɔ kpain sɔ'n, ɔ le yí akɔa kɔn mɔ yí nwɔn cian yí kpa ɔ. Akɔa sɔ'n kɔ fɔke kpa ɔ le de ewue wu. ³ Mɔ nzalafɔ kpain'n tɔli Zozi angan'n, ɔ kɔ sɔan zufɔ mgbain'n mmie-mɔ ke be hó féle Zozi maan ɔ bála a yɔ maan yí akɔa nɔn anwɔn sa. ⁴ Be kɔ hɔ Zozi anwɔn ɛlɔ be kɔ butɔ yí. Bé nwan: “Sɔanlan sɔ'n dɛ, ɔ fata ke ɛ bua yí. ⁵ ɔ sanlɔn ke ɔ kulo yé Zufɔ

mân'n. Yí yê ò'a si yé Nyanmian sua nin ò." ⁶ Ehi a, Zozi non bé be kò hò.

Mò be hòli dede be ka kaan be ju awulo nin anwòn'n, nzalafò kpain'n kò svan menian ke be hó sé Zozi ke: "Kpain, n'è keke wó nwòn efe. Ò sanlin ke min nze nvata man ke e wólv min awulo. ⁷ Ehi ka ati yê mín muonun m'an mma man wó ja sò ò, afi min nze nvata man. Nan kan ejòle kpòle kònmgba cein, mín akva nin anwòn 'ba sa. ⁸ Mín, n ne mín nyunnun mgbain mò be sie mín ò. Mín kòsò, n ne nzalafò mò min sie bé ò. Se min kan min keke nunhan kòn ke: 'Kò!' a, ò kò. Se min kan min keke nunhan kòn bieken ke: 'Bala!' a, ò ba. Se min kan min keke mín akva'n ke: 'Yò like ehi' a, ò yò."

⁹ Mò Zozi tili ejòle sò'n, ò kò fva nzalafò kpain'n. Ò kò bìli yí nyin ò kò han kò hele menian'n-mò mò be si yí sò'n ke: "Min kan yí ananhòle min keke emò: Izalayè mân nin anun ewa muonun, svanlan m'ò le dedi ke svanlan ehi'n, n nwunlin man bie lé." ¹⁰ Bé mò nzalafò kpain'n svanlin bé'n kò sa kò hò awulo. Be 'ju elò a, akva nin anwòn a sa bókò.

Zozi 'ba hin kunlannvèe balasua kòn awa

¹¹ Ehi anzin, Zozi kò hò Galile mân nin anun kulo kòn asò. Kulo sò'n, be fele yí Nain. Mò ò 'kò'n, yí menian'n-mò non meninsònman sili yí sò. ¹² Be hòli dede mò be ka kaan be ju kulo nin anvan nin anwòn ebele'n, be 'nian an, anin be non fuin kòn le sin kò asielie sò. Svanlan'n mò be le kò a sie yí'n, ò ti belenzua bangòlò yê yí nin ti kunlannvèe. Kulo nin asò menian dòn kpa non kunlannvèe balasua'n wò ebele. ¹³ Mò Zozi nwunlin balasua'n, yí nwòn kò ye yí koun nán ò a se yí ke: "N'è sun kón!"

¹⁴ Zozi kò kpunngè alaka'n, ò kò fa yí sa kò han yí. Bé mò be lile alaka nin anun'n kò jinlan, Zozi nwan: "Kpafele, min kan min keke wó, fi ewue nun tinnge!" ¹⁵ Svanlan'n mò ò'a wu'n kò jasò kò tanlan asì ò le jò. Zozi kò fa yí kò man yí nin.

¹⁶ Esulo kò han bé kwalaa, be kò yí Nyanmian aye. Bé nwan: "Nyanmian kpòmanfòe kpili kpa kòn a fite yé afian ewa!" Ese bé nwan: "Nyanmian a a yé ekpala." ¹⁷ Like sò'n mò Zozi yòli'n, Zude mân'n lika kwalaaatin, ò non mân mân mò be mantan yí'n, bé kwalaa be tili.

*Bé mò Zvan Batisi svanlin bé'n.
(Matie 11.2-19)*

¹⁸ Ninngè kwalaa mò Zozi yòli'n, Zvan Batisi menian'n-mò hòli bòli nun amannie be heleli yí. Zvan kò fele yí menian'n-mò anun nnyuan ¹⁹ ò kò svan bé yé Min anwòn elò ke be hó bísà yí ke: "Svanlan'n mò ye si ke ò le ba'n y'ò le wó anan svanlan sò'n te wò sian?"

²⁰ Mò be juli Zozi anwòn ebele'n, bé nwan: "Zvan Batisi a svan yé ke ye bála a bisa wó ke se svanlan'n mò ye si ke ò le ba'n y'ò le wó a, se kòsò svanlan sò'n te wò sian an, anin e hán héle yé."

²¹ Temun so'n, bé mɔ ewue le kun bé'n, Zozi kɔ man bé nwɔn kɔ sa. Ɔ kɔ fɔan wawɛ ete'n-mɔ mɔ be wɔ menian'n-mɔ anun'n, ese ɔ kɔ tike tike anyinsinlinwafɔe dɔɔn anyɔn'n. ²² M'ɔ yɔli so'n, Zozi kɔ han kɔ hele bé mɔ Zɔan sɔanlɔn bé'n ke: "Emɔ hɔ hán mɔ emɔ a ti'n, ɔ nɔn mɔ emɔ a nwun yí'n be héle Zɔan. Emɔ a nwun ke anyinsinlinwafɔe'n-mɔ anyɔn'n-mɔ a tike tike, bé mɔ be tia be tɔ su'n-mɔ aja'n-mɔ a tɔnɔge tɔnɔge, kokobefɔe'n-mɔ anwɔn a ti, anzɔtiliwafɔe'n-mɔ ti ejɔle, bé mɔ b'a wu'n-mɔ a tɔnɔge tɔnɔge, ehianfɔe'n-mɔ le ti Ejɔlekpa'n. ²³ Nyila hán sɔanlan mɔ ɔ mminlin man yí dedi'n m'ɔ le yí wɔ mín nun'n."

²⁴ Mɔ bé mɔ Zɔan sɔanlɔn bé'n salɔ hɔli'n, Zozi kɔ han Zɔan ejɔle ɔ kɔ hele menian'n-mɔ. Yí nwan: "Nzu like diɛ yê emɔ hɔli nɔanlɔn yí ewá nɔn anun elɔ ɔ? Ndeɛ mɔ anwɔnman le fita anaan? ²⁵ Nan nzu like diɛ yê emɔ hɔli nɔanlɔn ɔ? Emɔ hɔli nɔanlɔn sɔanlan m'ɔ wula taladiɛ kanlanman anaan? Bé mɔ be wula esikafɔe ndaladiɛ mɔ be ti lika kanlanman'n, menian so'n-mɔ gua mmelemgbin'n-mɔ awulo. ²⁶ Anun nzu like diɛ fɔón yê emɔ hɔli nɔanlɔn ɔ? Nyanmian kpɔmanfɔe anaan? Yuo, mun kan mun kele emɔ ke ɔ tala Nyanmian kpɔmanfɔe bɔbɔ. ²⁷ Ɔ sanlɔn ke Zɔan yê Ehele Ejɔle'n kan yí ejɔle ke:

Nyanmian nwan: Mun sɔan mín bɔfɔe'n

mun man ɔ di mɔa wɔ nyunnun ɔ sesie wɔ atɔn'n."

²⁸ Zozi kɔ han kɔ tɔ su ke: "Mun kan yí ananhɔle mun kele emɔ ke be wɔli man sɔanlan fíí kón m'ɔ ti kpili tala Zɔan ɔ. Nan kɔsɔ sɔanlan bɔbɔ m'ɔ ti kaan sɔa Nyanmian Belemgbin Mán nɔn anun'n, ɔ tala Zɔan kpili."

²⁹ Bagua'n, yí lili bé mɔ be dide ajule'n, be tieli Zɔan anɔan ejɔle'n be man ɔ sɔnɔnlin bé. Afɔ be nwunlin ke Nyanmian atɔn diɛ'n ti fɔón. ³⁰ Nan *Falisifɔe'n-mɔ nɔn *mala nɔn asu mgbain'n-mɔ diɛ, like mɔ Nyanmian kulo ke ɔ yɔ man bé'n, b'a ndie man. Ehi ati b'a man Zɔan a nzɔnɔn man bé.

³¹ Zozi kɔ tɔ su ke: "Nwan bɔbɔ yê n vá ajulisɔ menian ehi-mɔ n zusu bé ɔ? Nwan yê be soman yí ɔ? ³² Be soman mmatɔnman nganngan mɔ be gugua gua nɔn asu, mɔ be le tetian be se bé manngɔn'n-mɔ ke:

'Y'a bɔ abile dede emɔ a nzi man!

Y'a tɔ alɔabɔ ejue dede emɔ a nzun man!

³³ Ɔ sanlɔn ke Zɔan Batisi walɔ, ɔ nni man alie, ese ɔ nɔn man nzan, nan kɔsɔ emɔ nwan: 'Wawɛ ete yê ɔ wɔ yí nun ɔ!' ³⁴ Mán Baa'n kɔsɔ a a, ɔ di alie, ɔ nɔn nzan, ese emɔ nwan: 'Be nían sɔanlan ehi, yí diɛ, ɔ nɔnlin ejɔle fíí ke alie nɔn nzan ejɔle ala yê ɔ jɔnlin ɔ. Yí manngɔn y'ɔ le bé mɔ be dide ajule'n ɔ nɔn etefɔe'n-mɔ!' ³⁵ Nan kɔsɔ bé kwalaa mɔ be de Nyanmian be di'n, be kele ke Nyanmian ti bengelefɔe sakpa."

Falisifɔe Simɔn 'ba fɛle Zozi alie

36 *Falisifv̄e k̄on feleli Zozi ke ɔ bála a li like yí awulo. Mele m̄o be lila mgba nun asv̄ t̄obli nun anw̄on'n, 37 kulo s̄o nun asv̄ balasua k̄on k̄o w̄obv̄ ebele. Balasua s̄o'n si tutu. M'ɔ tili ke Zozi w̄o Falisifv̄e nun awulo ebele ɔ le didi'n, ɔ k̄o fa anatili bondoman tekee k̄on m̄o yí gua ȳo s̄i'n k̄o a. 38 Balasua'n k̄o jinlan Zozi aja ngva. ɔ k̄o sun ɔ k̄o fa yí nyun em̄oin'n ɔ k̄o l̄l̄va Zozi aja nun anw̄on. ɔ k̄o fa yí ti enyuan'n ɔ k̄o cici ɔ k̄o fa Zozi aja'n ɔ k̄o b̄o yí hue sv̄, ese ɔ k̄o fa anatili'n ɔ k̄o b̄o yí ja nun anw̄on.

39 M̄o Falisifv̄e'n m'ɔ feleli Zozi alie'n nwunlin yí s̄o'n, ɔ k̄o han yí ti anun ke: “Se s̄vanlan ehi ti Nyanmian kp̄omanfv̄e sakpa a, ahan ɔ 'nwun ke balasua'n m̄o ɔ'a han yí'n ti etefv̄e. ɔ sanlin ke ɔ si tutu.”

40 M̄o anin Falisifv̄e'n le kan ehi yí ti anun'n, Zozi k̄o kuku yí nvan sv̄ ɔ k̄o han k̄o hele yí ke: “Sim̄on, man n gán ej̄ole k̄on n géle w̄ó.”

Sim̄on nwan: “Kpain, kan.”

41 Zozi nwan: “Anin menian nnyuan tua s̄vanlan k̄on kale. Nunhan k̄on tua jete fufue mma eya nnun, yê k̄on'n k̄osv̄ tua jete fufue mma abulanun. 42 Kem̄o bé menian nnyuan'n nun bie fíi ngv̄ala man yí kale'n tua'n, s̄vanlan'n m'ɔ b̄oli be busia'n k̄o fa k̄o hye bé. Menian nnyuan s̄o'n, nunhan benin yê e de di ke ɔ 'kulo bian'n bv̄ sv̄ ɔ?”

43 Sim̄on k̄o bua yí ke: “Min de min di ke nunhan m̄o yí kale die'n ti kpili nun ɔ.”

Zozi nwan: “M̄o a han'n ti ananhole.”

44 M'ɔ hanlin s̄o'n, ɔ k̄o fa balasua'n k̄o hele Sim̄on, yí nwan: “Sim̄on, a nwun balasua ehi? Ke m malí w̄ó awulo ewa'n, a mman man mín nzue m'an nwunnzin man mín ja nun anw̄on. Nan balasua ehi die, ɔ le yí nyun em̄oin'n ɔ'a nwunnzin mín ja nun anw̄on, ɔ'a fa yí ti enyuan'n ɔ'a cici. 45 N juli ewa'n, a ndo man mín nun. Nan yí die, ke n w̄obv̄li ewa nun angonmin yê ɔ falí mín ja'n-m̄o b̄oli yí hue sv̄ ɔ. 46 A ngua man ngo m'ɔ ban fanlan mín ti nun asv̄. Nan yí die, anatili kpa yê ɔ'a fa ɔ'a gugua mín ja nun anw̄on ɔ. 47 Yí s̄o ati, min kan min kele w̄ó ke balasua ehi, ehulo kpili'n m̄o ɔ'a hulo mín'n dunman nun, yí ete'n kv̄alaatin, yí ete bobolobe'n kv̄alaa m'ɔ s̄o'n, b'a fa yí kv̄alaa b'a hye yí. Nan s̄vanlan m̄o yí ete nun a nz̄on man m̄o be k̄o fa be k̄o hye yí'n, ehulo'n m'ɔ le yí'n ti kaan s̄va.”

48 Ehi a, Zozi k̄o han k̄o hele balasua'n ke: “B'a fa w̄ó ete'n-m̄o b'a hye w̄ó.”

49 M̄o Zozi hanlin s̄o'n, bé m̄o bé non yí gua t̄obli nun anw̄on'n k̄o han yí bé ti anun ke: “S̄vanlan ehi muonun ɔ ti yí die se dede m'ɔ fa s̄vanlan ete ce yí ɔ?”

50 M̄o be 'kan s̄o bé ti anun'n, Zozi k̄o han k̄o hele balasua'n ke: “W̄ó dedi nun a le w̄ó ngvan, k̄o alv̄acicie nun.”

8

Mmalasua'n-mə mə be si Zozi sv'n

¹ Ehi anzin, Zozi nun yí menian bulu nun nnyuan'n, be kə hə kulo kulo'n-mə asu. Be kə hə kə han Nyanmian Anvan Ejələ'n. Be kə bə Nyanmian Belemgbin Mân nun anwɔn Ejələkpa'n be kə hele menian'n-mə. ² Zozi 'kə a, anin mmalasua mmie-mə m'ə tuli bé nun wawɛ ete'n-mə ə man be nɔwɔn salɔ'n si yí sv. Mmalasua sɔ'n-mə y'ə le: Mali m'ə fi Magɔdala mə Zozi tuli wawɛ ete nsv yí nun'n. ³ Kuza m'ə nian belemgbin *Elɔdɔ Antɔpasɔ ninngɛ nun asu'n, yí yɔ Zvanɔn. Suzanɔn nun mmalasua mmiekun-mə dɔwɔn kpa. Be fa bé anwɔndɛ'n be bua Zozi nun yí menian'n-mə.

*Svanlan'n m'ə gua bele nun anwɔn anyɔndala'n**(Matie 13.1-9, Maakɔ 4.1-9)*

⁴ Menian'n-mə fi kulo kulo'n-mə asu be kə a Zozi anwɔn ebele. Nan mə menian dɔwɔn yialɔ yí nɔwɔn'n, ə kə bu anyɔndala ehi ə kə hele bé. Yí nwan: ⁵ “Anin svanlan kɔn wə ebele. Cɔn kɔn, ə kə hə *bele egua yí ebo nun asu. Bele mma'n bie kə gua atɔn nun anvan. Menian'n-mə 'sɔn an, be tetia sv. Nnɔwɔnman'n-mə kə suso kə li. ⁶ Bie kɔsv kə gua ebɔta nun asu. Kemə ngetɛ kpa nnɔwɔn man ebele'n, bele'n fifili a, ə kə yala. ⁷ Bie kɔsv kə gua eminlan mmowe'n-mə anin, be nun bé be kə fifi nun kɔn. Eminlan mmowe'n-mə kə fɔ sv. ɔ'a man ɔ'a nyə man kpa. ⁸ Bie kɔsv kə gua asɛ kpa nun asu. ɔ kə fifi ə kə su mma dɔwɔn kpa. Bele baka kɔn biala kə su mma ɛya kɔn.”

Ese Zozi kə han kə tɔ sv ke: “Svanlan m'ə sɔ fasie'n, ə fá síe!”

*Zozi anyɔndala'n m'ə bu'n**(Matie 13.10-17, Maakɔ 4.10-12)*

⁹ Yí menian'n-mə kə bisa yí anyɔndala sə nun abu. ¹⁰ Zozi kə bua bé ke: “Emə dɛ, nɔvialɛ nun ejələ'n m'ə tɔ de Nyanmian Belemgbin Mân'n, Nyanmian a yɔ a hele emə. Nan menian bu nga'n-mə dɛ, be bu yí anyɔndala nun be kele bé. ɔ man be nian yí bé nyɔnsɔ bəbə a, be nnwun man yí. Be tie bəbə a, be ndi man yí bu.

*Zozi 'ba tu anyɔndala nun abu**(Matie 13.18-23, Maakɔ 4.13-20)*

¹¹ “Anyɔndala ehi, yí bu y'ə le ke: *Bele mma'n y'ə le Nyanmian Anvan Ejələ'n. ¹² Menian'n mmie-mə tɔ ke atɔn nun anvan'n mə bele mma'n gualɔ'n. Be tie Nyanmian Anvan Ejələ'n, nan kɔsv Abɔnsanmɔn ba ə yɔ ejələ'n mə b'a tɔ'n fi bé ahɔnlɔn nun anin. ɔ man be nnyan man dedi nán b'a nyan ngvan. ¹³ Mmie-mə kɔsv tɔ ke ebɔta'n mə bele'n gualɔ sv'n. Be tɔ Nyanmian Anvan Ejələ'n nun an, be di yí nɔwɔn fe. Nan kɔsv be mman man ejələ'n nzə man ndian. Be de be di mele kaan sua yê se emian bie tɔ bé a, anin b'a yaci bé dedi'n b'a tɔ. ¹⁴ Bele'n

m'ò gualì eminan mmowe nùn anun'n, y'ò le menian mò be tie Nyanmian Anvan Ejòlè'n, nan kòsò ò 'kò yí nyunnun an, be man nzusue, anwòndiè nùn mân elie fù Nyanmian Anvan Ejòlè'n mò b'a tì nùn asù. Be nzu man mma dede ò mmòlò man. ¹⁵ Bele mma'n m'ò gualì asìe kpa nùn asù'n, y'ò le menian mò be tie Nyanmian Anvan Ejòlè'n, be fa be sie bé ahònlùn nùn anun kpa, be di ejòlè nùn asù, be su mma.

Kanlanniè nùn anwòn anyìndala'n
(Maakì 4.21-25)

¹⁶ “Sòanlan fí nzo man kanlanniè, ò nva ò nwula man bokiti, anaan mgba abù. Nan ò sie yí kanlanniè'n baka nùn asù, ò man bé mò be 'wòlò sua nùn anun'n, be nwun asì. ¹⁷ Like biala m'ò fia'n, ò 'tu fite. Nvialìe nùn ejòlè biala 'fite jawe nùn. ¹⁸ Emò yó anzùe, nán be tíe yí kpa! Ò sanlìn kè m'ò le kaan'n, be 'ba man yí biekun. Nan m'ò le man fí'n, kaan'n m'ò susu kè ò kò nyan yí'n, be 'twa yí be de.”

Zozi anianman'n-mò nòn yí nìn
(Matie 12.46-50, Maakì 3.31-35)

¹⁹ Zozi anin'n nòn yí nianman'n-mò, be kò a be kò tù yí. Nan kòsò meninsònman'n mò b'a yia yí nwòn nùn ati, ò man b'a ngwala man yí nwòn elò ju. ²⁰ Be kò bò Zozi amanniè kè: “Wó nìn nòn wó nianman'n-mò jìjìn ahanmian elò, be kulo kè be nwun wó nwòn.”

²¹ Mò be hanlìn sò'n, nán Zozi a se bé mò be wò ebèlè'n kè: “Mín nìn nòn mín nianman'n-mò y'ò le menian mò be tie Nyanmian Anvan Ejòlè'n, mò be nanndì sò'n.”

Zozi 'ba gua anwònman kpili kòn asì
(Matie 8.23-27, Maakì 4.35-41)

²² Elèhòn kòn Zozi nòn yí menian'n-mò kò fù elèe kòn anun. Ò kò han kò hele bé kè: “Be mán ye kpé asue'n ye hó yí nzin elò ebue kòn.” Mò Zozi hanlìn sò'n, yê be hòlì ò. ²³ Nan mò be 'kpé asue'n, anùn Zozi la elèe nùn anun ò le dafì. Kònmgba ala, anwònman kpili kòn kò tu asubula nùn anyìnsò. Asutue'n kò bò nzue kò gua elèe nùn anun. ²⁴ Èhì, yí menian'n-mò kò kpunngè yí be kò tinngè yí. Bé nwan: “Kpàin, kpàin, ye le wu o!”

Zozi kò tinngè ò kò jùjò aminle sù kò hele anwònman'n nòn asutue'n. Anwònman'n kò jinlan, asutue'n kò gua asì. Èbèlè kò yò diin.

²⁵ M'ò yòlì sò'n, Zozi kò bisa yí menian'n-mò kè: “Emò dedi'n wò nìn?” Ejòlè'n kò sin bé nwòn, esulo kò han bé. Be kò bisa bisa bé nwòn kè: “Nwan sòanlan diè y'ò le èhì? M'ò jùjò kele anwònman nòn asutue dede be man yí anyìnnzò!”

Zozi 'ba tu wawè ete dòn fì sòanlan kòn anun
(Matie 8.28-34, Maakì 5.1-20)

²⁶ Zozi n̄n yí menian'n-m̄, b̄e k̄o k̄p̄e Galile asue'n. B̄e k̄o h̄o k̄o ju yí n̄zin el̄o ebue k̄on, Zelazi'n-m̄o m̄ân n̄n anun. M̄ân s̄o'n n̄n Galile m̄ân'n, b̄é nyin'n w̄o s̄u. ²⁷ M̄o Zozi 'ju as̄i n̄n ala, kulo n̄n as̄u s̄vanlan k̄on k̄o a yí n̄w̄on eb̄ele. S̄vanlan s̄o'n, wawe et̄e w̄o yí nun. Yí n̄w̄on gua s̄u, n̄ân en̄e bie o. O n̄na man sua el̄o. O la asiel̄e'n-m̄o as̄u. ²⁸ M̄'o n̄wunlin Zozi'n, o k̄o t̄ian. O k̄o h̄o k̄o tu k̄o t̄o yí ja nun. O k̄o t̄ian sēle k̄pa, Yí n̄wan: "Zozi, Anwunno Nyanm̄ian Kp̄ili Awa, e se m̄ín se? M̄in 'sēle w̄ó, n'̄e se m̄ín sa f̄í." ²⁹ M̄'o man o le kan s̄o'n, y'o le k̄e Zozi le man wawe et̄e'n m̄'o w̄o yí nun'n tu. Wawe et̄e'n t̄o yí s̄u mēle'n bie anun. B̄e fa nḡonz̄nḡonz̄o b̄e c̄i yí sa n̄n yí ja a, o bubu nun. Wawe et̄e'n c̄oin yí k̄o ew̄â n̄n anun.

³⁰ Zozi k̄o bisa yí ke: "E li se?"

Yí n̄wan: "B̄e fēle m̄ín nwala nwala." Af̄i wawe et̄e d̄oun k̄pa w̄o yí nun, yí ti ȳê o man o le kan s̄o o. ³¹ Wawe et̄e s̄o'n-m̄o k̄o sēle Zozi ke n'o man b̄e k̄o gua kunman k̄p̄onl̄on-mgb̄onl̄on n̄n anun. ³² Eb̄ele lika s̄o'n, anin mgbolike d̄oun k̄pa le didi b̄uka n̄n as̄u. Wawe et̄e'n-m̄o k̄o b̄ot̄u Zozi ke o m̄ân b̄é at̄in maan b̄e h̄ó w̄ól̄u mgbolike s̄o'n-m̄o anun. M̄o s̄vanlan'n hanl̄in s̄o'n, Zozi k̄o man b̄é at̄in. ³³ Wawe et̄e'n-m̄o fi s̄vanlan n̄n anun b̄e k̄o fite. B̄e k̄o h̄o k̄o w̄ól̄u mgbolike'n-m̄o anun. Mgbolike fatule k̄on'n k̄o t̄ul̄u b̄uka'n b̄e k̄o h̄o k̄o gua asue n̄n anun, b̄é kwalaa b̄e k̄o n̄van. ³⁴ M̄o b̄é m̄o b̄e n̄ian mgbolike'n-m̄o as̄u'n n̄wunlin yí s̄o'n, b̄e k̄o n̄wanndi. B̄e k̄o h̄o k̄o b̄o ej̄ole s̄o'n k̄paye kulo, o n̄n nanmue'n-m̄o as̄u. ³⁵ B̄é m̄o b̄e t̄il̄i ej̄ole s̄o'n, b̄e wal̄i n̄ianl̄in ke o k̄p̄inl̄in ȳol̄i'n. B̄e 'ba ju Zozi anw̄on eb̄ele a, s̄vanlan'n m̄o anin wawe et̄e'n-m̄o w̄o yí nun n̄n anyins̄u a ti. O wula taladīe o ti Zozi aja ab̄u eb̄ele. M̄o b̄e n̄wunlin yí s̄o'n, esulo hanl̄in b̄é. ³⁶ K̄e o k̄p̄inl̄in ȳol̄i m̄o wawe et̄e'n-m̄o fi s̄vanlan n̄n anun b̄e fiteli, m̄o b̄e h̄ol̄i w̄ól̄u mgbolike'n-m̄o anun, m̄o b̄e 'k̄o a gua asue n̄n anun, m̄o bian n̄n anyins̄u ti'n, b̄é m̄o b̄e n̄wunlin yí b̄é nyins̄u'n k̄o han yí kwalaa k̄o hele sian m̄ma'n-m̄o. ³⁷ Zelasi m̄ân n̄n anun menian'n-m̄o kwalaa k̄o sēle Zozi ke o fi b̄é m̄ân n̄n anun o j̄ás̄u. O sanl̄in ke anin esulo kp̄ili k̄pa a han b̄é. M̄o Zozi f̄ol̄i el̄e n̄n anun m̄o o 'sa k̄o Galile'n, ³⁸ s̄vanlan'n m̄o wawe et̄e'n fi yí nun tuli'n k̄o sēle Zozi ke o 'si yí s̄u. Zozi n̄wan: ³⁹ "Sa k̄o w̄ó awulo, n̄ân k̄o han yí kwalaa m̄o Nyanm̄ian a ȳo a man w̄ó'n kele menian'n-m̄o." Bian'n k̄us̄u k̄o h̄o o k̄o han yí kwalaa m̄o Zozi a ȳo a man yí'n k̄o hele kulo b̄ond̄in'n.

Zvayilusi awa balasua'n,

*o n̄n balasua'n m'o hanl̄in Zozi taladīe'n
(Matie 9.18-26, Maaki 5.21-43)*

⁴⁰ M̄o Zozi fi Galile asue n̄n anzin el̄o o 'sa ba'n, menian d̄oun k̄pa k̄o a yí at̄in ele. O sanl̄in ke b̄é kwalaa b̄é nyin jin yí at̄in. ⁴¹ Kaan c̄e, Zuf̄u'n-m̄o as̄onin sua n̄n as̄u k̄pain'n k̄o a, k̄pain

sò'n, bε fελε yí Zvayilusi. Ɔ kò tu kò tò Zozi aja nun Ɔ kò sele yí kε Ɔ bála yí awulo εlò. ⁴²Ɔ sanlɛn kε yí wa balasua kɔnmgba cein'n mɔ Ɔ'a li afɔε bulu nɔn nnyuan'n, Ɔ lε de ewue wu.

Mɔ bian'n hanlɛn sò'n, Zozi kò tie. Mɔ bε 'kò'n, menian dɔvɔn si bé sɔ, anɛn bε 'kan Zozi bε mian bé afian. ⁴³Ɔ 'ba yò sò'n, anɛn balasua kɔn wɔ menian'n-mɔ afian εbele. Moja tu balasua sò'n yí afɔε bulu Ɔ nɔn nnyuan ahi. Ɔ kò seɔi yí nɔwɔn esika kɔvalaatin wɔ ayile εyɔlefɔε'n-mɔ εlò. Nan kɔsɔ yí nɔwɔn a nza man. ⁴⁴Ɔ li Zozi anzin, Ɔ kò han yí taladiε nɛn anɔvan'n. εbele ala, moja'n m'ɔ tu yí'n kò kpe.

⁴⁵ Zozi kò bisa menian'n-mɔ kε: “Nwan yê Ɔ'a han mín taladiε'n?”

Ɛhi nwan “Nán mín Ɔ!” Ɛhi nwan: “Nán mín Ɔ!” Pɛli nwan: “Kpɛin, a nwun kε menian'n-mɔ lε kan wó mian bε afian, kɔsɔ anɛn ε lε bisa εjòle sva!”

⁴⁶ Mɔ Pɛli hanlɛn Ɛhi'n, Zozi nwan: “Sɔvanlan bie a han mín, Ɔ sanlɛn kε m'an nwun kε anwɔnsele kɔn fi mín nun Ɔ'a fite.”

⁴⁷ Balasua'n kò nwun nun kε b'a hyi yí. Ɛhi a, yí nɔwɔn kò wɔsɔ yí Ɔ kò tu kò tò Zozi aja nun. Menian'n-mɔ kɔvalaa anyunnun εbele, like mɔ yí ti yê Ɔ man Ɔ hanlɛn Zozi taladiε'n, εse kε Ɔ kpɛinlɛn yòli mɔ yí nɔwɔn salɛ εbele ala'n, Ɔ kò han yí kɔvalaa.

⁴⁸ Mɔ yí nɔvan tɔli'n, Zozi nwan: “Mín wa balasua, kò anzɔnɔnɔ nun, nán wó dedi nun a man wó nɔwɔn a sa.”

⁴⁹ Anɛn Zozi anɔvan tε wɔ εjòle sɔ. Bɔfɔε kɔn fi kpɛin Zvayilusi awulo εlò walɛ a, yí nwan: “Zvayilusi, wó wa nun a wu, yí ti n'ε jɔji kpɛin kón.”

⁵⁰ Mɔ Zozi tɔli εjòle sò'n, Ɔ kò han kò hele Zvayilusi kε: “Zvayilusi, gua wó ahɔnlɛn asi, nyan dedi ala, nán wó wa balasua'n, Ɔ 'ba hun.”

⁵¹ Mɔ bε juli awulo εbele'n, Zozi ngò man sɔvanlan fíi atɛn kε Ɔ wólɔ lika mɔ batɔnman'n la'n bie, sannan Pɛli nɔn Zvan, nɔn Zvakɛ, nɔn siε'n nɔn nian'n mɔ bε le baa nun ala. ⁵² Bé kɔvalaa bε lε di batɔnman nɛn anwɔn yalε, bε le sun. Mɔ Zozi nwunlin yí sò'n, yí nwan: “Ɛmɔ yáci esuan'n nán batɔnman'n wuli man, Ɔ lε dafi.”

⁵³ Mɔ Zozi hanlɛn sò'n, bé kɔvalaa bε kò gɔlɔ yí nɔwɔn. Ɔ sanlɛn kε bé diε, bε si yí fóún kε talua nun a wu. ⁵⁴ Ɛhi a, Zozi kò sɔ batɔnman nɛn asa, Ɔ kò tɛan nun. Yí nwan: “Batɔnman, jasɔ!”

⁵⁵ Batɔnman'n kò tinngε, εbele ala Ɔ kò jasɔ. Zozi nwan: “Bε mán yí like li.” ⁵⁶ Ɛjòle'n kò sin siε'n nɔn nian nɛn anwɔn. Zozi tualɛ bé kε nán bε kan like mɔ b'a nwun yí nɛn anwɔn εjòle bε kele sɔvanlan fíi.

9

*Zozi 'ba sɔvan yí menian bulu nɔn nnyuan'n
(Matie 10.5-15, Maakɛ 6.7-13)*

¹ Ehi cian kɔn Zozi yialɔ yí menian bulu non nnyuan nin an, ɔ kɔ man bé tunmin ke be fɔan wawe ete'n-mɔ, ese be mán nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sá. ² Ɔ kɔ swan bé ke be hó bɔ Nyanmian Belemgbin Mân'n kpaye, ese be mán bé mɔ b'a fɔke'n tí akpɔle. ³ Ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ ehɔle'n mɔ be le kɔ'n, nán be fa like fíi be sa bé nwɔn. Nán be fa kpɔman, nán be fa bóle, nán be fa alie, nán be fa esika, ese nán be fa taladie nnyuan. ⁴ Awulo mɔ emɔ kɔ sike nun'n, emɔ tánlan nun ebete dede ɔ jú emɔ ehɔle cian. ⁵ Kulo kɔsu mɔ emɔ kɔ hɔ sɔ mɔ b'a nne man emɔ'n, emɔ kpɔkpala bé ja nun abɔ anyɔan'n be gúa ebete be hó. Ɔ ti adanzie elie ke be ngɔala man emɔ sunmɔe bɔ.” ⁶ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n yê yí menian bulu non nnyuan'n hɔli ɔ. Be hɔli bɔli Ejɔlekpa'n be heleli menian'n-mɔ ese be manlɔn nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn salɔ.

*Belemgbin Elɔdi Antipasɔnzusue'n
(Matie 14.1-12, Maaki 6.14-29)*

⁷ Ehi *Elɔdi m'ɔ ti Galile mân nun asɔ belemgbin'n kɔ ti yí kwalaa mɔ Zozi non yí menian'n-mɔ a yɔ'n. Ɔ nnwun man m'ɔ junlɔn ɔ, ɔ sanlɔn ke menian mmie-mɔ le keke ke Zvan Batisi m'ɔ wuli'n yê ɔ'a hɔn nin ɔ. ⁸ Mmie-mɔ nwan: “Nyanmian kpɔmanfɔe Eli yê ɔ'a fite ɔ.” Mmie-mɔ kɔsu nwan: “Daba Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ mɔ be wuli'n, bé nunhan kɔn yê ɔ'a hɔn nin ɔ.” ⁹ Nan mɔ Elɔdi tili yí sɔ'n, yí nwan: “M'an man b'a kpe Zvan ati'n. Nan nwan swanlan die yê be le kan yí ejɔle swa'n?” Ehika ati, ɔ kulo ke ɔ nwun Zozi.

*Zozi 'ba man menian akpu nnun alie di
(Matie 14.13-21, Maaki 6.30-44, Zvan 6.1-14)*

¹⁰ Ehi Zozi mmɔfɔe bulu non nnyuan'n hɔli walɔ a, be kɔ han mɔ be yɔli'n kwalaa be kɔ hele yí. Mɔ be bɔli amannie yueli'n, Zozi non bé be kɔ ti bé nwɔn be kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yí Betisayida nin asɔ. ¹¹ Meninsɔnman'n kɔ nwun nun be kɔ si bé sɔ. Zozi kɔ sɔ bé nun, ɔ kɔ han Nyanmian Belemgbin Mân nin anun ejɔle ɔ kɔ hele bé. Bé mɔ be ndi man akpɔle mɔ be kulo ke be ti akpɔle'n, ɔ kɔ man be kɔ ti akpɔle.

¹² Kemɔ anin alie le san'n, yí menian bulu non nnyuan'n kpunngeli yí a, bé nwan “Kpain, lika mɔ ye wɔ'n ti fuaan. Yí ti, yaci menian'n-mɔ anun maan be hó kpɔnnde alie non dabele kulo'n-mɔ non nanmɔe'n-mɔ mɔ be mantan mantan ewa'n-mɔ asɔ.”

¹³ Mɔ be hanlɔn sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: “Emɔ muonun mán be like lí!”

Bé nwan: “Like mɔ ye le yí ewa nin ala y'ɔ le kpaɔn nnun'n ɔ non ejue nnyuan'n. Se kɔsu e kulo ke ye hó tó alie ye béle meninsɔnman ehi a?” ¹⁴ (Menian mɔ b'a yia ebete'n, be ju menian akpu nnun.)

Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Emɔ mán be tétanlan kpule abulanun abulanun.” ¹⁵ Yí menian'n-mɔ kɔ yɔ m'ɔ heleli bé'n, be kɔ man menian'n-mɔ kɔ tétanlan asi. ¹⁶ Ehi, Zozi kɔ le kpaɔn nnun'n ɔ nun ejue nnyuan'n. Ɔ kɔ tɔ yí nyin anwunno, ɔ kɔ la Nyanmian asi. Ɔ kɔ hye kɔ man yí menian'n-mɔ ke bé kɔsɔ be hyé be mán meninsɔnman'n. ¹⁷ Menian nwala ehi, bé kwalaa be kɔ li dede bé kɔ kɔ yi. Yí bu'n mɔ halí'n ɔ ti ece mma bulu nun nnyuan.

*Pielí 'ba han ke Belemgbín Ngvandefvɛ'n y'ɔ le Zozi
(Matie 16.13-21, Maakí 8.27-29)*

¹⁸ Cian kɔn Zozi kɔ ti yí nwɔn ɔ kɔ hɔ asɔnɔn eyɔle, yí menian'n-mɔ kɔ kpɔ yí. Zozi kɔ bisa bé ke: “Menian'n-mɔ muonun, be bu ke nwan sɔanlan diɛ y'ɔ le mín?”

¹⁹ Yí menian'n-mɔ nwan: “Mmie-mɔ nwan Zɔan Batisi y'ɔ le wó. Mmie-mɔ kɔsɔ nwan *Eli y'ɔ le wó. Mmiekun-mɔ nwan daba Nyanmian mgbɔmanfvɛ'n-mɔ mɔ be wuli'n, bé nunhan kɔn yê ɔ'a hin nin ɔ.”

²⁰ Zozi kɔ bisa bé ke: “Nan emɔ kɔsɔ lili, emɔ bu ke nwan sɔanlan diɛ y'ɔ le mín?”

Pielí jasɔli a, yí nwan: “Kilisi'n, Belemgbín Ngvandefvɛ'n mɔ Nyanmian a sɔan yí'n y'ɔ le wó.”

*Zozi 'ba han yí ewue'n nun yí etinngɛ nun anwɔn ejɔle
(Matie 16.20-28, Maakí 8.30-9.1)*

²¹ Mɔ Pielí hanlin sɔ'n, Zozi kɔ totua bé ke nán be kan be kele sɔanlan fíí. ²² Ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Ɔ di ke Mán Baa'n nwun amanníɛ kpa. Izalayɛ mán nin anun mgbain'n-mɔ, nun Nyanmian tɛɛyífvɛ mgbain'n-mɔ ɔ nun mala nin asɔ mgbain'n-mɔ, be 'ba yi yí be tɔ. Be 'ba hun yí. Be kun yí a, yí cian nsan nin asɔ ɔ 'tinngɛ.”

²³ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele bé kwalaa ke: “Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ si mín sɔ'n, n'ɔ susu yí ti ɔ gua yí nwɔn sɔ. Nan alihian biala, ɔ fá yí kɔlɔwa'n ɔ tó yí kɔmɔn sɔ, nán ɔ sí mín sɔ. ²⁴ Ɔ sanlin ke sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ kpɔnnde yí ngvan'n, ɔ 'wu. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ hulo mín ɔ kɔ wu wɔ mín dunman nun'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan ngvan. ²⁵ Sɛ sɔanlan kɔn nyan mán nin anun ninngɛ'n kwalaaatin, nan sɛ ɔ le man ngvan an, anin nzu nvasɔɛ diɛ yê ɔ 'nyan yí sɔ ɔ? ²⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ sa mín nun mín Nwan Ejɔle nin anwɔn nyian'n, meɛ mɔ Mán Baa'n 'ba a yí anunminnyanmɔn'n ɔ nun Siɛ'n nun yí anwɔntíɛ mmɔfvɛ'n-mɔ anunminnyanmɔn nin anun'n, ɔ 'sa sɔanlan sɔ nin anwɔn nyian. ²⁷ Mun kan yí ananhɔle min kele emɔ ke menian ehi-mɔ mɔ b'a yia ewa'n, bé kwalaa be ngo yue man wu, mmie-mɔ 'nwun Nyanmian Belemgbín Mán'n bé nyinsɔ.”

*Zozi anwɔn ekacie'n
(Matie 17.1-8, Maakí 9.2-8)*

²⁸ Mɔ Zozi hanlɔn ejɔle sɔ'n, yɔ nzin mɔle kɔn, ɔ non Pɛli non Zvan non Zvakɪ, be kɔ fu buka kɔn asɔ be 'kɔ a yɔ asɔnɔn. ²⁹ Mɔ be 'yɔ asɔnɔn'n, Zozi anyɔn nɔn anun kɔ kaci. Yɔ taladɛ'n m'ɔ wula'n kɔ yɔ fufue hyɛɛn, m'ɔ wɔwɔ bɛ nyɔnsɔ ɔ. ³⁰ Ebele ala, menian nnyuan kɔ fite fite, be non Zozi le jujɔ. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ y'ɔ le *Moyizɪ non *Eli. ³¹ Be wɔ Nyanmɪan anunminnyanmɔn nɔn anun. Ke Zozi 'kpɔn di yɔ junman'n dede mɔ ɔ 'fa wu Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ'n, yɔ nwɔn ejɔle yɛ anɔn be le kan ɔ. ³² Nafɛle kɔ hun Pɛli non yɔ manngɔn'n-mɔ. Nan mɔ be tinngelɔ'n, be kɔ nwun Zozi anunminnyanmɔn'n non menian nnyuan'n m'ɔ non bɛ be jijin ebele'n.

³³ Mele mɔ menian nnyuan'n 'yaci Zozi ebele be kɔ'n, Pɛli kɔ han kɔ hele Zozi ke: "Kpɔin, ɔ ti kpa ke ye wɔ ewa. Yɔ ti ye 'bɔ tantɔ nɔn. Wɔ dɛ kɔn, Moyizɪ dɛ kɔn, yɛ Eli kɔsɔ dɛ kɔn." (Pɛli nnwun man ejɔle'n m'ɔ le kan nɔn anun). ³⁴ Mele m'ɔ 'kan ehi'n, bɔlɛ kɔn kɔ a kɔ hala bɛ sɔ. Mɔ Zozi menian'n-mɔ nwunlin ke bɔlɛ nɔn a hala bɛ sɔ'n, esulo kɔ han bɛ. ³⁵ Bɔlɛ nɔn anun, be kɔ ti anɛ bie. Anɛ sɔ'n nwan: "Svanlan ehi ti mɔn Wa, m'an yɔ yɔ. Emɔ tie yɔ!" ³⁶ Mɔ anɛ sɔ'n hanlɔn sɔ yuelɔ'n, be ngɔ nwun man svanlan fɪi ke Zozi angɔnmɔn ala. Yɔ menian'n-mɔ kɔ muan bɛ nvan. Like mɔ be nwunlin yɔ mele sɔ nɔn anun'n, be ngɔ bɔ sɔ be ngɔ hele man svanlan fɪi.

*Zozi 'ba tu batɔnman kɔn anwɔn wawɛ ete'n
(Matie 17.14-18, Maakɪ 9.14-27)*

³⁷ Ehi anzin, alɛ hɔnɔn mɔ be fi buka nɔn asɔ be juli'n, menian dɔn kpa kɔ a kɔ kpa Zozi atɔn. ³⁸ Ebele ala svanlan kɔn kɔ tɪan menian'n-mɔ afian Yɔ nwan: "Kpɔin, mɔn 'sele wɔ kpa, tɔ wɔ nyɔn nɪan mɔn wa'n, mɔn wa kɔnmgba cein'n! ³⁹ Wawɛ bie tɔ yɔ sɔ. ɔ tɔ yɔ sɔ ala, ɔ man ɔ tetɪan. ɔ kpusu batɔnman'n sele kpa. ɔ man ɔ cuɔn ngesɛle. ɔ kele yɔ yalɛ. Eɛe ɔ nyaci man yɔ nɔn fɔtɪlɔ. ⁴⁰ M'an sele wɔ menian'n-mɔ ke be tɔ wawɛ ete sɔ'n. Nan b'a mantan yɔ dede b'a ngɔala man yɔ tu."

⁴¹ Zozi nwan: "Menian mɔ be le man dedi, ati anun ete mma! Mɔn non emɔ ye tɔnlan dede ɔ hɔ jɔ mele benin? N zɔ emɔ dede ɔ jɔ mele benin? Fa wɔ wa'n bala ewa!"

⁴² Mɔ batɔnman'n 'cɔn kpunngɛ Zozi'n, wawɛ'n kɔ tɔ yɔ asɔ, ɔ kɔ kpusu yɔ sele kpa. Nan m'ɔ yɔlɔ sɔ'n, Zozi kɔ jujɔ aminle sɔ kɔ hele wawɛ ete'n. Zozi kɔ man batɔnman nɔn anwɔn kɔ sa ɔ kɔ fa yɔ ɔ kɔ man yɔ sɔ. ⁴³ Ejɔle'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nwɔn wɔ Nyanmɪan tunmin kpili nɔn anyunnun.

*Zozi 'ba bɔ yɔ ewue'n non yɔ etinngɛ nɔn asɔ bieku
(Matie 17.22-23, Maakɪ 9.30-32)*

Ke mɔ Zozi ninngɛ'n kwalaa mɔ yɔlɔ'n tɛ sin menian'n-mɔ anwɔn'n, ɔ kɔ han kɔ hele yɔ menian'n-mɔ ke: ⁴⁴ "Sɪan dɛ, ejɔle'n mɔ mɔn 'ba han mɔn kele emɔ'n, emɔ fá be síe kpa.

Be 'ba hyi *Mân Baa'n be wula menian'n-mo asa nun." 45 Yí menian'n-mo ngo ti man ejole so nun abu. Zozi ngo hehele man nun, o man b'a ndi man yi bu. Kusu afi, be ngo nyan man anwonselé be ngo bisa man yi ejole so nun anwon kosuan.

Svanlan m'ò ti kpili tala bé kwalaa'n

(Matie 18.1-5, Maaki 9.33-37)

46 Akpuloowa kun tóli Zozi menian'n-mo afian. Akpuloowa so'n y'o le ke be le kpõndé svanlan m'ò ti kpili tala bé kwalaa'n bé afian ebele. 47 Mò be 'su akpuloowa so'n, Zozi kò nwun mò anin be le jónlin'n. Ehi a, Zozi kò fa batõnman kaan kun kò sie yi nwõn ebele, 48 yi nwan: "Svanlan m'ò kò le batõnman ehi mín dunman nun'n, anin mín muonun yê o'a le mín o. Yê svanlan kusu m'ò kò so mín nun'n, anin o'a so svanlan'n m'ò svanlin mín nin anun. O sanlin ke svanlan m'ò ti kaan emò kwalaa afian ewa'n, yi yê o ti kpili tala yi manngõn'n-mo o."

Svanlan m'ò mgbò man emò'n anin o ti emò die

(Maaki 9.38-40)

49 Zvan jasuli a, yi nwan: "Kpain, y'a nwun bian kun ke o le fa wó dunman'n fvan wawe ete'n-mo, nan y'a totua yi ke nán o yo so kón. O sanlin ke o nnõn man yé nun bie."

50 M'ò hanlin so'n, Zozi nwan: "Nán be totua yi, o sanlin ke svanlan m'ò mgbò man emò'n, anin o nun emò ti kòn."

Samali mân nun anun kulo kun anwon ejole'n

51 Mò anin Zozi nyanmiansu ehòle cian'n le kpunng'e'n, o kò si yi hue ke o 'kò Zoluzalemõn. 52 O kò svan menian yi nyunnun. Be kò hò kò ju Samali mân nun anun kulo kun asu. Be 'kò a kpõndé lika mò be 'sike o. 53 Kulo so nin asu menian'n-mo ngo so man bé nun. O sanlin ke Zozi le kpe nun ebele o kò Zoluzalemõn. 54 Mò yi menian'n-mo Zvan nun Zvakì nwunlin yi so'n, bé nwan: "Yé Min, e kulo ke ye man sîn fi anwunno o to kulo so nin anun o bò bé busu o?" 55 Mò be bisali kosuan so'n, Zozi kò kpe yi nyin bé nwõn elò o kò tu bé nyunnun. 56 Be fi ebele be kò hò kulo fofòle asu.

Be mò be kulo ke be si Zozi so'n

(Matie 8.19-22)

57 Mò anin bé ja wò nun be le kò Zoluzalemõn'n, svanlan kun kò han kò hele Zozi ke: "Yé Min, lika kwalaa mò e 'kò'n, min 'si wò su."

58 Zozi nwan: "Aminsanun'n-mo, be le bé bõe be da nun. Nnonman'n-mo kusu le bé sâ. Nan *Mân Baa'n, yi die, o le man lika fíi m'ò da de yi enwõnmian o."

59 Zozi feleh svanlan fofòle a, yi nwan: "Wó, si mín su."

Svanlan so'n kusu nwan: "Kpain, man mín atin maan n gõ n zie mín si kwalaaaka."

⁶⁰ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bua yɪ kɛ: “Yaci ewue mma maan bɛ sɪe bɛ fuin'n-mɔ, nán wɔ dɪe, kɔ bɔ Nyanmɪan Belemgbin Mân nɪn anwɔn kpayɛ'n.”

⁶¹ Svanlan fɔfɔlɛ biekun kɔsɔ kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: “Kpain, mɪn dɪe, mɪn 'si wɔ sɔ ɔ, nan kɔsɔ man mɪn atɪn maan n gɔ n gálɪ mɪn nvilie'n-mɔ kwalaaaka.”

⁶² Zozi nwan: “Svanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ si mɪn sɔ'n, sɛ ɔ susu yɪ nzin ɛjɔlɛ a, anɪn ɔ'a nzɛ nvata man Nyanmɪan Belemgbin Mân nɪn anɪn junman elie svanlan.”

10

Zozi 'ba svan menian abulasɔ nɔn nnyuan

¹ Ehi anzin, yɛ Mun kɔ yɪ menian abulasɔ nɔn nnyuan biekun. ɔ kɔ svan bɛ nnyuan nnyuan kɛ bɛ lí mɔa kulo'n-mɔ kwalaa asɔ ɔ nɔn lika kwalaa mɔ yɪ muonun ɔ 'ba sɪn'n. ² Yɪ nwan: “Mmaka mma'n mɔ bɛ 'ti'n tɛ sɔn, kɔsɔ ajunmanfɔ'n-mɔ a nzɔn man. Yɪ ti, ɛmɔ sɛlɛ ebo nɪn asɔ minlián'n maan ɔ gúá ajunmanfɔ dɔvɔn yɪ ebo nɪn asɔ. ³ Ɛmɔ hól! Mun svan ɛmɔ kɛ mmɔa mma-mɔ bedi'n-mɔ afian. ⁴ Eɔlɛ mɔ ɛmɔ lɛ kɔ'n, nán bɛ fa esika, nán bɛ fa bóle, nán bɛ fa mgbabɔa, nán bɛ jinlan atunnun bɛ bisa svanlan fíí ahɪn.

⁵ “Sɛ ɛmɔ ju ɛlɔ a, awulo biala mɔ ɛmɔ kɔ wɔlɔ nɪn'n, ɛmɔ lí mɔa hán kɛ: ‘Alvaciɛ hán ɛmɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ awulo ehi anɪn'n.’ ⁶ Sɛ alvaciɛ svanlan wɔ awulo sɔ nɪn anɪn an, ɛmɔ alvaciɛ'n 'kan yɪ. Sɛ ɔ ti man sɔ a, ɛmɔ alvaciɛ'n 'ka ɛmɔ ɛlɔ. ⁷ Ɛmɔ tánlan awulo sɔ nɪn anɪn ɛbɛlɛ. Alɪe biala mɔ bɛ kɔ fɛlɛ ɛmɔ yɪ nwɔn'n, ɛmɔ nɔn bɛ lí bɛ nɔn sɔ nzan'n. Afɪ ɔ fata kɛ kpafɔ biala nyan yɪ junman nɪn anwɔn ahatua. Nán bɛ di tutanlan.

⁸ “Kulo biala mɔ ɛmɔ kɔ ju sɔ'n, sɛ bɛ de ɛmɔ a, like biala mɔ bɛ kɔ tɔn bɛ kɔ man ɛmɔ'n, ɛmɔ lí. ⁹ Ɛmɔ mán kulo sɔ nɪn asɔ nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sa, ɛsɛ bɛ sé kulo mma'n-mɔ kɛ: ‘Nyanmɪan Belemgbin Mân nɪn a kpunngɛ ɛmɔ.’ ¹⁰ Nan kulo kɔsɔ mɔ ɛmɔ kɔ hɔ sɔ mɔ b'a nne man ɛmɔ'n, ɛmɔ fíte bɛ gua nɪn asɔ, bɛ sé kɛ: ¹¹ ‘Ɛmɔ kulo'n muonun asɔ anyɔan'n mɔ ɔ'a bɔ ɔ'a gua yɛ ja'n-mɔ anwɔn'n, yɛ lɛ kpɔkpala yɛ gua ɛmɔ anwɔn. Nan kɔsɔ, ɛmɔ nwún yɪ kɛ Nyanmɪan Belemgbin Mân nɪn a kpunngɛ ɛmɔ.’ ¹² Mun kan yɪ ananhɔlɛ mɪn keke ɛmɔ kɛ kulo sɔ'n, ndɛɛ ebua cɪan nɪn anɪn, ɔ 'nwun yalɛ tala *Sodɔmɔn kulo'n.”

Kulo'n-mɔ mɔ bɛ nne man Zozi bɛ nni man'n (Matie 11.20-24)

¹³ “Ɛmɔ Kolazɪn amma, munnzue hán ɛmɔ! Ɛmɔ Betisayida amma, munnzue hán ɛmɔ! Afɪ asinbenwɔn ninngɛ'n-mɔ mɔ bɛ yɔlɪ yɪ ɛmɔ afian'n, sɛ bɛ yɔlɪ yɪ *Tii nɔn *Sidɔn kulo'n-mɔ asɔ a, ahan ndɛ-ndɛ kpa, ɛbɛlɛ menian'n-mɔ a tanlan asɪ, b'a wula kotoku b'a bɔ nzɔan m'ɔ keke kɛ b'a nɪn bɛ nwɔn b'a kaci bɛ

abalabɔ'n. ¹⁴ Ehi ati, yalɛ mɔ emɔ 'ba nwun yí'n, ɔ 'tala Tii nɔn Sidɔn amma'n-mɔ diɛ'n. ¹⁵ Emɔ Kapɛɛnawɔmɔn amma, emɔ junlɪn kɛ bɛ 'kuku bɛ́ nwun sɔ dede bɛ́ nɔn Nyanmian sɛ ɔ? Cɛɛ. Bɛ 'kan emɔ asɪ dede emɔ ju sɪn m'ɔ le man ayueliɛ nɪn anun."

¹⁶ Eɛɛ Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ kɛ: "Sɔanlan m'ɔ kɔ tie emɔ ejɔlɛ'n, anɪn ɔ'a tie mɪn. Sɔanlan mɔ ɔ'a nzɔ man emɔ nun'n, anɪn mɪn yê ɔ'a nzɔ man mɪn nun ɔ. Yê nunhan mɔ ɔ'a nzɔ man mɪn nun'n, anɪn sɔanlan'n m'ɔ sɔanlɪn mɪn nun anun yê ɔ'a nzɔ man ɔ."

Menian abulasɔ nɔn nnyuan nɪn esa ɛwale nɪn

¹⁷ Ehi, menian abulasɔ nɔn nnyuan'n mɔ Zozi sɔanlɪn bɛ́'n kɔ hɔ kɔ a. Bɛ 'ba a, anɪn b'a li fɛ. Bɛ́ nwan: "Yé Mɪn, ye bɔ wó dunman nɪn ala, wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ngɔala man yé nyunnun jinlan!"

¹⁸ Zozi nwan: "Ɔ tɪ sɔ. Mɪn 'nɪan an, anɪn *Satan fi anwunno ɔ'a yɪ ɔ'a tɔ asɪ kɛ nyanmian'n m'ɔ le kpɛ mɪain ɔ. ¹⁹ Emɔ nɪan, m'an man emɔ tunmin kɛ emɔ nánndɪ owo nɔn nyanmian aka'n-mɔ asɔ, m'an man emɔ tunmin kɛ emɔ tía emɔ kpɔfɔɛ'n tunmin diɛ nɪn asɔ. Like fíí ngɔ hɔala man emɔ yɔ. ²⁰ Nan kɔsɔ nán bɛ di fɛ kɛ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ngɔala man emɔ anyunnun jinlan, nan emɔ lí fɛ kɛ b'a hele emɔ dunman'n wɔ Nyanmian Belemgbin Mân nɪn anun ɛɔ."

Sɪɛ'n nɔn Baa'n

(Matie 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Mɛlɛ kɔnmgbɔ sɔ'n, Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ man Zozi kɔ li fɛ. Yí nwan: "Mɪn Sɪ, wó mɔ ɛ bɔlɪ anwunno nɔn asiɛ'n, mɪn 'da wó asɪ. Ɔ sanlɪn kɛ a yɪ nɪvialɛ nɪn ninngɛ'n-mɔ a hele mmátɔnman ɛhi-mɔ. Nan bɛ́ mɔ bɛ́ nwan bɛ sɪ ngele ɔ nɔn bɛ́ mɔ bɛ sɪ kalata'n, a man b'a nnwun man yí. Mɪn Sɪ, ɔ tɪ ananhɔle, a man ɔ'a yɔ sɔ. Ɔ sanlɪn kɛ mɔ ɛ hulolɪ nɪn anɪn. Yí tɪ, mɪn da wó asɪ. ²² Mɪn Sɪ, a fa tunmin'n kɔalaa a wula mɪn sa nɪn. Sɛ nán Sɪɛ nɪn angɔnmɪn cein an, sɔanlan fíí nzɪ man Baa'n. Yê sɛ nán Baa'n kɔsɔ angɔnmɪn cein, ɔ nɔn kɛ bɛ́ mɔ Baa'n kulo kɛ ɔ yɪ Sɪɛ'n kele bɛ́ nɪn an, sɔanlan fíí kɔn nzɪ man Sɪɛ'n."

²³ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔ kpɛ yí nyɪn yí menian'n-mɔ anwɔn ɛɔ. Yí nwan: "Nyila hán emɔ wɔ nunhan mɔ emɔ anyɪn'n nwun yí nɪn anwɔn! ²⁴ Afi mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ kɛ daba Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ dɔɔn kpa, nɔn daba mmelemgbɪn dɔɔn kpa hulolɪ kɛ ahan bɛ́ nwun mɔ emɔ anyɪn nwun yí'n, kɔsɔ bɛ́ nyɪn a nnwun man yí. Bɛ hulolɪ kɛ ahan bɛ́ tɪ mɔ emɔ le tɪ'n, kɔsɔ b'a ndɪ man."

Samali bian ati anun kpa nɪn anwɔn anyɪndala'n

²⁵ Ehi, *mala nun asu kpain'n kun ko jasɔ, ɔ 'sɔ Zozi nian. Ɔ ko bisa yi kosuan ke: “Kpain, anin nzuke ye mun yo a, n go nyan nyanmiansu ngvan'n m'ɔ le man ayuelɛ nun ɔ?”

²⁶ Zozi nwan: “Nzu ejɔle die ye b'a hele wo ye mala nun anun ɔ? Se e kɔnga a, e ti yi bu se?”

²⁷ Bian'n nwan: “Ɔ di ke e fa wɔ ahɔnlɔn'n kwalaa, ɔ non wɔ ekala'n kwalaa, ɔ non wɔ anwɔnsele'n kwalaa, ɔ non wɔ ajɔnlɔn'n kwalaa, e kulo ye Min m'ɔ ti wɔ Nyanmian'n. Eɛ ɔ di ke e kulo wɔ manngɔn ke wɔ muonun wɔ nwɔn.”

²⁸ M'ɔ hanlin sɔ'n, Zozi nwan: “Inhin, a bua yi kpa. Ko nan yo yi sɔ, e 'ba nyan ngvan.” ²⁹ Ehi, kemɔ mala nun asu kpain'n kulo ke ɔ bu yi nwɔn bi nin ati, ɔ ko bisa Zozi ke: “Anun nwan lili ye ɔ ti min manngɔn'n?” ³⁰ Zozi ko sɔsɔ ejɔle sɔ, yi nwan: “Anin bian kun fi Zoluzalemɔn, ɔ le sin ko Zoliko. Atunnun, kodiawu-mɔ ko hyi yi, be ko le yi nwɔn ninngɛ'n kwalaaatin, be ko bili yi dede ɔ ka m'ɔ wu, nan b'a yaci yi ebele b'a hɔ. ³¹ Nyanmian teeyiɔve kun ko fa atin sɔ'n. Ɔ hɔli dede mɔ yi nyan bɔli bian'n mɔ b'a li yi awue nun ala a, ɔ ko sin ahanmian, ye ɔ ko hɔ. ³² *Levivɔve kun kusɔ ko a ko ju ebele, yi nyan bɔli bian nun ala a, ɔ ko sin ahanmian, ye ɔ ko hɔ. ³³ Nan Samali bian kun, mɔ yi kusɔ ɔ le kpe nun sin'n, ɔ ko a ko ju wuluwafɔve nun anwɔn ebele. M'ɔ nwunlin wuluwafɔve'n, koun ko hun yi sɔnman. ³⁴ Ɔ ko hyɔn ko kpunngɛ yi, ɔ ko gugua yi nganlan'n-mɔ anun ayile, ɔ ko ciɔi sɔ. Eɛ afunlunmun'n mɔ yi muonun ɔ ti sɔ'n, ɔ ko fa wuluwafɔve'n ko sie sɔ, ɔ non yi ko hɔ kpenunsin sua kun anun, nan ɔ'a nian yi. ³⁵ Be lali alie hinlin, ɔ ko yi esika ko man bian'n m'ɔ le kpenunsin sua'n, nan ɔ'a han ɔ'a hele yi ke: 'Mun ko o, yi ti, nian bian ehi asu kanlanman. Mele mɔ min 'ba sa min ba ewa'n, kale biekun mɔ e ko bɔ yi nwɔn'n, min 'tua min man wɔ.'”

³⁶ Ehi a, Zozi nwan: “E nian an, anin be menian nsan'n, benin y'ɔ ti sɔnlan'n mɔ ahan kodiawu'n-mɔ kun yi'n, yi manngɔn ɔ?” ³⁷ Mala nun asu kpain'n nwan: “Nunhan m'ɔ nwunlin yi nwɔn anwunnvoe ɔ yɔle yi ye nun ɔ.” M'ɔ buali ehi'n, nan Zozi a se yi ke: “Wɔ kusɔ, ko nan yo yi sɔ ala.”

Maati non Mali

³⁸ Kemɔ anin Zozi non yi menian'n-mɔ aja wo atunnun'n, be hɔli juli kulo kun asu. Mɔ be juli ebele'n, balasua kun ko sike be yi awulo. Be fele balasua sɔ'n Maati. ³⁹ Maati le yi nianman balasua kun ebele, be fele yi Mali. Mali ko tanlan ye Min aja abu, ɔ le tie ejɔle'n m'ɔ le kan'n, ɔ non ninngɛ'n-mɔ m'ɔ le kele'n. ⁴⁰ Maati die, anin yi nyan a bɔbɔ kpa, ɔ le yo like maan be di. Ɔ ko a ko tv be. Yi nwan: “Ye Min, kemɔ min nianman nun a yaci junman'n kwalaa a kpolo min'n, ɔ njji man wɔ ɔ? Kan kele yi ke ɔ bala a buka min.”

⁴¹ Yé Mún kɔ bua yí kɛ: “Maati, Maati, ε λε susu, εσε ε λε di ninngɛ dɔvɔn anwɔvɔn yalɛ. ⁴² Nan kɔsvɔ like kɔvnmgban cein ala yê ɔ ti cunnjɔn ɔ. M'ɔ ti kpa'n, yê Mali a fa nɔn ɔ. Sɔanlan fí ngɔala man yí tua de.”

11

Zozi nɔvɔn asɔnɔn εyɔlɛ'n

(Matie 6.9-13; 7.7-11)

¹ Elɛhɔn kɔvɔn, Zozi hɔli asɔnɔn εyɔlɛ lika bie. M'ɔ yɔli asɔnɔn yueli'n, yí menian'n-mɔ anɔn kɔvɔn kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Yé Mún kele yé kɛ bɛ kpɔn bɛ yɔ asɔnɔn'n kɛ Zɔvan heleli yí menian'n-mɔ'n.” ² Zozi kɔ bua bé kɛ: “Sɛ emɔ 'yɔ asɔnɔn an, emɔ hán kɛ:

Mín Si, man ye fá anyinnzɔ

ye bó wó dunman nwannzan-nwannzan'n.

Man wó belemgbin elie mɛlɛ'n jú.

³ Alɛhian biala alɛ m'ɔ fata'n, fa man yé.

⁴ Fa yé etɛ'n-mɔ ce yé kɛ

ye kɔsvɔ ye fa ye ce bé mɔ bɛ fun yé'n.

N'ɛ yaci Abɔnsanmɔvɔn maan ɔ laka yé.”

⁵ Esɛ Zozi kɔ han kɔ hele bé biekun kɛ: “Yɛ bú yí kɛ emɔ anɔn kɔvɔn le yí manngɔn. Alɛmunnɔn ɔ'a hɔ a tɔ yí manngɔn sɔ'n, yí nwan: ‘Mín nianman, fɛ mín kpaɔvɔn nsan. ⁶ Ɔ sanlɔn kɛ mín manngɔn kɔvɔn fi atɔn ɔ'a a tɔ mín, n ne man like mɔ ɔ 'di ɔ.’

⁷ “Yɛ bú yí kɛ nunhan'n mɔ bɛ lɛ sɛlɛ yí kpaɔvɔn'n la yí sua nɔn akunnɔn elɔ, yí nwan: ‘Yaci mín koun! M'an tɔ mín anɔvan nɔn anɔn. Mín nɔvɔn mín yi nɔvɔn mín mma'n-mɔ y'a la. Mún ngɔala man jasɔ nán m'an fa kpaɔvɔn'n m'an man wó.’ ⁸ Mún kan mún kele emɔ kɛ, sɛ bɔbɔ bian nɔn a njasɔ man ɔ a mman man yí manngɔn'n kpaɔvɔn an, yí manngɔn'n 'bɔ anɔvan'n dede ɔ kpati jasɔ. Ɔ 'fa yí kɔvalaa mɔ yí manngɔn nɔn a mian yí nwɔvɔn'n man yí.

⁹ “Mín kɔsvɔ mún kan mún kele emɔ kɛ emɔ bɔsa nán emɔ 'nyan yí. Emɔ kpɔvɔnnde nán emɔ 'nwun yí. Emɔ bó anɔvan'n nán bɛ 'tike.

¹⁰ Ɔ sanlɔn kɛ sɔanlan biala m'ɔ kɔ bɔsa like'n, bɛ fa bɛ man yí. M'ɔ kɔ kpɔvɔnnde like'n, ɔ nwun yí. M'ɔ kɔ bɔ anɔvan'n kɔsvɔ, bɛ tike.

¹¹ “Emɔ anɔn benin yê sɛ yí wa bisa yí ejue a, ɔ fa owo man yí ɔ? ¹² Anaan sɛ yí wa'n bisa yí kolonvia a, ɔ fa nyanmian aka man yí ɔ? ¹³ Emɔ lili mɔ emɔ ti etɛfɔɛ'n, emɔ si ninngɛ m'ɔ ti mgbakpa bɛ fa bɛ man bé mma'n-mɔ. Siɛ'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n lili yê kanngɔ, ɔ ngɔ fa man Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ɔ ngɔ mman man bé mɔ bɛ lɛ bisa yí nɔn ɔ!”

Zozi nɔvɔn bé mɔ bɛ kpɔ yí'n-mɔ

(Matie 12.22-30, Maaki 3.22-27)

¹⁴ Ełehun kòn Zozi kò tu wawε ετε fi bian kòn anun. Wawε ετε sò'n man bian'n tò amunle. Mò Wawε ετε'n fiteli'n, bian'n kò jòjò. Ejòle'n kò sin menian'n-mò anwòn kpili sònman. ¹⁵ M'ò yòli sò'n, mmie-mò nwan: "Belizebulu m'ò ti mmònsanmòn'n-mò kpain'n y'ò man yí tunmin maan ò tu wawε ετε'n-mò ò" ¹⁶ Mmie-mò kusu kulo ke be sua yí ngaa. Bé nwan: "Se wó tunmin'n fi Nyanmian elò sakpa a, anin yò asinbenwòn like kòn maan ye nwún yí."

¹⁷ Nan kemò anin Zozi si mò b'a jònlin'n, yí nwan: "Belemgbin man biala mò nun menian'n-mò kpe bé nyin be kòn elòe'n, mân sò'n 'bò asi, ebele sua'n-mò 'bubu gua. ¹⁸ Nan se *Satan non yí nwòn kòn elò a, ò 'yò se nán yí belemgbin mân nun a jinlan yí ja nun? Afi emò le kele ke n ne Belizebulu tunmin'n yê mun fa mun tu wawε ετε'n-mò ò. ¹⁹ Se n ne Belizebulu tunmin'n yê mun fa mun tu wawε εte'n-mò a, anin emò amma'n-mò, tunmin benin yê bé diε be fa be tu wawε εte'n-mò ò? Emò amma'n-mò muonun yê be 'bu emò fòò ò. ²⁰ Mun kan yí ananhòle mun kele emò ke n ne Nyanmian tunmin'n yê mun fa mun tu wawε εte'n-mò ò. Yí bu kele ke Nyanmian le di yí belemgbin nun emò afian ewa.

²¹ "Mele mò sòanlan kòn ti akpòle kpa, m'ò le elòe ninngε ò sisa yí awulo'n, be ngòala man yí wua. ²² Nan se sòanlan fòfòle fite ebele mò yí sa kòala m'ò le awulo'n, ò tva yí de yí elòe ninngε'n kòalaa m'ò susu yí ti gua sò'n, ò ce yí nwòn ninngε'n ò man menian'n-mò.

²³ "Sòanlan m'ò non man mín afan'n, anin ò kpò mín. Sòanlan kusu m'ò non mín ye nwohuan man ninngε'n-mò anvan'n, anin ò bò bé asanndiε.

*Wawε ετε nun esa ewale nun
(Matie 12.43-45)*

²⁴ "Mele mò wawε εte'n fi sòanlan kòn anun kò fite'n, ò kò ewâ'n-mò anun elò ò kò kpòndε lika ò tanlan de yí enwònman. Se ò kò nán ò'a nnyan man bie fíí a, yí nwan: 'Mun 'sa mun kò wòlò mun sua'n mò n vi nun m'an fite nun anun biegun.' ²⁵ Se ò ba ò ju ebele nán ò nwun ke b'a kpekpiàn nun b'a sesie nun kanlanman an, ²⁶ ò kò fa wawε εte nsò mò bé ti anun ti εte tala yí ò ba. Be wòlò sua nun anun, be ka ebele be tanlan. Yí be-yue-asie, sòanlan sò nun asitanlan'n yò esulo tala daba diε'n."

Nyila kpa'n

²⁷ Mò Zozi hanlin sò yueli'n, balasua kòn kò tian nun menian'n-mò afian elò. Yí nwan: "Nyila hán balasua ehi m'ò wòli wó ese ò nvanlin wó'n!"

²⁸ Nan mò balasua nun anvan tòli'n, Zozi nwan: "Nyila lù hán bé mò be tie Nyanmian Anvan Ejòle'n mò ese be nanndi sò'n!"

Menian'n-mə 'ba bisa Zozi asinbenwɔn like kɔn
(*Matie 12.38-42*)

²⁹ Kεmɔ anin menian dɔɔn kpa ɛ yia Zozi anwɔn ebele'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé kε: “Ajulisɔ menian'n-mɔ ati anun tɪ ɛtε. Bε kulo kε bε yɔ asinbenwɔn like bε kele bé. Nan bε nyɔ man asinbenwɔn like fíí kɔn bε ngele man bé. Asinbenwɔn like mɔ bε 'yɔ bε kele bé'n, y'ɔ le kpɔmanfue *Zonasɪ dɪɛ'n. ³⁰ ɔ sanlɪn kε anɪn Zonasɪ tɪ nzɔle wɔ Ninninɔvɔ amma'n-mɔ anyunnun. *Mân Baa'n kɔsɔ 'ba kaci nzɔle wɔ ajulisɔ menian ehi-mɔ anyunnun. ³¹ Cian mɔ Nyanmian 'bua mân'n ndεɛ'n, balasua'n mɔ anɪn ɔ tɪ Saba mân nɪn anun belemgbin'n, ɔ 'ba jasɔ jinlan ɔ bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. ɔ sanlɪn kε ɔ fi hyɔi ɔ walɪ tielɪ belemgbin bεngɛɛfue Salomɔn ejɔɛ'n. Nan kɔsɔ sɔanlan kɔn wɔ ɛwa m'ɔ tala Salomɔn ɔ! ³² Cian mɔ Nyanmian 'bua mân'n ndεɛ'n, Ninninɔvɔ amma'n-mɔ 'ba jasɔ bε jinlan bε bu ajulisɔ menian'n-mɔ fɔɔ. ɔ sanlɪn kε mɛɛ mɔ bε tɪlɪ Nyanmian Anɔvan Ejɔɛ'n mɔ Zonasɪ hanlɪn heleli bé'n, bε nunlɪn bé nwɔn bε kacili bé abalabɔ'n. Nan kɔsɔ sɔanlan kɔn wɔ ɛwa m'ɔ tɪ kpili tala Zonasɪ ɔ!”

Anyian nɪn anwɔn ejɔɛ'n
(*Matie 5.15; 6.22-23*)

³³ ɛsε Zozi nwan: “Sɔanlan fíí nzɔ kanlannɛ ɔ nva wula man bokiti abɔ, nan bε sɔ bε sinnze yí anwunno maan bé mɔ bε ɛ wɔɔvɔ sua nɪn anun'n nwun asɪ. ³⁴ Wɔ nyɪn'n tɪ kε wɔ nwɔnnaan nɪn asɔ kanlannɛ. Sε wɔ nyɪn'n nwun asɪ a, anɪn wɔ lika kɔalaatin wɔ jawe nun. Nan sε wɔ nyɪn'n tɪ man kpa a, anɪn wɔ nwɔnnaan'n wɔ awosin nun. ³⁵ Yí tɪ, sie wɔ nwɔn ye nán jawe'n mɔ ɛ tɪ nun nɪn a ngaci man awosin. ³⁶ Sε wɔ nwɔnnaan'n lika kɔalaatin wɔ jawe nun, mɔ yí lika fíí nɔn man awosin nun'n, wɔ nwɔnnaan'n 'ta kε kanlannɛ'n ta wɔ nwɔn'n.”

Zozi 'ba bɔ Falisifue'n-mɔ

nɔn mala nɪn asɔ mgbain'n-mɔ sasan
(*Matie 23.1-36, Maakɪ 12.38-40*)

³⁷ ɛhi, mɔ Zozi anɔvan tɔɪ'n, *Falisifue kɔn kɔ feɛ yí kε ɔ bála a li like yí awulo. Mɛɛ mɔ bε lila mgba nɪn asɔ tɔbɪli nɪn anwɔn'n, ³⁸ Falisifue'n kɔ nwun kε Zozi a nwunnzinman yí sa kɔsɔ ɔ le fa di like. Ejɔɛ'n kɔ sin Falisifue nɪn anwɔn.

³⁹ ɛhi a, yé Mɪn kɔ han kɔ hele yí kε: “ɛmɔ Falisifue'n-mɔ, kε ɛmɔ tɪ yí nɪn anɪn. ɛmɔ nwunnzin kangɔ'n nɔn talie nɪn anzin, nan kɔsɔ awue nɔn ajɔnlɪn ɛtε ngɔnmɪn y'ɔ wɔ ɛmɔ ati anun ɔ. ⁴⁰ Sɛnvɔe tɪ kε ɛmɔ! Nyanmian m'ɔ bɔli like nɪn anzin'n, nán yí kɔnmgba'n y'ɔ bɔli yí kunnun nɪn ɔ? ⁴¹ Yí tɪ, ɛmɔ yí bé kunnun bε bó afɔɪe bε mán ehianfue'n-mɔ. Sε ɛmɔ yɔ yí sɔ a, ɛmɔ asitanlan'n b'a yɔ nwannzan-nwannzan man ɛmɔ.

42 “Munnzue hán emò Falisifvè'n-mò! O sanlín ke emò ebo nún asv nínngé ke mantí nòn lu o nòn munmuin munmuin'n-mò, se emò tití a, emò bu nún bulu be tu kòn be man Nyanmian. Nan kòsv emò ngan man ananhòle e se emò ngulo man Nyanmian. Like mò ahan o di ke emò yò'n, o nòn yí nzin diè'n-mò'n, yí ahí.

43 “Munnzue hán emò Falisifvè'n-mò! O sanlín ke emò kulo ke menian'n-mò kwalaa nwun emò. Yí tí, asónin sua'n-mò anun bia'n-mò m'ò jijin bé nyunnun nún asv yê emò tetanlan o. Gua nún asv, emò kulo ke menian'n-mò bebele bé nwòn así nán b'a bisa emò ahín.

44 “Munnzue hán emò! O sanlín ke emò tí ke asielie mò menian'n-mò nzi man ke b'a sie svanlan ebele mò be nanndi sv o!”

45 Mò Zozi hanlín sò'n, mala nún asv kpain'n kòn jasvli a, yí nwan: “Kpain, e kan ejòle ke mò e le kan yí ebele nún an, anin e le bò yé kòsv yé amgba!”

46 Zozi nwan: “Munnzue hán emò mala nún asv mgbain'n-mò kòsv bie! O sanlín ke emò man menian'n-mò sòsva bóle nònnòe nònnòe, kòsv emò nva man bé sa betia kòn bòbò be mmòka man bé.

47 “Munnzue hán emò! O sanlín ke emò tv Nyanmian mgbòmanfvè'n-mò mò emò anan-mò hunlín bé'n sèka nún asv kanlanman kanlanman! 48 Emò yò sò be kele ke be jin bé nan-mò anzin. Afi emò anan-mò kun mgbòmanfvè'n-mò a, emò yê be tv bé sèka nún asv o! 49 Ehika ati, Nyanmian m'ò tí bengelefè'n le kele ke: ‘Mín 'svan mgbòmanfvè nòn mmòfvè bé nwòn elò. Be 'kun mmie-mò yê be 'kele mmie-mò kòsv ahòlvwa.’ 50 O man ke Nyanmian bòli mán'n mò o 'ju ene'n, yí mgbòmanfvè'-mò kwalaa mò b'a hun bé'n, be 'pinnin ajulisv menian ehí-mò wò yí nwòn. 51 O bò yí bv Abeli ehuan diè nún asv dede o kò ju kpòmanfvè Zakali, mò be hunlín yí tēyie mvcia'n nòn Nyanmian sua nún afian'n, mún kan yí ananhòle mún kele emò ke, be 'pinnin ajulisv menian ehí-mò kwalaa wò yí nwòn.

52 “Munnzue hán emò mala nún asv mgbain'n-mò! O sanlín ke emò a fa ngele sua sannve nún a sie. Emò muonun nwòlv man nún. Bé mò bé kòsv be kulo ke be wòlv nún'n, emò totua bé atín.” 53 Mò Zozi fi Falisifvè nún awulo ebele fitelí'n, mala nún asv mgbain'n-mò nòn Falisifvè'n-mò anyín kò bòlv yí nwòn kpa. Be kò bisa bisa yí ejòle dòv anwòn kosuan. 54 Bé nwan be 'yò sò be sua yí ngaa maan o tò nún.

12

Falisifvè'n-mò fali ayile nún anwòn ejòle'n
(Matie 10.26-27)

1 O 'ba yò sò'n, menian akpu akpu kò yia Zozi anwòn ebele. Èsvan mò be svnlín nún ati, be fòfv bé nwòn sv. Zozi kò li mva kò han kò hele yí menian'n-mò ke: “Emò síe bé nwòn ye wò

*Falisifvɛ'n-mə fali ayile nun anwɔn. Bé fali ayile sɔ'n y'ɔ le bé ato enanndiɛ'n. ² Awosin nun ejɔlɛ'n kwalaaatin 'fite jawe nun. Nvialɛ nun ejɔlɛ'n kwalaaatin 'tu fite. ³ Eɬika ati, like kwalaa mə emə kə yə yí awosin nun anun'n, alíe cɔn an, be 'ti. Ejɔlɛ kɔsɔ mə emə kə tu yí asule nun sua elɔ be kə hele sɔanlan'n, be 'jinlan sua'n-mə ati asɔ be bə yí kpayɛ.

Sɔanlan'n m'ɔ di kɛ emə sulo yí'n
(Matie 10.28-31)

⁴ “Emə mə emə ti mín manngɔn'n, mɔn kan mɔn kele emə kɛ: nán be sulo bé mə be kun anwɔnnaan'n kɔsɔ be ngɔala man yí nzin like fíi y'ɔ'n. ⁵ Mɔn 'ba hele emə sɔanlan'n m'ɔ di kɛ emə sulo yí'n: Emə sulo Nyanmian. Afi, se ɔ man emə wu a, ɔ kwalaa ɔ tu emə sɔn'n m'ɔ nnun man lé nun anun. Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emə, yí dein y'ɔ di kɛ emə sulo yí ɔ! ⁶ Asɔ be tɔnɔn nnɔnman nganngan nnun an, yí esika'n ju bie? Nan kɔsɔ Nyanmian a lɔa nvi man bé nun kɔn. ⁷ Emə ati enyuan'n muonun, Nyanmian sɔ yí kwalaa anɔan. Yí ti, nán be sulo, ɔ sanlɔn kɛ emə anwɔn cɔan Nyanmian ɔ tala nnɔnman dɔɔn kpa.

Bé mə be kan kɛ be ti Zozi diɛ'n
(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “Ese mɔn kan mɔn kele emə kɛ se sɔanlan kɔn kan yí yuein menian'n-mə anyunnun kɛ ɔ ti mín diɛ a, *Mân Baa'n kɔsɔ 'kan wə Nyanmian mməfɔvɛ'n-mə anyunnun elɔ kɛ sɔanlan sɔ'n ti yí diɛ. ⁹ Nan se sɔanlan kɔn kan yí yuein menian'n-mə anyunnun kɛ ɔ nzi man mín a, Mân Baa'n kɔsɔ 'kan wə Nyanmian mməfɔvɛ'n-mə anyunnun elɔ kɛ ɔ nzi man sɔanlan sɔ'n. ¹⁰ Sɔanlan biala m'ɔ kə han ejɔlɛ ete ɔ kə tia Mân Baa'n, ɔ 'nyan ete face. Nan sɔanlan m'ɔ kə han ejɔlɛ ete ɔ kə tia Wawe Nwannzan-nwannzan'n, ɔ nnyan man ete face.

¹¹ “Mele mə be nɔn emə kə hɔ, mə be le kə a bua emə ndee wə Zufɔ'n-mə asɔnɔn sua'n-mə anun, mgbain'n-mə nɔn bé mə be le tunmin nun anyunnun'n, nán be susu ejɔlɛ'n mə emə 'kan be sa bé nun nun anwɔn. ¹² ɔ sanlɔn kɛ, ejɔlɛ m'ɔ di mə emə 'kan'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n 'ba fa wula emə anɔan mele sɔ nun anun.”

Esikafɔvɛ jibilito nun anwɔn anyinnɔdala'n

¹³ Mə Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, bian kɔn kə kuku yí nun sɔ meninsɔnman nun anun. ɔ kə han kə hele Zozi kɛ: “Kpain, kan kele mín nianman'n kɛ ɔ bú ajâ'n mə yé sɔ a sie yé nun anun, nán ɔ fá mín diɛ'n ɔ mán mín.”

¹⁴ Mə bian nun anɔan tɔli'n, Zozi kə bua yí kɛ: “Anianman, nwan yé ɔ yili mín kɛ m múa emə ejɔlɛ'n, anaan n jé emə ninngɛ nun ɔ?”

¹⁵ Mə Zozi hanlɔn eɬi yueli'n, ɔ kə han kə hele bé kwalaaatin kɛ: “Emə nían bé nwɔn! Emə síe bé nwɔn ye wə anwɔndiɛ anyinbɔlɔ

nin anwɔn. Ɔ sanlin ke man sɔanlan kɔn nyán yí nwɔn dede sɛɛ, nán yí anyanbɛnwɔn'n yê ɔ man yí ngwan ɔ.”

16 Ehi, ɔ kɔ bu anyɔndala kɔn ɔ kɔ hele bé. Yí nwan: “Anɔn esikafɔɛ kɔn wɔ ebele. Ɔ kɔ sɔn ebo ɔ kɔ ti yí sɔsakaa. 17 Ɔ lali jɔnlɔnlɔn an, ɔ kɔ se yí nwɔn ke: ‘Anɔn mɔn 'yɔ yí sɛ? N nne man lika mɔ mɔn 'sie mín ebo nin asɔ ninngɛ nin ɔ.’ 18 Eɛɛ ɔ kɔ se yí nwɔn ke: ‘E 'nwun like m'ɔ di ke mɔn yɔ'n. Mɔn 'ba bubu mín esie'n-mɔ mɔn si yí mgbili mgbili kpa, Mɔn si ɔ yue a, mɔn 'fa mín *bele'n kɔalaatin ɔ nɔn mín ninngɛ'n kɔalaatin mɔn wula nun. 19 Afɔ sian'n, mɔn 'kan mɔn kele mín nwɔn ke: Eja, a li afɔɛ kɔ yɔ nyɛ nyɛ junman kpili kpa a sie. Yí ti, tanlan asɔ de wɔ ɛnwɔnmɔn, di alɛ nɔn nzan gua sɔ nán di mân.’

20 “M'ɔ hanlin sɔ'n, nán Nyanmɔn a han a hele yí ke: ‘Belenzua jibilito! Ene kɔngɔɛ ehi dein, e 'wu. Ninngɛ nwala'n mɔ a nyan yí'n, e 'fa man nwan?’ ”

21 Mɔ Zozi buli anyɔndala sɔ'n yueli'n, yí nwan: “Ke ejɔle'n ti yí man sɔanlan m'ɔ kpɔndɛ anyanbɛnwɔn'n ɔ man yí nwɔn nin anɔn. Nyanmɔn elɔ a, sɔanlan sɔ'n le man like fí’.”

*Zozi 'ba han nzusue nin anwɔn ejɔle
(Matie 6.25-34)*

22 Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: “Ehika ati, mɔn kan mɔn kele emɔ ke: alɛ'n mɔ emɔ 'di'n ɔ nɔn taladɛ'n mɔ emɔ 'wula'n, nán be susu yí nwɔn. 23 Ɔ sanlin ke ngwan'n ti like cɔnnjin kpa ɔ tala alɛ'n. Yê anwɔnnaan'n kɔsɔ ti cɔnnjin kpa ɔ tala taladɛ'n. 24 Emɔ tɔ bé nyɔn be nían mosunmosun kɔaje'n-mɔ. Be nnua man like yê be ndi man like. Be le man kunman anaan esie mɔ be gua nun like ɔ, kɔsɔ Nyanmɔn ta bé. Emɔ anwɔn cian ɔ tala nnɔnman'n-mɔ! 25 Emɔ anɔn benin yê ɔ fa nzusue tɔ yí nwɔn an, ɔ 'ce asɛ nin asɔ ɔ? 26 Sɛ emɔ ngwala man m'ɔ ti kaan nin anɔn an, anɔn nzuke ati yê emɔ susu yí bu nga nin anwɔn ɔ?

27 “Emɔ nían ke ebo nin anɔn ndile'n-mɔ mɔ be le ndetele'n-mɔ kpɔn fifi'n. Be nni man junman, be nnwɔn man ɛtanlan. Nan kɔsɔ, mɔn kan mɔn kele emɔ ke belemgbin Salomɔn muonun nɔn yí anyanbɛnwɔn'n m'ɔ nyanlin yí'n, taladɛ m'ɔ ti kanlanman ke ndetele'n-mɔ, ɔ'a nwula man bie lé. 28 Ndile'n-mɔ mɔ be wɔ ebo nin anɔn ene, mɔ ehɔnman be 'ju be gua sɔn nun'n, sɛ Nyanmɔn sesie bé sɔa, ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ ngo nian man emɔ ɔ ngɔ tala man bé ɔ? Emɔ dedi'n ti kaan! 29 Yí ti, nán be di yalɛ be susu alɛ mɔ emɔ di ɔ nɔn nzue mɔ emɔ nɔn nin anwɔn. 30 Ɔ sanlin ke, ninngɛ sɔ'n-mɔ kɔalaatin, eyuadi nin anɔn menian'n-mɔ mɔ be nzi man Nyanmɔn'n, bé yê be susu yí nwɔn ɔ. Nan emɔ die, emɔ Asi'n si ke emɔ a hian yí nwɔn. 31 Emɔ lí mɔa be kpɔndɛ Nyanmɔn Belemgbin Mân'n. Sɛ emɔ nyan yí a, Nyanmɔn 'fa yí bu nga'n-mɔ kɔalaatin man emɔ.

³² Emò m̀o emò tì kẹ ayem̀va kpule kaan'n, nán bẹ sulo. Ɔ sanlìn kẹ ɔ'a yò Nyanmian fẹ kẹ emò lí yí Belemgbin Mân'n bie.

Anyanbenwòn kpa'n

(Matie 6.19-21)

³³ “Emò tónun emò anwòndi'e'n-mò bẹ fá yí esika'n bẹ hyé ehianfù'e'n-mò. Emò kpá esika kotoku m'ò nditì man, mò nun esika'n nvo man bẹ síe Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elò. Awofùe ngbala man elò kò kò wua, nvòle kùsù ngbala man yí di. ³⁴ Afi, líka mò emò anyanbenwòn'n wò'n, ebele kùsù yê emò ahùnlin'n wò ɔ.

³⁵ “Emò wówula bé junman taladi'e'n, bẹ súsò bé kanlanni'e'n. ³⁶ Emò yó kẹ ngva mò bé m̀n a hò atònvòle mò bẹ le nwònde yí ɔ. Ɔ ju ebele mò ɔ 'bò anvan nùn ala, anùn b'a tike. ³⁷ Nyila hán ngva ehì-mò mò bé m̀n 'ba a, anùn bẹ lafilù man'n! M̀n kan yí ananhòle m̀n kele emò kẹ m̀nlian'n 'kaci yí nwòn ɔ wula junman taladi'e. Ɔ 'man yí ngvan'n-mò tetanlan asì tóbìlì nùn a nwòn ɔ man bé like bẹ di. ³⁸ Se ɔ sa ba alimunnun anaan alibahian nán ɔ ba t̀v bé kẹ bẹ lafilù man an, nyila hán bé! ³⁹ Emò tí ejòle ehì abv kpa. Se awulo nùn asù m̀nlian'n sí d̀e'n mò awofùe'n 'ba a, ahan ɔ nna man nán awofùe nùn a nyan atin a a bu yí sua nùn anvan'n. ⁴⁰ Emò kùsù, emò bóbva bé nwòn. Ɔ sanlìn kẹ *Mân Baa'n 'ba a d̀e mò emò nzusu man kẹ ɔ 'ba nùn asù.”

Akva kpa'n yê akva ete'n

(Matie 24.45-51)

⁴¹ Mò Zozì hanlìn sò'n, Pìelì kò bisa yí kẹ: “Yé M̀n, asù yé ngònm̀n ala yê é le bu anyìndala ehì é kele yé ɔ, anaan é le bu kele menian'n-mò kvàlaatin ɔ?”

⁴² Yé M̀n nwan: “Akva kpa'n m'ò sí ngele'n y'ò le benin? Yí y'ò le nunhan'n mò yí m̀n'n 'fa yí awulo'n wula yí sa nun kẹ ɔ nían sù, èse temùn'n ju a, ɔ mán yí manngòn'n-mò ali'e. ⁴³ Nyila hán akva sò'n mò yí m̀n 'ba ju a, anùn yí sa wó yí nwòn ɔ le di yí junman'n! ⁴⁴ M̀n kan yí ananhòle m̀n kele emò kẹ: yí m̀n'n 'fa yí nwòn ninng'e'n kvàlaatin wula yí sa nun. ⁴⁵ Nan se akva sò'n kan kele yí nwòn kẹ: 'M̀n m̀n nyanlìn walì man', se ɔ tì tò ngva ehìnlìn-mò asù ɔ bu bé, se ɔ didi, se ɔ nòn nzan ɔ bu a, ⁴⁶ yí m̀n'n 'ba cian ɔ nòn d̀e m'ò nzusu man nùn asù. Ɔ 'pinnin akva sò'n kpa. Ɔ m'an ɔ nwun yalé kẹ ngva'n-mò mò bẹ bò bala ete'n nwun yí'n.

⁴⁷ “Akva m'ò sí like mò yí m̀n kulo, m'ò nzesie man yí nwòn ɔ nyò man like sò'n, bẹ 'fin yí sònman. ⁴⁸ Akva kùsù m'ò nzi man like mò yí m̀n kulo, m'ò kò yò like sò'n m'ò di ebó'e'n, bẹ 'gonun bẹ fin yí. Svanlan mò bẹ kò man yí ninng'e d̀òn'n, bẹ 'bisa yí d̀òn. Svanlan kùsù mò bẹ kò fa ninng'e d̀òn bẹ kò wula yí sa nun'n, bẹ 'bisa yí d̀òn m'ò tala sù.”

Zozi nvn afiannzεCιe'n
(*Matie 10.34-36*)

⁴⁹ Mə Zozi hanlın sɔ yueli'n, εse yí nwan: “M'an a m'an ju sîn m'an tɔ asie nin asv. Mın kulo ke ahan ɔ'a sɔ dada angɔnmın! ⁵⁰ Esɔnian kvn mə be le ba sɔnin mın'n, ɔ 'ka mın ngɔnmın an, ahan b'a sɔnin mın a yue! ⁵¹ Emɔ jvnln ke m malı menian'n-mɔ anzɔnunjɔ eman asie nin asv ewa ɔ? Mın 'bua emɔ ke cεce, nan m malı bé afian εseCιe. ⁵² ɔ fi εne m'ɔ kɔ'n, menian nnun mə be wɔ awulo kvn anun'n 'ba bu bé nwɔn nun. Menian nsan 'ba han bɔ nun be nvn nnyuan jinlan sv. Nnyuan'n kvsu abv 'ba yɔ kvn be nvn nsan'n jinlan sv. ⁵³ Sıe'n nvn yí wa belenzua'n 'ba fv sv. Baa belenzua'n kvsu nvn yí sı 'ba fv sv. Nian'n nvn yí wa balasua'n 'ba jinlan sv. Baa balasua'n kvsu nvn yí nin 'ba jinlan sv. Ahelenian'n nvn yí helenin 'ba fv sv. Yí helenin'n kvsu nvn yí 'ba fv sv.”

Mεle'n-mɔ anun nzɔle'n-mɔ
(*Matie 16.2-3*)

⁵⁴ εse Zozi kɔ han kɔ hele meninsɔnman'n ke: “Se emɔ nwun ke esue nin a munlan lika mə senze'n tɔ nin an, anun emɔ nwan esue'n le ba tɔ. Sakpa kvsu, ɔ tɔ. ⁵⁵ Yê se emɔ nwun ke anwɔnman fi ngɔa ɔ fita kɔ sɔlɔ a, anun emɔ nwan wawa'n le ba kpın. Sakpa kvsu, ɔ kpın. ⁵⁶ Apoo mma! Emɔ sı anwunno nvn ası nzɔle'n-mɔ ngɔnmın ngɔnmın. Nan ɔ yɔ se mə emɔ nnwun man mele'n mə ye wɔ nun'n nzɔle nin angɔnmın ɔ?

Se svanlan bie sanman wɔ a,

ε nvn yí be sésie bé afian
(*Matie 5.25-26*)

⁵⁷ “Nzuke ati yê emɔ muonun njvnln man, be nyɔ man like m'ɔ se ke be yɔ'n? ⁵⁸ Se svanlan bie kɔ sanman wɔ a, mele mə ε nvn yí le kɔ a yı nde'e'n, bɔ mɔndınlın ε nvn yí be sésie bé afian. Se a nyɔ man yí sɔ nán ɔ nvn wɔ kɔ svanlan'n m'ɔ di ejɔle nin aja sv a, svanlan'n m'ɔ di ejɔle'n 'fa wɔ wula nzalafv'n-mɔ asa nun. Nzalafv'n-mɔ kvsu 'tɔ wɔ fiadı. ⁵⁹ Mın kan yí ananhɔle mın keke wɔ ke, se kale babulu kvn ka nán ε tualı yuelı man an, ε 'ka fiadı sua nin anun ebele.”

13

Nunhuan anaan ewue

¹ Mele sɔ nin anun, menian mmie-mɔ kɔ a kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Kpain, anun Galile menian le yı tεe be man Nyanmıan. *Lɔmɔn kvnmanna Pilatı kɔ man be kɔ hun bé.”

² Zozi kɔ bisa ke: “Emɔ jvnln ke kemɔ b'a hun bé sɔ nin ati, anun ɔ keke ke be tı etefvε be tala Galile mân nin anun menian bv nga'n-mɔ kvalaatin ɔ? ³ Cεce. Nan mın kan mın keke emɔ ke, se emɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ nin an, emɔ kvsu kvalaatin 'wu ke bé. ⁴ Menian bulu nvn mɔcɔe'n

kusu mɔ Silowe sua hyilili'n buli gualɩ bé su ɔ hunlin bé'n, emɔ de di ke be ti etefue be tala Zoluzalemɔn ebele menian bu nga'n kwalaaatin ɔ? ⁵ Cee. Nan mun kan mun kele emɔ ke, se emɔ a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ nun an, emɔ kusu kwalaaatin 'wu ke bé."

Figi baka nun anwɔn anyɩndala'n

⁶ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ bu anyɩndala ehi ɔ kɔ hele bé. Yí nwan: "Bian kɔn kɔ lua *figi baka kɔn yí divɩn ebo nun asu. Elehun kɔn, ɔ kɔ hɔ kɔ nenian se ɔ kɔ nyan figi mma su o. ɔ hɔli o, ɔ ngɔ nyan man bie su. ⁷ Ehi a, bian'n kɔ han kɔ hele sɔanlan'n m'ɔ ti yí ebo'n ke: 'Yí afue nsan ahi. Mɩn kɔ figi baka nun abɩ elɔ, kusu mɩn nnyan man bie su. Yí ti, bu yí tu. Afi, mɩn nnwun man like ati m'ɔ man ɔ jin ewa ɔ.'

⁸ "Mɔ bian'n hanlin sɔ'n, sɔanlan'n m'ɔ nyan ebo nun asu'n nwan: 'Kpain, yaci yí maan ɔ jɩnlan ebele afue ehi biekun. Mɩn 'ba fufun yí nwɔn mɩn gugua yí bu ewula. ⁹ E 'su yí akpɔlɔwa a, afue biekun ɔ 'ba su. Se ɔ'a nzu man an, e kɔ man be kɔ bu yí.' "

Zozi 'ba man balasua kɔn anwɔn sa

enwɔnmɩan ele cɩan kɔn anun

¹⁰ Elehun kɔn, anɩn Zozi le kele menian'n-mɔ ninngɩ Zufɔ'n-mɔ asɔnɩn sua kɔn anun. ¹¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn balasua kɔn kusu wɔ asɔnɩn sua nun anun ebele bie. Balasua sɔ'n ndɩ man akpɔle yí afue bulu ɔ nɔn mɔcɔe ahi. Wawe ete'n m'ɔ di junman sɔ nun a man balasua nun a hulɩ su. ɔ ngɔala man yí nwɔn nun tɩnngɩ. ¹² Nan mɔ Zozi nwunlin balasua sɔ'n, ɔ kɔ fele yí ɔ kɔ han kɔ hele yí ke: "Balasua, wɔ nwɔn a sa!" ¹³ Zozi kɔ fa yí sa'n kɔ fua balasua nun anwɔn. Ebele ala, balasua'n kɔ tɩnngɩ yí nwɔn nun, ɔ kɔ yí Nyanmɩan aye.

¹⁴ M'ɔ yɔli sɔ'n, asɔnɩn sua nun asu kpain'n kɔ fe Zozi anwɔn eya. ɔ sanlin ke ɔ'a man balasua nun anwɔn a sa *enwɔnmɩan ele cɩan nun anun. Ehi a, ɔ kɔ jasɩ ɔ kɔ han kɔ hele bagua'n ke: "Junman elie temɔn'n ti elesian. Emɔ bála temɔn sɔ'n be mán bé nwɔn sá. Nan nán enwɔnmɩan ele cɩan nun anun yê be fa be di junman sɔ nun ɔ!" ¹⁵ Yé Mɩn kɔ totua yí su, yí nwan: "Apoo mma ti ke emɔ! enwɔnmɩan ele cɩan'n, emɔ nunhan kɔn biala nyannji yí enale anaan yí afunlunmun'n maan ɔ kɔ nɔn nzue. Se ato e?" ¹⁶ Balasua ehi kusu m'ɔ ti Abalahamɔn abie, mɔ *Satan a cɩci yí dede afue bulu nɔn mɔcɔe'n, asu nán enwɔnmɩan ele cɩan yê ɔ fata ke be nyannji yí ɔ?"

¹⁷ Zozi mmua sɔ'n kɔ man anyunnunguasɩ kɔ han bé mɔ be kpɔ yí'n-mɔ. Nan bagua'n die, enyɩnmɩan junman'n kwalaa mɔ Zozi lili'n yɔli bé fe.

Muntadi baa nun anwɔn anyɩndala'n

(Matie 13.31-32, Maaki 4.30-32)

¹⁸ Ehi anzin, Zozi kɔ han kɔ hele bagua'n ke: "Nzu like die yê Nyanmian Belemgbin Mân'n soman yí ɔ? Nzu yê min kwalaa ke min fa min susu yí ɔ? ¹⁹ Nyanmian Belemgbin Mân'n soman muntadi baa mɔ soanlan kun a lua yí tola nun ɔ. Muntadi baa so nun a fifi ɔ a kaci dukpa. Nnonman'n-mɔ a nwɔn bé sâ yí sa mma'n-mɔ asu"

Fali ayile nin anwɔn anyɔndala'n
(Matie 13.33)

²⁰ Eɛe Zozi kɔ bu anyɔndala kun biekun kɔ hele bé ke: "Nzu yê min kwalaa ke min fa Nyanmian Belemgbin Mân'n min susu yí ɔ? ²¹ ɔ ti ke fali ayile mɔ balasua kun a fa a fɔtɔ fali cilo abulaa ɔ non nnun dede yí kwalaa a tu ɔ."

Anwan fitu'n
(Matie 7.13-14,21-23)

²² Ehi, anɔn Zozi aja wɔ atunnun ɔ le kɔ Zoluzalemɔn. Atɔn nun asu kulo mgbili mgbili'n-mɔ ɔ non nganngan'n-mɔ, ɔ kɔ sɔsɔn bé sɔ ɔ kɔ hehele menian'n-mɔ ninngɛ. ²³ Bian kun kɔ bisa yí ke: "Yemɔnlin, asu menian kaan sɔa yê be 'nyan bé ti ɔ?"

Ehi a, Zozi kɔ han kɔ hele bé kwalaaatin ke: ²⁴ "Emɔ bó mɔndɔnlin kpa be sín anwan fitu nin anun. Afi, min kan yí ananhɔle min kele emɔ ke menian dɔɔn 'ba kpɔnnde atɔn be bu sɔ, kɔsɔ be ngɔ hɔwala man Nyanmian Belemgbin Mân'n anun elɔ kɔ. ²⁵ Mɔ awulo nin asu minlian'n 'ba jasɔ ɔ tu anwan nin anun'n, emɔ 'ba ha anwan nzin. Emɔ 'ba jinlan be bɔ anwan'n be kan ke: 'Yemɔnlin, tike yé anwan.'

"Minlian'n 'ba bua emɔ ke: 'Min nzi man emɔ lika mɔ emɔ fi ɔ.'

²⁶ "Emɔ 'ba se yí ke: 'Yé non wɔ y'a didi, yé non wɔ y'a non nzue, a hehele yé ninngɛ yé kulo'n-mɔ gua'n-mɔ asu.'

²⁷ "Yí kɔsɔ ɔ 'ba bua emɔ ke: 'Min kan yí ananhɔle min kele emɔ ke min nzi man emɔ lika mɔ emɔ fi ɔ. Nyɔlietefɔe, emɔ fi min nwɔn ewa be hó mɔa!' ²⁸ Mɛle mɔ emɔ 'ba nwun Abalahamɔn, Izaki, Zvakɔbu non Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ kwalaaatin yí belemgbin mân'n anun elɔ, mɔ emɔ die be 'ba hihan emɔ be tu gua sɔ'n, mɛle sɔ nun anun yê emɔ 'ba sun be kwan bé je nin ɔ! ²⁹ Menian mmie-mɔ fi senze nin afitelie non yí atɔlie, mmie-mɔ fi sɔlɔ non ngɔa, bé non Nyanmian be 'ba tanlan tɔbili kun anwɔn yí belemgbin mân'n anun elɔ. ³⁰ Temɔn sɔ'n, bé mɔ ene be li menian'n-mɔ anzin'n, be 'ba li bé ti. Yê bé mɔ ene be li menian'n-mɔ ati'n, be 'ba li bé nzin."

Zozi non Zoluzalemɔn kulo'n
(Matie 23.37-39)

³¹ Cian kunmgbɔa sɔ'n, *Falisifɔe mmie-mɔ walɔ tulɔ Zozi a, bé nwan: "Kpain, belemgbin *Elɔdi nwan ɔ nyan wɔ a, ɔ 'man be kun wɔ. Yí ti, fi ewa jasɔ kɔ."

³² Zozi kɔ bua bé kɛ: “Ɛmɔ hó hán héle aminsanun sɔ'n kɛ: 'Mun fvan wawɛ ɛtɛ'n-mɔ ɛnɛ nun ɛhunman mun man menian'n-mɔ anwɔn sa. Yí cian nɛnan nun asu, mɛn 'gua mɛn junman nun abu.' ³³ Kɔsu, ɔ fata kɛ mɛn tu atin ɛnɛ, ɛhunman nun ɛhunman nzin. Afɛ, ɔ nze nvata man kɛ Nyanmian kpɔmanfɔvɛ kɔn wú ahanmian ɛɛɛkɛ Zoluzalɛmɔn.

³⁴ “Zoluzalɛmɔn, Zoluzalɛmɔn, wɔ mɔ ɛ kun Nyanmian mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ, mɔ ɛ tɔtɔ bé mɔ ɔ kɔ sɔan bé wɔ nwɔn ɛɔ nun ɛbɔvɛ ɛ kun bé'n, yí kpɛ nyɛ ahɛ! N gulolɛ kɛ ahan mɛn kokuan wɔ mma'n-mɔ anwan kɛ akɔ ɛta'n kokuan yí mma'n-mɔ anwan yí ndɛba nun abu'n. Kɔsu a ndie man. ³⁵ Yí ti, bɛ 'ba yaci ɛmɔ awulo'n bɛ wula ɛmɔ asa nun. Nan kɔsu, mɛn kan yí ananhɔɛ mɛn keɛ ɛmɔ kɛ ɛmɔ ɛ ngɔ nwun man mɛn nwɔn kɔn dede ɔ 'ju cian mɔ ɛmɔ 'se kɛ: 'Nyila hán sɔanlan'n m'ɔ ɛ ba wɔ yé Mun dunman nun!' ”

14

Zozi 'ba man wuluwafɔvɛ kɔn anwɔn sa

ɛnwɔnmian ele cian nun anun

¹ *Ɛnwɔnmian ele cian kɔn, *Falisifɔvɛ'n-mɔ asu kpain kɔn kɔ feɛ Zozi alɛ. Ɛhɛ a, Falisifɔvɛ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ ɛbɛɛ'n, bɛ ɛ nɛnan sɛ Zozi kɔ fɔn bé mala nun an. ² Ɛbɛɛ ala, bian kɔn kɔ a kɔ jinlan Zozi anyunnun. Bian sɔ nun a yiyi. ³ Zozi kukuli yí nwan su, ɔ kɔ bisa mala nun asu mgbain'n-mɔ ɔ nun Falisifɔvɛ'n-mɔ kɛ: “Asu yê mala'n man atin kɛ bɛ mán sɔanlan tí akpɔɛ anaan n'ɔ tɛ akpɔɛ ɛnwɔnmian ele cian nun anun ɔ?” ⁴ Mɔ Zozi bisalɛ bé kosuan sɔ'n, bɛ ngɔ bua yí bie. Ɛhɛ a, Zozi kɔ fa yí sa'n kɔ fua wuluwafɔvɛ nun anwɔn ɔ kɔ man yí nwɔn kɔ sa. Ɔ kɔ han kɔ heɛ yí kɛ ɔ hó awulo.

⁵ Mɔ Zozi yɔɔ sɔ yueli'n, ɔ kacili yí nyin bé nwɔn ɛɔ a, yí nwan: “Ɛmɔ nunhan benin yê sɛ yí wa kɔn anaan yí ɛnalɛ kɔn tɔ bula nun ɛnwɔnmian ele cian nun an, ɔ nyɛ man yí ndɛ ndɛ ɔ?” ⁶ Ɛjɔɛ kpɔɛ ɛhɛ, b'a ngɔala man bie bua.

⁷ Meɛ mɔ bɛ 'ba tetanlan tɔbɛɛɛ nun anwɔn bɛ di alɛ'n, Zozi nwunlin kɛ bé mɔ bɛ tɔɔ bé sa bɛ feɛɛɛ bé alɛ'n, biala ɛ kpɔnnde meninkpa lika ɔ tanlan. ⁸ Ɛhɛ a, Zozi kɔ bu anyunndala kɔn ɔ kɔ heɛ bé. Yí nwan: “Sɛ sɔanlan tɔ yí sa feɛ wɔ atɔnvɔɛ alɛ a, n'ɛ kɔ tanlan meninkpa lika. Ɛ 'su yí akpɔɔwa a, b'a feɛ sɔanlan bie kɔsu m'ɔ tɛ kpili tala wɔ. ⁹ Sɔanlan'n mɔ ɔ'a feɛ ɛmɔ munnyuan'n ba tɔ wɔ a, yí nwan: ‘Ao, jasɔ maan ɔ tánlan ɛbɛɛ.’ Sian anun afɛ wɔ nyunnun nyian, bɔun-bɔun, ɛ ɛ kɔ a tanlan bé nzin. ¹⁰ Nan sɛ bɛ tɔ bé sa bɛ feɛ wɔ a, wɔ lɛɛ tanlan bé nzin. Sɔanlan'n m'ɔ feɛɛɛ wɔ'n nwun wɔ a, ɔ 'kan keɛ wɔ kɛ: ‘Eja, bala bé nyunnun ɛwa.’ Ɛbɛɛɛ nun anun, anun wɔ nyunnun a kpaja wɔ bé mɔ ɛ nun bé bɛ gua tɔbɛɛɛ nun anwɔn nun anyunnun.

11 Ǿ sanlɪn kɛ sʋanlan biala m'ɔ kɔ kuku yɪ nwɔn sʋ'n, bɛ 'kan yɪ asɪ. Sʋanlan kʋsʋ m'ɔ kɔ han yɪ nwɔn asɪ'n, bɛ 'kuku yɪ sʋ."

12 Mɔ Zozi buli anyɪndala sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ han kɔ hele bian'n m'ɔ feleli yɪ alɛ'n kɛ: "Eyua o, nɔsɔba o, sɛ ɛ 'fele menian alɪe a, n'ɛ fele wɔ manngɔn-mɔ, wɔ nianman-mɔ, wɔ nwɔn amma-mɔ anaan esikafʋe-mɔ mɔ bɛ mantan mantan wɔ'n. Ǿ sanlɪn kɛ bɛ kʋsʋ bɛ kʋala kɛ bɛ fele wɔ alɛ bɛ tua wɔ diɛ'n kalɛ. 13 Nan sɛ ɛ 'fele menian alɪe a, fele ehianfʋe'n-mɔ, bubuluwafʋe'n-mɔ, bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sʋ'n-mɔ ɔ nɔn anyɪnsinlinwafʋe'n-mɔ. 14 Nyila 'kan wɔ. Ǿ sanlɪn kɛ bɛ ngɔ nyan man yɪ nwɔn sʋ like bɛ ngɔ mman man wɔ. Nan meɛ mɔ Nyanmian 'ba man bɛ mɔ bɛ yɔli ye'n fi ewue nun tinngɛ'n, meɛ sɔ'n yɛ Nyanmian 'man wɔ yɪ nwɔn ahaturia ɔ."

*Bian m'ɔ feleli menian dɔɔn alɛ
(Matie 22.1-10)*

15 Mɔ bɛ mɔ bɛ gugua tɔbulɪ nɪn anwɔn'n tɪli ɛjɔle sɔ'n-mɔ'n, bɛ nunhan kɔn kɔ han kɔ hele Zozi kɛ: "Nyila hɔn sʋanlan m'ɔ kɔ li like Nyanmian Belemgbin Mɔn nɪn anun ɛlɔ'n!"

16 M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi kɔ bu anyɪndala ɛhɪ ɔ kɔ hele yɪ. Yɪ nwan: "Bian kɔn tɔnlɪn alɛ kpili kpa. Ǿ kɔ fɛfele menian dɔɔn kpa. 17 Meɛ mɔ bɛ yueli alɛ'n tɔn'n, ɔ kɔ sʋan yɪ akʋa'n kɛ ɔ hɔ sɛ menian'n-mɔ kɛ: 'ɛmɔ bɔla nɔn kɪkaala diɛ, alɛ nɪn a bɪn.'

18 "Akʋa'n hɔli feleli bɛ a, bɛ kʋalaa bɛ kɔ bɔ bɛ kɔ yɪ. Sʋanlan'n mɔ akʋa'n lili mʋa feleli yɪ'n nwan: 'M'an to ebo kɔn. Ǿ di kɛ mɪn kɔ mɪn nɪan. Yɪ ti, yaci, n'ɛ fɛ ɛya.'

19 "Kɔn nwan: 'M'an to nnalɛ bulu. ɛnɛ dein ɔ di kɛ mɪn kɔ mɪn nɪan sɛ bɛ kʋala junman di a. Yɪ ti, yaci, n'ɛ fɛ ɛya.'

20 "Nunhan kɔn bieku kʋsʋ nwan: 'Bele mɔ m'an fa mɪn yɪ atɔnɔle ɔ. Mɪn ngɔ hʋala man kɔ.'

21 "Akʋa'n kɔ sa kɔ hɔ kɔ bɔ kʋalaa kʋalaa kɔ hele yɪ mɪn'n. Yɪ mɪn'n kɔ fɛ ɛya, ɔ kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: 'Kan wɔ nwɔn kɔ gua nɪn asɔ ɛlɔ kɔ fɛfele ehianfʋe'n-mɔ, bubuluwafʋe'n-mɔ, anyɪnsinlinwafʋe'n-mɔ ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tia bɛ tɔ sʋ'n-mɔ maan bɛ bɔla ɛwa.'

22 "Akʋa'n kɔ hɔ. Kaan ɛɛ, ɔ kɔ a kɔ tʋ yɪ mɪn'n. Yɪ nwan: 'Kpɔin, junman'n mɔ ɛ heleli mɪn'n, m'an li a yue, kʋsʋ lika bieku tɛ wɔ ɛbele.'

23 "ɛhɪ a, mɪnlian'n kɔ han kɔ hele yɪ akʋa'n kɛ: 'Fa nanmue nanmue atɪn'n-mɔ, san ɛnwanlan'n-mɔ, sʋanlan biala mɔ ɛ nɔn yɪ kɔ yia'n, tinndin yɪ maan ɔ bɔla. Yɔ bɛ sɔ dede maan sua'n yɪ. 24 Mɪn kan mɪn keɛ ɛmɔ kɛ: Bɛ mɔ n nili mʋa n veleli bɛ mɔ b'a mma man'n, bɛ nun fɪi nni man mɪn alɛ'n bie!' "

*Kɛ bɛ kpɪn bɛ si Zozi sʋ'n
(Matie 10.37-38)*

25 ɛhɪ, anɪn Zozi nɔn menian dɔɔn kpa aja wɔ atunnun. Ǿ kpɛli yɪ nyɪn bɛ nwɔn ɛlɔ a, yɪ nwan: 26 Sʋanlan mɔ yɪ

nwan ɔ 'si mín sɔ'n, se ɔ kulo yí sɪ, yí nin, yí yi, yí mma, yí nianman mmelenzua non mmalasua ɔ non yí muonun yí nwɔn ɔ tala mín an, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mín sɔanlan. ²⁷ Sɔanlan kɔsu m'ɔ nva man yí kɔlɔwa'n ɔ ndɔ man yí kɔmun sɔ ɔ nzi man mín sɔ'n, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mín sɔanlan.

²⁸ “Se emɔ anun kɔn kulo ke ɔ si sua hyilili kɔn an, ɔ di mɔa ɔ tanlan asɪ ɔ titɪ ɔ nian se esika'n m'ɔ le yí'n kɔ sa sua'n si e se se e. ²⁹ Ɔ'a nditɪ ɔ'a nnian man se ɔ bɔ sua nun abɔ nan ɔ a ngɔala man yí si a, bé kɔalaa mɔ be kɔ nwun ke sua nun a ha ebele'n, be 'sɪli yí. ³⁰ Be kan ke: ‘Bian ehi a bɔ sua esie abɔ kɔsu ɔ'a ngɔala man yí bɔ gua!’

³¹ “Yí sɔ kɔsu ala, se belemgbin kɔn kulo ke ɔ non yí manngɔn kɔn eɔe a, ɔ di mɔa ɔ tanlan asɪ ɔ titɪ nian se ɔ kɔala ke ɔ fa menian akpu bulu ɔ kɔ tɔa yí manngɔn'n m'ɔ le menian akpu abulaa'n be kɔn an. ³² Se ɔ nian nán ɔ ngɔala man yí sɔ yɔ a, mele mɔ belemgbin ehɪnlɪn tɛ wɔ mɔa'n, ɔ yi menian maan be kɔ li yí mgbata be sesie bé afian. ³³ Ehɪka ati, sɔanlan mɔ ɔ'a nyaci man ninngɛ'n m'ɔ le yí'n ɔ'a ngua man'n, sɔanlan sɔ'n ngɔala ɔ ngaci man mín sɔanlan.

Njin tale nun anwɔn anyɪndala'n
(Matie 5.13, Maaki 9.50)

³⁴ “Njin'n tɪ like kpa. Nan kɔsu se ɔ yɔ tale a, be 'yɔ se nán ɔ'a yɔ kpa bieku? ³⁵ Be ngɔala man yí fa tɔn alie, be ngɔala man yí fa gua ninngɛ'n-mɔ anun. Asɪ ala yê be ju be gua ɔ. M'ɔ si fasie'n, ɔ fá ejɔle sɔ'n ɔ síe!”

15

Zozi non etefɔe'n-mɔ
(Matie 18.12-14)

¹ Elehɔn kɔn, bé mɔ be dide ajule'n non bé mɔ be bɔ bé dunman ete'n dɔɔn kpa kɔ a Zozi anwɔn ebele. Be le ba tie ejɔle'n m'ɔ kan'n. ² Nan mɔ *Falisifɔe'n-mɔ non *mala nun asɔ mgbain'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ fe eya. Bé nwan: “Bian ehi dɪe, ɔ sɔ etefɔe'n-mɔ anun, ese ɔ non bé yê be didi ɔ!”

Bɔa'n m'ɔ minlinlin nun anwɔn anyɪndala'n

³ Ehi a, Zozi kɔ bu anyɪndala ehi ɔ kɔ hele bé. Yí nwan: ⁴ “Ye bú yí ke emɔ anun kɔn le mmɔa eya kɔn. Se kɔn minlin nun an, asɔ ɔ nyaci man abulahɔanlan non ngɔanlan'n bé adidie lika ebele, ɔ ngɔ mgbɔnnde man ehɪnlɪn dede ɔ nnwun man yí ɔ? ⁵ Mele m'ɔ kɔ nwun yí'n, ɔ di fe kpa ɔ fa yí tɔ yí kɔmun sɔ. ⁶ Ɔ ju awulo a, ɔ fefele yí manngɔn-mɔ non bé mɔ be mantan mantan yí nwɔn ebele'n, ɔ kan kele bé ke: ‘Emɔ bála maan ye lí ndutue. Ɔ sanlin ke m'an nwun mín bɔa'n m'ɔ minlinlin'n!’ ⁷ Mɪun kan mɪun kele emɔ ke nyanmiansɔ elɔ, ke ɔ tɪ yí nun ala

anun. Se etefue kɔnmgba cein nun yí nwɔn ɔ yaci yí nyɔlie ete'n-mɔ a, yí dunman nun, be di ndutue kpili kpa nyanmiansɔ elɔ ɔ tala seseɔfue abulahuanlan nun ngvanlan mɔ b'a nun bé nwɔn b'a yaci bé nyɔlie ete'n-mɔ ndutue die'n.

Jete fufue mma kɔn m'ɔ minlinlin nin anwɔn anyɔndala'n

⁸ “Ye bú yí biekun ke balasua kɔn le jete fufue mma bulu. Se kɔn minlin nun an, asɔ ɔ nzɔ man kanlannie ɔ mgbɔnde man dede ɔ nnwun man yí ɔ? ⁹ Se ɔ nwun yí a, ɔ fefeɛe yí manngɔn-mɔ nun bé mɔ be mantan mantan yí nwɔn ebele'n, ɔ kan kele bé ke: ‘Emɔ bála maan ye lí ndutue. ɔ sanlɔn ke m'an nwun mín esika'n m'ɔ minlinlin'n!’ ¹⁰ Mɔn kan mɔn kele emɔ ke nyanmiansɔ elɔ, ke ɔ ti yí nun ala anun. Se etefue kɔnmgba cein nun yí nwɔn ɔ yaci yí nyɔlie ete'n-mɔ a, yí dunman nun, Nyanmian mmɔɔfue'n-mɔ di ndutue.”

Baa'n m'ɔ minlinlin nin anwɔn anyɔndala'n

¹¹ Eɛe Zozi kɔ bu anyɔndala kɔn biekun kɔ hele bé. Yí nwan: “Anɔn bian kɔn le yí mma mmelenzua nnyuan. ¹² Eɛehɔn kɔn, nunhan kaan'n jasɔli a, ɔ kɔ fa kɔ tɔ yí sɔ anyunnun ke: ‘Baba, ninnge'n mɔ e 'fa man yé'n, bu nun nán fa mín die man mín.’ Ehi a, si'e'n kɔ hye ninnge'n ɔ kɔ man yí mma nnyuan'n.

¹³ “ɔ lili kɔ yɔ elesan kɔn, baa kasion kɔ tɔnɔn yí nwɔn ninnge die'n. Cuein, ɔ kɔ fa yí esika'n ɔ kɔ hɔ mɔa kpa mân bie anun. M'ɔ juli elɔ'n, ɔ kɔ yɔ yí nwɔn basa basa ɔ kɔ seɛi yí esika'n kɔalaatin. ¹⁴ M'ɔ yueli yí esika'n kɔalaa di'n, ehɔe kpili kɔn kɔ kpɔn mân sɔ nun anun. Sian die anɔn yí nwɔn le cilɔ yí. ¹⁵ Ehi a, ɔ kɔ hɔ junman ekpɔnde mân sɔ nun anun ebele bian kɔn asa nun. Bian sɔ'n kɔ man ɔ kɔ hɔ nanmue nun ke ɔ hó nían yí mgbolike'n-mɔ asɔ. ¹⁶ Baka mma'n mɔ be ti be man mgbolike'n-mɔ di'n, kpafeɛe'n kulo ke ahan ɔ nyan bie di. Kusɔ sɔanlan fíi mman man yí.

¹⁷ “Sian'n, ɔ kɔ tanlan asɔ ɔ kɔ jɔnlɔn. ɔ kɔ se yí nwɔn ke: ‘Mín sɔ elɔ ajunmanfo'n-mɔ di alie dede be ngɔala man yí di. Kusɔ afi n na ewa, ehɔe le kun mín! ¹⁸ Mɔn 'sa mɔn kɔ mín sɔ anwɔn elɔ, mín 'fa mɔn tɔ yí nyunnun ke: Baba, Nyanmian anyunnun, m'an yɔ ete m'an tia wó. ¹⁹ Yí ti, mɔn nze nvata man ke e fá mín e yó wó wa kón. Bu mín ke wó ajunmanfo'n-mɔ anun kɔn.’ ²⁰ Sakpa, ɔ kɔ jasɔ kɔ hɔ yí sɔ anwɔn.

“Meɛe mɔ anɔn ɔ te nanndi mɔa kpa, m'ɔ juli man awulo nun anwɔn ebele'n, yí sɔ kɔ nwun yí. Baa nun anwɔn kɔ yɔ yí koun. ɔ kɔ tutu enwanndie ɔ kɔ hɔ kɔ kpa yí atɔn, ɔ kɔ tɔ yí nun ɔ kɔ sɔ yí ɔ kɔ bɔ yí nwɔn.

²¹ “M'ɔ yɔli sɔ'n, baa'n nwan: ‘Baba, Nyanmian anyunnun, m'an yɔ ete m'an tia wó. Yí ti, mɔn nze nvata man ke e fá mín e káci wó wa kón.’

22 “M’o hanlin so yueli’n, sie’n ko han ko hele yi ngva’n-mo ke: ‘Emo han be nwon be fa taladie kanlanman kpa’n be bala maan be wula yi. Be wula yi sa ngaa, be wowula yi ja mgbabua. 23 Enale’n mo o’a lo kpa’n, be fa be bala, be hun yi maan ye ton ndutue alie. 24 O sanlin ke min wa ehi mo emo anyin tua yi ewa’n, o a wu ese o’a tinngge, o minlinlin ye m’an nwun yi o.’ Ebele ala, be ko bo ndutue elie nin abu.

25 “O ‘ba yo so’n, anin baa kpain nin a ho ebolo. O wali dede m’o ka kaan ju awulo nin anwon ebele’n, o ‘tie a, anin be le to ejue be si abile. 26 O ko fele ngva’n-mo anun kon o bisa yi like mo yi ti ye be le to ejue be si abile’n. 27 Akva’n nwan: ‘Wo nianman bian nin a sa a a. Kemwo wo si a nwun ke o ti akpale mo ejole ete fi a ndu man yi’n, o a man b’a hun enale’n mo o’a lo kpa’n.’

28 “Mo baa kpain’n tili yi sua’n o ko fe eya. Yi nwan o nwolo man awulo. Yi si ko fite ko a, o ko kpata yi ke o wolo awulo. 29 Baa kpain’n nwan: ‘Baba, m’an so wo dede afue ko yo nye, n nwonndunlon man wo le. Kusu, esile babo mgban mo mun ‘fa mun ton min non min manngon’n-mo ye di’n, e manlin man min bie le. 30 Nan kemwo wo wa nin a sa a a’n, yi mo o non tutu’n-mo b’a li wo esika’n, yi lili ye e kun enale’n mo o’a lo kpa’n man yi o!’

31 “Yi si nwan: ‘Min wa, wo die e non min ye ye ti ewa cian daa o. Ninngge kwalaa mo n ne yi’n ti wo kusu wo die. 32 Nan kusu, o fata ke ye di ndutue. O sanlin ke wo nianman’n mo e nwun yi ebele’n, o’a wu ese o’a tinngge, o minlinlin ye m’an nwun yi o!’ ”

16

Awofue ngefue nin anwon anyinnkala’n

1 Ehi, Zozi ko bu anyinnkala kon ko hele yi menian’n-mo. Yi nwan: “Anin esikafue bian kon le yi swanlan kon mo yi ninngge’n kwalaa wo yi sa nun o. Cian kon, menian ko a ko han ko hele esikafue’n ke yi swanlan’n le fin yi ninngge’n gua gua so. 2 Esikafue’n ko man be ko fele yi swanlan’n. O ko han ko hele yi ke: ‘Ejole mo mun titi yi wo nwon’n nyo man min fe. Yi ti, bu wo junman nin anwon mgbonndan kele min. Afi mun mma nva man min junman’n min nwula man wo sa nun kon.’

3 “Swanlan’n ko se yi nwon ke: ‘Anin mun ‘yo min nwon se? Afi min min’n le yi min junman nun. N ne man anwonsele nan m’an li ebolo junman. Se mun ‘nanndi nun min sesele nan m’an li alie a, o ti min anyunnunguasi. 4 Kikaala die, m’an nwun ke min ‘kpin mun yo yi’n! Yi die, se be yi min junman nun an, anin menian’n-mo suso min nun!’

5 “Ehi a, o ko fefele be nun kon biala m’o tua yi min kale’n yi nwon. O ko bisa alimua die’n ke: ‘Kale nye ye e tua min min o?’

6 “Yi nwan: ‘Min tua wo min *olivo ngo balugo abulaa.’

“Svanlan'n kɔ han kɔ hele alimvɔa di'e'n ke: 'E 'nwun wɔ kale kalata'n. Nde-nde, tanlan asɔ keke balugo bulu kale.’

⁷ “Ɔ feleli kɔn bieku, ɔ kɔ bisa yi ke: 'Wɔ kɔsɔ, kale nye yê e tua min min ɔ?’

“Kɔn sɔ'n nwan: 'Min tua wɔ min *bele saki eya nnun.’

“Svanlan'n kɔ han kɔ hele yi ke: 'E 'nwun wɔ kale kalata'n. Keke bele saki eya nnan kale gua sɔ.’

⁸ “Minlian'n kɔ yi yi svanlan awofvɛ nin aye ke ɔ nwunlin ebele amanmuo nin anwɔn ngele. Ɔ sanlin ke mân awosin ehi anun menian'n-mɔ si bé nwɔn yɔ ɔ tala jawe nin anun menian'n-mɔ. ⁹ Mɔ min kan min kele emɔ'n y'ɔ le ke emɔ fá mân ehi anun anwɔndi'e'n mɔ emɔ le yí'n be tíla amanngvan. Yí di'e, cian mɔ emɔ asa nun kɔ yue'n, anin be sɔ emɔ nun nyanmiansu elo.

¹⁰ “Svanlan mɔ be fa ninnge nganngan be wula yí sa nun an, ɔ man be nwun yí ti anun'n, mgbili'n-mɔ anun, ɔ 'man be nwun yí ti anun. Svanlan kɔsɔ mɔ be nnwun man yí ti anun ninnge nganngan'n-mɔ anun'n, mgbili'n-mɔ anun be nnwun man yí ti anun. ¹¹ Eyuadi ehi anun anwɔndi'e'n-mɔ anwɔn, se b'a nnwun man emɔ ati anun an, nwan svanlan di'e yê ɔ 'fa anwɔndi'e kpa'n wula emɔ asa nun ɔ? ¹² Svanlan fa like wula emɔ asa nun nán ɔ'a nnwun man emɔ ati anun an, nán Nyanmian yê ɔ 'fa emɔ muonun di'e'n wula emɔ asa nun ɔ.

¹³ “Kanga fíi ngvɔala nzɔ man minlian nnyuan. Ɔ 'kpɔ kɔn nán ɔ kulo kɔn. Yí nyin 'sɔ kɔn, ɔ tu yi nyin sa kɔn. Emɔ ngvɔala man ke be kan Nyanmian non esika be bɔ nun be sɔ bé ɔ.”

Zozi 'ba han Falisifvɛ nin anwɔn ejɔle'n

(Matie 11.12-13; 5.31-32, Maakɔ 10.11-12)

¹⁴ Falisifvɛ'n-mɔ kɔ tie ejɔle'n kvɔalaatin mɔ Zozi hanlin'n. Nan kemɔ be kulo esika nin ati, be kɔ gvɔl yi nwɔn. ¹⁵ Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ di'e menian'n-mɔ anyunnun an, emɔ bu bé nwɔn ke be ti meninkpa. Nan Nyanmian si emɔ ahɔnlin nin anun ejɔle. Ɔ sanlin ke like mɔ menian'n-mɔ bu yi ke ɔ ti kpa'n, Nyanmian anyunnun an, like sɔ'n ti nvuin.

¹⁶ “Menian'n-mɔ lili *Moyizɔ mala'n ɔ non mgbɔmanfvɛ'n-mɔ ejɔle nin asɔ dede ɔ juli Zvan Batisi mele sɔ. Ɔ fi ebele m'ɔ kɔ'n, b'a bɔ Nyanmian Belemgbin Mân nin anwɔn Ejɔlekpa'n kpaye. Yí ti, svanlan kɔn biala le kpɔli wɔlv Nyanmian belemgbin mân nin anun elo. ¹⁷ Anwunno non asi'n kvɔala ke be kpe nun be sin nde-nde tala mala nin anun ejɔle kpɔle sin kaan sɔa.

¹⁸ “Belenzua biala m'ɔ kɔ yila yi yi ɔ kɔ ja fɔfɔle'n, belenzua sɔ'n, anin ɔ'a tɔn aja. Svanlan biala kɔsɔ m'ɔ kɔ ja balasua mɔ yi hun a yila yí'n, svanlan sɔ'n, anin ɔ'a tɔn ajaa.

Esikafvɛ'n non Lazaa

19 “Ehi, anin esikafue bian kun wo ebele. Taladie ke mmelemgbin'n-mo die'n ye anin o wula o. O le yi kwalaa m'o kulo ese cian daa o di man. ²⁰ Anin ehianfue kusu kun wo ebele. Be fele yi Lazaa. (Dunman Lazaa'n, yi bu y'o le ke swanlan mo Nyanman buka yi.) Yi nwon'n ti nganlan nganlan ngonmin. O la esikafue nin awulo nin anwan nin anyunnun ebele. ²¹ O kulo ke ahan esikafue nin alie nin abu mgbokpoboka'n m'o gua tabili nin abu asi'n, o nyan yi di. Kem o la ebele'n, njua'n-mo ba be tafi tafi yi nganlan'n-mo anun.

22 “O wo ebele dede ehianfue'n ko wu. O wuli a, nyanmansu mmofue'n-mo nun yi ko ho Abalahamun anwan elo nyanmansu. O wo ebele dede esikafue'n kusu ko wu be ko sie yi. ²³ O ko ho sin'n m'o le man ayuelie nin anun, anin o ti nyinlinlin kpili kpa man yi. O 'tu yi nyin anwunno a, o ko nwun Abalahamun moa elo, Lazaa ti yi nwon ebele. ²⁴ Esikafue'n ko tian, yi nwan: ‘Min si Abalahamun, nwun min nwon anwunnoe. Swan Lazaa maan o bo yi sa betia kun nzue nin anun o fa kpín min tofeleman nin asu. O sanlin ke sin'n le kele min yale kpili sunman.’

25 “M'o hanlin so'n, Abalahamun ko bua yi ke: ‘Min wa, kaci ke wo anwondie die'n, e nyanlin yi mele mo anin e wo asie nin asu'n. Lazaa kusu a, efe ye o tili yi su o. Kikaala die, yi lva a cici ewa. Wo kusu wo, e le nwun yale. ²⁶ M'o wo nun biekun'n y'o le ke bonza kpili kun la ye nun em o afian. O man be mo be wo ewa mo be kulo ke be ko elo'n, anaan be mo be wo em o elo mo be kulo ke be ba ye ewa'n, be ngwala man yi so yo.’

27 “Esikafue'n nwan: ‘Min si Abalahamun, min 'sele wo kpa, swan Lazaa min si awulo elo, o sanlin ke min nianman nnun wo ebele. ²⁸ Yi die o ju elo a, anin o kan kele be ke min nwun yale kpa, nan be kusu, b'a mma man ewa yale nin anun bie.’

29 “Abalahamun ko bua yi ke: ‘Moyizi mala'n wo be sa nun, be nun mgbomanfue'n-mo ye be ti elo o. Man be tie be!’

30 “Esikafue'n nwan: ‘Cee, min si Abalahamun, se swanlan kun fi ewue mma afian ewa o ko elo a, be 'nun be nwon be yaci be nyolie ete'n-mo.’

31 “Ehi a, Abalahamun ko han ko hele yi ke: ‘Se be ngulo man ke be di Moyizi mala nun asu be tie mgbomanfue'n-mo a, man swanlan fi ewue mma afian babo o ho tu be, be ngo le be ngo li man.’”

17

*Be mo be man ehinlin-mo to ete nin anun'n
(Matie 18.6-7, Maaki 9.42)*

1 Ehi, Zozi ko han ko hele yi menian'n-mo ke: “O mgba man yi nwon, ngaa wo ebele mo o 'man menian'n-mo to ete nin anun o. Nan munnzue han swanlan m'o ko man yi manngun ko to ete

nin anun'n. ² Ɔ ti kpa man yí ke be tó yí kɔmun ebɔe kpili kɔn be jú yí be tó asue jenvie nin anun. Ɔ le so nvasɔe tala ke ɔ kɔ man mmatɔnman ehi-mɔ anun kɔn kɔ tɔ ete nin anun'n. ³ Yí ti, emɔ síe bé nwɔn ye kpa o!

Ete face'n

(*Matie 18.21-22*)

“Se wó nianman yɔ wó ete a, kan yí nyɔɔie ete nin anwɔn ejɔle kele yí. Se ɔ kaci yí abalabɔ nin an, yaci yí ete'n ce yí. ⁴ Se ɔ yɔ wó ete kpê nsɔ alɔhian kɔn anun an, yí kwalaa m'ɔ kɔ yɔ'n, se ɔ ba tu wó ɔ kan ke: ‘Mín 'kaci mín abalabɔ'n,’ se ɔ yɔ yí sɔ a, yaci yí ete'n ce yí.”

Dedi'n

(*Matie 17.20*)

⁵ Mmɔfɔe'n-mɔ kɔ han kɔ hele yé Mún ke: “Gua yé dedi nin asɔ.”

⁶ Mɔ be hanlɔn sɔ'n, yé Mún nwan: “Se emɔ le dedi mɔ yí kpili'n nɔn muntadɔ baa se a, emɔ kwalaa se baka ehi ke: ‘Tu wó bu kɔ jinlan jenvie nin anun elɔ.’ Baka sɔ'n 'tu yí bu ɔ kɔ jinlan jenvie nin anun elɔ.”

Like m'ɔ se ke akɔa'n yɔ'n

⁷ Zozi nwan: “Ye bú yí ke emɔ anun kɔn le yí akɔa kɔn. Yí akɔa sɔ'n di yí ebo nin asɔ junman anaan ɔ nian yí ayemɔa'n-mɔ asɔ. Se ɔ nwun ke yí akɔa'n fi ebolo a a, asɔ ɔ 'kan kele yí ke: ‘Kan wó nwɔn, tanlan asɔ di like?’ ⁸ Ɔ ngan man sɔ. Nan ɔ 'kan kele yí akɔa'n ke: ‘Sesie mín like'n, kɔ kaci wó nwɔn bala yí mín alie die'n man mín maan n ní n nɔn nzue. Se mín yue a, e kɔ li wó die e kɔ nɔn nzue.’ ⁹ Junman'n mɔ ɔ'a man yí akɔa nin a li'n, asɔ nâ nɔn man nun. ¹⁰ Ke ɔ ti yí man emɔ kɔsɔ nin ala'n. Se emɔ yue junman'n kwalaa mɔ b'a hele emɔ'n di a, emɔ hán ke: ‘Ye ti ngɔa mgban, like m'ɔ se ke ye yɔ'n yê y'a yɔ ɔ.’ ”

Zozi nɔn kokobefɔe bulu'n

¹¹ Mɔ Zozi 'kɔ Zoluzalemɔn'n, ɔ sunlɔn Samali nɔn Galile eye nin asɔ. ¹² Anɔn ɔ ka kaan ju kulo kɔn asɔ, kokobefɔe bulu kɔ hɔ kɔ kpa yí atɔn. Be jinlanlɔn mɔa, ¹³ anɔn be le tian be kan ke: “Kpɔin Zozi, nwun yé nwɔn anwunnvoe!”

¹⁴ Mɔ Zozi nwunlin bé'n, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ hɔ be fá bé nwɔn be héle tɛɛyɔfɔe'n-mɔ.” Mele mɔ be falɔ atɔn'n mɔ be 'kɔ'n, bé nwɔn kɔ sa.

¹⁵ Mɔ kokobefɔe bulu nin anun kɔn nwunlin ke yí nwɔn a sa'n, ɔ kɔ sa yí nzin. Ɔ 'ba a, anɔn ɔ le tian ɔ yí Nyanmian aye. ¹⁶ Ɔ kɔ tutu kɔ tɔ Zozi aja nun, ɔ kɔ butu yí nyin asɔ, ɔ kɔ yɔ yí mo. Kannɔv anɔn sɔanlan sɔ'n ti Samali sɔanlan.

¹⁷ Ehi a, Zozi nwan: “Bé kokobefɔe bulu'n, asɔ bé kwalaa bé nwɔn a nza man ɔ? Nan kokobefɔe ngɔanlan ehinlɔn, be halɔ bé die nin? ¹⁸ Bé nun bie fíí a nza a mma nyí man Nyanmian

aye ke eyefue ehi ala?" ¹⁹ M'ò yòlì sò yueli'n, Zozi kò han kò hele kokobefue'n ke: "Jasò kò, wó dedi nín a le wó ngvan."

Nyanmian belemgbin elie'n

²⁰ Eléhùn kùn *Falisifue'n-mò ke bisa Zozi ke: "Cian benin yê Nyanmian 'di yí belemgbin nín ò?"

Zozi kò bua bé ke: "Nyanmian belemgbin elie'n tì man like mò be nwun yí bé nyinsù ò. ²¹ Bè ngan man ke: 'È 'nwun yí' anaan 'Yí ahí'. Afí emò nwún yí ke Nyanmian le di yí belemgbin nín emò afian ewa."

²² Èhì anzin, Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò ke: "Mèlè'n 'ba ju mò cian kùn emò alba 'ba ló *Mân Baa'n, kùsù emò ngò nwun man yí. ²³ Menian'n-mò 'ba han kele emò ke: 'Bè nían, ò wò ewa o!' anaan 'Bè nían, ò wò elò o!' Bè kan sò a, nán bè tu bé bù bè nwanndi bè kò líka fíí. ²⁴ Kemò nyanmian'n kpe mian, ò fite ebue kùn ò ta kò ebue kùn'n, ke Mân Baa'n kùsù ewale cian'n 'ba yò yí nín anún. ²⁵ Nan kùsù ò di ke ò nwun yale kpa, ese ò di ke ajulisù menian'n-mò yí yí tó kvalaaka.

²⁶ "Èjòlè m'ò walì Nowe mèlè sù'n, èjòlè sò'n kùnmgba yê ò 'ba a Mân Baa nín ewale cian nín ò. ²⁷ Dede m'ò juli cian mò Nowe 'fò meli nín anún, mò asuyie kpilì'n 'bu asì ò kùn menian'n-mò kvalaatin'n, anún Nowe mèlè sù menian'n-mò le didi, bè le nòn nzan, bè le jija bé nwòn, ese anún bè le fa bé mma'n-mò ajaa.

²⁸ "Mân Baa nín ewale cian'n 'ba yò ke Lòtù mèlè sù. Lòtù mèlè sù, anún menian'n-mò le didi, bè le nòn nzan, bè le tunndo ninngè, bè le tònin ninngè, bè le dodua ninngè ese anún bè le sisi sua. ²⁹ Nan cian mò Lòtù fí *Sodòmòn jasòlì'n, Nyanmian manlùn sìn esue ò nòn like kùn, ò ban nvan ke tui ndunmunlan, bè tòlì gualì bè hunlin menian sò'n-mò kvalaatin.

³⁰ "Cian mò Mân Baa'n 'ba yí yí nwòn kele'n, ke èjòlè'n 'ba yò yí nín anún. ³¹ Cian sò'n, sòanlan m'ò kò fò kò tanlan yí sua nín ati sù'n, n'ò ju ò wòlù sua nín anún ò fa yí ninngè'n m'ò wò èbèlè'n. Sòanlan kùsù m'ò kò hò ebolo'n, n'ò sa yí nzin ò ba kulo. ³² Emò ati kácì Lòtù ayí'n! ³³ Sòanlan m'ò tì ahyàn ò kulo yí kunnun'n, ò nnyan man ngvan. Nan sòanlan mò eyuadì ete ehi anún ò kulo ehunlin-mò ò bókà bé'n, sòanlan sò'n, ò 'nyan nyanmiansù ngvan m'ò le man ayueliè'n. ³⁴ Mùn kan mùn kele emò ke cian sò'n kòngòè, sè menian nnyuan la èbèè kùn asù a, bè nòn kùn kò, kùn ka èbèlè. ³⁵ Mmalasua nnyuan mò bè le futu *bele bè yí yí falì'n, bè nòn kùn kò, kùn ka èbèlè." [³⁶ Mmelenzua nnyuan mò bè kò hò ebolo'n, bè nòn kùn kò, bè yaci kùn.]

³⁷ Zozi menian'n-mò kò bisa yí ke: "Yé Mùn, anún nín líka diè yê èjòlè sò'n 'ba te ò?"

Zozi kò bua bé ke: "Líka mò fuin'n la'n, èbèlè yê èkpòtè'n-mò yia ò."

18

Kunlannvɔɛ balasua'n nɔn sɔanlan'n

m'ɔ di ejɔle nin anwɔn anyɨndala'n

¹ Ehi anzin, Zozi kɔ bu anyɨndala ehi ɔ kɔ hele bɛ ke be yɔ asɔnin temɔn biala, nɔn be man bɛ nwɔn bubu bɛ. ² Yɨ nwan: “Anin sɔanlan kɔn wɔ kulo kɔn asɔ ɔ di ejɔle. Sɔanlan sɔ'n, ɔ nzulo man Nyanmian eɛe yɨ nyɨn nzɔ man sɔanlan fii. ³ Anin kunlannvɔɛ balasua kɔn kɔsɔ wɔ kulo sɔ nin asɔ bie. Kunlannvɔɛ sɔ'n ba tɔ sɔanlan'n m'ɔ di ejɔle'n cian daa a, yɨ nwan: ‘Di mɨn ejɔle'n m'ɔ la mɨn nɔn mɨn kpɔfɔɛ nin afian'n man mɨn.’”

⁴ “Kunlannvɔɛ'n ba ɔ kan an, sɔanlan'n m'ɔ di ejɔle'n nde man yɨ sɔ dede ɔ'a hye kpa. Cian kɔn, ɔ kɔ se yɨ nwɔn ke: ‘Ɔ ti ananhɔle ke mɨn nzulo man Nyanmian eɛe mɨn nyɨn nzɔ man sɔanlan fii. ⁵ Nan kɔsɔ, kemɔ kunlannvɔɛ balasua ehi man mɨn nnyan mɨn nwɔn'n, mɨn 'di yɨ ejɔle'n mɨn man yɨ. Se m'an nyɔ man yɨ sɔ a, ɔ 'tan mɨn nyɨnsɔ.’”

⁶ Mɔ yɛ Mɨn buli anyɨndala sɔ'n yueli'n, ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Emɔ tie ejɔle mɔ sɔanlan etefɔɛ ehi m'ɔ di ejɔle'n le kan'n! ⁷ Se etefɔɛ ehi m'ɔ di ejɔle'n kɔala ke ɔ di sɔanlan ejɔle maan yɨ kunnun jɔ a, asɔ Nyanmian lɨi yɛ yɨ mma'n-mɔ sun fele yɨ kɔngɔɛ nɔn eyue a, ɔ nni man bɛ ejɔle mman man bɛ ɔ? Asɔ ɔ 'ce nɔn ɔ'a buka bɛ ɔ? ⁸ Mɨn kan yɨ ananhɔle mɨn kele emɔ ke Nyanmian 'di bɛ ejɔle'n man bɛ nde-nde. Nan *Mɔn Baa nin ewale nun, asɔ ɔ 'ba tɔ menian'n-mɔ asɛ nin asɔ ewa ke be de Nyanmian be di ɔ?”

Falisifɔɛ'n nɔn sɔanlan'n

m'ɔ dide ajule nin anwɔn anyɨndala'n

⁹ Zozi kɔ bu anyɨndala ehi ɔ kɔ man bɛ mɔ be bu bɛ nwɔn sesefɔɛ Nyanmian anyunnun, mɔ be mmu man bɛ manngɔn-mɔ like'n. ¹⁰ Yɨ nwan: “Menian nnyuan kɔ hɔ asɔnin eyɔle Nyanmian awulo elɔ. Nunhan kɔn ti *Falisifɔɛ, kɔn'n dide ajule. ¹¹ Falisifɔɛ nin a ti yɨ nwɔn ɔ'a jinlan bɛ nyunnun yɛ ɔ le sele ɔ. Yɨ nwan: ‘Nyanmian, mɨn 'da wɔ asɔ, afi n di man ke menian bu nga'n-mɔ. Bɛ die, be ti awofɔɛ, etefɔɛ eɛe be tɔn ajaa. Mɨn 'da wɔ asɔ, afi n di man ke sɔanlan ehi m'ɔ dide ajule'n. ¹² Mɔle kɔn anun, mɨn bua mɨn da kpɛ nnyuan. Like mɔ n gɔ nyan yɨ'n, mɨn bu nun bulu mɨn tu kɔn mɨn man wɔ.’”

¹³ “Sɔanlan'n m'ɔ dide ajule'n jin bɛ nzin mɔa, ɔ ngulo man ke ɔ tɔ yɨ nyɨn anwunno bɔbɔ, ɔ kɔ fa yɨ sa kɔ bɔ yɨ hue sɔ, yɨ nwan: ‘Nyanmian, nwun mɨn nwɔn anwunnvɔɛ. Ɔ sanlɨn ke n di etefɔɛ.’”

¹⁴ Zozi nwan: “Mɨn kan mɨn kele emɔ ke mele mɔ sɔanlan'n m'ɔ dide ajule'n 'kɔ yɨ awulo'n, anin ɔ nɔn Nyanmian, bɛ afian a se. Nan Falisifɔɛ'n, ɔ nɔn Nyanmian, bɛ afian a nzɛ man. Ɔ

sanlɪn kɛ sʋanlan biala m'ɔ kɔ kuku yɪ nwɔn sɔ'n, bɛ 'kan yɪ asi. Sʋanlan kʊsʊ m'ɔ kɔ han yɪ nwɔn asi'n, bɛ 'kuku yɪ sʋ."

Zozi 'ba yeyila mmatɔnman nganngan'n-mɔ asʋ
(*Matie 19.13-15, Maaki 10.13-16*)

¹⁵ Menian mmie-mɔ kɔ fa mmatɔnman nganngan-mɔ bɛ kɔ bɛɛ Zozi kɛ ɔ fá yɪ sa ɔ fúa bé nwɔn ɔ yéyila bé sʋ. Mɔ yɪ mmɔfʋɛ'n-mɔ nwunlin yɪ sɔ'n, bɛ kɔ totua menian sɔ'n-mɔ atɪn. ¹⁶ Zozi kɔ man bɛ kɔ fɛɛ mmatɔnman'n-mɔ. Yɪ nwan: "Ɛmɔ yáci mmatɔnman'n-mɔ maan bɛ bála mín nwɔn! Nán bɛ totua bé atɪn. Ɔ sanlɪn kɛ Nyanmɪan Belemgbɪn Mân'n, ɔ tɪ bé mɔ bɛ tɪ kɛ bé'n dɪɛ. ¹⁷ Mɪun kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ sʋanlan mɔ ɔ'a nyɔ man yɪ nwɔn batɔnman ɔ'a man Nyanmɪan a nni man yɪ sʋ belemgbɪn'n, sʋanlan sɔ'n ngɔ hʋala man Nyanmɪan Belemgbɪn Mân nɪn anun ɛɔ kɔ lé."

Esikafʋɛ'n nʋn ngʋan m'ɔ le man ayuelɛ'n
(*Matie 19.16-30, Maaki 10.17-31*)

¹⁸ Zufɔ kpain'n kʊn kɔ bisa Zozi kɛ: "Mɪnlian kpa, nzu like dɪɛ y'ɔ di kɛ mɪn yɔ nán m'an nyan ngʋan m'ɔ le man ayuelɛ'n?"

¹⁹ Zozi kɔ bua yɪ kɛ: "Nzuke ati yê ɛ fɛɛ mín mɪnlian kpa ɔ? Sʋanlan fíi tɪ man kpa, sannan Nyanmɪan angʋnmɪn cein. ²⁰ Ɛ sɪ mala bulu'n: *N'ɛ tʋn ajaa, n'ɛ kun sʋanlan, n'ɛ wua, n'ɛ di ato adanzɛ, man wɔ nyɪn sɔ wɔ sɪ nʋn wɔ nin.*"

²¹ Bian'n nwan: "M mantanlɪn mala sɔ'n-mɔ asʋ elie mín mmatɔnman nun angʋnmɪn."

²² Mɔ Zozi tɪɪ ɛjɔɛ sɔ'n, ɔ kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: "Ɔ ka wɔ like kʊn biekun. Tɔnɪn wɔ nwɔn ninngɛ'n kʋalaatin nán ce yɪ esika'n man ehianfʋɛ'n-mɔ."

²³ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ mɔ bian'n tɪɪ'n, yɪ nwɔn kɔ bubu yɪ. Ɔ sanlɪn kɛ ɔ tɪ esikafʋɛ kpili kpa. ²⁴ Mɔ Zozi nwunlin kɛ bian nɪn anwɔn a bubu yɪ'n, yɪ nwan: "Nyanmɪan Belemgbɪn Mân nɪn anun ɛɔ ɛwɔɔɔɔ'n yɔ sɪ man esikafʋɛ'n-mɔ o! ²⁵ Ɔ yɔ sɪ man naan kpili'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ sʋamɔ'n kɛ ɔ wɔɔɔɔ dɔɔɔwa bɔɛ nun. Nan ɔ yɔ sɪ kpa man esikafʋɛ kʊn kɛ ɔ wɔɔɔ Nyanmɪan Belemgbɪn Mân nɪn anun."

²⁶ Bé mɔ anɪn bɛ ɛ tie Zozi ɛjɔɛ sɔ'n nwan: "Nan sɛ ɛjɔɛ'n tɪ sʋa a, anɪn nwan yê ɔ kʋala ɔ nyan yɪ tɪ ɔ?"

²⁷ Zozi kɔ bua bé kɛ: "Like mɔ kulo menian'n-mɔ ngʋala man yɪ yɔ'n, like sɔ'n nza man Nyanmɪan yɔ."

²⁸ Ɛhɪ a, Pɪɛɪ nwan: "Nɪan, y'a yaci yé nwɔn ninngɛ'n kʋalaa y'a gua y'a sɪ wɔ sʋ."

²⁹ Zozi kɔ han kɔ hele bé kɛ: "Mɪun kan yɪ ananhɔɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ sɛ Nyanmɪan Belemgbɪn Mân'n dunman nun, sʋanlan kʊn yaci yɪ awulo, yɪ yɪ, yɪ nianman-mɔ, yɪ sɪ nʋn nʋn yɪ nɪn nʋn mma-mɔ a, ³⁰ ɔ 'nyan yɪ nwɔn sʋ dɔn kpa mɛɛ ɛhɪ anun. Ɛsɛ mɛɛ'n m'ɔ ɛ ba nɪn anun, ɔ 'nyan ngʋan m'ɔ le man ayuelɛ'n."

*Zozi 'ba bɔ yí ewue'n nɔn yí etinngɛ nɔn asɔ biekun
(Matie 20.17-19, Maaki 10.32-34)*

³¹ Zozi nɔn yí menian bulu nɔn nnyuan'n kɔ ti bé nwɔn. ɔ kɔ han hɔ hele bé kɛ: “Yaa, yɛ lɛ kɔ Zoluzalemɔn o! Ejɔlɛ'n kwalaa mɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɔn m'ɔ tɔ de Mân Baa'n, ebele yê ɔ 'kpɔn sɔ ɔ. ³² Bɛ 'ba yí *Mân Baa'n bɛ man bé mɔ bɛ nzɔ man Nyanmian'n. Bé kɔsɔ bɛ 'ba gɔlɔ yí nwɔn, bɛ 'kpɛ yí nzɔba ɛsɛ bɛ 'tɔtɔ yí nwɔn ngesɛlɛ. ³³ Bɛ 'fin yí mgbele ɛsɛ bɛ 'kun yí. Nan bɛ kun yí a, yí cɔan nsan nɔn asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinngɛ.” ³⁴ Ejɔlɛ'n mɔ Zozi hanlɔn'n, yí menian'n-mɔ ngɔ ti man yí bɔ fíi sɔa. ɔ sanlɔn kɛ ejɔlɛ'n mɔ Zozi hanlɔn'n ti nɔvialɛ nun ejɔlɛ bé nyɔnsɔ. ɔ man b'a ndɔ man yí bɔ.

*Zozi 'ba man anyɔnsinlinwafɔɛ kɔn nwun asɔ
(Matie 20.29-34, Maaki 10.46-52)*

³⁵ Anɔn Zozi ka kaan ju Zoliko. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn anyɔnsinlinwafɔɛ kɔn ti atɔn nɔn anɔvan ebele yê ɔ sɛsɛlɛ ɔ. ³⁶ M'ɔ tɔlɔ kɛ meninsɔnman lɛ sɔn'n, ɔ kɔ bisa nun ejɔlɛ. ³⁷ Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yí kɛ Zozi m'ɔ fi Nazaletɔ'n y'ɔ lɛ sun ebele ɔ.

³⁸ M'ɔ tɔlɔ kɛ bé nwan Zozi y'ɔ lɛ sun ebele'n, ɔ kɔ tɔan. Yí nwan: “Belemgbɔn *Davidi Awa Zozi, nwun mín nwɔn anwunnɔe!”

³⁹ Bé mɔ bɛ li bé nyunnun'n kɔ totua yí kɛ ɔ múan yí nɔan. Mɔ bɛ 'totua yí'n, bele mɔ anɔn ɔ lɛ tɔan seɛ kpa ɔ. Yí nwan: “Belemgbɔn Davidi Awa, nwun mín nwɔn anwunnɔe!”

⁴⁰ Zozi kɔ jinlan ɔ kɔ man atɔn kɛ bɛ fá yí bɛ béle yí. Mɔ anyɔnsinlinwafɔɛ'n juli ebele'n, Zozi kɔ bisa yí kɛ: ⁴¹ “Nzu yê ɛ kulo kɛ n y'ɔ m mán wɔ ɔ?”

Anyɔnsinlinwafɔɛ'n nwan: “Yɛmɔnɔn, yɔ maan n nwún asɔ kɛ yí daba'n.”

⁴² M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Nwun asɔ! Wɔ dedi nɔn a man wɔ nwɔn a sa.” ⁴³ Ebele ala, ɔ kɔ nwun asɔ. ɔ kɔ yí Nyanmian ayɛ ɔ kɔ si Zozi sɔ. Mɔ bé kwalaa bɛ nwunlin yí sɔ'n, bɛ kɔ yí Nyanmian ayɛ.

19

Zozi nɔn Zase

¹ Zozi juli Zoliko kulo nɔn asɔ ebele, ɔ lɛ kpɛ nun. ² Anɔn bian kɔn wɔ ebele. Bian sɔ'n, bɛ fele yí Zase. ɔ ti bé mɔ bɛ dide ajule'n-mɔ kpain ɛsɛ ɔ ti esikafɔɛ. ³ ɔ kulo kɛ ɔ nwun sɔanlan'n mɔ bɛ fele yí Zozi'n. Nan kɔsɔ kemɔ ɔ ti sɔanlan tika'n, meninsɔnman'n dunman nun, ɔ nguɔala nnwun man Zozi. ⁴ Ehi a, Zase kɔ bu bé nyunnun ɔ kɔ nwanndi ɔ kɔ hɔ kɔ fɔ baka kɔn asɔ. Baka sɔ'n, bɛ fele yí sikomɔɔ. Yí dɛ anɔn ɔ nwun Zozi. ɔ sanlɔn kɛ baka sɔ nɔn abɔ ebele yê Zozi 'sɔn ɔ.

⁵ Mɔ Zozi juli baka nun abu'n, ɔ kɔ tɔ yí nyin anwunno ɔ kɔ han kɔ hele Zase ke: “Zase, kan wó nwɔn ju asɩ. ɔ sanlɩn ke ene, wó awulo elɔ yê mun 'sike ɔ.”

⁶ Zase kɔ han yí nwɔn ɔ kɔ ju ɔ le fe elie ɔ kɔ sɔ Zozi nun.

⁷ Bé kwalaa mɔ be nwunlin yí sɔ'n kɔ fe eya. Bé nwan: “Sɔanlan ehi a hɔ a sike etefue awulo!”

⁸ Zase kɔ jinlan yé Min anyunnun, yí nwan: “Yemɩnlɩn, tie! Min 'bu mín nwɔn ninnge nun anun mɩn tu yí ebue mɩn man ehianfue'n-mɔ. Se n nili sɔanlan bie ndunlunmun an, mɩn 'bɔ yí nwɔn fâ nnan mɩn man yí.”

⁹ Zozi kɔ han kɔ hele yí ke: “Ene, awulo ehi anun menian'n-mɔ a nyan ngvan. ɔ sanlɩn ke sɔanlan ehi kɔsɔ ti Abalahamɔn abusɔ sɔanlan. ¹⁰ Afi *Mân Baa'n walɩ ke ɔ 'ba kpɔnnde bé mɔ b'a minlin'n-mɔ nán ɔ de bé ngvan.”

Esika kɔkɔle mma nun anwɔn anyɩndala'n
(Matie 25.14-30)

¹¹ Eɛe Zozi kɔ bu anyɩndala kɔn biekun ɔ kɔ hele bé mɔ anun be le tie ejɔle sɔ'n-mɔ'n. Afi, kemɔ anɩn be ka kaan be ju Zoluzalemɔn'n, menian'n-mɔ jɔnlɩn ke be 'ka ebele ala be nwun Nyanmɩan Belemgbin Mân'n. ¹² Ehi a, Zozi nwan: “Dihyie kɔn fi yí mân diɛ anun kɔ hɔ mân bie anun. Mân sɔ'n wɔ mɔa kpa. ɔ 'kɔ maan be sie yí belemgbin nán ɔ sa ba. ¹³ Mɔ ɔ 'ba hɔ'n, ɔ kɔ fefele yí ngva'n-mɔ anun bulu. ɔ kɔ wowula bé nun kɔn biala asa nun esika kɔkɔle mma ngɔkɔn. Yí nwan: ‘Emɔ fá lí junman dede maan m mála.’

¹⁴ “Dihyie sɔ'n mân nun anun menian'n-mɔ ngulo man yí ejɔle, be kpɔ yí. Nan mɔ dihyie'n hɔlɩ'n, be kɔ yɩ menian maan be kɔ si yí sɔ. Be hɔlɩ juli elɔ a, bé nwan: ‘Ye ngulo man ke bian ehi di yé sɔ belemgbin.’

¹⁵ “Be kɔ sie dihyie sɔ'n belemgbin, ɔ kɔ sa kɔ a yí mân nun anun. ɔ kɔ man be kɔ fefele yí ngva'n-mɔ m'ɔ falɩ esika'n manlɩn bé'n ke be bála a bu mgbɔnndan be héle yí.

¹⁶ “Alimɔa akva'n juli ebele a, yí nwan: ‘Yemɩnlɩn, m'an nyan bulu m'an bɔka mɔ e falɩ manlɩn mín nun asɔ.’

¹⁷ “Belemgbin'n kɔ han kɔ hele yí ke: ‘Akva kpa, mo! Kemɔ ninnge kaan ehi-mɔ anun m'an nwun wó ti anun'n, mɩn 'fa wó mɩn sie kulo mgbili bulu asɔ kpain.’

¹⁸ “M'ɔ tɔ sɔ nnyuan'n kɔ a. Yí nwan: ‘Yemɩnlɩn, m'an nyan nnun m'an bɔka mɔ e falɩ manlɩn mín nun asɔ.’

¹⁹ “Belemgbin kɔ han kɔ hele yí ke: ‘Mɩn 'fa wó kɔsɔ mɩn sie kulo mgbili nnun asɔ kpain.’

²⁰ “Akva kɔn biekun walɩ a, yí nwan: ‘Yemɩnlɩn, e 'nwun wó esika'n. N valɩ n vialɩ hanmɩntɩ duku nun. ²¹ Mɩn sulo wó, ɔ sanlɩn ke e ti sɔanlan mɔ wó ejɔle elie yɔ yale. Lika mɔ a nzie man like'n, ebele like yê e fa ɔ. Lika mɔ a nnu a man like'n, ebele like yê e ti ɔ.’

22 “Mə akva nun anvan təl'n, belemgbin'n nwan: ‘Akva ati anun ετε, wó nvan ejəle nun anwəv yê mun 'nian min tua wó kale ə. E si ke n di svanlan mə yí ejəle elie yə yale, lika mə m'an nzie man like'n, ebele like yê min fa ə. Lika mə m'an nnu a man like'n, ebele like yê min ti ə. 23 Ə yə se mə afi a ngə a nva man mın esika nun a ndv man banki ə? Ahan ke n vi elə m mal'n, min kvāla ke min de sv nvasvə'n.’

24 “Mə belemgbin hanlın sə yueli'n, ə kə han kə hele bé mə be wə ebele'n ke: ‘Emə tva yí lé esika kəkəle mma sə'n be mán svanlan'n m'ə le bulu'n.’

25 “Bé mə be gua ebele'n, be kə han kə hele belemgbin'n ke: ‘Yemınlın, yí dıe, ə'a li mva ə'a nyan bulu!’

26 “Belemgbin nwan: ‘Mun kan min keke emə ke svanlan m'ə le bie'n, be 'man yí dəv. Nan svanlan m'ə le man bie fii'n, kaan'n m'ə le'n, be 'tva yí be de. 27 Bé mə be kpə mın mə b'a ngulo man ke min sie bé'n, be fá bé kvsv be fite mın nyunnun əwa be hún bé.’ ”

Zoluzalemən ehələ'n

(*Matie 21.1-11, Maaki 11.1-11, Zvan 12.12-19*)

28 Mə Zozi buli anyındala sə'n yueli mə be 'kə Zoluzalemən'n, ə li yí menian'n-mə anyunnun. 29 Mə be həli dede mə be ka kaan be ju Betıfaze nən Betanin kulo'n m'ə mantan buka'n mə be fele yí *Olivv buka'n, Zozi kə svan yí menian'n-mə anun nnyuan yí nyunnun. 30 Yí nwan: “Emə hó kulo'n m'ə wə yé nyunnun elə nun asv. Se emə ju elə a, emə 'ba nwun ke afunlunmun baa kən mə svanlan fii fulı man sv lé mınnda ebele. Emə nyánjı yí be béle mın əwa. 31 Se svanlan bisa emə ke: ‘Nzuke ati yê emə le nyannjı yí ə?’ Emə hán ke: ‘Yé Min a hian yí nwən.’ ”

32 Bé mə Zozi svanlın bé'n həli nwunlın yí kvālaa ke ə hanlın heleli bé'n. 33 Məle mə be 'nyannjı afunlunmun baa'n, bé mə be le yí'n kə bisa bé ke: ‘Nzuke ati yê emə le nyannjı afunlunmun baa nın ə?’

34 Zozi menian nnyuan'n kə bua bé ke: ‘Yé Min a hian yí nwən.’

35 Əhı a, be kə fa afunlunmun baa'n be kə bele Zozi. Be kə yıyı bé taladıe'n be kə gua sv. Be kə man Zozi kə fv kə tanlan sv. 36 Zozi 'kə a, anın menian'n-mə le yıyı bé taladıe'n-mə be sıse yí atın nın anun.

37 Mə anın be ka kaan be ju Olivv buka atın'n m'ə tvb kə Zoluzalemən nın asv'n, bé kvālaa mə be si Zozi sə'n kə li fe be kə bə be kə sulo. Be kə yı Nyanmian ayə ə fi asınbenwən ninngə'n-mə mə b'a nwun yí nın anwən. 38 Bé nwan: “Nyıla hán belemgbin'n m'ə le ba wə yé Min dunman nun'n! Albacıe wə anwunno, anunminnyanmən hán Nyanmian!”

³⁹ Anun *Falisifue mmie-mo wo meninsunman nun anun. Be ko han be ko hele Zozi ke: "Kpain, kan kele wo menian'n-mo ke be muan be nwan."

⁴⁰ Zozi ko bua be ke: "Mun kan mun kele emo ke se be muan be nwan an, nyobue'n-mo 'bo sulo!"

Zozi 'ba sun gua Zoluzalemun anwon

⁴¹ Mo Zozi juli Zoluzalemun anwon ebele mo yi nyin bali kulo'n, o ko sun ko gua yi nwon. ⁴² Yi nwan: "Se o ti ke e ti ejole abu a, ahan ene wo kusu, e 'nwun alvacicie atin'n! Nan kusu, e ngwala man ke e nwun yi. O sanlin ke o ti like mo o'a fia wo nyin. ⁴³ Mele'n le ba, be mo be kpo wo'n, be 'ci wo nwun enwanlan kunngun kpa. Be 'ta be si be yia wo. Be 'kele wo ahulowa wo be nun wo fama. ⁴⁴ Be 'bo wo busu bokoo, wo, o nun wo mma'n-mo. Be 'bubu kulo'n bokoo be gua yi asi. O sanlin ke a nnwun man mele'n mo Nyanmian wali wo ti ele'n!"

Zozi 'ba wolv Nyanmian awulo nun anun

(Matie 21.12-17, Maaki 11.15-19, Zvan 2.13-22)

⁴⁵ Zozi ko ho ko wolv Nyanmian awulo ebele, o ko fwan be mo anun be le di nun gua'n. ⁴⁶ Yi nwan: "Ehele Ejole'n kele ke: *Mun sua'n ti asonin ejole sua*. Nan emo die, emo a fa a kaci *awofue sua*."

⁴⁷ Ehi anzin, cian daa, Zozi kekele like Nyanmian awulo nun anun. *Teeyifue mgbain'n-mo, *mala nun asu mgbain'n-mo nun man nun asu mgbain'n-mo kulo ke be kun yi. ⁴⁸ Kusu be nnwun man atin mo be 'bu su o. O sanlin ke bagua'n yo anzue kpa o tie ejole'n mo Zozi kan'n.

20

Zozi tunmin'n

(Matie 21.23-27, Maaki 11.27-33)

¹ Ehi, anun Zozi le kekele menian'n-mo ninngwe Nyanmian awulo nun anun, ese anun o le bo Ejolekpa'n kele be. Kunngba ala, teeyifue mgbain'n-mo, mala nun asu mgbain'n-mo nun Izalaye mgbain'n-mo ko a ² ko bisa yi ke: "Kele ye tunmin ehole kun'n mo e fa yo ninngwe ehi-mo'n, o nun swanlan'n mo manlin wo yi nwon atin'n?"

³ Zozi ko bua be ke: "Min kusu min, mun 'ba bisa emo kosuan kun. Emo bua min bie. ⁴ Nwan y'o swanlin Zvan ke o bala o sonun menian'n-mo'n, Nyanmian anaan kulo menian o?"

⁵ Mo Zozi bisali be kosuan so'n, akpulowa ko to be afian. Be nwan: "Se ye kan ke: 'Nyanmian y'o swanlin yi' a, o 'bisa ye ke: 'Anun o yo se mo emo a nne man Zvan b'a nni man'n?' ⁶ Nan se ye kan ke: 'Kulo menian'n-mo ye be swanlin yi' a, bagua bondin'n 'toto ye ebue be kun ye. O sanlin ke, be kwalaa be de be tu nun ke Zvan ti Nyanmian kromanfue."

⁷ Ehi a, be ka bua Zozi ke: “Ye nzi man swanlan'n m'ò swanlin Zvan'n.”

⁸ Zozi kusu nwan: “Kemò emò nzi man swanlan'n m'ò swanlin Zvan'n, mìn kusu mìn ngele man emò tunmin ehòle kòn'n mò mìn fa mìn yò ninngè ehi-mò'n.”

Divin ebo nín anwòn anyíndala'n

(Matie 21.33-46, Maaki 12.1-12)

⁹ Ehi anzin, Zozi ka bu anyíndala ehika ò ka hele bagua'n, yí nwan: “Bian kòn ka sùn divin ebo. Ò ka fa ka wula menian asa nun, ò ka tu atún ò ka hye elò. ¹⁰ Temòn mò divin nún eti'e'n juli'n, ò ka swan akua kòn kpafu'n-mò anwòn elò ke ò há lé yí di'e'n béle yí. Akua'n hòli juli elò a, kpafu'n-mò ka bili yí be ka fwan yí, ò le yí sa to ò ka sa ka hò. ¹¹ Bian'n m'ò le ebo'n ka swan akua kòn biekun kpafu'n-mò anwòn elò. Kpafu'n-mò ka bili yí kusu, be ka kpikpe yí nzòba, be ka fwan yí, ò le yí sa to ò ka sa ka hò. ¹² Ese bian'n ka swan yí akua'n kòn biekun ò ka tian yí nsan kpafu'n-mò anwòn elò. Kpafu'n-mò ka buta buta yí, ese be ka fwan yí be ka tó sù.

¹³ “Ehi a, bian'n m'ò le ebo'n ka bisa yí nwòn ke: ‘Anún nzu y'ò di ke mìn yò ò? Mìn 'ba swan mìn wa'n mò mìn kulo yí'n bé nwòn elò. Kemò ò ti mìn kunnun baa'n, e 'su yí akpòlòwa a, be 'ba man yí anyúnzò.’

¹⁴ “Mò kpafu'n-mò nwunlin yí'n, be ka han yí bé afian elò ke: ‘E 'nwun bian'n koliaja'n. Ye hún yí maan ebo'n há yé sa nun.’ ¹⁵ Be ka ju yí be ka tó ahanmian be ka hun yí.”

Zozi ka bisa bé ke: “Kemò ejòle nún a yò swa'n, bian'n m'ò le ebo'n, ò 'yò kpafu'n-mò se? ¹⁶ Ò 'ba, ò 'kun kpafu sò'n-mò ò fa yí ebo'n ò wula menian nvofole asa nun.”

Mò menian'n-mò tili ejòle sò'n, bé nwan: “Cecè, ejòle'n n'ò ba yí ebele sò!”

¹⁷ Nan mò be hanlín sò'n, Zozi ka nenian bé. Yí nwan: “Ehele Ejòle ehi abv'n kele se?”

Ebve'n mò bé mò be le si sua'n juli tvli'n,

yí yê ò'a kaci ayialie nún asv ebve cinnjin nún ò.

¹⁸ Swanlan biala m'ò ka tò ebve sò nún asv'n, ò 'buta yê swanlan kusu mò ebve sò'n ka tò yí sv'n, ò 'nunkun yí.”

Sezaa ajule'n

(Matie 22.15-22, Maaki 12.13-17)

¹⁹ Mò Zozi buli anyíndala'n yueli'n, *mala nún asv mgbain'n-mò non *teeyifve mgbain'n-mò ka nwun ke bé ti yê Zozi buli anyíndala sò nún ò. Ebele ala, be 'kpònnde ke be ci yí. Nan kusu bagua'n dunman nun, be sulo.

²⁰ Ehi a, bé nyin kpala Zozi. Yí ti, be ka swan menian Zozi anwòn elò. Menian sò'n-mò ka yò bé nwòn ke sesefove-mò. Bé y'ò di ke be sua Zozi ngaa maan ò tò nún be ci yí be man awaa ò. ²¹ Menian sò'n-mò ka bisa Zozi kosuan ehi ke: “Kpain, ye si

ke like mɔ ε kekele'n tɪ fɔ́ón. E nnian man sɔanlan anyunnun ε mmua man yí ndεε. Atɪn mɔ Nyanmian kulo ke menian'n-mɔ nanndɪ sɔ nán yí kunnun a jɔ'n, ε kekele yí ananhɔle. ²² Yí tɪ, kan maan ye tí. Asɔ ɔ wɔ nun ke ye túa ajule'n ye mán *Lɔmɔn belemgbin *Sezaa anaan nán man ye tua ye man yí?"

²³ Zozi kɔ nwun mɔ b'a jɔnlɪn'n. ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: ²⁴ "Emɔ fá bé esika'n kɔn be héle mín. Nwan nvoninnin ɔ nɔn dunman benin y'ɔ gua sɔ ɔ?"

Be kɔ bua Zozi ke: "Belemgbin Sezaa ɔ."

²⁵ Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: "Se ejɔle'n tɪ sɔa a, anɪn emɔ túa m'ɔ tɪ belemgbin di'e'n be mán yí, nunhan kɔsɔ m'ɔ tɪ Nyanmian di'e'n, emɔ túa be mán Nyanmian."

²⁶ Ke Zozi kpɪnlɪn bualɪ bé'n, b'a nnyan man yí nzin ejɔle b'a ngan man wɔ bagua nɪn anyunnun. ɔ sanlɪn ke Zozi mmua'n sinlɪn bé nwɔn. ɔ man be muanlɪn bé nɔan nɪn asɔ koun.

Ewuetinngɛ nɪn anwɔn kosuan'n
(Matie 22.23-33, Maaki 12.18-27)

²⁷ Eɪ, *Sadusifɔe mmie-mɔ kɔ a Zozi anwɔn ebele. Bé yê be kan ke ewuetinngɛ nɔn man ebele nɪn ɔ. Be kɔ susu ejɔle eɪ be kɔ hele Zozi, ²⁸ bé nwan: "Kpain, Moyizɪ a hele mala eɪ a man yé ke: *Se belenzua kɔn le yí nianman belenzua m'ɔ ja bala, se ɔ nɔn yí yí b'a nwɔn man baa nán ɔ wu a, anɪn belenzua'n fá kunlannɔe balasua'n ɔ já. ɔ nɔn yí be wó mma be mán yí nianman'n.* ²⁹ Anɪn anianman mmelenzua nsɔ wɔ ebele. Nunhan kpain'n kɔ ja bala. ɔ nɔn bala'n b'a nwɔ man baa, ɔ kɔ wu. ³⁰ M'ɔ tɔtɔa yí'n kɔ ja kunlannɔe balasua sɔ'n. ³¹ M'ɔ tian yí nsan'n kɔsɔ kɔ ja yí. Bé menian'n nsɔ'n kɔalaa be kɔ ja balasua sɔ'n, be nɔn yí ngɔ wɔ man baa, bé kɔalaa be kɔ yue wu. ³² Yí be-yue-asɪe, balasua'n kɔsɔ kɔ wu. ³³ Ewuetinngɛ cɪan'n, bé nunhan benin yê ɔ 'fa bala nɪn ɔ? Afɪ bé anianman nsɔ'n kɔalaa b'a ja balasua sɔ'n bie!"

³⁴ Mɔ be bisalɪ kɔsuan sɔ'n, Zozi kɔ bua bé ke: "Mele eɪ anɪn menian'n-mɔ ja bé nwɔn. ³⁵ Nan menian m'ɔ se fata ke be fi ewue nun be tɪnngɛ be tánlan mân'n m'ɔ le ba nɪn anɪn elɔ'n, bé di'e be nja man bé nwɔn. ³⁶ Be nwu man kón, ɔ sanlɪn ke, be 'ba kaci ke nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ. Be 'kaci Nyanmian amma mmelenzua, afɪ be fi ewue nun b'a tɪnngɛ. ³⁷ Ewuetinngɛ'n, yí nwɔn ejɔle yê Moyizɪ hanlɪn nɪn ɔ. Lika'n mɔ be le kekele ke baka'n sɔlɪ'n, Moyizɪ felelɪ yé Mun 'Abalahamɔn Nyanmian, Izakɪ Nyanmian yê Zɔvakɔbɔ Nyanmian.' ³⁸ Nyanmian tɪ bé mɔ bé nɪn wɔ sɔ'n Nyanmian, nan ɔ tɪ man ewue mma Nyanmian. ɔ sanlɪn ke yí nyunnun, menian sɔ'n-mɔ anyɪn wɔ sɔ."

³⁹ Mɔ Zozi bualɪ be sɔ'n, *mala nɪn asɔ mgbain mmie-mɔ jasulɪ a, bé nwan: "Kpain, a han yí fɔ́ón." ⁴⁰ Bé bie fí ngɔ bisa yí kosuan kón.

Kilisi'n non belemgbin Davidi

(Matie 22.41-46, Maaki 12.35-37)

⁴¹ Ehi anzin, Zozi kɔ bisa bɛ ke: “Ɔ yɔ sɛ mɔ bɛ kan kɛ belemgbin *Davidi anɔnman y'ɔ le Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandefɔe'n?”

⁴² Izalayɛ ejue etɔve kalata nun anun, Davidi muonun le kele ke: *Edannganman a han a hele mɔn Min ke:*

Tanlan mɔn fama sv,

⁴³ *nán mɔn 'ba fa wɔ mgbɔfɔe'n-mɔ*

mɔn gua wɔ ja av.

⁴⁴ Davidi fɛle yí 'yé Min' Ɔ yɔ sɛ m'ɔ kɔala kɛ ɔ kaci Davidi anɔnman'n?”

Zozi 'ba kannzv yí menian'n-mɔ

wɔ mala nun asv mgbain'n-mɔ anwɔn

(Matie 23.1-36, Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Mele mɔ anun meninsɔnman le tie ejɔle'n, Zozi kɔ han kɔ hele yí menian'n-mɔ ke: ⁴⁶ “Emɔ nían bɛ nwɔn kpa wɔ *mala nun asv mgbain'n-mɔ anwɔn. Bɛ kulo taladiɛ ndɔndɔn ewula nanndi menian'n-mɔ anun. Gua nun asv, bɛ kulo kɛ menian bisa bɛ ahɔn anyinnzɔ nun. Asɔnɔn sua'n-mɔ anun ɔ non like elie'n-mɔ anun, menian mgbili mgbili lika yê bɛ kpɔndɛ bɛ tanlan ɔ. ⁴⁷ Bɛ kpɔkpɔ kunlannvɛ mmalasua'n-mɔ anwɔn bɔkɔɔ, esɛ bɛ yɔ asɔnɔn ndɔndɔn bɛ gua sv bɛ kele kɛ bɛ ti kpa. Bɛ nyɔle sɔ'n-mɔ anwɔn ahatua mɔ bɛ 'ba nyan yí'n, ɔ ti kpili sɔnman!”

21

Kunlannvɛ balasua nun acɛdiɛ'n

(Maaki 12.41-44)

¹ Ehi anzin, Zozi kɔ tɔ yí nyɔn, ɔ 'nɔan an, anɔn esikafɔe'n-mɔ le tɔ bɛ esika'n Nyanmian awulo nun anun lika mɔ bɛ tɔ acɛdiɛ'n.

² Ɔ kɔ nwun ehianfɔe kunlannvɛ balasua kɔn kɔsv kɛ anɔn ɔ le tɔ nun babulu ngɔnkɔn nnyuan. ³ Ehi a, Zozi nwan: “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke, ehianfɔe kunlannvɛ balasua ehi a tɔ dɔɔn a tala ehɔnlɔn-mɔ kɔalaatin. ⁴ Ɔ sanlɔn kɛ yí esika kɔalaa m'ɔ ka yí sa nun mɔ ɔ 'fa to like di'n, esika sɔ'n yê ɔ'a fa ɔ'a tɔ nun ɔ. Nan ehɔnlɔn-mɔ die, esika mɔ bɛ mmianlɔn man yí nwɔn'n yê b'a tɔ yí nun ɔ.”

Nyanmian awulo nun ebubue nun anwɔn ejɔle'n

(Matie 24.1-2, Maaki 13.1-2)

⁵ Mɔ hanlɔn sɔ yueli'n, menian mmie-mɔ kɔ han Nyanmian sua nun anwɔn ejɔle. Bɛ nwan nyɔbɔe'n mɔ b'a fa b'a si'n ti nganlanman nganlanman. Ninngɛ mɔ b'a fa b'a hye Nyanmian, mɔ b'a fa b'a sesie yí kunnun'n, bɛ kɔsv bɛ ti nganlanman nganlanman. Nan mɔ Zozi tɔli ejɔle sɔ'n, yí nwan:

6 “Mele'n le ba, ebue ehi-mo mo emo nwun yi'n, fií nga man ebele. Be 'kan yi kwalaa be gua asi.”

Munnzue non ahulwa'n
(Matie 24.3-14, Maaki 13.3-13)

7 Mo Zozi hanlin so'n, be ko bisa yi ke: “Anun cian benin ye nyobue so'n-mo 'kan gua asi o? Nzole benin ye o 'kele ke like so'n temon a ju o?”

8 Zozi ko bua be ke: “Emo nian be nwun, nan be yaci be nwun maan be laka be. O sanlin ke, menian don 'ba fa min dunman be ba be kan ke: 'Kilisi'n, Belemgbin Ngwandefue'n, yo le min!' ese be 'kan ke: 'Mele nin a ju!' Be kan so a, nan be si be so. 9 Emo ti ke be le kan elae non emunlutie anwon ejole a, nan be man be nyinsu tan be. Afi o di ke ehi kwalaa di mu ba kwalaa. Nan kusu nan ke man'n 'ka ebele ala o yue o.”

10 Zozi ko han ko tu so ke: “Man kun non man fofole 'ba hun elae. Belemgbin man kun non belemgbin man fofole 'ba hun elae. 11 Lika don, asie'n 'ba kpusu kpili kpa, ehoe 'ba kpin, ewue mo sa kusu 'ba ju so. Be 'ba nwun ninnye esulo esulo o non nzole mgbili mgbili ke o fi nyanmanso.

12 “Nan kusu, asannan nan yi kwalaa a ju'n, be 'ba hyi emo, be 'kele emo ahulwa. Be 'fa emo be wula be mo be li Zufu'n-mo asonun nin ati nin asa nun. Be kusu be 'bua emo ndee be gua emo fiadi. Kemmo de min di nin ati, be non emo 'ba ho mmelemgbin'n-mo non man mgbain'n-mo aja so. 13 Ebele so nin anun, emo 'ba li min nwun adanzie be kele be. 14 Emo man be ti tanlan so ke ejole mo emo 'kan be sa be nin'n, nan be di yi nwun yale. 15 O sanlin ke, min babo muonun, mun 'fa ejole'n o non ngele'n mo fata'n mun wula emo anwan. O man be mo be kpo emon ngo huala man be nyunnun jinlan nan 'ba su yi akpulwa. 16 Emo asi-mo non emo anin-mo, emo anianman-mo, emo anwon amma-mo non emo amanngon-mo muonun, be 'yi emo be man. Ese be 'ba man be kun emo anun mmie-mo don. 17 Min dunman nun, menian'n-mo kwalaa 'ba fa emo anwon ekpo. 18 Nan kusu emo nwun yi ke emo ati enyuan kun sua mminlin man. 19 Emo jinlan be ja nun. Afi se emo jinlan be ja nun an, emo 'nyan be ti.

Zoluzalemnon kulo nin ebubue'n
(Matie 24.15-21, Maaki 13.14-19)

20 “Mele mo emo ko nwun ke elae menian a ta a si a yia Zoluzalemnon kulo'n, emo ti yi bu ke yi ebubue temon a ju a yue. 21 Temon so nin anun, be mo be wo Zude man nin anun'n, be nwanni be ho mmoka'n-mo asu elo. Be mo be wo Zoluzalemnon kulo nin asu'n, be nwanni be ho mu. Be mo be kusu be wo nanmue nin'n, nan be ba kulo. 22 O sanlin ke, temon so'n ti ndee ebua cian maan Ehele Ejole'n kwalaa kpin so. 23 Temon so nin anun, nwonnzefue non be mo be nwan mma, be yakol

Ɔ sanlɪn kɛ Nyanmɪan sikpɛ'n 'cɪ menian ɛhɪ-mɔ ɔ man alɔabɔ kpili kpa tɔ mɔn nɪn anun. ²⁴ Bɛ mɔ bɛ kpɔ bɛ'n-mɔ 'ba fa dadɛ bɛ kun mmie-mɔ, ɛsɛ bɛ cɪ ɛhɪnɪn-mɔ nɔlɛ bɛ nɪn bɛ kɔ mɔn mɔn'n kɔlaatin anun. Bɛ mɔ bɛ nzɪ man Nyanmɪan'n, bɛ 'ba sɛcɪ Zoluzalɛmɔn kulo'n bɔkɔɔ dede ɔ ju bɛ mɛlɛ dɛ nɪn ayuelɛ.

Mɔn Baa nɪn ɛwale'n

(Matie 24.29-31, Maaki 13.24-27)

²⁵ “Bɛ 'ba nwun nzɔlɛ sɛnzɛ nɪn anun, sala nɪn anun ɔ nɪn nzalama'n-mɔ anun. Esulo 'ba han asɛ nɪn asɔ ɛwa menian'n-mɔ. Ɔ sanlɪn kɛ bɛ 'tɪ jenvie'n nɪn yɪ mgbaha'n m'ɔ lɛ bɔ nɪn angan an, anɪn like bie lɛ yɔ bɛ. ²⁶ Kɛmɔ anwunno ɛlɔ ninngɛ'n-mɔ 'ba kpusu'n, esulo 'ba han menian'n-mɔ bɛ susu dede bɛ wu. Ɔ sanlɪn kɛ asɛ nɪn asɔ ɛwa yɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ 'ba yue ɔ. ²⁷ Ɛbɛlɛ nɪn anun, bɛ 'ba nwun *Mɔn Baa'n kɛ ɔ le tunmin nɪn anunminnyanmɔn kpili kpa, ɔ wɔ bɔlɛ nɪn anun ɔ lɛ ba. ²⁸ Sɛ ɛmɔ nwun yɪ kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ lɛ yɪ bɛ nwɔn an, anɪn ɛmɔ tɪnngɛ bɛ nwɔn nɪn bɛ kuku bɛ tɪ sɔ. Ɔ sanlɪn kɛ anɪn ɛmɔ ati ele tɛmɔn a ju a yue.”

Figi baka nɪn anwɔn anyɪndala'n

(Matie 24.32-35, Maaki 13.28-31)

²⁹ Ɛhɪ anzin, Zozi kɔ bu anyɪndala ɛhɪ kɔ hele bɛ, yɪ nwan: “Ɛmɔ tɔ bɛ nyɪn bɛ nɪan *figi baka'n nɪn mmaka ɛhɪnɪn-mɔ kɔlaatin. ³⁰ Tɛmɔn mɔ ɛmɔ kɔ nwun kɛ bɛ lɛ fifɛ'n, anɪn ɛmɔ sɪ kɛ mɛlɛ kpa nɪn a ju a yue. ³¹ Kɛ ɔ tɪ yɪ nɪn anɪn, sɛ ɛmɔ nwun kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ lɛ ba a, anɪn ɛmɔ tɪ yɪ bu kɛ Nyanmɪan Belemgbin Mɔn nɪn a mantan kɔkɔ.

³² “Mɪn kan yɪ ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ ajulisɔ menian ɛhɪ-mɔ, bɛ kɔlaa bɛ ngɔ yue man wu nɔn ɛhɪ kɔlaa a ju. ³³ Anwunno nɪn asɪ'n 'ba kpɛ nɪn, nan mɪn nɔn ɛjɔlɛ'n, ɔ mgbɛ man nɪn lɛ.

Bɛ nɪan bɛ nwɔn

³⁴ “Ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn! Nɔn bɛ yaci bɛ nwɔn maan edidie nɪn nzan ɛnɔan ɛjɔlɛ ɔ nɪn eyuadi ɛhɪ anun nzusue wɔlɔ ɛmɔ ajɔnɪn nɪn. Sɛ ɔ yɔ sɔ a, *Mɔn Baa nɪn ɛwale'n 'di ɛmɔ nvu nɪn baa kɔnmgba. ³⁵ Ɔ sanlɪn kɛ, yɪ ɛwale'n 'ba yɔ kɛ dada mɔ bɛ lɛ tɔ bɛ gua asɛ nɪn asɔ menian'n-mɔ asɔ ɔ. ³⁶ Ɛmɔ nɪan bɛ nwɔn, bɛ yɔ asɔnɪn tɛmɔn biala nɔn ɛmɔ a nwanndi ninngɛ sɔ'n-mɔ b'a hɔla Mɔn Baa nɪn anyunnun fite.”

³⁷ Alɪhɪan nɪn anun, Zozi kekele menian'n-mɔ ninngɛ Nyanmɪan awulo nɪn anun. Nan nɔsɔba, ɔ kɔ bɔka'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ *Olivɔ bɔka nɪn asɔ. Ɛlɔ y'ɔ da ɔ. ³⁸ Ngɛlɛmɔ, menian'n-mɔ kɔlaa ba ndɛ bɛ ba tie Zozi Anɔan Ɛjɔlɛ'n Nyanmɪan awulo ɛbɛlɛ.

22

Zufv mgbain'n-mə 'ba hɔ Zozi ati ahuan

(Matie 26.1-5, Maaki 14.1-2, Zvan 11.45-53)

¹ Ehi, anun Zufv'n-mə feti'n mə be fele yí *Paki'n, mə be di kpaɔn'n mə fali ayile nnɔn man nun'n ka kaan ju. ² Kemɔ *teeyifve mgbain'n-mə nɔn *mala nun asv mgbain'n-mə sulo ke be ci Zozi a, bagua'n 'ba jasv be kɔmin anun'n, be kɔ kpɔnnde atin mə be 'sin sv be kun Zozi.

Zudası 'ba yi Zozi man Zufv mgbain'n-mə

(Matie 26.14-16, Maaki 14.10-11)

³ Ehi, *Satan kɔ wɔlv Zudası mə be fele yí Isikaliɔti nin anun. Zudası sɔ'n, ɔ wɔ Zozi menian bulu nɔn nnyuan nin anun bie. ⁴ Zudası kɔ hɔ kɔ tv teeyifve mgbain'n-mə nɔn Nyanmian awulo nin asv nzalafv mgbain'n-mə. ɔ nɔn bé be kɔ han atin mə ɔ 'bu sv ɔ yi Zozi man bé nin anwɔn ejɔle. ⁵ Mɔ Zudası hanlin sɔ heleh bé'n, ɔ kɔ yɔ bé fe sɔnman. Be kɔ bɔbva Zudası ke se ɔ man be sa kan Zozi sakpa a, be 'man yí esika. ⁶ Zudası kɔ tie. ɔ kɔ kpɔnnde atin mə ɔ 'sin sv ɔ yi Zozi man bé nán bagua nin a nnwun man nun.

Zozi 'ba man yí menian'n-mə tvn Pakı alie'n.

(Matie 26.17-25, Maaki 14.12-21, Zvan 13.21-30)

⁷ Ehi, cian'n mə be di kpaɔn'n mə fali ayile'n nnɔn man nun'n kɔ ju. Cian sɔ'n y'ɔ fata ke be kun mmɔva mma'n-mə mə be 'fa be tvn *Paki alie nin ɔ. ⁸ Zozi kɔ svan Pielı nɔn Zvan. Yí nwan: “Emɔ hó tɔn yé Pakı alie'n.”

⁹ Pielı nɔn Zvan kɔ bisa yí ke: “Nin lika die yê ε kulo ke ye tvn yí ɔ.”

¹⁰ Zozi kɔ bua bé ke: “Emɔ kɔ ju kulo elɔ a, emɔ nɔn belenzua kɔn 'ba yia. ɔ sv nzue bua nun. Emɔ sí yí sv be wɔlv awulo'n m'ɔ kɔ wɔlv nun nin anun. ¹¹ Emɔ ju ebele a, be hán be héle svanlan'n m'ɔ le awulo'n ke: ‘Kpain nwan ye b́sa wó ke: Nin lika die yê ɔ nɔn yí menian'n-mə be 'di Pakı alie'n?’ ¹² Se emɔ bisa yí a, ɔ 'kele emɔ dabele kpili kɔn awaa nun asv elɔ. B'a sesie nun. Emɔ sésie Pakı alie nin ebele.”

¹³ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, yí menian nnyuan'n kɔ hɔ kɔ ju kulo nin asv. Ke Zozi kpɔnlin hanlin yí'n, be nwunlin yí kwalaa sɔ. Be kɔ tvn Pakı alie'n be kɔ sesie yí ebele.

Zozi 'ba man yí menian'n-mə kominnian

(Matie 26.26-30, Maaki 14.22-26, 1 Kolıntı 11.23-25)

¹⁴ Mɔ alilie temun'n juli'n, Zozi nɔn yí mmɔfve'n-mə kɔ lila tabılı nin anwɔn. ¹⁵ Yí nwan: “Mın kulo ke mın nɔn emɔ ye di Pakı alie ehi kwalaa nán m'an nwun mın nyunnun. ¹⁶ Afı mın kan yí ananhɔle mın kele emɔ ke, mın ngɔ li man fíı kún dede ɔ 'ju mele mə be 'nwun yí bu kpa Nyanmian Belemgbin Mân nin anun elɔ'n.”

17 Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ fa nzan kangɔ kɔn. Ɔ kɔ la Nyanmian asi, yí nwan: “Emɔ lé ehi be hyé be nún. 18 Afi mun kan mun kele emɔ ke, ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, mun ngɔ nun man nzan fií kún dede ɔ 'ju Nyanmian belemgbin elie'n temun.”

19 M'ɔ hanlin ehi yueli'n, ese ɔ kɔ fa kpaun'n. Ɔ kɔ la Nyanmian asi kɔ yue, ɔ kɔ bubu nun ɔ kɔ man bé. Yí nwan: “Kpaun ehi ti mín nwonnaan. [B'a fa b'a man emɔ. Emɔ yó yí sɔ be káci mín.”

20 Mɔ be lili like'n yueli'n, Zozi kɔ fa nzan'n kɔ man bé. Yí nwan: “Nzan ehi ti mín moja. Moja sɔ nun a butu a man emɔ. Ɔ di ajinlanmun ke Nyanmian nun emɔ a li nyihye fufɔle.] 21 Nan emɔ nían, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yi mín man'n, ɔ nun mín wɔ tɔbili nun anwɔn ewa! 22 Ɔ ti ananhɔle, *Mân Baa'n 'ba wu ke Nyanmian a kpin a han yí'n. Nan kɔsɔ, sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba yi Mân Baa'n man'n, munnzue hán yí!” 23 Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, be le bisa bisa bé nwɔn be kpɔndɛ sɔanlan'n mɔ ɔ 'ba li junman sɔ'n.

Nunhan benin yê ɔ ti kpili ɔ?

24 Ehi anzin, akpɔɔwa kɔn kɔ tɔ mmɔfɔe'n-mɔ afian elɔ. Bé mmɔfɔe bulu nun nnyuan nun anun, be le kpɔndɛ sɔanlan m'ɔ ti kpili tala yí manngɔn'n-mɔ'n. 25 Zozi kɔ han kɔ hele bé ke: “Asie nun asɔ mmelemgbin'n-mɔ sie menian. Bé mɔ be le tunmin'n man be fele bé 'Defɔe'. 26 Nan emɔ die, ɔ ti man sɔ mman man emɔ. Emɔ afian, sɔanlan m'ɔ ti kpili'n, ɔ di ke ɔ bu yí nwɔn ke bé nunhan kaan. M'ɔ li bé ti'n kɔsɔ, ɔ di ke ɔ bu yí nwɔn ke sɔanlan m'ɔ sɔ ehunlin-mɔ. 27 Sɔanlan kɔn le didi tɔbili nun asɔ, kɔn le yi alie man yí. Bé munnyuan'n, benin yê ɔ ti kpili ɔ? Se sɔanlan'n m'ɔ ti tɔbili nun anwɔn nun ɔ? Mín kɔsɔ mín, n wɔ emɔ afian ewa ke sɔanlan m'ɔ le sɔ ɔ! 28 Emɔ die, mín efe'n-mɔ anun, emɔ a bɔ mɔndɔrɔlin be nun mun a tanlan nun. 29 Ehi ka ati, kemɔ mín Si a fa Belemgbin Mân nun a wula mín sa nun'n, mín kɔsɔ, mun 'fa Belemgbin Mân'n mun man emɔ. 30 Emɔ 'tanlan mín tɔbili nun anwɔn be didi be nɔnnɔn mín belemgbin mân nun anun. Ese emɔ 'tanlan belemgbin bia sɔ be bua Izalaye nvilie bulu nun nnyuan'n ndeɛ.”

Zozi 'ba kannzɔ Simɔn Pielɔ (Matie 26.31-35, Maaki 14.27-31, Zɔan 13.36-38)

31 Ehi anzin, Zozi nwan: “Simɔn, Simɔn! Nían wɔ nwɔn kpa. *Satan a sele emɔ anwɔn atɔn ɔ'a nyan yí ke ɔ 'sɔ emɔ nian ke be huhu ninngɛ'n-mɔ asɔ be ju m'ɔ ti man kpa'n be gua'n. 32 Nan m'an sele m'an man wɔ nán dedi a nyue man wɔ nun. Mele mɔ e kɔ sa kɔ a mín nwɔn'n, wowula wɔ nianman'n-mɔ anwɔnsele.”

33 Pielɔ kɔ han kɔ hele Zozi ke: “Yé Mun, se ɔ di mɔ be tɔ wɔ nun mín fiadi, ese se ɔ di mɔ e wu a, mín nun wɔ ye 'wu.”

34 Zozi nwan: “Pielɔ, mun kan yí ananhɔle mun kele wɔ ke ene, ɔ nun dede mɔ akɔ'n 'bɔ'n, e kan yí kpê nsan ke e nzi man mín”

Esika, bóle'n nòn dadie'n

³⁵ Ehi anzin, Zozi kò bisa yí menian'n-mò kòalaatin kè: “Mèlè mò n zvanlìn emò mò emò a nva man esika b'a nza man bé nwòn, b'a nva man bóle nòn mgbabua'n, asu emò mianlìn like anwòn ò?”

Yí menian'n-mò nwan: “Cècè, y'a mmian man like anwòn.”

³⁶ Ehi a, Zozi kò han kò hele bé kè: “Nan kikaala diè, svanlan m'ò le esika'n, ò fá. M'ò le bóle'n, ò fá. M'ò le man dadie'n, ò tónin yí taladiè kpili'n ò fá tó kòn. ³⁷ Afí, mún kan yí ananhòlè mún kele emò kè, mín nwòn ejòlè'n mò b'a hele wò Ehele Ejòlè nún anun'n: *B'a ha yí b'a wula etefve'n-mò anun bie.* Ejòlè sò'n, ò fata kè ò kpín sv.”

³⁸ Mò Zozi hanlìn ehi'n, yí menian'n-mò nwan: “Yé Mún, é 'nwun dadie nnyuan.”

Zozi nwan: “Ò sa.”

Zozi 'ba yò asònin Olivv buka nún asu

(*Matie 26.36-46, Maakí 14.32-42*)

³⁹ Ehi anzin, Zozi kò fite kò hò Olivv buka nún asu kè ò yò yí titi'n. Mò ò 'kò'n, yí menian'n-mò kò si yí sv. ⁴⁰ Mò Zozi juli líka sò'n, ò kò han kò hele bé kè: “Emò yò asònin nán emò a ndò man sònian nún anun.” ⁴¹ Mò Zozi hanlìn sò ò helelí bé'n, ò kò yaci bé ébele ò kò hò yí nyunnun mòba kaan, líka mò bè tv ebve a, ò kò ju'n. Ò kò kòtv ò kò yò asònin. ⁴² Yí nwan: “Mín Si, se é kulo a, amanninhunlun ehi mò mún 'ba nwun yí'n, kpala gua. Kòsv, yò mò wó kunnun kulo'n, nan n'é yò mò mín kunnun kulo'n.” [⁴³ Nyanmiansv bòfve kòn kò yí yí nwòn kò hele yí. Ò kò wowula yí anwònsele. ⁴⁴ Alwabò kò han Zozi. Ò man ò kò yò asònin sele kpa. Yí nwòn efifile'n le kpíkpín kè moja.]

⁴⁵ M'ò yòlí asònin yueli'n, ò kò sa yí nzin yí menian'n-mò anwòn élv. Ò 'kò ju a, alwabò nún a han bé dede b'a ha nún b'a lafi. ⁴⁶ Ò kò bisa bé kè: “Nzuke ati yê emò le dafi ò? Emò jásv bè yò asònin nán emò a ndò man sònian nún anun!”

Zozi ehyie'n

(*Matie 26.47-56, Maakí 14.43-50, Zvan 18.3-11*)

⁴⁷ Anún Zozi anvan te wò sv, menian-mò kò fite fite ébele. Mò bè 'ba'n, Zozi menian'n-mò anun kòn'n mò bè féle yí Zudasí Isikalíotí'n y'ò lí bé tí ò. Zudasí kò hyvún kò kpunngé Zozi ò kò tò yí nún. ⁴⁸ M'ò yòlí sò'n, nán Zozi a se yí kè: “Yí tí, Zudasí, é 'tò *Mân Baa nún anun nán é yí yí man ò?”

⁴⁹ Mò Zozi menian'n-mò nwunlìn ejòlè m'ò le ba yí nzin'n, bè kò bisa Zozi kè: “Yé Mún, ye mán yé dadie'n-mò bíli ò?” ⁵⁰ Bè 'kan sò ala, bé nunhan kòn kò yí yí dadie'n, ò kò kpe tēyífvē kpain nún akva nún anzv fama'n.

⁵¹ Zozi kò han kò hele yí menian'n-mò kè: “Emò jínlán, ò tí kpa sò.” Ò kò han bían sò nún anzv'n, ò kò man yí nwòn kò sa.

⁵² Mɔ Zozi yɔli sɔ'n, ɔ kɔ kaci yí nyin tɛɛyífuɛ mgbain'n-mɔ, nɔn Nyanmian awulo nɔn asɔ nzalafɔ mgbain'n-mɔ nɔn Izalayɛ mgbain'n-mɔ anwɔn ɛɔ. Yí nwan: “Ɛmɔ bu mín kɛ n di kodiawu. Yí ti yê ɛmɔ 'ba a, ɛmɔ lile dadɛ nɔn koloman-mɔ bé sa nun ɔ? ⁵³ Cian daa mɔn nɔn ɛmɔ yɛ gua Nyanmian awulo nɔn anun, kɔsɔ ɛmɔ a nji man mín. Nan dɔhyɔli ɛhika ti ɛmɔ dɔɛ, ɔ ti awosin tunmin dɔɛ.”

Pielɛ 'ba se kɛ ɔ nzi man Zozi

(Matie 26.57-58,69-75, Maaki 14.53-54,66-72, Zvan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Menian'n-mɔ kɔ hyɛ Zozi, bɛ nɔn yí kɔ hɔ tɛɛyífuɛ kpain nɔn awulo. Pielɛ si Zozi sɔ ɔ di yí fannvanndɔ. ⁵⁵ Anɔn b'a huan sɔn awulo nɔn afian. Pielɛ kɔ wɔlɔ ɔ kɔ tanlan bé mɔ bɛ gua sɔn nɔn anwɔn nɔn afian. ⁵⁶ Afanian kɔn kɔ nwun Pielɛ sɔn nɔn anwɔn ɛbeɛ. Ɔ kɔ nian Pielɛ koun, yí nwan: “Svanlan ɛhi kɔsɔ si Zozi sɔ bie!”

⁵⁷ Mɔ Pielɛ tɔli ɛjɔɛ sɔ'n, ɔ kɔ su akpɔlɔwa. Yí nwan: “Zozi sɔ'n, mɔn nzi man yí.”

⁵⁸ Ɔ hyɛli kaan, svanlan kɔn biekuɔ kɔ nwun yí, yí nwan: “Wɔ kɔsɔ wɔ, ɔ ti yí svanlan'n kɔn!”

Mɔ Pielɛ tɔli ɛjɔɛ sɔ'n, yí nwan: “Cɛɛɛ, nán yí svanlan'n kɔn y'ɔ le mín.”

⁵⁹ Kɔ yɔ dɔhyɔli kɔn kɔ sɔn. Svanlan kɔn biekuɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “Ɔ ti fɔ́n, svanlan ɛhi ti Zozi svanlan. Ɔ sanlin kɛ ɔ ti Galile mán nɔn anun ɛɔ svanlan.”

⁶⁰ M'ɔ hanlin sɔ'n, Pielɛ nwan: “Ɛjɔɛ'n mɔ ɛ ɛ kan'n, mɔn ndi man yí bɔ.” Anɔn Pielɛ anvan tɛ wɔ sɔ, kokolokoo! Akɔ kɔn kɔ bɔ. ⁶¹ Yé Mɔn kɔ bili yí nyin ɔ kɔ nian Pielɛ. Mɔ Pielɛ anyin tɔli yé Mɔn anyunnun'n, yí ti kɔ kaci ɛjɔɛ'n mɔ yé Mɔn hanlin heleli yí'n. Yé Mɔn nwan: “Ɛnɛ, asannan nán akɔ nɔn a bɔ'n, ɛ 'kan yí kpê nsan kɛ ɛ nzi man mín.” ⁶² Pielɛ kɔ fite ɔ kɔ sun seɛ kpa.

Bɛ 'ba hele Zozi ahɔlɔwa

(Matie 26.67-68, Maaki 14.65)

⁶³ Bé mɔ anɔn bɛ nian Zozi asɔ'n ɛ gɔlɔ yí nwɔn. ⁶⁴ Bɛ butu yí ti bɛ tutɔ yí kɔtɔɛ anɔn bɛ ɛ bisa yí kɛ: “Nwan yê ɔ'a tɔ wɔ kɔtɔɛ'n? Kele!” ⁶⁵ Ɛhi mɔ bɛ ɛ yɔ'n, anɔn ɛsɛ bɛ ɛ kan ɛjɔɛ ɛtɛ dɔn bɛ tia yí.

Bɛ nɔn Zozi 'ba hɔ mgbain'n-mɔ aja sɔ.

(Matie 26.59-66, Maaki 14.55-64, Zvan 18.19-24)

⁶⁶ Mɔ alɛ hɔnlin'n, Zufɔ mgbain'n-mɔ, nɔn tɛɛyífuɛ'n-mɔ nɔn mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ kɔ yia. Bɛ kɔ man bɛ kɔ fa Zozi bɛ kɔ a bé ja sɔ. ⁶⁷ Bɛ kɔ bisa bisa yí kɛ: “Kan kele yé maan yɛ tí. Asɔ *Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngvandefɔɛ'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

Zozi kɔ bua bé kɛ: “Sɛ mɔn kan mɔn kele ɛmɔ a, ɛmɔ ngɔ le ngɔ li man. ⁶⁸ Sɛ kɔsɔ mɔn bisa ɛmɔ kosuan kɔn an, ɛmɔ ngɔ

bua man mún bie. ⁶⁹ Nan kúkaala díe, Mân Baa'n 'ba tanlan tunminfoe Nyanmian'n fama su."

⁷⁰ Mò Zozi hanlín sò'n, bé kwalaa bé nwan: "Yí ti, Nyanmian Awa y'ò le wó?"

Zozi kò bua bé ke: "Emò le kan. N dí yí Wa."

⁷¹ Èhí a, bé nwan: "Yé mgbònnde man adanzié kún! Yé bóbò muonun y'a tí yí nwan nun ejòle."

23

*Be nvn Zozi 'ba hò Lòmòn kònmanna Pilatí aja sv
(Matie 27.1-2,11-14, Maakí 15.1-5, Zvan 18.28-38)*

¹ Èhí, mgbain'n-mò kwalaa kò jasú, be nvn Zozi kò hò *Pilatí aja sv. ² Pilatí anyunnun ébèle, be kò bò yí bú be kò tún yí ésvan ke: "Svanlan èhí le kele yé mân nvn anun menian'n-mò atin éte. Ó kan kele bé ke nán man be tua ajule'n be man belemgbín Sezaa. Èse yí nwan yí muonun ó tí *Kilisi, Belemgbín Ngvandefoe."

³ Mò be hanlín sò'n, Pilatí kò bisa Zozi ke: "Asú Zufu'n-mò belemgbín'n y'ò le wó ó?"

Zozi kò bua yí ke: "Yé wó nwan wò sv m'ò le kan nun ó."

⁴ Mò Zozi bualí èhí'n, Pilatí kò kací yí nyín tseyífoe mgbain'n-mò nvn meninsonman nvn anwòn élo. Yí nwan: "Mín nnwun man like éte mò svanlan èhí a yò ó."

⁵ Nan mò Pilatí hanlín sò'n, be kò han be kò fua sv ke: "Ó kele yé mân nvn anun menian'n-mò atin éte maan be jasú awaa akòmun anun. Ó'a bò yí bú Galile mân nvn anun élo, ó'a sún Zude mân'n líka kòlaatin dede ó'a ju Zoluzalemòn éwa."

Be nvn Zozi 'ba hò belemgbín Elòdí Antipasí aja sv

⁶ Mò Pilatí tli ejòle sò'n, ó kò bisa bé kosuan ke: "Yí ti, svanlan èhí fi Galile mân nvn?" ⁷ M'ò tli ke Zozi fi belemgbín Elòdí mân nvn anun'n, ó man be nvn Zozi kò hò Elòdí aja sv élo. Ó sanlín ke, temòn sò'n, anin belemgbín Elòdí kúsv fi Galile ó a Zoluzalemòn ébèle.

⁸ Mò Elòdí nwunlín Zozi'n, ó lílí yí nwòn fé. Ó sanlín ke be kan Zozi ejòle'n m'ò titi'n, nán ene bie ó. Kúsv ó nyanlín man atin bé nnyuan bé nyín yialí man lé. Elòdí jònlín ke anin Zozi 'ba yò asinbenwòn like kún kele yí. ⁹ Ó kò bisa bisa Zozi kosuan dòvn kpa. Nan kúsv Zozi ngò bua man ejòle fíí. ¹⁰ Anin tseyífoe mgbain'n-mò nvn mala nvn asú mgbain'n-mò wò ébèle. Ésvan mò be tònlin Zozi'n, ó tí man nzemunde. ¹¹ Elòdí nvn yí nzalafu'n-mò kò bú Zozi svanlan mgbán mgbán, be kò gúlú yí nwòn. Elòdí kò man be kò fa taladié kanlanman kún be kò wula Zozi. Ó kò man be nvn Zozi kò sa kò hò Pilatí anwòn élo. ¹² Cían sò kònmgbá'n, Elòdí nvn Pilatí be kacilí amanngvan. Daba, anin bé munnyuan be nni man.

Be 'ba bua Zozi ndεε be kun yí

(Matie 27.15-26, Maaki 15.6-15, Zvan 18.39-19.16)

¹³ Ehi, Pilatı kɔ yia *teeyıfue mgbain'n-mɔ, Izalayε mân nun asɔ mgbain'n-mɔ non bagua'n. ¹⁴ Ɔ kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun ke: “Emɔ a fa sɔanlan ehi a beɛ mín ke ɔ kele menian'n-mɔ atın ete. Emɔ anyunnun ewa, m'an bisa yí kosuan. Mın nnwun man ete fíı mɔ ɔ'a yɔ, mɔ yí ti yê emɔ a tun yí εsɔan'n. ¹⁵ Elɔdı kɔsɔ a nnwun man ete mɔ ɔ'a yɔ ɔ. Ɔ sanlın ke, ɔ a man be non yí a sa a a yé nwɔn ewa. Mɔ ye nwun yí nun'n y'ɔ le ke sɔanlan ehi yɔlı man ete fíı m'ɔ di ke be kun yí ɔ. ¹⁶ Yí ti, mın 'ba man be fin yí mgbale nán mın yaci yí nun.” [¹⁷ Be 'di *Paki fetı biala, ɔ di ke Pilatı man be yi bé mɔ b'a gua bé fiadı nın anun kɔn.]

¹⁸ Nan mɔ Pilatı hanlın ke ɔ 'man be fin Zozi mgbale nán ɔ yaci yí nun'n, bé kɔalaa bé nwan kɔ yɔ kɔn, be le tetian be kan ke: “Man be hún sɔanlan ehi! Yaci Balabası nun man yé!” ¹⁹ (Be tɔlı Balabası fiadı, ɔ sanlın ke ɔ kɔ man kulo nın asɔ menian'n-mɔ kɔ jasɔ awaa akɔmın anun, εse ɔ kɔ hun sɔanlan.)

²⁰ Kemɔ afı Pilatı kulo ke ɔ yaci Zozi nun'n, ɔ kɔ bisa bé kosuan biekun. ²¹ Anın menian'n-mɔ te tetian. Bé nwan: “Bubɔ yí kɔlɔwa sɔ! Bubɔ yí kɔlɔwa sɔ!”

²² Eɛe Pilatı kɔ bisa bé kosuan biekun. Yí kpê nsan nın asɔ, yí nwan: “Nyɔlıe ete benin yê ɔ'a yɔ ɔ? Mın nnwun man ete mɔ ɔ'a yɔ, m'ɔ di ke be kun yí ɔ. Ehika ati, mın 'ba man be fin yí mgbale nán mın yaci yí nun.”

²³ Be ngɔ li man ejɔle'n mɔ Pilatı le kan kele bé nın anwɔn bie. Anın be le tetian sele kpa be kan be kele Pilatı ke ɔ mán be búbɔ Zozi kɔlɔwa sɔ. Be le tetian dede Pilatı kɔ kpati kɔ sun bé atın dıe nın asɔ. ²⁴ Ɔ kɔ le bé ejɔle'n kɔ tɔ nun. ²⁵ Ɔ kɔ yaci Balabası nun. Ɔ sanlın ke Balabası sɔ'n m'ɔ manlın menian'n-mɔ jasɔlı awaa akɔmın anun εse ɔ hunlın sɔanlan mɔ be tɔlı yí fiadı'n, yí yê menian'n-mɔ bisalı Pilatı ke ɔ yáci yí nun ɔ. Mɔ Pilatı yılı Balabası'n, ɔ falı Zozi wulalı bé sa nun ke be yó yí ke be kulo ɔ.

Be 'ba bubɔ Zozi kɔlɔwa sɔ

(Matie 27.32-44, Maaki 15.21-32, Zvan 19.17-27)

²⁶ Mele mɔ be non Zozi 'kɔ'n, be non bian kɔn kɔ yia, ɔ fi yí ebolo. Be fele bian sɔ'n Simɔn. Ɔ fi kulo'n mɔ be fele yí Silenın nın asɔ. Nzalafı'n-mɔ kɔ hyı yí, be kɔ fa Zozi kɔlɔwa'n be kɔ sva yí ke ɔ fá ɔ sí Zozi sɔ. ²⁷ Anın bagua nın anun menian dɔn kpa si Zozi sɔ, be non mmalasua-mɔ. Anın mmalasua sɔ'n-mɔ le sun Zozi be yi awóle. ²⁸ Zozi kɔ kpε yí nın bé nwɔn elɔ, yí nwan: “Zoluzalemɔn mmalasua, nán be sun mín! Emɔ sún bé nwɔn non bé mma'n-mɔ! ²⁹ Ɔ sanlın ke mele'n le ba mɔ menian'n-mɔ 'ba han ke: ‘Nyıla hán mmalasua mɔ be ti mɔta, bé mɔ be wɔlı man baa lé, ɔ non bé mɔ be nnwanlın man baa lé'n!’ ³⁰ Mele sɔ'n, menian'n-mɔ 'ba han kele mmɔka'n-mɔ ke: ‘Mmɔka, emɔ túlu be gúa yé sɔ!’ Eɛe be 'kan be kele kɔnnɔnɔnman'n-mɔ ke: ‘Emɔ

fá yé fía!' ³¹ Mín mǝ n dǝ kǝ baka emanlan'n, sǝ bǝ lǝ yǝ mín sva a, anǝn ǝmǝ mǝ bǝ tǝ kǝ baka yulǝwa'n, yǝ diǝ bǝ ngan man ǝmǝ ǝjǝlǝ kún!"

³² Mǝlǝ mǝ bǝ nǝn Zozi 'kǝ'n, anǝn kodiawu nnyuan kǝsǝ wǝ nun. Bǝ lǝ kǝ a hun bǝ. ³³ Bǝ hǝlǝ dede mǝ bǝ juli lǝka'n mǝ bǝ fǝlǝ yǝ "Tile kangǝ'n", bǝ kǝ bǝbǝ Zozi kulǝwa nǝn asǝ ǝbǝlǝ. ǝsǝ bǝ kǝ bǝbǝ kodiawu nnyuan'n kǝsǝ kulǝwa sǝ. Nunhan kǝn wǝ Zozi fama sǝ, nunhan kǝn kǝsǝ wǝ yǝ bǝ sǝ. ³⁴ [Mǝ bǝ bǝbǝlǝ Zozi kulǝwa nǝn asǝ'n, yǝ nwan: "Mín Sǝ, yaci bǝ nǝwǝn sa ce bǝ. ǝ sanlǝn kǝ bǝ nzǝ man mǝ bǝ lǝ yǝ ǝ."] Nzalafǝ'n-mǝ kǝ hyǝn tondo bǝ kǝ hye yǝ nǝwǝn taladiǝ'n-mǝ.

³⁵ Bagua'n jin ǝbǝlǝ ǝ lǝ nǝan. Zufǝ mgbain'n-mǝ lǝ kan bǝ gǝlǝ Zozi anwǝn kǝ: "ǝ a lǝ ǝhǝnǝn-mǝ ati, yǝ mǝ yǝ nwan ǝ tǝ Kilisi'n, Belemgbǝn Ngǝandǝfǝvǝ'n, mǝ Nyanmǝian a yǝ yǝ'n, ǝ lǝ yǝ muonun yǝ nǝwǝn ǝ!"

³⁶ Nzalafǝ'n-mǝ kǝsǝ kǝ gǝlǝ yǝ nǝwǝn. Bǝ kǝ hyǝn yǝ nǝwǝn ǝlǝ, bǝ kǝ man yǝ nzannvin. ³⁷ Bǝ nwan: "Sǝ Zufǝ'n-mǝ belemgbǝn'n yǝ lǝ wǝ a, de wǝ muonun wǝ nǝwǝn ǝ!"

³⁸ Bǝ kǝ hǝlǝ ǝjǝlǝ bǝ kǝ bǝ yǝ ti sǝ ǝbǝlǝ kǝ: "Sǝanlan ǝhǝ tǝ Zufǝ'n-mǝ belemgbǝn."

³⁹ Kodiawu nnyuan'n mǝ b'a bǝbǝ bǝ kulǝwa nǝn asǝ'n, bǝ nunhan kǝn kǝ kǝpǝ yǝ nzǝba kǝ: "Nǝn Kilisi'n, Belemgbǝn Dǝfǝvǝ'n yǝ lǝ wǝ ǝ? De wǝ ti nǝn de yǝ kǝsǝ yǝ ti ǝ!"

⁴⁰ Kodiawu kǝn'n kǝ totua yǝ manngǝn'n, yǝ nwan: "ǝ nzulo man Nyanmǝian! ⁴¹ Yǝ ǝpǝnnian diǝ'n mǝ bǝ lǝ pǝnnin yǝ'n, yǝ nǝn ǝ. ǝ sanlǝn kǝ yǝ nyǝlǝ'n-mǝ anwǝn yǝ bǝ lǝ nǝan bǝ pǝnnin yǝ ǝ. Nan yǝ mǝ bǝ lǝ pǝnnin yǝ kǝ yǝ'n, ǝ'a nyǝ man like ǝtǝ."

⁴² M'ǝ hanlǝn sǝ yueli'n, ǝ kacili yǝ nǝn Zozi anwǝn ǝlǝ a, yǝ nwan: "Zozi, man wǝ ti kǝci mín mǝlǝ mǝ ǝ 'di belemgbǝn'n."

⁴³ Zozi nwan: "Mǝn kan yǝ ananhǝlǝ mǝn kele wǝ kǝ, ǝnǝ, ǝ nǝn mín yǝ 'tanlan Nyanmǝian anwǝn ǝlǝ."

Zozi ewue'n

(Matie 27.45-56, Maakǝ 15.33-41, Zǝan 19.28-30)

⁴⁴ Anǝn b'a bǝ kǝ yǝ sǝnzǝjinlan, mǝn nǝn anǝn lǝka kwalaaatin kǝ lu dede ǝyua dǝǝ nǝan. ⁴⁵ Sǝnzǝ'n kǝ fia bǝkǝǝ. Mgbǝnǝn ǝtanlan'n m'ǝ wǝ Nyanmǝian Sua Nwannzan-nwannzan nǝn anǝn'n kǝ sua sǝsǝ nnyuan. ⁴⁶ Zozi kǝ tǝan nǝn sǝlǝ kǝpǝ, yǝ nwan: "Baba, mǝn fa mín ǝkala'n mǝn wula wǝ sa nǝn." M'ǝ hanlǝn sǝ nǝn ala yǝ wuli ǝ.

⁴⁷ Mǝ *Lǝmǝn nzalafǝ kpain'n nǝwǝnlin yǝ sǝ'n, ǝ kǝ yǝ Nyanmǝian aye kǝ: "ǝ tǝ ananhǝlǝ, sǝanlan ǝhǝ tǝ sǝsǝfǝvǝ." ⁴⁸ Bǝ kwalaa mǝ bǝ tuli woo bǝ walǝ nǝanlin Zozi ǝhuan'n, bǝ nǝwǝnlin ǝjǝlǝ m'ǝ walǝ ǝ. Sǝan'n mǝ bǝ 'sa bǝ kǝ'n, anǝn afǝ alǝbabǝ a han bǝ. ⁴⁹ Zozi amannngǝn'n-mǝ, bǝ nǝn mmalasua'n-mǝ mǝ bǝ si yǝ sǝ sunmin Galilǝ mǝn nǝn anǝn'n, bǝ jin mǝva yǝ bǝ lǝ nǝan ǝ.

*Zozi esie'n**(Matie 27.57-61, Maaki 15.42-47, Zvan 19.38-42)*

⁵⁰ Anin Zufu'n-mo kpain kun wo ebele. Be fele yi Zozefu. O fi Zufu kulo'n mo be fele yi Alimate nun asu. O ti svanlan mo yi ti anun ti kpa ese o ti sese. ⁵¹ Be holi yiali mo Zufu mgbain'n-mo 'fa Zozi anwon ajonlin ete'n, Zozefu so nun a mgbinlin man. O sanlin ke yi die, o le nwonnede Nyanmian Belemgbin Man'n. ⁵² O ko ho ko to Pilati o ko sele Zozi fuin'n. ⁵³ Mo Pilati manlin atin'n, Zozefu ko yi Zozi fuin'n fi kulowa nun asu. O ko fa kisaan ko fofa yi nwon o ko ho ko sie yi seka kun anun. Seka so'n, b'a koto yi ebota nun, ese anin be sieli man svanlan nun le. ⁵⁴ Cian so'n ti ya. Yi nsoaba, anin enwonmian ele cian'n le bo yi bu.

⁵⁵ Mmalasua'n-mo mo anin be si Zozi so sunmin Galile man nun anun'n, be non Zozefu y'o holi seka nun asu o. Be nianlin seka'n o non ke be kpnlun be sieli Zozi'n. ⁵⁶ M'o yoli so yueli'n, be ko sa be ko ho awulo. Be ko kpnnede kpnnede alufanlan non anatili-mo mo be 'fa be sesie Zozi fuin'n. Be ko le be enwonmian *enwonmian ele cian'n ke mala'n kele'n.

24*Zozi ewuetinng'e'n**(Matie 28.1-10, Maaki 16.1-8, Zvan 20.1-10)*

¹ Mo le nin alibahan, mmalasua'n-mo ko fa alufanlan'n non anatili'n-mo mo be kpnnedeli be sieli'n be ko ho Zozi seka nun asu. ² Ebue'n mo be fali be nyinlin seka nun anvan'n, be 'ko a ju a, b'a kunndo ebue so'n b'a sie ahanmian. ³ Be ko wulu seka nun anun, kusu be ngo nwun man ye Min Zozi fuin'n. ⁴ Ejole'n ko sin be nwon. Ebele ala, menian nnyuan ko yi be nwon ko hele be. Menian nnyuan so'n-mo wowula taladie nvufue nyhyien. ⁵ Esulo ko han mmalasua'n-mo, be ko sisi be ti asi. Menian nnyuan'n ko bisa be ke: "Svanlan'n mo yi nyin wo so'n, o yo se mo ewue mma'n-mo afian ye emo le kpnnede y'in? ⁶ O non man ewa, nan o fi ewue nun o'a tinng'e. Mele mo anin o te wo Galile man nun anun'n, emo ati kaci ejole'n m'o hanlin heleli emo'n. ⁷ O hanlin heleli emo ke: 'O fata ke be yi Man Baa'n be man menian etefue'n-mo. Be 'bubo yi kulowa so be kun yi. Nan yi cian nsan nun asu, o fi ewue nun o 'tinng'e.'" ⁸ Mo menian nnyuan'n hanlin so'n, mmalasua'n-mo ati kacili ejole so'n-mo mo Zozi hanlin'n.

⁹ Be fi seka nun asu, be ko ho ko bo ejole so'n kwalaa be ko hele Zozi menian bulu non kun'n o non ehinlin-mo kvalaatin. ¹⁰ Mmalasua'n-mo mo be hanlin ejole so'n be heleli mmofue'n-mo'n y'o le Mali m'o fi Magidala'n, Zvanin, Zvaki anin Mali, o non mmalasua ehinlin-mo mo be non be holi seka nun asu'n. ¹¹ Mmofue'n-mo buli ejole'n mo mmalasua'n-mo hanlin heleli be'n ke elalie. Ehika ati, mmofue'n-mo a nne man ejole so'n b'a nni man. ¹² Nan kusu, Pielu jasulu, o nwanndili o holi seka nun

asɔ. M'ɔ juli ɛɔ'n, ɔ hanlin yí nwɔn asɔ ɔ nianlin sɛka nin anun. Kisaan'n mɔ be falɔ fɔfɔlɔ Zozi anwɔn nin ala yê ɔ nwunlin yí sɛka nin anun ɔ. M'ɔ nwunlin yí sɔ'n, ejɔlɛ'n sinlin yí nwɔn, ɔ salɔ hɔlɔ yí awulo.

Emayusɔ atɔn nin asɔ

(Maakɔ 16.12-13)

¹³ Mɔlɛ cɔan sɔ'n kɔnmgba, anun Zozi menian'n-mɔ anun nnyuan lɛ kɔ kulo'n mɔ be fɛlɛ yí Emayusɔ nin asɔ. Zoluzalɛmɔn nɔn Emayusɔ, cilo bulu ɔ nɔn kɔn y'ɔ wɔ bɛ afian ɔ. ¹⁴ Anun Zozi menian nnyuan sɔ'n lɛ kan ejɔlɛ'n kwalaa m'ɔ tɔlɔ Zoluzalɛmɔn nin anwɔn ejɔlɛ. ¹⁵ Mɛlɛ mɔ anun be lɛ kan ejɔlɛ sɔ'n-mɔ be su yí bɔsɔ akpɔlɔwa'n, Zozi muonun kɔ kpɔ bɛ ɔ nɔn bɛ be kɔ san nun. ¹⁶ Nan kɔsɔ b'a nnwun man Zozi nzɔlɛ. ɔ sanlin kɛ ɔ tɔ kɛ like bie a hala bɛ nyɔn.

¹⁷ Zozi kɔ bisa bɛ kɛ: “Nzu like dɛ anwɔn akpɔlɔwa yê ɛmɔ lɛ tia kɔ a, anun ɛmɔ lɛ su'n?”

Mɔ Zozi bisalɔ bɛ kosuan sɔ'n, be kɔ jejinlan, bɛ nyunnun kunngoun. ¹⁸ Bɛ nunhan kɔn, be fɛlɛ yí Keleyopasɔ, ɔ kɔ bua Zozi kɛ: “Bode'n mɔ ɔ'a si ɛlɛnyuan ɛhɔ'n, yí ti, wɔ ngɔnmɔn cein ala yê ɛ wɔ Zoluzalɛmɔn ɛbele mɔ ɛ tɔlɔ man ejɔlɛ sɔ nin ɔ?”

¹⁹ Zozi kɔ bisa bɛ kɛ: “Anun nzu ejɔlɛ dɛ ɔ?”

Be kɔ bua yí kɛ: “Ejɔlɛ a tɔ Zozi m'ɔ fi Nazaletɔ'n. Anun Zozi tɔ kpɔmanfɔɛ m'ɔ le tunmin. Yí nyɔlɛ'n-mɔ nɔn yí nɔan ejɔlɛ nin anun, ɔ'a hele wɔ Nyanmɔan nɔn menian'n-mɔ anyunnun kɛ ɔ le tunmin. ²⁰ Yê tɛɛyɔfɔɛ mgbain'n-mɔ nɔn yê mân nin asɔ mgbain'n-mɔ, b'a yɔ yí a man maan b'a bɔbɔ yí kolɔwa sɔ b'a hun yí. ²¹ Yê afan, yɛ leli yɛ lili kɛ, yí dein yê Nyanmɔan a sɔan yí kɛ ɔ bála a a le Izalayɛ mân nin ati ɔ. Nan kɔsɔ, kɛ bode sɔ'n sili'n, ɛnɛ tɔ yí cɔan nsan. ²² ɔ tɔ ananhɔlɛ kɛ yê fâ nin anun mmalasua mmie-mɔ a han asinbenwɔn ejɔlɛ b'a hele yê. Asinbenwɔn ejɔlɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ, ɛnɛ alɔbahɔan be hɔlɔ Zozi sɛka nin asɔ a, ²³ be ngɔ nwun man yí fuin'n. Be fi sɛka nin asɔ be kɔ sa be kɔ a. Be kɔ han be kɔ hele yê kɛ nyanmɔansɔ mmɔfɔɛ-mɔ a yɔ bɛ nwɔn a hele bɛ. Mmɔfɔɛ sɔ'n-mɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ Zozi anyɔn wɔ sɔ. ²⁴ Yê manngɔn'n mmie-mɔ kɔ hɔ sɛka nin asɔ. Be nwunlin ninngɛ'n-mɔ kwalaa kɛ mmalasua'n-mɔ kpɔnlin hanlin yí'n. Kɔsɔ, Zozi muonun dɛ, b'a nnwun man yí.”

²⁵ ɛhɔ a, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “Mmelenzua tomgban! ejɔlɛ kwalaa mɔ Nyanmɔan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ a hele'n, yí bu ɛtɛ yɔ sɔ man ɛmɔ o! ²⁶ Asɔ, ɔ nze nvata man kɛ *Kilisi'n, Belemgbin Ngɔandefɔɛ'n, ɔ nwún amannɔnhunlin sɔ'n nán ɔ wɔlɔ yí anunminnyanmɔn nin anun ɔ? ²⁷ Mɔ Zozi hanlin sɔ yuelɔ'n, yí nwɔn ejɔlɛ m'ɔ wɔ ɛhele Ejɔlɛ nin anun'n, ɔ kɔ

hehele bé nun. Ɔ kɔ bɔ yí bɔ Moyizí kalata dié'n-mɔ asu ɔ kɔ ju mgbɔmanfɔe'n-mɔ dié'n-mɔ asu."

²⁸ Mɔ be hɔli dede mɔ be ka kaan be ju kulo'n mɔ be le kɔ sɔ nun asu'n, Zozi yɔli ke sɔanlan m'ɔ le kpe nun ɔ kɔ mɔa ɔ. ²⁹ Menian nnyuan'n kɔ hyi Zozi kɔ sie, bé nwan: "Da yé nwɔn ewa. Ɔ sanlin ke alíe a san a yue." Mɔ be hanlin sɔ'n, Zozi kɔ tie ɔ nɔn bé be kɔ hɔ awulo.

³⁰ Zozi nɔn bé be kɔ tetanlan tɔbilí nun anwɔn. Ɔ kɔ fa kpaɔn'n ɔ kɔ la Nyanmian así. M'ɔ lali Nyanmian así yueli'n, ɔ kɔ bu kpaɔn nun anun ɔ kɔ man bé. ³¹ Zozi falí kpaɔn'n manlin bé ala a, bé nyin'n kɔ buke be kɔ nwun yí nzɔle. Nan kɔsɔ Zozi nwannyanlin bé nyunnun ebele. ³² Mɔ Zozi hɔli'n, be le kan be kele bé nwɔn ke: "Atunnun, mele mɔ ɔ 'tutu Ehele Ejɔle nun abu ɔ kele yé'n, yí ti yê anin yé ahɔnlin a tɔ yé nun a man y'a li fe kpa nún ɔ."

³³ Ebele ala, be kɔ jasɔ be kɔ sa bé nzin Zoluzalemɔn. Be kɔ 'ju a, Zozi menian bulu nɔn kɔn'n nɔn bé manngɔn'n-mɔ a yia. ³⁴ Be le kan ke: "Yé Mún fi ewue nun a tinngɛ sakpa! Simɔn a nwun yí!" ³⁵ Menian nnyuan'n mɔ bé kɔsɔ be fi Emayusí be juli ebele'n, ejɔle mɔ Zozi hanlin heleli bé atunnun, ke ɔ kpɔnlin yɔli mɔ be nwunlin Zozi nzɔle mele mɔ ɔ 'fa kpaɔn'n man bé'n, be kɔ han yí kwalaa be kɔ hele ehɔnlin-mɔ.

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele yí menian'n-mɔ

(Matie 28.16-20, Maaki 16.14-18, Zvan 20.19-23, Junman'n 1.6-8)

³⁶ Mele mɔ anin bé nɔan wɔ sɔ be le kan ejɔle sɔ'n, fian, Zozi kɔ fite bé afian ebele, yí nwan: "Emɔ mán bé lɔa cíci bé nwɔn!"

³⁷ Mɔ be nwunlin Zozi'n, esulo hanlin bé ese bé nwɔn ngɔmɔa tuli. Ɔ sanlin ke be jɔnlin ke b'a nwun enwɔnmɔn. ³⁸ Zozi kɔ bisa bé ke: "Nzuke ati yê emɔ sulo sɔa ɔ? Nzuke ati yê emɔ ajɔnlin'n tɔ nnyuan nnyuan ɔ? ³⁹ Emɔ nían mún sa'n-mɔ nɔn mún ja'n-mɔ! Emɔ nwun yí ke mún ɔ! Emɔ hán mún be nían. Ɔ sanlin ke enwɔnmɔn le man anwɔnnaan ɔ nɔn bowe ke n ne yí mɔ emɔ nwun mún'n."

⁴⁰ Mɔ Zozi 'kan ehí kele bé'n, anin ɔ le fa yí sa'n-mɔ nɔn yí ja'n-mɔ kele bé. ⁴¹ Ejɔle'n kɔ yɔ bé fe sɔnman, ese ɔ kɔ sin bé nwɔn dede be ngɔala be nnwun man ke ɔ tɔ ananhɔle ɔ. Ehí a, Zozi kɔ bisa bé ke: "Asu emɔ le like ewa mɔ be di ɔ?" ⁴² Mɔ Zozi bisali bé kosuan sɔ'n, be kɔ fa ejue ndɔan be kɔ man yí. ⁴³ Ɔ kɔ li ejue sɔ'n bé nyunnun ebele.

⁴⁴ M'ɔ lili yueli'n, yí nwan: "Mele mɔ anin mún nɔn emɔ ye te tɔ'n, n ganlin n geleli emɔ ke, mún nwɔn ejɔle'n kwalaaatin mɔ b'a hele wɔ Moyizí mala nun anun, mgbɔmanfɔe'n-mɔ kalata nun anun, ɔ nɔn Izalayɛ ejue etɔe kalata nun anun'n, ɔ di ke ɔ kpɔn sɔ. Ejɔle sɔ nun a kpɔn sɔ."

⁴⁵ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ buke bɛ ajɔnlɔn'n maan bɛ kɔ ti Ehelɛ Ejɔlɛ nɔn abɔ. ⁴⁶ Ehika ati, Zozi kɔ han kɔ hele bɛ ke: "E 'nwun ejɔlɛ mɔ b'a helɛ'n: ɔ di ke *Kilisi'n, Belemgbin Ngɔvandefɔɛ'n, nwun amannɔnhunlun bɛ kun yɪ. Bɛ kun yɪ a, yɪ cɪan nsan nɔn asɔ, ɔ fi ewue nun ɔ 'tinnge. ⁴⁷ Eɛɛ ɔ fata ke Kilisi'n, Belemgbin Ngɔvandefɔɛ'n, dunman nun, bɛ bɔ yɪ bɔ Zoluzalemɔn ewa, bɛ bɔ Ejɔlekpa'n bɛ kele eyuadi nɔn anun menian'n-mɔ kɔalaatin maan bɛ kaci bɛ abalabɔ'n bɛ fa bɛ nwɔn bɛ man Nyanmian nɔn b'a nyan ete face. ⁴⁸ Emɔ di ejɔlɛ sɔ nɔn anwɔn adanzɪɛ. ⁴⁹ Like'n mɔ mɪn Si a fa a bɔ emɔ anɔhɔba'n, mɪn muonun mɪn 'ba man ɔ ba emɔ sɔ. Nan kusɔ, emɔ tɔnlan Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ ewa dede maan anwunno tunmin'n wɔlɔ emɔ nun."

Zozi 'ba fɔ kɔ nyanmiansɔ

(Maaki 16.19-20, Junman'n 1.9-11)

⁵⁰ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ nɔn bɛ bɛ fi kulo nɔn anun bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ hɔ Betanin afan. Ebelɛ, Zozi kɔ kuku yɪ sa'n-mɔ anwunno ɔ kɔ yeyila bɛ sɔ. ⁵¹ Melɛ mɔ ɔ 'yeyila bɛ sɔ'n, ɔ nɔn bɛ bɛ afian kɔ ti, ɔ kɔ fɔ kɔ hɔ nyanmiansɔ. ⁵² Zozi menian'n-mɔ diɛ, mɔ bɛ sɔli yɪ yueli'n, bɛ le fɛ elie kpili kpa bɛ kɔ sa bɛ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. ⁵³ Temɔn biala bɛ gua Nyanmian awulo nɔn anun bɛ yɪ yɪ ayɛ.

EJOLEKPA 'N MƏ ZUAN HELELI'N

M'ə wə nun'n

Nwan swanlan di'e y'ə le Zvan? Anun Zvan non yí nianman bian Zvaki, be wə Zozi mməfube bulu non nnyuan nun anun. Anun, be non bé sɪ Zebede, be di asue nun junman be cɪ ejue Galile asue nun anun. Əhi, mə Zozi feleli bé'n, be yacili asue nun junman'n mə be di'n be sili yí sv. Ɔ fi ebele, be kacili Zozi amanngon kpa. Ejolekpa'n mə Zvan heleli nun anun, ə mmə man yí muonun yí dunman, nan ejole m'ə kan'n y'ə le "swanlan'n mə Zozi kulo yí'n" (yí ti 13.23). Ɔ kan sə ə bebele yí nwon asɪ. Mele mə be bubəli Zozi kuləwa nun asv'n, Zozi falɪ yí nin Mali ə wulalı Zvan asa nun ke ə nían yí sv mán yí (19.25-27).

Ejolekpa əhi anun, Zvan le kele yé ke Zozi Kilisi tɪ Si'e Nyanmian Bangəb. Ɔ swanlin yí Wa Zozi asie nun asv ewa ke ə wú wə yé ete'n-mə dunman nun maan swanlan biala m'ə kə le yí kə li'n nyan nyanmiansv ngvan m'ə le man ayuelie'n (3.16).

Zvan le kele yé ke Zozi kan yí "dəe" nun anwon ejole (2.4; 7.30; 8.20; 12.23,27, 13.1; 16.32; 17.1). "Dəe" sə'n y'ə le Zozi ewue'n non yí anunminnyanmon eyie temon'n. Əhika ati, Zvan a hye yí Ejolekpa nun anun nnyuan. Alimva di'e nun anun, ye nwun ninngə mə Zozi yəli asannan nán yí dəe nun a ju'n (yí ti 1-12). Zvan le kan Zvan Batisi adanzie'n m'ə lili yí Zozi anwon'n, ə non ke ə kpɪnlɪn yəli mə Zozi feleli yí alimva menian'n-mə nun anwon ejole. Ye nwun yí ke Zozi həli Zoluzalemənon dəon kpa mele mə Zufv'n-mə 'di bé feti'n-mə'n. Zozi non menian'n-mə jɔjəli, ə heheleli bé ninngə m'ə sv ebve. Zozi yəli asinbenwon ninngə dəon, nan Zvan a kpa nun nzəle nsv ala m'ə kele yé ke Zozi tɪ Nyanmian Awa sakpa.

M'ə tə sv nnyuan nun anun, Zvan le kan ninngə mə Zozi yəli mele mə yí dəe'n juli nun anwon ejole (yí ti 13-21). Nəsoba mə yí alie cɪn an, be 'kun Zozi'n, ə non yí menian bulu non nnyuan'n be didili, ə manlin bé afotu, ə yəli bé ti asənon. Ese Zvan le kele yé ke Zozi kpɪnlɪn wuli ə tinngeɪ, ese ə yɪli yí nwon ə heleli yí menian'n-mə'n. Kalata nun agualie nun, Zvan le kele yé ke ə kpɪnlɪn yəli mə Zozi non yí menian'n-mə yialɪ Galile asue nun anvan'n.

Zozi Kilisi tɪ Nyanmian Anvan Ejole

¹ Abəbə nun anun, mə Nyanmian 'bə ninngə kəlaatin'n, anun swanlan kən wə ebele. Swanlan sə'n, be fele yí Nyanmian Anvan Ejole. Ɔ non Nyanmian yê be tɪ ə. Ɔ tɪ Nyanmian sakpa. ² Abəbə nun anun, swanlan sə'n non Nyanmian yê be

ti ɔ. ³ Nyanmian nanndɔlɔ yí sɔ y'ɔ bɔlɔ ninngɛ kɔvalaatin ɔ. Like fíí nnɔn man ɛbɛɛ mɔ Nyanmian a nnanndɔ man yí sɔ ɔ'a mmɔ man ɔ. ⁴ Ngɔan baka'n y'ɔ le yí. Yê ngɔan baka sɔ'n y'ɔ ti menian'n-mɔ kanlannɛ nɔn ɔ. ⁵ Kanlannɛ sɔ'n ɛ ta awosin mân nɔn anun. Awosin'n nwan ɔ 'fia kanlannɛ nɔn anyin. ɔ mantanlɔn yí dede a, ɔ'a ngɔala man yí nyin fia.

Zvan Batisi adanzɛ m'ɔ lili'n

⁶ ɔ wɔ ɛbɛɛ dede a, cian kɔn Nyanmian kɔ yi sɔanlan kɔn asɛ nɔn asɔ ɛwa kɛ ɔ lí adanzɛ. Sɔanlan sɔ'n, bɛ fɛɛ yí Zvan. ⁷ Zvan walɔ kanlannɛ nɔn anwɔn adanzɛ elie maan menian'n-mɔ kwalaa nanndɔ yí sɔ bɛ de kanlannɛ sɔ'n bɛ di. ⁸ Nán kɛ yí y'ɔ ti kanlannɛ nɔn ɔ, nan ɔ walɔ kanlannɛ nɔn anwɔn adanzɛ elie.

⁹ Kanlannɛ kpa sɔ'n m'ɔ man menian'n-mɔ kwalaa nwun asɔ'n ɛ ba mân nɔn anun. ¹⁰ ɔ walɔ juli asɛ nɔn asɔ ɛwa. Yí yê Nyanmian man ɔ sesielɔ eyuadɔ nɔn ɔ. Kɔsɔ menian dɔɔn a mmu man yí like. ¹¹ ɔ walɔ menian'n mɔ Nyanmian falɔ bɛ yɔlɔ yí diɛ'n-mɔ afian, bɛ kɔsɔ bɛ dɔɔn, b'a nne man yí. ¹² Nan kɔsɔ mmie-mɔ leli yí. Menian sɔ'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ leli yí bɛ lili'n, ɔ'a man bɛ atɔn maan b'a kaci Nyanmian amma. ¹³ Nyanmian mma'n mɔ b'a kaci'n, nán kulo sɔanlan tunmin nɔn kɛ belenzua nɔn balasua bɛ wa mɔ b'a wɔ yí ɔ. Nan Nyanmian muonun yê ɔ'a fa ngɔan fɔfɔɛ sɔ'n ɔ'a man bɛ ɔ.

¹⁴ Nyanmian Anɔan Ejɔɛ nɔn a kaci yí nwɔn kulo sɔanlan, ɔ a a tanlan yé afian ɛwa. ɔ'a nwun yé nwɔn anwunnvoe kpili kpa. ɛsɛ ɔ'a yi Nyanmian ɔ'a hele yé yuein. Y'a nwun yí anunminnyanmɔn'n, anunminnyanmɔn'n mɔ Siɛ Nyanmian falɔ manlɔn yí'n. ɔ sanlɔn kɛ ɔ ti yí Bangɔɔ. ¹⁵ Sɔanlan sɔ nɔn anwɔn ejɔɛ yê Zvan tianlɔn nɔn hanlɔn nɔn ɔ. Yí nwan: "Sɔanlan ɛhɔ yê n ganlɔn kɛ ɔ li mín nzin ɔ ɛ ba nɔn ɔ. ɔ ti kpili tala mín. ɔ sanlɔn kɛ ɔ ti asɔ dahuu." ¹⁶ ɛhɔ, anwunnvoe baka'n m'ɔ ti nɔn ati, ɔ'a yeyila yé sɔ. ɛsɛ bɔbɔ, ɔ tɛ yeyila yé sɔ kpili kpa. ¹⁷ Afɔ, daba Nyanmian nanndɔlɔ yé nan *Moyizɔ asɔ yê ɔ falɔ yí mala'n manlɔn yé ɔ. Nan sian diɛ, Nyanmian nanndɔ Zozi Kilisi asɔ ɔ'a nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ'a hele yé ananhɔɛ atɔn'n. ¹⁸ Sɔanlan fíí nwunlɔn man Nyanmian lé. Nan Nyanmian Bangɔɔ Zozi m'ɔ ti Nyanmian'n, m'ɔ mantan Siɛ'n, yí y'ɔ man yɛ nwun yí ɔ.

*Zvan Batisi 'ba han yí muonun yí ɛwale nɔn anwɔn ejɔɛ
(Matie 3.1-12, Maaki 1.1-8, Luku 3.1-18)*

¹⁹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Zvan ɛ sɔnɔn menian wɔ asue Zuludɔn nɔn anzin ɛɔ lika kɔn. Zoluzalemɔn Zufɔ mgbain'n-mɔ kɔ ti. Cian kɔn, bɛ kɔ sɔan Nyanmian *tɛɛyifɔɛ mmie-mɔ nɔn *Levifɔɛ kɔsɔ mmie-mɔ, bɛ kɔ a kɔ tɔ Zvan, bɛ nwan: "Zvan, wɔ muonun, nwan sɔanlan diɛ y'ɔ le wɔ?"

20 Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zvan kpacɪ nun ɔ hanlɪn yɪ ananhɔle yuein heleli bɛ ke: "Nán *Kilisi'n y'ɔ le mín."

21 Mɔ Zvan buali bɛ sɔ'n, bɛ nwan: "Sɛ nán yɪ y'ɔ le wɔ a, anɪn nwan sɔanlan dɪe kpa y'ɔ le wɔ? *Eli y'ɔ le wɔ anaan?"

Zvan nwan: "Nán Eli y'ɔ le mín."

Esɛ be kɔ bisa yɪ biegun ke: "Anɪn Nyanmɪan *Kpɔmanfɔe'n y'ɔ le wɔ ɔ?"

Zvan nwan: "Cɛcɛ."

22 Ejɔle ehi kɔ sin bɛ nwon, bɛ nwan: "A! Anɪn nwan sɔanlan dɪe bɔbɔ kpa y'ɔ le wɔ? Bua yɛ bie maan ye hɔ hán hɛle bɛ mɔ be sɔanlɪn yɛ'n. E bu wɔ nwon ke nwan y'ɔ le wɔ?"

23 Ehi a, Zvan nwan: "Sɔanlan'n mɔ Nyanmɪan Kpɔmanfɔe *Ezayi lili mɔa hanlɪn yɪ nwon ejɔle ke:

Sɔanlan kɔn le tɪan ewâ nun anun elo ke:

'Emɔ sésie yɛ Mɪn atɪn'n!'

sɔanlan sɔ'n y'ɔ le mín."

24 Bɛ mɔ be sɔanlɪn bɛ Zvan anwon elo'n mmie-mɔ tɪ *Fal-sifɔe. 25 Bɛ nwan: "Sɛ nán Kilisi'n y'ɔ le wɔ, sɛ nán Eli y'ɔ le wɔ, esɛ sɛ nán Nyanmɪan Kpɔmanfɔe'n y'ɔ le wɔ a, anɪn nzuke atɪ yɛ e sɔnɪn menian'n-mɔ ɔ?"

26 Mɔ be bisali kosuan sɔ'n, Zvan nwan: "Mín dɪe, n ne nzue yɛ mɪn fa mɪn sɔnɪn ɔ, nan sɔanlan kɔn wɔ emɔ afian ebɛle, emɔ nzɪ man yɪ. 27 Sɔanlan sɔ'n fi mín nzin ɔ le ba, mɪn nze nvata man ke mɪn nyannjɪ yɪ ja mgbabɔa nyanman'n bɔbɔ mgban ɔ."

28 Ejɔle ehi kɔalaa sɪnlɪn Betanin, asue Zuludɪn nɪn ebue kɔn elo, lika mɔ anɪn Zvan sɔnɪn menian'n-mɔ'n.

Nyanmɪan Bɔa Baa'n y'ɔ le Zozi

29 Mɔ be hanlɪn ehi yuelɪ'n, yɪ alɪe hɪnlɪn, Zvan 'tɔ yɪ nyɪn an, anɪn Zozi le ba yɪ nwon ebɛle, yɪ nwan: "E 'nwun Nyanmɪan *Bɔa Baa'n, Nyanmɪan 'ba fa yɪ yɪ mân nɪn atɪ tɛe ɔ tu yɪ etɛ'n kɔ. 30 Yɪ dein yɛ n ganlɪn yɪ ejɔle ke: 'Sɔanlan kɔn li mín nzin ɔ le ba, ɔ tɪ kpili tala mín. ɔ sanlɪn ke ɔ tɪ asɪ dahuu.' 31 Mɪn nzɪ man yɪ daba. Nan kemɔ ɔ fata ke Izalayɛ amma'n-mɔ nwun yɪ'n, yɪ tɪ yɛ Nyanmɪan a sɔan mín ke m mála n vá nzue n zɔnɪn bɛ ɔ."

32 Ehi, Zvan lili Zozi anwon adanzɪe ke: "Mɪn kan mɪn kele emɔ ke, m'an nwun ke Wawe Nwanzan-nwanzan'n fi nyanmɪansɔ ke abubule ɔ'a ju ɔ'a tanlan yɪ sɔ. 33 Mín bɔbɔ muonun, anɪn mɪn nzɪ man yɪ sɔanlan ehɔle kɔn'n, nan Nyanmɪan a han a hele mín ke: 'Sɔanlan'n mɔ e kɔ nwun ke mín Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ ju kɔ tanlan yɪ sɔ'n, sɔanlan sɔ'n yɛ ɔ 'fa Wawe sɔ'n sɔnɪn menian'n-mɔ ɔ.' 34 Ejɔle sɔ'n mɔ m'an nwun yɪ mín nyunsɔ nɪn atɪ, mɪn dɪ yɪ nwon adanzɪe ke ɔ tɪ Nyanmɪan Awa sakpa."

Zozi 'ba fɛle yɪ alimɔa menian'n-mɔ yɪ nwon

³⁵ Ehi mɔ alie hunlin'n, anun Zvan non yi menian'n-mɔ anun nnyuan jijin ebele. ³⁶ M'ɔ nwonlin ke Zozi le sun'n, yi nwan: "E' nwon Nyanmian *Bɔa Baa'n." ³⁷ Mɔ yi menian nnyuan'n tɔli ejɔle sɔ'n, be yacili yi ebele ye cuein, be kɔ si Zozi sɔ. ³⁸ Zozi hɔli kaan, ɔ 'tɔ yi nyin yi nzin an, menian si yi sɔ. ɔ kɔ bisa be ke: "Emɔ le kpɔndɛ nzu?" Bɛ nwan: "*Labi" (yi bu y'ɔ le ke ngehelefoɛ), "ye le kpɔndɛ lika mɔ e ti'n."

³⁹ Ehi a, Zozi nwan: "Emɔ bala a nian."

Ebele ala, be kɔ si yi sɔ be non yi kɔ hɔ lika m'ɔ ti'n, be non yi kɔ tanlan ebele dede senze'n kɔ tɔ. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, mɔ Zvan menian nnyuan'n 'si Zozi sɔ'n, anun b'a bɔ nɔsɔba dɔe nnan.

⁴⁰ Zvan menian nnyuan sɔ'n, kun li Andele. Andele sɔ'n, yi nianman y'ɔ le Simɔn Pielɔ. ⁴¹ Andele y'ɔ lili mɔa hɔli tɔli yi nianman bian Simɔn an, yi nwan: "Mɔn nianman Simɔn, y'a nwon *Mesi'n." (Yi bu y'ɔ le ke *Kilisi, Izalayɛ Belemgbin Ngbandefoɛ.)

⁴² Mɔ Andele hanlin sɔ yuel'n, ɔ non yi kɔ hɔ Zozi anwon ebo ɔ kɔ fa yi kɔ hele yi. Zozi nianlin yi a, yi nwan: "Wɔ, be fele wɔ Simɔn. Zvan awa y'ɔ le wɔ. ɔ fi ene m'ɔ kɔ'n, be 'ba fele wɔ Sefasi." (Sefasi'n ti *ebele anie, yi *gɛlekɔ nun an, anun ɔ li Pielɔ. Yi bu y'ɔ le ke eboɛ.)

Natanayɛ 'ba nwon ke Zozi ti Nyanmian Awa

⁴³ Ehi, mɔ alie hunlin'n, Zozi nwan ɔ 'kɔ Galile mɔn nin anun ebo. M'ɔ tuli yi bu mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Filipɔ, yi nwan: "Filipɔ, si mɔn sɔ!" ⁴⁴ Filipɔ non Andele non Pielɔ, be fi kulo kun. Be fele kulo sɔ'n Betisayida.

⁴⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ yuel'n, Filipɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Natanayɛ, yi nwan: "Svanlan'n mɔ *Moyizi hanlin yi nwon ejɔle *Mala Kalata nin anun, mɔ ese Nyanmian mgbɔmanfoɛ'n-mɔ kusɔ heleli yi nwon ejɔle'n, y'a nwon yi. Be fele yi Zozi. ɔ fi Nazaletɔ. Yi si y'ɔ le Zozefɔ."

⁴⁶ Ejɔle sɔ'n mɔ Filipɔ hanlin heleli y'n sinlin yi nwon, yi nwan: "Nazaletɔ kulo ehi m'ɔ wɔ ebo'n, asɔ like kpa 'fite sɔ lɛ?"

Filipɔ nwan: "Bala, ba nian."

⁴⁷ Mɔ Zozi nwonlin ke Natanayɛ le ba yi nwon ebele'n, yi nwan: "Emɔ nian, Izalayɛ svanlan bɔkɔ y'ɔ le svanlan ehi, ɔ nni man ato fi." ⁴⁸ Ejɔle sɔ'n kɔ sin Natanayɛ anwon, yi nwan: "Nan e si mɔn nin?"

Zozi nwan: "Mɔ anun e ti *figi baka nin abɔ, mɔ Filipɔ feleli man wɔ'n ye n nwonlin wɔ ɔ."

⁴⁹ Natanayɛ nwan: "*Labi, e ti Nyanmian Awa, ese e ti Izalayɛ Belemgbin sakpa."

⁵⁰ Zozi nwan: "Kemɔ mɔn nwan n nwonlin wɔ figi baka nin abɔ'n, ɔ man a le a li? E 'ba nwon ninngɛ dɔn mɔ be tala ehi."

51 Eɛe yí nwan: “Mun kan yí ananhòle mun kele emò ke, emò 'ba nwun ke anwunno nun a buke yê nyanmiansu mmòfòe'n-mò fi *Mân Baa nun anwòn asie nun asu ewa, mmie-mò le fu a, anin mmie-mò le ju.”

2

Zozi 'ba hò atònvòle kòn abv Kana kulo nun asv

¹ Mò Zozi feleli yí menian sò'n-mò yueli'n, yí nzin cian nshan, anin be le fa atònvòle kòn Galile mân nun anin elò kulo kòn asv. Kulo sò'n, be fele yí Kana. Anin Zozi anin'n wò ebele bie.

² Atònvòle sò nun abv, be kò fele Zozi non yí menian'n-mò. ³ Be lili feti'n dede mò ò 'kò bie'n, bé nzan'n kò yue. Ehi a, Zozi anin'n kò hò kò tɔ yí, yí nwan: “Zozi, bé nzan nun a yue o.”

⁴ Zozi manlin yí non sv a, yí nwan: “M mò, si abutamòn, nán mín *dòe di'e'n nyan juli man.”

⁵ Ebele ala, yí nin kò hò kò tɔ bé mò be le su nzan'n, yí nwan: “Like biala mò Zozi kò se ke emò yó'n, emò kpínlin sv be yó.”

⁶ Anin, nyòbue été nsian jijin ebele, kòn kwalaa ke ò fa nzue elitili eya kòn. Nun nzue'n, Zufu'n-mò fa nwunnzin bé sa be tu bé nwòn efian be yò bé nwòn nwannzan-nwannzan, eɛe be fa be kputa bé ninnge. Afi, ò tɔ bé mala. ⁷ Zozi kò han kò hele bé mò be le su nzan'n ke: “Emò sá nzue be gúa été ehi-mò anin maan ò yí.” Mò Zozi hanlin sò heleli bé'n, be kò sa nzue be kò gugua nun dede be kò yi titekɛɛ. ⁸ Zozi nwan: “Sian di'e, emò sá bie be hó mán feti nun asv kpain'n.”

Ebele ala, be kò sa bie be kò hò. ⁹ Fetɔ nun asv kpain'n 'bò sv ò, nzue nun a kaci nzan. Bian'n nian an, ò nnwun man lika mò nzan sò'n fi ò, kòsv bé mò be le su'n, be di'e, be si. ¹⁰ M'ò bəli nzan nun asv yueli'n, ò kò fele atònvòle bian'n, yí nwan: “Eja, mun 'yò wó mò kpa! A bə məndɪnlɪn sakpa! Menian'n-mò kwalaa, se be 'fa bé atònvòle nun an, be di mva be su nzan'n m'ò yò fe kpa'n. Be non dede be fe a, bele mò anin be le su m'ò nyò man fe kpa nun ò. Nan wó di'e, mò a su yí sian'n yò fe tala mò e lili mva suli'n.”

¹¹ Anin ke ò kpínlin yòli mò Zozi yili alimva asinbenwòn like m'ò tɔ nzòle nun anin. Ò yili yí wò Galile mân nun anin, kulo'n mò be fele yí Kana nun asv. Ò yòli sò maan be nwunlin yí anin-minnyanmòn'n. Asinbenwòn like sò'n manlin yí menian'n-mò leli yí lili. ¹² Mò be falì atònvòle'n yueli'n, Zozi non yí nin non yí nianman'n-mò non yí menian'n-mò, be hólì Kapɛɛnawəmòn kulo nun asv, be lili kò yò eɛe nnyuan kòn ebele.

Zozi 'ba fvan bé mò be le di gua

Nyanmian awulo nun anin'n

(Matie 21.12-13, Maakɪ 11.15-17, Luku 19.45-46)

¹³ Kemò anin Zufu'n-mò fanwòndi feti'n mò be fele yí *Paki'n ka kaan ju'n, Zozi kò hò Zoluzalemòn. ¹⁴ M'ò juli elò'n, ò

wɔɔbɔ Nyanmian awulo nun anun, ɔ 'kɔ a ju a, anin menian mmie-mɔ titi ebele, be le tɔnɔn bɛ nnale nun bɛ mmɔva ɔ nun bɛ mɔlɔnɔnman. (Be to ninngɛ sɔ'n-mɔ be fa be yi tɛɛ.) ɔ 'tu yɪ nyɪn an, anin menian mmie-mɔ titi bɛ tɔbɪli nwɔn, be le di esika ekacie junman. ¹⁵ Mɔ Zozi nwunlin yɪ sɔ'n, ebele ala, ɔ kɔ hɔ kɔ fa nyanman ɔ kɔ nwɔn mgbele. ɔ kɔ fa kɔ fɔan bɛ kwalaa kɔ fite awulo, bɛ nun bɛ mmɔva, nun bɛ nnale'n-mɔ kwalaa. Bɛ mɔ be le kaci bɛ esika'n kɔsu, ɔ kɔ han bɛ esika'n-mɔ kɔ gua asi, ɔ kɔ kunnzun bɛ tɔbɪli'n-mɔ kɔ gua asi. ¹⁶ ɔ kɔ han kɔ hele bɛ mɔ be le tɔnɔn mɔlɔnɔnman'n-mɔ ke: “Emɔ yɪyɪ bɛ ninngɛ'n-mɔ kwalaa ɛwa, nɔn be fa mɪn Si awulo'n be kaci gua elie lika.” ¹⁷ Mɔ Zozi hanlin ejɔle sɔ'n yueli'n, yɪ menian'n-mɔ ati kɔ kpɪn *Ehele Ejɔle'n lika ehi asɔ:

*Mɪn Nyanmian, wɔ awulo nun anwɔn ehulo
mɔ n ne yɪ'n, ɔ 'ba man mɪn wu.*

¹⁸ Ehi a, Zufɔ mgbain'n-mɔ nwan: “Nzu like diɛ kpa yɛ ɛ kwalaa yɪ yɔ m'ɔ kele ke ɛ le tunmin ɛ bɔ bala sɔva ɔ?”

¹⁹ Zozi nwan: “Emɔ bɪbu sua nwannzan-nwannzan ehi, nan mɪn 'fa cɪan nsan mɪn si.”

²⁰ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, Zufɔ mgbain'n-mɔ nwan: “An! *Sua Nwannzan-nwannzan ehi, mɔ b'a fa afɔɛ abulanan nun nsian b'a si'n, wɔ diɛ, ɛ 'fa cɪan nsan kpɛ ɛ si yɪ fɔfɔle?” ²¹ Sua nwannzan-nwannzan'n mɔ anin Zozi le kan yɪ ejɔle'n yɔ le yɪ muonun yɪ sɔanlan baka'n. ²² M'ɔ fi ewue nun tinngeli'n, yɪ menian'n-mɔ kacɪli ejɔle sɔ'n m'ɔ hanlin'n. ɔ man be leli *Ehele Ejɔle'n nun mɔ Zozi hanlin'n be lili.

²³ Cɪan dɔdɔ mɔ Zozi lili yɪ Zoluzalemɔn ebele Zufɔ'n-mɔ *Paki elie nun anun'n, menian dɔɔn nwunlin yɪ asinbenwɔn ninngɛ'n m'ɔ yɔ'n, be leli yɪ be lili. ²⁴ Zozi diɛ, ɔ'a nva man yɪ ajɔnlin ɔ'a ndɔ man bɛ sɔ, ɔ sanlin ke ɔ si bɛ ahɔnlin nun anun ejɔle'n kwalaaatin. ²⁵ ɔ mgbɔnnde man ke be kan kulo sɔanlan anwɔn ejɔle be kele yɪ bɔbɔ, afɪ yɪ muonun, ɔ si menian'n-mɔ ahɔnlin nun anun ejɔle'n kwalaaatin.

3

Zozi nun Ninkodemɔn 'ba juɔ

¹ Anin Zufɔ'n-mɔ kpain kɔn wɔ ebele, be fele yɪ Ninkodemɔn. ɔ di *Falisifɔɛ'n-mɔ fɔ'n bie. ² Cɪan kɔn kɔngɔɛ, ɔ kɔ a kɔ tu Zozi. Yɪ nwan: “*Labi, y'a nwun ke Nyanmian a sɔan wɔ sakpa ke ɛ bɔla a hehele yɛ ninngɛ. Asinbenwɔn ninngɛ'n-mɔ mɔ ɛ yɔ'n kele ke Nyanmian jin wɔ nzin. Afɪ sɔanlan mɔ Nyanmian jin man yɪ nzin'n, ɔ ngɔala man bie yɔ.”

³ Ehi a, Zozi nwan: “Mun kan yɪ ananhɔle mɪn kele wɔ ke sɔanlan biala mɔ b'a nwɔ man yɪ fɔfɔle biekun'n, yɪ nyɪn ngɔala mmɔ man Nyanmian Belemgbin Mɔn'n.”

⁴ Mò Zozi hanlun sò'n, Ninkodemòn nwan: "Nan anun, sɔanlan mɔ ɔ'a yɔ kpain a yue'n, ɔ 'yɔ sɛ nán b'a wɔ yí fufòlɛ biekun? Asɔ ɔ kɔala kɛ ɔ sa kɔ yí nin akunnun maan bɛ wɔ yí biekun ɔ?"

⁵ Zozi nwan: "Mɔn kan yí ananhòlɛ mɔn kekele wó kɛ sɔanlan mɔ b'a nva man nzue nòn Nyanmian Wawɛ'n b'a mman man yí ngɔan fufòlɛ'n, ɔ ngɔala man kɛ ɔ kaci Nyanmian Belemgbin Mân nɔn anun sɔanlan. ⁶ Sɛ kulo sɔanlan wɔ wó a, nwun yí kɛ ɛ di sɔanlan afilie. Yê sɛ Nyanmian Wawɛ'n kɔsɔ wɔ wó a, nwun yí kɛ ɛ di yí Wawɛ nun afilie'n bie. ⁷ Sɛ mɔn kan mɔn kekele wó kɛ ɔ fata kɛ bɛ wó ɛmɔ kɔalaa fufòlɛ biekun an, n'ɛ man ɔ sin wó nwɔn. ⁸ Lika mɔ anwɔnman'n kulo'n y'ɔ fita kɔ ɔ. ɛ ti yí ngan, nan sɛ ɔ fi nin e, sɛ ɔ lɛ kɔ nin e, ɛ nzi man. Awòlɛ fufòlɛ'n mɔ Nyanmian Wawɛ'n wɔ menian'n-mɔ'n, kɛ ɔ ti yí nɔn anun."

⁹ Ehi a, Ninkodemòn nwan: "Anun ɔ 'yɔ sɛ kpa nán ɔ'a yɔ sɔ?"

¹⁰ Zozi nwan: "E! Ninkodemòn, wó mɔ ɛ ti Izalayɛ mân nɔn asɔ kpain mɔ ɛ kekele Nyanmian anɔan ejòlɛ'n, ɛ nzi man ninngɛ sò'n-mɔ ɔ? ¹¹ Mɔn kan yí ananhòlɛ mɔn kekele wó kɛ yɛ lɛ kan ninngɛ'n-mɔ mɔ yɛ sɔ nɔn anwɔn ejòlɛ yɛ kekele ɛmɔ, ɛsɛ yɛ lɛ di mɔ y'a nwun yí nɔn anwɔn adanzɛ, kɔsɔ ɛmɔ mmu man yí ananhòlɛ. ¹² Sɛ mɔn kan asɛ nɔn asɔ ɛwa ejòlɛ mɔn kekele ɛmɔ a, ɛmɔ mmu man yí ananhòlɛ, nan sɛ mɔn kan nyanmiansɔ ɛlɔ ejòlɛ mɔn kekele ɛmɔ a, ɔ 'yɔ sɛ nán ɛmɔ a le a li? ¹³ Sɔanlan fíí foli man nyanmiansɔ lé, cɛlɛ kɛ *Mân Baa'n m'ɔ fi nyanmiansɔ ɔ'a ju asɛ nɔn asɔ ɛwa'n. ¹⁴ Kɛ *Moyizí falí jɛtɛ kòkòlɛ'n ɔ bɔli owo kɔn ɔ sinnzelí yí baka ati ɔ kpanlanlɔn yí ɛwâ nɔn anun ɛlɔ daba'n, ɔ di kɛ bɛ fɔla Mân Baa'n kɔsɔ anwunno, ¹⁵ maan sɔanlan biala m'ɔ kɔ le yí kɔ li'n, ɔ nyan nyanmiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n."

¹⁶ Afi, Nyanmian Kpili a hulo eyuadi'n dede ɔ'a fa yí Bangòlò'n ɔ'a hye yí maan sɔanlan biala m'ɔ kɔ le Baa sò'n kɔ li'n, Nyanmian sikpɛ'n ngun man yí, nan ɔ nyan nyanmiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n. ¹⁷ Nyanmian Kpili a nzɔan man yí Wa'n kɛ ɔ bála a tua eyuadi nɔn ɛtɛ nɔn anwɔn kale, nan ɔ sɔanlɔn yí kɛ ɔ bála a le yí ti ngɔan. ¹⁸ Sɔanlan m'ɔ de yí di'n, bɛ mmu man yí fɔɔ, nan sɔanlan m'ɔ nne man yí nni man'n, b'a bu yí fɔɔ dada angɔnmɔn. ɔ sanlɔn kɛ ɔ'a nne man Nyanmian Bangòlò'n ɔ'a nni man. ¹⁹ Lika mɔ bɛ 'fa bɛ bu menian'n-mɔ fɔɔ'n, y'ɔ le kɛ kanlannɛ nɔn a a mân nɔn anun, nan kɔsɔ kemɔ menian'n-mɔ yɔ ɛtɛ nɔn ati, bɛ kulo awosin'n bɛ tala kanlannɛ'n. ²⁰ Sɔanlan biala m'ɔ yɔ ɛtɛ'n, ɔ kpɔ kanlannɛ'n, ɔ nvite man nɔn, afi ɔ sulo kɛ bɛ kɔ nwun yí nyòlɛ ɛtɛ'n m'ɔ yɔ'n. ²¹ Nan sɔanlan m'ɔ yɔ nyòlɛ kpa'n, yí diɛ, ɔ fite kanlannɛ nɔn anun, ɔ man bɛ nwun yí fóón kɛ ɔ yɔ like mɔ Nyanmian kulo'n.

Zvan Batisi 'ba han yí nwɔn asɔ man Zozi

²² Ehi anzin, Zozi non yí menian'n-mə fi Zoluzalemun be jasuli be hali Zude mân nin akunnun elo. ²³ O non bé kə li ebele kə yə ele nnyuan kun, o kə sənun menian. ²⁴ O 'ba yə sə'n, anin Zvan wə kulo'n mə be fele yí Enon nin asu. Kulo sə'n mantan Salimun kulo'n. Ebele lika'n ti asuma ngunmun. Menian dəun kpa ba yí nwon ebele maan o sənun bé. ²⁵ Temun sə nin anun, anin be tuli man Zvan fiadi.

²⁵ Zufu'n-mə efian etue ebiale nin anwon, Zvan menian'n-mə non Zufu bian kun suli akpuluwa kpili kpa. ²⁶ Be kə hə be kə tu Zvan, bé nwan: “*Labi, swanlan'n mə anin ye non yí wə asue Zuludin nin anzin elo mə e hanlin yí ejole'n, sian'n, o le sənun menian, bé kwalaa bé nyin le kaci yí nwon.”

²⁷ Zvan nwan: “Like mə Nyanmian a nva a mman man swanlan'n, swanlan ngwala man ke o nyan yí o . ²⁸ Emə muonun di mín adanzie ke mín nwan nán *Kilisi'n y'ə le mín, nan mín die, b'a swan mín maan m'an li mwa yí nyunnun. ²⁹ Yí ti, mín die, swanlan'n m'ə le ja bala'n, n di ke yí manngun m'ə yə biala maan atənvole'n yə kanlanman. Se swanlan'n mə o 'a ja bala'n bə yí amannie ke ajaa nin a yə kpa a, yí manngun'n di yí nwon fe kpili kpa. Mín kusv mín fe die m'ə kun mín'n, ke o ti yí nin anin. ³⁰ Ehi ati, o di ke yí dunman'n fú, nán mín die'n hán asu.”

³¹ O ti ananhəle, swanlan m'ə fi nyanmiansu'n, o ti kpili tala menian'n-mə kwalaitin. Swanlan m'ə fi asie nin asu ewa'n, anin o ti asie nin asu swanlan, yé asie nin asu ewa ejole y'ə kan o . Nan swanlan m'ə fi nyanmiansu'n, o tala kulo swanlan biala. ³² Like mə o 'a nwun yí nyanmiansu non mə o 'a ti'n, bé nwon ejole y'ə kan o . Yé yí ejole m'ə kan'n, swanlan fí nne ndu man nun. ³³ Nan swanlan m'ə kə le yí nwan ejole'n kə li'n, anin swanlan sə'n le kele ke mə Nyanmian kan'n ti ananhəle sakpa. ³⁴ O sanlin ke swanlan mə Nyanmian Kpili a swan yí'n, Nyanmian Anwan Ejole y'ə kan o . Afí Nyanmian a fa yí Wawe nin a wula yí nun kpa bokə. ³⁵ Sie'n kulo Baa'n, o 'a fa ninnge kwalaa o 'a wula yí sa nun. ³⁶ Swanlan m'ə kə susu yí ti kə gua Baa sə nin asu'n, o le nyanmiansu ngwan'n. Swanlan mə o 'a nzusu man yí ti o 'a gua man yí su'n, o nnyan man ngwan sə'n bie. Nan Nyanmian sikpe'n wə yí sə dahuu.

4

Zozi non Samali balasua kun 'ba vjə

¹ Ehi, be wə ebele a, yé Mın kə nwun nun ke *Falisifve'n-mə a ti yí nwon ejole ke o le sənun menian tala Zvan. ² O ti man ke yí Zozi muonun y'ə sənun menian'n-mə aho, nan yí menian'n-mə yé be di junman sə nin o . ³ Mə Zozi tili yí sə'n, o fi Zude mân nin anun o kə hə Galile mân nin anun elo biekun. ⁴ O fi Zude mə o 'kə Galile'n, o di ke o sın Samali mân nun.

⁵ Ehi a, o kɔ hɔ dede o kɔ ju Samali kulo'n mɔ be fele yí Sisaa'n tiba, ebo'n mɔ daba Zvakɔbu fali manlin yí wa Zozefu nun asu. ⁶ Ebo sɔ nun asu yê sikala'n mɔ Zvakɔbu funlin'n wɔ o. Zozi nanndili dede m'ɔ juli ebele'n, anin o'a yue fe. Ehi, o kɔ ha sikala nun anvan kɔ tanlan. Yí temun sɔ nun anin, anin senze nun a jinlan bé ti afian. ⁷ Zozi ti ebele kaan, o' nian an, Samali balasua kɔn fi Sisaa kɔ a, o le ba a sa yí nzue. Zozi nwan: "Mín nianman bala, sa nzue kaan maan n nún." ⁸ O 'ba yɔ sɔ'n kusɔ, anin Zozi menian'n-mɔ a hɔ kulo elɔ, be le kɔ a to like be 'ba li.

⁹ Ehi a, balasua'n nwan: "E! Anianman bian, e ti Zufu, mín kusɔ n di Samali balasua, nan o yɔ se mɔ e le sele mín nzue'n?" M'ɔ man balasua'n le kan sɔ'n, y'ɔ le ke Zufu'n-mɔ nun Samali menian'n-mɔ nni man.

¹⁰ Zozi nwan: "Se o ti ke e si like'n mɔ Nyanmian fa ce menian, ese se e si swanlan'n m'ɔ le sele wó nzue nun an, ahan wó lili wó yê e 'sele yí maan o man wó ngvan nzue fe m'ɔ nzisan man lé o."

¹¹ Balasua'n tili yí sɔ a, yí nwan: "Yemulin, e le man bokiti, yê sikala ehi kusɔ abu hɔli, anin ninhan yê e 'sa ngvan nzue fe sɔ'n man mín o? ¹² Yé nan Zvakɔbu fali sikala nzue kpa ehi manlin yé nán ene bie o. Yí bɔbɔ muonun, o nun yí mma'n-mɔ, nun yí ayemua'n-mɔ be nunlin nun nzue'n bie. Nan e ti wó die se dede mɔ e 'nyan nzue biekun kpa m'ɔ tala ehi asu man yé o? E jonlin ke e ti kpa tala Zvakɔbu o?"

¹³ Ehi a, Zozi nwan: "Swanlan m'ɔ nun nzue ehi'n, nzuhoie 'kun yí biekun. ¹⁴ Nan swanlan m'ɔ kɔ nun nzue'n mɔ n gɔ sa n gɔ man yí'n, yí die, nzuhoie ngun man yí lé. O sanlin ke nzue sɔ'n mɔ n gɔ sa n gɔ man o kɔ nun'n, o 'kaci asutile mɔ nyanmiansu ngvan'n fi nun fite o."

¹⁵ Ehi, Samali balasua'n manlin yí nvan sɔ a, yí nwan: "Yemulin, se yí sɔ a, anin man mín bie n nún nán nzuhoie a ngun mín kón. Yí die anin cian fɔfɔle min mma nza man nzue ewa kón."

¹⁶ Zozi nwan: "Balasua, kɔ fele wó hun, e nun yí be bála ewa."

¹⁷ Zozi hanlin sɔ a, balasua'n nwan: "N nja man bian."

Ehi a, Zozi nwan: "Se e se ke e ja man bian an, o ti fíón. ¹⁸ Afí mín si ke a ja mmelenzua ngokun nnun a yila, yê nunhan'n kusɔ mɔ e nun yí be wɔ ebele'n, o jalí man wó. Sakpa, a han ananhɔle."

¹⁹ Mɔ Zozi hanlin ehi'n, balasua'n nwan: "Yemulin, m'an nwun ke e ti Nyanmian kpɔmanfoe sakpa. ²⁰ Yé nan-mɔ suli Nyanmian buka ehi asu, kusɔ emɔ Zufu'n-mɔ die, emɔ nwan lika m'ɔ fata ke be sɔ Nyanmian'n y'ɔ le Zoluzalemun."

²¹ Zozi nwan: "Balasua, de di ke o 'ba ju mele bie, emɔ ngɔ sɔ man Si'e'n buka ehi asu kón, o nun Zoluzalemun kusɔ kón. ²² Emɔ Samali amma, emɔ le sɔ Nyanmian, kusɔ emɔ nzi man yí. Nan

yé Zufu'n-mə, yé diε, ye si yí. Ɔ sanlɪn ke Nyanmɪan nanndi Zufu'n-mə asu yê ɔ de eyuadi nun ati ngwan ɔ. ²³ Nwun yí ke mele bie le ba, mele sɔ nun a ju a yue bɔbɔ, mə bé mə be su Siε'n kpa'n, be 'su yí wawε nun nun ananhɔle nun. Ɔ sanlɪn ke sɔ menian'n-mə yê Siε'n le kpɔndε ɔ. ²⁴ Nyanmɪan Kpili ti wawε. Yí ti, bé mə be su yí'n, ɔ fata ke be su yí wawε nun nun ananhɔle nun.”

²⁵ Zozi hanlɪn εhi a, balasua'n nwan: “Mín diε, mɪn si ke *Mesi'n, (defuε'n mə *geleki anɪε nun anun be fele yí *Kilisi'n), ɔ 'ba a. Nan se ɔ ba a, ɔ 'ba hehele yé ninnge'n kwalaaɪin.”

²⁶ Zozi nwan: “Kilisi'n y'ɔ le mín, mín mə mɪn kan ejɔle'n mɪn kele wɔ ewa'n.”

²⁷ Ke Zozi anwan 'tɔ ala, yí menian'n-mə kɔ ju εbele. Mə be nwunlɪn ke ɔ nun balasua'n le jujɔ'n, ɔ kɔ sin bé nwɔn kpa. Kusɔ bé bie fíí a ngwala man yí bisa ke: “E 'se bala'n se?” Anaan: “Nzu ejɔle diε yê ε le kan kele yí ɔ?”

²⁸ Ehi a, balasua'n kɔ yaci yí bua nun εbele ɔ kɔ hɔ kulo. Ɔ kɔ hɔ kɔ bɔ kulo mma'n-mə amannɪε. ²⁹ Yí nwan: “Ebia-mə, emə bála a nian, bian kɔn jin yé nan Zvakɔbɔ sikala nun asu εbɔ. Ɔ'a han mín ninnge'n mə mɪn yɔ'n kwalaa anwɔn ejɔle ɔ'a hele mín. Asu bian sɔ'n, nán Kilisi nun ɔ?” ³⁰ Ehi a, bé mə be tɪli ejɔle sɔ'n kwalaa, be fi kulo εbele be kɔ kpɔ Zozi.

³¹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n kusɔ, mə bala'n hɔli kulo ɔ 'kɔ a bɔ kpaye'n, Zozi menian'n-mə feleli yí a, bé nwan: “*Labi, di like!”

³² Zozi nwan: “N ne mín alɪε kɔn mə mɪn di ɔ, alɪε sɔ'n, emə nzi man yí.”

³³ Yí menian'n-mə tɪli yí sɔ a, be kɔ bisa bisa bé nwɔn ke: “Asu sɔanlan bie a bele yí like a li ɔ?”

³⁴ Ehi a, Zozi nwan: “Mín alɪε'n mə mɪn di'n y'ɔ le junman'n mə mín Si sɔanlɪn mín ke m mála n ní'n. Ɔ ti kpa ke mɪn yɔ yí ehulo like, yí ti, junman'n m'ɔ falɪ manlɪn mín'n, ɔ fata ke mɪn di yí kwalaa maan ɔ yue. ³⁵ Emə diε, emə nwan be gua bé ninnge nun an, ɔ di sala nnan nán b'a ti. Ɔ ti man sɔ? Nan mín diε, mɪn kan mɪn kele emə ke emə tɔ bé nyɪn be nían ebo εhi-mə, sɔ ninnge'n-mə kwalaa a tin, bé etiε a ju. ³⁶ Sɔanlan'n m'ɔ le ti ebo'n, b'a bɔ yí bɔ be le tua yí kale dada angɔnmɪn. Ebo nun asu ninnge'n mə be le hohuan yí nwan nán ɔ'a nzεci man'n, ɔ ti ke menian mə be le fele bé maan be nyan nyanmɪansɔ ngwan m'ɔ le man ayueliε'n. Ɔ man sɔanlan'n m'ɔ yɔli ebo'n, ɔ nun sɔanlan'n m'ɔ le ti'n, bé munnyuan be di fe kɔn. ³⁷ Be kan ke: ‘Sɔanlan kɔn yɔ ebo nán sɔanlan fɔfɔle a ti.’ Ejɔle sɔ'n, ɔ ti ananhɔle. ³⁸ Nan mín diε, mɪn kan mɪn kele emə ke, nán emə yê b'a li ebo nun asu junman ɔ, menian nɔvɔle yê b'a li sɔ junman ɔ. Nan m'an sɔan emə ke emə hó fá sɔ alɪε.”

³⁹ Ɔ nun Zozi anwan mə ɔ 'tɔ ala, Samali menian'n-mə kɔ fite fite εbele. Kemə balasua'n hanlɪn ke Zozi a han yí ninnge'n m'ɔ yɔ'n kwalaa anwɔn ejɔle ɔ a hele yí'n, ɔ man Samali kulo nun asu

menian dɔvɔn leli Zozi lili. ⁴⁰ Ehi ati, mɔ Samali menian'n-mɔ walɔ Zozi anwɔn ebele'n, be bɔtɔli yɔ ke ɔ tɔnlan bɛ nwɔn ebele kaan. Mɔ be hanlɔn sɔ'n, Zozi nɔn bɛ ngɔ su yɔ nwɔn akpɔlɔwa, ɔ kɔ li ɛle nnyuan bɛ nwɔn ebele. ⁴¹ ɔ fi ejɔle'n mɔ yɔ muonun ɔ le kan nin ati, ɔ man mmiekun-mɔ dɔvɔn kɔ le yɔ kɔ li. ⁴² Mɔ be tɔli ejɔle'n mɔ Zozi le kan'n, be kpɛli bɛ nyɔn balasua nin anwɔn ɛlɔ a, bɛ nwan: "Sian die, nɔn wɔ ejɔle'n mɔ ɛ hanlɔn nin ati yɔ man y'a le y'a li ɔ, nan yɛ muonun y'a ti yɔ nwan nun ejɔle. Y'a nwun yɔ ananhɔle ke ɔ ti mɔn'n Ngwandefɔe sakpa."

Zozi 'ba man abiliba kpili kɔn awa nin anwɔn sa

⁴³ Ehi, Zozi kɔ li cɔan nnyuan Sisaa ebele, ɔ kɔ tu yɔ bɔ kɔ hɔ Galile mɔn nun. ⁴⁴ Zozi muonun fa kan ke, "Nyanmɔn *kpɔmanfɔe biala le man anyɔnnzɔ yɔ muonun yɔ kulo." ⁴⁵ Nan kɔsɔ, sian'n m'ɔ hɔli juli Galile'n, ɛlɔ menian'n-mɔ solɔ yɔ nun kanlanman. ɔ sanlɔn ke mɔ be 'di Zufɔ'n-mɔ fetɔ'n mɔ be fele yɔ *Paki'n wɔ Zoluzalemɔn'n, bɛ mɔ be hɔli ɛlɔ'n, be nwunlin ninng'e'n kwalaa mɔ Zozi yɔli yɔ fetɔ nin anun'n.

⁴⁶ Mɔ Zozi juli Galile mɔn nin anun'n, ɔ hɔli Kana kulo nin asɔ ɛlɔ biekun, lika m'ɔ falɔ nzue kacili nzan'n. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn bian kɔn wɔ Kapɛɛnawɔmɔn kulo nin asɔ. Bian sɔ'n ti Galile mɔn nin asɔ belemgbɔn nin abiliba kpili kɔn. Yɔ wa belenzua kɔn a fɔke. ⁴⁷ Mɔ abiliba sɔ'n tɔli ke Zozi fi Zude ɔ'a a Galile'n, ɔ kɔ a kɔ tɔ Zozi Kana ebele. ɔ kɔ sele yɔ ke yɔ wa'n ka kaan wu, yɔ ti ɔ bɔla nɔn ɔ mɔn yɔ nwɔn sɔ.

⁴⁸ M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Zozi nwan: "Emɔ die b'a nnwun man asinbenwɔn ninng'e ɔ nɔn nzɔle angɔnmɔn an, emɔ nne nni man."

⁴⁹ Bian'n nwan: "Yɛ Mɔn ajo! Man ye hɔ, se a mma man an, mɔn wa'n 'ba wu."

⁵⁰ Ehi a, Zozi nwan: "Kɔ awulo! Nɔn wɔ wa nin anwɔn a sa." Bian'n kɔ le Zozi anwan ejɔle sɔ'n m'ɔ hanlɔn'n kɔ li. ɔ kɔ sa kɔ hɔ awulo. ⁵¹ Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ nɔn yɔ ngɔa'n-mɔ kɔ yia. Bɛ nwan: "Yɛ mɔn, wɔ wa nin anwɔn a sa!"

⁵² Ejɔle'n kɔ sin bian nin anwɔn, yɔ nwan: "E! Anɔn dɔe benin asɔ ye yɔ nwɔn salɔ ɔ?"

Ngɔa'n-mɔ nwan: "Anɔnman eyua kɔ yɔ dɔe kɔn ye ebun-nun'n fi yɔ nwɔn tuli ɔ."

⁵³ Ehi, bian'n nwunlin ke dɔe'n mɔ Zozi hanlɔn ke: "Kɔ awulo nɔn wɔ wa nin anwɔn a sa." Dɔe sɔ nin asɔ ye yɔ wa nin anwɔn salɔ ɔ. ɔ fi mele sɔ'n, ɔ nɔn yɔ awulo amma'n-mɔ kwalaa be kɔ le Zozi be kɔ li.

⁵⁴ Ke Zozi fi Zude mɔn nun ɔ salɔ walɔ Galile mɔn nun'n, yɔ kpɛ nnyuan asɔ m'ɔ yɔ asinbenwɔn like m'ɔ ti nzɔle nin anɔn.

5

Zozi 'ba man bubuluwafɔe kɔn anwɔn sa

¹ Ehi anzin, cian kɔn anun Zufu'n-mɔ le di bé feti bie Zoluzalemɔn ɛɔ. Zozi kɔ hɔ bie. ² Zoluzalemɔn kulo'n, b'a le yí nwɔn. Yí nwɔn anwan'n kɔn li Mmɔa Anwan. Anun nzubula kɔn wɔ mmɔa anwan sɔ nɔn anwɔn ɛbele. Nzubula sɔ'n bé féle yí *ebele anɛ nɔn anun Betesada. B'a sisi yí nwɔn abalanda nnun (m'ɔ tɔ sɔ nnun'n ce nzubula nɔn anun nnyuan). ³ Nwuluwafuɛ dɔɔn kpa lila abalanda sɔ'n-mɔ anun. Anyinsinlinwafuɛ, nɔn bé mɔ bé tia bé tɔ sɔ, nɔn bubuluwafuɛ, bé kwalaa bé lila ɛbele. (Bé le nwɔnnde ké nzubula'n bɔ mgbaha. ⁴ ɔ sanlin ké ɔ ju mele'n bie a, nyanmiansɔ bɔfuɛ kɔn ju nzue nɔn anun ɔ bɔ yí mgbaha. Se ɔ yɔ sɔ a, wuluwafuɛ m'ɔ kɔ li mɔa kɔ tɔ nun'n, anun yí nwɔn a sa.) ⁵ Nwuluwafuɛ sɔ'n-mɔ anun kɔn wɔ ɛbele, ewue a bɔ yí dede afuɛ abulasan nɔn mɔɔɛ. ⁶ Zozi nian yí nna m'ɔ la nɔn an, anun ɔ'a nwun ké ewue'n bɔli yí nán ene bie ɔ. Ehi a, ɔ kɔ bisa yí ké: “E kulo ké wɔ nwɔn sa ɔ?”

⁷ Wuluwafuɛ'n nwan: “Yemɔnlin, mɔn kulo ké mɔn nwɔn sa ɔ, nan kɔsɔ n ne man swanlan fíi mɔ se nzue'n bɔ mgbaha a, ɔ fa mɔn tɔ nun ɔ. ɔ nɔn mɔ mɔn 'yɔ dede mɔn 'kɔ a tɔ nun'n, anun swanlan fɔfɔle a li mɔa a tɔ nun.”

⁸ Zozi nwan: “Jasɔ, fa wɔ ɛbɛɛ'n, nanndi kɔ.” ⁹ ɛbele ala, bian nɔn anwɔn kɔ sa. ɔ nianlin ɛbele ɔ falɔ yí ɛbɛɛ nɔn ala, ɔ le nanndi kɔ.

Zufu'n-mɔ *enwɔnmian ele cian nɔn anun yê Zozi yɔli like sɔ nɔn ɔ. ¹⁰ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zufu mgbain'n-mɔ kɔ han kɔ hele bian'n mɔ yí nwɔn a sa'n ké: “Ene ti enwɔnmian ele cian, mala'n ngele man ké ɛ súa wɔ ɛbɛɛ nɔn ene. A tɔn mala.”

¹¹ Bian'n nwan: “Swanlan'n mɔ ɔ'a man mɔn nwɔn a sa'n, yí nwan n jasɔ n vá mɔn ɛbɛɛ'n, n nánndi n gó.”

¹² Bé nwan: “Nwan yê ɔ seli wɔ ké ɛ fá wɔ ɛbɛɛ'n ɛ nánndi'n?”

¹³ Bian'n nnwun man swanlan ehɔle kɔn'n m'ɔ manlin yí nwɔn salɔ'n, ɔ sanlin ké menian sɔnlin ɛbele nɔn ati, Zozi kɔ jasɔ ɛbele.

¹⁴ Ehi anzin, Zozi nɔn yí kɔ yia Nyanmian awulo nɔn anun. Yí nwan: “Nian, sian diɛ, wɔ nwɔn a sa, yí ti n'ɛ yɔ ɛte fíi kɔn nán munnzue m'ɔ tala ehɔnlinka a ndɔ man wɔ.”

¹⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ'n, bian'n kɔ hɔ kɔ tɔ Zufu mgbain'n-mɔ ɔ kɔ han kɔ hele bé ké Zozi y'ɔ manlin yí nwɔn salɔ ɔ. ¹⁶ ɔ fi mele sɔ'n yê Zufu mgbain'n-mɔ mantanlin Zozi ejjie ɔ. ɔ sanlin ké enwɔnmian ele cian yê Zozi yɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ ɔ. ¹⁷ Nan m'ɔ yɔli sɔ'n, Zozi kɔ han kɔ hele bé ké: “Ene nɔn ene, mɔn Si te di junman, mɔn kɔsɔ, mɔn sa wɔ junman nwɔn.” ¹⁸ Eɔle kpɔle kɔnmgba ehi m'ɔ hanlin nɔn ati, sian diɛ anun ehuan bɔbɔ yê Zufu'n-mɔ kpɔnnde ké bé kun yí ɔ. Nán like'n mɔ ɔ'a yɔ yí enwɔnmian ele cian kɔnmgba nɔn ala ati ɔ, nan ɛse ɔ'a han ké yí Si y'ɔ le Nyanmian. Anun ɔ ti ké ɔ le kele yí nwɔn ké ɔ nɔn Nyanmian se.

Zozi 'ba han yí tunmin nun anwɔn ejɔle

¹⁹ Zozi kɔ han kɔ hele Zufɔ mgbain'n-mɔ ke: “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke Baa'n, ɔ mmɔ man yí ti anun ɔ nyɔ man like fíí. Like m'ɔ kɔ nwun ke Si'e'n le yɔ'n, yí bie y'ɔ yɔ ɔ. Like biala mɔ Si'e'n yɔ'n, Baa'n kɔsɔ yɔ bie. ²⁰ ɔ sanlɔn ke Si'e'n kulo Baa'n yê ɔ'a hele yí ninng'e'n-mɔ kɔlaatin mɔ yí muonun ɔ yɔ'n. Si'e'n 'ba fa ninng'e mgbili mmiekun-mɔ mɔ be tala ehika maan ɔ yɔ. Sian'n, ɔ 'ba sin emɔ anwɔn. ²¹ Nan ke menian'n-mɔ wu a, Si'e'n tinng'e bé ɔ man be nyan ngɔan'n, yí sɔ kɔsɔ ala, sɔanlan mɔ Baa'n kulo ke ɔ nyan ngɔan'n, ɔ 'nyan ngɔan. ²² Yê Si'e'n mmua man sɔanlan fíí nde'e. Nan ɔ'a man Baa'n tunmin ke ɔ bú'a menian'n-mɔ nde'e ²³ nán menian'n-mɔ kɔalaa anyin a sɔ Baa'n ke bé nyin sɔ Si'e'n. Sɔanlan mɔ yí nyin nzɔ man Baa'n, anin yí nyin nzɔ man Si'e'n m'ɔ sɔanlɔn Baa'n.

²⁴ “Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke sɔanlan biala m'ɔ tie mín ejɔle'n mɔ ese ɔ de sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mín'n di'n, sɔanlan sɔ'n, anin ɔ le nyanmiansɔ ngɔan'n. Be mmu man yí fɔɔ kón. ɔ fi ewue nun ɔ'a fite ngɔan nun. ²⁵ Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke mele'n le ba, mele sɔ nun a ju bɔbɔ, mɔ bé mɔ b'a wu'n, be 'ba ti Nyanmian Awa nun anin'n. Nan bé mɔ be kɔ ti yí nun'n, be 'nyan nyanmiansɔ ngɔan'n. ²⁶ Kemɔ Si'e'n muonun ti ngɔan baka'n, ɔ'a man yí Wa'n kɔsɔ a kaci ngɔan baka. ²⁷ ɔ'a man Baa'n tunmin ke ɔ bú'a menian'n-mɔ nde'e, ɔ sanlɔn ke ɔ ti *Mân Baa. ²⁸ Nán be man ehɔ sin bé nwɔn. ɔ sanlɔn ke mele'n le ba mɔ bé mɔ b'a wu'n, be 'ba ti yí nun'n be fi bé sɛka'n-mɔ anin be fite fite. ²⁹ Bé mɔ be bɔli bala kpa'n, be fi ewue nun be 'tinng'e be nyan nyanmiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayueli'e'n. Nan bé mɔ be bɔli bala ete'n, be fi ewue nun be 'tinng'e be tua bé nyɔle ete nun anwɔn kale. ³⁰ Mɔn mmɔ man mín ti anun mɔn nyɔ man like fíí, yê mín nde'e'n mɔ mɔn bua'n kɔsɔ, mɔ Nyanmian nwan m mú'a'n yê mɔn 'bua ɔ. Mín nde'e ebua'n ti fɔ́ún, ɔ sanlɔn ke mɔn mgbɔnnde man mɔ mín muonun mɔn kulo. Sɔanlan'n m'ɔ sɔanlɔn mín'n, m'ɔ kulo'n yê mɔn yɔ ɔ.

Ninng'e mɔ be di Zozi tunmin nun anwɔn adanzie'n

³¹ “Sɛ ɔ ti ke mín ngɔnmɔn yê mɔn di mín muonun mín nwɔn adanzie a, ahan mɔ mɔn kan'n, mɔn kɔala mɔn se ke nán be bu yí ananhɔle. ³² Nan sɔanlan fɔfɔle y'ɔ di mín nwɔn adanzie ɔ. Yê mɔn sɔ ke mín nwɔn ejɔle'n m'ɔ hanlɔn'n ti ananhɔle. ³³ Emɔ yɔli menian be hɔli *Zɔan anwɔn elɔ, yí kɔsɔ ɔ lili ananhɔle nun anwɔn adanzie. ³⁴ Mín die, mɔn mgbɔnnde man ke sɔanlan lí mín nwɔn adanzie. Nan mɔn kan ninng'e sɔ'n-mɔ anwɔn ejɔle mɔn kele emɔ maan emɔ nyan ngɔan. ³⁵ Anin Zɔan ti ke kanlanni'e mɔ b'a sɔ m'ɔ le ta ɔ. Emɔ huloli ke be 'tanlan yí jawe nun anin nán be di fe mele kaan. ³⁶ Nan mín die, n ne adanzie kɔn bieku'n m'ɔ tala mɔ Zɔan lili'n. Junman'n mɔ Si'e nun a fa a

man mín ke n ní mǎ mún di'n, junman sǎ'n bǎbǎ di mín adanzie ke Sié'n yê ǎ'a sǎan mín ǎ. ³⁷ Yê Sié'n kǎsu mǎ ǎ'a sǎan mín'n, ǎ di mín nwǎn adanzie. Emǎ tǎli man yí nǎn'n lé, ese emǎ nwunlin man yí nwǎn lé. ³⁸ Kemǎ emǎ nne man sǎanlan'n mǎ Sié'n sǎanlǎn yí'n nni man'n, ǎ man emǎ nva man yí ejǎle'n be nzie man. ³⁹ Emǎ sǎan Nyanmian *Ehele Ejǎle'n sele, afi emǎ jǎnlǎn ke nun yê emǎ 'nyan nyanmiansǎ ngǎan nǎn ǎ. ǎ ti ananhǎle. Ehele Ejǎle'n kǎsu, mín nwǎn ejǎle y'ǎ kan ǎ. ⁴⁰ Nan kǎsu emǎ ngulo man ke be ba mín nwǎn nǎn be nyan ngǎan.

⁴¹ “Mín mgbǎnnde man ke sǎanlan bǎ mín dunman kpa. ⁴² Afi mín si emǎ, mín si ke emǎ ngulo man Nyanmian. ⁴³ Mín Si yê ǎ'a sǎan mín maan m'an a ǎ. Kǎsu emǎ ngulo man ke be de mín. Nan kǎsu se sǎanlan bie bǎ yí ti anun ba a, yí die emǎ de yí. ⁴⁴ Emǎ ngulo man ke Nyanmian angǎnmún cein yí emǎ ayé. Nan emǎ kulo ke emǎ muonun yí bé nwǎn ayé. ǎ 'yǎ se nǎn emǎ a le mín a li? ⁴⁵ Nan kǎsu, emǎ nǎn be jǎnlǎn ke mún 'ba bu emǎ fǎwǎ mín Si anyunnun. Nan *Moyizǎ mǎ emǎ a susu be ti b'a gua yí sǎ'n, yí yê ǎ 'bu emǎ fǎwǎ ǎ. ⁴⁶ Afi se ǎ ti ke emǎ leli *Moyizǎ lili sakpa a, ahan emǎ 'de mín kǎsu be di. ǎ sanlǎn ke mín nwǎn ejǎle yê *Moyizǎ heleli ǎ. ⁴⁷ Nan se emǎ nne man ejǎle'n mǎ Moyizǎ a hele'n nni man an, ǎ 'yǎ se nǎn emǎ a le mín ejǎle nǎn a li?”

6

Zozi 'ba fa kpǎvǎn nnun nǎn ejue nnyuan

man menian akpu nnun di

(Matie 14.13-21, Maakǎ 6.30-44, Luku 9.10-17)

¹ Ehi anzin, Zozi kǎ sa kǎ hǎ Galile mân nǎn anun elǎ. Cian kǎn ǎ kǎ kpe Galile asue kpili'n mǎ be fele yí biegun ke *Tibeliadi'n, ǎ kǎ hǎ yí nzin elǎ. ² Menian dǎvǎn kpa kǎ si yí sǎ, ǎ sanlǎn ke be nwunlin asinbenwǎn ninnge m'ǎ yǎli manlǎn nwuluwafǎve'n-mǎ anwǎn salǎ'n. ³ Zozi nǎn yí menian'n-mǎ kǎ fǎ kǎ tanlan buka kǎn asǎ. ⁴ ǎ 'ba yǎ sǎ'n, anǎn Zufǎ'n-mǎ *Pakǎ elie'n ka kaan ju biegun.

⁵ Ehi a, be ti ebele kaan mǎ ǎ 'kǎ bie'n, Zozi 'tǎ yí nyǎn nǎn an, menian dǎvǎn kpa le ba yí nwǎn, nǎn ǎ'a bisa Filipǎ ke: “Filipǎ, ninhan yê ye 'nyan like ye to ye man menian nwala ehi di ǎ?” ⁶ ǎ 'kan sǎ nǎn ǎ nǎn mǎ Filipǎ 'ba bua'n. ǎ sanlǎn ke yí muonun ǎ si like mǎ ǎ 'ba yǎ ǎ.

⁷ Filipǎ nwan: “Se bǎbǎ ye fa jete fufue mma eya nnyuan ye to kpǎvǎn an, ǎ nza man fíi mǎ bé nun kǎn biala nyan sin kaan sǎa di ǎ.”

⁸ M'ǎ Filipǎ anǎn tǎli'n, Zozi menian'n-mǎ anun kǎn, be fele yí Andele m'ǎ ti Simǎn Pielǎ anianman'n nwan: ⁹ “Kpafele kaan

kɔn wɔ ewa, ɔ le *ɔlɪzv kpaɔn nnun nɔn ejue nnyuan. Nan kɔsɔ menian nwala ɛhɪ, nzukɛ yɛ ɔ 'sa yɪ yɔ ɔ?'

¹⁰ Zozi nwan: “Ɛmɔ mán menian'n-mɔ kwalaa tétanlan asɪ.” Lɪka sɔ'n tɪ tetɛle kpa, ndɪle dɔɔn kɔsɔ wɔ ɛbele. Mɔ Zozi hanlɪn sɔ'n, bɛ kwalaa bɛ kɔ tetanlan asɪ. Bɛ mɔ bɛ walɪ ɛbele'n, mmelenzua mɔ bɛ wɔ bɛ nun'n, bɛ ju kɔ yɔ akpu nnun. ¹¹ Zozi kɔ fa kpaɔn nnun'n ɔ kɔ la Nyanmɪan asɪ ɔ kɔ hye kɔ man bɛ. Ɛsɛ ɔ kɔ fa ejue nnyuan'n ɔ kɔ la Nyanmɪan asɪ biekun ɔ kɔ hye kɔ man bɛ. Sɔɔnlan kɔn biala nyanlɪn mɔ yɪ kunnun jɔ yɪ nwɔn ɔ lili.

¹² Mɔ bɛ kwalaa bɛ yuelɪ didi'n, Zozi kɔ han kɔ hele yɪ menian'n-mɔ kɛ: “Ɛmɔ sɪsa yɪ bu'n mɔ ɔ'a ha'n, nán bɛ ju fɪɪ bɛ tɔ.” ¹³ Ɔlɪzv kpaɔn nnun'n, bɛ lili dede m'ɔ halɪ yɪ bu mɔ Zozi menian'n-mɔ sɪsalɪ'n, ɔ tɪ ece mma bulu nɔn nnyuan.

¹⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlɪn asɪnbɛnwɔn like'n mɔ Zozi yɔlɪ'n, bɛ nwan: “Nyanmɪan *kpɔmanfɔe'n mɔ bɛ kan kɛ ɔ le ba'n, sakpa, yɪ y'ɔ le bian ɛhɪka.”

¹⁵ Mɔ Zozi nwunlɪn kɛ bɛ 'kpɔnndɛ bɛ fa yɪ bɛ sie bɛ belemgbin'n, yɪ ngɔnmɪn ɔ tɪlɪ yɪ nwɔn ɔ hɔlɪ buka nɪn asɔ ɛlɔ biekun.

Zozi 'ba nanndɪ Galile asue nɪn anyɪnsɔ

(Matie 14.22-33, Maakɪ 6.45-52)

¹⁶ Mɔ alɛ'n tɔlɪ nun'n, Zozi menian'n-mɔ hɔlɪ asue nɪn anɔvan ɛlɔ. ¹⁷ Bɛ kɔ fɪ ɛlɛɛ kɔn anun bɛ lɛ kpɛ asue'n bɛ kɔ Kapɛɛnawɔmɔn kulo nɪn asɔ. Ɔ'ba yɔ sɔ'n, anɪn alɛ nɪn a muan sɔ a yue, kɔsɔ Zozi a mma ndɔ man bɛ. ¹⁸ Anɪn asutue kɔsɔ lɛ tu sɛle kpa. ¹⁹ Bɛ hanlɪn ɛlɛɛ'n bɛ hɔlɪ dede kɔ yɔ cɪlɔ nnun anaan nsɪan'n, anɪn Zozi nanndɪ asue nɪn anyɪnsɔ ɔ lɛ ba bɛ nwɔn ɛbele. Ɛbele ala, esulo kɔ han bɛ, bɛ jɔnlɪn kɛ like bie ɔ. ²⁰ Nan m'ɔ walɪ dede m'ɔ ka kaan tɔ bɛ'n, yɪ nwan: “Mɪn ɔ, nán bɛ sulo.” ²¹ Sɪan'n m'ɔ hanlɪn sɔ'n, anɪn bɛ kulo kɛ bɛ fa yɪ ɛlɛɛ nɪn anun. Ɛbele ala, bɛ kɔ sɪ asɪ, bɛ kɔ ju lɪka mɔ bɛ lɛ kɔ'n.

²² Ɛhɪ, menɪnsɔnman'n mɔ bɛ halɪ asue nɪn anzin ɛlɔ'n nwunlɪn kɛ mɛle mɔ Zozi menian'n-mɔ 'kpɛ asue'n, anɪn ɛlɛɛ kɔnmgbɔ cɛɪn yɛ ɔ sɪ ɛbele ɔ. Bɛ sɪ kɛ Zozi a nɔv man nɪn bie, yɪ menian'n-mɔ angɔnmɪn ala yɛ bɛ fɔlɪ nɪn bɛ hɔlɪ ɔ. Kɔsɔ mɔ alɛ hɪnlɪn'n, menɪnsɔnman'n 'ba ju a, anɪn Zozi nnɔn man ɛbele. ²³ Ɛlɛɛ mmie-mɔ kɔsɔ fɪ Tibeliadɪ kulo nɪn asɔ, bɛ kɔ a kɔ sisi m'ɔ mantan lɪka mɔ yɛ Mɪn lalɪ Nyanmɪan asɪ, ɔ falɪ kpaɔn'n manlɪn menɪnsɔnman'n lili'n. ²⁴ Nan mɔ menɪnsɔnman'n nwunlɪn kɛ Zozi nɔn yɪ menian'n-mɔ nnɔn man ɛbele'n, bɛ kɔsɔ bɛ kɔ fa ɛlɛɛ sɔ'n-mɔ bɛ kɔ hɔ Zozi ɛkpɔnndɛ Kapɛɛnawɔmɔn.

Zozi yɛ ɔ tɪ kpaɔn m'ɔ man

bɛ nyan nyanmɪansɔ ngɔvan nɪn ɔ

²⁵ Menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Zozi asue nun ebue kɔn ɛɔ Kapɛɛnawɔmɔn kulo nun asɔ, bɛ nwan: "Labi, ɛ juli ɛwa cian benin?"

²⁶ Zozi nwan: "Mun kan yɛ ananhɔle mun kele ɛmɔ ke nán ke asinbenwɔn ninngɛ'n mɔ ɛmɔ ti yɛ bu nun ati yê ɛmɔ le kpɔnnde mín ɔ. Nan kpaɔn'n mɔ ɛmɔ a li dede bɛ kɔ a yɛ'n, yɛ ti yê ɛmɔ le kpɔnnde mín ɔ. ²⁷ Alɛ'n m'ɔ sɛci'n, ɛmɔ nán be di yɛ nwɔn junman. Nan ɛmɔ lí alɛ'n m'ɔ man be nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ nun anwɔn junman. Alɛ sɔ'n, *Mân Baa'n yê ɔ fa man ɔ. Yɛ yê Siɛ Nyanmɛian Kpili a man yɛ atun ke ɔ fá alɛ sɔ'n mán mân nun ɔ."

²⁸ Bɛ nwan: "Nzu yê ye 'yɔ nán y'a li junman mɔ Nyanmɛian kulo ɔ?"

²⁹ Zozi nwan: "Junman'n mɔ Nyanmɛian kulo ke ɛmɔ di'n y'ɔ le ke ɛmɔ lé sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan yɛ'n be lí."

³⁰ Bɛ nwan: "Nzuke asinbenwɔn like diɛ yê ɛ 'yɔ maan ye nwun yɛ nán y'a le wɔ y'a li ɔ? Nzu junman diɛ yê ɛ kwalaa yɛ di ɔ? ³¹ Daba, ɛwâ nun anun ɛɔ, yê nannan-mɔ lili *mannan ke ɛhele ɛjɔle'n kan yɛ'n. Yɛ nwan: *ɔ'a man bɛ nyanmɛiansɔ kpaɔn b'a li.*"

³² Zozi nwan: "Mun kan yɛ ananhɔle mun kele ɛmɔ ke, kpaɔn'n mɔ *Moyizi falɛ manlɛn ɛmɔ anan-mɔ'n, nán nyanmɛiansɔ kpaɔn kpa nun ɔ. Nan nyanmɛiansɔ kpaɔn kpa'n y'ɔ le mɔ mín Si le fa man ɛmɔ'n. ³³ ɔ sanlɛn ke, kpaɔn kpa'n mɔ Nyanmɛian fa man menian'n-mɔ'n y'ɔ le sɔanlan'n m'ɔ fi nyanmɛiansɔ ɔ'a ju asɛ m'ɔ man mân'n nyan ngɔan'n."

³⁴ ɛhi a, bɛ nwan: "Yemɔnlin, anun fa kpaɔn sɔ'n bie man yê cian daa e."

³⁵ Zozi nwan: "Kpaɔn'n m'ɔ man be nyan nyanmɛiansɔ ngɔan'n y'ɔ le mín. Sɔanlan biala m'ɔ kɔ a mín nwɔn'n, ɛhɔɛ ngun man yɛ lé. Yê sɔanlan biala m'ɔ kɔ le mín kɔ li'n, nzuhoe ngun man yɛ lé. ³⁶ Nan m'an han m'an hele ɛmɔ, ɛmɔ a nwun mín, kɔsɔ afi ɛmɔ nne man mín nni man. ³⁷ Sɔanlan biala mɔ Siɛ'n kɔ fa yɛ kɔ man mín'n, ɔ 'ba mín nwɔn. Yê sɔanlan biala m'ɔ kɔ a mín nwɔn'n, cian bie lé, mun nyɛ man yɛ. ³⁸ ɔ sanlɛn ke n vi nyanmɛiansɔ m'an mma man ke mun 'ba yɔ like mɔ mun kulo ɔ. Nan m malɛ ke mun 'ba yɔ like mɔ sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mín'n kulo'n. ³⁹ Like mɔ sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mín'n kulo'n y'ɔ le ke bɛ mɔ ɔ'a fa bɛ ɔ'a man mín'n fíí n'ɔ minlin mín sa nun. Nan cian m'ɔ li sian nun anun, n dínnge bɛ fi ewue nun maan be nyan nyanmɛiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ'n. ⁴⁰ Like mɔ Siɛ'n kulo'n y'ɔ le ke bɛ kwalaa mɔ be kɔ nwun Baa'n mɔ be kɔ le yɛ be kɔ li'n, be nyán nyanmɛiansɔ ngɔan'n. ɛse cian m'ɔ li sian nun anun, n dínnge bɛ maan be fi ewue nun be jásv."

⁴¹ Mɔ Zozi hanlɛn sɔ yueli'n, Zufɔ'n-mɔ kɔ fe yɛ nwɔn ɛya, be le jujɔ yɛ bɛ konvin abɔ ke yɛ nwan: "Kpaɔn'n m'ɔ fi nyanmɛiansɔ'n

y'ò le mín". ⁴² B'é nwan: "Zozì sò'n muonun, nán Zozefu awa dié nín ò? Yé sù yí sù nún yí nín. Yê ò yò sè m'ò kan kè ò fi nyanmiansu yê ò'a ju ò?"

⁴³ Zozì nwan: "Emò yáci b'é konvin abù ejùjòlè'n. ⁴⁴ Sè emò nwun kè sùanlan kùn lè ba mín nwùn an, anún Sié'n mò ò'a sùan mín'n y'ò nún yí a a ò. Mín kùsù cian m'ò li sian nún anún, mún 'tínge yí maan ò fi ewue nún jasù. ⁴⁵ Afi b'a hèle wò Nyanmian mgbòmanfùe'n-mò kalata nún anún kè: *Nyanmian 'ba hehele menian'n-mò kwalaa ninngè*. Yí sò ati, sùanlan biala m'ò kò tie Sié'n kò fa yí atún dié nún asù'n, ò 'ba mín nwùn. ⁴⁶ Nán kè sùanlan bie a nwun Sié'n lé ti ò, nan sùanlan'n m'ò fi Nyanmian anwòn elò ò'a ju'n, yí ngùnmin ala yê ò'a nwun Sié nún ò. ⁴⁷ Mún kan yí ananhòlè mún keke emò kè sùanlan biala m'ò kò le mín kò li'n, ò 'nyan ngvan m'ò le man ayueliè'n. ⁴⁸ Ò sanlún kè alíe mò bè di a, bè nyan ngvan'n y'ò le mín. ⁴⁹ Kè emò anan-mò lili mannan nún ewâ nún asù elò'n, anún bè halí ebele ò? Ò yòli dede b'é kwalaa bè yueli wu. ⁵⁰ Nan kpaù'n m'ò fi nyanmiansu'n dié, sùanlan m'ò kò li bie'n, ò nwu man lé. ⁵¹ Ngvan kpaù'n kpa'n m'ò fi nyanmiansu'n y'ò le mín. Sùanlan m'ò kò li kpaù'n sò'n bie'n, ò le ngvan cian daa. Kpaù'n mò mún 'fa mún man'n y'ò le mín nwònnaan'n. Mún 'fa mún man maan mân nún anún menian'n-mò nyan ngvan."

⁵² Ejòlè sò'n m'ò hanlún nún anwòn, Zufu'n-mò kò su akpòlòwa kpili kpa b'é afian elò, b'é nwan: "Nan sùanlan ehí muonun, ò 'yò sè nán ò'a fa yí nwònnaan'n ò'a man y'a lí?"

⁵³ Zozì nwan: "Mún kan yí ananhòlè mún keke emò kè sè emò a nni man *Mân Baa nún anwònnaan'n, esè sè emò a nún man yí moja nún an, anún emò le man ngvan. ⁵⁴ Sùanlan m'ò kò li mín nwònnaan'n, m'ò kò nún mín moja'n, ò le nyanmiansu ngvan m'ò le man ayueliè'n, esè cian m'ò li sian nún anún, mún 'tínge yí maan ò fi ewue nún ò jasù. ⁵⁵ Afi emò nwún yí kè, alíe kpa'n y'ò le mín nwònnaan'n yê nzan kpa'n y'ò le mín moja'n. ⁵⁶ Sùanlan m'ò kò li mín nwònnaan'n, mò esè ò kò nún mín moja'n, anún ò nún mín tí, mín kùsù, mún nún yí tí. ⁵⁷ Kè mò Sié'n mò ò'a sùan mín'n tí así mò yí dunman nún yê mín kùsù n di así'n, yí sò kùsù ala, sùanlan m'ò kò li mín nwònnaan'n, mín dunman nún, ò 'nyan ngvan. ⁵⁸ Kpaù'n m'ò fi nyanmiansu'n, kè ò tí yí nún anún. Ò tí man kè mò emò anan-mò lili bè wuli'n. Sùanlan m'ò kò li kpaù'n sò'n, ò 'nyan ngvan ò tanlan así dahuu." ⁵⁹ Tè mún mò Zozì 'kan ejòlè ehí-mò ò kekele menian'n-mò ninngè'n, anún ò wò Kapèenawòmò, Zufu'n-mò asò nún sua nún anún.

Zozì menian'n-mò dòn 'ba yaci yí tó

⁶⁰ Mò Zozì menian'n-mò dòn tìli yí ejòlè'n m'ò hanlún'n, b'é nwan: "Hei! Ejòlè ehí dié ò yò sù o! Nwan sùanlan dié yê ò kwalasù di ò?"

⁶¹ Mɔ Zozi nwunlin ke ehi anwɔn yê yí menian'n-mɔ le juɔ bé konvin abu'n, yí nwan: "Yí ti, ehi yɔ si man emɔ ɔ? ⁶² Nan anin se cian bie emɔ nwun ke *Mân Baa'n le fu kɔ lika m'ɔ fi walɔ nin an, yí die, emɔ 'yɔ bé nwɔn se? ⁶³ Nyanmian Wawɛ'n yê ɔ man be nyan ngɔan ɔ. Anwɔnnaan'n ti man like fíí. Ejɔle'n mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, ɔ keke ke be kpɔn be nyan Nyanmian Wawɛ'n ɔ nun nyanmiansu ngɔan'n. ⁶⁴ Nan kusɔ emɔ anun mmie-mɔ nne nni man." Zozi hanlin ke menian'n mmie-mɔ nne nni man, ɔ sanlin ke mɔ ɔ 'bɔ yí junman nin abu'n, ɔ si menian mɔ be nne be nni man'n, ese ɔ si swanlan'n mɔ ɔ 'kpe yí nwɔn atɔn maan be ci yí'n.

⁶⁵ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, ese yí nwan: "Ehika ati, swanlan biala mɔ mín Si a nyi man yí ke ɔ bála mín nwɔn'n, ɔ ngwala man mín nwɔn ba."

⁶⁶ ɔ fi ebɛɛ, yí menian'n mmie-mɔ dɔɔn yacili yí tɔli, b'a nzi man yí su kón.

⁶⁷ M'ɔ yɔli sɔ'n, nán Zozi a bisa yí menian bulu nɔn nnyuan'n ke: "Nan emɔ lili, emɔ die be ngɔ man?"

⁶⁸ Ke Zozi anwan 'tɔ ala, Simɔn Pieli kukuli yí nwan su a, yí nwan: "Yé Mɔn, anin nwan swanlan die anwɔn yê ye 'kɔ ɔ? Wɔ yê wɔ nwan ejɔle'n man be nyan nyanmiansu ngɔan m'ɔ le man ayuelie nin ɔ. ⁶⁹ Yé die ye de wɔ ye di, ese y'a nwun ke swanlan Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian a swan yí'n y'ɔ le wɔ."

⁷⁰ Mɔ Simɔn Pieli hanlin sɔ yueli'n, Zozi nwan: "Emɔ menian bulu nɔn nnyuan'n, asu nán mín yê n veleli emɔ ɔ? Nan kusɔ emɔ anun kɔn ti busuɔfuɛ." ⁷¹ Swanlan sɔ'n mɔ Zozi le kan yí ejɔle'n y'ɔ le Simɔn Isikaliɔti awa Zudasɔ mɔ cian bie ɔ 'yí Zozi man'n. Zudasɔ sɔ'n ti Zozi menian bulu nɔn nnyuan nin anun kɔn.

7

Zozi anianman'n-mɔ nne man yí be nni man

¹ Ehi anzin, Zozi kɔ hɔ mgbanza Galile mân nin anun kulo'n-mɔ asu. Mgbanza sɔ nin anun, ɔ'a nju man Zude mân nin, ɔ sanlin ke elɔ Zufu mgbain'n-mɔ le kpɔnnde yí kun yí.

² Nan kemɔ anin Zufu'n-mɔ *Kpato Bu Fet'i'n ka kaan ju'n, ³ yí nianman'n-mɔ nwan: "Zozi, jasɔ ewa kɔ Zude maan wɔ menian'n-mɔ mɔ be wɔ elɔ'n, bé kusɔ be nwún wɔ junman'n mɔ ε le di'n. ⁴ Swanlan m'ɔ kulo ke menian'n-mɔ nwun yí junman'n m'ɔ di'n, ɔ nni man yí nɔvialie nun. Ke wɔ lili ε di junman swa'n, kɔ li yí elɔ maan mân'n kwalaa nwún wɔ." ⁵ Be le kan sɔ'n, afi yí nianman'n-mɔ muonun, be nne man yí be nni man.

⁶ Zozi nwan: "Mín die, mín mɛɛ die kpa'n juli man, nan emɔ die, mɛɛ kwalaa ti kpa man emɔ. ⁷ Emɔ die, menian'n-mɔ ngwala man ke be kpɔ emɔ, nan mín die, be kpɔ mín. Afi mín kan ke bé nyɔlie'n ti ete. ⁸ Emɔ hɔ, be hɔ li fet'i'n, nan mín die, mín nni man

feti sɔ'n bie. Ɔ sanlɔn ke mɔn mele die kpa'n juli man." ⁹ Ke ɔ hanlɔn sɔ heleli bɛ yueli'n, ɔ kɔ ha Galile.

Zozi 'ba hɔ Zoluzalemɔn Kpato Bv Feti nun abv

¹⁰ Mɔ Zozi anianman'n-mɔ hɔli feti elie'n, sian'n yɔ kɔsɔ ɔ kɔ kpɔ bɛ. Nan kɔsɔ ɔ fiati. Ɔ'a nyɔ man yɔ nwɔn ɔ'a ngele man menian'n-mɔ kɔalaatin. ¹¹ Mɔ be 'di feti'n, anun Zufɔ mgbain'n-mɔ le kpɔndɛ yɔ. Eɛɛ anun be le bisa bisa: "Ɔ wɔ nin? Ɔ wɔ nin?"

¹² Meninsɔnman nun anun, anun be le su yɔ nwɔn akpɔlɔwa. Mmie-mɔ nwan: "Ɔ ti sɔanlan kpa." Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Cɛɛɛ, nɔn sɔanlan kpa ɔ, ɔ le laka laka menian'n-mɔ." ¹³ Nan kɔsɔ kemɔ be sulo Zufɔ mgbain'n-mɔ nin ati, be ngɔala man yɔ jawe nun kan.

¹⁴ Mɔ be lili feti'n dede mɔ ɔ 'kɔ yɔ afian'n, Zozi kɔ hɔ Nyanmian awulo nun anun ɔ le kɔ a hehele menian'n-mɔ ninnge. ¹⁵ Yɔ like'n m'ɔ le kele'n kɔ sin Zufɔ'n-mɔ anwɔn, bɛ nwan: "Bian ehi mɔ ɔ'a ngɔ man sukulu fi'i'n, ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ si kalata kpili sɔa ɔ?"

¹⁶ Zozi nwan: "Ninnge'n mɔ muɔn kekele emɔ ewa'n, nɔn mɔn muonun mɔn ti anun ninnge yɛ muɔn kekele emɔ ɔ, nan ɔ fi sɔanlan'n mɔ ɔ'a sɔan mɔn nun elɔ. ¹⁷ Sɔanlan m'ɔ kulo ke ɔ yɔ like mɔ Nyanmian kulo'n, sɛ ninnge'n mɔ muɔn kele'n fi Nyanmian elɔ a, anaan ɔ ti mɔn muonun mɔn ti anwɔn ninnge a, ɔ kɔala ɔ nwun yɔ. ¹⁸ Sɔanlan m'ɔ kan yɔ muonun yɔ nwɔn ejɔle'n, anun ɔ le kpɔndɛ yɔ muonun yɔ anunminnyanmɔn. Nan nunhan m'ɔ kpɔndɛ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlɔn yɔ nun anunminnyanmɔn'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ ti sɔanlan kpa. Ɔ nni man ato fi'i. ¹⁹ *Moyizɔ yɛ ɔ falɔ mala'n manlɔn emɔ ɔ. Ɔ ti man sɔ ɔ? Kɔsɔ emɔ anun kɔn bɔbɔ nni man mala sɔ nun asɔ. Nzu ati yɛ emɔ kulo ke be kun mɔn ɔ?"

²⁰ Meninsɔnman'n nwan: "Wɔ, e ti man sɔanlan kpa fififi, e le baye! Nwan yɛ ɔ kulo ke ɔ kun wɔ ɔ?"

²¹ Zozi nwan: "Like kɔnmgbɔ cein ehi mɔ m'an yɔ'n, ɔ'a sin emɔ anwɔn. Ejɔle sɔ nun a lɔ emɔ ngasi. Cian daa emɔ bɔ sɔ.

²² Emɔ tíe, Moyizɔ a man emɔ mala ke be kpɛ mmelenzua'n-mɔ mmian nun. Sakpa kɔsɔ, mmelenzua mmian nun ekpe sɔ'n, emɔ anan-mɔ yɔ yɔ daba yɔ nzin nɔn b'a wɔ Moyizɔ. Kemɔ emɔ kulo ke be di mala sɔ nun asɔ nun ati, *enwɔnmian ele cian'n bɔbɔ, emɔ kpɛ mmelenzua'n-mɔ mmian nun. ²³ Ke ɔ kɔ yɔ nɔn emɔ a nvɔn man Moyizɔ mala nun ati, enwɔnmian ele cian'n muonun emɔ kpɛ mmelenzua'n-mɔ mmian nun. Nan sɛ emɔ kpɛ mmelenzua mmian nun enwɔnmian ele cian nun an, anun nzu ati yɛ, sɛ m'an man kulo sɔanlan dasannin kɔn anwɔn a sa enwɔnmian ele cian nun an, anun emɔ fe mɔn nwɔn eya sɔa ɔ? ²⁴ Emɔ nɔn be nian sɔanlan anyunnun be bua yɔ ndɛɛ, nan emɔ búa ndɛɛ ananhɔle nun."

Menian'n-mə 'ba bisa bisa bé nwɔn

se Zozi yê ɔ ti Kilisi nun an

²⁵ Ehi, anun Zoluzalemɔn ebele menian mmie-mə le kan ke: "Svanlan'n mə yé mgbain'n-mə le kpɔnnɔde yí be kun yí'n, nán yí ahi? ²⁶ Be nían ke ɔ le jɔjɔ menian'n-mə anun ewa ɔ, kɔsɔ be nze man yí sa fíí. Asu yé mgbain'n-mə a nwun yí ananhɔle ke yí y'ɔ le *Kilisi'n, svanlan'n mə ɔ 'ba le yé ti nun ɔ? ²⁷ Bian ehi diɛ, ye si lika m'ɔ fi ɔ. Kɔsɔ bé nwan Kilisi'n diɛ, se ɔ 'ba a, svanlan fíí nnwun man lika m'ɔ fi'n."

²⁸ Yí sɔ ati, mə Zozi 'kekele bé ninngɛ wɔ Nyanmian awulo nun anun'n, ɔ kɔ tian nun, yí nwan: "Asu emɔ junlɔn ke emɔ si mín ese emɔ si lika mə n vi'n sakpa ɔ? Nán mín ti anwɔn atɔn yê m'an a ɔ, nan svanlan'n m'ɔ svanlɔn mín'n ti ananhɔlefɔe. Kɔsɔ emɔ nzi man yí. ²⁹ Mín diɛ mɔn si yí, ɔ sanlɔn ke n vi yí nwɔn ebele yê m'an a ɔ. Yí dein yê ɔ svanlɔn mín ɔ."

³⁰ Mə Zozi hanlɔn sɔ'n, be 'kpɔnnɔde ke be ci yí ebele ala. Nan svanlan fíí a ngɔala man yí ci, ɔ sanlɔn ke anɔn yí dɔe'n juli man. ³¹ Nan kɔsɔ meninsɔnman nun anun, menian dɔvɔn leli yí lili. Bé nwan: "Cian mə Kilisi'n kɔ a'n, asu ɔ 'yɔ asinbenwɔn ninngɛ m'ɔ tala svanlan ehi diɛ'n-mə ɔ?"

Be 'ba yi nzalafv'n-mə ke be hó hyí Zozi

³² Ehi, Zozi anwɔn ejɔle'n mə anun be le kikan yí nhun nhun menian nun anun'n, *Falisifɔe'n-mə tili yí kwalaa. Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mə nun Falisifɔe'n-mə kɔ yi Nyanmian awulo nun anun nzalafv'n-mə ke be hó hyí Zozi. ³³ Mə nzalafv'n-mə hɔli juli Zozi anwɔn elɔ'n, yí nwan: "Mɔn nun emɔ ye 'tanlan mele kaan biekun kwalaa nán m'an hɔ svanlan'n m'ɔ svanlɔn mín nun anwɔn elɔ. ³⁴ Emɔ 'ba kpɔnnɔde mín, nan kɔsɔ, emɔ ngɔ nwun man mín. ɔ sanlɔn ke lika mə mɔn 'ba hɔ'n, emɔ ngɔ huala man elɔ kɔ."

³⁵ Zufv'n-mə le bisa bisa bé nwɔn ke: "Anun ninhan lika diɛ yê ɔ 'ba hɔ dede mə ye kpɔnnɔde yí a, ye nnwun man yí ɔ? Asu ɔ 'ba tva Zufv'n-mə mə b'a tɔ b'a sanndi bé mə be ti man Zufv'n mân nun'n nán ɔ kekele bé mə be ti man Zufv'n ninngɛ anaan?"

³⁶ Afi yí nwan: "Emɔ 'ba kpɔnnɔde mín, nan kɔsɔ, emɔ ngɔ nwun man mín. ɔ sanlɔn ke lika mə mɔn 'ba hɔ'n, emɔ ngɔ huala man elɔ kɔ.' Ejɔle ehi mə ɔ'a han'n, yí bu kele se?"

Zozi 'ba han ngvan nzue nun anwɔn ejɔle

³⁷ Zufv'n-mə feti sɔ'n kɔsɔ, cian m'ɔ li sian'n yê ɔ ti feti'n cian kpili kpa nun ɔ. Cian sɔ'n, Zozi jasɔli jinlanlɔn menian'n-mə kwalaa afian an, yí nwan: "Svanlan mə nzuhoe le kun yí'n, ɔ bála mín nwɔn ɔ bála a nun nzue. ³⁸ Ke Ehele Ejɔle'n kan yí'n, biala m'ɔ kɔ le mín kɔ li'n, ngvan nzue fɔfɔle fi yí ahɔnɔn nun anun ɔ 'sin wa wa wa." ³⁹ Ngvan nzue sɔ'n mə Zozi le kan yí ejɔle ewa'n y'ɔ le Nyanmian Wawe'n mə svanlan biala m'ɔ kɔ le

yí kɔ li nɔn asa 'kan yí'n. Yí tɛmɔn sɔ nɔn anɔn, anɔn sɔanlan fíí asa hanlɔn man Wawɛ'n bɔbɔ. ɔ sanlɔn kɛ anɔn bɛ wulalɔ man Zozi anɔnminnyanmɔn.

⁴⁰ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n, meninsɔnman'n kɔ bu bɛ nɔwɔn nɔn. Mmie-mɔ nwan: "Bian ɛhɔ tɔ Nyanmɔnman kpɔmanfɔvɛ'n sakpa."

⁴¹ Mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Kilisi nɔn ɔ!"

Mmiekun-mɔ kɔsɔ nwan: "Heei! Anɔn, Galile mɔn nɔn yɛ Kilisi'n fi 'fite ɔ? ⁴² Ehele Eɔɔle'n kan kɛ Kilisi'n, ɔ 'yɔ *Davidi abusuan nɔn anɔn sɔanlan, ɔ fi Betelehemɔn, Davidi kulo nɔn asɔ."

⁴³ Kɛ ɔ yɔli mɔ Zozi dunman nɔn, meninsɔnman'n buli bɛ nɔwɔn nɔn nɔn anɔn. ⁴⁴ Mmie-mɔ kɔsɔ dɛ, anɔn bɛ lɛ kpɔnnde yí bɛ cɔ yí, nan kɔsɔ sɔanlan fíí a ngɔala man yí sa fa kan yí. ⁴⁵ Kɛ ɔ yɔli sɔ'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ Nyanmɔnman tɛyɔfɔvɛ'n-mɔ nɔn Falisifɔvɛ'n-mɔ anwɔn ɛɔ. Kɛ bɛ 'ju ebele ala, mgbain'n-mɔ nwan: "ɔ yɔ sɛ mɔ ɛmɔ a nɔi man yí a mma man ɔ?"

⁴⁶ Nzalafɔ'n-mɔ nwan: "Eɔɔle'n m'ɔ kan'n, nyanmɔnsemɔn, kɛ yɛ wɔ ɛwa'n, sɔanlan fíí hanlɔn man bie lé."

⁴⁷ Falisifɔvɛ'n-mɔ nwan: "Yí ti, ɛmɔ kɔsɔ, ɛmɔ a man ɔ'a laka ɛmɔ bie ɔ? ⁴⁸ Asɔ yɛ mgbain'n-mɔ nunhan kɔn anan Falisifɔvɛ'n-mɔ nunhan kɔn lelɔ yí ɔ lili man ɔ? ⁴⁹ Meninsɔnman ɛhɔ, bɛ dɛ bɛ nzɔ man *Moyizɔ mala'n, bɛ tɔ menian mɔ b'a bɔ bɛ sasan!"

⁵⁰ Falisifɔvɛ sɔ'n-mɔ mɔ bɛ yialɔ ebele'n, Ninkodemɔn m'ɔ walɔ tulɔ Zozi cɔan kɔn kɔngɔɛ'n, anɔn ɔ wɔ bɛ nɔn bie. ⁵¹ Yí nwan: "Yɛ mala nɔn anɔn, sɔanlan mɔ bɛ nɔwunlin man like mɔ ɔ'a yɔ'n, bɛ mmua man yí ndɛɛ kɛ ɔ di fɔɔ ɔ." ⁵² Eɔɔle sɔ'n mɔ Ninkodemɔn hanlɔn'n ngɔ yɔ man bɛ fɛ. ɛhɔ a, bɛ nwan: "Yí ti, wɔ kɔsɔ wɔ ɛ tɔ Galile sɔanlan? Suan Ehele Eɔɔle'n nán ɛ 'ba nɔwun kɛ Nyanmɔnman kpɔmanfɔvɛ fíí fi man Galile."

[⁵³ Kɛ ɔ yɔli sɔ'n, ɛhɔ jasɔ a, anɔn cuein ɔ'a hɔ yí awulo, ɛhɔ jasɔ a, anɔn cuein ɔ'a hɔ yí awulo.

8

Zozi nɔn balasua'n m'ɔ tɔnlin aja'n

¹ ɛhɔ, Zozi fi Nyanmɔnman awulo nɔn anɔn, ɔ kɔ fite kɔ hɔ *Olivo bɔka nɔn asɔ. ² Yí alíe hɔnlin, ngelemɔ tutun'n, Zozi kɔ sa kɔ hɔ Nyanmɔnman awulo ɛɔ bieku. Kɛ ɔ 'wɔlɔ ebele ala, meninsɔnman'n kɔ hyɔn kɔ kpunngɛ yí. Zozi kɔ tanlan asɔ ɔ lɛ kekele bɛ ninngɛ. ³ ɔ wɔ ebele kaan an, Nyanmɔnman mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn *Falisifɔvɛ'n-mɔ nɔn balasua kɔn kɔ a kɔ tɔ yí. Balasua sɔ nɔn a tɔn aja. Bɛ kɔ fa yí bɛ kɔ sie menian'n-mɔ kɔvalaa anyunnun ebele. ⁴ Bɛ nwan: "Kpɔn, balasua ɛhɔ a tɔn aja. Bɛ 'kɔ ju a, anɔn ɔ nɔn belenzua kɔn la. ⁵ *Moyizɔ kɔsɔ hanlɔn wɔ yɛ mala nɔn anɔn kɛ mmalasua sɔa-mɔ, yɛ tɔtɔ bɛ

ebve ye hún bé. Nan wó kúsv, wó nwan nze?" ⁶ Bé 'kan sò be tetie yí nwan nun nán be jinlan sv be se ke ò'a yò ete.

Mò be 'bisa kosuan sò'n, anin Zozi a si yí ti así. O le yí sa'n o le kekele asie nin anwòn. ⁷ Kemò anin be te bisa yí kosuan'n, Zozi kò kuku yí ti sv, yí nwan: "Emò nunhan kùn m'ò yòli man ete lé'n, o lí mva o tó ebve bó balasua ehi." ⁸ Ke o hanlin sò yueli'n, ese o kò si yí ti así biekun o le kekele asie nin anwòn.

⁹ Bé mò be non balasua'n wali'n, ke be tili ejòle sò'n, bé mgbain o, bé mgbafele o, bé kwalaa be kò yaci balasua nin ebele be kò hò. Balasua nin angunmun kò ha Zozi anwòn ebele. ¹⁰ Zozi kò kuku yí ti sv o kò bisa balasua'n ke: "Balasua, menian'n-mò wò nin? Svanlan fíí a ndua man wó ete nin anwòn kale ò?"

¹¹ Balasua'n nwan: "Mín mun, svanlan fíí a nze man mín sa."

Zozi nwan: "Se svanlan fíí a nze man wó sa a, mín kúsv mun nze man wó sa fíí. Yí ti, kò, nan kúsv n'è yò ete fíí kón."]

Mân nin anun kanlannie'n y'ò le Zozi

¹² Anin Zozi te wò Nyanmian awulo nin anun ebele. O kacili yí nyin bagua nin anwòn elò biekun an, yí nwan: "Mân'n kanlannie'n y'ò le mín. Svanlan m'ò kò si mín sv'n, o nnanndi man awosin nun lé, nan o 'nyan kanlannie'n m'ò man ngvan'n."

¹³ *Falisifue'n-mò nwan: "Wó muonun e le di wó nwòn adanzie, yí sò ati wó ejòle'n mò e le kan'n ti ato."

¹⁴ Zozi nwan: "Se mun di mín nwòn adanzie bòbò a, mín ejòle'n mò mun kan'n ti ananhòle. O sanlin ke mun si lika mò n vi m malí o, ese mun si lika mò mun kò o. Nan emò die, emò nzi man lika mò n vi m malí o, ese emò nzi man lika mò mun kò o. ¹⁵ Emò bua bé nde'e'n ke kulo menian'n-mò bua yí'n. Nan mín die, mín mmua man svanlan fíí nde'e. ¹⁶ Se mín nwan mun 'bua nde'e a, mín nde'e ebua'n ti fòón. O sanlin ke nán mín ngunmun yê mun 'bua o, nan mun non Si'e'n m'ò svanlin mín'n yê ye 'bua o. ¹⁷ B'a hele wò mala nin anun ke se menian nnyuan adanzie elie'n yò kòn an, be fa bé ejòle nin ananhòle. ¹⁸ Mín muonun mun di mín nwòn adanzie, ese Si'e'n kúsv m'ò svanlan mín'n di mín nwòn adanzie."

¹⁹ Bé nwan: "Wó si sò'n wò nin?"

Zozi nwan: "Sian die, m'an nwun ke emò nzi man mín, ese emò nzi man mín Si. Nan se emò si mín an, ahan emò si mín Si kúsv." ²⁰ Mò Zozi 'kan ejòle sò'n, anin o wò Nyanmian awulo nin anun lika mò be tv keti'n. Svanlan fíí a nze man yí sa, o sanlin ke anin yí dæ'n juli man.

²¹ Zozi kò han kò hele bé biekun ke: "Mún 'ba hò mun yaci emò mân'n mun man bé. Emò 'ba kpònnde mín, nan kúsv emò 'ka bé ete nin anun be wu. Lika mò mun kò'n, emò ngvala man elò bie kò."

22 Zufu'n-mə nwan: “Bian ehi muonun, anin o le ba hun yi nwon anaan? Afi yi nwan: ‘Lika mə mun ko'n, emə ngwala man elə bie ko.’”

23 Zozi nwan: “Asi ewa ye emə fi o, nan min die, n vi anwunno. Emə ti man ehi anun menian, nan min die, n di man man ehi anun swanlan. 24 Ehika ati ye min nwan emə 'ka be ete nin anun be wu nin o. Afi min mə n di asi dahuu'n, se emə a nne man min swanlan ehəle kon'n mə n di'n b'a nni man an, emə 'ka be ete nin anun be wu.”

25 Mə Zufu'n-mə tili ejole so'n, be nwan: “Wə ejian mə e jin ebele'n, nzu swanlan die yo le wə?”

Zozi nwan: “Ke m gbin n di yi'n ye abubo nin anun n ganlin n geleli emə nin o. 26 N ne emə anwon ejole dɔn kpa mə mun kwala min kan ese min kwala min jinlan su min bu emə fɔ. Nan kusɔ swanlan'n m'ɔ swanlin min'n, o ti ananholefo. M'ɔ hanlin heleli min'n, yi ala ye min kan min kele man nin o.”

27 Ejole so'n mə Zozi hanlin'n, b'a ndi man yi bu ke yi Si anwon ejole ye o le kan kele be o. 28 Ese Zozi ko han biekun ko tu su, yi nwan: “Cian mə emə 'ba fola *Mān Baa nin anwunno'n, cian so'n ye emə 'ba nwun min swanlan ehəle kon'n mə n di nin o. Emə 'ba nwun ke min mmə man min ti anun min nyɔ man like fi, nan mə Si'e'n heleli min'n, yi nwon ejole ala ye min kan o. 29 Swanlan'n m'ɔ swanlin min'n jin min nzin. O yɔ man min tɔli man, o sanlin ke like m'ɔ kulo'n ye cian daa min yo o.” 30 Ejole so'n mə Zozi hanlin nin ati, menian dɔn leli yi lili.

Abalahamɔn amma kpa'n-mə

31 M'ɔ yɔli so'n, Zozi ko kpe yi nyin Zufu'n-mə mə b'a le yi b'a li'n-mə anwon elə, yi nwan: “Ejole'n mə m'an han m'an hele emə'n, se emə so nin kpa a, emə 'kaci min menian sakpa. 32 Ebele nin anun ye emə 'ba nwun ananhole'n, nān ananhole'n kusɔ a man emə a nyan be ti b'a ngaci man nganga.”

33 Ejole so'n mə Zozi hanlin nin a nyɔ man Zufu'n mmie-mə fe. Ke be tili ejole so'n ala, be nwan: “Ye die, Abalahamɔn amma yo le ye. Ye kacili man swanlan fi nganga le. Nan o yo se mə e le kan ke emə 'ba nyan be ti o?”

34 Zozi nwan: “Mun kan yi ananhole min kele emə ke swanlan biala m'ɔ yo ete'n, anin o ti ete'n kanga. 35 Nān daa ye kanga'n di afilie'n bie o. Nan baa'n mə be ko wɔ yi afilie nin anun'n, o di afilie'n dahuu. 36 Se Baa'n man emə nyan be ti a, anin emə a nyan be ti sakpa. 37 Min si ke Abalahamɔn abɔsu menian yo le emə. Kusɔ emə 'kponnde min be kun min, o sanlin ke emə nne man min ejole'n be nni man. 38 Like mə min Si heleli min nin anwon ejole ye min kan o. Nan emə die, like mə emə asi nin a hele emə'n ye emə le yo nin o.”

39 Be nwan: “Ye si yo le Abalahamɔn.”

Zozi nwan: “Se emɔ asɪ y’ɔ le Abalahamɔn sakpa a, ahan yɪ ninng’e’n m’ɔ yɔlɪ’n, bie yê emɔ yɔ ɔ. ⁴⁰ Nan kusɔ emɔ diɛ, sunnzun mɔ m’an han ananhɔlɛ’n mɔ Nyanmɪan hanlɪn helelɪ mɪn’n m’an hele emɔ ɔ, emɔ ’kpɔnndɛ mɪn kun mɪn. Like sɔa, Abalahamɔn a nyɔ man bie lɛ. ⁴¹ Junman kɔnmgb’a’n mɔ emɔ asɪ’n di’n, yɪ bie yê emɔ kusɔ di nin ɔ.”

Mɔ Zozi hanlɪn sɔ’n, Zufɔ’n-mɔ kɔ fɛ eya kpili kpa. Bɛ nwan: “Nán gua sɔ mma y’ɔ le yé ein! Yé Sɪ baa kɔnmgb’a cein’n y’ɔ le Nyanmɪan.”

⁴² Zozi nwan: “Se emɔ asɪ y’ɔ le Nyanmɪan sakpa a, ahan emɔ kulo mɪn ejɔlɛ. ɔ sanlɪn kɛ n vi Nyanmɪan anwɔn elɔ yê m malɪ ɔ. Yê yɪ dunman nun ati yê n wɔ ewa ɔ. Nán mɪn ngɔnmɪn mɪn ti anwɔn yê m’an a ɔ. Nan yɪ yê ɔ sɔanlɪn mɪn ɔ. ⁴³ Nzuke ati yê mɪn kan mɪn ejɔlɛ diɛ a, emɔ ndɪ man yɪ bu ɔ? Afɪ emɔ ngɔwala man kɛ bɛ ti yɪ bu. ⁴⁴ Emɔ asɪ y’ɔ le *Abɔnsanmɔn. Emɔ kulo kɛ bɛ yɔ like m’ɔ kulo’n. Kɛ alɔa bɔlɪ’n, kodiawu junman y’ɔ di ɔ. ɔ hanlɪn man ananhɔlɛ lɛ, ɔ sanlɪn kɛ ananhɔlɛ nnɔn man yɪ nun. Atɔfɔɛ kɔn m’ɔ halɪ’n y’ɔ le yɪ. Ato nun a kaci yɪ abalabɔ, yɪ alɛ m’ɔ di nin anɪn. ɔ ti atɔfɔɛ’n-mɔ kwalaa asɪ. ⁴⁵ Nan kemɔ mɪn diɛ mɪn kan ananhɔlɛ’n, yɪ ti, ɔ man emɔ nne man mɪn bɛ nni man. ⁴⁶ Emɔ nunhan benɪn yê ɔ kwalaa se kɛ m’an yɔ etɛ ɔ? Nan sɛ mɪn kan ananhɔlɛ a, nzuke ati yê emɔ nne man mɪn nni man ɔ? ⁴⁷ Sɔanlan m’ɔ ti Nyanmɪan sɔanlan’n, ɔ tie Nyanmɪan anɔvan ejɔlɛ’n. Nan kemɔ emɔ ti man Nyanmɪan diɛ’n, yɪ ti yê ɔ man emɔ ndie man mɪn ejɔlɛ nin ɔ.”

Zozi ti kpili tala Abalahamɔn

⁴⁸ Zufɔ’n-mɔ nwan: “Yɛ hanlɪn kɛ ɛ ti man Zufɔ kpa, ɛ ti *Samali sɔanlan, ɛsɛ ɛ le bayɛ, ɔ ti man ananhɔlɛ ɔ?”

⁴⁹ Zozi nwan: “Cɛɛɛ, n ne man bayɛ. Mɪn diɛ, mɪn Sɪ yê mɪn kannvɔ yɪ ɔ. Kusɔ emɔ ngulo man kɛ bɛ man mɪn anyɪnnzɔ. ⁵⁰ Mɪn diɛ mɪn muonun mɪn mgbɔnndɛ man mɪn anunminnyanmɔn. Sɔanlan kɔn wɔ ebele m’ɔ wula mɪn anunminnyanmɔn ɔ. ɛsɛ yɪ yê ɔ bua ndɛɛ nin ɔ. ⁵¹ Yɪ ti, mɪn kan yɪ ananhɔlɛ mɪn kele emɔ kɛ sɔanlan biala m’ɔ kɔ le ejɔlɛ’n mɔ mɪn kan’n kɔ li’n, sɔanlan sɔ’n, ɔ nwu man lɛ.”

⁵² Zufɔ’n-mɔ nwan: “Kɪkaala diɛ, y’a nwun yɪ kɛ ɛ le bayɛ. ɔ sanlɪn kɛ Abalahamɔn a wu, mgbɔmanfɔɛ’n-mɔ kusɔ a wu. ɔ yɔ sɛ mɔ afɪ ɛ lɛ kan kɛ: ‘Sɔanlan biala m’ɔ kɔ le ejɔlɛ’n mɔ mɪn kan’n kɔ li’n, sɔanlan sɔ’n, ɔ nwun man le.’ ⁵³ Yê sɪ Abalahamɔn mɔ ɔ’a wu’n, ɛ de di kɛ ɛ ti kpili tala yɪ ɔ? Mgbɔmanfɔɛ’n-mɔ kusɔ a wu. ɛ ti wɔ diɛ sɛ?”

⁵⁴ Zozi nwan: “Sɛ mɪn muonun mɪn kannvɔ mɪn nwɔn an, mɪn nwɔn ɛkannvɔɛ’n ti mgban. Mɪn Sɪ mɔ emɔ nwan ɔ ti emɔ Nyanmɪan’n, yɪ yê ɔ kannvɔ mɪn ɔ. ⁵⁵ Nan kusɔ, emɔ nzɪ man yɪ. Mɪn diɛ, mɪn sɪ yɪ. Sɛ mɪn kan kɛ mɪn nzɪ man yɪ a, anɪn m’an

kaci atofuε ke εmε. Nan mun si yί, εσε mun de yί nwan εjεle'n mun di. ⁵⁶ Εmε asί Abalahamun lili fe ke ahan ε nwunlin mίn εwale cian'n. ε nwunlin yί kusυ, εσε ε lili yί nwun fe.”

⁵⁷ Mε Zozi hanlin sε'n, Zufu'n-mε nwan: “An! Ε lili man afuε abulanun bεbε mgban, wε nwan a nwun Abalahamun.”

⁵⁸ Zozi nwan: “Mun kan yί ananhεle mun kele εmε ke, asannan nán b'a wε Abalahamun'n, anin n wε ebele.”

⁵⁹ Εhι a, be kε sisa nyεbυε, be 'tutu be bε Zozi. ε kε nwanndi kε fia, ε fi Nyanmian awulo nun anun ebele ε kε fite kε hε.

9

Zozi 'ba tike anyinsinlinwafuε kun anyin'n

¹ Mε Zozi fi Nyanmian awulo ebele fiteli'n, ε 'kε kaan an, ε nun bian kun kε yia. Bian sε'n, be 'wε yί a, anin yί nyin a sin.

² Mε Zozi menian'n-mε nwunlin yί'n, bε nwan: “*Labi, ε yε se mε bian εhι, be 'wε yί a, anin yί nyin a sin'n? Yί muonun yί εte nin ati anaan yί si nun yί nin εte nin ati ε?”

³ Zozi nwan: “Nán εte mε ε'a yε ti ε, yε nán εte mε yί si nun yί nin a yε ti ε. Nan be wυli yί sε maan Nyanmian nanndi yί sυ ε yί yί junman'n mε ε 'ba li'n kele mán'n. ⁴ Kεmε alίe'n te wε sυ'n, ε se ke ye lí svanlan'n mε ε'a svan mίn'n junman'n. Nan alίe'n le 'ba san mε svanlan fίi ngε hvala man junman di ε. ⁵ Mε n de wε mán nun anun εwa'n, mán'n kanlannίe'n y'ε le mίn.”

⁶ Mε Zozi hanlin εjεle sε'n yueli'n, ε kε tu ngeσεε asί, ε kε fa kε fεtε ngetίe, ε kε han anyinsinlinwafuε nun anyin nun asυ. ⁷ Yί nwan: “Kε nwunnzin wε nyunnun Silowe asubula nun anun.” (Dunman Silowe'n, yί bu y'ε le ke b'a svan yί.) Anyinsinlinwafuε'n kε hε kε nwunnzin yί nyunnun. Mε ε 'sa yί nzin ba'n, anin yί nyin nun a tike.

⁸ M'ε yεli sε'n, bε mε be nun yί mantan mantan sυ nun bε mε be si yί daba ke yί nyin a sin nán ε sele sele di'n, be kε nwun yί. Bε nwan: “Svanlan'n m'ε tanlan atin nun anwan ε sele sele'n, asυ nán yί ahi?”

⁹ Mmie-mε nwan: “Yί ε.”

Mmie-mε kusυ nwan: “Cεce, nán yί ε, nan ε soman yί hε ε.”

Mε bian'n tili akpυlowa'n mε be le su'n, yί nwan: “Mίn ε, mίn bεbε mίn ahi.”

¹⁰ Εjεle'n kε sin bε nwun, bε nwan: “Nan anin ε yεli se kpa mε wε nyin nun a tike'n?”

¹¹ Yί nwan: “Bian'n mε be fele yί Zozi'n, ε fεtεli ngetίe kaan bie ε falι ε kputalι mίn nyin nun asυ nán ε'a se mίn ke: ‘Kε Siloe kε nwunnzin wε nyunnun.’ Ngεli mε n nwunnzinlin mίn nyunnun yueli'n yε mίn nyin'n tikeli ε.”

¹² Bε nwan: “Bian sε'n wε nin?”

Yί nwan: “Mίn nzι man.”

Falisifuε'n-mε 'ba bisa svanlan'n

mə Zozi tikeli yí nyin'n kosuan

¹³ Ehi a, be kə fa bian'n mə yí nyin nún a tike'n be kə hə *Fal-sifvə'n-mə aja sɔ. ¹⁴ ɔ 'ba yə sɔ'n kɔsɔ, Zufu'n-mə *ɛnwɔnmian ele cian nún anun yê Zozi fətəli ngetiɛ'n ɔ falɔ ɔ tikeli bian nún anyin nún ɔ. ¹⁵ Ehi ati yê Falisifvə'n-mə lɛ bisa bian'n kɛ ɔ kpɪnlɪn yəli dede mə sian ɔ nwun asi'n. Yí nwan: “Bian bie, be fele yí Zozi, ɔ falɔ ngetiɛ hanlɪn mɪn nyin'n, n nwunnzinlin mɪn nyunnun yê mɪn nyin'n tikeli ɔ. Sian diɛ mɪn nwun asi.”

¹⁶ Falisifvə'n mmie-mə nwan: “Svanlan sɔ'n, nán Nyanmian svanlan ɔ. ɔ nni man ɛnwɔnmian ele cian'n mala nún asu.”

Mmie-mə kɔsɔ nwan: “Svanlan m'ɔ yə ɛtɛ'n, ɔ yə sɛ m'ɔ yə asinbɛnwɔn ninngɛ sva ɔ?” Bé nwan a nzɛ man bé nwɔn. Be kə bu bé nwɔn nún.

¹⁷ ɛsɛ Falisifvə'n-mə kə bisa yí biekun kɛ: “Svanlan'n m'ɔ tikeli wɔ nyin'n, ɛ jɔnlɪn kɛ ɔ tɪ sɛ?”

Yí nwan: “Nyanmian kpɔmanfvɛ ɔ.”

¹⁸ Zufu mgbain'n-mə bəbɔ diɛ, be nne be nni man kɛ yí nyin'n sinlin daba, nan sian'n yê yí nyin nún a tike ɔ. Ehi ati, be kə fele yí sɪ nɔn yí nin. ¹⁹ Bé nwan: “Emə awa'n mə bé nwan yí nyin nún a sin'n, asu yí ahi? ɔ yə sɛ m'ɔ nwun asi sian'n?”

²⁰ Yí sɪ nɔn yí nin nwan: “Yé diɛ, yɛ sɪ kɛ yé wa nún ahi. Mə yɛ 'wɔ yí'n, anin yí nyin nún a sin. ²¹ Nan kɛ ɔ kpɪnlɪn yəli dede mə yí nyin nún a tike'n, yí diɛ yɛ nzɪ man. Yê svanlan'n mə ɔ'a tike yí nyin'n, yɛ nzɪ man yí. Yí muonun yê ɔ jin ɛbele nún ɔ. Emə bɪsa yí, ɔ tɪ man batɔnman!” ²² Be sulo Zufu mgbain'n-mə, yí ti yê ɔ man be lɛ kan kɛ be nzɪ man nún ɔ. Afɪ Zufu mgbain'n-mə nwan svanlan m'ɔ kə se kɛ Zozi tɪ *Kilisi'n, be 'fvan yí bé asɔnɪn sua nún anun. ²³ Yí sɔ ati yê yí sɪ nɔn yí nin nwan ɔ tɪ man batɔnman nán be bɪsa yí nún ɔ.

²⁴ ɛsɛ Falisifvə'n-mə kə fele bian'n biekun, bé nwan: “Nɪn Nyanmian ɛlɔ kan ananhɔle. Nan yé diɛ, yɛ sɪ kɛ bian sɔ'n tɪ ɛtɛfvɛ.”

²⁵ Bian'n nwan: “Sɛ ɔ tɪ ɛtɛfvɛ ɔ, sɛ ɔ tɪ man ɛtɛfvɛ ɔ, mɪn diɛ, mɪn nzɪ man. Mɪn diɛ mə mɪn sɪ'n y'ɔ le kɛ daba mɪn nnwun man asi, nan sian diɛ, mɪn nwun asi.”

²⁶ Bé nwan: “Anin ɔ yəli sɛ kpa yê ɔ tikeli wɔ nyin nún ɔ?”

²⁷ Bian'n nwan: “M'an han m'an hele emə daba angɔnmɪn, nan emə a ndie man. ɔ yə sɛ mə emə kulo kɛ mɪn kan yí biekun ɔ? Emə kɔsɔ kulo kɛ be yə yí menian ɔ?”

²⁸ ɔ hanlɪn sɔ ala, Falisifvə'n-mə kə bɔ yí amgba kpa. Bé nwan: “Wɔ yê ɛ tɪ svanlan sɔ'n svanlan ɔ, nan yé diɛ yɛ tɪ *Moyizɪ menian. ²⁹ Moyizɪ yê yɛ sɪ kɛ Nyanmian jujɔli heleli yí ɔ. Nan svanlan ehi diɛ, lika bəbɔ m'ɔ fi'n, yɛ nzɪ man.”

³⁰ Bian'n nwan: “Nzuke asinbɛnwɔn ɛjɔle diɛ ahi? Emə nzɪ man lika m'ɔ fi'n kɔsɔ ɔ'a tike mɪn nyin'n! ³¹ Yɛ sɪ kɛ ɛtɛfvə'n-mə, Nyanmian ndie man bé. Nan menian mə bé nyin sɔ yí mə

be yɔ like m'ɔ kulo'n yê ɔ tie bé ɔ. ³² Svanlan mɔ be 'wɔ yí a, anin yí nyin nun a sin'n, ye tɪlɪ man ke svanlan a tike bie anyin'n lé. ³³ Nan se bian ehi ti man Nyanman svanlan an, ahan ɔ ngwala man like fíi yɔ."

³⁴ Bé nwan: "Wó mɔ wó busuɔfue nyɔle nun ati b'a wɔ wó anyinsinlinwafue'n, wó lɪlɪ ε 'ba hele yé ngele?" Be kɔ fvan bian'n bé asɔnin sua nun anun.

³⁵ Zozi kɔ ti ke b'a fvan bian'n bé asɔnin sua nun anun, ɔ kɔ nwun yí, yí nwan: "Asu *Mân Baa'n, ε de yí di ɔ?"

³⁶ Bian'n nwan: "Yemɪnlɪn, kele mín svanlan sɔ'n maan n né yí n ní."

³⁷ Zozi nwan: "Wó nyin tua yí. Yí yê ɔ le juɔ kele wó nun ɔ."

³⁸ Bian'n nwan: "Mín Mɪn, mɪn de mɪn di." ɔ kɔ kɔvɔ Zozi anyunnun ebele.

³⁹ Zozi nwan: "Ndeε ebua nun ati yê m malɪ ɔ. Mɪn 'ba nán mɪn man bé mɔ bé nyin a sin'n nwun asi. Yê bé mɔ be nwun asi'n kɔsɔ, mɪn man bé nyin'n sin."

⁴⁰ Anin *Falisifue'n mmie-mɔ nun yí wɔ ebele. Mɔ be tɪlɪ ejɔle'n mɔ Zozi hanlɪn'n, be kɔ bisa yí ke: "Yí ti, anin yé kɔsɔ yé nyin a sin?"

⁴¹ Zozi nwan: "Se ɔ ti ke emɔ anyin a sin an, ahan emɔ nyɔ man ete. Nan kemɔ emɔ nwan be nwun asi'n, yí ti yê ɔ man emɔ te wɔ bé ete nun anun ɔ."

10

Zozi 'ba bu bva enianfue kpa nin anwɔn anyinndala

¹ Ehi, mɔ Zozi hanlɪn sɔ helelɪ Falisifue'n-mɔ yueli'n, ese ɔ kɔ tɔ sɔ ke: "Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke, svanlan mɔ ɔ 'wɔlɔ mmɔa'n-mɔ tola nun anun an, ɔ nzɪn man anvan nun anun, nan ɔ bu lika fɔfɔle ɔ wɔlɔ tola nun anun'n, svanlan sɔ'n, anin ɔ ti awofue, kodiawu y'ɔ le yí. ² Nan svanlan m'ɔ kɔ sin anvan nun anun'n, yí yê ɔ ti bva enianfue kpa nun ɔ. ³ Yí die se ɔ 'wɔlɔ tola nun anun an, svanlan'n m'ɔ sisa tola'n tike anvan'n man yí, yê mmɔa'n-mɔ kɔsɔ ti yí nun'n. Bva enianfue'n fa mmɔa'n-mɔ anun kɔn biala dunman'n fele yí ese ɔ fa bé fite awulo. ⁴ Mɔ bé kwalaa be kɔ yue fite'n, ɔ li bé nyunnun yê mmɔa'n-mɔ si yí sɔ ɔ. ɔ sanlɪn ke mmɔa'n-mɔ sɪ yí nun'n. ⁵ Svanlan mɔ be nzi man yí'n, be nzi man yí sɔ lé. Se be nwun yí a, be nwanndi yí, ɔ sanlɪn ke be nzi man yí nun'n." ⁶ Zozi buli anyinndala sɔ'n helelɪ bé, kɔsɔ b'a ndɪ man yí bu.

⁷ Kemɔ b'a ndɪ man yí bu nun ati, Zozi kɔ han kɔ hele bé biekun ke: "Mɪn kan yí ananhɔle mɪn kele emɔ ke, mmɔa'n-mɔ tola nun anvan'n y'ɔ le mín. ⁸ Bé kwalaa mɔ be lili mɔa mín nyunnun'n, awofue nun kodiawu y'ɔ le bé. Yê mmɔa'n-mɔ a ndie man bé nun'n bɔbɔ. ⁹ Anvan'n y'ɔ le mín. Svanlan m'ɔ kɔ wɔlɔ mín nun'n, ɔ 'nyan ngwan. ɔ kwalaa ɔ wɔlɔ fite ke ɔ kulo ɔ,

εσε ο 'nyan like di. ¹⁰ Awofube'n-mo die, mmua'n-mo awue, non be ehuan, non be busu ebati ala ye be ba o. Nan min die, m mali ke m 'ba maan menian'n-mo nyan ngvan, min man be nyan yi dede o bu so.

¹¹ “Bua enianfue kpa'n y'o le min. Bua enianfue kpa'n, o de yi mmua'n-mo ati ewue o wu maan be nyan ngvan. ¹² Swanlan m'o ti man bua enianfue kpa'n, mo yi die o kan mmua'n-mo o kpounde yi esika'n, se o nwun ke bedi'n le ba a, o yaci mmua'n-mo ebele nwanndi maan bedi'n wolu be nun o ci bie o bo be asanndie. ¹³ Swanlan so'n yaci mmua'n-mo ebele nwanndi, o sanlin ke yi esika ekpounde ati ye o le kikan be o. Be nwon njian man yi. ¹⁴ Bua enianfue kpa'n y'o le min. Min si min mmua'n-mo, be kusu be si min ¹⁵ ke min si si min mo min kusu min si y'i'n. Min wu min mmua'n-mo dunman nun min man be nyan ngvan. ¹⁶ N ne mmua mmiekun-mo, be non man tola ehi anun bie. O se ke n gokuan be nwan. Be 'ba ti min nin'n. Mmua kpule'n 'ba yo kon. Ye swanlan kusu kon ye o 'nian be so o.

¹⁷ “Min si kulo min, o sanlin ke min fa min ngvan'n min man nan m'an nyan yi biekun. ¹⁸ Swanlan fi ngwala man ke o tua min de min ngvan nin o. Min muonun ye min fa min man o. Min kwala ke min fa min ngvan'n min man, ese min kwala ke min nyan yi biekun. Like mo min si nwan n yo nun anun.”

¹⁹ Ehika kusu anwon, Zufu'n-mo anwan a nze man. ²⁰ Mmie-mo doun nwan: “Swanlan'n mo wawe ete wo yi nun mo yi ti non man ebele'n, nzuke ati ye emo le tie yi ejole nin o?”

²¹ Mmie-mo kusu nwan: “Swanlan mo wawe ete wo yi nun'n, ejole swa, o ngwala man yi kan. Asu swanlan mo wawe ete wo yi nun'n kwala anyinsinlinwafue anyin tike?”

Zufu mgbain'n-mo nne nni man ke Zozi ti Nyanmian Awa

²² Ehi, eyele mele nin anun, mo be 'di Nyanmian awulo nin anwon *Anwontie feti'n wo Zoluzalem'on'n, ²³ anin Zozi nanndi Nyanmian awulo nin abalanda'n mo be fele yi Salomon abalanda nin anun. ²⁴ Zufu'n-mo ko yia yi nwon ebele, be nwan: “Cian benin kpa babo ye e 'man ye ahonlin to ye kunnun o? Se *Kilisi'n, ye Belemgbin Ngbandefue'n y'o le wo a, kan yi ananhole kele ye.”

²⁵ Zozi nwan: “M'an han m'an hele emo daba, nan emo nne nni man. Junman'n mo min di wo min si dunman nin'n di min adanzie. ²⁶ Nan kemoo emo non man min mmua'n-mo anun bie nin ati, emo nne min nni man. ²⁷ Min mmua'n-mo tie min nin'n, min si be ye be si min so. ²⁸ Min man be ngvan m'o le man ayuelie. Be nwu man le, ye swanlan fi ngwala man be de fi min sa nun. ²⁹ Min si mo o'a fa be o'a man min'n, o ti kpili tala ninnge'n kwalaatin. Ninnge'n mo min si le y'i'n, swanlan ngwala man ke o tua yi de bie o. ³⁰ Min non min si, ye ti swanlan munmuan kon.”

³¹ Ehi mō Zozi hanlin nun ati, Zufu'n-mō kō sisa nyɔ̀bue biegun ke be 'kō a hun yí. ³² Ehi a, Zozi nwan: “Mín Si a man mín tunmin maan m'an li junman dɔ̀n kpa m'an hele emɔ̀, nan nunhan benin ati yê emɔ̀ kulo ke be 'tɔ̀tɔ̀ nyɔ̀bue be kun mín ɔ?”

³³ Zufu'n-mō nwan: “Nán ke junman kpa bie mō a li ati yê yé nwan ye 'kun wó ɔ, nan a han amannɛ ejɔ̀le wɔ̀ Nyanmian anyunnun. ɔ sanlin ke kulo sɔ̀anlan mgban ti ke wó, ε bu wó nwɔ̀n ke ε ti Nyanmian.”

³⁴ Zozi nwan: “B'a hele wɔ̀ emɔ̀ mala kalata nun anun ke Nyanmian nwan:

Emɔ̀ ti ke mín Nyanmian muonun.

³⁵ Ejɔ̀le kusu mō Nyanmian Ehele Ejɔ̀le'n kō han'n, ye nguɔ̀la man nun kpɛ. Ye si ke bé mō Nyanmian a fele bé ɔ'a fa yí Nvan Ejɔ̀le'n ɔ'a wula bé sa nun'n, yí nwan be ti ke yí. ³⁶ Nan se ɔ ti sɔ̀ sakpa a, anun mín kusu mō Siɛ nun a sie mín kɔ̀nlɔ̀n-ngɔ̀nlɔ̀n mō ɔ'a sɔ̀an mín ke m mála mân nun anun'n, se min kan ke n di Nyanmian Awa a, anun m'an nyan amannɛ ɔ? ɔ yɔ̀ se mō emɔ̀ kan ke m'an han ejɔ̀le ete m'an tia Nyanmian ɔ? ³⁷ Se min nni man junman'n mō mín Si kulo nun an, emɔ̀ nán be de mín be di. ³⁸ Nan se min di junman sɔ̀n, se emɔ̀ nne man mín nni man bɔ̀bɔ̀ a, emɔ̀ lé nyɔ̀le'n-mō mō min yɔ̀n lili be lí, nán emɔ̀ a nwun ke mín Si wɔ̀ mín nun yê mín kusu n wɔ̀ yí nun.”

³⁹ Mō Zozi hanlin sɔ̀ yueli'n, be 'kpɔ̀nnde be ci yí biegun. ɔ fi bé nun ebele ɔ kō nwanndi, bé sa a ngan man yí.

⁴⁰ Ehi anzin, Zozi kō sa kō hɔ̀ asue Zuludin nun anzin elo biegun. ɔ kō hɔ̀ kō tanlan lika mō Zvan sɔ̀nɔ̀nlɔ̀n menian'n-mō daba'n. ⁴¹ Menian dɔ̀n kpa kō kpu yí elo, bé nwan: “Zvan a nyɔ̀ man asinbenwɔ̀n like fíí, nan kusu bian ehi anwɔ̀n ejɔ̀le m'ɔ hanlin'n, ɔ ti ananhɔ̀le.” ⁴² Ebele, menian dɔ̀n leli yí lili.

11

Lazaa ewue'n

¹ Anin bian kɔ̀n wɔ̀ Betanin kulo nun asu, be fele yí Lazaa. Lazaa sɔ̀n nɔ̀n yí nianman mmalasua nnyuan yê be ti Betanin ebele ɔ. Kɔ̀n li Mali yê kɔ̀n kusu li Maati. ² Mali sɔ̀n, yí yê ɔ 'ba fa anatli ɔ nwunzin yé Min aja'n-mō anwɔ̀n, ese ɔ fa yí ti enyuan'n ɔ cici nun ɔ. Be wɔ̀ ebele dede a, cian kɔ̀n Lazaa kō fɔ̀ke. ³ Yí nianman mmalasua nnyuan'n kō yi sɔ̀anlan kō hɔ̀ kō tɔ̀ Zozi. Yí nwan: “Yé Min, wó mannɔ̀n'n mō ε kulo yí'n nun a fɔ̀ke. Yí ti, yí nianman mmala'n-mō nwan m mála m mó wó amannɛ.”

⁴ Mō Zozi tili ejɔ̀le sɔ̀n, yí nwan: “Lazaa efɔ̀ke'n mō ɔ'a fɔ̀ke'n, ɔ ti man efɔ̀ke mō ɔ 'kun yí ɔ. Nan ɔ nanndi yí efɔ̀ke sɔ̀ nun asu, Nyanmian 'ba man yí Wa'n yi yí tunmin'n nɔ̀n yí anunminnyanmɔ̀n'n kele mân'n.” ⁵ Zozi kulo Lazaa nɔ̀n yí

nianman mmalasua'n-mə kpa, nan kusu, ⁶ m'ə tili ke Lazaa a foke'n, ə lili cian nnyuan biekun yi busu ebele.

⁷ Yi cian nnyuan nin asu, ə ko han ko hele yi menian'n-mə ke: "Be man ye sa ye ho Zude man nin anun elo biekun."

⁸ M'ə hanlin so'n, yi menian'n-mə nwan: "Kpain, ə hyeli man fi ye holi elo ahan be 'tutu ebu be kun wo, ye ese wo nwan ye ho elo biekun'n?"

⁹ Zozi nwan: "Alie kon m'ə ko hin'n, nan dae bulu non nnyuan ye ə wo nun ə? Swanlan m'ə nanndi alihan nin anun'n, yi ja mgbula man, ə sanlin ke man nin anun ti yuein. ¹⁰ Nan swanlan m'ə nanndi kongə'n, yi ja kpula ə to asi, ə sanlin ke awosin nin anun, swanlan nwan man asi."

¹¹ M'ə hanlin so yueli'n, ese yi nwan: "Ye manngon Lazaa a lafi, yi ti, min 'ko a tinngə yi."

¹² Yi menian'n-mə nwan: "Se nafele ala ye ə le dafi a, anin ye 'ko a yo nzu? Ə 'ba jasw." ¹³ Ejole so'n mə Zozi hanlin'n kele ke Lazaa a wu, nan kusu yi menian'n-mə die, be junlin ke nafele mgban ye ə le dafi ə.

¹⁴ Yi so ati, Zozi kpacu nun hanlin heleli be yuein ke: "Lazaa a wu. ¹⁵ Emə dunman nun ati, ə yo min fe kpa ke m'an ngo man elo nde ə. Ə sanlin ke yi ewue nin anzin ejole mə ə 'ba a'n, ə 'ba man emə de min di. Nan emə man ye ho elo."

¹⁶ Ke yi nwan 'to ala, yi menian'n-mə anun kon, be fele yi Toma, be fele yi biekun Didimon, yi bu y'ə le ke nda, ə ko jasw, yi nwan: "Min manngon-mə, se yi so a, be man ye kusu ye ho bie maan be hin ye kwalaa." Ke ə hanlin so yueli'n, ye be holi ə.

¹⁷ Mə Zozi 'ju Betanin'n, anin b'a sie Lazaa ə'a li ele nwan. ¹⁸ Betanin non Zoluzalemən kusu afian a nwa man. Cilo nsan ye ə wo be afian ə. ¹⁹ Yi ti, ə man Zufu'n-mə don fi Zoluzalemən be wali Betanin kulo nin asu ebele, be 'ba a ci ci Maati non Mali alba.

²⁰ Mə Maati tili ke Zozi le ba'n, ə holi kpalu yi atin. Mali die, ə halu awulo ebele. ²¹ Mə Maati tili Zozi'n, yi nwan: "Ye Min, se ə ti ke ewa a, ahan min nianman nin a nwu man. ²² Nan kusu min si ke kikaala mə ye wo nun'n muonun, like biala mə e ko bisa Nyanman'n, ə 'fa man wo."

²³ Zozi nwan: "Wo nianman'n, ə 'ba jasw."

²⁴ Maati nwan: "Min si ke cian mə man'n ko yue'n, min nianman'n fi ewue nun 'jasw."

²⁵ Zozi nwan: "Swanlan'n m'ə cun menian ə man be ngwan'n y'ə le min. M'ə ko le min ko li'n, se ə wu babo a, ə 'nyan ngwan. ²⁶ Ye swanlan mə yi anyinwosu nun ə ko le min ko li'n, ə nwu man kon le. Asu e de ejole so'n di ə?"

²⁷ Maati nwan: "Yuo o, min de min di ke *Kilisi'n y'ə le wo, Nyanman Awa'n m'ə se ke ə ba man nin anun'n y'ə le wo."

28 Mə Maatı hanlın sə yueli'n, ə kə sa kə hə awulo kə tu yí nianman bala Mali asule, yí nwan: “Yé Mın a a, yí nwan ε bála.” 29 Mə Mali tılı ejələ sə'n, ə kə jası, ə kə fa atın'n, ə lə kpı Zozi. 30 Anın Zozi wəblı man kulo nın anın, lıka kınmgbá'n mə Maatı yacılı yí'n, ebele yé ə halı ə. 31 Mə Zufı'n-mə mə be gua awulo ebele be lə cıci Mali alva'n nwanlın kə ə'a jası, ə lə kə nde-nde'n, bə kısı be kə jası be kə si yí sı. Be jınlın kə Mali lə kə seka nın ası ələ 'kə sun.

32 Mə Mali jılı lıka mə Zozi jin'n, ə kə kısı yí nyunnun ebele, yí nwan: “Yé Mın, se ə tı kə ε wə əwa a, ahan mın nianman nın a nwu man.”

33 Kə Mali 'kan sə nın ala, ə kə sısa yí sa kə gua yí tı ə nın Zufı'n-mə kwalaa be lə yı awóle. Mə Zozi nwanlın kə be lə yı awóle'n, ewue nın anwın əya kə hun yí dede yí nwan kə wısu yí. 34 Yí nwan: “Əmə sieli yí nin?”

Bé nwan: “Yé Mın, bala ba nıan.”

35 Mə be falı atın'n mə be 'kə'n, anın Zozi anyın emvın lə ba.

36 Ebele ala, Zufı'n-mə anın mmie-mə nwan: “Əmə nıan, ə kulo Lazaa ejələ kpa ol!”

37 Mmie-mə kısı nwan: “Yí m'ə tikeli anyınsınlinwafıe nın anyın'n, ahan ə yalı maan Lazaa a wu man”

38 Mə be hanlın sə'n, Zozi kə fe əya kpa, ə kə kpınlın yí konvın abı. Ə fı ebele yí nwan y'ə lə seka nın ası. Seka sə'n, b'a koto yí bıka kın anın, b'a kpe anvan kın b'a tı yí nwan kə sua yé b'a kunnıo əbıe kpılı kın b'a fa b'a nyın yí anvan. 39 Zozi nwan: “Əmə yí əbıe'n m'ə nyın anvan'n.”

Mə Zozi anvan tılı'n, Maatı nwan: “Yé Mın, kə ye wə nın'n, mın jınlın kə ə lə ban. Ə sanlın kə, kə be sieli yí'n, yí əle nın ahı.”

40 Zozi nwan: “M'an ngan m'an ngele man wó kə se ε de di a, ε 'nwan Nyanmıan anınmınyanmın nın ə?” 41 Əhı a, be kə kunnıo əbıe'n m'ə nyın anvan'n. Zozi kə tı yí tı anwunno, yí nwan: “Mın Sı, mın 'da wó ası kə a tie mın ejələ nın ə. 42 Mın sı kə ε tie mın dahuu, nan kə ε kə yə nán bə mə b'a ta b'a sı b'a yia mın nın a lə a lı kə wó yé ε sıvanlın mın'n, yí tı yé ə man mın kan sə ə.”

43 Mə Zozi hanlın sə yueli'n, ə tıanlın nın sele kpa, yí nwan: “Lazaa, fı ələ fıte!”

44 Ebele ala, Lazaa fı seka nın anın kə fıte. Ə 'fıte a, anın etanlan'n mə be falı be sieli yí'n tı fıfı yí nwan.

M'ə fıtelı'n, Zozi nwan: “Əmə nyánjı yí nwan etanlan'n, nán be yacı yí maan ə hı.”

45 Asınbenwın lıke sə'n mə Zozi yalı'n, ə man Zufı'n-mə mə be walı Mali alva εcıe'n, bə dısn be lelı yí be lılı. 46 Bé nın mmie-mə kısı hılı tılı *Falısıfıe'n-mə be hanlın lıke sə'n mə Zozi yalı'n helelı bə.

⁴⁷ Ehi a, Falisifvɛ'n-mɔ nɔn Nyanmian *tɛɛyivɛ mgbain'n-mɔ kɔ bɔbɔ Zufv mgbain abulasv'n mɔ bɛ di bɛ mɔn nɔn anun ejɔlɛ nɔn amannɛ, bɛ kwalaa bɛ kɔ yia, bɛ nwan: “Bian ehi muonun, yɛ 'yɔ yɛ sɛ? Asinbenwɔn ninngɛ m'ɔ lɛ yɔ'n tɪ man nzɛmɛndɛ. ⁴⁸ Sɛ yɛ yaci yɪ maan ɔ di junman sɔ ehi a, menian'n-mɔ kwalaa 'ba lɛ yɪ di, ɛsɛ ɔ 'ba man *Lɔmɔn mgbain'n-mɔ kpaci sɛci Nyanmian awulo'n nɔn yɛ mɔn'n!”

⁴⁹ Bɛ nwan a ndɔ man, bɛ nun kɔn kɔ jasv, bɛ fɛlɛ yɪ Kayifv. Afvɛ sɔ nɔn anun, yɪ yɛ anɔn ɔ tɪ *Tɛɛyivɛ Kpain nɔn ɔ. Yɪ nwan: “ɛmɔ ndɪ man ejɔlɛ bɔ fɪi! ⁵⁰ Asv ɛmɔ nnwun man kɛ sɛ svanlan kɔn wu menian'n-mɔ kwalaa ati a, ɔ tɪ kpa tala kɛ mɔn bɔndɔn'n kɔ bɔ ɔ?”

⁵¹ Ejɔlɛ'n mɔ Kayifv hanlɔn'n, nɔn kɛ yɪ muonun yɪ ngele yɛ anɔn ɔ lɛ fa kan sɔ ɔ. Nan kɛmɔ afvɛ sɔ nɔn anun yɪ yɛ anɔn ɔ tɪ tɛɛyivɛ kpain'n, yɪ sɔ ati yɛ Nyanmian man ɔ hanlɔn kɛ ɔ di kɛ Zozi wu maan Izalayɛ mɔn nɔn anun menian-mɔ kwalaa nyan bɛ tɪ ɔ. ⁵² Nɔn kɛ Izalayɛ mɔn nɔn anun menian'n-mɔ kɔnmgbala yɛ ɔ 'wu man bɛ ɔ, nan ɔ 'wu nɔn ɔ kokuan Nyanmian amma'n-mɔ kwalaa mɔ b'a bɔ asanndɛ nɔn anwan. ⁵³ ɔ fi cɪan sɔ'n, Zufv mgbain'n-mɔ nwan bɛ 'kun Zozi.

⁵⁴ Ehi ati, Zozi a nvite man bagua nun kɔn Zufv'n-mɔ afian. ɔ nɔn yɪ menian'n-mɔ hɔli kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Efalayimɔn nɔn asv. ɔ mantan ɛwɔ. ɔ nɔn bɛ, bɛ tanlanlɔn ɛbɛlɛ kaan.

⁵⁵ M'ɔ ka kaan nɔn Zufv'n-mɔ a li bɛ feti'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ *Paki'n, menian dɔvɔn kpa lili mɔva Zoluzalemɔn bɛ hɔli tuli bɛ nwɔn efian. ⁵⁶ Mɔ bɛ wɔ Nyanmian awulo nɔn anun ɛbɛlɛ'n, anɔn bɛ lɛ kpɔnnɛ Zozi. Bɛ lɛ bisa bisa bɛ manngɔn'n-mɔ kɛ: “ɔ tɪ sɛ, asv ɔ 'ba a feti elie'n bie anaan ɔ ngɔ a man ɔ?” ⁵⁷ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn Nyanmian tɛɛyivɛ mgbain'n-mɔ nɔn Falisifvɛ'n-mɔ a man atɔn kɛ svanlan kɔn biala m'ɔ sɪ lika mɔ Zozi wɔ'n, ɔ hɛlɛ bɛ maan bɛ hɔ hyɪ yɪ.

12

Mali 'ba gua Zozi aja anwɔn anatɪli (Matie 26.6-13, Maaki 14.3-9)

¹ Ehi, m'ɔ anɔn ɔ ka cɪan nsian nɔn b'a li Zufv'n-mɔ feti'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ *Paki'n, Zozi kɔ sa kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Betanin nɔn asv. ɛbɛlɛ y'ɔ tinngelɪ Lazaa m'ɔ wuli'n fi ewue nɔn ɔ. ² M'ɔ juli ɛlɔ'n, yɪ alɛ hɔnɔn, nɔsvaba nɔn, yɪ manngɔn'n-mɔ kɔ tɔn alɛ bɛ kɔ fa bɛ kɔ svɔn yɪ ɛyɛfvɛ. Anɔn Maati lɛ sesie alɛ'n, bɛ mɔ bɛ lɪla tɔbɪli nɔn anwɔn bɛ lɛ didi'n, Lazaa kɔsv wɔ bɛ nɔn bie. ³ Mmalasua'n-mɔ mɔ bɛ sesie alɛ'n, Mali kɔsv wɔ bɛ nɔn ɛbɛlɛ bie. M'ɔ bɛ didili dede mɔ ɔ 'kɔ bie'n, Mali kɔ hɔ kɔ fa anatɪli bondoman kɔn. Anatɪli sɔ'n, bɛ lɛ baka bie bɛ fɛlɛ yɪ nɔn yɛ bɛ fa bɛ yɔ ɔ. Yɪ gua yɔ sɪ kpa. Anatɪli'n m'ɔ wɔ bondoman nɔn anɔn'n, ɔ tɪ elitɪli sin. Mali kɔ butu yɪ Zozi aja nɔn anwɔn, ɔ

kɔ fa yí ti enyuan'n kɔ cici. Anatılı nun efanlan'n kɔ fa sua nun anun.

⁴ Anun Zozi sɔanlan'n mɔ be fele yí Zudasí Isikaliɔti wɔ ebele. Yí yê cian bie ɔ 'yí Zozi man ɔ. M'ɔ nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: ⁵ “Se ɔ ti ke be tɔnɔnɔn anatılı ehi jete fufue eya nsan yê be falí yí esika'n be manlɔn ehianfɔe'n-mɔ a, ahan ɔ ti kpa.” ⁶ Nán ke ehianfɔe'n-mɔ anwɔn ejɔnɔn m'ɔ jɔnɔn ti yê ɔ man ɔ le kan sɔ ɔ, nan awofɔe y'ɔ le yí. Esika kaan mɔ be kɔ fa be kɔ hye bé'n, yí yê ɔ fa sie ɔ. Be fa be man yí a, ɔ di.

⁷ Nan mɔ Zozi tɔlɔ ejɔle'n mɔ Zudasí hanlɔn'n, yí nwan: “Yaci Mali maan ɔ yó yí like'n m'ɔ le yɔ'n. Afi, anatılı ehi mɔ ɔ'a butu yí mín ja nun asɔ ewa'n, cian mɔ n gɔ wu'n, ebiale'n mɔ be 'bia mín'n yê ɔ le di mɔa bia mín nun ɔ. ⁸ Ehianfɔe'n-mɔ die, cian daa emɔ nɔn bé wɔ ewa. Nan mín die, mɔn nɔn emɔ le ndanlan man ewa dede ɔ nga man ebele.”

⁹ Mɔ Zufɔ'n-mɔ dɔɔn tɔlɔ ke Zozi wɔ Betanin'n, be kɔ kpɔ yí elɔ. Kɔsɔ nán ke Zozi angɔnmɔn ati yê be hɔlɔ ɔ, nan bé nwan be 'kɔ a nɔn Lazaa mɔ ɔ'a hɔn yí'n. ¹⁰ Nyanmɔn *teeyɔfɔe mgbain'n-mɔ nwan be 'kun Lazaa kɔsɔ. ¹¹ ɔ sanlɔn ke yí dunman nun ati, Zufɔ'n-mɔ dɔɔn nzi man bé sɔ kún, nan Zozi yê be de yí be di ɔ.

*Zozi 'ba wɔlv Zoluzalemɔn kulo nun anun
(Matie 21.1-11, Maaki 11.1-11, Luku 19.28-40)*

¹² Zozi lalɔ Betanin, mɔ yí alíe hɔnɔn'n, meninsɔnman'n mɔ be walɔ *Pakɔ elie'n, be kɔ ti ke Zozi le ba Zoluzalemɔn. ¹³ Be kɔ hɔ kɔ kpɔkpe aye male, be kɔ fa be kɔ le Zozi atɔn. Be 'kɔ a, anun be le tian be te be fele yí. Bé nwan:

“Hozanna!

Nyanmɔn yíla Izalaye Belemgbin'n m'ɔ le ba wɔ Yé Mɔn Nyanmɔn dunman nun'n!”

¹⁴ Zozi kɔ nyan afunlunmun baa kɔn ɔ kɔ fɔ kɔ tanlan sɔ ke be helelɔ yí daba wɔ *Ehele Ejɔle nun anun'n. Bé nwan:

¹⁵ *Zoluzalemɔn menian, nán be sulo.*

Emɔ nían, emɔ belemgbin'n tɔ

afunlunmun baa kɔn sv, ɔ le ba.

¹⁶ Ehi, alimɔa nun anun, Zozi menian'n-mɔ a ndɔ man ejɔle sɔ'n-mɔ abɔ. Nan mɔ Zozi fi ewue nun tinngelɔ mɔ Nyanmɔn wulalɔ yí anunminnyanmɔn yuelɔn'n, afɔ sian'n, be nwunlin ke yí nwɔn ejɔle fɔ́n yê Ehele Ejɔle'n hanlɔn nun ɔ, like mɔ be yɔlɔ yí'n manlɔn ejɔle sɔ'n kpɔnɔn sv.

¹⁷ Mɔ Zozi felelɔ Lazaa m'ɔ tinngelɔ yí fi ewue nun'n, bé kwalaa mɔ anun be wɔ ebele'n, be lili mɔ be nwunlin yí nun anwɔn adanzɔe. ¹⁸ Nzɔle ehi ati y'ɔ man menisɔnman'n walɔ kpali yí atɔn ɔ. ¹⁹ Mɔ Falisifɔe'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bé nwan: “Ebia-mɔ, emɔ nían, y'a fe mgban ɔ, se ye hyɔlɔ yí ngelemɔ nun an, ahan ye nyanlɔn sv nvasɔe. Nan kɔkaala ke ye wɔ nun'n die ɔ'a kpa yí nwɔn. Be nían, mán bɔndɔn'n kwalaa si yí sv!”

Zozi 'ba han yí ewue nín anwòn ejòlè

²⁰ Bé mǎ bɛ walí Zoluzalemòn ɛbɛlɛ fetí nín anun kɛ bɛ 'ba a sù Nyanmian'n, *Gelekí ngókòn wǎ bɛ nún. ²¹ Gelekí sǎ'n-mǎ hǎ tǔlì Zozi sùanlan'n kòn, bɛ fele yí Filipò. Ǔ fi Galile mǎn nún anun, kulo'n mǎ bɛ fele yí Betisayida nún asù. Gelekí sǎ'n-mǎ nwan: “Nja bian, yɛ kulo kɛ yɛ nwun Zozi anwòn.” ²² Mǎ Filipò tǔlì ejòlè sǎ'n, ǎ kǎ hǎ kǎ tǔ Andele, ǎ kǎ bǎ yí amanníɛ. Bé munnyuan bɛ kǎ hǎ kǎ tǔ Zozi bɛ kǎ han bɛ kǎ hele yí.

²³ Mǎ Zozi tǔlì ejòlè sǎ'n, yí nwan: “Sian diɛ, meɛlɛ'n m'ǎ sɛ kɛ bɛ wula Mǎn Baa nún anunminnyanmòn nún a ju. ²⁴ Nan mun kan yí ananhǎlɛ mún keɛlɛ ɛmǎ kɛ *bele baa'n mǎ bɛ kǎ lua'n, sɛ ǎ'a mgbǎbǎ man asiɛ nún abù a, ǎ ngùala ǎ nvifi man ǎ nzu man mma. Cian daa ǎ la ɛbɛlɛ kònlùn-ngònlùn. ²⁵ Sùanlan m'ǎ tǔ ahyùan ǎ kulo yí kunnun'n, ǎ nnyan man ngùan. Nan sùanlan m'ǎ eyuadi ɛtɛ ɛhì anun ǎ kulo ɛhìnlùn-mǎ ǎ bǔka bé'n, ǎ 'nyan nyanmiansù ngùan m'ǎ le man ayuelɛ'n. ²⁶ Sùanlan biala m'ǎ kulo kɛ ǎ yǎ mún sùanlan'n, ǎ sí mún sù. Yí diɛ anun líka mǎ n di'n, yí kùsù, ǎ tanlan ɛbɛlɛ bie. Sùanlan m'ǎ sù mún'n, mún Sì 'man yí asa sùɛ.

²⁷ “Kíkaala diɛ, mún ti anun a sɛcì mún. Nan kùsù nzu ejòlè diɛ yê mún 'kan ǎ? N ze kɛ, mún Sì, de mún fi yalɛ'n m'ǎ le 'ba tǔ mún wǎ dǎɛ ɛhì anun anaan? Cɛɛɛ, mún ngan man sǎ, ǎ sanlùn kɛ yí ti yê m malí ǎ. ²⁸ Mún Sì, wula wǎ dunman nún anunminnyanmòn!”

Zozi hanlùn sǎ ala, aníɛ bie kǎ te anwunno ɛbǎ. Aníɛ sǎ'n nwan: “Mún dunman'n, m'an wula yí anunminnyanmòn dada angònmún, ɛsɛ meɛlɛ'n m'ǎ le ba nún anun, mún 'wula yí bie kùn.”

²⁹ Meninsùnman'n mǎ bɛ jijin ɛbɛlɛ mǎ bɛ tǔlì aníɛ sǎ'n, bé nún mmie-mǎ nwan: “Nyanmiansù bǎfùɛ kòn a han ejòlè a hele yí.”

Mmie-mǎ kùsù nwan: “Nyanmiansù bǎfùɛ kòn a han ejòlè a hele yí.”

³⁰ Zozi nwan: “Nán mún ti yê aníɛ sǎ nún a te ǎ, nan ɛmǎ ati ǎ. ³¹ Belɛ mǎ mǎn'n ndɛɛ ebua cian nún a ju ǎ. *Abònsanmòn m'ǎ tǔ mǎn nún asù kpain'n, sian diɛ, bɛ 'ba ju yí bɛ tǔ gua sù. ³² Nan mún kùsù, sɛ bɛ sinnze mún anwunno yue a, m 'ba hyùlùn menian'n-mǎ kùalaa mún ba mún nwòn.” ³³ Ǔ hanlùn sǎ ǎ helelì ewue ɛhǎlɛ kòn'n mǎ ǎ 'fa wu'n.

³⁴ Kɛ yí nùan 'tǎ ala, menian'n-mǎ nwan: “Mala kalata nún anun, yɛ tǔlì kɛ bé nwan *Kilisi'n mǎ ǎ 'ba le yé ti'n, ǎ nwu man lé. Nan ǎ yǎ sɛ mǎ wǎ nwan *Mǎn Baa'n, bɛ 'ba sinnze yí anwunno ǎ? Mǎn Baa'n muonun, ǎ tǔ yí diɛ sɛ?”

³⁵ Zozi nwan: “Kíkaala diɛ, kanlanníɛ'n tɛ wǎ ɛmǎ afian ɛwa. Kɛmǎ ɛmǎ tɛ nwun asì'n, ɛmǎ nánndi atún'n mǎ n geɛlɛ ɛmǎ nún asù. Nán awosin'n ba a, anun ɛmǎ a mminlin man. Ǔ sanlùn kɛ sùanlan m'ǎ nanndi awosin nún'n, ǎ nzi man líka m'ǎ le kǎ ǎ. ³⁶ Kɛmǎ ɛmǎ tɛ le kanlanníɛ nún ɛwa'n, ɛmǎ lé yí bɛ lí, nán ɛmǎ

a kaci kanlannɛ nɪn anun menian.” Mɔ Zozi hanlɪn ɛjɔlɛ sɔ'n yueli'n, ɔ fi bagua nun ɔ nun yɪ menian'n-mɔ hɔlɪ fialɪ kaan.

³⁷ ɔ yɔlɪ asinbenwɔn ninngɛ'n dɔwɔn menian'n-mɔ anyunnun ɛbɛlɛ, nan kɔsɔ b'a nne man yɪ b'a nni man. ³⁸ ɔ man ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmian Kpɔmanfɔɛ *Ezayi hanlɪn'n, kpɪnlɪn sɔ. Ezayi hanlɪn kɛ:

Yɛ Mɪn, ɛjɔlɛ'n mɔ yɛ hanlɪn'n,

nwan yɛ ɔ leli lili ɔ? Wɔ anwɔnsɛlɛ'n

mɔ a yɪ a hele'n, nwan yɛ ɔ buli yɪ like ɔ?

³⁹ Bɛ ngɔala man kɛ bɛ de bɛ di, afɪ Ezayi hanlɪn biekun kɛ:

⁴⁰ *Nyanmian a sin bɛ nyɪn'n,*

ɔ man bɛ nnwun man asɪ kɔn.

ɔ'a kaci bɛ ajɔnlɪn'n,

ɔ man bɛ ndɪ man yɪ ɛjɔlɛ'n kɔn.

Afi, bɛ tɪ a,

bɛ 'sa bɛ nzin bɛ ba yɪ nwɔn

ɔ fa bɛ ɛtɛ'n-mɔ cɛ bɛ.

⁴¹ Ezayi lili mɔa nwunlin Zozi anunminnyanmɔn'n daba, yɪ ti yɛ ɔ man ɔ hanlɪn yɪ nwɔn ɛjɔlɛ nɪn ɔ.

⁴² Nan kɔsɔ Zufɔ mgbain'n-mɔ anun, mmie-mɔ dɔwɔn leli Zozi lili. Nan *Falisifɔɛ'n-mɔ dunman nun, bɛ ngan man, bɛ sulo kɛ bɛ kɔ fɔan bɛ asɔnɪn sua nɪn anun. ⁴³ Afɪ sɛ menian'n-mɔ bɔ bɛ dunman kpa a, bɛ kulo bɛ tala kɛ Nyanmian kɔ bɔ bɛ dunman kpa'n.

⁴⁴ Mɔ Zozi fi meninsɔnman nɪn anun ɔ 'ba hɔ'n, ɔ tianlɪn nun hanlɪn kɛ: “Sɔanlan biala m'ɔ de mɪn di'n, nán mɪn ngɔnmɪn yɛ ɔ de mɪn di ɔ, nan anun ɔ de sɔanlan'n kɔsɔ m'ɔ sɔanlɪn mɪn'n di. ⁴⁵ Sɔanlan m'ɔ kɔ nwun mɪn'n, anun ɔ ti kɛ ɔ'a nwun m'ɔ sɔanlɪn mɪn'n. ⁴⁶ M malɪ mán nɪn anun kɛ kanlannɛ, ɔ man sɔanlan biala m'ɔ de mɪn di'n, ɔ nga man awosin nun.

⁴⁷ “Sɔanlan m'ɔ kɔ tɪ mɪn ɛjɔlɛ'n, mɔ ɔ'a nne ɔ'a nni man'n, nán mɪn yɛ mɪn 'bua yɪ ndɛɛ ɔ. ɔ sanlɪn kɛ m malɪ kɛ m 'ba le mán nɪn ati ngɔan, m'an mma man kɛ m 'ba tua mán'n nyɔlɛ ɛtɛ nɪn anwɔn kalɛ. ⁴⁸ Sɔanlan m'ɔ kɔ ju mɪn kɔ tɔ, m'ɔ nne man mɪn ɛjɔlɛ'n nni man'n, ɔ le yɪ ndɛɛ ebuafɔɛ. Cian m'ɔ li sian nɪn anun, ninngɛ'n mɔ mɪn kekele ɛmɔ'n, yɛ bɛ 'fa bɛ bua yɪ ndɛɛ ɔ. ⁴⁹ Afɪ nán mɪn ngɔnmɪn mɪn tunmɪn yɛ m'an fa m'an han ɛjɔlɛ nɪn ɔ. Nan Siɛ'n m'ɔ sɔanlɪn mɪn'n, yɪ muonun yɛ ɔ heleli mɪn ɛjɔlɛ'n m'ɔ di mɔ mɪn kan'n, ɔ nɔn ninngɛ'n m'ɔ di mɔ mɪn kekele nɪn ɔ. ⁵⁰ Yɛ mɪn sɪ kɛ like m'ɔ kɔ hele'n, ɔ man bɛ nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelɛ. Yɪ ti, mɔ mɪn kan mɪn kekele ɛmɔ'n, kɛ Siɛ'n heleli mɪn'n yɛ mɪn kan nɪn ɔ.”

Zozi 'ba nwunznin yɪ menian'n-mɔ aja nɪn anwɔn

13

¹ Mò anin Zufu'n-mò 'ba li bé feti'n mò be fele yí *Paki'n, Zozi si ke dæ'n mò ò 'fa jasv así ewa kò yí Sí anwòn elò nún a ju. Yí mele kaan'n m'ò lili yí asíe nún asv ewa'n, ò hulolì yí menian'n-mò dede ò juli yí ayuele.

² Ehi, nòsoba nun, anin Zozi non yí menian'n-mò lila tóbili nún anwòn, be le didi. Simòn Isikaliótì awa Zudasì wò bé nun ebele bie. Ò 'ba yò sò'n kòsv, anin *Abòsanmòn nún a fa a wula Zudasì ahònlún nun dada ke ò yí Zozi mán. ³ Zozi dié, ò si ke ò fi yí Sí anwòn elò yê ò walì ò, ò di ke ò sá hó yí nwòn elò. Ese ò si ke Nyanmian a fa ninng'e'n kualaa a wula yí sa nun. ⁴ Anin Zozi wula taladié nnyuan, kòn wò yí bv yê kòn wò sv. Zozi fi tóbili nún anwòn ò kò jasv, ò kò yi yí anwunno taladié'n m'ò wula sò'n kò gua yí ebele, ò kò ha yí bv dié'n. Ò kò fa duku kòn ò kò kpe yí bv. ⁵ Ò kò hò kò kaci nzue kò gua basi kòn anin, ebele ala, ò kò bò yí bv, ò le nwunnzin yí menian'n-mò aja nún anwòn. Ò 'nwunnzin anin ò le fa duku'n m'ò kpe yí bv'n cici.

⁶ M'ò nwunnzinlin bé ja'n-mò anwòn dede m'ò tólì Simòn Pìeli'n, Simòn Pìeli nwan: “Yé Mìn, wó yê é 'nwunnzin mín ja nún anwòn ò?”

⁷ Zozi nwan: “Like'n mò mun yò'n, é nyan tìlì man yí bv, nan cian bie dede é 'ba tì yí bv.”

⁸ Pìeli nwan: “Cècè, mín dié mun mman é nnwunnzin man mín ja nún anwòn lé.”

Mò Simòn Pìeli hanlín sò'n, Zozi nwan: “Simòn Pìeli, se a mman m'an nnwunnzin man wó ja nún anwòn an, anin é non mín le kpaci.”

⁹ Simòn Pìeli nwan: “Se yí sò a, anin nwunnzin mín sa'n-mò anwòn non mín ti nún asv boka sv.”

¹⁰ Zozi nwan: “Svanlan m'ò kò bia kò yue'n, ò nwunnzin yí ja nún anwòn ala anin ò'a yue, ò sanlín ke yí nwòn tì bòkò-bòkò. Emò kòsv, bé nwòn a tì, kòsv nán emò kvalaatin ò.” ¹¹ Zozi si svanlan'n m'ò le 'ba yi yí man'n, yí ti yê ò le kan ke nán bé kvalaatin yê bé nwòn a tì ò.

¹² M'ò nwunnzinlin bé ja'n-mò anwòn yuelì'n, ò falì yí taladié'n m'ò yulì'n ò wulalì, ò salì hòlì lalì tóbili nún anwòn. Yí nwan: “Like'n mò m'an yò emò'n, asv emò tì yí bv ò? ¹³ Yí bv y'ò le ke, emò fele mín Kpain, ese emò fele mín Mìnlian, ò tì ananhòle, ò sanlín ke n di yí sò sakpa. ¹⁴ Nan se mín mò n di emò kpain, ese n di emò amin'n, se m'an nwunnzin emò aja'n-mò anwòn an, ò se ke emò kòsv anin kòn biala nwunnzin ehinlún-mò aja nún anwòn. ¹⁵ M'an yò sò m'an hele emò ke emò kòsv nían sv be yò bie be mán bé manngòn'n-mò. ¹⁶ Nan mun kan yí ananhòle mìn kele emò ke akva'n tì man kpili ndala man yí mìn'n. Yê svanlan mò be kò svan yí'n, ò tì man kpili ò ndala man svanlan'n m'ò

sɔanlɪn yí'n. ¹⁷ Sian diɛ mɔ ɛmɔ a tɪ yí sɔ'n, sɛ ɛmɔ fa sɔ a, nyila 'kan ɛmɔ.

¹⁸ “Nán ɛmɔ kɔalaa anwɔn ɛjɔlɛ yê mɪn kan ɔ. Mɪn sɪ ɛmɔ mɔ m'an fɛlɛ bɛ'n. Nan ɛjɔlɛ'n mɔ *Ehele ɛjɔlɛ'n hanlɪn'n, ɔ di kɛ ɔ kpɪn sɔ. Bɛ helelɪ kɛ:

Svanlan'n m'ɔ nɔn mɪn lɛ didi'n,
ɔ 'ba fa mɪn kaci yí kpɔfɔɛ.

¹⁹ “Mɪn di mɔa mɪn kan ɛjɔlɛ sɔ'n mɪn kele ɛmɔ, yí diɛ, cɪan mɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ ɛyɔlɛ kɔ ju'n, anɪn ɛmɔ de sɔanlan ɛhɔlɛ kɔn'n mɔ n di'n di. ²⁰ Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ, sɔanlan biala m'ɔ kɔ le sɔanlan mɔ n gɔ sɔan yí'n, anɪn mɪn muonun yê ɔ'a le mɪn ɔ. Yê m'ɔ kɔ le mɪn'n, anɪn ɔ tɪ kɛ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlɪn mɪn'n yê ɔ'a le yí ɔ.”

Zozi 'ba han kɛ Zudasɪ 'ba yɪ yí man

(Matie 26.20-25, Maaki 14.17-21, Luku 22.21-33)

²¹ Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, yí lɔa bɔlɪ yí nɔwɔn, nán ɔ'a se kɛ: “Mɪn kan yí ananhɔlɛ mɪn kele ɛmɔ kɛ ɛmɔ anɪn kɔn 'ba yɪ mɪn maan bɛ cɪ mɪn.”

²² Yí menian'n-mɔ anyɪn totua bɛ nyunnun, bɛ nzɪ man sɔanlan'n mɔ Zozi lɛ kan yí nɔwɔn ɛjɔlɛ'n. ²³ Zozi menian'n-mɔ anɪn kɔsɔ, kɔn wɔ nun, yí diɛ Zozi kulo yí kpa. Kɔn sɔ'n lalɪ yí nɔwɔn ɛbele. ²⁴ ɛbele ala, Simɔn Pɪelɪ kɔ bɔ yí anyɪan kɛ ɔ bɪsa Zozi maan ɔ héle sɔanlan'n m'ɔ lɛ kan yí ɛjɔlɛ'n.

²⁵ Kɛmɔ sɔanlan sɔ'n kɔsɔ nzɪ man mɔ ɔ 'ba yɪ Zozi man'n, yí kɔsɔ ɔ kɔ fa yí tɪ kɔ bɔ Zozi anwɔn ɔ kɔ bisa yí kɛ: “Anɪn, Yé Mɪn, nwan sɔanlan diɛ ɔ?”

²⁶ Zozi nwan: “Mɪn fa mɪn kpaɔn'n mɪn bɔ tolo nɪn anɪn, nan sɔanlan mɔ n gɔ fa n gɔ man yí'n, yí dein yí ɔ.” Kɛ yí nɔan 'tɔ ala, ɔ kɔ fa kpaɔn'n kɔ bɔ tolo nɪn anɪn ɔ kɔ man Simɔn m'ɔ fi Isikalɪɔtɪ nɪn awa Zudasɪ. ²⁷ Mɔ Zudasɪ 'de kpaɔn nɪn ala, *Abɔnsanmɔn, mɔ *ebele anɪɛ nɪn anɪn bɛ fɛlɛ yí *Satan'n, kɔ wɔlɔ yí nun. Nán Zozi a se yí kɛ: “Like'n mɔ ɛ 'yɔ'n, yɔ yí ndɛndɛ.” ²⁸ Like ati m'ɔ man ɔ hanlɪn sɔ'n, bɛ mɔ bɛ nɔn yí lɛ di alɪɛ'n, bɛ fíí b'a ndɪ man yí bɔ. ²⁹ Kɛmɔ Zudasɪ yê ɔ fa bɛ esika'n sie'n, bɛ dɔɔn kpa bɛ jɔnlɪn kɛ Zozi nwan ɔ hɔ tó like mɔ bɛ 'fa bɛ di fetɪ'n, anaan ɔ hyé ehianfɔɛ'n-mɔ like. ³⁰ Kɛ Zudasɪ lelɪ kpaɔn nɪn ala, ɔ kɔ fite. Yí tɛmɔn sɔ nɪn anɪn, anɪn alɪɛ lɛ san.

Zozi 'ba man yí menian'n-mɔ mala fɔfɔlɛ

³¹ Kɛ Zudasɪ 'fite ala, Zozi nwan: “Sian diɛ, Nyanmɪan a wula *Mân Baa nɪn anɪnminnyanmɔn yê ɔ nanndɪ *Mân Baa nɪn asɔ, anɪnminnyanmɔn a han Nyanmɪan. ³² Sɛ ɔ nanndɪ Mân Baa nɪn asɔ anɪnminnyanmɔn a han Nyanmɪan an, Nyanmɪan kɔsɔ 'ba wula yí anɪnminnyanmɔn bie. ɔ 'ba yɔ yí sɔ kɪkaala.

33 “Mín mma-mə, mún 'tanlan emə anwɔn ewa meɛ kaan sva biekun. Emə 'ba kpɔnnɛ mín, nan mə n ganlɪn n geleɪ Zufv'n-mə, mún kan mún kele emə kɔsv sian'n. Lika mə mún kɔ'n, emə ngvɔla man elɔ bie kɔ.

34 “Mún man emə mala fɔfɔɛ: emə hulo bé nwɔn. ɔ se ke emə kulo bé nwɔn ke m gbɪnlɪn n gulolɪ emə'n. 35 Se emə kulo bé nwɔn an, menian'n-mə kɔlaa 'ba nwun ke emə ti mín menian sakpa.”

*Zozi 'ba han ke Pielɪ 'ba se ke ɔ nzi man yí
(Matie 26.31-35, Maaki 14.27-31, Luku 22.31-34)*

36 Mə Zozi hanlɪn sɔ'n, Simɔn Pielɪ kɔ bisa yí ke: “Yé Mún, anɪn nin kpa yê e le kɔ ɔ?”

Zozi nwan: “Lika mə mún kɔ'n, e ngvɔla man mín sv si kikaala, nan cɪan bie dede e 'ba kpɔ mín.”

37 Pielɪ nwan: “Yé Mún, nzuke ati yê mún ngvɔla man wó sv si kikaala ɔ? Wó dunman nun, se ɔ di mə mún wu bɔbɔ a, mún 'wu.”

38 Ehi a, Zozi nwan: “Pielɪ, asv wó nwan e 'wu mín dunman nun sakpa? Nan nɪan, mún kan yí ananhɔɛ mún kele wó ke ɔ nɔn dede mə akɔ'n 'bɔ kokolokoo'n, anɪn a han yí fâ nsan ke e nzi man mín.”

14

Atɪn'n mə be fa be kɔ Siɛ nun anwɔn elɔ'n y'ɔ le Zozi

1 Mə Zozi hanlɪn sɔ yuelɪ'n, eɛe ɔ kɔ kpe yí nyɪn yí menian'n-mə elɔ, yí nwan: “Nán be man bé lva bɔ bé nwɔn, emə lé Nyanmɪan be lí, eɛe emə lé mín kɔsv be lí. 2 Mín Si awulo elɔ, dabeɛ ngɔnmún wɔ ebeɛ. Mún 'kɔ a sesie lika mún man emə. Se ɔ ti man sɔ a, ahan n ganlɪn n geleɪ emə. 3 Se mún kɔ nán mún sesie lika'n yue a, mún 'sa mún ba, mún fa emə mún kɔ, nán lika mə n di'n, emə kɔsv tanlan ebeɛ bie. 4 Lika mə mún kɔ'n, emə sv yí atɪn'n.”

5 Mə Toma tɪɪ ejɔɛ sɔ'n, yí nwan: “Yé Mún, ye nzi man lika mə e le kɔ'n, ɔ 'yɔ se nán y'a nwun yí atɪn'n?”

6 Ehi a, Zozi kɔ bua yí ke: “Atɪn'n, nɔn ananhɔɛ'n nɔn ngvɔn'n y'ɔ le mín muonun. Svanlan fí ngvɔla man ke ɔ svn lika fɔfɔɛ ɔ kɔ mín Si anwɔn elɔ sannan ɔ 'nanndɪ mín sv. 7 Se ɔ ti ke emə sv mín an, ahan emə 'sv mín Si. Kɔsv kikaala diɛ, emə a nwun yí, emə sv yí.”

8 Filipv nwan: “Yé Mún, kele yé Siɛ'n nán man yé ahɔnlɪn tó yé kunnun.”

9 M'ɔ hanlɪn sɔ'n, Zozi nwan: “Filipv, yí ti, dada angɔnmún ehi mə mún nɔn emə ti ewa'n, e nzi man mín? Svanlan m'ɔ kɔ nwun mín'n, anɪn ɔ'a nwun mín Si, nan nzuke ati yê wó nwan n géɛ emə Siɛ'n? 10 E nne nni man ke n wɔ Siɛ nun anɪn yê Siɛ'n kɔsv wɔ mín nun ɔ? Ejɔɛ'n mə mún kan mún kele emə kɔlaatin

εwa'n, ε fi man mίν muonun. Siε'n m'ε wε mίν nun'n yê ε le di junman sε nun ε. ¹¹ Se mún kan ke n wε Siε nun anun yê Siε'n kusυ wε mίν nun an, εmε lé lí. Se yí bεbε εmε nne nni man an, εmε nían asinbenwυn ninnge'n mε mún yε'n nán be lé be lí. ¹² Mún kan yí ananhεle mún kele εmε ke svanlan biala m'ε de mίν di'n, asinbenwυn ninnge'n mε mún yε'n, yí kusυ ε 'yε bie. Yí die'n bεbε mε ε 'yε'n, ε 'tala mίν die'n. ε sanlín ke mún kε Siε nun anwυn εε. ¹³ Like biala mε εmε kε sele wε mίν dunman nun'n, mún 'fa mún man εmε, nán ε nanndi Baa nun asυ menian'n-mε kvalaa a wula Siε nun anunminnyanmυn. ¹⁴ εmε sele like biala wε mίν dunman nun an, mún 'yε mún man εmε.”

Zozi 'ba han Wawe Nwannzan-nwannzan nun anwυn εjεle

¹⁵ Eεε Zozi Nwan: “Se εmε kulo mίν sakpa a, εmε lí mίν mala nun asυ. ¹⁶ Mún 'ba sele mίν Si maan ε man εmε *Bukafυε fυfεle m'ε nun εmε 'tanlan dahuu. ¹⁷ ε ti Wawe m'ε kan ananhεle. Mán nun anun menian'n-mε mε be nne man mίν be nni man'n, be ngυala man ke be nyan yí, ε sanlín ke be nnwun man yí, εεε be nzi man yí. Nan εmε die, εmε si yí, ε sanlín ke ε nun εmε y'ε ti ε, εεε ε 'ba tanlan εmε anun. ¹⁸ Mún ngε yaci man εmε angυnmún ke awusian. Nan mún 'ba sa mún ba εmε anwυn biekun. ¹⁹ ε'a ha meε kaan bie, mán nun anun menian'n-mε ngε nwun man mίν kún. Nan εmε die, εmε 'ba nwun mίν. Kemε mίν lili n di as'n, εmε kusυ 'ba nyan ngυan be tanlan asi bie. ²⁰ Se cian sε'n ju a, εmε 'ba nwun ke n wε mίν Si anun, εmε wε mίν nun, yê mίν kusυ n wε εmε anun. ²¹ Like mε mún kekele εmε'n, svanlan mε yí nyn kε sε yí m'ε kε fa kε sie'n, yí yê anun mún si ke ε kulo mίν ε. Svanlan sε'n, mίν Si 'kulo yí, mίν kusυ mún 'kulo yí, mún 'yí mún nwυn mún kele yí.”

²² Mε Zudi (nán Zudasí Isikalíεti ε) tli εjεle sε'n, yí nwan: “Yê Mún, ε yε se mε wε nwan ε nyi man wε nwυn ε ngele man mán nun anun menian nga'n-mε mε be nne wε be nni man'n, nan yé ngυnmún ala yê ε 'yí wε nwυn kele yé'n?”

²³ Ehi a, Zozi kε bua yí ke: “Svanlan m'ε kulo mίν'n, ε di mε mún kan nun asυ. Mún Si 'kulo yí, εεε mún nun mίν Si ye 'ba yí nwυn nán ye nun yí tanlan. ²⁴ Svanlan m'ε ngulo man mίν'n, mε mún kan'n, ε nni man sυ. Ejεle kvalaa mε εmε ti ke mún kan'n, ε fi man mίν muonun, nan Siε'n m'ε svanlín mίν'n, yí yê ε le kan ε.

²⁵ “Mún kan εjεle sε'n mún kele εmε wε abele mε n de wε εmε afian εwa'n. ²⁶ Nan mίν dunman nun Siε'n 'ba svan *Bukafυε'n, Wawe Nwannzan-nwannzan'n. ε 'ba hehele εmε ninnge'n-mε kvalaatin εεε ε 'ba man εmε ati kací εjεle'n kvalaatin mε m'an han m'an hele εmε'n. ²⁷ Mún yaci εmε alvacíεε nun. Mín alvacíεε die'n yê mún fa mún man εmε ε. Alvacíεε'n mε mún fa

mun man emò'n, o non eyuadi nun anun die'n ti man kón. Nán be man bé lba bə bé nwon, ese nán be sulo.

²⁸ “Emo a ti mo m'an han'n. M'an han m'an hele emo ke mun ko, nan kusu mun 'ba sa mun ba emo anwon biekun. Se o ti ke emo kulo min sakpa a, ahan sie nun anwon elo mo mun ko'n, emo 'di yi nwon fe kpa. O sanlin ke sie'n ti kpili tala min. ²⁹ M'an li moa m'an han ninnge so'n-mo kwalaa anwon ejole m'an hele emo asannan nán be ejole temon nun a ju so. Yi die, anun cian m'o ko ju so'n, emo de mo n ganlin'n be di. ³⁰ Mun non emo ye le njɔɔ man doon kón. O sanlin ke man ehɛ asu kpain'n le ba. O le man tunmin fi wə min so. ³¹ Nan o fata ke menian'n-mo nwun yi ke mun kulo sie'n ye like mo min si ko hele min ke n yó'n ye mun yo o. Yi ti, be jasɔ maan ye hó.”

15

Divin baka kpa'n y'o le Zozi

¹ Mo Zozi hanlin so yueli'n, ese yi nwan: “Divin baka kpa'n y'o le min ye min si y'o ti divin baka so nun enianfue nun o. ² Min sa baa biala m'o nzu man baa'n, min si 'ko tu. Nan nunhan m'o su'n, o kpikpe nun kanlanman o man o yo kpa, nán o'a huala mma biekun doon su. ³ Nan emo die, ninnge'n-mo mo n geleli emo nun ati, emo anwon a ti dada angonmun. ⁴ Yi so ati, emo fá bé nwon be bó min, nán min kusɔ, mun non emo a tanlan dahuu. Divin baka nun asa baa'n m'o tua man yi nwon'n, o ngwala man baa su. Emo kusɔ, se emo a nva man bé nwon b'a mmə man min an, emo ngwala man like kpa fi yo.

⁵ “Divin baka'n y'o le min, ye min sa mma'n-mo y'o le emo. Nunhan mo o'a fa yi nwon o'a bo min, m'o non min ti daa, mo min kusɔ mun non yi ti'n, o 'yo nyolie kpa doon. Afi se n non man nun an, emo ngwala man like kpa fi yo. ⁶ Swanlan biala mo o'a nva man yi nwon o'a mmə man min'n, anun o ti ke baka nun asa baa'n mo b'a kpe b'a tu. O 'yɔi be fa be tu sin nun be yala yi. ⁷ Se emo fa bé nwon be bo min, nán emo di min ejole nun asu a, emo sele like biala mo emo kulo nun an, emo 'nyan yi. ⁸ Se emo yo nyolie kpa doon an, o ti min si anunminnyanmun ese o kele ke emo ti min menian sakpa.

⁹ “Mun kulo emo ke min si kulo min'n. Yi ti, emo man n gulo bé daa. ¹⁰ Ke mun di min si mala nun asu m'o kulo min'n, min kusɔ, se emo di min mala nun asu a, mun 'kulo emo cian daa. ¹¹ M'an han so m'an hele emo maan emo di fe nán ese emo fe elie'n yo kpili ke min die'n. ¹² Min mala'n y'o le ke emo hulo bé nwon ke mun kulo emo'n. ¹³ Ehulo kpili kpa'n y'o le swanlan m'o wu yi manngon'n-mo dunman nun'n. ¹⁴ Se emo yo ninnge'n mo m'an hele emo nun an, anun emo ti min manngon. ¹⁵ Mun mmu man emo ke min ngwa. O sanlin ke minlian ngan man yi nwon ejole kwalaa o ngele man yi akwa ke m'an yo yi'n. Mun bu emo ke

mín manngv̄n. Ǿ sanl̄n ke ninng'e'n k̄valaatin m̄o mín S̄i heleli mín'n, m'an hele em̄o. ¹⁶ Nán em̄o yê b'a feleli mín b'a sie mín bé kpain Ǿ. Nan mín muonun yê m'an fele em̄o mín n̄wv̄n m'an wula em̄o junman nun Ǿ. M'an ȳi em̄o ke em̄o hó, be hó lí junman be sú mma m'Ǿ nzeci man lé. Like biala m̄o em̄o k̄o sele mín S̄i w̄o mín dunman nun'n, Ǿ 'fa man em̄o. ¹⁷ Like m̄o m̄iun k̄p̄onnde em̄o el̄o'n y'Ǿ le ke em̄o húlo bé n̄wv̄n."

Mân nin anun menian'n-m̄o k̄p̄o Zozi n̄v̄n bé m̄o be de yí be di'n

¹⁸ M̄o Zozi tuli yí menian'n-m̄o f̄v̄o yueli'n, Ǿ k̄o han k̄o hele bé biegun ke: "Se eyuadi'n k̄p̄o em̄o a, em̄o n̄w̄un yí ke be lili m̄va be k̄p̄oli mín. ¹⁹ Se em̄o ti eyuadi'n die lili a, ahan eyuadi nin anun menian'n-m̄o kulo em̄o ej̄ole, Ǿ sanl̄n ke bé bie y'Ǿ le em̄o. Nan kem̄o m'an n̄ian eyuadi nin anun m'an ȳi em̄o, m̄o em̄o ti man eyuadi'n die k̄ún'n, yí ti yê be k̄p̄o em̄o Ǿ. ²⁰ Em̄o k̄áci m̄o n ganl̄n n geleli em̄o'n: 'Ak̄va biala ti man k̄p̄ili ndala man yí m̄in'n'. Nan se b'a hele mín ah̄ul̄wa a, be 'kele em̄o kus̄v̄ bie. Se bé nyin sol̄i mín ninng'e'n m̄o n geleli bé nin an, ahan bé nyin 's̄o em̄o kus̄v̄ die'n. ²¹ Mín dunman nun ati, be 'fa ninng'e s̄o'n k̄valaa be ȳo em̄o, Ǿ sanl̄n ke be n̄zi man s̄vanlan'n m'Ǿ s̄vanl̄n mín'n. ²² Se Ǿ ti ke m'an mma a ngan man ej̄ole f̄í m'an ngele man bé a, ahan bé n̄wv̄n saun. Nan sian die, m̄o m'an a a han ej̄ole m'an hele bé, m̄o b'a nne b'a nni man'n, be nva man bé et̄e'n be nje man bé lé. ²³ S̄vanlan m'Ǿ k̄p̄o mín'n, anin Ǿ k̄p̄o mín S̄i. ²⁴ Junman'n m̄o s̄vanlan f̄í lili man bie mân eh̄i anun lé'n, se m'an nni man bie bé afian ewa a, ahan bé n̄wv̄n saun. Nan sunnzun m̄o b'a n̄wun asinbenw̄v̄n ninng'e'n k̄valaa m̄o m'an y'Ǿ'n, be te k̄p̄o mín n̄v̄n mín S̄i. ²⁵ Eh̄ika k̄valaa ȳoli s̄o, Ǿ man ej̄ole'n m̄o be heleli w̄o bé *Mala kalata nin anun'n k̄p̄inl̄n s̄v̄. Be heleli yí ke: *B'a k̄p̄o mín mgban.*

²⁶ "Mín manngv̄n-m̄o, *B̄v̄kaf̄v̄e'n m̄o m̄iun 'ba s̄van yí'n, Ǿ fi S̄ie nin anw̄v̄n el̄o yê Ǿ 'ba Ǿ. Yí y'Ǿ le Wawe'n m̄o kan ananh̄ole'n. Se Ǿ ba a, Ǿ 'ba li mín n̄wv̄n adanzie. ²⁷ Yê em̄o kus̄v̄ 'ba li mín n̄wv̄n adanzie, Ǿ sanl̄n ke m̄iun 'b̄o mín junman nin ab̄v̄n, em̄o n̄v̄n mín yê ȳe sanl̄n nun Ǿ.

16

¹ "M̄iun k̄áci em̄o ke be le 'ba hele em̄o ah̄ul̄wa, yí die se mele'n ju s̄v̄ a, anin em̄o m̄minlin man bé dedi'n. ² Be 'ba f̄van em̄o Zuf̄v̄n-m̄o as̄onin sua'n-m̄o anin. Ēse b̄ob̄o, Ǿ 'ba ju mele'n bie, bé m̄o be le kun em̄o'n 'ba se ke anin be le s̄v̄ Nyanm̄ian s̄va. ³ Be 'ȳo em̄o s̄o, Ǿ sanl̄n ke be n̄zi man S̄ie'n, ēse be n̄zi man mín. ⁴ Nan m̄iun kan s̄o m̄iun kele em̄o, yí die cian m̄o be 'ȳo em̄o s̄o'n, anin em̄o k̄áci ke n ganl̄n n geleli em̄o. M'an ngan m'an ngele man em̄o daba, afi anin m̄iun n̄v̄n em̄o y'Ǿ san Ǿ.

Zozi 'ba han Wawe Nwanzan-nwanzan'n

junman nun anwɔn ejɔle

⁵ “Sian die, mun sa mun kɔ sɔanlan'n m'ɔ sɔanlin mɔn nun anwɔn elɔ, nan kusɔ emɔ mmisa man mɔn ke: ‘E le kɔ nin?’
⁶ Kemɔ m'an han m'an hele emɔ ke mun kɔ'n, emɔ alɔa a bɔ bé nwɔn kpa. ⁷ Nan kusɔ mun kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke ɔ ti kpa man emɔ ke n gó. Afi se m'an ngɔ man an, Bɔkafɔe'n ngɔ a man emɔ anwɔn. Nan se mun kɔ a, mun 'ba sɔan yí emɔ anwɔn. ⁸ Se ɔ ba a, ɔ 'yi ninng'e'n-mɔ yuein yuein kele eyuadi amma'n. Ninng'e sɔ'n-mɔ, kɔn y'ɔ le ete eyɔle'n, kɔn y'ɔ le sese eyɔle'n, yê kɔn kusɔ y'ɔ le ndee ebua'n mɔ Nyanmian 'ba bu'n. ⁹ ɔ 'ba hele bé ke b'a yɔ ete, ɔ sanlin ke b'a nne man mɔn b'a nni man. ¹⁰ Yê, kemɔ mun kɔ Sie nun anwɔn elɔ mɔ emɔ ngɔ nwun man mɔn kɔn'n, ɔ 'ba hele bé ke sese eyɔle yê Sie'n le kpɔnnde ɔ. ¹¹ Afi, ndee ebua'n mɔ Nyanmian 'ba bua'n y'ɔ le ke ɔ'a bua mân ehi asɔ kpain'n ndee dada angɔnmɔn.

¹² “N ne ejɔle dɔɔn m'ɔ fata ke mun kan mun kele emɔ, nan kusɔ emɔ ngɔala man yí kwalaa fa sie kikaala. ¹³ Nan se Wawe'n m'ɔ kan ananhɔle'n ba a, ɔ 'ba hele emɔ ananhɔle atin'n. Nán yí ngɔnmɔn yí ti anun ejɔle yê ɔ 'kan kele emɔ ɔ, nan mɔ ɔ'a ti ɔ nɔn mɔ ɔ 'ba a mân nun anun nun anwɔn ejɔle yê ɔ 'kan kele emɔ ɔ. ¹⁴ ɔ 'ba wula mɔn anunminnyanmɔn, ɔ sanlin ke m'ɔ kɔ nwun yí mɔn nwɔn'n, yí nwɔn ejɔle yê ɔ 'kan kele emɔ ɔ. ¹⁵ Ninng'e kwalaa mɔ mɔn Si le'n ti mɔn die. Yí sɔ ati yê ɔ man mun kan ke mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ nwun yí mɔn nwɔn'n, yí nwɔn ejɔle yê ɔ 'kan kele emɔ ɔ.”

*Zozi 'ba han kele yí menian'n-mɔ ke**bé alɔabɔ'n 'ba kaci fe elie*

¹⁶ E se Zozi nwan: “ɔ ngɔ hye man, emɔ le mma nnwun man mɔn kɔn, ɔ ce kaan an, emɔ 'ba nwun mɔn biekun.”

¹⁷ Mɔ yí menian'n-mɔ tili ejɔle sɔ'n, mmie-mɔ le kan yí bé afian ebele ke: “Anun ejɔle ehi, yí bu y'ɔ le benin? ɔ le kan kele yé ke: ‘ɔ ngɔ hye man, emɔ le mma nnwun man mɔn kɔn, ese ɔ ce kaan an, emɔ 'ba nwun mɔn biekun,’ ese yí nwan: ‘Mun kɔ mɔn Si anwɔn elɔ.’” ¹⁸ Bé nwan: “‘ɔ ngɔ hye man,’ anun ejɔle ehi m'ɔ le kan'n, yí bu y'ɔ le benin? M'ɔ le kan'n, yé die ye ndi man yí bu.”

¹⁹ Mɔ Zozi nwunlin ke be le kpɔnnde be bisa yí ejɔle'n, ɔ kɔ se bé ke: “Kemɔ m'an han ke: ‘ɔ ngɔ hye man emɔ le mma nnwun man mɔn kɔn, ese ɔ ce kaan an, emɔ 'ba nwun mɔn biekun,’ yí ti yê emɔ le bisa bé nwɔn kosuan'n? ²⁰ Mun kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke emɔ le 'ba sun bé nyin emɔn be yi awóle. Nan eyuadi amma'n-mɔ mɔ be nne man mɔn be nni man'n, be 'ba li fe. Emɔ alɔa 'ba bɔ bé nwɔn, nan kusɔ emɔ alɔabɔ'n 'ba kaci fe elie. ²¹ Se balasua kɔn nwɔnnze dede nán ɔ 'ba wɔ a, anun yí lɔa a bɔ yí nwɔn. ɔ sanlin ke anun yí yale elie mele nun a ju.

Nan se ɔ wɔ yue a, anɔn yí lɔa a fi yí yalɛ'n mɔ ɔ'a nwun yí'n. ɔ sanlɔn ke ɔ'a wɔ baa kɔn ɔ'a tɔ asɛ nɔn asɔ. ²² Yí sɔ kɔsɔ ala, ke ye wɔ nun'n, emɔ alɔa a bɔ bé nwɔn, nan mɔ ye 'ba nwun yé nwɔn biekun'n, emɔ 'ba li fe kpa, sɔanlan fíí ngɔ hɔala man emɔ fe elie'n yi."

²³ Mɔ Zozi hanlɔn sɔ yueli'n eɛe yí nwan: "Se cian sɔ'n ju a, anɔn emɔ mmisa man mɔn like fíí anwɔn kosuan kɔn. Mɔn kan yí ananhɔle mɔn kele emɔ ke like biala mɔ emɔ kɔ sele wɔ mɔn dunman nun'n, Siɛ'n 'fa man emɔ. ²⁴ Ke m mɔli mɔn junman nɔn abɔ dede mɔ ɔ'a ju bɔci'n, emɔ seleli man like fíí wɔ mɔn dunman nun. Emɔ séle, nán emɔ asa 'kan yí. Se emɔ asa kan yí a, emɔ 'di fe kpili kpa.

²⁵ "M'an bu ejɔle sɔ'n-mɔ kɔalaa anyɔndala nun, m'an hele emɔ. Nan ɔ 'ba ju mele'n bie, mɔn ngɔ mmu man yí anyɔndala nun kɔn, nan mɔn 'kan mɔn Si anwɔn ejɔle'n yuein yuein mɔn kele emɔ. ²⁶ Cian sɔ'n ju a, yí kɔalaa mɔ emɔ 'ba sele Siɛ'n, emɔ 'ba sele wɔ mɔn dunman nun. Mɔn mmɔtɔ man mɔn Si'n bɔbɔ nán ɔ'a fa ɔ'a man emɔ. ²⁷ ɔ sanlɔn ke, Siɛ'n muonun kulo emɔ. ɔ kulo emɔ, afi emɔ kulo mɔn, yê emɔ de di ke n vi Nyanmɔan anwɔn elɔ yê m malɔ ɔ. ²⁸ N vi Siɛ nɔn anwɔn elɔ yê m malɔ mân nɔn anɔn ɔ. Sian'n mɔn jasɔ mân nɔn anɔn mɔn kɔ Siɛ nɔn anwɔn elɔ."

²⁹ Mɔ yí menian'n-mɔ tɔli yí sɔ'n, bé nwan: "Sian dɛ, e le kpaci nɔn yuein kan kele yé, e mmu man yí anyɔndala nun kɔn. ³⁰ Sian dɛ, ye sɔ ke e sɔ ninngɛ'n kɔalaatin, e nnwɔnnde man maan ye mmisa man wɔ bie anwɔn kosuan bɔbɔ nán a bua yé. Ehi ati, ɔ man ye de ye di ke e fi Nyanmɔan elɔ sakpa."

³¹ Zozi nwan: "Sian'n emɔ de di? ³² Yaa! Mele'n le ba, ɔ'a ju bɔbɔ a yue, emɔ 'ba bɔ asanndɛ be yaci mɔn ngɔnmɔn, emɔ anɔn kɔn biala 'ba nwanndi fia. Nan kɔsɔ cece, ɔ nga man mɔn ngɔnmɔn, ɔ sanlɔn ke Siɛ'n nɔn mɔn y'ɔ ti ɔ.

³³ "Mɔn kan sɔ mɔn kele emɔ, nán mɔn man emɔ nyan alɔacɔciɛ, afi emɔ nɔn mɔn a yɔ kɔn. Emɔ le 'ba nwun yalɛ mân nɔn anɔn, nan kɔsɔ emɔ bɔ mɔndɔnlɔn, nán be man bé nwɔn bubu bé, ɔ sanlɔn ke m'an li eyuadi nɔn asɔ kunnunmun."

17

Zozi 'ba yɔ asɔnɔn man yí menian'n-mɔ

¹ Mɔ Zozi hanlɔn ehi yueli'n, ɔ kɔ tɔ yí nyɔn anwunno, yí nwan: "Mɔn Si, dɔe nɔn a ju. Wula wɔ Wa nɔn anɔnminnyanmɔn maan yí kɔsɔ ɔ wúla wɔ bie. ² Afi, a man yí tunmin dasannin biala asɔ ke bé mɔ a fa bé a man yí'n, ɔ mán be nyán ngɔan m'ɔ le man ayueliɛ'n. ³ Ngɔan m'ɔ le man ayueliɛ'n, y'ɔ le ke be nwún wɔ mɔ e ti ananhɔle Nyanmɔan'n kɔnmgbacein, ɔ nɔn Zozi Kilisi, mɔ a sɔan yí'n. ⁴ M'an wula wɔ anɔnminnyanmɔn asɛ nɔn asɔ ewa. ɔ sanlɔn ke junman'n mɔ

a fa a man mín ke n ní'n, m'an yue yí di. ⁵ Afí kíkàala díe, Mín Sì, anunminnyanmòn'n mọ anun n ne yí wó nwòn elọ asannan nán a sesie mân'n, maan n nyán yí kòmngba sọ'n wọ wó nyunnun.

⁶ “Menian'n-mọ mọ a fa bé a man mín asíe nún asu ewa'n, m'an man b'a nwun wó. Be tí wó díe, yê a fa bé a man mín. Bé kọsụ, b'a lí wó ejọle nún asu. ⁷ Sian'n, b'a nwun ke yí kwalaa mọ a fa a man mín'n, ọ fi wó elọ. ⁸ Ọ sanlún ke ejọle'n mọ a fa a wula mín sa nún'n, mín kọsụ m'an fa m'an wula bé sa nún, yê b'a sọ nún. B'a nwun yí ke n vi wó nwòn elọ sakpa, yê b'a le b'a lí ke a sọan mín.

⁹ “Mún yọ asọnún wọ wó dunman nún mún man bé. Mún nyọ man asọnún mún mman man eyuadí'n. Nan bé mọ a fa bé a man mín'n, bé tí asọnún yê mún yọ ọ. Ọ sanlún ke be tí wó díe. ¹⁰ Like biala mọ e le yí'n tí mín díe, mín kọsụ mín díe'n kwalaa tí wó díe. Be nwun mín anunminnyanmòn'n wọ bé nún. ¹¹ Mín díe m'an jasụ mân nún anun a yue, nan bé díe, be te wọ nún. Mín díe mún ba wó nwòn elọ. Síe Nwannzan-nwannzan, wó dunman'n mọ tunmín wọ nún'n, fa nían bé mọ a fa bé a man mín nún asu, maan be yó kún ke mún nún wó, ye tí kún'n. ¹² Mọ anun mún nún bé wọ mân nún anun'n, mún nían bé sù wọ wó dunman nún. N níanlún bé sù kpa, bé bie fíí a mminlín man, sannan sọanlan'n m'ọ se ke ọ mínlín nán *Ehele Ejọle'n nún a kpín sọ'n.

¹³ “Sian'n, mún ba wó nwòn elọ, nan kemọ n de wọ mân nún anun ewa'n, yí tí yê ọ man mún kan sọ maan be dí fe kpíli kpa ke mín nún ọ. ¹⁴ M'an fa wó ejọle'n m'an man bé, yê mân nún anun menian'n-mọ le kpọ bé, ọ sanlún ke be tí ke mín, be tí man mân ehí anun menian. ¹⁵ Mún nzele man wó ke e yí bé fi mân nún anun, nan mín nwan e nían bé sù, n'e man *Abọnsanmún nyan bé. ¹⁶ Be tí ke mín, kemọ n dí man mân ehí anun sọanlan'n, bé kọsụ, be tí man mân ete ehí anun menian. ¹⁷ Kemọ wó nvan ejọle'n tí ananhọle'n, nanndí ananhọle nún asu maan be káci wó menian kpa bọkọọ. ¹⁸ Mún sọan bé mân nún anun ke e sọanlún mín'n. ¹⁹ Bé dunman nún atí, mún fa mín nwòn mún wula wó sa nún kpa bọkọọ maan bé kọsụ be kaci wó menian kpa bọkọọ.

²⁰ “Nán ke bé ngọnmún bé tí ala yê mún sele wó ọ, nan bé kwalaa mọ mín menian'n-mọ kọ han ejọle kọ hele bé mọ be kọ le be kọ lí'n, mún sele wó mún man bé kọsụ. ²¹ Mún sele wó ke e mán be yó kún. Mín Sì, man be nún yé, ye yó kún ke mún nún wó, ye tí kún'n. Man be yó kún nán eyuadí nún a le a lí ke wó yê e sọanlún mín ọ. ²² Anunminnyanmòn'n mọ e falí manlún mín'n, m'an fa m'an man bé, yí díe anún bé kwalaa be yọ kún ke mún nún wó ye tí kún'n. ²³ Man mún nún bé, ye yó kún ke wó kọsụ e nún mín, ye tí kún'n. Man be yó sọanlan kún bọkọọ, nán eyuadí nún a nwun ke a sọan mín, ese e kulo bé ke e kulo mín'n.

²⁴ “Mín Sì, kemọ a fa bé a man mín'n, mín kọsụ mún kulo ke líka mọ n dí'n, bé kọsụ be tanlan ebele bie, nán b'a nwun mín

anunminnyanmɔn'n, anunminnyanmɔn'n mɔ ε falɪ manlɪn mɪn'n. ɔ sanlɪn kε ε lili mva ε hulɔlɪ mɪn asannan nán a sesie mán'n. ²⁵ Mɪn Sɪ, wɔ́ mɔ ε tɪ sɛsɛfɔvɛ, eyuadɪ amma'n nzi man wɔ́, nan mɪn dɪɛ, mɪn sɪ wɔ́. Yɛ́ mɪn menian'n-mɔ́ kɔsɔ sɪ kε a sɔvan mɪn. ²⁶ M'an man b'a nwun wɔ́, εsɛ mɪn 'ba man bɛ nwun wɔ́ kpa biekun. Yí dɪɛ, anɪn ehulo'n mɔ́ ε kulo mɪn'n tanlan bɛ nun, nán mɪn kɔsɔ mɪn nɔn bɛ́ a yɔ́ kɔn."

18

Zufɔ mgbain'n-mɔ́ 'ba man bɛ cɪ Zozi

(Matie 26.47-56, Maaki 14.43-50, Luku 22.47-53)

¹ Mɔ́ Zozi seletɪ nzele sɔ'n m'ɔ́ yueli'n, ɔ nɔn yí menian'n-mɔ́ bɛ hɔlɪ asue baa'n mɔ́ bɛ fele yí Sedɔnlɔn nɪn anzin elɔ. Asue sɔ'n mantan Zoluzalemɔn. Yí nzin elɔ, tola kɔn wɔ́ ebele, ɔ nɔn yí menian'n-mɔ́ hɔlɪ wɔ́lɔlɪ nun. ² Zudasɪ mɔ́ ɔ 'ba yɪ yí man'n, ɔ sɪ lɪka sɔ'n, afɪ ɔ yɔ́ a, Zozi nɔn yí menian'n-mɔ́ kɔ́ yia elɔ. ³ Yí tɪ, Zudasɪ lɪ *Lɔmɔn nɔn Zufɔ nzalafɔ dɔɔn anyunnun, bɛ kɔ́ a kɔ́ ju ebele. Zufɔ nzalafɔ sɔ'n-mɔ́, Nyanmɪan *tɛɛyɪfɔvɛ mgbain'n-mɔ́ nɔn *Falɪsɪfɔvɛ'n-mɔ́ yɛ́ bɛ yɪlɪ bɛ́ ɔ. Mɔ́ bɛ 'ba'n, bɛ le kɔvan ninngɛ, kanlannɛ nɔn tɛɛ. ⁴ Nan Zozi dɪɛ, ɔ sɪ yí kwalaa mɔ́ ɔ le 'ba tɔ yí'n sie. ɔ fi tola nɪn anun kɔ́ fite, yí nwan: "Emɔ́ le kpɔ́ndɛ nwan?"

⁵ Bɛ́ nwan: "Yɛ́ le kpɔ́ndɛ Zozi m'ɔ́ fi Nazaletɪ'n."

Zozi nwan: "Mɪn ahɪ." Zudasɪ m'ɔ́ le yɪ yí man'n, anɪn ɔ nɔn bɛ́ yɛ́ bɛ jɪjɪn ebele ɔ. ⁶ Kε Zozi 'se kε: "Mɪn ahɪ" nɪn ala, nzalafɔ'n-mɔ́ kɔ́ bɔ́ sɪ, bɛ́ kwalaa bɛ kɔ́ hyɔvɪn bɛ kɔ́ hɔ́ bɛ́ nzin bɛ kɔ́ han bɛ kɔ́ gua asi. ⁷ Mɔ́ Zozi nwunlɪn yí sɔ'n, yí nwan: "Emɔ́ le kpɔ́ndɛ nwan?"

Bɛ́ nwan: "Zozi m'ɔ́ fi Nazaletɪ'n."

⁸ Zozi nwan: "M'an se emɔ́ kε y'ɔ́ le mɪn. Nan sɛ mɪn yɛ́ emɔ́ le kpɔ́ndɛ mɪn sakpa a, anɪn emɔ́ yáci menian ehɪ-mɔ́ maan bɛ́ hɔ́." ⁹ Zozi hanlɪn sɔ́ maan ejɔ́le'n m'ɔ́ hanlɪn yí mele mɔ́ ɔ 'sele Nyanmɪan man yí menian'n-mɔ́'n kpɪnlɪn sɔ́. Yí nwan: "Bɛ́ mɔ́ a fa bɛ́ a man mɪn'n, m'an mminlɪn man fíí."

¹⁰ Anɪn Simɔn Pɪelɪ le dadɪɛ, ɔ kɔ́ hyɔvɪn kɔ́ kpɛ Nyanmɪan tɛɛyɪfɔvɛ kpain nɪn akɔva nɪn anzɔ fama'n. Akɔva sɔ'n, bɛ fele yí Malikusi.

¹¹ Mɔ́ Zozi nwunlɪn yí sɔ'n, yí nwan: "Simɔn Pɪelɪ, fa wɔ́ dadɪɛ'n wula yí bɔva nɪn anun. E jɔnlɪn kε yalɛ'n mɔ́ mɪn Sɪ nwan n nwún yí'n, mɪn ngɔ́ nwun man yí ɔ?"

Bɛ́ 'ba fa Zozi bɛ́ fite Nannan Hannɪn anyunnun

¹² Ehɪ a, *Lɔmɔn nzalafɔ'n-mɔ́ nɔn bɛ́ kpain'n, nɔn Zufɔ'n-mɔ́ nzalafɔ́ dɪɛ'n-mɔ́ kɔ́ hyɪ Zozi, bɛ kɔ́ cɪcɪ yí. ¹³ Bɛ́ nɔn yí kɔ́ lɪ mva kɔ́ hɔ́ Nannan Hannɪn awulo. Hannɪn sɔ'n tɪ *tɛɛyɪfɔvɛ kpain daba. Kayɪfɔ́ m'ɔ́ tɪ Nyanmɪan tɛɛyɪfɔvɛ kpain afɔvɛ sɔ́ nɪn anun'n, ɔ ja Hannɪn awa balasua. ¹⁴ Kayɪfɔ́ kɔsɔ́ yɛ́ ɔ hanlɪn

heleli Zufu'n-mo ke: "Se sɔanlan kɔn wu a, o ti kpa tala ke mɔn bɔndɔn'n kɔ bɔ'n."

*Pielɩ 'ba han ke o nzi man Zozi
(Matie 26.69-70, Maaki 14.66-68, Luku 22.55-57)*

¹⁵ Mo be non Zozi 'ko Nyanmian teeyifue kpain nun awulo elɔ'n, Simɔn Pielɩ non Zozi sɔanlan'n kɔn biekun be sili yɩ su. Zozi sɔanlan sɔ'n, teeyifue kpain'n si yɩ. Mo be 'wɔlɔ awulo nun akunnun elɔ'n, o wɔlɔli elɔ bie. ¹⁶ Nan Pielɩ die, o halɩ gua su elɔ anɔan nun anwɔn ebele. Zozi sɔanlan kɔn'n mo teeyifue kpain'n si yɩ'n kɔ fite. O kɔ han kɔ hele balasua'n m'o sisa anɔan'n o kɔ man Pielɩ kɔ wɔlɔ. ¹⁷ Afanɩan'n m'o nɩan anɔan nun asu'n kɔ bisa Pielɩ ke: "N ja bian, asu wɔ kɔsu, e ti man bian sɔ'n sɔanlan o?"

Simɔn Pielɩ nwan: "Cee, nɔn yɩ sɔanlan y'o le mɩn."

¹⁸ Kemɔ anɩn eyele wɔ nun'n, ngɔa'n-mo non nzalafu'n-mo a huan sɩn be jijin yɩ nwɔn be le ti. Pielɩ kɔsu kɔ a kɔ jinlan bɛ nwɔn ebele o le ti bie. ¹⁹ Mele sɔ'n, anɩn Nyanmian teeyifue kpain'n le bisa Zozi yɩ menian'n-mo non yɩ ninng'e'n m'o kekele nun anwɔn kosuan. ²⁰ Zozi kɔ bua yɩ ke: "M'an han yɩ bagua nun m'an hele mɔn'n bɔndɩn'n. Mɩn ninng'e'n kwalaa mɩn kekele yɩ cɩan daa lika mo Zufu'n-mo yia'n, bɛ asɔnɩn sua'n-mo anɩn o non Nyanmian awulo nun anɩn. Mɩn ejɔle'n kwalaa mo mɩn kan'n, nɔn nɩɩɩe nun o. ²¹ Nan nzuke ati yɛ e te bisa mɩn yɩ nwɔn kosuan o? Bisa bɛ mo n ganlɩn ejɔle'n n geleli bɛ mo be tɩlɩ'n. Bɛ die, be si ejɔle'n mo n ganlɩn n geleli bɛ'n kpa bɔkɔɔ."

²² Zozi anɔan a ndɔ man, nzalafu'n-mo anɩn kɔn m'o mantan yɩ nwɔn ebele'n kɔ kpe yɩ nyɩn nun asu. Yɩ nwan: "Asu, ke be kan ejɔle be kekele Nyanmian teeyifue kpain nun anɩn?"

²³ Zozi nwan: "Se m'an han ejɔle ete a, kekele mɩn ejɔle ete ehɔle kɔn mo m'an han'n. Se kɔsu m'an ngan man ejɔle ete a, anɩn nzuke ati yɛ e kpacɩ mɩn nyɩnsu o?" ²⁴ Ehi a, Hannɩn ngɔ man be ngɔ nyannɩ man Zozi, o kɔ man be kɔ fa yɩ be kɔ hɔ kɔ wula Nyanmian teeyifue kpain Kayifu asa nun.

*Pielɩ 'ba han biekun ke o nzi man Zozi
(Matie 26.71-75, Maaki 14.69-72, Luku 22.58-62)*

²⁵ O 'ba yɔ sɔ'n, anɩn Pielɩ te jin sɩn nun anwɔn ebele. Bɛ mo be jijin sɩn nun anwɔn ebele'n kɔ bisa yɩ ke: "Asu wɔ kɔsu wɔ, e ti man bian sɔ'n sɔanlan'n bie o?"

Pielɩ nwan: "Cee, nɔn yɩ sɔanlan'n bie y'o le mɩn."

²⁶ Teeyifue kpain nun akɔa'n kɔn mo yɩ abie y'o le nunhan'n mo Pielɩ kpeli yɩ nzu'n nwan: "Asu m'an nnwun man wɔ non yɩ tola nun anɩn elɔ o?" ²⁷ Ese Simɔn Pielɩ nwan nɔn yɩ o. O 'kan sɔ nun ala, kokolokoo! Akɔ kɔn kɔ bɔ.

*Be 'ba fa Zozi be fite Lɔmɔn Kɔnmanna Pilatɩ anyunnun
(Matie 27.1-2,11-14, Maaki 15.1-5, Luku 23.1-5)*

28 Ngɛlemɔ tutun kpa, kɛ alíe'n hunlɪn ɛbele ala, bé nun Zozi fi kpain Kayifu awulo ɛbele, be kɔ fa yí kɔ hɔ *Lɔmɔn kɔnmanna nɪn awulo ɛɔ. Kɛmɔ ɔ ti man Zufu'n, se Zufu'n-mɔ wɔɔb yí awulo ɛɔ a, anɪn ɛfian a han bé, be ngɔala man *Paki'n bie di, ɛhɪ ati b'a nɔwɔɔ man ɛɔ bie. 29 Bɛ manlɪn *Pilati muonun fiteli walɪ bé nɔwɔn ɛbele, nán ɔ'a bisa bé kɛ: “Bian ɛhɪ a yɔ nzu mɔ ɛmɔ le 'ba sanman yí ɔ?”

30 Bé nwan: “Sɛ ɔ ti man ɛtefuɛ a, ahan ye nva man yí ye mmele man wɔ.”

31 Pilati nwan: “ɛmɔ muonun nun yí hɔ, be hɔ búá yí ndɛɛ kɛ ɛmɔ mala'n kele'n.”

Mɔ Zufu'n-mɔ tɪlɪ ɛjɔle sɔ'n, bé nwan: “Ye le man atɪn kɛ ye kun yí.” 32 ɛjɔle mɔ Zozi hanlɪn heleli ehuan ɛhɔle kɔn'n mɔ be 'ba hun yí'n, kɛ ɔ yɔli mɔ ɛjɔle sɔ'n kpɪnlɪn sɔ nun anɪn.

33 ɛhɪ a, Pilati kɔ wɔɔɔ sua nɪn anɪn ɛɔ ɔ kɔ fele Zozi ɔ kɔ bisa yí kɛ: “N ja bian, asɔ Zufu'n-mɔ belemgbɪn'n y'ɔ le wɔ ɔ?”

34 Zozi nwan: “Wɔ muonun wɔ ti anɪn yê a bɔ mɔ ɛ le kan sɔ anaan, menian yê b'a han mín nɔwɔn ɛjɔle b'a hele wɔ, yí ti yê ɔ man ɛ le bisa mín kosuan sɔ nun ɔ?”

35 Pilati nwan: “ɛ nɪan an, anɪn Zufu y'ɔ le mín ɔ? Wɔ mân nɪn anɪn menian'n-mɔ nun teyɪfuɛ mgbain'n-mɔ yê b'a fa wɔ b'a bele mín ɔ. Nan ɛ yɔli nzu?”

36 Mɔ Zozi tɪlɪ ɛjɔle sɔ'n, yí nwan: “N dɪ man mân ɛhɪ anɪn belemgbɪn. Nan se n dɪ mân ɛhɪ anɪn belemgbɪn an, ahan mɔ Zufu mgbain'n-mɔ 'cɪ mín'n, mín ngɔa'n-mɔ hunlɪn leli mín maan b'a ngɔala man mín cɪ. Nan kɔsɔ ɔ ti man sɔ, mɪn nni man belemgbɪn mân ɛhɪ anɪn.”

37 Pilati nwan: “Yí ti, belemgbɪn y'ɔ le wɔ sakpa?”

Zozi nwan: “Wɔ nwan wɔ sɔ ɛ le kan, belemgbɪn y'ɔ le mín. Bɛ wɔli mín, m malɪ mân nɪn anɪn kɛ mɪn 'ba han ananhɔle nɪn anwɔn ɛjɔle. ɔ man sɔanlan biala m'ɔ ti ananhɔle'n sɔanlan'n, ɔ tie ɛjɔle'n mɔ mɪn kan'n.”

38 Mɔ Pilati tɪlɪ ɛjɔle sɔ'n, yí nwan: “Apii, ananhɔle'n y'ɔ le nzu?”

*Pilati 'ba man atɪn kɛ be hún Zozi
(Matie 27.15-26, Maaki 15.6-20, Luku 23.13-25)*

Kɛ Pilati hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔ sa kɔ hɔ Zufu'n-mɔ anwɔn ɛɔ, yí nwan: “Mín dɪɛ, mɪn nnwun man like mɔ yí ti yê ɔ di kɛ be kun sɔanlan sɔ nun ɔ. 39 Nan ɔ ti mala wɔ ɛmɔ afian ɛwa, se be 'di *Paki biala a, bé mɔ be kɔ gua bé fiadi'n, mɪn yɪ kɔn. Yí ti, asɔ ɛmɔ kulo kɛ mɪn yaci Zufu'n-mɔ belemgbɪn nɪn ɔ?”

40 Mɔ be tɪlɪ ɛjɔle sɔ'n, be kɔ tetɪan nun, bé nwan: “Cɛɛɛ, nán yí yê ye kulo kɛ ɛ yaci yí ɔ! Nan yé dɪɛ, Balabasɪ yê ye kulo kɛ ɛ yí ɔ!” Balabasɪ sɔ'n kɔsɔ a, ɔ ti kodiawu.

19

¹ Ehi a, Pilati kɔ man nzalafu'n-mɔ atɩn ke be fá Zozi be hó fin yí mgbele. ² Nzalafu'n-mɔ kɔ fin Zozi mgbele ese be kɔ nwɔn abotile ke mmelemgbin'n-mɔ di'e'n, be kɔ bɔ Zozi ati. Abotile sɔ'n, be le eminlan mmowe yê b'a nwɔn ɔ. Be kɔ wula yí taladié kɔkɔle kɔsu be kɔ buka su. ³ Be cɔɩn be mantan yí, anɩn bé nwan: “Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɩn o! Zufu'n-mɔ belemgbin, ahɩn o!” Anɩn be 'kpe yí nyɩn nɩn asɔ.

⁴ Be wɔ ebele kaan an, ese Pilati kɔ fite biekun, yí nwan: “Emɔ Zufu'n-mɔ, be nían, mɩn fa yí mɩn bele emɔ mɩn man emɔ nwun ke mɩn nnwun man like mɔ ɔ'a yɔ m'ɔ di ke be kun yí ɔ.”

⁵ Ke Pilati 'kan sɔ ala, nzalafu'n-mɔ nɔn Zozi kɔ fite, yí mmowe abotile'n bɔ yí ti, yí taladié kɔkɔle'n wula yí. Pilati nwan: “Sɔanlan nɩn ahɩ o!”

⁶ Mɔ Nyanmian *teeyifɔe mgbain'n-mɔ nɔn bé nzalafu'n-mɔ nwunlin yí'n, be le tetian nun kpa, bé nwan: “Be búbɔ yí kɔlɔwa su, be búbɔ yí kɔlɔwa su!”

Mɔ Zufu'n-mɔ hanlɩn sɔ'n, Pilati nwan: “Emɔ muonun fá yí hó búbɔ yí kɔlɔwa su, nan mɩn dié, mɩn nnwun man ete mɔ ɔ'a yɔ ɔ.”

⁷ Zufu'n-mɔ nwan: “Ye le yé mala kɔn, mala sɔ'n kele ke nán be kan ejɔle ete be tia Nyanmian Kpili. Yí kɔsu ɔ'a han ejɔle ete ɔ'a tia Nyanmian, afɩ yí nwan ɔ ti Nyanmian Awa, yí ti, ɔ se ke be kun yí.”

⁸ Mɔ Pilati tɩli ejɔle sɔ'n, esulo hanlɩn yí biekun kpa. ⁹ ɔ kɔ sa kɔ wɔlv awulo elɔ, ɔ kɔ bisa Zozi ke: “E fi nin?” Zozi ngɔ te yí su. ¹⁰ Pilati nwan: “Mɩn yê e le kpinlin mɩn'n? E nzi man ke mɩn kɔala ke mɩn man be yaci wɔ, ese mɩn kɔala ke mɩn man be búbɔ wɔ kɔlɔwa su ɔ?”

¹¹ Mɔ Pilati hanlɩn sɔ'n, Zozi nwan: “Se nán tunmin'n mɔ Nyanmian falɩ manlɩn wɔ nɩn ala a, e le man tunmin fí kón mɩn su. Yí sɔ ati, Kayifɔ m'ɔ yɩl mɩn manlɩn wɔ'n, yí ete dié mɔ ɔ'a yɔ'n tala wɔ di'e'n.”

¹² Ebele ala, Pilati le kpɔnnde atɩn ɔ yaci Zozi. Mɔ Zufu'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be le tetian nun sele kpa, bé nwan: “Se e yaci sɔanlan ehi a, anɩn nán wɔ manngɔn y'ɔ le *Sezaa, afɩ sɔanlan biala m'ɔ bu yí nwɔn ke ɔ ti belemgbin'n, anɩn ɔ kpɔ belemgbin Sezaa.”

¹³ Mɔ Pilati tɩli ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ man be kɔ fa Zozi be nɔn yí kɔ fite Zufu'n-mɔ anyunnun. Yí muonun kɔsu ɔ kɔ tanlan yí bia nɩn asɔ, lika mɔ be tanlan be di ejɔle'n. Lika sɔ'n, be le nyɔbɔe ndetele kpa yê b'a fa b'a sise asié nɩn anwɔn ke kalo. *Ebele anɩe nɩn anɩn, be fele yí “gabata”. ¹⁴ Cian sɔ'n kɔsu, yí alíe cɩn an, anɩn ɔ ti Zufu'n-mɔ enwɔnmian ele cɩan. Anɩn senze nɩn a ju bé ti afian. Pilati kɔ fa kɔ tɔ Zufu'n-mɔ anyunnun, yí nwan: “Emɔ belemgbin nɩn ahɩ o!”

¹⁵ Mɔ Pilatɪ hanlɪn sɔ helelɪ bɛ'n, bɛ lɛ tetian nun, bɛ nwan: "Bɛ hún yí! Bɛ hún yí! Bɛ búbɔ yí kúlɔwa sɔ!"

Pilatɪ nwan: "Yí ti, bɛ búbɔ ɛmɔ belemgbin'n kúlɔwa sɔ?"

Èbele ala, Nyanmian tɛɛyɪvɛ mgbain'n-mɔ nwan: "Yɛ belemgbin nɪn ala y'ɔ le *Sezaa, sɛ ɛ yɪ yí a, yɛ le man belemgbin fíí kón."

¹⁶ Kɛ bɛ hanlɪn sɔ yueli'n, Pilatɪ manlɪn nzalafɔ'n-mɔ atun kɛ bɛ búbɔ Zozi kúlɔwa sɔ. Èhɪ a, bɛ kɔ sɔ Zozi bɛ nun yí kɔ hɔ.

Nzalafɔ'n-mɔ 'ba búbɔ Zozi kúlɔwa sɔ

(Matie 27.32-44, Maakɪ 15.21-32, Luku 23.26-43)

¹⁷ Èhɪ, Zozi muonun sɔ yí kúlɔwa'n fɪ kulo nun asɔ ɔ kɔ fite kɔ hɔ lika kɔn. Lɪka sɔ'n, *ebele anɪɛ nɪn anun bɛ fɛle yí "Gólɔgota", yí bɔ y'ɔ le kɛ "tile kangɔ lika." ¹⁸ Èbele, nzalafɔ'n-mɔ kɔ búbɔ Zozi kúlɔwa nɪn asɔ. Lɪka kɔnmgbɔ sɔ'n, bɛ kɔ búbɔ kodiawu nnyuan kɔsɔ kúlɔwa sɔ, kɔn wɔ yí bɛ sɔ, kɔn kɔsɔ wɔ yí fama sɔ, yɛ Zozi wɔ bɛ afian.

¹⁹ Pilatɪ kɔ man bɛ kɔ hele kalata bɛ kɔ bɔ Zozi kúlɔwa nɪn atɪ sɔ kɛ: "Zozi m'ɔ fɪ Nazaletɪ, Zufɔ'n-mɔ belemgbin." ²⁰ Zufɔ'n-mɔ dɔvɔn kɪngalɪ ɛjɔle sɔ'n mɔ bɛ helelɪ'n, ɔ sanlɪn kɛ lɪka mɔ bɛ búbɔ Zozi kúlɔwa nɪn asɔ'n mantan kulo'n kɔkɔ. Èjɔle sɔ'n kɔsɔ, b'a hele yí *ebele anɪɛ nun, b'a hele yí *latɪn anɪɛ nun, ɛsɛ b'a hele yí *gelekɪ anɪɛ nun. ²¹ Mɔ Nyanmian tɛɛyɪvɛ mgbain'n-mɔ nwunlɪn ɛhele sɔ'n, bɛ hɔlɪ tɔlɪ Pilatɪ a, bɛ nwan: "Pilatɪ, ahan a ngɛle man yí kɛ 'Zufɔ'n-mɔ belemgbin', nan ahan ɛ helelɪ yí kɛ 'sɔanlan ɛhɪ nwan ɔ tɪ Zufɔ'n-mɔ belemgbin.' "

²² Pilatɪ nwan: "Mɔ m'an hele'n, bɛ ngaci man yí kón."

²³ Èhɪ, bɛ kɔ búbɔ Zozi kúlɔwa nɪn asɔ, bɛ kɔ hye yí taladiɛ'n-mɔ anun nnan bɛ kɔ fa. Bɛ nun kɔn biala kɔ nyan m'ɔ fata ɔ. ɔ kɔ ha yí bubu'n. Taladiɛ sɔ'n kɔsɔ, ɔ fa yí anwunno dede m'ɔ ju yí asi'n, ɔ le man mgbalɛ, bɛ nwɔnlɪn yí wolologɔ kɔnmgbɔ.

²⁴ Mɔ nzalafɔ'n-mɔ hyeli yí taladiɛ ɛhɪnlɪn-mɔ anun yueli'n, bɛ wɔ ɛbele kaan an, nunhan kɔn kɔ fa kɔ tɔ yí manngɔn'n-mɔ anyunnun kɛ: "Èbia-mɔ, taladiɛ kɔn ɛhɪ m'ɔ wɔ ɛwa'n, nán bɛ man yɛ sosua nun, nan bɛ mán yɛ hyóvɪn tondo yɛ nwún sɔanlan m'ɔ kɔ nyan yí ɔ."

*Èhele Èjɔle nɪn anun, b'a hele kɛ:

B'a hye mín nwɔn ninngɛ'n-mɔ b'a fa,

yɛ b'a hyvɪn tondo b'a fa mín taladiɛ'n.

Kɛ ɔ yɔlɪ mɔ ɛjɔle sɔ'n kɔnɪnlɪn sɔ nɪn anun. Mɔ nzalafɔ'n-mɔ yɔlɪ nɪn anun.

²⁵ Anun Zozi anin'n nɔn yí nɪn anianman balasua'n nɔn Kolopasɪ ayɪ Mali yɛ Mali m'ɔ fɪ Magɪdala'n, bɛ kwalaa bɛ jijin Zozi kúlɔwa nɪn anwɔn ɛbele. ²⁶ Mɔ Zozi nwunlɪn kɛ sɔanlan'n m'ɔ kulo yí'n jin yí nɪn anwɔn ɛbele'n, ɔ kɔ fɛle yí nɪn ɔ kɔ han kɔ hele yí kɛ: "M mɔ, ɛ 'nwun wɔ wa." ²⁷ M'ɔ hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔpɛlɪ yí nɪn sɔanlan'n m'ɔ kulo yí'n kɔsɔ anwɔn ɛlɔ a, yí nwan:

“E 'nwun wó nin.” O fi ebele, yí svanlan'n falí yí nin hòlì yí awulo.

Zozi ewue nun

(*Matie 27.45-56, Maakí 15.33-41, Luku 23.44-49*)

²⁸ Mò Zozi hanlín sò yueli'n, sian'n yí muonun o nian an, anin yí nwòn ejòlè'n mò Èhele Ejòlè'n hanlín'n kwalaa a kpín sv. Èbele ala, yí nwan: “Nzuhoe le kun mín.”

²⁹ Anin bua kòn jin ebele, vinegìlì yí yí. Mò Zozi hanlín sò nun ala, nzalafv'n-mò kò nian ebele be kò fa eminlan kòn be kò bò vinegìlì sò nun anun. Be kò sinnze yí baka kòn ati. Baka sò'n, be fele yí *Izəpυ. Be kò fa be kò han Zozi anvan. ³⁰ Mò vinegìlì'n hanlín yí nwan yueli'n, yí nwan: “Sian dié, o'a yue.” Ké o hanlín sò mò o 'si yí ti así ala, o kò ha nun.

Nzalafv kòn 'ba wò Zozi anvin nun acò

³¹ Cian mò be hunlín Zozi'n, yí alíe cín an, o tí enwònman elie cian. Yí sò ati, bé mò b'a bubò bé kolòwa sv'n, Zufv'n-mò ngulo man ké bé fuin'n ka ebele dede *enwònman elie cian'n ju. Afí cian sò'n tí cian kpilì kpa. Èhì kwalaa ati, Zufv'n-mò selesi *Pilati ké o mán nzalafv'n-mò búbu menian sò'n-mò aja'n, nán be yí bé kolòwa nun asv. ³² Nzalafv'n-mò walì a, menian nnyuan'n mò b'a bubò bé kolòwa sv Zozi anwòn ebele'n, be kò li mva be kò bubu kòn nun aja'n, ese be kò bubu kòn'n kvsυ dié'n. ³³ Bé nwan be 'bubu Zozi dié'n, be 'ju yí nwòn ebele a, anin o'a wu. Yí ti, b'a mmubu man yí ja'n. ³⁴ Ké o yòlì sò'n, nzalafv'n-mò anun kòn falì yí acò'n wòlì Zozi anvin nun anun. Èbele ala, moja nòn nzue fi nun kò fite. ³⁵ Svanlan'n m'ò le kan ejòlè èhì kvalaatin'n, o'a nwun ninngé sò'n-mò yí muonun yí nyinsv. Yê yí ejòlè'n m'ò le kan'n kvsυ tí ananhòle. O sí ké o le kan ananhòle, o 'kan maan emò kvsυ de di. ³⁶ Ninngé sò'n yòlì sò, o man *Èhele Ejòlè'n líka m'ò le kan ké: *B'a mmu man yí bowe kònmgba cein anun*, o kpínlín sv. ³⁷ Èse b'a hele wò líka fufòle ké: *Be 'ba kaci bé nyin svanlan'n mò be wòlì yí nvín nun anun acò nun anwòn elò*.

Zozi esie'n

(*Matie 27.57-61, Maakí 15.42-47, Luku 23.50-56*)

³⁸ Èhì anzin, Zozefv m'ò fi Alimate kulo nun asv'n, o hòlì selesi Pilati ké o 'fa Zozi fuin'n o 'kò a sie yí. Zozefv sò'n, Zozi svanlan kòn y'ò le yí, nan kvsυ, kemò o sulo Zufv mgbain'n-mò nun ati, o nyí man yí nwòn o ngele man. Ké o hanlín sò nun ala, Pilati kò man yí atún. Zozefv kò a kò fa Zozi fuin'n kò hò. ³⁹ Ninkodemòn mò cian kòn kəngəe o walì Zozi anwòn ebele'n, yí kvsυ o 'ba a, o le alufanlan kò yò tonun abulasan. ⁴⁰ Bé menian nnyuan, be kò fa Zozi fuin'n, be kò fa kisaan be kò fufò yí nwòn. Be kò fa alufanlan sò'n be kò gugua kisaan nun anun ké Zufv'n-mò 'sie svanlan an, be yò yí'n. ⁴¹ Líka mò be bubòlì Zozi kolòwa nun asv'n, tola kòn wò yí nwòn ebele. Tola sò nun anun, seka fufòle

kun wɔ ebele, be sieli man swanlan fii nun lé. ⁴² Kemɔ alie cin an, anin ɔ ti Zufu'n-mɔ enwɔnmian elie cian'n, mɔ ese seka'n kusɔ mantan bé nwɔn ebele ala'n, ɔ man be hɔli sieli yi nun.

20

Zozi fi ewue nun ɔ 'ba tinnge

(Matie 28.1-8, Maaki 16.1-8, Luku 24.1-12)

¹ Ehi, mɔle'n ngelemɔ tutun kpa, anin mân nun anun yueli man titi, Mali m'ɔ fi Magɔdala'n kɔ jasɔ kɔ hɔ Zozi seka nun asɔ elɔ. ɔ 'kɔ a ju a, b'a kunndo ebɔta'n m'ɔ nyin seka nun anwan'n. ² Ehi a, ɔ le enwanndie ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ Simɔn Pielɔ nun swanlan'n mɔ Zozi kulo yi'n, yi nwan: "B'a yi yé Mɔn yi seka nun anun, ye nnwun man lika mɔ be nun yi a hɔ ɔ."

³ Mɔ be tili ejɔle sɔ'n, swanlan sɔ'n nun Pielɔ, be kɔ jasɔ be kɔ fa Zozi seka nun asɔ atin'n, be le kɔ a nian. ⁴ Bé munnyuan be 'kɔ a, anun be le nwanndi. Nan kemɔ swanlan kun'n kɔwala nwanndi tala Pielɔ'n, ɔ kɔ yaci yi kɔ hɔ, ɔ kɔ li mɔwɔ kɔ ju seka nun asɔ elɔ. ⁵ Ke ɔ 'ju ebele ala, ɔ kɔ han yi nwɔn asɔ kɔ nian kunman nun anun. ɔ 'nian an, etanlan'n mɔ be falɔ be sieli Zozi'n gua ebele, kusɔ ɔ'a nju man kunman nun anun. ⁶ Simɔn Pielɔ juli ebele a, ɔ kɔ ju kunman nun anun. ɔ 'nian an, kisaan'n mɔ be falɔ fɔfɔli Zozi anwɔn'n gua asɔ ebele. ⁷ Ese ɔ 'tɔ yi nyin an, ɔ kɔ nwun etanlan'n mɔ be falɔ gualɔ yi ti'n, b'a bubu ɔ gua yi lika die angɔnmɔn. ⁸ Kaan ce, swanlan'n m'ɔ lili mɔwɔ juli seka nun asɔ'n kusɔ kɔ ju nun. Ke swanlan sɔ'n 'nwun yi sɔ ala, ɔ'a nwun ke Zozi fi ewue nun ɔ'a tinnge. Ebele ala, ɔ kɔ le Zozi kɔ li. ⁹ (Mele sɔ'n kusɔ, Ehele Ejɔle'n lika'n m'ɔ keke ke se Zozi wu a, ɔ 'tinnge'n, anin yi menian'n-mɔ tili man yi bɔ.) ¹⁰ Yê bé munnyuan be salɔ hɔli awulo ɔ.

Zozi 'ba yi yi nwɔn kele Mali m'ɔ fi Magɔdala'n

(Matie 28.9-10, Maaki 16.9-11)

¹¹ Mɔ Zozi menian nnyuan'n 'sa kɔ awulo'n, anin Mali jin seka nun anwɔn ebele, ɔ le sun. Temɔn mɔ ɔ 'su'n, ɔ kɔ han asɔ ɔ kɔ nian kunman nun anun. ¹² ɔ 'nian an, anin nyanmiansɔ mmɔfɔe nnyuan, be wowula taladie nvufue hyhyiɛn, be titi lika mɔ be tɔli Zozi'n. Kun ti yi ja ngɔwɔ yê kun ti yi ti sɔlɔ.

¹³ Mɔ mmɔfɔe'n-mɔ nwunlin Mali'n, bé nwan: "Balasua, nzuke ati yê e le sun ɔ?"

Mɔ Mali tili kosuan sɔ'n, yi nwan: "B'a yi mín Mɔn ewa, mɔn nnwun man lika mɔ be nun yi a hɔ ɔ." ¹⁴ M'ɔ hanlin sɔ heheli mmɔfɔe'n-mɔ yueli'n, ɔ 'tɔ yi nyin yi nzin an, Zozi jin yi nwɔn ebele, nan kusɔ Mali a nnwun man ke yi ɔ.

¹⁵ Zozi kɔ bisa yi ke: "Balasua, nzuke ati yê e le sun ɔ? E le kpɔnnde nwan?"

Mali jɔnlɩn ke sɔanlan'n m'ɔ di tola nɩn anun junman nɩn ɔ. Yí nwan: “Yemɩnlɩn, se wɔ yê a yí yí ewa a, anɩn kele mín líka mɔ ε sielɩ yí'n maan n gó n vá.”

¹⁶ Mɔ Mali hanlɩn sɔ yueli'n, Zozi kɔ fele yí: “Mali!”

Mali kɔ kpɛ yí nɩn ɔ 'nɩan an, Zozi jin yí nwɔn ebele. Ebele ala, Mali kɔ tɩan kɔ kpayɩ yí: “*Labunin, wɔ ahi?” (Labunin'n tɩ *ebele anɩε, yí bɔ y'ɔ le ke sɔanlan m'ɔ kan Nyanmɩan anɔan ejɔle kele menian.)

¹⁷ Sian'n mɔ Mali hanlɩn sɔ yueli'n, ɔ kɔ tutu ɔ 'kɔ a tɔ yí nɩn. Zozi nwan: “N'ε kan mín, ɔ sanlɩn ke n vɔli n gɔli man mín Sɩ anwɔn εɔ. Nan kɔ, kɔ han kele mín menian'n-mɔ ke mɩn fɔ mɩn kɔ mín Sɩ m'ɔ tɩ emɔ kɔsɔ Asɩ nɩn anwɔn εɔ, mɩn fɔ mɩn kɔ mín Nyanmɩan m'ɔ tɩ emɔ kɔsɔ Nyanmɩan nɩn anwɔn εɔ.”

¹⁸ M'ɔ hanlɩn sɔ yueli'n, Mali kɔ hɔ kɔ tɔ Zozi menian'n-mɔ, ɔ kɔ bɔ bé amannɩε, yí nwan: “Anianman-mɔ, m'an nwun yé Mɩn!” Ebele ala, ɔ kɔ sɔsɔ sɔ kɔ han mɔ Zozi hanlɩn helehɩ yí'n kɔ hele bé.

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele yí menian'n-mɔ

(Matie 28.16-20, Maaki 16.14-18, Luku 24.36-49)

¹⁹ Mɔle cɩan kɔnmgba sɔ'n nɔsɔba, kemɔ Zozi menian'n-mɔ sulo Zufɔ mgbain'n-mɔ nɩn ati, bé kwalaa be kɔ tɔ bé nwɔn anɔan nɩn sua kɔn anun. Be wɔ ebele kaan ala, Zozi kɔ fite bé nɩn ebele, ɔ jin bé kwalaa bé afian, yí nwan: “Emɔ mán bé lɔa cíci bé nwɔn!” ²⁰ M'ɔ hanlɩn sɔ yueli'n, ɔ kɔ fa yí sa'n-mɔ anun nɔn yí nɩn nɩn anun kafɔan'n kɔ hele bé. Mɔ menian'n-mɔ nwunlɩn yé Mɩn'n, be lili fe kpili kpa.

²¹ Eɛe be wɔ ebele kaan an, Zozi nwan: “Emɔ mán bé lɔa cíci bé nwɔn! Ke mín Sɩ sɔanlɩn mín'n, mín kɔsɔ mɩn sɔan emɔ.”

²² Mɔ Zozi hanlɩn sɔ mɔ yí nɔan tɔli'n, ɔ kɔ fita bé nwɔn, yí nwan: “Emɔ nyán Wawe Nwannzan-nwannzan'n. ²³ Menian mɔ emɔ kɔ fa bé ete'n kɔ hye bé'n, be 'nyan ete face, nan bé mɔ yê emɔ a nva man bé ete nɩn a nje man bé'n, be nnyan man ete face.”

Zozi 'ba yí yí nwɔn kele Toma

²⁴ Mɔ Zozi 'ba yí menian'n-mɔ anwɔn ebele'n, anɩn Toma (mɔ be fele yí Nda'n) nnɔn man ebele bie. Toma sɔ'n, ɔ wɔ Zozi menian bulu nɔn nnyuan nɩn anun. ²⁵ Mɔ Toma hɔli dede m'ɔ wali'n, yí manngɔn'n-mɔ nwan: “Y'a nwun yé Mɩn!”

M'ɔ tɩli ejɔle sɔ'n, ɔ ngɔ le ngɔ li man, yí nwan: “Mín diε, se m'an nnwun man yí sa nɩn anun kafɔan'n, se m'an nva man mín sa'n m'an ngan man yí kafɔan'n, eɛe se m'an nva man mín sa'n m'an nwula man yí nɩn nɩn anun an, mɩn nne mɩn nni man lé.”

²⁶ Ehi anzin mɔle kɔn, eɛe Zozi menian'n-mɔ kɔ hɔ kɔ yia sua sɔ nɩn anun biekuɩ, be kɔ tɔ bé nwɔn anɔan nɩn. Sian diε, anɩn Toma wɔ bé nɩn ebele bie. Be wɔ ebele kaan an, Zozi kɔ fite bé,

ɔ jin bé afian ebele. Yí nwan: “Emo mán bé lva cíci bé nwon!”
²⁷ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ kpɛ yí nyin Toma anwɔn elɔ, yí nwan: “Toma, fa wó sa'n bala nán kan mín sa nin anun nian, ese tɔngɛ wó sa'n fa wula mín nvɔn nin anun. N'ε su akpɔlɔwa, nan de di.”

²⁸ Mɔ Toma nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: “Mín Mɔn, mín Nyanman!”

²⁹ Zozi nwan: “Kemɔ a nwun mín'n, sian diε, ε de di? Nyila hán bé mɔ b'a nnwun man mín kɔsɔ b'a le mín b'a li'n.”

Kalata ehi abv'n

³⁰ Yí menian'n-mɔ anyunnun, Zozi yɔli asinbenwɔn ninngɛ mmiekun-mɔ dɔwɔn mɔ b'a ngele man yí kalata ehi anun. ³¹ Nan mɔ b'a hele yí kalata ehi anun'n, b'a hele maan emo de di ke Zozi yê ɔ ti *Kilisi'n, yí yê ɔ ti Nyanman Awa nin ɔ. Ɔ man se emo de yí di a, emo 'nyan ngwan wɔ yí dunman nun.

21

Zozi 'ba yi yi nwɔn kele yí menian'n-mɔ anun nsɔ.

¹ Ehi anzin, cian kɔn Zozi kɔ yi yí nwɔn biekun kɔ hele yí menian'n-mɔ. Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun yí menian'n-mɔ wɔ Galile asue'n mɔ be fele yí Tibeliadi nin anwan. E 'nwun ke ɔ kpɔnlɔn yɔli yí nwɔn heleli bé'n. ² Anun Simɔn Pɔli nɔn Toma mɔ be fele yí Nda'n, ɔ nɔn Natanaye m'ɔ fi Kana, Galile mân nin anun'n yê bian Zebede amma'n-mɔ, ɔ nɔn Zozi menian nnyuan biekun, bé kwalaa be gua asue nin anwan ebele. ³ Be wɔ ebele kaan an, Simɔn Pɔli nwan: “Mín nianman-mɔ, mɔn 'kɔ a gua dada.”

Pɔli anwan a ndɔ man, bé kwalaa bé nwan: “Ye nɔn wó kɔ.” Ebele ala, be kɔ hɔ be kɔ fɔ elɛɛ kɔn anun. Cɔn sɔ'n kɔngɔε, be ngɔ hyi man ejue fíi.

⁴ Be guali dada'n dede mɔ alíe hɔnlɔn'n, Zozi kɔ a asue nin anwan ebele, nan kɔsɔ yí menian'n-mɔ a nnwun man ke yí ɔ.

⁵ Ehi a, Zozi kɔ bisa bé ke: “Mín mma-mɔ, emo a hyi ejue ɔ?”

Bé nwan: “Cɛɛɛ.”

⁶ Zozi nwan: “Emo gúa dada nin elɛɛ'n fama sɔ, nán emo 'ba hyi ejue.” Mɔ yí menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ li sɔ. Be kɔ gua dada'n. Sakpa kɔsɔ, be 'gua yí ebele a, be kɔ hyi ejue ngɔnmɔn, be nnwun man ke be kpɔn be yɔ yí ɔ. Be cɔn yí a, ɔ njɔn man.

⁷ Mɔ sɔnlan'n mɔ Zozi kulo yí'n nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: “Yé Mɔn ɔ!”

Mɔ Simɔn Pɔli tɔli ke yí nwan: “Yé Mɔn ɔ!”, ɔ kɔ wula yí taladi'n, afi anun yí nwɔn gua sɔ. Ebele ala, ɔ kɔ hulu kɔ tɔ asue nin anun. ⁸ Lika mɔ be wɔ'n kɔsɔ nɔn fie a nwa man. Ɔ 'ba yɔ kɔ yɔ metili εya kɔn. Zozi menian nga'n-mɔ halɔ elɛɛ nin anun, be hyɔhyɔnlɔn dada'n dede be walɔ sili asi, ejue yi yí tɛkɛɛ.

⁹ Mɔ be sili asu'n, be 'nian an, anun b'a huan sɪn ebele, ejue la su yɛ kpaun kusɔ la yɪ nwɔn ebele. ¹⁰ Zozi nwan: "Ejue'n mɔ emɔ a hyɪ yɪ kikaala'n, be fá bie be bála."

¹¹ Simɔn Pɪɛli kɔ fɔ elee nun anun, ɔ kɔ hyɔn dada'n mɔ ejue mgbili mgbili yi yɪ'n kɔ gua asi, Yɪ kwalaa tɪ ejue eya kɔn abulanun nɔn nsan. Be hyɪli ejue nwala kpa, kusɔ dada nun a ndɪti man. ¹² Zozi nwan: "Emɔ bála a li like." Yɪ menian sɔ'n-mɔ fíi a ngɔala a mmisa yɪ bɔbɔ ke: "Nwan sɔanlan die y'ɔ le wɔ?", ɔ sanlɪn ke bé kwalaa be sɪ ke yé Mɪn ɔ. ¹³ Zozi kɔ hɔ sɪn nun anwɔn eɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ fa kpaun'n nɔn ejue'n kɔ hye kɔ man bé. ¹⁴ Ke Zozi fi ewue nun tinngeli'n, yɪ kpê nsan asu mɔ ɔ 'yɪ yɪ nwɔn kele yɪ menian'n-mɔ nun ahi.

Zozi 'ba han ejɔle kele Pɪɛli

¹⁵ Mɔ be lili like'n yueli'n, Zozi kɔ bisa Simɔn Pɪɛli ke: "Zɔan awa Simɔn, asu e kulo mín kpa tala ehulo'n mɔ menian ehi-mɔ fa kulo mín nun ɔ?"

Simɔn nwan: "Yuo o! Yé Mɪn, e sɪ ke mɪn kulo wɔ."

Zozi nwan: "Se e kulo mín an, anun nian mín mmɔa mma'n-mɔ asu."

¹⁶ Be wɔ ebele kaan an, ese Zozi kɔ fele Simɔn Pɪɛli biekun, yɪ nwan: "Zɔan awa Simɔn, asu e kulo mín ɔ?"

Yɪ nwan: "Yuo o! Yé Mɪn, e sɪ ke mɪn kulo wɔ."

Zozi nwan: "Anun nian mín mmɔa'n-mɔ asu."

¹⁷ ɔ wɔ ebele kan an, ese ɔ kɔ fele Simɔn Pɪɛli biekun, yɪ nwan: "Zɔan awa Simɔn, asu e kulo mín ɔ?" Yɪ kpê nsan nun asu mɔ Yé Mɪn hanlɪn ke: "Zɔan awa Simɔn, asu e kulo mín ɔ?"

Pɪɛli anwɔn kɔ bubu yɪ, yɪ nwan: "Yé Mɪn, e sɪ ejɔle biala, e sɪ ke mɪn kulo wɔ."

Zozi nwan: "Anun nian mín mmɔa'n-mɔ asu." ¹⁸ Mɪn kan yɪ ananhɔle mɪn kele wɔ ke, daba, mɔ anun e tɪ kpafɛle'n, wɔ ngɔnmɪn yɛ e fa wɔ beleti'n e cɪ wɔ nwɔn sɔ, e kɔ lika mɔ e kulo ɔ. Nan mɔ e 'ba yɔ awɔlɔwa'n, e 'ba kuku wɔ sa'n-mɔ asu maan sɔanlan fɔfɔle fa beleti'n cɪ wɔ nwɔn sɔ, ɔ fa wɔ kɔ lika mɔ e ngulo man ke e kɔ'n. ¹⁹ Zozi le kan sɔ kele ke be 'ba cɪcɪ Pɪɛli, be kele yɪ ahɔlɔwa dede be kun yɪ, nán ɔ fa ewue sɔ'n ɔ wula Nyanmian anunminnyanmɔn. Mɔ Zozi hanlɪn sɔ yueli'n, yɪ nwan: "Simɔn, si mín sɔ!"

²⁰ Pɪɛli kɔ tɔ yɪ nyɪn yɪ nzin, ɔ 'nian an, anun sɔanlan'n mɔ Zozi kulo yɪ'n si bé sɔ. Sɔanlan sɔ'n y'ɔ le mɔ be 'di *Pakɪ alɛ'n m'ɔ hyɪalɪ yɪ nwɔn Zozi anwɔn ebele ɔ bisalɪ yɪ ke: "Yé Mɪn, nwan sɔanlan die yɛ ɔ 'ba yɪ wɔ man ɔ?". ²¹ Mɔ Pɪɛli nwunlin ke sɔanlan sɔ'n si bé sɔ'n, ɔ kɔ bisa Zozi ke: "Yé Mɪn, yɪ die, nzu ejɔle yɛ ɔ 'tɔ yɪ ɔ?"

²² Zozi nwan: "Se mɪn kulo ke ɔ nyan ngɔan dede ɔ ju mín ewale cɪan an, asu wɔ ejɔle wɔ nun ɔ? Wɔ lɪlɪ si mín sɔ!" ²³ Ejɔle'n kɔ te anianman'n-mɔ afian eɔ ke bé nwan Zozi sɔanlan sɔ'n die ɔ ngɔ wu man lé. Kusɔ Zozi a ngan a ngele man Pɪɛli ke ɔ ngɔ

wu man le, nan Zozi nwan: “Se min kulo ke o nyan ngvan dede o ju min ewale cian an, asu wo ejole wo nun o?”

²⁴ Zozi sɔanlan sɔ'n lili yê o'a nwun ejole sɔ'n-mo o'a hɛle o'a sie o. Yê ye si ke ejole'n mo o'a han'n ti ananhɛle.

Kvalaa kvalaa

²⁵ Zozi yoli asinbenwon ninngɛ doon kpa mmiekun-mo. Nan se be le toa kun biala be kele a, yi nwon kalata mo be 'kele'n, min de min di ke o nzon man man nɛn anun.

ZOZI MMƏFUE'N-MƏ JUNMAN'N

M'ə wə nun'n

Luku kalata'n m'ə tian yí nnyuan'n m'ə heleli'n y'ə le ehi. Kalata sə nin anun, Luku man ye nwun ke ə kpınlın yəli mə Zozi mməfue'n-mə fi Zoluzalemən kulo nin asv ebele, be həli bəli Ejələkpa'n *Ləməv belemgbin mən'n lika dəv be bəli Asənin'n. Kalata sə'n tı cınnjın kpa, ə sanlın ke ə bəka yé maan ye tı Zozi mməfue'n-mə kalata'n-mə mə be heleli nin əv.

Luku a hye yí kalata nin anun nsan. Alimva di'e'n (yí ti 1-7) kan ninnge mə mməfue'n-mə yəli wə Zoluzalemən ebele nin anwən ejələ. Mə Zozi fəli həli nyanmiansv'n, Wawe Nwannzan-nwannzan fi nyanmiansv walı jinlanlın mməfue'n-mə anzin. Ə manlın bé tunmin maan be bəli Ejələkpa'n. Zoluzalemən Asənin'n tēleli nde-nde, sunnzun mə anın Zufv mgbain'n-mə le kele bé əhəlvəwə ə.

M'ə tə sv nnyuan'n (yí ti 8-12), Luku le kan ninnge mə mməfue'n-mə yəli wə Zude nən Samali mən nin anun nin anwən ejələ. Mə Zufv mgbain'n-mə manlın be hunlın Zozi svanlan'n m'ə li Etiēnin'n, bé nun kən, be fēle yí Səlv, ə heleli Zozi menian'n-mə əhəlvəwə kpili kpa. Yí be-yue-asie, Zoluzalemən Asənin mma'n-mə bəli asanndi'e həli Zude nən Samali mən nin anun. Yé Mın Zozi yalı yí nwən heleli Səlv, ə fēleli yí ke ə káci yí bəfue wə bé mə be tı man Zufv'n-mə afian. Əhi anzin, Səlv falı dunman Pəlv. Asannan nán Luku a han Pəlv junman nin anwən ejələ'n, ə le kan Pıeli di'e nin anwən ejələ, ə nən ke ə kpınlın yəli mə alimva mma'n-mə mə be tı man Zufv'n kacili Zozi menian wə Zude mən nin, ə nən Antiasv kulo nin asv ebele'n.

Kalata'n lika nga'n (yí ti 13-28), Luku le kan Pəlv anwən ejələ. Pəlv tuli atın ngəkvən fā nsan ə həli bəli Ejələkpa'n *Ləməv belemgbin mən'n lika dəv. Anın Pəlv le menian dəv be bəka yí be di yé Mın junman'n. Bé nun mmie-mə y'ə le Baanabası, Silası, Timote, Titı, Apoləsv ə nən Maakı. Pəlv atın'n mmie-mə m'ə tuli'n, Luku nən yí y'ə həli ə. Yí ti yē yí muonun, ə le kan yí kalata nin anun ke “yé” nin ə. Pəlv bəli Asənin kulo mgbili dəv asv. Be heleli yí əhəlvəwə kpa, eše emian tulı yí. Nan kəsv, ə bəli məndınlın ə lili junman manlın yí Mın Zozi. Kalata nin əgualē nin, Luku le kan ke ə kpınlın yəli mə Pəlv juli Ləməv kulo nin asv əlv'n.

¹ Teofili,

Ninnge kvalaa mə Zozi yəli, ə nən m'ə heheleli yí ngelemə nun ² dede m'ə juli cıan m'ə fəli həli nyanmiansv'n, m'an han yí nwən ejələ mın alimva kalata nin anun. Asannan nán Zozi a

fu a hɔ nyanmiansu'n, Wawε Nwanzan-nwanzan'n tunmin nun, ɔ heheleli yí mmɔfue'n-mɔ m'ɔ feleli bé yí nwɔn nɔn atɔn'n. ³Mɔ menian'n-mɔ hunlin yí yueli'n, ɔ buli atɔn ngacile dɔɔn asu ɔ yɔli yí nwɔn ɔ heleli yí mmɔfue'n-mɔ maan be nwunlin yí ke ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge sakpa. ɔ yɔli yí nwɔn ɔ heleli bé dede cɔan abulanan, εse ɔ hanlin Nyanmian Belemgbin Mân nun anwɔn ejɔle ɔ heleli bé. ⁴Elehun kɔn, anɔn Zozi nɔn yí mmɔfue'n-mɔ le didi, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Nán man emɔ fi Zoluzalemɔn ewa be kɔ mɔa. Nan emɔ tánlan be nwónnde like'n mɔ Siε nun a fa a bɔ emɔ anɔhuba mɔ n ganlin yí nwɔn ejɔle n geleli emɔ'n. ⁵ɔ sanlin ke, Zɔan a sɔnɔn menian'n-mɔ asue nun, nan emɔ diε, ɔ ka kaan, be 'ba fa Wawε Nwanzan-nwanzan be sɔnɔn emɔ.”

Zozi 'ba fu kɔ nyanmiansu

⁶Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, yí mmɔfue'n-mɔ mɔ anɔn b'a yia yí nwɔn ebele'n kɔ bisa yí ke: “Yé Mɔn, asu mele sɔ nun anun yé ε 'sesie Izalaye belemgbin mân'n biekuɔn ɔ?”

⁷Zozi kɔ bua bé ke: “Mele'n nɔn cɔan'n mɔ Siε'n muonun tunmin nun ɔ'a hele'n, nán emɔ ejɔle ɔ. ⁸Nan Wawε Nwanzan-nwanzan'n 'ba a emɔ su ɔ wowula emɔ tunmin. Ebele nun anun, emɔ 'ba li mɔn nwɔn adanzie wɔ Zoluzalemɔn kulo nun asu ewa, Zude nɔn Samali mân nun anun lika kwalaaɔin, εse dede ɔ kɔ ju mân nun ati εbue kɔn kwalaaɔin.”

⁹Mɔ Zozi hanlin ejɔle sɔ'n yueli'n, be 'nian an, anɔn ɔ le fu kɔ nyanmiansu. Ebele ala, bɔlé kɔn kɔ fɔfɔ yí nwɔn ɔ kɔ fia bé nyɔn. ¹⁰Mele mɔ Zozi 'fu kɔ mɔ anɔn yí mmɔfue'n-mɔ te nɔan anwunno'n, kɔnmgba ala menian nnyuan kɔ fite fite bé nwɔn ebele. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ wowula taladiε nvufue. ¹¹Be kɔ bisa Zozi mmɔfue'n-mɔ ke: “Galile amma, ɔ yɔ se mɔ emɔ jijin ewa be le nɔan anwunno ɔ? Zozi m'ɔ fi emɔ afian ewa ɔ'a fu ɔ'a hɔ nyanmiansu'n, ɔ 'ba sa ba ke emɔ a nwun yí ke ɔ le fu kɔ'n.”

Zudasɔ ngacifue'n

¹²Mɔ menian nnyuan sɔ'n-mɔ hanlin sɔ'n, Zozi mmɔfue'n-mɔ fi buka'n mɔ be fele yí “*Olivu buka” nun asu be kɔ ju. Be kɔ sa be kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Buکا sɔ'n nɔn Zoluzalemɔn afian tɔ kɔ yɔ cilo kɔn. ¹³Mɔ be juli Zoluzalemɔn ebele'n, be kɔ hɔ kɔ fu awaa nun asu, be kɔ wɔlu sua'n mɔ be yia nun titi nun anun. Bé mɔ be hɔli yialɔ sua nun anun'n y'ɔ le Pɔeli, Zɔan, Zɔaki, Andele, Filipu, Toma, Baatelemin, Matie, Alife awa Zɔaki, Simɔn m'ɔ kpɔnde yí mân'n fanwɔndi'n ɔ nɔn Zɔaki awa Zudi. ¹⁴Be yia daa be yɔ asɔnɔn, be nɔn mmalasua'n-mɔ nɔn Zozi anin Mali ɔ nɔn Zozi anianman mmelenzua'n-mɔ.

¹⁵Elehun kɔn be yialɔ, bé menian kɔ yɔ eya kɔn abulaa, Pɔeli jasulɔ a, yí nwan: ¹⁶“Anianman-mɔ, ejɔle mɔ Wawε Nwanzan-nwanzan'n hanlin m'ɔ wɔ Ebele Ejɔle nun anun'n, ɔ di ke ɔ kpɔn su. Wawε Nwanzan-nwanzan'n nanndɔli belemgbin Davidi su ɔ hanlin Zudasɔ anwɔn ejɔle. Zudasɔ sɔ'n y'ɔ kpeli atɔn maan

be hyli Zozi o. ¹⁷ Anin Zudası wə yé fâ nun anun bie. Junman'n mə ye le di yí ewa'n, anin o di bie. ¹⁸ Yí busuəfue nyəlie nun anwəŋ esika mə be tualı be manlın yí'n, o falı tolı ebo kən. Ebo sə nun asu, o kə fə anwunno o kə lua yí ti ası o kə tə ası, yí nyaa kwalaa kə tulu. ¹⁹ Ejəle sə'n, Zoluzalemən menian'n-mə kwalaa tılı. O man bé anie nun anun, b'a fele ebo sə'n 'Hakelidama'. Hakelidama'n, yí bu y'ə le ke: 'moja ebo'.

²⁰ “E 'nwun Zudası anwəŋ ejəle'n mə belemgbin *Davidi heleli wə Izalayə ejue etue kalata nun anun'n:

*Man yí awulo'n há to,
nán man swanlan fí tanlan nun.*

Ese b'a hele wə kalata sə nun anun biekun ke:
Man swanlan fufəle káci yí.

²¹ “Ehika ati, o di ke swanlan kən fa yí nwəŋ bə yé o di yé Mın Zozi ewuetinngə nun anwəŋ adanzie. ²² Swanlan sə'n, o yó bé mə be si yé su nun anun kən, sunmin temən mə Swan sənınlın yé Mın Zozi, m'ə sısınlın kulo'n-mə asu, dede o juli cıan m'ə fəli həli nyanmıansu'n.”

²³ Mə Pıeli anwan təlın, be kə sie menian nnyuan ebele. Be fele kən Zozefu. Kən'n kəsu li Matiası. Zozefu a, yí dunman biekun y'ə le Baasabası mə yê be tənlin yí Zusutusu'n. ²⁴ Mə be sieh menian nnyuan sə nun ebele'n, bé kwalaa be kə yə asənın. Bé nwan: “Yé Mın, wó mə e sı menian'n-mə kwalaa ahənlın nun anun ejəle'n, menian nnyuan ehı, kele yé nunhan'n mə a yı yí ke ²⁵ o káci Zudası mə ə'a yaci Zozi mməfue junman'n ə'a bə yí ti yí lika m'ə kulo'n.”

²⁶ Ehı a, be kə hyəın tondo, o kə tə Matiası su. O fi ebele yê be falı Matiası be səli mməfue bulu nən kən nun asu o.

2

Wawə Nwannzan-nwannzan'n ewale'n

¹ Ehı, mə *Pantekətv fetı cıan'n julı'n, Zozi menian'n-mə kwalaaatin yialı lika kən. ² Kənmgba ala, be kə tı like nun angan ke anwəŋman m'ə le tu sele kpa o. O fi anwunno huuu, o kə wəlv sua'n mə menian'n-mə gua nun nun anun. ³ Be 'nıan an, sın tofeleman-mə. Be kə titı bé nwəŋ nun, be kə tetanlan bé nun kən biala ati nun asu. ⁴ Wawə Nwannzan-nwannzan'n kə wəlv bé kwalaa bé nun kpa bəkəw. Ebele ala, be le kan anie ngacile ngacile mə Wawə nun a fa a wula bé nun kən biala anwan ke o hán'n.

⁵ O 'ba yə sə'n, anın Zufu'n-mə mə be felı Nyanmıan kpa'n fi mân mân'n kwalaa anun ba a, be wə Zoluzalemən ebele. ⁶ Mə be tılı like sə nun angan'n, be kə tutu be kə hə kə yia yí bu elə. Ejəle'n kə sın bé kwalaa bé nwəŋ dede o kə bu su. O sanlın ke, anie ngacile ngacile'n mə Zozi menian'n-mə le kan'n, bé mə b'a yia ebele nun anun kən biala tı ke yí kulo anie yê be le kan o. ⁷ Ejəle'n

kɔ sin bé nwɔn ɛsɛ ɔ kɔ yɔ bé enyinmɔn. Bé nwan: “Menian ɛhi-mɔ mɔ bɛ lɛ kan anɛ ngacile ngacile'n, asɔ bé kwalaa bɛ ti man Galile mɔn nɔn anun menian ɔ? ⁸ Nan ɔ yɔ sɛ mɔ afi yé nun kɔn biala ti ejɔlɛ'n mɔ bɛ lɛ kan wɔ yé kulo anɛ nɔn anun'n? ⁹ Yé nun mmie-mɔ fi Paati nɔn Medi nɔn Elamɔn mɔn nɔn. Mmie-mɔ fi Mezopotamin mɔn nɔn, Zude nɔn Kapadɔsɔ mɔn nɔn, Pɔn nɔn Azi mɔn nɔn, ¹⁰ Filizi nɔn Panfli mɔn nɔn, Ezipiti mɔn nɔn Libi mɔn nɔn anun kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Silɛnɔn nɔn afan nɔn. Nyɔfɔɛ'n mɔ bɛ fi Lɔmɔn kulo nɔn asɔ'n, ¹¹ b'a wɔ mmie-mɔ Zufɔ, mmie-mɔ kɔsɔ ti man Zufɔ, nan kɔsɔ bɛ kɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn'n bie. Mmie-mɔ fi Keletɔ nɔn Alabi mɔn nɔn. Kɔsɔ afi, Nyanmian asinbenwɔn ninnge'n-mɔ anwɔn ejɔlɛ'n mɔ bɛ lɛ kan'n, yé kwalaa yɛ ti wɔ yé kulo anɛ nɔn anun!”

¹² Ejɔlɛ'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn dede ɔ kɔ bu bé nwɔn sɔ. Bɛ kɔ bisa bisa bé nwɔn kɛ: “Ejɔlɛ ɛhi abɔ kele sɛ?” ¹³ Mmie-mɔ 'bisa kosuan ɛhi a, anɔn mmie-mɔ kɔsɔ lɛ kan bɛ gɔlɔ Zozi menian'n-mɔ anwɔn kɛ: “Ehi-mɔ, b'a nɔn nzan b'a bu kpa bɔkɔɔ!”

¹⁴ Mɔ menian'n-mɔ 'kan sɔ'n, Pɛli nɔn mmɔfɔɛ bulu nɔn kɔn'n kɔ jasɔ kɔ jinlan. Pɛli kɔ kuku yí nwan sɔ ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Emɔ Zufɔ'n-mɔ nɔn emɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ Zoluzalemɔn ɛwa'n, emɔ yɔ anɔvɛ bɛ tie ejɔlɛ'n mɔ mɔn 'ba han mɔn kele emɔ'n kpa. ¹⁵ Menian ɛhi-mɔ mɔ emɔ jɔnlɔn kɛ b'a nɔn nzan b'a bu'n, bɛ nnɔnlɔn man nzan bɛ bɔli man. ɔ sanlɔn kɛ, beɛ mɔ b'a bɔ ngelemɔ dɔɛ ngɔanlan ɔ. ¹⁶ Nan ejɔlɛ'n mɔ kpɔmanfɔɛ Zowɛ hanlɔn yí daba daba'n, ejɔlɛ sɔ'n yɛ ɔ lɛ kpɔn sɔ sian nɔn ɔ. Kpɔmanfɔɛ Zowɛ hanlɔn kɛ Nyanmian nwan:

*¹⁷ Mɛlɛ kasian nɔn anun, mɔn 'ce mɔn Wawɛ'n
mɔn man kulo sɔanlan dasannin biala.
Mɔn 'fa mɔn nwan ejɔlɛ'n mɔn wula
emɔ amma mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ anwan
maan bɛ kan.*

*Mɔn 'ba man emɔ mgbafɛlɛ'n-mɔ
nwun ninnge'n-mɔ Wawɛ nun.
Mɔn 'ba hɔn emɔ mmilɔwa'n-mɔ elalɛ.*

*¹⁸ ɔ ti ananhɔlɛ, mɛlɛ sɔ nɔn anun,
mɔn 'ce mɔn Wawɛ'n mɔn man
mɔn ngɔa mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ.
Mɔn 'fa mɔn nwan ejɔlɛ'n mɔn wula bé nwan
maan bɛ kan.*

*¹⁹ Mɔn 'ba man asinbenwɔn ninnge fite fite
anwunno ɛlɔ.
Eɛ mɔn 'ba man asinbenwɔn ninnge fite fite
asɛ nɔn asɔ ɛwa.*

*Menian'n-mɔ 'ba nwun moja,
sɔn nɔn ewusanlan minndominndo.
²⁰ Asannan nán yé Mɔn cian nɔn a ju'n,
cian sɔ'n m'ɔ ti anunminnyanmɔn cian kpili'n,*

*senze'n b'a lu tuun,
sala'n kusv 'ba kaci kakale ke moja.*

²¹ *Cian so'n, wo biala
mo e ka sun kofele ye Min'n,
e 'nyan wo ti."*

²² E_{se} P_{iel}i nwan: "Izalaye amma, emo tie ejole'n mo min 'ba han min kele emo'n kpa. E_{mo} muonun si, Nyanmian a man emo a nwun yi ke Zozi m'ɔ fi Nazaleti'n ti s_{van}lan m'ɔ le tunmin. Nyanmian a man Zozi a y_o asinbenwon ninngge mgbili mgbili kpa emo afian ewa. ²³ B'a yi Zozi b'a man emo. Nan kusv Nyanmian ye o lili mva o sesielu yi so o. E_{mo} non etefue'n-mo, b'a bobo yi kulowa so b'a hun yi. ²⁴ Nan kusv Nyanmian a le yi fi ewue asa nun maan o fi ewue nun o'a tinngge. O sanlin ke, ewue le man atin o nji man yi nzie man. ²⁵ Afi belemgbin *Davidi hanlin Zozi anwon ejole ke:

Min susu min ti min gua ye Min so mele biala.

O di min nzin, min nwon nwo_{sv} man min.

²⁶ *Ehika ati, min di yi nwon fe kpa
min ahonlin nin anun, min to yi nwon ejue.*

*Afi min si ke se ewue kun min bobo a,
n ne anyindasve.*

²⁷ *O sanlin ke, e ng_o yaci man min ebolo elo,
e ng_o man wo anwontie s_{van}lan nin anwonnaan'n
ng_o kpalo man.*

²⁸ *E 'man min nyan ngvan
min di fe wo wo nyunnun.*

²⁹ "Anianman-mo, min 'ba han belemgbin Davidi anwon ejole kun min kele emo yuein. Ejole so'n y'ɔ le ke Davidi a wu, b'a sie yi. Ene non ene yi seka'n te wo ye afian ewa. ³⁰ Nan anun Davidi ti Nyanmian kpomanfue. O si ke Nyanmian a bo yi anohoba o'a han nda o'a to so ke o 'man yi mma'n-mo anun kun tanlan belemgbin bia nun asu. ³¹ Davidi lili mva o nwunlin Izalaye Belemgbin Ng_oandefue'n m'ɔ ti *Kilisi nin ewuetinng'e'n, nan o'a han yi nwon ejole ke:

*B'a nyaci man yi maan o'a nga man ebolo,
ese yi nwnnaan nin a mgbolo man seka nin anun.*

³² "Zozi anwon ejole ye anin Davidi le kan o. Ye mo ye gua ewa'n, ye kwalaa ye di adanzie ke Nyanmian a man Zozi fi ewue nun a tinngge. ³³ Nyanmian a sie Zozi yi fama so. Wawe Nwannzan-nwannzan'n mo S_{ie}'n falu bolu anohoba'n, o'a fa o a wula Zozi asa nun. Zozi a hye a man ye. Wawe so'n ye emo a ti yi ngan mo emo nwun yi kikaala nin o.

³⁴ "Nan ke Davidi muonun folu holi nyanmiansu o, nan yi nwan:

Ye Min Nyanmian a han a hele min Min ke:

Tanlan min sa fama so

³⁵ *maan nvá wó mgbɔfve'n-mə n zíe wə ja abə*
ke bia mə belemgbin sesie yí ja sv ə.

³⁶ “Izalaye amma'n-mə kwalaa nwún yí yuein ke, Zozi sò'n mə emə bɔbɔli yí kulɔwa nɔn asu'n, yí yê Nyanmian a sie yí Minlian nɔn Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngwandefve nɔn ə!”

³⁷ Mə Pielɩ anvan tɔli'n, ejɔle'n m'ə hanlin'n wɔlɔli bé kpa. Bə kə bisa Pielɩ nɔn mməfve eɥnlin-mə ke: “Anianman-mə, atɔn benin yê ye fá sv ə?”

³⁸ Pielɩ kə bua bé ke: “Emə nún bé nwɔn bə káci bé abalabə'n. Emə nunhan kɔn biala maan bə sɔnɔn yí wə Zozi Kilisi dunman nɔn, nán emə a nyan ete face. Ebele nɔn anun yê emə kɔsv 'ba nyan Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ə tɩ Nyanmian acedie nɔn ə. ³⁹ ɔ sanlin ke, anɔhɔba sò'n mə Nyanmian bɔli'n, ə tɩ emə die, ə tɩ emə amma'n-mə die. Eɛe bé kwalaa mə bə wə mva mə yé Min Nyanmian 'ba fele bé yí nwɔn'n, ə tɩ bé kɔsv bé die bie.”

⁴⁰ M'ə yɔli sò'n, Pielɩ hanlin ejɔle mmiekun-mə dɔvɔn ə heleli bé, ə man bə nwunlin yí ke Zozi anwɔn ejɔle'n tɩ ananhəle, eɛe ə wowulali bé anwɔnsele. Yí nwan: “Ajulisɔ menian eɥi-mə mə b'a sɔn atɔn ete nɔn asu'n, emə nɔn bé kpáci nán emə a nyan bé ti!”

⁴¹ Mə Pielɩ hanlin sə yueli'n, bé dɔvɔn bə leli yí nvan ejɔle'n bə lili maan bə sɔnɔnlin bé. Cian sò'n, menian kə yə akpu nsan kə a kə gua bé mə b'a le Zozi b'a li daba nɔn asu.

Alimva asɔnɔn nɔn asitanlan'n

⁴² ɔ fi ebele, tɛmɔn biala, bə yia bə tie ejɔle'n mə mməfve'n-mə kan kele bé'n kpa. Bə tanlan wə anianman nɔn bə di yé Min alie'n, eɛe bə yə asɔnɔn. ⁴³ Anɔn menian'n-mə anun kɔn biala man Nyanmian anyɔnnɔ, ə sanlin ke anɔn mməfve'n-mə le yə asinbenwɔn ninngə-mə dɔvɔn kpa. ⁴⁴ Bé kwalaa mə bə leli Zozi bə lili nɔn anvan sɛ bé nwɔn, bé ninngə'n-mə kwalaa wə lika kɔn. ⁴⁵ Bə tɔnɔn bé anwɔndie'n-mə. Esika mə bə kə nyan yí nun'n, bə nian sɔvanlan kɔn like mə ə'a hian yí nwɔn'n yê bə ce esika sə nɔn ə. ⁴⁶ Cian biala, bə yia Nyanmian awulo nɔn anun. Bə yia bé awulo'n-mə anun bə le fe elie yê bə didi ə, bə ndu man bé nwɔn. ⁴⁷ Bə yɩ Nyanmian ayɛ. Menian'n-mə kwalaa kulo bé ejɔle. Cian daa, yé Min cɔvɔn bé mə b'a nyan bé ti'n ə ba gua bé mə b'a li mva b'a le Zozi b'a li nɔn asu.

3

Ke ə kpɔnlin yɔli mə bubuluwafve kɔn anwɔn sali'n

¹ Eɥi, eleɥɔn kɔn, eyua dɔe nsan, mə dɔe'n mə Zufu'n-mə fa yə asɔnɔn'n juli'n, anɔn Pielɩ nɔn Zvan, bə le kə Nyanmian awulo elɔ bə 'kə a yə asɔnɔn. ² Awulo nɔn anvan'n mə bə fele yí “Anvan Kanlanman” nɔn anwɔn ebele, belenzua bubuluwafve kɔn tɩ ebele. Belenzua sò'n, bə 'wɔ yí a, anɔn ə'a bubu. Cian biala,

be fa yí be ba sie yí ebele, maan ɔ sesele bé mɔ be le kɔ a wɔlɔ Nyanmian awulo nun anun nun esika. ³ M'ɔ nwunlin ke Pielɩ nun Zɔan le ba wɔlɔ awulo nun anun'n, ɔ kɔ sele bé esika. ⁴ Pielɩ nun Zɔan be kɔ nian bian'n siin, nán Pielɩ a se yí ke: “Nian yé!” ⁵ Bian'n kɔ nian bé, afi ɔ junlin ke Pielɩ nun Zɔan 'ba man yí esika.

⁶ Ehi a, Pielɩ kɔ han kɔ hele yí ke: “N ne esika fíí. Nan nunhan mɔ n ne yí'n, mɩn 'fa mɩn man wó. Yí ti, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazaletɩ'n dunman nun, jasɔ nanndɩ!”

⁷ Mɔ Pielɩ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ sɔ bian nun asa fama nun anun ɔ kɔ jasɔ yí. Ebele ala, bian nun aja'n-mɔ kɔ yɔ kpa. ⁸ ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ nanndɩ. ɔ nun Pielɩ nun Zɔan be kɔ wɔlɔ awulo nun anun, anɩn ɔ le nanndɩ ɔ le kukulu ɔ yi Nyanmian aye. ⁹ Menian'n-mɔ kwalaa kɔ nwun yí ke ɔ le nanndɩ ɔ yi Nyanmian aye. ¹⁰ Mele mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke bian'n m'ɔ tanlan Anwan Kanlanman nun anwɔn ebele ɔ sesele esika'n, ejɔle'n kɔ sin bé nwɔn be kɔ sulo Nyanmian wɔ like mɔ mmɔfɔe'n-mɔ a yɔ a man bian nun anwɔn.

¹¹ Kemɔ bian sɔ'n mgbɔci man Pielɩ nun Zɔan'n, ejɔle'n kɔ sin menian'n-mɔ anwɔn. Bé kwalaa be kɔ tu woo be kɔ hɔ bé nwɔn elɔ lika'n mɔ be fele yí “Salomɔn Abalada” nun anun. ¹² Mɔ Pielɩ nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: “Izalaye amma, nzuke ati yê bian ehi anwɔnnza'n sin emɔ anwɔn ɔ? Nzuke ati yê emɔ le nenian yé sɔa ɔ? Emɔ junlin ke yé muonun yé tunmɩn anaan Nyanmian esɔe kpa mɔ ye sɔ tala emɔ'n y'ɔ man bian ehi anwɔn a sa ɔ? ¹³ Abalahamɔn, Izaki nun Zɔakɔbɔ Nyanmian'n, yé nan-mɔ Nyanmian'n yê ɔ'a wula yí akɔa Zozi anunminnyanmɔn ɔ. Emɔ muonun yɩi Zozi be manlin mân nun asɔ mgbain'n-mɔ. Pilatɩ m'ɔ kulo ke ahan ɔ yaci Zozi nun'n, emɔ hanlin wɔ Pilatɩ anyunnun ebele ke emɔ mmianlin man Zozi anwɔn. ¹⁴ Zozi m'ɔ ti sɔanlan nwannzan-nwannzan, mɔ ese ɔ ti seseɔfɔe'n, emɔ a yi yí a tv. Emɔ a sele Pilatɩ ke ɔ yáci kodiawu'n lɩlɩ nun maan ɔ nyán yí ti. ¹⁵ Sakpa, emɔ a man b'a hun Minlian'n m'ɔ man ngɔan'n. Nan Nyanmian kɔsɔ a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ, yé kwalaa ye di yí nwɔn adanzɛ. ¹⁶ Tunmin'n m'ɔ wɔ Zozi dunman nun anun'n, ɔ nun dedi'n mɔ ye le yí wɔ dunman sɔ nun anun'n, y'ɔ man sɔanlan ehi m'ɔ jin emɔ anyunnun ewa, mɔ emɔ sɩ yí nun a nyan anwɔnsele ɔ. Yí ti, dedi'n mɔ ye le yí wɔ Zozi dunman nun anun'n, y'ɔ man bian ehi mɔ emɔ nwun yí ewa nun a ti akpɔle bɔkɔɔ ɔ.

¹⁷ “Nan sian die, anianman-mɔ, emɔ nun emɔ mgbain'n-mɔ like mɔ b'a yɔ Zozi'n, mɩn sɩ ke emɔ nzɩ man, yí ti y'ɔ man emɔ a yɔ ɔ. ¹⁸ Nyanmian manlin atɩn ke Kilisi'n, Izalayɛ Belemgbin Ngɔandefɔe'n, nwún amannɩnhunlun maan ejɔle m'ɔ manlin yí mgbɔmanfɔe'n-mɔ kwalaaatin hanlin yí daba'n, ejɔle sɔ'n kpɩn sɔ. ¹⁹ Yí ti, emɔ nún bé nwɔn wɔ Nyanmian anyunnun, be káci

bé abalabò'n, nán Nyanmian a yaci emò anwòn sa ò'a hye emò. ²⁰ Sè emò yò yí sò a, yé Mìn 'ba man emò nyan albacicie. Ese *Kilisi'n, Izalaye Belemgbin Ngbandefue m'ò lili mva ò yulí yí ké ò 'fa man emò'n, ò 'man ò ba. Kilisi sò'n y'ò le Zozi.

²¹ “Nan kikaala die, ò di ké Zozi tanlan nyanmiansò elò. Ò 'tanlan elò dede ninngè'n-mò kwalaaatin kaci biegun. Ò sanlín ké ejòle sò'n, Nyanmian manlín yí anwòntie mgbòmanfue'n-mò hanlín yí daba daba. ²² E 'nwun ejòle mò Moyizí hanlín'n: *Yé Mìn m'ò tí emò Nyanmian'n, ò 'ba man be wò kpòmanfue kòn ké mín emò afian ewa. Yí kwalaa m'ò kò han kò hele emò'n, emò tíe yí.* ²³ *Svanlan biala mò ò'a ndie man kpòmanfue sò'n, be 'kun yí be yí yí fi Nyanmian menian'n-mò anun.*

²⁴ “Ò fi Nyanmian kpòmanfue Samie mèle sù, mgbòmanfue'n-mò mò be tótva yí'n mèle sù, ene edua'n mò yé wò nun'n, mgbòmanfue sò'n-mò kwalaa hanlín yí nwòn ejòle. ²⁵ Anòhuba'n mò Nyanmian nanndilí mgbòmanfue'n-mò asù ò bòlín, anòhuba sò'n tí emò die. Nyihye'n kòsù m'ò nòn emò anan-mò hyihyelín, emò wò nun bie. Afi, Nyanmian hanlín heleli Abalahamùn ké: *Ò nanndí wò sasù'n-mò asù, mìn 'yeyila asie nùn asù nvilie'n-mò kwalaa asù.* ²⁶ Ehika ati, emò kpa eyòle dunman nùn, Nyanmian lili mva ò yulí yí akva'n, ò svanlín yí ké ò bála a yeyila emò sù, se emò anun kòn biala fi yí nyòlie ete nùn anun jasù a.”

4

Be nùn Pielí nùn Zvan 'ba hò mgbain'n-mò aja sù

¹ Anùn Pielí nùn Zvan anvan te wò sù be le kan ejòle be kele bagua'n, ebele ala Nyanmian *teeyífue'n-mò, Nyanmian awulo nùn asù nzalafò kpain'n, ò nùn *Sadusífue'n-mò be kò a. ² Mò be tili ké mmòfue nnyuan'n le kekele bagua'n ninngè, ké ewuetinngè wò ebele, ò sanlín ké Zozi a wu a tinngè'n, ejòle nùn a nyò man bé fé fíi sva. ³ Be kò hyí Pielí nùn Zvan be kò gua bé fiadí. Kemò anùn alíe le san'n, mmòfue nnyuan'n kò la fiadí dede alíe kò hùn. ⁴ Ehi nùn ehi a, bé dòn mò be tieli ejòle'n mò Pielí nùn Zvan hanlín'n, be leli be lili. Sè be fa bé be sò bé mò be lili mva be leli Zozi be lili nùn asù a, bé kwalaa bé menian le kò kò yò akpu nùn.

⁵ Alíe hùn an, Zufò mgbain'n-mò, Izalaye mân nùn asù mgbain'n-mò, bé nùn *mala nùn asù mgbain'n-mò, be kò yia Zoluzalemùn ebele. ⁶ Anyia sò'n, bé mò be tí yí bu bie'n y'ò le teeyífue kpain Hannín, Kayífù, Zvan, Alegizanndilí nùn teeyífue kpain Hannín anwòn amma'n-mò kwalaaatin. ⁷ Be man be nùn Pielí nùn Zvan kò a bé ja sù. Be kò bisa bé ké: “Ò nanndí tunmin benin anan dunman benin asù yé emò a man svanlan ehi anwòn a sa'n?”

⁸ Wawε Nwannzan-nwannzan'n kɔ li Pielɪ anzin. Pielɪ kɔ bua bé kε: “Mân mgbain, ⁹ ενε be nun yé a a emɔ aja sɔ, ɔ sanlɪn kε, y'a yɔ bubuluwafɔε kɔn ye. Emɔ le bisa yé kε ye hán kε ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ sɔanlan sɔ nun anwɔn a sa'n. ¹⁰ Kemɔ afi emɔ kulo kε be bisa nun be ti yí bɔ'n, emɔ nwún yí kε, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazalɛti mɔ emɔ a bubɔ yí kulɔwa nun asɔ, mɔ Nyanmian a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge'n, Zozi Kilisi sɔ'n dunman'n y'ɔ man sɔanlan εhɪ anwɔn a sa ɔ. ¹¹ Ehele Ejɔle'n le kan Zozi ejɔle yuein kε:

Ébve'n mɔ emɔ mɔ be le si sua nun a bu yí kε

ɔ ti man kpa mɔ emɔ juli tvli'n,

yí yé ɔ'a kaci ébve kpa

m'ɔ le sua nun anun nun ɔ!

¹² Zozi angɔnmɪn ala y'ɔ kɔala kε ɔ man sɔanlan nyan yí ti ɔ. ɔ sanlɪn kε, eyuadɪ nun anun, sε be yɪ Zozi Kilisi a, Nyanmian a ngele man yé sɔanlan ngacile fíi kɔn m'ɔ kɔala kε ɔ man ye nyan yé ti ɔ.”

¹³ Kε Pielɪ nun Zɔan le si jujɔ'n, ɔ kɔ sin mgbain'n-mɔ anwɔn. ɔ sanlɪn kε, be si kε Pielɪ nun Zɔan, be kalata'n mɔ be si'n ngɔ man mɔa, εsε anɪn be si Zozi sɔ daba. ¹⁴ Nan kemɔ be nwunlin kε bubuluwafɔε nun anwɔn a sa, ɔ jin mmɔfɔε nnyuan nun anwɔn ebele'n, be ngɔ nyan man ejɔle be ngɔ bua mmɔfɔε nnyuan'n-mɔ. ¹⁵ Ehi a, mgbain'n-mɔ kɔ man bé atɪn kε be fi sua'n mɔ be di ejɔle nun'n be fíte. Mgbain'n-mɔ kɔ su akpɔlɔwa bé afian εlɔ. ¹⁶ Bé nwan: “Menian εhɪ-mɔ, nzu like die yé ye yó bé ɔ? Afi, Zoluzalemɔn amma'n-mɔ kɔalaatin a nwun yí yuein kε like mɔ mmɔfɔε sɔ'n-mɔ a yɔ'n, ɔ ti asinbenwɔn like kpili kpa. ɔ man ye ngɔala ye nzu man yí nwɔn akpɔlɔwa. ¹⁷ Nan kε ɔ kɔ yɔ nán ejɔle sɔ nun a ndɪnnɪn man ɔ'a ngɔ man mɔa'n, be mán ye tótua bé kε, sε be bɔ Zozi dunman'n biekun be kele sɔanlan biala a, yé nun bé le yí.”

¹⁸ Mɔ be hanlɪn sɔ yueli'n, be kɔ fele Pielɪ nun Zɔan, be kɔ totua bé kε nán be kekele menian'n-mɔ ninngε, εsε nán be kan Zozi ejɔle be kele bé fíi kón. ¹⁹ Mɔ mgbain'n-mɔ anɔan tɔlɪ'n, Pielɪ nun Zɔan kɔ bisa bé kε: “Emɔ títi be nían, Nyanmian anyunnun, asɔ ɔ ti sεsε kε ye bú emɔ ɔ tála Nyanmian ɔ? ²⁰ Nan yé die, ejɔle mɔ y'a ti, mɔ yé nyɪn a nwun yí'n, ye ngɔala ye mmuan man yé nɔan nun asɔ.”

²¹ Mgbain'n-mɔ kɔ totua bé kε sε be bɔ Zozi sɔ'n dunman biekun an, be nun bé le yí. Mɔ be hanlɪn sɔ yueli'n, be kɔ yaci Pielɪ nun Zɔan nun maan be kɔ hɔ. ɔ sanlɪn kε, mgbain'n-mɔ a nnwun man ejɔle kpɔle mɔ be 'jinlan sɔ be pinnin mmɔfɔε'n-mɔ ɔ. Afi, asinbenwɔn like'n mɔ mmɔfɔε'n-mɔ yɔlɪ'n dunman nun, anɪn menian'n-mɔ kɔalaa le yɪ Nyanmian aye. ²² Bubuluwafɔε'n mɔ yí nwɔn salɪ asinbenwɔn nun'n, ɔ ti sɔanlan mɔ anɪn ɔ'a li afɔε abulanan nun yí nzin.

Zozi menian'n-mə 'ba yə asənun

²³ Pɪɛlɪ nʊn Zʊan hɔlɪ tʊlɪ bɛ manngʊn'n-mə, mɛɛ mɔ mgbain'n-mə yacili bɛ nun'n. Ejɔɛ mɔ mgbain'n-mə hanlɪn helelɪ bɛ'n, bɛ kɔ sʊsɔ sʊ bɛ kɔ han bɛ kɔ hele ɛhɪnlɪn-mə. ²⁴ Mɔ Zozi menian ɛhɪnlɪn-mə tɪlɪ ejɔɛ sɔ'n, bɛ kwalaa bɛ bʊ kɔ yɔ kʊn. Bɛ kɔ yɔ asənun, bɛ nwan: “Yɛ Mɪn, wɔ yɛ ɛ bɔlɪ anwunno nʊn asɪ ɔ, ɔ nʊn asue jenvie'n nʊn nun ninngɛ'n-mə kwalaaɪn ɔ. ²⁵ Wɔ yɛ ɛ falɪ Wawɛ Nwanzan-nwanzan nɪn ɛ wulalɪ yɛ nan *Davidi anun ɔ. ɔ manlɪn Davidi hanlɪn kɛ:

Nzuke ati yɛ mɔn mɔn'n-mə

fa Nyanmɪan anwʊn ɛkpɔ mgban ɔ?

Nzuke ati yɛ menian'n-mə

jasʊ Nyanmɪan akɔmɪn anun ɔ?

²⁶ Asɪɛ nɪn asʊ mmelemgbɪn'n-mə

nʊn mgbain'n-mə abʊ a yɔ kʊn,

bɛ ɛ kɔ a tʊa yɛ Mɪn

*nʊn yɪ *Kilisi'n bɛ kʊn ɛɔɛ.*

²⁷ “ɔ tɪ ananhɔɛ kɛ kulo ɛhɪ asʊ, belemgbɪn Elɔdɪ, kʊnmanna Pʊnsʊ Pilatɪ, Zufʊ nʊn bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufʊ'n, bɛ kwalaa bɛ hɔlɪ wɔ anwʊntɪɛ akʊa Zozi m'ɔ a yɪ yɪ kɛ Belemgbɪn Ngʊandɛfʊɛ nɪn ati ahuan. ²⁸ Ngɛɛ'n mɔ ɛ sɪ ɔ nʊn tunmin'n mɔ ɛ le yɪ'n, ejɔɛ mɔ ɛ lili mʊa ɛ jʊnlɪnlɪn yɪ nʊwʊn ɛ sielɪ daba'n, b'a yɔ maan yɪ kwalaa a kpɪn sʊ. ²⁹ Sian dɪɛ, yɛ Mɪn, nɪan yɛ tɪ efua mɔ b'a fua'n, nɔn man wɔ ngʊa'n-mə anwʊnsɛɛ kpa maan bɛ hɔn wɔ nʊan ejɔɛ'n. ³⁰ Fa wɔ sa sie nwuluwafʊɛ'n-mə asʊ maan bɛ nʊwʊn sɔ, yɔ asɪnbɛnʊwʊn ninngɛ maan bɛ nʊwʊn yɪ wɔ wɔ anwʊntɪɛ akʊa Zozi dunman nɪn anun.”

³¹ Mɔ bɛ yuelɪ asənɪn'n yɔ'n, lika mɔ bɛ yialɪ'n, ɛbeɛ asɪɛ'n kɔ kpʊsu. Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ jinlan bɛ kwalaa bɛ nzɪn kpa bɔkɔɔ. Bɛ kɔ nyan anwʊnsɛɛ bɛ kɔ han Nyanmɪan Anʊan Ejɔɛ'n.

Anʊannzɛ

³² Bɛ kwalaa mɔ bɛ leɪ Zozi bɛ lili nɪn anʊan sɛ bɛ nʊwʊn kpa, bɛ ahʊnlɪn'n tɪ kʊn, bɛ ajʊnlɪn'n tɪ kʊn. Bie njasʊ man ɔ ngan man kɛ like m'ɔ le yɪ'n tɪ yɪ ngʊnmɪn yɪ dɪɛ. Nan bɛ afian, sʊanlan kʊn like m'ɔ le yɪ'n tɪ bɛ kwalaa bɛ dɪɛ. ³³ Anɪn mmɔfʊɛ'n-mə le tunmin kpɪlɪ kpa bɛ kan yɛ Mɪn Zozi ewuetɪnngɛ nɪn anwʊn ejɔɛ. Nyanmɪan kʊsʊ kɔ yeyɪla bɛ sʊ kpa. ³⁴ Bɛ nɪn bie fɪɪ mmɪan man like anwʊn. Afɪ, bɛ kwalaa mɔ bɛ le ebo anaan sua'n, bɛ tɔnɪn yɪ bɛ fa yɪ esika'n ³⁵ bɛ wula mmɔfʊɛ'n-mə asa nɪn. Bɛ nɪan like mɔ sʊanlan kʊn a mɪan yɪ nʊwʊn'n yɛ bɛ ce esika nɪn ɔ.

³⁶ Nunhan kʊn, bɛ fɛɛ yɪ Zozɛfʊ, ɔ tɪ *Levifʊɛ. Mmɔfʊɛ'n-mə tʊnlɪn yɪ dunman Baanabasɪ. Baanabasɪ'n yɪ bʊ yɔ le kɛ “Sʊanlan m'ɔ wowula anwʊnsɛɛ”. Bɛ wʊlɪ yɪ Sipʊɔ mɔn nɪn.

37 Anun ɔ le yí ebo kɔn. Ɔ kɔ tɔnɔn yí, ɔ kɔ fa yí esika'n kɔ beɛ mmɔfɔe'n-mɔ.

5

Ananiasɩ nun Safila

1 Anun bian kɔn wɔ ebeɛ, be feɛ yí Ananiasɩ. Yí yí'n li Safila. Ananiasɩ nun yí yí bé nɔan kɔ se bé nɔwɔn, ɔ kɔ tɔnɔn bé asie'n. 2 Ɔ tɔnɔnlɔn yí a, ɔ nun yí yí bé bu kɔ yɔ kɔn. Be kɔ bu esika nun anun. Ananiasɩ kɔ fa yí ebue kɔ hɔ kɔ wula mmɔfɔe'n-mɔ asa nun. 3 Mɔ Pɛli nwunlin esika'n, ɔ kɔ bisa Ananiasɩ ke: “Ananiasɩ, asie'n mɔ a tɔnɔn yí nun esika'n, nzuke ati yê a yaci *Satan maan ɔ'a laka wɔ a ti bie a sie awulo, mɔ e le ba li ato e keɛ Wawe Nwannan-nwannan nun ɔ? 4 Asie'n ti wɔ die, b'a mmian man wɔ ke e tɔnɔn yí. Se a tɔnɔn yí kɔsu a, yí esika'n ti wɔ die. Nan afi benin ati yê e man ajɔnlɔn sɔa ba wɔ ti anun ɔ? Nán kulo menian yê a li ato a hele bé ɔ, nan Nyanmian muonun yê a li ato a hele yí ɔ.”

5 Pɛli hanlɔn sɔ ala, kpaaa, Ananiasɩ kɔ kpe kɔ fin, ɔ kɔ ha ebeɛ ɔ kɔ wu. Bé kwalaa mɔ be tɩi ejɔle sɔ'n, esulo kɔ han bé. 6 Mgbafeɛ'n-mɔ kɔ a kɔ fɔfɔ fuin nun anwɔn, be kɔ fa yí kɔ hɔ kɔ sie yí.

7 Kɔ yɔ dɔhyɔli nɔan kɔ sɩn, Safila kɔ a, ɔ'a ndi man ke yí hun a wu ɔ. 8 Pɛli kɔ feɛ yí kɔ bisa yí ke: “Safila, asu gua sɔa yê emɔ tɔnɔnlɔn emɔ asie nun ɔ?”

Safila kɔ bua Pɛli ke: “Yuo, gua sɔa yê ye tɔnɔnlɔn asie nun ɔ.”

9 Ehi a, Pɛli kɔ bisa yí ke: “Ɔ yɔ se mɔ e nun wɔ hun, emɔ abu a yɔ kɔn be le sa yé Mɩn Wawe'n be nian ɔ? Nian, bé mɔ be hɔli sieli wɔ hun'n, b'a ju anɔan nun ebeɛ. Wɔ kɔsu wɔ, be nun wɔ 'ba hɔ bie.”

10 Ebeɛ ala, Safila kɔ kpe kɔ fin Pɛli aja abu ebeɛ ɔ kɔ wu. Mgbafeɛ'n-mɔ 'ba ju a, anin Safila a wu. Be kɔ fa yí kɔ hɔ kɔ sie yí yí hun anwɔn ebeɛ. 11 Asɔnɔn mma'n-mɔ kwalaa nun bé kwalaa mɔ be tɩi ejɔle sɔ'n, be kɔ sulo Nyanmian kpa.

Asinbenwɔn ninnge'n-mɔ

12 Anun mmɔfɔe'n-mɔ le yɔ asinbenwɔn ninnge dɔn kpa bagua nun afian. Bé kwalaa mɔ be de Zozi be di'n, bé kwalaa be yia Salomɔn abalanda nun anun Nyanmian awulo ebeɛ. 13 Sɔanlan fí ngulo man ke ɔ fa yí nɔwɔn ɔ bɔ Zozi menian'n-mɔ. Nan kɔsu bé kwalaa be kulo Zozi menian'n-mɔ ejɔle kpa. 14 Mmelenzua nun mmalasua dɔn kpa kɔ le yé Mɩn be kɔ li, be kɔ buka daba die'n-mɔ asu. 15 Be fa nwuluwafɔe'n-mɔ be fite gua nun asu, be lila mɔba sɔ ɔ nun ekpan sɔ. Yí die, anin Pɛli 'sɩn an, yí wawe'n sɩn bé nun bie asu. 16 Menian dɔn kpa fi kulo kulo'n-mɔ mɔ be mantan mantan Zoluzalemɔn nun asu be ba. Be 'ba a, be nun nwuluwafɔe'n-mɔ nun be mɔ wawe ete'n-mɔ le keɛ bé yale'n yê be ba ɔ. Bé kwalaa bé nɔwɔn kɔ sa.

Be 'ba hyi mmɔfɔe'n-mɔ be kele bé yale

17 Ehi a, *teeyifɔe kpain'n nun *Sadusifɔe'n-mɔ m'ɔ nun bé y'ɔ di fâ'n, bé kwalaa be kɔ fa mmɔfɔe'n-mɔ anwɔn ekpɔ kpa. 18 Be kɔ hyi mmɔfɔe'n-mɔ be kɔ gua bé fiadi. 19 Nan mɔ alie sanlin'n, nyanmiansu bɔfɔe kɔn kɔ a kɔ tike tike fiadi sua nun anwan'n-mɔ. ɔ kɔ man mmɔfɔe'n-mɔ kɔ fite, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: 20 “Emɔ hó Nyanmian awulo nun anun, emɔ hán ngwan fɔfɔle nun anwɔn ejɔle be héle menian'n-mɔ.”

21 Mmɔfɔe'n-mɔ kɔ le ejɔle sɔ'n kɔ tɔ nun. Ngelemɔ tutun kpa, be kɔ hɔ menian'n-mɔ like ehehele Nyanmian awulo elɔ. Teeyifɔe kpain'n nun yí sasu'n-mɔ kɔ a, be kɔ yia Izalaye mân nun asu mgbain'n-mɔ ɔ nun bé mɔ be di ejɔle'n. Be kɔ yí menian ke be hó fiadi sua nun anun elɔ nán be nun mmɔfɔe'n-mɔ bála. 22 Nzalafɔ sɔ'n-mɔ hɔli juli fiadi sua nun anun elɔ a, be ngɔ nwun man mmɔfɔe'n-mɔ. Be kɔ sa be kɔ a kɔ tɔ mgbain'n-mɔ. 23 Bé nwan: “Ye 'kɔ a ju a, anin fiadi sua nun anwan'n nyin kanlanman kpa. Bé mɔ be sisa fiadi sua'n kusɔ jijin bé busɔ ebele anwan nun anun. Nan mele mɔ ye tikeli tikeli anwan'n-mɔ'n, y'a nnwun man swanlan fíi sua nun anun.”

24 Mɔ nzalafɔ kpain'n m'ɔ nian Nyanmian awulo nun asu nun teeyifɔe mgbain'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ sin bé nwɔn. Be kɔ bisa bisa bé nwɔn ke: “Enwannyan'n mɔ mmɔfɔe'n-mɔ a nwanngyan'n, asu ejɔle ngɔ a man yí nzin ɔ?”

25 Kaan ce, swanlan kɔn kɔ a kɔ tɔ bé. Yí nwan: “Emɔ nían, menian'n-mɔ mɔ emɔ guali bé fiadi'n, be gua Nyanmian awulo elɔ, be le kekele menian'n-mɔ ninnge.”

26 Mɔ nzalafɔ kpain'n tɔli ke mmɔfɔe'n-mɔ wɔ Nyanmian awulo elɔ'n, ɔ nun yí nzalafɔ'n-mɔ be kɔ hɔ kɔ hyi bé be nun bé kɔ a. Nan kusɔ, nzalafɔe'n-mɔ a ngele man mmɔfɔe'n-mɔ ahulɔwa. Afi, be sulo ke bagua'n kɔ tutu bé ebɔe. 27 Mɔ be nun bé walɔ juli mgbain'n-mɔ aja sɔ'n, teeyifɔe kpain'n kɔ bisa bé ke: 28 “Y'a ndotua man emɔ ke nán man emɔ kekele menian'n-mɔ ninnge kɔn wɔ Zozi dunman nun ɔ? Emɔ le dunman sɔ'n b'a hehele Zoluzalemɔn kulo bɔndin'n like. Emɔ kulo ke yí ewue'n m'ɔ wuli'n, yí jɔwɔle ka yé sɔ!”

29 Mɔ teeyifɔe kpain'n hanlin sɔ'n, Pielɔ nun mmɔfɔe'n-mɔ kɔ bua bé ke: “ɔ se ke ye bú Nyanmian ye tála kulo menian'n-mɔ. 30 Zozi sɔ'n mɔ emɔ bubɔli yí kulɔwa nun asu be hunlin yí'n, yé nan-mɔ Nyanmian nun a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɔ. 31 Yí yé Nyanmian a fa yí a sie yí fama sɔ ke Belemgbin Ngɔandefɔe, mɔ ɔ 'man Izalaye kaci yí abalabɔ'n ɔ nyan ete face ɔ. 32 Ye nun Wawe Nwanngyan-nwanngyan'n mɔ Nyanmian a fa a man bé mɔ be bu yí'n, ye di ejɔle sɔ'n-mɔ anwɔn adanzie.”

33 Mɔ mgbain'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ fe mmɔfɔe'n-mɔ anwɔn eya kpa. Bé nwan be 'man be kun bé. 34 Anin Falisifɔe kɔn wɔ

bé nun. Be fɛlɛ bian sɔ'n Gamaliɛ. ɔ ti mala nun asɔ kpain'n kɔn. Menian'n-mɔ kwalaa fɛlɛ yí. ɔ kɔ jasɔ kɔ jinlan mgbain'n-mɔ afian, ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ be mán mmɔfɔvɛ'n-mɔ fite kaan. ³⁵ Mɔ be manlɪn mmɔfɔvɛ'n-mɔ fitelɪ'n, Gamaliɛ kɔ han kɔ hele mgbain'n-mɔ kɛ: "Izalayɛ amma, ɛmɔ nían bé nwɔn kpa wɔ like mɔ ɛmɔ kulo kɛ be yɔ menian ehi-mɔ nun anwɔn. ³⁶ ɔ sanlɪn kɛ, Tedaɪ buli yí nwɔn kɛ ɔ ti sɔanlan kpili. Menian ɛya nnan kɔ si yí sɔ. Mɔ be hunlin yí'n, menian ɛya nnan'n bɔlɪ asanndiɛ, bé eku'n tɔlɪ asi. ³⁷ Be yɪ Tedaɪ a, Zudaɪ m'ɔ fi Galile mán nun'n kɔsɔ fitelɪ yí diɛ tɛmɔn mɔ be 'ka menian'n-mɔ'n. Menian sili yí sɔ. Mɔ be hunlin yí'n, bé mɔ anɪn be si yí sɔ'n kwalaa bɔlɪ asanndiɛ. ³⁸ Yí ti, kɪkaala diɛ, mɪn kan mɪn kele ɛmɔ kɛ ɛmɔ yáci menian sɔ'n-mɔ koun, nán be tɛ bé sɔ fí kún. ɔ sanlɪn kɛ junman'n mɔ be lɛ di'n, sɛ ɔ fi man Nyanmian ɛlɔ a, ɔ 'tɔ asi. ³⁹ Nan sɛ junman'n mɔ be lɛ di yí ɛbɛlɛ'n fi Nyanmian ɛlɔ sakpa a, ɛmɔ ngɔ hɔwala man yí sɛci. Yí ti, ɛmɔ nían bé nwɔn kpa nán ɛmɔ nɔn Nyanmian b'a ngɔn man ngondin!"

⁴⁰ Mɔ Gamaliɛ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, mgbain'n-mɔ kɔ fa atɪn'n mɔ ɔ'a hele bé nun asɔ. Be kɔ fɛlɛ mmɔfɔvɛ'n-mɔ, be kɔ man be kɔ fin bé mgbele ɛsɛ be kɔ totua bé kɛ nán be bɔ Zozi dunman'n fí kɔn asannan nán b'a yaci bé nun.

⁴¹ Mmɔfɔvɛ'n-mɔ fi mgbain'n-mɔ anyunnun be 'kɔ a, anɪn b'a li fɛ kpa kɛ Zozi dunman nun, menian'n-mɔ a hele bé yalɛ ɔ. ⁴² M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, cɪan daa be kekele menian'n-mɔ ninngɛ Nyanmian awulo nun anɪn ɔ nɔn awulo'n-mɔ anɪn, be bɔ Zozi m'ɔ ti *Kilisi nun anwɔn ɛjɔlɛkpa'n.

6

Menian nsɔ'n mɔ be 'bɔka mmɔfɔvɛ'n-mɔ'n

¹ Tɛmɔn sɔ'n, anɪn Zozi menian'n-mɔ lɛ sɔn. Zufɔ'n-mɔ mɔ be kan gɛlɛkɪ anɪɛ'n kɔ jɔjɔ Zufɔ'n-mɔ mɔ be kan Ebele anɪɛ'n. ɔ sanlɪn kɛ, be 'ce esika nun an, be nnian man kunlannɔvɛ mmalasua'n-mɔ mɔ be kan gɛlɛkɪ anɪɛ'n lika. ² Ehi a, mmɔfɔvɛ bulu nɔn nnyuan'n kɔ yia Zozi menian'n-mɔ kwalaaatin, be kɔ fa be kɔ tɔ bé nyunnun kɛ: "ɔ ti man sɛsɛ kɛ yɛ yáci Nyanmian Anɔvan ɛjɔlɛ nun ehan yɛ nían alɪɛ nun ehɛyɛ nun. ³ Yí ti, anianman-mɔ, ɛmɔ nɛnɪan ɛmɔ afian ɛlɔ, be kpɔnndɛ menian nsɔ mɔ be bɔ bé dunman kpa, mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n wɔ bé nun, mɔ ɛsɛ be sɪ ngɛlɛ. Yɛ 'fa junman sɔ'n yɛ wula bé sa nun. ⁴ Yí diɛ anɪn yé kɔsɔ yɛ nyan atɪn yɛ yɔ asɔnɪn ɛsɛ yɛ kan Nyanmian Anɔvan ɛjɔlɛ'n."

⁵ Mɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ hanlɪn sɔ'n, bé kwalaa be kɔ le be kɔ tɔ nun. Ehi, be kɔ yɪ Etienɪn. Etienɪn ti sɔanlan m'ɔ le dedi kpa, ɛsɛ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n wɔ yí nun. Be kɔ yɪ Filipu,

Polokɔɔ, Ninkanɔɔ, Timɔn, Paamenasi nɔn Ninkola. Ninkola sɔ'n fi kulo'n mɔ be fele yí Antɔsɔ nun asu. Daba, anɔn ɔ kɔ Zufu'n-mɔ asɔnɔn'n bie. ⁶ Mɔ be yɔlɔ menian nsu sɔ'n-mɔ'n, be kɔ fa bé be kɔ hele mmɔfue'n-mɔ. Mmɔfue'n-mɔ kɔ fa bé sa be kɔ fua bé ti su be kɔ sele Nyanmian be kɔ man bé.

⁷ Anɔn Nyanmian Anɔvan Ejɔle'n le tele kɔ, Zoluzalemɔn ebele menian mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɔn Zozi'n kɔ sɔn kpa. Teeɣɔfue dɔvɔn kɔ le Zozi kɔ li.

Etienu ehye'n

⁸ Anɔn Etienu le yɔ asinbenwɔn ninngɛ mgbili kpa menian'n-mɔ afian. ɔ sanlɔn ke Nyanmian tunmin'n nɔn yí anwɔnsele'n wɔ yí nun. ⁹ Ehi a, Zufu mmie-mɔ, be kɔ asɔnɔn'n mɔ be fele yí “B'a kpe asue'n” be nɔn Etienu kɔ sota nun. Zufu sɔ'n-mɔ fi Silenu nɔn Alegizandili kulo nun asu, ɔ nɔn Silisi nɔn Azi mân nun. ¹⁰ Kemɔ be nian an, be ngɔala man Etienu, afi Wawe Nwanzan-nwanzan wɔ yí nun ese ɔ kan ejɔle'n ngɛle sɔ'n,

¹¹ be kɔ bɔ menian kpa ke be tɔn yí esɔvan ke: “Etienu a han ejɔle ete a tia Moyizɔ nɔn Nyanmian. ɔ 'kan tia bé'n, ye ti yí bu.”

¹² Be kɔ man bagua'n nɔn Zufu mgbain'n-mɔ nɔn *mala nun asu mgbain'n-mɔ kɔ jasɔ Etienu akɔmɔn anun. Be kɔ li Etienu nvu nun be kɔ hyi yí be nɔn yí kɔ hɔ mgbain'n-mɔ aja sɔ. ¹³ Mɔ be 'kɔ'n, adanzɔyua'n-mɔ wɔ bé nun. Bé nwan: “Sɔvanlan ehi nyaci man Moyizɔ mala'n nɔn Nyanmian Awulo Nwanzan-nwanzan nun anwɔn ejɔle ete ehan fíi sɔva! ¹⁴ Y'a ti yí nɔvan nun ke Zozi m'ɔ fi Nazaletɔn 'ba bubu Nyanmian awulo'n, ese ɔ 'kaci mala'n mɔ Moyizɔ falɔ manlɔn yé'n.”

¹⁵ Bé kwalaa mɔ be gua ejɔle elie sua nun anun nun anyɔn kɔ ha Etienu anwɔn. ɔ sanlɔn ke yí nyɔn nun anun kacili ke nyanmiansu mmɔfue'n-mɔ die'n.

7

¹ Ehi a, *teeɣɔfue kpain'n kɔ bisa Etienu ke: “Asu ejɔle'n mɔ be le kan'n ti ananhɔle ɔ?”

² Etienu kɔ bua yí ke: “Mɔn nianman nɔn mɔn sɔ-mɔ, emɔ tíe! Mele mɔ anɔn yé nan *Abalahamɔn wɔ Mezopotamin mân nun anun'n, asannan nán ɔ'a tu ɔ'a tanlan Halan'n, Anunmin-nyanmɔn Nyanmian'n yɔlɔ yí nwɔn ɔ heleli yí. ³ Nyanmian hanlɔn heleli yí ke: *Abalahamɔn, fi wɔ mân nun anun tu, jasɔ wɔ afilie nun abɔ anwɔn nán kɔ mân'n mɔ mɔn 'ba hele wɔ nun anun.*

⁴ Mɔ Nyanmian hanlɔn sɔ'n, sakpa Abalahamɔn fi Kalide mân nun anun ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan Halan. Halan ebele yé yí sɔ wuli ɔ. Mɔ yí sɔ wuli'n, Nyanmian man ɔ fi ebele ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan mân ehi mɔ ene emɔ ti nun ewa nun anun.

⁵ Mân sɔ nun anun, Nyanmian a mman man yí like, ɔ'a mman man yí asie bé ja kɔn mgban. Kɔsu Nyanmian bɔli yí anɔhɔba

ke ɔ 'fa mân sɔ'n man yí, ɔ non yí sasv'n-mɔ mɔ be le ba a yí nzin'n. Temɔn mɔ ɔ 'kan ejɔle sɔ'n ɔ kele Abalahamɔn'n, anɔn Abalahamɔn wɔli man baa. ⁶ E 'nwun ejɔle bieku m'ɔ hanlɔn heleli Abalahamɔn'n: *Wɔ sasv'n-mɔ mɔ be le ba a wɔ nzin'n, be 'ba ha mân fɔfɔle anun be kaci nganga. Be 'ba hele bé ahɔlɔwa dede afɔe eya nnan.* ⁷ *Bé mɔ be kɔ fa bé be kɔ yɔ bé nganga'n, mín yé mín 'bua bé ndeɛ ɔ. Mín yɔ yí sɔ yue a, be fi mân sɔ nɔn anun be 'tu be ba be sv mín ewa lika ehi anun.* ⁸ Mɔ Nyanmian hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ non Abalahamɔn be kɔ li nyihye. Nyihye sɔ'n, yí nzɔle y'ɔ le mmian nun ekpe'n. Ehika ati yé Abalahamɔn wɔli yí wa belenzua Izaki m'ɔ lili eleɔɔvɛ'n, ɔ kpeli yí mmian nun nɔn ɔ. Izaki kɔsv kɔ kpe Zvakɔbv di'e'n. Zvakɔbv kɔsv kɔ kpe Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n mgbain'n-mɔ di'e'n.

⁹ “Mgbain sɔ'n-mɔ anun mmie-mɔ kɔ fa bé nianman Zozefɔ anwɔn ekpɔ. Be kɔ tɔnɔn yí. Be non yí kɔ hɔ Ezipiti mân nun ɔ kɔ kaci kanga. Nan kɔsv anɔn Nyanmian non yí san. ¹⁰ Nyanmian kɔ le yí fi yí amannɔnhunlun'n kɔalaatin anun. ɔ manlɔn yí ngɛle ɔ manlɔn Falaɔn m'ɔ ti Ezipiti mân nun asɔ belemgbin'n kɔ bu yí sɔanlan. Falaɔn kɔ fa Zozefɔ kɔ sie mân nun asɔ ɔ non yí awulo nun asɔ kpain. ¹¹ Ehɔe kɔn kɔ kpɔn Ezipiti non Kanaân mân'n kɔalaatin anun. Yé nan-mɔ nwunlin yale kpa, afi anɔn be nnyan man like fíi be nni man.

¹² “Mɔ Zvakɔbv tili ke be nyan *bele Ezipiti mân nun'n, ɔ kɔ li mɔva ɔ kɔ sɔan yí mma'n-mɔ mɔ be ti yé nan nun elɔ kɔn. ¹³ Mɔ Zvakɔbv sɔanlɔn yí mma'n-mɔ Ezipiti mân nun m'ɔ tian yí kpe nnyuan'n, Zozefɔ kɔ yi yí nwɔn kɔ hele yí nianman'n-mɔ. Falaɔn kɔ nwun lika mɔ Zozefɔ fi'n, ɔ kɔ nwun Zozefɔ anwɔn amma. ¹⁴ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozefɔ kɔ yi yí nianman'n-mɔ ke be hó fá bé sɔ non bé nwɔn amma'n-mɔ kɔalaatin, maan be bála Ezipiti mân nun. Bé kɔalaa, be ti menian abulasɔ ɔ non nnun. ¹⁵ Zvakɔbv kɔ hɔ Ezipiti mân nun. Elɔ yé ɔ non yé nan-mɔ be wuli ɔ. ¹⁶ Be non bé fuin'n kɔ hɔ Sisemɔn. Be kɔ sie bé seka'n mɔ Abalahamɔn toli nun anun. Seka sɔ'n, Abalahamɔn toli yí Emɔɔ amma'n-mɔ asa nun Sisemɔn ebele.

¹⁷ “Kemɔ anɔn anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔli Abalahamɔn'n temɔn'n le kpunngɛ'n, Izalaye amma'n-mɔ kɔ li ata be kɔ sɔn dɔɔn dɔɔn kpa Ezipiti mân nun anun elɔ. ¹⁸ ɔ wɔ ebele dede belemgbin fɔfɔle kɔ tanlan bia nun asɔ. Belemgbin sɔ'n, ɔ'a nzi man Zozefɔ. ¹⁹ ɔ kɔ laka yé nan-mɔ ɔ kɔ hele bé ahɔlɔwa. ɔ kɔ tinndin bé maan be kɔ hun bé mma ngangan'n-mɔ.

²⁰ “Mele sɔ nun anun yé be wɔli *Moyizi ɔ. Moyizi ti baa belenzua kanlanman kpa. Nyanmian kulo yí ejɔle. Yí sɔ-mɔ falɔ yí fiali be titi yí dede sala nsan. ²¹ Mɔ afi be nian an be nguala man yí fa fia kón'n, be kɔ yi yí be kɔ fite. Falaɔn awa balasua'n kɔ nwun yí, ɔ kɔ fa yí ɔ kɔ titi yí ke yí muonun yí kunnun baa. ²² Be kɔ hehele Moyizi Ezipiti mân nun anun amanmuo'n

kɔalaatin. Moyizɪ kɔ kaci tunminfɔe sɔanlan ejɔjɔle nun nɔn junman elie nun.

23 “Mɔ Moyizɪ nyanlɪn afɔe abulanan'n, cɪan kɔn yɪ nwan ɔ 'kɔ a fua yɪ nianman Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. 24 ɔ 'nɪan an, anɪn Ezipiti sɔanlan kɔn le kele Izalayɛ amma'n-mɔ anun kun yale. Moyizɪ kɔ le yɪ nianman nun ati alɔman ɔ kɔ hun Ezipiti sɔanlan'n. 25 ɔ jɔnlɪn ke anɪn yɪ nianman'n-mɔ 'ba ti ejɔle nun abɔ ke, ɔ nanndɪ yɪ sɔ, Nyanmɪan 'ba le bɛ ti. Kanngɔ be ngɔ ti man ejɔle sɔ nun abɔ. 26 Be lalɪ alɛ hɪnlɪn, Moyizɪ 'kɔ a ju a, Izalayɛ amma'n-mɔ anun nnyuan le kɔn ngondin. ɔ kɔ tila bɛ. Yɪ nwan: ‘Nán be kɔn, nán emɔ ti anianman.’

27 “Mɔ Moyizɪ hanlɪn sɔ'n, nunhan'n m'ɔ le bɔ yɪ manngɔn'n tua se Moyizɪ ke: *Nwan sɔanlan diɛ y'ɔ falɪ wɔ sieli yɛ sɔ kpain anaan ke ɛ búá yɛ ndɛɛ ɔ?* 28 *ɛ kulo ke ɛ kun mín ke anónman ɛ hunlin Ezipiti sɔanlan nun ɔ?*

29 “Mɔ Moyizɪ tɪlɪ ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ tanlan Madian mân nun. Elɔ, ɔ kɔ ja bala ɔ nɔn yɪ be kɔ wɔ mma mmelenzua nnyuan.

30 “Ehɪ anzin afɔe abulanan, Moyizɪ kɔ hɔ ewâ nun Sinayi bɔka nun anwɔn ebele. Nyanmɪan bɔfɔe'n kɔn kɔ yɪ yɪ nwɔn kɔ hele yɪ sɪn nun baka kɔn asɔ. 31 M'ɔ nwunlin like sɔ'n, ɔ kɔ sin yɪ nwɔn. Nan kemɔ anɪn ɔ le kpunngɛ baka nun anwɔn ɔ nɪan like sɔ'n kpa'n, ɔ 'tie a anɪn yɛ Mɪn le kan ke: 32 *N di wɔ nan-mɔ Nyanmɪan, Abalahamɔn, Izakɪ nɔn Zvakɔbɔ Nyanmɪan.* Esulo kɔ han Moyizɪ, yɪ nwɔn kɔ wɔsɔ yɪ, afɪ ɔ ngulo man ke ɔ nɪan like sɔ'n kón. 33 Ehɪ a, yɛ Mɪn kɔ han kɔ hele yɪ ke: *Moyizɪ, yɪyɪ wɔ mgbabɔa'n, ɔ sanlɪn ke, lika'n mɔ ɛ jin'n ti nwannzan-nwannzan.* 34 *M'an nwun yalɛ'n mɔ mín menian'n-mɔ le di ɔ nɔn ɛkpɪnlɪan mɔ be le kpɪnlɪn wɔ Ezipiti mân nun anun elɔ'n. M'an ju asɪ mín 'ba le bɛ ti. Yɪ ti, bala maan n zɔan wɔ Ezipiti mân nun anun elɔ.*

35 “Moyizɪ sɔ'n, Izalayɛ amma'n-mɔ yɪlɪ yɪ tɔlɪ. Bɛ nwan: *Nwan yɛ ɔ sieli wɔ yɛ sɔ kpain anaan ke ɛ búá yɛ ndɛɛ ɔ?* Yɪ dein yɛ Nyanmɪan sɔanlɪn yɪ bɛ nwɔn elɔ ke kpain nɔn defɔe ɔ. Nyanmɪan bɔfɔe'n m'ɔ yɪlɪ yɪ nwɔn helelɪ yɪ baka nun asɔ'n kɔ suan yɪ. 36 Moyizɪ yɛ ɔ yɪlɪ bɛ fi Ezipiti mân nun anun fitelɪ ɔ. ɔ yɪlɪ asinbenwɔn ninngɛ nɔn atele mân sɔ nun anun, jenvie kɔkɔle nɪn anɔan nɔn ewâ nɪn anun dede afɔe abulanan.

37 “Moyizɪ kɔnmgbá sɔ'n yɛ ɔ hanlɪn helelɪ Izalayɛ amma'n-mɔ ke: *Nyanmɪan 'ba sɔan kpɔmanfɔe kɔn ke mín emɔ anwɔn. ɔ ti emɔ afɪlie nɪn anun sɔanlan.*

38 “Mele mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ yɪalɪ ewâ nun anun elɔ'n, Moyizɪ yɛ anɪn ɔ di yɛ nan-mɔ nɔn nyanmɪansɔ bɔfɔe'n m'ɔ le kan ejɔle'n kele yɪ Sinayi bɔka nun asɔ nun asafian ɔ. Yɪ yɛ Nyanmɪan falɪ ngɔan ejɔle'n wulalɪ yɪ sa nun ke ɔ fá mán yɛ ɔ.

39 “Kɔsɔ yé nan-mə ngɔ man yí anyɪnnzɔ, bɛ kɔ yí yí bɛ kɔ tɔ, bɛ kulo kɛ ahan bɛ sa bɛ kɔ Ezipiti m̄an nɪn anun ɛɔ. 40 Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Aalɔn kɛ: *Bɔ amvan-mə man yé, man bɛ súa bɛ lí yé nyunnun. ɔ sanlɪn kɛ Moyizɪ sɔ'n m'ɔ yɪlɪ yé fi Ezipiti m̄an nɪn anun fitelɪ'n, yɛ nzɪ man ɛjɔlɛ mɔ ɔ'a tɔ yí ɔ.*

41 “Ehɪ a, bɛ kɔ bɔ amvan kɔn, ɔ tɪ ɛnalɛ baa. Bɛ kɔ yí tɛɛ bɛ kɔ man amvan'n mɔ bɛ muonun b'a bɔ'n, bɛ kɔ li yí nɔwɔn ndutue.

42 “Nan mɔ bɛ yɔlɪ sɔ'n, Nyanmian kɔ kaci yí nzin kɔ si bɛ. ɔ kɔ yaci bɛ maan bɛ kɔ sɔ anwunno ɛɔ ninngɛ'n-mɔ, kɛ b'a kpɪn b'a hele wɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata nɪn anun'n kɛ: *Izalayɛ amma, kɛ ɛmɔ gua ɛwâ nɪn anun ɛwa*

dede mɔ yí afɔɛ abulanan ahi'n,
asɔ mín yê ɛmɔ a yí tɛɛ b'a man mín ɔ?

43 Cɛɛɛ, nan mín yê ɛmɔ a yí a man mín ɔ.

Nan ɛmɔ a sɔa ɛmɔ amvan Molɔkɪ tanti'n
ɔ nɔn ɛmɔ amvan Elefan nzalama'n mɔ ɛmɔ a yɔ'n,
bɛ yê ɛmɔ a sɔ bɛ ɔ.

Ehɪka ati, mín 'fa ɛmɔ mín kɔ mɔa
m'ɔ tala Babilɔnɔn m̄an nɪn anzin.

44 “Ewâ nɪn anun ɛɔ, yé nan-mə 'tu bɛ bɔ a, bɛ tu nyɪhyɛ tanti nɪn abɔ. Ebele yê anɪn nyɔbɔɛ'n mɔ b'a se b'a hele Nyanmian mala'n sɔ'n wɔ ɔ. Tanti sɔ'n, b'a bɔ yí kɛ nunhan'n mɔ Nyanmian helelɪ Moyizɪ kɛ ɔ nían sɔ ɔ bɔ'n. 45 Yé nan-mə kɔ fa tanti'n kɔ wula bɛ nzin menian'n-mə asa nɪn. Zozie mele sɔ, bɛ le tanti sɔ'n dede bɛ kɔ li kunnunmun m̄an'n mɔ Nyanmian fɔanlɪn nɪn menian'n-mə nɪn asɔ. Tanti'n halɪ ebele dede belemgbɪn *Davidi mele sɔ.

46 “Nyanmian kɔ yɔ Davidi ye. Davidi kɔ sele Nyanmian atɪn kɛ ɔ 'si sua man Zɔakɔbɔ Nyanmian'n. 47 Nyanmian kɔ man yí atɪn, kɔsɔ yí wa Salomɔn yê ɔ sili Nyanmian sua nɪn ɔ.

48 “Nan Nyanmian'n m'ɔ wɔ anwunno'n dɪɛ, nan sua mɔ kulo menian'n-mə kɔ si nɪn anun yê ɔ da ɔ. Kɛ Nyanmian kpɔmanfɔɛ'n hanlɪn yí'n, ɔ hanlɪn kɛ Nyanmian nwan:

49 *Mín bia'n wɔ nyanmiansɔ,*
asiɛ'n tɪ bia mɔ mín sesie mín ja sɔ ɔ.

Nzu sua dɪɛ yɛ ɛmɔ kɔala si man mín ɔ?

Lɪka benin yê mín 'tanlan
mín de mín ɛnɔwɔnmian ɔ?

50 *Ninngɛ ehɪ-mɔ kɔalaatin,*
asɔ nán mín yê m mɔlɪ ɔ?

51 “Izalayɛ amma akɔmɪn ketee, akunnun ɛtɛ, anzɔsele mma, tɛmɔn biala Wawe Nwannzan-nwannzan'n bilɪ ɛmɔ a, ɛmɔ mmɪlɪ man. Like mɔ ɛmɔ anan-mə yɔlɪ'n yê ɛmɔ kɔsɔ lɛ yɔ ɔ.

52 Nyanmian kpɔmanfɔɛ benin yê ɛmɔ anan-mə a ngele man yí ahɔlɔwa ɔ? Bɛ mɔ bɛ walɪ bɔlɪ seseɔfɔɛ kɔnmgbɔ cein nɪn ɛwale nɪn anɔwɔn ɛjɔlɛ'n, b'a sɔ bɛ b'a hun bɛ. Seseɔfɔɛ kɔnmgbɔ

cein sɔ'n yê kikaala emɔ a tɔ yí esɔan b'a hun yí nun ɔ. ⁵³ Emɔ mɔ Nyanmian nanndɔli nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ asɔ ɔ fali mala'n manlin emɔ'n, emɔ a nni man mala sɔ nun asɔ!"

Etienin ewue'n

⁵⁴ Mɔ mgbain'n-mɔ tili ejɔle sɔ'n, be kɔ fe Etienin anwɔn eya kpa be kɔ kika bé nɔan. ⁵⁵ Mɔ be 'yɔ ehi'n, anin Wawe Nwannzan-nwannzan'n jin Etienin anzin. ɔ kɔ tɔ yí nyin anwunno ɔ kɔ nwun Nyanmian anunminnyanmɔn'n, ɔ non Zozi ke ɔ jin Nyanmian fama sɔ. ⁵⁶ Etienin kɔ han kɔ hele bé ke: "M'an nwun ke anwunno a buke, Mân Baa'n jin Nyanmian fama sɔ."

⁵⁷ Mɔ Etienin hanlin sɔ mɔ be tili'n, be kɔ tetian sele kpa, be kɔ totua bé nzu'n. Bé kwalaa be kɔ ti be kɔ gua Etienin sɔ. ⁵⁸ Be kɔ hyɔn yí be non yí kɔ hɔ kulo tiba, be kɔ tɔtɔ yí ebɔe be kɔ hun yí. Adanzie mma'n-mɔ kɔ yiyi bé taladie'n-mɔ be kɔ man kpafele kɔn ke ɔ nian sɔ. Kpafele sɔ'n, be fele yí Sɔlv.

⁵⁹ Mele mɔ menian'n-mɔ 'tɔtɔ Etienin ebɔe'n, anin Etienin le yɔ asɔnɔn ke: "Yé Mɔn Zozi, de mɔn ekala'n!" ⁶⁰ M'ɔ hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ kɔtɔ ɔ kɔ tian nun sele kpa ke: "Yé Mɔn, ete ehi mɔ b'a yɔ'n, yaci ce bé!" ɔ hanlin sɔ ala yê ɔ halɔ nun ɔ.

8

Sɔlv 'ba hele Zozi menian'n-mɔ ahɔlvwa

¹ Etienin ehuan'n mɔ be hunlin yí'n, Sɔlv de tɔ nun. Cian sɔ kɔnmgba'n, yê Zoluzalemɔn asɔnɔn mma'n-mɔ ahɔlvwa ehele kpili kpa'n bɔli yí bu ɔ. Asɔnɔn mma'n-mɔ kvalaatin kɔ bɔ asanndie Zude non Samali mân nun anin. Mmɔfɔe'n-mɔ ala yê be halɔ Zoluzalemɔn ebele ɔ. ² Menian mmie-mɔ, be fehi Nyanmian kpa, be kɔ hɔ kɔ fa Etienin fuin'n be kɔ yi awɔle be kɔ hɔ kɔ sie yí. ³ Sɔlv die, ete mɔ anin ɔ le yɔ asɔnɔn mma'n-mɔ'n, ɔ ti man nzemunde. ɔ wɔwɔlv awulo'n-mɔ anin, mmelenzua non mmalasua mɔ be de Zozi be di mɔ yí sa kɔ han bé'n, ɔ ci bé gua bé fiadi.

Filip 'ba bɔ Ejɔlekpa'n Samali mân nun anin

⁴ Bé mɔ be bɔli asanndie'n, lika mɔ be kɔ sin'n, be bɔ Ejɔlekpa be kele menian'n-mɔ. ⁵ Ehi a, Filipɔ kɔ hɔ Samali mân nun anin, bé kulo kpili nun asɔ. ɔ kɔ han *Kilisi nun anwɔn ejɔle'n ɔ kɔ hele ebele menian'n-mɔ. ⁶ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke Filipɔ le yɔ asinbenwɔn ninnge'n, bé kwalaa be kɔ yɔ anzɔe be kɔ tie yí ejɔle'n m'ɔ le kan'n kpa. ⁷ Afi anin wawe ete ete dɔn kpa fi nwuluwafɔe'n-mɔ anin fite. Be 'fite a, anin be le tetian kpa. Bubuluwafɔe non bé mɔ be tia be tɔ sɔ'n dɔn kpa kɔsɔ anwɔn kɔ sa. ⁸ Kulo sɔ nun asɔ menian'n-mɔ kwalaa kɔ li fe kpili kpa.

⁹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin bian kɔn wɔ kulo sɔ nun asɔ ebeɛ. Be feɛ bian sɔ'n Simɔn. Ɔ yi jiliwa ɔ man ɔ sin Samali menian'n-mɔ anwɔn. Ɔ bu yi nwɔn ke ɔ ti sɔanlan kpili. ¹⁰ Kulo nun asɔ mmatɔnman o, mgbain o, bɛ kwalaa be de yi be di kpa. Be kan ke: "Nyanmian tunmin'n, nunhan'n mɔ be feɛ yi tunmin kpili kpa'n muonun y'ɔ wɔ bian ehi anun ɔ." ¹¹ Menian'n-mɔ de yi di kpa, ɔ sanlin ke, ɔ mantanlin jiliwa'n yi kele bɛ'n nɔn eɛɛ bie ɔ. ¹² Nan mɔ Filipu bɔli Nyanmian Belemgbin Mɔn'n nɔn Zozi Kilisi anwɔn ejɔɛ'n heleli bɛ, mɔ be leli be lili'n, be mmelenzua o, bɛ mmalasua o, be kɔ man Filipu kɔ sɔnɔn bɛ. ¹³ Simɔn muonun kɔ le kɔ li, be kɔ sɔnɔn yi. Ɔ kɔ fa yi nwɔn kɔ bɔ Filipu. Afi asinbenwɔn ninngɛ mgbili mgbili'n mɔ Filipu le yɔ, ɔ nun atele'n m'ɔ le yi'n, yi kwalaa sin Simɔn anwɔn.

¹⁴ Mɔ Samali amma'n-mɔ leli Nyanmian Anwan Ejɔɛ'n lili'n, mmɔfɔɛ'n-mɔ mɔ be halɔ Zoluzalemɔn ebeɛ'n kɔ ti ejɔɛ sɔ'n. Ehi a, be kɔ yi Pɛɛli nɔn Zwan ke be hɔ bɛ nwɔn elɔ Samali mɔn nun anun. ¹⁵ Mɔ Pɛɛli nɔn Zwan juli elɔ'n, be kɔ seɛ Nyanmian maan Samali amma'n-mɔ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁶ Afi anun b'a sɔnɔn bɛ wɔ yɛ Mɔn Zozi dunman nun ala, nan be nyanlin man Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁷ Pɛɛli nɔn Zwan kɔ fa bɛ sa be kɔ sie bɛ sɔ maan be kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.

¹⁸ Mɔ Simɔn nwunlin ke mmɔfɔɛ'n-mɔ a fa bɛ sa b'a sie menian'n-mɔ sɔ maan b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, ɔ kɔ yi esika kɔ man mmɔfɔɛ'n-mɔ. ¹⁹ Yi nwan: "Emɔ mɔn mɔn tunmin sɔ'n bie nɔn sɔanlan mɔ n gɔ fa mɔn a n gɔ sie yi sɔ nun a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n."

²⁰ M'ɔ hanlin sɔ'n, Pɛɛli kɔ han kɔ hele yi ke: "Munnzue hɔn wɔ nɔn wɔ esika'n. Afi ɛ jɔnlin ke ɛ kwalaa esika fa to Nyanmian aɛɛɛ'n! ²¹ Yi ti, ɛ nnyan man bie, ɔ sanlin ke wɔ ajɔnlin ti ete wɔ Nyanmian anyunnun. ²² Kaci wɔ ajɔnlin ete sɔ'n, nɔn seɛ yɛ Mɔn se ɔ kɔ tie kɔ yaci wɔ nwɔn sa kɔ hye wɔ a. ²³ Afi mɔn nwun yi ke wɔ ti anun ti ete sɔnman, ɔ man a kaci ete'n kanga."

²⁴ Ehi a, Simɔn kɔ han kɔ hele Pɛɛli nɔn Zwan ke: "Emɔ muonun seɛ yɛ Mɔn be mɔn mɔn nɔn ejɔɛ'n mɔ emɔ a han nun anzin munnzue a ngan man mɔn."

²⁵ Mɔ mmɔfɔɛ nnyuan'n lili yɛ Mɔn anwɔn adanzɛ be hanlin yi nwan ejɔɛ'n yueli'n, be kɔ sa be kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Mɔ be 'kɔ'n, be bɔli Ejɔɛkpa'n Samali kulo dɔn asɔ be hele menian'n-mɔ.

Filipu nɔn Etiopi sɔanlan'n

²⁶ Elɛhɔn kɔn, yɛ Mɔn bɔfɔɛ'n kɔn kɔ han kɔ hele Filipu ke: "Filipu, jasɔ kɔ Ngɔa elɔ, fa atin'n m'ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ tɔɔ kɔ Gaza'n. Atin sɔ'n ti fuaan."

²⁷ Mɔ nyanmiansɔ bɔfɔɛ'n hanlin sɔ'n, ebeɛ ala Filipu kɔ jasɔ kɔ hɔ. Mɔ ɔ 'kɔ'n, ɔ kɔ nwun bian kɔn. Bian sɔ'n, ɔ fi Etiopi mɔn

nun anun. Ɔ ti Etiopi mân nun asu belemgbin balasua'n mɔ be fele yí Kandansi nun abuliba kpili kpa. Yí yê ɔ nian Kandansi esika'n kwalaa asu ɔ. Bian sɔ'n, b'a sa yí. Ɔ walí Nyanmian esue Zoluzalemun ²⁸ yê ɔ le sa kɔ yí mân nun. Ɔ ti yí hyuili nun anun, ɔ le kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfoe Ezayi heleli'n. ²⁹ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kɔ han kɔ hele Filipu ke: “Kɔ wɔ nyunnun nán cɔin mantan hyuili sɔ'n.”

³⁰ Filipu kɔ nwanndi kɔ hyun kɔ mantan hyuili'n. Ɔ 'tie a, anin Etiopi sɔanlan'n le kɔnnga kalata'n mɔ kpɔmanfoe Ezayi heleli'n. Filipu kɔ bisa yí ke: “Asu kalata'n mɔ ɛ le kɔnnga'n, ɛ ti yí bu ɔ?”

³¹ Bian'n kɔ bua Filipu ke: “Se m'an nnyan man sɔanlan mɔ ɔ 'buka mín an, ɔ 'yɔ se mɔ mɔn 'ti yí bu ɔ?” Ɔ kɔ man Filipu kɔ fu kɔ tanlan yí nwɔn ebele hyuili nun anun. ³² Kalata'n lika mɔ bian'n le kɔnnga'n, b'a hele yí nun ke:

Ɔ'a yɔ ke bua mɔ be nun yí le kɔ

be 'kɔ a hun yí ɔ.

Ɔ'a tɔ amunle ke bua baa'n tɔ amunle

bé mɔ be le titi yí nwɔn enyuan nun anyunnun'n.

Ɔ'a mmuke man yí nwan fíi sɔa.

³³ *Be guali yí nyunnun asi, b'a mman man yí dibí.*

Yí mɛle sv menian ati anun ete'n-mɔ,

nwan yê ɔ 'kan bé nwɔn ejɔle ɔ?

Afi b'a hun yí b'a yi yí asie nin asu.

³⁴ Bian'n kɔ bisa Filipu ke: “Mɔn 'sele wɔ, kan kele mín, nwan anwɔn ejɔle die yê kpɔmanfoe'n le kan yí sɔa ɔ? Asu yí muonun yí nwɔn ejɔle yê ɔ le kan anaan sɔanlan fɔfɔle anwɔn ejɔle ɔ?”

³⁵ Ehi a, Filipu kɔ susɔ su, ɔ nanndi mɔ b'a hele yí kalata nun anun nun asu, ɔ kɔ bɔ Zozi anwɔn Ejɔlekpa'n ɔ kɔ hele bian'n.

³⁶ Kemɔ anin bé ja wɔ nun be le kɔ'n, be juli lika kun, be kɔ tu asue. Bian'n kɔ se Filipu ke: “E 'nwun nsue, nzu yê ɔ juji mɔ mɔn ngwala man sɔnin ɔ?”

[³⁷ Filipu kɔ bua yí ke: “Se ɛ de di wɔ ahunlin nun anun sakpa a, ɛ kwalaa ke ɛ sɔnin.”

Mɔ Filipu hanlin sɔ'n, bian'n nwan: “Mɔn de mɔn di ke Zozi Kilisi ti Nyanmian Awa.”]

³⁸ Ebele ala, bian'n kɔ man be kɔ jinlan hyuili'n. Ɔ nun Filipu bé munnyuan be fi nun be kɔ ju be kɔ hɔ asue nun anun. Filipu kɔ sɔnin yí. ³⁹ Nan mɔ be fi asue nun anun be fiteli'n, yé Mɔn Wawɛ'n kɔ fa Filipu kɔ hɔ. Bian'n ngɔ nwun man Filipu fíi kón. Ɔ le fe elie ɔ kɔ fa atin'n. ⁴⁰ Yé Mɔn Wawɛ'n kɔ fa Filipu kusɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ sie yí kulo'n mɔ be fele yí Azɔtu nun asu. Ɔ fi ebele, ɔ kɔ sɔsin kulo'n-mɔ kwalaa asu, ɔ kɔ bɔ Ejɔlekpa'n kɔ hele menian'n-mɔ dede ɔ kɔ fite Sezale kulo nun asu.

9

Sɔlv 'ba fa yí nwɔn man yé Mɪn Zozi.

¹ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Sɔlv tɛ keke yé Mɪn menian'n-mɔ ahɔlɔwa eɛe bé ehuan eɔlɛ wɔ yí ajunlɪn nun. Eɪhɪka ati, ɔ kɔ hɔ kɔ tɔ *tɛɛyɪfɔe kpain'n. ² Ɔ kɔ sele yí ke ɔ mán yí kalata maan ɔ hɔ Damasi kulo nun asɔ, Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anɪn. Se ɔ ju elɔ nán ɔ nwun mmelenzua nɔn mmalasua mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man Zozi Kilisi a, anɪn ɔ 'cɪ bé ɔ nɔn bé ba Zoluzalemɔn.

³ Tɛɛyɪfɔe kpain'n kɔ hele kalata'n kɔ man yí, cuein yê ɔ hɔlɪ ɔ. Ɔ hɔlɪ dede m'ɔ ka kaan ju Damasi kulo nun asɔ'n, kɔnmgba ala, like'n fi anwunno, ɔ tɪ ke kanlannɪe, ɔ kɔ ta yí nwɔn ebele. ⁴ Sɔlv kɔ fin asɪ. Ɔ 'tie a, anɪe bie nwan: “Sɔlv, Sɔlv, nzuke ati yê e le keke mɪn ahɔlɔwa ɔ?”

⁵ Sɔlv kɔ bisa ke: “Wɔ nwan ɔ, yé Mɪn?”

Anɪe'n kɔ bua yí ke: “Bɛ fele mɪn Zozi. Mɪn yê e le keke mɪn ahɔlɔwa nun ɔ. ⁶ Jasɔ kɔ kulo. E ju elɔ a, bɛ 'ba hele wɔ like'n m'ɔ di ke e yɔ'n.”

⁷ Bé mɔ anɪn bɛ nɔn Sɔlv yê bɛ le kɔ'n kɔ tɔ amunle, bɛ kɔ ha ebele bɛ kɔ jinlan. Bɛ tɪ ke sɔanlan'n le juɔ, kɔsɔ bɛ nnwun man yí nwɔn. ⁸ Sɔlv fi asɪe nun anwɔn ɔ kɔ jasɔ. Ɔ kɔ tike yí nɪn'n kɔsɔ ɔ ngɔala ɔ nnwun man asɪ. Bɛ kɔ sɔ yí sa bɛ nɔn yí kɔ hɔ Damasi. ⁹ Sɔlv lili cɪan nsan anɪn ɔ nwunlin man asɪ. Eɪesan sɔ nun anɪn, Sɔlv ngo li like eɛe ɔ ngɔ nɔn man nzue fíí.

¹⁰ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn yé Mɪn sɔanlan'n kɔn wɔ Damasi ebele. Bɛ fele sɔanlan sɔ nun Ananiasɪ. Yé Mɪn kɔ yí yí nwɔn kɔ hele yí elalɪe nun. Yí nwan: “Ananiasɪ!”

Ananiasɪ kɔ sulo. Yí nwan: “Yé Mɪn, e 'nwun mɪn.”

¹¹ Yé Mɪn kɔ han kɔ hele yí ke: “Jasɔ, fa gota'n mɔ bɛ fele yí 'gota fɔ́n'n' kɪkaala, nán kɔ Zudasɪ awulo elɔ. Bisa Sɔlv abɔsɔ. Sɔlv sɔ'n fi Talɪsɪ kulo nun asɔ. Ɔ le sele Nyanmɪan dɔe eɪhɪ asɔ. ¹² Elalɪe nun, Sɔlv 'nɪan an, anɪn sɔanlan kɔn, bɛ fele yí Ananiasɪ, ɔ'a wɔlɔ sua nɪn anɪn. Ɔ'a fa yí sa ɔ'a sie yí sɔ ɔ'a man ɔ'a nwun asɪ ke yí daba'n.”

¹³ Ananiasɪ kɔ bua yé Mɪn ke: “Sɔanlan eɪhɪ eɪe mɔ ɔ'a yɔ wɔ menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, menian dɔɔn kpa a han yí kwalaa a hele mɪn. ¹⁴ Yí ewale mɔ ɔ'a a ewa'n, tɛɛyɪfɔe mgbain'n-mɔ a man yí tunmin ke ɔ hyí bé kwalaa mɔ bɛ bɔ wɔ dunman kulo eɪhɪka asɔ'n.”

¹⁵ Mɔ Ananiasɪ anɔan tɔlɪ'n, yé Mɪn kɔ han hɔ hele yí ke: “Kɔ, ɔ sanlɪn ke, m'an yɪ sɔanlan sɔ'n ke ɔ hɔ hán mɪn eɔlɛ ɔ héle bé mɔ bɛ tɪ man Zufu'n ɔ nɔn bé mmelemgbɪn'n-mɔ, ɔ nɔn Izalayɛ amma'n-mɔ kɔsɔ. ¹⁶ Mɪn dunman nɪn anwɔn yale'n kwalaa mɔ ɔ 'ba nwun yí'n, mɪn muonun mɪn 'ba yɪ mɪn keke yí.”

¹⁷ Eɪhɪ a, Ananiasɪ kɔ jasɔ kɔ hɔ ke yé Mɪn hanlɪn helelɪ yí'n. Ɔ kɔ tɔ Sɔlv Zudasɪ awulo ebele. Ɔ kɔ fa yí sa kɔ sie Sɔlv sɔ. Yí nwan: “Mɪn nianman Sɔlv, yé Mɪn Zozi mɔ ɔ'a yɪ yí nwɔn ɔ'a

hele wó atin'n m'ó ba Damasí ewa nun asu'n, ó'a sɔan mín ke m mála maan ε nwún asi ke yí daba'n, maan Wawε Nwannzan-nwannzan'n wólo wó nun." ¹⁸ Ebele ala, like'n tí ke ejue abɔin, ó fi Sɔlo anyin nun asu ó kó yí kó gua. Sɔlo kó nwun asi ke yí daba'n. Ó kó jasɔ ó kó man be kó sɔnin yí. ¹⁹ Mò be sɔninlín yí yueli'n, ó kó lí like ó kó nyan anwɔnsele.

Sɔlo kó lí elenyuan kɔn yé Mún menian'n-mò mò be wò Damasí nun anwɔn ebele. ²⁰ Ebele ala, Sɔlo kó hò Zufu'n-mò asɔnin sua'n-mò anun, ó kó han kó hele menian'n-mò ke Zozi tí Nyanmian Awa. ²¹ Sɔlo ejòle'n kó sin bé kwalaa bé nwɔn. Bé nwan: "Nán sɔanlan ehí yê Zoluzalemɔn elò, ó kele bé mò be bò Zozi dunman nun ahulɔwa kpilí nín ó? Yí ewale mò a a ewa'n, asu ó lé man nji man yé Mún menian'n-mò ó ngò wula man tɛyifɔe mgbain'n-mò asa nun ati yê ó a a ewa ó?"

²² Be 'kikan ehí a, anin Sɔlo lé di junman'n tunmin sɔ ó kó yí nyunnun cian daa. Zufu'n-mò mò be wò Damasí'n nnwun man ejòle mò be kan ó. Afí Sɔlo kele nun maan be nwun yí ke Zozi tí *Kilisi, Izalaye Belemgbin Ngɔandefɔe.

²³ Ó wò ebele dede yí nzin hyeli kaan. Zufu'n-mò kó hò Sɔlo ati ahuan ke be 'kun yí. ²⁴ Abie kó yí Sɔlo anzòti. Sɔlo ehuan ati, kemò anin b'a hyí Damasí kulo nun anwɔn'n, Zufu'n-mò sisa kulo nun anwɔn anwan'n-mò kɔngɔe non eyua. ²⁵ Ehí, cian kɔn kɔngɔe, bé mò be kulo Sɔlo ejòle'n kó fa ece kpilí kpa. Be kó múnnda múnnda yí nwan'n nyanman, be kó fa kó sin múnzele kɔn anun. Be kó man Sɔlo kó fɔ nun be kó jula yí tale nín anzin elò be kó man ó kó hò.

²⁶ M'ó yòlì sò'n, Sɔlo kó sa kó hò Zoluzalemɔn. M'ó juli ebele'n, anin ó kulo ke ó fa yí nwɔn ó bò yé Mún menian'n-mò. Nan kɔsɔ anin, yé Mún menian'n-mò kwalaaatin sulo yí. Ó sanlín ke, menian'n-mò nne nni man ke Sɔlo a kaci yé Mún sɔanlan sakpa. ²⁷ Ehí a, Baanabasí kó fa yí ó non yí kó hò mmɔfɔe'n-mò anwɔn elò. Ke ó kpɔnlín yòlì mò yé Mún yí yí nwɔn helelí Sɔlo atin nín asu ó hanlín ejòle ó hele yí'n, anwɔnsele mò Sɔlo nyanlín yí ó hanlín Zozi anwɔn ejòle'n ó helelí Damasí menian'n-mò, Baanabasí kó sɔsɔ sɔ ó kó han yí kwalaa kó hele mmɔfɔe'n-mò. ²⁸ Ó fi mèle sò'n, yê mmɔfɔe'n-mò falí Sɔlo be bòlí bé nwɔn ó. Junman kwalaa mò mmɔfɔe'n-mò 'di wò Zoluzalemɔn ebele'n, Sɔlo non bé. Ó lé anwɔnsele ó bò yé Mún dunman nín anwɔn ejòle ó kele menian'n-mò. ²⁹ Zufu'n-mò mò be kan gelekí aníe'n kulo ke be kun Sɔlo. Ó sanlín ke ó kan yé Mún ejòle'n ó kele bé ó non bé be su yí bɔsɔ akpɔlɔwa. ³⁰ Mò anianman'n-mò tìlí ke Zufu'n-mò lé kpɔnnde Sɔlo be kun yí'n, be kó fa yí be kó hò Sezale kulo nín asu. Ebele, be kó man ó kó hò yí kulo Talisí.

³¹ Ehí anzin, Zude mán nun ó, Galile mán nun ó, ó non Samalí mán anun ó, Zufu'n-mò kó yaci yé Mún menian'n-mò

koun. Asɔnɔn mma'n-mɔ asitanlan nɔn anun, bɛ man yɛ Mɔn anyɔnnzɔ. Anɔn asɔnɔn'n lɛ jinlan yɛ ja nun, ɛsɛ anɔn Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n lɛ man ɔ tɛlɛ.

Pielɛ 'ba man Ene anwɔn sa

³² Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Pielɛ nanndɔ nun ɔ lɛ fofua yɛ Mɔn menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ kulo kulo'n-mɔ asɔ nɔn anwɔn. Cɔan kɔn, ɔ kɔ hɔ Lida menian diɛ'n-mɔ abɔsɔ efua. ³³ ɔ 'kɔ a ju a, anɔn bian kɔn a bubu ɔ la ɛbɛɛ sɔ, yɛ afɔɛ mɔcɔɛ ahi. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɛ Ene. ³⁴ Pielɛ kɔ han kɔ hele yɛ kɛ: "Ene, Zozi Kilisi a man wɔ nwɔn a sa. Yɛ ti, jasɔ nɔn yɛ wɔ ɛbɛɛ'n." ɛbɛlɛ ala, Ene kɔ jasɔ. ³⁵ Mɔ Lida kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ nɔn Saalon mgbofo nɔn anun diɛ'n-mɔ kwalaa tɛlɛ kɛ Ene anwɔn a sa'n, bɛ kɔ fa bɛ nwɔn bɛ kɔ man yɛ Mɔn Zozi.

Dɔlikasɛ ewuetinngɛ'n

³⁶ Anɔn balasua kɔn wɔ kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɛ Zope nɔn asɔ. Balasua sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɛ Tabita. ɔ ti yɛ Mɔn Zozi sɔanlan. Gelekɛ anɛ nɔn anun an, anɔn Tabita'n y'ɔ lɛ dunman Dɔlikasɛ, yɛ bɔ y'ɔ lɛ kɛ ɛnwɔnnzanɔn. Ehianfɔɛ'n-mɔ ɛbɔka ɔ nɔn menian ye ɛyɔlɛ y'ɔ ti Dɔlikasɛ junman ɔ. ³⁷ Tɛmɔn sɔ'n, anɔn Dɔlikasɛ ndɔ man akpɔlɛ yɛ ɔ wuli ɔ. Mɔ bɛ bialɛ yɛ yuelɛ'n, bɛ kɔ la yɛ awaa nɔn asɔ dabelɛ kɔn anun. ³⁸ Yɛ Mɔn menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Zope'n kɔ ti kɛ Pielɛ wɔ Lida kulo nɔn asɔ. Lida kɔsɔ nɔn Zope afian a nwa man. Bɛ kɔ sɔan menian nnyuan Pielɛ anwɔn ɛlɔ kɛ: "Sɛ wɔ sa kan yɛ ngalɛ nɔn an, ye 'sɛlɛ wɔ, bala yɛ nwɔn ɛwa ndɛ-ndɛ."

³⁹ Pielɛ tɛlɛ ngalɛ nɔn ala, ɔ nɔn bɛ bɛ kɔ hɔ. M'ɔ juli ɛlɔ'n, bɛ nɔn yɛ kɔ hɔ sua nɔn anun awaa nɔn asɔ ɛlɔ. Kunlannɔɛ mmalasua'n-mɔ kwalaaatin lɛ esuan bɛ kɔ a yɛ nwɔn ɛbɛlɛ. Mɛlɛ mɔ anɔn Dɔlikasɛ anyɔn wɔ sɔ'n, taladiɛ'n-mɔ m'ɔ kpali'n, bɛ kɔ fa bɛ kɔ hele Pielɛ. ⁴⁰ Pielɛ kɔ man bɛ kwalaa bɛ fi sua nɔn anun bɛ kɔ fite. ɔ kɔ kɔtɔ ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. M'ɔ yɔlɛ asɔnɔn yuelɛ'n, ɔ kɔ kaci yɛ nyɔn fuin nɔn anwɔn ɛlɔ, yɛ nwan: "Tabita, jasɔ!" Tabita kɔ tike tike yɛ nyɔn'n. M'ɔ nwunlin Pielɛ'n, ɔ kɔ tanlan asɔ. ⁴¹ Pielɛ kɔ sɔ yɛ sa ɔ kɔ bɔka yɛ kɔ man ɔ kɔ jasɔ. ɔ kɔ fɛlɛ yɛ Mɔn menian'n-mɔ ɔ nɔn kunlannɔɛ mmalasua'n-mɔ. ɔ 'fa Tabita keke bɛ a, Tabita a nyɔn wɔ sɔ. ⁴² Zope kulo nɔn asɔ ɛbɛlɛ menian'n-mɔ kwalaa kɔ nwun yɛ kɛ Tabita fi ewue nɔn ɔ'a tinngɛ. ɔ man bɛ dɔn bɛ lelɛ yɛ Mɔn bɛ lili. ⁴³ Pielɛ hyɛlɛ Zope ɛbɛlɛ kaan kpa. Anɔn ɔ ti bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɛ Simɔn, ɔ di naan kpolo junman.

10

Nyanmiansɔ bɔfɔɛ'n kɔn 'ba yɛ yɛ nwɔn keke Kɔɔneyɛ

¹ ɛhi, anɔn bian kɔn wɔ Sezale kulo nɔn asɔ ɛbɛlɛ. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɛ Kɔɔneyɛ. ɔ ti *Lɔmɔn kɔan mma'n-mɔ fâ'n mɔ bɛ fɛlɛ yɛ "Itali kɔan fâ" nɔn asɔ sahinlan. ² ɔ nɔn yɛ yɛ nɔn yɛ mma, bɛ

feli Nyanmian kpa, ese be su yi. O buka Zufu ehianfoe'n-mo kpa ese o yo asonun cian daa. ³ Cian kon eyua dae nsan, o ko nwun like kon ke elalie nun. O 'nian an, anin nyanmiansu bafue'n kon le wulu yi awulo ebele. O wulu a, yi nwan: "Koeneyi!"

⁴ Esulo ko han Koeneyi, yi nyin tua bafue'n. O ko bisa yi ke: "Ye Min, nzu ejole o?"

Bafue'n ko bua yi ke: "Wo asonun eyole'n non ebuka'n mo e buka ehianfoe'n-mo'n, Nyanmian a le a tu nun, yi lba a nvi man wo. ⁵ Yi ti, svan menian Zope kulo nun asu elo kikaala maan be ho ya bian'n mo li Simon mo be fele yi Piel'n maan o bala. ⁶ O ti bian kon awulo. Bian so'n, be fele yi Simon, o di naan kpolo junman. Yi awulo'n wo jenvie nun anvan."

⁷ Mo bafue'n mo wali hanlin ejole'n heleli yi'n holi'n, Koeneyi ko fele yi ngua'n-mo anun nnyuan o non nzalafu kon. Nzalafu so'n, o di junman Koeneyi asa nun. Yi nyin so Nyanmian kpa. ⁸ Koeneyi ko suso ejole nun asu o ko han yi kwalaa ko hele be, ye o svanlin be Zope o.

Piel 'ba nwun like kon ke elalie nun

⁹ Menian nsan'n la atunnun dede alie ko hun. Alie hunlin mo o 'ko senzejinlan'n ye anin be ka kaan be ju Zope o. Temon so'n, Piel ko fu sua'n mo b'a se yi ti su nun asu, o 'ko a yo asonun. ¹⁰ O 'ba yo so'n, anin ehoe le kun yi, o le kpönnde like di. Nan mele mo be 'ton like be man yi'n, o ko nwun like kon ke elalie nun. ¹¹ O 'nian an, anin anwunno nun a buke. Like'n ti ke tabli su etanlan kpili kpa. Be lile yi nvan nna nun anun, o fi anwunno o le ju asi. ¹² Naan ngacile ngacile, mo be ja ti nnan, mo be cwin be nwun asi non nnoman, be kwalaa be wo etanlan kpili so nun anun. ¹³ Anie kon ko se Piel ke: "Piel, jasu kun bie di!"

¹⁴ Mo Piel tili ejole so'n, yi nwan: "Cee, ye Min. O sanlin ke, like mo a tua ye ke nan ye di, o non mo efian a gua yi nwun'n, n nnili man bie le."

¹⁵ Anie'n ko han ko hele yi biekun ke: "Like mo Nyanmian ko han ke o ti kpa'n, n'e bu yi ke o ti man kpa."

¹⁶ Piel ko nwun like so'n fa nsan. Yi fa nsan nun asu, like'n ko fu ko ho anwunno.

¹⁷ Anin Piel le bisa yi nwun kosuan o ti elalie'n mo o'a hun nun abu. Temon so'n, anin menian'n-mo mo Koeneyi svanlin be'n kusu a bisa bisa dede b'a nwun Simon awulo'n b'a ju yi anvan nun ebele. ¹⁸ Be ko fele awulo nun anin svanlan'n kon be ko bisa yi ke: "Simon mo be fele yi Piel'n, asu ewa yo ti o?"

¹⁹ Anin Piel te jujunlin elalie'n mo hunlin nun anwan, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ko han ko hele yi ke: "Piel, nian, menian nsan le kpönnde wo. ²⁰ Yi ti, jasu nan e non be ho kikaala. O sanlin ke, min ye m'an svan be o."

²¹ Ehi, Pielì kò ju kò kpò menian sò'n-mò. Ò kò han kò hele bé ké: “Svanlan'n mò emò lé kpòndé yí'n y'ò le mín. Nan emò walì nzò eyòlé?”

²² Bè kò bua Pielì ké: “Sahinlan Kòneyi yê ò'a svan yé ò. Ò ti sesevùe svanlan, ò sv Nyanmian. Zufu'n-mò kùalaatin kulo yí ejòlé. Nyanmiansù bòfvè'n kòn a yi yí nwòn a hele yí. Bòfvè'n nwan Kòneyi mán bè féle wó nán ò tíe ejòlé'n mò é 'ba han kele yí'n.” ²³ Mò Pielì tili ngalié'n, ò kò man bè kò wòlò awulo ò kò sesie bé dabelé.

Pielì 'ba hò Kòneyi awulo

Bè lalì mò alíe hínlín'n, Pielì kò jasù ò nòn bé bè kò hò. Mò bè 'kò'n, Zope ebele anianman'n mmie-mò hòlì somanlín Pielì. Bè la atunnun dede alíe kò hín. ²⁴ Alíe hínlín mò bè 'ju Sezale'n, anin Kòneyi nòn yí nwòn amma nòn yí manngòn'n-mò m'ò tólì yí sa félelì bé'n, bè lé nwòndé bé. ²⁵ Mò Pielì 'ju ebele'n, Kòneyi kò jasù ò kò hò kò kpa yí atín. Ò kò tu kò tò Pielì aja nun ò kò bele yí nwòn asì ò kò sv yí. ²⁶ Pielì kò jasù yí ò kò han kò hele yí ké: “Jasù, n'è sv mín, nán mín kòsv, n dí kulo svanlan ké wó.”

²⁷ M'ò hanlín sò yuelì'n, ò nòn Kòneyi bè le ejòlé dede bè kò wòlò awulo. Ò 'ju ebele a, menian dòvò kpa a yia. ²⁸ Pielì kò han kò hele bé ké: “Emò sí ké Zufu'n-mò mala'n mman man yé atín ké ye nòn bé mò bè ti man Zufu'n sán nun ese ye wòlò bé awulo. Nan mín díe, Nyanmian a hele mín ké n nne man atín mìn mmun man svanlan'n bie nvuin mò bè ngò man yí nwòn, bie kpa mò bè kò yí nwòn ò. ²⁹ Ehika ati, ké emò félelì mín nín ala, m'an njonlín man ejòlé ngacile fíí, m'an a a. Afí Like'n mò yí tí yé emò a féle mín'n, emò hán maan n dí.”

³⁰ Kòneyi nwan: “Èné ti cian nsan, bè bòlì dòe nsan mò bè 'fa bè yò asònn'n, anin n wò mín awulo mún yò asònn. Ebele ala, svanlan kòn kò yi yí nwòn kò hele mín. Svanlan sò'n wula taladié fufue hyièin hyièin. ³¹ Yí nwan: ‘Kòneyi, Nyanmian a tie wó asònn eyòlé'n, ese yí lba a nvi man ebuka'n mò é bukà ehianfvè'n-mò'n. ³² Yí ti, svan menian Zope maan bè hó yía Simòv mò bè féle yí Pielì'n bála. Ò ti Simòv m'ò dí naan kpòlò junman nín awulo. Awulo sò'n wò jenvie nín anvan elò.’ ³³ Ebele ala, n gò yi menian ké bè hó yía wó. Mòafvè a a. Kíkaala díe mò yé kùalaa y'a yia ewa'n, Nyanmian anyunnun, ejòlé mò yé Mún a fa a wula wó nvan'n, kan nán ye le tie.”

³⁴ Ehi a, Pielì kò jasù kò svòsò ejòlé sv. Yí nwan: “Sian díe, m'an nwun yí yuein ké Nyanmian mgba man menian'n-mò nun. ³⁵ Svanlan bia ala m'ò fi mán ngacile anin m'ò felì Nyanmian, m'ò bu mán sese'n, Nyanmian kulo yí ejòlé. ³⁶ Nyanmian m'ò ti kulo menian'n-mò Amún'n, ò nanndì Zozi Kilisi asù ò'a bò Ejòlékpa'n m'ò man alvacié'n ò'a hele Izalayé amma'n-mò. ³⁷ Emò sí ejòlé'n m'ò walì'n, ò nòn ké ò kpínlín yòlì mò

Ejòlekpa ehi a tɔ a sanndi Zude mân nun anun'n. Galile mân nun anun yê yí kwalaa lili mɔan bɔli yí bu ɔ, meɛ mɔ anun Zɔan ɛ fefeɛ menian'n-mɔ ke be bála maan ɔ sɔnɔn bé'n. ³⁸ Emɔ si ke Nyanmian fali Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ɔ non tunmin ɔ manlin Zozi m'ɔ fi Nazaleti'n. Zozi kɔ kulo'n-mɔ asu. ɔ yɔ menian'n-mɔ ye, ɔ man bé kwalaa mɔ be wɔ Abɔnsanmun asa abɔ nun anwɔn sa. ɔ sanlin ke, anun Nyanmian li yí nzin.

³⁹ "Junman'n kwalaa mɔ ɔ'a li yí Zufu'n-mɔ mân nun anun non Zoluzalemɔn kulo nun asu'n, ye di yí nwɔn adanziɛ. B'a bubɔ yí kulɔwa sɔ b'a hun yí. ⁴⁰ Nan yí cian nsan nun asu, Nyanmian man ɔ fi ewue nun ɔ a tinngɛ. Nyanmian a man ɔ'a yi yí nwɔn ɔ'a hele. ⁴¹ Nyanmian a man ɔ'a nyi man yí nwɔn ɔ'a ngele man bagua'n. Nan ɔ'a man ɔ'a yi yí nwɔn ɔ'a hele yé mɔ ɔ lili mɔa fali yé ke adanziɛ'n. Mɔ Nyanmian man ɔ fi ewue nun tinngeli'n, ye non yí a tɔ asa. ⁴² ɔ a han ɔ'a hele yé ke ye bɔ Ejòlekpa'n ye héle menian'n-mɔ, eɛ ye lí adanziɛ ke yí Zozi yê Nyanmian a sie yí ngɔan mma non ewue mma ndɛɛbuafɔɛ ɔ. ⁴³ Mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kwalaa hanlin yí ejòle ke, sɔanlan biala m'ɔ kɔ le yí kɔ li'n, yí dunman nun, sɔanlan sɔ'n nyan eɛ face."

Bé mɔ be ti man Zufu'n 'ba nyan Nyanmian Wawɛ'n

⁴⁴ Anun Pielɛ anɔan wɔ sɔ ɔ tɛ kan ejòle'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ a kɔ wɔlɔ bé kwalaa mɔ be ɛ tie ejòle'n mɔ Pielɛ ɛ kan nun anun. ⁴⁵ Ejòle'n kɔ sin Zufu'n-mɔ mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɔn mɔ be walɔ sɔmanlin Pielɛ nun anwɔn. ɔ sanlin ke Nyanmian a fa yí Wawɛ Nwannzan-nwannzan nun a man bé mɔ be ti man Zufu'n kɔsu. ⁴⁶ Afi be 'tie a, anun menian sɔ'n-mɔ ɛ kan anɛ ngacile ngacile be yi Nyanmian Kpili ayɛ.

Ehi a, Pielɛ nwan: ⁴⁷ "Menian ehi-mɔ mɔ b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ke yé'n, asu sɔanlan kwalaa totua bé ke nán be sɔnɔn ɔ?" ⁴⁸ Pielɛ kɔ man atɔn ke be sɔnɔn bé wɔ Zozi Kilisi dunman nun. Mɔ be sɔnɔnlin bé yueli'n, be kɔ seɛ Pielɛ ke ɔ lí kɔ yɔ ɛlenyuan kɔn bé nwɔn ebeɛ.

11

Pielɛ 'ba bɔ yí junman nun anun amanniɛ

¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, mmɔfɔɛ'n-mɔ non anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mân nun anun'n kɔ ti ke bé mɔ be ti man Zufu'n, bé kɔsu b'a ɛ Nyanmian Anɔan Ejòle'n b'a li. ² Nan mɔ Pielɛ salɔ walɔ Zoluzalemɔn'n, Zufu'n-mɔ mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɔn'n kɔ tu yí nyunnun. ³ Bé nwan: "A wɔlɔ menian mɔ be ti man Zufu nun awulo, eɛ ɛ non bé a didi!"

⁴ Ehi a, Pielɛ kɔ sɔsɔ ejòle sɔ ɔ kɔ hehele bé nun ke ejòle'n kpɔnlin yɔli'n. Yí nwan: ⁵ "Anun n wɔ Zope kulo nun asu ebeɛ. Eɛhɔn kɔn, meɛ mɔ mɔn 'yɔ asɔnɔn'n, n gɔ nwun like kɔn ke elalɛ nun. Like'n mɔ n nwunlin yi'n ti ke tɔbili sɔ etanlan kpili kpa. Be lile

yí nwan nnan nun anun, ɔ fi anwunno anin ɔ le ju ba mín nwɔn ebele. ⁶Mín 'nian etanlan nun anun an, n gɔ nwun naan ngacile ngacile'n-mɔ kɔalaatin m'ɔ ti yé cilie'n. Bé mɔ bé ja ti nnan, bé mɔ be cɔin bé nwɔn asi ɔ non nnonman'n-mɔ. ⁷Mín 'tie a, anin anie kɔn le kan kele mín ke: 'Pielɩ, jasɔ kun bie di!'

⁸"Mɔ n dilɩ yí sɔ'n, nán m'an se ke: 'Cee, yé Mún! ɔ sanlɩn ke like mɔ a tua ke nán ye di anaan efian a gua yí nwɔn'n, n nili man bie lé.'

⁹"Ese anie'n fi anwunno ɔ kɔ te biekun. Yí nwan: 'Like mɔ Nyanmian nwan ɔ ti kpa'n, n'e bu yí ke ɔ ti man kpa.' ¹⁰Like'n kɔ yɔ sɔ dede fâ nsan yê ɔ salɩ fɔli anwunno ɔ.

¹¹"Temɔn sɔ kɔnmgba'n, menian nsan kɔ a kɔ jinlan awulo'n mɔ anin n wɔ nun ebele nun anwan nun. Be fi Sezale. B'a swan bé ke b'a a yia mín. ¹²Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ han kɔ hele mín ke nán man mún hyɔhyɔin mín bu asi, nán mún non bé hó. Anianman nsian ehi mɔ emɔ nwun bé ewa'n, be hɔli somanlɩn mín Sezale. Mún non bé yê ye wɔlɔli bian nun awulo nun anun ɔ. ¹³Mɔ ye wɔlɔli yí awulo nun anun'n, Kɔneyɩ kɔ han ke ɔ kpɩnɩn yɔli mɔ nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn yili yí nwɔn heleli yí yí sua nun anun. Bɔfɔe sɔ'n hanlɩn heleli yí ke: 'Yɩ swanlan maan ɔ hó yía Simɔn mɔ be fele yí Pielɩ Zope elɔ bála. ¹⁴Ejɔle mɔ e non wɔ afilie'n, emɔ tie a, be 'nyan bé ti'n, ɔ 'ba han kele wɔ.'

¹⁵"N juli ebele mɔ mún 'kan ejɔle nun ala, be kɔ nyan Wawe Nwannzan-nwannzan'n ke yé kɔsɔ ye nyanlɩn yí ngelemɔ nun'n. ¹⁶M'ɔ yɔli sɔ'n, nán mín ti a kacɩ ejɔle'n mɔ yé Mún hanlɩn'n. Yí nwan: 'Zɔan a sɔnin menian'n-mɔ asue nun, nán emɔ die, Nyanmian Wawe Nwannzan-nwannzan'n yê be 'fa be sɔnin emɔ ɔ.' ¹⁷Acɛdie'n mɔ Nyanmian a fa a man yé mɔ y'a le yé Mún Zozi Kilisi y'a li'n, acɛdie kɔnmgba sɔ'n yê ɔ'a fa ɔ'a man bé kɔsɔ bé ɔ. Anin n di mín die se mɔ mún non Nyanmian ye 'cɔin yí bɔsɔ mannzɔan ɔ?'

¹⁸Mɔ be tilɩ ejɔle'n swa'n, be kɔ muan bé nwan be kɔ yɩ Nyanmian aye. Bé nwan: "ɔ ti ananhɔle, Nyanmian a man bé mɔ be ti man Zufɔ'n kɔsɔ atɩn ke be káci bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán yí be nyán ngwan."

Antiɔsɔ asɔnin'n

¹⁹Ehi, mele mɔ be 'kele yé Mún menian'n-mɔ ahɔlɔwa mɔ be hunlɩn Etienn'n, asɔnin mma'n-mɔ bɔli asanndie. Mmie-mɔ bɔli bé ti Feninsi non Sipɔlɔ mân nun. Mmie-mɔ kɔsɔ hɔli kulo'n mɔ be fele yí Antiɔsɔ nun asɔ. Zufɔ'n-mɔ ala yê anin be kan Nyanmian Anwan Ejɔle'n be kele bé ɔ. ²⁰Nan kɔsɔ, yé Mún menian'n mmie-mɔ fi Sipɔlɔ non Silenn be kɔ hɔ Antiɔsɔ. Mɔ be juli ebele'n, be kɔ bɔ yé Mún Zozi Ejɔlekpa'n be kɔ hele bé mɔ be ti man Zufɔ'n. ²¹Yé Mún kɔ fa yí sa kpa'n kɔ sie bé sɔ. Menian dɔn kpa kɔ le Ejɔlekpa'n bɔ kɔ li be kɔ fa bé nwɔn be kɔ man yé Mún.

²² Mɔ Zoluzalemɔn asɔnɔn nɔn anɔn menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n, be kɔ sɔan Baanabasɔ Antiɔsɔ elɔ. ²³ Baanabasɔ hɔli juli elɔ m'ɔ nwunlin junman'n mɔ Nyanmɔian a li yɔ ebele'n, ɔ lili yɔ nwɔn fe. ɔ kɔ wowula anianman'n-mɔ kwalaa anwɔnsele ke be fá bé ahɔnlɔn'n kwalaaatin be sɔ yé Mɔn. ²⁴ Baanabasɔ tɔ sɔanlan kpa, ɔ le dedi eɛe Wawe Nwanzan-nwanzan'n wɔ yɔ nun kpa. Ehi ati, menian dɔɔn kpa falɔ bé nwɔn be manlɔn yé Mɔn.

²⁵ Ehi anzin, Baanabasɔ hɔli Sɔlv efa Talɔsɔ. ²⁶ M'ɔ tɔli Sɔlv'n, ɔ nɔn yɔ kɔ a Antiɔsɔ be kɔ li ebele afɔe kɔkɔle kɔn, be kɔ li junman asɔnɔn sɔ nɔn anɔn. Be kɔ hehele menian dɔɔn kpa ninngɛ. Antiɔsɔ ebele yé be lili mɔa be feleli yé Mɔn menian'n-mɔ “Kilisi amma” ɔ.

²⁷ Temɔn sɔ'n, yé Mɔn mgbɔmanfɔe mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn be kɔ a Antiɔsɔ. ²⁸ Mgbɔmanfɔe sɔ'n, bé nunhan kɔn li Agabisi. Agabisi kɔ jasɔ, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ man ɔ kɔ han ke ɔ ngɔ hye man, ehɔe kpili kpa 'ba kpɔn asɔe'n lika kwalaaatin. Ejɔle sɔ'n kpɔnlɔn sɔ mele mɔ anɔn Kulodɔ tɔ *Lɔmɔn belemgbɔn kpain'n. ²⁹ Mɔ yé Mɔn menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n be fualɔ ke sɔanlan kɔn biala like mɔ yɔ sa kɔ tɔ yɔ'n, ɔ fá bála maan be fá be nwán anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mân nɔn anɔn elɔ'n. ³⁰ Be kɔ yɔ yɔ sakpa. Be kɔ yɔ Baanabasɔ nɔn Sɔlv ke be fá acɛdiɛ sɔ'n-mɔ, be hó fá mân Zude mân nɔn anɔn elɔ asɔnɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ.

12

Belemgbɔn Elɔdi Agilipa 'ba man be tɔ Pɔli fiadi

¹ Ehi, mele mɔ Baanabasɔ nɔn Sɔlv be juli Zoluzalemɔn ebele'n, belemgbɔn *Elɔdi kɔ bɔ yɔ bu ɔ kɔ hele asɔnɔn mma'n mmie-mɔ ahɔlɔwa. ² ɔ kɔ man be kɔ fa dadɔe be kɔ hun Zɔan anianman bian Zɔaki. ³ Kemɔ Elɔdi nɔan an, yɔ nyɔliɛ sɔ'n yɔ Zufɔ'n-mɔ enyunnɔn'n, ɔ kɔ man be kɔ hyɔ Pɔli. Zufɔ'n-mɔ fetɔ'n mɔ be 'di a, be nni man kpaɔn'n mɔ fali ayile wɔ nun'n temɔn sɔ'n yé be hyɔli yɔ ɔ. ⁴ Mɔ be hyɔli Pɔli yueli'n, Elɔdi kɔ man be kɔ tɔ yɔ fiadi. ɔ kɔ fa yɔ kɔ wula nzalafɔ fatule nɔan asa nɔn. Fatule kɔn biala, nzalafɔ nɔan yé be wɔ nun ɔ. Anɔn Elɔdi le nwɔnnde ke be di Pakɔ fetɔ'n yue a, yé ɔ 'fa Pɔli fite bagua nɔn anyunnun ɔ bua yɔ ndeɛ ɔ.

Nyanmɔian 'ba le Pɔli fi belemgbɔn Elɔdi asa nɔn

⁵ Anɔn Pɔli la fiadi sua nɔn anɔn, nan asɔnɔn mma'n-mɔ kɔ sele Pɔli ati nzele m'ɔ sɔ ebɔe.

⁶ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, alɔe cɔn an, anɔn Elɔdi le bua Pɔli ndeɛ. Be kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan be kɔ cɔci Pɔli, ɔ la nzalafɔ nnyuan afian ɔ le dafi. Nzalafɔe'n-mɔ mɔ be sisa fiadi sua'n jijin anɔan nɔn anyunnun ebele. ⁷ Ebele ala, yé Mɔn bɔfɔe'n kɔn kɔ fite. Lɔka mɔ Pɔli la'n kɔ ta yuein ke kanlanɔe. Nyanmɔiansɔ bɔfɔe'n kɔ

kpusu kpusu Pielɩ ɔ kɔ tinngɛ yí. Yí nwan: “Pielɩ, kan wɔ́ nwɔ́n jasɔ!” Yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ́ kɔ foti kɔ gua.

⁸ Bɔfɔe'n nwan: “Fa wɔ́ beletɩ'n cɩ wɔ́ nwɔ́n sɩ nán wowula wɔ́ mgbabɔa'n.” Pielɩ kɔ jasɔ ɔ kɔ fa yí beletɩ'n kɔ hyɩ yí nwɔ́n sɩ ɔ kɔ wowula yí mgbabɔa'n. Bɔfɔe'n nwan: “Wula wɔ́ taladiɛ kpili'n nán si mín sɩ.” ⁹ Pielɩ si bɔfɔe'n sɩ ɔ fi fiadi sua nɩn anun ɔ kɔ fite. Yí ajɔnlɩn nɩn an, anɩn elaliɛ yê ɔ lɛ cɩn ɔ. Afi ɔ nwunlɩn man nɩn kɛ bɔfɔe'n yê ɔ lɛ di junman sɔ'n sakpa ɔ. ¹⁰ Ɔ nɔn bɔfɔe'n, bɛ kɔ san alimɔa nzalafɔ fatule nɩn anwɔ́n, bɛ kɔ san m'ɔ tian yí nnyuan'n kɔsɔ anwɔ́n. Bɛ kɔ tɔ bulalɛ anɔan'n mɔ bɛ tɔ yí a, anɩn bɛ lɛ wɔ́lɔ kulo nɩn anun'n. Anɔan sɔ nɩn angɔnmɩn kɔ tike bé nyunnun ebele. Bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ sɩn gota kɩn asɔ, bɔfɔe'n kɔ yaci Pielɩ ebele ɔ kɔ nwanɩyan.

¹¹ Afi m'ɔ yɔli sɔ'n, bele mɔ Pielɩ a nwun nɩn ɔ. Yí nwan: “Sɩan diɛ, m'an nwun yí yuein. Yé Mɩn a sɔan yí bɔfɔe'n kɛ ɔ bála a le mín fi Elɔdi asa nɩn ɔ nɔn ete'n kɔalaa mɔ Zufɔ'n-mɔ́ susu mín'n.” ¹² M'ɔ jɔnlɩnlɩn dede m'ɔ tili ejɔle nɩn abɔ'n, ɔ kɔ bɔ yí ti Zɔan mɔ bɛ fele yí Maaki nɩn anin Mali awulo elɔ. Ɔ 'kɔ a ju a, menian dɔɔn kpa a yia ebele bɛ le yɔ asɔnɩn. ¹³ Pielɩ kɔ bɔ anɔan'n. Afanɩan balasua kɩn, bɛ fele yí Lodi, ɔ kɔ hɔ anɔan nɩn etike. ¹⁴ Mɔ Lodi tili Pielɩ anɩn'n, ɔ kɔ li yí nwɔ́n fɛ nan kɔsɔ ɔ ngɔ tike man anɔan'n. Ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ bɔ amannɩ awulo kunnun elɔ kɛ Pielɩ y'ɔ le bɔ anɔan nɩn ɔ.

¹⁵ M'ɔ bɔli amannɩ sɔ'n, bé nwan: “Se kɛ ɛ le se!”

Anɩn Lodi lɛ kan fua sɩ kɛ: “Sakpa, Pielɩ y'ɔ le bɔ anɔan nɩn ɔ.”

Bé nwan: “Se kɛ yí bɔfɔe'n yê ɔ'a yí yí nwun ɔ'a hele yí ɔ.”

¹⁶ Mɔ bɛ 'kikan ehi'n, anɩn Pielɩ tɛ jin anɔan nɩn anzin ɔ tɛ bɔ. Bɛ 'tike anɔan nɩn an, Pielɩ jin. Ejɔle'n kɔ sin bé nwɔ́n. ¹⁷ Pielɩ kɔ bɔbɔ bé kɛ bɛ múan bé nɔan. Kɛ ɔ kpɩnlɩn yɔli mɔ yê Mɩn yɩli yí fi fiadi sua nɩn anun'n, ɔ kɔ sɔsɔ sɩ ɔ kɔ han kɔ hele bé. Eɛe yí nwan: “E mɔ hán ejɔle sɔ'n bɛ hele Zɔaki nɔn anianman'n-mɔ́.” M'ɔ hanlɩn sɔ'n, ɔ fiteli ɔ bɔli yí ti lika fɔfɔle.

¹⁸ Ɔ wɔ́ ebele dede alíe kɔ hɩn. Nzalafɔ'n-mɔ́ kpɔ́ndɛ Pielɩ a, bɛ nwun Pielɩ nɩn. Bé nyɩn kɔ bɔlɔ. ¹⁹ Elɔdi kɔ man bɛ kɔ hɔ yí ekpɔ́ndɛ. Bɛ kɔ kpɔ́ndɛ yí dede ɔ tɩ man mɔ bɛ le nwun yí ɔ. Ehi a, Elɔdi kɔ man bɛ kɔ bisa bisa nzalafɔ sɔ'n-mɔ́ kosuan. Yí bɛ-yue-asíe, Elɔdi manlɩn atɩn kɛ bɛ hún bé.

Kɛ ɔ kpɩnlɩn yɔli mɔ belemgbin Elɔdi wuli'n

Ehi anzin, Elɔdi fi Zude mân nɩn ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Sezale kaan. ²⁰ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn Elɔdi a fɛ Tii nɔn Sidɔn amma'n-mɔ́ anwɔ́n eya kpa. Ehi ka ati, bɛ kɔ nwun Elɔdi menian'n-mɔ́ mɔ bɛ di yí sua nɩn anun junman nɩn asɔ kpain nɩn anwɔ́n bɛ nɔn yí kɔ tila amanngɔan. Bian sɔ'n, bɛ fele yí Balasitusi. Bé nɔan kɔ se bé nwɔ́n, bɛ kɔ a kɔ tɔ Elɔdi. Bɛ kɔ sɩn Balasitusi asɔ bɛ kɔ fa bɛ kɔ tɔ Elɔdi anyunnun kɛ bɛ kulo kɛ bɛ sesie bé afian. Ɔ sanlɩn kɛ, Elɔdi mân'n y'ɔ man bɛ didi ɔ.

²¹ Bε kə hele bé nʷɔn cian. Mə cian sɔ'n juli'n, Elɔdɪ kə wula yí belemgbin taladi'e'n ɔ kə tanlan yí bia nun asu. ɔ kə han ejɔle dede yí nʷan kə tɔ. ²² Menian'n-mə kə bə bé sa nun. Bé nwan: "Nyanmian yê ɔ'a juɔ ɔ, nán nan kulo sʷanlan ɔ!" ²³ Tɛmɔn sɔ'n, yé Mɪn bəfue'n kʷn kə yí ewue kə tʷ Elɔdɪ anwɔn. ɔ sanlɪn kɛ, Elɔdɪ a man b'a sʷ yí kɛ be sʷ Nyanmian'n. Ngakɔba kə li Elɔdɪ bɛ kə hun yí.

²⁴ Ehi nʷn ehi a, anɪn Nyanmian Anʷan Ejɔle'n lɛ tɛlɛ, menian dʷɔn lɛ fa bé nʷɔn bɛ man yé Mɪn. ²⁵ Baanabasɪ nʷn Sɔlv diɛ, mə bɛ nʷn anwan'n walɪ Zoluzalemɔn yueli'n, bɛ kə sa bɛ kə hɔ Antiɔsʷ. Mə bɛ 'kɔ'n, bɛ nʷn Zʷan mə bɛ fɛlɛ yí Maaki'n yê ɔ hɔli ɔ.

13

Nyanmian Wawɛ'n 'ba sʷan Baanabasɪ nʷn Sɔlv

¹ Ehi, anɪn mgbɔmanfue nʷn ngehelefue wɔ Antiɔsʷ asɔnɪn nɪn anɪn. E nʷun bé: Baanabasɪ, Simeʷn mə bɛ fɛlɛ yí Bíle, Lusiyusi m'ɔ fi Silɛnɪn'n, Manahɛnɪn mə bɛ talɪ yí nʷn belemgbin Elɔdɪ lɪka kʷn'n yê Sɔlv. ² Elɛhɔn kʷn, anɪn bɛ lɛ cɪ eɬɔɛ bɛ yɔ asɔnɪn. Ehi a, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kə han kə hele bé kɛ: "Eɬmɔ sie Baanabasɪ nʷn Sɔlv ahanmian maan bɛ lí junman'n mə yí ti yê m'an fɛlɛ bé'n." ³ Mə Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n hanlɪn sɔ, mə bɛ hyɪli eɬɔɛ bɛ yɔli asɔnɪn, mə bɛ 'ba yue'n, bɛ kə fa bé sa bɛ kə fua Baanabasɪ nʷn Sɔlv anwɔn, bɛ kə seɛ Nyanmian bɛ kə man bé bɛ kə yaci bé maan bɛ kə hɔ.

Baanabasɪ nʷn Sɔlv 'ba hɔ Sipɔlv mɔn nʷn

⁴ Ehi, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kə sʷan Baanabasɪ nʷn Sɔlv. Bɛ kə ju Selesi kulo nʷn asu. Bɛ kə fa meli ebeɛ bɛ kə hɔ Sipɔlv mɔn'n m'ɔ wɔ asue afian nɪn anɪn. ⁵ Mɛlɛ mə bɛ juli kulo'n mə bɛ fɛlɛ yí Salaminnin nʷn asu'n, bɛ kə han Nyanmian Anʷan Ejɔle'n Zufʷn-mə asɔnɪn sua'n-mə anɪn. Mə Baanabasɪ nʷn Sɔlv bɛ 'kɔ'n, bɛ nʷn Zʷan mə bɛ fɛlɛ yí Maaki'n y'ɔ hɔli ɔ. ɔ ti bé bukafue.

⁶ Eɛɛ bɛ fi Salaminnin ebeɛ, bɛ kə kpɛ asue afian kpɔlɛ sɔ'n dede bɛ kə ju kulo'n mə bɛ fɛlɛ yí Pafɔsʷ nʷn asu. Bɛ tʷli Zufʷ bian kʷn ebeɛ. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí Bâ-Zozi. ɔ yí jiliwa eɛɛ ɔ bu yí nʷn kɛ ɔ ti Nyanmian kpɔmanfue. ⁷ Anɪn Bâ-Zozi sɔ'n wɔ bian m'ɔ sie Sipɔlv mɔn nʷn anwɔn ebeɛ. Bɛ fɛlɛ bian sɔ'n Sɛɛzusu Polusu. ɔ ti ngelefue. ɔ kə man bɛ kə fɛlɛ Baanabasɪ nʷn Sɔlv, ɔ sanlɪn kɛ ɔ kulo kɛ ɔ tie Nyanmian Anʷan Ejɔle'n. ⁸ Mə Sɛɛzusu Polusu man bɛ fɛleli bé'n, Bâ-Zozi mə geleki anɛ nɪn anɪn bɛ fɛlɛ yí Elimasɪ mə yí bu y'ɔ le kɛ sʷanlan m'ɔ yí jiliwa, ɔ kə totua Baanabasɪ nʷn Sɔlv atɪn, eɛɛ ɔ kə han kə hele kpain'n kɛ n'ɔ de Nyanmian Anʷan Ejɔle'n di. ⁹ Ehi a, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kə jinlan Sɔlv mə eɛɛ bɛ fɛlɛ yí Pɔlv nʷn anzin. ɔ kə

tu yí nyin kɔ gua Elimasi anwɔn. yí nwan: ¹⁰ “Apoo ati anun ete swanlan, Abɔnsanmɔn awa, m'ɔ kpɔ like kwalaa m'ɔ ti kpa, cian benin yê Nyanmian ninngɛ m'ɔ kɔ sesie'n ε 'yaci yí εσεσι ɔ. ¹¹ Kikaala diε, nwun yí kε yé Mɔn 'ba fin wó like. Wó nyin'n 'ba sin meλε kaan sua, ε ngɔ nwun man senze'n kún.”

Ebele ala, Elimasi anyin'n kɔ sin ɔ kɔ ha awosin nun. Anin ɔ le tutu yí sa ɔ kpɔnnde swanlan ɔ sɔ yí sa maan ɔ di yí taataa. ¹² Mɔ kɔnmanna'n nwunlin yí sɔ'n, ejɔle'n sinlin yí nwɔn. ɔ kɔ le yé Mɔn Anwan Ejɔle'n kɔ li.

Pizidi Antioṣu kulo nun asu

¹³ Ehi anzin, Pɔlu nɔn yí manngɔn'n-mɔ be kɔ fu meli nun Pafɔsu ebele. Be kɔ bɔ bé ti Panfili mân nun anun. Be kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yí Pelizu nun asu. Zwan Maaki kɔ yaci bé ebele ɔ kɔ sa yí nzin Zoluzalemɔn. ¹⁴ Pɔlu nɔn Baanabasi be kɔ fa atin'n bé nwan y'ɔ le Antioṣu m'ɔ wɔ Pizidi mân nun'n. Enwɔnmian ele cian'n, be kɔ wɔlu Zufu'n-mɔ asɔnin sua nun anun be kɔ tetanlan asi. ¹⁵ Asɔnin eyɔle nun anun, menian kɔ kɔnnga Moyizi mala kalata'n nɔn mgbɔmanfue'n-mɔ diε'n. Mɔ be kɔnngali yueli'n, asɔnin nun asu mgbain'n-mɔ man be hanlin be heleli Pɔlu nɔn Baanabasi ke: “Anianman mmelenzua-mɔ, se emɔ le ejɔle be kan be wowula bé mɔ b'a yia ewa nun anwɔnsele a, atin wɔ nun.”

¹⁶ Mɔ mgbain'n-mɔ hanlin sɔ'n, Pɔlu kɔ jasɔ, ɔ kɔ tu yí sa ɔ kɔ bubu bé, yí nwan: “Izalaye amma ɔ nɔn emɔ mɔ emɔ anyin sɔ Nyanmian be su yí'n, emɔ tíε. ¹⁷ Izalaye amma'n-mɔ Nyanmian nun a fele yé nan-mɔ. ɔ a man b'a li ata bé nwɔn a sun meλε mɔ anin be ti nyɔfue Ezipiti mân nun anun elo'n. Ehi anzin, tunmin su, Nyanmian a yí bé fi Ezipiti mân nun anun. ¹⁸ Meλε mɔ anin be nanndi ewâ nun anun'n, Nyanmian guali bé nwan alie kɔ yɔ afue abulanan. ¹⁹ Nyanmian kɔ bɔ mân nsu abusɔ Kanaân mân nun anun ɔ kɔ fa bé lika'n kɔ man yé nan-mɔ ke bé ajâ like. ²⁰ Afue kɔ yɔ eya nnan abulanun kɔ sin.

“Ehi anzin, bé mɔ be di ejɔle'n buli mân'n dede ɔ juli kpɔmanfue Samie meλε su. ²¹ Samie meλε su, bé nwan be kulo ke be nyan belemgbin maan ɔ sie bé. Nyanmian kɔ sie Kisi awa Sayuli m'ɔ fi Bɔnnzɔamɔn afilie nun anun'n belemgbin kɔ man bé. Sayuli lili belemgbin afue abulanan. ²² Mɔ Nyanmian tuli yí'n y'ɔ sieh Davidi belemgbin ɔ. Nyanmian lili Davidi anwɔn adanzie ke: *M'an nwun yí kε Jese awa Davidi ti mín ahɔnlin nun swanlan. Like kwalaa mɔ min kulo'n yê ɔ 'yɔ ɔ.*

²³ “Davidi abusɔ swanlan kɔn y'ɔ le Zozi. Nyanmian a sie Zozi ke Izalaye mân nun ati Ngɔvandefue. ɔ sanlin ke Nyanmian bɔli anɔhɔba sɔ'n. ²⁴ Asannan nán Zozi a a'n, Zwan hanlin heleli Izalaye mân bɔndin'n ke be káci bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán Nyanmian maan ɔ sɔnin bé. ²⁵ Mɔ Zwan 'kɔ yí ayueliε'n, ɔ

kɔ bisa menian'n-mɔ kɛ: 'Emɔ nwan: nwan sɔanlan dɛ y'ɔ le mɪn? Sɔanlan'n mɔ emɔ le nwɔnndɛ yɪ'n, nɔn yɪ y'ɔ le mɪn! Nan emɔ tɪe, sɔanlan kɔn fi mɪn nzin ɔ le ba, mɪn nze nvata man kɛ mɪn nyannji yɪ ja mgbabɔva nyanman'n.'

²⁶ "Anianman mmelenzua, emɔ mɔ be ti Abalahamɔn abɔsɔ menian, ɔ nɔn emɔ mɔ emɔ ti man Zufɔ kɔsɔ emɔ anyɪn sɔ Nyanmɪan be sɔ yɪ'n, yɛ dunman nun ati yɛ bɛ ti ele ngalie ehu a a ɔ. ²⁷ Afi, Zoluzalemɔn amma'n-mɔ nɔn bɛ mgbain'n-mɔ, b'a mmu man Zozi sɔanlan. Eɛe ejɔle mɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ heheli mɔ enwɔnmɪan ele biala be kɪnnga'n, b'a ndɪ man yɪ bɔ. Nan bɛ dɛ, b'a man b'a hun Zozi. B'a man ejɔle'n mɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɪn nɪn a kpɪn sɔ. ²⁸ Be si Pilatɪ sɔ kɛ ɔ mɔn be hɪn yɪ. Kɔsɔ b'a ngɔala b'a ngele man kɛ like sɔa ati yɛ yɛ nwan bɛ hɪn yɪ ɔ. ²⁹ Mɔ Zozi anwɔn ejɔle'n kwalaa m'ɔ wɔ Ehele Ejɔle nɪn anun'n kpɪnlɪn sɔ'n, be kɔ yɪ yɪ fi kolɔwa nɪn asɔ be kɔ hɔ kɔ sie yɪ. ³⁰ Nan Nyanmɪan man ɔ fi ewue nun ɔ'a tɪnge. ³¹ Mɔ Zozi fi ewue nun tɪngeli'n, ɔ yɪlɪ yɪ nwɔn cɪan kɔ yɔ nyɛ nyɛ ɔ heheli bɛ mɔ be nɔn yɪ nanndɪlɪ'n, ɔ bɔ yɪ bɔ Galile mɔn nɪn anun ɔ kɔ ju Zoluzalemɔn. Menian sɔ'n-mɔ, bɛ yɛ sɪan dɛ, be le di adanzɛ be kan yɪ ejɔle'n be kele Izalayɛ mɔn nɪn ɔ.

³² "Yɛ muonun yɛ le bɔ Ejɔlekpa sɔ'n yɛ kele emɔ. ɔ ti like mɔ Nyanmɪan falɪ bɔlɪ yɛ nan-mɔ anɔhɔba ɔ. ³³ Nyanmɪan a man anɔhɔba sɔ nɪn a kpɪn sɔ a man yɛ mɔ ye ti yɛ nan-mɔ abɔsɔ menian'n. ɔ sanlɪn kɛ, ɔ'a man Zozi fi ewue nun a tɪnge kɛ be kpɪnlɪn be heheli yɪ wɔ Izalayɛ ejue etɔe kalata nɪn ati nnyuan nɪn anun'n kɛ:

E ti mɪn Wa,

ene m'ɔ kɔ'n, n di wɔ Si.

³⁴ "Nyanmɪan hanlɪn kɛ ɔ 'man ɔ fi ewue nun tɪnge, ɔ 'man ɔ nwu man kɔn. E 'nwun kɛ ɔ kpɪnlɪn hanlɪn yɪ'n:

Anwɔntɛ nyɪla mgbakpa'n

*mɔ n valɪ m mɔlɪ *Davidi anɔhɔba'n*

yɛ mɪn 'fa mɪn man emɔ ɔ.

³⁵ Ehɪka ati, lɪka kɔn biekun yɪ nwan:

E ngɔ man man atɪn

maan wɔ anwɔntɛ sɔanlan'n

ngɔ kpɔlɔ man sɛka nɪn anun.

³⁶ "Mele mɔ anɪn belemgbɪn Davidi tɛ ti asɪ'n, like mɔ Nyanmɪan bisalɪ yɪ kɛ ɔ yɔ'n, ɔ yɔlɪ. Davidi a wu, b'a sie yɪ lɪka mɔ be sielɪ yɪ nan-mɔ'n, ɔ'a kpɔlɔ. ³⁷ Nan sɔanlan'n mɔ Nyanmɪan a man ɔ fi ewue nun ɔ a tɪnge'n, ɔ'a mgbɔlɔ man.

³⁸ "Anianman mmelenzua-mɔ, emɔ nwɪn yɪ kɛ Zozi dunman nun yɛ emɔ kwalaa kɛ be nyan etɛ face ɔ. ³⁹ Sɔanlan biala m'ɔ de yɪ dɪ'n, ɔ nyan yɪ ti fi yɪ nyɔlɛ etɛ'n-mɔ kwalaa mɔ Moyizɪ mala nɪn a ngɔala a nne man emɔ'n fi nun fite. ⁴⁰ Emɔ nɪan bɛ

nwɔn kpa, nán ejòlè'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlin nɔn a nga man emɔ anwɔn. Afi, bé nwan:

41 Atubenwɔn mma,

emɔ nian maan ɔ sín bé nwɔn,

ɔ sanlin ke emɔ dié a yue.

Emɔ mɛlé sɔ, mɔn 'ba yɔ like kɔn.

Sé sɔnlan kan like sɔ nɔn anwɔn ejòlè kele emɔ a,

emɔ ngɔ le ngɔ li man."

⁴² Mɔ Pɔlv anwan tɔli mɔ bé fi asɔnɔn bé fiteli'n, bé kɔ han bé kɔ hele Pɔlv nɔn Baanabasɔ ke bé sá bé bála enwɔnmian ele cian fɔfòlè nán bé hán ejòlè sɔ'n biegun. ⁴³ Mɔ bé sanndilɔ'n, Zufu'n-mɔ dɔvɔn nɔn bé mɔ bé tɔ man Zufu nan kɔsɔ bé kɔ Zufu'n-mɔ asɔnɔn'n bie'n, bé kɔ fa bé nwɔn bé kɔ bɔ Pɔlv nɔn Baanabasɔ bé nɔn bé kɔ jɔjɔ. Pɔlv nɔn Baanabasɔ bé kɔ bɔtɔ bé ké Zozi anwɔn Ejòlekpa'n mɔ b'a ti'n, bé tíla nɔn kpa.

⁴⁴ Mɔ enwɔnmian ele cian'n mɔ bé heheli'n juli'n, yé Mɔn Anwan Ejòlè nɔn etie ati, kulo bɔndɔn'n kɔ yia. ⁴⁵ Mɔ Zufu'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, bé kɔ fa Pɔlv nɔn Baanabasɔ anwɔn ekpɔ. Ejòlè'n mɔ Pɔlv lé kan'n, anɔn bé lé bɔ bé yɔ bé kpe yí nɔvɔba. ⁴⁶ Pɔlv nɔn Baanabasɔ kɔ nyan anwɔnsele bé kɔ han bé kɔ hele bé ké: "Emɔ Zufu'n-mɔ, emɔ yê ɔ di ké bé di mɔvɔ bé kan Nyanmian Anwan Ejòlè'n bé kele emɔ ɔ. Nan kemɔ ɔ njian man emɔ, mɔ esé emɔ nian an, ngvan m'ɔ le man ayueli'e'n nze nvata man emɔ'n, yí ti, kikaala dié, ye lé kaci yé nyɔn bé mɔ bé tɔ man Zufu'n-mɔ elɔ. ⁴⁷ ɔ sanlin ké, é 'nwun junman'n mɔ yé Mɔn a fa a wula yé sa nɔn'n, yí nwan:

M'an sie wɔ ké kanlannié

maan é ta man bé mɔ bé tɔ man Zufu'n-mɔ

nán é bɔ ngvan ele nɔn anwɔn ejòlè

é kele asié nɔn asɔ menian'n-mɔ kvalaatin."

⁴⁸ Mɔ bé mɔ bé tɔ man Zufu'n tɔli ejòlè sɔ'n, bé kɔ li yí nwɔn fé, bé kɔ yɔ yé Mɔn Anwan Ejòlè nɔn ayé. Bé kvalaa mɔ Nyanmian a hele bé dunman yí kalata nɔn anɔn ké bé nyán ngvan m'ɔ le man ayueli'e'n, menian sɔ'n-mɔ kɔ fa bé nwɔn bé kɔ man yé Mɔn.

⁴⁹ Yé Mɔn Anwan Ejòlè'n kɔ tele ebele etin nɔn asɔ. ⁵⁰ Ehi a, Zufu'n-mɔ kɔ wowula mmalasua mgbili mgbili'n-mɔ mɔ bé sɔ Nyanmian'n nɔn kulo nɔn asɔ menian mgbili mgbili'n-mɔ abɔ. Bé kɔ hele Pɔlv nɔn Baanabasɔ ahɔlvwa bé kɔ fɔvan bé fi bé mân nɔn anɔn. ⁵¹ Pɔlv nɔn Baanabasɔ bé kɔ wɔsɔ bé ja nɔn anɔn anyɔvan'n bé kɔ gua bé kulo nɔn asɔ ebele bé kɔ hɔ Ikoninwɔmɔn kulo nɔn asɔ. (Yí bɔ kele ké Zufu'n-mɔ mɔ bé ngulo man ké bé fa bé nwɔn bé man yé Mɔn'n, sé bé minlin an, nán Pɔlv nɔn Baanabasɔ ejòlè ɔ.) ⁵² Bé mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɔn Antɔsɔ elɔ'n, bé dié, Wawe Nwannzan-nwannzan'n wɔ bé nɔn, esé bé le fé elie.

14

Ikoninwɔmɔn kulo nun asɔ

¹ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɩ juli Ikoninwɔmɔn elɔ'n, be hɔli Zufv'n-mɔ asɔnɩn sua nun anun. Ke be kpɩnlɩn be bɔli Ejɔlekpa'n, ɔ man Zufv nun bɛ mɔ be ti man Zufv'n, bɛ dɔvɔn be falɩ bɛ nwɔn be manlɩn yɛ Mɩn. ² Nan Zufv'n-mɔ mɔ be ngulo man ke be fa bɛ nwɔn be man yɛ Mɩn'n, be kɔ wowula bɛ mɔ be ti man Zufv nun abv maan be kɔ fa anianman'n-mɔ anwɔn ekpɔ. ³ Pɔlv nun Baanabasɩ diɛ, be tanlanlɩn Ikoninwɔmɔn ebele ɔ hyeli kpa. Be le anwɔnsele nun dedi yɛ Mɩn anun be kan yɩ nwan ejɔle'n. Yɛ Mɩn man bɛ tunmin maan be yɩ atele be yɔ asinbenwɔn ninngɛ. ɔ yɔ yɩ sɔ ɔ man be nwun yɩ ke yɩ anwunnvoe enwuan ejɔle'n mɔ be kan'n ti ananhɔle. ⁴ Kulo nun asɔ ebele menian'n-mɔ kɔ bu bɛ nwɔn nun. Mmie-mɔ jin Zufv'n-mɔ anzin, mmie-mɔ kɔsɔ jin mmɔfɔe'n-mɔ anzin.

⁵ Ehi a, Zufv'n-mɔ nun bɛ mɔ be ti man Zufv'n nun bɛ mgbain'n-mɔ kɔ bɔbɔa bɛ nwɔn, be le ba hele Pɔlv nun Baanabasɩ ahɔlɔwa be tɔtv bɛ ebɔe be kun bɛ. ⁶ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɩ nwunlin nun'n, be kɔ yɩ bɛ bɔle nun ebele. Bɔ kɔ hɔ Lisitili nun Delibv nun kulo'n-mɔ mɔ be mantan mantan bɛ'n-mɔ asɔ. Lisitili nun Delibv ti Likawonin mɔn nun kulo. ⁷ Ebele, be kɔ bɔ Ejɔlekpa'n be kɔ hele menian'n-mɔ.

Lisitili kulo nun asɔ

⁸ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun bian kɔn wɔ Lisitili kulo nun asɔ ebele. Bian sɔ'n ti bubuluwafɔe sunmin yɩ mmatɔnman nun, ɔ nanndɩli man lɛ. ⁹ Elehɔn kɔn, anun ɔ le tie ejɔle'n mɔ Pɔlv le kan kele menian'n-mɔ'n. Pɔlv anyɩn kɔ ha yɩ nwɔn. ɔ 'nɩan an, anun bian'n le dedi ɔ kɔala ke yɩ nwɔn sa. ¹⁰ Ehi a, Pɔlv kɔ tɩan kɔ han kɔ hele yɩ ke: “Jasv jinlan fɔ́n!” Mɔ Pɔlv hanlɩn sɔ'n, waka, bian'n kɔ jasv kɔ jinlan eɛe ɔ kɔ nanndɩ.

¹¹ Mɔ Menian'n-mɔ nwunlin mɔ Pɔlv yɔli'n, be kɔ bɔ be kɔ sulo Likawonin anɩe nun anun ke: “Mmɔsɔv'n-mɔ a kaci bɛ nwɔn kulo menian b'a a yɛ afian ewa!” ¹² Be kɔ tɔn Baanabasɩ “Zesi” (m'ɔ ti bɛ bɔsɔvɩn kpili'n) yɛ be kɔ tɔn Pɔlv kɔsɔ “Elɩmesi” (m'ɔ ti bɛ mmɔsɔvɩn'n-mɔ kpɔmanfɔe'n). ɔ sanlɩn ke Pɔlv yɛ anun ɔ jujɔ ɔ nun Baanabasɩ anwan ɔ. ¹³ Mɔ e 'wɔlv kulo nun anun'n, ebele yɛ b'a si bɔsɔvɩn Zesi sua nun ɔ. Svanlan'n m'ɔ tɔtɔ Zesi'n kɔ man be kɔ fa nnale. Be kɔ sɩsan bɛ sv nyanman be kɔ sɩsan nun falawasɩ. Be nun nnale'n-mɔ kɔ a kulo nun anwan nun anyunnun. Bian sɔ'n nun kulo mma'n kulo ke be fa nnale sɔ'n-mɔ be yɩ tee be man Pɔlv nun Baanabasɩ.

¹⁴ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɩ tɩli ejɔle sɔ'n, be kɔ sɔ taladiɛ'n mɔ be wula'n be kɔ titɩ nun. Be le enwanndie be kɔ wɔlv menian'n-mɔ afian. Be le etɩan, bɛ nwan: ¹⁵ “Ebia-mɔ, nzuke ati yɛ emɔ yɔ sua ɔ? Ye ti kulo menian ke emɔ ala. Ye hanlɩn ye heleli emɔ, mele mɔ ye bɔli Ejɔlekpa'n ke emɔ yɔci ninngɛ mgban mgban ehi-mɔ

be gúa. Nán be káci bé nyun Tiasifue Nyanmian nun anwòn eló. O sanlín ke yí y'ò bọlì anwunno nun asì, asue jenvie'n nòn nun ninng'e'n kualaatin ó. ¹⁶ Daba, Nyanmian yacilì mân nun anun menian'n-mò maan sòanlan kùn biala sùnlín atín m'ò kulo nun asù. ¹⁷ Nan kùsù temòn biala ó yò ye maan be nwun yí. O man esue'n tò maan emò ninng'e'n-mò yò kpa. O gua emò anwan alie ese ó wula fe elie kpilì kpa emò ahònlín nun anun.”

¹⁸ Ehi, ejòlè'n muonun mò Pòlv nòn Baanabasì le kan maan be yaci tee eyiè'n, nán yí nwòn bie yê anun be le di ó.

¹⁹ Ehi, Zufù mmie-mò fi Antiòsù m'ò wò Pizidi mân nun'n, ó nòn Ikoninwòmòn kulo nun asù, be kò a. Be kò kaci kulo mma nun ati. Be kò tótù Pòlv ebue ke be 'kun yí. Mò be yòlì yí sò'n, be jònlin ke anun ó'a wu. Be kò hyòlin yí be kò tó kulo tiba. ²⁰ Nan mò bé mò be de Nyanmian be di'n yialì yí nwòn'n, ó kò jasù, ó kò wòlv kulo nun anun. Be lalì mò alíe hùnlín'n, Pòlv nòn Baanabasì kò hò kulo'n mò be fele yí Delìbù nun asù.

Pòlv nòn Baanabasì 'ba sa bé nzin

be kò Sili Antiòsù

²¹ Ehi, mò Pòlv nòn Baanabasì juli Delìbù kulo nun asù'n, be kò bò Ejòlekpa'n be kò nyan menian dòn kpa ebele be kò man yé Mìn. Be fi ebele be kò sa bé nzin Lisitilì, Ikoninwòmòn nòn Antiòsù m'ò wò Pizidi mân nun'n. ²² Be kò wowula yé Mìn menian'n-mò anwònselè, be kò bótù bé ke be jínlan kpunndiin wò bé dedi nun anun. Be kan be kele bé ke: “O di ke ye nwun yé nyunnun kpa kualaaka nán y'a wòlv Nyanmian Belemgbin Mân nun anun.” ²³ Kulo kùn biala asònin nun anun, be man be sie mgbain. Be cì ehòe be yò asònin yue a, be selè Nyanmian be fa bé be wula yé Mìn mò b'a le yí b'a li nun asa nun.

²⁴ Ehi anzin, be kò kpe nun Pizidi mân nun anun be kò ju Panfilì mân nun anun. ²⁵ Be kò han Nyanmian Anwan Ejòlè'n Pèlìzù kulo nun asù. Be fi ebele, be kò hò Atalì kulo'n kùsù asù. ²⁶ Atalì ebele, be kò fù meli'n m'ò le kò Antiòsù nun anun. O sanlín ke Antiòsù ebele yê be falì bé be wulalì Nyanmian asa nun mò be hólì yí junman nun elie ó.

²⁷ Mò be juli Antiòsù ebele'n, be kò yia asònin mma'n-mò. Yí kwalaa mò Nyanmian nanndilì bé sù ó yòlì, ó nòn ke ó kpínlin yòlì mò bé mò be tì man Zufù'n lehì Nyanmian lili'n, be kò bò nun amannìe be kò hele bé. ²⁸ Mò be nwunlin bé nwòn yuelì'n, Pòlv nòn Baanabasì halì anianman'n-mò anwòn ebele, be hyelì Antiòsù.

15

Zoluzalemòn eló anyia'n

¹ Ehi, menian fi Zude mân nun be kò a Antiòsù. Be juli ebele mò be 'kekele anianman'n-mò ninng'e'n, bé nwan: “Sè b'a mgbe

man emɔ mmian nun ke *Moyizɪ mala'n kpɪn kele nun an, emɔ ngɔala be nnyan man ngɔan.”

² Mɔ Pɔlv nun Baanabasɪ tɪlɪ ejɔle sɔ'n, be nun menian sɔ'n-mɔ kɔ su yɪ busu akpɔlɔwa kpa. Ehi a, ɔ kɔ yɔ mɔ Pɔlv nun Baanabasɪ nun anianman'n mmie-mɔ, be hɔ Zoluzalemɔn be hɔ tɔ mmɔfɔe'n-mɔ nun mgbain'n-mɔ wɔ ejɔle sɔ nun anwɔn.

³ Mɔ be 'kɔ'n, asɔnɪn mma'n-mɔ kɔ gua bɛ atɪn. Be kɔ kpe nun Feninsi nun Samali mɔn nun anun. Lɪka mɔ be kɔ ju'n, ke ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n falɪ bɛ nwɔn be manlɪn Nyanmian'n, be kan yɪ nwɔn ejɔle a, anianman'n-mɔ di yɪ nwɔn fɛ kpili kpa. ⁴ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɪ nun ehɪnlɪn-mɔ juli Zoluzalemɔn'n, asɔnɪn mma'n-mɔ nun mmɔfɔe'n-mɔ nun mgbain'n-mɔ kɔ le bɛ atɪn. Junman mɔ Nyanmian nanndɪlɪ bɛ su ɔ lili'n, Pɔlv nun Baanabasɪ kɔ han yɪ kwalaa be kɔ hele bɛ.

⁵ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Falisifɔe mmie-mɔ mɔ be falɪ bɛ nwɔn be manlɪn yɛ Mɪn'n kɔ jasɔ, bɛ nwan: “ɔ di ke be kpe bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n mmian nun, ese ɔ di ke be man be di Moyizɪ mala nun asɔ.”

⁶ Ejɔle sɔ nun anwɔn, mmɔfɔe'n-mɔ nun mgbain'n-mɔ kɔ hɔ anyia. ⁷ Be basalɪ yɪ dede a, Pɪelɪ kɔ jasɔ, yɪ nwan: “Anianman-mɔ, emɔ sɪ ke emɔ afian ewa, Nyanmian yɪlɪ mɪn a hye ke m mɔ Ejɔlekpa'n n gɛle bɛ mɔ be tɪ man Zufu'n maan be lɛ yɪ be lɪ. ⁸ Nyanmian m'ɔ sɪ menian'n-mɔ ahɔnlɪn nun anun ejɔle'n, ɔ'a fa yɪ Wawe Nwannzan-nwannzan ɔ'a man bɛ ke ɔ'a fa ɔ'a man yɛ'n. Nyanmian a yɔ sɔ ɔ'a hele ke ɔ'a sɔ bɛ nun. ⁹ Yɛ ɔ, bɛ ɔ, Nyanmian a mgba man nun. ɔ sanlɪn ke b'a le Nyanmian b'a lɪ, ɔ'a tɪ bɛ ahɔnlɪn nun anwɔn. ¹⁰ ɔ yɔ se mɔ afɪ sian dɪe, emɔ kulo ke be sɔ Nyanmian be nɪan'n? Bɔle mɔ yɛ nan-mɔ nun yɛ y'a ngɔala man yɪ sua'n, bɛ kɔmun su yɛ ɔ yɛ ɔ? ¹¹ Nan yɛ dɪe, ye de ye di ke yɛ tɪ enyan'n mɔ y'a nyan yɪ ke bɛ kusɔ b'a nyan yɪ'n, yɛ Mɪn Zozi anwunnvoe'n dunman nun ɔ.”

¹² Mɔ Pɪelɪ hanlɪn sɔ'n, bɛ kwalaa be kɔ gua didiin, be kɔ tie Pɔlv nun Baanabasɪ. Atele nun asinbenwɔn ninnge mɔ Nyanmian nanndɪlɪ bɛ su ɔ yɔlɪ wɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufu nun afian'n, Pɔlv nun Baanabasɪ kɔ han yɪ ejɔle be kɔ hele bɛ.

¹³ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɪ anvan tɔlɪ'n, Zɔakɪ kɔ jasɔ, yɪ nwan: “Anianman mmelenzua-mɔ, emɔ tɪe mɪn! ¹⁴ Ke ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ abɔbɔ nun anun Nyanmian falɪ bɛ mɔ be tɪ man Zufu nun anun mmie-mɔ ɔ'a kaci yɪ menian mɔ yɪ dunman la bɛ sɔ'n, Simɔn a han yɪ nwɔn ejɔle. ¹⁵ Ejɔle'n mɔ ɔ'a han'n, ɔ nun mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɪn'n tɪ kɔn. ɔ sanlɪn ke Eहेle Ejɔle'n le kele ke yɛ Mɪn nwan:

¹⁶ Ehi anzin, mɪn 'ba sa mɪn ba.

Davidi sua'n mɔ ɔ'a bubu ɔ a gua'n,
mɪn 'sa mɪn si yɪ busu nun anun

εσε mun 'tinnge yí.

17 *Mελε σο'ν, menian bu nga'n kwalaaatin, be 'ba kpvnnde ye Min anzin atin. Yuo, bé kwalaa mɔ be ti man Zufu mɔ m'an fele bé ke be káci mún menian'n, be 'ba yɔ yí sɔ.*

18 *Yé Min m'ɔ yili ninnge σο'ν-mɔ*

heleli daba daba'n,

ejɔle m'ɔ le kan nun anun.

19 “Ehika ati, mún de mun tɔ nun ke ɔ ti man kpa ke be kele bé mɔ be ti man Zufu mɔ b'a fa bé nwɔn b'a wula Nyanmian asa nun'n yale. 20 Nan kɔsu, ye héle bé kalata ye hán ye héle bé ke nán be di amvan sɔ naan, nán be di naan buka yí moja'n, nán be di cunmun, εσε nán be yɔ satilifve nyɔle. 21 Afi, ɔ fi titi, kulo kɔn biala asɔ, menian kan Moyizɔ mala nun anun ejɔle. Be kɔnnga yí *enwɔnmian ele cian daa Zufu-mɔ asɔnun sua'n-mɔ anun.”

Kalata'n mɔ be heleli nwanlin asɔnun mma'n-mɔ mɔ be ti man Zufu'n

22 Mɔ Zvakɔ anvan tɔli'n, mmɔfve'n-mɔ nun mgbain-mɔ nun asɔnun mma'n-mɔ kwalaa anvan kɔ se bé nwɔn. Be kɔ yi anianman mmie-mɔ bé afian εbele mɔ be nun Pɔlv nun Baanabasɔ 'kɔ Antiɔsu ɔ. Bé mɔ be yili bé'n-mɔ y'ɔ le Zudɔ mɔ be fele yí Baasabasɔ'n, ɔ nun Silasɔ. Zudɔ nun Silasɔ ti asɔnun nun anun menian mɔ anianman'n-mɔ felɔ bé kpa ɔ. 23 Kalata'n mɔ be falɔ wulalɔ bé sa nun'n, ε'nwun ejɔle m'ɔ wɔ nun'n:

Anianman-mɔ,

Emɔ mɔ be ti man Zufu mɔ be wɔ Antiɔsu kulo nun asɔ, Sili nun Silisi mân nun anun'n, Zozi mmɔfve'n-mɔ nun asɔnun mgbain'n-mɔ mɔ be ti emɔ anianman'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahɔn.

24 Y'a ti yí ke menian fi yé afian ewa b'a hɔ a hehele ninnge b'a seci emɔ ati anun, εσε b'a man emɔ lɔa a bɔ bé nwɔn. Menian σο'ν-mɔ, nán yé yê ye sɔanlin bé ɔ. 25 Ehika ati, yé nɔan a se yé nwɔn ewa, y'a yi menian ke be hó tɔ emɔ. Be nun yé nianman Pɔlv nun Baanabasɔ mɔ bé nwɔn cian yé'n yê be le ba ɔ. 26 Yé Min Zozi Kilisi dunman nun, ahan menian'n-mɔ 'kun Pɔlv nun Baanabasɔ. 27 Ejɔle mɔ y'a hele yí ewa'n, Zudɔ nun Silasɔ muonun, be 'ba han nun ejɔle be kele emɔ. 28 ɔ sanlin ke ye nun Wawe Nwanzan-nwanzan'n, ye ngulo man ke emɔ nwun efe kún. Nan m'ɔ ti cunnjin'n yê ye le fa ye tɔ emɔ anyunnun ɔ. 29 Ehika ati, nán be di amvan sɔ naan, nán be di naan buka yí moja'n, nán be di cunmun. Eσε nán be yɔ satilifve nyɔle. Se emɔ yaci nyɔle σο'ν-mɔ gua a, ɔ ti kpa.

Ye wɔ cian fɔfɔle!

30 Ehɔ, be kɔ man bé mɔ be yili bé nun atin ke be hó Antiɔsu. Mɔ be juli elɔ'n, be kɔ yia yé Min menian'n-mɔ kwalaaatin be kɔ

fa kalata'n be kɔ wula bé sa nun. ³¹ Be kɔ kɪnnga kalata'n. Mɔ be tɪlɪ nun ɛjɔlɛ nɔn anwɔnsele'n m'ɔ wowulalɪ bé'n, bé kwalaa be kɔ li yɪ nwɔn fɛ. ³² Kemɔ anɪn Zudɪ nɔn Silasɪ muonun, be tɪ mgbɔmanfɔvɛ'n, be kɔ han ɛjɔlɛ dɔvɔn be kɔ hele anianman'n-mɔ be kɔ wowula bé anwɔnsele be kɔ cɪcɪ bé lɔa. ³³ Zudɪ nɔn Silasɪ kɔ li kɔ yɔ ɛlenyuan kɔn ebele. Mɔ bé ɛhɔle tɛmɔvɔn juli'n, anianman'n-mɔ nɔn bé be kɔ li ngalɛ be kɔ man bé atɪn be kɔ sa bɔ kɔ hɔ bé mɔ be sɔanlɪn bé nɪn anwɔn ɛlɔ. [³⁴ Nan Silasɪ dɪɛ, ɔ kɔ ha Antɪɔsɔ ebele.] ³⁵ Pɔlv nɔn Baanabasɪ, bé kɔsɔ be kɔ ha Antɪɔsɔ ebele. Be nɔn mmie-mɔ dɔvɔn kpa be kekele menian'n-mɔ ninnge ɛsɛ be kan yɛ Mɪn Anɔvan ɛjɔlɛ'n.

Pɔlv nɔn Baanabasɪ 'ba tɪtɪ bé nwɔn nun

³⁶ M'ɔ lili kɔ yɔ ɛlenyuan kɔn'n, Pɔlv kɔ han kɔ hele Baanabasɪ ke: "Kulo'n-mɔ kwalaaatin mɔ ye sɪnlɪn sɔ ye hanlɪn yɛ Mɪn Anɔvan ɛjɔlɛ'n, ye hɔ sɔ ye fɔfua anianman'n-mɔ anwɔn." ³⁷ ɛhɔle nɪn anun an, anɪn Baanabasɪ kulo ke Zɔvan mɔ be fele yɪ Maaki'n nɔn bé kɔ. ³⁸ Pɔlv nɪanlɪn an, anɪn ɔ nvata man ke Zɔvan Maaki kɔ bie. ɔ sanlɪn ke, ɔ yacili Pɔlv nɔn Baanabasɪ Panfili mɔn nun, ɔ a mmɔka man bé junman nɪn anun fɪɪ kɔn. ³⁹ ɛhɪ a, akpɔlvwa kɔ tɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ afian dede be kɔ tɪtɪ bé nwɔn nun. Baanabasɪ kɔ fa Zɔvan Maaki be kɔ fɔ meli nun be kɔ hɔ Sɪpɔlv mɔn nun. ⁴⁰ Pɔlv kɔsɔ kɔ fa Silasɪ. Mɔ anianman'n-mɔ falɪ bé wulalɪ yɛ Mɪn asa nun yuelɪ'n, cuein, yɛ Pɔlv nɔn yɪ, be hɔlɪ ɔ. ⁴¹ Be kɔ nanndɪ Sili nɔn Silisi mɔn nun anun. Be kɔ wowula asɔnɪn mma'n-mɔ anwɔnsele.

16

Pɔlv nɔn Silasɪ 'ba fa Timote be bɔ bé nwɔn

¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Pɔlv nɔn Silasɪ b'a hɔ Delɪbɔ nɔn Lisitili. Anɪn yɛ Mɪn sɔanlan'n kɔn wɔ Lisitili ebele. Be fele yɪ Timote. Yɪ nɪn'n tɪ Zufɔ, ɔ de Nyanmɪan dɪ. Nan yɪ sɪ'n tɪ Geleki. ² Anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Lisitili ebele nɔn bé mɔ be wɔ Ikonɪnwɔmɔvɔn'n, be kan ke Timote tɪ sɔanlan kpa. ³ ɛhɪ a, Pɔlv nwan ɔ 'fa Timote bɔ yɪ nwɔn. ɔ kɔ fa yɪ kɔ bɔ yɪ nwɔn. Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ ebele etɪn dɪɛ nɪn asɔ'n dunman nɪn, Pɔlv kɔ man be kɔ kpe Timote mmian nun. ɔ sanlɪn ke bé kwalaa be sɪ ke Timote asɪ'n tɪ Geleki. ⁴ Kulo mɔ be kɔ sɪn sɔ'n, ninnge'n mɔ Zoluzalemɔvɔn ɛlɔ asɔnɪn nɪn asɔ mgbain'n-mɔ nɔn mmɔfɔvɛ'n-mɔ helelɪ'n, ninnge sɔ'n yɛ be kan be kele anianman'n-mɔ ke be lɪ sɔ ɔ. ⁵ Anɪn asɔnɪn mma'n-mɔ dedi'n le kɔ yɪ nyunnun, ɛsɛ anɪn bé nwɔn le sɔn. Afɪ cɪan daa menian fa bé nwɔn be man yɛ Mɪn.

Yɛ Mɪn 'ba hɪn Pɔlv elalɛ

⁶ ɛhɪ anzin, Pɔlv nɔn Silasɪ nɔn Timote be kɔ hɔ Azi mɔn nun. Ebele, Wawe Nwannzan-nwannzan nɪn a mman man bé atɪn maan b'a ngan man Nyanmɪan Anɔvan ɛjɔlɛ'n. Be kɔ kpe nɪn

Filizi non Galasi mân nun. ⁷ Mò anin be ka kaan be ju Misi mân nun'n, bé nwan be 'kò Bitinin mân nun. Nan kòso Zozi Wawe'n ngò man bé atin. ⁸ Ehi a, be kò kpe nun Misi mân nun anun, be kò hò Tolowasi kulo nun asu lika mò meli'n-mò jinlan'n. ⁹ Ebele, kòngòe, yé Min kò hun Pòlv elalie. Elalie nun anun, Pòlv 'nian an, anin Masedvanin mân nun anun sòanlan kòn jin yí nyunnun ebele, ò le sele yí ke: “Sín Masedvanin mân nun anun ewa nán bala buka yé!”

¹⁰ Mò Pòlv húnlin elalie sò'n yueli'n, ebele ala, ye kò bòbva yé nwon mò ye 'kò Masedvanin ò. Ò sanlin ke, anin y'a nwun yí fòón ke yé Min le fele yé ke ye hó bó Ejòlekpa'n ye héle elò mân nun anun menian'n-mò.

Filipò kulo nun asu

¹¹ Ye kò fò meli nun Tolowasi ebele yé cuein, yé nwan y'ò le asue afian kpòle'n mò be fele yí Samotalasi nun asu. Mò alie húnlin'n, ye kò bò yé ti Neyapolisi kulo nun asu. ¹² Ye fi Neyapolisi ebele ye kò hò kulo'n mò be fele yí Filipò nun asu. Filipò ti Masedvanin alimua etin'n kulo, ese Lòmònon menian wò ebele. Ye lili kò yò elesan kòn kulo sò nun asu. ¹³ Mò *enwònmian ele cian'n juli'n, ye fi kulo nun asu ye kò jasù. Ye kò hò asue kòn anwan. Ye yòlì ajònlìn ke ebele yé Zufu'n-mò yia be yò asònin ò. Ye kò tetanlan asì. Ye kò han ejòle'n ye kò hele mmalasua'n-mò mò anin b'a yia ebele'n. ¹⁴ Mò ye 'kan ejòle'n, anin balasua kòn le tie. Balasua sò'n, be fele yí Lidi. Ò fi kulo'n mò be fele yí Tiatili nun asu. Ò tònun etanlan kòkòle mò yí nwon cian. Ò sò Nyanmian. Yé Min kò buke yí ajònlìn maan ò kò yò anzòe ò kò tie ejòle'n mò anin Pòlv le kan'n. ¹⁵ Be kò sònin yí non yí sasù'n-mò. Mò be sòninlin yí yueli'n, ò kò fele yé, yí nwan: “Sè emò de tò nun ke mìn de yé Mìn mìn di sakpa a, anin emò bála a tanlan mìn awulo.” Ò si yé sò dede ye kò kpati ye kò tie.

Be 'ba gua Pòlv non Silasi fiadi

¹⁶ Ehi, mò anin ye le kò lika mò ye yò asònin elò'n, afanian kòn kò a kò tò yé. Balasua sò'n, wawe ete kòn wò yí nun. Wawe ete sò'n man ò yí munnzue ò nyan esika dòn kpa man yí munn-mò. ¹⁷ Afanian'n kò si yé sò, ye non Pòlv, ò le tian kan ke: “Nyanmian'n m'ò wò anwunno elò'n, yí ngua y'ò le menian ehi-mò. Atin'n mò be sìn sò a be nyan bé ti'n, yí nwon ejòle yé be le kan be kele emò ò!” ¹⁸ Afanian'n le yí sò dede kò yò cian nyé nyé. Yí be-yue-asie, yí nyòli'e'n kò hun Pòlv eya. Pòlv kò bulì yí nyin ò kò han kò hele wawe ete'n ke: “Zozi Kilisi dunman nun, mìn nwan é fi balasua nun anun é fite!” Mò Pòlv hanlin sò'n, ebele ala, wawe ete'n fi balasua nun anun ò kò fite.

¹⁹ Sian dié mò afanian nun amìn-mò nian an, ò nyí man munnzue nán b'a nyan esika'n, be kò hyòin Pòlv non Silasi asì dede be non bé kò hò lika mò be di ejòle'n mgbain'n-mò aja sò.

²⁰ Bε kɔ fa bε bε kɔ hɔ kɔ wula *Lɔmɔn awaa menian'n-mɔ asa nun. Bε nwan: "Menian εhɪ-mɔ lε sεcɪ yε kulo'n. ²¹ Bε ti Zufu, ninngε mɔ bε kekele'n, yε mɔ yε ti *Lɔmɔn menian'n, yε mala'n nman man yε atin kε yε tɪε anaan yε yɔ."

²² Bagua'n kɔsɔ kɔ jasɔ Pɔlɔ nɔn Silasɪ akɔmɪn anun. Awaa menian'n-mɔ man bε kɔ tɔa Pɔlɔ nɔn Silasɪ bε kɔ le bε taladɪ'n. Bε kɔ man atin kε bε fɪn bε mgbele. ²³ Mɔ bε finlin bε mgbele yueli'n, bε kɔ gua bε fiadi. Bε kɔ han bε kɔ hele nzalafu'n m'ɔ nɪan fiadi nɪn asu'n kε ɔ sɪsa bε kpa. ²⁴ Mɔ bε hanlɪn sɔ bε heleli nzalafu'n, yɪ kɔsɔ ɔ kɔ gua bε fiadi sua nɪn akunnun εlɔ kpa. ɔ kɔ fa tabɔa ɔ kɔ bɔ bε ja kpaun.

²⁵ Kɔ yɔ alɪmunnun, anɪn Pɔlɔ nɔn Silasɪ lε yɔ asɔnɪn bε tɔ ejue bε yɪ Nyanmɪan ayε. Ehinlɪn-mɔ mɔ bε wɔ fiadi sua nɪn anun'n, anɪn bε lε tie. ²⁶ Kɔnmgbɔ ala, asɪε'n kɔ kpusu sɛlɛ kpa dede fiadi sua nɪn awulabɛbɔ nɪn anwɔn kɔ han. Ebele ala, fiadi sua nɪn anɔan'n-mɔ kɔ tike tike. Bε mɔ b'a gua bε fiadi'n-mɔ ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ titɪ titɪ. ²⁷ Nzalafu'n kɔ tinngε. M'ɔ nwunlin kε fiadi sua nɪn anɔan'n-mɔ gugua su'n, ɔ kɔ hyɔn yɪ dadɪε'n, ɔ 'fa kun yɪ nwɔn. Afi ɔ jɔnlɪn kε anɪn bε mɔ bε wɔ fiadi sua nɪn anun nɪn a nwanndi nwanndi. ²⁸ Mɔ Pɔlɔ nwunlin yɪ'n, ɔ kɔ tɪan sɛlɛ kpa, yɪ nwan: "N'ε kun wɔ nwɔn! Yε kwalaa yε wɔ εwa!"

²⁹ Ehi a, nzalafu'n kɔ bisa kε bε mán yɪ kanlannɪε. Nde-nde, ɔ kɔ wɔlɔ sua'n mɔ Pɔlɔ nɔn Silasɪ wɔ nun nɪn anun. Esulo kɔ han yɪ, yɪ nwɔn lε wɔsɔ yɪ ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pɔlɔ nɔn Silasɪ aja nun. ³⁰ M'ɔ yɔli sɔ'n, ɔ kɔ man Pɔlɔ nɔn Silasɪ kɔ fite. ɔ kɔ bisa bε kε: "Nja-mɔ, mɪn 'yɔ sε nán m'an nyan mɪn ti!"

³¹ Pɔlɔ nɔn Silasɪ nwan: "De yε Mɪn Zozi di, ε nɔn wɔ nwɔn amma'n-mɔ 'ba nyan bε ti."

³² Pɔlɔ nɔn Silasɪ kɔ han yε Mɪn Anɔan Eɔlɛ'n bε kɔ hele yɪ nɔn yɪ awulo nɪn anun menian'n-mɔ kwalaaɪn. ³³ Kɔngɔε kpa, dɔε sɔ nɪn asɔ, nzalafu'n nɔn Pɔlɔ nɔn Silasɪ bε kɔ hɔ, ɔ kɔ nwunznɪn bε nwɔn nganlan'n-mɔ anun. ɔ kɔ man bε kɔ sɔnɪn yɪ nɔn yɪ awulo nɪn anun menian'n-mɔ kwalaaɪn. ³⁴ ɔ nɔn Pɔlɔ nɔn Silasɪ kɔ hɔ awulo ɔ kɔ man bε like bε kɔ li. Bian sɔ'n nɔn yɪ nwɔn amma'n-mɔ kwalaaɪn kɔ li fε kpa. ɔ sanlɪn kε b'a le Nyanmɪan b'a li.

³⁵ Mɔ alɪε hinlɪn'n, Lɔmɔn awaa menian'n-mɔ kɔ yɪ menian kε bε hɔ hán héle nzalafu'n kε: "Yaci menian sɔ'n-mɔ nun."

³⁶ Nzalafu'n kɔ a kɔ han kɔ hele Pɔlɔ kε: "Mgbain'n-mɔ a man atin kε bε yáci εmɔ nun. Yɪ ti, εmɔ kwalaa kε bε fite bε kɔ anzɔnɔnɔ nun."

³⁷ Ehi a, Pɔlɔ kɔ han kɔ hele bε mɔ mgbain'n-mɔ yɪli bε'n kε: "Yε mɔ yε ti *Lɔmɔn menian'n, b'a mmua man yε ndεε, b'a bɔ yε bagua nun εε b'a hyɪ yε b'a gua fiadi! Sian anɪn afi bε kulo

ke be fia be yi ye o? Ceece! Emo ho han hele be ke be babo muonun be bala a yi ye!"

³⁸ Mo Pɔlv hanln so'n, menian'n-mo ko sa ko ho ko to mgbain'n-mo be ko han ejole'n sua. Mo mgbain'n-mo tili ke Pɔlv non Silasi ti Lamnon menian'n, be nwon ko wosu be. ³⁹ Be muonun be ko a ko to Pɔlv non Silasi. Be ko li be mgbata. Mo yueli'n, be ko yi be fi fiadi sua nin anun be ko butu be ke be fi kulo nin asu be tu. ⁴⁰ Mo Pɔlv non Silasi fi fiadi sua nin anun fiteli'n, be holi Lidi awulo elo. Mo be nwunlin anianman'n-mo anwon be wowulali be anwonsele yueli'n, cuein ye be holi o.

17

Tesaloninki kulo nin asu

¹ Ehi, Pɔlv non Silasi ko kpe nun ko sin Anfipolisi non Apolonin kulo nin asu. Be ko ho ko ju Tesaloninki kulo nin asu. Tesaloninki ebele, Zufu'n-mo le asonin sua kon. ² Ke Pɔlv kpɔn yo yi daa'n, o ko ho Zufu asonin sua nin anun. *Enwonmian ele cian nsan solo so, Pɔlv non menian'n-mo mo anun be wo asonin sua nin anun'n ko han Ehele Ejole nin anun ejole. ³ Pɔlv ko hehele Ehele Ejole nin anun ke o di ke *Kilisi'n nwun yi nyunnun o wu o fi ewue nun o tinge. Ese o ko han ko hele be ke: "Zosi so'n mo mun kan yi ejole nin kele emo'n, yi dein ye o ti Kilisi nin o." ⁴ Mo be tili yi so'n, be nun mmie-mo leli tɔli nun be fali be nwon be bali Pɔlv non Silasi. Geleki menian donn kpa mo be so Nyanmian'n, be non mmalasua'n-mo mo be le dibele kpa'n, be kusu be ko fa be nwon be ko bo Pɔlv non Silasi.

⁵ Mo Zufu'n-mo nwunlin yi so'n, be ko fa be nwon ekpo. Be ko nwun tomgban mmie-mo gua nin asu. Be ko hohuan be non maan be ko ti be ko wosu menian'n-mo anun be ko fannyan kulo'n. Be ko ho bian kon awulo. Bian so'n, be fele yi Zvason. Be 'ko a kpɔndɛ Pɔlv non Silasi be fa be be fite bagua nin anyunnun. ⁶ Be ko kpɔndɛ Pɔlv non Silasi dede be ngo nwun man be. Ehi a, be ko fa be ejole be ko gua Zvason non anianman'n mmie-mo anwon. Be non be ko ho kulo nin asu mgbain'n-mo aja so. Anun be le tian be kan ke: "Menian ehi-mo a bo man bɔndin'n. Sian'n, ewa ye b'a ju o!" ⁷ Zvason a sike be yi awulo! Amanmuo mo menian so'n kwalaa bu'n, o non belemgbin kpain'n mala die'n-mo ti man kon. Afi be le kele ke belemgbin kon biekun wo ebele, be fele yi Zosi." ⁸ Mo kulo nin asu mgbain'n-mo non bagua'n tili ejole so'n, be nwon ko jue be. ⁹ Mgbain'n-mo ko bo Zvason non ehinlin-mo kale kwalaa nán b'a yaci be nun.

Belee kulo nin asu

¹⁰ Mo alie sanlin'n, anianman'n-mo ko man Pɔlv non Silasi be ko ho Belee kulo nin asu. Mo be juli elo'n, Pɔlv non Silasi ko ho Zufu'n-mo asonin sua nin anun. ¹¹ Belee ebele Zufu'n-mo ati

anun ti kpa tala Tesaloninki die'n-mo. Be ko yo anzue be ko tie Nyanmian Anvan Ejole'n kpa. Cian daa be nian Ehele Ejole nun anun be nian se ejole'n mo Pɔlv kan'n non yi ti kon an. ¹² Bé nun dɔn kpa ko le Nyanmian Anvan Ejole'n ko li. Geleki'n-mo anun, mmalasua mo be le dibele mgbili mgbili'n, bé non mmelenzua dɔn kpa kusu ko fa bé nwɔn be ko man yé Min.

¹³ Nan mo Tesaloninki Zufu'n-mo tili ke Pɔlv le kan Nyanmian Anvan Ejole'n Belee elɔ'n, be ko a be ko wowula menian'n-mo abu be ko fannyan kulo'n. ¹⁴ Ehele ala, anianman'n-mo ko man Pɔlv ko bo yi ti asue jenvie nun anvan elɔ. Nan kusu Silasi non Timote halɔ Belee ebele. ¹⁵ Bé mo anin be non Pɔlv le ko'n, be non yi hɔli dede be juli Atenin kulo nun asu. Mo be sieli yi Atenin ebele'n yê be salɔ hɔli Belee o. Mo be 'sa be ko'n, Pɔlv manlin bé ngalie ke Silasi non Timote bála nde-nde ba a tu yi Atenin ebele.

Atenin kulo nun asu

¹⁶ Mo anin Pɔlv wo Atenin ebele o le nwɔnnde Silasi non Timote'n, kulo nun asu amvan nwala nwala nun anwɔn eya ko hun yi kpa. ¹⁷ Pɔlv non Zufu'n-mo non bé mo be ti man Zufu mo be su Nyanmian'n, o non bé be kan Ehele Ejole nun anun ejole bé asonin sua nun anun. Cian daa gua nun asu, bé mo Pɔlv non bé ko yia'n, o kan Nyanmian Anvan Ejole'n o kele bé. ¹⁸ Epikuli non Esitoyiki fá'n-mo asu mgbain mmie-mo kusu non Pɔlv ko juɔ. Anin mmie-mo le bisa ke: "Atiba ehi nwan nze?" Anin mmie-mo a so su ke: "O le kan mmusɔn ngacile-mo anwɔn ejole". Be le kan so, afi anin Pɔlv le kan Zozi non yi ewuetinngé nun anwɔn ejole. ¹⁹ Ehi a, be ko fele Pɔlv be non yi ko ho mgbain'n-mo mo be sie kulo nun anyunnun. Mgbain so'n-mo, be fele bé "Ayelopazu mma". Be ko bisa Pɔlv ke: "Asu, e kuala ke e kan ngehele fufɔle so nun anwɔn ejole kaan kele yé o? ²⁰ O sanlin ke, ninngé ngacile ngacile'n mo o le kan yi nwɔn ejole e kele yé'n, ye kulo ke e tu yi bu." ²¹ O 'ba yo so'n, anin Atenin ebele, kulomannin non nyɔfɔe amannie ebɔ, o non amannie fufɔle etie ala y'o ti bé like mo be yo o.

²² Ehi, Pɔlv ko jinlan Ayelopazu mma'n-mo afian, yi nwan: "Atenin amma, m'an tu min nyin m'an nenian dede a, anin emɔ ti menian mo be le kpɔnnde Nyanmian sakpa. ²³ Afi mele mo mun 'kpanza emɔ kulo nun asu mun nenian emɔ amvan'n-mo ninngé'n, m'an nwun ke b'a hele b'a gua amvan sua kon anwɔn ke: 'Ehi ti busɔn bie mo ye nzi man yin die.' Inhin! Like so'n mo emɔ su yi nan kusu emɔ nzi man yin, yi nwɔn ejole yê mun 'ba han mun kele emɔ nun o.

²⁴ "Nyanmian Kpili m'o bɔli mân'n non nun ninngé'n-mo kwalaa'in'n, o ti anwunno non asi'n munlian. Sua mo sɔnlan ko si ko man yin, nan nun y'o da o. ²⁵ Eɛ kusu o'a nze man ke sɔnlan gúa yi nvan alie. O sanlin ke yi lili yê o man kulo menian'n-mo kwalaa ngvan, o man be de enwɔnmian o man

bé ninngé kwalaaatin ɔ. ²⁶ ɔ nanndi kulo sɔanlan kɔnmgba cein asɔ yê ɔ'a bɔ menian'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ asiɛ nun asɔ nun ɔ. Elɔlɔɛ nun lika mɔ bɛ 'tetanlan nun eyɛɛ eyɛɛ, ɔ'a hele yí kwalaaatin. ²⁷ ɔ a yɔ yí sɔ maan menian'n-mɔ kpɔnnɛde yí, bɛ tutu bé sa dede bɛ nwun yí. Afɛ Nyanmian wɔ yé nun kɔn biala anwɔn kɔkɔ. ²⁸ ɔ sanlɔn kɛ 'sɛ ye ti menian an, ɔ fi yí.' Ejɔlɛ kɔnmgba sɔ'n yê emɔ menian'n-mɔ mɔ bɛ kele kalata'n heleli ɔ. Bé nwan: 'Yé kɔsɔ, ye di yí afilie'n bie.'

²⁹ "Kɛmɔ afɛ ye di yí afilie'n bie'n, nán man ye jɔnlɔn kɛ Nyanmian ti esika emanlan amɔan, jete anaan ebɛɛ mɔ kulo sɔanlan a bɔ yí ti anun ɔ'a yɔ ɔ. ³⁰ Nyanmian mmu man mɛle'n mɔ anɔn menian'n-mɔ nzi man ejɔlɛ fí'n kón. Nan sian diɛ, ɔ lɛ fele menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ lika kwalaaatin'n kɛ bɛ káci bé abalabɔ'n. ³¹ Afɛ, ɔ'a hele cian kɔn mɔ ɔ 'ba bua mân bɔndɔn'n ndɛɛ sɛsɛ sɔ ɔ. Yí ti, ɔ'a yi yí nwun sɔanlan. Sɔanlan sɔ'n, ɔ man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ maan menian'n-mɔ kwalaa a nwun yí!"

³² Mɔ Pɔlv hanlɔn ewuetinngɛ ejɔlɛ mɔ bɛ tɔlɔ'n, mmie-mɔ kɔ gɔlv yí nwun, mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Cian fufɔlɛ ye kɔ tie wɔ ejɔlɛ sɔ'n." ³³ Anɔn kɛ ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ Pɔlv fi bé nun ebɛlɛ ɔ jasɔli nun anɔn. ³⁴ Nan kɔsɔ, bé nun mmie-mɔ falɔ bé nwun bɛ bɔli Pɔlv ɛsɛ bɛ leli yé Mɔn bɛ lili. Bé mɔ bɛ leli yé Mɔn bɛ lili'n mmie-mɔ y'ɔ le Deninsi m'ɔ wɔ Ayelopazɔ nun anɔn bie'n. Balasua kɔn, bɛ fele yí Damali nun mmiekun-mɔ.

18

Kolintɔ kulo nun asɔ

¹ Ehi anzin, Pɔlv fi Atɛnɔn ebɛlɛ ɔ kɔ hɔ Kolintɔ kulo nun asɔ. ² M'ɔ juli elɔ'n, ɔ kɔ tɔ Zufɔ belenzua kɔn. Belenzua sɔ'n, bɛ fele yí Akilasɔ. ɔ fi Pɔn mân nun. Yí yɔ'n li Pilisili. Bɛlɛ mɔ bɛ fi Itali mân nun ba a ɔ. ɔ sanlɔn kɛ belemgbɔn kpain'n mɔ bɛ fele yí Kulodɔ nun a han kɛ Zufɔ'n-mɔ kwalaaatin fi Lɔmɔn kulo nun asɔ bɛ tú. Pɔlv kɔ fa yí nwun kɔ bɔ bé. ³ Kɛmɔ bé junman'n mɔ bɛ di'n nun Pɔlv diɛ'n ti kɔn'n, afɛ bɛ nwun tanti, Pɔlv nun bé bɛ kɔ tanlan bɛ kɔ li junman. ⁴ *ɛnwɔnmian ele cian daa, Pɔlv kan Nyanmian Anɔan Ejɔlɛ'n Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nun anɔn. ɔ kulo kɛ Zufɔ'n-mɔ nun bé mɔ bɛ ti man Zufɔ'n de ejɔlɛ sɔ'n tɔ nun.

⁵ Nan mɔ Silasɔ nun Timote fi Masedɔanɔn mân nun bɛ walɔ tɔli Pɔlv'n, Nyanmian Anɔan Ejɔlɛ nun ala yê anɔn Pɔlv kan ɔ. ɔ kan yí yuein kele Zufɔ'n-mɔ kɛ Ngoandefɔɛ'n y'ɔ le Zozi. ⁶ Ejɔlɛ'n mɔ Pɔlv kɔ han'n, Zufɔ'n-mɔ bɔ yi. Bɛ kpe Pɔlv nzɔba. Ehi a, Pɔlv kɔ wɔsɔ yí taladiɛ'n-mɔ anɔn kɔ gua bé nwun, ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: "Sɛ emɔ minlin an, emɔ muonun bé ejɔlɛ ɔ. Mɔn nzi man nun. Sian diɛ, bé mɔ bɛ ti man Zufɔ nun anwɔn yé mun kɔ ɔ."

⁷ Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ fi ebele ɔ kɔ hɔ bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yɪ Titiyusi Zusutusu. ɔ sɔ Nyanmian. Yɪ awulo'n mantan Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua'n. ⁸ Nunhan kɔn, be fele yɪ Kilisipusi, ɔ tɪ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn asɔ kpain. ɔ nɔn yɪ awulo nɪn anɪn menian'n-mɔ kɔlaatin be kɔ fa bɛ nwɔn be kɔ man yɛ Mɪn. Kolɪntɪ ebele menian dɔvɔn mɔ be tɪlɪ ejɔle'n mɔ Pɔlv hanlɪn'n, be falɪ bɛ nwɔn be manlɪn yɛ Mɪn eɛe be sɔnɪnlɪn bɛ.

⁹ Ehi, kɔngɔe kɔn, yɛ Mɪn kɔ hɪn Pɔlv elalɛ ɔ kɔ han kɔ hele yɪ ke: “Pɔlv, n'ɛ sulo, nan wɔ lɪlɪ kan ejɔle'n kɔ wɔ nyunnun, n'ɛ muan wɔ nɔan. ¹⁰ ɔ sanlɪn ke mɪn nɔn wɔ yɛ ɔ san ɔ. Sɔanlan fɪ ngɔala man ke ɔ cɪ wɔ ɔ yɔ wɔ ete. Afɪ mɪn menian dɔvɔn kpa wɔ kulo ehɪka asɔ.” ¹¹ Mɔ yɛ Mɪn hanlɪn sɔ yueli'n, Pɔlv tanlanlɪn Kolɪntɪ ebele afɔe kɔn sala nsian ɔ hehelelɪ menian'n-mɔ Nyanmian Anɔan Ejɔle'n.

¹² Ehi, mele mɔ anɪn Galɪvɔn tɪ Lɔmɔn kɔnmanna Akayi mɔn nun'n, Zufu'n-mɔ kɔ hɔ Pɔlv ati ahuan. Be nɔn yɪ kɔ hɔ awaa nun mgbain'n-mɔ aja sɔ. ¹³ Bɛ nwan: “Atɪn mɔ mala'n ngele man'n yɛ sɔanlan ehɪ kele menian'n-mɔ maan be sɪn sɔ be sɔ Nyanmian ɔ.” ¹⁴ Nan be hanlɪn ehɪ mɔ ahan Pɔlv 'buke yɪ nɔan'n, Galɪvɔn kɔ han kɔ hele Zufu'n-mɔ ke: “Se sɔanlan ehuan ejɔle anaan nyɔle ete bie ejɔle a, mɪn 'sie mɪn nzɔ mɪn tie emɔ, emɔ Zufu'n-mɔ. ¹⁵ Nan kemɔ ɔ'a yɔ dunman nɔn emɔ muonun bɛ mala nɪn anwɔn akpɔlvwa esɔe ejɔle'n, yɪ dɪe emɔ ejɔle ɔ. Mɪn ngulo man ke mɪn dɪ ejɔle sɔa-mɔ!” ¹⁶ Mɔ Galɪvɔn hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔ hɪhan bɛ nun. ¹⁷ Ehi a, Zufu'n-mɔ kɔlaatin kɔ sɔ Sɔsɔtenɪn m'ɔ tɪ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn asɔ kpain'n, be kɔ bu yɪ awaa nun ebele. Nan mɔ be 'bu yɪ'n, Galɪvɔn kɔ yɪ yɪ nyɪn sua tɪlɪ.

Pɔlv 'ba sa kɔ Antiɔsv.

¹⁸ Ehi anzin, Pɔlv hyelɪ Kolɪntɪ ebele kpa. Elɛhɔn kɔn, ɔ kɔ sele anianman'n-mɔ atɪn. Mɔ be manlɪn yɪ atɪn'n, ɔ nɔn Akilasɪ nɔn Pilisilɪ be kɔ fɔ meli kɔn anɪn be kɔ hɔ Sili mɔn nun. Asannan nɔn b'a tu bɛ bu'n, Pɔlv man be kpali yɪ tɪ'n kulo'n mɔ be fele yɪ Sankele nɪn asɔ. ɔ sanlɪn ke, ɔ bɔbɔalɪ Nyanmian. ¹⁹ Be kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ be fele yɪ Efezɪ nɪn asɔ. ɔ kɔ yaci Akilasɪ nɔn Pilisilɪ ebele. ɔ kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn anɪn ɔ nɔn bɛ be kɔ han Nyanmian Anɔan Ejɔle'n. ²⁰ Be kɔ han be kɔ hele Pɔlv ke ɔ hyɛ ebele kaan. Pɔlv nwan cece. ²¹ Mɔ Pɔlv fi bɛ nwɔn ebele ɔ 'kɔ'n, yɪ nwan: “Se Nyanmian bɔa a, mɪn 'ba sa mɪn ba fua emɔ anwɔn.” ɔ kɔ fɔ meli nɪn Efezɪ ebele ²² ɔ kɔ hɔ Sezale. ɔ fi Sezale ebele ɔ kɔ hɔ asɔnɪn mma nɪn ahɪn ebisa Zoluzalemɔn elɔ. ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ kɔ hɔ Antiɔsv. ²³ ɔ lɪlɪ tɛmɔn kaan ebele. Eɛe ɔ kɔ sa kɔ fa atɪn'n bieku. ɔ kɔ sɪnsɪn Galasɪ nɔn Filizɪ mɔn nɪn anɪn kulo kulo'n-mɔ asɔ, ɔ kɔ fofua anianman'n-mɔ kɔlaatin abɔsv, ɔ kɔ wowula bɛ anwɔnsele, ɔ kɔ man bɛ dedi'n kɔ hɔ yɪ nyunnun.

Apolosv 'ba ho Efēzi non Kolintu

²⁴ Ehi, Zufu belenzua kun ko a ko ju Efēzi ebele. Belenzua so'n be fele yi Apolosv. O fi Ezipiti man nun anun kulo'n mo be fele yi Alegizandili nun asv. Apolosv ti svanlan mo si jujo ese o si Ehele Ejole'n kpa bokoo. ²⁵ Be hanlin ye Min Anvan Ejole be heleli yi. O le anwvndele o kan ese o kekele menian'n-mo Zozi anwv ejole'n foon. Nan kusv, Zvan esvnian die nun ala yo si yi o. ²⁶ Elehvn kun, Zufu'n-mo asvnon nun anun, Apolosv ko han ejole dede yi nvan ko to. Mo Pilisili non Akilasu tili ejole'n mo Apolosv hanlin'n, be ko fa yi be ko bo be nwv. Be ko hehele yi Nyanmian atin'n yuein yuein kpa. ²⁷ Mo yo li so'n, Apolosv yo li ajvnlun ke o 'ko Akayi man nun. Anianman'n-mo ko wowula yi anwvnsela. Be ko hele kalata ke o fa man Kolintu asvnon mma'n-mo. B'a hele yi kalata nun anun ke be so Apolosv nun kanlanman. Mo Apolosv holi juli elo'n, be mo Nyanmian a nwun be nwv anwvnnvoe maan b'a kaci yi menian'n, o bukali be kpa. ²⁸ O sanlin ke o kan ejole'n o kekele nun Zufu'n-mo anyunnun ke b'a fon. O le Ehele Ejole'n o kekele be ke Zozi yo ti *Kilisi nun o.

19*Efēzi kulo nun asv*

¹ Ehi, mele mo anin Apolosv wo Kolintu'n, Pvl nanndi Azi man nun anun mmvka'n-mo asv dede o ko a ko ju Efēzi kulo nun asv. Mo juli ebele'n, o ko nwun anianman mmie-mo, b'a fa be nwv b'a man ye Min. ² Pvl ko bisa be ke: "Ke emv fali be nwv be manlin ye Min'n, asv emv a nyan Wawe Nwanzan-nwanzan nun o?"

Mo Pvl bisali be so'n, be nwan: "Ye tili man ke be fele like bie Wawe Nwanzan-nwanzan bobo."

³ Ehi a, Pvl ko bisa be ke: "Anin esvnian benin ye be svnulin emv o?"

Be nwan: "Zvan esvnian die'n ye b'a svnin ye o."

⁴ Mo be hanlin so'n, Pvl nwan: "Be mo be ko kaci be abalabo'n mo be ko fa be nwv be ko man Nyanmian'n, be ye Zvan svnin be o. Ese anin o le kan kekele Izalaye man'n ke svanlan kun fi yi nzin o le ba. Svnanlan so'n mo di ke be de yi be di'n, be fele yi Zozi."

⁵ Mo Pvl hanlin so mo be tili'n, be ko man be ko svnin be wo ye Min Zozi dunman nun. ⁶ Mo be svnulin be yueli'n, Pvl ko fa yi sa'n ko fua be nwv be ko nyan Wawe Nwanzan-nwanzan'n. Be ko han anie ngacile ngacile ese Nyanmian ko fa ejole ko wula be nvan be ko han. ⁷ Be ti ko yo menian bulu non nnyuan.

⁸ Ehi anzin, Pvl ko ho Zufu'n-mo asvnon sua nun anun. Ebele asv sala nsan, o nzulo man nun, o kan Nyanmian Belemgbin Man nun anwv ejole o kekele be maan be kusv be de be di. ⁹ Ejole'n

mə Pɔlv kan'n nvali man mmie-mə anwɔn ɛsɛ bɛ ngulo man kɛ bɛ de bɛ di. Bɛ kan yɛ Mɪn atin nɪn anwɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ ɛtɛ asɔnɪn sua nɪn anun. Ɛhi ati, Pɔlv kɔ yaci bɛ. Ɔ nɔn bɛ mə b'a le yɛ Mɪn b'a li'n kɔ hɔ. Anɪn sukulu kɔn wɔ ɛbɛlɛ, bɛ fɛlɛ yɪ Tɪlanunsi sukulu. Sukulu sɔ nɪn anun yɛ ɔɪn daa Pɔlv kan Nyanmɪan Anɔvan Ɛjɔlɛ nɪn ɔ. ¹⁰ Ɔ heleli like ɛbɛlɛ dede afɔvɛ nnyuan. Ɔ man bɛ kwalaa mə bɛ wɔ Azi mɔn nɪn anun'n, Zufu ɔ, bɛ mə bɛ tɪ man Zufu ɔ, bɛ tɪli yɛ Mɪn Anɔvan Ɛjɔlɛ'n.

Seva amma mmelenzua'n-mə anwɔn ɛjɔlɛ'n

¹¹ Ɛhi, anɪn Nyanmɪan nanndɪ Pɔlv sɔ ɔ yɔ asɪnbɛnwɔn nɪnge mgbili mgbili kpa. ¹² Ɔ man hanmɪntɪ duku anaan ɛtanlan m'ɔ kɔ han Pɔlv anwɔnnaan'n, sɛ bɛ fa bɛ kan nwuluwafɔvɛ'n-mə a, nwuluwafɔvɛ'n-mə anwɔn sa, ɛsɛ wawɛ ɛtɛ'n-mə fi bɛ nun tu.

¹³ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Zufu mmie-mə kɔ kulo kulo'n-mə asɔ bɛ fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mə fi nwuluwafɔvɛ'n-mə anun. Zufu sɔ'n-mə kɔsɔ nwan bɛ 'fa yɛ Mɪn Zozi dunman'n bɛ fɔan wawɛ ɛtɛ'n-mə. Yɪ ti, bɛ kan bɛ kele wawɛ ɛtɛ'n-mə kɛ: “Zozi mə Pɔlv kan yɪ ɛjɔlɛ'n dunman nun, mɪn nwan ɛmɔ fɪtɛ!” ¹⁴ Bɛ mə anɪn bɛ lɛ di junman sɔ'n, bɛ tɪ mma mmelenzua nɔv. Bɛ sɪ'n li Seva, ɔ tɪ Zufu'n-mə anun tɛɛyɪfɔvɛ kpain'n kɔn. ¹⁵ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, wawɛ ɛtɛ'n nwan: “Mɪn sɪ Zozi ɛsɛ mɪn sɪ Pɔlv kɔsɔ. Nan ɛmɔ, nwan menian diɛ y'ɔ le ɛmɔ?” ¹⁶ Ɛhi a, sɔanlan'n mə wawɛ ɛtɛ'n wɔ yɪ nun'n kɔ tɪ kɔ tɔ bɛ sɔ. Yɪ sa kɔ huala bɛ kwalaaɪn, ɔ kɔ hele bɛ yalɛ kpa dede bɛ fi sua nɪn anun bɛ 'nwanndi a, anɪn bɛ nwɔn gua sɔ b'a bɔta bɔta.

¹⁷ Efɛzɪ amma, Zufu ɔ, m'ɔ tɪ man Zufu ɔ, bɛ kwalaa bɛ kɔ tɪ ɛjɔlɛ sɔ'n, esulo kɔ han bɛ. Ɛsɛ bɛ kɔ man yɛ Mɪn Zozi anyɪnnzɔ kpa. ¹⁸ Bɛ dɔvɔn mə bɛ falɪ bɛ nwɔn bɛ manlɪn yɛ Mɪn'n, bɛ ba bɛ kan bɛ nyɔlɛ ɛtɛ'n-mə bagua nɪn anun. ¹⁹ Menian'n-mə dɔvɔn mə anɪn bɛ yɪ jiliwa'n nɔn bɛ jiliwa kalata'n-mə kɔ a. Bɛ kɔ yala yɪ menian'n-mə kwalaa anyunnun ɛbɛlɛ. Bɛ kɔ sɪsɪn bɛ kɔ nwun kalata sɔ'n-mə gua, ɔ tɪ esika jɛtɛ mma akpɪ abulanun. ²⁰ Anɪn kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔli mə tunmin sɔ nɔn anwɔnsɛlɛ sɔ yɛ Mɪn Anɔvan Ɛjɔlɛ'n tɛlɛli nɪn anɪn.

Efɛzɪ kulo'n 'ba fannyan

²¹ Ɛhi anzin, Pɔlv kɔ fua kɛ ɔ 'kpɛ nun Masedɔvanɪn nɔn Akayi mɔn nɪn anun ɔ kɔ Zoluzalemɔn. Ɛhika ati, yɪ nwan: “Sɛ mɪn kɔ mɪn ju ɛlɔ a, ɔ di kɛ mɪn kɔ Lɔmɔn kɔsɔ.”

²² Ɛhi a, ɔ kɔ sɔan yɪ mmɔkafɔvɛ'n-mə anun nnyuan, Timote nɔn Elastɪ. Nan yɪ muonun yɪ Pɔlv, ɔ kɔ ha Azi mɔn nɪn anun ɛbɛlɛ kaan biekun.

²³ Mɛlɛ sɔ'n, yɛ Mɪn Anɔvan Ɛjɔlɛ'n dunman nun, Efɛzɪ kulo'n kɔ fannyan. ²⁴ Anɪn bian kɔn wɔ ɛbɛlɛ, bɛ fɛlɛ yɪ Demetiliyusi. Ɔ tɪ junnvɔɛ. Ɔ fa jɛtɛ ɔ bɔ bɔsɔvɪn balasua'n mə bɛ fɛlɛ yɪ

Aateminsi'n sua mma mma. Ɔ nun bé mɔ be di junman sɔ'n nyan nun esika kpili kpa. ²⁵ Elehun kɔn, Demetiliyusi kɔ yia yí menian'n-mɔ nun junnvɔe ehɛnɛn-mɔ. Ɔ kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun ke: “Ebia-mɔ, emɔ si ke yé ekpasie'n fi junman ehɛ. ²⁶ Nan kusɔ, like mɔ bian'n mɔ be fele yí Pɔlv yɔ'n, emɔ ti ese emɔ nwun yí. Nán ke Efezi ewa angɔnmɛn ɔ, nan Azi mân'n kwalaa anun, Pɔlv sɔ'n nanndi nun ɔ kan ke amɔvan'n mɔ menian'n-mɔ sɔ'n, ɔ ti mgban. Menian dɔvɔn a le yí ejɔle nun a tɔ nun. ²⁷ Ejɔle sɔ'n kwalaa ke ɔ man yé junman'n tɔ, ese ɔ kwalaa ke ɔ man busɔvɛn kpili Aateminsi sua'n m'ɔ le dunman'n minlin. Busɔvɛn Aateminsi mɔ Azi mân nun anun nun eyuadi nun anun bé kwalaa be sɔ'n, sɔvanlan fíi le ngɔ bɔ yí dunman kón!”

²⁸ Mɔ Demetiliyusi hanlin sɔ mɔ be tɔlɛ'n, eya kɔ a, anɛn be le tetian be kan ke: “Efezi amma, yé busɔvɛn Aateminsi'n ti kpili o! Efezi amma yé busɔvɛn Aateminsi'n ti kpili o!” ²⁹ Ejɔle sɔ'n kɔ fannyan kulo bɔndɛn nun anun. Bé kwalaa be kɔ tu woo be kɔ hyɔvɛn Gayiyusi nun Alisitaki, bé nwan y'ɔ le lika mɔ be yia be kan bé ngɔhɔa'n. Gayiyusi nun Alisitaki fi Masedɔvanɛn mân nun. Be ti Pɔlv amanngɔn. Be nun yí yé ɔ kɔ yí atɛn'n-mɔ. ³⁰ Pɔlv kulo ke ahan ɔ fite bagua nun anyunnun, nan yé Mɛn menian'n-mɔ a mman man yí atɛn. ³¹ Yí manngɔn mmie-mɔ kɔ be le yí ngalɛ ke n'ɔ kɔ lika mɔ menian'n-mɔ a yia'n. Yí manngɔn sɔ'n-mɔ fi Azi mân nun anun, be di awaa junman.

³² Temɔn sɔ'n, anɛn lika mɔ b'a yia elɔ a yɔ beje beje kpa. Menian mmie-mɔ le tian be kan ejɔle kɔn, anɛn mmie-mɔ kusɔ le tian be kan ejɔle fɔfɔle. Bé nun mmie-mɔ dɔvɔn nzi man like mɔ yí ti yé b'a yia'n bɔbɔ. ³³ Ehɛ a, be kɔ susɔ ejɔle nun asɔ be kɔ han be kɔ hele Zufɔ bian kɔn. Bian sɔ'n, be fele yí Alegizandɛli. Anɛn Zufɔ'n-mɔ le wowula yí bɔ ke ɔ fite bagua nun anyunnun. Mɔ Alegizandɛli fiteli bagua nun anyunnun'n, ɔ kɔ tɔ yí sa ke be gúaa diin nán ɔ 'kan ejɔle ɔ kele bé. ³⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke ɔ ti Zufɔ'n, bé kwalaa bé bɔ kɔ yɔ kɔn be le tian be kan ke: “Efezi amma, yé busɔvɛn Aateminsi'n ti kpili o! Efezi amma, yé busɔvɛn Aateminsi'n ti kpili o!” Be le etian sɔva dede kɔ yɔ dɔhyɔvɛn nnyuan.

³⁵ Yí be-yue-asɛ, kulo nun asɔ kpɔmanfɔvɛn'n kɔ yɔ kɔ man be kɔ gua bé ahɔnɛn asɛ. Yí nwan: “Efezi amma, sɔvanlan benin y'ɔ nzi man ke Efezi kulo'n yé ɔ sisa busɔvɛn kpili Aateminsi sua'n nun yí abaaba'n m'ɔ fi nyanmiansɔ ɔ'a ju nun ɔ? ³⁶ Sɔvanlan fíi ngɔala ɔ nzu man yí nwɔn akpɔlvwa. Yí ti, emɔ gúaa bé ahɔnɛn asɛ nán b'a nzeɛci man like. ³⁷ Ɔ sanlin ke menian'n-mɔ mɔ emɔ nun bé a a ewa'n, b'a nwua man amɔvan sua'n-mɔ anun ninngɛ, ese b'a ngan man busɔvɛn Aateminsi kusɔ anwɔn ejɔle ete. ³⁸ Se Demetiliyusi nun yí junnvɔe'n-mɔ kulo ke be sanman sɔvanlan an, ɔ le cɛan mɔ mgbain'n-mɔ tanlan asɛ be di ejɔle ɔ. Anɛn lika mɔ be kwalaa ke be nun bé ejɔle'n kɔ nun anɛn! ³⁹ Se Ejɔle biekun

wɔ ebele a, anɔn mgbain'n-mɔ yia a, emɔ kɔ fa kɔ tɔ bɛ nyunnun.
⁴⁰ Afɛ like mɔ y'a yɔ yɛ enɛ'n, bɛ kwalaa kɛ bɛ tun yɛ esuan kɛ y'a
 jasɔ awaa akɔmun anun. ɔ sanlɔn kɛ, sɛ bɛ bisa yɛ like mɔ yɛ ti
 yɛ y'a yia nɔn an, yɛ ngɔ huala man yɛ nɔn tu nɔn y'a sa yɛ nɔn."
⁴¹ Mɔ kpɔmanfɔɛ'n hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ sanndɛ.

20

Pɔlv 'ba tu atɔn

¹ Ehi, ɔ yɔli mɔ kulo nɔn anun gualɔ diin'n, Pɔlv kɔ yia yɛ
 Mɔn menian'n-mɔ. ɔ kɔ wowula bɛ anwɔnsele, ɔ nɔn bɛ, bɛ
 kɔ li ngalɛ, cuein yɛ ɔ hɔli Maseduanɔn mɔn nɔn. ² ɔ kɔ
 nanndɛ ebele mɔn sɔ nɔn anun ɔ kɔ han ejɔle dɔn ɔ kɔ wowula yɛ
 Mɔn menian'n-mɔ anwɔnsele. Mɔ Pɔlv wowulalɔ bɛ anwɔnsele
 yueli'n, ɔ kɔ hɔ Gelesɔ mɔn nɔn ³ ɔ kɔ li ebele sala nsan. Mele mɔ
 ahan ɔ fi ebele ɔ 'kɔ Sili mɔn nɔn'n, bɛ kɔ yɛ yɛ anzɔti kɛ Zufɔ'n-
 mɔ a hɔ yɛ ti ahuan. Ehi a, Pɔlv kɔ yɔ ajɔnlɔn kɛ ɔ di kɛ ɔ sa
 yɛ nzin ɔ sɔn Maseduanɔn mɔn nɔn. ⁴ Mɔ ɔ 'ba'n, menian mɔ
 bɛ walɔ somanlɔn yɛ dede bɛ juli Azi mɔn nɔn'n y'ɔ le Sopateɛ
 m'ɔ fi Belee kulo nɔn asɔ mɔ yɛ sɔ y'ɔ le Pilusi'n, Alisitaki nɔn
 Segundusi mɔ bɛ fi Tesaloninki kulo nɔn asɔ'n, Gayiyusi m'ɔ fi
 Delɔlv kulo nɔn asɔ'n nɔn Timote, Tisiki nɔn Tolofimɔn mɔ bɛ
 fi Azi mɔn nɔn'n. ⁵ Bɛ kɔ li mɔa yɛ nyunnun Tolowasi kulo nɔn
 asɔ bɛ le nwɔnnde yɛ ebele. ⁶ Mɔ bɛ lili *Paki feti'n yueli'n, mɔn
 nɔn Pɔlv yɛ kɔ tu yɛ bɔ Filipɔ kulo nɔn asɔ. Yɛ la asue nyɔnsɔ
 dede cian nnun nɔn y'a ju Tolowasi y'a tɔ ehɔnlɔn-mɔ. Mɔ yɛ
 juli Tolowasi'n, yɛ lili ebele mɔle kɔn.

Etisusi ewuetinngɛ'n

⁷ Ehi, mɔle'n, yɛ yialɔ yɛ Mɔn alɛ nɔn anwɔn. Pɔlv kɔ han
 ejɔle ɔ kɔ hele asɔnɔn mma'n-mɔ. Kemɔ alɛ cɔn an, anɔn ɔ di kɛ
 Pɔlv kɔ'n, ɔ kɔ han ejɔle dede bɛ kɔ bɔ kɔ yɔ alɔmunnun. ⁸ Anɔn
 kanlannɛ dɔn kpa wɔ awaa nɔn asɔ sua'n mɔ y'a yia nɔn nɔn
 anun. ⁹ Mele mɔ Pɔlv 'kan ejɔle'n, anɔn kpafele kɔn tɔ menzele
 nɔn anɔn ɔ le dafɔ kpa. Kpafele sɔ'n, bɛ fele yɛ Etisusi. Etisusi
 fi awaa'n m'ɔ wɔ sɔ ngɔkɔn ngɔkɔn nsan'n, ɔ kɔ tɔ asi. Bɛ 'kuku
 yɛ sɔ a, Etisusi a wu. ¹⁰ Ehi a, Pɔlv kɔ ju asi ɔ kɔ han yɛ nwɔn asi
 ɔ kɔ fa Etisusi yɛ sa sɔ, yɛ nwan: "Nɔn bɛ di yalɛ, ɔ sanlɔn kɛ ɔ
 wuli man!" ¹¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɔlv salɔ fɔli awaa nɔn asɔ. ɔ kɔ bu
 kpa'n ɔ kɔ li. ɔ kɔ han ejɔle dede alɛ kɔ hɔn. Mɔ alɛ hɔnlɔn'n
 yɛ ɔ hɔli ɔ. ¹² Kpafele'n dɛ, bɛ nɔn yɛ 'ba a, anɔn yɛ nyɔn wɔ sɔ. ɔ
 man bɛ kwalaa bɛ lɔa cɔcɔli kpa.

¹³ Ehi, Pɔlv kɔ fa bɛ ja nɔn atɔn'n m'ɔ kɔ kulo'n mɔ bɛ fele yɛ
 Asɔsɔ nɔn asɔ. Yɛ dɛ, yɛ kɔ fɔ meli nɔn yɛ kɔ li mɔa yɛ nyunnun
 Asɔsɔ elɔ. Afɛ Pɔlv heleli kɛ yɛ yɛ ebele nɔn y'a fa yɛ meli nɔn
 anun. ¹⁴ Mɔ Pɔlv walɔ tɔli yɛ Asɔsɔ ebele'n nɔn y'a fa yɛ meli nɔn
 anun y'a hɔ kulo'n mɔ bɛ fele yɛ Mintilenɔn nɔn asɔ. ¹⁵ Yɛ juli

Mintilenun mɔ alie hunlin'n, ye la su dede ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yi Kio nun anvan nun. Alie hunlin biekun, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yi Samosu nun asu. Alie hunlin biekun, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yi Minle nun asu. ¹⁶ Afi Polv fualɛ ke be ju Efezi kulo nun asu ebele a, be njinlan man nan b'a nga man Azi man nun anun ebele. Ke ɔ kɔ yɔ nan ɔ'a ju Zoluzalemun kulo nun asu nde *Pantekɔtu feti cian'n, ehi ye anin Polv le junlin ɔ.

Polv nun Efezi asonun nun asu mgbain'n-mɔ 'ba li ngalie

¹⁷ Mɔ ye juli Minle'n, Polv kɔ tu Efezi asonun nun asu mgbain'n-mɔ ngalie ke be bala a tu ye Minle ebele. ¹⁸ Be wali juli ebele a, Polv nwan: "Ɔ bɔ yi bu alimua cian mɔ n juli Azi man nun anun'n, ke m gbunlin min nun emɔ ye nanndu'n, emɔ si. ¹⁹ M'an bebele min nwun ye Min esue nun anun, min titi min nyin emun min sa nun, ese Zufu'n-mɔ man n nwunlin amanninhunlin. Ɔ sanlin ke anin be kɔ min ti ahuan. ²⁰ Emɔ si ke like m'ɔ ti kpa man emɔ'n, m'an va man fi'i m'an via man emɔ. M'an han yi kwalaa m'an hele emɔ bagua nun ɔ nun emɔ awulo'n-mɔ anun. ²¹ M'an han m'an hele be mɔ be ti Zufu nun be mɔ be ti *Geleki'n ke be nun be nwun be kaci be abalabɔ'n wɔ Nyanmian anwun ese be le ye Min Zozi Kilisi be li.

²² "Kikaala die, n di ke swanlan mɔ b'a cici yi ɔ, Wawe Nwanzan-nwanzan'n le cun min kɔ Zoluzalemun, min nzi man ejole mɔ ɔ 'ba tu min ebɔ ɔ. ²³ Mɔ min si nun ala y'ɔ le ke, kulo biala mɔ n gɔ ju su'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n kan kele min ke be le ba tu min fiadi ese min 'ba nwun nyinlinlin. ²⁴ Nan min die, nan min ngvan'n y'ɔ ti min cunnjin ɔ. Nyanmian anwunnvoe esie Ejolekpa'n mɔ ye Min Zozi a fa a wula min sa nun ke m mɔ n gele menian'n-mɔ'n, ke ɔ kɔ yɔ nan m'an li junman sɔ'n dede m'an gua yi bu'n, ehi y'ɔ ti min cunnjin ɔ.

²⁵ "Sian die, min si ke emɔ mɔ m'an tanlan emɔ afian m'an bɔ Nyanmian Belemgbin Man nun anwun ejole m'an hele emɔ'n, emɔ le ngɔ nwun man min nyunnun kɔn. ²⁶ Yi ti, min kan min kele emɔ ene ke emɔ anun kun m'ɔ kɔ minlin'n, min nzi man yi ejole nun. ²⁷ Ɔ sanlin ke Nyanmian afutu'n kwalaaatin, m'an tu emɔ, m'an nva man fi'i m'an nvia man emɔ. ²⁸ Yi ti, emɔ nian be nwun ye ese be nian menian'n-mɔ kwalaaatin mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan nun a fa a wula emɔ asa nun nun asu kpa. Emɔ nian Asonun'n mɔ Nyanmian a man yi kunnun Baa nun a wu a to yi ti ngvan nun asu kpa. Ɔ sanlin ke Asonun sɔ'n ti yi muonun yi die.

²⁹ "Min si ke min kɔ a, menian anwun esulo ke naan bedi 'ba wɔlɔ emɔ afian be fannyan asonun mma'n-mɔ anun. ³⁰ Emɔ muonun afian, menian 'ba jasɔ be kan ato ejole be man dedi mma'n-mɔ si be su. ³¹ Yi ti, emɔ kaci be sisa be nwun. Ɔ sanlin

ke, kɔngɔɛ nɔn eyua dede afɔe nɔn, mɪn nɔn wɔ sɔ m'an tu emɔ anɔn kɔn biala fɔɔ. Mɪn 'tu emɔ fɔɔ a, anɔn mɪn sun.

³² “Afi sian diɛ, mɪn fa emɔ mɪn wula Nyanmian asa nɔn. ɔ kwalaa ke ɔ man yɪ anwunnvoe ɛsiɛ ejɔlɛ'n buka emɔ, ɛsɛ emɔ asa kan ajâ'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a sie bé kwalaa mɔ be ti yɪ diɛ'n. ³³ Mɪn nyɪn a mmɔɔ man sɔanlan fɪi esika, anaan taladiɛ. ³⁴ Emɔ muonun si ke n ne mɪn sa n nili junman n nyanlɪn like mɔ anɔn mɪn nɔn mɪn manngɔn'n-mɔ y'a mian yɪ nwɔn'n. ³⁵ M'an yɔ yɪ sɔ m'an man emɔ a nwun yɪ nyunnun nɔn yɪ nzin'n kwalaaɪn ke ɔ fata ke ye di junman sɔa ye buka ehianfɔɛ'n-mɔ. Anɔn yɛ ti kacɪ ejɔlɛ'n mɔ yɛ Mɪn Zozi hanlɪn'n. Yɪ nwan: ‘Sɛ ɛ fa man an, salɛ wɔ nun tala mɔ be ɛ fa be man wɔ'n.’ ”

³⁶ Mɔ Pɔɔ hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ nɔn bé be kɔ gua bé nanngɔnlɔnman asɪ ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. ³⁷ Bé kwalaa be le esuan be kɔ tɔ Pɔɔ nun be kɔ li ngaliɛ. ³⁸ Alɔabɔ'n m'ɔ hanlɪn bé'n y'ɔ le mɔ Pɔɔ hanlɪn hele bé ke be ɛ ngɔ nwun man yɪ nwɔn kɔn'n. Ehi anzin, be hɔli guali yɪ atɪn dede ɔ fɔli meli nɪn anɔn.

21

Pɔɔ 'ba hɔ Zoluzalemɔn

¹ Ehi, mɔ ye nɔn bé ye lili ngaliɛ yueli mɔ ye sanndɪlɪ'n, meli'n falɪ yɛ fɔɔn dede yɪ nɔn y'ɔ le lika'n mɔ be fele yɪ Kɔsɔ'n. Alɛ hɪnlɪn, ye kɔ tu yɛ bɔ ebele ye kɔ ju lika'n mɔ be fele yɪ Lodi'n. Eɛ ye fi ebele, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yɪ Patala nɪn asɔ. ² Mɔ ye juli ebele'n, anɔn meli kɔn ɛ kɔ Feninsi mân nɔn. Ye kɔ fɔ nɔn, cuein yê ye hɔli ɔ. ³ Ye hɔli dede mɔ ye 'mantan Sipɔɔ mân'n, mɔ anɔn ye gua meli nɪn anɔn yɛ nyɪn tua yɪ'n, ye kɔ sɪn asue afian kpɔle mân sɔ nɪn abɔ asɪ nán y'a tɔ yɛ ti Sili mân nɔn. Ye hɔli dede mɔ ye juli kulo'n mɔ be fele yɪ Tii nɪn asɔ'n, meli'n kɔ si asɪ. Afi anɔn ebele y'ɔ di ke be yɪ nɔn ninngɛ'n be gua ɔ. ⁴ Ye kɔ nwun yɛ Mɪn menian, ye kɔ li mɔle kɔn bé nwɔn ebele. Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ man be kɔ han be kɔ hele Pɔɔ ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ⁵ Nan mɔ ye lili mɔle kɔn yueli mɔ ye 'kɔ'n, be nɔn bé yɪ nɔn bé mma'n-mɔ, bé kwalaa be kɔ hɔ yɛ atɪn egua dede kulo'n tiba. Ye kɔ gua yɛ nanngɔnlɔnman asɪ jenvie nɪn anɔn ye kɔ yɔ asɔnɔn. ⁶ Ye yɔli asɔnɔn yueli mɔ ye lili ngaliɛ'n, ye kɔ fɔ meli nɪn anɔn yê be salɪ hɔli awulo ɔ.

⁷ Ye kɔ tu yɛ bɔ Tii ebele, yɛ nɔn y'ɔ le kulo'n mɔ be fele yɪ Ptolemayisi nɪn asɔ. Mɔ ye juli ebele'n, ye hɔli bisali anianman'n-mɔ ahɪn ye kɔ li cɪan kɔn bé nwɔn ebele. ⁸ Mɔ alɛ hɪnlɪn'n, ye kɔ sa ye kɔ fɔ meli nɪn anɔn, yɛ nɔn y'ɔ le kulo'n mɔ be fele yɪ Sezale nɪn asɔ. Mɔ ye juli ebele'n, ye kɔ sike Filipɔ m'ɔ bɔ Ejɔlekpa'n kpayɛ nɪn awulo. Filipɔ wɔ menian nɔsɔ'n mɔ Zoluzalemɔn ɛɔ asɔnɔn'n kpali bé nɪn anɔn bie. ⁹ Anɔn Filipɔ le mma mmalasua muan nɔn. Mma mmalasua muan nɔn sɔ'n-mɔ di Nyanmian kpɔman.

¹⁰ Ye lili kɔ yɔ eɛsan kɔn ebeɛ. Temɔn sɔ'n, kpɔmanfɔe belenzua kɔn fi Zude mɔn nun ɔ kɔ a. Bian sɔ'n, be feɛe yɛ Agabisi. ¹¹ Ɔ walɔ tɔli yɛ a, ɔ kɔ le Pɔlv beleti'n. Ɔ kɔ fa kɔ hyɛ yɛ muonun yɛ sa nun yɛ ja'n-mɔ. Yɛ nwan: “E' nwun ejɔle mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n le kan'n: ‘Sɔanlan'n m'ɔ le beleti ehi'n, Zufu'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, be 'ba hyɛ yɛ sa nun yɛ ja'n-mɔ sɔa be fa yɛ be wula bɛ mɔ be nzi man Nyanmian nun asa nun.’”

¹² Mɔ Agabisi hanlin sɔ mɔ ye tɔli'n, ye nun anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebeɛ'n, ye kɔ han ye kɔ hele Pɔlv ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ¹³ Mɔ ye hanlin sɔ'n, nɔn Pɔlv a bua yɛ ke: “Ɔ yɔ se mɔ emɔ le sun be man mɔn nwon bubu mɔn ɔ? Se be 'ci mɔn sa nun mɔn ja, anaan se be 'kun mɔn bɔbɔ wɔ yɛ Mɔn Zozi dunman nun an, m'an bɔbɔa mɔn nwon.”

¹⁴ Kemɔ ye hanlin ngo ye hanlin njun mɔ Pɔlv a ndie man'n, ye yacili yɛ. Ejɔle mɔ ye hanlin'n y'ɔ le ke: “Mɔ yɛ Mɔn kulo'n, man ɔ y'ɔ sɔ!”

¹⁵ Mɔ cɔan kaan'n mɔ ye lili yɛ ebeɛ'n yueli'n, ye kɔ sesie yɛ nwon ye kɔ fa Zoluzalemɔn atin'n. ¹⁶ Mɔ ye 'kɔ'n, yɛ Mɔn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebeɛ'n mmie-mɔ nun yɛ yɛ ɔ hɔli ɔ. Mɔ ye juli elɔ'n, be nun yɛ kɔ hɔ kɔ sike bian kɔn. Bian sɔ'n, be feɛe yɛ Mɔnnasɔn. Ɔ fi Sipɔlv mɔn nun. Ɔ falɔ yɛ nwon manlin yɛ Mɔn a hye.

Pɔlv 'ba hɔ fua Zvakɔ anwon

¹⁷ Mɔ ye juli Zoluzalemɔn ebeɛ'n, anianman'n-mɔ sɔli yɛ nun kanlanman kpa. ¹⁸ Mɔ alɛe hinlin'n, Pɔlv nun ye kɔ hɔ Zvakɔ awulo elɔ. Ye 'kɔ a ju a, anɔn asɔnin nun asɔ mgbain'n-mɔ a yia ebeɛ. ¹⁹ Pɔlv kɔ bisa bɛ ahun yɛ junman'n kwalaa mɔ Nyanmian a li wɔ bɛ mɔ be ti man Zufu nun afian'n, ɔ kɔ sɔsɔ sɔ ɔ kɔ han yɛ kwalaa ɔ kɔ hele bɛ.

²⁰ Mɔ Pɔlv anwan tɔli'n, be kɔ yɛ Nyanmian aye, eɛe bɛ nwan: “Nɔn, anianman, Zufu akpu kɔ yɔ nye nye a fa bɛ nwon a man yɛ Mɔn. Nan kusɔ, bɛ mala ejɔle'n te ti bɛ cɔnnjin. ²¹ B'a han b'a hele Zufu sɔ'n-mɔ ke, e 'kele like a, e kan kele Zufu'n-mɔ kwalaaatin mɔ be gugua mɔn mɔn'n-mɔ asu'n ke be kɔci bɛ nzin be sɛ Moyizi mala'n, nɔn be kpe bɛ mma'n-mɔ mmian nun, eɛe nɔn be di Zufu'n-mɔ mala'n-mɔ asu. ²² Ye 'yɔ se? Afi, yɛ biala, be 'ti ke a ju ewa. ²³ Yɛ ti, atin'n mɔ ye 'ba hele wɔ'n, sɔn sɔ. Ye le menian nwan ewa, b'a bɔbɔa Nyanmian. ²⁴ E nun bɛ hɔ tɔ bɛ nwon efian nɔn tua bɛ ti kale'n maan be nyɔn atin be kpɔ bɛ ti'n. Yɛ diɛ anɔn bɛ kwalaa be nwun yɛ ke ato yɛ b'a li b'a tɔ wɔ bu ɔ, nɔn wɔ muonun e di *Moyizi mala nun asu. ²⁵ Nan bɛ mɔ be ti man Zufu mɔ b'a fa bɛ nwon b'a man yɛ Mɔn Zozi'n, ejɔle mɔ ye nwan selɔ yɛ nwon, mɔ ye heleɛ ye hanlin ye heleɛ bɛ'n y'ɔ le

ke nán be di amuan su naan, nán be di naan non yí moja'n non cunmun, ese nán be yo satilufɛ nyɔɔɛ.”

²⁶ Ehi a, Pɔlv non menian nnan sɔ'n-mɔ kɔ hɔ. Mɔ alíe hɔnlɔn'n, Pɔlv non bé be kɔ bɔ bé efian etue nin abu. Mɔ be bɔli yí bu'n, Pɔlv kɔ hɔ Nyanmian awulo elɔ ɔ kɔ hele cian mɔ be 'gua efian etue nin abu be yi bé nun kɔn biala ati tɛɛ'n.

Zufɔ'n-mɔ 'ba hyi Pɔlv Nyanmian awulo nin anun

²⁷ Ehi, be bɔli efian etue nin abu dede mɔ ɔ 'ju yí cian nsu'n, Zufɔ'n-mɔ mɔ be fi Azi mân nun'n kɔ nwun Pɔlv Nyanmian awulo nin anun. Be kɔ wowula bagua nin abu be kɔ hyi Pɔlv.

²⁸ Anun be le tetian be kan ke: “Izalaye amma, emɔ bála a buka yé o! Yé sa a han sɔanlan'n m'ɔ nanndi nun ɔ kan ejɔle ete ɔ tia Izalaye mân'n, Moyizi mala'n non Nyanmian awulo'n. Ese be nían, ɔ'a man bé mɔ be ti man Zufɔ nun a wɔlv Nyanmian awulo nin anun ɔ'a man efian a han lika nwannzan-nwannzan ehi!”

²⁹ Anun be le kan sɔ, ɔ sanlin ke be nwunlin Tolofimɔn m'ɔ fi Efezi'n non Pɔlv kulo nin anun. Be jɔnlɔn ke anin Pɔlv a fa yí a wɔlv Nyanmian awulo nin anun.

³⁰ Kulo bɔndɔn nin anun kɔ fannyan. Yi bê o, yí fama o, menian'n-mɔ kɔ tu woo. Be kɔ sɔ Pɔlv be kɔ fa yí Nyanmian awulo nin anun be kɔ fite be kɔ tɔtɔ anuan nin anun ebele ala. ³¹ Anun be le kpɔnnde be kun Pɔlv, nán ngalie a tɔ Lɔmɔn nzalafɔ'n-mɔ kpain nin elɔ ke Zoluzalemɔn kulo bɔndɔn'n le sɔ. ³² Ebele ala, ɔ kɔ hohuan nzalafɔ'n-mɔ non bé mgbain'n-mɔ anuan be kɔ kpɔ bagua'n. Mɔ bagua'n nwunlin nzalafɔ'n-mɔ non bé kpain'n, be kɔ yaci Pɔlv ebúe.

³³ Ehi a, nzalafɔ kpain'n kɔ hyɔin kɔ kpunngɛ Pɔlv, ɔ kɔ man atin ke be gúa yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan. Mɔ be guali yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n, nzalafɔ kpain'n kɔ bisa yí sɔanlan ehɔle kɔn m'ɔ ti'n ɔ non like mɔ ɔ'a yɔ'n. ³⁴ Mɔ nzalafɔ kpain'n 'bisa Pɔlv ejɔle'n, anin bagua nin anun menian'n mmie-mɔ le tetian be kan ejɔle kɔn, anin mmie-mɔ kɔsu le tetian be kan ejɔle fɔfɔle. Nzalafɔ kpain'n nnwun man ejɔle nin ati non yí bu, afi ebele a yo beje beje. ɔ kɔ man atin ke be non Pɔlv hɔ nzalafɔ'n-mɔ lika mɔ be wɔ elɔ. ³⁵ Pɔlv non be hɔli mɔ be fɔ esikalie'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ fa yí be sa su. ɔ sanlin ke ebúe mɔ bagua nin a bu yí'n, ɔ'a man yí nwɔn a bele yí. ³⁶ Afi anin bé kwalaa be si yí su be le tetian be kan ke: “Be hún yí! Be hún yí!”

³⁷ Ehi, mele mɔ be 'fa Pɔlv be wɔlv sua nin anun'n, ɔ kɔ bisa nzalafɔ kpain'n ke: “Asu mun kwalaa ke mun nyan atin mun kan ejɔle mun kele wɔ ɔ?”

Mɔ Pɔlv hanlin sɔ'n, nán nzalafɔ kpain nin a bisa yí ke: “E kan Gelekɔ anie ɔ? ³⁸ Ezipiti mân nin anun sɔanlan ehi mɔ ɔ'a bɔ mân elesan asu ewa, m'ɔ non kodiawu akpu nnan b'a bɔ bé ti ewá nin anun elɔ'n, nán yí y'ɔ le wɔ ɔ?”

³⁹ M'ò bisa sò'n, nán Pòlv a bua yí kẹ: “N dī Zufu, b'a wò mín Silisi kulo'n mọ̀ bẹ̀ fẹ̀lẹ̀ yí Talisí nún asu. Kulo sò'n mọ̀ b'a wò mín sò'n lẹ̀ dunman. Yí ti, man mín atin maan n gán ejọ̀lẹ̀ n géle bagua'n.”

⁴⁰ Mọ̀ Pòlv hanlín sò'n, nzalafu kpain'n kọ̀ man yí atin. Èhí a, Pòlv kọ̀ jinlan esikalie nún asu ọ̀ kọ̀ tọ̀ yí sa ọ̀ kọ̀ hele bagua'n. Mọ̀ bẹ̀ gualí diin'n, Pòlv kọ̀ kuku yí nvan sọ̀ ọ̀ kọ̀ han yí *alamein anie nún anun ọ̀ kọ̀ hele bé. Yí nwan:

22

Pòlv 'ba sa yí nún

¹ “Anianman mmelenzua nún mín si-mọ̀, emọ̀ tíe ejọ̀lẹ̀'n mọ̀ mún 'ba han mún kele emọ̀ kíkàalá mún sa mín nún'n”.

² Mọ̀ menian'n-mọ̀ tili kẹ̀ Pòlv lẹ̀ jọ̀jọ̀ alamein anie nún anun ọ̀ kele bé'n, bẹ̀ kọ̀ gugua didiin biekun kpa. Èhí a, Pòlv nwan: ³ “N dī Zufu. B'a wò mín Talisí, Silisi mân nún, nan Zoluzalemun ewa yê b'a ta mín ọ̀. Mín mún'n y'ọ̀ lẹ̀ Gamalié. Ọ̀ a hele mín yé nan-mọ̀ mala'n kpa bọ̀kọ̀. Mín Nyanmian ejọ̀lẹ̀'n, bẹ̀ nva man bẹ̀ ngan man ngọ̀hwa kẹ̀ ene kọ̀sọ̀ emọ̀ kùlaatin nva ngan man ngọ̀hwa'n. ⁴ N gelelì bé mọ̀ bẹ̀ nanndi yé Mún atin nún asu nún ahólọ̀wa n gunlun bé. N cùlì mmelenzua nún mmalasua n gualí bé fiadi. ⁵ *Tẹ̀eyífuẹ̀ kpain'n nún Izalaye mân nún asu mgbain'n-mọ̀ di mín adanzie. Bẹ̀ manlín mín kalata kẹ̀ n gó n dọ̀ anianman Zufu'n-mọ̀ mọ̀ bẹ̀ wọ̀ Damasi kulo nún asu elọ̀'n. Mún tọ̀ bé a, anin n jí bé mọ̀ b'a fa bé nwọ̀n b'a man yé Mún mọ̀ bẹ̀ wọ̀ ebele'n m mála Zoluzalemun m mán bẹ̀ pínnin bé.

⁶ “Èhí, anin mín ja wọ̀ nún mún ka kaan mún ju Damasi. Mọ̀ bẹ̀ 'kọ̀ a bọ̀ kọ̀ yọ̀ senze jinlan'n, kúnmgba ala, dọ̀vẹ̀n, kanlannie kún fi nyanmiansu. Yí ta m'ọ̀ lẹ̀ ta'n, ọ̀ kọ̀ ta kọ̀ si kọ̀ yia mín. ⁷ N gọ̀ fin asi. Mún 'tie a, anin anie kún lẹ̀ kan kele mín kẹ̀: ‘Sọ̀lv Sọ̀lv, nzuke ati yê é lẹ̀ kele mín ahólọ̀wa ọ̀?’

⁸ “Mọ̀ n dılı anie sò'n, nán m'an bisa kẹ̀: ‘Wọ̀ nwan ọ̀, yé Mún?’

“Nán anie nún a bua mín kẹ̀: ‘Mín Zozi mọ̀ n vi Nazaleti'n yé é lẹ̀ kele mín ahólọ̀wa ọ̀.’ ⁹ Anin mún nún menian yê yé lẹ̀ kọ̀ ọ̀. Bẹ̀ nwunlin kanlannie'n, kọ̀sọ̀ b'a ndi man sọ̀anlan'n m'ọ̀ lẹ̀ kan ejọ̀lẹ̀'n kele mín nún anin'n.

¹⁰ “Mọ̀ yé Mún hanlín sò'n, nán m'an bisa yí kẹ̀: ‘Yê Mún, nzu y'ọ̀ di kẹ̀ mún yọ̀ ọ̀?’

“Yí nwan: ‘Jasú, kọ̀ Damasi. É ju elọ̀ a, yí kwalaa m'ọ̀ di mọ̀ é yọ̀'n, Nyanmian 'ba man bẹ̀ kele wọ̀.’

¹¹ “Mọ̀ yé Mún anvan talì'n, mín manngun'n-mọ̀ mọ̀ anin mún nún bé yé lẹ̀ kọ̀ Damasi'n, bẹ̀ kọ̀ sọ̀ mín sa bẹ̀ kọ̀ li mín taataa. Ọ̀ sanlín kẹ̀, kanlannie'n m'ọ̀ talì'n sinlín mín nyin'n.

¹² “Ọ̀ 'ba yọ̀ sò'n, anin bian kún wọ̀ Damasi ebele, bẹ̀ fẹ̀lẹ̀ yí Aniasí. Aniasí tì sọ̀anlan m'ọ̀ fẹ̀lẹ̀ Nyanmian esé ọ̀ di yí mala nún asu. Damasi ebele Zufu'n-mọ̀ kùlaatin de yí di.

¹³ Ananiası walı tılı mín an, yí nwan: 'Mín nianman Sòlv, man wó nyun'n tike!' Ɖ hanlın sò nun ala, mín nyun'n kò tike n gò nwun yí. ¹⁴ Mò mín nyun'n tikeli'n, yí nwan: 'Yé nan-mò Nyanmian nın a li mva a yí wó ke ε nwún like m'ò kulo'n, ε nwún sesefue baa kòmngba'n, ε tí yí nvan nun ejòle. ¹⁵ Afi, like mò a nwun yí Ɖ nun ejòle mò a ti'n, Ɖ di ke ε di yí nwun adanzie ε kele menian'n-mò kùalaatin. ¹⁶ Kikaala mò a ti ejòle'n sua'n, n'ε nwòndε kón. Yí ti, sun fele yé Mın, jasv maan be sònun wó nán a nyan wó ete nın anwun face.'

¹⁷ "Ehi anzin, n gò sa n gò hò Zoluzalemun. Elehun kòn, anın mun yò asònun Nyanmian awulo ebele nán m'an hun elalie. ¹⁸ Elalie nun anun, n gò nwun yé Mın, Ɖ kò han kò hele mín ke: 'Kan wó nwun fi Zoluzalemun ewa jasv, Ɖ sanlın ke mín nwun ejòle'n mò ε 'ba han kele bé'n, be ngò le be ngò li man.'

¹⁹ "Mò yé Mın hanlın sò'n, mín nwan: 'Yé Mın, be sı yí yuein ke anın mín kò asònun sua'n-mò anun mín cı bé mò b'a le wó b'a li'n mın man be gua bé fiadi be fin bé mgbele. ²⁰ Temun mò be 'kun wó adanzifue Etienun'n, n jin yí bu bie. N nelı bé mò be hunlin Etienun'n n doli nun nán m'an le bé taladie'n-mò m'an tila.'

²¹ "Mò n ganlın sò'n, nán yé Mın a han a hele mín ke: 'Kò, afi mın kulo ke mın svan wó mva maan ε kò bé mò be ti man Zufu'n-mò anwun.'"

Pòlv 'ba hele yí nwun ke Ɖ ti Lòmun svanlan

²² Ehi, Pòlv hanlın ejòle'n Zufu'n-mò tieli dede m'ò juli ebele'n, be kò sò etetian sv. Bé nwan: "Be hún svanlan sò'n be yí yí ebele! Ɖ nze nvata man ke Ɖ nyan ngvan!"

²³ Anın be le kpo be tv bé taladie'n-mò anwunno ese anın be le tu nvutule'n. ²⁴ Ehi a, nzalafv kpain'n kò man atın ke be fá Pòlv be wólsv sua nın anun be fín yí mgbele maan Ɖ hán like ati mò Zufu'n-mò le tetian yí kòmın anun'n. ²⁵ Nan mò be cıclı Pòlv mò be 'ba fin yí mgbele'n, Ɖ kò bisa nzalafv'n m'ò sie nzalafv eya kòn mò anın Ɖ wò ebele'n ke: "Asv atın wò nun ke be fín *Lòmun svanlan kòn mò b'a mmu man yí fòv'n mgbele Ɖ?"

²⁶ Mò Pòlv bisalı nzalafv'n m'ò sie nzalafv eya kòn'n kosuan sò'n, nzalafv'n kò nwanndi kò tv bé kpain'n, yí nwan: "Yaaa, nıan ejòle mò ahan ε hyvhyvun ba'n. Kanngv bian sò'n ti Lòmun svanlan."

²⁷ Mò nzalafv kpain'n tılı yí sua'n, Ɖ kò kpv Pòlv Ɖ kò bisa yí ke: "Kan yí yuein kele mín, asv Lòmun svanlan y'ò le wó Ɖ?"

M'ò bisalı kosuan sò'n nán Pòlv a bua yí ke: "Yuo, Lòmun svanlan y'ò le mín."

²⁸ Mò Pòlv hanlın sò'n, nzalafv kpain kukuli yí nvan sv a, yí nwan: "Mín die, dede mò mın 'kaci Lòmun svanlan'n, n dualı kale kpili kpa."

Mɔ nzalafu nun anwan tɔlɛ'n, Pɔlv kɔsɔ nwan: "Mɛn dɛ, bɛ 'wɔ mɛn an, anɛn n dɛ Lɔmɔn sɔanlan."

²⁹ Mɔ Pɔlv hanlɛn sɔ'n, ɛbɛɛ ala, bɛ mɔ anɛn bɛ lɛ bisa Pɔlv kɔsuan'n kɔ hyɔvɔn bɛ nzin. Kɛmɔ nzalafu kpain'n nɛan an, Pɔlv tɛ Lɔmɔn sɔanlan'n, esulo kɔ han yɛ. ɔ sanlɛn kɛ ɔ man bɛ gualɛ yɛ sa ngɔnzɔngɔnzɔ.

Pɔlv 'ba fite Izalayɛ mgbain'n-mɔ anyunnun

³⁰ Kɛmɔ anɛn nzalafu kpain'n kulo kɛ ɔ nwun like fɔvɔn mɔ yɛ ti yɛ Zufu'n-mɔ lɛ tɔn Pɔlv ɛsuan'n, alɛ hɛnɛn an, nzalafu kpain'n kɔ man bɛ kɔ yɛ Pɔlv asa ngɔnzɔngɔnzɔ'n. ɔ kɔ man atɛn kɛ tɛyɛfɔɛ mgbain'n-mɔ nun Izalayɛ mgbain'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n yɛa. Bɛ yɛalɛ a, ɔ kɔ fa Pɔlv kɔ fite bɛ nyunnun.

23

¹ ɛhɛ, Pɔlv kɔ tɔ yɛ nyɛn ɔ kɔ nɛnɛan bɛ kwalaa mɔ bɛ di ɛjɔɛ'n, yɛ nwan: "Anianman-mɔ, dede mɔ ɔ 'ju ɛnɛ'n, mɛn yɔ ajɔnɛn kɛ mɛn ɛnanndɛ nun anwɔn buli man ɛbɔvɔn wɔ Nyanmɛan anyunnun." ² Mɔ Pɔlv hanlɛn sɔ'n, *tɛyɛfɔɛ kpain'n mɔ bɛ fele yɛ Aniasi'n kɔ man atɛn kɛ bɛ mɔ bɛ mantan Pɔlv'n fɛn yɛ nwan nun asɔ. ³ ɛhɛ a, Pɔlv kɔ han kɔ hele yɛ kɛ: "Nyanmɛan muonun yɛ ɔ 'fin wɔ. ɛ nwun wɔ a ɛ nwan talɛ mɔ b'a han yɛ ayile fufue ɔ! ɛ tɛ ɛbɛɛ ɛ lɛ nɛan mala nun anwɔn ɛ bua mɛn ndɛɛ, kɔsɔ ɛ san mala nun anwɔn ɛ man atɛn kɛ bɛ fɛn mɛn nwan nun asɔ!"

⁴ Mɔ Pɔlv hanlɛn sɔ'n, bɛ mɔ bɛ mantan yɛ ɛbɛɛ'n nwan: "ɛɛ! ɛ lɛ bɔ Nyanmɛan tɛyɛfɔɛ kpain'n nun amgba!"

⁵ Mɔ Pɔlv tɛlɛ yɛ sɔ'n, yɛ nwan: "Anianman-mɔ, mɛn nzi man kɛ tɛyɛfɔɛ kpain'n nun ɔ. Afɛ ɔ wɔ ɛhele ɛjɔɛ nun anɛn kɛ: 'ɛ ngɔ han man wɔ mɛn kpain'n nun anwɔn ɛjɔɛ ɛtɛ.' "

⁶ Kɛmɔ Pɔlv sɛ kɛ bɛ mɔ bɛ lɛ di ɛjɔɛ'n mmie-mɔ tɛ *Falɛsɛfɔɛ, mmie-mɔ kɔsɔ tɛ *Sadusɛfɔɛ'n, ɔ kɔ tɛan nun bɛ nyunnun ɛbɛɛ. Yɛ nwan: "Anianman-mɔ, n dɛ Falɛsɛfɔɛ, mɛn sɛ-mɔ tɛ Falɛsɛfɔɛ. Nan kɛmɔ mɛn de mɛn di kɛ bɛ mɔ b'a wu'n 'ba tinngɛ'n, yɛ ti yɛ bɛ lɛ bua mɛn ndɛɛ ɔ."

⁷ Mɔ Pɔlv hanlɛn sɔ'n, akpɔlvɔwa kɔ tɔ Falɛsɛfɔɛ'n-mɔ nun Sadusɛfɔɛ'n-mɔ afɛan, bɛ kɔ bu bɛ nwɔn nun. ⁸ ɔ sanlɛn kɛ Sadusɛfɔɛ'n-mɔ lɛ keke kɛ ewuɛtinngɛ nnɔn man ɛbɛɛ, ɛsɛ nyanmɛansɔ mmɔfɔɛ nnɔn wawɛ'n-mɔ kɔsɔ nnɔn man ɛbɛɛ. Nan Falɛsɛfɔɛ'n-mɔ dɛ, bɛ de bɛ di kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ wɔ ɛbɛɛ.

⁹ Bɛ kɔ fannyan ɛjɔɛ nun anɛn. Mala nun asɔ mgbain'n mmie-mɔ mɔ bɛ wɔ Falɛsɛfɔɛ'n-mɔ anɛn'n kɔ jasɔ kɔ jinlan, bɛ nwan kɔ kpi ɛjɔɛ nun anɛn kpa. Bɛ nwan: "Yɛ nnwun man like ɛtɛ mɔ sɔanlan ɛhɛ a yɔ ɔ. ɛ 'su yɛ akpɔlvɔwa a, wawɛ bie anaan nyanmɛansɔ bɔfɔɛ kɔn a han ɛjɔɛ a hele yɛ!" ¹⁰ Kɛ ɛjɔɛ'n sɛlɛ yɔlɛ yɛ'n, nzalafɔɛ'n-mɔ kpain'n sulolɛ yɛ nzin. ɔ jɔnɛnɛn kɛ bɛ menɛan sɔ'n nyan Pɔlv a, bɛ 'tɛtɛ yɛ nun. Yɛ ti, ɔ kɔ man yɛ

nzalafu'n-mə atun ke be hó yí Pòlv menian'n-mə afian elə be nɔn yí sá wólɔ sua nɔn anun.

¹¹ Mə ejələ'n yəli sə'n, yí kəngɔe m'ə tian yí nnyuan'n, yé Mɔn kə yí yí nɔwɔn kə hele Pòlv. Yí nwan: “Pòlv, bə məndɔnlɔn! A li mɔn nɔwɔn adanzɛ Zoluzalemɔn ewa, ɔ di ke ese ɛ di mɔn nɔwɔn adanzɛ Ləmɔn elə.”

Zufu'n-mə kulo ke be kun Pòlv

¹² Əhɪ, mə alɛ hɔnlɔn'n ngelemə, Zufu'n-mə kə hə Pòlv ati ahuan. Be kə han ndā ke se b'a ngun man Pòlv a, be nni man like ese be nɔn man nzue. ¹³ Bé mə be həli Pòlv ati ahuan'n, be tala menian abulanan. ¹⁴ Be kə hə kə tɔ tɛyɪfɔvɛ mgbain'n-mə nɔn Izalayɛ mgbain'n-mə, bé nwan: “Y'a han ndā ke ɔ di ke ye kun Pòlv kɔvalaaka nán y'a li like. ¹⁵ Yí ti, kɪkaala dɛ, emə mgbain'n-mə kɔvalaatin, emə hó nwún nzalafu kpain nɔn anwɔn. Emə hán héle yí ke ɔ mán Pòlv bála emə aja sɔ maan emə nían yí ejələ nɔn anun yuein kpa. Yí dɛ, Pòlv fi elə dede mə ɔ 'ju emə anyunnun ebələ'n, anun y'a sesie yé nɔwɔn y'a hun yí.”

¹⁶ Mele mə be 'kan Pòlv ati ahuan ejələ sə'n, yí nianman balasua nɔn awa belenzua kɔn kə tɪ. ɔ kə hə sua nɔn anun elə ɔ kə hə kə yí Pòlv anzɔtɪ. ¹⁷ Pòlv kə fele nzalafu'n-mə mə be sie nzalafu eya kɔn nɔn asɔ kpain'n kɔn. Yí nwan: “Fa kpafele əhɪ kə nzalafu kpain nɔn anwɔn elə. ɔ 'kan ejələ ɔ kele yí.”

¹⁸ Mə Pòlv anɔan təlɪ'n, nzalafu'n m'ə sie nzalafu eya kɔn'n kə fa kpafele'n ɔ nɔn yí kə hə bé kpain nɔn anwɔn elə. Yí nwan: “Kpain, Pòlv mə b'a tɔ yí fiadɪ nɔn a fele mɔn ɔ a han ɔ'a hele mɔn ke n vá kpafele əhɪ m méle wó, nán ɔ 'kan ejələ ɔ kele wó.”

¹⁹ Mə nzalafu'n hanlɔn sə yuelɪ'n, bé kpain'n kə sə kpafele nɔn asa ɔ nɔn yí be kə tɪ bé nɔwɔn. ɔ kə bisa kpafele'n ke: “Nzɔ ejələ dɛ ye ɛ kulo ke ɛ kan kele mɔn ɔ?”

²⁰ Əhɪ a, kpafele'n kə sɔsə ejələ sɔ, yí nwan: “Zufu'n-mə anɔan a se bé nɔwɔn. Be 'ba a tɔ wó be sele wó ke əhɪnman ɛ fá Pòlv ɛ fite bé mgbain'n-mə anyunnun maan be nían yí ejələ nɔn anun yuein kpa. ²¹ Se be ba a tɔ wó a, n'ɛ tɛ bé sɔ. ɔ sanlɔn ke, bé nɔn abulanan nɔn yí nzin a hə Pòlv ati ahuan b'a han ndā ke se be hunlɔn man yí a, be nni man like ese be nɔn man nzue. Kɪkaala dɛ, b'a bəbɔa bé nɔwɔn a yue, nan wó ye be le nɔwɔnde wó ɔ.”

²² Mə nzalafu kpain'n tɪli ejələ'n sua'n, ɔ kə han kə hele kpafele'n ke n'ə kan ejələ sə'n kele sɔanlan fɪí, nan ɔ hó awulo.

Be nɔn Pòlv 'ba hə kɔnmanna Felisi aja sɔ.

²³ M'ə yəli sə'n, nzalafu kpain'n kə fele yí nzalafu'n-mə anun nnyuan mə be sie nzalafu eya ngɔkɔn ngɔkɔn'n. Yí nwan: “Emə hóhuan nzalafu eya nnyuan anɔan, menian abulasɔ mə be fɔ ekpanngə nɔn menian eya nnyuan mə be tɔ aɔ. Emə kokuan bé nɔan yue a, emə kwalaa sésie bé nɔwɔn nán be hó Sazale ene

kɔngɔɛ dɔɛ ngɔvanlan. ²⁴ Ɛmɔ sɛsɛ ɛkpanngɔ kɔn bɛ mán Pɔlv, nán bɛ fá yí kɔnlɔn-ngɔnlɔn bɛ hɔ fá yí wúla kɔnmanna Felisi asa nun.” ²⁵ Mɔ nzalafɔ kpain'n hanlɔn ɛhɔ helelɔ bɛ'n, ɛsɛ ɔ kɔ hele kalata kɔ tɔ sv. Yí nwan:

²⁶ Kɔnmanna Felisi,

Mín Kulodɔ Liziasí yê mɔn kele kalata ɛhɔ mɔn nwan wɔ ɔ.

Mɔn 'bisa wɔ ahɔn.

²⁷ Like ati m'ɔ man mɔn kele wɔ'n y'ɔ le ke Zufɔ'n-mɔ a hyɔ svanlan ɛhɔ mɔ m'an fa yí m'an bele wɔ'n. Temɔn mɔ ahan bɛ 'kun yí'n yê mɔn nɔn mín menian'n-mɔ hɔlɔ lelɔ yí ɔ. Ɔ sanlɔn ke m'an tɔ ke ɔ tɔ Lɔmɔn svanlan. ²⁸ Kemɔ afɔ mɔn kulo ke mɔn nwun like ati mɔ Zufɔ'n-mɔ le tɔn yí ɛsvan'n, mɔn nɔn yí kɔ hɔ bɛ mgbain'n-mɔ aja sv. ²⁹ Mɔ m'an nwun yí nun'n y'ɔ le ke bɛ mala nɔn anwɔn ɛjɔle ati yê b'a tɔn yí ɛsvan ɔ. Ɔ yɔlɔ man like ɛte mɔ yí tɔ di ke bɛ tɔ yí fiadɔ anaan bɛ kun yí ɔ. ³⁰ Nan mɔ bɛ yɔlɔ mín anzɔti ke Zufɔ'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan bɛ kulo ke bɛ kun yí'n, ɛbele ala, n gɔ fa ajɔnlɔn ke mɔn 'fa yí mɔn bele wɔ. M'an bɔ bɛ mɔ b'a tɔn yí ɛsván nɔn amannɛ ke sɛ bɛ nɔn yí le ɛjɔle a, anɔn bɛ tɔ wɔ ɛlɔ.

³¹ Ɛhɔ, ke bɛ kpain'n kpɔnlɔn helelɔ bɛ'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ fa Pɔlv kɔngɔɛ bɛ nɔn yí kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fele yí Antipatilisɔ nɔn asv. ³² Mɔ alíe hɔnlɔn'n, nzalafɔ'n-mɔ mɔ bɛ nanndɔ asɔ'n kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Bɛ mɔ bɛ fɔ mgbanngɔ'n nɔn Pɔlv kɔ hɔ. ³³ Mɔ bɛ juli Sezale ɛbele'n, bɛ mɔ bɛ fɔ mgbanngɔ'n kɔ fa kalata'n nɔn Pɔlv kɔ wúla Kɔnmanna Felisi asa nun. ³⁴ Kɔnmanna Felisi kɔ kɔnnga kalata'n. M'ɔ kɔnngalɔ yueli'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv lika mɔ bɛ wɔlɔ yí'n. Mɔ Pɔlv hanlɔn helelɔ yí ke ɔ fi Silisɔ mân nɔn'n, ³⁵ Felisi nwan: “Bɛ mɔ bɛ nɔn wɔ le ɛjɔle'n 'ba a, n gɔ bisa wɔ kosuan.” Ɛhɔ a, Felisi kɔ man atɔn ke bɛ fá Pɔlv bɛ síe belemgbɔn Elɔdɔ sua nɔn anɔn ɛlɔ.

24

Zufɔ'n-mɔ 'ba tɔn Pɔlv ɛsvan

¹ Ɛhɔ, cɔan nnun kɔ sɔn, *teeyɔfɔɛ kpain'n mɔ bɛ fele yí Ananiasɔ'n muonun kɔ a Sezale. Ɔ 'ba a, ɔ nɔn Izalayɛ mân nɔn asv mgbain'n mmie-mɔ ɔ nɔn bian kɔn. Bian sɔ'n, bɛ fele yí Teetulusi. Teetulusi tɔ avoka. Bɛ kɔ hɔ bɛ kɔ tɔ kɔnmanna Felisi bɛ kɔ sanman Pɔlv. ² Bɛ kɔ fele Pɔlv nán Teetulusi a tɔn yí ɛsvan. Teetulusi kɔ han kɔ hele kɔnmanna Felisi ke: “Kpainsɛ ye le anzɔnɔnjɔ kpa bɔkɔɔ a, ɔ fi wɔ. Ɔ sanlɔn ke a li ngele junman a sesie yê mân'n kpa a man yé. ³ Lika biala mɔ cɔan daa ye kɔ sɔn'n, ye bɔ wɔ dunman kpa wɔ junman'n mɔ a li nɔn anwɔn. ⁴ Yí ti, mɔn ndɔva man yí tɔndɔn mɔn nzɛcɔ wɔ alaje. Nan kɔsv, mɔn 'sɛle wɔ ke ɛ mán yé temɔn kaan, wɔ ti anɔn kpa'n dunman nɔn nán ɛ tíe yé ɛjɔle'n.

⁵ “Ejole sò'n y'ò le ke svanlan ehi, y'a nwun yí ke ò ti man svanlan kpa fíí sva. Ò a fa Zufu'n-mò kwalaa mò be wò asie nun asu nun ati'n-mò ò'a kpokpula su. Ese ò ti Nazaleti amma fâ nín asu kpain. ⁶ Temùn mò ahan ò 'gua Nyanmian awulo nun efian'n yê ye hyli yí ò. [Yé nwan ye 'nian yé mala nun anwòn ye bua yí ndeε. ⁷ Nan nzalafu kpain Liziasí kò a anwònselε su kpa kò le yí fi yê sa nun. ⁸ M'ò leli yí yueli'n, yí nwan bé mò be non Pòlv le bie'n, be bála wó ja su.] Se wó muonun ε bisa yí a, ε 'ba nwun yí ke yí nwòn ejole'n mò ye le kan'n kwalaa ti ananhòle.”

⁹ Mò Teetulusi anwan tòli'n, Zufu'n-mò kwalaa anwan kò yò kòn. Bé nwan: “Mò Teetulusi a han'n ti ananhòle.”

Pòlv 'ba sa yí nín wò Felisi anyunnun

¹⁰ Ehi, kònmanna Felisi kò man Pòlv atin ke ò jújò. Pòlv jasulí a, yí nwan: “Kpain Felisi, mún sí ke nán ene bie ò, ejole m'ò kò tò mân ehi anun'n, ε di. Yí ti, se mún fite wó nyunnun mún sa mín nian an, mín kunnun ndí man mín. ¹¹ Wó muonun ε kwalaa ε finfin nun ε nian, n vi atin m malí n juli Zoluzalemòn ke mún 'ba a su Nyanmian'n, ò ndala man cian bulu ò non nnyuan. ¹² B'a mma a ndu man mín ke anin mún non svanlan le su akpòlòwa Nyanmian awulo nun anun, anaan ke m'an man menian a jomgbo asònin sua'n-mò anun, anaan kulo nun anun. ¹³ Like mò yí ti yê menian ehi-mò le tòn mín esvan'n, se be bisa bé a, be ngwala be ngele man. ¹⁴ Nan mò mún sí'n y'ò le ke yé nan-mò Nyanmian'n yê mún su yí ò. Atin'n mò mún nanndí su mún su yí'n yê bé mò be le tòn mín esvan'n fele yí Nazaleti amma fâ nún ò. Ejole'n kwalaa mò b'a hele wò *Moyizí mala kalata'n non *mgbòmanfòe'n-mò die nun anun'n, mún de mún di. ¹⁵ N ne anyundasue Nyanmian anwòn ke bé muonun be le yí'n. Anyundasue sò'n y'ò le ke Nyanmian 'ba man bé mò bé ti anun ti kpa'n, ò non bé mò bé ti anun ti man kpa'n, bé kwalaa be fi ewue nun be 'tinnge. ¹⁶ Yí ti yê Nyanmian non menian'n-mò anyunnun, mún sie tile nán b'a ndu man mín nyunnun.

¹⁷ “Ò man n gòli n nili afòe kò yò nye nye mò mún 'sa mún ba Zoluzalemòn'n, mún non esika walí mò mún 'fa mún bòka mín mân nún anun menian'n-mò, ese mún yí tee mún man Nyanmian. ¹⁸ Temùn mò anin n wò Nyanmian awulo nun anun mò Zufu'n-mò walí'n, be walí tólí mín ke anin mún tu mín nwòn efian. Nan b'a mma a ndu man mín ke anin mún jomgbo. ¹⁹ Temùn sò'n, anin Azi Zufu mmie-mò wò ebele. Se be non mín le ejole a, ahan Azi Zufu sò'n-mò yê ò di ke be ba wó ja su be 'ba a sanman mín ò. ²⁰ Se kòsu temùn mò be feleli mín mgbain'n-mò aja sò'n, bé nwan m'an yò like ete, yí ti y'ò man m'an nyan amanníe a, anin emò mò be gua ewa'n, be hán. ²¹ Ejole kpòle kòn yê n dianlín nun n ganlín yí bé afian ebele ò. Mín nwan: ‘Ewuetinnye nún ati yê ò man ene emò le bua mín ndeε ò!’ ”

²² Ehi, mɔ Pɔlv anvan tɔli'n, kemɔ kɔnmanna Felisi si yé Mɔn Ejɔlekpa nun anun ejɔle yuein yuein'n, ɔ kɔ tu ejɔle'n ɔ kɔ sie ɔ kɔ man be kɔ sanndi. Yí nwan: “Se kpain Liziasɩ ba a, n gɔ bua emɔ bie.”

²³ M'ɔ yɔli sɔ'n, Felisi kɔ han kɔ hele nzalafu kpain'n m'ɔ nian Pɔlv sɔ'n ke ɔ tú yí fiadi. Nan kusɔ ɔ mán Pɔlv atun maan yí manngun'n-mɔ bála a fua yí nwɔn ese be nían yí lɩka.

Pɔlv 'ba fite Felisi non yí yí Dulusili anyunnun

²⁴ Ehi anzin, cian kɔ yɔ nsan kɔn kɔ sɩn, kɔnmanna Felisi 'ba a, ɔ non yí yí Dulusili. Dulusili tɩ Zufu balasua. Felisi kɔ man be kɔ fele Pɔlv, ɔ kɔ tie dedi'n m'ɔ di ke be nyan yí wɔ yé Mɔn Zozi Kilisi anun nun anwɔn ejɔle'n mɔ anɩn ɔ le kan'n. ²⁵ Nan kemɔ anɩn Pɔlv le kan amanmuo sese, bé nwɔn ye esie non ndee ebua'n m'ɔ le ba nun anwɔn ejɔle'n, esulo kɔ han Felisi, yí nwan: “Pɔlv, ene die'n tɩ kpa sɔ. Yí tɩ, cɔɩn wɔ nzin. Mɔn nyan alaje a, mɩn 'ba fele wɔ biegun.”

²⁶ ɔ yɔ dede a, anɩn Felisi a man b'a fele Pɔlv ɔ non yí be juɔ. Afi yí ajɔnlɩn nun an, ɔ bu yí ke Pɔlv b'a wula yí nvɔka maan ɔ yaci yí nun.

²⁷ Ehi, afue kɔkɔle nnyuan kɔ sɩn, kɔnmanna fufɔle kɔ a kɔ kaci Felisi. Kɔnmanna sɔ'n, be fele yí Pɔlvsiyusi Fesitusi. Nan mɔ Felisi 'kɔ'n, ɔ kɔ yaci Pɔlv fiadi sua nun anun, afi ɔ ngulo man ke Zufu'n-mɔ bɔ yí dunman ete.

25

Pɔlv kulo ke be di yí ejɔle'n Sezaa aja sv

¹ Mɔ Fesitusi wali juli ebele mân nun anun'n, yí cian nsan, ɔ fi Sezale ɔ kɔ hɔ Zoluzalemɔn. ² Zoluzalemɔn ebele teeyifue mgbain'n-mɔ non Izalayɛ mân nun asɔ mgbain'n-mɔ kɔ sanman Pɔlv kɔ man Fesitusi. ³ Be kɔ sele Fesitusi be kɔ bɔtɔ yí ke ɔ yáci maan be non Pɔlv bála Zoluzalemɔn. ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɩn b'a hɔ Pɔlv ati ahuan, yí die be nyan yí a, anɩn be kun yí atunnun. ⁴ Mɔ be hanlɩn sɔ'n, nan Fesitusi a bua bé ke Pɔlv la fiadi Sezale elɔ yê ɔ ngo hye man, yí muonun ɔ 'ba sa kɔ Sezale. ⁵ Ehi a, yí nwan: “Se svanlan sɔ nun a yɔ ete nán emɔ kulo ke be sanman yí a, anɩn emɔ mgbain'n-mɔ mán ye hó Sezale nán be sánman yí elɔ.”

⁶ Fesitusi lili kɔ yɔ cian mɔcɔve anaan cian bulu ala bé afian ebele yê ɔ salɩ hɔli Sezale ɔ. Mɔ Fesitusi juli Sezale mɔ alíe hɩnlɩn'n, be kɔ yia. ɔ kɔ man atun ke be fá Pɔlv be bála. ⁷ Pɔlv 'ju ebele ala, Zufu'n-mɔ mɔ be fi Zoluzalemɔn be wali'n kɔ ta kɔ si kɔ yia yí be kɔ tɔn yí esvan. Esvan'n mɔ be tɔnlɩn yí'n, se be bisa bé like mɔ Pɔlv a yɔ nun an, be ngwala be ngele man.

⁸ Mɔ bé nvan tɔli'n nán Pɔlv a sa yí nun. Yí nwan: “N vɔnlɩn man Zufu'n-mɔ mala'n, n gualɩ man Nyanmɩan awulo nun

anwɔn eƒian yê eƒe n ganlɔn ejɔle eƒe n dialɔ man belemgbɔn kpain'n."

⁹ Mɔ Pɔlv hanlɔn sɔ'n, kɛmɔ Fɛsɪtusi kulo kɛ ɔ cɪcɪ Zufu'n-mɔ alɔa'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv kɛ: "Asu e kulo kɛ e kɔ Zoluzalemɔn maan ye di ejɔle ehi mɪn ja su ɔ?"

¹⁰ Mɔ Fɛsɪtusi bisalɔ kosuan sɔ'n nán Pɔlv a bua yí kɛ: "Belemgbɔn kpain nɔn aja su yê mɪn kulo kɛ ye di ejɔle sɔ nɔn ɔ. ɔ sanlɔn kɛ mɪn nwun man like eƒe mɔ m'an yɔ Zufu'n-mɔ ɔ, wɔ muonun a nwun yí sɔ. ¹¹ Sɛ m'an yɔ like eƒe mɔ yí ti y'ɔ di kɛ bɛ kun mɪn an, yí diɛ ɔ njɪɪ man. Nan sɛ nán yí sɔ nán ɛsɔan mgban yê bé nwan bɛ 'tɔn mɪn an, yí diɛ sɔanlan fíí ngɔala ɔ ndɔnɔn man mɪn ɔ mman man bé. Yí ti, mɪn kulo kɛ ye di ejɔle'n *Lɔmɔn belemgbɔn kpain Sezaa aja su."

¹² Ehi, mɔ Pɔlv hanlɔn sɔ'n, Fɛsɪtusi nɔn yí mgbain'n-mɔ hɔli asule walɔ a, yí nwan: "Sɛ wɔ nwan bé lí ejɔle'n Sezaa aja su a, ɔ ti man eƒe. E 'ba hɔ yí ja su."

Pɔlv 'ba fite Agilipa nɔn yí yí Beleninsi anyunnun

¹³ Ehi, kɔ yɔ ɛlesan kɔn kɔ sɔn, belemgbɔn Agilipa nɔn yí yí Beleninsi kɔ a Fɛsɪtusi ahɔn ebisa Sezale. ¹⁴ Kɛmɔ bɛ lili kɔ yɔ ɛlenyuan kɔn ebele'n, Fɛsɪtusi kɔ susu Pɔlv ejɔle'n ɔ kɔ hele belemgbɔn Agilipa. Yí nwan: "Nannan, Felisi a yaci sɔanlan kɔn fiadi sua nɔn anun ɛwa ɔ a hɔ. ¹⁵ Nan mɔ n vi ɛwa n gɔli Zoluzalemɔn'n, tɛɛyɪfɔe mgbain'n-mɔ nɔn Izalayɛ mán nɔn asu mgbain'n-mɔ kɔ a kɔ tɔ mɪn, bɛ kɔ sanman sɔanlan sɔ'n kɛ m mán bɛ hún yí.

¹⁶ "Mɔ bɛ hanlɔn sɔ'n, nán m'an bua bé kɛ Lɔmɔn amma'n-mɔ diɛ, nán kɛ bɛ di bé ejɔle nɔn ahi. ɔ sanlɔn kɛ, sɛ bɛ sanman sɔanlan an, ɔ di kɛ bɛ yia bɛ ti sɔanlan sɔ'n kɔsɔ anɔan nɔn ejɔle. ¹⁷ Ehi a, bɛ nɔn mɪn kɔ a ɛwa. Mɪn kɔsɔ m'an nne m'an nzie man, alíe hɔnɔn an, n gɔ man bɛ kɔ fɛle sɔanlan sɔ'n mɪn ja su. ¹⁸ Mɪn ti anun an, mɪn nwan Zufu'n-mɔ lɛ ba han kɛ ɔ'a yɔ nyɔle eƒe ɔ'a hun sɔanlan. Bɛ walɔ a, nán ehi ejɔle ɔ. ¹⁹ Kanngu bé asɔnɔn nɔn anwɔn ejɔle ɔ nɔn sɔanlan bie, bɛ fɛle yí Zozi, yí kɔsɔ yí nwɔn ejɔle. Zozi sɔ nɔn a wu, Pɔlv kɔsɔ lɛ keke kɛ yí nyɔn wɔ su. ²⁰ Mɪn nɔn ejɔle nɔn an, mɪn nɔnwun man kɛ mɪn kpɔn mɪn di yí ɔ. N gɔ han n gɔ hele Pɔlv kɛ sɛ ɔ kulo a, anɔn ɔ hɔ Zoluzalemɔn maan bɛ hɔ lí ejɔle sɔ nɔn ɛɔ. ²¹ N ganlɔn an, Pɔlv nwan ɔ kulo kɛ bɛ di yí ejɔle'n belemgbɔn kpain Sezaa aja su. Yí ti, m'an man atɔn kɛ ɔ há fiadi sua nɔn anun dede ɔ jú cɪan mɔ mɪn 'fa yí mɪn kɔ belemgbɔn kpain Sezaa aja su."

²² Mɔ Fɛsɪtusi anɔan tɔli'n, belemgbɔn Agilipa nwan: "Mɪn kulo kɛ mɪn bɔbɔ muonun mɪn nwun sɔanlan sɔ'n mɪn ti yí nɔan nɔn ejɔle."

Mɔ belemgbɔn Agilipa hanlɔn sɔ'n, Fɛsɪtusi nwan: "Ehɔnman, e 'ba tie yí."

²³ Ehi, mɔ alie hunlun'n, Agilipa nun Beleninsi be kɔ sesie bé nwɔn faɪn be kɔ a kɔ wɔlv lika mɔ be di ejɔle'n. Be 'ba a, be nun nzalafv mgbain'n-mɔ nun kulo nin asv mgbain'n-mɔ. Fesitusi kɔ man atɪn ke be nun Pɔlv bála. ²⁴ Mɔ be nun Pɔlv walɪ'n, Fesitusi kukuli yí nwan sv a, yí nwan: “Belemgbin Agilipa, emɔ kwalaa mɔ emɔ nun yé y'a yia ewa'n, svanlan'n mɔ Zufv'n-mɔ kwalaa a a sanman yí mín ja sv Zoluzalemvɔn elɔ ɔ nun ewa kɔsv'n, mɔ yí yê be le tetian be kan ke ɔ fata ke be kun yí'n, yí ahi. ²⁵ Mín die, m'an nian ejɔle nin anun an, mín nnwun man like ete mɔ ɔ'a yɔ mɔ yí ti yê ɔ fata ke be kun yí ɔ. Nan kemɔ yí nwan be lí ejɔle'n belemgbin kpain Sezaa aja sv'n, mín kɔsv mín nwan n gɔ fa yí n gɔ hɔ. ²⁶ Kɔsv afi, mín nnwun man like ete mɔ ɔ'a yɔ mɔ mín kele yí nwɔn kalata mín kɔ man belemgbin kpain nin ɔ. Yí ti, m'an man ɔ'a fite wɔ muonun wɔ belemgbin Agilipa ɔ nun emɔ kwalaa anyunnun. Yí die, be bisa yí kosuan yue a, anin mín nyan bie mín kele. ²⁷ Afi, mín nnwunlin man ke be 'fa svanlan mɔ b'a tv yí fiadi be fite belemgbin anyunnun an, anin be ngele man like fɔ́vɔn'n mɔ svanlan sɔ nin a yɔ'n.”

26

Pɔlv 'ba sa yí nin wɔ belemgbin Agilipa anyunnun

¹ Ehi, mɔ Fesitusi hanlin sv'n, belemgbin Agilipa nwan: “Pɔlv, atɪn wɔ nun, sa wɔ́ nin.”

² Pɔlv kɔ tɪnge yí sa, yí nwan: “Nannan Agilipa, mín di yí nwɔn fe ke ene mín kvala ke mín fite wɔ nyunnun mín kan svan'n kwalaa mɔ Zufv'n-mɔ a tvn mín nin anwɔn ejɔle. ³ ɔ sanlɪn ke e sv bé amanmuo'n ɔ nun bé ninnge'n-mɔ anwɔn akpɔlvwa esúe'n kpa bɔkɔɔ. Yí ti, mín 'bvɔv wɔ́ ke e sí abutamvɔn e tíe mín ejɔle'n.

⁴ “Zufv'n-mɔ kvalaatin sv mín mmatvɔnman nun, afi m mɔli yí bv Zoluzalemvɔn mín menian'n-mɔ afian elɔ. ⁵ Be sv mín a hye yê se be le kan ananhɔle a, ahan be 'kan ke yé asvɔn fâ'n mɔ be fele yí Falisifve'n, mɔ bé ejɔle elie yɔ sv'n, anin n wɔ́ nun bie. ⁶ Ene, be le bua mín ndee, ɔ sanlɪn ke mín susu mín ti mín gua anɔhvba'n mɔ Nyanmian bɔli yé nan-mɔ nin asv. ⁷ Izalaye nvilie bulu nun nnyuan'n m'ɔ sv Nyanmian kɔngɔe nun eyua'n, bé kɔsv be kpɔndɛ ke anɔhvba'n kpɪn sv. Anɔhvba sv'n kɔsv dunman nun yê Zufv'n-mɔ le kun mín ɔ, Nannan Agilipa! ⁸ Nan benin yê ɔ wɔ́ nun, mɔ emɔ nne be nni man ke Nyanmian man menian fi ewue nun be tɪnge ɔ?

⁹ “Mín bɔbɔ muonun, n yɔli ajɔnlɪn ke n zín atɪn ngacile kwalaa asv n dótua menian'n-mɔ ke nán be bɔ Zozi m'ɔ fi Nazaletɪ'n dunman fíi kón. ¹⁰ N yɔli yí sɔ wɔ́ Zoluzalemvɔn. Teyyifve mgbain'n-mɔ manlɪn mín yí nwɔn atɪn, n jili yé Mín menian dɔvɔn n gualɪ bé fiadi. Ese se be 'kun bé a, mín de mín tv

nun ke be hún bé. ¹¹ Temun bie a, mun man be fin bé mgbele Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun, mun mian bé ke be yáci bé dedi'n m'ò wò yé Min Zozi anun'n be tú. Ekpo kpili'n mo mun kpo bé nin dunman nun, mun kò dede mân ehinlin-mo anun, mun kò mun kele bé ahulowa kulo'n mo be ti so'n-mo asu.

¹² “Ehi, *teeyifve mgbain'n-mo kò man mín tunmin ese be kò man atin yê cuein, mín nwan y'ò le Damasí. ¹³ Nan mo n vali atin'n mo mun 'kò'n, be bòli kò yò senzejinlan, nannan Agilipa, kanlannie kòn fi anwunno, yí eta m'ò ta'n, ò tala senze'n. Kanlannie sò'n kò ta kò si kò yia mín non bé mo anun mun non bé, ye le kò'n. ¹⁴ Yé kwalaa ye kò fin asi. Min 'tie a, anun anie kòn le bisa mín Ebele anie nin anun ke: ‘Sòlv, Sòlv, nzuke ati yê e le kele mín ahulowa ò? E ngò huala man mín non kpimgbìn.’

¹⁵ “Mò anie'n hanlin sò'n, nán m'an bisa ke: ‘Wó nwan ò, yé Min?’

“Mò m misali kosuan sò'n, nán yé Min a bua mín ke: ‘Mín Zozi yê e le kele mín ahulowa nin ò. ¹⁶ Nan jaso jinlan. M'an yi mín nwon m'an hele wó maan e yò mín akwa, e di mín nwon adanzie kele ehinlin-mo ke a kpín a nwun mín ene'n, ese like biekun mo mun 'ba yi min kele wó'n, kan yí nwon ejòle kele bé. ¹⁷ Min 'ba le wó fi Zufu'n-mo non anie bu nga'n-mo asa nun. Ò sanlin ke mun 'ba swan wó bé afian ¹⁸ maan e tike bé nyin be fi awosin nin anun be ba kanlannie nin anun, be fi Satan tunmin nin abo be jaso be ba Nyanmian anwon. Se be de mín be di a, be 'nyan bé ete nin anwon face ò non lika wò bé mo be ti Nyanmian die nin afian.’

¹⁹ “Ehi, nannan Agilipa, m'an ngwala man mín ja nun jinlan like'n m'ò fi nyanmiansu nin anyunnun. ²⁰ Nan n nili mva m moli ejòle sò'n n geleli Damasí amma, ese m moli n geleli Zoluzalemun kusv amma, Zude mân nin anun lika kwalaaatin, ò non mân ehinlin-mo ke be káci bé abalabò'n be fá bé nwon be mán Nyanmian, be bó bala m'ò kele ke bé asitanlan nin a kaci. ²¹ Ehika ati yê Zufu'n-mo a a tò mín sv mele mo anun n wò Nyanmian awulo nin anun mo bé nwan be 'kun mín nin ò. ²² Nan Nyanmian a sisa mín dede ò'a ju ene, ò man n jin ewa mun di adanzie mmatonman kwalaa non mgbain kwalaa anyunnun. Like mo Moyizi non mgbomanfue'n-mo hanlin yí ejòle ke ò le ba'n, like sò nin anwon ejòle dein yê mun kan nin ò. ²³ Afi, Moyizi non mgbomanfue'n-mo hanlin ke *Kilisi'n 'ba nwun yí nyunnun, yí dein y'ò fi ewue nun ò 'di mva tinngé ò, ese ò 'bò kanlannie'n m'ò man be nyan ngwan nin anwon ejòle ò kele yé mân'n non mân ehinlin-mo.”

²⁴ Mò Pòlv anwan wò sv ò le sa yí nin'n, Fesitusi kò tian, yí nwan: “Pòlv, wó ti a seci! Nwónman'n mo e si yí kpili nin a man wó ti a kpe yí nwón!”

²⁵ Mò Fesitusi hanlin sò'n, nán Pòlv a bua yí kè: “Kpain, mín ti seculi man. Nan ejòle'n mò mun kan'n ti ananhòle ese yí ehan sò. ²⁶ Belemgbin Agilipa muonun sí ejòle sò'n-mò. Se mun kan an, mun nzulo man yí nzin. Ò sanlin kè, ejòle sò'n-mò fíi nvon man yí nyn, ese nán awosin nun yê b'a fia b'a li ò. ²⁷ Nannan Agilipa, ejòle'n mò mgbòmanfòe'n-mò hanlin'n, asu e nne e nni man ò? Mun sí kè e de di!”

²⁸ Mò Pòlv hanlin ehí'n, belemgbin Agilipa nwan: “Pòlv, e de di kè kikaala mòkòn e kòala kè e yò maan mun kaci Zozi Kilisi sòanlan?”

²⁹ Mò belemgbin Agilipa hanlin sò'n, Pòlv nwan: “Se kikaala o, se ewa asu temòn nye o, mun sele Nyanmian kè nán ò yò wó ngonmun, nan bé kòalaa mò be wò ewa be le tie mín ene'n, be káci Zozi Kilisi menian kè m'an kaci yí'n. Kòsò, nán man be gua bé sa ngònzòngònzò kè b'a gua mín'n!”

³⁰ Mò Pòlv anvan tólí'n, belemgbin Agilipa, kònmanna Fesitusi, Beleninsi nun bé mò be non bé títi tóbíli nun anwòn'n kò jasò jasò. ³¹ Be hòli asule a, be kò han yí bé afian elò kè: “Sòanlan sò'n yòli man like m'ò di mò kè kun yí anaan be tò yí fiadi ò.”

³² Ehí a, belemgbin Agilipa kò han kò hele Fesitusi kè: “Se nán kè sòanlan sò'n nwan be non yí hó Sezaa aja sò a, ahan ò di kè be yaci yí nun.”

27

Be non Pòlv 'ba hò Lòmòn

¹ Ehí, mele mò bé nwan ye fú meli ye hó Lòmòn'n, be kò fa Pòlv non bé mò b'a gua bé fiadi'n mmie-mò be kò wula nzalafò kpain kòn asa nun. Nzalafò sò'n, be fele yí Zuliyusi. Ò sie nzalafò eya kòn. Bé nzalafò fâ di'e'n li “Belemgbin Sezaa Fâ” ² Cian'n juli a, ye kò fò meli kòn anun. Meli sò'n fi kulo'n mò be fele yí Adalaminti nun asò. Yé ehòle nun anun, ò di kè meli'n jejinlan Azi mân nun anun kulo'n-mò mò meli líka wò'n. Ye non Alisitakí m'ò fi Masedòanin mân nun anun kulo'n mò be fele yí Tesaloninki nun asò'n y'ò hòli ò.

³ Ehí, mò alíe hulin'n, ye kò ju kulo'n mò be fele yí Sidòn nun asò. Mò ye juli ebele'n, Zuliyusi kò man Pòlv atin kè ò hó fúa yí manngòn'n-mò anwòn yê like mò ò'a mian yí nwòn'n, yí manngòn'n-mò kòala kè be fa be man yí. Zuliyusi tí sòanlan m'ò nian Pòlv sò kanlanman kpa. ⁴ Mò ye fi Sidòn ebele ye tuli yé bu'n, ye kò sùn Sipòlv asue afian kpòle nun anvan. Ò sanlin kè anin anwònman'n tu sí yé. ⁵ Ye kò kpe jenvie'n m'ò mantan Silisi non Panfili mân'n. Ye kò ju Lisi mân nun kulo'n mò be fele yí Mila nun asò. ⁶ Mò ye juli ebele'n, anin meli kòn fi Ezipiti mân nun kulo'n mò be fele yí Alegizandili nun asò ò le kò Itali mân nun. Nzalafò kpain Zuliyusi kò man ye kò fò nun.

⁷ Ehi, meli'n mɔ ye fɔli nun'n kɔ betɛ-betɛ. ɔ man ye lili kɔ yɔ elɛnun kɔn asue nun anyɛnsɔ dede mɔ ye 'ju kulo'n mɔ be fele yɛ Sinindi anwan nun'n, ye felɛ kpa. ɔ sanlɛn ke anɛn anwɔnman'n le jɛti yɛ. Yɛ ti, y'a ngwala man ebele jinlan. Ye kɔ sɛn Keletɛ mɔn'n m'ɔ tɛ asue afian kpɔle nɛn abɔ asi. Ebele mantan kulo'n mɔ be fele yɛ Salumone'n. ⁸ Ye le efɛ ye san asue'n dede ye kɔ ju lika kɔn. Lika sɔ'n, be fele yɛ "Meli lika Mgbakpa", ɔ mantan kulo'n mɔ be fele yɛ Lase'n. ⁹ Ye hyeli ebele sɔnman yɛ asue nun anyɛnsɔ ehɔlɛ'n yɔli esulo. ɔ sanlɛn ke anɛn bocie tɛmɔn'n mɔ be ci ehɔe nun a sɛn. ¹⁰ Ehi ka ati, Pɔlv kɔ kannzɔ bɛ. Yɛ nwan "Ebia-mɔ, mɛn nɛn an, atɛn etue ehi 'ba yɔ esulo. ɔ sanlɛn ke meli'n nɔn ninngɛ'n m'ɔ wɔ nun nɛn anwɔn 'ba han kpa. Yɛ muonun bɔbɔ, sɛ Nyanmɛn a nni man yɛ nzin an, ye 'wu." ¹¹ Ejɔle sɔ'n mɔ Pɔlv hanlɛn nɛn a njian man nzalafɔ kpain'n. Nan nunhan mɔ sɔanlan'n m'ɔ kan meli'n nɔn sɔanlan'n m'ɔ le meli'n hanlɛn'n, sɔ yɛ ɔ lili ɔ. ¹² Ebele lika mɔ meli'n-mɔ jinlan'n tɛ man lika kpa fɔsɛ nɛn anɛn. Yɛ ti, bɛ dɔn mɔ be wɔ meli'n nɛn anɛn nɛn anwan yɔli kɔn ke be fi ebele be hɔ be jɛ kulo'n mɔ be fele yɛ Feninkisi nɛn asɔ. Feninkisi tɛ Keletɛ mɔn nɛn anɛn kulo. Ebele lika mɔ meli'n-mɔ jinlan nɛn anyɛn kaci ngwa nɛn sɛnze atɔlɛ nɛn sɔlɔ nɛn sɛnze atɔlɛ. Ebele yɛ fɔsɛ nɛn anɛn ahan ɔ di ke ye jinlan ɔ.

Anwɔnman kpili'n

¹³ Ehi, anwɔnman kaan bie fi ngwa elɔ ɔ kɔ fita. Mɔ anwɔnman sɔ'n fitali'n, bɛ nwan anɛn ejɔle fɛi. Be kɔ fɔla meli'n sehe'n, meli'n kɔ tu yɛ bɔ ɔ kɔ san Keletɛ mɔn nɛn asue nɛn anwan kɔkɔ kpa. ¹⁴ Kaan ce, huuu, anwɔnman kpili kɔn fi Keletɛ mɔn nɛn anɛn ɔ kɔ fita jenvie nɛn anyɛnsɔ. Anwɔnman sɔ'n, be fele yɛ "Elakilɔn".

¹⁵ Anwɔnman'n kɔ bɔli meli nɛn abɔ. Be bɔli meli nɛn an, ɔ nyɔ man ye. Anɛn ɔ di ke ye yaci yɛ nwɔn nɛn ye man anwɔnman'n. ¹⁶ Anwɔnman'n kɔ bɔli meli nɛn abɔ ye kɔ sɛn asue afian kpɔle kɔn abɔ asi. Asue afian kpɔle sɔ'n, be fele yɛ Koda. Koda leh anwɔnman'n kaan manlɛn yɛ. Anɛn elɛɛ kɔn sota meli nɛn anzin. Elɛɛ sɔ'n, sɛ emian ba a yɛ be fa ɔ. Ye felɛ kpa nɛn yɛ sa a han yɛ. ¹⁷ Bɛ mɔ be di meli nɛn anɛn junman'n kɔ fɔla elɛɛ'n meli nɛn anɛn. Mɔ be fɔlali elɛɛ'n, be kɔ fa nyanman be kɔ sɔsɔ meli nɛn afian maan ɔ kɔ yɔ kunngun. Kemɔ be sulo ke meli'n kɔ nyɔn Libi mɔn nɛn asue nɔn anyɔn nɛn asɔ'n, be kɔ yaci tabɔa nɔnɔɛ'n m'ɔ sota yɛ nzin nɛn anɛn, anwɔnman'n yɛ anɛn ɔ nɔn yɛ le kɔ ɔ. ¹⁸ Ke anɛn asutue'n le kpɛn tu si yɛ'n, mɔ alɛ hɛnɛn'n, be kɔ ju meli nɛn anɛn ninngɛ'n-mɔ bie be kɔ gua jenvie nɛn anɛn. ¹⁹ Eɛe mɔ alɛ hɛnɛn biekun'n, be mɔ be di meli nɛn anɛn junman'n, bɛ muonun be kɔ ju meli nɛn anwɔn ninngɛ'n-mɔ be kɔ gua jenvie nɛn anɛn. ²⁰ Yɛ cɛn kɔ yɔ nyɛ,

eyua nvi man, nzalama nda man, ke asutue'n la so nun ala'n. Afi sian die, ye nyin ta nun ke ewue ye ye le ba wu o.

²¹ O 'ba yo so'n koso, anin ye lili like a hye kpa. Ehi a, Pɔlv ko jasv ko jinlan be afian. Yi nwan: "Min manngvon-mo, ahan emo tieli min maan ye hal Keleti. Se ye hal ebele a, ahan y'a nnwun man yale y'a nze ci man ninngge. ²² Nan kikaala die, emo tila be ahonlin. Swanlan fi ngo wu man, nan meli nun ala ye o 'nvan o. ²³ Afi ene kongoe, Nyanman mo n di yi swanlan mo min so yi'n, yi bafve'n kon wali min nwun. ²⁴ Yi nwan: 'Pɔlv, n'e sulo! O di ke e fite belemgbin kpain nun anyunnun. Nyanman a tie wo mmotve'n. Wo dunman nun, Nyanman 'ba man be kwalaa mo be non wo gua meli nun anun'n nyan ngvan.' ²⁵ Ehi ka ati, min manngvon-mo, emo tila be ahonlin. O sanlin ke min de Nyanman min di. Ejole'n mo o'a han o a hele min'n, o 'kpin so. ²⁶ Nan koso, asue afian kpole kon asv ye ye 'yue o."

Meli'n 'ba nyin

²⁷ Ehi, ke asutue'n mantanlin ye meli'n tango tango ebo asue'n mo be fele yi Adiliyatiki nun asv'n, yi cian bulu o non nnan ahi. Mo o 'ko ko yo alimunnun'n, o ko yo be mo be di meli nun anun junman'n ke be ka kaan be tv etin. ²⁸ Nyanman'n mo be fa be susu be nwun lika mo asue nun avo ko o ju'n, be ko tv be ko gua asue nun anun. Nyanman so'n, bulale wo yi ti. Be susuli a, be ko nwun ke yi bu ti meti abulasa o non nsu. Be holi be nyunnun kaan an, ese be ko susu yi biekun. Be ko nwun ke yi bu ti meti abulaa o non mocve. ²⁹ Be sulo ke ye meli'n ko fv ebve so. yi ti, be ko gua sehe nnan asue nun anun meli nun avo ati. Anin be le sele ke alie hin nde-nde. ³⁰ Kannvo anin be le kpovnde atin be fi meli nun anun be nwanndi. Be ko jula elee'n mo emian ba a be fa nun asue nun anyinsv. Be 'bisa be a, be nwan be 'ju be yo meli nun anyunnun sehe die'n-mo kpa. ³¹ Mo Pɔlv nwunlin yi so'n, o ko han ko hele nzalafv kpain'n non nzalafve'n-mo ke: "Se menian ehi-mo a ndanlan man meli nun anun an, emo nnyan man ngvan." ³² Ehi a, nzalafv'n-mo ko kuko nyanman'n-mo mo lile elee nun anun'n, Be ko yaci elee'n maan o ko ho.

³³ Ehi, anin be le nwovnde ke alie hin. Pɔlv ko wowula be kwalaa be anwovsele ke be li like. Yi nwan: "Emo nian, ene ti cian bulu non nnan, yale'n dunman nun, emo lili man like. ³⁴ Yi ti, min 'sele emo ke emo li like kaan nan b'a nyan anwovsele. O sanlin ke, emo anun bie fi anvon ngo bu man evoin."

³⁵ Mo Pɔlv hanlin so yueli'n, o ko fa kpaon, o ko la Nyanman asi be kwalaa be nyunnun ebele. M'o lali Nyanman asi o yueli'n, o ko bu nun o ko li. ³⁶ Mo be kwalaa be nwunlin ke Pɔlv a li like'n, be koso be nyanlin anwovsele be lili like. ³⁷ Ye kwalaa mo anin ye wo meli nun anun'n, ye ti menian eya nnyuan menian abulasv o

nɔn nsian. ³⁸ Mɔ bɛ kɔalaa bɛ lili like bɛ kɔ yili'n, bɛ kɔ ju *bele'n bɛ kɔ gua jenvie nun anun maan meli'n kɔ yɔ halu-halu.

³⁹ Ehi, mɔ alie hɔnlɔn'n, bɛ mɔ bɛ di meli nun anun junman nun a nnwun man lika'n nzɔle. Nan bɛ 'nian an, anɔn jenvie'n lika kɔn ti kɔ wɔlɔ asie nun anun. Lika sɔ'n ti anyɔvan. Ebele yɛ bɛ mɔ bɛ di meli nun anun junman'n kulo ke, sɛ bɛ yɔ nɔn ɔ yɔ ye a, anɔn bɛ man meli'n nyɔn ɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ foti foti sehe'n-mɔ bɛ kɔ gua jenvie nun anun. Bɛ kɔ yiyi nyanman'n-mɔ kɔalaatin mɔ bɛ sɔ nun bɛ bibili meli nun ati'n. Mɔ bɛ yueli yɛ yiyi'n, bɛ kɔ minnda afela kɔn meli nun anyunnun maan anwɔnman bɔli yɛ bu. Mɔ anwɔnman'n 'bɔli meli nun abu'n, anɔn ɔ nɔn bɛ le kɔ lika mɔ anyɔvan'n wɔ elɔ. ⁴¹ Nan bɛ juli lika kɔn an, meli'n kɔ nyɔn. ɔ sanlɔn ke ebele lika'n ti asue nnyuan ayialie. Meli nun ati'n kɔ nyɔn dede ɔ ngɔala man yɛ bu tu fii. Mgbaha'n kɔ fin meli nun abu ati sele sele kpa dede ɔ kɔ bubu nun.

⁴² Mɔ nzalafu'n-mɔ nwunlin yɛ sɔ'n, bɛ nwan bɛ 'kun bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadi'n kɔalaatin nɔn bɛ nun bie a nyɔ man asue ɔ a nwanndi man. ⁴³ Mɔ bɛ hanlɔn sɔ'n nɔn bɛ kpain nun a totua bɛ. ɔ sanlɔn ke ɔ kulo ke ɔ de Pɔlɔ ati. ɔ manlɔn atɔn ke bɛ mɔ bɛ si asue yɔ'n, bɛ li mɔa bɛ tɔ asue nun anun. Bɛ yɔ asue bɛ fɔ fie. ⁴⁴ Ehinlɔn-mɔ 'ba fɔ bɛ gugua meli'n tabɔa'n nɔn yɛ mgbɔnmgbɔ nun asɔ bɛ kɔ fie. Anɔn ke ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ bɛ kɔalaa bɛ nwɔn kɔnlɔn-ngɔnlɔn bɛ fɔli fie nun anɔn.

28

Maliti mân'n

¹ Ehi, mɔ ye nyanlɔn yɛ ti yueli'n, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yɛ ke asue afian kpɔle'n mɔ ye fiteli sɔ'n li Maliti. ² Ebele menian'n-mɔ kɔ sɔ yɛ nun kanlanman kpa. Kemɔ anɔn esue'n le tɔ mɔ eyele wɔ nun'n, bɛ kɔ huan sɔn kpili kpa kɔn. Sɔn kpili sɔ nun anwɔn yɛ bɛ leli yɛ kɔalaa yɛ atɔn ɔ. ³ Mɔ ye gua sɔn nun anwɔn'n, Pɔlɔ kɔ sisa mmaka mmaka'n-mɔ, yɛ nwan ɔ 'fa gua sɔn nun anun. Mɔ ɔ 'fa gua nun'n, kanngɔ anɔn owo kɔn wɔ nun. Mɔ sɔn'n wulu-wulu'n hanlɔn yɛ'n, ɔ kɔ fite kɔ sinze Pɔlɔ asa. ⁴ Mɔ ebele menian'n-mɔ nwunlin ke owo'n sinze Pɔlɔ asa'n, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele bɛ nwɔn ke: "Fɔɔn ke sɔanlan ehi ti kodiawu! Ahan ɔ 'wu asue nun mɔ mɔafɔe ɔ'a nyan yɛ ti'n, ɔ'a nju man, Nyanman le bua yɛ ndee ɔ kun yɛ."

⁵ Nan Pɔlɔ kɔ kpɔnndɔn owo'n kɔ gua sɔn nun anun. Yɛ bɔsɔ'n ngɔ yɔ man yɛ like fii. ⁶ Ehinlɔn-mɔ die, anɔn bɛ le nwɔnnde bɛ nian, sɛ Pɔlɔ asa'n kɔ nwun, anaan sɛ ɔ kɔ wu nvu nun e. Nan bɛ tanlanlɔn bɛ nwɔnndeli dede mɔ bɛ nian an, ejɔle ete fii mma man yɛ nzin'n, bɛ kɔ kaci bɛ nɔan. Bɛ nwan ɔ ti bɔsɔn.

⁷ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn lika kɔn mantan yɛ nwɔn ebele. Sɔanlan'n m'ɔ le lika sɔ'n, bɛ fele yɛ Pubiliyusi. Yɛ dein yɛ ɔ ti Maliti mân nun anun ebele alimɔa sɔanlan kpili ɔ. Bian sɔ'n kɔ le

yé kanlanman, εσε ɔ kɔ sike yé dede cian nsan. ⁸ Temɔn sɔ'n, anin Pubiliyusi asɔ'n la. ɔ sanlin ke ebunnun a hyɪ yí, εσε abutunman kanlan kɔsɔ a li yí. Pɔlv kɔ hɔ kɔ nian yí bɔsɔ, ɔ kɔ yɔ asɔnɔn, ɔ kɔ fa yí sa kɔ sie wuluwafɔe nin asɔ maan yí nwɔn kɔ sa. ⁹ Mɔ bian kpain'n nin anwɔn salɔ'n, ebele mɔn nin anin nwuluwafɔe'n-mɔ kɔsɔ kɔ a kɔ man bé nwɔn kɔ sa. ¹⁰ Ehi a, be kɔ kuku yé anwunno. Ye wɔ ebele dede cian mɔ ye 'tu yé bu'n, like biala mɔ ye kɔwala ke ye mian yí nwɔn atunnun'n, Maliti menian'n-mɔ kɔ fa kɔ man yé.

Pɔlv 'ba ju Lɔmɔn

¹¹ Ehi, ye lili sala nsan Maliti mɔn nin anin ebele. Temɔn mɔ ye 'kɔ'n, ye fulɔ Aleggizandili meli kɔn anin. Meli sɔ'n, be fele yí "Mmɔsɔvɔn nda". Fɔsɔe nin ati, Mmɔsɔvɔn nda sili asɔ Maliti mɔn nin anin ebele. ¹² Mɔ ye tuli yé bu'n, kulo'n mɔ be fele yí Silacuzɔ nin asɔ yê ye lili mɔa ye juli ɔ. Ye lili cian nsan ebele. ¹³ Ye fi ebele, ye kɔ san asue nin anin ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Elezio nin asɔ. Mɔ alɔe hinlin'n, ngɔa anwɔnman'n kɔ bɔ yí bu ɔ kɔ fita. ɔ man ye lili cian nnyuan atunnun nán y'a ju kulo'n mɔ be fele yí Puzɔlv nin asɔ. ¹⁴ Mɔ ye juli Puzɔlv ebele'n, ye kɔ nwun anianman mmie-mɔ. Bé nwan ye lí mɔle kɔn bé nwɔn ebele. Anin ke ye kpɔnlin ye yɔli mɔ ye juli Lɔmɔn elɔ nin anin. ¹⁵ Nan dede mɔ ye 'ju Lɔmɔn'n, elɔ anianman'n-mɔ kɔ ti yé ngan. Mmie-mɔ kɔ a yé atin ele Apiyusi kulo nin asɔ ebele Gua nun. Mmie-mɔ kɔsɔ kɔ a yé atin ele kulo'n mɔ be fele yí Lika Nsan mɔ be Da nin asɔ. Mɔ Pɔlv nwunlin anianman sɔ'n-mɔ'n, ɔ kɔ la Nyanmian asɔ ɔ kɔ nyan anwɔnsele. ¹⁶ Mɔ ye juli Lɔmɔn elɔ'n, be kɔ man Pɔlv atin ke ɔ tí yí nwɔn ɔ tánlan ɔ nun nzalafɔ'n m'ɔ sisa yí'n.

Pɔlv 'ba bɔ Ejɔlekpa'n kele Lɔmɔn amma'n-mɔ

¹⁷ Ehi mɔ ye juli Lɔmɔn'n, yí cian nsan, Pɔlv kɔ yia ebele Zufɔ mgbain'n-mɔ yí awulo elɔ. Mɔ bé ti yialɔ'n, Pɔlv nwan: "Anianman-mɔ, m'an nze man yé mɔn nin anin elɔ menian'n-mɔ sa, m'an ngan man yé nan-mɔ amanmuo nin anwɔn ejɔle ete, kɔsɔ b'a hyɪ mín Zoluzalemɔn elɔ b'a tɔ mín fiadɔ εσε b'a fa mín b'a wula Lɔmɔn menian'n-mɔ asa nun. ¹⁸ Nan mɔ Lɔmɔn menian'n-mɔ tili mín nwan nin ejɔle yuelɔ'n, bé nwan be 'yaci mín nun. ɔ sanlin ke, be nnwun man like ete mɔ m'an yɔ m'ɔ di ke be kun mín yí nwɔn ɔ. ¹⁹ Mɔ be hanlin sɔ'n, Zufɔ'n-mɔ nwan be ndie man. Kemɔ mín kɔsɔ mɔn ngulo man ke mɔn tɔn mɔn mɔn nin εsɔan'n, mín nwan ejɔle sɔ'n, belemgbin kpain nin aja sɔ ewa yê ye 'di yí ɔ. ²⁰ Anin like ati m'ɔ man m'an fele emɔ'n, yí ahi. ɔ sanlin ke, sɔanlan'n mɔ Izalayɔe mɔn'n susu yí ti gua yí sɔ'n, yí dunman nun ati yê b'a gua mín sa ngɔnzɔngɔnzɔ ehi ɔ."

²¹ Mɔ Pɔlv anwan tɔli'n, bé nwan: "Yé sa hanlin man wɔ ti kalata m'ɔ fi Zude mɔn nin anin. Eσε yé nianman'n-mɔ anin

fíí fi elɔ ɔ walɩ hanlɩn man wɔ́ nwɔn ejɔle ete ɔ heleli man yé ewa.
 22 Nan kɔsu ye kulo ke ye ti wɔ́ nwan nun ejɔle ye nwun m'ɔ wɔ́ wɔ́
 kunnun'n. ɔ sanlɩn ke fâ sɔ'n mɔ ε di'n, lika biala, menian'n-mɔ
 tu bé nyɩn be sa yí.”

23 Mɔ be hanlɩn sɔ yueli'n, be non Pɔlv be kɔ hele bé nwɔn
 cian. Mɔ cian sɔ'n juli'n, be kɔ a dɔɔn kpa. Be kɔ a kɔ tu
 Pɔlv yí lika m'ɔ da ebele. ɔ bɔ yí bu ngelemɔ dede ɔ kɔ ju
 nɔsɔba, Pɔlv kɔ han Nyanmɩan Belemgbɩn Mân nun anwɔn
 ejɔle kɔ hele bé. Zozi anwɔn ejɔle'n mɔ b'a hele wɔ́ *Moyizi
 mala nun anun ɔ non mgbɔmanfɔe'n-mɔ kalata'n-mɔ anun'n,
 Pɔlv kɔ bubu kɔ hele bé. 24 Mɔ be nwunlin yí sɔ'n, mmie-
 mɔ leli Pɔlv anwan ejɔle'n be lili. Nan mmie-mɔ kɔsu die, b'a
 nne b'a nni man. 25 Kemɔ afi bé afian elɔ bé nwan a nze man
 bé nwɔn yê be jasɔli'n, ε 'nwun ejɔle mɔ Pɔlv hanlɩn heleli
 bé'n. Yí nwan: “Ejɔle'n mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n
 nanndɩli kpɔmanfɔe *Ezayi asɔ ɔ hanlɩn heleli emɔ mgbain'n-
 mɔ'n, kannɔv ɔ ti ananhɔle sakpa! 26 Kpɔmanfɔe Ezayi nwan:

Kɔ menian ehi-mɔ anwɔn nán kan kele bé ke:

Emɔ 'ba tie yí kpa, kɔsu emɔ ngɔ ti man yí bu.

Emɔ 'ba nɩan yí kpa, kɔsu emɔ ngɔ nwun man yí.

27 ɔ sanlɩn ke menian ehi-mɔ a kete bé ahɔnlin'n,

b'a totua bé nzɔ'n εεε b'a momuan bé nyɩn'n.

ɔ man bé nyɩn'n nnwun man asi,

bé nzɔ'n ndɩ man ejɔle nán b'a nwun ngele

b'a kaci bé nyɩn mín nwɔn nán bé nwɔn a sa.

28 “Yí ti, emɔ nwún yí ke Nyanmɩan ngalie'n m'ɔ man be nyan
 bé ti'n, ngalie sɔ nun a tɔ bé mɔ be ti man Zufɔ'n. Bé die, be tie be
 de Nyanmɩan be di.”

[29 Mɔ Pɔlv hanlɩn sɔ yueli'n, Zufɔ'n-mɔ 'kɔ a, anɩn be le su
 akpɔlɔwa kpa bé afian elɔ.]

30 Ehi anzin, Pɔlv tanlanlɩn sua'n m'ɔ hayɩli nun anun ebele
 dede afɔe nnyuan. ɔ sɔ bé kwalaa mɔ be kulo ke be nwun yí
 nwɔn nun anun. 31 ɔ le atɩn ɔ kan Nyanmɩan Belemgbɩn Mân
 nun anwɔn ejɔle, εεε ɔ bɔ yé Mɩn Zozi Kilisi Ejɔlekpa'n ɔ kele
 menian'n-mɔ, like fíí njji man yí.

PŌLU KALATA'N M'Ō HELELI NWANLĪN LŌMŪN ASŌNĪN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŌ nun'n

Nwan sʋanlan diɛ y'ŋ le PŌlv? PŌlv tɪ Zufv, bɛ wʋli yɪ Silisi m̄an nun kulo'n mŋ bɛ fɛlɛ yɪ Talɪsɪ nun asv. Nan kʋsv, Zoluzalemʋn yɛ bɛ talɪ yɪ ɔ suanlɪn ɛhele ɛjɔle nun ɔ. ɔ kacili sʋanlan mŋ yɪ nʋʋn tɛ yɪ wŋ Zufv'n-mŋ amanmuo nun anun. PŌlv heleli alimʋa Kilisi amma'n-mŋ ahʋlʋwa. Nan yɛ Mɪn Zozi yɪli yɪ nʋʋn heleli yɪ, ɔ fɛleli yɪ kɛ ɔ k̄aci yɪ bɔfʋɛ wŋ bɛ mŋ bɛ tɪ man Zufv'n-mŋ afian. PŌlv hʋli bʋli ɛjɔlekpa'n wŋ *LŌmʋn belemgbin m̄an nun anun lɪka dʋʋn.

Mɛlɛ mŋ PŌlv 'kele kalata ɛhɪ'n, anun ɔ wŋ Kolɪntɪ kulo nun asv. ɔ kulo kɛ ɔ kŋ Zoluzalemʋn, ɛsɛ kʋsv ɔ kŋ LŌmʋn. Yɪ tɪ, ɔ heleli LŌmʋn asŋnɪn mma'n-mŋ kɛ ɔ lɛ ba bɛ nʋʋn ɛlɔ ɔ kekele bɛ like ɔ wowula bɛ anwʋnsɛlɛ.

PŌlv a hyɛ kalata ɛhɪ anun nsan. Alimʋa lɪka diɛ'n (yɪ tɪ 1-8), ɔ lɛ tu ɛjɔlekpa nun abv. ɔ lɛ kan kɛ menian'n-mŋ kʋalaatin, Zufv ɔ, bɛ mŋ bɛ tɪ man Zufv ɔ, bɛ kʋalaa bɛ tɪ ɛtɛfʋɛ wŋ Nyanmɪan anyunnun yɛ bɛ di fʋɔ, Nyanmɪan sikpɛ'n 'kun bɛ (1.18-3.20). Nan Zozi Kilisi mŋ ɔ'a nyɔ man ɛtɛ fɪfɪ nun adawʋlʋman, yɪ ewue m'ŋ wuli'n, ɔ tuli yɛ ɛtɛ'n-mŋ ɔ lelɪ yɛ tɪ. ɔ man bɛ kʋalaa mŋ bɛ de yɪ bɛ di'n, Nyanmɪan bu bɛ kɛ sɛsɛfʋɛ (3.21-5.21). PŌlv lɛ kele nun yuein kɛ Nyanmɪan mala'n tɪ like kpa, nan kʋsv, kɛmŋ yɛ lɛ man anwʋnsɛlɛ'n, yɛ ngʋala man sv di. ɛhɪka ati, Nyanmɪan a nʋʋn yɛ nʋʋn anwʋnnvoe ɔ'a fa yɪ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ɔ'a man yɛ maan ɔ buka yɛ yɛ kaci Nyanmɪan amma (yɪ tɪ 6-8).

Kalata nun ati 9-11, PŌlv lɛ kan Zufv dʋʋn mŋ bɛ falɪ man bɛ nʋʋn manlɪn man Zozi nun ɛjɔle. Sɛ b'a yɪ Zozi a, Nyanmɪan diɛ, ɔ yɪli man yɪ menian'n-mŋ.

Kalata nun ati 12.1-15.13, PŌlv lɛ kekele atɪn m'ŋ di kɛ asŋnɪn mma'n-mŋ sɪn sv bɛ bu m̄an'n kanlanman maan bɛ mŋ bɛ nzɪ man Nyanmɪan'n nʋʋn yɪ kɛ b'a fa bɛ nʋʋn b'a man Zozi sakpa. Nunhan m'ŋ tɪ cunnjɪn'n y'ŋ lɛ bɛ manngʋn ehulo'n. Kalata nun agualɛ nun, ɔ lɛ bisa yɪ manngʋn'n-mŋ dʋʋn mŋ bɛ wŋ ɛlɔ nun ahɪn (15.14-16.27).

Ahɪn ebisa

¹ Mɪn PŌlv mŋ n dɪ Kilisi Zozi akʋa'n yɛ mun kele kalata ɛhɪ mun nwan ɛmŋɔ. Nyanmɪan Kpili a fɛlɛ mɪn kɛ n ḡaci Zozi bɔfʋɛ, ɔ'a yɪ mɪn kɛ m mŋ yɪ ɛjɔlekpa'n. ² ɛjɔlekpa sɔ'n, Nyanmɪan manlɪn yɪ mgbʋmanfʋɛ'n-mŋ falɪ bʋli anɔhʋba daba. ɔ manlɪn bɛ heleli yɪ nʋʋn ɛjɔle yɪ ɛhele ɛjɔle Nwannzan-nwannzan nun

anun. ³ Ejòlekpa sò'n, y'ò le yí Wa nín anwòn ejòlè'n. Nyanmian manlín yí Wa'n nyanlín kulo sòanlan anwònnaan, bẹ wòlì yí belemgbin *Davidi afilie nín anun. ⁴ Kemò ò tì sòanlan nwannzan-nwannzan'n, Nyanmian manlín ò fi ewue nun ò tinngele maan bẹ nwunlín kẹ ò tì Nyanmian tunmin Baa sakpa. Yí Wa sò'n y'ò le yé Mún Zozi Kilisi. ⁵ Yí dunman nun, Nyanmian a nwun mín nwòn anwunnvoe, ò'a yí mín kẹ n gáci Zozi báfve. Ò'a sòan mín kẹ n véle menian'n-mò kwalaa mò bẹ nzi man Nyanmian'n maan bẹ lé Zozi bẹ lí nán bẹ nyin a sò yí. ⁶ Menian sò'n-mò, emò wò bẹ nun bie, emò mò Zozi Kilisi a fele emò'n.

⁷ Mún kele emò kwalaa mò, Lòmùn elò, Nyanmian kulo emò ejòlè mò ò'a fele emò kẹ bẹ káci yí anwòntiè mma'n. Mún 'bisa emò ahún.

Yé Sì Nyanmian nún yé Mún Zozi Kilisi nwún emò anwòn anwunnvoe, esè bẹ mán emò alva cíci bẹ nwòn.

Pòlv kulo kẹ ò kò Lòmùn

⁸ Zozi Kilisi adawòlòman, mún 'di mò'a mún da mín Nyanmian asì wò emò dunman nun. Ò sanlín kẹ bẹ kan dedi'n mò emò le yí nún anwòn ejòlè kpa mân nún anun lika kwalaaatín. ⁹ Nyanmian Kpili mò n ne mín ahúnlín kwalaa mún sù yí, mún bò yí Wa nín Ejòlekpa'n, ò di mín adanzíe kẹ mún sele mún man emò cian daa. ¹⁰ Mún sele Nyanmian kẹ sian diè, sè ò kulo a, ò mán mín atún maan n gó n vúa emò anwòn. ¹¹ Ò sanlín kẹ mún kulo kẹ mún nwun emò anwòn sakpa, nán mún kekele emò like maan emò nyan Nyanmian Wawè'n nyila'n. ¹² Esè bóbò m'ò man mún kulo kẹ mún ba emò anwòn elò'n y'ò le kẹ sè mún ba a, anún dedi'n mò emò le yí'n, ò nún mín diè'n mò n ne yí'n, yé kwalaa yé fa yé wowula yé nwòn anwònsele.

¹³ Anianman-mò, emò nwún yí kẹ m'an bu emò elò ewale nún anwòn mgbòndan dòn. Nan kòsù m'an nnyan man yí nwòn atún dede ò'a ju ènè. Mín nwan bóbò mún 'ba nán mún di junman emò afian elò maan mín junman'n kò yí nyunnun kẹ n yòlì yí mân èhúnlín-mò anun'n. ¹⁴ Junman m'ò tì kale m'ò la mín sù'n y'ò le kẹ m mó Ejòlekpa'n n géle bẹ mò bẹ nyin a tì nún bẹ mò bẹ nyin tìlì man'n, bẹ mó bẹ sù kalata nún bẹ mò bẹ nzi man kalata'n. ¹⁵ Yí sò ati, ò cian kẹ mún ba Lòmùn elò nán mún bò Ejòlekpa'n mún kele emò kòsù.

Ejòlekpa'n kele Nyanmian tunmin'n

¹⁶ Afi, mín diè, mún nza man Ejòlekpa nún anwòn nyian. Ò sanlín kẹ ò tì tunmin mò Nyanmian fa de menian'n-mò kwalaaatín mò bẹ de yí bẹ di'n ngvan. Ò fa de Zufu'n-mò kwalaaaka, nán ò'a le bẹ mò bẹ tì man Zufu'n kòsù. ¹⁷ Yí bu y'ò le kẹ Ejòlekpa sò nún anun yé yé nwun kẹ Nyanmian kpín bu menian'n-mò sèsè ò. Ò kele kẹ ò fi abóbò dede ò ju ayueliè, sòanlan dedi m'ò le yí wò Nyanmian anun'n yé Nyanmian fa

bu sɔanlan sɛsɛ ɔ. Afi ɔ wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke: Sɛsɛfɔvɛ, yí dedi nin ati yê Nyanmian 'man ɔ nyan ngvan ɔ.

Nyanmian sikpe'n

¹⁸ Afi kemɔ menian'n-mɔ mman man Nyanmian anyinnzɔ, ɛsɛ be bɔ bala ɛte be totua ananhɔle nin anwɔn atin'n, Nyanmian a fa bé nwɔn sikpe a wula yí kunnun. ɔ man Nyanmian sikpe sɔ'n fi anwunno ɛbɔ dede ɔ ju asɪ ɛwa ɔ ci menian'n-mɔ. ¹⁹ Nyanmian 'tua bé yí nwɔn kale, ɔ sanlin ke yí muonun, ɔ'a yi yí nwɔn yuein a hele mân'n, b'a nwun yí ke ɔ kpɪn ti yí'n. ²⁰ Afi ke Nyanmian bɔli mân'n, yí ninngɛ'n-mɔ mɔ ɔ'a yɔ'n, ɔ man menian'n-mɔ nwun yí ke ɔ wɔ ebele ɛsɛ yí tunmin'n m'ɔ le yí'n ti tunmin m'ɔ le man ayuelɛ. Yí sɔ ati, menian'n-mɔ le man ejɔle fíi mɔ be kan be sa bé nun ɔ. ²¹ Menian'n-mɔ si ke Nyanmian wɔ ebele, nan kɔsɔ be nyɪ man yí ayɛ be nna man yí asɪ ke ɔ sɛ fata'n. B'a kaci tomgban. Yê kemɔ be nzɪ man ngele'n, be nanndɪ awosin nun. ²² Be nwan be ti ngelefɔvɛ, kɔsɔ anin b'a tolo. ²³ Nyanmian m'ɔ nwu man m'ɔ di mɔ be sɔ yí be wula yí anunminnyanmɔn'n, cɛcɛ, abaaba m'ɔ soman kulo sɔanlan m'ɔ wu'n, nnɔnman, naan nɔn naan mɔ be cɔin bé nwɔn asɪ'n yê be tɔtɔ bé ɔ.

²⁴ Ehika ati, Nyanmian a yaci bé bé satilifɔvɛ nyɔliɛ'n-mɔ mɔ be kulo nun anun. ɔ man bé abalabɔ'n mɔ kɔn nɔn yí manngɔn bɔ'n man anyunnunguasɛ kan bé bɔbɔ muonun bé nwɔnnaan'n. ²⁵ Nyanmian anwɔn ejɔle'n m'ɔ ti ananhɔle'n, be ngulo man ke ato ejɔle'n. Be tɔtɔ ninngɛ'n-mɔ be yaci Nyanmian muonun mɔ ɔ'a bɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ'n m'ɔ fata ke cian daa be yi yí ayɛ'n. Amin!

²⁶ Ehika ati, Nyanmian a yaci bé bé anyunnunguasɛ nyɔliɛ'n-mɔ anun. Bé mmalasua'n-mɔ a bɔ alva. Be yɔ satilifɔvɛ nyɔliɛ. ²⁷ Bé mmelenzua'n-mɔ kɔsɔ a bɔ alva. Be nɔn bé mmalasua'n-mɔ nna man. Bé manngɔn mmelenzua'n-mɔ anwɔn yê bé nyɪn bɔlɔ ɔ. Busuɔfɔvɛ nyɔliɛ yê be yɔ ɔ. Busuɔfɔvɛ nyɔliɛ sɔ nin anwɔn ahatua m'ɔ fata'n yê be le nyan yi nun ɔ.

²⁸ Kemɔ b'a nni man Nyanmian ekpɔnndɛ ejɔle'n, Nyanmian a man sɛnvɔvɛ ajɔnlin a tɔ bé ti anun. ɔ man nyɔliɛ m'ɔ nze nvata man ke be yɔ'n yê be yɔ ɔ. ²⁹ Ajɔnlin'n m'ɔ wɔ bé ti anun'n ti man fɔ́n: ɛte eyɔle, anyɪnbɔlɔ, ati anun ɛte eyɔle, kóála esúe, awue elie, butule elie, akɔbe ɛtɔvɛ, ɔ nɔn abɔle esusue. ³⁰ Be ti ngɔndɔnmgbɔ, be kan bé manngɔn-mɔ anwɔn ejɔle ɛte. Be kpɔ Nyanmian, be ti apanninma, be tu bé nwɔn, be bɔ bé nwɔn apoo. Be si ɛte eyɔle nun anyɪnsɔ, bé nyɪn nzɔ man bé si nɔn bé nin-mɔ. ³¹ Be ti tomgban, be nni man bé nwan ejɔle nun sɔ, bé ti yɔ si, be nzɪ man koun. ³² Be si ke Nyanmian kpɪn bua yí ndɛɛ'n, ke bé mɔ be yɔ nyɔliɛ ɛte sɔ'n-mɔ, be fata ewue. Nan kɔsɔ, be te

yɔ nyɔliɛ ete sɔ'n-mɔ, ese bɔbɔ be di bé mɔ be yɔ nyɔliɛ ete sɔ'n-mɔ nun anzin.

2

Bé mɔ be bu bé nwɔn menin kpa'n

¹ Eɛhika ati, wó kulo sɔanlan, mɔ ε bu wó nwɔn sɔanlan kpa nán a bu menian nga'n-mɔ etefɔe'n, nwun yí ke ε ngɔala man wó nwɔn yi wɔ bé nun. Afi, abele mɔ ε bu eɛhɔnlin-mɔ etefɔe, nan kɔsu ε yɔ ete kɔnmgba sɔ'n bie'n, anin wó bɔbɔ muonun, ε le bu wó nwɔn fɔɔ. ² Ye si ke, ahatua mɔ Nyanmian 'ba tua bé mɔ be bu bé nwɔn sɔ'n ti sese. ³ Wó kulo sɔanlan, mɔ se eɛhɔnlin-mɔ yɔ nyɔliɛ ete sɔ'n-mɔ a, ε bu bé etefɔe nan kɔsu ε yɔ nyɔliɛ ete sɔ'n-mɔ bie'n, asu ε nian an, Nyanmian ngɔ tua man wó ete nin anwɔn kale ɔ? ⁴ Anaan ε nnwun man ke Nyanmian anwunnvoe m'ɔ sa'n, yí kpa m'ɔ ti nin ati, ɔ'a si abɔtale kpa, ɔ le nwɔnnde ke ε nún wó nwɔn ε yáci wó nyɔliɛ ete nin ɔ? ⁵ Kɔsu nwun yí ke wó anzɔsele'n mɔ ε yɔ yí Nyanmian anwɔn'n, m'ɔ man ε nnun man wó nwɔn nin ati, ε le cɔci Nyanmian sikpe'n bóle wó ti su. E 'ba nwun yí cɔan mɔ Nyanmian 'ba tua mân nin ete nin anwɔn kale ananhɔle. ⁶ Cɔan sɔ'n, sɔanlan kɔn biala 'ba nyan yí junman'n m'ɔ lili nin anwɔn ahatua. ⁷ Menian mɔ be bɔ mɔndɔnlin be bɔ bala kpa, mɔ be kpɔnnde ke cɔan bie dede, Nyanmian wúla bé anunminnyanmɔn, ɔ yí bé aye ɔ mán bé asɔtanlan kpa m'ɔ nzeci man'n, bé die, be 'nyan nyanmiansu ngɔan m'ɔ le man ayueliɛ'n. ⁸ Nan bé mɔ bé ti ti ete, mɔ be nne man ananhɔle'n be ndu man nun, mɔ be bɔ bala m'ɔ ngɔ atin su'n, bé die, Nyanmian 'fe bé nwɔn eya, yí sikpe'n 'ci bé. ⁹ Menian'n-mɔ kɔalaa mɔ be yɔ ete'n, yale nun ahunnunnditɛ 'kan bé. Yale kpili sɔ'n, ɔ 'kan Zufu'n-mɔ kɔalaaka, nán ɔ'a han bé mɔ be ti man Zufu'n kɔsu. ¹⁰ Nan menian mɔ be bɔ bala kpa'n, Nyanmian 'yi bé aye, ɔ 'wula bé anunminnyanmɔn, ɔ 'man bé alɔacɔciɛ. ɔ 'di mɔa ɔ man Zufu'n-mɔ kɔalaaka nán ɔ'a man bé mɔ be ti man Zufu'n kɔsu. ¹¹ Nyanmian Kpili die, ɔ nnian man sɔanlan nyunnun ɔ mmua man yí ndeɛ.

¹² Bé kɔalaa mɔ be nzi man *Moyizi mala'n mɔ be yɔ ete'n, be 'bua bé ndeɛ, nan kɔsu Moyizi mala'n nvite man nun. Bé mɔ bé kɔsu be si mala sɔ'n, mɔ be yɔ ete'n, yí nwɔn yê be 'nian be bua bé ndeɛ ɔ. ¹³ ɔ sanlin ke nán bé mɔ be tie Nyanmian mala'n mgban'n yê be ti sese wɔ Nyanmian anyunnun ɔ, nan bé mɔ be tie mala'n be yɔ like mɔ mala'n kele'n, bé yê Nyanmian bu bé seseɔe ɔ. ¹⁴ Afi, abele mɔ menian nga'n-mɔ mɔ be nzi man Moyizi mala'n yɔ like mɔ mala'n kele'n, anin be kɔsu, be le bé mala die kpa mɔ be di su ɔ. ¹⁵ Be kele ke ninng'e'n mɔ mala'n nwan be yó'n, b'a hele wɔ bé ahɔnlin nin anun. Like mɔ be kɔ yó'n, se ɔ ti kpa o, se ɔ ti man kpa o, be nwun yí bé ajɔnlin nun. Afi, bé ti'n se bé. ¹⁶ Cɔan'n le ba mɔ Nyanmian 'ba man Zozi

Kilisi bua menian'n-mə ndεε wə bé nviaɬε nun ajɔnlɪn'n mə be le yí nɪn anwɔn. Cian sɔ'n ju a, Ejɔɬekpa'n mə mɪn bɔ'n 'ba kpɪn sɔ.

Zufɔ'n-mə nɔn mala'n

¹⁷ Nan wó mə wó nwan ε ti Zufɔ mə be le wó a, be le mala'n, ε fva wó nwon ke ε si Nyanmian. ¹⁸ Wó nwan ε si like m'ɔ sɔ Nyanmian anyɪn'n, afi mala nɪn a man a nwun like m'ɔ ti kpa ɔ nɔn m'ɔ ti man kpa nɪn angɔnmɪn. ¹⁹ E de di ke wó yê ε keke bé mə bé nyɪn a sin nɪn atɪn nɪn ɔ. Bé mə be ti awosin nun'n, ε jɔnlɪn ke ε ti bé kanlannɪε. ²⁰ Bé mə bé nyɪn tɪɪ man'n, wó nwan wó yê ε keke bé anyɪntɪε ɔ. Bé mə be nzi man ejɔɬe'n, wó nwan wó yê ε kekele bé like ɔ. Afi ε de di sakpa ke mala nɪn anɪn yê ngeɬe'n nɔn ananhɔɬe'n wə ɔ. ²¹ Nan se ɔ ti sɔ a, anɪn, wó mə ε kekele wó manngɔn'n-mə ninngɛ'n, nzuke ati yê ε ngele man wó muonun wó nwon bie ɔ? Wó nwan nán man be wua, nzuke ati yê wó lɪɪ, ε wua ɔ? ²² Wó nwan nán man be tɔn ajaa, nzuke ati yê wó lɪɪ, ε tɔn ajaa ɔ? Wó nwan ε nɔn amɔan nni man, nan nzuke ati yê ε wɔɔb amɔan sua nɪn anɪn ε wua nun ninngɛ ɔ? ²³ Wó nwan ε si mala'n, ε fa tu wó nwan nun, nzuke ati yê ε nni man mə mala'n kekele nɪn asɔ nan ε man anyunnunguasɪε kan Nyanmian ɔ? ²⁴ Eɬεɬε Ejɔɬe'n ɬε keke ke: “Emə Zufɔ'n-mə dunman nun, menian nga'n-mə kan Nyanmian anwɔn ejɔɬe etc.”

²⁵ Afi wó mə ε ti Zufɔ, mə a kpe wó mmian nun'n, se ε di mala nɪn asɔ lɪɪ a, anɪn nvasɔε wə sɔ. Nan se ε nni man mala nɪn asɔ a, wó mmian nun'n mə a kpe'n ti mgban. ²⁶ Yí ti, sɔanlan mə be kpɛɪ man yí mmian nun'n, se ɔ di mala nɪn asɔ a, asɔ Nyanmian mmu man yí ke sɔanlan mə b'a kpe yí mmian nun ɔ? ²⁷ Wó mə ε nni man mala nɪn asɔ'n, ε nɔn wó mala kalata'n kwalaa, ɔ nɔn wó mmian nun mə a kpe'n kwalaa, sɔanlan mə be kpɛɪ man yí mmian nun kɔsɔ ɔ di mala nɪn asɔ'n, ɔ 'bu wó fɔɔ. ²⁸ Zufɔ kpa'n nán y'ɪ y'ɔ le anwɔnnaan sɔ Zufɔ'n ɔ nɔn ke sɔanlan mə menian'n-mə si ke b'a kpe yí mmian nun nɪn ala. ²⁹ Nan Zufɔ kpa'n y'ɔ le m'ɔ ti Zufɔ yí kunnun'n. Yí mmian nun εkpe kpa'n y'ɔ le yí ahɔnlɪn nɪn anɪn. ɔ ti Wawe nun ejɔɬe, nan nán kalata sɔ ejɔɬe ɔ. Zufɔ kpa sɔ'n, yí efva diε'n fi man sɔanlan εɔ, nan ɔ fi Nyanmian εɔ.

3

Zufɔ'n-mə nvasɔε'n

¹ Se ɔ ti sɔ a, anɪn bé mə be ti Zufɔ'n, bé nvasɔε diε y'ɔ le benin? Anan bé mmian nun εkpe'n mə be kpe'n, yí kpa diε m'ɔ ti'n y'ɔ le benin? ² Sakpa lɪɪ, yí biala kwalaa nvasɔε mə be le yí sɔ'n ti kpili! ɔ sanɪn ke alimɔa nvasɔε'n y'ɔ le ke bé yê Nyanmian falɪ yí nwan ejɔɬe'n wulalɪ bé sa nɪn ɔ. ³ Ye 'kan se? Se bé mmie-mə

a nni man Nyanmian Anvan Ejole nun aso ati a, aso o kele ke Nyanmian koso a nni man yi Nvan Ejole die nun aso? ⁴ Cεce! O ti man so. Se menian'n-mo kwalatin ti atofue boba a, Nyanmian die, o ti ananholefue. Afi Ehele Ejole le kele ke:

*O se ke wo ejole'n kwalaa mo e kan nun anun,
be nwun wo ke e ti sese fve
nan se be non wo le yi ndee a,
anin a li bi.*

⁵ Mui jijo ke eyuadi amma'n. Se ye sese'n mo ye ti man'n man be nwun ke Nyanmian ti sese a, anin ye 'se se? Se Nyanmian sikpe'n ci ye a, aso o kele ke Nyanmian ti man sese fve o? ⁶ Cεce! O ti man so. Afi, se Nyanmian ti man sese fve a, anin o 'yo se nan o'a huala man'n ndee bua? ⁷ Yi ti, se min ato'n mo min di'n man be nwun ke Nyanmian ti ananholefue, anunminnyanmon kan yi kpa a, anin nzuke ati ye be te bu min ke n di etefue o? ⁸ Anin nzuke ati ye ye ngan man ke: "Ye yo ete maan like kpa fite nun o?" Dunmannzecie mma'n-mo nwan min ejole mo min kan nun anin. Nan dunmannzecie mma so'n-mo, Nyanmian ahatusa nun ala ye o se fata be o.

Svanlan fi ti man sese fve

⁹ Ehi non ehi a, anin ye 'se se? Aso ye ti kpa ye tala menian nga'n-mo anaan? Cεce. Afi, m'an hele ke menian'n-mo kwalaa, Zufu o, m'o ti man Zufu o, be kwalaa be wo ete nun anun. ¹⁰ Ehi b'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke:

Svanlan fi non man ebele m'o ti sese fve o.

¹¹ *Svanlan fi ndi man ejole bu,
be bie fi mgbonnde man Nyanmian.*

¹² *Be kwalaa b'a fon Nyanmian atin'n,
b'a kaci tomghan.*

*Be bie fi non man ebele
m'o bo bala kpa o.*

¹³ *Ejole mo be kan be kele svanlan'n,
o kele yi ewue atin.*

Be nvan nun ti minlin-minlin.

*Be nvan kan wo a,
o tala owo bole.*

¹⁴ *Sasan eb non ejole ete ehan
a yi be nvan'n tekee.*

¹⁵ *Svanlan ehuan ti man be nyinsu like fi.*

¹⁶ *Lika biala mo be ko sin'n,
be senci ninngbe ye yaci alvab ebele.*

¹⁷ *Be nzi man anzonunjo atin'n.*

¹⁸ *Be ete mo be ti'n,
be nzulo man Nyanmian boba fi.*

¹⁹ Nan ye die, ye nwun yi ke ejole kwalaa mo Nyanmian mala kalata'n kan'n, o kan man menian'n-mo mo be nwun wo mala

nun anun'n. O man sɔanlan fii ngɔala man yi nɔan buke kɔn, nan bɛ kwalaa bɛ di fɔɔ Nyanmian anyunnun. ²⁰ Ehi, o man o nanndi mala elie nin asɔ, sɔanlan fii ngɔ li bi Nyanmian anyunnun. Afi, mala'n yɛ o man sɔanlan nwun ke o'a yɔ ete o.

Ke o kpɔn yɔ mɔ Nyanmian man sɔanlan kaci sɛsɛfɔvɛ'n

²¹ Nan sian diɛ, sɛ bɛ yi mala'n nun an, Nyanmian a hele yɛ ke o kpɔn yɔ maan yɛ kaci sɛsɛfɔvɛ wɔ yi nyunnun'n. Moyizi mala'n nun Nyanmian mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ hanlin ejɔle sɔ'n. ²² Bɛ kwalaa mɔ bɛ de Zozi Kilisi bɛ di'n, bɛ dedi nin anwɔn yɛ Nyanmian nian bu bɛ sɛsɛfɔvɛ o. O sanlin ke bɛ mgba man menian'n-mɔ anun, ²³ bɛ kwalaa b'a yɔ ete, o man Nyanmian anunminnyanmɔn nin a tɔ a fɔn bɛ. ²⁴ Nan bɛ ete nin ati kale'n mɔ Kilisi Zozi a tua'n dunman nun, Nyanmian a nwun bɛ kwalaa bɛ nwɔn anwunnvoe o'a bu bɛ sɛsɛfɔvɛ. ²⁵ Zozi yɛ Nyanmian a yi yi ke o bala fá yi moja'n lí bɛ mɔ bɛ de yi bɛ di nin ati mgbata o. Nyanmian a yɔ sɔ o a hele ke o ti sɛsɛfɔvɛ. O sanlin ke ete'n mɔ menian'n-mɔ yɔli yi daba daba'n, o sili abɔtalɛ, o'a ndua man bɛ ete nin anwɔn kale. ²⁶ Nan kikaala diɛ, o lɛ ke ke o kpɔn yɔ maan sɔanlan kaci sɛsɛfɔvɛ wɔ yi nyunnun'n. O sanlin ke abɛlɛ m'o lɛ bu bɛ mɔ bɛ de Zozi bɛ di'n sɛsɛfɔvɛ'n, o ke ke yi muonun o ti sɛsɛfɔvɛ.

²⁷ Sɛ ejɔle'n ti sɔa a, asɔ kulo sɔanlan le atin ngacile o sɔn sɔ fɔa yi nwɔn o? Atin ngacile fii nnɔn man ebele. Anin nzuke ati o? Mala nin asɔ elie ati o, anaan? Cɛcɛ, nán mala nin asɔ elie ati o, nan dedi nin ati o. ²⁸ Yí ti, yɛ diɛ mɔ yɛ si'n, y'o le ke sɔanlan dedi nin anwɔn yɛ Nyanmian nian o bu yi sɛsɛfɔvɛ wɔ yi nyunnun o. Nan nán mala nin asɔ elie nin o. ²⁹ Asɔ emɔ jɔnlin ke Nyanmian ti Zufu'n-mɔ angɔnmɔn cein ala Nyanmian, nan o ti man menian nga'n-mɔ Nyanmian bie o? Cɛcɛ, o ti man sɔ. Nan o ti menian nga'n-mɔ kɔsu Nyanmian. ³⁰ O sanlin ke Nyanmian ti baa kɔnmgbá cein. Wó mɔ ɛ ti Zufu o, o nɔn wó mɔ ɛ ti man Zufu o, wó dedi nin anwɔn yɛ o 'nian bu wó sɛsɛfɔvɛ wɔ yi nyunnun o. ³¹ Asɔ o ke ke anin yɛ lɛ fa dedi'n yɛ bɔ mala nin abusu o? Cɛcɛ, nán yi sɔ o. Nan yɛ lɛ ke ke mala'n ti like kpa.

4

Bɛ mɔ bɛ le dedi'n, bɛ si y'o le Abalahamɔn

¹ Nzu ejɔle yɛ yɛ 'kan wɔ yɛ nannan Abalahamɔn anwɔn o? Yí m'o ti kulo sɔanlan'n, nzu yɛ o nyanlin yi o? ² Afi, sɛ o ti ke junman bie yɛ Abalahamɔn lili mɔ Nyanmian nianlin yi nwɔn o buli yi sɛsɛfɔvɛ a, ahan Abalahamɔn kɔala ke o fa tu yi nɔan nun. O kwalaa yi sɔ yɔ lili, nan nán Nyanmian anyunnun o. ³ Afi, Ehele Ejɔle'n lɛ ke ke: *Abalahamɔn leli Nyanmian lili ehika ati yɛ Nyanmian buli yi sɛsɛfɔvɛ o.*

⁴ Σε sɔanlan di junman an, like m'ɔ nyan yí nun'n y'ɔ le ahatus, nan nán aɔɛɔɔ. ⁵ Sɔanlan mɔ ɔ'a nni man junman fí'n, se ɔ de Nyanmian m'ɔ man ɛɛɛɛ'n kaci sɛsɛɛɛ'n di a, Nyanmian nian yí dedi nun anwɔn ɔ bu yí sɛsɛɛɛ. ⁶ Eɔika ati, mɔ belemgbin *Davidi 'kan nyila'n mɔ Nyanmian 'yeyila sɔanlan maan ɔ kaci sɛsɛɛɛ a, ɔ nnian man yí junman nun anwɔn nun ɛjɔɛ'n, yí nwan:

⁷ *Nyila hán bé mɔ Nyanmian a yaci
bé mala ɛɔvan nun a hye bé'n.*

*Bé mɔ Nyanmian a cici bé ɛɛ'n-mɔ,
nyila hán bé.*

⁸ *Sɔanlan mɔ yé Mɔn ndua man yí ɛɛ'n
m'ɔ yɔ'n ɔ ndua man yí nɔwɔn kale'n,
nyila hán sɔanlan sɔ'n.*

⁹ Anun nyila sɔ'n muonun, asu ɔ wɔ ebele man bé mɔ b'a kpe bé mmian nun nun anaan, ɔ wɔ ebele man bé mɔ be kpeɔɔ man bé mmian nun'n kɔsɔ bie ɔ? Yé ɔɛ, ye le kele ke dedi'n y'ɔ man Nyanmian buli Abalahamɔn sɛsɛɛɛ. ¹⁰ Mele benin yé Nyanmian buli yí sɛsɛɛɛ'n? Asu mele mɔ be kpeɔɔ yí mmian nun nun ɔ, anaan mele mɔ anun be kpeɔɔ man yí mmian nun nun ɔ? Cɛɛɛ. Nán mele mɔ be kpeɔɔ yí mmian nun nun ɔ, nan mele mɔ anun be kpeɔɔ man nun ɔ. ¹¹ Yí mmian nun'n mɔ be kpeɔɔ'n, ɔ ti yí nzɔɛ. Abalahamɔn leɔ Nyanmian lili, yí nzin kwalaa nán b'a kpe yí mmian nun'n. Nyanmian falɔ nzɔɛ sɔ'n ɔ heɔɔ ke Abalahamɔn ti sɛsɛɛɛ yí dedi'n m'ɔ le yí dunman nun. Yí ti, bé kwalaa mɔ b'a mgbe man bé mmian nun kɔsɔ be de Nyanmian be di, mɔ ɔ'a bu bé sɛsɛɛɛ'n, Abalahamɔn ti bé sɔ. ¹² Eɛɛ bé mɔ b'a kpe bé mmian nun, mɔ be nanndi dedi atin nun asu ke yé sɔ Abalahamɔn nanndi sɔ asannan nán b'a kpe mmian nun'n, nán ke b'a kpe yí mgban, ɔ ti bé kɔsɔ bé sɔ bie.

¹³ Ananhɔɛ pelein, nán mala nun asu elie ati yé Nyanmian bɔɔ Abalahamɔn nun yí bɔsɔ amma'n-mɔ anɔhuba ke ɔ 'fa mân'n man bé ɔ. Nan Abalahamɔn leɔ Nyanmian lili, nán Nyanmian a bu yí sɛsɛɛɛ. ¹⁴ Nan se ɔ ti ke bé mɔ be di mala nun asu'n, bé ngɔnmɔn ala yé be 'nyan mân'n be yɔ bé ɔɛ a, ahan dedi'n ti mgban, ɛɛ ahan nvasɔɛ fíi nnɔn man Nyanmian anɔhuba'n m'ɔ bɔɔ nun asu. ¹⁵ ɔ sanɔn ke mala'n yé ɔ man Nyanmian sɔkpe'n ba ɔ. Afɔ lika mɔ mala nnɔn man'n, mala ɛɔvan kɔsɔ nnɔn man ebele.

¹⁶ Eɔi, dedi'n dunman nun y'ɔ manɔn Nyanmian bɔɔ anɔhuba nun ɔ. Dedi'n ti Nyanmian aɔɛɔɛ, ɔ cian man Abalahamɔn abɔsɔ menian'n-mɔ kwalaaɔn. Nán ke bé mɔ be di mala nun asu anɔnmɔn ala yé be 'nyan mân sɔ nun ɔ, nan ɔ ti bé mɔ be le dedi ke Abalahamɔn'n kɔsɔ ɔɛ. ɔ sanɔn ke Abalahamɔn ti yé kwalaa yé sɔ ¹⁷ ke Eɛɛɛ Eɔɔɛ'n kan yí'n. Nyanmian nwan: *M'an man a kaci mân mân dɔvn asɔ.* Nyanmian m'ɔ man ewue mma

nyan ngban, m'ɔ man ninngɛ m'ɔ nnɔn man ebele tu fite'n, yí nyunnun an, Abalahamɔn ti yé si. ɔ sanlɔn kɛ Abalahamɔn leli Nyanmian lili. ¹⁸ Abalahamɔn si kɛ ɔ ngɔala man baa wɔ kún. Kɔsɔ, ɔ leli lili ɔ nyanlɔn anyɔndasɔɛ ɔ kacili “mân mân dɔɔn asɔ” kɛ Nyanmian kpɔnlɔn heleh yí'n. Nyanmian nwan: *Kɛ wɔ́ bɔsɔ amma'n-mɔ 'ba li ata nin anɔn.* ¹⁹ Anɔn Abalahamɔn a li kɔ yɔ afɔɛ ɛya kún, ɔ ti kɛ ɔ'a wu a yue. Anɔn yí yɔ Sala kɔsɔ a bɔ awɔle sɔ. Nan kɔsɔ Abalahamɔn a nnɔn man ehi fíí, ɔ tilalɔ yí dedi nɔn anɔn kpa. ²⁰ ɔ'a mminlin man yí dedi'n, anɔhɔba sɔ'n mɔ Nyanmian bɔli yí'n, sɛ ɔ 'nyan nun like e, sɛ ɔ nnyan man nun like e, ɔ'a nzusu man yí nwɔn fíí. Yí dedi'n wulalɔ yí anwɔnsele, nán ɔ'a yɔ Nyanmian ayɛ. ²¹ Afi, anɔn ɔ si yí fɔ́ɔn kɛ Nyanmian le tunmin ɔ kɔala ɔ yɔ like'n m'ɔ falɔ bɔli yí anɔhɔba'n. ²² Yí sɔ ati yê yí dedi'n dunman nun, Nyanmian buli yí sɛsɛfɔɛ ɔ. ²³ Nan kɔsɔ, nán yí ngɔnmɔn ati yê be helehɔ kɛ: *ɔ buli yí sɛsɛfɔɛ ɔ.* ²⁴ Nan yé mɔ yɛ de Nyanmian m'ɔ tinngelɔ yé Mɔn Zozi fi ewue nun'n yɛ di'n, yé kɔsɔ ɔ 'bu yé kɛ sɛsɛfɔɛ. ²⁵ ɔ sanlɔn kɛ yé ɛtɛ'n-mɔ ati yê be hunlin yí ɔ. Yê yé sɛsɛ ebue wɔ Nyanmian anyunnun ati yê ɔ fi ewue nun ɔ tinngelɔ ɔ.

5

Zozi Kilisi wuli ɛtɛfɔɛ'n-mɔ dunman nun

¹ Ehi ka ati, dedi'n mɔ yɛ le yí'n, ɔ nanndɔ yé Mɔn Zozi Kilisi asɔ, y'a kaci sɛsɛfɔɛ wɔ Nyanmian anyunnun y'a nyan abacɔɔɛ. ² Yê dedi nɔn ati, Zozi Kilisi a man y'a hɔala y'a kpunngɛ Nyanmian maan ɔ'a nwun yé nwɔn anwunnvoe kikaala kɛ yɛ wɔ nun'n. Like m'ɔ man yɛ di fɛ'n y'ɔ le kɛ, yɛ le anyɔndasɔɛ kɛ yɛ wɔ Nyanmian anunminnyanmɔn nɔn anɔn bie. ³ Sɛ yɛ le nwun yalɛ bɔbɔ a, yɛ di yí nwɔn fɛ. ɔ sanlɔn kɛ yalɛ elie'n man be si abɔtalɛ. ⁴ Abɔtalɛ esie'n man be jinlan bé ja nun wɔ yalɛ elie nɔn anɔn. Bé ja nun ejinlan'n kɔsɔ man be nyan anyɔndasɔɛ. ⁵ Anyɔndasɔɛ sɔ'n mɔ yɛ le yí'n, ɔ man yé nwɔn mmubu man yé. ɔ sanlɔn kɛ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian a fa man yé'n kele kɛ Nyanmian a fa yí ehulo'n ɔ'a wula yé ahɔnlɔn nɔn anɔn.

⁶ Ehi, daba mɔ anɔn yɛ le man anwɔnsele fíí'n, mɔ Nyanmian melɛ'n m'ɔ heleh'n juli'n, Kilisi wuli ɛtɛfɔɛ'n-mɔ dunman nun. ⁷ Nan ɔ yɔ si man kulo sɔanlan kún kɛ ɔ wú wɔ sɛsɛfɔɛ kún dunman nun. E 'su yí akpɔlɔwa a, sɔanlan kún kɔala kɛ ɔ wu wɔ sɔanlan kpa bie dunman nun. ⁸ Nan Nyanmian diɛ, ɔ'a hele kɛ ɔ kpɔn kulo yé'n. ɔ sanlɔn kɛ mɔ anɔn yɛ tɛ ti ɛtɛfɔɛ'n, ɔ manlɔn Kilisi wuli wɔ yé dunman nun.

⁹ Yí ewue'n m'ɔ wuli nɔn ati, ɔ'a man y'a kaci sɛsɛfɔɛ wɔ Nyanmian anyunnun. Anɔn sian diɛ, ɔ yɔ sɛ mɔ ɔ ngɔ yɔ man yé fi Nyanmian sikpɛ nɔn anɔn ɔ? ¹⁰ Afi daba, anɔn yɛ kpɔ

Nyanmian. Nan kusɔ Nyanmian a man yɪ Wa nɪn a wu ɔ'a sesie yé nɔn yí yé afian. Nan se ɔ'a sesie yé nɔn yí yé afian an, yí Wa'n m'ɔ tɪ asi'n dunman nun, ɔ yɔ se mɔ ɔ ngɔ le man yé ɔ? ¹¹ Eɛe nán ehi angɔnmɪn ala ati ɔ, nan Zozi Kilisi adawɔlɔman, ye di Nyanmian anwɔn fɛ. ɔ sanlɪn ke sian diɛ, yé Mɪn Zozi Kilisi a sesie yé nɔn Nyanmian yé afian.

Adamɔn nɔn Kilisi

¹² Ehi, sɔanlan kɔnmɔba cein dunman nun, ete nɪn a a mán nɪn anun. Ete'n 'ba a, ɔ nɔn ewue. Ewue kusɔ a fa yí sa a tɔ menian'n-mɔ kɔalaatin asɔ, ɔ sanlɪn ke bé kɔalaa b'a yɔ ete. ¹³ Asannan nán Nyanmian a fa mala nɪn a man Moyizi'n, anɪn ete'n wɔ mán nɪn anun. Nan kemɔ anɪn mala fíí nɔn man ebele'n, se menian'n-mɔ yɔ ete a, Nyanmian nde man bé sɔ. ¹⁴ Adamɔn anyɪn a nɔɔ man Nyanmian mala'n m'ɔ falɪ manlɪn yí'n. Kusɔ afi, ɔ bɔ yí bɔ Adamɔn mele sɔ dede m'ɔ kɔ ju Moyizi mele sɔ'n, ete mɔ menian'n-mɔ yɔlɪ m'ɔ nɔn Adamɔn diɛ'n tɪ man kɔn bɔbɔ'n, ewue tɔlɪ yí sa menian sɔ'n-mɔ kɔalaa asɔ. Adamɔn soman Ngɔandefɔe'n mɔ di ke ɔ ba'n.

¹⁵ Nan kusɔ Adamɔn diɛ, ɔ'a yɔ ete. Zozi Kilisi a, ɔ'a nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ'a man y'a nyan ngɔan. ɔ tɪ acedie kpili kpa mɔ Nyanmian a fa a hye yé ɔ. Adamɔn angɔnmɪn cein ete'n dunman nun, ewue a hun menian dɔɔn. Nan kusɔ Zozi Kilisi angɔnmɪn cein dunman nun, Nyanmian a nwun menian dɔɔn anwɔn anwunnvoe. ɔ tɪ like m'ɔ sɔ eɔɔe. ¹⁶ Yé like'n mɔ Nyanmian a fa a hye yé'n, ɔ nɔn ete'n mɔ sɔanlan kɔnmɔba cein a yɔ'n, bé junman'n mɔ be di'n tɪ man kɔn. ɔ sanlɪn ke ete'n mɔ sɔanlan kɔnmɔba cein yɔlɪ'n, a man ewue a a. Nan Nyanmian acedie'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a hye yé'n, ete nwala nwala ehi mɔ y'a yɔ'n, y'a nyan ete face y'a kaci sesefɔe. ¹⁷ ɔ tɪ ananhɔle ke sɔanlan kɔnmɔba cein ete'n dunman nun, ewue a tɔ yí sa menian'n-mɔ kɔalaatin asɔ. Nan kusɔ, Zozi Kilisi kɔnmɔba cein dunman nun, ye nyan ninngɛ dɔɔn ɔ bɔ sɔ. Afɪ menian'n-mɔ kɔalaa mɔ Nyanmian a nwun bé nwɔn anwunnvoe kpa, mɔ yí acedie nɪn a man b'a kaci sesefɔe'n, be 'nyan ngɔan, eɛe be nɔn Kilisi 'di belemɔbin.

¹⁸ Yí sɔ ati, kemɔ ete'n mɔ Adamɔn kɔnmɔba cein yɔlɪ nɪn a man ewue a tɔ yí sa menian'n-mɔ kɔalaatin asɔ'n, yí sɔ kusɔ ala, Zozi Kilisi angɔnmɪn sɛsɛ junman'n m'ɔ lili'n dunman nun, ɔ'a le menian'n-mɔ kɔalaatin fi Nyanmian sikpe nɪn abɔ maan be nyan ngɔan. ¹⁹ Sɔanlan kɔnmɔba cein apanninma'n m'ɔ yɔlɪ'n dunman nun, ɔ'a man menian'n-mɔ kɔalaatin a kaci etefɔe. Yí sɔ ala, sɔanlan kɔnmɔba cein kusɔ anyɪnnɔ'n dunman nun, ɔ 'man menian dɔɔn a kaci sesefɔe wɔ Nyanmian anyunnun.

²⁰ Afi, mala'n y'ò man ete nin a sòn ò. Lika kusu mọ ete'n kọ sòn'n, ebele yê Nyanmian nwun menian'n-mọ anwòn anwun-nvoe sònman ò. ²¹ Ǿ sanlín ke, kemọ ete nin a man ewue a tọ yí sa menian'n-mọ kwalaa asu'n, yé Mún Zozi Kilisi kusu dunman nun, Nyanmian a nwun yé nwòn anwunnvoe ò'a man y'a kaci sesefove ye nyan ngban m'ò le man ayuelie'n.

6

Nyanmian nganga anaan Abònsanmòn nganga

¹ Se ò ti sọ a, anin nzu ejòle die yê ye 'kan ò? Asu ye 'kan ke ye tánlan ye yó ete'n ye hó yé nyunnun nán Nyanmian a nwun yé nwòn anwunnvoe ò'a bu sù ò? ² Cee! Ǿ ti man sọ! Yé mọ ete'n dunman nun ò ti ke y'a wu'n, ò yò se mọ ye 'tanlan yé ete nin anun biekun ò? ³ Yé kwalaa mọ b'a sònin yé mọ ye non Zozi Kilisi y'a yò kùn'n, asu emọ nzi man ke yí ewue nin anwòn esònian yê b'a sònin yé ò? ⁴ Yí sọ ati, b'a sie yí non yé. Ǿ man kemọ Sie nin a fa yí anunminnyanmòn tunmin nin a tinngé Kilisi fi ewue nun'n, yé kusu, ò di ke ye tanlan ye bu amanmuo fòfòle.

⁵ Afi, se ye non yí a yò kùn yí ewue mọ ò'a wu nin anun an, anin ke Nyanmian a tinngé yí fi ewue nun'n, ò 'ba tinngé yé kusu. ⁶ Afi, ye nwun yí ke yé sòanlan daba'n mọ ye ti'n, b'a bọbọ yé non Kilisi kulowa nun asu. Ǿ man b'a bọ ete anwònnaan daba sò nin abusu nán y'a ngaci nan ete'n nganga kún. ⁷ Ǿ sanlín ke sòanlan m'ò kọ wu'n, anin ò non ete'n bé afian a ti.

⁸ Se ye non Kilisi y'a wu sakpa a, ye de ye di ke, ye non yí yê ye 'tanlan asi kusu ò. ⁹ Afi, ye si ye sie ke Kilisi m'ò fi ewue nun ò'a tinngé'n, ò nwu man fí kún. Ewue le man yí sù tunmin kún. ¹⁰ Ǿ sanlín ke ete'n dunman nun, ò'a wu baa kònmgba cein ò a gua yí kwalaa abu. Kikaala die m'ò ti asi'n, ò ti ò man Nyanmian. ¹¹ Yí ti, emọ kusu bú bé nwòn ke ete'n dunman nun, emọ a wu. Yê se Zozi Kilisi dunman nun emọ ti asi a, anin emọ ti be man Nyanmian. ¹² Ehika ati, nán be man Abònsanmòn di emọ sòanlan baka wuluwa nin asu belemgbin fí kún. Nán be te bé sòanlan baka'n mọ yí nyin bọbọ like nin asu. ¹³ Nán be fa bé nwòn be wula Abònsanmòn asa nun maan ò fa emọ di yí junman ete ete'n-mọ. Nan emọ fá bé nwòn be mán Nyanmian kpa bọkọ maan ò fá emọ ò lí yí sese junman'n. Ǿ sanlín ke emọ ti ke b'a wu yê ò'a tinngé emọ ò. ¹⁴ Ǿ nvata man ke Abònsanmòn di emọ asu kpain fí kún. Afi, emọ die, mala'n nji man emọ kún. Ǿ sanlín ke Nyanmian a nwun emọ anwòn anwunnvoe.

¹⁵ Yí ti nán se? Kemọ mala'n ngwala man yé cì kún, afi Nyanmian a nwun yé nwòn anwunnvoe'n, asu ye kwalaa ke ye tanlan wọ ete nin anun ò? Cee! Ǿ ti man sọ. ¹⁶ Emọ si yí yuein ke se emọ wula bé nwòn awọba sòanlan asa nun an, anin emọ a kaci sòanlan sò'n nganga. Se emọ fa bé nwòn be man

ete nun an, ete'n 'fa emo ko ewue nun. Se emo fa be nwun be wula Nyanmian asa nun be man yi anyunnzo a, Nyanmian 'man emo asitanlan'n yo sese. ¹⁷ Nan be man ye yi Nyanmian aye, o sanlin ke daba anin emo ti ete'n nganga. Nan sian die, ananhole like'n mo ye hehelele emo'n, emo a yi be kunnun b'a li so. ¹⁸ Nyanmian a yi emo fi ete nun anin a fite man emo a kaci sese eyole'n nganga.

¹⁹ Se min kan so a, be ehie wu. Nan kemo emo ti kulo menian mo ejole nun abu ete yo si man emo'n, mun jujo ke eyuadi amma. Kemo daba emo falu be swanlan baka'n be manlin ete'n be lili munnzusemun'n, sian die, emo fa be nwun'n kwalaaatin be yo sese nyolie, be kaci nun nganga, nan be tanlan anwontie nun. ²⁰ Afi daba, mo anin emo ti ete'n nganga'n, sese eyole'n ti man emo ejole. ²¹ Abalabo ete so'n mo daba emo bo'n, nzu nvasue die ye emo nyanlin yi so o? Ene yi nwun nyian kun emo. Afi, ehlu kwalaa agualie yo le ewue. ²² Nan sian die mo b'a yi emo fi ete nun anin'n, emo a kaci Nyanmian nganga. O di ke emo tanlan anwontie nun nan yi be-yue-ase, emo a nyan ngwan m'o le man ayuelie'n. ²³ Afi ete nun anwun ahatua yo le ewue. Nan kemo ye non ye Min Kilisi Zozi a yo kon'n, Nyanmian acedie'n m'o fa ce ye'n yo le nyanmiansu ngwan m'o le man ayuelie'n.

7

Asonin mma'n-mo non Moyizi mala'n

¹ Anianman-mo, ejole'n mo mun 'ba han min kele emo'n, emo si sie. O sanlin ke, emo ti menian mo be si Moyizi mala'n. Emo si ke mala'n le tunmin wo swanlan mo yi nyin wo so nun asu. Nan swanlan m'o ko wu'n, mala'n le man tunmin kon wo yi so. ² Ke o ti yi nun ala yo le balasua m'o ja bian'n. Mele mo yi hun anyin wo so'n, mala'n wo yi non yi hun be afian. Se belenzua'n wu a, anin mala non man yi non yi hun be afian fi kon. ³ Nan se belenzua nun anyin wo so, nan balasua nun anwun kan belenzua fofole a, anin balasua nun a bo bian. Nan se yi hun'n wu a, mala'n man yi atin maan o ja belenzua fofole. Se o yo yi so a, anin o'a mmo man bian.

⁴ Anianman-mo, ke o ti yi man emo nun anin. Mala nun anyunnun an, emo non Kilisi ye b'a wu o. O man emo non mala nun afian a ti b'a kaci swanlan fofole die. Swanlan so'n yo le Kilisi mo Nyanmian man o fi ewue nun o'a tinng'e'n. Yi dunman nun, o di ke ye bo bala m'o so Nyanmian anyin. ⁵ Afi, daba mo anin ye yo mo ye kulo'n, ninng'e ete ete'n mo mala'n wowula anwonnaan nun abu maan yi nyin bulu yi nwun'n, ewue ninng'e ye anin ye yo nun o. ⁶ Nan sian die, y'a wu ye non mala'n ye afian a ti. O man ye ti man mala'n nganga kon. Yi ti, Wawe Nwanzan-nwanzan'n man ye sin atin fofole asu ye so

Nyanmian. Nan ye nzv man Nyanmian ke mala'n mɔ b'a hele'n kele yí daba'n.

⁷ Se ɔ ti sɔ a, anin nzu ejɔle die yê ye 'kan ɔ? Asv mala'n ti like ete ɔ? Cece! Nan kusv mala'n y'ɔ man m'an nwun like mɔ be fele yí ete nin ɔ. Afi se b'a ngele man wɔ mala nin anin ke: *N'ε man wɔ nyin bulv like a*, ahan min nzi man like'n mɔ be fele yí anyinbulv'n. ⁸ Nan mala nin a kpe atin ɔ man mín nyin a bulv ninngε ngacile ngacile m'an tɔ ete nin anin. Afi se mala nnvɔn man nun an, ahan be mmu man ete'n like fíí. ⁹ Daba mɔ anin mala fíí nnvɔn man ebele mman man mín'n, anin n ne ngvan. Nan mɔ mala'n wal'n, ete nin a tanlan así bv wɔ mín nun ɔ'a man m'an wu. ¹⁰ Mala'n m'ɔ man be nyan ngvan'n, mín die, ewue yê ɔ man m'an nyan yí ɔ. ¹¹ ɔ sanlɔn ke, ete'n nanndi mala nin asv ɔ'a hyi mín ɔ'a laka mín ɔ'a hun mín.

¹² Nan mala'n muonun ti nwannzan-nwannzan, nun ejɔle'n kusv ti nwannzan-nwannzan, ɔ ti sese ese ɔ ti kpa. ¹³ Like m'ɔ ti kpa'n, asv ɔ kvalaa ke ɔ man min nyan ewue ɔ? Cece! Nan se m'an nyan ewue a, anin ɔ fi ete'n. Afi ete nin a yi yí nwvɔn ɔ'a man b'a nwun ke ɔ kpɔn ti yí'n kpa bɔkɔɔ. Yí ti yê ɔ'a nanndi like'n m'ɔ ti kpa nin asv ɔ'a man m'an nyan ewue ɔ. Anin ke ɔ kpɔnɔn yɔli mɔ ete'n nanndi mala nin asv ɔ'a hele yí nwvɔn ke ɔ ti ete sakpa nin anin.

¹⁴ Ehi, ye si ke mala'n ti Wawe nun like. Nan mín die, n di kulo svanlan, b'a tɔnin mín ke kanga b'a man ete'n. ¹⁵ ɔ sanlɔn ke like muonun mɔ min yɔ'n, min nnwun man nun. Like mɔ min kulo ke min yɔ'n, min nyɔ man, nan mɔ min ngulo man'n, yê min yɔ ɔ. ¹⁶ Nan se min yɔ like mɔ min ngulo man nin an, anin min nwun yí ke mala'n ti kpa. ¹⁷ Min nwun yí ke nán mín nyunnunfuu yê min yɔ like sɔ nin ɔ, nan ete'n m'ɔ wɔ mín nun nin ɔ. ¹⁸ Afi min nwun yí fɔ́vɔn ke mín svanlan baka baa'n muonun anin, nyɔlie m'ɔ ti kpa fíí nnvɔn man nun. Min kulo ke min yɔ nyɔlie m'ɔ ti kpa, nan kusv min nnyan man anwvɔnsele min nyɔ man. ¹⁹ ɔ sanlɔn ke, nyɔlie kpa'n mɔ min kulo ke min yɔ'n, min nyɔ man. Nan ete'n mɔ min ngulo man'n yê min yɔ ɔ. ²⁰ Se min yɔ like mɔ min ngulo man nin an, anin nán mín muonun yê min yɔ ɔ, nan ete'n m'ɔ wɔ mín nun nin ɔ.

²¹ ɔ man m'an sie yí nzɔle ke cian biala mɔ min kulo ke min yɔ nyɔlie kpa'n, anin ete nin a cici mín. ²² Mín kunnun elɔ a, min di Nyanmian mala nin anwvɔn fe. ²³ Nan kusv min nian mín nwvɔn an, min nwun yí ke mala kɔn biekun nnvɔn m'ɔ wɔ mín ti anun'n be juju. Mala sɔ nin a man m'an kaci ete'n m'ɔ wɔ mín nun'n kanga. ²⁴ N di alvabɔfɔe o! Nwan yê ɔ 'de mín fi anwvɔnnaan ehi m'ɔ le cvɔn mín kɔ ewue nun nin asa nun ɔ? ²⁵ Nan yé Min Zozi Kilisi adawvɔlman, ye 'da Nyanmian asi!

Afi, se min nian min ajonlun nun anun an, anun n di Nyanmian mala'n kanga. Nan kusv anwonnaan nun anun an, anun ndi ete'n mala'n kanga.

8

Nyanmian Wawe'n wo emə anun

¹ Ehika ati, kikaala die, fva ebue mə man svanlan wu'n nnv man ebele fii kvn mman man be mə be nvn Zozi Kilisi b'a yə kvn'n. ² J sanln ke, kvn eyole'n mə min nvn Zozi y'a yə'n dunman nun, Wawe Nwannzan-nwannzan'n m'ə man ngvan m'ə sie min'n, ə'a man min nvn ete'n mala'n nvn ewue yé afian a ti. ³ Anwonnaan'n betee'n m'ə ti nun ati, mə mala nun a ngvala man yí yə'n, Nyanmian Kpili a yə. J man ete sə'n dunman nun, Nyanmian svanln yí Wa'n m'ə kacili yí nvn kulo svanlan'n ə walí wuli ə tuli ete'n. Nyanmian a yə yí sə, ə'a man ewue'n m'ə di ke svanlan wu nun a hun yí Wa Zozi. ⁴ J'a man yé mə ye ti man wə ete anwonnaan nun'n, nan ye ti wə Nyanmian Wawe nun'n, ye bə bala sese kpa bəkwə ke mala'n kele'n.

⁵ Menian mə be ti wə ete anwonnaan nun'n, ninngə'n mə ete anwonnaan'n kulo'n yé be kpvnnde ə. Nan be kusv mə be ti wə Wawe nun'n, ninngə mə Wawe'n kulo'n yé be kpvnnde ə. ⁶ Se ye kpvnnde ninngə mə ete anwonnaan'n kulo a, ye 'nyan ewue. Nan se ye kpvnnde ninngə mə Wawe'n kulo a, ye 'nyan ngvan nvn alvacie. ⁷ Afi be mə be kpvnnde ninngə mə ete anwonnaan kulo'n, be kpə Nyanmian, be nni man yí mala nun asv. Be ngvala man sv di bəbə. ⁸ Bé mə be ti wə ete anwonnaan nun'n, be nyole'n-mə nzə man Nyanmian anyvn.

⁹ Nan emə die, emə ti man wə ete anwonnaan nun, nan emə ti wə Wawe nun. J sanln ke Nyanmian Wawe'n wə emə anun. Nan svanlan mə Kilisi Wawe'n nnv man yí nun'n, anvn svanlan sə'n ti man Kilisi die. ¹⁰ Se Kilisi wə emə anun, ə ti ananhole ke ete'n dunman nun, anwonnaan'n 'wu, nan kusv, Wawe'n mə wə emə anun'n man emə le ngvan. J sanln ke, Nyanmian anyunnun an, emə a kaci sesevə. ¹¹ Se Nyanmian m'ə manln Zozi fi ewue nun tinngeli'n Wawe'n wə emə anun an, ə 'nanndi yí Wawe m'ə wə emə anun nun asv, ə 'man emə anwonnaan'n m'ə wu'n cvn ke ə manln Kilisi fi ewue nun tinngeli'n.

¹² Yí sə ati, anianman-mə, ete anwonnaan'n kale fii kvn nnv man yé sv nán y'a tanlan y'a yə like m'ə kulo ə. ¹³ J sanln ke, se emə tanlan be yə like mə ete anwonnaan'n kulo a, emə 'wu. Nan se emə man Wawe'n di ninngə mə ete anwonnaan'n kulo nun asv kunnunmun an, emə 'nyan ngvan. ¹⁴ J sanln ke, be kvalaa mə be nanndi atin'n mə Nyanmian Wawe'n kele nun asv'n, be ti Nyanmian amma. ¹⁵ Nyanmian Wawe'n mə ə'a fa ə'a man emə'n, ə 'man emə ngaci man nganga nán esulo a

han emo kón. Nan Wawe so nun a man emo a kaci Nyanmian amma. Yí yê o man ye kwalaa ye kan ke: “Aba!” yí bu y’o le ke “Mín Si”. ¹⁶ Nyanmian Wawe'n muonun kan yí yé kunnun elo ke ye ti Nyanmian amma. ¹⁷ Kemó ye ti Nyanmian amma'n, ninngé mǎ o 'fa sie Kilisi ajâ'n, o 'man ye non Kilisi ce yé kusó ye nyan bie. O sanlín ke se ye non yí di ajâ a, ye non yí nwun amanninhunnun, nán y'a tanlan yí anunminnyanmōn nun anun o.

Anunminnyanmōn'n m'ó le ba'n

¹⁸ Ehi, amanninhunnun'n mǎ ye le nwun yí mele ehi anun'n, min de min di ke o non anunminnyanmōn'n mǎ Nyanmian le ba wula yé'n nze man. ¹⁹ O man mân bǎndín'n le si abɔtale o nwɔndɛ cian mǎ Nyanmian 'ba man yí mma'n-mǎ fite anunminnyanmōn nun anun'n. ²⁰ O sanlín ke ninngé'n mǎ Nyanmian bǎlín'n, yí kwalaa a yǎ mgban-mgban. Mgban sǎ'n, o fi man bé muonun, nan Nyanmian yê o'a yǎ yí sǎ o. Kusó yí biala, be le anyɔndasɔɛ. ²¹ Afi, cian bie dede Nyanmian 'ba le mân'n fi tunmin'n m'ó le seci yí nin asa nun. O 'man o nyan yí ti maan yí mma'n-mǎ anunminnyanmōn'n kan yí bie. ²² Nan kikaala diɛ, ye si yí fǒón ke mân'n kwalaa le kpɔnlín, ese o le fe ke balasua mǎ o'a fu awǎle sɔ o. ²³ Nán ke mân nun angɔnmín ala o, nan yé muonun mǎ Nyanmian a fa yí Wawe nun a man yé ke acɛdiɛ m'ó li mɔa'n, ye le kpɔnlín yé kunnun. Ye le nwɔndɛ mele mǎ Nyanmian 'fa yé yǎ yí mma o de yé ti kpa bǎkǎo'n. ²⁴ Y'a nyan yé ti lili, nan yí kpa bǎkǎo'n tɛ wǎ yé nyunnun, o ti anyɔndasɔɛ like. Anyɔndasɔɛ like mǎ bé nyɔn tua yí'n, o ti man anyɔndasɔɛ like kón. Like mǎ be nwun yí'n, asɔ o ti anyɔndasɔɛ like o? ²⁵ Nan se ye le anyɔndasɔɛ wǎ like'n mǎ ye nnwun man yí nin anwɔn an, anɔn ye le si abɔtale ye nwɔndɛ.

²⁶ Ye le man anwɔnsele fíí, nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n yê o bǔka yé o. O sanlín ke, ye nzi man like m'ó fata yé mǎ ye bisa wǎ yé asɔnɔn eyǎle nun anun o. Nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n muonun yê o yǎ yé ti asɔnɔn yé nun o man yé o. ²⁷ Yê Nyanmian m'ó si yé ahɔnlín nun anun ejǎle'n kwalaaatin'n, o si like mǎ Wawe'n le bisa o. O sanlín ke Wawe'n sele man menian mǎ be ti Nyanmian diɛ'n, ke Nyanmian muonun kulo yí'n.

²⁸ Nan ye si ke bé mǎ Nyanmian nyɔhye nun anun, o'a fele be yí nwɔn, mǎ be kulo yí'n, yí kwalaa mǎ Nyanmian kǎ yǎ'n, o ti kpa man bé. ²⁹ O sanlín ke, menian mǎ Nyanmian lili mɔa hulohi bé'n, o lili mɔa o yǎli ajɔnlín ke o 'man be kaci ke yí Wa'n. Anɔn yí Wa'n kaci bamuan baa anianman dɔɔn afian. ³⁰ Menian mǎ yí ti o yǎli ajɔnlín sǎ'n, o'a fele be yí nwɔn. Bé mǎ o'a fele bé yí nwɔn'n, o'a man b'a kaci seseɔɛ wǎ yí nyunnun. Bé mǎ

ɔ'a man b'a kaci seseɔvɛ wɔ yí nyunnun'n, ese kɔsɔ ɔ'a wula bé anunminnyanmɔn.

Nyanmian ehulo'n tɪ kpili

³¹ Se ɔ tɪ sɔ a, anɪn nzu ejɔle die biékun yê ye 'kan ɔ? Se Nyanmian wɔ yé afan an, nwan yê ɔ kɔala yé like yɔ ɔ? ³² Nyanmian a nva man yí muonun yí Wa nɪn a nyɔ man abɔle, nan ɔ'a yí yí ɔ'a man wɔ yé kɔalaa yé dunman nun. ɔ kɔ yɔ se mɔ ngɔ fa man ninngɛ kɔala ngɔ bɔka yí Wa nɪn asɔ ngɔ man man yé ɔ? ³³ Menian mɔ Nyanmian muonun a fele bé yí nwɔn'n, nwan yê ɔ 'tɔn bé esɔan ɔ? Sɔanlan fíí. ɔ sanlɪn kɛ Nyanmian nwan be di bi. ³⁴ Anɪn nwan yê ɔ 'kan kɛ be di fɔɔ ɔ? Sɔanlan fíí. ɔ sanlɪn kɛ Zozi Kilisi a wu. Ese ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge. ɔ tɪ Nyanmian fama sɔ ɔ sele man yé. ³⁵ Ehulo mɔ Kilisi kulo yé'n, nwan sɔanlan die bɔbɔ yé ɔ kɔala tɪ yé afian ɔ? Yale anaan, alɔabɔ anaan, ahɔlɔwa anaan, ehɔe anaan, ehian anaan, like esulo anaan ewue? ³⁶ Ehele Ejɔle'n le kan kɛ: *Wɔ dunman nun ati, cɪan biala kɛ ewue tva yé nɪn anɪn. Be yɔ yé kɛ mmɔva mɔ be le kɔ a hun bé ɔ.* ³⁷ Nan kɔsɔ ehɪka kɔalaa anun, Zozi m'ɔ kulo yé'n dunman nun, ye di kunnunmun m'ɔ tala sɔ. ³⁸ Afɪ mɪn de mɪn di sakpa kɛ, ehulo'n mɔ Nyanmian a hulo ye'n, like fíí ngɔala ndɪ man yé afian. Nán ewue ɔ, nán ngɔan ɔ, nán nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ anaan anwunno elɔ tunmin ngacile mmiekun-mɔ ɔ, nán ene mele nun ɔ, nán mele'n m'ɔ le ba a'n kɔsɔ ɔ, ³⁹ nán anwunno elɔ ninngɛ'n-mɔ ɔ, nán asɪ ewa die'n-mɔ ɔ, nán like fíí mɔ Nyanmian a bɔ nɪn ɔ. ɔ sanlɪn kɛ, ehulo'n mɔ Nyanmian a hulo yé wɔ yé Mɪn Kilisi Zozi dunman nun'n, like fíí ngɔala ndɪ man yé afian.

9

Izalaye ejɔle'n

¹ Ehɪka ati, ejɔle'n mɔ mɪn 'ba han'n tɪ ananhɔle, mɪn nni man ato. ɔ sanlɪn kɛ n dɪ Kilisi die yê Wawe Nwannzan-nwannzan'n man mɪn nwun yí mɪn tɪ anun kɛ ejɔle'n tɪ ananhɔle. ² Ejɔle sɔ'n y'ɔ le kɛ cɪan daa, alɔabɔ kpili kpa nɔn yale kan mɪn. ³ ɔ sanlɪn kɛ, mɪn nianman'n-mɔ mɔ mɪn nɔn bé ye tɪ anɪe kɔn'n, bé kpa eyɔle dunman nun, se bɔbɔ Nyanmian bɔ mɪn sasan mɪn nɔn Kilisi yé afian tɪ a, mɪn kulo. ⁴ Afɪ be tɪ yé nan Zɔakɔbɔ mɔ be fele yí Izalaye nun abɔsɔ menian. Nyanmian Kpili a fa bé a yɔ yí mma, ɔ nɔn bé y'ɔ tɪ ɔ. ɔ nɔn bé a hyɪhye nyɪhye, ɔ'a man bé mala, ɔ'a hele bé ke be kpɪn be sɔ yí'n, ese ɔ'a bɔ bé anɔhuba. ⁵ Zufɔ'n-mɔ anan-mɔ: Abalahamɔn nɔn Izakɪ nɔn Zɔakɔbɔ yé be wɔlɪ bé ɔ. Kilisi m'ɔ kacili yí nwɔn kulo sɔanlan be wɔlɪ yí, m'ɔ tɪ Nyanmian m'ɔ tala like biala'n, ɔ nɔn bé be tɪ anɪe kɔn. Nyɪla hán Nyanmian cɪan daa. Amin.

⁶ Nán ke mún kan sɔ mún kele ke ejɔle'n mɔ Nyanmian hanlín nún a mgbun man sɔ ɔ. Afí Izalaye abusu menian'n-mɔ, nán bé kwalaa yê be tí Izalaye amma kpa ɔ. ⁷ Yê yé nan Abalahamun abusu menian'n-mɔ, nán bé kwalaa yê be tí yí mma kpa ɔ. Ɔ sanlín ke Nyanmian Kpili seli Abalahamun ke: *Izaki asu yé mun 'sín maan é dí ata* ɔ. ⁸ Yí bu y'ɔ ke nán menian mɔ b'a wu bé anwónnaan sɔ awɔle'n yê be tí Nyanmian amma ɔ. Nan bé mɔ Nyanmian Kpili anɔhɔba'n m'ɔ bɔlɔ nún anun yê b'a wu bé'n, Abalahamun abusu menian kpa'n-mɔ anun. ⁹ Ɔ sanlín ke Nyanmian Kpili anɔhɔba'n m'ɔ bɔlɔ'n y'ɔ le ke: *Méle ke ehika ju a, mún 'sa mún ba. Mún sa mún ba a, wó yí Sala 'ba wu baabelenzua kún.*

¹⁰ E 'nwun nvadɔhɔn kɔn biegun. Anún yé nan Izaki non Elebeka le mma mmelenzua nnyuan. ¹¹ Anún bɔbɔ be wɔlɔ man mma sɔ'n-mɔ nán b'a bɔ bala kpa anaan bala ete'n, ese ke ɔ kɔ yɔ nán menian'n-mɔ a nwun ke nán nyɔle'n-mɔ anwɔn yê Nyanmian nían fele bé yí nwɔn'n, nan yí muonun y'ɔ fele menian'n-mɔ m'ɔ kulo bé nún ɔ. ¹² Ehika ati, Nyanmian kɔ han kɔ hele Elebeka ke: *Wó mma nnyuan'n, nunhan kaan'n 'ba sie kpain'n.* ¹³ Eहेले Ejɔle le kele ke: *M'an hulo Zvakɔbu m'an yaci Ezayu.*

¹⁴ Anún nzu ejɔle díe yê yé 'kan ɔ? Asu yé 'kan ke Nyanmian tí man sese ɔ? Cεε! ¹⁵ Ɔ sanlín ke Nyanmian hanlín heleli Moyizi ke: *Sɔanlan mɔ mún kulo ke mún nwun yí nwɔn anwunnvoe'n, mún 'nwun yí nwɔn anwunnvoe sakpa!* ¹⁶ Nan ehɔ, ɔ fi man sɔanlan muonun anaan yí tunmin'n, nan ɔ fi Nyanmian muonun m'ɔ nwun sɔanlan anwɔn anwunnvoe'n. ¹⁷ Eहेले Ejɔle nún anun, Nyanmian le kan kele Ezipiti belemgbin'n ke: *Mún kulo ke mún fa wó mún kele mún tunmin'n mɔ n ne yí'n mún man mân mân'n kwalaa nwun mún dunman'n, yí ti yê n ziele wó belemgbin* ɔ. ¹⁸ Yí tí, sɔanlan mɔ Nyanmian kulo ke ɔ nwun yí nwɔn anwunnvoe'n yê ɔ nwun yí nwɔn anwunnvoe ɔ. Yê sɔanlan kusu m'ɔ kulo ke ɔ kete yí ahɔnlín'n yê ɔ kete yí ɔ.

Nyanmian sikpe'n non yí anwunnvoe'n

¹⁹ Nan afí sɔanlan bie 'ba bisa mín ke: “Sε ɔ tí sɔ a, anún nzuke ati yê se menian'n-mɔ yɔ ete a, Nyanmian tua bé yí nwɔn kale ɔ? Yê like mɔ Nyanmian kulo ke ɔ y'ɔ'n, nwan sɔanlan díe yê ɔ kwalaa ɔ totua yí atún ɔ?” ²⁰ O dasannin, ε tí wó díe se mɔ Nyanmian kan ejɔle a, ε kwalaa su yí akpɔlɔwa ɔ? Talie'n mɔ be le afâ b'a nwɔn'n, asu ɔ kwalaa ɔ se sɔanlan'n mɔ ɔ'a nwɔn yí'n ke: “Nzuke ati yê a nwɔn mín sɔa ɔ?” ²¹ Sɔanlan'n m'ɔ nwɔn ninnge'n, like biala m'ɔ kulo ke ɔ nwɔn'n y'ɔ fa afâ'n nwɔn ɔ. Ɔ kwalaa ke ɔ fa afâ kɔnmgba sɔ'n ɔ nwɔn ninnge mgbakpa mɔ bé nwɔn cian ɔ non m'ɔ tí así así díe.

²² Ehi se Nyanmian kulo ke o yi yi sikpe'n kele o man be nwun yi tunmin'n m'o le yi nun an, ye 'kan nzu ejole? Afi be mo yi sikpe nun a hyi be m'o di mo be wu'n, o'a si be nwun abutale kpa. ²³ O'a yo yi so kusu o'a hele ye ke yi anunminnyanmun'n ti anyanbenwon kpili kpa man ye mo o'a nwun ye nwun anwunnvoe'n. O sanlin ke o sesielu ye daba daba ke ye tanlan yi anunminnyanmun so nun anun. ²⁴ Ehika ati, ye ti menian mo Nyanmian a fele ye yi nwun o. Nan ke ye Zufu'n-mo anun angunmin ala ye Nyanmian a fele ye yi nwun o, nan menian bu nga'n-mo kusu wo nun bie. ²⁵ Ejole so'n ye Nyanmian hanlin wo kpomanfove Oze kalata nun anun o. Yi nwan:

*Menian mo be ti man min menian'n,
min 'ba fele be min menian.*

*Mân mo m'an ngulo man yi'n,
min 'ba fele yi min ehulo mân.*

²⁶ Ye lika kusu mo be seli be ke:
'Emo ti man min menian'n,'
ebele menian'n-mo, be 'ba fele be
'Tiasifve Nyanmian amma.'

²⁷ Kpomanfove Ezayi kusu le kan Izalaye amma'n-mo anwon ejole ke:

*Se Izalaye amma'n-mo svn dede
be yo ke jenvie nun anwan anywan'n boba a,
menian kaan bie sva ala ye be 'nyan ngwan o.*

²⁸ O sanlin ke like mo Nyanmian Kpili nwan
o 'yo yi asie nun asv'n,
o 'yo yi nde-nde kpa bokoo.

²⁹ Ese ke Ezayi kunmgbha'n lili moa hanlin yi daba'n, yi nwan:

*Se Tunminfove Nyanmian Kpili
a nyaci man ye busu kaan an,
ahan ye kwalaa ye kusu ye busu bali ke
Sodamon amma'n-mo,
ahan ye kwalaa ye kacili ke
Gomoo amma'n-mo.*

³⁰ Anun nzuke ejole ye ye 'kan o? Mo ye 'kan'n y'o le ke menian mo be ti man Zufu, mo daba be nzi man ke be kpun be yo sese wo Nyanmian anyunnun'n, be dedi nun a man b'a yo sese wo Nyanmian anyunnun. ³¹ Nan kusu Izalaye amma'n-mo muonun mo be le kpunnde mala kun m'o kwalaa ke o man be yo sese wo Nyanmian anyunnun'n, b'a nnyan man mala so'n.

³² Anun nzuke ati o? O sanlin ke be mgbunnde man ke be nyan dedi nan b'a yo sese wo Nyanmian anyunnun. Be kulo ke be di junman kpa dede be man Nyanmian bu be sese. B'a man be ja a kpula ebue'n m'o man menian'n-mo fin asi'n. ³³ Ebue so'n y'o le Zozi. Ehele Ejole'n kan yi nwun ejole ke:

Emo nian, min fa ebue kun

*min sie Sivn ebele,
 օ man svanlan aja kpula.
 Չ տի ebvta m'օ man svanlan fin asi օ.
 Nan svanlan m'օ kօ le yի kօ li'n,
 anyunnunguasie ngan man yի lé.*

10

¹ Anianman-mօ, like mօ min kթոնդե սեկե kpa, mօ yի ti min sele Nyanmian min man Izalaye amma'n-mօ'n y'օ le ke Nyanmian mán bé kvalaa be nyán ngvan. ² Min di bé nwթոն adanzie ke be le anwթոնդեկե kpa wօ Nyanmian junman nin elie nin anun. Nan kթսս anwթոնդեկե sօ'n, be nzի man yի nwթոն nցեկե. ³ Be nzի man ke Nyanmian kթին yօ maan menian'n-mօ yօ sեսե wօ yի nyunnun'n. Bé muonun be kթե bé atin be kթոնդե sեսե eyօլե'n. ⁴ Nan kթսս Kilisi a a օ'a yօ like kvalaa mօ Moyizi mala'n kele'n. Չ man bé kvalaa mօ be de yի be di'n yօ sեսե wօ Nyanmian anyunnun.

⁵ Eհի sեսե eyօլե'n mօ mala'n man svanlan yօ'n, Moyizi hanլին yի nwթոն ejօլե ke: *Svanlan biala m'օ kօ li mala nin asv'n, օ 'nyan ngvan.* ⁶ Nan ε 'nwun sեսե eyօլե'n mօ dedi'n kթսս man svanlan yօ wօ Nyanmian anyunnun nin anwթոն ejօլե դիե'n. Bé nwan: *N'e kan yի wօ wօ ti anun ke: "Nwan ye օ 'fթ nyanmiansv elօ օ?"* (Yի Բս y'օ le ke: nwan ye օ 'man Kilisi ju asi օ?) ⁷ *Ese n'e kan ke: "Nwan ye օ 'ju banza nin anun elօ օ?"* (Yի Բս y'օ le ke nwan ye օ man Kilisi fi ewue nun tinngե օ?) ⁸ Eհեկե Ejօլե'n nwan nze? Yի nwan: *Ejօլե'n wօ wօ nwթոն ebele ala, օ wօ wօ nwan, eսե օ wօ wօ ti anun.* Ejօլե sօ'n y'օ le dedi ejօլե'n mօ ye kan ye kele menian'n-mօ. ⁹ Sե ε kթaci nun ε kan yի menian'n-mօ kvalaa anyunnun ke: "Kilisi ti ye Min," eսե սե ε de di wօ ahթոնլին nin anun ke Nyanmian man օ fi ewue nun օ'a tinngե a, ε 'nyan ngvan. ¹⁰ Չ sanլին ke սե ε de di wօ ahթոնլին nin anun an ye Nyanmian Kթիլի man ε yօ sեսե օ. Eսե սե ε kan ke Kilisi ti wօ Min an, Nyanmian 'man ε nyan ngvan. ¹¹ Afi Eհեկե Ejօլե'n nwan: *Svanlan biala m'օ kօ le yի kօ li'n, anyunnunguasie ngan man yի lé.* ¹² Eհիկա ati, mցbacի mցbacie fի kօն nnթոն man Zufթ'n-mօ ռթոն bé mօ be ti man Zufթ nin afian. Չ sanլին ke bé kvalaa, bé Min'n ti kթոն. Yի ye օ yila bé kvalaa mօ be sun be fele yի nin asv օ. ¹³ Afi Eհեկե Ejօլե'n nwan: *Svanlan biala m'օ kօ sun kօ fele ye Min'n, օ 'nyan ngvan.*

¹⁴ Anun օ 'yօ սե nán b'a sun b'a fele svanlan'n mօ b'a nne man yի b'a nni man'n? Eսե օ 'yօ սե nán b'a le yի b'a li, mօ b'a ngan man yի nwթոն ejօլե b'a nցեկե man bé'n? Ye սե svanlan a ngan man yի nwթոն ejօլե a nցեկե man bé a, օ 'yօ սե nán b'a ti? ¹⁵ Sե b'a nyի man ejօլե sօ nin anwթոն menian an, օ 'yօ սե nán b'a han? Eհեկե Ejօլե'n nwan: *E nwun bé mօ be kan Ejօլեkթa'n ke be le ba a, anun օ yօ enyinnun.*

16 Nan kusu, bé kwalaa b'a nne man Ejolekpa'n b'a nni man. Ehika ati yê Ezayi hanlun ke: *Yé Min, Ejolekpa'n mɔ yɛ bɔli yɛ heleli menian'n-mɔ'n, nwan y'ɔ leli lili ɔ?* 17 Ehika ati, Nyanmian Anvan Ejole nin etie y'ɔ man be nyan dedi ɔ. Ejole sɔ'n kusu y'ɔ le Kilisi Anvan Ejole'n.

18 Nan mun bisa ke: “Asu b'a ndi man Ejolekpa sɔ nun ɔ?” Be tili yí kpa! ɔ sanlun ke Ehele Ejole'n le kan ke:

*Be tili bé mɔ be bɔ Ejolekpa nin anin
asie'n lika kvalaatin.
Bé nwan ejole nin a fa
mân'n lika kvalaatin.*

19 Mun bisa biekun ke: “Asu Izalaye amma'n-mɔ a ndi man ɔ?” Be tili. Afí Moyizi lili mɔba hanlun ke Nyanmian nwan:

*Mân mɔ emɔ mmu man bé like fí'n,
mún 'ba man emɔ fa bé nwon ekpɔ.
Bé mɔ emɔ bu bé ke be nzi man ngelɛ'n,
mún 'ba man emɔ anyin bɔbɔ bé nwon.*

20 Ezayi kusu nyanlun anwonsɛle hanlun ke Nyanmian nwan:

*Menian mɔ be le mgbɔnnde man mín'n,
bé yê b'a nwun mín ɔ.
Bé mɔ b'a mgbɔnnde man like fí mín elɔ'n,
bé yê m'an yi mín nwon m'an hele bé ɔ.*

21 Nan Izalaye amma'n-mɔ die, ε 'nwun bé nwon ejole m'ɔ hanlun'n. Yí nwan:

*Cian daa mún tetele mín sa nun
mún man mân kún.
Mân sɔ'n ti anzɔsɛlefɔ
nwn menian mɔ be kpali
mín nwan ejole nin abv mân.*

11

Nyanmian yacili man Izalaye amaa'n-mɔ tɔli man

1 Nan afí mun bisa ke: “Asu Nyanmian Kpili a yaci yí menian'n-mɔ a tɔ ɔ?” Cɛɛɛ! ɔ sanlun ke mín bɔbɔ muonun n di Izalaye sɔanlan. N di Abalahamun abusɔ sɔanlan. N vi Bɔnzɔamun abusuan nin anun. 2 Menian mɔ Nyanmian lili mɔba ɔ falí bé'n, ɔ yacili man bé tɔli man. Emɔ si ke Ehele Ejole nin anun, kpɔmanfɔɛ Eli le kan Izalaye amma'n-mɔ anwɔn ejole ɔ kele Nyanmian ke: 3 *Yé Min, b'a hun wɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kvalaatin. B'a bubu wɔ afɔlie mɔcia'n-mɔ. ɔ'a ha mín ngɔnmun cein. Eɛɛ be le kpɔnnde mín kusu be kun mín.* 4 Nan mɔ Eli hanlun sɔ'n, nzu mmua die yê Nyanmian bualí yí ɔ? Nyanmian nwan: *M'an kpa mín menian akpu nsv man sie. Bé die, b'a ngɔtv man Baali anyunnun fí b'a nzɔ man yí* 5 Ene mele ehi anun kusu, ke ɔ ti yí nin ala anun. Menian kaan'n mɔ Nyanmian a nwun bé nwon anwunnvoe ɔ'a yi bé'n, be wɔ ebele. 6 Nán ke junman mɔ

b'a li ati yê Nyanmian a yi bé ɔ. Nan anwunnvoe yê Nyanmian a nwun bé ɔ. Se ɔ ti man sɔ a, ahan be ngan man ke Nyanmian a nwun bé nwɔn anwunnvoe.

⁷ Nan se ɔ ti sɔ a, anin nzu ejɔle die yê ye 'kan ɔ? Like mɔ Izalayē menian'n-mɔ le kpɔndɛ'n, b'a nnyan man yí. Nan menian mɔ Nyanmian fali bé nun ala yê be nyanlin yí ɔ. Bé bu nga'n, be nguala be ndi man ejɔle bu, b'a sɔlv. ⁸ Ke Ehele Ejɔle'n kele'n, yí nwan:

Nyanmian a man b'a sɔlv.

Ɔ'a man bé nyan a sin

εε ɔ'a man bé nzu a ti dede

ɔ'a ju εε.

⁹ Belemgbin *Davidi kɔsɔ nwan:

Man bé feti alie fe'n mɔ be di'n

káci ngaa, ɔ káci dada ɔ hyí bé,

ɔ mán be tɔ así nán be pínnin bé.

¹⁰ *Man bé nyan'n sín,*

nán b'a nnwun man así,

man bé hólɔ sɔ cian daa.

Bé mɔ be ti man Zufu nun ati ele'n

¹¹ Nan afi mun bisa ke: “Asɔ Zufu'n-mɔ así etɔ mɔ b'a tɔ'n, be 'ka ebele ɔ?” Cɛcɛ! Nan bé así etɔ'n mɔ b'a tɔ'n y'ɔ man menian bu nga'n-mɔ a nyan bé ti ɔ. Menian bu nga'n-mɔ ati mɔ b'a nyan yí'n, ɔ man Zufu'n-mɔ a fa bé nwɔn ekpɔ. ¹² Se Zufu'n-mɔ así mɔ b'a tɔ nun a man mân nun anyan yí nwɔn, εε se Zufu'n-mɔ así ebɔ nun a man bé mɔ be ti man Zufu nun a nyan bé nwɔn an, bé ejasɔ die mɔ be 'ba jasɔ kpa bɔkɔɔ'n, ɔ ti man nzɛmɛndɛ!

Olivɔ baka nun anwɔn anyɛndala'n

¹³ Nan afi sian die, mun kan mun kele emɔ mɔ be ti man Zufu'n ke bé mɔ be ti man Zufu'n, bé bɔfɔɛ'n y'ɔ le mín. Yí ti ke n gbɛn n di yí'n, mun di junman'n mɔ mun di nun anwɔn fe kpa. ¹⁴ Mun de mun di ke junman sɔ'n mɔ mun di'n, ɔ 'ba wula bé mɔ mun nɔn bé ye ti anie kɔn nun akpue maan bé mmie-mɔ nyan bé ti.

¹⁵ Afɛ se bé ahanmian esie mɔ b'a sie bé nun a man mân'n nɔn Nyanmian bé afian a se a, se Nyanmian sa fa bé biekun an, nzu ejɔle die yê ɔ 'ba ɔ? Ɔ y'ɔ ke menian mɔ be fi ewue nun b'a tinngɛ!

¹⁶ Se be fa *bele nun alimɔa mma'n mɔ be kɔ ti'n be yɔ fali be tɔn kpaun be man Nyanmian an, yí bu nga'n kwalaa m'ɔ ka'n kɔsɔ ti yí die. Eε se be fa baka nun abɔ ndian'n be man Nyanmian an, yí sa mma'n-mɔ kɔsɔ ti yí die.

¹⁷ Izalayē amma'n-mɔ ti ke *olivɔ baka mɔ b'a lua mɔ b'a kpikpe yí sa mma'n-mɔ bie b'a gua ɔ. Wó mɔ ε ti man Zufu'n, ε ti ke ebolo olivɔ baka mɔ b'a kpe yí sa baa'n kɔn b'a sie mɔ b'a lua nun asɔ ɔ. Sian die, olivɔ baka'n mɔ b'a lua'n, yí ndian'n-mɔ cɔin nzue be man wó bie. ¹⁸ Ehika ati, n'ε bu wó nwɔn ke ε ti

kpa tala oliv՝ baka'n mճ b'a lua nւn asa mma'n mճ b'a kբe b'a gua'n. Չ yճ sե mճ ε kՅala ke ε tu wճ nwՅn յ? Nճn wճ yե ε le ndian nւn յ, nan ndian'n lili yե յ le wճ յ.

¹⁹ Bie sՅa a, ε 'ba han ke: “Nan b'a kբikբe baka nւn asa amma sճ'n-mճ maan m'an fa bե lիka'n.” ²⁰ Sե ε kan sճ a, յ ti fճւն. Չ sanlւn ke dedi'n mճ b'a nnyan man yի'n, yի ti yե յ man b'a kբikբe bե b'a gua յ. Wճ kՅսս wճ dedi'n mճ a nyan yի'n, yի ti yճ man b'a fa wճ b'a sie bե bՅսս nւn յ. Nan kՅսս nւn wճ nwՅn kբa, n'ε tu wճ nwՅn! Sե ε nwun Nyanmian an, sulo yի. ²¹ Չ sanlւn ke, sե Nyanmian a yaci Zuf՝n-mճ muonun mճ be ti ke oliv՝ baka'n mճ յ'a lua nւn յ'a tv a, nճn wճ mճ ε ti ke ebolo oliv՝ baka'n yե յ ngճ yaci man wճ ngճ tv man յ.

²² Eհika ati, nwun yի ke Nyanmian ti kբa εsε յ yճ ս. Չ kբe bե mճ b'a tճ asի nւn ati seԼe. Nan wճ dւe, յ'a nwun wճ nwՅn anwunnvoe. Nan kՅսս, յ fata ke ε nւn Nyanmian be tanlan kanlanman. Sե յ'a nyճ man sճ a, յ 'kբe wճ kՅսս յ tv ke baka nւn asa baa'n. ²³ Yե sե Zuf՝n-mճ kՅսս yaci bե anzԅseԼe nւn an, be sa 'kan bե lիka daba'n. Չ sanlւn ke Nyanmian le tunmin, յ kՅala ke յ fa bե յ sie bե lիka daba'n bieԿun. ²⁴ Wճ mճ ε ti man Zuf՝n, ebolo oliv՝ baka nւn asa baa'n yճ le wճ. B'a kբe wճ b'a sie oliv՝ baka'n mճ b'a lua nւn asa baa nւn abԅս. oliv՝ baka sճ'n mճ b'a lua nւn asa mma'n-mճ yճ le Zuf՝n-mճ. Eհika ati, sե be 'fa bե be sie bե bՅսս'n bieԿun an, յ nyճ man սի fիի sՅa.

Izalaye amma'n-mճ 'ba nyan bե ti

²⁵ Eհi, anianman-mճ, ke յ kճ yճ nճn εmճ a mmu man bե nwՅn beճցեԼԷԷ՛n, yի ti, mւn kulo ke mւn kan ananhճe nՅialե nւn eյճԼe կւn mւn keԼe εmճ. EյճԼe sճ'n, yճ le ke Izalaye amma'n-mճ ebue ndի man eյճԼe kճn. Be ndի man eյճԼe dede յ 'ju meԼe mճ bե mճ be ti man Zuf՝n kՅalaatin kճ nyan bե ti'n. ²⁶ Ke Izalaye amma'n-mճ kՅalaatin 'kբin nyan bե ti nւn anւn. Չ sanlւn ke EհեԼe EյճԼե'n nwan:

*NgՅandefԷ՛n fi *SiՅn յ 'ba a.*

ZvakճԅՅ abԅսս menian'n-mճ nyճԼե'n

mճ յ nճճ man Nyanmian anyin'n,

յ 'ba nunnun yի kՅalaa abԅսս.

²⁷ *MeԼe mճ mւn 'ba fa bե eԼե'n-mճ*

mւn ce bե'n,

nyիhye mճ mւn nւn bե ye 'hyիhye nւn anւn.

²⁸ EյճԼekբa'n mճ Zuf՝n-mճ a nne a nni man'n, sե ye le nւn yի kբa a, ye nwun yի ke εmճ kբa eյճԼe dunman nւn, Nyanmian a kaci bե kբօԷԷ. Nan kՅսս sե ye le nւn menian mճ Nyanmian a yի bե nւn an, anւn be ti menian mճ bե nan-mճ dunman nւn, Nyanmian kulo bե. ²⁹ Չ sanlւn ke Nyanmian dւe, like mճ kճ fa kճ man sՅanlan'n, anւn յ'a fa յ'a man. Yե menian mճ kճ feԼe bե yի nwՅn'n, յ ngaci man yի nzin յ nzi man bե. ³⁰ Daba, εmճ

anyin a nzɔ man Nyanmian. Nan sian diɛ, Nyanmian a nwun ɛmɔ anwɔn anwunnvoe. Afi Zufu'n-mɔ anyin a nzɔ man yí. ³¹ Kíkaala, bé nyin m'ɔ nzɔ man Nyanmian nin a man ɔ'a nwun ɛmɔ anwɔn anwunnvoe. Nan ɔ 'ba nwun bé kɔsɔ bé nwɔn anwunnvoe. ³² Kíkaala bé nyin m'ɔ nzɔ man Nyanmian nin a man menian'n-mɔ kwalaa a yɔ anzɔsele mma, nán ɔ'a nwun bé kwalaa bé nwɔn anwunnvoe.

Nyanmian ti kpili sakpa

³³ Nyanmian anyanbenwɔn'n ti kpili o! Yí ngele nun yí ninnge'n m'ɔ si nun abu hɔlɔ! Nyanmian ajɔnlɔn m'ɔ kɔ fa'n, nwan yê ɔ kwalaa ɔ nwun yí nzin ɔ? Yí atin m'ɔ kɔ kpɛ'n-mɔ, nwan yê ɔ kwalaa ti yí bu ɔ? ³⁴ Afi Eहेले Eजले'n ले कान के:

Nwan yê ɔ si Nyanmian ajɔnlɔn nun ɔ?

Nwan yê ɔ kwalaa ɔ tu yí fɔ ɔ?

³⁵ *Nwan yê ɔ lili mɔa ɔ manlin Nyanmian like nán Nyanmian kɔsɔ a man yí bie ɔ?*

³⁶ Ninnge kwalaa fi Nyanmian elɔ, yí yê ɔ man ninnge wɔ mân nin anun ɔ, yí kwalaa ti yí diɛ. Anunminnyanmɔn hán Nyanmian cian daa! Amin.

12

Emɔ fá bé nwɔn be bó afɔle be mán Nyanmian

¹ Ehika ati, anianman-mɔ, kemɔ Nyanmian a nwun yé nwɔn anwunnvoe sɔa'n, min 'sele emɔ min butu bé ke emɔ muonun fá bé nwɔn be bó afɔle be mán Nyanmian kpa bɔkɔɔ. Afɔle m'ɔ ti nwannzan-nwannzan m'ɔ sɔ Nyanmian anyin nin anin. Se emɔ yɔ yí sɔ a, emɔ asɔnin eyɔle 'yɔ fa'in. ² Emɔ nán be nian eyuadi nin anun menian'n-mɔ abalabɔ ete ete'n-mɔ asu be yɔ bie. Nan emɔ fá bé nwɔn be mán Nyanmian maan ɔ káci emɔ ajɔnlɔn'n kpa bɔkɔɔ. Ebele nin anun yê emɔ 'ba hɔla be nwun like mɔ Nyanmian kulo ɔ, like m'ɔ ti kpa, like m'ɔ sɔ yí nyin, mɔ ɛsɛ ɔ ti kanlanman kpa.

³ Anwunnvoe kpili'n mɔ Nyanmian a nwun mín nin ati, min kan min kele emɔ anun kɔn biala ke n'ɔ bu yí nwɔn kpa sɔnman maan ɔ bu sɔ, nan ɔ yɔ mɛlehɔandi, ɔ nían yí dedi'n mɔ Nyanmian a fa a man yí nin anwɔn ɔ bú amanmuo m'ɔ se fata'n. ⁴ ɔ sanlin ke sɔanlan baka'n, akpɔle akpɔle dɔɔn wɔ nun. Nan kɔsɔ, nunhan kɔn biala le yí junman m'ɔ di ɔ. ⁵ Yí kɔnmgba nin ala, kannze ye sɔnlin bɔbɔ a, yé kwalaa ye nɔn Kilisi y'a kaci sɔanlan munmuan kɔn. Yé kwalaa kɔsɔ y'a yɔ kɔn ke anwɔnnaan nin akpɔle akpɔle'n-mɔ. ⁶ Nyanmian a hye yé nun kɔn biala acɛdiɛ ngacile ngacile. Acɛdiɛ sɔ'n ti tunmin mɔ ye fa ye di Nyanmian junman'n. Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ fa ejɔle kɔ wula yí nɔan ke ɔ hán'n, ɔ nían yí dedi nin anwɔn ɔ hán. ⁷ Sɔanlan mɔ Nyanmian kɔ man yí ɛsɛ acɛdiɛ ke ɔ sɔ

յի manngvun'n-mə'n, օ սօ ԲԷ. Տvanlan mə Nyanmian kə man
 Կի like ehele acēdie ke օ hēhele Կի manngvun'n-mə ninngē'n,
 օ hēhele ԲԷ. ⁸ Տvanlan mə Nyanmian kə man Կի anwvnsēle
 ewowula acēdie ke օ wōwula Կի manngvun'n-mə anwvnsēle'n, օ
 wōwula ԲԷ. Տvanlan mə Nyanmian kə man Կի afian esə acēdie
 ke օ սօ Կի manngvun'n-mə afian'n, օ Կի Կի kunnun kpa օ սօ ԲԷ
 afian. Տvanlan mə Nyanmian kə man Կի svanlan sv enian
 acēdie ke օ nian Կի manngvun'n-mə asv'n, օ տի Կի nyin օ nian ԲԷ sv
 kpa. Տvanlan mə Nyanmian kə man Կի ebuka acēdie ke օ bŭka
 yalefvē'n-mə, օ lī fe օ bŭka ԲԷ.

Քmə hŭlo bē manngvun'n-mə

⁹ Nán be kulo bē manngvun'n-mə bē je sv mgban. Քmə kpó
 etē'n. Քmə mán ye eyǎle'n hían bē kpa. ¹⁰ Քmə hŭlo bē nwon kpa
 ke anianman-mə kulo bē nwon'n. Քmə nwun քmə amanngvun'n-
 mə a, քmə anwon té bē be bú bē. ¹¹ Nán be Կօ efvan, nan քmə
 yó juejue. Քmə fá anwvnndele be lī yē Mŭn junman'n. ¹² Քmə lī
 anyŭndasvē'n mə քmə le Կի nŭn anwon fe. Amannŭnhunlun nŭn
 anun, քmə sí abvtale. Քmə mían bē bu kpa be séle. ¹³ Քmə bŭka
 asvnnŭn nŭn anun anianman'n-mə mə be wə emian nŭn anun'n.
 Yē menian mə be kə a քmə awulo'n, քmə սօ ԲԷ nŭn kanlanman.

¹⁴ Menian mə be le kele քmə ahulōwa'n, քmə séle Nyanmian
 ke օ yéyila bē sv. Nán be bə bē sasan, nan be séle Nyanmian be
 mán bē. ¹⁵ Bē mə be le di ndutue'n, քmə nŭn bē lī. Bē mə be le
 sun'n, քmə nŭn bē sŭn. ¹⁶ Քmə nŭn քmə amanngvun'n-mə tánlan
 kanlanman. Nán be tu bē nwon, nan be սօ junman nganngan
 mə be kə fa be kə man քmə nŭn anun. Nán be nian bē nwon be
 bu bē nwon ke be sŭ ngele be tala bē manngvun'n-mə.

¹⁷ Nán be fa ete be tua etē'n kale. Nan քmə kpónnde atŭn be yó
 menian'n-mə kvalaa ye. ¹⁸ Se քmə kvala ke be svn atŭn ngacile
 biala asv a, քmə svn sv be nŭn menian'n-mə kvalaa be tánlan wə
 anzvnnunjo nŭn.

¹⁹ Anianman ehulo mma, քmə muonun nán be de bē ti
 alōman. Nan քmə yáci bē ejǎle'n be mán Nyanmian. Չ sanlŭn
 ke b'a hele wə Ehele Ejǎle nŭn anun ke Nyanmian nwan: *Mŭn yē
 mŭn de քmə ati alōman օ. Mŭn yē mŭn 'tua bē nyǎlie nŭn anwon kala
 օ.* ²⁰ Ese օ le kan Կի biekun ke:

*Se ehəe le kun svanlan m'ə kpə wə nian an,
 man Կի like lī.*

*Se nzuhoe le kun Կի a,
 man Կի nzue nŭn.*

*Չ sanlŭn ke mə e le Կօ Կի sə'n,
 օ ti ke svn*

yē e le kpvnmgbə gua Կի ti nŭn asv օ.

²¹ N'ē man ete nŭn asa kvala wó, nan Կօ ye di ete nŭn asv
 kunnunmun.

13

Mgbain'n-mə mə be sie mân'n

¹ Svanlan biala bébele yí nwɔn asɪ ɔ mán mgbain'n-mə mə be sie mân'n. ɔ sanlɪn ke kpain fíi nnɔn man ebele mə nán Nyanmian yê ɔ'a sie yí ɔ. Bé mə be tɪ mân nun asɔ mgbain'n-mə kwalaa, Nyanmian yê ɔ'a sie bé ebele ɔ. ² Eɬika ati, svanlan m'ɔ kɔ jasɔ mân mgbain'n-mə akɔmɪn anun'n, anɪn Nyanmian yê svanlan sɔ nun a jasɔ yí kɔmɪn anun ɔ. Yê menian kɔsɔ mə be yɔ ninnge sva-mɔ'n, anɪn be le hyɔhyɔvɪn ndeɛ ebua be tv bé nwɔn. ³ Menian mə be bɔ bala kpa'n, be nzulo man mân mgbain'n-mə. Nan bé mə be bɔ bala ete'n yê be sulo mân mgbain'n-mə ɔ. E ngulo man ke e sulo mân mgbain'n-mə, anɪn bɔ bala kpa, nán bé kɔsɔ be 'ba yɪ wɔ ayɛ. ⁴ ɔ sanlɪn ke be di Nyanmian junman be bɔka wɔ maan e bɔ bala kpa. Nan se e yɔ ete a, sulo bé. ɔ sanlɪn ke nán mgban ati yê Nyanmian a sie bé ebele ɔ. Nyanmian a sie bé ebele ke be lé alɔman, be túa bé mə be yɔ ete nun anwɔn kale. ⁵ Eɬika ati, ɔ tɪ kpa ke be bébele bé nwɔn asɪ be mán bé mə be sie mân'n. Nán ke esulo mə ye sulo ke be kɔ tua yé yí nwɔn kale ti ala ɔ, nan ɔ tɪ like mə yé ajɔnlɪn'n man yé ke ye yɔ ɔ.

⁶ Eɬika ati kɔsɔ yê emɔ totua ajule nun ɔ. ɔ sanlɪn ke bé mə yê emɔ totua ajule'n man bé'n, Nyanmian yê ɔ'a sie bé ebele ke be tí bé nyɪn be lí junman sɔ nun ɔ. ⁷ Eɬika ati, bé kwalaa mə emɔ tua bé kale'n, emɔ túa be mán bé. Ajule mə awaa kɔ tɪtɪ kɔ man emɔ'n, emɔ tótua. Svanlan m'ɔ fata ke emɔ man yí anyɪnzɔ'n, emɔ mán yí anyɪnzɔ. Svanlan m'ɔ di ke emɔ yɪ yí ayɛ'n, emɔ yí yí ayɛ.

Emɔ húlo bé nwɔn

⁸ Nán be tua svanlan fíi kale, nan emɔ húlo bé nwɔn. ɔ sanlɪn ke svanlan m'ɔ kulo yí manngɔn-mɔ'n, anɪn ɔ'a li mala nun asɔ bɔkɔɔ. ⁹ Afɪ mala'n kan ke: *N'ɛ tvn ajaa, n'ɛ wua like, n'ɛ man wɔ nyɪn bɔlv abie like.* Mala eɬi-mɔ nnɔn yí bɔ nga'n, yí bɔ'n kwalaa wɔ ejɔle kpɔle eɬi anun: *Kulo wɔ manngɔn ke wɔ muonun wɔ nwɔn.* ¹⁰ Svanlan m'ɔ kulo svanlan'n, ɔ nyɔ man yí manngɔn ete. Eɬika ati, svanlan m'ɔ kulo svanlan'n, anɪn ɔ'a li mala nun asɔ bɔkɔɔ.

Kilisi ewale cɪan nun a ju

¹¹ Eɬika kwalaa mə m'an bubu m'an hele emɔ'n, emɔ lí sv. Afɪ emɔ sɪ mele'n mə ye wɔ nun'n. Yí ti, tɛmɔn nun a ju m'ɔ di ke emɔ fi bé nafɛle nun anun be tinngɛ ɔ. ɔ sanlɪn ke, kɪkaala dɪɛ, yé ti ele nun a svan yé nwɔn kɔkɔ ɔ'a tala mele mə ye leli Eɬɔlekpa'n ye lili fɛsɪ'n. ¹² Alíe sanlɪn a hyɛ, alíe'n ka kaan cɪn. Bé mán ye yáci awosɪn nun nyɔle ete ete'n-mə mə ye yɔ'n ye gúa, nán ye fá jawe nun elɔe ninngɛ'n-mə mə be fa be kɔn'n ye síe yé nwɔn. ¹³ Be mán ye nánndɪ fɔ́ɔn ke menian mə be nanndɪ jawe nun ɔ. Ninngɛ ke alíe mə be di maan ɔ fɔ bé eɔve sv, nzan envan, ajaa

etvan nun mgban mgban eyòle, butule elie nun bé nwòn ekpò efa, ye yáci ehika-mò kwalaa ye gúá. ¹⁴ Emò ati káci ke Zozi Kilisi m'ò ti yé Mìn nun a man b'a wò emò awòle fòfòle. Ehika ati, nán be yaci bé nwòn be man ete anwònnaan'n yò ninngé ete ete'n-mò m'ò kulo'n kón.

14

Emò nán be kan swanlan anwòn ejòle ete

¹ Swanlan mò yí dedi'n tinlin man'n, emò só yí nun. Ke ò kpín jònlin'n, se ò nòn emò di'e'n ti man kòn an, nán be kan yí nwòn ejòle ete. ² Swanlan bie nian an, ò kwalaa ninngé kwalaa di. Bie kòsò mò yí dedi'n tinlin man'n, nyâ nyâ ala yê ò di ò. ³ Nunhan m'ò kwalaa ninngé kwalaa di'n, n'ò bu yí nwòn ke ò ti kpa tala swanlan m'ò di nyâ nyâ'n. M'ò di nyâ nyâ'n kòsò n'ò kan m'ò kwalaa ninngé kwalaa di nun anwòn ejòle ete. ⁴ E ti wó di'e se mò e bu abie akva'n nde'e ò? Se ò 'jinlan yí ja nun o, se ò 'tò así o, yí Mìn nun ejòle ò. O 'jinlan yí ja nun kpunndiin. O sanlín ke yé Mìn le tunmín ò kwalaa ò man ò jinlan yí ja nun.

⁵ Swanlan'n bie jònlin ke cian'n bie ti kpa tala bie. Bie kòsò nian an, cian'n-mò kwalaa ti kòn. Man swanlan kòn biala nwún yí wò yí ajònlín nun ke m'ò le yò'n ti kpa. ⁶ Swanlan m'ò yi cian sie'n, ò yi sie ò wula yé Mìn anunminnyanmòn. Swanlan kòsò m'ò di ninngé kwalaa'n, ò di ò wula yé Mìn anunminnyanmòn. O sanlín ke, se ò 'di a, ò da yé Mìn asi. M'ò di nyâ nyâ'n kòsò, ò yò yí sò ò wula yé Mìn anunminnyanmòn ese ò da yí asi. ⁷ Afí ye nun bie fíí nni man yí ti anwòn. Yê swanlan fíí kòsò nwu man yí ti anwòn ewue. ⁸ Se ye ti asi a, ye ti yé man yé Mìn. Se ye wu kòsò a, ye wu ye man yé Mìn. O man se ye ti asi o, se ye wu o, ye wò yé Mìn asa nun. ⁹ O sanlín ke Kilisi a wu a tinngé. O'a kaci anyinwòsòe mma nòn ewue mma Amin. ¹⁰ Nan wó, ò yò se mò e le bua wó nianman'n nde'e ò? Nzuke ati yê e bu wó nwòn kpa e tala wó nianman nun ò? Yé kwalaa ye 'fite Nyanmian anyunnun ò bua yé nde'e. ¹¹ O sanlín ke Ehele Ejòle'n le kele ke yé Mìn nwan: *N di asi,*

menian'n-mò kwalaa 'ba kòtò mìn nyunnun.

Ese biala 'ba wula Nyanmian anunminnyanmòn.

¹² O man yé nun kòn biala 'ba bu yí junman'n m'ò lili nun anwòn mgbòndan ò kele Nyanmian.

Like m'ò man swanlan yò ete'n, emò nán be yò

¹³ Ehika ati, nán be man ye bua yé nwòn nde'e. Nan ye yò ajònlín ye yáci like mò ye yò a, ò kwalaa ke ò man yé nianman nun aja kpula, anaan ò tó ete nun anun'n. ¹⁴ Mìn sí, ese mìn de mìn di wò yé Mìn Zozi dunman nun ke like mò be di fíí ngua man swanlan anwòn efian gua. Swanlan m'ò de di ke ò gua bé nwòn efian'n, anin ò gua bé nwòn efian man yí ngònmín.

¹⁵ Se like mɔ ɛ le di'n man alvabɔ kan wɔ nianman an, anɔn ɛ nnanndɪ man ehulo nun kɔn. Alɛ dunman nun, n'ɛ man wɔ nianman'n mɔ yɪ ti yê Kilisi wuli'n minlin. ¹⁶ Ehika ati, like m'ɔ ti kpa man emɔ'n, nán be yɔ maan be kan yɪ nwɔn ejɔle ɛte. ¹⁷ Ɔ sanlin ke Nyanmian Belemgbin Mân'n, ɔ ti man alɛ anaan nzan ejɔle. Nan ɔ ti amanmuo sese ebue ɔ nɔn alvaciɔ ɔ nɔn fe elie mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n man ɔ. ¹⁸ Swanlan m'ɔ di Kilisi junman'n sva'n, ɔ sɔ Nyanmian anyɔn, ɛse menian'n-mɔ kwalaa fɔa yɪ.

¹⁹ Ehika ati, be mán ye yó like mɔ ye yɔ a, ɔ man anzɔnunjɔ ba, ɛse ye kwalaa ye fa ye wowula yé nwɔn anwɔnsele wɔ dedi nun anun'n. ²⁰ N'ɛ fa alɛ ejɔle ɛ seɔi Nyanmian junman'n. Ɔ ti ananhɔle ke like kwalaa mɔ be di'n ti kpa. Nan kɔsu, like mɔ ɛ di a, ɔ kwalaa ke ɔ man wɔ nianman bie tɔ ɛte nun anun'n, n'ɛ di. ²¹ M'ɔ ti kpa'n y'ɔ le ke nán be di naan, nán be nɔn nzan anaan like biala mɔ ɛ yɔ a, ɔ kwalaa ke ɔ man wɔ nianman bie tɔ ɛte nun anun'n, n'ɛ yɔ. ²² Wɔ dedi'n mɔ ɛ le yɪ'n, man ɔ há wɔ nɔn Nyanmian bé afian. Nyila hán swanlan m'ɔ nzulo man like m'ɔ le yɔ nun anzɔn'n! ²³ Nan swanlan m'ɔ di like a, ɔ sulo yɪ nzɔn'n, se ɔ di a, anɔn Nyanmian a bu yɪ fɔɔ. Ɔ sanlin ke anɔn ɔ'a nnyan man dedi. Like biala kɔsu mɔ dedi nɔn man nun'n, anɔn ɔ ti ɛte.

15

Be búka bé mɔ bé dedi'n tinlin man'n

¹ Ehika ati, ye mɔ ye dedi nun a tin'n, be mán ye búka bé mɔ bé dedi'n tinlin man'n. Ɔ nvata man ke ye tanlan ye yɔ like mɔ ye muonun yé kunnun kulo ɔ. ² Ɔ di ke ye kpɔnnde like m'ɔ ti kpa man ye manngɔn'n-mɔ, like mɔ ye yɔ a, bé kunnun jɔ yɪ nwɔn maan bé dedi diɛ'n kɔ yɪ nyunnun'n. ³ Ɔ sanlin ke mɔ Kilisi wali'n, ɔ'a nyɔ man like mɔ yɪ muonun ɔ kulo ɔ. Nan ke Ehele Ejɔle'n le kele'n, yɪ nwan: *Wɔ nzɔba mɔ be kpeli wɔ'n, yɪ kwalaa gua mín sv.* ⁴ Yɪ kwalaa mɔ b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun'n, be heleli yɪ daba ke be 'fa be kele ye ngele. Yɪ diɛ anɔn ye si abɔtale ye nwun yɪ ke Ehele Ejɔle'n ciɔi yé lɔa ɔ man ye nyan anyɔndasɔe.

⁵ Nyanmian m'ɔ wowula swanlan anwɔnsele ɔ ciɔi yɪ lɔa, ɛse ɔ man be si abɔtale'n, ɔ mán emɔ ajɔnlin yɔ kɔn ke Zozi Kilisi le kpɔnnde yɪ'n, ⁶ nán emɔ kwalaa anɔan a yɔ kɔn b'a yɪ yé Si Nyanmian Kpili m'ɔ ti yé Mɔn Zozi Kilisi Asɪ nun aye.

Ejɔlekpa'n ti mân mân'n kwalaa diɛ

⁷ Ehika ati, emɔ sɔ bé nwɔn nun kanlanman ke Kilisi sɔli emɔ nun'n. Emɔ yɔ yɪ sɔ be wúla Nyanmian anunminnyanmɔn. ⁸ Nan mɔn kan mɔn kele emɔ ke, Kilisi kacili Zufu'n-mɔ akva. Ɔ yɔli like'n mɔ Nyanmian nwan ɔ 'yɔ man bé nan-mɔ'n. Ɔ man be nwunlin yɪ ke Nyanmian ti ananhɔlefɔe. ⁹ ɛse Kilisi ɛwale

m'ò wali'n, ò'a man bé mǝ be ti man Zufu nun a yí Nyanmian
aye, ò sanlin ke Nyanmian ti kpa. Eहेले Eजले'n nwan:

*Ehika ati, min 'kannvu wó
bé mǝ be ti man Zufu nun afian.*

Min 'tv ejue min wula wó anunminnyanmøn.

¹⁰ Eसे Eहेले Eजले'n ले कान के:

Emǝ mân nga'n, emǝ nvn Nyanmian menian'n-mǝ lí fɛ!

¹¹ Eसे ò ले कान यी बिकुन के:

*Emǝ mân nin anun menian'n-mǝ kvalaatin,
emǝ wúla yé Min anunminnyanmøn,
emǝ menian'n-mǝ kvalaatin kánnvu yí!*

¹² Ezayi कुसु ले कान के:

Be 'ba wv Izayi abvsv svanlan kvn.

Ǿ 'ba jasv ò sie menian'n-mǝ.

Bé kvalaa be 'ba susu bé ti be gua yí sv.

¹³ Nyanmian m'ò man svanlan nyan anyundasvɛ'n, ò mán
emǝ nyán fɛ elie ò nvn alvacicɛ kpa bǝkǝ wǝ dedi nun anun.
Eसे Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n tunmin nun, emǝ nyán
anyundasvɛ'n mǝlvsvɛ.

Pǝlv junman'n

¹⁴ Anianman-mǝ, mín muonun, min de min di ke emǝ die, ye
eyǝle ajunlin wǝ emǝ nun kpa. Eसे ninnge m'ò se fata'n, emǝ si
yí kvalaa, emǝ kvala be fa be buka buka bé nwvn. ¹⁵ Nan कुसु,
m'an nyan anwvnsɛle wǝ lika dǝvn mín kalata nun anun m'an
हेले emǝ maan emǝ ati kaci ninnge'n mǝ emǝ svanlin yí daba'n.
Nyanmian a nwvn mín nwvn anwvnnvoe ¹⁶ ò'a man min di
Zozí Kilisi junman'n wǝ bé mǝ be ti man Zufu nun afian. Min
bǝ Eजलेkpa'n m'ò ti junman nwannzan-nwannzan'n min kele
bé mǝ be ti man Zufu'n maan be kaci afɛle m'ò sǝ Nyanmian
anyin. Afɛle sǝ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n y'ò man yí
nwvn ti ò.

¹⁷ Yé nvn Zozí Kilisi y'a yǝ kvn. Ehika ati, min kvala min
di Nyanmian junman nun anwvn fɛ. ¹⁸ Ǿ sanlin ke se n ne
ejǝle bie min kan an, junman'n mǝ Kilisi a nanndɪ min sv
ò'a li maan bé mǝ be ti man Zufu nun a fa bé nwvn b'a man
Nyanmian'n, yí nwvn ejǝle ala yé min 'kan ò. Kilisi le yí Nvan
Eजले'n nvn yí sa ati nyɛle'n yé ò'a hvvn bé ò'a man Nyanmian
ò. ¹⁹ Ǿ'a yǝ asinbenwvn nvn atɛle ninnge tunmin sv ò nvn Wawɛ
Nwannzan-nwannzan'n tunmin'n. Ke ò kpɪnlɪn yǝli m'ò bǝ yí
bv Zoluzalɛmøn, ò sin lika kvalaatin dede ò kǝ ju Ilili mân nun
mǝ n mǝli Zozí Kilisi Eजलेkpa'n bǝkǝ nun anun. ²⁰ Ǿ cian mín
kpa ke lika mǝ menian'n-mǝ tɪl man Kilisi Eजलेkpa'n, lika sǝ'n-
mǝ ala yé min bǝ min kele menian'n-mǝ ò. Yí die anin min nni
man mín junman'n lika mǝ svanlan bie a li mva a bǝ yí bv'n.
²¹ N yǝli yí sǝ maan Eहेले Eजले'n kpɪnlɪn sv ke:

*Bé mጋ be hanlin man yí nwጋn ejጋle
 be heleli man bé'n, be 'ba nwun yí.
 Yé bé mጋ be tili man yí nwጋn ejጋle'n
 be 'ba ti.*

Pጋlv kulo ke ጋ kጋ Lጋጠሀ

²² Like m'ጋ jujili mín m'ጋ man m'an ngwala man emጋ anwጋn elጋ ba nun anun.

²³ Nan kikaala die, m'an yue mân sጋ'n-mጋ anun junman'n di. N vali ajጋnlin ke min 'ba nian emጋ abጋsጋ'n, ጋ'a bu afጋe kጋ y ጋ nyጋ. ²⁴ Mele mጋ min 'ba hጋ Esipanyin'n, min kulo ke min bጋ nun emጋ ebele min nian bé bጋsጋ kጋ yጋ elenyuan kጋn wጋ fe elie nun, nán emጋ a gua mín atin maan m'an hጋ. ²⁵ Nan temጋn ehi anun die, min kጋ Zoluzalemጋn min 'kጋ a li junman min man elጋ anwጋntie mma'n-mጋ. ²⁶ ጋ sanlin ke Masedጋanin nun Akayi mân nin anun asጋnin mma'n, b'a fua ke be 'titi esika be buka Zoluzalemጋn elጋ anwጋntie mma'n-mጋ mጋ be ti ehianfጋe'n. ²⁷ Masedጋanin nun Akayi mân nin anun asጋnin mma'n, bé muonun yé be fualጋ ke be 'titi esika be buka Zoluzalemጋn elጋ anwጋntie mma'n-mጋ mጋ be ti ehianfጋe nun ጋ. Nan ጋ ti ananhጋle, ጋ di ke be titi esika be buka ehianfጋe sጋ'n-mጋ. ጋ sanlin ke, bé mጋ be ti man Zufጋ'n, se be nun Zufጋ'n-mጋ a hye wawe nun ninጋe'n-mጋ a, ጋ di ke bé kጋsጋ be buka Zufጋ'n-mጋ wጋ ninጋe mጋ b'a mian yí nwጋn nin anun. ²⁸ Se min yue junman sጋ'n di, nán min fa esika'n min man bé a, min 'kጋ Esipanyin an, min 'bጋ nun emጋ elጋ. ²⁹ Min si ke emጋ anwጋn elጋ mጋ min 'ba hጋ'n, Kilisi nyila kpa bጋkጋ yé min 'fa min kጋ ጋ.

³⁰ Nan kጋsጋ anianman-mጋ, min 'sele emጋ ke yé min Zozi Kilisi dunman nun, ጋ nun ehulo'n mጋ Wawe Nwannzan-nwannzan nin a fa a wula yé nun'n dunman nun, emጋ bጋka mín kጋan nin anun nán be séle Nyanmian be mán mín. ³¹ Emጋ séle maan Nyanmian lé mín fi bé mጋ be wጋ Zude mân nun mጋ be nne man Nyanmian be nni man nun asa nun. ጋ mán mmጋa'n mጋ min fa min kጋ Zoluzalemጋn'n, anwጋntie mma'n-mጋ sጋ nun kanlanman. ³² Se emጋ yጋ yí sጋ nán Nyanmian di sጋ ጋ man atin an, min 'nyan fe elie min ju emጋ elጋ min de mín enwጋnmian kaan. ³³ Nyanmian cíci emጋ alva, ጋ nun emጋ kwalaa tánlan. Amin.

16

Ahin ebisa

¹ Min fa yé nianman bala Febe m'ጋ le ba emጋ anwጋn elጋ'n, min wula emጋ asa nun. ጋ di junman Sankele asጋnin nin anun. ² Yé Min dunman nun, emጋ sጋ yí nun kanlanman kpa ke ጋ se ke be sጋ Nyanmian menian'n-mጋ nun'n. Se ጋ mian like nwጋn an, emጋ bጋka yí maan yí sa hán yí. ጋ sanlin ke, ጋ'a ti menian dጋጋn nyanman nun. Mín bጋbጋ muonun, ጋ'a ti mín nyanman nun.

³ Mín manngɔn Pilisili nɔn Akilasɪ mɔ mɪn nɔn bɛ di Zozi Kilisi junman'n, ɛmɔ yɔ bɛ like bɛ mán mɪn. ⁴ Mín dunman nun, ahan bɛ 'man bɛ kun bɛ de mɪn ti. Nán mɪn ngɔnmɪn yê mɪn 'da bɛ asɪ ɔ, nan mân nɪn anun asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ tɪ man Zufɔ'n, bɛ kɔsɔ bɛ 'da bɛ asɪ.

⁵ Asɔnɪn mma'n-mɔ mɔ bɛ yia bɛ sua nɪn anun'n, ɛmɔ yɔ bɛ kɔsɔ bɛ like bɛ mán mɪn.

Mín nianman kpa Epayinetɪ m'ɔ lili mɔa falɪ yí nwɔn manlɪn Kilisi wɔ Azi mân nɪn anun'n, ɛmɔ yɔ yí like bɛ mán mɪn.

⁶ Mali m'ɔ lili junman dɔɔn manlɪn ɛmɔ'n, mɪn 'bisa yí ahɪn.

⁷ Mín nwɔn amma Andoloninkusɪ nɔn Zuniasɪ mɔ bɛ tɔlɪ mɪn nɔn bɛ fiadi'n, mɪn 'bisa bɛ ahɪn. Menian'n-mɔ bu bɛ kɛ Zozi mmɔfɔe kpa. Ɛsɛ bɛ lili mɔa mɪn nyunnun bɛ falɪ bɛ nwɔn bɛ manlɪn Kilisi.

⁸ Bɛ yɔ Anpiliatusɪ mɔ yé Mɪn dunman nun ɔ tɪ mɪn manngɔn kpa'n like bɛ mán mɪn.

⁹ Mɪn 'bisa Ulubɪn mɔ ye nɔn yí di Kilisi junman'n ɔ nɔn mɪn manngɔn kpa Sitasɪsɪ ahɪn.

¹⁰ Apɛlesɪ m'ɔ helelɪ kɛ ɔ de Kilisi di'n, mɪn 'bisa yí ahɪn.

Mɪn 'bisa Alitolobulu awulo nɪn anun menian'n-mɔ ahɪn.

¹¹ Elodiɔn m'ɔ tɪ mɪn abie'n, mɪn 'bisa yí ahɪn.

Nasisɪ awulo nɪn anun menian'n-mɔ mɔ bɛ de yê Mɪn bɛ di'n, mɪn 'bisa bɛ ahɪn.

¹² Mɪn 'bisa Tilifɛnɪn nɔn Tilifɔzɪ mɔ bɛ di yé Mɪn junman nɪn ahɪn.

Mɪn 'bisa m mɔ Pɛlɪsidɪ m'ɔ lili junman dɔɔn manlɪn yé Mɪn nɪn ahɪn.

¹³ Mɪn 'bisa Lufusi mɔ yé Mɪn a fa a yɔ yí diɛ'n, ɔ nɔn yí nɪn m'ɔ tɪ kɛ mɪn kɔsɔ mɪn nɪn nɪn ahɪn.

¹⁴ Mɪn 'bisa Azɪnkilitɪ nɔn Felegɔn nɔn Ɛlɪmesɪ, nɔn Patolobasɪ, nɔn Ɛlumasɪ nɔn anianman'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ bɛ nwɔn ɛlɔ nɪn ahɪn.

¹⁵ Mɪn 'bisa Filolɔgɪ nɔn Zuli nɔn Nele nɔn yí nianman bala'n nɔn Olɪnpasɪ ɔ nɔn Nyanmɪan menian'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ bɛ nwɔn ɛlɔ nɪn ahɪn.

¹⁶ Ɛmɔ yɔ bɛ nwɔn like anianman nun, bɛ tɔ bɛ nwɔn nun.

Zozi Kilisi asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ ɛwa'n, bɛ nwan bɛ 'yɔ ɛmɔ like.

Kasian afvtu'n

¹⁷ Anianman-mɔ, ɛmɔ nían bɛ nwɔn kpa wɔ menian mɔ bɛ ngulo man kɛ bɛ fa atɪn'n mɔ b'a hele ɛmɔ nɪn asɔ, mɔ bɛ lɛ man mgbacɪ mgbacɛ ba ɛmɔ afian'n. Ɛmɔ tí bɛ nwɔn fi bɛ nwɔn.

¹⁸ Ɔ sanlɪn kɛ menian sɔa-mɔ nzɔ man Kilisi m'ɔ tɪ yé Mɪn'n. Bɛ muonun bɛ kɔ ɛsɛ'n yê bɛ sɔ yí ɔ. Bɛ nɔan nun tɪ mɪnlɪn mɪnlɪn. Bɛ kan ɛjɔlɛ bɛ laka menian mɔ bɛ tɪ fɔtɪlifɔ'n. ¹⁹ Nan ɛmɔ diɛ, anyɪnnzɔ mɔ ɛmɔ man yé Mɪn'n, menian'n-mɔ kwalaa sɪ. Ɔ man

մին ըմօ անւոն քէ կքա. Մին կուլօ քէ քմօ նւուն նցելէ քէ յօ
 քե'ն քէ ման քէ նւոն տի քի քէ նին անւոն.

²⁰ Նյանմիան մ'օ ման ալսաւաւիքի'ն, օ նցօ հյէ ման, օ 'քա ման
 քմօ տէտիա Ածօսանմօն սօ քէ նունկուն յի.

Յէ Մին Շօզի Կիլիսի նւին քմօ անւոն անւունքօ.

²¹ Տիմօթէ մօ մին նոն յի ըլ յունման'ն, օ նոն մին նւոն անմա
 Լուսիլոսի նոն Շսասօն, օ նոն Տօսիքաթէ, քէ նւան քէ 'քիսա քմօ քին.

²² Մին Տէքիլոսի մօ Քօլօ ա ման մ'ան հելէ կալատա քի'ն, մին
 'քիսա քմօ քին աօ յէ Մին ընման նուն.

²³ Մին սիքէքէ Գայիլոսի մօ ասօնին մմա'ն-մօ կալաա յիա յի
 քաւլօ քէքէ'ն նւան օ 'քիսա քմօ քին.

Էլասիտի մօ կուլօ նին ասօ քսիկա'ն աօ յի սա նուն'ն, օ նոն յէ
 նիանման Կալիտոսի, քէ նւան քէ 'քիսա քմօ քին.

[²⁴ Յէ Մին Շօզի Կիլիսի նւին քմօ կալաա անւոն անւունքօ.
 Ամին.]

Այէ քլիէ

²⁵ Եւ ման յէ յի Նյանմիան Կքիլի ալէ. Շ սանլն քէ օ քէ ընմին
 օ կալաա քէ օ ման քմօ ըքի'ն տին, օ նանքի Էքլէքքա'ն մօ մին
 քօ նին ասօ. Էքլէքքա սօ'ն տի Շօզի Կիլիսի անւոն քլէ. Էքլէքքա
 նին ա ման Նյանմիան նւիալիէ նուն նիլիլիէ մ'օ քիալի սօ ըքա'ն,

²⁶ քնէ օ'ա քիտէ քէ Նյանմիան մքքօմանքօ'ն-մօ կքունլն հելիլի
 յի'ն, օ քի մօ Էքանքանման Նյանմիան հանլն նին անւոն. Շ'ա
 քա նւիալիէ նուն նիլիլիէ սօ'ն օ'ա հելէ մէնիան'ն-մօ կալատին
 ման քէ ըք յի քէ ըք, քսէ քէ ման յի քնլնքօ. ²⁷ Շօզի Կիլիսի
 ընման նուն, քնմիննյանմօն հան Նյանմիան քնքնմին
 մ'օ տի Ենքէքէքօ'ն քիան ըքա! Ամին.

PƆLU KALATA'N M'Ɔ LILI MƆA HELELI NWANLIN KOLINTI ASƆNIN MMA'N-MƆ'N

M'Ɔ wƆ nun'n

Anun Kolinti ti Akayi mân nun anun kulo kpili kpa. Ene be fele mân sƆ'n Gelesi, Ɔ wƆ Aboloci mân nun anun. Ebele menian'n-mƆ sƆ amvan dƆun, ese ajɔamannun ebƆ'n y'Ɔ ti bé junman Ɔ. Pɔlv lili junman ebele afve kƆn sala nsian Ɔ bɔli AsƆnun'n (Junman 18). Mele mƆ Pɔlv 'kele kalata ehi'n, anun Ɔ wƆ Azi mân nun anun kulo'n mƆ be fele yí Efezi nun asv. Kolinti asƆnun mma'n mmie-mƆ nun bé asƆnun nun anun kalata walí tulí Pɔlv ke kosuan'n-mƆ mƆ b'a bisa'n, Ɔ mán bé yí nwƆn asan.

Ke ye nwun yí Pɔlv kalata ehunlin-mƆ anun'n, Ɔ man sƆanlan y'Ɔ kele man yí Ɔ. Kalata ehi, anianman Sɔsɔtenun yê Pɔlv manlin Ɔ heleli Ɔ (yí ti 1.1). Anianman sƆ'n ti Kilisi sƆanlan, nan kɔsv ye nzi man yí nwƆn ejɔle fíí.

Pɔlv a hye kalata ehi nun anun nnyuan. Alimva lika die'n (yí ti 1-6), ye nwun yí ke Pɔlv nun anianman'n-mƆ b'a li amannɛ a yue, nan kɔsv ejɔle kpɔle nsan wƆ nun m'Ɔ jiji Pɔlv Ɔ: (1) asƆnun mma'n-mƆ a bubu bé nwƆn nun (yí ti 1.10-4.21), (2) sƆanlan kƆn nun yí sɪ ayi nun a la (yí ti 5), (3) asƆnun mma'n mmie-mƆ sanman sanman bé nwƆn bé mƆ be nzi man Nyanmian nun anyunnun (yí ti 6). Ehika ati, Pɔlv le kan kele asƆnun mma'n-mƆ ke be sésie anyunnunguasɛ ejɔle sƆ'n-mƆ, nán be tánlan wƆ anɔvannze nun.

Lika'n m'Ɔ tɔ sƆ nnyuan'n (yí ti 7-16), Pɔlv le man bé kosuan'n-mƆ anwƆn asan. Ɔ le kan ajaa nun anwƆn ejɔle (yí ti 7). Ɔ le kannzv bé ke be síe bé nwƆn ye wƆ amvan'n-mƆ anwƆn (8.1-11.1). Ɔ le kan yé Mɪn Alɛ nun anwƆn ejɔle (11.2-34). Ɔ le kan kele bé ke be kpónnde Wawe Nwannzan-nwannzan nun acedie'n m'Ɔ bɔka asƆnun'n, ese bɔbɔ, be nánndi wƆ ehulo nun (12-14). Ɔ le kan ewuetinngɛ nun ejɔle (yí ti 15). Kalata nun agualɛ nun (yí ti 16), Pɔlv le kan kele bé ke Ɔ 'ba sɪn bé nwƆn elɔ, Ɔ de Zoluzalemun elɔ ehianfve'n-mƆ keti'n mƆ be le tv'n Ɔ fa kɔ. Ese Ɔ le bisa bé ahun.

Ahun ebisa

¹ Mɪn Pɔlv mƆ Nyanmian a hulo Ɔ'a fele mɪn maan m'an kaci Kilisi Zozi bɔfve'n, mun nun yé nianman Sɔsɔtenun, yé yê ye le kele kalata ehi Ɔ.

² Ye le kele kalata ehi ye nwan emɔ Kolinti asƆnun mma'n-mƆ. Emɔ asƆnun'n ti Nyanmian die. Nyanmian a fa emɔ ete'n-mƆ Ɔ'a hye emɔ, Ɔ'a man emɔ a yɔ nwannzan-nwannzan, Ɔ fi

junman'n mɔ Kilisi Zozi a li'n dunman nun. Ɔ'a fele emɔ ke emɔ nun Kilisi Zozi be yɔ munmuan kɔn be tɔnlan anwɔntɛ nun. Ɔ'a fele emɔ nun asɔnun mma'n-mɔ mɔ be wɔ kulo kulo'n-mɔ kwalaa asu'n. Be de yɛ Mɔn Zozi Kilisi be di ke yɛ kusɔ ye de yɛ ye di'n.

³ Ye 'bisa emɔ ahun. Yɛ Si Nyanmian Kpili nun yɛ Mɔn Zozi Kilisi, be yɛyila emɔ sɔ, be nwɔn emɔ anwɔn anwunnvoe, be mɔn emɔ alva cici bɛ nwɔn.

Asina

⁴ Nyanmian nanndi Zozi Kilisi sɔ ɔ'a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe. Anwunnvoe sɔ'n mɔ Nyanmian a nwun emɔ nun ati, cian daa mɔn da yɛ asi. ⁵ Ɔ sanlɔn ke, kemɔ emɔ nun Zozi Kilisi a yɔ kɔn'n, Nyanmian a bɔka emɔ man emɔ dedi nun a hɔ yɛ nyunnun kpa. Ɔ a man emɔ sɔ yɛ nwɔn ejɔle'n kpa, esɛ emɔ sɔ yɛ nwan ejɔle'n kan kpa. ⁶ Afi, Kilisi anwɔn ejɔle'n mɔ emɔ tɔh nun a sɔ ndian kpa wɔ emɔ afian. ⁷ Ɔ man emɔ mɔ be le nwɔnnde mele mɔ yɛ Mɔn Zozi Kilisi 'ba yɛ yɛ nwɔn kele'n, emɔ mmian man Nyanmian acedɛ fɛi anwɔn. ⁸ Nyanmian 'man emɔ jinlan bɛ ja nun kpunndiin dede ɔ kɔ ju yɛ ayuelɛ. Yɛ die anɔn cian mɔ Zozi Kilisi kɔ a'n, sɔanlan fɛi nnyan man emɔ anwɔn ejɔle ete ɔ ngan man. ⁹ Nyanmian die, ɔ nnaka man sɔanlan. Yɛ yɛ ɔ'a fele emɔ ke emɔ nun yɛ Wa Zozi Kilisi m'ɔ tɔ yɛ Mɔn'n yɔ kɔn ɔ.

Asɔnun nun anun mmubue'n

¹⁰ Anianman-mɔ, mɔn 'sele emɔ mɔn bɔtɔ bɛ ke yɛ Mɔn Zozi Kilisi dunman nun, emɔ mɔn bɛ afian sɛ, nan nɔn be bubu bɛ nwɔn nun. Emɔ mɔn bɛ ajɔnlɔn yɔ kɔn. Emɔ mɔn bɛ nwan sɛ bɛ nwɔn kpa bɔkɔ. ¹¹ Afi, anianman-mɔ, balasua'n mɔ be fele yɛ Kolowe nun anwɔn menian a a yɛ mɔn anzɔti ke akpɔlɔwa a tɔ emɔ afian. ¹² Akpɔlɔwa sɔ'n y'ɔ le ke sɔanlan bie jasɔ a, yɛ nwan: "N wɔ Pɔlɔ afan", bie kusɔ nwan: "N wɔ Apolɔsɔ afan", bie kusɔ nwan: "N wɔ *Sefasi afan", bie kusɔ nwan: "N wɔ Kilisi afan." ¹³ Hei! Yɛ ti, emɔ jɔnlɔn ke kulo sɔanlan nun Kilisi sɛ ɔ? Asu mɔn, Pɔlɔ, mɔn yɛ n wuli kɔlɔwa nun asu wɔ emɔ dunman nun ɔ? Asu Pɔlɔ dunman nun yɛ be sɔnɔnlɔn emɔ ɔ? Cɛcɛ! ¹⁴ Nan mɔn 'da Nyanmian asi ke m'an nɔnɔn man emɔ anun bie fɛi ke bian'n mɔ be fele yɛ Kilisipusi'n ɔ nun Gayiyusi ala. ¹⁵ Ɔ man sɔanlan fɛi ngɔala ɔ nze man ke be sɔnɔnlɔn yɛ wɔ mɔn dunman nun. ¹⁶ Esɛ n zɔnɔnlɔn bian'n mɔ be fele yɛ Sitefanasi'n nun yɛ sasɔ'n-mɔ. Be yɛ bɛ a, mɔn nne nni man ke n zɔnɔnlɔn sɔanlan ngacile biekun ɔ. ¹⁷ Afi Kilisi a nɔnɔn man mɔn ke m mɔla n zɔnɔn sɔanlan. Nan ɔ sɔanlɔn mɔn ke m mɔla m mɔ yɛ Ejɔlekpa'n n gɛle menian'n-mɔ. Ejɔlekpa sɔ'n mɔ mɔn bɔ'n, nɔn kulo sɔanlan dasannin ngele ejɔle ɔ. Ɔ sanlɔn ke sɛ kulo sɔanlan dasannin ngele ejɔle yɛ mɔn bɔ a, anun Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kɔlɔwa nun asu'n tɔ mgban.

Kilisi kɔlɔwa nun anwɔn ejɔle'n

18 Ehi, Kilisi ewue'n m'ò wuli kolòwa nún asò nún anwòn ejòlè'n, ò tì kvasianzemon ejòlè man menian mò be le minlin'n. Nan yé mò y'a nyan yé tì'n, ejòlè sò'n tì Nyanmian tunmin. 19 Afi b'a hele wò Ehele Ejòlè nún anun ke Nyanmian nwan:

Min 'ba man ngelefòe'n-mò kaci senvòe.

Min 'ba seci bé mò be le ajònlín nún ajònlín'n.

20 Nan ò tì sva a, anun bengelefòe'n halí nin? Zufu'n-mò mò be si *mala'n anaan Geleki'n-mò mò be si jujò'n, bé bengelefòe'n halí nin? Nyanmian a hele ke eyuadi ehi anun ngele'n tì kvasianzemon! 21 Eyuadi'n nòn yí ngele m'ò si'n, ò'a nnwun man ke Nyanmian si ngele ò. Ehika ati, Kilisi ewue'n m'ò wuli kolòwa nún asò anwòn ejòlè'n mò ye kan'n, eyuadi'n bu yí kvasianzemon. Nan kusu Nyanmian nanndi ejòlè sò nún asò, ò de bé mò be de be di'n ngban. 22 Zufu'n-mò kulo ke be nwun asinbenwòn ninngé bé nyinsò nán b'a le b'a li. Geleki'n-mò kusu kulo ke be fa bé muonun bé tì anun ngele'n dede be nwun Nyanmian. 23 Nan yé dié, Zozi Kilisi mò b'a búbò yí kolòwa nún asò nún anwòn ejòlè yê ye kan ò. Ejòlè sò'n jují Zufu'n-mò. Bé mò be tì man Zufu nún anyunnun an, ejòlè sò'n tì kvasianzemon. 24 Nan bé mò Nyanmian a fele bé yí nwòn'n, Zufu ò, m'ò tì man Zufu ò, bé kwalaa be nwun yí ke Nyanmian tunmin'n wò Kilisi anun, ese Nyanmian ngele'n wò Kilisi anun. 25 Afi, menian'n-mò bu ke Nyanmian a se. Nan kusu yí ese mò ò'a se'n, ò si ngele ò tala menian'n-mò ngele mò bé nwan be si yí sònman'n. Menian'n-mò nwan Nyanmian tì efan. Nan kusu, yí efan m'ò tì'n, ò le anwònsele ò tala menian'n-mò anwònsele mò bé nwan be le yí sònman'n.

26 Anianman-mò, emò muonun tú bé nyin be nían bé afian ke emò mò Nyanmian a fele be yí nwòn'n, ngelefòe a nzòn man nún, tunminfòe a nzòn man nún, dihyé kusu a nzòn man nún. 27 Nan Nyanmian dié, like mò eyuadi'n bu yí kvasianzemon'n y'ò fa ò gua ngelefòe'n-mò anyunnun asì ò. Ese like mò menian'n bu yí betèe'n y'ò fa gua m'ò yò si nún anyunnun asì ò. 28 Ese like mò menian'n-mò mmu man yí bie'n, m'ò tì mgban mgban bé nyunnun'n yê Nyanmian fa ò seci mò be bu yí ke ò tì kpa sònman nún ò. 29 Nyanmian yò yí sò nán kulo svanlan fíí a ndu man yí nwòn ò'a ngele man yí. 30 Ò sanlín ke Nyanmian adawòlòman yê emò nòn Zozi Kilisi a yò kòn. Nyanmian adawòlòman, Zozi Kilisi a hele yé ngele. Ò'a man y'a yò sese, ò'a man yé nwòn a tì ese ò'a man y'a nyan yé tì. 31 Ò'a man Ehele Ejòlè nún a kpín sò. Yí nwan:

Svanlan mò yí nwan ò le tu yí nwòn'n,

anun ò tú yí nwòn wò like mò yé Min a yò nún anwòn.

2

Ejòlekpa'n mɔ Pɔlv bɔ'n

¹ Ehi, anianman-mɔ, mɛlɛ mɔ m malɪ ɛmɔ anwɔn ɛlɔ m mɔli Nyanmian nɔvialɛ nun Ejòlekpa'n n geleli ɛmɔ'n, m'an ngolo man mɪn nɔan nun anaan m'an ngele ɛmɔ kɛ mɪn sɪ ngele. ² Afi anɪn ɔ wɔ mɪn kunnun kɛ sɛ mɪn ba ɛmɔ anwɔn ɛlɔ a, Zozi Kilisi m'ɔ wuli kɔlɔwa nɪn asɔ nɪn angɔnmɪn ala anwɔn ejɔle yê mɪn 'kan ɔ. ³ Ehika ati, mɛlɛ mɔ m malɪ ɛmɔ anwɔn ɛlɔ'n, n nolɪ mɪn nwɔn nun, ɛsɛ anɪn mɪn sulo, mɪn nwɔn wɔsɔ mɪn kpa. ⁴ Ejòle mɔ n ganlɪn ɔ nɔn Nyanmian ninngɛ'n mɔ n gekeleli ɛmɔ'n, m'an ngolo man mɪn nɔan nun m'an gele man ɛmɔ kɛ mɪn sɪ ngele. Nan tunmin sɔ, Nyanmian Wawɛ'n muonun a man ɛmɔ a nwun yɪ kɛ ejɔle sɔ'n tɪ ananhɔle. ⁵ Ɔ man ɛmɔ dedi'n mɔ ɛmɔ le yɪ'n, ɔ fi man kulo sɔanlan ngele'n m'ɔ sɪ nɪn anwɔn. Nan ɛmɔ dedi'n mɔ ɛmɔ le yɪ'n fi Nyanmian tunmin nɪn anwɔn.

Nyanmian ngele'n

⁶ Nan kɔsɔ ngele ejɔle kɔn yê mɪn 'ba han mɪn kele menian mɔ bé dedi nɪn a tin wɔ Nyanmian ninngɛ'n-mɔ anɪn ɔ. Ngele ejɔle sɔ'n, ɔ fi man mân ehi anɪn, ɛsɛ ɔ fi man bé mɔ bɛ sie mân ehi mɔ bé tunmin'n 'ba yue nɪn ɛlɔ. ⁷ Nan ngele ejɔle sɔ'n, ɔ tɪ Nyanmian nɔvialɛ nun ngele ejɔle. Ɔ'a fa ɔ'a fia menian'n-mɔ. Asannan nán Nyanmian a sesie mân'n, ɔ yɔli ajɔnlɪn kɛ ɔ 'man yɛ tanlan yɪ anɪnminnyanmɔn nɪn anɪn bie. Ehika ati, ɔ'a yɪ nɔvialɛ nun ngele ejɔle sɔ'n ɔ'a hele yé. ⁸ Mân ehi anɪn menian mɔ bɛ le tunmin'n fɪ́ a nnwun man ngele sɔ'n. Sɛ ɔ tɪ kɛ bɛ nwunlin yɪ a, ahan b'a mmɔbɔ man yé Mɪn m'ɔ le anɪnminnyanmɔn'n kɔlɔwa nɪn asɔ. ⁹ Ehele Ejòle'n lɛ kele kɛ Nyanmian nwan:

*Like mɔ sɔanlan fɪ́ anyɪn bɔli man yɪ lé,
mɔ sɔanlan fɪ́ tɪli man yɪ nwɔn ejɔle lé,
mɔ ɛsɛ sɔanlan fɪ́ jɔnlɪnlɪn man yɪ nwɔn lé'n,
like sɔ'n yê Nyanmian fa man menian
mɔ bɛ kulo yɪ nɪn ɔ.*

¹⁰ Yé diɛ, Nyanmian nanndɪ Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɪn asɔ ɔ'a yɪ nɔvialɛ nun like sɔ'n ɔ'a hele yé. Ɔ sanlɪn kɛ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n diɛ, ɔ kɔala ɔ nwun ninngɛ'n-mɔ kɔalaa yuein. Nyanmian muonun nyɪhyɛ ninngɛ'n-mɔ m'ɔ fia kpa'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n nwun yɪ. ¹¹ Kulo sɔanlan afan kɔsɔ, cɛle kɛ sɔanlan sunsunmin'n m'ɔ wɔ yɪ nɪn'n yê ɔ sɪ yɪ bɔ ejɔle'n kɔalaa ɔ. Kɛ ɔ tɪ yɪ nɪn ala anɪn, Nyanmian Wawɛ'n kɔsɔ y'ɔ sɪ Nyanmian abɔ ejɔle'n kɔalaa ɔ. ¹² Yé diɛ nán eyuadi ehi anɪn wawɛ'n yê ɔ wɔ yé nɪn ɔ. Nan Nyanmian Wawɛ'n y'ɔ wɔ yé nɪn ɔ. Ɔ man yɛ kɔala kɛ yɛ nwun ninngɛ'n-mɔ kɔalaa mɔ Nyanmian a fa a man yé'n. ¹³ Ehika ati, sɛ yɛ lɛ kan ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn ejɔle yɛ kele menian'n-mɔ a, yɛ nva man kulo sɔanlan ngele yɛ ngan man bé nwɔn ejɔle.

Nan Nyanmian Wawε'n ngele dεε'n yê ye fa ye kan ninngε sɔ'n-mɔ anwɔn εjɔle ɔ. Ɔ man se ye le kan εjɔle ye kele bé mɔ be le Wawε nun an, wawε nun ninngε'n-mɔ anwɔn εjɔle yê ye kan ɔ. ¹⁴Sɔanlan m'ɔ le man Nyanmian Wawε'n, ɔ ngɔala ɔ mmu man Nyanmian Wawε sɔ nun εjɔle nun ananhɔle. Yí nyunnun an, εjɔle sɔ'n ti kuasianzemɔn, ɔ ngɔala ɔ ndi man yí bu. Ɔ sanlɔn ke wawε nun yê be bua ndεε ɔ. ¹⁵Sɔanlan mɔ Nyanmian Wawε'n wɔ yí nun'n, ɔ kɔala ke ɔ bua ninngε kɔalaa ndεε. Nan kusɔ yí muonun dεε, sɔanlan fíi ngɔala man yí ndεε bua. ¹⁶Ɛhele εjɔle'n le kele ke Nyanmian nwan:

Nwan yê ɔ si yé Mɔn ati anun ajɔnlɔn ɔ?

Nwan yê ɔ kɔala ke ɔ tu yí fɔ ɔ?

Nan yé dεε, Kilisi ajɔnlɔn'n yê ye le yí ɔ.

3

Nyanmian junman'n mɔ yí ngɔa'n-mɔ di'n

¹Ɔ man mɔn dεε, anianman-mɔ, m'an ngɔala man εjɔle kan kele εmɔ ke menian mɔ Nyanmian Wawε'n wɔ bé nun ɔ. N jɔjɔli n geleli εmɔ ke be jɔjɔ be kele mân εhi anun menian'n-mɔ'n ke be jɔjɔ be kele mmatɔnman mɔ b'a fa bé nɔwɔn b'a man Kilisi'n. ²Nán alie m'ɔ yɔ nɔnnɔε yê n valɔ m manlɔn εmɔ ɔ. Nan nyafɔsue yê n valɔ manlɔn εmɔ ɔ. Ɔ sanlɔn ke εmɔ ngɔala man alie di. Ɛne nɔn εne bɔbɔ muonun, εmɔ ngɔala man alie di. ³Ɔ sanlɔn ke εmɔ te bɔ bé bala'n ke mân εhi anun menian'n-mɔ bɔ yí'n. Sunmin cɔan'n mɔ εmɔ kulo bé kunnun, ɔ nɔn butule elie m'ɔ wɔ εmɔ afian'n, ɔ kele ke εmɔ kacili man. εmɔ abalabɔ'n ti ke mân εhi anun menian nga'n-mɔ dεε'n. ⁴εmɔ anun kɔn bie jasɔ a, yí nwan: “Mɔn sɔanlan dεε'n y'ɔ le Pɔlɔ.” Kɔn bieku nwan: “Mɔn sɔanlan dεε'n y'ɔ le Apolɔsɔ.” Nán kulo sɔanlan nyɔle y'ɔ le εhi ɔ?

⁵Nan Apolɔsɔ y'ɔ le nwan? Pɔlɔ y'ɔ le nwan? Nyanmian ngɔa ala yê ye ti ɔ. Ɔ nanndi yé sɔ ɔ'a man εmɔ a nyan dedi. Yé nunhan kɔn biala a yɔ like'n mɔ yé Mɔn manlɔn yí ke ɔ y'ɔ'n.

⁶M'an lua baka baa'n, Apolɔsɔ kusɔ a gugua sɔ nzue, nan Nyanmian y'ɔ man ɔ'a fifi ɔ. ⁷Ɔ man sɔanlan'n m'ɔ kɔ lua'n ɔ nɔn nunhan'n m'ɔ kɔ gugua sɔ nzue'n, bé bie ti man like fíi, nan Nyanmian m'ɔ man ɔ fifi'n y'ɔ le dunman ɔ. ⁸Sɔanlan'n mɔ ɔ'a lua'n ɔ nɔn mɔ ɔ'a gugua sɔ nzue'n, bé munnyuan be se. Nyanmian 'ba nɔan sɔanlan kɔn junman dεε'n m'ɔ kɔ li nun anwɔn ɔ ce yí like. ⁹Ɔ sanlɔn ke, yé menian nnyuan'n, ye ti amanngɔan wɔ Nyanmian junman nun anun. Nan εmɔ dεε, Nyanmian ebo'n y'ɔ le εmɔ. Ɛse εmɔ ti sua mɔ Nyanmian a si

¹⁰Ɔ nanndi Wawε nun junman'n mɔ Nyanmian a fa a man mɔn ke n ní nun asɔ, m'an wula sua sɔ nun abɔ. M'an li junman sɔ'n ngele sɔ ke bé mɔ be le si sua'n bé kpain'n yɔ yí'n. Sian dεε,

sɔanlan fɔfɔle le fɔla sɔ. Nan nunhan kɔn biala m'ɔ le fɔla sua nɔn asɔ'n, ɔ nɔian yɔ nyɔn. ¹¹ Ɔ sanlɔn ke Zozi Kilisi yê b'a fa b'a wula sua sɔ nɔn abɔ ɔ. Sɔanlan fɔi kɔn ngɔala man ke ɔ fa like fɔfɔle wula yɔ bɔ. ¹² Menian mmie-mɔ 'ba fa esika emanlan, anaan jete, anaan nyɔbɔve mɔ be mian yɔ nwɔn kpa be fa be fɔla sua nɔn asɔ. Mmie-mɔ kɔsɔ 'ba fa mmaka anaan ndile, anaan nyâ be fɔla sua nɔn asɔ. ¹³ Cian mɔ Nyanmian 'bua menian'n-mɔ ndee'n, be 'nwun sɔanlan kɔn biala junman die m'ɔ lili'n. Ɔ sanlɔn ke, be 'ba fa sɔn be sa sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili'n be nian. ¹⁴ Sɔanlan mɔ sɔn nɔn a nnyala man yɔ like die m'ɔ kɔ fa kɔ fɔla sua nɔn asɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ 'nyan nun like kpa. ¹⁵ Nan sɔanlan mɔ sɔn'n kɔ yala yɔ like die m'ɔ kɔ fa kɔ fɔla sua nɔn asɔ'n, sɔanlan sɔ'n, ɔ nnyan man nun like. Ɔ 'nyan yɔ ti lili, nan kɔsɔ, ɔ ti ke sɔanlan mɔ ɔ'a tɔ sɔn nun ɔ'a fite ɔ.

¹⁶ Emɔ muonun si yɔ fɔɔn ke Nyanmian asɔnɔn sua'n y'ɔ le emɔ, Nyanmian Wawɛ'n wɔ emɔ anun. ¹⁷ Ehika ati, se sɔanlan kɔn bubu Nyanmian asɔnɔn sua nɔn an, sɔanlan sɔ'n, Nyanmian kɔsɔ 'bubu yɔ nun bɔkɔɔ. Ɔ sanlɔn ke Nyanmian sua'n ti nwannzan-nwannzan. Sua sɔ'n kɔsɔ y'ɔ le emɔ.

¹⁸ Sɔanlan fɔi n'ɔ laka laka yɔ nwɔn. Se sɔanlan kɔn bu yɔ nwɔn ke ɔ si mân ehɔ anun ngele nɔn an, anun ɔ káci kvasɔafɔve, nán ɔ'a nwun ngele. ¹⁹ Ɔ sanlɔn ke mân ehɔ anun ngele'n ti kvasianzemɔn wɔ Nyanmian anyunnun. Ɔ man Ehele Ejɔle'n le kele ke Nyanmian nwan: *Ngelɛfɔve'n-mɔ ngele mɔ be kɔ bɔ nɔn anun yê Nyanmian fa ci bé ɔ.* ²⁰ Eɛe yɔ nwan: *Yé Mɔn si ke ngelɛfɔve'n-mɔ ajɔnɔn'n ti nvin.* ²¹ Ehika ati, bie fɔi n'ɔ fa sɔanlan ɔ tu yɔ nwan nun. Ɔ sanlɔn ke ninnge kwalaa ti emɔ die. ²² Pɔlɔ ɔ, Apɔlɔsɔ ɔ, *Sefasɔ ɔ, mân nɔn ɔ, ngɔan ɔ, ewue ɔ, mele'n mɔ ye wɔ nun ɔ, ɔ nɔn m'ɔ le ba nɔn ɔ, yɔ kwalaa ti emɔ die. ²³ Nan emɔ die, emɔ ti Kilisi die yê Kilisi ti Nyanmian die.

4

Kilisi mmɔfɔve'n-mɔ

¹ Ehika ati, mɔn kulo ke emɔ nwun yé ke ye ti Kilisi ngɔa, ye ti menian mɔ Nyanmian a fa yɔ nɔvialie nun ananhɔle ejɔle'n ɔ'a wula yé sa nun ke ye hán yɔ nwɔn ejɔle ye héle emɔ. ² Like kwalaa m'ɔ cian man sɔanlan mɔ be kɔ fa junman be kɔ wula yɔ sa nun'n y'ɔ le ke ɔ mán be nwún yɔ ti anun ke ɔ ti ananhɔlefɔve. ³ Mɔn die, se emɔ bua mɔn ndee ɔ, anaan menian'n-mɔ bua mɔn ndee ɔ, ehɔ fɔi nɔvialɔ man mɔn nwɔn. Eɛe bɔbɔ, mɔn muonun mɔn mmua man mɔn nwɔn ndee ⁴ Ɔ ti ananhɔle, mɔn ti'n nze man mɔn ke m'an yɔ ete. Nan kɔsɔ nán ehɔ y'ɔ kele ke n di sɛsɛfɔve ɔ. Ɔ sanlɔn ke yé Mɔn y'ɔ bua mɔn ndee ɔ. ⁵ Ehika ati, se cian'n m'ɔ 'fa bua ndee'n juli man angɔnmian an, nán be bua sɔanlan fɔi ndee. Emɔ nwónndɛ maan yé Mɔn bála kwalaa. Ninnge

m'ò fɛfia awosin nɔn anun'n, ɔ 'ba tu yí kwalaa fite jawe nun. Menian'n-mò nɔvialɛ nun ejòlɛ m'ò wò bé ahònlɔn nun'n, yé Mɔn 'ba man bɛ nwun yí. Cɔan sò'n yê Nyanmian 'ba yí sɔanlan kɔn biala ayɛ wò yí junman'n m'ò lili nɔn anwɔn ɔ.

⁶ Anianman-mò, m'an fa ehi kwalaa mò m'an han'n m'an tɔ Apòlòsɔ nɔn mɔn muonun yé nwɔn m'an hele emò like. Anyɔndala'n mò bé nwan: “N'ɛ kan tala mò b'a hele nɔn asò'n”, mɔn kulo kɛ yé nwɔn nɔvandɔhɔn nɔn anun, emò suan bɛ ti yí bɔ. Emò anun bie le man atɔn ɔ njinlan man sɔanlan kɔn afan ɔ ndu man yí nwɔn ɔ ngele man kɔn. ⁷ Ɔ sanlɔn kɛ wó mò ɛ bu wó nwɔn kɛ ɛ ti kpa tala wó manngɔn'n-mò'n, wó muonun ɛ ti wó diɛ sɛ? Nzu yê ɛ le yí mò nán Nyanmian y'ò manlɔn wó ɔ? Nyanmian yê ɔ'a fa ninngɛ kwalaa ɔ'a man wó ɔ, nan nzukɛ ati yê ɛ fa tu wó nwɔn kɛ nán Nyanmian yê ɔ falɔ manlɔn wó ɔ?

⁸ Kɔkaala diɛ, emò asa a han ninngɛ'n kwalaaɔn. Emò a nyan bé nwɔn a yue. Emò a kaci mmelemgbɔn b'a san yé nwɔn. Mɔn kulo kɛ emò kaci mmelemgbɔn sakpa, nán yé kɔsɔ yɛ nɔn emò a li belemgbɔn sò'n. ⁹ Afi, mɔn nwun yí kɛ yé mò yɛ ti Zozi Kilisi mmòfòɛ'n, Nyanmian a fa yé a sie menian'n-mò kwalaa anzin. Yɛ ti kɛ menian mò bagua nun yê bɛ kun bé ɔ. Ɔ sanlɔn kɛ bɛ yí yé bɛ kele mân bɔndɔn'n, bɛ yí yé bɛ kele nyanmiansɔ mmòfòɛ'n-mò ɔ nɔn menian'n-mò kɔsɔ. ¹⁰ Kilisi dunman nun, menian'n-mò bu yé kɛ sɛnɔɔ. Nan emò diɛ, emò nɔn Kilisi b'a yò kɔn emò a nwun ngele. Yɛ le man anwɔnsele, nan emò diɛ, emò le anwɔnsele. Menian'n-mò mmu man yé like fíí, nan emò diɛ, bɛ lile emò anwunno. ¹¹ Bɔci ehi, ehɔɛ nɔn nzuhɔɛ lɛ kun yé, yɛ nnyan man taladi yɛ nwula man. Menian'n-mò le bɔ yé. Yɛ nnyan man lika yɛ ndanlan man, yɛ nanndɔ nun. ¹² Yé muonun yɛ fa yé nwɔn yɛ ti, nán y'a nyan yé nɔan nun alɛ y'a li. Bɛ 'kpɛ yé nzɔba a, anɔn yɛ le yeyila bé sɔ. Bɛ 'kele yé ahòlɔwa a, anɔn yɛ le tila yé ahònlɔn. ¹³ Menian'n-mò 'sɛci yé dunman an, yɛ ndɛ man bé sɔ. Bɔci nɔn bɔci, menian'n-mò bu yé kɛ eyuadi nɔn anun ewula. Bɛ bu yé kɛ fòfòɛ sɔ ewula.

¹⁴ Nán kɛ mɔn kele ejòlɛ sò'n-mò mɔn gua emò anyunnun asɔ ɔ. Nan mɔn kulo kɛ mɔn tu emò fòò kɛ mɔn mma mò mɔn kulo bé kpa ɔ. ¹⁵ Ɔ sanlɔn kɛ, sɛ bòbò menian akpɔ bulu tɔnngɛ emò wò Kilisi atɔn nɔn asò a, emò asi'n y'ò le mɔn. Mɔn yê m mólɔ Kilisi anwɔn Ejòlekpa'n n geleli emò ɔ. ¹⁶ Ehika ati, mɔn kan mɔn kele emò kɛ emò nían mɔn ɛnanndiɛ diɛ nɔn asò, bɛ nánndɔ. ¹⁷ Ɔ man m'an sɔan Timote emò anwɔn elò. Ɔ ti mɔn wa mò mɔn kulo yí kpa ɛsɛ ɔ nanndɔ yé Mɔn atɔn nɔn asò ananhòle nun. Ɔ 'ba hele emò kɛ mɔn kpɔn mɔn nanndɔ Kilisi atɔn nɔn asò'n. Atɔn sò nɔn anwɔn ejòlɛ yê mɔn kele yí lika kwalaaɔn Asònɔn'n-mò anun ɔ.

¹⁸ Emò mmie-mò le tu bé nɔan nun, bɛ jɔnlɔn kɛ m mma man emò anwɔn elò. ¹⁹ Nan sɛ yé Mɔn bɔa a, mɔn 'ba a emò anwɔn elò ɛlɛ nsan ehi anun. Sɛ mɔn ju elò a, yé mɔn 'ba nwun atubɛnwɔn

mma sɔ'n-mɔ ɔ. Nán bé nvan nun etue nin ala yê mun 'fa mun nwun bé ɔ. Nan se bé tunmin'n mɔ be le yí'n fi Nyanmian elɔ a, mun 'ba nwun yí. ²⁰ Ɔ sanlɔn ke, Nyanmian Belemgbin Mân'n ti man bé nvan nun etue ejɔle, nan ɔ ti tunmin ejɔle. ²¹ Benin yê emɔ kulo ɔ? Asu emɔ kulo ke n vá mgbele m mála n vɔn emɔ, anaan m mála n jíci emɔ alva ɔ?

5

Asɔnin nun anun abalabɔ ete'n

¹ Be kannvu ke emɔ mmalasua ejɔle non mmelenzua ejɔle m'ɔ la emɔ anwɔn'n, bé bɔbɔ muonun mɔ be nzi man Nyanmian'n, be ngɔ yɔ man yí sɔ. M'an ti ke emɔ anun kɔn non yí sɔ ayi'n da. ² Esuan kpa m'ɔ di ke emɔ sun be fvan sɔanlan sva fi Asɔnin nun anun'n, kannvu emɔ die emɔ anwɔn yê be tu ɔ. ³ Mɔn die, anwɔnnaan nun an, n nnɔn man emɔ afian elɔ, kusɔ wawe nun an, mun non emɔ yê ye wɔ elɔ. Yé Mɔn Zozi dunman nun, sɔanlan'n mɔ ɔ'a li ejɔle ete sɔ'n, m'an bua yí ndee dada angɔnmɔn ke n wɔ emɔ afian. ⁴ Se emɔ yia a, n wɔ emɔ afian wawe nun. Yé Mɔn Zozi tunmin'n 'ba jinlan emɔ anzin. ⁵ Emɔ wúla sɔanlan sɔ nin awɔba *Satan asa nun maan nyian hún yí nán cɔan mɔ yé Mɔn Zozi kɔ sa kɔ a'n, anɔn sɔanlan sɔ nin ekala'n nyan ngvan.

⁶ Emɔ anvan nun etue'n ti man kpa. Emɔ nzi man ke fali ayile kaan sva mɔ be kɔ fa be kɔ wula fali'n maan ɔ tu ɔ? ⁷ Emɔ yí ete sɔ'n fi emɔ afian maan emɔ anwɔn tí kpa bɔkɔɔ. Se emɔ yɔ yí sɔ a, emɔ 'ba kaci fali fufɔle mɔ ayile nnɔn man nun ɔ. Emɔ a kaci ke fali fufɔle dada angɔnmɔn bɔbɔ. Ɔ sanlɔn ke yé *Pakɔ feti die nin a bɔ yí bu. Afɔ Kilisi m'ɔ ti ke yé Pakɔ bua baa'n, b'a hun yí b'a yi yé ti tee. ⁸ Ehika ati, se ye 'di yé feti nin an, nán be man fali ayile daba tanlan yé kpaɔn nin anun. Nán man ati anun ete non basa basa fali ayile'n tanlan emɔ asitanlan nin anun. Nan emɔ kpɔnnde anwɔntie non ananhɔle kpaɔn die'n mɔ fali ayile nnɔn man nun'n.

⁹ Ehi, mɔn kalata'n mɔ n geleli emɔ nin anun, n ganlɔn ke menian mɔ be tɔn ajaa'n, emɔ non bé nán be san nun. ¹⁰ M'an nze man emɔ ke nán be juɔ bé mɔ be nzi man Nyanmian mɔ be gua mân nin anun be tɔn ajaa, be ti anyɔnbɔlɔ, be wua anaan be sɔ amvan nin elɔ. Se yí sɔ a, anɔn emɔ fi mân nin anun be tú! ¹¹ Nan mun kele ke nán man emɔ non sɔanlan mɔ yí nwan ɔ ti Kilisi die, kusɔ ɔ tɔn ajaa, ɔ ti anyɔnbɔlɔ, ɔ sɔ amvan, ɔ ti ngɔnndɔnmgbɔ, ɔ ti kɔnɔnmɔnzan anaan awofɔe'n, sɔanlan sva, nán man emɔ non yí san nun. Nán man emɔ non yí be wula bé sa talie kɔn anun bɔbɔ.

¹² Bé mɔ be ti man Kilisi die'n, se be 'bua bé ndee e, se be mmua man bé ndee e, nán mɔn ejɔle ɔ. Nyanmian muonun yê ɔ 'bua bé ndee ɔ. ¹³ Nan menian mɔ emɔ non bé wɔ eku kɔn anun'n, asu

ye ngwala man ke ye bua bé ndee o? B'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke Nyanmian nwan: *Emo fwan abolefe'n fi emo afian.*

6

Bé nwon esanman'n

¹ Ehi, se emo anun kon non yi nianman bie nyan ejole a, o yo se m'o yaci Nyanmian menian'n-mo ebele o fa ejole'n ko ahinlunnvie maan be di yi bé mo be nzi man Nyanmian nun aja su o? ² Emo nzi man ke cian bie dede Nyanmian menian'n-mo ye be 'bua mân nun anun menian'n-mo kwalaa ndee o? Nán se cian bie dede Nyanmian menian'n-mo ye be 'bua mân nun anun menian'n-mo kwalaa ndee a, anin ejole nganngan sua ye emo ngwala man yi di o? ³ Emo nzi man ke cian bie dede, ye ye 'bua nyanmiansu mmofve'n-mo ndee o? Nán se ye ye 'bua bé ndee a, anin mân ehi anun ejole ye emo ngwala man yi di o? ⁴ Nan emo die, se ejole to emo afian an, menian mo Asonun'n mmu man bé like nun aja su ye emo sanman bé nwon o. ⁵ Min kan maan nyian to emo anyinsu. Yi ti, ngelefoe baa konmgba nnun man Asonun nun anun mo se ejole to a, o kwalaa ke o sesie anianman'n-mo afian o? ⁶ Se ejole to anianman nnyuan afian an, anin kanngu menian mo be nzi man Nyanmian nun aja su ye be fa ejole'n be ko o?

⁷ Esanman'n mo emo sanman bé nwon be jinlan bagua nun be yi ndee'n, dada angonmun, o kele ke o'a nyo man ye. Nzuke ati ye emo nyaci man menian'n-mo maan be nzisi man emo o? Nzuke ati ye emo nyaci man menian'n-mo maan be nni man emo ndunlunmun o? ⁸ Kanngu emo muonun ye emo sisi bé nianman'n-mo be di bé ndunlunmun o.

⁹ Emo muonun si yi fón ke menian mo be yo ete'n, be nnyan man asitanlan wo Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elo bie. Nán be laka laka bé nwon. Menian mo be yo satilife nyolie, bé mo be so amvan, bé mo be tun ajaa, bé mo be kpunde bé nwon, ¹⁰ bé mo be wua, bé mo be ti anyinbulu, bé mo be ti konnmunzan, bé mo be ti ngonndunmgbo anaan be ngan man ananhole, menian so'n-mo ngo nnyan man asitanlan wo Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elo bie. ¹¹ Daba, ke anin emo anun mmie-mo ti yi nun anin. Nan Nyanmian a ti emo anwon fi ete nun anun, o'a fa emo o'a yo yi die, o'a man emo a yo sese wo yi nyunnun ye Min Zozi Kilisi nun ye Nyanmian Wawe'n dunman nun.

Be fá bé svanlan baka'n be wúla ye Min anunminnyanwon

¹² Emo anun mmie-mo nwan: "Min kwalaa min yo like biala mo min kulo o." O ti ananhole, nan kusu yi kwalaa ti man kpa mman man emo. Min kwalaa min se ke: "Min kwalaa min yo like biala mo min kulo o", nan kusu min ngwala man ke min

yaci mín nwɔn maan like biala fa mín yɔ yí kanga. ¹³ Emɔ nwan: “Alie ati yê be bɔli kɔe ɔ, yê kɔe kɔsɔ ati yê be bɔli alie ɔ.” Ɔ ti ananhɔle, nan kɔsɔ Nyanmian 'ba seɔi ninngɛ nnyuan sɔ'n-mɔ. Nan sɔanlan baka'n die, nán satɔlɔfɔe eyɔle ati yê be bɔli ɔ. Ɔ ti yé Min die, yê yé Min kɔsɔ ti sɔanlan baka'n die. ¹⁴ Nyanmian m'ɔ man yé Min fi ewue nun a tinngɛ'n, ɔ 'ba fa yí tunmin'n ɔ man yé kɔsɔ yɛ fi ewue nun yɛ tinngɛ. ¹⁵ Emɔ si ke emɔ anwɔnnaan'n ti Kilisi anwɔnnaan kpa bɔkɔɔ. Asɔ ɔ ti kpa ke n vá Kilisi anwɔnnaan'n sin mɔn nɔn balasua m'ɔ si tutu'n yɛ hán yɛ bó nun ɔ? Cɛɛ! ¹⁶ Anaan, asɔ emɔ nzɪ man ke belenzua kɔn m'ɔ kɔ fa yí nwɔn kɔ bɔ balasua m'ɔ si tutu'n, anɔn ɔ nɔn yí b'a kaci anwɔnnaan kɔn ɔ? Ɔ sanlɔn ke, Ehele Ejɔle'n nwan: *Bé menian nnyuan'n, be 'ba kaci sɔanlan munmuan kɔn.* ¹⁷ Nan sɔanlan m'ɔ kɔ fa yí nwɔn kɔ bɔ yé Min'n, ɔ nɔn yí be kaci sɔanlan munmuan kɔn wɔ wawe nun.

¹⁸ Ehika ati, emɔ nwánndi satɔlɔfɔe eyɔle'n. Ete biala mɔ sɔanlan kɔ yɔ'n, ɔ ngan man yí nwɔnnaan'n. Nan sɔanlan m'ɔ ti satɔlɔfɔe'n, ɔ yɔ ete ɔ kan yí muonun yí nwɔnnaan'n. ¹⁹ Asɔ emɔ nzɪ man ke emɔ sɔanlan baka'n ti Wawe Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian a fa a man emɔ'n sua ɔ? Wawe sɔ'n wɔ emɔ anun. Emɔ muonun nzie man bé nwɔn kón. ²⁰ Nyanmian a tua emɔ ati kale ɔ'a to emɔ. Ehika ati, emɔ fá bé sɔanlan baka'n be wúla Nyanmian anunminnyanmɔn.

7

Ajaa nun anwɔn ejɔle'n

¹ Afi sian die, kosuan'n mɔ emɔ heleli mín kalata be bisali mín'n, ɛ 'nwun yí mmua'n. Ɔ ti kpa man belenzua kɔn ke n'ɔ ja bala. ² Nan kɔsɔ satɔlɔfɔe eyɔle'n mɔ ɔ'a tolo'n dunman nun, ɔ ti kpa ke belenzua kɔn biala já yí yí yê balasua kɔn biala kɔsɔ já yí hun. ³ Ɔ di ke belenzua'n di yí yí anwɔn ejɔle, balasua'n kɔsɔ di ke ɔ di yí hun anwɔn ejɔle. ⁴ Balasua'n le man tunmin yí muonun yí sɔanlan baka nun asɔ. Yí sɔanlan baka'n ti yí hun die. Belenzua'n kɔsɔ le man tunmin yí muonun yí sɔanlan baka nun asɔ. Yí sɔanlan baka'n ti yí yí die. ⁵ Nán be tua bé nwɔn nna. Emɔ kɔala ke bé nɔan se bé nwɔn be fa temɔn be yɔ asɔnɔn. Se temɔn sɔ'n sin an, anɔn atɔn wɔ nun ke yí daba'n. Se ɔ'a nyɔ man sɔ a, emɔ ngɔ hɔala man nun sɔ kón. *Satan kɔala ke ɔ laka emɔ maan emɔ tɔ yí ngaa nun anun. ⁶ Mɔ mɔn kan mɔn kele emɔ'n, ɔ ti afotu nan nán mala ɔ. ⁷ Mɔn kulo ke ahan menian'n-mɔ kɔalaa kaci ke mín. Nan kɔsɔ ɔ le sɔanlan kɔn aɔɛdie die mɔ Nyanmian a fa a man yí ɔ, ehɪ die le yí ngɔnmɔn, ehɪ die le yí ngɔnmɔn.

⁸ Ejɔle mɔ mɔn kan mɔn kele mmianzin, mmalasin nɔn kunlannɔve'n-mɔ'n y'ɔ le ke ɔ ti kpa man emɔ ke emɔ tánlan ke n di yí'n. ⁹ Nan se emɔ nian nán be ngɔala man nun sɔ a, anɔn

εμοῦ já bala anaan bian. Ὁ sanlun κε σε εμοῦ ja bala anaan bian an, ὁ τι kpa tala κε εμοῦ κῶ λι βέ εβυε'n.

¹⁰ Afi bé mῶ be ti abufye'n kusv, nán mín yê mun kan ὁ, nan yé Mún muonun yê ὁ le kan ὁ. ¹¹ Balasua m'ῶ ja bian'n, n'ῶ yila yí hun. Σε ὁ yila a, n'ῶ ja bian kún. Σε ὁ kulo a, ὁ nun yí hun be sésie bé afian be já. Belenzua'n kusv n'ῶ yila yí yí.

¹² Bé bu nga'n-mῶ (Mín muonun yê mun kan ὁ, nán yé Mún yê ὁ le kan ὁ.) Σε Asónun nun anun belenzua kún ja yí yí mῶ yí yí'n ngῶ man asónun'n, se ye sῶ'n kulo κε ὁ nun yí tanlan nun an, belenzua'n n'ῶ yila yí. ¹³ Yí sῶ kῶnmgba nun ala, se Asónun nun anun balasua kún ja bian mῶ yí hun'n ngῶ man asónun'n, se huan sῶ'n kulo κε ὁ nun yí yí be tanlan nun an, ὁ tíe, n'ῶ yila yí. ¹⁴ Afi balasua'n m'ῶ κῶ asónun'n dunman nun, yí hun mantan Nyanmian kῶkῶ. Belenzua'n kusv m'ῶ κῶ asónun'n dunman nun, yí yí mantan Nyanmian kῶkῶ. Σε ὁ τι man sῶ a, εμοῦ amma'n-mῶ τι κε menian mῶ be nzi man Nyanmian kusv anin bé nwῶn a ti.

¹⁵ Σε kusv nunhan'n m'ῶ ngῶ man asónun'n, se belenzua nun o, se balasua nun o, mῶ yí nwan ὁ 'yila'n, be yáci yí maan ὁ yíla. Ebele nun anun, anin belenzua'n anaan balasua'n m'ῶ κῶ asónun nun a nyan alaje. Ὁ sanlun κε Nyanmian a fele yé κε ye tánlan anzónunjo nun. ¹⁶ Wó balasua'n mῶ a fa wó nwῶn a man Kilisi'n, asv ε kῶala ε nwun yí fῶún κε ε 'man wó hun fa yí nwῶn man Nyanmian? Anaan wó belenzua'n mῶ a fa wó nwῶn a man Kilisi'n, asv ε kῶala ε nwun yí fῶún κε ε 'man wó yí fa yí nwῶn man Nyanmian?

¹⁷ Ehi, se ye yí ajaa nun anwῶn ejῶle di'e'n nun an, ὁ di κε sῶanlan kún biala nanndi atin'n mῶ Nyanmian a hele yí nun asv. Κε anin ὁ kpín τι yí mῶ Nyanmian a fele yí'n, ὁ fá yí sῶ. Anin ejῶle mῶ mun kan mun kele εμοῦ nun anin. Ejῶle sῶ'n mῶ m'an han'n, ὁ τι mala man Asónun'n-mῶ kῶalaatin. ¹⁸ Wó mῶ Nyanmian 'fele wó a, anin b'a kpe wó mmian nun'n, man wó like tánlan ebele. Wó kusv mῶ Nyanmian 'fele wó a, anin be kpehi man wó mmian nun'n, man wó like tánlan ebele. ¹⁹ Σε b'a kpe wó mmian nun o, se be kpehi man wó mmian nun o, nán ehi yê ὁ cian ὁ. Like m'ῶ cian'n y'ῶ le Nyanmian mala nun asv elie'n. ²⁰ Κε anin sῶanlan kún kpín τι yí mῶ Nyanmian a fele yí'n, ὁ fá yí sῶ. ²¹ Ε τι kanga yê Nyanmian a fele wó ὁ? N'ε di yí nwῶn yale. Σε ε kῶala κε ε sῶn ebele ε nyan fanwῶndi a, anin sῶn ebele. ²² Ὁ sanlun κε kanga mῶ yé Mún κῶ fele yí'n, anin yé Mún a man ὁ'a nyan fanwῶndi. Sῶanlan kusv m'ῶ di yí τι anwῶn mῶ yé Mún κῶ fele yí'n, anin ὁ'a kaci yé Mún kanga. ²³ Nyanmian a tua εμοῦ ati kale ὁ'a to εμοῦ. Ehika ati, nán be kaci menian'n-mῶ nganga. ²⁴ Anianman-mῶ, ὁ τι ananhῶle, κε sῶanlan kún biala kpín τι yí mῶ Nyanmian a fele yí'n, ὁ fá yí sῶ ὁ nun Nyanmian be tánlun.

Mmiannzin non mmalasin non kunlannvø'n-mə anwøn ejòle diè'n

²⁵ M'ò tɔ de mmiannzin non mmalasin'n-mə anwøn ejòle diè'n, yé Mìn a ngan man nun ejòle ɔ'a ngele man mín. M'ò wə mín muonun mín ajɔnlɪn nun'n yê mùn kan nɪn ɔ. ɔ se ke emə de ejòle ɔ'n be di. ɔ sanlɪn ke, yé Mìn a nwun mín nwøn anwunnvøe ɔ'a man m'an kaci ananhələfɔe. ²⁶ Emian ngacile dɔvɔn mə ye wə nun'n dunman nun, mùn de mùn di ke ɔ ti kpa ke sɔvanlan kɔn biala há ke ɔ ti yí'n. ²⁷ M'ò ja bala'n, n'ò yila yí. M'ò nja man bala'n, n'ò kpɔnndɛ bala. ²⁸ Nan se wó belenzua'n wó nwan ε 'ja bala a, anɪn a nyɔ man ete. Se talua'n kɔsv nwan ɔ 'ja bian an, anɪn ɔ'a nyɔ man ete. Nan kɔsv bé mə be le ja bé nwøn'n, be 'ba nwun bé nyɪnsɔ cɪan daa. Mìn ngulo man ke emə nwun bé nyɪnsɔ.

²⁹ Anianman-mə, ejòle'n mə mùn kan mùn kele emə'n y'ò le ke mele'n ti tika. Yí ti kukaala diè, bé mə be ja bala'n, be tánlan ke be nja man bala. ³⁰ Bé mə bé lɔa a b'ò'n, be yó ke bé lɔa bɔlɪ man. Bé mə be le di fè'n, be yó ke be le nni man fe. Bé mə be to ninngè'n, be yó ke be le man like fíí. ³¹ Bé mə be le m̃an ehɪ anun ninngè'n, be yó ke be le man like fíí. ɔ sanlɪn ke m̃an ehɪ mə ye wə nun'n, ɔ 'sɪn.

³² Mìn ngulo man ke nzusue tɔ emə anwøn fíí sɔa. Sɔvanlan m'ò nja man bala'n, yé Mìn ninngè'n-mə anwøn akpɔnndan ala yê ɔ bu ɔ. Like m'ò yɔ a, ɔ kɔ sɔ yé Mìn anyɪn'n, yê ɔ yɔ ɔ. ³³ Nan belenzua m'ò ja bala'n, m̃an nɪn anun ninngè'n-mə anwøn yê ɔ jɔnlɪn ɔ. Like m'ò yɔ a yí yɪ di fè'n yê ɔ yɔ ɔ. ³⁴ Ejòle'n yɔ sua a, anɪn belenzua nɪn anyɪn wə ninngè nnyuan anwøn. Balasua anaan talua kɔsv m'ò nja man bian'n, yé Mìn ninngè'n-mə anwøn akpɔnndan ala yê ɔ bu ɔ. Se like yê ɔ le yɔ ɔ, se ejòle yê ɔ le susu ɔ, ɔ fa yí sɔvanlan baka'n kwalaa wula yé Mìn asa nun. Nan balasua m'ò ja bian'n, yí diè m̃an nɪn anun ninngè'n-mə anwøn y'ò jɔnlɪn ɔ. Like m'ò yɔ a yí hun di fè'n yê ɔ yɔ ɔ. ³⁵ Ehɪ mə mùn kan'n, mùn kan mùn man emə. Nan nán ke mùn kan sɔ mùn tɔvɔndɔn emə aja nun ɔ. Mìn kulo ke emə bu be m̃an'n ke ɔ fata ke be bu yí'n, nán emə a fa bé nwøn b'a b'ò yé Mìn kpa b'òkɔ b'a li yí junman'n.

³⁶ Se kɔsv sɔvanlan kɔn nɪan nán ɔ ti anyunnunguasɛ man yí wa balasua'n ke ɔ le bu aja sɔ, se ɔ ti cɪnnjɪn ke ɔ já bian an, anɪn ɔ fá yí aja. Se ɔ yɔ yí sɔ a, anɪn ɔ'a nyɔ man ete. ³⁷ Nan se belenzua kɔsv kɔn si yí hue ke ɔ nja man bala, mə nán ke b'a mian yí ke ɔ já bala'n, se ɔ nɪan yí kunnun nán ɔ'a nja man bala ɔ kɔ huala tanlan an, ɔ ti like kpa. ³⁸ ɔ man se sɔvanlan kɔn ja bala a, ɔ ti like kpa. Nan nunhan kɔsv mə ɔ'a nja man bala'n, ɔ ti like kpa.

³⁹ Balasua m'ò kɔ ja bian'n, ɔ non yí hun be wə nun dede yí hun wu. Se ɔ wu a, ɔ le atɪn ɔ kwalaa ke ɔ ja belenzua m'ò kulo ɔ.

Nan kusv, o le man atin ke o ja belenzua m'ò falı man yı nwøn manlın man Kilisi o. ⁴⁰ Nan se o'a nja man bian kún an, o 'di yı nwøn fe tala ke o kò ja bian'n. Ejòle'n mò m'an han'n, min de min di ke mín kusv n ne Nyanmian Wawe'n yê m'an han o.

8

Amvan sv naan nin anwøn ejòle'n

¹ M'ò ti amvan sv naan nin anwøn ejòle die'n, ye kvalaa ye si nun ejòle ke emò le kpın kele'n. Nan like esie sò'n, o man be tu bé nwøn. Like kusv m'ò man be kpasi'n y'ò le ehulo'n. ² Svanlan m'ò bu yı nwøn ke o si like'n, anın o nzi o ngua man yı bu kpa ke o fata ke o sí yı'n. ³ (M'ò cian'n y'ò le Nyanmian ehulo'n.) Svanlan m'ò kulo Nyanmian'n yê Nyanmian kusv si yı o.

⁴ M'ò ti amvan sv naan elie nin anwøn ejòle die'n, ye si ke amvan'n ti man yı ti anwøn like fíı mân nin anun. Mò ye si'n y'ò le ke Nyanmian ti baa kònmgba cein. ⁵ Se bòbò menian mmie-mò de di ke anwunno elò nòn asi ewa, ninngede dòn wò ebele mò be sv bé, ese b'a fa bé b'a kaci bé min an, ⁶ yé die mò ye si'n y'ò le ke Nyanmian ti baa kònmgba cein. O ti sie mò o'a bò ninngede'n-mò kvalaatin o. Yı dunman nun yê ye wò mân nin anun o. Minlian kusv baa kònmgba cein'n y'ò le Zozi Kilisi. Yı dunman nun yê ninngede'n-mò kvalaa wò mân nin anun o, ese yı dunman nun yê ye le ngvan o.

⁷ Nan kusv menian dòn nzi man ananhòle sò'n. Amvan ejòle nin a fòtò mmie-mò dede se kikaala be di naan sò nin an, o yò be ke be le di amvan sv naan. Kemò bé ti tinlin man'n, se be le di alie sò nin an, anın o yò be ke b'a tò ete nun. ⁸ Nán alie y'ò man ye enanndie'n sò Nyanmian anyın o. Se ye di o, se y'a nni man o, ye nnyan man nun like fíı.

⁹ Nan kusv, emò nían bé nwøn kpa. Fanwòndi'n mò Nyanmian a man emò'n, be nánndi yı nwøn kpa nán bé mò be dedi'n tinlin man nin a ndò man ete nun. ¹⁰ Afi, wó mò e si ejòle'n, se svanlan mò yı dedi'n tinlin man'n nwun wó amvan sua elò ke e le didi a, yı kusv yı ajunlin'n 'man yı anwònsele ke o hó lí amvan sv like. ¹¹ Anın like'n mò wó nwan e si'n dunman nun, wó nianman'n mò yı ti yê Kilisi a wu mò yı dedi'n tinlin man'n, e le man o minlin. ¹² Se emò yò sò maan emò anianman'n-mò tò ete nin anun an, anın Kilisi muonun yê emò le yò yı ete o. O sanlin ke, emò man be yò like mò bé ajunlin'n man bé ke o ti man kpa. ¹³ Ehika ati, alie mò min di a mín nianman'n kò tò ete nun'n, alie sò'n, min 'tua, m mman man mín nianman'n ndò man ete nun.

9

O fata ke Pòlv nyan yı junman nin anun like

¹ N ne fanwɔndi. N dɪ Zozi Kilisi bɔfɔɛ. M'an nwun yɛ Mɪn Zozi muonun mɪn nyɪnsɔ. Junman'n mɔ n nili manlɪn yɛ Mɪn'n, yɪ mma m'ɔ suli'n y'ɔ le ɛmɔ. ² Sɛ bɔbɔ mmie-mɔ mmu man mɪn kɛ n dɪ Kilisi bɔfɔɛ a, ɛmɔ dɪɛ, ɛmɔ bu mɪn kɛ n dɪ Kilisi bɔfɔɛ. ɔ sanlɪn kɛ junman'n mɔ n nili m'ɔ man ɛmɔ nun yɛ Mɪn Zozi b'a yɔ kɔn'n, ɛmɔ tɪ nzɔlɛ m'ɔ keke kɛ n dɪ Kilisi bɔfɔɛ.

³ Sɛ menian kan kɛ n dɪ man Kilisi bɔfɔɛ a, ɛjɔlɛ mɔ mɪn bua bɛ'n y'ɔ le kɛ ⁴ mɪn junman'n mɔ mɪn dɪ'n, asɔ ɔ nvata man kɛ mɪn nyan nun alɛ mɪn di mɪn nɔn nzue ɔ? ⁵ Asɔ n nne man atɪn kɛ mɪn ja asɔnɪn nɪn anun balasua kɛ mmɔfɔɛ'n-mɔ, kɛ *Sefasi nɔn yɛ Mɪn anianman'n-mɔ yɔ yɪ nɪn ɔ? ⁶ Asɔ ɔ tɪ kpa kɛ mɪn nɔn Baanabasɪ yɛ munnyuan ala yɛ yɛ lɪ junman yɛ gɪa yɛ nɔan alɛ ɔ?

⁷ Nzalafɔ benin yɛ yɪ muonun ɔ gua yɪ nɔan alɛ ɔ? Nwan sɔanlan dɪɛ yɛ ɔ yɔ ebo m'ɔ nni man yɪ ebo nɪn asɔ alɛ ɔ? Sɔanlan benin yɛ ɔ sie ayɛmɔa m'ɔ le man atɪn ɔ nyuihyuin man bɛ nyafɔsue'n bie a nɔn man ɔ? ⁸ Nvanduhɔn ɛhɪ-mɔ mɔ m'an fa m'an tɔ yɪ nwɔn'n, asɔ nán kɛ kulo menian'n-mɔ yɔ yɪ nɪn an? Nán ɛjɔlɛ kɔnmgbɔ sɔ'n kɔsɔ yɛ Moyizɪ mala'n kan ɔ? ⁹ Afɪ b'a hele wɔ *Moyizɪ mala nɪn anun kɛ: *Sɛ ɛnale'n le tetia *bele nɪn asɔ ɔ kpɔnmgbɔ a, n'ɛ cɪcɪ yɪ nɔan'n.* Asɔ nnalɛ'n-mɔ anwɔn cian Nyanmɪan ɔ? ¹⁰ Nán yɛ lɪlɪ yɛ dunman nun ati yɛ ɔ man ɔ'a han sɔ ɔ? Yuo, yɛ dunman nun ati yɛ ɔ man b'a hele ɛjɔlɛ sɔ nɪn ɔ. ɔ di kɛ sɔanlan'n m'ɔ le futu asɛ'n maan bɛ dua'n, ɔ nɔn sɔanlan'n m'ɔ le kpɔnmgbɔ bele'n, bɛ nyan anyɪndasue kɛ junman'n mɔ bɛ le dɪ'n, bɛ 'nyan nun like. ¹¹ Sɛ y'a han Nyanmɪan Anɔan ɛjɔlɛ'n nán ɔ su mma a, ɛmɔ jɔnlɪn kɛ mɔ yɛ le kpɔnnde yɪ ɛmɔ elɔ'n sɔnlɪn sɔnman ɔ? ¹² Sɛ mmie-mɔ le atɪn bɛ didi ɛmɔ anwɔn an, asɔ yɛ le man atɪn yɛ ndala man bɛ ɔ? Nan kɔsɔ y'a nɪan man yɪ sɔ. Y'a mɪan yɛ nyɪn y'a yɔ maan like fɪfɪ a mma a ndɔnndɔn man Kilisi ɛjɔlekpa nɪn aja nun.

¹³ ɛmɔ sɪ yɪ fɔɔn kɛ bɛ mɔ bɛ di Nyanmɪan awulo nɪn anun junman'n, Nyanmɪan awulo nɪn anun ninngɛ'n yɛ bɛ fa bɛ nɪan bɛ nwɔn ɔ. Bɛ mɔ yɛ bɛ yɪ tɛɛ'n kɔsɔ, tɛɛ ɛyɪɛ mɔcia nɪn asɔ ninngɛ'n yɛ bɛ fa bɛ nɪan bɛ nwɔn ɔ. ¹⁴ Kɛ ɔ tɪ yɪ nɪn ala anɪn. ɔ sanlɪn kɛ yɛ Mɪn a man atɪn kɛ menian mɔ bɛ bɔ ɛjɔlekpa'n, ɛjɔlekpa sɔ nɪn anwɔn yɛ ɔ di kɛ bɛ didi ɔ.

¹⁵ Nan mɪn dɪɛ, ninngɛ sɔ'n m'ɔ fata kɛ mɪn nyan yɪ'n, m'an nne man bie fɪfɪ. Nán kɛ mɪn keke ɛmɔ kalata ɛhɪ mɪn bisa maan ɛmɔ yɪ man mɪn ɔ. Sɛ mɪn 'wu bɔbɔ a, ɔ tɪ kpa. ɔ man sɔanlɪn fɪfɪ ngɔala ndu man mɪn ti keke sɔ'n. ¹⁶ ɛjɔlekpa'n mɔ mɪn bɔ'n, ɔ tɪ man like mɔ mɪn fa mɪn tu mɪn nɔan nun ɔ. Nan ɔ tɪ like mɔ b'a fa b'a tinndɪn mɪn ɔ. Sɛ m'an mmɔ ɛjɔlekpa'n m'an ngele man menian'n-mɔ a, munnzue yɛ ɔ 'kan mɪn ɔ. ¹⁷ Sɛ ɔ tɪ kɛ mɪn muonun mɪn ti anwɔn junman mɔ m'an hulo yɛ mɪn di a, ahan mɪn man bɛ tua mɪn yɪ nwɔn kalɛ. Nan ɔ tɪ junman mɔ

b'a fa b'a wula mín sa nun, se mún ngulo man bɔbɔ a, ɔ se ke n ní. ¹⁸ Anun mín ahatua'n y'ɔ le benin? Mín ahatua'n di'e'n y'ɔ le fe elie'n mɔ mún nyan yí mele mɔ mún bɔ Ejɔlekpa'n mún kele menian'n-mɔ'n. Ejɔlekpa'n mɔ mún bɔ'n, mún mgbɔnnde man ke be tua mín yí nwɔn kale.

¹⁹ N ne fanwɔndi, n ndi sɔanlan fíí kanga. Nan kɔsɔ ke ɔ kɔ yɔ nán m'an nyan menian dɔvɔn m'an man yé Mún'n, ɔ man m'an kaci menian'n-mɔ kwalaa kanga. ²⁰ Mún nni man Moyizɪ mala nún asɔ, nan kɔsɔ ke ɔ kɔ yɔ nán mín sa a han Zufɔ'n-mɔ mɔ be di mala sɔ nún asɔ m'an man yé Mún'n, ɔ man se mún nɔn bé yê ti a, mún yɔ mín nwɔn ke bé. ²¹ Bé mɔ bé kɔsɔ be nni man Moyizɪ mala nún asɔ'n, se n wɔ bé afian an, mún yɔ mín nwɔn ke bé nán mín sa a han bé, m'an man yé Mún. Nán ke bie a mín nyɔn nzɔ man Nyanmian mala nún ɔ. Cɛcɛ, nan Kilisi mala nún asɔ yé mún di ɔ. ²² Bé mɔ bé dedi'n tinlin man'n, se mún nɔn bé ti a, mún yɔ mín nwɔn ke mín kɔsɔ mín dedi'n tinlin man nán mín sa a han bé, m'an man yé Mún. Mún fa mín nwɔn mún ti mún yɔ like biala nán mín sa a han mmie-mɔ m'an man yé Mún. ²³ Ejɔlekpa nún ati yê mún yɔ ehi-mɔ kwalaa nán mín kɔsɔ m'an nyan nun nyila.

²⁴ Emɔ si yí fɔ́ɔn ke bé mɔ be su enwanndie'n, bé kwalaa be nwanndi, nan kɔsɔ bé nunhan kɔn yê ɔ nyan ɔ. Ehika ati, emɔ nwánndi kpa, nán b'a nyan nun like. ²⁵ Bé kwalaa mɔ be su enwanndie'n, mele mɔ be 'kɔpunndin kɔpunndin bé akpɔle'n-mɔ anun'n, be totua bé nwɔn ninngɛ kpa. Be yɔ yí sɔ nán b'a nyan enwanndie nún anun kele'n. Kele sɔ'n, ɔ seci. Nan yé di'e mɔ ye le yɔ'n, ye le yɔ ye nyan kele m'ɔ le man eseci'e'n. ²⁶ Ehika ati, enwanndie'n mɔ mún nwanndi'n, mín nyɔn wɔ lika kɔn. N di ke sɔanlan m'ɔ le kɔn ngondin ɔ. Mún ndɔ man mín kɔtɔle di'e nún anwɔnman nun. ²⁷ Ke ɔ kɔ yɔ nán mín mɔ m'an bɔ Ejɔlekpa'n m'an hele menian'n-mɔ'n b'a nyi man mín b'a ndɔ man'n, mún bili mín nwɔn kpa, ese mún sie mín nwɔn ye.

10

Be nían bé nwɔn kpa wɔ amɔan'n-mɔ anwɔn

¹ Anianman-mɔ, ejɔle m'ɔ tɔli yé nan-mɔ mele mɔ anun be nɔn Moyizɪ nanndi ewá nún anun elɔ'n, mún kulo ke emɔ ati kaci. Mɔ anun be nanndi ewá nún anun elɔ'n, Nyanmian manlɔn like kɔn ke bɔlé walɔ heleli bé atɔn'n, ese ɔ kpacɔli jenvie nún anun maan be nanndi bé ja nún be kpeli yí. ² Mɔ be wɔ bɔlé nún anun ɔ nɔn mɔ be 'kpe jenvie'n, be sɔnɔnlɔn bé kwalaaatin ɔ man be nɔn Moyizɪ yɔli kɔn. ³ Ali'e kɔnmgba'n m'ɔ fi Nyanmian asa nún'n yê bé kwalaa be lili ɔ. ⁴ Nzue kɔnmgba'n m'ɔ fi Nyanmian elɔ'n yê bé kwalaa be nɔnlɔn ɔ. Nzue sɔ'n fi Nyanmian ebɔta'n m'ɔ si bé sɔ nún anun. Ebɔta sɔ'n y'ɔ le Kilisi. ⁵ Nan kɔsɔ Nyanmian

akunnun a njo man bé kwalaa bé nwɔn. Ɔ man be wuli ewa nun anun. ⁶ Ninngɛ sɔ'n-mɔ, ɔ ti ke nzɔle yê be le yi yí be kele yé, nán yé kɔsɔ y'a nnyan man ajɔnlɔn ete ke bé. ⁷ Ɔ nvata man ke emɔ sɔ amvan ke bé nun mmie-mɔ sɔli amvan'n. B'a hele wɔ Eहेले Eजले nun anun ke: *Menian'n-mɔ kɔ tanlan asɔ be kɔ li like be kɔ nɔn sɔ nzan. Ese be kɔ jasɔ be kɔ si yi nwɔn abile.* ⁸ Nán be man ye yɔ satɔlifɔe ke bé nun mmie-mɔ yɔli yí mɔ menian akpu abulaa nɔn nsan wuli cɔan kɔnmgba'n. ⁹ Nán be man ye sɔ yé Mɔn ye nɔan ke bé nun mmie-mɔ yɔli yí mɔ owo-mɔ kɔkalɔ bé maan be wuli'n. ¹⁰ Nán be juɔ bé konvin abɔ, ke bé nun mmie-mɔ yɔli yí mɔ nyanmiansɔ bɔfɔe'n m'ɔ kun sɔanlan'n hunlin bé'n.

¹¹ Munnzue sɔ'n m'ɔ hanlin bé'n, ɔ ti fɔɔ yê be le fa be tu eɦɔnlɔn-mɔ ɔ. B'a hele ninngɛ sɔ'n be le fa be kannzɔ yé, ɔ sanlin ke mele'n mɔ ye wɔ nun ewa'n, mán nun ayuelɛ a ju. ¹² Eɦɔka ati, sɔanlan m'ɔ de di ke ɔ jin yí ja nun'n, ɔ nɔan yí nwɔn kpa nán ɔ'a ndɔ man. ¹³ Sɔnɔan fíi nnɔn man ebele mman man emɔ m'ɔ bɔ emɔ sɔ ɔ. Ɔ sanlin ke Nyanmian ti ananhɔleɔe. Ɔ ngwala man ke ɔ yaci maan sɔnɔan'n bɔ emɔ anwɔnsele nun asɔ ɔ. Se sɔnɔan'n tɔ emɔ a, Nyanmian 'sesie maan emɔ kwalaa yí nyunnun jinlan be di yí sɔ kunnunmun.

¹⁴ Eɦɔka ati, anianman ehulo mma, emɔ nwánndi amvan esɔ'n. ¹⁵ Emɔ ti menian mɔ be sɔ ngele, eजले eɦɔ mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, emɔ muonun títi nɔan. ¹⁶ Yé Mɔn nzan'n mɔ ye 'nɔn an ye da Nyanmian asɔ nán y'a nɔn'n, ɔ kele ke ye nɔn Kilisi yé moja nun a yɔ kɔn. Kpaɔn'n mɔ ye bubu nun ye di'n, ɔ kele ke ye nɔn Kilisi yé sɔanlan baka nun a yɔ kɔn. ¹⁷ Kpaɔn'n ti baa kɔnmgba cein. Kannze ye sɔnlɔn bɔbɔ a, yé kwalaa ye ti anwɔnnaan kɔn. Ɔ sanlin ke kpaɔn kɔn sɔ'n ti yé kwalaa yé die.

¹⁸ Emɔ nɔan ke daba anɔn Izalaye amma'n-mɔ yɔ yí'n. Bé mɔ be kɔ li naan'n mɔ be kɔ fa be kɔ yi tee Nyanmian mɔcɔia nun asɔ be kɔ man yí'n, anɔn be nɔn yí a yɔ kɔn. ¹⁹ Se mɔn kan sɔ a, asɔ mɔn nwan amvan'n anaan amvan sɔ naan'n ti like ɔ? ²⁰ Cece! Nan mɔn nwan bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n, nán Nyanmian ye be yi bé tee'n be man yí ɔ, nan be yi be man wawe ete'n-mɔ. Nan mɔn die mɔn ngulo man ke emɔ nɔn wawe ete'n-mɔ yɔ kɔn. ²¹ Emɔ ngwala man ke be nɔn yé Mɔn kangɔ nun anun nán ese emɔ a nɔn wawe ete'n-mɔ kɔsɔ kangɔ die nun anun. Emɔ ngwala man ke be tanlan yé Mɔn tɔbɔli nun anwɔn be didi nán ese emɔ a tanlan wawe ete'n-mɔ kɔsɔ die nun anwɔn b'a didi. ²² Anaan emɔ kulo ke be wula yé Mɔn akpue ɔ? Asɔ emɔ juɔnlɔn ke ye le anwɔnsele ye tala yí ɔ?

Be kpɔ́nndɛ eɦɔnlɔn-mɔ ati anwɔn nvasɔe

²³ Emɔ kan ke: “Ye kwalaa ye yɔ like biala mɔ ye kulo ɔ.” Ɔ ti ananhɔle, nan kɔsɔ yí kwalaa ti man kpa mman man emɔ. Ɔ ti ananhɔle ke emɔ kwalaa ke be yɔ like biala mɔ emɔ kulo ɔ, nan

kusu yí kwalaa mmoka man emo maan emo dedi'n ngo man yí nyunnun. ²⁴ Swanlan fíi n'ò kpònnde yí ti anwòn nvasue, nan ò kpònnde ehinlun-mò die.

²⁵ Like mò be di, mò emò kò to yí gua nun'n, nán be sulo yí nzin be bisa bisa yí nwòn kosuan nán emò lí. ²⁶ Ì sanlín ke Ehele Ejòlè'n le kan ke: *Asiè'n n'vò sv ninngè'n kwalaa tin ti yé Mìn die.*

²⁷ Se swanlan m'ò nzi man Nyanmian'n fele emò alie nán emò tie a, like biala mò be kò fa be kò man emò'n, emò lí, nán be sulo yí nzin be bisa bisa yí nwòn kosuan. ²⁸ Nan se swanlan bie kan kele emò ke: "Nan ehi ti amòan sv naan," yí die anin nán be di, ò fi ejòlè'n mò swanlan sò nún a han a hele emò'n. Ì sanlín ke ò'a kacì emò. ²⁹ Nán wó ajònlún die nún anwòn ejòlè yê mún kan yí ewa ò, nan ehinlún ajònlún die nún anwòn ejòlè yê mún kan ò. Nan afi ò yò se mò like mò mún kwalaa ke mún yò'n, swanlan mgbán kwalaa ò kan yí nwòn ejòlè ò? ³⁰ Se mún da Nyanmian asì nán m'an li like a, anin ò yò se mò mún nyan yí nwòn amannie ò?

³¹ Ehika ati, se emò 'di alie o, se emò 'n'vò nzue o, yí kwalaa mò emò 'yò'n, emò yó be wúla Nyanmian anunminnyanmò.

³² Like mò emò yò a, ò kwalaa ke ò man Zufò o, m'ò ti man Zufò o, anaan Nyanmian asònun'n tò asi'n, like sò'n, nán be yò. ³³ Emò yó ke mún. Like biala mò mún yò a bé kwalaa be di yí nwòn fe'n yê mún yò ò. Nán m'ò ti kpa man mún'n yê mún yò ò, nan m'ò ti kpa man ehinlun-mò'n yê mún yò nán b'a nyan ngòan ò.

11

¹ Emò sósuan mún ke mún sosuan Kilisi'n.

² Mún yí emò ayé. Ì sanlín ke like biala anun, emò kacì mún cian daa, ese ninngè kusu mò n geleli emò'n, emò nánndi sv kpa.

Ì se ke mmalasua'n-mò cici bé ti sv

mele mò be 'yò asònun'n

³ Nan kusu mún kulo ke emò ti ejòlè ehi abò kpa ke Kilisi y'ò sie belenzua biala ò. Belenzua'n kusu y'ò sie yí yí ò. Yê Nyanmian y'ò sie Kilisi ò. ⁴ Belenzua kún mò ò 'yò asònun, anaan Nyanmian kò fa ejòlè kò wula yí n'vòan ke ò hán héle menian m'ò kò cici yí ti sv'n, anin belenzua sò nún anyin a nzò man Kilisi. ⁵ Nan balasua kún kusu mò ò 'yò asònun, anaan Nyanmian kò fa ejòlè kò wula yí n'vòan ke ò hán héle menian mò ò'a njici man yí ti nún asò'n, anin balasua sò nún anyin nzò man yí hun. Anin ò ti ke balasua mò b'a kpa yí ti ò. ⁶ Balasua kusu m'ò ngulo man ke ò cici yí ti sv'n, anin ò títi. Nan kusu ò ti anyunnguasié man balasua kún ke ò kpá anaan ò títi yí ti'n. Yí sò ati, ò cici sv. ⁷ Ì nze nvata man ke belenzua cici yí ti sv ò. Ì sanlín ke Nyanmian nianlún yí nwòn sv y'ò bòli yí ò, ò ti Nyanmian anunminnyanmò. Nan balasua'n die, ò ti belenzua nún anunminnyanmò. ⁸ Afi

belenzua anvın bowe yê Nyanmian falı bılı balasua o, nan nán balasua'n die'n yê Nyanmian falı bılı belenzua o. ⁹ Nyanmian bılı balasua manlın belenzua nán o'a mmə man belenzua o'a mman man balasua. ¹⁰ Ehika ati, nyanmiansu mməfue'n-mə dunman nun, balasua'n cıci yı ti su o héle ke o bebele yı nwon ası man yı hun.

¹¹ Nan kusv, yé mân'n mə ye nun yé Mın ye le bu'n, belenzua'n nni man yı ti anwon yê balasua'n kusv nni man yı ti anwon. ¹² Afi se babə belenzua nin anvın bowe yê Nyanmian falı bılı balasua nin an, balasua'n kusv yê o wv belenzua nin o. Ehi kwalaa fi Nyanmian elə. ¹³ Emə muonun be nıan balasua m'ə le yə asənun mə o'a njici man yı ti sv'n, asv o ti kpa? ¹⁴ Mân'n muonun mə ye wə nun'n kele yé ke, o ti anyunnunguasie man belenzua kən ke o síe yı ti'n maan o nyín ndundun ke balasua. ¹⁵ Nan se balasua sie yı ti nin an, o ti anunminnyanmən man yı. O sanlın ke Nyanmian falı enyuan ndundun sə'n manlın balasua ke o fá hála yı ti. ¹⁶ Ejəle'n mə m'an han'n, svanlan mə yı nwan o 'su ejəle ehi anwon akpəbwa'n, mın kan yı tika mın kele yı ke yé muonun o, Nyanmian asənun'n-mə anun o, ke ye yə yı nin anın.

Yé Mın alie nin anwon ejəle'n

¹⁷ M'ə ti yé Mın alie nin elie nin anwon ejəle die'n, mın nyı man emə aye. O sanlın ke mele mə emə kə yia'n, like mə emə yə'n ti man kpa fii. ¹⁸ M'an ti ke mele mə emə asənun mma'n-mə kə yia'n, emə anvan nze man bé nwon, emə bubu bé nwon nun. Mın nne man ejəle sə'n mın nni man kpa. ¹⁹ Nan se emə bubu bé nwon nun an, anın be nwun menian kusv mə be sv Zozi Kilisi ananhəle nun sakpa'n. ²⁰ Mele mə emə kə yia'n, nán yé Mın alie nin elie ati yê emə yia o. ²¹ O sanlın ke se emə yia təbılı nin anwon an, svanlan kən kpılı di yı muonun yı alie die m'ə tvnlın'n, nan be nje man be nni man. O man mmie-mə didi dede bé kv yi kpa. Mmie-mə nun nzan dede be bv, kusv anın ehəe le kun mmie-mə. ²² Emə le man awulo mə be di like nun be nun nzan o? Anaan emə mmu man Nyanmian Asənun'n like o? Emə kulo ke anyunnunguasie kan bé mə be wə nun mə be le man like fii nin o? Nzu ejəle die yé emə kulo ke n gán n géle emə o? Asv o fata ke mın yi emə aye o? Cəce! Mın ngwala man ke mın yi emə aye!

²³ Ehi, like mə yé Mın heleli mın'n yê mın kusv m'an hele emə o. Like sə'n yə le ke kəngəe'n, asannan nán b'a yı yé Mın Zozi b'a man'n, o falı kpaun. ²⁴ M'ə lalı Nyanmian ası yuel'n, o kə bubu nun. Yı nwan: “Ehi ti mın nwonnaan, mın fa mın man emə. Emə yə ehi be fá be káci mın.” ²⁵ Mə be lili kpaun'n yuel'n, o kə fa nzan kangə'n. Yı nwan: “Nzan'n m'ə wə kangə ehi anun'n yə le nyihye fəfəle'n mə Nyanmian le fa mın moja'n hyihye'n.

Mele biala mɔ emɔ 'nɔn nzan sɔ'n, emɔ nɔn be káci mín." ²⁶ Afi mele biala mɔ emɔ le di kpaɔn ehi, mɔ emɔ le nɔn nzan ehi'n, anɔn emɔ le bɔ yé Mɔn ewue'n m'ɔ wuli nɔn anwɔn kpaye dede ɔ kɔ ju mele mɔ ɔ 'sa ba'n.

²⁷ Ehika ati, se sɔanlan kɔn sɔn atɔn m'ɔ nze nvata man nɔn asɔ ɔ di yé Mɔn kpaɔn'n ɔ nɔn yí nzan nɔn an, anɔn sɔanlan sɔ nɔn a yɔ ete ɔ'a tia yé Mɔn anwɔnnaan'n nɔn yí moja'n. ²⁸ Ɔ man sɔanlan kɔn biala sɔ yí nwɔn nían kwalaa nán ɔ'a li kpaɔn sɔ'n ɔ'a nɔn nzan'n. ²⁹ Ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ le di kpaɔn sɔ'n ɔ nɔn nzan'n mɔ ɔ'a mmu man ke yé Mɔn anwɔnnaan'n nɔn yí moja'n, anɔn sɔanlan sɔ'n le bu yí muonun yí nwɔn fɔɔ. ³⁰ Ehika ati yé emɔ anɔn mmie-mɔ dɔɔn a fɔke fɔke, mmie-mɔ a bubu, mmie-mɔ kɔsɔ dɔɔn a wu nɔn ɔ. ³¹ Se ye di mɔa ye sɔ yé nwɔn ye nían kwalaa nán y'a li yé Mɔn alie nɔn an, Nyanmian mmua man yé ndee. ³² Nan se yé Mɔn bua yé ndee a, ɔ 'pinnin yé nán yé ti a nga man nɔn ke eyuadi'n die'n.

³³ Ɔ man anianman-mɔ, se emɔ yia mɔ emɔ 'ba li yé Mɔn alie'n, emɔ nwɔnnde bé nwɔn. ³⁴ Ke ɔ kɔ yɔ nán Nyanmian a mbinnin man emɔ mele mɔ emɔ kɔ yia'n, sɔanlan m'ɔ nían an, ɔ'a gɔb'n, ɔ lí like yí awulo nán ɔ'a a. Yí bu nga'n, se mɔn ba emɔ anwɔn elɔ a, n gɔ sesie.

12

Wawe Nwannzan-nwannzan nɔn acedie'n-mɔ

¹ Ehi, anianman-mɔ, m'ɔ tɔ de Wawe Nwannzan-nwannzan nɔn acedie'n-mɔ anwɔn ejɔle die'n, mɔn kulo ke emɔ ti yí bu kpa. ² Emɔ si ke daba mɔ anɔn emɔ nzi man Nyanmian'n, amɔan'n-mɔ mɔ be njojo man'n, bé yé anɔn emɔ nanndi nɔn be sɔ ɔ. ³ Ehika ati, mɔn kulo ke emɔ ti yí bu kpa ke, sɔanlan mɔ Nyanmian Wawe'n wɔ yí nun'n ngɔala ngan man ke: "Zozi a fa munnzue!" Se Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔsɔ nɔn man nɔn an, sɔanlan kɔn ngɔala ngan man ke: "Zozi ti yé Mɔn!"

⁴ Acedie'n-mɔ ti ngacile dɔɔn, nan kɔsɔ yí kwalaa fi Wawe Nwannzan-nwannzan kɔnmgba'n. ⁵ Junman'n ti ngacile dɔɔn nan kɔsɔ yé Mɔn kɔnmgba'n yé be le sɔ yí ɔ. ⁶ Junman elie'n ti ngacile dɔɔn nan kɔsɔ Nyanmian kɔnmgba'n sɔn yí kwalaa asɔ ɔ di junman yé asitanlan nɔn anɔn.

⁷ Wawe Nwannzan-nwannzan'n man sɔanlan kɔn biala acedie kɔn maan ɔ fa bɔka ehɔnlɔn-mɔ kwalaaatin. ⁸ Wawe Nwannzan-nwannzan'n fa ngele ejɔle ɔ wula sɔanlan'n bie anɔn maan ɔ kan. Wawe kɔnmgba'n kele sɔanlan'n bie like maan ɔ nwun yí yuein ɔ bɔka ehɔnlɔn-mɔ. ⁹ Wawe kɔnmgba sɔ'n man sɔanlan'n bie dedi. Ɔ man sɔanlan'n bie kɔsɔ tunmin maan nwuluwafɔe'n-mɔ anwɔn sa. ¹⁰ Ɔ man sɔanlan'n bie tunmin maan ɔ yɔ asinbenwɔn ninnge. Ɔ man bie kɔsɔ kan ejɔle mɔ Nyanmian kɔ fa kɔ wula yí nɔan ke ɔ hán'n. Ɔ man

sɔanlan'n bie kɔsɔ nwun wawɛ ɛtɛ'n nɔn Nyanmian Wawɛ nɔn angɔnmɔn. ɔ man sɔanlan'n bie kan anɛ ngacile ngacile. ɔ man bie kɔsɔ tutu anɛ ngacile ngacile sɔ'n-mɔ abɔ. ¹¹ Wawɛ kɔnmgba cein sɔ'n yê ɔ yɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa ɔ. Acɛdiɛ m'ɔ kulo kɛ ɔ fa man sɔanlan kɔn biala'n y'ɔ fa man ɔ.

Zozi Kilisi menian'n-mɔ kwalaa tɪ anwɔnnaan kɔn

¹² Ehi, ɛmɔ si kulo sɔanlan kɛ ɔ kpɔn tɪ yɪ'n. Yɪ akpɔɛ akpɔɛ'n-mɔ sɔnlɔn. Bɛ kan yɪ kwalaa bɛ bɔ nun an, anɔn ɔ yɔ anwɔnnaan kɔn. Kilisi kɔsɔ, kɛ ɔ tɪ yɪ nɔn ala anɔn. ¹³ Yê kwalaaatin, Zufɔ ɔ, m'ɔ tɪ man Zufɔ ɔ, kanga ɔ, m'ɔ tɪ man kanga ɔ, Wawɛ kɔnmgba sɔ nɔn a hohuan yê nuan, y'a kaci anwɔnnaan kɔn, b'a sɔnɔn yê, ɛsɛ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n wɔ yê kwalaa yê nun.

¹⁴ Nán akpɔɛ baa kɔnmgba y'ɔ yɔ anwɔnnaan nɔn ɔ, nan akpɔɛ dɔɔn y'ɔ yɔ anwɔnnaan nɔn ɔ. ¹⁵ Sɛ ajalɛ'n nwan: “Mín diɛ, nán asaa y'ɔ le mín, yɪ tɪ, n nɔn man anwɔnnaan nɔn anɔn bie.” Sɛ ɔ kan sɔ tɪ a, asɔ ɔ nɔn man anwɔnnaan nɔn anɔn bie ɔ? ¹⁶ Sɛ anzɔɛ'n kɔsɔ nwan: “Mín diɛ, nán anyɔan y'ɔ le mín, yɪ tɪ, n nɔn man anwɔnnaan nɔn anɔn bie.” Sɛ ɔ kan sɔ tɪ a, asɔ ɔ nɔn man anwɔnnaan nɔn anɔn bie ɔ? ¹⁷ Sɛ ɔ tɪ kɛ anwɔnnaan'n kwalaa y'ɔ le anyɔan an, ahan sɔanlan 'yɔ sɛ nán ɔ'a tɪ ejɔlɛ? Sɛ ɔ tɪ kɛ anwɔnnaan'n kwalaa y'ɔ le anzɔɛ a, ahan sɔanlan 'yɔ sɛ nán ɔ'a tɪ nvan? ¹⁸ Mɔafɔɛ, kɛ kulo sɔanlan akpɔɛ akpɔɛ'n lɪka mɔ Nyanmian kulo kɛ ɔ sie yɪ'n, ɛbɛɛ yê ɔ'a sie yɪ ɔ. ¹⁹ Afɪ sɛ ɔ tɪ kɛ yɪ kwalaa tɪ tɔlɛ baa kɔnmgba a, ahan bɛ nvele man yɪ sɔanlan. ²⁰ ɔ tɪ ananhɔlɛ kɛ kulo sɔanlan akpɔɛ akpɔɛ'n-mɔ sɔnlɔn, nan yɪ kwalaa yɔ anwɔnnaan kɔn.

²¹ Ehiika ati, anyɔan ngɔala ngan ngele man asaa kɛ: “Wɔ asaa, m mianlɔn man wɔ nwɔn!” Bɛ tɪ kɔsɔ ngɔala ngan ngele man ajalɛ kɛ: “Wɔ ajalɛ, m mianlɔn man wɔ nwɔn!” ²² Bɛ ngɔala bɛ ngan man sɔ. ɔ sanlɔn kɛ anwɔnnaan nɔn akpɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ mmu man bɛ like fɪ'ɪn, bɛ yê bɛ nwɔn cian ɔ. ²³ Yê anwɔnnaan'n lɪka mɔ yɛ mmu man yɪ like fɪ'ɪn, yɪ yê yɛ sesie yɪ kpa ɔ. Lɪka mɔ sɔanlan nwun yɪ a, ɔ tɪ anyunnunguasɛ man yê'n, yɛ kala sɔ. ²⁴ Lɪka mɔ sɔanlan nwun yɪ a, ɔ tɪ kpa'n, yɛ yaci yɛ gua sɔ. Anwɔnnaan'n lɪka sɔ'n-mɔ yɛ nwun bɛ a, yɛ mmu man bɛ like fɪ'ɪn, Nyanmian a sesie maan bɛ nwɔn cian yê kpa. ²⁵ ɔ yɔ yɪ sɔ nán mgbacɪ mgbacɛ a ndanlan man anwɔnnaan nɔn anɔn. ɔ sanlɔn kɛ anwɔnnaan nɔn anɔn akpɔɛ akpɔɛ'n-mɔ kwalaa sɔsɔ bɛ nwɔn nun. ²⁶ Sɛ anwɔnnaan nɔn anɔn akpɔɛ'n bie le nwun yalɛ a, bɛ kwalaa yê anɔn bɛ nɔn yɪ le nwun yalɛ sɔ nɔn ɔ. Yê sɛ bɛ nun kɔn bie kɔsɔ le di fɛ a, bɛ kwalaa yê anɔn bɛ le di fɛ sɔ nɔn ɔ.

²⁷ Kilisi anwɔnnaan'n y'ɔ le ɛmɔ kwalaa. ɛmɔ anɔn kɔn biala tɪ anwɔnnaan sɔ nɔn anɔn akpɔɛ kɔn. ²⁸ Ehiika ati y'ɔ man Nyanmian lili mɔa sielɪ mmɔfɔɛ'n-mɔ Asɔnɔn nɔn anɔn ɔ. M'ɔ

tian yí nnyuan'n y'ɔ le mgbɔmanfɔvɛ'n-mɔ. M'ɔ tian yí nsan'n y'ɔ le bé mɔ bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ'n. M'ɔ tɔ sɔ'n y'ɔ le bé mɔ bɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ'n, bé mɔ bɛ le tunmin maan nwuluwafɔvɛ'n-mɔ anwɔn sa'n, bé mɔ bɛ buka yalefɔvɛ'n-mɔ'n, bé mɔ bɛ nian Asɔnɔn nɔn asɔ'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ kan anɛ ngacile'n-mɔ'n. ²⁹ Asɔ bé kwalaa bɛ ti mmɔfɔvɛ ɔ? Cɛcɛ! Asɔ bé kwalaa bɛ ti mgbɔmanfɔvɛ ɔ? Cɛcɛ! Asɔ bé kwalaa bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ ɔ? Cɛcɛ! Asɔ bé kwalaa bɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ ɔ? Cɛcɛ! ³⁰ Asɔ bé kwalaa bɛ man nwuluwafɔvɛ'n-mɔ anwɔn sa ɔ? Cɛcɛ! Asɔ bé kwalaa bɛ kan anɛ ngacile ngacile ɔ? Cɛcɛ! Asɔ bé kwalaa bɛ tu anɛ sɔ'n-mɔ abɔ ɔ? Cɛcɛ! ³¹ Ehi ka ati, ɛmɔ kpɔnndɛ acɛdiɛ'n-mɔ mɔ bé nwɔn cian'n. Nan min 'ba hele ɛmɔ atin kanlanman kanlanman kpa kɔn.

13

Ehulo'n

¹ Ehi, sɛ bɔbɔ min kwalaa mɔn nɔn anɔn anɛ'n-mɔ kwalaaatin kan an, sɛ min kwalaa nyanmiansɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ diɛ'n kan an, sɛ min ngulo man sɔanlan an, anɔn n di kɛ kpakpan mɔ bɛ lɛ fa bɛ bɔ sɔ mgban. ² Man n ní Nyanmian kpɔman, man n zí ninngɛ'n kwalaaatin dede n zí Nyanmian nɔvialɛ nɔn ejɔlɛ'n kwalaaatin, man n nyán dedi dede n dútu mmɔka'n-mɔ abɔ bɔbɔ, sɛ min nwun sɔanlan nán m'an ngulo man yí a, anɔn n di man like fí. ³ Man n vá mín nwɔn ninngɛ'n kwalaa mɔ n ne yí'n n jé, ɛsɛ bɔbɔ n dónɔn mín nwɔn nán m'an fa m'an tu mín nɔan nɔn, sɛ n nne man ehulo a, n nne man sɔ nvasɔvɛ.

⁴ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ si abɔtalɛ, ɔ yɔ ati anɔn kpa ninngɛ. M'ɔ kulo sɔanlan'n, yí nyɔn mmɔlɔ man sɔanlan like, ɛsɛ ɔ ndu man yí nɔan nɔn. M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ ndu man yí nwɔn. ⁵ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ nyɔ man anyunnunguasɛ like, ɔ ti man ahyɔan. ɔ nve man sɔanlan anwɔn ɛya. M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ nva man sɔanlan anwɔn ejɔlɛ ɔ nzie man yí kunnun. ⁶ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ nni man ɛtɛ nɔn anwɔn fɛ nan ananhɔlɛ nɔn anwɔn fɛ y'ɔ di ɔ. ⁷ M'ɔ kulo sɔanlan'n, ɔ tila yí ahɔnlɔn kpa, ɔ le dedi, ɔ le anyɔndasɔvɛ, ɔ si abɔtalɛ.

⁸ Ehulo'n le man ayuelɛ. Kpɔman elie'n tɛmɔn 'ba sɔn, anɛ ngacile ngacile nɔn ehan'n tɛmɔn 'ba sɔn, ninngɛ'n-mɔ ɛsɛ'n tɛmɔn 'ba sɔn. ⁹ ɔ sanlɔn kɛ yɛ sɔ ninngɛ'n-mɔ ebue, ɛsɛ yɛ di kpɔman nɔn ebue. ¹⁰ Nan mɛlɛ mɔ like'n m'ɔ ti kɔnlɔn-ngɔnlɔn kpa'n 'ba fite'n, m'ɔ ti ebue ebue'n 'ba minlin.

¹¹ Mɔ n di batɔnman'n, anɔn min jɔjɔ kɛ batɔnman, min jɔnlɔn kɛ batɔnman, min yɔ mín ninngɛ'n-mɔ kɛ batɔnman. Nan mɔ n yɔlɔ kpain'n, n nyacili mmatɔnman ninngɛ'n. ¹² Mɔ yɛ nwun yí ɛnɛ'n, ɔ ti kɛ yɛ lɛ nian nɔannun nɔn. ɔ ti minnzanlɔn-minnzanlɔn man yé. Nan mɛlɛ'n 'ba ju, yɛ 'ba nwun yí tofee.

Ενε, ninng'e'n-mə ebue ebue yê mɪn sɪ ɔ. Nan tɛmɔn'n 'ba ju, mɪn 'ba sɪ yí kpa bəkɔɔ ke Nyanmian sɪ mɪn'n.

¹³ Sian diɛ, ninng'e nsan ehɪ-mə wɔ ebele. Ninng'e nsan sɔ'n-mə y'ɔ le dedi'n, anyɪndasɔɛ'n, ɔ nɔn ehulo'n. Nan bé nsan nɪn anun kpili kpa'n y'ɔ le ehulo'n.

14

Emə kpɔ́nnde Nyanmian Wawɛ nɪn acɛdiɛ mgbakpa'n-mə

¹ Ehika ati, emə mán sɔanlan ehulo'n hían emə cɪnnjɪn kpa. Eɛ emə bó mɔndɪnlɪn kpa be kpɔ́nnde acɛdiɛ'n-mə mɔ Nyanmian Wawɛ'n man'n. Man Nyanmian kpɔman elie acɛdiɛ diɛ'n hían emə kpa. ² Sɔanlan m'ɔ le kan anɪɛ ngacile ngacile'n, anɪn nán menian-mə y'ɔ le kan kele bé ɔ, nan ɔ le kan kele Nyanmian. Ɔ sanlɪn ke sɔanlan fíi ndɪ man anɪɛ'n m'ɔ le kan'n. Nvɪalɪɛ nɪn ejɔle yê Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n le man ɔ kan ɔ. ³ Nan sɔanlan m'ɔ le di Nyanmian kpɔman'n, ɔ kan ejɔle'n kele menian'n-mə ɔ man bé dedi'n kɔ yí nyunnun, ɔ wowula bé anwɔnsele eɛ ɔ cɪcɪ bé lɔa. ⁴ Sɔanlan m'ɔ le kan anɪɛ ngacile ngacile'n, anɪn ɔ le kan maan yí ngɔnmɪn yí dedi'n kɔ yí nyunnun. Nan sɔanlan m'ɔ le di Nyanmian kpɔman'n, ɔ kan ejɔle'n ɔ man bé kwalaa mɔ be wɔ asɔnɪn nɪn anun'n dedi'n kɔ yí nyunnun. ⁵ Mɪn diɛ, se Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n man emə kwalaa kan anɪɛ ngacile ngacile a, mɪn di yí nwɔn fɛ. Nan kɔsɔ mɔ mɪn kpɔ́nnde'n, y'ɔ le ke emə kwalaa be lí Nyanmian kpɔman. Afɪ sɔanlan m'ɔ di Nyanmian kpɔman'n, yí junman diɛ'n tɪ kpa tala sɔanlan mɔ kan anɪɛ ngacile ngacile'n diɛ'n. Nan se sɔanlan kɔn kɔala ke ɔ tutu anɪɛ ngacile ngacile sɔ'n-mə abɔ maan Asɔnɪn mma'n-mə kɔalaatin dedi'n kɔ yí nyunnun an, yí kɔsɔ ɔ tɪ kpa.

⁶ Anianman-mə, se mɪn ba emə anwɔn elɔ, nán se mɪn kan anɪɛ ngacile ngacile mɪn kele emə a, nzu nvasɔɛ diɛ yê emə 'nyan yí sɔ ɔ? Nvasɔɛ nɔnɔn man sɔ. Nan se Nyanmian yɪ like kele nán mɪn kan yí nwɔn ejɔle mɪn kele emə a, anaan mɪn kekele emə ejɔle nɪn an, anaan mɪn di Nyanmian kpɔman an, anaan mɪn kan Nyanmian anwɔn ejɔle mɪn kele emə a, emə 'nyan sɔ nvasɔɛ. ⁷ Be mán ye fá ejɔle sɔ'n ye tó ke sɔanlan m'ɔ le ku fulutu anaan ɔ le bɔ sanngo anwɔn. Se ɔ'a mmə man yí kpa a, ɔ 'yɔ se nán b'a nwun ejue'n m'ɔ le tɔ'n? ⁸ Sɔanlan m'ɔ le ku kɔnɔtɪ'n, se ɔ'a ngu man yí kpa a, nwan yê ɔ 'sesie yí nwɔn ɔ kɔ elɔɛ ɔ? ⁹ Ke ɔ tɪ yí kɔsɔ man emə nɪn ala anɪn. Anɪɛ mɔ emə le kan mɔ sɔanlan ndɪ man'n, anɪn emə le kan gua anwɔnman nɪn mgban. ¹⁰ Anɪɛ sɔnlɪn mán nɪn anun kpa, nan kɔsɔ kɔn nɔnɔn man ebele mɔ sɔanlan ndɪ man yí bɔ ɔ. ¹¹ Anɪɛ mɔ mɪn ndɪ man'n, se sɔanlan le fa kan ejɔle kele mɪn an, mɪn bu sɔanlan sɔ nɪn eyɛfɔɛ, yí kɔsɔ ɔ bu mɪn eyɛfɔɛ. ¹² Ɔ man,

kemə emə kpɔnnɔde ke be nyan Wawe Nwannzan-nwannzan nun aɔɔɛ'n-mɔ'n, anin emə kpɔnnɔde nunhan mɔ emə nyan yí dɔɔn kpa a, ɔ kɔala ke ɔ man Asɔnɔn mma'n-mɔ kɔalaatin dedi'n kɔ yí nyunnun'n.

13 Eɛhika ati, sɔvanlan m'ɔ kan anɛ ngacile ngacile'n, ɔ séle Nyanmian maan ɔ hɔala yí bɔ tú. 14 Ɔ sanlɔn ke se mɔn yɔ asɔnɔn anɛ ngacile ngacile nun an, anin mín wawe'n yê ɔ le yɔ asɔnɔn nun ɔ, mín ajɔnlɔn'n wɔ ebele mgban. 15 Se ɔ ti sɔ a, anin mín 'yɔ yí se? Mɔn 'fa mín wawe mɔn yɔ asɔnɔn, eɛe mɔn 'fa mín ajɔnlɔn'n kɔsɔ mɔn yɔ asɔnɔn. Mɔn 'fa mín wawe'n mɔn tɔ ejue, eɛe mɔn 'fa mín ajɔnlɔn'n kɔsɔ mɔn tɔ ejue. 16 Afɛ se e le da Nyanmian asɛ anɛ ngacile ngacile nun, mɔ sɔvanlan bie wɔ emə afian m'ɔ ndi man anɛ sɔ'n, se e da Nyanmian asɛ yue a, ɔ ngɔala ɔ ngan man “Amɔn”, ɔ sanlɔn ke ɔ'a ndi man ejɔle'n mɔ a han'n. 17 Se bɔbɔ asɔna'n ti like kpa a, ɔ mman man sɔvanlan sɔ'n dedi'n ngɔ man yí nyunnun. 18 Mɔn 'da Nyanmian asɛ, ɔ sanlɔn ke mɔn kan anɛ ngacile ngacile dɔɔn mɔn tala emə kɔalaatin. 19 Nan kɔsɔ se Asɔnɔn mma'n-mɔ yia nán mɔn kan ejɔle mgbɔle nnun mɔ be ti yí bɔ, ɔ bɔka bé'n, ɔ ti kpa tala ke n gɔ han ejɔle mgbɔle akpɔ bulu anɛ ngacile ngacile nun mɔ sɔvanlan fí ndi man ɔ.

20 Anianman-mɔ, nán man emə ajɔnlɔn'n yɔ ke mmatɔnman ajɔnlɔn, nan emə nyán mgbain ajɔnlɔn. Kɔsɔ ete nun anyunnun an, emə káci ke adɔman. 21 B'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke yé Mɔn nwan:

Mɔn 'nannɔ nyɔfɔe

mɔ emə ndi man bé anɛ nun asɔ,

mɔn kan ejɔle mɔn kele meninsɔnman'n.

Ehi bɔbɔ muonun, be le ngɔ tie man mín.

22 Eɛhika ati, anɛ ngacile ngacile'n mɔ be kan'n, ɔ ti nzɔle mɔ Nyanmian yí kele bé mɔ be nzɔ man yí'n, nan ɔ ti man nzɔle mman man bé mɔ be sɛ yí'n, nan Nyanmian kpɔman nun elie die'n, ɔ ti nzɔle man sɔvanlan'n m'ɔ sɛ Nyanmian'n, nan ɔ ti man nzɔle mman man m'ɔ nzɔ man Nyanmian'n. 23 Ye fá yí ke asɔnɔn mma'n-mɔ kɔalaa a yia be le kan anɛ ngacile ngacile. Se menian mɔ be nzɔ man asɔnɔn nun anun ejɔle, anaan bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n wɔlɔ lika mɔ emə a yia nun an, be ngan man ke emə le se ɔ? 24 Nan se emə kɔalaa le di Nyanmian kpɔman nán sɔvanlan m'ɔ nzɔ man asɔnɔn nun anun ejɔle, anaan m'ɔ nzɔ man Nyanmian wɔlɔ lika mɔ emə a yia nun an, ejɔle'n mɔ emə le kan'n maan ɔ nwɔn yí ke ɔ ti etefɔe. Ɔ nwun yí ke ejɔle'n mɔ ɔ'a ti'n maan ɔ di fɔɔ. 25 Anin yí nwɔn ejɔle kɔalaa a tulu. Ɔ 'kɔtɔ Nyanmian anyunnun ɔ sɔ yí, ɔ se ke: “Nyanmian wɔ emə afian ewa sakpa!”

Like m'ɔ se ke be yia a, be yɔ'n

²⁶ Anianman-mə, afi nzu yê ɔ se ke emə yia a, be yó ɔ? Mele mə emə kwalaa kə yia'n, se sʋanlan kʋn le ejue ɔ tu, kʋn le kekele yí manngʋn'n-mə Nyanmian Anʋan Ejɔle, kʋn le di kpɔman, kʋn le kan anie ngacile ngacile, kʋn kʋsʋ le tu anie ngacile sɔ nɪn abʋ a, yí kwalaa mə emə le yɔ'n, be yó be búka bé nwʋn be mán bé dedi'n hó yí nyunnun. ²⁷ Se emə le kan anie ngacile a, man menian nnyuan anaan nsan hán. Nan kʋsʋ be hán yí bé ti ngʋkʋn, yê sʋanlan kʋn kʋsʋ tú mə be le kan nɪn abʋ. ²⁸ Se sʋanlan fíi nnʋn man ebele m'ɔ tu mə be le kan nɪn abʋ a, anɪn sʋanlan'n m'ɔ le kan anie ngacile sɔ'n múan yí nʋan Asɔnɪn sua nɪn anun. ɔ hán yí kunnun, ɔ hán mán Nyanmian.

²⁹ Bé mə be di Nyanmian kpɔman'n kʋsʋ, nunhan nnyuan, anaan nsan lí kpɔman'n nán bé nga'n títi bé ejɔle'n be nían. ³⁰ Se nunhan kʋn wɔ emə afian mə Nyanmian a yí like a hele yí ke ɔ hán'n, sʋanlan'n mə yí nʋan wɔ ejɔle sɔ'n, ɔ múan yí nʋan. ³¹ Emə kwalaa, be kwalaa ke be di kpɔman'n bé ti ngʋkʋn maan bé kwalaa be nwʋn like, ese be wowula bé nwʋn anwɔnsele. ³² Bé mə be di kpɔman'n, ɔ di ke be lí kpɔman'n ke ɔ se fata'n. ³³ ɔ sanlɪn ke Nyanmian ngulo man basa basa, nan ɔ kulo anzɔnunjɔ.

Ke ɔ ti yí wɔ anwɔntie mma'n-mə asɔnɪn'n-mə anun'n, ³⁴ se emə yia nán bé 'yɔ asɔnɪn an, mmalasua'n-mə tánlan koun, be le atin be ngan ejɔle. ɔ se ke mmalasua'n-mə bébele bé nwʋn asɪ ke b'a hele wɔ Nyanmian mala nɪn anun'n. ³⁵ Se Ejɔle'n bie wɔ ebele mə be nnwʋn man yí kpa, nán be kulo ke be bisa a, be bisa bé hun-mə bé awulo elɔ. Afi ɔ ti man kpa man balasua ke ɔ hán ejɔle mele mə Asɔnɪn mma'n-mə kə yia'n.

³⁶ Emə jɔnlɪn ke emə elɔ yê Nyanmian ejɔle'n bɔli yí bu ɔ? Anaan emə jɔnlɪn ke emə ngʋnmɪn ala yê b'a ti Nyanmian ejɔle nɪn ɔ? ³⁷ Sʋanlan mə yí nwan ɔ di Nyanmian kpɔman, anaan Wawɛ Nwannzan-nwannzan kan ejɔle kele yí'n, ɔ nwún yí ke ejɔle'n mə m'an hele emə'n ti yé Mɪn mala. ³⁸ Sʋanlan m'ɔ mmu man ejɔle sɔ nɪn ananhɔle'n, nán be tie yí.

³⁹ Ehika ati, anianman-mə, emə kpóndɛ kpɔman elie acɛdiɛ'n kpa. Nan kʋsʋ, nán be totua anie ngacile ngacile nɪn ehan. ⁴⁰ Emə yó ninngɛ'n-mə kwalaa kpe kpe, nán be yɔ yí sisakaa.

15

¹ Anianman-mə, mɪn kacɪ emə Ejɔlekpa'n mə m mɔli n geleli emə mə emə leli lili'n. Ejɔlekpa sɔ'n, emə bɔli nun mɔndɪnlɪn kpa. ² Se emə de Ejɔlekpa sɔ'n be di ke m gbɪnlɪn m mɔli n geleli emə nɪn an, Nyanmian 'de emə ngʋan. Se ɔ ti man sɔ a, anun emə dedi nɪn a yɔ mgban.

³ Ejɔle m'ɔ sʋ ebʋe tala ejɔle'n kwalaa mə be hanlɪn be heleli mɪn mə mɪn kʋsʋ n ganlɪn n geleli emə'n y'ɔ le ke b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nɪn anun ke yé etɛ'n-mə ati yê Kilisi wuli ɔ. ⁴ Ese b'a

hele wə ɛhele ɛjɔle nun anun ke ɔ wuli be sieli. Yí cian nsan nun asu, ɔ fi ewue nun tinngeli. ⁵ M'ɔ fi ewue nun tinngeli'n, ɔ lili mba yili yí nwɔn heleli *Sefasi nán ɔ'a yi yí nwɔn ɔ'a hele yí mmɔfue bulu nun nnyuan'n. ⁶ Yí menian ɛya nnun nun yí nzin yialɪ ɛsɛ ɔ kɔ yi yí nwɔn ɔ kɔ hele bé. Yí menian sɔ'n-mɔ mmie-mɔ dɔun tɛ ti asi, ngɔkɔn ala yê b'a wu ɔ. ⁷ ɛhi anzin, ɔ kɔ yi yí nwɔn kɔ hele Zvaki, ɛsɛ ɔ kɔ yi yí nwɔn ɔ kɔ kele mmɔfue'n-mɔ kwalaaatin. ⁸ Mɔ afi ɔ yili yí nwɔn heleli bé kwalaa yueli'n, ɔ kɔ yi yí nwɔn ɔ kɔ hele mín kusu mín. Nan mín yê n di bé kwalaa bé kasian nun ɔ.

⁹ N di mmɔfue'n-mɔ kwalaa anun kasian. ɔ nvata man ke be fele mín bɔfue bɔbɔ. ɔ sanlin ke n geleli Nyanmian Asɔnin nun ahɔlɔwa. ¹⁰ Nan Nyanmian adawɔlɔman, ɛnɛ ɔ'a man m'an kaci yí bɔfue. Yí anwunnvoe'n m'ɔ nwunlin mín'n kusu a nyɔ man mgban. ɔ sanlin ke m'an li junman kpa m'an tala mmɔfue'n-mɔ kwalaaatin. Nán ke mín muonun mín tunmin yê m'an fa m'an li junman sɔ nun ɔ, nan Nyanmian muonun nwunlin anwunnvoe ɔ jinlanlin mín nzin. ¹¹ ɔ man sɛ mín yê m mɔli ɛjɔlekpa nun o, sɛ mmɔfue'n-mɔ yê be bɔli o, ɛjɔlekpa kɔnmgba sɔ'n mɔ ye bɔ'n yê emɔ leli lili nun ɔ.

Yé ewuetinng'e'n

¹² Sɛ ye kan ye kele menian'n-mɔ ke Kilisi fi ewue nun ɔ'a tinng'e a, anun ɔ yɔ sɛ mɔ emɔ anun mmie-mɔ kan ke ewue tinng'e nnɔn man ɛbele ɔ? ¹³ Sɛ ewuetinng'e nnɔn man ɛbele a, anun Kilisi kusu wuli'n, ɔ'a ndinng'e man. ¹⁴ Sɛ Kilisi a nwu man ɔ'a ndinng'e man an, anun yí ɛjɔlekpa'n mɔ ye bɔ ye kele menian'n-mɔ ti ato ɛjɔle, anun ɛsɛ emɔ dedi'n kusu a yɔ mgban. ¹⁵ Sɛ Kilisi fi ewue nun ɔ'a ndinng'e man an, anun ye le tɔn Nyanmian ɛsɔan. Afɪ anun ye le kele ke ɔ'a tinng'e Kilisi fi ewue nun, kusu anun ɛjɔle'n ti man sɔ. ¹⁶ ɔ sanlin ke sɛ bé mɔ b'a wu'n fi ewue nun ndinng'e man fíi a, anun Kilisi kusu fi ewue nun ɔ'a ndinng'e man. ¹⁷ Yê sɛ Kilisi fi ewue nun ɔ'a ndinng'e man an, anun emɔ dedi nun a yɔ mgban, ɛsɛ anun emɔ ɛtɛ'n-mɔ kwalaa tɛ su emɔ. ¹⁸ ɛsɛ anun ɔ kele ke bé mɔ be de Kilisi be di mɔ b'a wu'n, b'a minlin. ¹⁹ Nan sɛ mân ɛhi mɔ ye wɔ nun ɛwa nun ala yê ye le anyɪndasue wɔ Kilisi anwɔn an, anun ye ti alɔbɔfue kpili kpa ye tala menian'n-mɔ kwalaaatin.

²⁰ Nan ɔ ti ananhɔle, Kilisi fi ewue nun ɔ'a tinng'e. Yí ewuetinng'e sɔ'n ti ajinlanmun, ɔ kele ke bé mɔ b'a wu'n kusu fi ewue nun be 'ba tinng'e. ²¹ Sɔanlan kɔnmgba dunman nun yê ewue walɪ mân nun anun ɔ. Ewuetinng'e'n kusu fi sɔanlan kɔnmgba cein ɛlɔ. ²² Kemɔ menian'n-mɔ kwalaa 'wu, ɔ sanlin ke be ti Adamɔn abusu menian'n, yí kɔnmgba nun ala, bé mɔ be nun Kilisi b'a yɔ kɔn'n kusu fi ewue nun 'tinng'e. ²³ Nan kusu ɔ le sɔanlan kɔn nun yí mele. Kilisi yê ɔ'a li mba ɔ'a tike

atin nun o. Cian mo o 'ba sa ba'n, be mo be ti yi die'n kusv fi ewue nun 'ba tinnge. ²⁴ Ehi anzin, anin man nun ayuelie a ju. Temon so'n, nyanmiansv mmofve ete'n-mo mo be kpo Kilisi, mo be le tunmin be sie man'n, Kilisi 'fin be asi o fa belemgbin man'n o wula Nyanman mo ti Sie nun asa nun. ²⁵ Afi, o fata ke Kilisi sie man'n dede o ju mele mo Nyanman maan o tia be mo be kpo yi'n kwalatin ati sv. ²⁶ Kpofve kasian'n mo be 'fin yi asi'n y'o le ewue. ²⁷ Afi Ehele Ejole'n nwan: *Nyanman a fa ninnge kwalaa a gua yi ja abv.* Nan se Ehele Ejole'n kan ke: "Nyanman a fa ninnge kwalaa a gua yi ja abv" a, o ti yuein ke Nyanman mo o'a fa ninnge kwalaa o'a gua Kilisi aja abv'n nnon man ninnge so'n-mo anun bie. ²⁸ Mele mo Kilisi 'ba li ninnge kwalaa asv kunnunmun'n, yi Kilisi muonun 'ba bebele yi nwon asi o man Nyanman. O 'belele yi nwon asi o man Nyanman mo o 'man o di ninnge kwalaa asv kunnunmun'n, nan Nyanman a li ninnge kwalaa asv belemgbin.

²⁹ Nan se be mo b'a wu'n fi ewue nun ndinngge man an, anin be mo be man be sonin be'n, nzu like die ye be le kponnde o? Se be mo b'a wu'n fi ewue nun ndinngge man an, anin nzuke ati ye ye man be sonin ye'n? ³⁰ Ye muonun, o yo se mo temon biala ewue fofvan ye o? ³¹ Anianman-mo, min di emo anwon fe ke emo non min y'a yo kon wo ye Min Zozi Kilisi dunman nun. Ehi ka ati, cian biala ewue fofvan min. ³² Mo anin n wo Efezi kulo nun asv elo'n, menian don non min jinlanlin sv kpa ke ebolo naan mo be nwon yo esulo. Se be mo b'a wu'n fi ewue nun ndinngge man, nan min nwon ehele ati ye min non naan so'n-mo honlin elae nun an, anin nzu nvasve die ye min nyan yi sv o? Anin anyindala'n mo be buli nun a kpin sv. Be nwan:

Ye didi ese ye nonnon,
o sanlin ke ehinman nan ye wu a,
anin ye die a yue.

³³ Nan man emo laka laka be nwon. Se emo non be mo be yo nyolie ete'n tu nun an, be 'yo dede be man emo kusv yo nyolie ete'n bie. ³⁴ Emo nyan ajonlin nan be yaci ete eyole'n. Mun kan maan nyian kun emo, afi emo anun mmie-mo nzi man Nyanman.

Ewuetinngge mma'n-mo, be nwonnaan'n ti se?

³⁵ Nan swanlan bie 'ba bisa ke: "Be mo b'a wu'n, be 'tinnge se? Se be tinnge kusv a, be nwonnaan'n ti se?" ³⁶ Se e bisa ejole sva a, anin e ti tomgban. E nzi man ke baka baa mo swanlan ko lua'n, o kpolo kwalaka nan o'a fifi o? ³⁷ Like mo e ko lua'n, se abolowe o, se *bele o, yi wa'n ye e fun wula o, nan yi baka'n ye e kpe dua o. ³⁸ Nyanman man baka baa so'n fifi o kaci baka, Nyanman man baka baa biala fifi ke yi nin'n ti yi'n. ³⁹ Man nun anun ninnge'n kwalaa mo be de enwonman'n, be nwonnaan'n

tɪ ngacile ngacile. ɔ le kulo menian'n-mɔ diɛ nun angɔnmɪn. ɔ le naan'n-mɔ diɛ nun angɔnmɪn. ɔ le nɔnɔnman'n-mɔ diɛ nun angɔnmɪn. ɔ le ejue'n-mɔ kɔsɔ diɛ nun angɔnmɪn. ⁴⁰ Anwunno ɛlɔ ninngɛ'n-mɔ ɔ le kɛ bɛ si ti yɪ ɔ. Asɪ ɛwa diɛ'n-mɔ kɔsɔ ɔ le kɛ bɛ si ti yɪ ɔ. Anwunno ɛlɔ diɛ'n-mɔ le bɛ nganlanman diɛ nun angɔnmɪn. Asɪ ɛwa diɛ'n-mɔ kɔsɔ le bɛ nganlanman diɛ nun angɔnmɪn. ⁴¹ Sɛnzɛ'n tɪ yɪ ti anwɔn kanlanman diɛ, sala'n tɪ yɪ ti anwɔn kanlanman diɛ. Nzalama'n-mɔ kɔsɔ tɪ bɛ ti anwɔn nganlanman diɛ. Nzalama'n-mɔ muonun afian, ɔ le kɔn biala nɔn yɪ ti anwɔn kanlanman.

⁴² Kɛ ɛjɔlɛ'n tɪ yɪ nun ala anɪn man bɛ mɔ bɛ fi ewue nun bɛ 'ba tinngɛ'n. Svanlan m'ɔ kɔ wu mɔ bɛ kɔ sie yɪ'n, sɛ ɔ fi ewue nun tinngɛ a, ɔ nwu man fɪi kɔn. ⁴³ Svanlan m'ɔ kɔ wu mɔ bɛ kɔ sie yɪ'n, ɔ tɪ nvuin, ɛsɛ ɔ le man anwɔnsɛlɛ. Nan sɛ ɔ fi ewue nun tinngɛ a, anɪn ɔ'a yɔ kanlanman, ɛsɛ anɪn yɪ nwɔn a yɔ sɪ. ⁴⁴ Sɛ svanlan wu bɛ sie yɪ a, anɪn ɔ tɛ tɪ yɪ kulo svanlan nun ala. Nan sɛ ɔ fi ewue nun tinngɛ a, anɪn ɔ'a kaci wawɛ nun svanlan. Sɛ ɔ le anwɔnnaan nun svanlan an, anɪn ɔ le wawɛ nun kɔsɔ svanlan. ⁴⁵ B'a hɛlɛ wɔ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nun anɪn kɛ: *Adamɔn mɔ Nyanmɪan lili mɔa bɔli yɪ'n, ɔ bɔli yɪ kɛ ɔ'a a nyan ngɔan.* Nan Kilisi m'ɔ tɪ Adamɔn m'ɔ li sian'n, Nyanmɪan bɔli yɪ kɛ ɔ'a a man menian'n-mɔ ngɔan. ⁴⁶ ɛmɔ nɪan, anwɔnnaan nun svanlan'n di mɔa kvalaaka nán ɔ'a tɔ wawɛ nun svanlan diɛ'n. ⁴⁷ Adamɔn mɔ Nyanmɪan lili mɔa bɔli yɪ'n, ɔ le asɪɛ nun anwɔn nvutule'n y'ɔ bɔli yɪ ɔ. Nan Kilisi m'ɔ tɪ Adamɔn m'ɔ li sian'n, yɪ diɛ ɔ fi nyanmɪansɔ. ⁴⁸ Bɛ mɔ bɛ tɪ asɪɛ nun asɔ menian'n, bɛ tɪ kɛ Adamɔn mɔ bɛ falɪ nɛtɛɛ bɛ bɔli yɪ'n. Nan bɛ mɔ bɛ tɪ Nyanmɪan amma'n, bɛ tɪ kɛ svanlan'n m'ɔ fi nyanmɪansɔ'n. ⁴⁹ Kɛmɔ afɪ kɪkaala diɛ yɛ tɪ kɛ svanlan'n mɔ bɛ falɪ nɛtɛɛ bɛ bɔli yɪ'n, cɪan kɔn yɛ 'ba kaci kɛ svanlan'n m'ɔ fi nyanmɪansɔ'n.

⁵⁰ Anianman-mɔ, ɛ 'nwun ɛjɔlɛ mɔ mɪn kan mɪn kele ɛmɔ'n. ɛjɔlɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ like m'ɔ le anwɔnnaan nɔn moja'n, ɔ ngɔala man Nyanmɪan Belemgbin Mân nun anɪn ɛlɔ kɔ. Like m'ɔ sɛcɪ'n, ɔ ngɔala ɔ nga man ɛbɛlɛ dahuu. ⁵¹ ɛmɔ tɪɛ, mɪn 'ba han nɔvɪalɛ nun ɛjɔlɛ kɔn mɪn kele ɛmɔ. ɛjɔlɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ yɛ kvalaa yɛ ngɔ yue man wu, nan yɛ kvalaa yɛ 'ba kaci. ⁵² ɔ 'yɔ nvu nun, bɛ 'muan bɛ nyɪn bɛ tɪ, mɛlɛ mɔ bɛ kɔ hu kɔnɔtɪ kasian nun anɪn'n. Bɛ ku nun an, bɛ mɔ b'a wu'n fi ewue nun 'ba tinngɛ. Sɛ bɛ tinngɛ a, bɛ nwun man kɔn ɛsɛ yɛ kvalaa yɛ 'ba kaci. ⁵³ ɔ sanlɪn kɛ anwɔnnaan'n m'ɔ wu'n, ɔ 'kaci anwɔnnaan m'ɔ nwu man kɔn ɔ. ⁵⁴ Mɛlɛ mɔ anwɔnnaan'n m'ɔ wu'n kɔ kaci anwɔnnaan m'ɔ nwu man kɔn'n, anɪn ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nun a kpɪn sɔ. ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ'n nwan:

B'a fin ewue asɪ b'a li yɪ sɔ kunnunmun.

⁵⁵ *Ewue, wɔ tunmin'n wɔ nin?*

Wɔ tunmin'n mɔ ɛ fa kun svanlan'n wɔ nin?

⁵⁶ Ετε nun ati y'ɔ man ewue le tunmin ɔ kun sɔanlan ɔ. Ετε'n kusɔ tunmin'n fi *Moyizɪ mala'n. ⁵⁷ Nan be mán ye lá Nyanmian asi, ɔ sanlin ke ye Mɪn Zozi Kilisi dunman nun, ɔ'a man ye di ete nun asɔ kunnunmun.

⁵⁸ Ehika ati, anianman ehulo mma, emɔ jínlan bé ja nun kpunndiin kpa, nán be man like fíi kaci emɔ ajɔnlɪn, nan be lí yé Mɪn junman'n be hɔ́ bé nyunnun. Emɔ ati tánlan sɔ ke junman'n mɔ emɔ le di man ye Mɪn'n, ɔ ti man junman nvule.

16

Keti'n mɔ be 'tv be kɔ man

Zoluzalemɔn asɔnɪn mma'n-mɔ'n

¹ Ehi, m'ɔ tv de keti'n mɔ be 'tv be kɔ man Nyanmian menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn'n, emɔ yó yí ke n geleli Galasi mán nun anun asɔnɪn mma'n-mɔ'n. ² Mɔle daa, sɔanlan kɔn biala nían yí esika'n m'ɔ nyan yí nun anwɔn, ɔ fá kaan síe mɔ ɔ 'fa bɔka Nyanmian menian'n-mɔ ɔ. Nán be man mɪn ju elɔ kɔalaaka nán b'a titi nditi. ³ Se mɪn ju emɔ anwɔn elɔ a, menian mɔ emɔ a yi bé ke be fá emɔ esika'n be hɔ́ Zoluzalemɔn'n, mɪn 'kele kalata mɪn tv sɔ mɪn man be kɔ. ⁴ Se ɔ di mɔ mɪn muonun mɪn kɔ bie a, mɪn nɔn bé ye 'kɔ.

Lika mɔ Pɔlv kulo ke ɔ kɔ'n

⁵ Se mɪn kpe Masedɔanɪn mán'n yue a, mɪn 'ba a emɔ anwɔn elɔ. ⁶ Se mɪn ba a, mɪn 'di kɔ yɔ elesan kɔn emɔ afian. Se Nyanmian bɔa a, mɪn kɔala ke mɪn tanlan emɔ anwɔn ebele dede fɔsɪe'n sɪn. Yí die anɪn lika biala mɔ mɪn kulo ke mɪn kɔ'n, emɔ kɔ soman mɪn. ⁷ Mɪn ngulo man ke mɪn kpe nun, nan se Nyanmian bɔa, mɪn kulo ke mɪn di kɔ yɔ elesan kɔn emɔ anwɔn ebele. ⁸ Nan kusɔ mɪn 'tanlan Efezi ewa dede *Pantekɔtv cian'n ju. ⁹ ɔ sanlin ke junman kpili kpa anwɔn atɪn a tike a man mɪn Efezi ewa. Nan kusɔ bé mɔ be nɔn mɪn jin sɔ'n sɔnlɪn.

¹⁰ Ehi, se Timote ju emɔ anwɔn elɔ a, emɔ só yí nun kanlanman. ɔ sanlin ke ɔ di yé Mɪn junman'n ke mɪn di yí'n. ¹¹ Yí ti, sɔanlan fíi n'ɔ fa yí nyɪn ci yí. Nan emɔ bɔka yí wɔ yí atɪn etue nun maan ɔ hɔ́ anzɔnunjɔ nun dede ɔ sá bála tú mɪn. Afɪ mɪn le nwɔnnde yí nɔn anianman'n-mɔ mɔ be hɔ́lɪ somanlin yí'n.

¹² Yé nianman Apolɔsv die, m'an sele yí dede ke ɔ nɔn anianman ehɪnlɪn-mɔ, be hɔ́ nían emɔ abɔsv. Kɪkaala die, ɔ nyanlin man yí nwɔn alaje. Nan se ɔ nyan alaje a, ɔ 'kɔ a nian emɔ abɔsv.

Afɔtu nɔn ahɪn ebisa

¹³ Anianman-mɔ, emɔ síe bé nwɔn ye, be tíla bé dedi nun anun sele kpa. Emɔ tíla bé ahɪnlɪn, nán be man bé nwɔn bubu bé. ¹⁴ Like biala mɔ emɔ 'yɔ'n, be yó yí ehulo nun.

¹⁵ Emɔ sɪ Sitefanasi nɔn yí awulo nun anun menian'n-mɔ. Akayi mán nun anun, bé yé be lili mɔa be leli Eɔlɔkpa'n be

lili ɔ. Be di junman kpa be man Nyanman menian'n-mɔ. Anianman-mɔ, mun seɛ emɔ kpa ke ¹⁶ emɔ bébeɛ bé nwɔn asɔ be mán bé kwalaa mɔ be di yé Mɔn junman'n ke yí'n. ¹⁷ Mɔn di Sitefanasi nun Fɔɔtunatusi nun Akayikusi bé ewale nin anwɔn fe kpa. ɔ sanlɔn ke b'a li emɔ aja nun. ¹⁸ Bé ewale nin a man mɔn lɔa a cɔcɔ, ɔ'a man emɔ kɔsɔ alɔa a cɔcɔ. Menian sɔa-mɔ, emɔ nwun bé a, be bú bé kpa.

¹⁹ Asɔnɔn mma'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ Azi mán nin anun'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahɔn. Akilasɔ nun Pilisi, bé kwalaa mɔ be yia bé awulo ebeɛ be yɔ asɔnɔn'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahɔn wɔ yé Mɔn dunman nun. ²⁰ Anianman'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ ewa'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahɔn. Emɔ bɔsa bé nwɔn ahɔn be tɔ bé nwɔn nun ke anianman-mɔ yɔ yí'n be mán mɔn.

²¹ Mɔn muonun yé mun keɛ ejɔɛ kpɔɛ eɔi mun bisa emɔ ahɔn ɔ. ²² Sɔanlan m'ɔ ngulo man yé Mɔn'n, munnzue hán yí! Malanata, yé Mɔn le ba.

²³ Yé Mɔn Zozi yéyila emɔ, ɔ nwún emɔ anwɔn anwunnvoe.

²⁴ Mɔn kulo emɔ kwalaaatin, ɔ sanlɔn ke yé kwalaa ye nun yé Mɔn Zozi Kilisi y'a yɔ kɔn.

PŌLU KALATA'N M'Ō TIAN YI NNYUAN M'Ō HELELI NWANLIN KOLINTI ASŌNIN MMA'N-MŌ'N

M'ō wō nun'n

Mō Pōlv heleli yí alimvā kalata'n nwanlin Kolintí asōnin mma'n-mō yueli'n, ō svanlin Timote elō ke ō hó nían like'n m'ō heleli bé ke be yó'n. Timote hōli walí a, amanníe'n m'ō bōli heleli Pōlv nūn a nyō man fē. Ehi a, Pōlv muonun kō han yí nwōn kō hō kō tū Kolintí asōnin mma'n-mō ke be káci bé abalabō'n. Mō Pōlv hōli juli elō'n, asōnin nūn anun svanlan'n kōn kō gua Pōlv anyunnun así ō kō man yalē kō han yí (yí ti 2.5-11, 7.12). Pōlv kō sa kō a Efēzī ndē-ndē. Efēzī ebele, Pōlv “anyūn la emvūn nūn kpa” Kolintí asōnin mma'n-mō dunman nūn, ō kō hele kalata kūn biekun kō nwan bé ō kō gua bé ayile (2.4; 7.8). Kalata sō'n, ene ō'a minlin. Tití yē Pōlv falí manlin yí maan ō hōli ō. Ehi anzin, Pōlv kō hō Masedvanūn mán nūn ō nūn Tití m'ō svanlin yí Kolintí'n kō yia. Tití kō bō amanníe fē kō hele Pōlv ke Kolintí asōnin mma'n-mō a tí yí ejōle nūn abv b'a kaci bé abalabō'n. Mō Pōlv tili amanníe sō'n, ō kō hele kalata ehi kō nwan Kolintí asōnin mma'n-mō. Kalata nūn anun, Pōlv le kele Kolintí Asōnin'n m'ō bōli'n ke ō kulo bé, ese ō kulo ke ō nūn bé bé nvan se bé nwōn.

Pōlv a hye kalata sō nūn anun nsan. Alimvā líka díe'n (yí ti 1-7), ō le da Nyanmian así ke ō'a cíci yí lva wō yí efe'n-mō anun. Ō sanlin ke bíle'n m'ō walí bé afian nūn a tu. Pōlv le kaci bé yí junman'n m'ō lili wō bé afian'n, ese ō le kele bé ke ō kulo bé.

Líka'n m'ō tō sū nnyuan'n (yí ti 8-9), Pōlv le kan keti'n m'ō dí ke be tū be kō man Zoluzalemōn asōnin mma'n-mō nūn anwōn ejōle. Yí ti, ō le sele bé ke be mán bé sa ló.

Líka'n m'ō tō sū nsan'n (yí ti 10-13), Pōlv le sa yí nūn kpa wō ato mmōfōe'n-mō mō be tūn yí esvan anwōn. Kalata nūn agualíe nūn, Pōlv le bisa bé ahūn ese yí nwan ō 'ba hō fua bé nwōn biekun.

Ahūn ebisa

¹ Mín Pōlv, mō Nyanmian Kpili a hulo ke n gáci Zozi Kilisi bōfōe'n, mūn nūn yé nianman Timote yē ye le kele kalata ehi ō.

Ye le kele ye nwan Nyanmian asōnin mma'n-mō mō be wō Kolintí kulo nūn asv ō nūn Nyanmian anwōntíe mma'n-mō kōalaa mō be wō Akayi mán bōndūn nūn anun'n.

² Ye 'bisa emō ahūn. Yé Sī Nyanmian Kpili nūn yé Mūn Zozi Kilisi, be nwún emō anwōn anwunnvoe, ese be mán emō alva cíci bé nwōn.

Nyanmian cíci yé lva

³ Ye 'yi Nyanman m'ɔ ti ye Min Zozi Kilisi Asɩ nun ayɛ. ɔ sanlin ke ɔ nwun ye nwɔn anwunnvoe, eɛe ɔ ciɩi ye lɔa kpa bɔkɔɔ. ⁴ ɔ ciɩi ye lɔa wɔ ye yalɛ elie kwalaa anun. ɔ man menian mɔ be le nwun yalɛ ngacile dɔɔn'n, ye lɔa mɔ Nyanman a ciɩi'n, ye kɔsɔ ye ciɩi bɛ lɔa. ⁵ Kemɔ Kilisi dunman nun ye le nwun yalɛ ngacile dɔɔn'n, yi sɔ kɔsɔ ala, ɔ ciɩi ye lɔa kpa. ⁶ Ke ɔ kɔ yɔ nán emɔ a nyan bɛ ti nán emɔ a lɔa a ciɩi'n, yi ti yê ye le nwun yalɛ ɔ. Se ye lɔa a ciɩi a, ye kulo ke emɔ kɔsɔ alɔa ciɩi be tila bɛ ahɔnlin be si abɔtalɛ wɔ yalɛ'n mɔ emɔ le nwun yi ke ye nun anun. ⁷ Ye si ke kemɔ emɔ le nwun yalɛ ke ye'n, ye le anyɩndasɔɛ kpa ke emɔ alɔa 'ba ciɩi ke ye lɔa a ciɩi'n.

⁸ Anianman-mɔ, ye kulo ke emɔ nwun nun ke yalɛ mɔ ye nwunlin yi Azi mân nun'n, ɔ ti man nzemunde. Yalɛ'n mɔ ye nwunlin yi'n bɔli ye sɔ dede bɔbɔ ye nwan ye die a yue. ⁹ Ye nwun yi ke anin ye ewue cian a ju. Yalɛ sɔ'n tɔli ye nán Nyanman a hele ye ke ɔ nni man ke ye susu ye ti ye gua ye muonun ye nwɔn sɔ. Nan yi lili yi, Nyanman m'ɔ tinngɛ menian fi ewue nun'n y'ɔ di ke ye susu ye ti ye gua yi sɔ ɔ. ¹⁰ Yi yê ɔ'a yi ye fi ewue sɔ nun anun ɔ. ɔ'a le ye ti. Eɛe ye le anyɩndasɔɛ ke Nyanman 'de ye biegun. ¹¹ ɔ sanlin ke emɔ muonun 'ba sele Nyanman be bɔka ye. Ebele nun anun, Nyanman 'ba tie menian dɔɔn mmɔtɔɛ'n mɔ be le yɔ be man ye'n. ɔ 'di junman sɔ'n man ye ɔ man menian dɔɔn da yi asi.

Pɔlv 'ba tu yi Kolinti ehɔle temvɔn'n sie

¹² Anianman-mɔ, like m'ɔ man ye di ndutue'n y'ɔ le ke mân nun anyunnun ɔ nɔn emɔ muonun afian, enanndiɛ m'ɔ ti kanlanman, m'ɔ ti fɔ́ɔn ɔ sɔ Nyanman anyun'n yê ye nɔn emɔ nanndili ɔ. Nán ngele mɔ ye si yi ti y'ɔ man ye nɔn emɔ nanndili sɔ ɔ, nan Nyanman muonun y'ɔ bɔkali ye ɔ. ¹³ ɔ man ye ngan man ejɔle ngacile fii ye ngele man emɔ ke mɔ emɔ le kɩnnga be tie'n. Min de min di ke emɔ 'ba tie dede be gua yi bɔ. ¹⁴ Kikaala die, emɔ nyue man yi bɔ ti. Nan cian mɔ ye Min Zozi 'ba a'n, emɔ 'ba li ye nwɔn ndutue, ye kɔsɔ ye 'ba li emɔ nwɔn ndutue.

¹⁵ Ehika ati ye n vuali ke ahan min 'ba fua emɔ anwɔn maan emɔ di ndutue sɔ'n fâ nnyuan nun ɔ. ¹⁶ Min nwan ahan min bɔ nun emɔ anwɔn elɔ nán m'an hɔ Masedɔanun, nán min 'sa min nzin an, eɛe min bɔ nun emɔ anwɔn elɔ biegun. Yi die anin emɔ gua min atin maan min kɔ Zude mân nun. ¹⁷ Atin mɔ m gbɛli nun anin. Kemɔ m'an han ke min 'ba nian emɔ abɔsɔ mɔ n gɔli man'n, anin ɔ kele ke min nɔan nun ti nnyuan nnyuan ɔ? Anaan like mɔ n gɔ se ke min 'yɔ'n, min kaci min nɔan ke mân nun anun menian'n-mɔ yɔ yi nun ɔ?

¹⁸ Se ɔ ti ananhɔle ke Nyanman ti fɔ́ɔn an, like mɔ n gɔ han ke min 'yɔ'n, min yɔ. Like mɔ n gɔ han ke min nyɔ man'n min nyɔ man. ¹⁹ ɔ sanlin ke Nyanman Awa Zozi Kilisi mɔ

mun non Silası non Timote ye walı hanlın yı nwon ejole'n ye heleli emə'n, ɔ ti man swanlan m'ɔ kan ejole a, anın ese ɔ'a kaci yı nwan ɔ. ²⁰ Afi anəhɔba'n kwalaa mə Nyanmian bəli mə ɔ 'kpın sɔ'n, ɔ fi Zozi Kilisi. Zozi Kilisi dunman nun yê ye kan amin ye wula Nyanmian anunminnyanmɔn ɔ. ²¹ Nyanmian muonun yê ɔ'a fa yı Wawε Nwannzan-nwannzan'n m'ɔ wɔ ye nun'n ɔ'a man yé maan yé dedi'n mə ye le yı wɔ Kilisi anun'n tin ɔ. ²² Nyanmian a sie yé nzole, ɔ'a fa Wawε Nwannzan-nwannzan'n ɔ'a wula yé ahonlın nın anun ɔ'a hele ke ye ti yı menian.

²³ Ehi, Nyanmian Kpili di mın adanzıe. Se mun di ato a, ɔ hún mın. Mın ngulo man ke mın bɔ emə alba, yı ti y'ɔ man m'an ngɔ man emə abusu efua nın ɔ. ²⁴ Ye ngulo man ke ye fa dedi'n ye tinndin emə nán emə a le a li. ɔ sanlın ke emə dedi'n ti kunngun kpa. Nan ke ɔ kɔ yɔ nán emə a nyan salıe'n, yı ti yê ye kulo ke ye non emə di junman ɔ.

2

¹ Mın ngulo man ke mın bɔ emə alba kón, yı ti y'ɔ man m'an nza man mın nzin emə anwon elo nın ɔ. ² ɔ sanlın ke emə yê be cıci mın lba ɔ. Nan se mın bɔ emə alba a, anın nwan menian die-mə biekun yê be 'cıci mın lba ɔ? ³ Like ati m'ɔ man n geleli emə ke ɔ fata ke mın kele'n, yı bu nın anın. ɔ sanlın ke menian mə bé yê be 'cıci mın lba mele mə n gɔ ju bé nwon elo'n, mın ngulo man ke mın bɔ emə alba nán m'an ju emə anwon elo. Afi mın sı yı fón ke se mın lba cıci a, anın emə kwalaaatin kusɔ alba a cıci. ⁴ Mın 'kele emə'n, ɔ ti yale man mın, ese mın kunnun titi mın. Mın 'kele a, anın mın titi mın nyın emɔn mın sa nın. Mın ngele man emə maan bé lba mmə man bé nwon, nan mın kulo ke emə nwun yı ke ehulo'n mə mın kulo emə'n ti kpili sɔnman.

Ete face

⁵ Se swanlan bie a bɔ swanlan lba a, nán mın yê ɔ'a bɔ mın lba ɔ. Emə kwalaa yê ɔ'a bɔ bé lba ɔ. Ye ngan man maan ɔ mmu man sɔ, emə anun mmie-mə yê ɔ'a bɔ bé lba ɔ. ⁶ Swanlan sɔ'n nyɔle nın anwon epinnian'n mə emə a pinnin yı'n, be mán ɔ lí sɔ. ⁷ Ehi ka ati, kikaala die, emə yáci yı nwon sa be hyé yı, ese be wówula yı anwonsele. Se emə a nyɔ man yı sɔ a, yı lba 'ba bɔ yı nwon dede yı nwon bubu yı. ⁸ Yı sɔ ati, mın sele emə ke emə yɔ maan ɔ nwún yı ke emə kulo yı. ⁹ Afi, ehele'n mə n geleli emə'n, yı bu y'ɔ le ke, mın nwan mın 'nıan se emə di ejole'n mə ngɔ han nın asu a. ¹⁰ Se swanlan kɔn yɔ ete, nán emə fa yı nwon sa ce yı a, mın kusɔ mın fa swanlan sɔ nın anwon sa mın ce yı emə dunman nın. ɔ sanlın ke Kilisi a fa yé ete'n ɔ'a hye yé. ¹¹ Mın yɔ yı sɔ nán *Satan a nvo man yé sɔ. ɔ sanlın ke ye sı m'ɔ wɔ yı ti anun'n.

Pɔlv 'ba kpɔnnde Titi

¹² Ehi, mēle mō n gōlī Tolowasī ke mūn 'kō a bō Kilisi anwōn Ejōlekpa'n, yē Mūn dunman nun, n nyanlūn junman nun anwōn atūn kanlanman. Nan kūsū n julī ēbele mō m'an ndū man yē nianman Titī'n, mīn ti anūn sēcēlī mīn kpa. ¹³ Ehika ati, n gō halī ēbele anianman'n-mō yē n gōlī Masedūvanūn mān nun ɔ.

Zozi man ye di kunnunmun

¹⁴ Nan bē mán ye lá Nyanmīan asī, ɔ sanlūn ke kemō ye nūn Zozi a yō kōn'n, cīan daa ɔ man ye di kunnunmun. Līka biala, ɔ nanndī yē sū ɔ man menian'n-mō nwun Kilisi ke anatīlī mō yī fanlan'n fa līka kṵalaatin ɔ. ¹⁵ Yē tī ke anatīlī fanlan mō Kilisi a fa a man Nyanmīan ɔ. Ye wō ēbele ye man bē mō bē nanndī ngṵan ele atūn nūn asū'n, ɔ nūn bē kūsū mō b'a sūn emīnlian atūn nūn asū'n. ¹⁶ Nan bē mō bē le mīnlin'n, ɔ tī ewue nvan m'ō kun sṵanlan y'ō le wōlū bē ɔ. Bē mō bē kūsū bē nanndī ngṵan ele atūn nūn asū'n, like fanlan m'ō man bē nyan ngṵan, y'ō le wōlū bē ɔ. Nwan y'ō kṵala sō junman'n di ɔ? ¹⁷ Ye tī man ke menian nga'n-mō mō bē fa Nyanmīan Anṵan Ejōle'n bē kpōndē bē esika'n. Nan yē diē, kemō Nyanmīan yē ɔ'a sṵan yē'n, ye kan yī Nṵan Ejōle nūn ananhōle nūn wō yī nyunnun ke Kilisi ngṵa'n-mō kan yī'n.

3

¹ Asū ehika kṵalaa kele ke ye le tu yē nwōn biekun ɔ? Cēcē! Asū ye kpōndē ke asōnūn ehūnlūn-mō hēle yē ti kalata bē fá bē nwán emō ke ye tī menin kpa, anaan ye bīsa emō ke bē hēle yē ti kalata sō'n bē nwán asōnūn ehūnlūn-mō ke mmīe-mō yō yī nūn ɔ? ² Yē ti kalata'n mō b'a hēle'n y'ō le emō. B'a hēle wō yē ahūnlūn nūn anūn. Menian'n-mō kṵalaa kṵala ke bē nwun yī, ēsē bē kṵala yī kīnnga. ³ Bē nwun yī yuein ke emō tī ke kalata mō Kilisi nanndī yē sū ɔ'a hēle ɔ. Bē le man lankīlī yē b'a hēle ɔ, nan bē le Tiasīfōe Nyanmīan Wawē'n. E sē b'a ngele man yī ēbōe sū, nan b'a hēle wō kulo sṵanlan ahūnlūn nūn.

⁴ Anyīndasṵe'n m'ō nanndī Kilisi asū ye le yī wō Nyanmīan anūn'n yī ti y'ō man ye le kan sō ɔ. ⁵ Yē muonun ye le man anwōnsele ye ngṵala man like fīi yō. Nan Nyanmīan y'ō man yē anwōnsele maan ye kṵala ye di junman ɔ. ⁶ Yī dein y'ō man y'a kaci nyīhyē fufōle nūn asū ngṵa ɔ. Nyīhyē fufōle sō'n, ɔ fi man mala'n mō b'a hēle'n, nan ɔ fi Wawē Nwānzan-nwānzan'n. Mala'n mō b'a hēle'n man sṵanlan ati ka nūn, nan Wawē Nwānzan-nwānzan'n diē, ɔ man bē nyan ngṵan.

⁷ Ehi, *Moyizī junman'n m'ō lili maan ye nyanlūn *mala'n, anūn anūnminnyanmōn wō nūn. Mala sō'n mō b'a hēle yī ēbōe'n mō b'a se yī ke tabṵa nūn asū'n cōlūn menian kō ewue nūn. Anyūnminnyanmōn'n mō Moyizī nyanlūn yī'n, ɔ man Izalayē amma'n-mō ngṵala man Moyizī anyunnun nīan, ɔ sanlūn ke anūn yī nyīn nūn anūn ta. Nan kūsū anūnminnyanmōn sō

nun abusu nje man. ⁸ Se anunminnyanmun sɔa fiteli mala'n mɔ yɛ junman'n kun sɔanlan nun anun an, anunminnyanmun m'ɔ wɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n junman'n m'ɔ di nun anun'n tɪ kpili sɔnman tala sɔ! ⁹ Se anunminnyanmun fiteli mala'n junman'n m'ɔ cɔɪn menian kɔ ewue nun nun anun an, anunminnyanmun m'ɔ wɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n junman'n m'ɔ man menian'n-mɔ kaci seseɔve wɔ Nyanmian anyunnun'n tɪ kpili sɔnman tala sɔ! ¹⁰ Se ye fa daba anunminnyanmun'n ye tɔ ene die nun anwɔn an, ye kwalaa bɔbɔ ye kan ke daba die'n njinlan man ene die nun anwɔn fiɪ. ¹¹ Nan se like mɔ yɛ bɔsɔ a nje man'n nyanlin anunminnyanmun an, anunminnyanmun mɔ like m'ɔ le man ayuelie'n le yɛ'n, ɔ tɪ kpili sɔnman tala sɔ.

¹² Kemɔ afɪ ye le anyɪndasɔve sɔa'n, yɛ ti y'ɔ man ye le nzusug-uasɔ ɔ. ¹³ Yɛ die, ye tɪ man ke Moyizɪ mɔ anunminnyanmun'n m'ɔ kpɛ nun sun m'ɔ man yɛ nyɪn nun anun ta nun ati, ɔ munndun yɛ ti etanlan nɔn Izalayɛ amma'n-mɔ a nnwun man yɛ nyunnun. ¹⁴ Nan kusɔ Izalayɛ amma'n-mɔ ndɪ man ejɔle bɔ. ɔ man ene, se be yia nɔn be 'kɪnnga daba nyɪhyɛ kalata nun an, be munndun bɛ ti etanlan. Nan sɔanlan m'ɔ nɔn Kilisi be kɔ yɔ kɔn'n, yɛ die, ɔ mmunndun man yɛ ti. ¹⁵ Ene nɔn ene, be 'kɪnnga Moyizɪ mala kalata'n-mɔ a, be tɪ ke menian mɔ b'a hyɪ bɛ ajɔnlin ɔ. ¹⁶ Nan ke Ehele Ejɔle'n kele'n, se sɔanlan kɔn kaci yɛ nyɪn yɛ Mɪn anwɔn elɔ, ɔ fa yɛ nwɔn man yɛ Mɪn a, yɛ Mɪn yɛ etanlan'n m'ɔ munndun sɔanlan sɔ nun ati'n, ɔ man ɔ tɪ yɛ ejɔle nun abɔ. ¹⁷ Yɛ Mɪn mɔ ye le kan yɛ nwɔn ejɔle ewa'n y'ɔ le Wawɛ'n. Lika kusɔ mɔ yɛ Mɪn Wawɛ'n wɔ'n, fanwɔndi wɔ ebele. ¹⁸ Yɛ kwalaa mɔ b'a yɛ etanlan'n mɔ munndun yɛ ti'n, be nwun yɛ Mɪn anunminnyanmun'n yɛ nwɔn. ɔ sanlin ke ye le kaci ye nɔn yɛ Mɪn ye yɔ kɔn. ɔ 'wula yɛ anunminnyanmun anɪn ɔ 'wula. Junman'n mɔ yɛ Mɪn Wawɛ'n di nun anɪn.

4

Yɛ anwɔnsele'n fi Nyanmian elɔ

¹ Ehɪka ati, kemɔ Nyanmian a nwun yɛ nwɔn anwunnvoe, ɔ'a fa junman sɔ'n ɔ'a wula yɛ sa nun, ye le nun anwɔnsele. ² Nyɔlie'n mɔ be yɔ yɛ nyɪlie nun ɔ nɔn anyunnunguasɛ ninnge'n-mɔ, y'a yaci y'a gua. Ye nnaka man menian'n-mɔ, ese ye ngaci man Nyanmian Anɔan Ejɔle'n. Ye kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n yuein, ye man menian'n-mɔ nwun yɛ ke ye kpɪn ye tɪ yɛ'n wɔ Nyanmian anyunnun. ³ Nan se Ejɔlekpa'n mɔ ye bɔ ye kele menian'n-mɔ tɪ man yuein an, anɪn ɔ tɪ man yuein man bɛ mɔ be le minlin'n-mɔ. ⁴ Be nne man Ejɔlekpa'n be nni man, ɔ sanlin ke Abɔnsanmun m'ɔ tɪ mɔn ehɪ anun munlian nun a hyɪ bɛ ajɔnlin'n. ɔ man be nnwun man Ejɔlekpa nun anun

anunminnyanmøn'n m'ò tì ke kanlanni'e'n m'ò fi Kilisi m'ò tì Nyanmian nvoninnin'n. ⁵ Nán yé muonun yé nwòn ejòle yê ye kan ò. Nan Zozi Kilisi m'ò tì Mìnlian nùn anwòn ejòle yê ye bò ye kele menian'n-mò ò. Zozi dunman nùn ye kan ke ye tì emò ngò. ⁶ Ò sanlìn ke, Nyanmian m'ò hanlìn ke: “Man kanlanni'e'n tá wò awosin nùn afian!” Nyanmian kòmngba'n y'ò le man kanlanni'e'n ta wò yé ahònlìn'n-mò anun ò. Kanlanni'e sò'n man ye nwun yí ke Nyanmian anunminnyanmøn'n le ta wò Kilisi anyìn nùn anun.

⁷ Nan yé mò b'a fa wawe nùn anwòndi'e sò'n b'a wula yé sa nùn'n, ye tì ke bua. Ò tì sò maan be nwun yí yuein ke tunmin kpili sò'n fi man yé elò, nan ò fi Nyanmian elò. ⁸ Ye wò emian ngacile dòn anun, nan kòsò ye telì man. Ye wò alwabò nùn nan kòsò yé nwòn bubuli man yé. ⁹ Be kele yé ahòlòwa, nan kòsò Nyanmian jin yé nzin. B'a fin yé asì, nan kòsò be bòlì man yé bòsò. ¹⁰ Kemò be helelì Zozi ahòlòwa be hunlìn yí'n, yí sò ati yê be kele yé ahòlòwa cian daa, nan yí ngòan'n kòsò a wòlò yé nùn ò man yé anwònselè. ¹¹ Yé asitanlan nùn anun, cian daa ewue fòfòan yé ò fi Zozi mò ye sù yí'n dunman nùn, nan Zozi ngòan nùn a wòlò yé ewue anwònnaan nùn anun ò man yé anwònselè. ¹² Yí sò ati, yé di'e, ewue fòfòan yé, nan emò di'e, emò le ngòan.

¹³ B'a hele wò Ehèle Ejòle nùn anun ke: “N nelì n nilì, yí tì y'ò man n ganlìn ò.” Yê kòsò ò nanndì dedi kòmngba'n mò ye le yí nùn asò, yí tì y'ò man ye kan ò. ¹⁴ Ye sì yí fòón ke Nyanmian m'ò manlìn yé Mìn Zozi fi ewue nùn tinngelì'n, ò 'ba man yé kòsò ye fi ewue nùn ye tinngè ye nòn emò ye fite yí nyunnun. ¹⁵ Emò dunman nùn ati yê ye le nwun yalè ehì maan Nyanmian nwun menian dòn anwòn anwunnvoe, be da yí asì be wula yí anunminnyanmøn.

Ye tánlan wò dedi nùn anun

¹⁶ Ehìka ati, yé nwòn mmubu man yé. Se bòbò yé sòanlan baka'n seci a, yé wawè'n kaci fòfòle cian daa. ¹⁷ Yalè kaan ehì mò ye le nwun yí ene mò ò 'ba sìn'n, ò 'man ye nyan anunminnyanmøn m'ò le man ayueli'e. Anunminnyanmøn sò'n kpili m'ò tì'n, ò tala efe ehì mò ye le fè'n. ¹⁸ Ò sanlìn ke nán ninngè mò be nwun yí bé nyinsò'n yê yé tì wò sù ò, nan nunhan mò be nnwun man yí bé nyinsò'n, mò b'a fa b'a sie yé nyanmiansò elò'n yê yé tì wò sù ò. Afì ninngè'n mò be nwun yí bé nyinsò'n, bé bòsò nje man. Nan nunhan mò be nnwun man yí bé nyinsò'n, ò le man eseci'e. Be wò ebele cian daa.

5

¹ Ehì, ye sì yí fòón ke yé nwònnaan ehì m'ò tì ke asì ewa sua'n, se ò seci bòbò a, Nyanmian a sesie sua anwunno elò ò'a man yé. Ò tì sua mò yí muonun ò'a sì, m'ò nzeci man lé ò. ² Anwònnaan

ehi mɔ ye le yí'n le man ye kpɔnlin. Ɔ sanlin ke ye kulo ke ye sa kan anwunno elɔ sua die'n. ³ Afi, mele mɔ ye 'wɔlv sua sɔ nin anun'n, ye 'nyan anwɔnnaan fɔfɔle. ⁴ Ɔ ti ananhɔle, mele mɔ ye te le asie nin asɔ ewa anwɔnnaan'n, ye le ekpɔnlian ke sɔanlan mɔ ninngɛ le bu yí kɔmɔn ɔ. Nán ke ye kpɔnnde ke ye yaci asɔ ewa anwɔnnaan'n mɔ ye le yí'n ye tu ɔ, nan ye kulo ke ye nyan nyanmiansɔ die'n. Yí die anɔn ngɔan anwɔnnaan'n di kunnunmun ewue anwɔnnaan nin asɔ. ⁵ Nyanmian muonun y'ɔ heleli yé ke cian bie ye 'ba kaci sɔ ɔ. Eɛe yí yê ɔ'a fa yí Wawe'n m'ɔ di ninngɛ sɔ'n-mɔ anɔn ajinlanmun'n ɔ'a man yé ɔ.

⁶ Ehika ati, ye le anwɔnsele cian daa. Ye si ke kemɔ ye te le anwɔnnaan ehi'n, ye wɔ yé Mɔn awulo nin anwɔn mɔa. ⁷ Yé nnwun man yí, nan kɔsɔ ye nanndi wɔ dedi nun. ⁸ Ye le anwɔnsele kpa eɛe ye kulo ke ye yaci anwɔnnaan ehi ye tu, nán ye tanlan wɔ yé Mɔn anwɔn ebele. ⁹ Ehika ati, m'ɔ wɔ yé ajɔnlin nun'n y'ɔ le ke se ye te le anwɔnnaan ehi ɔ, se ye yaci anwɔnnaan ehi ye tu ɔ, like m'ɔ sɔ yé Mɔn anyɔn'n y'ɔ di ke ye kpɔnnde ɔ. ¹⁰ Afi yé kwalaa ye 'ba fite Kilisi anyunnun ɔ bua yé ndɛɛ. Sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ nanndi asie nin asɔ ewa m'ɔ lili'n, ɔ 'nyan yí nwɔn ahatua.

Kilisi a sesie yé nɔn Nyanmian yé afian

¹¹ Yé nyɔn sɔ Nyanmian kpa. Yí sɔ ati yê ye di Nyanmian junman'n sele kpa ye man menian de Zozi di ɔ. Nyanmian si yé kpa bɔkɔɔ, yê mɔn de mɔn di ke emɔ kɔsɔ akunnun elɔ emɔ si mɔn. ¹² Yé muonun ye nva man yé nwɔn ye ngele man emɔ kón. Nan ye le man atɔn maan emɔ di yé nwɔn fɛ. Yí die, anɔn bé mɔ anwɔnnaan sɔ like'n mɔ be nwun yí'n yê be fa be tu be nɔan nun, nan nán nunhan'n m'ɔ wɔ bé ahɔnlin nin anun'n, anɔn emɔ nyan atɔn be totua bé sɔ. ¹³ Se menian mmie-mɔ kan ke yé ti nɔn man ebele a, ɔ ti Nyanmian ejɔle. Se kɔsɔ be kan ke yé ti wɔ ebele a, anɔn yé ti wɔ ebele man emɔ. ¹⁴ Afi ehulo'n mɔ Kilisi kulo yé'n ti kpili sɔnman. Kemɔ ye si ke Kilisi a wu yé kwalaa yé dunman nun'n, ɔ ti ke yé kwalaa y'a wu. ¹⁵ Kilisi a wu a man menian'n-mɔ kwalaaatin maan bé mɔ be ti asi'n nni man be ti anwɔn kón, nan be bu bé mân'n be man sɔanlan'n mɔ bé dunman nun ɔ'a wu ɔ'a tinngɛ'n.

¹⁶ Ehika ati, ɔ fi ene, ye mmua man sɔanlan fíi anwɔnnaan sɔ ndɛɛ kón. Se bɔbɔ daba ye bualɔ Kilisi anwɔnnaan sɔ ndɛɛ a, sian die, ɔ ti man sɔ kón. ¹⁷ Ɔ sanlin ke se sɔanlan kɔn nɔn Kilisi be yɔ kɔn an, anɔn ɔ'a kaci abɔdie fɔfɔle. Yí abalabɔ daba nin abɔ a gua. Ɔ'a bɔ abalabɔ fɔfɔle abɔ. ¹⁸ Ehi kwalaa fi Nyanmian mɔ ɔ'a nanndi Kilisi sɔ ɔ'a sesie yé nɔn yí yé afian'n. Eɛe ɔ'a fa menian nɔn yí afian esesie junman'n ɔ'a wula yé sa nun. ¹⁹ Ɔ sanlin ke Nyanmian nanndili Kilisi sɔ, ɔ sesielɔ yí muonun ɔ nɔn menian'n-mɔ kwalaa afian, ɔ'a nɔn man bé ete'n mɔ be

yɔli nin anwɔn. Afian esesie junman sɔ'n, ɔ'a fa ɔ'a wula yé nwan ke ye hán yí nwɔn ejɔle ye héle menian'n-mɔ.

²⁰ Ehika ati, ejɔle'n mɔ ye kan'n, Kilisi muonun yê ɔ'a sɔan yé ke yí mmɔfɔe maan ye kan ɔ. Ɔ ti ke Nyanmian muonun nanndi yé sɔ y'ɔ le kan ejɔle sɔ'n kele emɔ ɔ. Ye 'sele emɔ kpa ke, Kilisi dunman nun, emɔ mán be nɔn Nyanmian bé afian sé!
²¹ Kilisi mɔ ɔ'a nyɔ man ete fíí'n, yé dunman nun, Nyanmian a fa yé ete'n-mɔ kwalaa a sɔa yí, ɔ'a man Kilisi a yɔ etefɔe nán y'a hɔala y'a kaci seseɔe wɔ Nyanmian anyunnun.

6

¹ Ehika ati, yé mɔ ye di Nyanmian junman'n, ye le sele emɔ kpa ke anwunnvoe'n mɔ Nyanmian a nwun emɔ'n, nán be man yí anwunnvoe enwuan sɔ'n yɔ mgban. ² Ehele Ejɔle nin anun, Nyanmian nwan:

*Mɔ mele kpa'n juli'n,
 n dieli wɔ sunfɛle'n.*

*Mɔ bé ti ele cian'n juli'n,
 m mali n neli wɔ ti.*

Emɔ nían, mele kpa'n m'ɔ di ke emɔ sɔ Nyanmian nun'n yê ye wɔ nun ewa ene nin ɔ. Bé ti ele cian'n, y'ɔ le ene.

³ Ye ngulo man ke sɔanlan fíí kan yé junman nin anwɔn ejɔle ete. Ehika ati, ye nyɔ man like fíí m'ɔ kwalaa ke ɔ tunndɔn sɔanlan aja nun ɔ. ⁴ Nan like biala anun, ye man be nwun yí ke ye ti Nyanmian ngɔa. Yalɛ nun o, ehian nun o, ahunnun ndítie nun o, ye si abɔtalɛ kpa. ⁵ Be bilali yé dede be tɔli yé fiadi. Menian'n-mɔ jasɔli yé kɔmun anun, ye lili junman sele kpa. Y'a nnyan man atin y'a nna man ese ye bualɛ ye lali. ⁶ Ye si like m'ɔ ti ananhɔle'n, ye si abɔtalɛ, yé ti anun ti kpa, ese Wawe Nwanzan-nwanzan'n man ye kulo ehinlin-mɔ ananhɔle nun. ⁷ Ese Nyanmian tunmin nun, ye bɔ ananhɔle Ejɔlekpa'n ye kele menian'n-mɔ. Sese eyɔle'n y'ɔ ti yé kɔan ninngɛ mɔ ye fa ye kɔn ese ye fa ye sisa yé nwɔn ɔ. ⁸ Cian bie a, be wula yé anunminnyanmɔn, cian bie kɔsɔ a, be gua yé nyunnun asi. Cian bie a, be kan yé nwɔn ejɔle ete, cian bie kɔsɔ a, be kan yé nwɔn ejɔle kpa. Be bu yé ke ye ti atofɔe, nan kɔsɔ ananhɔle yê ye kan ɔ. ⁹ Be yɔ ke be nzi man yé, kɔsɔ anin bé kwalaa be si yé kpa. Be bu ke y'a wu a yue, nan kɔsɔ, ye te ti asi. Be kele yé ahɔlɔwa kpa, nan kɔsɔ be ngun man yé. ¹⁰ Be bɔ yé lɔa nan kɔsɔ ye di fe cian daa. Ye ti ehianfɔe, nan kɔsɔ ye man menian dɔn nyan bé nwɔn. Be bu ke ye le man like fíí nan kɔsɔ ye le ninngɛ'n kwalaaatin.

¹¹ Anianman Kolinti amma, y'a han ejɔle'n kwalaa yuein y'a hele emɔ. Y'a hulo emɔ kpili sɔnman. ¹² Y'a yí yé kunnun y'a hele emɔ maan emɔ a nwun yí ke ye kulo emɔ, nan emɔ lili yê b'a ngulo man yé ɔ. ¹³ Ehika ati, kemɔ emɔ ti ke mín mma'n,

mun kan mun kele emə ke emə fá yé be wúla bé kunnun, emə húlo yé kpa ke ye kulo emə'n.

Nán be non bé mə be nne man Kilisi

be nni man'n tu nun

¹⁴ Bé mə be nne man Kilisi be nni man'n, emə non bé n'ə tu nun. Be ti man menian m'ə fata ke emə non bé tu nun ə. Asu sese eyəle'n ə non ete eyəle'n ti kən ə? Anaan awosin'n non jawe'n ti kən ə? ¹⁵ Asu Kilisi kuala ke ə non Abənsanmən bé nvan se bé nwon ə? Svanlan m'ə de Kilisi di'n, ə non m'ə nne man Kilisi nni man'n, asu bé ajonlin kuala ke ə yə kən ə? ¹⁶ Asu Nyanmian asənin sua'n non amvan'n-mə di anvannze ə? Afi ye ti Tiasifə Nyanmian nun asənin sua ke yí muonun ə fa kan'n. Yí nwan:

Mín 'tanlan bé afian, mín non bé ye san nun,

mín 'kaci bé Nyanmian,

bé kvsu be 'kaci mín menian.

¹⁷ *Ehika ati, yé Mín le kan ke:*

Emə jásv bé nwon ebele,

nán be fa bé nwon be mantan bé.

Nán be fa bé sa be kan like m'ə ti efian fíí,

nan mín kvsu mín 'de emə.

¹⁸ *Mín 'kaci emə así*

yé emə kvsu 'kaci mín mma

mmelenzua non mmalasua.

Yé Mín m'ə ti Tunminfə Nyanmian Kpili'n, ejəle m'ə le kan nun anin.

7

¹ Ehulo mma, kemə yé ti yé Nyanmian a bə anəhuba sə'n-mə'n, ye yáci like biala mə ye yə a, ə gua anwonnaan'n non wawe nin anwon efian'n ye gúa. Nán ye súlo Nyanmian ye bə məndinlin kpa ye tánlan wə anwontie nun.

Pəlv fe elie'n

² Emə fá yé be wúla bé kunnun! Ə sanlin ke y'a nni svanlan fíí anwon ejəle ete, y'a mman man svanlan fíí a ndə man ete nun, ese y'a nzisi svanlan fíí. ³ Nán ke mun kan sə mín bu emə fvo ə. Nan n nili mva n zeli ke emə anwon cian yé sənman. Yí ti, se emə 'cin o, se emə 'wu o, ye non emə. ⁴ Mín sí emə ati anun kpa, ese mín di emə anwon fe kpa. Yé yale biala anun, mín lva cici mín nwon kpa mín di fe maan ə bu sv.

⁵ Afi mə ye həli juli Masedvanin mân nun elə'n, y'a nnyan man alaje sin kaan sva. Ye 'kaci ewa, efe, ye 'sin ewa, efe. Mmie-mə non ye la mannzvan sv, yé kunnun titi yé. ⁶ Nan Nyanmian m'ə cici albabəfə lva'n, ə manlin Tití ewale'n cici yé lva. ⁷ Ese nán ke Tití ewale nin ala y'ə cici yé lva ə, nan ə'a han ə'a hele yé ke emə alva də mín sənman, emə di mín nwon yale, ese emə

kulo ke be buka mín. Ejole so nun a man fe elie a hun mín kpili kpa.

⁸ Se bóbó kalata'n mō n gelesi emō nun a bō emō alba a, mūn nni man yí nwōn yalē. Se bóbó n nili yí nwōn yalē mēle mō n nwunlin ke mín kalata nun a bō emō alba'n, ⁹ dōe ehika asu, mūn di yí nwōn fe, nán emō alba mō ó'a bō nun ati ó, nan emō abalabó'n mō emō kaci yí nun ati ó. Emō albabó so nun anun, emō a kaci bé nzin b'a si ete'n b'a yō mō Nyanmian kulo. Ó man mō ye yōli nun a nyō man emō ete. ¹⁰ Ó sanlin ke albabó'n m'ó fi Nyanmian eló'n, ó man svanlan nwun yí ete'n ó yaci gua ó fa yí nwōn man Nyanmian ó nyan ngvan. Albabó só'n diē, ó man be nni man yalē mgban. Nan mân nun anun albabó diē'n, ó man be wu. ¹¹ Albabó'n mō Nyanmian man ó hanlin emó'n, emō nían junman mō ó'a li wō emō asitanlan nun anun'n! Junman kpili kpa ó! Ó sanlin ke emō a nwun bé anyunnunguasie'n, emō a sulo yí nzin, emō a tv bé nvan asi. Emō alba a ló mín sōnman be kulo ke be nwun mín nwōn. Emō anwōn le jue bé be kulo ke be pinnin svanlan'n m'ó yōli nyōlie ete'n sele kpa. Emō a hele maan b'a nwun yí wō emō abalabó'n kwalaa anun ke nyōlie ete só'n, emō anwōn nnōn man nun.

¹² Ehika, se m'an hele emō a, nán svanlan'n m'ó yōli ete só'n, anaan svanlan'n mō be yōli yí ete nun ati ó. Nan mūn kulo ke emō afian eló, yé nwōn'n m'ó cian emō ó nōn ehulo mō emō kulo yé'n, emō kele yí yuein wō Nyanmian anyunnun. Yí ti yê n gelesi emō ó. ¹³ Nan mō emō a yó'n, ó'a man yé lba a cíci yé nwōn. Yé lba cíci yé nwōn, nan mō anianman Tití fi emō eló ó walí'n, ke emō kwalaa kpínlin sōli yí nun'n, ó'a man fe elie kpili kpa biekun a hun yé. ¹⁴ Afi, n valí emō n duli mín nvan nun n gelesi Tití, yé emō kusu a man anyunnunguasie a ngan man mín. Nan kemō cian daa ananhóle yê ye kan ye kele emó'n, mín nvan nun etue mō n duli n gelesi Tití wō emō dunman nun'n, yí kusu ó'a nwun yí ananhóle. ¹⁵ Yí muonun, se yí ti kpín anyinnzō kpili'n mō emō manlin yí nun asu, ó nōn ke emō kpínlin be le anwōnwōsue nōn esulo be sōli yí nun'n, emō anwōn fe diē mō ó di'n, ó tala su. ¹⁶ M'an li fe ke like kwalaa anun, mūn kwalaa ke mūn susu mín ti mūn gua emō asu.

8

Emō mán bé sa ló

¹ Anianman-mō, junman mō Nyanmian Kpili lili wō Masedwanun mân nun asōnun'n-mō anun'n, ye kulo ke ye kan ye kele emō. ² Yalē m'ó hanlin eló asōnun mma'n-mó'n, ó ti man nzemunde. Nan kusu be nyanlin fe elie kpili kpa bé ehian kpili nun anun, be manlin bé sa lóli ó bōli su. ³ Ananhóle ti kpa, be yíli bé kunnun, mō be kwalaa yí man'n, be manlin. Be manlin dede ó talali su. ⁴ Be seleli yé be butóli yé kpa ke be

'tití esika maan be fa kò bóká Nyanmian menian'n-mò mò be wò Zude mân nín anun'n. ⁵ Be yòlì m'ò tala mò ye jònlinlin'n. Afi, be lili mva be falì bé nwòn be manlín yé Mìn. Nan afi, ò nanndì Nyanmian ehulo nín asù, b'a fa bé nwòn b'a man yé kvsù. ⁶ Ehika ati, ahunnunye junman'n mò Titì bòlì yí bu emò afian elò'n, y'a sele yí ke ò hó tó emò ò lí junman sò'n gúa yí bu. ⁷ Emò a nyan bé nwòn wò ninng'e'n kwalaa anun. Ò sanlín ke emò le dedi, emò si Nyanmian ninng'e'n-mò, emò si jòjò, emò le anwòndele wò like biala anun, ese emò kulo yé kpa. Ò man ahunnunye eyòle ehì anun, emò mán be nwún emò.

⁸ Nán ke mún tinndin emò ke emò yó ò. Nan mún kan ehinlin-mò anwòndele dié nín anwòn ejòle mún kele emò maan emò nwun yí ke emò ehulo'n kpín tì yí'n. ⁹ Ò sanlín ke emò si anwunnvoe'n mò yé Mìn Zozi Kilisi nwunlin yé'n. Yí mò anun ò tì anyanbenwòn swanlan'n, emò dunman nún, ò yòlì yí nwòn ehianfòe ò'a man emò a nyan bé nwòn.

¹⁰ Mìn dié mò m'an jònlin mò mún kan mún kele emò'n y'ò le ke, junman'n mò afòe ehinlin emò bòlì yí bu'n, emò mán bé sa tóa yí. Ò sanlín ke emò yê emò lili mva be bòlì yí bu ò, ese emò yê emò sili bé hue ke be 'di ò. ¹¹ Yí tì, kíkàala dié, emò mán bé sa tóa yí be lí be mán ò yúe. Emò nían mò bé sa tó'n, be nyán anwòndele be lí junman sò'n ke emò sili bé hue ke be 'di'n. ¹² Ò sanlín ke like mò be yí bé kunnun be man'n, se bòbò ò tì kaan se, Nyanmian di yí nwòn fè ò sò nún kanlanman. Ò nze man swanlan ke like m'ò le man yí'n, ò fá mán yí.

¹³ B'a nze man ke emò fá bé nwòn ninng'e'n-mò kwalaa be mán menian nán emò lí ehian, nan emò yó maan bé ninng'e'n-mò kwalaa lí sù kpé-kpé. ¹⁴ Kíkàala emò le ninng'e dòn, ò se ke emò fá bie be búa bé mò bé sa a mian'n. Yí dié, se cian bie emò kvsù asa mian an, anun be kwalaa be tì emò nyanman nún. Se emò yó yí sò a, anun yí kwalaa a lí sù. ¹⁵ Afi, Eहेले Ejòle'n le kele ke:

*M'ò hohuanlín dòn anvan'n,
ò'a nnyan man mvlsvè,
yé m'ò hohuanlín kaan bie anvan'n,
yí kvsù ò mmian man like fíí anwòn.*

Titì nvn yí manngv'n'n-mò

¹⁶ Ye 'da Nyanmian Kpili asì. Ò'a yò ò'a man emò anwòn ejòle a hian Titì kpa ke emò anwòn ejòle cian yé'n. ¹⁷ Yé nwan ò hó emò anwòn elò. Ò kò le kò tó nún. Ò le anwòndele kpa yí muonun ò kò si yí hue ke ò 'kò emò anwòn elò. ¹⁸ Ye le swan yí nún anianman kún. Anianman sò'n, Ejòlekpa junman'n m'ò di'n dunman nún, asònin mma'n-mò kwalaaatin yí yí aye. ¹⁹ Ò tì swanlan mò asònin'n-mò kwalaaatin a yí yí ke yé atin etue nún anun, ò hó sóman yé. Ò mán ye fá ahunnunye like sò'n ye hó wúla yé Mìn anunminnyanmòn maan be nwún yí ke ye kulo ke

yε buka ehinlun-mə. ²⁰ Yε le yə sə, nán sɔanlan fíí a ngan man yé nwɔn ejɔle ete wə esika kpili sɔ'n mə b'a fa b'a man yé ke ye fá ye hó nun anwɔn. ²¹ Nyanmian nɔn menian'n-mə anyunnun, like m'ɔ ti kpa'n yê ye bə mɔndɔnlun ye yə ɔ.

²² Yε le sɔan bé nɔn yé nianman'n. Atɔn ngacile dɔɔn asɔ, y'a sɔ yí y'a nian. Y'a nwun yí ke ɔ ti sɔanlan mə cian daa ɔ le anwɔndele ɔ. Nan sian anwɔndele'n m'ɔ le yí'n, ɔ bu sɔ. Afi, ɔ de emə di kpili sɔnman. ²³ Titɔ die, ɔ ti mín manngɔn. Mɔn nɔn yí y'ɔ di junman ye man emə ɔ. Nan anianman ehinlun-mə mə be le kə a soman yí'n, bé die asɔnɔn'n-mə yê b'a yí bé ɔ. Be di junman be wula Kilisi anunminnyanmɔn. ²⁴ Yí ti, emə héle bé maan be nwún yí ke emə kulo bé sakpa. Yí die anɔn asɔnɔn mma'n-mə ti yí bu ke ye nva man emə ye ndu man yé nɔan nun mgban.

9

Ahunnunye like'n yê Nyanmian kulo ɔ

¹ M'ɔ tɔ de mmɔa'n mə be 'fa be kə man Nyanmian menian'n-mə mə be wə Zude mân nun anɔn'n, ɔ ti man cɔnnjun fíí ke n géle emə ehɔ anwɔn kalata. ² ɔ sanlɔn ke mɔn sɔ ke emə a si bé hue, ɔ man m'an fa emə m'an tu mín nɔan nun wə Masedɔanɔn asɔnɔn mma'n-mə anyunnun. M'an han m'an hele bé ke: “Anianman'n-mə mə be wə Akayi mân nun anɔn elɔ'n, sunmin afɔe ehinlun angɔnmɔn yê be bɔbɔalɔ bé nwɔn be sielɔ ɔ.” Emə anwɔndele'n y'ɔ wowulalɔ bé dɔɔn bé anwɔnsele ɔ. ³ Ehika ati, mɔn sɔan anianman ehɔ-mə emə anwɔn elɔ. Yí die anɔn, aye'n mə y'a yí emə wə mmɔa sɔ nɔn anwɔn nun a nyɔ man mgban. Nan ke m gbɔnlun n ganlɔn yí'n, mɔn kulo ke emə bɔbɔa bé nwɔn be sie sakpa. ⁴ Afi, sɛ emə a mmɔbɔa man bé nwɔn b'a nzie man, nan sɛ Masedɔanɔn amma'n-mə b'a soman mín emə anwɔn elɔ a, ɔ 'yɔ anyunnunguasɛ ɔ man yé. Nan kusɔ emə anyunnunguasɛ die mə ɔ 'kan emə'n 'bu sɔ. ⁵ Ehika ati, m'an nian dede a, anɔn ɔ ti kpa ke m mán anianman ehɔ-mə lí mɔa mín nyunnun emə anwɔn elɔ. Yí die anɔn, ahunnunye acɛdie'n mə emə hanlɔn ke be 'man'n, anianman ehɔ-mə kokuan yí nɔan be sie. Afi mɔn ngulo man ke mɔn tɔ emə elɔ a, ɔ yə kana. Nan mɔn kulo ke ɔ yə ahunnunye acɛdie.

⁶ Emə ati káci ke sɔanlan mə ɔ'a nnua man dɔɔn'n, ɔ ndɔ man dɔɔn. Nan sɔanlan m'ɔ kə lua dɔɔn'n, ɔ 'tɔ dɔɔn. ⁷ Ehika ati, mə emə anɔn kɔn biala a fua ke ɔ 'man'n, ɔ mán. N'ɔ di yí nwɔn yale, esɛ n'ɔ bu yí ke be le tinndin yí. ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ yí yí kunnun ɔ man'n yê Nyanmian kulo yí ejɔle ɔ. ⁸ Afi, Nyanmian le tunmin ɔ kwalaa ke ɔ man nyila ngacile'n kwalaa kan emə. ɔ kwalaa ke ɔ man emə nyan ninngɛ'n kwalaa mə cian'n cian daa.

Ɛse ɔ kwalala ke ɔ man emɔ nyan yí ɔ bu su maan emɔ fa be yɔ nyɔlie mgbakpa'n kvalaatin ⁹ ke Ehele Eɔle'n kan yí'n. Yí nwan:
Ɔ'a hye ninngɛ dɔvɔn kpa
ɔ'a man ehianfɔe'n-mɔ.
Yí ahunnunye'n le man eyue.

Menian dɔvɔn 'ba nwun Nyanmian anwɔvɔn ye

¹⁰ Nyanmian m'ɔ man kulo sɔvanlan like maan ɔ dua ɔ nyan alie di'n, ɔ 'ba fa ninngɛ'n kvalaa mɔ emɔ a mian yí nwɔvɔn'n man emɔ, ɔ 'man ɔ fifi ɔ su mma dɔvɔn kpa. Ɔ 'man emɔ ahunnunye'n kɔsu su mma dɔvɔn kpa. ¹¹ Ɔ 'man emɔ nyan bé nwɔvɔn mɛle biala maan emɔ kɔsu yɔ ahunnunye cian daa. Ɔ nanndi yé su, esika'n mɔ emɔ 'ba yi yi maan ye fa ye kɔ'n, bé mɔ bé sa 'ba han yí'n, be 'ba la Nyanmian asi kpa. ¹² Ɔ sanlɔn ke like sɔ'n mɔ emɔ 'ba yɔ'n, nán Nyanmian menian nɔn ala y'ɔ 'ba bua bé ɔ, nan ɛse ɔ 'ba man menian dɔvɔn nwun Nyanmian anwɔvɔn ye. ¹³ Emɔ ahunnunye like eyɔle sɔ'n 'ba man be nwun yí ke emɔ kpɔn ti yí'n. Menian dɔvɔn 'ba wula Nyanmian anunminnyanmɔn. Ɔ sanlɔn ke ahunnunye ninngɛ sɔ'n-mɔ mɔ emɔ 'ba fa bua bé nɔn ehɔnlɔn-mɔ kvalaatin'n, ɔ kele ke emɔ de Kilisi Eɔlekpa'n be di be man yí anyɔnnzɔ. ¹⁴ Bé kɔsu, be 'sele Nyanmian be man emɔ. Be 'fa emɔ be wula bé kunnun, ɔ fi nyila dɔvɔn mɔ Nyanmian a yeyila emɔ'n. ¹⁵ Ye lá Nyanmian asi. Ɔ sanlɔn ke acedie'n mɔ yí muonun ɔ'a fa ɔ'a hye yé'n, be nnyan man yí nwɔvɔn su!

10

Pɔlv tunmin'n

¹ Mɔn bɔbɔ mɔn Pɔlv, mɔn tu emɔ ngalie. Mɔn kulo ke mɔn yɔ yí betɛɛ ɛse mɔn nwun anwunnvoe ke Kilisi muonun yɔ yí'n. Nan emɔ anun mmie-mɔ le kele ke se n wɔ emɔ afian elɔ a, mɔn kan mɔn nwɔvɔn asi. Kɔsu afi se n nɔvɔn man emɔ afian elɔ a, mɔn di tutule. ² Mɔn sele emɔ ke nán be tinndin mɔn maan mɔn kele tunmin'n mɔ n ne yí'n tɛmɔn m'ɔ m 'ba a emɔ elɔ'n. Ɔ sanlɔn ke se mɔn ba emɔ elɔ a, mɔn 'ba yi mɔn tunmin'n mɔn kele bé mɔ bé nwan ye nanndi ke eyuadi nɔn anun menian'n. ³ Ɔ ti ananhɔle ke ye ti kulo menian, nan kɔsu ye ngɔn man yé kɔan die'n ke kulo menian'n-mɔ kpɔn kɔan yí'n. ⁴ Yé kɔan ninngɛ die'n-mɔ nɔn mán ehɔ anun menian'n-mɔ die'n ti man kɔn. Yé die'n-mɔ ti Nyanmian kɔan ninngɛ. Bé nwɔvɔn yɔ esulo. Be fa be bubu sua mgbili mgbili'n-mɔ. Ye fa ye seci ajɔnlɔn ete ete'n mɔ menian'n-mɔ le yí'n. ⁵ Atubɛnwɔvɔn ninngɛ m'ɔ man menian'n-mɔ nzɔ man Nyanmian'n, ye fa kɔan ninngɛ sɔ'n-mɔ ye kan bé ye gua asi. Ɛse bé mɔ bé nyɔn nzɔ man Kilisi'n, ye si bé ajɔnlɔn'n ye cɔvɔn bé maan be de yí be di. ⁶ Y'a bɔbɔa yé nwɔvɔn a yue, se emɔ man Kilisi anyɔnnzɔ kpa bɔkɔɔ a, ye 'pinnin bé kvalaa mɔ be mman man yí anyɔnnzɔ'n.

⁷ Emò die, mò emò anyin nwun yí'n y'ò ti emò cunnjun ò. Yí ti, se sʋanlan kʋn de di ke ò ti Kilisi die a, ò títi ò nían, nán se ò ti sò man yí a, anin ò nwún yí ke yé kʋsʋ ye ti Kilisi die. ⁸ Tunmin'n mò yé Mìn a fa a man mín'n, se bòbò m'an fa m'an tu mín nʋan nun maan ò'a bʋ sʋ a, yí nwòn nyian ngun man mín. Ò sanlín ke, emò kpa eyòle ati yê yé Mìn a fa a man yé ò, nan nán emò ehuan ti ò. ⁹ Nán ke enwonwunlan mò mín kulo ke mín nwonwunlan emò ati y'ò man mín kele kalata ehi-mò ò. ¹⁰ Afi, e' nwun ejòle mò menian'n-mò kan'n: "Pòlv kalata'n-mò anun ejòle'n yò sɪ. Nan kʋsʋ se yí muonun ò wò yé afian ewa a, ò ti betee, ese ò nzi man bagua nun jujó." ¹¹ Bé mò be kan sò'n, be nwún yí ke se ye nnʋn man emò afian elò a, ejòle m'ò wò kalata'n mò ye kò hele ye kò nwan emò nun anun'n, yí kʋnmgba'n yê se ye ba emò afian elò a, ye 'kan ò.

¹² Bé mò be bu bé nwòn kpa be tala bé manngʋn-mò'n, ye nze man ke ye nʋn bé se. Ese ye nva man yé nwòn ye ndʋ man bé. Be ti menian mò bé muonun be fʋa bé nwòn. Be fa bé nwòn be susu bé muonun bé nwòn. Bé ajʋnlín'n nza man bé. ¹³ Nan yé die, ye ngulo man ke ye tu yé nʋan nun maan ò bʋ sʋ. Ò sanlín ke líka mò Nyanmian a hele ke ye lí junman'n ye jú'n, ebele yê ye 'di ye ju ò. Nyanmian kʋsʋ yê ò'a man atin maan y'a lí junman'n dede y'a ju emò elò ò. ¹⁴ Yí ti, ye nyò man maan ò mmʋ man sʋ. Ò sanlín ke mò ye hólí emò elò'n, yé dein yê ye lili mʋa ye bòlí Ejòlekpa'n m'ò tʋ de Kilisi'n ye helelí emò ò. ¹⁵ Ò man se ye le tu yé nʋan nun an, nán sʋanlan bie junman mò ò'a lí'n yê ye 'fa ye 'tu yé nʋan nun ò. Nan ye le anyindasʋe ke emò dedi'n 'kò yí nyunnun. Yí die anin, ye di junman nun emò afian elò maan ò tele kpili kpa dede ò kò ju líka mò Nyanmian helelí yé'n. ¹⁶ Yí die anin, ye fi emò ebele, ye kʋala ke ye kò líka fufòle ye kò bò Ejòlekpa'n. Nan y'a nva man abie junman die mò ò'a lí'n y'a ndu man yé nʋan nun. ¹⁷ B'a hele wò Eहेले Ejòle nun anun ke: *Sʋanlan m'ò kulo ke ò tu yí nʋan nun'n, anin ò fá like mò yé Mìn a yò'n ò tú yí nʋan nun.* ¹⁸ Yí sò ati, ananhòle nun, sʋanlan mò yí muonun ò fʋa yí nwòn'n, ò ti man sʋanlan. Nan nunhan mò yé Mìn muonun fʋa yí'n y'ò ti sʋanlan ò.

11

Pòlv nʋn ato mməfve'n-mò

¹ Se bòbò mín jujó ke sʋanlan mò yí ti nnʋn man ebele a, emò fá yí sò, be jínlán mín nzin! ² Emò nwún yí ke mín cʋn emò ati nyunnunngunlan ke Nyanmian cʋn yí'n. Ò sanlín ke emò ti ke talua muan mò yí enanndie nín anwʋn buli man ebʋn mò m'an si yí siyèle m'an man belenzua kʋnmgba cein ò. Belenzua sò'n y'ò le Kilisi. ³ Nan yé nan balasua'n mò be fele yí Eʋò'n manlín owò'n lakalí yí. Yí ti, mín susu emò anwʋn ke Kilisi mò emò a

fa bé nwɔn b'a man yí kanlanman kanlanman'n, emɔ ati 'ba kaci be yaci yí be tu. ⁴ Ɔ sanlɔn ke y'a bɔ Kilisi anwɔn ejɔle'n y'a hele emɔ. Nan afi, ɔ yɔ se mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ, ɔ bɔ Zozi fɔfɔle anwɔn ejɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tu nun ɔ? Y'a han Wawe Nwanzan-nwanzan nin anwɔn ejɔle'n y'a hele emɔ. Nan afi, ɔ yɔ se mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ ɔ kan wawe fɔfɔle anwɔn ejɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tu nun ɔ? Y'a bɔ Ejɔlekpa'n y'a hele emɔ. Nan afi, ɔ yɔ se mɔ sɔanlan biala ba emɔ elɔ, ɔ bɔ ejɔlekpa fɔfɔle ɔ kele emɔ a, emɔ de yí tu nun kpa ɔ? ⁵ Emɔ mmɔfɔve mgbili mgbili sɔ'n-mɔ, be ndala man mín like fíi anun. ⁶ Se bagua nun yê mɔn nzi man juɔ a, nán Nyanmian ninng'e'n-mɔ esie nun ɔ. Afi, y'a man emɔ a nwun yí sɔ yuein tɛmɔn biala nɔn ninng'e kwalaa anun.

⁷ Mele mɔ m malɔ emɔ elɔ m mɔli Nyanmian Ejɔlekpa'n n geleli emɔ'n, m'an nne man emɔ babulu kɔn. Nan mín bɔbɔ muonun, m mɛbeleli mín nwɔn asɔ n nili junman n nianlɔn mín nwɔn manlɔn emɔ nyanlɔn anunminnyanmɔn. Like sɔ'n mɔ n yɔli'n, kannɔvɔ ete yê m'an yɔ ɔ? ⁸ N gbɔkpɔli asɔnɔn ehɔlɔn-mɔ anwɔn, be tualɔ mín kale yê n valɔ m mɔalɔ emɔ ɔ. ⁹ Mele mɔ anɔn n wɔ emɔ afian elɔ mɔ emian'n tɔli mín'n, m'an man sɔanlan fíi a mmɔ man mín nwɔn kale. Ɔ sanlɔn ke anianman'n-mɔ mɔ be fi Masedɔanɔn mán nun elɔ be walɔ'n, ninng'e'n kwalaa mɔ anɔn m'an mian yí nwɔn'n, be falɔ be beleli mín. N zielelɔ mín nwɔn ye, m'an man sɔanlan fíi a mmɔ man mín nwɔn kale. Yê mɔn 'sie mín nwɔn ye sɔ cian daa. ¹⁰ Se ɔ ti ananhɔle ke Kilisi wɔ mín nun an, ebele ndutue die mɔ mɔn di'n, sɔanlan fíi ngɔala ngan man yí nzin ejɔle wɔ Akayi mán bɔndɔn nin anun. ¹¹ Mɔn yɔ sɔ ti a, asɔ ɔ kele ke mɔn ngulo man emɔ ɔ? Nyanmian muonun si ke mɔn kulo emɔ. ¹² Mɔ m'an yɔ'n, mɔn 'yɔ yí sɔ cian daa man anyunnunguasie kan bé mɔ be kulo ke be nyan atɔn be tu bé nɔan nun'n. Ɔ sanlɔn ke bé nwan be di bé junman'n ke ye kpɔn ye di yê die'n.

¹³ Menian sɔ'n-mɔ ti ato mmɔfɔve. Be laka menian be yɔ ke Kilisi mmɔfɔve y'ɔ le bé. ¹⁴ Bé nyɔlie sɔ'n nzin man yê nwɔn fíi sɔa. Afi, Satan muonun kwalaa ɔ kaci yí nwɔn ke nyanmiansɔ bɔfɔve mɔ yí anunminnyanmɔn'n ta ke kanlannɔ ɔ. ¹⁵ Yí ti, se Satan ngɔa'n-mɔ le yɔ bé nwɔn ke be ti ngɔa kpa a, ehɔ nzin man yê nwɔn fíi sɔa. Nan ayuelie cian nin anun yê be 'nyan bé nyɔlie'n-mɔ anwɔn ahatua ɔ.

Pɔlv efɛ'n

¹⁶ Mɔn kan yí biekun ke sɔanlan fíi n'ɔ bu yí ke m'an se. Se kɔsɔ emɔ bu mín ke m'an se a, anɔn emɔ lé mín be tú nun, be mán mín kɔsɔ n vá n dú mín nɔan nun kaan. ¹⁷ Ejɔle mɔ mɔn kan yí kikaala'n, ɔ fi man yê Mɔn. Nan se m'an han mín nɔan nun etue

ejɔle a, anun mun juɔ ke mɪn ti a seci. ¹⁸ Kemɔ afi menian mmie-mɔ dɔvɔn tu bɛ nvan nun ke eyuadi amma yɔ yɪ'n, yɪ ti mɪn kɔsɔ, mun 'tu mɪn nvan nun bie. ¹⁹ ɔ sanlɪn ke emɔ mɔ bɛ ti ngelefuɛ'n, emɔ tie bɛ si senvɔɛ'n-mɔ sɔ, ehika yɔ emɔ fe kpa. ²⁰ Se bɛ le sie emɔ ke nganga a, emɔ kpɪnlɪn sɔ, se bɛ le di emɔ dufule a, emɔ kpɪnlɪn sɔ, se bɛ le laka emɔ a, se bɛ le tu bɛ nwɔn bɛ kele emɔ a, emɔ kpɪnlɪn sɔ, se bɛ le kpaci emɔ anyɪnsɔ a, emɔ kpɪnlɪn sɔ. ²¹ Ye le kan yɪ ananhɔle, ɔ ti nyian. Y'a nnyan man anwɔnsele y'a nyɔ man emɔ sɔ.

Nan kɔsɔ like biala mɔ sɔvanlan kɔn kɔwala ke ɔ nanndɪ sɔ ɔ tu yɪ nvan nun'n, mun juɔ ke mɪn ti a seci, mɪn kɔsɔ mun kɔwala ke mɪn nanndɪ sɔ bie mɪn tu mɪn nvan nun. ²² Se bɛ ti Ebele a, mɪn kɔsɔ, n di Ebele. Se sakpa bɛ ti Izalayɛ menian an, mɪn kɔsɔ, sakpa n di Izalayɛ sɔvanlan. Se bɛ ti Abalahamɔn abɔsɔ menian an, mɪn kɔsɔ, n di Abalahamɔn abɔsɔ sɔvanlan. ²³ Se bɛ ti Kilisi ngɔa a, mɪn kɔsɔ, n di Kilisi akɔa. Mun juɔ ke mɪn ti a seci. Kilisi ngɔa sɔ'n mɔ bɛ ti'n, mun tala bɛ. M'an li junman m'an tala bɛ. B'a tɔ mɪn fiadi dɔvɔn a tala bɛ. B'a bɔ mɪn dɔvɔn a tala bɛ. Efɔvɔn mɔ ewue a fɔvɔn mɪn'n, mun tala bɛ. ²⁴ Zufɔ'n-mɔ hyɪli mɪn ngɔkɔn ngɔkɔn fâ nnun. Kɔn biala anun, bɛ fin mɪn mgbele abulasan nɔn ngɔvanlan. ²⁵ *Lɔmɔn menian'n-mɔ sɔli mɪn nun ngɔkɔn ngɔkɔn fâ nsan. Kɔn biala anun, bɛ fin mɪn mgbele. Eɛe cɪan kɔn, bɛ tɔtɔli mɪn ebɔɛ, ahan bɛ kun mɪn. Ye butuli asue nun ngɔkɔn ngɔkɔn fâ nsan. Temɔn kɔn anun, n nili cɪan kɔn asue nun. ²⁶ Mɪn atɪn etue nwala'n mɔ mun tu nun anun, mun nwun ninnge esulo kpa. Bie sɔa, mun ngɔwala man asue'n-mɔ kpe, mun nɔn kodiawu-mɔ yia, mɪn nianman Zufɔ'n-mɔ nɔn bɛ mɔ bɛ ti man Zufɔ'n man mɪn nwun amannɪnhunlun. Mɪn ka kulo mgbili'n-mɔ asɔ a, mɪn nwun amannɪnhunlun. Mɪn fa nanmue atɪn'n-mɔ a, mɪn nwun amannɪnhunlun. N nanndɪ asue jenvie nɪn anyɪnsɔ a, mɪn nwun amannɪnhunlun. Bɛ mɔ bɛ ti man anianman kpa'n-mɔ, bɛ kɔsɔ, bɛ man mɪn nwun amannɪnhunlun.

²⁷ Junman ngiketee mɔ m'an li ɔ nɔn yale mɔ m'an nwun yɪ'n, ɔ ti man nzemɪnde. Temɔn bie, mun nnyan man atɪn mɪn nna man, ehɔɛ nɔn nzuhoe kun mɪn, mɪn kpɪti mɪn ci ehɔɛ. Bie kɔsɔ a, mɪn nnyan man taladiɛ mɪn nwula man, eyele kun mɪn dede ɔ wɔlɔ mɪn kunnun. ²⁸ Bɛ ngan man ejɔle mun. Cɪan daa, asɔnɪn'n-mɔ kɔwala anwɔn nzusue la mɪn nwɔn. ²⁹ Se asɔnɪn nɪn anun sɔvanlan kɔn le man anwɔnsele a, anun ɔ ti ke mɪn kɔsɔ, n nne man anwɔnsele. Se bie tɔ ete nɪn anun an, mɪn di yɪ nwɔn yale sɔnman. ³⁰ Se ɔ di mɔ mɪn tu mɪn nvan nun an, ninnge'n-mɔ mɔ n nne man nun anwɔnsele nɪn anwɔn yɛ mɪn 'fa mɪn 'tu mɪn nvan nun ɔ. ³¹ Nyanmɪan m'ɔ ti yɛ Mɪn Zozi Asɪ'n, ɔ sɪ ke ejɔle'n mɔ m'an han'n ti ananhɔle. Yɪ ti, nyila hán yɪ dunman'n cɪan daa! ³² Mɔ anun n wɔ Damasi kulo nɪn asɔ'n, mɪn ehɪɛ ati, belemgbin Aletasi kɔnmanna'n kɔ yɪ nzalafɔ ke bɛ sɪsa kulo

nun anwɔn anwan'n-mɔ. ³³ Ehi ati, be kɔ sie mɔn ece nun, be kɔ jula mɔn menzele kɔn anun kulo nun anwɔn tale nun anzin. Ke ɔ kpɔnlin yɔli mɔ kɔnmanna sɔ nun asa a ngan man mɔn nun anun.

12

Like mɔ Nyanmian yili heleli Pɔlv'n

¹ Bɛ nwan nun etue'n ti man like kpa. Nan kɔsɔ mɔn 'tu, afi ninngɛ mɔ yɛ Mɔn a yi a hele mɔn mɔ m'an nwun yi mɔn nyɔnsɔ, ɔ nɔn mɔ ɔ'a yi ɔ'a hele mɔn elalie nun'n, mɔn 'kan yi nwɔn ejɔle mɔn 'kele emɔ. ² Mɔn si Kilisi menian'n-mɔ anun kɔn. Nyanmian falɔ yi fɔli yi nwɔn elɔ. Yi afɔɛ bulu nɔn nnan ahi. (Se ɔ le yi nwɔnnaan kɔnlɔn-ngɔnlɔn'n yɛ Nyanmian manlin ɔ fɔli hɔli yi nwɔn elɔ e, se kɔsɔ yi wawe'n yɛ Nyanmian manlin ɔ fɔli hɔli yi nwɔn elɔ e, mɔn nzi man, Nyanmian muonun y'ɔ si ɔ.) ³ Mɔn si ke sɔanlan sɔ'n fɔli hɔli nyanmiansɔ. (Nan kɔsɔ se ɔ le yi nwɔnnaan kɔnlɔn-ngɔnlɔn'n yɛ Nyanmian manlin ɔ fɔli hɔli yi nwɔn elɔ e, se kɔsɔ yi wawe'n yɛ Nyanmian manlin ɔ fɔli hɔli yi nwɔn elɔ e, yi die, mɔn nzi man, Nyanmian muonun y'ɔ si ɔ.) ⁴ Ejɔle m'ɔ tili yi elɔ'n, ɔ ti yi ngɔnmɔn yi die. ɔ le man atɔn ɔ ngan ɔ ngele man sɔanlan. ⁵ Sɔanlan sɔa yɛ mɔn di yi nwɔn fe mɔ mɔn kɔala mɔn fa mɔn tu mɔn nwan nun ɔ. Nan mɔn nva man mɔn muonun mɔn ndu man mɔn nwan nun. Se mɔn 'tu mɔn nwan nun an, anun mɔn nwan ninngɛ'n-mɔ mɔ n nne man nun anwɔnsele nun anwɔn yɛ mɔn 'fa mɔn 'tu mɔn nwan nun ɔ. ⁶ Se n gulɔli ke mɔn 'tu mɔn nwan nun an, nɔn ke mɔn ti a seɛi ɔ, ɔ sanlin ke mɔ mɔn 'ba han'n ti ananhɔle. Nan mɔn die, mɔn ndu man mɔn nwan nun. Yi die anun, sɔanlan bie mmu man mɔn sɔanlan kpili ɔ ndala man like mɔ be nwun yi mɔn nwɔn'n, anan ejɔle mɔ mɔn kan mɔ be ti'n.

⁷ Ehi, ninngɛ mɔ Nyanmian yili heleli mɔn'n ti mgbili mgbili sɔnman. Nan ke ɔ kɔ yɔ nɔn m'an ndu man mɔn nwɔn'n, Nyanmian kɔ man ewue kɔ tɔ mɔn nwɔn. Afi, Satan kɔ yi yi bɔfɔɛ'n kɔn ke ɔ hɛle mɔn ahɔlɔwa nɔn m'an ndu man mɔn nwɔn. ⁸ Ehi a, n gɔ sele yɛ Mɔn ngɔkɔn ngɔkɔn fɔ nsan ke ɔ mɔn mɔn nwɔn sɔ. ⁹ Yɛ Mɔn kɔ bua mɔn ke: "Anwunnvoe'n mɔ mɔn nwun wɔ'n, ɔ bɔ sv. ɔ sanlin ke mele mɔ wɔ anwɔnsele'n kɔ yue'n yɛ mɔn man ε nwun mɔn tunmin nun ɔ." Yi ti, se mɔn 'tu mɔn nwan nun an, anun ninngɛ'n-mɔ mɔ n nne man nun anwɔnsele nun anwɔn yɛ mɔn tu mɔn nwan nun ɔ. Yi die anun, Kilisi fa yi tunmin'n sisa mɔn. ¹⁰ Yi sɔ ati, mɔn di mɔn anwɔnsele'n mɔ n nne man yi nun anwɔn fe. Ekpe'n mɔ be kpe mɔn'n, ɔ nɔn alɔabɔ'n, ɔ nɔn nyinlinlin'n mɔ mɔn nwun yɔ'n, ɔ nɔn ahɔlɔwa'n mɔ be kele mɔn wɔ Kilisi dunman nun'n, mɔn di yi kɔalaa anwɔn fe. ɔ sanlin ke mele mɔ anwɔnsele kɔ yue mɔn nun'n yɛ mɔn nyan anwɔnsele ɔ.

Pɔlv di Kolinti asɔnɔn mma'n-mɔ anwɔn yale

¹¹ Se mun juɔ ke mɪn ti a seɔi a, ɔ fi emɔ. Ɔ sanlin ke emɔ y'ɔ se ke be lé mɪn ti alɔman ɔ. Nan se n di man like fíi bɔbɔ a, emɔ mmɔfɔe mgbili mgbili sɔ'n-mɔ ndala man mɪn. ¹² Mele mɔ anun n wɔ emɔ afian elɔ'n, n zili abɔtalɛ wɔ emian kwalaa m'ɔ tɔli mɪn nin anun. N yɔli atele ɔ non asinbenwɔn ninnge ɔ non nzɔle m'ɔ kele ke sakpa n di Kilisi bɔfɔe. ¹³ Nzu like die yê n yɔli m manlin asɔnun ehɪnlun-mɔ mɔ m'an nyɔ man bie m'an mman man emɔ ɔ? Anaan kemɔ m'an mman emɔ a mmɔ man mɪn nwɔn kale'n, se yí nwɔn akpue y'ɔ le kun emɔ a, anun emɔ ehɪyiewu!

¹⁴ M'an sesie mɪn nwɔn a yue ke mun ba emɔ anwɔn elɔ. Mun de mun di ke yí kpê nsan nin asu mɔ mun 'ba elɔ anun. Nan kusɔ, se mun ju elɔ a, mun mman emɔ anun bie fíi mmɔ man mɪn nwɔn kale. Ɔ sanlin ke nán emɔ esika'n y'ɔ cian mɪn ɔ, nan emɔ muonun yê emɔ anwɔn cian mɪn ɔ. Afi, sie'n-mɔ y'ɔ di ke be kpɔndɛ esika be sie bé mma nganngan'n-mɔ ɔ, nan nán mmatɔnman y'ɔ di ke be kpɔndɛ esika be sie bé sɪ-mɔ ɔ. ¹⁵ Nan mɪn die, se mun fa yí kwalaa mɔ n ne yí'n mun bua emɔ, ese mun fa mɪn nwɔn mun ti mun buka su mun bua emɔ a, ɔ yɔ mɪn fe. Afi, se bɔbɔ emɔ ngulo man mɪn an, mɪn die, mun kulo emɔ kpa. ¹⁶ Emɔ de tu nun ke m'an mman sɔanlan fíi a mmɔ man mɪn nwɔn kale. Nan emɔ anun sɔanlan kɔn kwalaa kan ke m'an bɔ ngele m'an laka emɔ maan emɔ a tɔ ngaa nun. ¹⁷ Asu bé mɔ yê n zɔanlin bé emɔ anwɔn elɔ'n, n nanndɔli bie sɔ n nakali emɔ ɔ? ¹⁸ N zelesi Titɪ ke ɔ hɔ emɔ anwɔn elɔ. N zɔanlin yí non anianman'n mɔ emɔ sɪ yí'n. Asu emɔ kwalaa kan ke Titɪ hɔli'n, ɔ lakali emɔ ɔ leli like ɔ? Mun non Titɪ, yé ajɔnlin'n kwalaa ti kɔn, ese yé bala mɔ yé bɔ'n ti kɔn.

¹⁹ Biɔi, emɔ jɔnlin ke ndɛnve yê ye le kpɔndɛ wɔ emɔ anyunnun ɔ? Cɛɛɛ, nán yí sɔ ɔ. Nan like mɔ Kilisi muonun kulo'n yê ye le kan wɔ Nyanmian anyunnun ɔ. Anianman-mɔ, ye kulo ke emɔ dedi'n kɔ yí nyunnun, yí ti yê ye le kan ehɪ kwalaa ɔ. ²⁰ Mun sulo nun, afi, mun ba mun tɔ emɔ elɔ, nán se emɔ asɪtanlan'n ti man sese a, ɔ ngɔ yɔ man mɪn fe. Ebele nin anun, emɔ kusɔ le ngɔ tie man mɪn. Mun sulo ke ɔ kɔ kaci butule, ekpɔ, eya, mannzɔan, nzɔba, ejɔle ete ehan, atubenwɔn ɔ non kɔasiadi nyɔlie emɔ afian. ²¹ Mun sulo ke emɔ anwɔn elɔ ehɔle'n mɔ mun 'ba hɔ biegun'n, emɔ kɔ man anyunnunguasie kɔ han mɪn wɔ mɪn Nyanmian anyunnun. Ɔ sanlin ke emɔ anun mmie-mɔ dɔun yɔli satɪlifɔe nyɔlie, be tɔnlin ajaa, ese be yɔli ninnge mgban mgban. B'a nnun man bé nwun b'a nyaci man nyɔlie ete sɔ'n-mɔ b'a ngua man. Yí ti, se mun tɔ emɔ elɔ a, mun 'sun mun gua bé nwɔn.

13

Pɔlɔ 'ba kannzɔ Kolinti asɔnun mma'n-mɔ

¹ Ehi, se mun ba emə anwɔn elɔ biekun an, anin yí kpê nsan asu ahi. Ke Ehele Ejɔle'n kele'n: *Ejɔle kwalaa mɔ be 'di'n, ɔ di ke be nyan yí nwɔn adanzɛ nnyuan anaan nsan.* ² Mele mɔ m mali emə elɔ m'ɔ tian yí nnyuan'n, n gannzɔli bé mɔ be bɔ bala ete'n-mɔ nun bé bu nga'n. Ene mɔ n nnɔn emə afian elɔ'n, ese mun kannzɔ bé mɔ be bɔli bala ete'n ɔ nun bé bu nga'n ke, se mun tu emə elɔ a, mun ngɔ nwun man sɔanlan fí anwɔn anwunnvoe. ³ Afi, kemə emə kulo ke be nwun yí ke Kilisi nanndi mún sɔ yê ɔ kan yí ejɔle'n, emə 'ba nwun yí kɔsɔ. Kilisi ti man emə anwɔn efɔan, nan ɔ le tunmin wɔ emə afian. ⁴ Ɔ ti ananhɔle ke mele mɔ be 'bɔbɔ yí kɔlɔwa nun asu'n, ɔ lolɔ yí nwɔn nun maan be bɔbɔ yí sɔ. Nan kikaala diɛ, Nyanmian tunmin nun, ɔ ti asi. Kemə ye nun yí a yɔ munmuan kɔn'n, yé kɔsɔ y'a yɔ betee. Nyanmian tunmin nun, emə anwɔn bala'n mɔ ye bɔ'n, ye nun Kilisi m'ɔ ti asi'n yê ye bɔ ɔ.

⁵ Emə muonun sɔ bé nwɔn be nían se emə de Kilisi be di a. Emə a nwun yí ke Zozi Kilisi wɔ bé afian, nán yí ɔ? Se emə nian nán ɔ nnɔn man bé afian an, anin ɔ kele ke emə nne man yí be nni man. ⁶ Mun yɔ ajɔnlɔn ke emə nwun yí ke ye de Kilisi ye di. ⁷ Yí ti, ye sele Nyanmian ye man emə nán emə a ndɔ man ete nun anin fí, yí diɛ anin ye nɔvɔ man emə ati anwɔn. Nán ke yé kpa mɔ ye ti ati ɔ. Nan ye sele Nyanmian ke ɔ mán emə bɔ bala kpa. ⁸ Ɔ sanlɔn ke se emə di ananhɔle a, ye ngɔala man ananhɔle sɔ nun anwɔn ejɔle ete fí kan. Nan ye le tunmin ye di ananhɔle nun anzin. ⁹ Ɔ man se emə jin bé ja nun, nán ye le man anwɔnsele a, ye di yí nwɔn fe. Yí ti, yé mmɔtɔe'n-mɔ anin, ye sele Nyanmian ke ɔ bɔka emə maan bé enanndiɛ'n yó fóón ke yí muonun ɔ kulo yí'n. ¹⁰ Like ati mɔ mun kele emə nun anin, afi n nnɔn man emə afian elɔ. Yí diɛ, se mun ba emə anwɔn elɔ a, anin mun nnanndi man tunmin'n mɔ yé Mun a man mún nun asu mun mbinnin man emə. Nan mun fa tunmin sɔ'n mun wowula emə anwɔnsele mun bɔka emə.

Ngalɛ

¹¹ Kikaala diɛ, anianman-mɔ, mún nuan a tɔ. Emə lí fe, be yó like mɔ Nyanmian kulo'n. Emə cíci bé nwɔn lɔa. Be mán bé nuan sé bé nwɔn, be tánlan wɔ anzɔnunjɔ nun. Se emə yɔ yí sɔ a, Nyanmian m'ɔ ti ehulo Nyanmian m'ɔ man alɔaciciɛ'n, ɔ nun emə 'tanlan.

¹² Emə bɔsa bé nwɔn ahin anianman nun, be tɔ bé nwɔn nun.

¹³ Nyanmian menian'n-mɔ mɔ be nun yé wɔ ewa'n, bé kwalaa bé nwan be 'bisa emə ahin.

¹⁴ Yé Mun Zozi Kilisi m'ɔ nwun emə anwɔn anwunnvoe'n, Nyanmian m'ɔ kulo emə'n, ɔ nun Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ɔ man emə di anwanzɛ'n, be nun emə kwalaa tánlan.

PƆLU KALATA'N M'Ɔ HELELI NWANLIN GALASI MAN NIN ANUN ASƆNIN MMA'N-MƆ'N

M'Ɔ wƆ nun'n

PƆlv bɔli asɔnin Galasi m̄an nin anun kulo mgbili'n mmie-mɔ asv. Galasi m̄an sɔ'n, ɛnɛ bɛ fɛlɛ yí Tuluki m̄an. Nan mɔ PƆlv fi ɛbele hɔli'n, ɔ kɔ tɪ kɛ Zufv menian mmie-mɔ a hɔ ɛlɔ bɛ lɛ kekele ninngɛ ngacile. Bɛ nwan PƆlv tɪ man Zozi bɔfɔɛ kpa, ɔ nni man Moyizɪ mala nin asv, ɛsɛ ɔ nni man Zufv'n-mɔ amanmuo nin asv. Bɛ ngehele nin anun, bɛ lɛ kele bɔbɔ kɛ ɔ tɪ cɪnnjɪn kɛ bɛ kpɛ mmelenzua'n-mɔ mmian nun nán b'a nyan bɛ ti. PƆlv lɛ sa yí nun ɔ bua bɛ bie anwɔnsele sɔ wɔ yí nwɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ'n ɔ nɔn Zozi Kilisi ɛjɔlɛkpa'n mɔ ɔ'a bɔ nin anwɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ mɔ Zufv sɔ'n-mɔ a han'n.

Kalata nin ati 1-2, PƆlv lɛ kan like m'ɔ sɪ ɔ nɔn mɔ ɔ'a nwun yí m'ɔ kele kɛ ɔ tɪ Zozi Kilisi bɔfɔɛ sakpa nin ɛjɔlɛ. Zozi Kilisi muonun y'ɔ fɛlɛli yí ɔ. Kalata nin ati 3-4, PƆlv lɛ kele kɛ nán Moyizɪ mala'n y'ɔ man sɔanlan nyan yí ti ɔ, nan dedi'n m'ɔ wɔ yé Mɪn Zozi anun'n y'ɔ man sɔanlan nyan yí ti ɔ. Kalata nin ati 5-6, PƆlv lɛ kan kele yí nianman asɔnin mma'n-mɔ kɛ nán bɛ tie Zufv sɔ'n-mɔ ngehele'n. Nan bɛ tíla bɛ dedi'n m'ɔ wɔ Zozi Kilisi nun nin anun, bɛ mán Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n tɪnngɛ bɛ atɪn bɛ bɔ bala m'ɔ tɪ kpa. Kalata nin agualɛ nun, PƆlv lɛ kannzɔ bɛ mɔ bɛ kulo kɛ bɛ tinndin menian maan bɛ kpɛ bɛ mmian nun'n.

Ahɪn ebisa

¹ Mɪn PƆlv mɔ n dɪ Zozi bɔfɔɛ'n, mɪn yê mɪn kele kalata ɛhɪ mɪn nwan ɛmɔ ɔ. Nán menian'n-mɔ anaan sɔanlan yê ɔ sieli mɪn bɔfɔɛ ɔ. Nan Zozi Kilisi nɔn Nyanmian m'ɔ tɪ yé Sɪ mɔ ɔ'a jasv Zozi fi ewue nun'n, bɛ yê b'a sie mɪn bɔfɔɛ ɔ. ² Anianman'n-mɔ mɔ bɛ nɔn mɪn yɛ wɔ ɛwa'n, bɛ nɔn mɪn yê yɛ lɛ kele kalata ɛhɪ yɛ nwan ɛmɔ mɔ bɛ wɔ asɔnin nin anun Galasi m̄an nin anun ɛlɔ nun ɔ.

³ Yɛ 'bisa ɛmɔ ahɪn. Nyanmian m'ɔ tɪ yé Sɪ'n, ɔ nɔn Zozi Kilisi m'ɔ tɪ yé Mɪn'n, bɛ nwún ɛmɔ anwɔn anwunnvoe bɛ mán ɛmɔ alva cícɪ bɛ nwɔn. ⁴ Yé ɛtɛ'n dunman nun, Zozi Kilisi falɪ yí nwɔn yɪlɪ tɛɛ maan y'a nyan yé ti. Ɔ man m̄an ɛhɪ anun ninngɛ ɛtɛ'n-mɔ le man tunmin yé sɔ kón. Zozi Kilisi yɔli Nyanmian m'ɔ tɪ Sɪɛ nin akunnun like. ⁵ Anunminnyanmɔn hán Nyanmian cɪan daa! Amɪn!

ɛjɔlɛkpa'n tɪ ba kɔnmgbɛ cein

⁶ Ɔ sin mín nwɔn kpa ke kikaala ehi, emɔ a kaci bé nzin b'a si Nyanmian. Zozi Kilisi anwunnvoe'n mɔ ɔ'a nwun emɔ'n dunman nun, Nyanmian a fele emɔ. Nan kusɔ afi emɔ a kaci bé nzin b'a si yí be le tie ejòlekpa fufòle. ⁷ Nán ke ejòlekpa fufòle biekun wɔ ebele ɔ. Nan menian mmie-mɔ le seci emɔ ati anun. Afi be kulo ke be kaci Kilisi Ejòlekpa'n. ⁸ Yí ti, se yé nun sɔanlan kɔn bɔbɔ, anaan nyanmiansɔ bɔfɔe'n bie ba bɔ ejòlekpa kele emɔ, se ejòlekpa sɔ'n nɔn mɔ ye bɔli ye heleli emɔ'n ti man kɔn an, munnzue hán sɔanlan sɔ'n! ⁹ Y'a li mɔa y'a han y'a hele emɔ, ese mun kan mín funlan nun ke, se sɔanlan bie ba bɔ ejòlekpa kele emɔ, se ejòlekpa sɔ'n nɔn mɔ b'a li mɔa ba bɔ ba hele emɔ'n ti man kɔn an, munnzue hán sɔanlan sɔ'n.

¹⁰ Asɔ mín kulo ke menian'n-mɔ yí mín aye anaan Nyanmian yí mín aye ati yê mun kan sɔ ɔ? Asɔ mín kpɔndɛ ke mín yɔ like mɔ menian'n-mɔ kulo ɔ? Cɛcɛ, ɔ sanlin ke se mín kpɔndɛ ke mín yɔ like mɔ menian'n-mɔ kulo a, anin n dɪ man Kilisi akɔa kɔn.

Ke ɔ kpɔnlin yɔli mɔ Pɔlv kacili Zozi bɔfɔe'n

¹¹ Anianman-mɔ, mun kan mín kele emɔ ke Ejòlekpa'n mɔ m mɔli n geleli emɔ'n, ɔ ti man like mɔ kulo sɔanlan dasannin yê ɔ'a hyihye ɔ. ¹² Ɔ sanlin ke, nán sɔanlan yê ɔ falɪ wulali mín sa nun anaan ɔ heheleli mín ɔ. Nan Zozi Kilisi muonun yê ɔ yili ɔ heleli mín ɔ. ¹³ Daba mɔ anin mín nɔn Zufɔ'n-mɔ yé asɔnɔn'n ti kɔn'n, emɔ tili mín abalabɔ mɔ mín bɔ nun anwɔn ejòle. Emɔ sɪ ke anin mín kele Nyanmian asɔnɔn mma'n-mɔ yale kpili kpa. Ese anin mín kulo ke mín bɔ yí bɔsɔ. ¹⁴ Zufɔ'n-mɔ mɔ be wɔ yé mân nin anun'n, bé mɔ mín nɔn bé ye ti tikpe yé Zufɔ asɔnɔn nin anun'n, anin mín nwɔn te mín yé nan-mɔ amanmuo mɔ be heleli yé nin anun ɔ tala bé kɔalaatin. ¹⁵ Nan Nyanmian a nwun mín nwɔn anwunnvoe. Mɔ anin be wɔli man mín'n, Nyanmian yili mín ese ɔ feleli mín ke n zó yí. ¹⁶ Mele mɔ Nyanmian nwan ɔ 'yɪ yí Wa'n kele mín, maan mín kɔ bɔ Ejòlekpa'n mín kele bé mɔ be ti man Zufɔ'n, mɔ mín 'kɔ'n, m'an gɔ a mmisa man sɔanlan ejòle. ¹⁷ Ese bɔbɔ, bé mɔ be lili mɔa mín nyunnun be kacili mmɔfɔe mɔ be wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, m'an ngɔ a nnwun man bé nwɔn. Nan n vi ebele ala, mín nwan y'ɔ le Alabi mân nun. N vi ebele yê n zalɪ n gɔli Damasɪ ɔ.

¹⁸ Ɔ lili afɔe nsan kɔalaaka nán m'an sɪn m'an hɔ Zoluzalemɔn. Ebele yê n nwunlin Pielɪ (Sefasɪ) ɔ, nán m'an li mɔle nnyuan yí nwɔn ebele. ¹⁹ M'an nnwun man mmɔfɔe'n-mɔ anin bie fíí, cɛle ke yé Mín anianman Zvakɪ ala. ²⁰ Ejòle'n mɔ mín kan yí kalata nin anun ewa'n ti ananhɔle, Nyanmian anyunnun mín nni man ato. ²¹ Ese n vi ebele, mín nwan y'ɔ le Sili nɔn Silisi mân nun. ²² Temɔn sɔ'n kɔalaatin, anin Zozi Kilisi asɔnɔn mma'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mân nin anun'n, be nzi man mín sɔanlan baka'n. ²³ Ejòle mɔ anin be sɪ'n y'ɔ le

mə menian'n-mə kan'n. Bé nwan: “Svanlan'n mə daba anın ə kele yé yale, ə kponnde ke ə bə yé busu'n, sian die, yí yê ə le bə Ejolekpa'n kpaye ə.” ²⁴ Mín dunman nun ati, menian'n-mə yí Nyanmian aye.

2

Pəlv nən Zozi Kilisi mməfve nga'n-mə

¹ Ehi, afve bulu nən nnan sɔnlɔn, yí nzin yê n zalɔ n gəli Zoluzalemən ə. Mə mɔn 'kə Zoluzalemən'n, mɔn nən Baanabasɔ nən Titɔ yê ye həlɔ ə. ² Nyanmian hanlɔn hehelɔ mɔn ke n gó. Yí tɔ y'ə man n gəli ə. Mə n juli elə'n, cian kən mɔn nən Asənɔn nən asu mgbain'n-mə kə yia. Ejolekpa'n mə mɔn bə mɔn kele bé mə be tɔ man Zufu'n, n gə hehele bé nun. Afɔ mɔn ngulo man ke junman'n mə m'an li, anaan mə mɔn di'n yə mgban. ³ Sakpa, be kə le mɔn junman'n be kə tɔ nun. Ə sanlɔn ke Titɔ mə mɔn nən yí həlɔ'n, ə tɔ Geleki. Nan kusu, b'a ndinndin man yí ke ə kpé yí mmian nun. ⁴ Se mmian nun ekpe ejole walɔ nun an, anın ə fi ato anianman'n-mə mə be falɔ bé nwən be folalɔ yé nun'n. Be fi alɔ be folalɔ yé nun, yí die, anın be nyan atɔn be tite yé be nwun fanwəndi'n mə Zozi Kilisi a man y'a nyan yí'n. Afɔ, be kulo ke ye kaci bé nganga. ⁵ Y'a mman man ato anianman sən-mə atɔn sɔn kaan sva ala. Ye yəli sə maan Ejolekpa'n m'ə tɔ ananhəle nən a ndənndən man emə afian.

⁶ Nan bé mə be bu bé menian mgbili mgbili'n, ke anın be kpɔn be tɔ yí daba'n, nán ehi y'ə cian mɔn ə. Ə sanlɔn ke, Nyanmian nniyan man svanlan anyunnun ə mmua man yí nde. Menian sən-mə muonun, b'a ndinndin man mɔn ke n yó like fəfəle. ⁷ Afɔ bé muonun be nwunlɔn yí ke Nyanmian a fa Ejolekpa nən a wula mɔn sa nun ke m mɔ n géle bé mə be tɔ man Zufu'n, ke ə falɔ wulalɔ Pielɔ asa nun ke ə bó héle Zufu'n-mə'n. ⁸ Ə sanlɔn ke Nyanmian m'ə manlɔn Pielɔ tunmin ə sielɔ yí bəfve manlɔn Zufu'n-mə'n, yí yê ə'a man mɔn tunmin ə'a sie mɔn bəfve ə'a man bé mə be tɔ man Zufu'n ə. ⁹ Ə man Zəaki, Pielɔ (Sefasi) nən Zəan mə anın be tɔ ke asənɔn nən asu mgbain'n, be nwunlɔn yí ke Nyanmian yê ə falɔ junman sən wulalɔ mɔn sa nun ə. Be kə soman mɔn nən Baanabasɔ yé sa nun. Ə fi ebele, yé kwalaa ye kə han, ə kə se yé nvan ke, bé mə be tɔ man Zufu'n, bé afian elə junman'n wə yé sa nun. Yê be mə be tɔ Zufu'n, bé afian elə junman'n wə bé kusu bé sa nun. ¹⁰ Ejole kənmgba ala yê be hanlɔn be hehelɔ yé ə. Bé nwan yé tɔ kaci Zoluzalemən Asənɔn nən anın ehianfve'n-mə. Ebele ejole sən die, m məli məndɔnlɔn kpa n nili.

Pəlv 'ba tu Pielɔ anyunnun Antioşu

¹¹ Ehi, mə Pielɔ (Sefasi) walɔ Antioşu'n, n duli yí nyunnun bagua nun. Ə sanlɔn ke yí nyəle m'ə yəli'n tɔ man kpa fí. ¹² Anın

Pielı nun bé mɔ be ti man Zufu'n yê ɔ di like ɔ. Nan mɔ Zvakı sɔanlın menian Antıɔsu elɔ, mɔ Pielı nwunlin bé'n, ɔ kɔ ti yí nwɔn, ɔ nun bé mɔ be ti man Zufu'n ngɔ li man like kún. Ɔ sanlın ke anın Pielı sulo Zufu sɔ'n-mɔ mɔ be le kele ke, menian mɔ b'a mgbe man bé mmian nun'n, be nnyan man ngɔan. ¹³ Anianman Zufu ehınlın-mɔ kusu kɔ nıan Pielı nyɔle ete sɔ nun asu. Baanabası muonun kɔ fa yí nwɔn kɔ wula nyɔle ete sɔ nun anun bie.

¹⁴ Nan mɔ n nwunlin ke bé enanndıe'n ngɔ man atın sɔ, mɔ ese bé abalabɔ'n nun ananhɔle Ejɔlekpa'n ti man kún'n, n gɔ bisa Pielı (Sefası) bagua nun anyunnun ebele ke: “Wɔ Pielı, e ti Zufu, e nun bé mɔ be ti man Zufu'n yê be san ɔ. Nan afı ɔ yɔ se mɔ e kulo ke e tinndin bé maan be kaci Zufu ɔ?”

¹⁵ Yé dıe, be 'wɔ yé a, anın ye ti Zufu. Ye ti man ke mân ehınlın-mɔ anın menian'n-mɔ mɔ yé Zufu'n-mɔ ye bu bé etefɔe'n. ¹⁶ Nan kusu ye sı ke nán like mɔ mala'n kele'n yê sɔanlan yɔ a Nyanmıan bu yí seseɔe ɔ. Nan sɔanlan m'ɔ kɔ le Zozi Kilisi kɔ li nın ala yê Nyanmıan bu yí seseɔe ɔ. Ehıka ati, yé kusu y'a le Zozi Kilisi y'a li. Dedi sɔ'n mɔ ye le yí Kilisi anın'n yê ɔ man ye kaci seseɔe ɔ. Nan nán like mɔ Moyızı mala'n kɔ hele mɔ sɔanlan kɔ yɔ'n y'ɔ man ɔ kaci seseɔe Nyanmıan anyunnun ɔ. Ɔ sanlın ke Nyanmıan anyunnun, bé mɔ be di mala nın asu'n, bé nun bie fí ngɔ ngaci man seseɔe.

¹⁷ Nan kemɔ Zozi Kilisi dunman nun ye kulo ke ye kaci seseɔe'n, se be nwun yí ke ye yɔ ete ke bé mɔ be ti man Zufu'n yɔ yí nın an, asu ɔ kele ke Kilisi di bé mɔ be yɔ ete nın anzin ɔ? Cɛɛɛ! ¹⁸ Afı se mın sa mın bɔ mın hyhye mala'n mɔ m gbeli nun'n mın tɔ ebele biekun an, anın ɔ kele ke n dı sɔanlan mɔ yí nyın nzɔ man mala nın ɔ. ¹⁹ Afı mala sɔ nın a man m'an nyan ewue, ɔ man mala'n le man tunmin wɔ mın sɔ kún. Nan se n ne ngɔan mın sɔ Nyanmıan an, ɔ fi Zozi Kilisi mɔ mın de yí mın dı'n. ²⁰ Ɔ sanlın ke, mın nun Kilisi b'a bubɔ yé kolɔwa nın asu. Se n ne ngɔan an, ɔ fi man mın. Ɔ fi Kilisi m'ɔ wɔ mın nun'n. Asi nın asu ewa mɔ n dı'n, sian dıe mın tanlan wɔ dedi'n mɔ n ne yí wɔ Nyanmıan Awa nın anın'n. Ɔ sanlın ke Nyanmıan Awa nın a hulo mın dede ɔ'a wu ɔ'a man m'an nyan mın ti. ²¹ Mın nwɔn anwunnvoe'n mɔ Nyanmıan a nwun mın'n, mın mmu man yí junman nvule. Afı, se be di mala nın asu be kaci seseɔe wɔ Nyanmıan anyunnun an, anın Kilisi ewue'n m'ɔ wuli nın a yɔ mgban.

3

Mala'n nun dedi'n ti man kún

¹ O! Galası amma ngɔasiaɔe. Nwan yê ɔ'a tɔ emɔ ndınnan ɔ? Emɔ sı yí yuein ke kolɔwa nın asu yê be bubɔlı Zozi Kilisi ɔ.

² Mın kulo ke mın bisa emɔ kosuan baa kúnmgba cein maan

εμο̄ bua m̄n bie. Nyanmian Wawε'n m'ɔ wɔ εμο̄ anun'n, asu mala'n mɔ εμο̄ a li sɔ'n yê ɔ man εμο̄ a nyan yí anaan Ejɔlekpa'n mɔ εμο̄ a tɪ b'a le b'a li'n yê ɔ man εμο̄ a nyan yí ɔ? ³ Ngele yê εμο̄ nzi man anaan? Εμο̄ le Nyanmian Wawε'n yê εμο̄ a bɔ yí bu. Sian diε, εμο̄ kulo ke be gua yí bu wɔ anwɔnnaan nun ɔ? ⁴ Asu εμο̄ a fe mgban ɔ? Atin nɔn man ebele ke ɔ yó sɔ. ⁵ Nyanmian a fa yí Wawε'n ɔ'a man εμο̄. ɔ yɔ asinbenwɔn ninnge εμο̄ afian. Asu mala'n mɔ εμο̄ di sɔ nun ati yê ɔ yɔ sɔ anaan Ejɔlekpa'n mɔ εμο̄ a tɪ b'a le b'a li nun ati ɔ?

⁶ Ε 'nwun ejɔle mɔ b'a hele wɔ Abalahamɔn anwɔn'n: *Abalahamɔn leli Nyanmian lili. Nyanmian nianlin Abalahamɔn dedi nin anwɔn ɔ buli yí ke se se fɔve.* ⁷ Yí ti, εμο̄ tí yí bu ke bé mɔ be de Nyanmian be di'n, bé yê be tɪ Abalahamɔn amma kpa nun ɔ. ⁸ Afi Ehele Ejɔle'n le kele ke, bé mɔ be tɪ man Zufu'n, Nyanmian 'nian bé dedi nin anwɔn ɔ bu bé se se fɔve. Ehika ati yê Nyanmian lili mɔva ɔ bɔli Ejɔlekpa sɔ'n ɔ heleli Abalahamɔn ke: *M̄n 's̄n wɔ s̄v m̄n yeyila as̄ie nin as̄v menian'n-mɔ k̄valaatin.* ⁹ Kεmɔ Abalahamɔn leli Nyanmian lili, mɔ Nyanmian 'yeyilali yí'n, ɔ man bé k̄valaa mɔ be de Nyanmian be di'n, Nyanmian yeyila bé ke ɔ yeyilali Abalahamɔn'n.

¹⁰ Nan bé mɔ be susu bé ti be gua mala nun asu'n, munnzue yê b'a fa ɔ. Afi b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nun anun ke: *Yí k̄valaa mɔ b'a hele m'ɔ wɔ mala kalata nin anun'n, wɔ s̄vanlan mɔ a nni man s̄v kpa b̄kɔɔ'n, munnzue hán wɔ.* ¹¹ Σε εμο̄ fa bé nyin be tɔ a, εμο̄ nwun yí yuein ke, Nyanmian anyunnun, s̄vanlan ngɔala man ke ɔ di mala nun asu ɔ kaci se se fɔve ɔ. ɔ sanlin ke Ehele Ejɔle'n le kele ke: *S̄vanlan mɔ yí dedi nin ati Nyanmian bu yí se se fɔve'n, s̄vanlan sɔ'n 'nyan nḡvan.* ¹² Mala'n nɔn dedi'n tɪ man kɔn. Nan Ehele Ejɔle'n le kele ke: *S̄vanlan m'ɔ kɔ li mala nin asu'n, mala'n maan ɔ 'nyan nḡvan.* ¹³ Nan mala nun asu munnzue'n m'ɔ di ke ɔ kan yé'n, Kilisi a fa munnzue sɔ'n ɔ'a le yé ti. Ehele Ejɔle le kele ke: *Munnzue hán s̄vanlan biala mɔ be kɔ hun yí be kɔ m̄nnda yí baka s̄v'n.* ¹⁴ Ejɔle sɔ nun a kpɪn sɔ. ɔ sanlin ke, Zozi Kilisi dunman nun, Nyanmian nyila nun a han bé mɔ be tɪ man Zufu'n ke ɔ falɪ bɔli Abalahamɔn anɔhɔba'n. Yí ti, dedi'n y'ɔ man ye nyan Wawε Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian a fa a bɔ yé anɔhɔba nun ɔ.

¹⁵ Anianman-mɔ, ɔ tɪ eyuadi nin anun εwa nvandɔhɔn. Nvandɔhɔn sɔ'n y'ɔ le ke, se s̄vanlan kɔn kele ajâ kalata ke ɔ se fata'n sie ebele a, s̄vanlan fíí le man atin ɔ mgbɔ man ejɔle sɔ'n, εse ɔ le man atin ɔ ndɔ man ejɔle sɔ nun asu. ¹⁶ Ke ejɔle'n tɪ yí nun anin. Nyanmian bɔli Abalahamɔn nɔn yí busu s̄vanlan nin anɔhɔba. Ehele Ejɔle'n ngan man ke: “Abalahamɔn nɔn yí busu menian'n-mɔ” ke like mɔ be s̄nlin ɔ. Nan yí nwan: “Ε nɔn wɔ busu s̄vanlan.” Ebele nin anun, ye nwun yí ke,

yí busu swanlan sɔ'n y'ɔ le Kilisi. ¹⁷ Mɔ mun kan'n y'ɔ le ke Nyanmian nun Abalahamun be yɔli nyihye be sieli. Ɔ sanlin ke ɔ bɔli Abalahamun anɔhuba yí nzin afɔe eya nnan abulasan kwalaa nán ɔ'a fa mala'n ɔ'a man Moyizi. Mala'n ngwala man ke ɔ kpɔ ejɔle sɔ'n ɔ man anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli'n ka. ¹⁸ Afɔ ajâ'n mɔ Nyanmian sie'n, se mala'n y'ɔ man be nyan yí a, anin anɔhuba ejɔle nnun man nun kún. Nan kusɔ, anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli Abalahamun'n, yí ti y'ɔ man ɔ nwunlin yí nwun anwunnvoe ɔ.

¹⁹ Se ejɔle'n ti sua a, anin nzuke ati yê Nyanmian falɔ mala'n manlin bé ɔ? Nyanmian falɔ mala'n manlin bé maan be nwun yí ke menian'n-mɔ nyɔli'e'n nzɔ man yí nyin. Mala sɔ'n lali ebele dede ɔ juli Abalahamun abusɔ swanlan'n, mɔ yí ti yê Nyanmian bɔli yí anɔhuba nun ewale temun. Nyanmian swanlin yí mmɔfɔe'n-mɔ maan be nun mala'n wali, ɔ nanndi swanlan kun m'ɔ di asafian nun asu. ²⁰ Swanlan'n m'ɔ di asafian'n, nán swanlan kunmgba ati ejɔle y'ɔ di ɔ, nan anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli'n, yí muonun y'ɔ lili nun ejɔle nun ɔ.

²¹ Asu, like mɔ Nyanmian kɔ bɔ anɔhuba ke ɔ 'yɔ'n, mala'n kwalaa ke ɔ totua yí atin ɔ? Cee! Ɔ sanlin ke, se mala kun wɔ ebele m'ɔ man swanlan nyan ngwan an, ahan mala'n kwalaa ke ɔ man swanlan kaci sesefɔe wɔ Nyanmian anyunnun. ²² Nan Ebele Ejɔle'n le kele ke ete nun a fa yí sa a tɔ yé kwalaa yé sɔ. Ɔ man bé mɔ be le dedi'n, bé dedi'n mɔ be le yí wɔ Zozi Kilisi anun'n dunman nun, be nyan anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli nun anun like.

²³ Asannan nán dedi'n temun a ju sɔ'n, anin ye wɔ mala nun asa abu. Anin ye le nwunndɛ dedi'n m'ɔ di ke be yi be kele'n ²⁴ Ɔ man mala'n ti ke swanlan m'ɔ le di yé taataa fa yé wula Kilisi asa nun, nán dedi'n mɔ ye le yí nun a man y'a kaci sesefɔe wɔ Nyanmian anyunnun. ²⁵ Enɛ mɔ ye wɔ dedi mele nun anun'n, ye nnun man mala nun asa abu kún. ²⁶ Afɔ, emɔ nun Zozi Kilisi b'a yɔ kun, emɔ dedi nun ati, emɔ a kaci Nyanmian amma. ²⁷ Emɔ kwalaaatin mɔ b'a sɔnun emɔ, mɔ emɔ nun Kilisi b'a yɔ kun'n, emɔ asitanlan nun a yɔ ke Kilisi die nun ala. ²⁸ Yí ti, kikaala die, Zufu o, m'ɔ ti man Zufu o, kanga o, m'ɔ ti man kanga o, belenzua o, balasua o, mgbaci mgbaci nnun man bé afian kún. Ɔ sanlin ke emɔ nun Zozi Kilisi a yɔ kun. ²⁹ Se emɔ ti Kilisi die a, anin emɔ ti Abalahamun amma. Like mɔ Nyanmian falɔ bɔli Abalahamun anɔhuba'n, ɔ ti emɔ die.

4

¹ E'nwun ejɔle mɔ mun kulo ke mun kan mun kele emɔ'n. Baa'n mɔ yí si wu a, yí yê ɔ di yí ajâ'n, kannze ninng'e'n-mɔ kwalaa ti yí die bɔbɔ, nan se ɔ te ti batɔnman an, anin ɔ ti ke kanga. ² Ɔ sanlin ke, mele mɔ ɔ te ti batɔnman'n, menian sie yí, ese be nian

yí ninng'e'n-mə asu dede ɔ kɔ ju cian mə yí sɪ helelɪ'n. ³ Yé kusu yé, mele mə anin ye te ti ke mmatonman'n, anin ye ti eyuadi nin anin mala'n-mə nganga. ⁴ Nan mə temon'n juli'n, Nyanmian sɔanlɪn yí Wa'n. Baa sɔ'n, balasua kɔn y'ɔ wɔɔ yí ɔ. Be 'wɔ yí a, anin Zufu'n-mə mala'n wɔ ebele. ⁵ Nyanmian kɔ sɔan yí ke ɔ bála a le bé mə be ti mala'n nganga'n maan ye káci Nyanmian amma. ⁶ Like m'ɔ kele ke emɔ ti Nyanmian amma'n y'ɔ le yí Wa'n Wawɛ'n mə ɔ'a fa ɔ'a wula yé nun'n. Wawɛ sɔ'n le tian kan ke: "Aba!" Yí bɔ y'ɔ le ke Baba. ⁷ Yí ti, anianman, ɛ ti man kanga kón. Nan ɛ ti Nyanmian awa. Kemɔ ɛ ti yí wa'n, like kwalaa mə Nyanmian 'fa man yí mma'n-mə'n, ɛ 'nyan bie.

Pɔlv le di Galasi asɔnin mma'n-mə anwɔn yale

⁸ Daba mə anin emɔ nzi man Nyanmian'n, emɔ ti mmɔsɔin'n-mə mə be ti man Nyanmian'n nganga. ⁹ Nan sian die mə emɔ sɪ Nyanmian, mə ese bɔbɔ Nyanmian sɪ emɔ'n, ɔ yɔ se mə emɔ le káci bé nyin ninng'e mgban-mgban sɔ'n-mə anwɔn elɔ biekun ɔ? ɔ yɔ se mə emɔ kulo ke be káci bé nganga biekun ɔ? ¹⁰ Emɔ le be anaân cian, sala'n m'ɔ bɔ yí bɔ fi'n ɔ nɔn afue anɔan feti'n-mə elie'n ti emɔ cɪnnɔn kpa. ¹¹ Mɪn di emɔ anwɔn yale, junman'n mə m'an li yí emɔ afian elɔ nun a yɔ mgban.

¹² Anianman-mə, mɪn 'sele emɔ ke be káci ke mɪn. N di man Zufu'n-mə mala'n kanga kón. Yí ti, emɔ kusu, nán be káci Zufu'n-mə mala'n nganga. Afɪ mele mə m malɪ emɔ anwɔn elɔ'n, n gacɪli ke emɔ mə be ti man Zufu'n, emɔ anin bie fíi yɔli man mɪn ɛte. ¹³ Nan emɔ ati káci ke, mele mə mɪn 'di mɔa mɪn bɔ Ejɔlekpa'n mɪn kele emɔ'n, anin ewue le kun mɪn. ¹⁴ Ewue sɔ'n, anin emɔ ngɔala man yí nɪan. Nan kusu, emɔ a mmu man mɪn sɔanlan mgban, ese emɔ a ndɔtɔ man mɪn nyunnun ngelese. Emɔ a sɔ mɪn nun ke nyanmiansɔ bɔfue yê ɔ'a a tu emɔ ɔ. Emɔ a sɔ mɪn nun ke Zozi Kilisi muonun yê ɔ'a a tu emɔ ɔ. ¹⁵ Temon sɔ'n, emɔ lili fe kpa. Afɪ mɪn di emɔ anwɔn adanzɛ ke se ɔ ti mə be kwalaa anyian fɔfɔle fa sie ebele a, ahan emɔ falɪ bé nyin die'n be sieli mɪn die nun abusu. Afɪ ɔ yɔ se mə be nnwun man emɔ fe elie sɔ'n kón ɔ? ¹⁶ Ananhɔle ejɔle'n mə mɪn kan mɪn kele emɔ'n, asu yí ti y'ɔ man m'an káci emɔ kpɔfue ɔ?

¹⁷ Emɔ nwún yí ke menian sɔ'n-mə le bɔ mɔndɪnlɪn kpa maan emɔ káci be si bé sɔ, nan kusu ajɔnlɪn sɔ'n mə b'a fa'n ti man kpa. Mə be le kpɔndɛ'n y'ɔ le ke, emɔ káci bé nzin be sí mɪn nán emɔ fá bé nwɔn bó bé kpa. ¹⁸ ɔ ti kpa ke emɔ fá bé nwɔn be bó bé mə be kele emɔ atɪn kpa'n. Nan atɪn'n mə n geleli emɔ mele mə m malɪ emɔ elɔ'n, se bɔbɔ n nɔn man emɔ anwɔn elɔ a, emɔ nánndɪ atɪn sɔ nun asu be hó bé nyunnun. ¹⁹ Mɪn mma-mə, mɪn di emɔ anwɔn yale biekun. Emɔ anwɔn yale'n mə mɪn di'n, ɔ nɔn balasua mə yí kɔ a han yí'n die ti kɔn. Mɪn 'bɔ emɔ anwɔn mɔndɪnlɪn dede emɔ nanndɪ Kilisi atɪn die nin asu. ²⁰ ɔ 'ka mɪn

ngɔnmɪn an, ahan n wɔ ɛmɔ anwɔn ɛbeɛ nán m'an nwun ke min 'kpin min juɔ betɛɛ sɔ min kele ɛmɔ'n. ɔ sanlɪn ke min di ɛmɔ anwɔn yalɛ kpa!

Agaa nɔn Sala

²¹ Ɛmɔ mɔ be kulo ke be di mala nun asɔ'n, ɛjɔɛ'n m'ɔ wɔ mala nun anɔn'n, asɔ ɛmɔ tɪlɪ man ɔ? ²² Mala'n ɛ kele ke *Abalahamɔn wɔɪɪ mma mmelenzua nnyuan. Nunhan kɔn anin'n tɪ kanga, be feɛ yɪ Agaa yɛ nunhan kɔn kɔsɔ anin die'n, tɪ man kanga, be feɛ yɪ Sala. ²³ Kanga balasua nun awa die'n, ɔ wɔɪɪ yɪ ke mmalasua'n-mɔ kɔalaa wɔ bɛ mma'n-mɔ'n. Nan balasua'n m'ɔ tɪ man kanga nun awa die'n, Nyanmɪan falɪ bɔɪɪ Abalahamɔn anɔhɔba.

²⁴ Ɛjɔɛ sɔ'n, yɛ kɔala ke yɛ fa yɛ tɔ like kɔn anwɔn. Like sɔ'n y'ɔ le ke mmalasua nnyuan sɔ'n-mɔ tɪ ke nyɪhyɛ nnyuan'n mɔ Nyanmɪan nɔn menian'n-mɔ hyɪhyɛɪɪ'n. Nyɪhyɛ'n mɔ Nyanmɪan nɔn menian'n-mɔ hyɪhyɛɪɪ yɪ *Sinayi bɔka nun asɔ'n, kanga balasua'n mɔ be feɛ yɪ Agaa'n, yɪ anɔn. Yɪ mma die m'ɔ wɔ bɛ'n tɪ nganga mma. ²⁵ Yɪ tɪ, Sinayi bɔka'n m'ɔ wɔ Alabi mán nun anɔn ɛɔ'n, yɛ ɔ tɪ ke Agaa nun ɔ. Agaa sɔ'n, ɛɛɛ ɔ tɪ ke ɛɛɛ Zoluzalemɔn kulo'n. ɔ nɔn yɪ mma'n-mɔ be tɪ nganga. ²⁶ Nan nyanmɪansɔ Zoluzalemɔn kulo die'n, ɔ tɪ man kanga. Yɛ nin die nun anɔn. ²⁷ Afɪ Ɛheɛ Ɛjɔɛ'n ɛ kele ke:

*Wɔ mɔ ɛ tɪ mwta mɔ ɛ nww man baa'n,
di yɪ nwwn fɛ!*

Wɔ mɔ ɛ nwunlin man awɔɛ yalɛ,

bɔ e se ye! ɔ sanlɪn ke,

balasua'n mɔ yɪ hun a nian man yɪ bɔsɔ'n,

yɪ mma'n-mɔ b'a sɔn tala nunhan'n

m'ɔ tɪ ajaa nun abɔ die'n-mɔ.

²⁸ Nan anianman-mɔ, ɛmɔ die, anɔhɔba'n mɔ Nyanmɪan bɔɪɪ'n, nun mma y'ɔ le ɛmɔ ke Izaki. ²⁹ Daba, baa'n mɔ be wɔɪɪ yɪ ke mmatɔnman nga'n-mɔ'n, ɔ heɛɪɪ baa'n mɔ be wɔɪɪ yɪ Wawe Nwannzan-nwannzan tunmin nun anɔn ahulɔwa. Ɛɛɛ anɔn kɔsɔ, ke ɛjɔɛ'n tɪ yɪ nun anɔn. ³⁰ Nan Ɛheɛ Ɛjɔɛ'n nwan nze? Yɪ nwan: “Fɔan kanga balasua sɔ'n nɔn yɪ wa belenzua'n, ɔ sanlɪn ke kanga baa'n le man atɪn ɔ nni man yɪ sɪ ajá. Nan nunhan'n mɔ yɪ nin tɪ man kanga'n y'ɔ di ajá ɔ.”

³¹ Yɪ tɪ, anianman-mɔ, yɛ tɪ man kanga balasua nun amma, nan nunhan'n m'ɔ tɪ man kanga'n, yɪ mma y'ɔ le yɛ.

5

Fanwɔndi'n

¹ Ɛhi, fanwɔndi'n dunman nun y'ɔ man Kilisi a a le yɛ tɪ ɔ. Yɪ tɪ, ɛmɔ jɪnlan bɛ ja nun kpunndiɪn kpa, nán be man sɔanlan fɪɪ fa ɛmɔ kaci yɪ nganga kún. ² Ɛmɔ tíe, mɪn Pɔɔ, min kan

mun kele emɔ ke, se emɔ man be kpe emɔ mmian nun an, anɔn Kilisi ti mgban man emɔ. ³ E se mun kan mun funlan nun ke, soanlan biala m'ɔ kulo ke ɔ kpe yɛ mmian nun'n, anɔn ɔ lɛ mala'n kwalaaatin asu. ⁴ Emɔ mɔ emɔ kulo ke be di mala nun asu maan Nyanmian bu emɔ seseɖue'n, emɔ nun Kilisi afian a ti. Emɔ a tu a fɔn Nyanmian anwunnvoe'n. ⁵ Nan yɛ die, dedi'n mɔ Nyanmian Wawe'n man'n, nun yɛ ye le kpɔndɛ anyɛndasue'n nun sese eyɔle'n wɔ Nyanmian anyunnun ɔ. ⁶ Afi se soanlan fa yɛ nwɔn man Zozi Kilisi a, b'a kpe yɛ mmian nun o, be kpeɔ man yɛ mmian nun o, like m'ɔ ti cɔnnjɔn'n y'ɔ le dedi'n m'ɔ man ye kulo yɛ nwɔn'n.

⁷ Ngelemɔ nun, emɔ bɔli yɛ bu kanlanman. Nan nwan yɛ ɔ'a totua emɔ ke nɔn be nanndɛ ananhɔle atɔn nun asu kɔn ɔ? ⁸ Atɔn'n mɔ atofue'n-mɔ a hele emɔ ke be sɔn sɔ'n, ɔ fi man Nyanmian m'ɔ ɔ'a fele emɔ yɛ nwɔn'n. ⁹ Afi fali ayile kaan sɔa, ɔ man fali'n kwalaa tu. ¹⁰ Nan kɔsu, mun de mun di ke ye Mun dunman nun, emɔ ngɔ nyan man ajɔnlɔn ngacile. Nan soanlan'n m'ɔ le tan emɔ anyɛnsɔ'n, ke ɔ kpɔn ti yɛ'n biala, Nyanmian 'tua yɛ kale.

¹¹ Anianman-mɔ, m'ɔ tu de mɔn'n, se ɔ ti ananhɔle ke mmian nun ekpe ejɔle yɛ mun bɔ mun kele menian'n-mɔ a, anɔn ɔ yɔ se mɔ afi menian'n-mɔ te kele mɔn ahɔlɔwa ɔ? Se mmian nun ekpe ejɔle yɛ mun bɔ mun kele menian'n-mɔ a, ahan Kilisi ewue'n m'ɔ wuli kɔlɔwa nun asu'n njji man soanlan fɛi. ¹² Bɛ mɔ be le tan emɔ anyɛnsɔ'n, mɔ mmian nun ekpe y'ɔ cian bɛ'n, be sɔ bɛ nwɔn e!

¹³ Anianman-mɔ, fanwɔndi nun ati yɛ Nyanmian a fele emɔ ɔ. Yɛ ti, nɔn be fa fanwɔndi sɔ'n be bu atɔn ngacile bie asu be yɔ mɔ anwɔnnaan'n kulo ɔ. Nan emɔ hɔlo bɛ nwɔn be sɔsɔ bɛ nwɔn nun. ¹⁴ ɔ sanlɔn ke, mala'n kwalaaatin wɔ ejɔle kpɔle ehi anun: "Kulo wɔ manngɔn ke wɔ bɔbɔ muonun wɔ nwɔn." ¹⁵ Nan se emɔ yɔ ke ebolo naan be kika kika bɛ nwɔn, ese emɔ ci bɛ nwɔn be di a, anɔn emɔ nɔan be nwɔn kpa nɔn emɔ a nyue man emɔ abusu bɔ.

Wawe Nwanzan-nwanzan'n nɔn ete anwɔnnaan'n

¹⁶ E 'nwun ejɔle mɔ mun kan mun kele emɔ'n: Emɔ yɔ like mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo'n nɔn be yɔci ete anwɔnnaan'n die'n. ¹⁷ ɔ sanlɔn ke, like mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n, Wawe Nwanzan-nwanzan'n ngulo man. Like kɔsu mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo'n, ete anwɔnnaan'n ngulo man. Bɛ munnyuan be nzɔn man etin kɔn asu. Yɛ ti y'ɔ man emɔ ngɔla man like mɔ emɔ kulo'n yɔ ɔ. ¹⁸ Afi se emɔ yɔ like mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n kulo a, mala'n le man tunmin emɔ su.

¹⁹ Ninnye'n mɔ ete anwɔnnaan'n kulo'n, ɔ nɔia man. Ninnye sɔ'n y'ɔ le basa basa ejɔle, satilifue eyɔle, mgban-mgban eyɔle,

²⁰ amòan εσο, jiliwa εγιε, ανωλε etua, butule elie, bé nwòon εκπο, εγα εφε, ejujue, bé nwòon nun ebubue, ato eku εθυε ²¹ mán nun anun ninnge anyinbulu, kónunmunnzan, alie mó be di dede o fu bé εβυε su o non yí nzin ninnge ετε ετε mmiekun-mó ke εhika. Ejole'n mó n nili móa n ganlun n geleli emó'n, mun kan mun funlan nun ke, bé mó be bó abalabó so'n-mó'n, be nnyan man asitanlan Nyanmian Belemgbin Mán nun anun ελο.

²² Nan Wawε Nwannzan-nwannzan'n baa die m'ò su'n y'ò le ehulo, fe elie, abvacicie, abutale esie, ahunnunye εγολε, kpa εγολε, ananhole elie ²³ betεε εγολε, bé nwòon ye esie. Mala'n ngan man like mó Wawε Nwannzan-nwannzan'n kulo nun anwòon ejole ετε. ²⁴ O sanlun ke bé mó be ti Zozi Kilisi die'n, ninnge mgban mgban'n-mó mó ετε anwòonnaan'n kulo'n, b'a yaci yí kwalaa b'a gua. O ti ke b'a bubó ninnge so'n-mó kulowa'n mó Zozi Kilisi wuli su nun asu. ²⁵ Wawε Nwannzan-nwannzan'n y'ò man y'a nyan ngòan o. Yí ti, ye yáci yí maan o tinnge yé atun. ²⁶ Nán be man ye tu yé nwòon, nán man ye kan yé nwòon εγα, εσε nán man yé nyin bulu yé nwòon.

6

Be mán ye bóka bóka yé nwòon

¹ Ehi, anianman-mó, se swanlan kòn to ετε nun anun nán emó nwun yí a, emó mó Wawε Nwannzan-nwannzan'n wó bé nun'n, emó fá ahònlun betεε be síe yí atun kpa nun asu. Wó mó ε le bóka yí'n, síe wó nwòon ye nán a ndò man ετε nun anun. ² Emó bóka bóka bé nwòon wó bé emian'n-mó anun. Se emó yó yí so a, anin emó le di Kilisi mala nun asu. ³ Se swanlan kòn bu yí nwòon kpa tala yí manngòon-mó, nan kusò o ti man like fíí a, anin o le laka laka yí nwòon. ⁴ Swanlan kòn biala só yí muonun yí enanndie'n o nían. Se o ti m'ò di yí nwòon fe a, anin yí ngònmun o lí yí nwòon fe, nán man o fa to yí manngòon'n-mó die nun anwòon. ⁵ O sanlun ke swanlan kòn biala 'ba bu yí muonun yí enanndie nun anwòon akpònnan o kele Nyanmian.

⁶ Swanlan mó be le kele yí Ejolekpa'n, o di ke o fa yí ninnge'n m'ò le yí'n bie man swanlan'n m'ò le kele yí'n. ⁷ Nán be laka laka bé nwòon, be ngòlu man Nyanmian anwòon. Like mó swanlan kò lua'n, like so'n yê o 'ti o. ⁸ Se o dua like mó ετε anwòonnaan'n kulo a, like m'ò kpòlo'n yê o 'ti o. Nan se o dua like mó Wawε Nwannzan-nwannzan'n kulo a, Wawε'n 'man o nyan nyanmiansu ngòan m'ò le man ayuelie'n. ⁹ Ye yó ye'n ye hó yé nyunnun, nán be man yé nwòon bubu yé. O sanlun ke cian bie dede ye 'nyan nun like. ¹⁰ Ehika ati, temòon biala mó atun wó nun'n, ye yó menian'n-mó kwalaa ye. Nan menian m'ò di ke ye yó bé ye kpa'n y'ò le Zozi Kilisi menian'n-mó.

Afotu non ngalie

¹¹ Sian die, mìn muonun mìn sa yê mun fa mun kele emo o. Emo si mìn ehede'n nzole. O sanlin ke mun kele mgbili mgbili kpa.

¹² Bé mɔ be kulo ke mân'n nwun bé'n, bé yê be le tinndin emo ke emo kpé bé mmian nun nɔ. Be le yɔ sɔ, afi be ngulo man ke be kele bé ahulɔwa wɔ Kilisi kulɔwa'n dunman nun. ¹³ Bé muonun mɔ b'a kpɛ bé mmian nun'n, be nni man mala nun asu. Nan be kulo ke emo kpɛ bé mmian nun maan be fa emo be tu bé nɔan nun. ¹⁴ Nan mìn die, yé Mɔn Zozi Kilisi kulɔwa nun ala yê mɔn fa mɔn tu mìn nɔan nun. O sanlin ke Kilisi kulɔwa'n dunman nun, ete mân'n nwun mìn ke b'a bubɔ mìn kulɔwa su. Mìn kusɔ mìn, mɔn nwun ete mân'n ke b'a bubɔ yí kulɔwa su. Yí bu y'ɔ le ke mɔn nɔn ete mân'n yé afian a ti. ¹⁵ Se b'a kpɛ sɔanlan kɔn mmian nun o, se be kpɛli man yí mmian nun o, nán ehi yê o ti cunnjun o. Nan m'ɔ cian'n y'ɔ le ke ye káci abɔdie fɔfɔle. ¹⁶ Nyanmian yíla bé mɔ be 'nanndi atin sɔ'n mɔ m'an hele nun asu'n, be nɔn Nyanmian Izalayɛ amma kpa'n-mɔ. O nwún bé nwɔn anwunnvoe o mán bé tánlan albacicie nun.

¹⁷ O fi ene m'ɔ kɔ'n, sɔanlan fíi n'ɔ wula mìn akpue. O sanlin ke mìn nwɔn kafɔan'n-mɔ kele ke n di Zozi akɔa.

¹⁸ Anianman-mɔ, yé Mɔn Zozi Kilisi nwún emo anwɔn anwunnvoe. Amin!

PŌLU KALATA'N M'Ō HELELI NWANLIN EFeZI ASŌNIN MMA'N-MŌ'N

M'Ō wŏ nun'n

Temŏn mŏ Pŏlv 'kele kalata sŏ'n, anun ō la fiadi. Anun Efezi y'ŏ tɪ Azi mân nun anun kulo kpili nun ō. Mân sŏ'n, ene be fele yí Tuluki. Pŏlv yê ō bŏli ebele asŏnun nun abu ō. Ō lili afue nsan ebele ō sesieli asŏnun'n. Asŏnun'n kŏ tele dede ō kŏ ju kulo bu nga'n mŏ be wŏ ebele etin nun asu'n kwalaatin. Ō tɪ ananhŏle ke Efezi dunman yê ō fite ō. Kusŏ kalata nun ehŏle mŏ Pŏlv a hele'n, ō tɪ etin sŏ nun asu asŏnun'n-mŏ kwalaatin bé kalata. Yí tɪ yê Pŏlv mmubŏ man menian dŏŏn dunman yí kalata sŏ nun anun ō.

Kalata sŏ'n, ye kwala ke ye ce nun mgbili nnyuan. Mŏ li mŏa'n (yí tɪ 1-3), Pŏlv le yɪ Nyanmian aye ō da yí asɪ wŏ yí nyila'n kwala m'ŏ fa man yé wŏ Kilisi dunman nun'n. Afi, bé mŏ be de Kilisi be di'n, m'ŏ tɪ Zufu ō, m'ŏ tɪ man Zufu ō, Zozi a han bé a bŏ nun ō'a man b'a kaci Nyanmian anwŏntie mma. Anwŏntie mma sŏ'n-mŏ yê be fele bé asŏnun nun ō. Pŏlv le sele Nyanmian ke ō mán be nyán yí Wawe Nwanzan-nwanzan'n nán b'a tɪ Kilisi ehulo nun abu kpa. M'ŏ li sian'n (yí tɪ 4-6), Pŏlv le butŏ asŏnun mma'n-mŏ ke be bŏ abalabŏ kpa m'ŏ sŏ Nyanmian anyɪn. Kalata nun agualie nun (6.10-18), ō le kaci asŏnun mma'n-mŏ ke be fá Nyanmian elŏe ninng'e'n-mŏ be síe bé nwŏn nán b'a hŏala bé ja nun jinlan wŏ Abŏnsanmŏn naka junman'n m'ŏ di nun anyunnun.

Ahɪn ebisa

¹ Mɪn Pŏlv, mŏ Nyanmian a hulo ke n gáci Kilisi Zozi bŏfue'n, mɪn yê mɪn kele kalata ehɪ mɪn nwan emŏ mŏ be tɪ Nyanmian anwŏntie mma [Efezi kulo nun asu elŏ], mŏ be de Kilisi Zozi be di'n.

² Mɪn 'bisa emŏ ahɪn. Yé Sɪ Nyanmian Kpili nŏn yé Mɪn Zozi Kilisi nwún emŏ anwŏn anwunnvoe ese be cíci emŏ alba.

Nyanmian nyila'n-mŏ

³ Ye yí Nyanmian Kpili m'ŏ tɪ yé Mɪn Zozi Kilisi Asɪ nun aye. Ō sanlɪn ke kemŏ ye nŏn Kilisi a yŏ sŏanlan munmuan kŏn'n, Nyanmian a fa yí nyila'n kwala m'ŏ le yí anwunno elŏ'n ō'a man yé. ⁴ Ō nanndɪ Kilisi sŏ, Nyanmian lili mŏa kpalɪ yé sieli kwalaaka nán ō'a bŏ mân'n. Afi ō kulo ke yé enanndie'n yŏ nwanzan-nwanzan wŏ yí nyunnun nán ō'a nyan man yé nwŏn ejŏle ete ō'a ngan man. Ehulo mŏ Nyanmian kulo yé nun ati, ⁵ ō lili mŏa ō hyihyeli sieli ke ō 'fa yé kaci yí mma wŏ Zozi Kilisi dunman nun. Ō yŏli yí sŏ, ō sanlɪn ke ō yŏ yí enyɪnmɪn. ⁶ Afi, ō kulo ke yé mŏ ye tɪ yí mma'n, ye yɪ yí aye, ye wula yí

anunminnyanm̄on ɔ fi yí ye kpili'n m̄o ɔ'a yɔ yé nun anw̄on wɔ yí ehulo Baa'n dunman nun. ⁷ Kilisi ewue'n m'ɔ wuli gualí yí moja nun así nun a tua yé ti kalé'n. Nyanmian ye kpili éhí m̄o ɔ'a man yé'n, ɔ'a man y'a nyan éte face. ⁸ Ye sɔ'n m̄o ɔ'a yɔ ye'n tí kpili s̄onman. ɔ man yé ngele n̄on aj̄onlun. ⁹ ɔ nanndí Kilisi asu, nvialie nun éhyihye'n m'ɔ tí yí kunnun s̄u like, m'ɔ sesielí yí daba'n, ɔ'a yí ɔ'a hele yé. ¹⁰ Éhyihye sɔ'n m̄o Nyanmian 'ba gua yí b̄u mân n̄in ayuelie nun'n y'ɔ le ké ɔ 'ba han anwunno élo n̄on asie n̄in asu ewa ninngé'n kwalaaatin b̄o nun ɔ fa bé wula Kilisi m'ɔ tí kpain n̄in asa nun.

¹¹ Ye n̄on Kilisi y'a yɔ s̄anlan munmuan k̄on. Y'a kaci Nyanmian menian. ɔ sanlun ké Nyanmian kpalí yé sieli daba daba ɔ fi yí éhyihye n̄in anw̄on. Afi, ɔ'a hulo ɔ'a yɔ yí sɔ, ¹² nán yé m̄o y'a lí m̄ba y'a fa yé l̄ba'n y'a wula Nḡvandef̄ue n̄in anun'n, ye yí Nyanmian ayé, ye wula yí anunminnyanm̄on. ¹³ Em̄o k̄usu, mele m̄o em̄o t̄li ananh̄ole ej̄ole'n, Ej̄olekpa'n m'ɔ man em̄o nḡvan'n, em̄o a le Kilisi a lí. Éhika ati, Nyanmian a fa yí Wawe nwannzan-nwannzan'n m'ɔ falí b̄olí an̄h̄uba'n ɔ'a wula em̄o nun. ɔ kele ké em̄o tí yí dié. ¹⁴ Wawe Nwannzan-nwannzan sɔ'n di ajinlanmun ké ye tí Nyanmian afilie n̄in anun menian. Ye le nw̄onnde ké ɔ lé yé tí b̄ok̄ɔ maan ye yó yí dié dahuu nán y'a yí ayé y'a wula yí anunminnyanm̄on.

P̄olv eb̄tvé'n

¹⁵ Éhika ati, sian m̄o mín k̄usu m'an tí ké em̄o a fa bé dedi'n b'a wula yé Mín Zozi anun, ése em̄o kulo bé kwalaa m̄o be tí Nyanmian anw̄ontie menian'n, ¹⁶ mín da Nyanmian así cian biala wɔ em̄o dunman nun. Mín tí kaci em̄o mín mm̄otv̄e'n-m̄o anun ¹⁷ mín sele yé Mín Zozi Kilisi Nyanmian'n, m'ɔ tí Sié'n m'ɔ le anunminnyanm̄on'n ké ɔ mán em̄o nw̄ún ngele kpa, ɔ yí yí nw̄on yuein ɔ héle em̄o maan em̄o sí yí kpa b̄ok̄ɔ. ¹⁸ ɔ mán yí kanlann̄ie'n tá em̄o aj̄onlun nun anun yuein nán em̄o a tí anȳundasv̄e'n m̄o yí tí yé ɔ feleli em̄o n̄in ab̄u. ɔ mán em̄o tí yí b̄u ké ninngé mgbakpa'n m̄o ɔ'a fa ɔ'a sie yí anw̄ontie menian'n-m̄o'n tí anunminnyanm̄on like m'ɔ tí man n̄zem̄unde. ¹⁹ ɔ mán em̄o tí yí b̄u ké yí tunmin'n tí kpili s̄onman man yé m̄o ye de Kilisi ye di'n. Tunmin sɔ'n, yí yé ɔ ȳli heleli anw̄onsele s̄u ²⁰ ɔ manlun Nḡvandef̄ue'n fi ewue n̄in anun tinngeli ɔ. ɔ'a fa yí ɔ'a sie yí anunminnyanm̄on líka yí sa fama s̄u anwunno élo mân dié n̄in anun. ²¹ Ébele, Kilisi y'ɔ sie nyanmians̄u mm̄of̄ue mgbain n̄on nganngan'n-m̄o kwalaaatin ɔ. Bé m̄o be di kpain o, tunminf̄ue o, kwalaf̄ue o, bé m̄o be di belemgbin o, yí y'ɔ sie bé kwalaa ɔ. Yí asasv̄e'n tala asasv̄e biala m̄o be kvala ké be nyan yí mân éhí anun n̄on f̄of̄ole'n k̄usu m̄o Nyanmian 'ba b̄o n̄in anun dié'n. ²² Nyanmian Kpili a sie Kilisi kpain like biala asu. ɔ'a fa yí a man As̄onin'n. ²³ As̄onin'n tí ké yí nw̄onnaan yé ɔ tí ké As̄onin

nun ati. Ǿ wɔ eyuadɪ'n lika kwalaaɪin. Yí yê ɔ yɪ Asɔnɪn'n kpa bɔkɔɔ ɔ.

2

Nyanmian anwunnvoe'n

¹ Ehi, emɔ ete'n-mɔ ati, daba nun anun, Nyanmian nwun emɔ ke menian mɔ b'a wu ɔ. Ǿ sanlin ke emɔ funndɔnlin yí. ² Mele sɔ nun anun, anun emɔ enanndi'e'n non eyuadi die'n ti kon kpe. Abɔnsanmun m'ɔ ti eyuadi nun asɔ kpain'n, yí yê anun emɔ sɔ yí ɔ. Kpain sɔ'n yê ɔ le di bé mɔ bé nɪn ci Nyanmian nun anun junman temɔn ehi mɔ ye wɔ nun nun ɔ. ³ Daba nun anun, anun ke yé kwalaa ye ti yí nun anun. Like mɔ ete anwɔnnaan nun anyɪn bɔbɔ yí nwɔn'n yê ye kpɔnnde ɔ. Like mɔ ete anwɔnnaan'n non ye ajɔnlin'n kulo ke ye yó'n, like sɔ'n yê ye yɔ ɔ. Ete'n mɔ b'a wɔ ye non nun ati, yé ti menian mɔ Nyanmian sikpe'n ci yé ke menian bɔ nga'n-mɔ. ⁴ Nan Nyanmian Kpili a nwun yé nwɔn anwunnvoe. Ǿ sanlin ke ehulo'n m'ɔ kulo yé'n ti kpili sɔnman. ⁵ Yé mɔ yé ete'n-mɔ man ye wuli'n, ɔ'a man yé non Kilisi y'a nyan ngɔan. Se emɔ a nyan ngɔan an, ɔ kele ke Nyanmian a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe ɔ'a man emɔ a nyan ngɔan. ⁶ Kilisi Zozi dunman nun, Nyanmian a man yé non Zozi fi ewue nun y'a tinngɛ, yé non yí ti anwunno elɔ mân nun anun. ⁷ Nyanmian a yɔ yí sɔ, ɔ'a hele ke mele'n m'ɔ le ba nun anun, yí ye nun anwɔn ninngɛ mgbakpa'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a sie yé mɔ y'a le Kilisi Zozi y'a li'n ti man nzemunde. ⁸ Ǿ sanlin ke, se emɔ a nyan ngɔan an, ɔ kele ke Nyanmian a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe, ɔ fi emɔ dedi nun anwɔn. Ngɔan sɔ'n mɔ emɔ a nyan yí'n, ɔ fi man emɔ muonun. Nan ɔ ti Nyanmian acedi'e. ⁹ Nán ke mɔndɪnlin mɔ emɔ a bɔ nun anun like ɔ, nán sɔanlan a fa a tu yí nwɔn. ¹⁰ Ǿ sanlin ke Nyanmian yê ɔ'a sesie yé ɔ'a bɔ yé ɔ. Ǿ'a bɔ yé ke ye non Ngɔandefɔe Zozi ye yó sɔanlan munmuan kon nán y'a hɔala y'a yɔ nyɔli'e kpa. Nyɔli'e sɔ'n-mɔ, Nyanmian Kpili lili mɔa sesieli manlin yé ke ye yó.

Ye non Kilisi a yɔ sɔanlan munmuan kon

¹¹ Ehi, b'a nwɔ man emɔ Zufɔ. Zufɔ'n-mɔ fele emɔ “bé mɔ be kpeli man bé mmian nun”. Be fele bé nwɔn “bé mɔ b'a kpe bé mmian nun”, ɔ fi nzɔle'n mɔ menian'n-mɔ a yɔ a sie yí bé nwɔnnaan nun asɔ'n. ¹² Emɔ káci ke mele sɔ nun anun'n anun emɔ nni man Kilisi afilie'n bie. Izalayɛ amma'n-mɔ anyunnun an, be nga man emɔ bie. Nyhye'n mɔ Nyanmian non Izalayɛ amma'n-mɔ hyhyeli'n, anɔhɔba'n m'ɔ bɔli bé'n, anun emɔ non man nun bie. Emɔ gua mân nun anun mgban, emɔ le man anyɪndasɔɔe, ese emɔ nzi man Nyanmian. ¹³ Nan sian die, emɔ non Zozi Kilisi b'a yɔ sɔanlan munmuan kon. Emɔ mɔ anun emɔ non Izalayɛ amma'n-mɔ afian ti'n, Ngɔandefɔe Zozi moja nun a

hyun emo o'a mantan be. ¹⁴ O sanlin ke Kilisi a man be mo be ti Zufu o, be mo be ti man Zufu o, ye kwalaa y'a nyan anzonunjo, ye nun yi y'a yo swanlan munmuan kon. Anin Zufu'n-mo nun be mo be ti man Zufu'n be kpo be nwun. Ekpo so'n ti ke tale m'o ja menian afian. Kilisi a wu o'a tu ekpo'n ke tale mo b'a bubu yi o. O'a han Zufu'n-mo nun be mo be ti man Zufu'n o'a bo nun, o'a man b'a yo fatule konmgba cein. ¹⁵ Kilisi a wu o'a kpe Zufu'n-mo mala'n nun so ninng'e'n-mo anun. O'a han Zufu'n-mo nun be mo be ti man Zufu'n o'a bo nun. O'a man fatule nnyuan nin a yo fatule fofole baa konmgba cein. Fatule fofole so'n nun Kilisi a yo swanlan munmuan kon. Ke o kpirlin yoli mo Kilisi a man y'a nyan anzonunjo nin anin. ¹⁶ Ekpo'n m'o la fatule nnyuan nin afian'n, Kilisi a wu kolowa nin aso o'a nunnun yi bosu. Ewue'n m'o wuli kolowa nin aso nin ati, o'a han fatule nnyuan'n, o'a bo nun, ese o'a sesie be nun Nyanmian be afian. ¹⁷ Ehi, Kilisi a a, o'a bo Ejolekpa'n m'o man alvacicie'n nin o'a hele emo mo be ti man Zufu mo anin emo nun Nyanmian be afian ti'n. Ese Zufu'n-mo mo be mantan Nyanmian koku'n, Kilisi a a, o'a bo Ejolekpa'n m'o man alvacicie'n o'a hele be kusu. ¹⁸ Se Wawe Nwanzan-nwanzan'n man Zufu o, be mo be ti man Zufu o, ye kwalaa ye kuala ke ye fite Nyanmian anyunnun an, anin o fi Kilisi.

¹⁹ Ehika ati, emo mo be ti man Zufu'n, emo ti man nyofue anaan menian mgban kon. Nan sian die, emo ti Nyanmian anwontie mma kpa bokoo, emo di yi afilie'n bie. ²⁰ Emo ti yi bu kpa. Asonun'n ti ke sua. Alimva nin anun, Nyanmian a sie Zozi Kilisi mmofue'n-mo nun yi mgbamafue'n-mo ke sua nin awula be bu. Emo kusu wo yi so efula nin anun bie ke biliki. Alimva biliki'n mo be mo be le si sua'n be sie yi ayialie nin aso kualaaka nan b'a fula sua nin aso'n, biliki so'n y'o le Kilisi muonun. ²¹ Yi y'o man sua bondin'n yo kunngun o. Ese yi y'o man sua'n ko anwunno o kaci asonun sua nwanzan-nwanzan man ye Min o. ²² Emo nun Kilisi, b'a yo swanlan munmuan kon. Emo wo sua'n mo be le si nin anun bie ke biliki. Emo nun be bu nga'n-mo b'a kaci ke sua mo Nyanmian Wawe Nwanzan-nwanzan'n wo nun o.

3

Polo junman'n

¹ Ehika ati, min sele Nyanmian min man emo. Emo si ke Zozi dunman nun, Ejolekpa'n mo m mali m mali n geleli emo mo be ti man Zufu nin ati, b'a hyi min Polo b'a tu min fiadi. ² Junman'n mo Nyanmian Kpili ehulo nin anun o'a fa o'a wula min sa nun ke n ni man emo'n, min de min di ke emo a ti junman so nun angan. ³ Junman so'n, nvialie nun like ye Nyanmian a yi o'a hele min o. Min sa ati kalata ehi anun, m'an li mo m'an han like so nin anwon ejole kaan m'an hele emo dada angonmin.

mə yə kə jɔnlɪn nɪn asu. ²¹ Yí m'ò kʷala like biala yə maan ə tala sɔ'n, anunminnyanmɔn hán yí wə Asənɪn nɪn anun wə Zozi Kilisi dunman nun cɪan daa! Amin.

4

Asənɪn junman'n

¹ Ehi, mɪn mə yé Mɪn dunman nun b'a tɔ mɪn fiadi'n, mɪn 'sele emə mɪn bɔtɔ bé: Kemə Nyanmɪan a fele emə yí nʷɔn'n, emə bɔ abalabə kpa m'ò sə yí nyɪn. ² Emə bébele bé nʷɔn asɪ cɪan daa. Emə nyán ahɔnlɪn betee, ese be sí abɔtalɛ. Emə fá ehulo be sɔsɔ bé nʷɔn nun. ³ Kemə Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɪn a hohuan emə anʋan maan emə a yə kɔn'n, emə bɔ mɔndɪnlɪn be tánlan anʋannze sɔ nɪn anun wə anzɔnunjɔ nun. ⁴ Asənɪn'n m'ò tɪ ke Kilisi anwɔnnaan'n tɪ baa kɔnmgbə. Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔsɔ tɪ baa kɔnmgbə. Anyɪndasɔe like'n kɔsɔ mə yí tɪ yê Nyanmɪan a fele emə'n tɪ baa kɔnmgbə. ⁵ Yé Mɪn Zozi tɪ baa kɔnmgbə. Dedi'n tɪ baa kɔnmgbə. Esənɪan'n tɪ baa kɔnmgbə. ⁶ Nyanmɪan m'ò tɪ yé kʷalaa yé Sɪ'n tɪ baa kɔnmgbə. ɔ sie yé kʷalaatin. ɔ nanndɪ yé kʷalaa yé sɔ, ə di yí junman'n. Ese ə wə yé kʷalaa yé nun. ⁷ Nan kɔsɔ, Kilisi a nɪan yí acɛdiɛ nɪn anwɔn ə'a hye ə'a man yé ngɔkɔn ngɔkɔn. Acɛdiɛ sɔ'n tɪ tunmin mə be fa be di Asənɪn nɪn anun junman. ⁸ Ehi ati, Ehele Ejɔle'n lɛ kan ke:

ɔ'a li kunnunmun ə'a fɔ anwunno

ə nɔn nganga'n-mə a hə.

Ese ə'a hye menian'n-mə acɛdiɛ.

⁹ Bé nwan: “ɔ'a fɔ anwunno”. Yí bɔ y'ə le benin? Yí bɔ y'ə le ke ə lili mɔa ə juli asɪɛ nɪn asu ɛwa. ¹⁰ Sɔanlan'n mə ə'a ju asɪɛ nɪn asu ɛwa'n, yí kɔnmgbə'n yê ə'a sa ə'a fɔ anwunno ɛbɔ nyanmɪansɔ nɪn ə. ɔ wə like biala ati asu, ese ə wə eyuadi'n lika kʷalaatin. ¹¹ Yí yê ə'a hye acɛdiɛ nɪn ə. ɔ'a sesie menian'n mmie-mə ke yí mmɔfɔe, mmie-mə ke yí mgbəmanfɔe, mmie-mə ke Ejɔlekpaɔfɔe yê mmie-mə kɔsɔ ke esɔfɔ mə be kele like. ¹² ɔ'a sesie bé kʷalaa sɔ maan Nyanmɪan anwɔntɪɛ mma'n-mə kʷala be di yí junman'n be man Asənɪn'n m'ò tɪ Kilisi anwɔnnaan'n kə yí nyunnun. ¹³ Yí diɛ, anɪn yé kʷalaa yé dedi'n yə kɔn yɛ sɪ Nyanmɪan Awa'n. Ebele nɪn anun, anɪn yé tɪ a tin, y'a kaci ke Kilisi bəbə muonun kpa bəkə. ¹⁴ Yí sɔ ehi anun, anɪn yɛ ngaci man ke mmatɔnman kɔn, nán atɔfɔe'n-mə a nnaka man yé, b'a mmə man yé tanngo tanngo ke asutue mgbaha bə ɛlee tanngo tanngo'n. ¹⁵ Nan se yɛ le ehulo yɛ kan ananhɔle, yɛ yə ananhɔle like a, yɛ 'nyin yɛ tɔ Kilisi m'ò li yé ti'n wə like biala anun. ¹⁶ Se anwɔnnaan nɪn akpɔle akpɔle'n kʷalaa a hohuan bé nʋan b'a yə kunngun kpa a, ə fi Kilisi. Yí yê ə man anwɔnnaan bəndɪn nɪn akpɔle akpɔle'n kʷalaa sisa sɔ ə yə munmuan kɔn ə. Yí sɔ

ati, se akpɔle'n kɔn biala yɔ like m'ɔ se fata nun an, anwɔnnaan bɔndɔn'n nyin ese ɔ kpasi ehulo nun anun.

Abalabɔ ete'n nun abalabɔ kpa'n

17 Ehi, yɛ Min dunman nun, e' nwun ejɔle mɔ min kan min fua sɔ min kele emɔ'n. Nán man emɔ bu bé mân'n ke bé mɔ be nzi man Kilisi'n. Ɔ sanlɔn ke ajɔnlɔn mgban-mgban y'ɔ wɔ bé ti anun ɔ. 18 Be nzi man ngele fíí. Ngwan'n mɔ Nyanmian fa ce'n, be nnyan man bie. Ɔ sanlɔn ke be nzi man yí nwɔn ejɔle fíí bɔbɔ. E se bé ahɔnlɔn nun a kete sɔnman. 19 Be nzi man nyian. B'a fa bé nwɔn b'a wula satilɔbe nyɔle'n-mɔ anun yɛ ete ngacile ngacile'n kwalaa gua bé nwɔn efian.

20 Nan emɔ die, nán ehi yɛ emɔ suanlɔn wɔ Kilisi anwɔn ɔ. 21 Emɔ a ti Zozi anwɔn ejɔle'n kwalaaatin. Ananhɔle'n m'ɔ tɔ de Zozi'n, emɔ mɔ be ti yí menian'n, b'a han b'a hele emɔ. 22 Mɔ b'a hele emɔ'n y'ɔ le ke emɔ yáci bé asitanlan daba'n be tó. Asitanlan daba sɔ'n, anyɔnbɔbɔ ete m'ɔ wɔ nun'n, ɔ man ewue. 23 Emɔ mán Nyanmian Wawe'n káci emɔ ahɔnlɔn'n nun bé ajɔnlɔn'n kpa bɔkɔɔ. 24 Emɔ bó abalabɔ kpa m'ɔ kele ke emɔ ti menian nɔvɔle mɔ Nyanmian muonun a bɔ ɔ. Abalabɔ kpa sɔ'n, ɔ di ke be nwun yí asitanlan sese nun anwɔntie nun, m'ɔ kele ke emɔ ti ananhɔle nun anun sakpa.

25 Ehi ati, emɔ yáci ato elie'n. Svanlan kɔn biala hán ananhɔle héle yí manngɔn. Ɔ sanlɔn ke ye ti anwɔnnaan baa kɔnmgba nun anun akpɔle akpɔle. 26 Se emɔ fe eya a, emɔ nían bé nwɔn kpa nán emɔ a ndɔ man ete nun anun. Nán be fe eya dede maan alíe san sɔ. 27 Nán be man Abɔnsanmɔn nyan emɔ anwɔn atɔn fíí. 28 Svanlan m'ɔ wua'n, ɔ yáci yí awue'n. Ɔ bó mɔndɔnlɔn, ɔ lí junman. Ɔ nyán yí nvan nun alie nán ɔ'a nyan bie ɔ'a bɔka svanlan m'ɔ wɔ emian nun'n. 29 Nán be man ejɔle ete fíí fi bé nvan fite. Nan be mán ejɔle m'ɔ ti kpa fi bé nvan fite. Ejɔle m'ɔ man svanlan dedi'n kɔ yí nyunnun, ɔ bɔka bé mɔ be le tie'n yɛ ɔ ti kpa ɔ. 30 Nán be bɔ Wawe Nwanzan-nwanzan alba. Ɔ wɔ emɔ anun maan emɔ nwun yí ke emɔ ti Nyanmian die dede ɔ kɔ ju cɔan mɔ Nyanmian 'de emɔ ati kpa bɔkɔɔ'n. 31 Emɔ yáci akunnun bile eyɔle'n nun eya efe'n, nun menian'n-mɔ eya ehan'n nun etetian'n, ɔ nun nzɔba ekpe'n. Emɔ yáci ati anun ete ninng'e'n kwalaa be gúa. 32 Nan emɔ yɔ ati anun kpa menian, be húlo bé nwɔn. Emɔ fá bé nwɔn ete'n-mɔ be hyé bé nwɔn ke Nyanmian fali emɔ die'n hyeli emɔ wɔ Kilisi dunman nun'n.

5

Yuein nun anun menian

1 Ehi ka ati, kemɔ emɔ ti Nyanmian ehulo mma'n, emɔ bó mɔndɔnlɔn be yɔ bé ninng'e'n-mɔ ke yí. 2 Emɔ mán bé asitanlan'n héle ke emɔ kulo Nyanmian nun bé manngɔn-mɔ ke Kilisi a

hulo yé dede ɔ'a wu yé dunman nun'n. Ewue'n mɔ Kilisi a wu yé dunman nun'n ti ke afɔlie nun tɛɛ eyie like m'ɔ tu ete'n. Like sɔ'n ban fanlan ke anatɩ, ɔ sɔ Nyanmian anyin.

³ Emɔ ti Nyanmian anwɔntie mma, yí ti, nán man be ti satilifɔe nyɔlie fíí, anaan basa-basa eyɔle ɔ nun anyinbulɔ bɔbɔ emɔ afian elɔ. ⁴ Kvasianzemɔn, agɔlɔbenwɔn, ɔ nun ejɔle ete, nán be man bie fíí fi bé nɔan fite. Nan like m'ɔ di ke emɔ yɔ'n, y'ɔ le Nyanmian asina. ⁵ Afi, emɔ nwún yí yuein ke sɔanlan biala m'ɔ yɔ satilifɔe nyɔlie, m'ɔ ti basa-basa, m'ɔ ti acebe (afi, acebe eyɔle'n ti ke amɔan esɔ), bé mɔ be yɔ sɔ'n, bie fíí ngɔ man Kilisi nun Nyanmian Belemgbin Mân nun anun elɔ lé. ⁶ Nán be man sɔanlan fíí kan mgban-mgban ejɔle ɔ laka emɔ. Mgban-mgban ejɔle sɔ'n-mɔ ati yé Nyanmian sikpe'n 'cɩ bé mɔ be nyin nzɔ man yí nun ɔ. ⁷ Menian sɔ'n-mɔ, nán be nun bé tu nun fíí.

⁸ Daba anin emɔ wɔ awosin nun anun. Nan sian die mɔ emɔ nun yé Mɩn a yɔ sɔanlan munmuan kɔn'n, emɔ wɔ yuein nun anun. Ehika ati, emɔ nánndi ke yuein nun menian. ⁹ ɔ sanlɩ ke sɔanlan m'ɔ nanndi yuein nun anun'n, ɔ bɔ bala kpa, ɔ ti sese, ese ɔ kan ananhɔle. ¹⁰ Emɔ bó mɔndɩnlɩn be nwún like m'ɔ sɔ Yé Mɩn anyin nun angɔnmɩn. ¹¹ Mgban-mgban ninng'e'n-mɔ mɔ menian'n-mɔ yɔ yí awosin nun anun'n, nán be fa bé nwɔn be bɔ bé be yɔ bie. Nan se emɔ nwun yí a, emɔ héle ke ɔ ti ete. ¹² Menian sɔ'n-mɔ nyɔlie'n mɔ be yɔ yí nvialie nun'n, se be kan an, ɔ ti nyian. ¹³ Nan mɔ be kɔ tu nyɔlie sɔ'n-mɔ kwalaa be kɔ gua yuein nun anun'n, ke be kpɩn be ti yí'n, anin b'a nwun yí yuein. ¹⁴ Afi like biala mɔ be nwun yí yuein'n, anin ɔ wɔ yuein nun. Yí sɔ ati yé b'a han ke:

Wɔ mɔ ε le dafi'n, tinng'e,

Nyanmian anyunnun an, ɔ ti ke a wu.

Yí ti, fi ewue nun jasɔ

nán Kilisi 'ba man ε fite yí yuein nun anun.

¹⁵ Ehɩ ati, emɔ nían bé enanndie nun asɔ kpa. Nán be nanndi ke menian mɔ be nzɩ man ejɔle fíí ɔ. Nan emɔ nánndi ke mmengelefɔe. ¹⁶ Kemɔ mele'n mɔ ye wɔ nun'n yɔ si'n, temɔn kaan mɔ emɔ kɔ nyan yí'n, emɔ fá lí Nyanmian junman'n kpa. ¹⁷ Ehɩ ati, nán be yɔ ke ngvasiafɔe'n-mɔ. Nan emɔ bó mɔndɩnlɩn be tí like mɔ Nyanmian kulo ke emɔ yɔ nun abɔ kpa. ¹⁸ Nán be nun nzan be bu. ɔ man sɔanlan yɔ ninng'e basa-basa. Nan emɔ mán Nyanmian Wawe'n tánlan emɔ nun kpa. ¹⁹ Emɔ tó Izalaye aye eyie ejue ɔ nun asɔnɩn ejue be wówula bé nwɔn anwɔnsele. Emɔ fá bé ahɔnlɩn'n kwalaaatin be tó ejue be yí Yé Mɩn aye. ²⁰ Yé Mɩn Zozi Kilisi dunman nun, emɔ lá Sɩe nun asɩ dahuu wɔ like biala anun.

²¹ Anyinnzɔ'n mɔ emɔ man Kilisi nun ati, emɔ bébele bé nwɔn asɩ bé manngɔn'n-mɔ anyunnun.

Yie non huan

²² Ehi, emo mmalasua'n-mo, emo bebele be nwon asi be hun-mo anyunnun ke emo bebele be nwon asi Ye Min anyunnun'n. ²³ Afi, belenzua sie yi yi ke Kilisi koso sie Asonin'n. Asonin'n m'o ti Kilisi anwonnaan'n, Kilisi y'o ti yi Ngbandefue nun o. ²⁴ Yi so ati, emo mmalasua'n-mo, emo bebele be nwon asi like biala anun be hun-mo anyunnun ke Asonin'n yo yi Kilisi anyunnun'n.

²⁵ Emo mmelenzua'n-mo koso, emo hulo be yi-mo ke Kilisi hulohi Asonin'n dede o wuli yi dunman nun'n. ²⁶ O'a yo yi so o'a fa yi non ejole'n non nzue o'a bia Asonin'n, o'a man yi nwon a ti o'a fata Nyanmian. ²⁷ Afi, Kilisi kulo ke Asonin'n fite yi muonun yi nyunnun anunminnyanmon nun, mo efian fii non like ete fii non man yi nwon. Yi nwon a ti, be nnyan man yi nwon ejole ete fii be ngan man. ²⁸ Ke Kilisi kpri kulo Asonin'n, mmelenzua'n-mo koso hulo be yi-mo ke be muonun be kulo be nwon'n. Swanlan m'o kulo yi yi'n kulo yi muonun yi nwon. ²⁹ Afi, swanlan fii kpri man yi swanlan baka'n le. Nan o di alie ese o nian yi nwon ke Kilisi nian Asonin nun asu'n. ³⁰ Asonin'n m'o ti Kilisi anwonnaan'n, yi akpale akpale'n y'o le ye. ³¹ Ehele Ejole'n nwan: *Ehika ati, belenzua'n fi yi si non yi nin abu anwon 'ba jaso.* O 'fa yi nwon bo yi yi nan be munnyuan'n be yo swanlan munmuan kon. ³² Ajaa nun anwon ejole so'n, min nian an, anin o to de Kilisi non yi Asonin'n. Ejole so'n ti nvialie nun ejole kpili kpa. ³³ Ejole'n kwalaa kwalaa'n y'o le ke belenzua biala hulo yi yi ke yi muonun o kulo yi nwon'n. Balasua biala koso man yi hun anyinnzo.

6*Mmatonman'n-mo non be si non be nin*

¹ Emo mmatonman'n-mo, kemo emo non ye Min a yo swanlan munmuan kon'n, emo man be nyin so be si non be nin. O sanlin ke yi so ti kpa. ² Nyanmian mala'n le kele ke: "Man wo nyin so wo si non wo nin." O ti alimua mala mo b'a bo anohoba b'a to so ke: ³ "Nan wo asitanlan nun a yo kpa ese a hye asie nun asu."

⁴ Emo mo emo ti sie'n koso, nan man emo kan emo mma'n-mo eya. Nan emo ta be be hele be ngele, ese emo tinnge be wo ye Min atin die nun asu.

Nganga'n-mo non be min-mo

⁵ Emo mo emo ti nganga'n, emo man be nyin so be min-mo mo be wo asie nun asu ewa'n kpa. Emo yi be kunnun be so be ke Kilisi ye emo le so yi o. ⁶ Emo amun'n-mo anyunnun, nan man emo yo ke menian mo be le di junman be kpunnde efoa, koso be kaci be nzin an, anin emo a bubu be sa non be ja b'a tanlan so. Nan emo yi be kunnun be yo like mo Nyanmian kulo ke Kilisi ngua'n-mo

yɔ'n. ⁷ Emɔ fá ahɔnlɩn kpa be lí kanga junman'n kanlanman. ɔ ti ke yé Mɩn yê emɔ le di man yí, nan nán kulo menian'n-mɔ ala yê emɔ le di man bé ɔ. ⁸ Emɔ káci ke sɔanlan biala, se ɔ ti kanga o, se ɔ ti man kanga o, yí junman kpa m'ɔ kɔ li'n, ɔ 'nyan yí nwɔn ahátua m'ɔ fata'n yé Mɩn asa nun.

⁹ Emɔ minlián'n-mɔ kɔsɔ mɔ be le nganga'n, emɔ yó bé kpa. Nán be kele bé ahɔlɔwɔa. Emɔ káci ke emɔ muonun kɔsɔ ti Kilisi ngɔa. Emɔ nɔn bé, emɔ Amin'n ti kɔn. ɔ ti anwunno. Yí diɛ, ɔ nnian man sɔanlan nyunnun ɔ mmu man yí bi.

Nyanmian elɔe nun anwɔn ninnge'n-mɔ

¹⁰ Mɩn kalata nin agualɛ nun, min kan min kele emɔ ke emɔ kpɔ́nnɛ anwɔnsele'n sɔanlan munmuan kɔn'n mɔ emɔ nɔn yé Mɩn b'a yɔ'n, ɔ nɔn yí tunmin kpili nin anun. ¹¹ Emɔ fá Nyanmian elɔe ninnge'n-mɔ kwalaa be síe bé nwɔn. Emɔ fá síe bé nwɔn nán emɔ a hɔala bé ja nun jinlan wɔ Abɔnsanmɔn naka junman'n m'ɔ di nin anyunnun. ¹² ɔ sanliɩn ke nán kulo menian'n-mɔ yê ye nɔn bé le elɔe ɔ. Nan anwunno elɔ mmɔfɔe ati anun ete'n-mɔ, bé mɔ be di kpain, tunminfɔe nɔn bé mɔ be sie awosin mân'n mɔ be ti yé mgbɔfɔe'n yê ye nɔn bé le elɔe ɔ. ¹³ Ehika ati, emɔ fá Nyanmian elɔe ninnge'n-mɔ kwalaa be síe bé nwɔn! Yí diɛ, cian mɔ kpɔfɔe'n kɔ han emɔ'n, emɔ 'kvala yí nyunnun jinlan be nɔn yí kɔn dede be di yí sɔ kunnunmun, anun emɔ te jin bé ja nun kpunndiin. ¹⁴ Yí ti, emɔ bɔ́bɔa bé nwɔn kpa be síe. Emɔ mán ananhɔle'n tánlan emɔ anun. Ananhɔle'n ti ke nzalafɔ'n beleti'n m'ɔ hyi yí taladiɛ nun asɔ'n. Sese eyɔle'n mɔ Kilisi a man emɔ a yɔ wɔ Nyanmian anyunnun'n, ɔ káci ke emɔ elɔe taladiɛ. Taladiɛ sɔ'n ti bulalɛ. Be wula be sisa bé hue'n. ¹⁵ Emɔ mán bé nwɔn te bé be bó Ejɔlekpa'n m'ɔ man alɔacɩciɛ'n. ɔ ti ke elɔe mgbabɔa mɔ nzalafɔ'n wula ɔ. ¹⁶ Emɔ tila dedi nin anun be sísa bé nwɔn. ɔ ti ke elɔe nin anun ebɔin tetele'n mɔ nzalafɔ'n tila ɔ sisa yí sɔanlan baka'n, nán taa nɔn acɔ nɔn dadie'n-mɔ a ngan man yí. Se emɔ yɔ yí sɔ a, emɔ 'ba hɔala Abɔnsanmɔn taa'n-mɔ kwalaa mɔ b'a sɔ gɔgɔhin'n nonuan. ¹⁷ Ngɔan'n mɔ Ngɔandefɔe Zozi a man emɔ'n, ɔ ti ke nzalafɔ'n bulalɛ kele'n m'ɔ sɔ'n. Emɔ fá Nyanmian Anɔan Ejɔle'n mɔ Wawe Nwanzan-nwanzan'n fa man emɔ'n be lí junman ke nzalafɔ'n fa yí dadie'n di'n. ¹⁸ Mele biala anun, emɔ tánlan Nyanmian Wawe nin anun be séle Nyanmian. Emɔ mán bé nyin kpála be tánlan mmɔtɔe nin anun cunnjin kpa. Emɔ séle Nyanmian be mán yí anwɔntɛ mma'n-mɔ kvalaatin.

¹⁹ Emɔ séle Nyanmian be mán mín kɔsɔ maan ɔ fá ejɔle m'ɔ di mɔ min kan nin ala ɔ wúla mín nɔan. ɔ mán n nyán anwɔnsele m mɔ nɔvialɛ Ejɔlekpa'n n géle menian'n-mɔ. ²⁰ Ejɔlekpa sɔ'n mɔ n di sɔ bɔfɔe, mɔ yí ti yê b'a bɔ mín kpaun'n, ejɔle mɔ Nyanmian kulo ke min kan'n, ɔ mán n nyán anwɔnsele n gán.

Ngalie non nyila

²¹ Tisiki m'ò ti yé ehulo anianman'n, ò sò Kilisi ananhòle nun ò buka mín ye di yé Mìn junman'n. Ò 'ba bò kwalaa kwalaa'n ò kele emò, nán emò a nwun ejòle mò ò'a tó mín'n. ²² Ehika ati, mìn sòan anianman sò'n emò anwòn elò maan ò kan kele emò ke ye ti akpòle, nán emò ahònlìn a tò bé kunnun b'a nyan anwònsele.

²³ Sié Nyanmian Kpili non yé Mìn Zozi Kilisi cíci anianman'n-mò kwalaa alba, be mán be nyán ehulo, ò non dedi. ²⁴ Bé kwalaa mò be le ehulo m'ò le man ayuelie be kulo yé Mìn Zozi Kilisi'n, Nyanmian nwún bé nwòn anwunnvoe.

PƐLU KALATA'N M'Ɔ HELELI NWANLIN FILIPU ASƐNIN MMA'N-MƆ'N

M'ɔ wɔ nun'n

Filipɔ tɪ Masedɔvanin m̄an nun anun kulo kpili'n kɔn. Aboloci m̄an nun, alimɔva kulo'n mɔ Pɔlv hɔli sɔ ɔ bɔli Asɔnin nun anin (Junman 16.11-40). Mɔ Pɔlv fi ebele ɔ hɔli yɛ Mɪn junman nun elie kulo nɔvɔle asɔ'n, Filipɔ asɔnin mma'n-mɔ kɔ nwan yɪ esika be kɔ buka yɪ. Kalata ehi anun, Pɔlv le da Filipɔ asɔnin mma'n-mɔ asɪ wɔ acɛdiɛ'n mɔ be nanndɪ anianman bian Epafoloditɪ asɔ be falɪ nwanlin yɪ'n. Anin b'a tɔ Pɔlv fiadi. Nan mɔ yɪ sa hanlin acɛdiɛ sɔ'n, ɔ lili yɪ nwɔn fe kpa.

Kalata nun ati 1.1-26 ye nwun yɪ ke Nyanmian anyunnun, Pɔlv sɪ Filipɔ asɔnin mma'n-mɔ anwɔn ye yɛ ɔ le bɔ yɪ fiadi nna'n m'ɔ la nun anun amannɛ kele bɛ. Kalata nun ati 1.27-2.18, Pɔlv le fa tɔ asɔnin mma'n mɔ anyunnun ke be m̄an bɛ nwan se bɛ nwɔn, be bɛbele bɛ nwɔn asɪ, be m̄an bɛ nwɔn anyinnzo. Kalata nun ati 2.19-30, Pɔlv le kan Timote nun Epafoloditɪ m'ɔ sanlin bɛ Filipɔ elɔ nun ejɔle. Kalata nun ati 3, Pɔlv le kannzo Filipɔ asɔnin mma'n-mɔ wɔ bɛ mɔ be kekele Zufɔ mala ninngɛ nun anwɔn. Ɔ sanlin ke menian sɔ'n-mɔ kekele ke bɛ mɔ be tɪ man Zufɔ'n, ɔ di ke be kpɛ bɛ mmian nun n̄an b'a sɔ Nyanmian anyin. Pɔlv nwan be n̄an yɪ enanndɛ diɛ nun asɔ, yɪ bu y'ɔ le ke be fá bɛ nwɔn be m̄an Zozi Kilisi b̄akɔɔ. Kalata nun ati 4, Pɔlv le man bɛ afɔtu, eɛɛ ɔ le bɔ sɔ biekun ke bɛ acɛdiɛ'n-mɔ anwɔn, ɔ sɪ bɛ nwɔn ye.

Ahin ebisa

¹ Mɪn Pɔlv, mɪn nun Timote mɔ ye tɪ Zozi Kilisi ngɔa'n, yɛ yɛ ye le kele kalata ehi ye nwan emɔ mɔ be wɔ Filipɔ kulo nun asɔ ebele nun ɔ. Emɔ kwalaa mɔ Zozi Kilisi a man emɔ anwɔn a tɪ'n, Asɔnin nun asɔ mgbain'n-mɔ nun bɛ bukafoɛ'n-mɔ, ye 'bisa emɔ ahin.

² Nyanmian m'ɔ tɪ yɛ Si'n, ɔ nun Zozi Kilisi m'ɔ tɪ yɛ Mɪn'n, be nwún emɔ anwɔn anwunnvoe eɛɛ be m̄an emɔ alva cíci bɛ nwɔn.

³ Ehi, cɪan biala mɔ mɪn ti kɔ kpɪn emɔ asɔ'n, mɪn da Nyanmian asɪ wɔ emɔ dunman nun. ⁴ Mele biala mɔ mɪn 'sele Nyanmian mɪn man emɔ kwalaaatin'n, mɪn di yɪ nwɔn fe. ⁵ Ɔ sanlin ke, alimɔva cɪan'n mɔ n juli emɔ elɔ mɔ emɔ leli Ejɔlekpa'n be lili'n, emɔ bukalɪ m̄n maan m m̄ali Ejɔlekpa sɔ'n n geleli menian'n-mɔ dede ɔ'a ju eɛɛ. ⁶ Yɪ ti, mɪn de mɪn di ke Nyanmian mɔ ɔ'a li junman kanlanman sɔ nun emɔ afian elɔ'n, ɔ 'sesie yɪ kpa man emɔ dede ɔ ju Kilisi Zozi ewale cɪan.

⁷ Ɔ ti se se ke n nyán emó kwalaa anwón ajónlín sò, ò sanlín ke emó anwón cian mín kpa. Nyila'n mọ Nyanmian a yeyila mín'n, bie a han emó. Afi, mele mọ n na fiadi sua nún anun mọ ngónzngónzò'n gua mín sa'n, ese kusu, mele mọ be nún mín kọ fite mgbain'n-mọ mọ be di ejòle'n-mọ aja sù'n, mọ mún nyan atin mún bọ Ejòlekpa'n mún kekele nún ke ò ti ananhòle sakpa'n, emó nún mín. Se n na fiadi sua nún anun an, anaan se mún nyan atin mún bọ Ejòlekpa'n mún kekele menian'n-mọ nún ke ò ti ananhòle ejòle a, emó nún mín yê ye bọ ò. ⁸ Nyanmian muonun di mín adanzie ke mún kulo emó kwalaaatin kpa ke Zozi Kilisi kulo emó'n.

⁹ Ehi, mún sele Nyanmian ke ehulo'n mọ emó kulo yí'n, ò nún mọ emó fa kulo bé nwón'n, ò mán ehulo sò'n hó yí nyunnun. Ɔ mán emó sí Nyanmian be hó bé nyunnun, ese ò mán emó nwún ngéle kpa. ¹⁰ Afi, mún kulo ke emó nyan anyian be nwun like m'ò ti kpa ò nún like m'ò ti man kpa'n kusu angónmún. Yí die, anún cian mọ Kilisi 'sa ba'n, emó anwón ti nán b'a ndu man bé nyunnun. ¹¹ Zozi Kilisi 'ba man emó yò nyòle mgbakpa ngónmún m'ò sò Nyanmian anyin. Menian'n-mọ nwun yí sò a, be 'ba yi Nyanmian ayé be wula yí anunminnyanmón.

¹² Ehi, anianman-mọ, mún kulo ke emó nwun yí ke fiadi'n mọ b'a tó mín'n, ò'a man Ejòlekpa nún a nga man nviaie nún nán ò'a hò yí nyunnun. ¹³ Afi, nzalafu'n-mọ kwalaaatin mọ be sisa belemgbín kpain nún awulo'n, ò nún ehínlín-mọ, bé kwalaa be sí ke Kilisi mọ mún sù yí'n dunman nún ati yê n na fiadi ò. ¹⁴ Anianman'n-mọ mọ be de yé Mún be di nún a nwun yí ke n na fiadi, kusu bé dón b'a nzulo man kón. B'a nyan anwónsele be le kan Nyanmian Anvan Ejòle'n be kele menian'n-mọ.

¹⁵ Ɔ ti ananhòle ke ejujue'n mọ mmie-mọ nún mún le juju'n, ò nún akpòlòwa esue ajónlín'n, yí ti y'ò man be bọ Kilisi Ejòlekpa nún ò. Nan mmie-mọ kusu die, b'a yi bé kunnun be le bọ Ejòlekpa sò'n. ¹⁶ Bé mọ b'a yi bé kunnun sò'n, be sí ke Nyanmian a man mín junman ke m mọ Ejòlekpa'n n géle menian'n-mọ, ese n géle bé nún ke ò ti ananhòle ejòle. ¹⁷ Bé mọ be nún mún le juju'n, be 'kan Kilisi ejòle nian an, be nyi man bé kunnun. Nan ejujue ajónlín yê be fa be di junman nún ò. Kemó n na fiadi'n, bé nwan be 'yò sò nan be wula mín akpue. ¹⁸ Se be yilí bé kunnun e, se b'a nyi man bé kunnun e, nán ehi y'ò cian bóbò ò. Nan m'ò cian'n y'ò le ke be le bọ Kilisi Ejòlekpa'n be kele menian'n-mọ. Mún di yí nwón fe ke be le bọ Kilisi Ejòlekpa nún ò. Ese mún 'di yí nwón fe biekun. ¹⁹ Ɔ sanlín ke emó mmòtòe'n-mọ adawòlòman, ò nún Zozi Kilisi kusu Wawe'n m'ò suan mín'n, mún sí ke mún 'nyan yí kwalaa asu nvasòe.

²⁰ Afi, mọ mún kpòndè'n y'ò le ke nán man mún yò anyun-ninguasie like fíí. Nan se mín nyin wò sù ò, se mún wu ò, menian'n-mọ anyunnun, mín swanlan baka'n 'wula Kilisi

anunminnyanmōn kpa bōkōō ene ɔ nōn cian daa. ²¹ Ɔ sanlɪn ke mɪn diɛ, se n di asɪ a, n di mɪn man Kilisi. Se mɪn wu kɔsɔ a, mɪn nyan sɔ nvasɔe, afi mɪn 'kɔ yɪ nwɔn elɔ. ²² Nan se ɔ di mɔ mɪn nyan ngɔan mɪn di junman kpa biekun an, anaan se ɔ di mɔ mɪn wu a, mɪn nnwun man kɔn mɔ mɪn 'fa ɔ. ²³ M'an ha ninngɛ nnyuan sɔ'n-mɔ afian. Mɪn kulo ke mɪn fi mɔn ehi anun mɪn jasɔ mɪn kɔ Kilisi anwɔn elɔ. Asitanlan sɔ'n tɪ kpa man mɪn. ²⁴ Nan kɔsɔ emɔ dunman nun, ɔ tɪ cinnjɪn kpa ke n dɔnlan ewa. ²⁵ Kemɔ mɪn nwun yɪ ke ebele diɛ'n y'ɔ tɪ fɔɔn'n, mɪn sɪ ke mɪn 'ka ewa. Mɪn 'ka ewa mɪn buka emɔ kwalaaatin maan bɛ dedi'n kɔ yɪ nyunnun bɛ di yɪ nwɔn fe. ²⁶ Yɪ tɪ, se bɛ yɪ mɪn fi fiadi nɪn anun nɔn ye nwun yɛ nwɔn emɔ elɔ biekun an, emɔ 'di mɪn nwɔn ndutue kpili kpa wɔ Zozi Kilisi dunman nun.

²⁷ Ehi, mɔ tɪ cinnjɪn kpa'n y'ɔ le ke, emɔ nɔnndɪ ke Kilisi Ejɔlekpa'n kele'n. Yɪ diɛ, se mɪn ba emɔ abɔsɔ efua o, se m'an mma man emɔ abɔsɔ efua o, anɪn mɪn tɪ ke emɔ jin bɛ ja nun, emɔ ajɔnlɪn'n tɪ kɔn, emɔ abɔ tɪ kɔn bɛ le kpilɪ Ejɔlekpa'n m'ɔ man bɛ nyan dedi nɪn ati. ²⁸ Nɔn bɛ man menian mɔ bɛ kpɔ emɔ'n nyan atɪn bɛ nwɔnwunlan emɔ. Se emɔ a mman man bɛ atɪn an, ɔ tɪ nzɔle ɔ kele bɛ ke b'a minlin. Nan m'ɔ tɔ de emɔ'n, ɔ tɪ nzɔle ɔ kele ke emɔ nanndɪ ngɔan atɪn nɪn asɔ. Ehi fi Nyanmɪan elɔ. ²⁹ Ɔ sanlɪn ke Nyanmɪan a nwun emɔ anwɔn anwunnvoe ke emɔ lɛ Kilisi bɛ lɪ. Nɔn ke emɔ lɛ yɪ bɛ lɪ mgban ɔ, nan emɔ nwɔn yɪ tɪ yalɛ bɛ buka sɔ. ³⁰ Afi kɪkaala diɛ, emɔ le buka mɪn maan ye kɔn. Kɔan sɔ'n mɔ emɔ nwunlin ke mɪn kɔn yɪ daba'n, kemɔ emɔ muonun sɪ'n, kɔan kɔnmgban sɔ'n yɛ n de kɔn ɔ.

2

Anwɔnmɛbele nɔn anwanzɛ elie'n

¹ Ehika ati, se dedi'n mɔ emɔ le yɪ Kilisi anun'n jin yɪ ja nun, se yɪ ehulo'n wɔ emɔ anun, se emɔ nɔn Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n di anwanzɛ, se emɔ amanngɔn'n-mɔ anwɔn cian bɛ bɛ buka bɛ a, ² anɪn emɔ mɔn bɛ nɔan sɛ bɛ nwɔn, bɛ hɔlo bɛ nwɔn, emɔ ajɔnlɪn y'ɔ kɔn, esɛ emɔ amanmuo'n y'ɔ kɔn nɔn mɪn lɔa a cɪcɪ kpa bōkōō. ³ Nɔn bɛ fa ejujue ajɔnlɪn bɛ y'ɔ like fɪfɪ, esɛ nɔn bɛ y'ɔ like bɛ fa bɛ tu bɛ nwɔn mgban sɔa. Nan emɔ bɛbele bɛ nwɔn asɪ bɛ manngɔn'n-mɔ anyunnun, esɛ sɔanlan kɔn biala bɔ yɪ manngɔn'n-mɔ ke bɛ tɪ kpa bɛ tala yɪ. ⁴ Sɔanlan fɪfɪ n'ɔ man yɪ ngɔnmɪn yɪ kɔ esɛ'n cian yɪ, nɔn ɔ nɔan ehɔnlɪn-mɔ kɔsɔ lika. ⁵ Emɔ nɔan Kilisi Zozi amanmuo nɪn asɔ bɛ bɔ bie.

⁶ Zozi Kilisi m'ɔ tɪ Nyanmɪan'n, ɔ'a ngele man yɪ nwɔn ke yɪ tikpe y'ɔ le Nyanmɪan.

⁷ Nan yɪ ninngɛ'n-mɔ kwalaa m'ɔ le yɪ'n, ɔ sielɪ yɪ ahanmɪan ɔ kacilɪ akɔa.

Ɔ falɪ yɪ nwɔn fɔlɔlɔ menian'n-mɔ anun, ɔ kaci yɪ nwɔn ke kulo sɔanlan.

⁸ Ǿ bebeleli yí nwɔn asɪ yí nyɪn sɔli Nyanmian dede
 Ǿ wuli anyunnunguasɛ ewue kulɔwa nɪn asɔ.

⁹ Ehika ati kusɔ yê Nyanmian a kuku yí sɔ,
 ɛsɛ dunman'n mɔ ɔ'a tɔn yí'n,
 Ǿ tɪ dunman m'ɔ sɔ ɛbɔɛ Ǿ tala dunman'n kwalaaɪn.

¹⁰ Ǿ man Zozi dunman nun, nyanmiansɔ ɛlɔ o,
 asɛ asɔ ɛwa o, asɛ bɔ ɛlɔ o,
 biala 'gua yí nanngɔnlɔnman asɪ

¹¹ ɛsɛ Ǿ 'kan kɛ Zozi Kilisi tɪ yé Mɪn.

ɛbele nɪn anun yê anunminnyanmɔn 'kan Nyanmian
 m'ɔ tɪ Siɛ nɪn Ǿ.

Emɔ tá kɛ nzalama

¹² Ehika ati, ehulo mma, mɔ anɪn n wɔ emɔ afian ɛlɔ'n, ejɔle'n
 mɔ n ganlɪn n geleli emɔ'n, tɛmɔn biala emɔ di sɔ. ɛsɛ kɪkaala
 mɔ n nnɔn man emɔ afian ɛlɔ'n, Ǿ tɪ cɪnnjɪn kpa kɛ emɔ lí mín
 ejɔle nɪn asɔ. Emɔ mán ejɔle sɔ'n hían bé cɪnnjɪn kpa, be nían
 bé asɪtanlan nɪn asɔ kpa nán b'a ndɔ man ɛtɛ nɪn anun. ¹³ Ǿ
 sanlɪn kɛ Nyanmian y'ɔ di junman emɔ afian Ǿ man emɔ kwalaa
 be yɔ like m'ɔ kulo nɪn Ǿ. ¹⁴ Like kwalaa mɔ emɔ 'yɔ'n, nán be sɔsɔ
 bé konvɪn abɔ, ɛsɛ nán be hyɔhyɔn bé bɔ asɪ. ¹⁵ Yí dɪɛ anɪn emɔ
 anɪn fi nán sɔanlan fíi a ndu man emɔ anyunnun. Emɔ mɔ be
 tɪ Nyanmian amma mɔ be wɔ ɛtɛfɔɛ'n-mɔ nɔn abɔle mma'n-mɔ
 afian asɛ nɪn asɔ'n, emɔ tá kɛ nzalama ¹⁶ be bó ngɔan ejɔle'n
 be héle bé. Sɛ emɔ yɔ yí sɔ a, Kilisi ɛwale cɪan'n, mɪn 'di emɔ
 anwɔn fɛ. Ǿ sanlɪn kɛ anɪn mín junman'n nɔn mín ɛfɛ mɔ n
 velɪ emɔ afian ɛlɔ nɪn a nyɔ man mgban. ¹⁷ Sɛ bɔbɔ Ǿ di mɔ be
 kun mín an, be 'fa mín ngɔan'n be bɔka emɔ dedi nɪn asɔ be fite
 Nyanmian anyunnun kɛ afɔle. Sɛ Ǿ yɔ sɔ a, mɪn di yí nwɔn fɛ
 ɛsɛ mɪn nɔn emɔ kwalaaɪn ye 'di yí nwɔn ndutue. ¹⁸ Emɔ kusɔ,
 emɔ lí yí nwɔn fɛ ɛsɛ emɔ nɔn mín ye lí yí nwɔn ndutue.

¹⁹ Ehika ati, mɪn de mɪn di kɛ yé Mɪn Zozi man atɪn an, Ǿ ngɔ
 hyɛ man, mɪn 'ba man Timote ba emɔ anwɔn ɛlɔ. Yí dɪɛ, anɪn Ǿ
 ba Ǿ bɔ emɔ anwɔn ɛlɔ amannɛ Ǿ kele mín maan mín lɔa cɪɪɪ.
²⁰ Afɪ yí ngɔnmɪn ala y'ɔ wɔ ɛwa Ǿ bɔka mín Ǿ. ɛsɛ yí ngɔnmɪn
 ala yê emɔ anwɔn ejɔle cɪan yí kpa sakpa Ǿ. ²¹ Nan bé bɔ nga'n-
 mɔ kwalaaɪn dɪɛ, bé tɪ anwɔn dɪɛ yê be le kɔnnde Ǿ, nan Zozi
 Kilisi dɪɛ'n njian man bé. ²² Emɔ muonun sɪ kɛ b'a sɔ Timote
 b'a nɪan b'a nwun yí kɛ Ǿ kwalaa Zozi junman'n di. Ǿ sanlɪn kɛ
 ɔ'a bɔka mín kɛ baa bɔka yí sɪ'n maan m'an bɔ Ejɔlekpa'n. ²³ Sɛ
 mɪn nwun mín asɪtanlan nɪn anun yuein kaan ala, mɪn de mɪn
 di kɛ mɪn 'ba man Timote ba emɔ anwɔn ɛlɔ. ²⁴ Mɪn nwun yí
 fɔ́n kɛ yé Mɪn dunman nun, Ǿ ngɔ hyɛ man, mɪn 'ba a nɪan emɔ
 abɔsɔ.

²⁵ Ehɪ, mɪn nɪan an, Ǿ tɪ cɪnnjɪn kɛ m mán Epafoloditɪ sá yí
 nzin emɔ anwɔn ɛlɔ. Yí mɔ emɔ falɪ like manlɪn yí kɛ n vá m
 móka mín nwɔn'n, Ǿ tɪ mín manngɔn. Ǿ bɔka mín junman elie

nun anun ɔ non kwan nun anun. ²⁶ Yí lɔa dɔ emɔ kwalaa kpa. Nan meɛ mɔ emɔ tili kɛ ɔ'a fɔkɛ'n, ɔ lili yí nwɔn yalɛ. ²⁷ Ɔ fɔkɛli sakpa dede ɔ ka m'ɔ wu ɔ. Nan Nyanmian a nwun yí nwɔn anwunnvoe. Nán kɛ yí ngɔnmɔn yí nwɔn anwunnvoe ala yê Nyanmian a nwun yí ɔ, nan ɔ'a nwun mín kɔsɔ mín nwɔn anwunnvoe. Ɔ sanlɔn kɛ mín yê ahan mɔn 'nwun amannɛ kpili nun ɔ. ²⁸ Yí ti, mɔn kan mín nwɔn mɔn man ɔ tɔ emɔ elɔ. Yí diɛ, sɛ emɔ nwun yí a, anɔn emɔ alɔa cɔcɔ maan mín kɔsɔ mín ti da. ²⁹ Yí sɔ ati, yê Mɔn dunman nun, emɔ lé yí atɔn kanlanman kpa. Menian mɔ be ti kɛ yí'n, emɔ féli bé. ³⁰ Ɔ sanlɔn kɛ Kilisi dunman nun ati yê ahan ɔ 'wu ɔ. Mín ebɔka ati yê ahan ɔ 'wu ɔ, afi, like'n mɔ emɔ falɔ sɔanlan yí kɛ ɔ fá béle mín'n, emɔ muonun ngwala man yí non ba.

3

Kɛ be kpɔn be kaci sɛsɛfɔɛ wɔ Nyanmian anyunnun'n

¹ Yí be-yue-asɛ, anianman-mɔ, emɔ lí ndutue wɔ yê Mɔn dunman nun. Ɔ nji man mín kɛ n géle emɔ biekun nán n vúnlan ejɔle'n mɔ m'an li mɔa m'an han m'an hele emɔ nun anun. Ɔ sanlɔn kɛ ɔ ti kpa man emɔ kɛ n yɔ yí sɔ. ² Yí ti, emɔ síe bé nwɔn ye wɔ bé mɔ be bɔ bala ɛtɛ nin anwɔn. Be ti kɛ njɔa-mɔ, be di junmannvule, bé nwan b'a kpe bé mmian nun, kɔsɔ ɔ ti man sɔ. ³ Nan Nyanmian amma kpa'n-mɔ y'ɔ le yê, nan nán bé ɔ. Afi, yê diɛ, Wawe Nwanzan-nwanzan'n y'ɔ bɔka yê maan ye sɔ Nyanmian ɔ. Yê anunminnyanmɔn'n y'ɔ le Kilisi Zozi, nan nán anwɔnnaan nin anun ninngɛ'n-mɔ anun yê ye fa yê dedi'n ye wula ɔ.

⁴ Nan sɛ anwɔnnaan nin anun ninngɛ'n-mɔ yê be yɔ be nyan be ti a, mín kɔsɔ mín kwalaa fa tu mín nwɔn. Yí ti, sɛ sɔanlan bie de di kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ y'ɔ yɔ a, ɔ nyan yí ti a, mín kɔsɔ mín kwalaa fa tu mín nwɔn maan ɔ tala sɔ. ⁵ Ɔ sanlɔn kɛ be wɔli mín n nili ɛlɛɔɔɛ yê be kpɛli mín mmian nun ɔ. B'a wɔ mín Zufu. Mɔn di Binnzɔamɔn afilie. Mɔn sɔ non mín nin ti Ebele. Zufu mala fâ'n mɔ anɔn mɔn di'n y'ɔ le Falisifɔɛ'n-mɔ diɛ'n. ⁶ Mín fâ diɛ nin anun, anɔn mín nwɔn tɛ mín dede mɔn kele yê Mɔn Zozi Kilisi Asɔnɔn nin anun menian'n-mɔ ahɔɔwa. Kɛmɔ mɔn kulo kɛ mɔn kaci sɛsɛfɔɛ nin ati, anɔn mɔn di Zufu'n-mɔ mala'n kwalaa asɔ dede be nyan man mín nwɔn ejɔle ɛtɛ fíi be ngan man.

⁷ Daba, anɔn mɔn nyan ninngɛ sɔ'n-mɔ asɔ nvasue. Nan kɔkaala diɛ, Kilisi dunman nun, mɔn mmu man ninngɛ sɔ'n-mɔ like fíi. ⁸ Afi, kɛ m'an kpɔn m'an sɔ Zozi Kilisi m'ɔ ti mín Mɔn'n, like fíi ti man kpa ndala man yí ɛsɛ'n. Ninngɛ'n kwalaa mɔ anɔn mɔn nyan sɔ nvasue'n, Kilisi Zozi dunman nun, m'an yaci m'an gua. Mɔn bu ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa kɛ sɔfɔɛ sɔ ewula. Ɔ sanlɔn kɛ mɔn kulo kɛ mɔn fa mín nwɔn mɔn bɔ Kilisi ⁹ mɔn non yí ye yɔ kɔn. Nán sɛsɛ ɛyɔle'n mɔ be di mala nin asɔ be kaci'n yê

mun kpõndɛ ɔ, nan sɛsɛ ɛyɔlɛ'n mɔ sɔanlan de Zozi Kilisi di a ɔ kaci'n yê mun kpõndɛ ɔ. Sɛsɛ ɛyɔlɛ sɔ'n diɛ, dedi nun anwɔn yê Nyanmian nian maan bɛ kaci ɔ. ¹⁰ Mɨn nzusue'n kwalaaatin y'ɔ le kɛ mɨn nun Zozi Kilisi yɛ y'ɔ kɔn, n nwún yí tunmin'n m'ɔ man ɔ fi ewue nun tinngeli'n, n nwún amanninhunlun'n bie ɛsɛ n wú kɛ yí ¹¹ nán ewuetinngɛ cian'n, mɨn kɔsɔ m'an nyan ngvan.

¹² Nán kɛ mɨn sa a han ahaturia nun ɔ, anaan kɛ mɨn nwɔn a ti a yue ɔ, cɛcɛ. Nan mun bɔ mɔndɨnlɨn mun kpõndɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ. ɔ sanlɨn kɛ yí ti y'ɔ man Zozi Kilisi a tu yí sa a fele mɨn ɔ. ¹³ Anianman-mɔ, mun ngan man kɛ mɨn sa a han ahaturia'n dada angɔnmɨn, cɛcɛ. Nan mɔ mun kpõndɛ'n y'ɔ le kɛ mɨn lɔa fi ninngɛ'n mɔ ɔ'a sɨn'n nán m mɨan mɨn bɔ maan mɨn sa hán like'n m'ɔ wɔ mɨn nyunnun'n. ¹⁴ Eɨika ati, mun nwanndi mun 'kɔ a le ahaturia'n mɔ Nyanmian nanndi Kilisi Zozi asɔ, ɔ'a fele yé kɛ y'a a le wɔ nyanmiansɔ elɔ'n.

¹⁵ ɔ man ɛjɔle sɔ nun anwɔn, yé kwalaa mɔ y'a tin wɔ Nyanmian ninngɛ'n-mɔ anun'n, yɛ mán yé ajɔnlɨn y'ɔ kɔn. Sɛ kɔsɔ, ɛmɔ anun mmie-mɔ le ajɔnlɨn fufɔle a, Nyanmian 'ba hehele ɛmɔ ɛjɔle sɔ nun anun. ¹⁶ Kɛ ɔ kpɨn ti yí'n biala, atɨn mɔ yé nɔan a sɛ yɛ nwɔn y'a nanndi sɔ dede ɔ'a ju ɛnɛ'n, bɛ mán yɛ nánndi atɨn sɔ nun asɔ yɛ hó yé nyunnun. ¹⁷ Eɨika ati, anianman-mɔ, ɛmɔ kwalaaatin sɔsuan mɨn. ɛmɔ nían bɛ mɔ bɛ nanndi kɛ yé nun asɔ nán bɛ nánndi sɔ bie. ¹⁸ Afi, ɛjɔle sɔ'n, n ganlɨn yí daba, ɛsɛ ɛnɛ mun sun mun kan mun funlan nun kɛ mmie-mɔ dɔɔn a kaci bɛ nzin b'a si Kilisi kɔlɔwa'n. ¹⁹ Bɛ mɔ b'a kaci bɛ nzin b'a si Kilisi kɔlɔwa'n, sɛ bɛ wu a, bɛ ngɔ man nyanmiansɔ. ɔ sanlɨn kɛ bɛ kɔ ɛsɛ nun ala y'ɔ cian bɛ ɔ. Anyunnunguasɛ ninngɛ'n-mɔ anwɔn ndutue yê bɛ di ɔ. ɛsɛ eyuadi nun anun ninngɛ'n-mɔ ala y'ɔ ti bɛ cɨnnjɨn ɔ. ²⁰ Nan yé diɛ, yɛ ti nyanmiansɔ elɔ menian. Yɛ le nwɔndɛ kɛ yé Mɨn Zozi Kilisi m'ɔ ti Defɔɛ'n fi nyanmiansɔ elɔ ɔ bála. ²¹ ɔ 'ba kaci ewue anwɔnnaan'n mɔ yɛ tɛ le yí ewa'n maan ɔ y'ɔ kɛ yí anunminnyanmɔn anwɔnnaan diɛ'n. ɔ le yí nwɔn tunmin. ɔ sanlɨn kɛ yí y'ɔ sie ninngɛ'n-mɔ kwalaaatin ɔ.

4

Afɔtu

¹ Eɨika ati, anianman ehulo mma, mɨn lɔa dɔ ɛmɔ sɔnman, ɛsɛ mun kulo kɛ mun nwun ɛmɔ anwɔn. ɔ sanlɨn kɛ, ɛmɔ ti mɨn junman'n mɔ m'an li nun asɔ nvasɔɛ. Mɨn di ɛmɔ anwɔn fɛ. Yí ti, ɛmɔ bɔ mɔndɨnlɨn bɛ mántan yé Mɨn cɨnnjɨn kpa.

² Kɨkaala diɛ, Evodi ɔ nɔn Sɨntisɔ yê mun kan ɛjɔlɛ'n mun kele bɛ ɔ. Mɨn 'sele ɛmɔ mun bɔtɔ bɛ kɛ bɛ mán bɛ nɔan sé bɛ nwɔn bɛ tánlan kɛ anianman mmala mɔ b'a le yé Mɨn b'a li'n tanlan yí'n. ³ Anianman, wɔ mɔ wɔ kɔsɔ ɛ nɔn mɨn yé junman'n ti

kun'n, buka bé maan bé nuan sé bé nwon be tánlan anianman etanlán. O sanlin ke, bé non Keleman non bé kwalaa mɔ ye non bé ye di junman'n mɔ bé dunman wɔ ngwan kalata nun anun'n, be bukalı mín maan ye bɔli Ejɔlekpa'n.

⁴ Kemɔ emɔ non yé Min a yɔ kun'n, emɔ lí yí nwon ndutue cian daa. Min kan min funlan nun ke emɔ lí yí nwon ndutue! ⁵ Emɔ mán menian'n-mɔ kwalaa nwún yí ke emɔ ti betee. O sanlin ke yé Min ewale nun a ju a yue. ⁶ Nán man emɔ susu like fíi anwon, nan like biala anun, emɔ séle Nyanmian be susu bé ejɔle'n be héle yí, ese emɔ lá yí asi. ⁷ Se emɔ yɔ yí sɔ a, Nyanmian m'ɔ man alvaciɛ'n mɔ tala kulo swanlan ajonlin'n, ɔ 'man emɔ ahonlin to bé kunnun, bé ti anun tɔ be asi wɔ Kilisi Zozi dunman nun.

⁸ Anianman-mɔ, mín ejɔle'n be-yue-asie'n y'ɔ le ke like biala m'ɔ ti kpa, mɔ be yí aye, m'ɔ ti ananhɔle, m'ɔ le anyinnzɔ, m'ɔ ti fɔ́n, mɔ yí nwon ti, m'ɔ yɔ enyinnmin mɔ ese ɔ le anunmin-nyanmon'n, emɔ mán bé ajonlin'n hɔ́ ebele. ⁹ Like mɔ m'an hehele emɔ'n, ejɔle mɔ m'an han m'an hele emɔ'n, ɔ non like mɔ m'an yɔ m'an hele emɔ'n, emɔ nían sɔ be yɔ́ bie. Se emɔ yɔ́ yí sɔ a, Nyanmian m'ɔ man alvaciɛ'n, ɔ non emɔ 'tanlan.

¹⁰ Ehi, min di ndutue kpili kpa wɔ yé Min dunman nun. O sanlin ke emɔ a man m'an nwun yí ke emɔ ati te wɔ mín sɔ. Min sɔ ke emɔ nian mín lika, kusɔ temɔn bie juli, emɔ asa a nyan man yí nwon. ¹¹ Nán ke emian'n mɔ n wɔ nun nun ati y'ɔ man min kan sɔ ɔ. O sanlin ke n nyanlin bie o, m'an nnyan man bie o, min nni man yí nwon yale. ¹² Min sɔ mín ehian'n di, ese min sɔ mín fe'n kusɔ di. Lika biala, asitanlan kwalaa anun, se n nyanlin bie n nili o, se m'an nnyan man bie m'an nni man o, min nni man yí nwon yale. Se n ne bie dɔwn o, se nne man bie dɔwn o, min nni man yí nwon yale. ¹³ O sanlin ke Kilisi m'ɔ man mín anwonsele nun adawɔloman, min kwalaa asitanlan sɔ'n-mɔ anun sɔ.

¹⁴ Nan kusɔ, mɔ emɔ a yɔ'n ti like kpa, ɔ sanlin ke mín emian nun anun, emɔ a sɔ mín afian b'a buka mín. ¹⁵ Emɔ Filipino amma, emɔ muonun sɔ ke mele mɔ m mɔli yí bu m mɔli Ejɔlekpa nun emɔ elɔ, mɔ n vi Masedwanin mân nun n gɔli'n, emɔ Asonin nun angonmin cein y'ɔ sɔli mín afian ɔ bukalı mín ɔ. ¹⁶ Ese temɔn mɔ anun n wɔ Tesaloninki kulo nun asɔ ebele'n muonun mɔ m mianlin'n, emɔ sɔli mín afian be bukalı mín kɔ yɔ kpê nye. ¹⁷ Nán ke min kpɔndɛ emɔ asa nun like ɔ, nan min kulo ke emɔ yɔ nyɔle mɔ kele ke Nyanmian le di junman kpili kpa wɔ emɔ asitanlan nun anun. M'an nzuzu man ke min sa kɔ han like ɔ. Nan mɔ emɔ a yɔ'n, min sele Nyanmian min man emɔ ke ɔ yéyila emɔ asɔ kpa. ¹⁸ Like'n mɔ emɔ a fa wula Epafoloditi asa nun ke ɔ fá béle mín'n, mín sa a han yí kwalaaatin. O sa mín dede ɔ bu sɔ. Mɔ emɔ a yɔ a man mín'n, ɔ ti ke afɔle m'ɔ ban fanlan mɔ Nyanmian kulo ɔ. ¹⁹ Yí ti, Zozi Kilisi dunman

nun, Nyanmian mọ́ mún sù yí, mọ́ ọ́'a nyan yí nwón kpili'n, ọ́
 'man emọ́ asa kan ninng'e'n kvaalaatin mọ́ emọ́ a hian yí nwón'n.
²⁰ Anunminnyanmón hán Nyanmian m'ọ́ tì yé S'i'n cian daa.
 Amin.

Ngaliε

²¹ Yε 'bisa Nyanmian anwontie mma'n-mọ́ kvaalaa ahin wọ́
 Kilisi Zozi dunman nun. Anianman'n-mọ́ mọ́ mún non bé yε wọ́
 εwa'n, bé kvaalaa bé nwan be 'bisa emọ́ ahin. ²² Asọnun mma'n-
 mọ́, εε bọ́bọ́ bé mọ́ be wọ́ belemgbin *Sezaa awulo nun anun'n,
 bé kvaalaa bé nwan be 'bisa emọ́ ahin. ²³ Yé Mún Zozi Kilisi nwún
 emọ́ kvaalaa anwón anwunnvoe.

PɔLU KALATA'N M'ɔ HELELI NWANLIN KOLɔSU ASɔNIN MMA'N-Mɔ'N

M'ɔ wɔ nun'n

Anun, Kolɔsu ti Azi mân nun anun elɔ kulo kɔn. Ene be fele Azi mân sɔ'n Tuluki. Asɔnun'n m'ɔ wɔ ebele'n, Pɔlv amanngɔn kɔn, be fele yí Epafalasi, y'ɔ bɔli ɔ. Pɔlv muonun a ngɔ elɔ lé. Nan Epafalasi walɔ bɔli yí amannɛ ke ato ngehelefoe mmie-mɔ le tan asɔnun mma'n-mɔ anyinsɔ. Pɔlv kɔ hele kalata ehi kɔ wowula asɔnun mma'n-mɔ anwɔnsele ke be lí ngehele kpa nun asɔ nán be yáci ato ngehele'n be tó. Mɔ Pɔlv 'kele kalata ehi'n, anun ɔ la fiadi. ɔ soman ke Pɔlv heleli kalata ehi nun Efezi asɔnun mma'n-mɔ nun Filemon di'e'n-mɔ kwalaa nun kɔn.

Pɔlv 'bɔ yí kalata ehi ehele nun abɔ'n, ɔ yɔli asɔnun ɔ lali Nyanmian asɔ wɔ Kolɔsu asɔnun mma'n-mɔ dunman nun (1.1-14). Ehi anzin, Pɔlv le kacɔ bé yí ngehele'n mɔ nun y'ɔ hanlin Zozi Kilisi anwɔn ejɔle ɔ nun like mɔ Zozi yɔli manlin bé'n (1.15-2.3). Zozi ti Nyanmian Awa, yí y'ɔ bɔli ninnge kwalaaatin ɔ. Yí ewue'n m'ɔ wuli kɔlɔwa nun asɔ'n y'ɔ man ye nun Nyanmian yé afian a se ɔ. Kalata nun ati 2.4-25, Pɔlv le kele ke Ejɔlekpa nun anwɔn ngehele di'e'n, ɔ nun mɔ ato ngehelefoe'n-mɔ kekele yí bé afian elɔ'n ti man kɔn. ɔ sanlin ke Zufu'n-mɔ nun Geleki'n-mɔ ngehele'n m'ɔ tv de nyanmiansɔ mmɔfoe'n-mɔ'n, ɔ nun mmian nun ekpe, ɔ nun Zufu'n-mɔ feti'n-mɔ, ɔ nun mala mmie-mɔ, ɔ nun cilie-mɔ, ato ngehelefoe sɔ'n-mɔ a han yí kwalaa a bɔ nun yê be le kekele ɔ. Kalata nun ati 3.1-4.6, Pɔlv le kacɔ asɔnun mma'n-mɔ ke be si be nanndi wɔ kɔn eyɔle'n mɔ be nun yé Mɔn Zozi Kilisi b'a yɔ'n. Kalata nun agualɛ nun (4.7-18), Pɔlv a fa ahɔn ebisa nun yí ti anwɔn ngalɛ ɔ'a wula nun.

Ahɔn ebisa

¹ Mɔn Pɔlv mɔ Nyanmian a hulo ke n gáci Kilisi Zozi bɔfoe'n, mun nun anianman Timote yê ye le kele kalata ehi ɔ. ² Ye le kele kalata ehi ye nwan emɔ mɔ be wɔ Kolɔsu kulo nun asɔ ebele'n. Anianman-mɔ, emɔ mɔ be nun Kilisi a yɔ kɔn, mɔ ɔ'a man emɔ anwɔn a ti, mɔ be nanndi yí atɔn nun asɔ'n, ye 'bisa emɔ ahɔn. Nyanmian m'ɔ ti yé Si'n, ɔ nwún emɔ anwɔn anwunnvoe, ese ɔ mán emɔ alva cíci bé nwɔn.

Asɔna nun asɔnun eyɔle

³ Mele biala mɔ ye 'sele ye man emɔ'n, ye da Nyanmian m'ɔ ti yé Mɔn Zozi Kilisi Asɔ nun asɔ wɔ emɔ dunman nun. ⁴ Ye da Nyanmian asɔ, ɔ sanlin ke y'a ti ke emɔ de Zozi Kilisi be di, ese menian'n-mɔ kwalaa mɔ be ti yé Mɔn Nyanmian Kpili menian'n, emɔ kulo bé. ⁵ Dedi'n nun ehulo'n mɔ emɔ le yí'n, ɔ fi

anyindaswe like'n mō Nyanmian a fa a sie emō wō nyanmiansu elō'n. Anyindaswe like sō'n, be lili mwa be hanlun yí nwōn ejōle be heleli emō mele mō be 'kan Ejōlekpa'n m'ō tī ananhōle ejōle'n be kele emō'n. ⁶ Ejōlekpa'n le tele ō fa mân'n lika kwalaaatin, ese ō le man menian'n-mō abalabō'n kaci ke emō die nun a kaci'n. Afi cian mō be bōli Ejōlekpa sō'n be heleli emō nun ala yê emō nwunlin ke kanngu Nyanmian sī anwunnvoe sakpa ō. ⁷ Ejōlekpa sō'n, yê manngūn kpa Epafalasi m'ō nun ye di junman kōn'n, y'ō bōli heleli emō ō. Ō di yê ja nun ō di Kilisi junman'n kanlanman kpa wō emō afian elō. ⁸ Ehulo'n mō Nyanmian Wawe nun a fa a wula emō anun, mō emō fa kulo bé nwōn'n, ō'a han yí nwōn ejōle ō'a hele yê.

⁹ Ehika ati, ō fi cian mō ye tili emō angan'n, cian daa ye yō asōnun ye man emō. Ye le sele Nyanmian ke ō mán yí Wawe'n héle emō ngele kpa ō mán emō nyán ajōnlun be nwún like m'ō kulo ke emō yō'n kpa bōkō. ¹⁰ Ebele nun anun yê emō 'ba huala be yō like mō yê Min kulo'n, nán emō enandie nun a sō yí nyin atin biala asu. Emō 'ba bō bala mgbakpa ngacile'n kwalaaatin, ese emō 'ba nwun Nyanmian be kō bé nyunnun. ¹¹ Ye le sele Nyanmian ke ō fá yí anunminnyanmōn tunmin'n ō wówula emō anwōnsele, ō mán emō bō mōndūnlun be tīla bé ahōnlun wō yale elie ngacile biala anun. ¹² Emō lí fe be lá Nyanmian m'ō tī Ste nun asi. Ō sanlun ke yí anunminnyanmōn mân nun anun ninng'e'n mō ō'a sesie ō'a man bé mō be tī yí die'n, ō'a man emō a nyan ninng'e sō'n bie. ¹³ Ō'a le yê fi awosin tunmin nun anun, ō'a fa yê ō'a sie yí ehulo Baa'n belemgbin mân nun anun. ¹⁴ Baa sō'n, ō'a tua yê tī kale ō a le yê fi ete nun anun ō'a man y'a nyan ete face.

Kilisi tī kpili tala ninng'e'n kwalaaatin

¹⁵ Nyanmian mō be nnwun man yí'n, yí nvoninnin y'ō le Kilisi. Ō sanlun ke Kilisi anun yê ye nwun ke Nyanmian kpīn tī yí nun ō. Anun Kilisi wō ebele asannan nán b'a bō ninng'e'n kwalaaatin. Ō tī ninng'e'n kwalaaatin mō Nyanmian a bō nun asu kpain. ¹⁶ Ō sanlun ke Nyanmian nanndi Kilisi sū yê ō bōli ninng'e kwalaa ō. Anwunno elō die o, asi ewa die o, mō bé nyin nwun yí o, mō bé nyin nnwun man yí o, wawe'n-mō mō be di kpain nun o, bé mō be le tunmin nun o, bé mō be sie mân nun o, Nyanmian nanndi Kilisi sū yê ō bōli ninng'e'n kwalaaatin ō. Yí kwalaa tī Kilisi die. ¹⁷ Asannan nán mân nun a bō yí bō'n, anun Kilisi wō ebele dada angōnmūn. Yí dunman nun yê eyuadi'n jin yí ja nun ō. ¹⁸ Asōnun'n m'ō tī ke sōanlan baka'n, yí tī'n y'ō le Kilisi. Bé mō be fi ewue mma'n-mō afian be 'ba tinng'e be nyan ngōan'n, Kilisi y'ō li bé tī ō. ¹⁹ Afi Nyanmian a yí yí nwōn kpa bōkō wō yí Wa nun anun. ²⁰ Nyanmian nanndi yí Wa nun asu ō nun eyuadi'n b'a sesie bé afian. Nyanmian a man yí Wa nun a wu kulōwa

nun asu yí moja nun a gua asi, ɔ'a man ɔ nun anwunno elɔ nun asi ewa ninng'e'n kwalaa b'a sesie bé afian.

²¹ Emɔ kusu, daba anun emɔ kpɔ Nyanmian emɔ nun yí nni man. ɔ sanlin ke emɔ ajɔnlɔn'n tɪ ete, ese emɔ nyɔ man nyɔle kpa. ²² Nan sian diɛ, yí Wa nun anwɔnnaan nun ewue'n m'ɔ wuli nun ati, Nyanmian a sesie yí nun emɔ afian. ɔ man emɔ kwalaa be fite yí nyunnun anwɔntɛ nun, emɔ anwɔn saun, be nnyan man emɔ anwɔn ejɔle ete fíi be ngan man. ²³ Nan kusu, ɔ se ke emɔ tɪla bé dedi nun anun kpolo be sɔ ndian kpa wɔ yé Mun nun. Nán be yaci bé nwɔn nun maan anyɔndasue like'n mɔ emɔ a tɪ yí nwɔn ejɔle wɔ Ejɔlekpa nun anun'n tɪ fɔn emɔ. Afi Ejɔlekpa sɔ'n mɔ emɔ a t'n, mɔ mín Pɔlv m'an kaci sɔ akua'n, b'a bɔ b'a hele mân nun anun menian'n-mɔ kwalaaatin.

Pɔlv efɛ'n

²⁴ Sian'n, se mun fe wɔ emɔ dunman nun an, mɔn di yí nwɔn fe. ɔ sanlin ke Asɔnɔn'n m'ɔ tɪ Kilisi anwɔnnaan'n dunman nun, efɛ mɔ mun fe wɔ mín kpolo nun'n, mɔn 'gua yí bu ke Kilisi muonun felɔ dede ɔ gualɔ yí bu'n. ²⁵ Kilisi Asɔnɔn sɔ'n dunman nun yê Nyanmian a yɪ mín ke m m'ɔka emɔ ɔ. Nyanmian a yɪ mín ke n gán yí Nwan Ejɔle'n kwalaa n géle menian'n-mɔ. ²⁶ Afi ejɔle sɔ'n, daba anun ɔ tɪ nɔvialɛ nun ejɔle man menian'n-mɔ. Nan ene diɛ, Nyanmian a bɔ yí tetɛle nun ɔ'a man bé mɔ be tɪ yí diɛ'n. ²⁷ Bé yê Nyanmian hulolɔ ke ɔ yɪ nɔvialɛ nun like'n maan be nwun yí ɔ. Nɔvialɛ nun like sɔ'n tɪ anyanbenwɔn like, ɔ tɪ enyɔnmian like man menian'n-mɔ kwalaaatin mɔ be tɪ man Zufu'n. Nɔvialɛ nun like sɔ'n y'ɔ le Kilisi m'ɔ wɔ emɔ nun'n. Ehi y'ɔ man emɔ le anyɔndasue ke emɔ 'nyan yí anunminnyanmɔn'n bie ɔ. ²⁸ Ehiɔa ati yê ye bɔ Kilisi anwɔn ejɔle'n ye kele menian'n-mɔ kwalaa ɔ. Ye kannzɔ bé, ese ye kekele bé ninng'e sɔ'n-mɔ kwalaa ngele sɔ, nán biala m'ɔ ɔ'a fa yí nwɔn ɔ'a man Kilisi nun a tunng'e fɔ́ɔn wɔ Nyanmian anyunnun. ²⁹ Yí sɔ ati, anwɔnsɛle kpili'n mɔ Kilisi a fa a wula mín nun'n, mun bɔ mɔndɔnlɔn mɔn fa mɔn di junman sɔ'n.

2

¹ Ehi, mɔn kulo ke emɔ nwun nun ke mɔndɔnlɔn kpili'n mɔ mun bɔ'n, mun fe mɔn man emɔ nun Laodise kulo nun asu asɔnɔn mma'n ɔ nun bé kwalaa mɔ be nzi man mín'n. ² Mun di junman sɔ'n mɔn man emɔ alba cɪcɪ bé nwɔn, bé nwan se bé nwɔn be kulo bé nwɔn, ese ngele'n fɔtɔ bé kpa bɔkɔɔ maan be sɪ Kilisi m'ɔ tɪ Nyanmian nɔvialɛ nun like'n. ³ Afi Kilisi anun yê Nyanmian man sɔanlan kwalaa ke ɔ nwun yí Nyanmian muonun kpa bɔkɔɔ, ese ɔ kwalaa ɔ nwun ngele maan ɔ bu sɔ ɔ. ⁴ Mun kan yí sɔa mɔn man emɔ tɪ, nán emɔ a mman man sɔanlan fíi a ngolo man yí nwan nun ɔ'a nnaka man emɔ. ⁵ Se n wɔ mɔa bɔbɔ a, mín tɪ wɔ emɔ asu, ese mɔn di emɔ anwɔn fe. ɔ

sanlin ke emɔ anwan se bé nwɔn yê dedi'n mɔ emɔ le yí wɔ Kilisi anun'n, emɔ le nun kpolo.

Zozi Kilisi ti yé like kvalaatin

⁶ Kemɔ emɔ a le Kilisi Zozi ke bé Mun'n, emɔ mán be enanndi'e'n non yí di'e'n yó kɔn. ⁷ Ɔ fi ejɔle'n mɔ be hanlin be heleli emɔ'n, emɔ fá bé susuguasu'n kwalaa be gúa Kilisi sɔ be só ndian wɔ yí nun, nán be lá yí asɩ kpa.

⁸ Emɔ nían bé nwɔn kpa, nán swanlan fíi a ngekele man emɔ amanmuo m'ɔ fi kulo menian ngele'n ɔ'a nnaka man emɔ. Ngehele sɔ'n-mɔ, kulo menian'n-mɔ ɔ non Abɔnsanmɔn non yí sasu'n-mɔ yê be kekele ɔ, nan nán Kilisi y'ɔ kekele ɔ. ⁹ Afi Kilisi swanlan baka'n muonun anun yê be nwun Nyanmian kpa bɔkɔɔ ɔ. ¹⁰ Ɔ man se emɔ le Kilisi m'ɔ di tunmin kwalaa asu kpain nin an, anun emɔ le like biala kvalaatin.

¹¹ Kɔn eyɔle'n mɔ emɔ non Kilisi b'a yɔ'n, yí nzɔle'n m'ɔ kele ke emɔ non yí ti kɔn'n, y'ɔ le emɔ mmian nun ekpe'n. Mmian nun ekpe sɔ'n y'ɔ le nyɔle ete ete'n-mɔ mɔ ɔ'a yi yé nun ɔ'a fite'n. Kilisi y'ɔ di junman sɔ nin ɔ, nán ɔ fi man kulo swanlan. ¹² Afi mele mɔ be sɔnulin emɔ'n, ɔ ti ke emɔ non Kilisi b'a wu. Yê kemɔ emɔ de di ke Nyanmian le tunmin ɔ'a man Kilisi fi ewue nun ɔ'a tinnge'n, ɔ ti ke emɔ non Kilisi be fi ewue nun b'a tinnge. ¹³ Emɔ mɔ daba anin b'a wu wɔ bé ete'n-mɔ anun'n, afi anin emɔ ti man Nyanmian menian'n, sian di'e, Nyanmian a nwun yé nwɔn anwunnvoe, ɔ'a man emɔ non Kilisi b'a nyan ngɔan. Ɔ'a fa yé ete'n-mɔ kwalaa ɔ'a hye yé. ¹⁴ Yé nyɔle ete ete'n-mɔ ti ke kale. Yí nwɔn kalata mɔ be heleli'n kele ke y'a tɔn mala. Yí ti, kale sɔ'n dunman nun, ɔ se ke be kun yé. Ehi, yé m'ɔ se ke be kun yé'n, Kilisi a kaci yé ɔ'a man b'a hun yí kulɔwa nin asu yé kale'n dunman nun. ¹⁵ Kilisi a wu kulɔwa nin asu. Ebele yê Nyanmian sinlin ɔ lili mmɔnsanmɔn'n-mɔ asu kunnunmun ɔ leli bé tunmin'n kwalaa ɔ. Ɔ ti ke sahulin mɔ ɔ'a li kunnunmun elɔe nun ɔ le fa yí nganga'n-mɔ kele bagua nin ɔ.

¹⁶ Ehika ati, m'ɔ tɔ de alie, non nzan, non cilie'n-mɔ, ɔ non Zufu'n-mɔ feti elie ke sala m'ɔ kɔ fi fɔfɔle nin anwɔn feti'n anaan enwɔnmian ele cian m'ɔ ti cɩnnjin man Zufu'n-mɔ'n, se be bua emɔ nde'e, ɔ sanlin ke emɔ nni man sɔ a, nán be di yí nwɔn yale. ¹⁷ Ehi kwalaa ti ke like kpa'n m'ɔ le ba'n wawe. Like kpa sɔ'n y'ɔ le Kilisi muonun. ¹⁸ Yí ti, bé mɔ be kulo bé nwɔn asɩ bebele be yɔ asɔn be sɔ nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mɔ, mɔ ese ninngé mɔ be kɔ nwun yí wawe nun nin anwɔn cian bé kpa'n, se be kan be kele emɔ ke emɔ a minlin, ɔ sanlin ke emɔ nyɔ man ninngé sɔ'n-mɔ bie a, nán be di yí nwɔn yale. Be tu bé nwɔn mgban, bé muonun bé ajɔnlin nin asu yê be di ɔ. ¹⁹ Be nva man bé nwɔn be mmɔ man Kilisi m'ɔ li yé ti'n. Afi Asɔn'n ti ke anwɔnnaan,

yí ti'n y'ɔ le Kilisi. Yí lili y'ɔ man anwɔnnaan'n like di, ɔ man ɔ ti akpɔle ɔ nyin ke Nyanmian le kpɔnnde yí nin ɔ.

Emɔ nun Kilisi b'a wu

²⁰ Emɔ nun Kilisi b'a wu, be nun mmɔnsanmɔn'n-mɔ mɔ be sie mân nun afian a ti. Nan ɔ yɔ se mɔ afi emɔ bɔ bé abalabɔ'n ke emɔ ti ete mân'n di'e'n? ɔ yɔ se mɔ mân'n mala'n nun yí ngehele'n-mɔ asu yê emɔ di'n? ²¹ Mân'n nwan: “N'ε fa ehi!”, “N'ε di ehi!”, “N'ε kan ehi!”. ²² Alie mɔ be di be je be gua'n, yí nwɔn mala nun ngehele mɔ mân'n kele nun anin. ²³ E nwun kulo menian'n-mɔ mala sɔ'n-mɔ a, ε 'ba se ke ngele ejɔle m'ɔ fi Nyanmian elɔ ɔ. Afi ke be kulo ke be su Nyanmian'n yê be yɔ ɔ. Be yɔ bé nwɔn ke be ti menian mɔ be bebele bé nwɔn asi be kele bé nwɔnnaan'n yale kpa. Nan ehi kwalaa ti mgban. ɔ sanlin ke ɔ man ye nni man yé abalabɔ ete nin asu kunnunmun.

3

Emɔ nun Kilisi be fi ewue nun b'a tinngɛ

¹ Emɔ nun Kilisi be fi ewue nun b'a tinngɛ. Yí ti, emɔ kpɔnnde nyanmiansu elɔ ninngɛ'n-mɔ. Yí bu y'ɔ le ke emɔ bó bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyin. Afi nyanmiansu elɔ yê Kilisi wɔ ɔ, ɔ ti Nyanmian fama su. ² Yí ti, emɔ mán nyanmiansu elɔ ninngɛ'n-mɔ anwɔn ejɔle hían emɔ ɔ tála asi ewa di'e'n-mɔ. ³ ɔ sanlin ke emɔ a wu yê emɔ nguan'n fia Kilisi m'ɔ nun Nyanmian be ti munmuan kɔn nin anin. ⁴ Nan mele mɔ Kilisi m'ɔ man emɔ nguan'n 'ba yi yí nwɔn kele menian'n-mɔ'n, ɔ nun emɔ yê ɔ 'ba fite wɔ yí anunminnyanmɔn nin anin ɔ.

Nyɔlie daba'n nun nyɔlie fɔfɔle'n

⁵ Eɔika ati, emɔ yáci asie nin asu ewa ninngɛ ete'n kwalaa be gúa. Ninngɛ sɔ'n-mɔ y'ɔ le satilifɔe ɔ nun ajɔnlin ete ete'n-mɔ, ɔ nun anwɔnnaan'n nyɔlie m'ɔ kulo m'ɔ wɔ emɔ asitanlan nin anin'n, ɔ nun anyinbɔɔ, ɔ nun acebe. Acebe eyɔle'n kusu ti amɔan esɔ'n bie. ⁶ Nyɔlie ete sɔ'n-mɔ ati y'ɔ man Nyanmian sikpe'n ci bé mɔ be mman man yí anyinnzɔ nin ɔ. ⁷ Emɔ kusu, daba mɔ emɔ nzɔ man Nyanmian'n, ke anin emɔ asitanlan'n ti yí nin anin.

⁸ Nan sian di'e, emɔ yáci ehi kwalaa be gúa: eya efɛ, ahɔnlin kpili, ati anun ete ninngɛ, ɔ nun menian anwɔn ejɔle ete ehan. Yê nán be man ejɔle ete fíú fi bé nuan fite. ⁹ Nán be di ato be kele bé nwɔn fíú kún. ɔ sanlin ke nyɔlie ete ete m'ɔ wɔ emɔ asitanlan nin anin daba'n, emɔ a yáci a gua. ¹⁰ Emɔ a nyan asitanlan fɔfɔle. Emɔ le kaci ke Nyanmian muonun m'ɔ bɔli emɔ'n be si yí kpa bɔkɔɔ be kɔ bé nyunnun. ¹¹ Yí ti, se emɔ a kaci menian nɔvɔle a, anin ɔ le man ke bia ti Zufu, anaan bia ti man Zufu, b'a kpe bia mmian nun, anaan be kpeli man bia mmian nun. ɔ le man ke bia anyin a ti, anaan bia anyin tili man. ɔ le man

ke bia ti kanga, anaan bia ti man kanga. Nan m'ɔ cian'n y'ɔ le Kilisi. Kilisi wɔ bé kwalaa mɔ be de yi be di nun asitanlan nun anun.

¹² Ehi, Nyanmian a hulo emɔ, ɔ'a kpa emɔ maan b'a kaci yi anwɔntie menian. Yi sɔ ati, emɔ nwún ehunlun-mɔ anwɔn anwunnvoe, be yɔ ahunnunye, be bébele bé nwɔn asi, be tú bé ahunlun asi betee, ese be sí abɔtalé. ¹³ Emɔ tíla bé ahunlun be yáci bé nwɔn sa be hyé bé nwɔn. Se ɔ di ke sɔanlan bie fe yi manngɔn anwɔn eya a, ɔ fá hyé yi. Afi kemɔ Kilisi a yaci emɔ anwɔn sa ɔ'a hye emɔ'n, emɔ kusu yáci bé manngɔn'n-mɔ anwɔn sa be hyé bé. ¹⁴ Like kwalaa mɔ emɔ 'yɔ'n, emɔ yɔ yi ehulo nun, emɔ mán bé nɔan sé bé nwɔn kpa bɔkɔɔ. ¹⁵ Kilisi mán emɔ alba cíci bé nwɔn. Afi albacicie sɔ nun ati yê Nyanmian a fele emɔ ɔ'a man be nun Kilisi a yɔ munmuan kɔn ɔ. Yi ti, emɔ nwún ye be lá yi asi. ¹⁶ Emɔ mán Kilisi Anɔan Ejɔle'n wówɔlv emɔ kpa, ɔ há emɔ asitanlan nun anun. Ngele'n kwalaa mɔ Nyanmian a fa a man emɔ'n, emɔ fá be héhele yi ninng'e'n, ese be fá be tú bé nwɔn fɔɔ. Ye'n mɔ Nyanmian a yɔ emɔ'n, emɔ nwún yi be yi bé kunnun bɔkɔɔ be tú Izalaye ejue'n-mɔ, ɔ nɔn mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ hele emɔ'n be yi Nyanmian aye. ¹⁷ Emɔ like eyɔle nun o, emɔ ejɔɔle nun o, yi kwalaa mɔ emɔ le yɔ'n, be yɔ wɔ yé Mɔn Zozi dunman nun, nán ɔ nanndi yi sɔ, emɔ a la Nyanmian m'ɔ ti Sie nun asi.

Asɔnin mma'n-mɔ abalabɔ'n

¹⁸ Ehi, emɔ mmalasua'n-mɔ, emɔ bébele bé nwɔn asi be mán bé hun-mɔ. Yé Mɔn anyunnun, m'ɔ se ke emɔ yɔ nun anun. ¹⁹ Emɔ mmelenzua'n-mɔ, emɔ kusu húlo bé yi-mɔ, nán be momunlan bé nyunnun be kele bé. ²⁰ Emɔ mmatɔnman'n-mɔ, emɔ mán bé si nɔn bé nin-mɔ anyinnzɔ wɔ like biala anun. Afi yi sɔ yê yé Mɔn kulo ɔ. ²¹ Emɔ mɔ be ti sie nun nian'n, nán be kan bé mma'n-mɔ eya maan bé nwɔn bubu bé. ²² Emɔ mɔ be ti nganga'n kusu, emɔ mán bé min-mɔ mɔ be wɔ asié nun asu ewa nun anyinnzɔ wɔ like biala anun. Emɔ amɔn'n-mɔ anyunnun, nán be yɔ bé nwɔn ke menian mɔ be le di junman be kpɔnnde efɔa, kusu be kaci bé nzin an, anun emɔ a bubu bé sa ɔ nɔn be ja b'a tanlan sɔ. Nan kemɔ emɔ man yé Mɔn anyinnzɔ'n, emɔ yi bé kunnun be lí bé junman'n. ²³ Junman biala mɔ emɔ 'di'n, emɔ yi bé kunnun be lí yi kanlanman kpa. Emɔ lí yi ke be le di be man yé Mɔn, nan nán kulo menian'n-mɔ yê emɔ le di man bé ɔ. ²⁴ Afi Mɔnlian kpa'n mɔ emɔ le sɔ yí'n y'ɔ le Kilisi. Yi ti, emɔ káci ke ajâ'n mɔ Nyanmian a fa a bɔ emɔ anɔhuba'n, Kilisi yê ɔ 'man emɔ asa 'kan yi ɔ. ²⁵ Nan sɔanlan m'ɔ yɔ nyɔlie ete'n, ɔ 'nyan yi ete nun anwɔn ahatua. ɔ sanlun ke Nyanmian die, ɔ nnian man menian'n-mɔ anyunnun ɔ mmu man bé bi.

4

¹ Emə kusu mə emə ti minlian'n, emə nun bé ngua'n-mə sín atin m'ə ti fón, ə ti sese nun asu. Ese, nán man emə alva fi ke emə kusu le Minlian kun. Minlian sə'n wə nyanmiansu elə.

Aftu nun ngalie

² Emə bə məndinlin be tánlan mmətve eyəle nun anun, be mán bé nyun kpála, ese be lá Nyanmian asi. ³ Mele mə emə 'sele Nyanmian'n, emə séle bie be mán yé kusu maan Nyanmian kpé atin kpa ə mán ye hán yí Nwan Ejəle'n, ye bə Kilisi nviale nun ejəle'n mə sian die Nyanmian a yí a hele'n. Afi nviale nun ejəle sə'n dunman nun yê n na fiadi temun mə ye wə nun nun ə. ⁴ Ehika ati, emə séle Nyanmian. Ə mán n gán nviale nun ejəle sə'n ke ə fata ke min kan yí'n, nán menian'n-mə a ti yí bu kpa bəkə. ⁵ Emə nun bé mə be nzi man Kilisi'n ti a, emə nánndi ngele su. Temun'n mə ye wə nun'n, emə hán Kilisi anwun ejəle'n be héle bé. ⁶ Emə mán bé nwan ejəle'n yó fe, ese be hán ejəle m'ə kə atin su. Yí die, se swanlan bie bisa emə kosuan an, anin emə nyan bie be bua yí kanlanman.

⁷ Tisiki ti yé nianman kpa, ə su Kilisi ananhəle nun, ə buka mín ye di yé Min junman'n. Ə 'ba bə kwalaa kwalaa'n ə kele emə, nán emə a nwun ejəle'n mə ə'a tu mín'n. ⁸ Ehika ati, min swan anianman sə nun emə anwun elə, maan ə kan ewa ejəle ə kele emə, nán emə ahunlin a tə bé kunnun b'a nyan anwunsele. ⁹ Min swan yí nun Onezimun emə anwun elə. Ə ti yé nianman kpa, ə su yé Min ananhəle nun. Ə nun Tisiki, be 'ba bə ewa kwalaa kwalaa'n be kele emə.

¹⁰ Alisitaki mə min nun yí la fiadi swa nun anun ewa'n, yí nwan ə 'yə emə like. Maaki m'ə ti Baanabası anianman'n, yí kusu yí nwan ə 'yə bé like. Maaki sə'n, m'an han yí nwun ejəle m'an hele emə daba. Yí ti, se ə ba emə anwun elə a, emə só yí nun kanlanman. ¹¹ Zozi mə be fele yí Zusutusun, yí kusu yí nwan ə 'yə bé like. Bé menian nsan sə'n, bé ala yê be ti Zufu mə b'a le Kilisi b'a li be nun mín ye di Nyanmian Belemgbin Mân nun anwun junman ə. B'a man mín lva a cici mín nwun kpa. ¹² Epafalası m'ə fi Kolosu'n, yí kusu yí nwan ə 'yə emə like. Ə ti Kilisi akva. Ə yə mmətve m'ə su ebve ə man emə cian daa. Ə sele Nyanmian ke emə tíla bé dedi nun anun kpolo, ə mán emə ati tın wə Wawe nun, ese ə mán emə hóala be yó like biala m'ə kulo'n kpa bəkə. ¹³ Min kvala min di Epafalası anwun adanzie ke, ə bə emə anwun məndinlin kpa. Ə bə Laodise ə nun Hielapolisi asənin mma'n-mə kusu anwun məndinlin kpa. ¹⁴ Yé manngun Luku m'ə di dəkute junman'n, ə nun Deması, bé nwan be 'yə emə like. ¹⁵ Emə yó Laodise elə anianman'n-mə like. Emə yó Nınfa nun asənin mma'n-mə mə be yia yí awulo ebele'n like. ¹⁶ Se emə kınnga kalata ehı yue a, be mán ə tú

Laodise elɔ anianman'n-mɔ maan bé kɔsɔ be kíngga yí asɔnɔn sua nɔn anun. Emɔ kɔsɔ kíngga kalata'n m'ɔ fi Laodise elɔ mɔ emɔ asa kɔ han yí'n. ¹⁷ Emɔ hán héle Alísipɔ ke junman'n mɔ yé Mɔn a fa a wula yí sa nun ke ɔ lí'n, ɔ bó mɔndɔnlɔn ɔ lí yí kpa bɔkɔɔ.

¹⁸ Ejɔle kpɔle ehi-mɔ tɔ mɔn muonun mɔn Pɔlɔ mɔn sa ati kalata. Mɔn keɛ emɔ mɔn bisa bé ahɔn. Nán be man bé lva fi ke n de la fiadi sua nɔn anun. Nyanmɔian nyila'n hán emɔ!

PƆLU KALATA'N M'Ɔ LILI MUA HELELI NWANLIN TESALONINKI ASƆNIN MMA'N-MƆ'N

M'Ɔ wƆ nun'n

Anin, Tesaloninki ti Masedvanin mân nun anun elɔ kulo kpili'n kɔn. Silivun mɔ be fele yí biekun Silasi'n, nun Timote yê be bukali Pɔlv maan ɔ bɔli elɔ asɔnun nun ɔ. Nan kemɔ Zufu'n-mɔ totua yí atin'n, Pɔlv a nje man Tesaloninki ebele (Junman 17). Ɔ kpatili ɔ fi Masedvanin mân nun anun ɔ hɔli Akayi mân nun anun. Nan m'ɔ fi Masedvanin mân nun anun hɔli'n, ɔ sɔanlin Timote Tesaloninki elɔ ke ɔ hó nían asɔnun mma'n-mɔ abusu se be yacili man bé dedi'n be tili man wɔ ahɔlɔwa'n mɔ be le kele bé nun anwɔn an. Mɔ Timote hɔli walí m'ɔ bɔli amannɛ fe heleli Pɔlv'n, yí lɔa cɔcɔli nán ɔ'a hele kalata ehi ɔ'a nwan bé. Kalata nun anun, ɔ'a nwun Nyanmian anwɔn ye, ese ɔ'a wowula bé anwɔnsele ke be tíla bé dedi nun anun be hó bé nyunnun.

Kalata nun ati 1-3, Pɔlv le kacɔ ke ɔ kpɔnlin lili junman'n bé afian elɔ'n. Yê ɔ di fe ke sunnzun mɔ be le nwun yale, be le bé dedi nun anun kpolo. Ɔ kulo ke ɔ nwun bé nwɔn biekun. Kalata nun ati 4.1-12, Pɔlv le kacɔ bé ngehele'n m'ɔ heleli bé wɔ enannɛ kpa nun anwɔn'n cɔnnɔn, be síe bé nwɔn ye wɔ ajɔmannin ngacile kwalaa anwɔn. Kalata nun ati (4.13-5.11), Pɔlv le kan yé Mɔn Zozi Kilisi ewale'n mɔ ɔ'sa ba nun ejɔle. Kalata nun agualɛ nun, Pɔlv le tu bé fɔɔ ese ɔ le yeyila bé.

Ahin ebisa

¹ Mɔn Pɔlv, mɔn nun Silivun nun Timote yê ye le kele kalata ehi ye nwan emɔ Tesaloninki asɔnun mma'n-mɔ ɔ. Emɔ mɔ be nun yé Sɔ Nyanmian nun yé Mɔn Zozi Kilisi a yɔ kɔn'n, ye 'bisa emɔ ahin.

Nyanmian nwún emɔ anwɔn anwunnvoe, ese ɔ cícɔ emɔ alɔa.

Asina

² Ye da Nyanmian asɔ cian daa wɔ emɔ dunman nun, ese ye sele Nyanmian Kpili cian daa ye man emɔ. ³ Nyanmian m'ɔ ti yé Sɔ nun anyunnun, temɔn biala yé ti kacɔ emɔ nyɔle'n m'ɔ kele ke emɔ le dedi, emɔ kulo bé nwɔn, ese yé Mɔn Zozi Kilisi ewale cian nun anwɔn anyɔndasɔe mɔ emɔ le yí'n, ɔ ti man nzemunde. ⁴ Anianman-mɔ, ye sɔ ke Nyanmian a hulo emɔ, ɔ'a nian menian'n-mɔ anun ɔ'a kpa emɔ maan b'a yɔ yí dɛ. ⁵ Ɔ sanlin ke nán yé nwan mgban nun ala yê ye falí ye bɔli Ejɔlekpa'n ye heleli emɔ ɔ. Nan Wawe Nwanzan-nwanzan'n jinlanlin yé nzin maan ye bɔli yí tunmin sɔ kusu ye heleli emɔ. Ɔ manlin emɔ nwunlin yí fɔɔn kusu kpa ke Ejɔlekpa sɔ'n ti

ananhòle. Kε ò kò yò nán emò a kpasi'n, emò nwunlin kε yε kpínlín yε nòn emò tanlanlín'n. ⁶ Emò a nian yé nòn yé Mìn asitanlan sò nún asu. Ehika ati yê be heleli emò ahulòwa kpa tèmùn mò emò leli Nyanmian Anvan Ejòle'n be lili nún ò. Nan kòsù Wawe Nwanzan-nwanzan nún a man emò le fε elie. ⁷ Ò man Masedvanín nòn Akayi mân nún anun, se be 'kan bé kwalaa mò b'a le Zozi Kilisi b'a li nún ejòle a, be bò emò dunman. ⁸ Ò sanlín kε Nyanmian Anvan Ejòle'n tèteli emò Masedvanín mân nún anun ò nòn Akayi mân nún anun. Ò'a nga man ebele ala, nan mân'n lika kwalaaatin, be bò dedi'n mò emò le yí wò Nyanmian anun nún anwòn ejòle. Yí ti, yé muonun yε ngan man emò dedi nún anwòn ejòle kón. ⁹ Kε emò kpínlín sòli yé nún mèle mò yε hòli emò elò, ò nòn kε emò kpínlín yòli be yacili amvan'n-mò be gualí be falí bé nwòn be manlín Tiasifòe Nyanmian'n m'ò tì ananhòle'n nán b'a sù yí'n, menian'n-mò kwalaa kan yí nwòn ejòle. ¹⁰ Eε be kan kε emò le nwòndε kε Nyanmian Awa Zozi m'ò man ò fi ewue nún ò'a tinnge'n, ò fi nyanmiansù ò bála. Afi, yí dein yê ò de yé ti nán Nyanmian sikkpe'n m'ò le ba nún a ngun man yé ò.

2

Pòlv nòn yí manngvò'n-mò junman'n

¹ Anianman-mò, emò muonun sí kε, emò anwòn elò ewale mò yε walí'n, ò'a nyò man mgbán. Afi, yé Mìn junman'n mò yε walí lili yí emò afian elò nún a su mma kpa. ² Emò sí kε be heleli yé ahulòwa Filipù kulo nún asu elò kwalaaaka nán y'a ju Tesaloninki. Mò yε juli emò anwòn elò'n, menian'n-mò jijúli yé sele kpa, nan kòsù Nyanmian Kpili manlín yé anwònsele maan yε bòli Ejòlekpa'n yε heleli emò. ³ Ò man Ejòlekpa sò'n mò yε bò yε kele menian'n-mò'n, ò tì man ato ejòle, yε mmò yε mgbòndε man esika, eε yε mmò yε nnaka sòanlan fíí. ⁴ Nan yε kan ejòle'n kε Nyanmian Kpili muonun kulo kε yε kan yí'n. Ò sanlín kε ò'a nwun yé ti anun, ò'a bu yé ò'a fa yí Ejòlekpa'n ò'a wula yé sa nún. Yí sò ati, yε ngan man mò yε kan an, menian'n-mò akunnun jò yí nwòn'n, nan mò Nyanmian Kpili akunnun jò yí nwòn'n yê yε kan ò. ⁵ Emò muonun sí kε yε lakalí man emò lé, eε yé nyín bòbòli man emò anwòndiε'n-mò lé. Nyanmian muonun di yí nwòn adanzíe. ⁶ Cian bie lé, y'a mgbòndε man kε emò anaan ehúnlin-mò fòa yé. ⁷ Kemò yε tì Kilisi mmòfòe'n, yε kwalaa yε kele emò yé tunmin'n mò yε le yí'n, nan yé diε, y'a nyò man yí sò. Mò anún yε wò emò anwòn elò'n, yε bebeleli yé nwòn así yε manlín emò. Yé yòli kε eta m'ò le nian yí mma ò. ⁸ Ehulo kpili'n mò yε kulo emò nún ati, nán Ejòlekpa nún angònmín ala yê ahan yε 'bò yε kele emò ò, nan eε ahan yε 'fa yé muonun yé ngvan'n yε man emò. Ò sanlín kε emò anwòn hianlín yé sònmán. ⁹ Anianman-mò,

emɔ sɪ yí fʊ́n ke mele mɔ anun ye le bɔ Nyanmian Ejɔlekpa'n ye kele emɔ'n, ye lili junman sele kpa kɔngɔe nun eyua, ye nwunlin yale nun efe, ye nyanlin esika ye sieli yé nwɔn. ɔ man emɔ anun bie fíí a mmɔ man yé nwɔn kale. ¹⁰ Emɔ nun Nyanmian di yé nwɔn adanzie ke ye bɔli abalabɔ mɔ yí nwɔn ti, m'ɔ ti fʊ́n, mɔ be nnyan man yí nwɔn ejɔle ete fíí be ngan man wɔ emɔ mɔ be de Zozi be di nin afian. ¹¹ Emɔ sɪ ke ye nun emɔ anun kɔn biala tanlanlin ke sie nun yí mma. ¹² Ye wowulali emɔ anwɔnsele, ye cɪcɪli emɔ alba ese ye tuli emɔ fɔɔ ke emɔ bɔ bala kpa m'ɔ sɔ Nyanmian Kpili anyin. Afi, yí muonun yê ɔ'a fele emɔ ke emɔ bála be káci yí anunminnyanmɔn belemgbin mán nun anun menian ɔ.

¹³ Ehika ati, ye da Nyanmian asɪ cɪan biala. ɔ sanlin ke mele mɔ ye hanlin Nyanmian Anwan Ejɔle'n ye heleli emɔ'n, emɔ a nne man ejɔle sɔ'n b'a ndɔ man nun ke kulo swanlan ejɔle, nan emɔ sɔli nun ke ɔ ti Nyanmian Anwan Ejɔle sakpa. ɔ man emɔ mɔ be de be di'n, Ejɔlekpa sɔ'n le di junman sele wɔ emɔ asitanlan nin anun. ¹⁴ Anianman-mɔ, Nyanmian menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mán nun anun elɔ mɔ be nun Zozi Kilisi a yɔ kɔn'n, emɔ a kaci ke bé ala. Yale mɔ Zufɔ'n-mɔ heleli bé'n, yí kɔnmgba nun ala yê menian mɔ be nun emɔ ti nin a hele emɔ nun ɔ. ¹⁵ Zufɔ sɔ'n-mɔ mɔ be hunlin yé Mɪn Zozi nun Nyanmian mgbɔmanfɔve'n-mɔ'n, bé yê be heleli yé yale nun ɔ. Be nzɔ man Nyanmian anyin, ese be kpɔ menian'n-mɔ kwalaaatin! ¹⁶ Be kulo ke be tan yé nyinsɔ, yí die anun ye ngan man ejɔle'n ye ngele man bé mɔ be ti man Zufɔ'n nán b'a nyan bé ti. Bé nyɔlie sɔ'n, ɔ man bé ete nin a sɔn. B'a yɔ dede b'a man Nyanmian sikpe nin a hyi bé.

Pɔlv alba le dɔ Tesaloninki asɔnin mma'n-mɔ

¹⁷ Yé die, anianman-mɔ, ke ye titɪli yé nwɔn nun kaan'n, ye nwunlin man emɔ anwɔn, nan kɔsɔ yé ti wɔ emɔ sɔ dahuu. Yé lva le dɔ emɔ kpa, ye kulo ke ye nwun emɔ anwɔn. ¹⁸ Ehika ati, yé nwan ahan ye 'ba emɔ anwɔn elɔ. Nan mín bɔbɔ mín Pɔlv, m mɔbɔali mín nwɔn kɔn, yí nzin biekun, mín nwan mín 'ba, nan *Satan a man y'a nnyan man atɪn. ¹⁹ Mele mɔ yé Mɪn Zozi 'ba a, mɔ ye 'ba fite yí nyunnun'n, nzu like die anwɔn yê ɔ 'nian fɔa yé ɔ? Yé fe elie like'n y'ɔ le benin? Nzuke yê ɔ kele ke ye lili kunnunmun mɔ ye kwalaa ke ye fa ye tu yé nwan nun ɔ? ²⁰ Yé anunminnyanmɔn ɔ nun yé fe elie'n kwalaa y'ɔ le emɔ.

3

¹ Ehika ati, kemɔ y'a tanlan dede ye ndɪ man emɔ angan fíí'n, sian y'a ngwala man nwɔnnde kɔn. ɔ man y'a fa ajɔnlin ke Timote hó nían emɔ abɔsɔ, nán yé ngɔnmɪn ye ka Atenin ewa. ² Yé nianman Timote nun yé y'ɔ di Nyanmian junman nin ɔ. Yé nun yí y'ɔ bɔ Zozi anwɔn Ejɔlekpa'n ye kele menian'n-mɔ ɔ. Ye

le sɔan yí emɔ anwɔn elɔ ke ɔ wɔwula emɔ anwɔnsele, ɔ cíci emɔ alva, ese ɔ búka emɔ maan bé dedi'n jínlan yí ja nun kpa. ³ Yí díe, anin emɔ anun bie fíí anwɔn a mmubu man yí wɔ yale'n mɔ ye le nwan yí kíkkaala nún anun. Afi emɔ muonun sí ke yale sɔ'n mɔ ye le nwan yí'n wɔ ninng'e'n-mɔ mɔ Nyanmian sesiel manlín yé nún anun bie. ⁴ Afi mele mɔ anin ye te wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, ye lili mɔa ye hanlín ye heleli emɔ ke be le ba hele yé yale. Mele sɔ'n yé ɔ'a ju nún ɔ, emɔ muonun sí. ⁵ Ehika ati, kemɔ m'an tanlan dede mɔ mún ndí man emɔ angan fíí'n, mún tanlan an, ɔ ndanlan man. ɔ man m'an sɔan Timote emɔ anwɔn elɔ, ke ɔ hɔ nían se emɔ te le dedi wɔ Zozi nun an. N nili yale ke bíci Abɔnsanmɔn a a a sɔ emɔ a nían, ɔ'a kaci emɔ ajɔnlín, ɔ'a man yé junman nún a yɔ mgban.

Timote amanníe'n

⁶ Nan kíkkaala díe, Timote fi emɔ anwɔn elɔ ɔ'a a. ɔ'a bɔ emɔ anwɔn amanníe fe ɔ'a hele yé. Yí nwan emɔ le dedi, emɔ le ehulo, ese yí nwan emɔ ati wɔ yé sɔ dahuu, emɔ alva le dɔ yé sele kpa, emɔ kulo ke be nwan yé nwan ke yé kɔsɔ ye kulo ke ye nwan emɔ anwɔn'n. ⁷ Ehika ati, anianman-mɔ, yale nún efe'n mɔ ye tí nún'n, emɔ a man yé lva a cíci. ɔ sanlín ke emɔ dedi nún a wowula yé anwɔnsele. ⁸ ɔ man kíkkaala díe, yé nwan a sanndí yé, afi emɔ jin bé ja nun be nún yé Mún te nanndí. ⁹ Ye le emɔ anwɔn fe elie kpili wɔ Nyanmian anyunnun, ɔ man ye nnwan man like fíí bɔbɔ mɔ ye 'fa ye 'da Nyanmian Kpili así ɔ. ¹⁰ Kɔngɔe nún eyua, ye sele yí kpa ke ɔ mán ye nyán atín ye nwún emɔ anwɔn biegun, nán ye héhele emɔ ninng'e mɔ ɔ'a ha wɔ emɔ dedi nún anwɔn'n ye sɔ sɔ.

¹¹ Yé Sí Nyanmian Kpili muonun, ɔ nún yé Mún Zozi Kilisi, be sésie yé atún kanlanman maan ye bála nwan emɔ anwɔn. ¹² Ehulo'n mɔ emɔ kulo bé nwan, mɔ emɔ fa kulo menian'n-mɔ kɔlaatin'n, yé Mún mán ɔ hɔ yí nyunnun kpa ke ehulo'n mɔ ye fa ye kulo emɔ'n. ¹³ Yé Mún wɔwula emɔ anwɔnsele ɔ mán emɔ ahɔnlín'n-mɔ anun tí, nán b'a nnyan emɔ anwɔn ejɔle ete fíí b'a ngan man wɔ Nyanmian m'ɔ tí Síe nún anyunnun, mele mɔ yé Mún Zozi nún yí anwɔntíe mma'n-mɔ kɔalaa 'ba a'n.

4

Abalabɔ m'ɔ sɔ Nyanmian anyín'n

¹ Ehi, anianman-mɔ, abalabɔ mɔ emɔ bɔ a, ɔ sɔ Nyanmian anyín'n, ye heleli emɔ. Ye de ye di ke emɔ bɔ abalabɔ sɔ'n. Nan, sian díe, ye le bɔtɔ ye sele emɔ ke yé Mún Zozi dunman nun, emɔ bó bala sɔ'n kpa be hɔ bé nyunnun be mán ɔ tála daba'n. ² Afi emɔ sí, amanmuo'n mɔ yé Mún Zozi heleli yé ke ye bú'n, y'a han yí nwan ejɔle y'a hele emɔ.

³ Nyɔlie mɔ Nyanmian kulo'n y'ɔ le ehi: ɔ kulo ke emɔ yɔ menian nwanzzan-nwanzzan, ese emɔ nian bé nwɔn ye kpa wɔ satilifwe nyɔlie'n-mɔ anwɔn. ⁴ Emɔ anun kɔn biala nwún yí yí já, ɔ nun yí be tánlan anwɔntie nun, ɔ nun anyinnzɔ nun, ⁵ nán emɔ a nnyan man ajɔnlɔn basa basa ke bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n le yí'n. ⁶ Asítanlan sɔ nun anun, sɔanlan fíí n'ɔ bu yí manngɔn anyunnun ɔ seci yí ajaa, anaan ɔ di yí dufule. Ye hanlɔn ye heleli emɔ, ese ye kannzɔli emɔ kpa ke menian mɔ be yɔ ete sɔ'n, Nyanmian Kpili 'ba tua bé yí nwɔn kale. ⁷ Afi, Nyanmian a nvele man yé ke ye yɔ satilifwe nyɔlie, nan ɔ'a fele yé ke ye bó abalabɔ m'ɔ sɔ yí nyɔn ye mán yé nwɔn tí. ⁸ Ehi ka ati, sɔanlan mɔ ɔ'a nni man ngehele sɔ nun asu'n, nán kulo sɔanlan yé ɔ'a mmu man yí like ɔ, nan Nyanmian Kpili'n mɔ ɔ'a fa yí Wawe Nwanzzan-nwanzzan'n ɔ'a man emɔ'n yé ɔ'a yí yí ɔ'a tu ɔ.

⁹ M'ɔ tu de ehulo'n mɔ emɔ kulo anianman'n-mɔ mɔ be le dedi'n, ɔ njian man ke ye kele emɔ yí nwɔn kalata biekun ɔ. ɔ sanlɔn ke Nyanmian muonun a hele emɔ ke emɔ kpín be húlo bé nwɔn'n. ¹⁰ Sakpa, emɔ kulo anianman'n-mɔ kwalaa mɔ be wɔ Masedwanɔn mán nun anun'n. Nan kɔsu, anianman-mɔ, ye 'sele emɔ ke emɔ nyán ehulo kpili m'ɔ tala ehi asu. ¹¹ Emɔ mían bé bu kpa be tánlan wɔ anzɔnunjɔ nun, emɔ nían emɔ muonun anwɔn ejɔle be lí, ese emɔ lí junman be kpóndɛ mɔ emɔ a mian yí nwɔn'n, ke ye seli emɔ ke emɔ yɔ'n. ¹² Se emɔ yɔ yí sɔ a, menian'n-mɔ mɔ be nzɔ man Nyanmian'n, bé nyɔn 'ba sɔ emɔ, ese emɔ ngɔ mian man like fíí anwɔn.

Yé Mɔn yí ewale'n

¹³ Anianman-mɔ, ye kulo ke emɔ nwun bé mɔ b'a wu nun anwɔn ejɔle'n fóón, nán emɔ anwɔn a mmubu man bé ke bé mɔ be nzɔ man Nyanmian nun anwɔn bubu bé'n, ɔ sanlɔn ke be le man anyindaswe ke yé. ¹⁴ Yé die, ye de ye di ke Zozi a wu, ese ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge. Yí ti, ye de ye di biekun ke Zozi dunman nun, Nyanmian Kpili 'ba man bé mɔ be de yí be di mɔ b'a wu'n ngɔan maan be fi ewue nun be tinnge. ¹⁵ Ehi anwɔn, emɔ tie yé Mɔn ngehele ejɔle kɔn mɔ ye le kan ye kele emɔ'n. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke mele mɔ yé Mɔn 'ba a'n, yé mɔ yé nyɔn te wɔ su'n, ye ngɔ lí man mɔa bé mɔ b'a le Zozi b'a li mɔ b'a wu nun anyunnun. ¹⁶ ɔ sanlɔn ke be 'ba man atɔn, nyanmiansu mmɔfwe mgbain'n-mɔ anun kɔn 'ba tian nun, be 'ba hu Nyanmian kɔnɔti'n, anɔn yé Mɔn muonun fi anwunno elɔ ɔ le ju ba. Bé mɔ b'a le Kilisi b'a li mɔ b'a wu'n, be fi ewue nun be 'di mɔa be tinnge. ¹⁷ Yí nzin, yé mɔ yé nyɔn te wɔ su temɔn sɔ nun anun'n, yé nɔn bé mɔ be fi ewue nun b'a tinnge'n, be 'ba fɔla yé kwalaa balé nun anun anwunno elɔ, ye 'kɔ a kpa yé Mɔn atɔn. ɔ fi ebele, yé nɔn yé Mɔn

ye 'tanlan dahuu. ¹⁸ Ehika ati, emo fá ejòle so'n-mo be wówula bé nwon anwónsele.

5

¹ M'ò tó de cian anaan mele mo ninngé so'n-mo 'te'n, anianman-mo, o njian man ke ye kele emo yí nwon kalata. ² Afi, emo muonun si yí fóón ke yé Mún yí ewale cian'n 'ba li yé nvu nun ke awofòe m'ò le wua kóngòe o. ³ Mele mo eyuadi nun anun menian'n-mo alba 'ba fi bé nwon, mo be 'ba han ke: "Ye le anzònunjò, ese ye nzusu man ejòle fíí", temon so'n yê nvu nun mgban, munnzue'n 'ba tó bé ke nwonnzefòe mo yí kó kó han yí. O man bé nun bie fíí ngò nnyan man atin nán o'a nwanndi. ⁴ Nan emo die, anianman-mo, emo ti man awosin nun, nán cian so'nun a li emo nvu nun ke awofòe m'ò le wua o. ⁵ Afi, emo kwalaa ti kanlanníe'n non alhian nun anun menian. Nán alisan non awosin nun menian y'ò le yé. ⁶ Ehika ati, nán be man yé dafi ke menian ehinlin-mo, nan be mán ye sísa, ese ye yó yé ninngé'n-mo kwalaa kpe kpe kpe. ⁷ Afi kóngòe yê be da be dafi o, ese kóngòe yê menian'n-mo non nzan dede be bu o. ⁸ Nan ye die, alhian nun anun menian y'ò le yé. Ehika ati, be mán ye yó yé ninngé'n-mo kwalaa kpe kpe kpe. Ke swanlan m'ò le kò elòe'n wula bulale taladi'e'n o sisa yí hue'n, ye kusú ye nyán dedi o non ehulo. Ke swanlan mo le kò elòe'n sù bulale kele'n o sisa yí ti'n, ye kusú ye nyán anyindasue ke Zozi a le yé ti. ⁹ O sanlin ke Nyanmian a nvele man ye yí nwon ke ye wú sikpe ewue, nan o nanndi yé Mún Zozi Kilisi asù, o'a fele ye yí nwon ke y'a a nyan ngvan. ¹⁰ Afi, ye ti yê Zozi wuli o. O man se ye nyin wò sù, anaan se ye wu a, ye 'nyan ngvan ye non yí tanlan dahuu mele mo o 'ba sa ba'n. ¹¹ Ehika ati, emo cíci bé nwon alba, ese emo wówula bé nwon anwónsele ke emo a bò yí bu be le yò'n.

Afotu

¹² Anianman-mo, ye le sele emo ke emo mán bé nyin só menian mo be di yé Mún junman wò emo afian elò, mo yé Mún dunman nun, be li emo ati, ese be kannzu emo'n. ¹³ Bé junman'n mo be di nun ati, emo fòá bé kpa, ese be húlo bé kpa. Emo afian elò, emo tánlan wò anzònunjò nun.

¹⁴ Anianman-mo, ye 'sele emo ke, emo kánnzu fòanfòe'n-mo. Bé mo be nwon a bubu bé'n-mo, emo wówula bé anwónsele, emo búka bé mo be le man anwónsele'n, be sí abutale wò menian'n-mo kwalaa anwón. ¹⁵ Emo nían bé nwon kpa, nán swanlan fíí a nva man ete a ndua man ete'n kale. Mele biala anun, emo afian, o non menian nga'n-mo kwalaa afian, emo bó abalabò kpa.

¹⁶ Emò lí ndutue cian daa. ¹⁷ Emò yó asònun temon biala. ¹⁸ Emò lá Nyanmian asù like biala anun. Emò mo be non Kilisi Zozi a yò kò'n, like mo Nyanmian le kpòndé yí emò elò nun anin. ¹⁹ Emò nán be tan Wawe Nwannzan-nwannzan nun

anyinsu, nán ɔ fi emɔ anun ɔ'a ndu man. ²⁰ Ejɔle mɔ Nyanmian Wawε'n kɔ fa kɔ wula sɔanlan anɔan m'ɔ kɔ han'n, nán man emɔ bu yí ejɔle mgban-mgban. ²¹ Nan kusɔ, emɔ nɛnian yí kwalaa anun, be fá m'ɔ ti kpa'n be síe. ²² Like biala m'ɔ man be tɔ ete nun'n, nán be yɔ. ²³ Nyanmian Kpili m'ɔ ti alɔacicie baka'n, ɔ fá emɔ yɔ yí die kpa bɔkɔɔ. Ɔ nían emɔ sɔanlan baka nun asu, emɔ ajɔnlɔn nun asu, ɔ nun emɔ ekala nun asu. N'ɔ man efian fíí kan emɔ dede ɔ jú yé Mɔn Zozi Kilisi ewale cian. ²⁴ Nyanmian Kpili mɔ ɔ'a fele emɔ yí nwɔn'n ti ananhɔlefɔe, ɔ 'yɔ yí sɔ man emɔ.

²⁵ Anianman-mɔ, emɔ séle Nyanmian be mán yé kusɔ. ²⁶ Ye 'yɔ anianman'n-mɔ mɔ be wɔ elɔ'n kwalaa like, emɔ tɔ bé nun bé man yé. ²⁷ Mɔn 'sele emɔ kpa wɔ yé Mɔn dunman nun ke emɔ kínga kalata eɔi be héle anianman'n-mɔ kwalaaatin.

²⁸ Yé Mɔn Zozi Kilisi nwún emɔ anwɔn anwunnvoe.

**PŌLU KALATA'N
M'Ō TIAN YUNNYUAN
M'Ō HELELI NWANLĪN
TESALONINKI
ASŌNĪN MMA'N-MŌ'N**

M'ō wō nun'n

Kalata ehi anun, ō nun nunhan kōn'n mō Pōlv heleli nwanlīn Tesaloninki asōnīn, mma'n-mō anun, ō le da Nyanmīan asī. Ō sanlīn ke Tesaloninki asōnīn mma'n-mō le bō mōndīnlīn bē dedi nūn anun be kō bē nyunnun, ese be kulo bē nwōn sunnzun mō be le kele bē ahōlōwa ō. Pōlv a hele kalata ehi ō'a wowula bē anwōnsele, ese ō'a tūngē bē wō ejōle mō anūn ō jūi bē asōnīn nūn anwōn.

Kalata nūn ati 1, Pōlv le wowula bē anwōnsele wō yale'n mō be le nwun yī nūn anun. Ō le kacī bē ke yē Mīn Zozi fi nyanmīansō, ō 'ba sa ba ō yī bē wō yale'n mō be le nwun yī nūn anun nān ō tua bē mō be le man be nwun yale'n kale. Kalata nūn ati 2.1-12, Pōlv le kan yē Mīn ewale nūn ejōle biekun. Menian mmie-mō a seci asōnīn mma'n-mō ati anun. Be le kele ke yē Mīn a a dada angōnmīn. Pōlv le kele nūn ke asannan nān Zozi a sa a a'n, be 'ba nwun yī ke svanlan ati anun ete kōn 'ba fite. Ō le Abōnsanmōn tunmīn'n, ō 'ba jasō Nyanmīan akōmīn anun. Nan yē Mīn Zozi 'ba man svanlan sō'n wu. Kalata nūn ati 2.13-3.15, Pōlv le kan kele asōnīn mma'n-mō ke be tīla bē dedi nūn anun kpōlo, ese be bō mōndīnlīn wō mmōtōve eyōle nūn anun. Mō ō 'kō kalata nūn agualē'n, Pōlv a kuku bē asōnīn nūn anun ejōle kōn asō. Ejōle sō'n y'ō le ke ō'a tī ke Tesaloninki ebele asōnīn mma'n mmie-mō ngulo man ke be di junman. Pōlv nwan be kānnzō bē. Ō sanlīn ke bē abalabō nūn ngehele'n m'ō heheleli bē'n ngō man sō (3.6-15). Kalata nūn agualē nūn, Pōlv le yeyila bē.

Ahīn ebisa

¹ Mīn Pōlv, mīn nūn Silivīn nūn Timote yē ye le kele kalata ehi ye nwan emō Tesaloninki asōnīn mma'n-mō ō. Emō mō be nūn yē Sī Nyanmīan nūn yē Mīn Zozi Kilisi a yō kōn'n, ye 'bisa emō ahīn.

² Nyanmīan m'ō tī yē Sī'n, ō nūn yē Mīn Zozi Kilisi, be nwūn emō anwōn anwunnvoe, ese be cíci emō alba.

Asīna

³ Anīanman-mō, ō fata ke temōn biala ye da Nyanmīan asī wō emō dunman nūn. Ō di ke ye yō yī sō, afī dedi'n mō emō le yī'n, ō nūn ehulo mō emō anun kōn biala fa kulo bē bō nga'n-mō'n, ō kō yī nyunnun alīhīan biala. ⁴ Ehīka ati, ye fa emō ye

tu yé nwan nun wə Nyanmian asənin'n-mə anun. Afi sunnzun mə emə le nwun yale ngacile kwalaa, mə be le kele emə ahulowa ə, emə dedi'n jin yí ja nun. ⁵ Yalé'n mə emə le nwun yí'n kele ke emə se fata Nyanmian Belemgbin Mân'n mə yí ti yê emə le nwun yale sò'n. Ɔ man se Nyanmian 'bua menian'n-mə ndeε a, yí fón sɔ ə. ⁶ Afi, Nyanmian anyunnun, ε ti seε ke ə héle bé mə be le kele emə yalé'n kusu yale ⁷ yê emə mə be le kele emə ahulowa'n, Nyanmian 'ba man emə nun yé, ye 'nyan alaje. Alaje sò'n, ye 'ba nyan yí wə meε mə yé Mɪn Zozi fi nyanmiansu ə 'ba yi yí nwɔn kele'n. Ɔ nun yí tunminfɔε mmɔfɔε'n-mə yê ə 'ba a ə. ⁸ Ɔ 'ba a sɪn m'ɔ le jue nun afian, ə 'tua bé mə be nzi man Nyanmian ə nun bé mə b'a nne man yé Mɪn Zozi Ejɔlekpa'n b'a nni man'n kale. ⁹ Menian sò'n-mə, bé ahatua mə be 'nyan yí'n y'ɔ le munnzue m'ɔ le man ayueliε'n. Bé nyn ngə bə man yé Mɪn ə nun yí anunminnyanmɔn tunmin'n lé. ¹⁰ Cian mə Zozi 'ba a'n, menian'n-mə mə b'a le yí b'a li mə be ti yí diε'n 'ba wula yí anunminnyanmɔn, εε be 'fua yí. Emə 'ba tanlan menian sò'n-mə anun bie. Ɔ sanlɪn ke Nyanmian Ejɔlekpa nun anwɔn kpayε'n mə ye bɔli'n, emə a le a li.

¹¹ Ehika ati, cian daa ye seε Nyanmian ye man emə. Ye seε yí ke ə mán emə sé fata ngwan'n mə yí ti yê ə'a fεε emə yí nwɔn'n. Ɔ nanndi tunmin'n m'ɔ le yí nun asu, ye seε yí ke, nyɔliε kpa mə yí nwɔn ajɔnlɪn wə emə ati anun'n, ə mán emə yí nwɔn anwɔnsele maan emə húala yí yó. Eε nyɔliε kpa m'ɔ kə man emə kə bə yí bu, m'ɔ kele ke emə le dedi'n, ə mán emə yó dede be gúa yí bu. ¹² Ebele nun anun, ə nanndi Nyanmian Kpili ə nun yé Mɪn Zozi Kilisi anwunnvoe nun asu, emə 'ba wula yé Mɪn Zozi anunminnyanmɔn, yí kusu, ə 'ba wula emə bie.

2

Etefɔε Swanlan Kpili'n

¹ Anianman-mə, m'ɔ tu de yé Mɪn Zozi Kilisi ewalé'n, ə nun yé nwan ehuan mə ye 'kuan wə yí nwɔn ebele'n, ye 'sele emə ke ² se emə a ti ke yé Mɪn cian sɔ nun a ju dada angɔnmɪn an, nán be man bé ti anun seci bé nde-nde sɔa, εε nán be man bé lɔa bə bé nwɔn. E 'su yí akpɔlɔwa a, swanlan bie a fa yé dunman a han ke Nyanmian a yi a hele yé maan y'a han ejɔle sò'n, anaan y'a hele yí nwɔn kalata ke yé Mɪn ewale cian nun a ju dada angɔnmɪn. ³ Nán be man swanlan fíi sin atun ngacile biala asu ə laka bé. Ɔ sanlɪn ke asannan nan yé Mɪn Zozi a a'n, menian'n-mə 'ba yaci Nyanmian be tu, Etefɔε Swanlan Kpili'n mə ə 'jasu Nyanmian akɔmɪn anun nán ə wu'n 'ba yi yi nwɔn kele. ⁴ Etefɔε Swanlan Kpili sò'n, like biala mə menian'n-mə fa sɔ Nyanmian'n, ə ngə bu man yí like fíi. Nyanmian Kpili mə menian'n-mə sɔ yí'n, ə 'ba jasɔ yí kɔmɪn anun. Eε bɔbɔ, ə 'ba hə dede ə kə wɔlɔ

Nyanmian Sua Nwannzan-nwannzan nun anun, ɔ 'tanlan asɔ ɔ bu yí nwɔn ke yí bɔbɔ muonun y'ɔ ti Nyanmian nun ɔ.

⁵ Emɔ ngacɔ man ke mɛɛ mɔ anin n wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, n ganlin ejɔɛ sɔ'n n geleli emɔ ɔ? ⁶ Nan kikaala, like kɔn jiji yí, yí ti yê ɔ man Etefve Svanlan Kpili sɔ'n yuli man yí nwɔn dede ɔ 'ju temɔn m'ɔ fata'n, emɔ sɔ like sɔ'n. ⁷ Nvialie nun, Etefve Svanlan Kpili sɔ'n tunmin'n le di junman dada angonmin. Temɔn mɔ ye wɔ nun'n, ɔ di ke svanlan'n m'ɔ man Etefve sɔ'n fiteli man'n jasɔ ebele. ⁸ Nan se ɔ jasɔ ebele yue a, bele mɔ anin Etefve Svanlan Kpili'n le ba fite ɔ. Etefve sɔ'n, temɔn mɔ yé Min Zozi 'ba a yí anunminnyanmɔn ɔ nɔn yí tunmin nun anun'n, ɔ 'ba bu yí fɔɔ maan be kun yí, ese ɔ 'fa yí tunmin bɔ yí bɔsɔ bɔkɔɔ. ⁹ Mele mɔ Etefve Svanlan Kpili'n 'ba yí yí nwɔn'n, *Satan 'ba fa yí tunmin'n wula yí nun. Svanlan sɔ'n 'ba fa tunmin kpili sɔ'n yɔ ato nzɔɛ ɔ nɔn ato asinbenwɔn ninngɛ. ¹⁰ ɔ 'ba fa ete eyɔɛ tunmin'n m'ɔ le yí'n yɔ ninngɛ ngacile kwalaaatin ɔ laka menian'n-mɔ ɔ man be minlin. Menian sɔ'n-mɔ 'ba minlin, ɔ sanlin ke b'a nne man ananhɔɛ ejɔɛ'n b'a nni man, ese b'a ngulo man ananhɔɛ ejɔɛ'n m'ɔ man be nyan bé ti'n. ¹¹ Ehika ati, Nyanmian Kpili a yí nnaka tunmin'n ke ɔ lí junman bé nun maan be lé ato ejɔɛ'n be lí. ¹² Yí ti, bé kwalaa mɔ b'a nne man ananhɔɛ ejɔɛ'n b'a nni man'n, nan ete nun anwɔn palasili yê be lili'n, bé sɔ menian'n-mɔ, be 'bu bé fɔɔ be kun bé.

Emɔ nánndi ngehele kpa nun asɔ

¹³ Anianman-mɔ, emɔ mɔ yé Min kulo bé'n, ɔ di ke temɔn biala ye da Nyanmian asɔ wɔ emɔ dunman nun. ɔ sanlin ke Nyanmian a fele emɔ abubɔ nun anun ke ɔ 'man emɔ nyan bé ti, ɔ nanndi Wawe Nwannzan-nwannzan nun asɔ, emɔ kaci yí menian be de ananhɔɛ'n be di. ¹⁴ ɔ nanndi Ejɔɛkpa'n mɔ ye bɔli ye heleli emɔ nun asɔ yê ɔ'a fele emɔ maan emɔ a nyan nguan ɔ. ɔ'a fele emɔ yí nwɔn ke emɔ bála a nyan yé Min Zozi Kilisi anunminnyanmɔn'n bie. ¹⁵ Ehika ati, anianman-mɔ, ngehele'n mɔ ye hanlin yí yé nɔan nun ye heleli emɔ anaan ye heleli yí kalata sɔ ye nwanlin emɔ'n, emɔ fá síe kpa be nánndi sɔ.

¹⁶ Yé Min Zozi Kilisi muonun nun yé Sɔ Nyanmian Kpili mɔ b'a hulo yé, b'a nwun yé nwɔn anwunnvoe b'a wowula yé anwɔnsele m'ɔ le man ayuelie, ese b'a man y'a nyan anyundasɔve kpa'n. ¹⁷ Be cíci emɔ alba be mán emɔ anwɔnsele maan ninngɛ kwalaa mɔ emɔ 'yɔ anaan ejɔɛ kwalaa mɔ emɔ 'kan'n, ɔ yɔ faun.

3

Emɔ séle Nyanmian be mán yé

¹ Yí be-yue-asie, anianman-mɔ, emɔ séle Nyanmian be mán yé maan yé Min Anvan Ejɔɛ'n bɔ sánndi nde-nde, menian'n-mɔ lé lí, be wúla yí anunminnyanmɔn ke be wulali yí wɔ emɔ

afian elɔ'n. ² Eɛe emɔ sɛle Nyanman be mán ɔ lé yé fi menian etefɔe'n-mɔ nun ati anun ete'n-mɔ asa nun. ɔ sanlɔn ke nán menian'n-mɔ kwalaa yê be de Ejolekpa'n be di ɔ. ³ Nan kusɔ yé Mɔn ti ananhɔlefɔe. ɔ 'wowula emɔ anwɔnsele, eɛe ɔ 'sisa emɔ wɔ Abɔnsanmɔn anwɔn. ⁴ Yé Mɔn dunman nun, ye de emɔ ye di. ɔ man ye nwun yí fɔ́ɔn ke emɔ le yɔ, eɛe emɔ 'ba yɔ ninng'e'n-mɔ mɔ y'a hele emɔ ke emɔ yó'n. ⁵ Yé Mɔn búka emɔ maan Nyanman ehulo'n tánlan emɔ ahɔnlɔn'n-mɔ anun yê yale'n mɔ emɔ le nwun yí'n, ɔ mán emɔ sí abɔtale ke Kilisi sili abɔtale'n.

Junman elie'n yɔ ehian kpa

⁶ Anianman-mɔ, ye le kele emɔ wɔ yé Mɔn Zozi Kilisi dunman nun ke nán man emɔ nun anianman'n-mɔ mɔ be le yɔ eɔvan'n, mɔ eɛe be nnanndi man ngehele'n mɔ ye falɔ ye manlɔn emɔ nun asɔ'n bie fíi tu nun. ⁷ Like mɔ emɔ yɔ a, ɔ nun yé di'e'n ti kɔn'n, emɔ si. ɔ sanlɔn ke mele mɔ anɔn ye wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, y'a ngaci man eɔvanfɔe. ⁸ Y'a mman man sɔvanlan fíi a ngua man yé nɔan alie mgban. Nan efe nun yale nun anun, ye lili junman sele kpa kɔngɔe nun eyua, ɔ man emɔ anun bie fíi a mmɔ man yé nwɔn kale. ⁹ Ye yɔli yí sɔ, nán ke bie a, ye le man atɔn ke ye sɔ ninng'e'n mɔ emɔ 'fa be búka yé nun anun ɔ. Nan yé nwan ye 'yɔ yí sɔ maan emɔ nian sɔ be yɔ bie. ¹⁰ Mele mɔ anɔn ye wɔ emɔ anwɔn elɔ'n, ye hanlɔn ye heleli emɔ ke: "Sɔvanlan m'ɔ ngulo man ke ɔ di junman'n, ɔ le man atɔn kusɔ ke ɔ di like ɔ".

¹¹ Ye le kan sɔ ye kele emɔ, afi y'a ti ke emɔ afian elɔ, mmie-mɔ a kaci eɔvanfɔe, be nni man junman fíi, nan menian ejole nun cenjin elie yê ɔ cian bé ɔ. ¹² Bé sɔ menian'n-mɔ, yé Mɔn Zozi Kilisi dunman nun, ye 'bɔtɔ bé ye kan ye kele bé ke be lí junman wɔ anzɔnunjɔ nun alɔhian biala be nían bé nwɔn. ¹³ M'ɔ tɔ de emɔ'n, anianman-mɔ, nán man emɔ anwɔn bubu bé wɔ ye eyɔle nun anwɔn.

¹⁴ Sɔvanlan mɔ yí nyin a nzɔ man ngehele'n mɔ y'a hele wɔ kalata ehi anun'n, emɔ héle yí dunman be síe, eɛe nán man emɔ nun yí tu nun, be mán nyian hún yí. ¹⁵ Nan kusɔ, nán man emɔ bu yí ke kpɔfɔe, nan emɔ kánnzɔ yí. ɔ sanlɔn ke ɔ ti emɔ anianman.

Nyila

¹⁶ Yé Mɔn muonun m'ɔ man alɔacɔcɔe'n, ɔ sín atɔn biala asɔ ɔ mán emɔ tánlan wɔ alɔacɔcɔe nun cian daa. Yé Mɔn nun emɔ kwalaa tánlan.

¹⁷ Ahɔn'n mɔ mɔn bisa emɔ'n, mɔn muonun, mɔn Pɔlv, n ne mɔn sa yê m'an hele ɔ. Ke mɔn sannyn mɔn kalata'n-mɔ kwalaa nun anɔn, ke mɔn kpɔn mɔn kele yí nun anɔn. ¹⁸ Yé Mɔn Zozi Kilisi nwún emɔ kwalaa anwɔn anwunnvoe.

PŌLU KALATA'N M'Ō LILI MŪA HELELI NWANLIN TIMOTE'N

M'Ō wŌ nun'n

Timote fi Likawonin mân nun kulo'n mŌ be fele yí Lisitili nun asu (Junman 14.6). Enē be fele mân sŏ'n Tuluki mân. Timote asi'n tī *Gelekī swanlan yē yí nin'n tī Zufu balasua. PŌlu junman'n m'Ō lili ō bŏli Zozi anwŏn Ejŏlekpa'n Lisitili kulo nun asu'n, Timote nun yí nin Eninsi nun yí nin anin dīe Loyisi kŏ fa bē nwŏn kŏ man Zozi. MŌ PŌlu salī hŏli Lisitili elŏ'n, ō falī Timote bŏli yí nwŏn maan ō bŏkalī yí be lili yé Mūn junman'n (Junman 16.1-3).

Kalata ehī anun, ye nwun yí ke PŌlu fi Efēzi kulo'n m'Ō wŌ Azi mân nun asu, ō'a hŏ Masedwanin mân nun. MŌ ō 'kŏ'n, ō kŏ yaci Timote Efēzi ebēle ke ō tŏtua ato ngehelefŏe'n-mŏ atin (yí tī 1.3). PŌlu heleli kalata sŏ'n, ō wowulalī Timote anwŏnsele ō nun afutu kpa m'Ō tŏ de yí junman'n m'Ō di yí asŏnun nun anun'n.

Kalata nun ati 1, 4 nun 6 nun anun, PŌlu le kan bē mŏ be kekele ato ninngē be yaci ananhŏle nun anwŏn ejŏle. Ato ninngē sŏ'n-mŏ tŏ de Nyanmian mala'n ō nun Zozi anwŏn dedi'n. Kalata nun ati 2, PŌlu le kan kekele asŏnun mma'n-mŏ ke be yŏ mmŏtŏe, ese ō le kekele bē bē asŏnun eyŏle nun anwŏn ninngē. Kalata nun ati 3, ō le kan atin'n m'ŏ se ke asŏnun mgbain'n-mŏ nanndī sŏ nun ejŏle. Kalata nun ati 4.7-6.21, PŌlu le wowula Timote anwŏnsele ke ō lí junman'n ō héhele Nyanmian Anwan Ejŏle'n. Ō le tu yí fŏu ke ō si yŏ nán ō'a nenian menian fâ fâ'n-mŏ mŏ be wŏ asŏnun nun anun nun asu ke Zozi Kilisi akŏa kpa'n yŏ yí'n. Kalata nun agualē nun, PŌlu le wowula Timote anwŏnsele ke ō hŏn dedi nun ati kwan kpa'n.

¹ Timote,

Mūn PŌlu mŏ n dī Kilisi Zozi bŏfŏe'n, ō fi Nyanmian m'Ō tī yé Ngwandefŏe'n, ō nun Zozi Kilisi m'Ō tī yé susuguasu'n dunman nun, mīn yē mūn keke kalata ehī mūn nwan wŏ ō. ² Wŏ dedi nun ati, mūn bu wŏ ke mīn kunnun baa kpa bŏkŏŏ. Mūn 'bisa wŏ ahīn mūn yŏ wŏ ecian'n mo.

Nyanmian m'Ō tī Siē'n, ō nun Zozi Kilisi m'Ō tī yé Mūn'n, be nwŏn wŏ nwŏn anwunnŏe, be yŏ wŏ ye, be cíci wŏ lŏa.

Ato ngehelefŏe'n-mŏ

³ Ejŏle'n mŏ mūn 'kŏ Masedwanin mân nun anun mŏ n ganlin n geleli wŏ'n, mūn kacī wŏ biekun. N zeli wŏ ke ε tánlan Efēzi

kulo nun asu nán ε tótua ato ninnge'n mō menian'n mmie-mō le kekele wō asōnin nun anun'n. ⁴ Kan kekele bé ke be yáci ehwa m'ō man sōanlan minlin yí dedi m'ō le yí wō Kilisi nun'n, nun bé nannan-mō dunman nun anwōn akpōlōwa ndūndūn esue'n. O man ngondin ba, o man sōanlan nnyan man dedi'n mō Nyanmian nanndi sū o de yí'n. ⁵ Mūn tu wó fō sō'n, yí dīe, anin asōnin mma'n-mō nyan ehulo wō bé afian, ehulo m'ō fi ahōnlūn mō nun a ti, m'ō ti fufue, mō de Nyanmian di sakpa. ⁶ Menian'n mmie-mō fi abalabō atin kpa nun asu b'a jasū b'a fa bé nwōn b'a wula ejōle mgban-mgban'n-mō anun. ⁷ Be kulo ke be yō Nyanmian *mala'n ngehelefoe, nan kōsū ejōle mō bé muonun be le kan'n, be ndi man yí bō, ese ninnge'n muonun mō be jin sū cūnjūn be le kekele'n, be ndi man yí bō.

⁸ Ye sī ke Nyanmian mala'n ti kpa, se sōanlan di sū kpa a. ⁹ Afī ye sī ke menian mō be bō bala kpa'n, nán bé ti yē Nyanmian Kpili kpeli mala'n tōli ebele o. Nan menian mō be bō bala ete'n, bé mō be jasū Nyanmian akōmūn anun'n, bé mō bé ti akunnun ti ete'n, o nun etefōe'n-mō, bé mō bé nyūn nzo Nyanmian mō bé nyūn ci ninnge mō be ti nwannzan-nwannzan'n, bé mō be kun bé sī nun bé nin-mō, bé mō be ti kodiawu be di awue, ¹⁰ bé mō be yō satūfoe ninnge'n, mmelenzua mō be nun bé manngūn mmelenzua da anaan mmalasua mō be nun bé manngūn mmalasua da'n, bé mō be tōnūn menian maan be kaci nganga'n, bé mō be di ato, o nun bé mō be kan ato ndā, o nun bé mō be yō ete ngacile ngacile dōn biekun m'ō nun ananhōle ngehele kpa'n ti man kōn'n. Bé ti yē Nyanmian kpeli mala'n tōli ebele o. ¹¹ Ananhōle ngehele sō'n y'ō le m'ō wō Ejōlekpa'n mō b'a fa b'a wula mīn sa nun nun anun'n. Anunminnyanmōn Ejōlekpa sō'n fi Nyanmian m'ō ti nyila baka nun elō.

Pōlv 'ba la Zozi Kilisi asī

¹² Yé Mūn Zozi Kilisi mō o'a wula mīn anwōnsele wō mīn junman elie nun anun'n, mūn 'da yí asī. Mūn 'da yí asī ke o'a bu mīn sōanlan o'a fa yí junman'n o'a wula mīn sa nun. ¹³ Mīn mō daba mūn kan ejōle ete mūn tia yí, mō ese mūn kekele yí menian'n-mō yale kpa'n, Zozi a nwun mīn nwōn anwunnvoe. O sanlūn ke daba, anūn mūn nne man yí mūn nni man, ese anūn mūn nzi man ke like ete yē anūn mūn yō o. ¹⁴ Yé Mūn a nwun mīn nwōn anwunnvoe kpili sōnman. O'a man mūn nun Zozi Kilisi y'a yō kōn, mūn de yí mūn di, ese n ne yí nwōn ehulo.

¹⁵ Ejōle kōn m'ō ti ananhōle ejōle m'ō se ke ye de ye di'n y'ō le ke Zozi Kilisi a a mīn nun anun ke o 'ba le etefōe'n-mō ati ngvan. Nan etefōe'n-mō anun kpain'n y'ō le mīn Pōlv. ¹⁶ Nan Nyanmian a nwun mīn nwōn anwunnvoe. Afī mīn mō n di etefōe'n-mō kwalaa anun kpain'n dunman nun, bé mō be 'ba le Zozi Kilisi be di be nyan ngvan m'ō le man ayueli'e'n, be

'ba nwun yí ke Zozi Kilisi si abɔtalɛ kpa. ¹⁷ Belemgbin mɔ yí mɛɛ'n le man ayuelɛ, m'ɔ tɪ asɪ cian daa m'ɔ tɪ Nyanmian baa kɔnmgba cein mɔ be nnwun man yí'n, asasɔe nun anunmin-nyanmɔn hán yí dahuu! Amin!

Like mɔ Pɔlv nwan Timote yɔ'n

¹⁸ Mɪn wa Timote, junman'n mɔ m'an hele wɔ ke ε lí'n y'ɔ le ke ε tɔtua ato ninngɛ'n mɔ menian'n mmie-mɔ le kekele yí εɔ asɔnɪn nɪn anun'n. Junman sɔ'n tɔ de wɔ nwɔn ejɔɛ'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ lili mɔa hanlɪn'n. Sɛ ε di ejɔɛ sɔ nɪn asɔ a, ε 'ba huɔla kɔan kpa'n kɔn, ¹⁹ ε tila dedi'n mɔ ε le yí nɪn anun, ε nyan ajɔnlɪn kpa mɔ ahunnun nditɛ nɔn man yí nwɔn'n. Nan menian'n mmie-mɔ a ndie man afɔtu sɔ'n, ɔ man b'a minlɪn bé dedi'n. ²⁰ Menian sɔ'n mmie-mɔ y'ɔ le Imene nɔn Alegizannɔlɪ. M'an yɪ bé m'an man Abɔnsanmɔn maan be nwun yí ke Nyanmian anwɔn ejɔɛ ete ehan'n tɪ man like kpa.

2

Be yɔ asɔnɪn be mán menian'n-mɔ kwalaa

¹ Ehi, like mɔ mɪn seɛ ke be lí mɔa be yɔ'n y'ɔ le ke be bótu bé nwɔn be héle Nyanmian, be yɔ asɔnɪn, be séɛ Nyanmian be mán menian'n-mɔ kwalaaɪn, esɛ be lá Nyanmian asɪ. ² Emɔ séɛ Nyanmian be mán mmelemgbin'n-mɔ, ɔ nɔn bé kwalaa mɔ be le tunmin be sie mán'n. Yí dɪɛ, anɪn ye tanlan wɔ anzɔnɔnjɔ nɔn, ye nyan yé nwɔn ye sɔ Nyanmian, ye bɔ bala m'ɔ sɔ yí nɔn. ³ Like m'ɔ tɪ kpa mɔ Nyanmian m'ɔ tɪ yé Ngɔvandefɔɛ'n kulo nɪn anɪn. ⁴ Afɪ ɔ kulo ke menian'n-mɔ kwalaaɪn nwun ananhɔɛ atɪn'n be nyan bé tɪ. ⁵ ɔ sanlɪn ke Nyanmian tɪ baa kɔnmgba cein. Sɔanlan kɔsɔ m'ɔ di kulo menian'n-mɔ nɔn Nyanmian asafian'n tɪ baa kɔnmgba cein. Sɔanlan sɔ'n y'ɔ le Kilisi Zozi m'ɔ kacili yí nwɔn kulo sɔanlan'n. ⁶ Yí muonun, ɔ'a fa yí nwɔn ɔ'a bɔ afɔɛ ɔ'a yɪ tɛɛ ɔ'a tua kulo menian'n-mɔ kwalaaɪn ete nɪn ati kalɛ. Mɔ tɛmɔn'n juli'n, Kilisi yɔɪ yí sɔ maan be nwunlɪn yí ke Nyanmian kulo ke kulo menian'n-mɔ kwalaaɪn nyan bé tɪ. ⁷ Ehi ka ati, ɔ'a yɪ mɪn ke n gán yí Nɔan Ejɔɛ'n, esɛ n gáci yí bɔfɔɛ m mán bé mɔ be tɪ man Zufɔ'n nyán dedi esɛ be nwɔn ananhɔɛ nɪn anwɔn atɪn'n. Ananhɔɛ yé mɪn kan ɔ, mɪn nni man ato.

⁸ Yí tɪ, mɪn kulo ke líka kwalaaɪn, mmelenzua'n-mɔ séɛ Nyanmian. Be 'seɛ a, be kúku bé sa'n-mɔ asɔ anwunno wɔ anwɔntɛ nɔn, be yí bé kunnun, nán be man akpɔɔwa esue ba bé afian.

⁹ Esɛ mɪn kulo ke mmalasua'n-mɔ kɔsɔ wowula bé nwɔn ke ɔ sɛ fata'n. Nán be wowula bé nwɔn be kele bé nwɔn, nan be wówula bé nwɔn ke ɔ sɛ fata'n. Nán be nwan bé ti'n-mɔ ngacile ngacile, nán be sɪsa njɔaba'n-mɔ be sesie bé nwɔn, nán be kala

etanlan mɔ yí gua yɔ sɪ'n bɛ keke bé nwɔn. ¹⁰ Nan bɛ bó bala kpa m'ɔ sɛ kɛ mmalasua mɔ bɛ lɛ sɔ Nyanmian'n bɔ'n.

¹¹ Ɔ sɛ kɛ mmalasua'n-mɔ bébɛlɛ bé nwɔn asɪ, bɛ tánlan koun, bɛ tíe ninngɛ'n mɔ mmelenzua'n-mɔ lɛ keke'n. ¹² Mɪn ngulo man kɛ balasua kekeke ninngɛ anaan ɔ fɔ belenzua sɔ. Nan mɪn kulo kɛ ɔ sie yí nwɔn'n koun. ¹³ Ɔ sanlɪn kɛ Adamɔn yê Nyanmian lili mɔɔ ɔ bɔlɪ yí asannan nán ɔ'a bɔ Eɔvɔ kɔsɔ ɔ. ¹⁴ Nán Adamɔn yê bɛ lakalɪ yí ɔ. Nan balasua'n yê bɛ lakalɪ yí mɔ yí nyɪn a nzɔ man Nyanmian ɔ. ¹⁵ Nan kɔsɔ, yí biala, kemɔ balasua'n tɪ eta'n, sɛ ɔ bɔ mɔndɪnlɪn ɔ tila yí dedi nun anun, ɔ kulo Nyanmian ɔ tanlan wɔ anwɔntɛ nun nán ɔ'a ngele man yí nwɔn an, ɔ 'nyan yí ti.

3

Asɔnɪn nun asɔ mgbain'n-mɔ

¹ Eɔlɛ eɪɪ mɔ mɪn kan'n tɪ ananhɔlɛ: sɛ sɔanlan kɔn kulo kɛ ɔ di asɔnɪn nun asɔ kpain an, anɪn like kpa yê ɔ'a kpɔnnde ɔ. ² Nan kɔsɔ sɔanlan mɔ ɔ 'di asɔnɪn nun ati'n, ɔ di kɛ ɔ yɔ sɔanlan mɔ bɛ nnyan man yí nwɔn eɔlɛ etɛ fíí bɛ ngan man. Ɔ ja balasua kɔnmgbɔ cein. Ɔ sɪ yí nwɔn sisa. Ɔ 'yɔ like a, ɔ jɔnlɪn yí nwɔn kpa. Ɔ bɔ abalabɔ m'ɔ fata, ɔ man menian'n-mɔ anyɪn sɔ yí. Sɛ sɔanlan ba tɔ yí a, ɔ sɔ yí nun kanlanman. Ɔ tɪ sɔanlan m'ɔ kɔala like keke. ³ N'ɔ yɔ kɔnɔnmɪnzɔn, eɛe n'ɔ yɔ sɔanlan kpukpo-kpukpo. Ɔ tɪ sɔanlan mɔ yí ahɔnlɪn la asɪ m'ɔ mgbɔnde man butule. N'ɔ yɔ sɔanlan mɔ yí nyɪn bɔlɔ esika. ⁴ Ɔ yɔ sɔanlan mɔ yí muonun ɔ kɔala yí awulo nun asɔ nɪan, mɔ yí mma'n-mɔ anyɪn sɔ yí kpa. ⁵ Ɔ sanlɪn kɛ sɔanlan mɔ yí muonun ɔ ngɔala man yí awulo nun asɔ nɪan'n, ɔ 'yɔ sɛ nán ɔ'a hɔala ɔ'a nɪan Nyanmian Kpili asɔnɪn mma'n-mɔ asɔ? ⁶ Nán man ɔ yɔ sɔanlan mɔ bɛlɛ mɔ ɔ'a fa yí nwɔn ɔ'a man Nyanmian. Afɪ ɔ kɔala kɛ ɔ tu yí nwɔn kɛ Abɔnsanmɔn yɔlɪ yí mɔ yí ti yê Nyanmian 'ba bua yí ndɛɛ'n. ⁷ Ɔ fata kɛ ɔ yɔ sɔanlan mɔ bé mɔ bɛ nzɪ Nyanmian'n de yí di, nán b'a ngɔlɔ man yí nwɔn, nán Abɔnsanmɔn kɔsɔ asa a ngan man yí.

Asɔnɪn nun asɔ bɔkafɔe'n-mɔ

⁸ Asɔnɪn nun asɔ bɔkafɔe'n-mɔ kɔsɔ, ɔ fata kɛ bɛ yɔ menian mɔ bɛ felɪ bé, mɔ bɛ di ananhɔlɛ. Nán bɛ yɔ kɔnɔnmɪnzɔn, nán bɛ yɔ menian mɔ bé nyɪn bɔlɔ esika. ⁹ Ɔ fata kɛ bɛ nyan ajɔnlɪn kpa nán b'a tila bé dedi'n m'ɔ tɪ nɔvɪalɛ nun like nun anun kpa. ¹⁰ Menian sɔ'n-mɔ, bɛ sá bé nɪan kɔalaaka, nán sɛ emɔ a ndɪ man bé nwɔn eɔlɛ etɛ fíí a, bɛlɛ mɔ anɪn bɛ lɛ ba li junman sɔ nun ɔ.

¹¹ Ɔ sɛ kɛ bé yɪ-mɔ kɔsɔ yɔ mmalasua mɔ bɛ felɪ bé. Nán bɛ yɔ mmalasua mɔ bɛ kan menian anwɔn eɔlɛ etɛ bɛ sɛcɪ bé

dunman. Be lé bé nwɔn be lí. Be lí ananhòle wɔ ninngɛ kwalaa anun.

¹² Ɔ se ke asɔnɩn nɩn asɔ bukafove'n-mɔ já balasua kɔnmgba cein, ese be húala be nían bé mma'n-mɔ nɔn bé awulo nɩn asɔ kpa. ¹³ Afi bé mɔ be di bé junman'n kpa'n, menian'n-mɔ anyɩn sɔ bé, ese bé dedi'n mɔ be le yí wɔ Zozi Kilisi anun'n, ɔ jinlan yí ja nun kpa.

Nyanmian nvialɛ nun like kpili kpa'n

¹⁴ Timote, mun kele wɔ kalata ehi, n ne anyɩndasɔve ke ɔ ngo hye man fíi mɩn 'ba a wɔ nwɔn elɔ. ¹⁵ Nan kusɔ se mɩn ce nán m mali man an, kalata ehi 'ba hele wɔ bala m'ɔ se ke Nyanmian awulo amma'n-mɔ bɔ'n. Nyanmian awulo amma sɔ'n-mɔ y'ɔ le Tiasfove Nyanmian asɔnɩn mma'n-mɔ. Asɔnɩn mma sɔ'n-mɔ ti ke sua mpila, be suan ananhòle'n. ¹⁶ Yé kwalaa ye nwun yí yuein, Nyanmian a yí nvialɛ nun like kpili kpa ɔ'a hele yé. Like sɔ'n y'ɔ le Zozi.

Ɔ'a kaci yí nwɔn kulo sɔanlan.

Nyanmian Wawe nɩn a hele ke

ɔ ti Nyanmian Awa sesefove.

Nyanmian mmɔfove'n-mɔ a nwun yí.

Yí nwɔn ejòle'n, b'a bɔ

b'a hele mân nɩn anun menian'n-mɔ.

Mân nɩn anun menian'n-mɔ a le yí a lí.

Ɔ'a fu ɔ'a hɔ nyanmiansɔ

wɔ anunminnyanmɔn nun.

4

Ato ngehelefove'n-mɔ

¹ Nyanmian Wawe'n kan yí yuein ke mɛle kasian nɩn anun, menian mmie-mɔ mma nne man Kilisi be nni man kún. Nan be 'fa bé nwɔn be bɔ ato ngehelefove'n-mɔ, ese be 'di wawe ete'n-mɔ ngehele die'n-mɔ asɔ. ² Be 'man apoo mma atofove'n-mɔ kolo bé nɔan nun be laka bé. Atofove sɔ'n-mɔ, be le man ajɔnlɩn kún. Bé ajɔnlɩn'n ngan man ejòle ngele man bé kún. ³ Be 'kekele ke ajaa'n ti man like kpa, ese like mɔ be di'n, bie ti man kpa mɔ be di ɔ. Nan kusɔ Nyanmian bɔli ninngɛ sɔ'n-mɔ ke menian mɔ be de Kilisi be di mɔ b'a nwun ananhòle'n, be y'ɔ asɔnɩn, be lá Nyanmian asɩ, nán be lí ninngɛ sɔ'n-mɔ. ⁴ Ninngɛ'n mɔ Nyanmian Kpili bɔli'n, yí kwalaa ti kpa, baa kɔn nɔn man nun m'ɔ ti man kpa ɔ. Yí ti ɔ se ke ye da Nyanmian asɩ nán ye sɔ yí kwalaa anun. ⁵ Ɔ sanlɩn ke Nyanmian Anɔan Ejòle'n nɔn asɔnɩn eyòle'n, ɔ man ninngɛ kwalaa anwɔn ti wɔ Nyanmian anyunnun.

Zozi Kilisi akva kpa'n

⁶ Σε ε kekele anianman'n-mə ninnge εχι-mə a, ε 'ba kaci Zozi Kilisi akva kpa. Dedi nun anwɔn ngehele kpa'n mə ε nanndi sɔ'n y'ɔ ti wɔ ɛkala nun alie ɔ. ⁷ Eɛhɔa ejɔle mgban-mgban'n m'ɔ non dedi'n ti man kɔn'n, yaci gua. Nan bɔ mɔndɔnlɔn fa wɔ nwɔn bɔ Nyanmian kpa. ⁸ Anwɔnnaan nun anun ekpunndian'n ti like kpa, nan kɔsɔ ɔ ti man cɔnnjɔn. Nan like mə be yɔ a, Nyanmian kulo'n, ɔ ti kpa wɔ like biala anun. ɔ sanlɔn ke se ye bɔ bala sɔ nun an, anɔn ye si ke ye le ngvan m'ɔ le man ayuelie wɔ mele εχι anun, ɔ non mele'n m'ɔ le ba nun anun.

⁹ Ejɔle εχι ti ananhɔle m'ɔ se ke sɔanlan de di ɔ. ¹⁰ Yɔ sɔ ati yê ye le di junman ese ye le kpɔli ɔ. ɔ sanlɔn ke y'a fa yé anyɔndasɔe'n kwalaa y'a wula Tiasifɔe Nyanmian'n m'ɔ ti menian'n-mə kwalaa Ngɔandefɔe nun anun. Nan kɔsɔ, menian mə be de yɔ be di'n, bé ala yê ɔ de bé ɔ.

¹¹ Kekele ninnge sɔ'n-mə nán kan fua sɔ kpa maan be yɔ. ¹² E ti batɔnman, kɔsɔ n'ε man sɔanlan fii tɔtɔ wɔ nyunnun ngeɛle. Nan wɔ ejɔle nun o, wɔ abalabɔ nun o, wɔ ehulo mə ε fa kulo menian'n-mə o, wɔ dedi nun o, wɔ anwɔntie nun o, man menian mə be le dedi'n, be nían wɔ die nun asɔ be yɔ bie. ¹³ Kɔnnga Eɛhele Ejɔle'n bagua nun, kan Nyanmian Anɔan Ejɔle'n wowula asɔnɔn mma'n-mə anwɔnɛle, ese kekele bé ninnge dede maan m mála. ¹⁴ Mele mə Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mə hanlɔn wɔ nwɔn ejɔle, mə asɔnɔn mgbain'n-mə falɔ bé sa fualɔ wɔ nwɔn'n, wawe nun junman'n mə Nyanmian falɔ manlɔn wɔ'n, n'ε bubu wɔ nyɔn gua sɔ. ¹⁵ Ti wɔ nyɔn di junman sɔ'n maan bé kwalaa be nwɔn yɔ ke ε le bɔ mɔndɔnlɔn. ¹⁶ Sie wɔ muonun wɔ nwɔn ye, ese nian wɔ ninnge'n mə ε kekele'n kɔsɔ asɔ, nán mian wɔ bu. ɔ sanlɔn ke, se ε yɔ yɔ sɔ a, wɔ muonun ε 'nyan wɔ ti, ese bé mə be tie wɔ'n kɔsɔ 'nyan bé ti.

5

Pɔlv 'ba tu Timote fɔ

¹ N'ε fa ahɔnlɔn kpili kan ejɔle kele sɔanlan kpain. Nan se ε 'kan ejɔle ε kele yɔ ε tu yɔ fɔ a, bu yɔ ke yɔ y'ɔ wɔli wɔ ɔ. Bu mgbafɛle'n-mə ke wɔ nianman mmelenzua y'ɔ le bé. ² Bu mmalasua mgbain'n-mə ke wɔ nin y'ɔ le bé. Bu ndalua'n-mə kɔsɔ ke wɔ nianman mmalasua y'ɔ le bé. Se ε 'kan ejɔle ε kele bé ε tu bé fɔ a, kan wɔ anwɔntie nun kpa bɔkɔɔ.

Kunlannɔve'n-mə

³ Kunlannɔve mmalasua'n-mə mə be le man sɔanlan fii m'ɔ bɔka bé'n, nian bé lika wɔ anyunnzɔ nun kpa. ⁴ Nan se kunlannɔve balasua kɔn le yɔ mma-mə a, anaan yɔ nnɔnman-mə a, kekele bé ke bé Nyanmian junman'n m'ɔ fata ke be di mva be di'n y'ɔ le ke be nían bé nwɔn amma'n-mə. Be yɔ yɔ sɔ be síe mə bé nwɔn amma'n-mə yɔli manlɔn bé nin abusɔ. Yɔ sɔ

yê Nyanmian Kpili kulo o. ⁵ Balasua m'ò ti kunlannvøe sakpa, m'ò le man svanlan fíí m'ò nian yí'n, yí diε, o fa yí lva'n kvalaa o wula Nyanmian Kpili asa nun. O bɔ mɔndɔnlɔn o sele yí kɔngɔe non eyua ke o nían yí sɔ. ⁶ Nan kunlannvøe m'ò le di mân'n, se yí nyɔn wɔ sɔ bɔbɔ a, anɔn o ti ke o'a wu. ⁷ Kan ejɔle sɔ'n kele bé, nán svanlan fíí a nnyan man bé nwɔn ejɔle ete a ngan man. ⁸ Afɛ se svanlan kɔn nɔnian man yí nwɔn amma'n-mɔ, cilili yí ata diε nɔn anɔn menian'n-mɔ a, anɔn o ti ke o'a yaci yí dedi'n o'a tɔ. Svanlan m'ò nzi man Nyanmian'n ti kpa tala yí.

⁹ Kunlannvøe balasua mɔ ε 'ka yí wula kunlannvøe'n-mɔ anɔn'n, man o yó balasua mɔ o'a li afvøe abulasian, m'ò jalɔ belenzua kɔnmɔba cein. ¹⁰ Eɛε o yó balasua mɔ menian'n-mɔ bɔ yí dunman kpa, mɔ o'a ta yí mma'n-mɔ kpa, mɔ eyefvøe tɔ yí a, o sike yí kanlanman, o nwunnzin Nyanmian menian'n-mɔ aja nɔn anwɔn, o bɔka alvabɔfvøe'n-mɔ, mɔ eɛε o yɔ nyɔliε ngacile kpa'n kvalaatin'n.

Kunlannvøe ndalua'n-mɔ

¹¹ Nan kunlannvøe ndalua'n-mɔ, n'ε ka bé wula nun. O sanlɔn ke se bian ajaa ejɔle tɔ bé ti anɔn an, anɔn b'a kaci bé nzin b'a si Kilisi. ¹² B'a tɔn ndâ'n mɔ be lili mɔa be hanlɔn wɔ Kilisi anyunnun'n. ¹³ Se bɔbɔ ε kele bé dunman an, be nyɔ man like kpa fíí, nan be cinnin awulo'n-mɔ anɔn. M'ò ti yale biekun'n y'ò le ke adawu mgbili ebɔ non cenjin yê be di o. Ejɔle m'ò nvata man mɔ be kan'n yê be kan o. ¹⁴ Ehika ati, mɔn kulo ke kunlannvøe ndalua'n-mɔ já mmian, be wó mma, be nían bé awulo'n-mɔ asɔ, nán bé mɔ be kpɔ yé nɔn a nnyan man yé nwɔn ejɔle ete a ngan man. ¹⁵ Mɔn kan sɔ, o sanlɔn ke bé mmie-mɔ fi ananhɔle atɔn nɔn asɔ b'a jasɔ dada angɔnmɔn b'a fa Abɔnsanmɔn diε nɔn asɔ. ¹⁶ Se balasua kɔn le dedi nán kunlannvøe mmalasua-mɔ gua yí sa sɔ a, o nían bé. N'ò yaci bé tɔ asɔnɔn nɔn asa sɔ, nán asɔnɔn nɔn a hɔala o'a nian kɔnlannvøe mmalasua'n-mɔ mɔ sakpa be le man svanlan fíí m'ò nian bé'n.

Asɔnɔn nɔn asɔ mɔgbain'n-mɔ

¹⁷ Asɔnɔn nɔn asɔ mɔgbain'n-mɔ mɔ be nian asɔnɔn nɔn asɔ kpa'n, o fata ke be man bé anyinnzɔ non ahatua kpa, nán yí lili bé mɔ be kan Nyanmian Anɔvan Ejɔle'n, mɔ eɛε be kekele ninnge'n. ¹⁸ M'ò man mɔn kan sɔ'n y'ò le ke, b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nɔn anɔn ke: *Enale'n m'ò le tetia *bele nɔn asɔ'n, n'ε ciɔi yí nvan'n.* Eɛε b'a hele yí biekun ke: *Svanlan m'ò le di junman'n, yí ahatua m'ò fata'n, be fá be mán yí.* ¹⁹ Asɔnɔn nɔn asɔ kpain kɔn mɔ be kɔ tɔn yí esvan'n, se menian nnyuan anaan nɔn a nni man yí nwɔn adanzie a, n'ε de tɔ nun. ²⁰ Bé mɔ be kɔ yɔ like ete'n, tu bé nyunnun bagua nun maan ehɔnlɔn-mɔ súlo nán bé kɔsɔ b'a nyɔ man ete sɔ'n bie.

²¹ Nyanmian Kpili anyunnun, Kilisi Zozi nun nyanmiansu mmofue'n-mo kusu anyunnun, min kan nda ke e li ngehele so-mo asu. Yi ti, n'e nian swanlan anyunnun wo like biala anun, n'e kulo menian'n-mo bie e yaci bie.

²² N'e ku fa wo sa sie swanlan ati asu, e fa asonin'n junman wula yi sa nun, o sanlin ke se o'a yo ete a, yi ete so'n 'kan wo bie. Wo muonun, nian wo nwon kpa, man wo nwon ti. ²³ Kemwo wo ku'n jiji wo m'o man e nje man nan a fube'n, n'e nun nzue ngonmin ala, nan nun divin nganngan. ²⁴ Menian'n mmie-mo ete mo be ko yo'n, be di moa be nwun yi yuein kwalakaaka nan b'a bua be ndee'n. Nan mmie-mo kusu die'n, be di moa be bua be ndee kwalakaaka nan b'a nwun yi ke b'a yo ete. ²⁵ Yi so kusu ala, nyole kpa mo swanlan ko yo'n, be nwun yi yuein, ye nunhan kusu mo be ngwala be nnwun man yi ebele ala'n, o nvia man le.

6

Nganga'n-mo

¹ Be kwalaa mo be ti nganga'n, be man be nyin so be min-mo kpa, nan menian'n-mo a nze ci man Nyanmian dunman, ese b'a ngan man ye ngehele nun nwon ejole ete. ² Nganga mo be min-mo de Kilisi di'n, nan be tua ke be nianman yo le be nun ati, be fa be nyin be wowula be nyunnun. Nan o se ke be so be kanlanman kpa. O sanlin ke be di be junman'n be man be mo b'a le ye Min b'a li mo be kulo be'n nyan so nvasue. Kekele ninnges so'n maan be yo.

Ato ngehele'n nun anyanbenwon kpa'n

³ Se swanlan bie kekele ninnges ngacile ngacile, nan o nni man ye Min Zozi Kilisi anwontie ejole'n-mo asu o nun ngehele'n m'o man be bo abalabo m'o so Nyanmian anyin nun an, ⁴ anin swanlan so'n ti atubenwon swanlan. O nzi man like fi. Yi like m'o la yi nwon ke anwonyale'n yo le ninnges'n-mo anwon akpulo wa esue nun etian'n. Ke o yo mo menian'n-mo fa be nwon ekpo be di butule, be kpe nzoba, be kan be nwon ejole ete, ⁵ be su akpulo wa ndindun be afian nun anin. Afi be ajonlin nun a yo mgban-mgban, be nzi man ananhole nun anwon ejole fi kon. Be jonlin ke Nyanmian anwon dedi'n mo ye le yi'n, o ti like mo be fa be kpunde anyanbenwon.

⁶ O ti ananhole, Nyanmian anwon dedi'n mo ye le yi'n, o ti anyanbenwon like kpili kpa man swanlan mo yi nyin so yi die kaan m'o le yi'n. ⁷ O sanlin ke mo ye 'ba man eh anun'n, ye nun like fi a mma man, ye se ye 'sa ye ko a, ye ngwala man bie nun ko. ⁸ Ehika ati, se ye nyan alie ye di, ye nyan taladie ye wula a, eh ala sa ye. ⁹ Nan menian mo be kulo ke be nyan be nwon'n, menian so'n-mo, be to swanlan nun anin ke ngaa. Ninnges mgban-mgban m'o man menian se ci boko-boko, ese be busu bo'n ye be kulo o.

¹⁰ Afi ete ngacile'n kwalaa fi esika anyinbulu'n. Menian mmie-mo anyin a bulu esika'n dede b'a yaci bé dedi'n b'a tu mua, b'a fa bé nwun b'a wula emian ngacile doun anun.

Polv 'ba tu Timote fvo

¹¹ Nan wo die, e ti Nyanmian swanlan, n'e yo ninngwe so'n-mo bie. Yo nyolie kpa. Fa wo nwun bo Nyanmian sele kpa, nyan dedi, nyan ehulo, si abotale, yo betee. ¹² Bo mandulin kpa, man wo asitanlan'n nun wo dedi'n yo kun. Kponnde ngwan mo le man ayuelie'n mo Nyanmian a fele wo ke e nyan yi'n. O sanlin ke yi ti ye e lili wo dedi nun anwon adanzie kanlanman wo menian doun anyunnun o. ¹³ Nyanmian Kpili mo man ninngwe kwalaa ngwan nun anyunnun, o nun Kilisi Zozi mo lili yi dedi nun anwon adanzie kanlanman wo Ponso Pilati anyunnun'n kusu anyunnun, min kan nda ke ¹⁴ e li ejole'n mo m'an hele wo nun asu, ese e sie wo nwun konlon-ngonlon nan b'a nnyan man wo nwun ejole ete b'a ngan man. Yo yi so dede mo ju cian mo ye Min Zozi Kilisi 'yi yi nwun kele'n. ¹⁵ Cian'n mo ye Min Zozi 'yi yi nwun kele'n, Nyanmian ye o 'kele o. Nyanmian so'n, yi ngunmin cein yo ti Belemgbin o, o ti salie baka, o ti mmelemgbin'n-mo Belemgbin, o ti munlian'n-mo Amin. ¹⁶ Yi konmgba cein ala ye yi die o nwu man le o. Jawe'n mo ti nun'n, swanlan fii ngwala man yi nwun kpunngwe. Swanlan fii nwunlin man yi le, ye swanlan fii ngwala man yi nwun kpunngwe. Kulo swanlan fii nwunlin man yi le, ye kulo swanlan fii ngwala man ke o nwun yi. Asasue nun tunmin yo yi die cian daa! Amin!

¹⁷ Bé mo b'a nyan man ehi anun ninngwe'n, tu bé fvo ke nan be fa be tu bé nwun. Se bé ke nan be fa bé anyindasue'n be tu anwondie'n mo nje man nan o'a seci nun asu. Nan be fa bé anyindasue'n be tu Nyanmian Kpili asu. Yi mo se o 'fa like man ye a, o man ye doun kpa maan ye di nun fe'n. ¹⁸ Tu bé fvo ke be yo nyolie kpa, be man ye eyole'n ti bé kpa, be yo ahunnunye, ese be boka ehulun-mo. ¹⁹ Se be yo yi so a, o ti ke anwondie mo ti kpa, ese o nzeci man ye be le kokuan be sie be man bé nwun wo mele'n mo le ba nun anun o, nan b'a huala b'a nyan ananhole ngwan kpa'n bé asitanlan nun anun.

²⁰ Timote, like'n mo Nyanmian a fa a wula wo sa nun'n, nian su kpa. Ejole mgban-mgban'n mo nun dedi'n ti man kon'n, n'e tie bie, ese bé ninngwe'n mo bé nwan be si yi nan kusu o ti ato mo be le kele'n, n'e suan bie. ²¹ Like ati mo man min kan so'n, yo le ke menian mmie-mo bu bé nwun ke be si ananhole ngehele'n kpa, be nne man ananhole ngehele kpa'n mo ye kekele'n be nni man. O man be fi dedi atin nun asu b'a jasu.

Nyanmian nwun emo anwon anwunnvoe.

PƆLU KALATA'N M'Ɔ TIAN YI NNYUAN M'Ɔ HELELI NWANLIN TIMOTE'N

M'ɔ wɔ nun'n

Mɔ anɔn Pɔlv la fiadi ɔ le nwun yale *Lɔmɔn elɔ'n, y'ɔ heleli kalata ehi ɔ (yí ti 1.8,16-17, 2.9). Ɔ heleli nwanlin Timote. Mele sɔ'n, anɔn Timote wɔ Efɛzi kulo nun asɔ ebele. Pɔlv nwan Timote asa kan kalata nun an, n'ɔ de sie nan ɔ tɔ yí Lɔmɔn elɔ (4.9). Afi, ɔ de di ke yí ewue cian nun a kpunnge (4.6). Pɔlv a li junman kpa ɔ'a man yé Mɔn Zozi Kilisi, yí ti, ɔ le wowula Timote anwɔnsele ke ɔ nían yí muonun yí Pɔlv diɛ nun asɔ nán ɔ lí bie.

Kalata nun ati 1.3-2.13, Pɔlv le kan kele Timote ke ɔ tíla yí dedi nun anun kpa wɔ yale'n mɔ bé mɔ be bɔ Zozi Ejɔlekpa'n nwun yí nun anwɔn. Kalata nun ati 2.14-4.5, Pɔlv le kan kele yí ke ɔ jínlán ngehele'n m'ɔ nɔn Ehele Ejɔle Nwannzan-nwannzan'n kɔ sɔ nun anun kpa. Ke Pɔlv yɔli yí yí alimɔva kalata nun anun'n, ɔ le kannzɔ Timote ke ɔ nían yí nwɔn wɔ ato ngehelefo'e'n-mɔ anwɔn. Kalata nun agualie nun, Pɔlv le bɔ yí asitanlan nun anun amannɛ, ɔ le man Timote ngalie.

Ahɔn ebisa

¹Timote,

Mín Pɔlv mɔ n di Kilisi Zozi bɔfo'e'n kɔn, mín yé mɔn kele kalata ehi mɔn nwan wɔ ɔ. Nyanmian a hulo, ɔ'a yí mín ke m mɔ nyanmiansɔ ngɔan m'ɔ le man ayuelie nun anwɔn kpaye. Ngɔan sɔ'n, Nyanmian falɔ bɔli anɔhɔba daba. Sian diɛ, y'a nyan yí wɔ kɔn eyɔle'n mɔ ye nɔn Zozi Kilisi y'a yɔ nun anun. ²Mín wa mɔ mɔn kulo wɔ kpa, mɔn 'bisa wɔ ahɔn mɔn yɔ wɔ ecián'n mɔ.

Mɔndɔnlɔn nun anwɔn afɔtu'n

³Nyanmian Kpili mɔ n ne ajɔnlɔn kpa mɔn sɔ yí ke ye nannan-mɔ sɔli yí'n, mɔn 'da yí asɔ. Mɔn 'da yí asɔ ke kɔngɔe nɔn eyua, se mɔn 'yɔ asɔnɔn an, mín ti kacɔ wɔ. ⁴Mɔn kacɔ wɔ nyɔn emɔn nun an, anɔn mín lɔva le dɔ wɔ sele kpa mɔn kulo ke mɔn nwun wɔ nwɔn, nán mɔn nyan fe elie kpili kpa. ⁵Wɔ dedi'n m'ɔ ti ananhɔle nun anwɔn ejɔle te wɔ mín ti anun. Dedi'n mɔ wɔ nan balasua Loyisi nɔn wɔ nin Eninsi, be lili mɔva be nyanlin yí'n, mɔn de mɔn di kpa ke e te le dedi sɔ'n.

⁶Ehɔka ati, mɔn kacɔ wɔ ke, mele mɔ n vali mín sa n vuali wɔ nwɔn'n, junman'n mɔ Nyanmian Kpili falɔ manlin wɔ ke e lí'n, bɔ mɔndɔnlɔn di. ⁷Ɔ sanlin ke Wawe Nwannzan-nwannzan'n mɔ Nyanmian Kpili a fa a man yé'n, ɔ man ye nyɔ

man minndiin, nan ɔ wowula yé anwɔnsele, ɔ man ye nyan ehulo, ese ɔ man ye kwalaa yé nwɔn bli.

Nyian nun anwɔn afutu'n

⁸ Yí ti n'ε man yé Mɪn adanzie elie nun anwɔn nyian kun wó. Mɪn kɔsɔ mɔ yé Mɪn dunman nun ati yê b'a tɔ mɪn fiadi'n, n'ε man mɪn nwɔn nyian kun wó. Nan nanndi anwɔnsele'n mɔ Nyanmian Kpili a fa a man wó nun asɔ, nwun Ejɔlekpa nun anwɔn amannie'n bie ke mɪn. ⁹ Nyanmian yê ɔ'a le yé ngɔan ɔ, ese yí yê ɔ'a fele yé ke ye káci yí menian ɔ. Nán ke like kpa mɔ y'a yɔ ti ɔ, nan yí muonun ɔ'a hulo yí sɔ ese ɔ'a nwun yí nwɔn anwunnvoe. Kilisi Zozi adawɔlɔman, Nyanmian a nwun yé nwɔn anwunnvoe sɔ'n, yí nzin nán ɔ'a bɔ mân'n. ¹⁰ Nan sian die, yé Ngɔandefɔe Kilisi Zozi mɔ ɔ'a yi yí nwɔn ɔ'a hele'n dunman nun, Nyanmian a hele yé ke ɔ'a nwun yé nwɔn anwunnvoe. ɔ sanlɪn ke Kilisi Zozi yê ɔ'a tɔa ewue ɔ'a le yí tunmin'n m'ɔ le yí nun ɔ, ese ɔ nanndi Ejɔlekpa nun asɔ, ɔ'a yi ngɔan m'ɔ le man ayuelie'n ɔ'a hele. ¹¹ Ejɔlekpa sɔ nun ati yê Nyanmian a yi mɪn ke bɔfɔe ɔ nun ngehelefoe ɔ. ¹² Eɪika ati yê mɪn nwun yale eɪi ɔ, nan kɔsɔ yí nwɔn nyian ngun man mɪn. ɔ sanlɪn ke mɪn si sɔanlan'n mɔ m'an fa mɪn lɔa'n kwalaa m'an wula yí nun'n. Mɪn de mɪn di ke ɔ le tunmin ɔ nian like'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a wula mɪn sa nun nun asɔ dede ɔ 'ju cian mɔ yé Mɪn 'bua menian'n-mɔ kwalaa ndee'n.

¹³ Nian ananhɔle ejɔle'n mɔ n geleli wó nun asɔ nanndi, nán jinlan wó ja nun kpa wɔ dedi'n nɔn ehulo'n mɔ ye le yí wɔ kɔn eyɔle'n mɔ yé nun Zozi Kilisi y'a yɔ nun anun. ¹⁴ ɔ nanndi Wawe Nwanzan-nwanzan'n m'ɔ wɔ yé nun nun asɔ, di ngehele kpa'n mɔ b'a fa b'a wula wó sa nun nun asɔ.

¹⁵ Wó muonun ε si ke anianman'n-mɔ kwalaa mɔ be fi Azi mân nun anun'n, b'a nwanndi mɪn. Menian sɔ'n bé mmie-mɔ y'ɔ le Fize nɔn Eɪmozɛnɪn.

¹⁶ Nan Onezifɔo die, Yé Mɪn yó yí nvilie'n-mɔ ye. ɔ sanlɪn ke fiadi'n mɔ b'a tɔ mɪn'n, mɪn nwɔn nyian ngun man yí, ɔ cici mɪn lɔa. ¹⁷ M'ɔ juli *Lɔmɔn ewa'n, ɔ bɔli mɔndɪnlɪn ɔ kpɔndeli mɪn dede ɔ nwunlin mɪn. ¹⁸ Yí ti, cian mɔ yé Mɪn 'ba bua menian'n-mɔ ndee'n, ɔ nwún yí nwɔn anwunnvoe. Mɔ anin n wɔ Efezi elɔ'n, mɪn nwɔn mɔndɪnlɪn m'ɔ bɔli'n, wó muonun ε si.

2

Nwun Kilisi anwɔn amannie'n bie ke mɪn nwun yí'n

¹ Nan wó die, mɪn wa, Kilisi Zozi a nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ'a man ye nɔn yí y'a yɔ kɔn. Fa wó nyin tɔ nán wowula wó nwɔn anwɔnsele. ² Ejɔle'n mɔ ε tɪli ke n ganlɪn yí menian dɔn anyunnun, menian mɔ ε de di ke se ε kan ejɔle sɔ'n kele bé a, bé kɔsɔ be kɔ hɔala yí kan kele bé manngɔn'n-mɔ'n, kan ejɔle sɔ'n

kele bé. ³ Amanníe'n m'ò mun nwun yí ke Kilisi Zozi nzalafu kpa'n, wó kusu nwun yí sò bie. ⁴ Nzalafu mò yí nwan ò yò like m'ò sò yí sahinlan'n mò ò'a fa yí junman nun nun anyin'n, ejòle mò bé mò be tí man nzalafu'n di'n, ò nva man yí nwòn nwula man nun. ⁵ Svanlan kusu m'ò le su enwanndie'n, se ò nwanndi ke mala'n kele nin an, yê be fa kunnunmun elie nin anwòn like be man yí ò. ⁶ Svanlan m'ò kò li junman sele kò fe kò lua ebo'n, yí yê ò di mva ò tí ebo nin asu baa ò. ⁷ Ejòle ehi mò mun kan mun kele wó'n, jónlín yí nwòn kpa, nán yé Mún 'ba buka wó maan é tí ninngé sò'n-mò kwalaa abv.

⁸ Man wó tí káci Zozi Kilisi m'ò fi ewue nun ò'a tinngé'n. Ò tí belemgbín *Davidi abusu svanlan ke Ejòlekpa'n mò mun bò'n kpín kele'n. ⁹ Ejòlekpa sò nin ati yê mun nwun yalé m'ò ese b'a gua mín sa ngonzongonzò ke kodiawu. Nan Nyanmian Anvan Ejòle'n dié, be bòli man yí kpaun. ¹⁰ Ehika ati, bé mò Nyanmian Kpili a kpa bé a yò yí dié'n-mò dunman nun, mún tila mín ahònlín wò amanníe enwuan'n kwalaa anun. Yí dié anún bé kusu be non Zozi yò kòn, nán b'a nyan ngvan, be non yí a tanlan yí anunminnyanmò'n m'ò le man ayuelie nin anun.

¹¹ Ejòle ehi-mò mò be le kan'n tí ananhòle:

Se ye non yí, y'a wu a,
ye non yí 'nyan ngvan.

¹² Se ye jinlan yé ja nun kpunndiin an,
ye non yí 'di belemgbín.

Nan se ye yí yí ye tò a,
yí kusu ò 'yí yé tò.

¹³ Se ye nnanndi man fòón an,
yí dié, ò nanndi fòón.

Ò sanlín ke ò ngaci man yí nvan lé.

Svanlan m'ò di junman kpa'n, Nyanmian yò yí mò

¹⁴ Káci bé ejòle ehi nán tu bé fòò kpa wò Nyanmian Kpili anyunnun, ke be yáci ejòle'n-mò anwòn butule elie'n. Ò sanlín ke nvasue fíi non man sò, ò man bé mò be le tie'n minlín. ¹⁵ Bò mòndínlín ke svanlan mò b'a sò yí b'a nian m'ò fi nun ò'a fite, n'è sa wó junman nin anwòn nyian, kan ananhòle ejòle'n fòón, nán é fite Nyanmian anyunnun an, ò'a ndu man wó nyunnun ¹⁶ Akpòlòwa esue kuasiá nun mgbán m'ò non dedi ejòle'n tí man kòn'n, n'è su bie. Ò sanlín ke bé mò be kulo akpòlòwa esue sò'n, cian daa anún be non Nyanmian bé afian le tí. ¹⁷ Bé ninngé dié'n mò be kekele'n, ò tí ke anwònnyalé m'ò le man ayile. Menian sò'n bé mmie-mò y'ò le Imene non Fileti. ¹⁸ Be fi ananhòle atún nin asu b'a jasv, bé nwan ewuetinngé nun a sín dada angònmín. Ejòle mò be kan be kele menian'n-mò maan be yaci bé dedi'n be tò nin anún. ¹⁹ Nan kusu Asònlín'n m'ò tí ke sua mò Nyanmian a wula yí bò'n, ò jin yí ja nun kunnun kpa. B'a hele sò ke: "Yé

Mun si bé mǎ be ti yí di'e'n." E se "Svanlan biala m'ǎ kǎ se ke ǎ ti Nyanmian di'e'n, ǎ káci yí nzin ǎ sí nyǎlie ete'n."

²⁰ Awulo kpili kǎn biala anun, nán esika kǎkǎle nun jete ninng'e mǎ be didi nun anaan be nǎn nun nún angǎnmún ala ye be nwun yí nun ǎ. Nan be nwun baka nǎn afa kǎsǎ ninng'e mǎ be didi nun anaan be nǎn nun kǎsǎ ebele. Cian mgbili'n-mǎ anun yé be fa esika kǎkǎle nǎn jete ninng'e'n-mǎ ǎ. Nan baka nǎn afa di'e'n-mǎ, cian daa be fa be yǎ like. ²¹ Yí sǎ kǎsǎ ala, se svanlan kǎn sie yí nwǎn kǎnlǎn-ngǎnlǎn wǎ ete'n-mǎ mǎ m'an bubu m'an hele wǎ nún anwǎn an, Nyanmian 'fa junman m'ǎ ti kpa'n ǎ man ǎ di. ǎ sanlín ke ǎ ti yí Mún di'e. ǎ bǎbǎa yí nwǎn ǎ yǎ nyǎlie biala m'ǎ ti kpa'n.

²² Yí ti, nwanndi ninng'e'n-mǎ mǎ mgbafele'n-mǎ anyín bulǎ yí nwǎn'n. Kpǎnnde sese eyǎle wǎ asitanlan nún anun, nyan dedi nǎn ehulo kǎ wǎ nyunnun, e nún bé mǎ be sv Nyanmian ananhǎle nún'n be tánlan wǎ anzǎnunjǎ nun. ²³ Akpǎlǎwa esue kǎsǎia nun mgban'n, n'e su bie. E si ke yí ayueli'e'n, ǎ káci butule. ²⁴ Svanlan kǎsǎ m'ǎ di Nyanmian junman'n, ǎ nvata man ke ǎ di butule. Nan ǎ di ke ǎ kulo menian'n-mǎ kǎvalaatin, ǎ yǎ svanlan m'ǎ kǎvala like kele, ese ǎ si abutale. ²⁵ Kpǎlǎfǎe'n-mǎ, ǎ di ke ǎ tv yí ahǎnlín así ǎ kekele bé like. E 'su yí akpǎlǎwa a, Nyanmian kǎvala ke ǎ man be káci bé abalabǎ'n be nwun ananhǎle atún'n. ²⁶ Anún bé nyín a a kulo, be yiyí bé nwǎn fi Abǎnsanmún ngaa'n-mǎ mǎ be tolí nun be kacíli nganga be yǎli m'ǎ kulo nún anun.

3

Ayueli'e mele nún anun asitanlan'n

¹ Káci ke mele kásian nún anun, mân nún anun 'ba yǎ si kpa. ² Afí menian'n-mǎ 'ba káci ahyǎn, bé nyín 'ba bulǎ esika, be 'tu bé nǎn nun, ese be 'tu bé nwǎn. Be 'kúkan ejǎle ete be tia Nyanmian, bé nyín ngǎ sǎ man bé sí nún bé nin-mǎ kún, be ngǎ sí man ye, bé nyín ngǎ sǎ man like m'ǎ ti nwannzan-nwannzan'n. ³ Be ngǎ hulo man svanlan, be ngǎ nwun man koun, be 'secí menian dunman, be ngǎ huala man bé nwǎn bulí fíí, be 'ba yǎ ati ete, be ngǎ hulo man kpa nún eyǎle. ⁴ Be 'laka menian, be 'yǎ mǎ be kulo, be 'kuku bé nwǎn sv. Be 'kulo mân nún anun fe'n be tala Nyanmian. ⁵ Be 'yǎ bé nwǎn ke menian mǎ be de Nyanmian be di ke yé, nan kǎsǎ be nne man yí tunmin'n be nni man. Sǎ menian'n-mǎ, n'e fa wǎ nwǎn bǎ bé. ⁶ Nunhan mmie-mǎ wǎwǎlǎ awulo'n-mǎ anun be laka laka mmalasua mǎ bé ajǎnnún'n ti tika, ete dǎn sv bé mǎ be kulo mân nún anun ninng'e ngacile kǎvalaatin'n. ⁷ Mmalasua sǎ'n-mǎ, cian daa be kulo ke be svan like, nan kǎsǎ be nwunlin man ananhǎle'n lé. ⁸ Ke Zvanesi nún Zvanbelesi, be nun *Moyizi, be jinlanlín sv'n, yí sǎ kǎsǎ ala, menian sǎ'n-mǎ nún ananhǎle'n jin sv. Menian

sò'n-mò ajònlìn tì man kpa, ɛsɛ bé dedi'n kòsò tì mgban. ⁹ Nan bɛ ngò hɔala man m̀v̀a kò. Ɔ sanlìn kɛ bé kvasia mò bɛ tì'n, ɔ 'ba fite m̀an'n k̀valaa anyunnun kɛ Zòanɛsì ǹv̀n Zòanbɛɛsì diɛ'n.

Pòlv amannɛ m'ò nwunlin yí'n

¹⁰ Nan wó diɛ, ɛ nwunlin m̀n ninngɛ mò n gekelelì'n, m̀n abalabò mò m m̀lì'n, ɔ ǹv̀n mò m muli bé nwòv̀n akpòv̀v̀ndan n yòlì'n, ɛ nwunlin m̀n dedi'n, ɔ ǹv̀n abòtale'n mò n zili'n, ɔ ǹv̀n ehulo'n mò n ne yí'n, ɔ ǹv̀n m̀andìnlìn'n mò m m̀lì'n, ¹¹ ɔ ǹv̀n yalɛ'n mò n nwunlin yí'n. N nwunlin yalɛ kpa Antìòsò, Ikoninwòm̀v̀n, ɔ ǹv̀n Lisitili ɛlò. Nzu ahòlv̀wa diɛ yê b'a ngele man m̀n ɔ? Nan kòsò yé M̀n lelì m̀n fi yí k̀valaa anun. ¹² Ɛsɛ bòbò, bé k̀valaa mò bɛ ǹv̀n Kilisi Zozi b'a yò kòv̀n, mò bɛ kulo kɛ bɛ yò like mò Nyanm̀ian kulo'n, bɛ 'kele bé ahòlv̀wa. ¹³ Nan ati ɛtɛ m̀ma'n-mò ǹv̀n atòfv̀ɛ'n-mò, bé tì 'm̀in ɛtɛ ǹv̀n anun bɛ laka laka menian dede bɛ laka bé muonun bé nwòv̀n.

¹⁴ Nan wó diɛ, ninngɛ mò a suan, mò a nwun yí kɛ ɔ tì ananhòlɛ'n, fa sie kpa. Wó muonun, ɛ sì s̀vanlan'n m'ò hehelelì wó ninngɛ sò'n-mò'n. ¹⁵ Anùn ɛ tì batòv̀nman kaan s̀va yê ɛ nwunlin Ɛhɛlɛ Ɛjòlɛ Nwannzan-nwannzan ǹv̀n ɔ. Ɔ k̀vala ɔ man ɛ nwun ngele ɛ de Kilisi Zozi di ɛ nyan ngòv̀n. ¹⁶ Ɔ sanlìn kɛ Ɛhɛlɛ Ɛjòlɛ'n k̀valaa fi Nyanm̀ian Kpili muonun ɛlò. Ɔ tì kpa mò bɛ fa bɛ kekele menian ninngɛ maan bɛ nwun ananhòlɛ'n. Bɛ fa bɛ kpala atò'n, bɛ fa bɛ t̀nngɛ s̀vanlan, bɛ fa bɛ b̀v̀ka s̀vanlan maan ɔ bò bala m'ò sò Nyanm̀ian anyìn. ¹⁷ Yí diɛ, anùn Nyanm̀ian s̀vanlan'n yò faìn, ɔ k̀vala like biala m'ò tì kpa'n yò.

4

¹ Nyanm̀ian Kpili ǹv̀n Kilisi Zozi mò ɔ 'ba bua anyìnwòs̀v̀ɛ m̀ma ɔ ǹv̀n ewue m̀ma ndɛɛ ǹv̀n anyunnun, m̀n kan ndâ kɛ Kilisi ɛwalɛ'n mò ɔ 'ba sa ba'n, ɔ ǹv̀n yí belemgbìn mò ɔ 'ba li'n dunman nùn, ² kan Nyanm̀ian Anv̀an Ɛjòlɛ fua s̀v̀, sɛ mɛlɛ'n tì kpa ɔ, sɛ ɔ tì man kpa ɔ, kan dede maan bɛ lé bɛ lí, tu bé nyunnun, wowula bé anwònsɛlɛ, si abòtalɛ kpa bòkòò kekele bé ninngɛ. ³ Ɔ sanlìn kɛ, ɔ 'ba ju mɛlɛ'n bie'n, menian'n-mò ngò tie man ananhòlɛ ngehele'n kún. Like mò bé ahòv̀nlìn'n kulo'n yê bɛ 'yò ɔ. Ɛhika ati, ɛjòlɛ mò bé muonun bɛ kulo kɛ bɛ tie'n, bɛ 'ba yia yí nwòv̀n ngehelefv̀ɛ dòv̀n maan bɛ kan bɛ kele bé. ⁴ Bɛ 'ba totua bé nzò wò ananhòlɛ ɛjòlɛ ǹv̀n anwòv̀n nán bɛ tie ɛh̀va. ⁵ Nan wó diɛ, sie tile wò like biala anun, tila wó ahòv̀nlìn wò yalɛ elie ǹv̀n anun, man wó nwòv̀n tɛ wó bò Ɛjòlɛkpa'n, di junman mò Nyanm̀ian a fa a man wó'n.

⁶ Nan m̀n diɛ, n di kɛ b'a hun m̀n, b'a butu m̀n moja ǹv̀n asì dada angòv̀nm̀in. Afì m̀n ewue tɛm̀v̀n a ju. ⁷ M'an h̀v̀n k̀van kpa'n. M'an sò m̀n dedi ǹv̀n anun kpa, m'an nwanndi dede m'an gua yí b̀v̀. ⁸ Kìkaala diɛ, kunnunmun elie ǹv̀n anwòv̀n

ahatua le nwɔ̀nndɛ mɪ́n. Ahatua sɔ́'n y'ɔ́ le ngwan ele abotile'n. Mun 'nyan yí cian mɔ́ yé Mun m'ɔ́ bua ndɛɛ sɛsɛ'n, ɔ́ 'bua kulo menian'n-mɔ́ ndɛɛ'n. Eɛɛ bɔ́bɔ́, nan mɪ́n ngwɔ́nmɪ́n ala yê mɪ́n 'nyan yí ɔ́, nan mɪ́n nɔ́n bé kwalaa mɔ́ bɛ le ehulo bɛ le nwɔ̀nndɛ meɛ'n mɔ́ yé Mun 'yí yí nwɔ́n kele'n.

Ngaliɛ

⁹ Bɔ́ mɔ́ndɪ́nlɪ́n tɔ́ mɪ́n ɛwa ndɛ-ndɛ. ¹⁰ Ɔ́ sanlɪ́n kɛ Demasi a hulo ɛnɛ mɔ́n'n dede ɔ́'a nwanndi mɪ́n. Ɔ́'a hɔ́ Tesaloninki. Kelesan a hɔ́ Galasi mɔ́n nun, Titɪ́ kɔ́sɔ́ a hɔ́ Dalmasi mɔ́n nun. ¹¹ Luku angwɔ́nmɪ́n yê ɔ́ wɔ́ mɪ́n nwɔ́n ɛwa ɔ́. E 'ba a, fa Maaki ɛ nɔ́n yí bɛ bála. Ɔ́ sanlɪ́n kɛ ɔ́ kwalaa ɔ́ buka mɪ́n wɔ́ mɪ́n junman elie nɪ́n anun. ¹² M'an sɔ́an Tisiki Efezi elɔ́. ¹³ N yacili mɪ́n taladiɛ kpili'n mɔ́ mɪ́n wula taladiɛ a, mɪ́n fa mɪ́n wula sɔ́'n Tolowasi elɔ́, Kalipusi anwɔ́n ebeɛ. Sɛ ɛ 'ba a, fa beɛ mɪ́n.

¹⁴ Alegizandɪ́li m'ɔ́ bɔ́ mmulalɛ'n, ɔ́'a bɔ́ mɔ́ndɪ́nlɪ́n ɔ́'a li mɪ́n nwɔ́n ɛjɔ́lɛ ɛtɛ kpa. Yé Mun 'ba tua yí nyɔ́lɛ sɔ́ nɪ́n anwɔ́n kale. ¹⁵ Wɔ́ kɔ́sɔ́ wɔ́, sie wɔ́ nwɔ́n ye wɔ́ yí nwɔ́n. Ɔ́ sanlɪ́n kɛ, ɔ́ tanlɪ́n yé nyɪ́nsɔ́ kpa wɔ́ yé ngehele nɪ́n anwɔ́n.

¹⁶ Alimɔ́ba tɛmɔ́n mɔ́ bɛ nɔ́n mɪ́n hɔ́li bé mɔ́ bɔ́ di ɛjɔ́lɛ'n-mɔ́ aja sɔ́, mɔ́ mɪ́n 'sa mɪ́n nɪ́n'n, sɔ́anlan fíí a njinlan man mɪ́n nzin. Bé kwalaa bɛ nwanndili mɪ́n. ¹⁷ Nan yé Mun jinlanlɪ́n mɪ́n nzin, ɔ́ wulali mɪ́n anwɔ́nseɛ, ɔ́ man m mɔ́li ɛjɔ́lekpa'n kpayɛ kpa bɔ́kɔ́ manlɪ́n bé kwalaa mɔ́ bɛ tɪ́ man Zufɔ́'n tɪ́li. Yé Mun a le mɪ́n fi tetianfɔ́ɛ nɪ́n asa nun. ¹⁸ Eɛɛ yé Mun de mɪ́n fi ɛtɛ ngacile'n kwalaa anun ɔ́ di mɪ́n taataa maan mɪ́n wɔ́lɔ́ yí Belemgbin Mɔ́n nɪ́n anun. Anyunminnyanmɔ́n hán yí dahuu. Amin.

¹⁹ Mun 'yɔ́ Pilisili nɔ́n Akilasi, Onezifɔ́ nɔ́n yí awulo amma'n-mɔ́ kwalaa like. ²⁰ Elasíti a ha Kolɪ́ntɪ́ elɔ́ yê m'an yaci Tolofimɔ́n Minle elɔ́, ɔ́ sanlɪ́n kɛ anɪ́n ɔ́ ndɪ́ man akpɔ́lɛ. ²¹ Bɔ́ mɔ́ndɪ́nlɪ́n bala kwalaa nán afɔ́ɛ nɪ́n anwan a yia. Ebulusi, Pudansi, Linunsi, Kolodia, ɔ́ nɔ́n anianman'n-mɔ́ kwalaa, bé nwan bɛ 'yɔ́ wɔ́ like.

²² Yé Mun nɔ́n wɔ́ tánlan. Nyanmɪ́an nwún ɛmɔ́ kwalaa anwɔ́n anwunnvoe.

PƆLU KALATA'N M'Ɔ HELELI NWANLIN TITU'N

M'Ɔ wƆ nun'n

Titu ti *Geleki sƆanlan. Anun, Ɔ wƆ bƛ mƆ bƛ nun Zozi BƆfue PƆlu di yƛ Mɪn junman nun anun bie. Ɔ nun PƆlu bƛ tuli atun dƆun bƛ hƆli bƆli Zozi anwƆn EjƆlekpa'n. Ke ye kpɪn ye nwun yɪ kalata ehi anun'n, PƆlu yacili Titu Keleti mƆn nun ke Ɔ bƆka asƆnɪn'n-mƆ mƆ bele mƆ b'a bƆ yɪ bu'n (yɪ ti 1.5). Eƛe ye nwun yɪ biekun wƆ alimwa kalata'n mƆ PƆlu heleli nwanlin Timote nun anun'n ke PƆlu le man Titu nun asƆnɪn'n-mƆ kƆsu afotu.

Kalata nun anun, PƆlu le kan kele Titu ke Ɔ sƛsie mgbain-mƆ asƆnɪn kƆn biala asu. Bƛ mƆ bƛ 'sesie bƛ mgbain'n, PƆlu le kacɪ Titu ninngƛe m'Ɔ fata ke bƛ nwun yɪ bƛ asɪtanlan nun anun'n (1.5-9). PƆlu le kan kele Titu nun asƆnɪn mma'n-mƆ ke bƛ lɪ ananhƆle ngehele'n mƆ bƛ tɪli nun asu, nƆn bƛ hƛle Zufu'n mmie-mƆ mƆ bƛ kulo ke bƛ seci asƆnɪn'n ke bƛ ngehele dɪe'n-mƆ tɪ ato. Kalata nun ati 2-3 nun anun, PƆlu le man mmelenzua, mmalasua, mgbafele, ndalua nun nganga mƆ bƛ wƆ asƆnɪn'n-mƆ anun nun afotu. Ɔ le kacɪ bƛ kƆalaa ke Nyanmɪan kpɪnlin yƆli mƆ Ɔ'a nwun bƛ nwƆn anwunnvoe Ɔ'a man b'a nyan bƛ ti'n, nƆn Ɔ wowula bƛ anwƆnsele maan bƛ yƆ nyƆle mgbakpa. Kalata nun agualie nun, PƆlu le kacɪ Titu ke Ɔ fƆan bƛ mƆ bƛ man mgbacumgbacɪ ba asƆnɪn nun anun'n fi nun fite.

Ahɪn ebisa

¹ Titu,

Mɪn PƆlu mƆ n di Nyanmɪan akwa mƆ eƛe n di Zozi Kilisi bƆfue'n yƛ mɪn kele kalata ehi mɪn nwan wƆ Ɔ. B'a yɪ mɪn ke n jƆn bƛ mƆ Nyanmɪan a kpa bƛ a yƆ yɪ dɪe'n maan bƛ nyƆn dedi, eƛe bƛ nwƆn ananhƆle'n kpa bƆkƆƆ nƆn b'a yƆ like mƆ Nyanmɪan kulo. ² Like mƆ Nyanmɪan kulo'n y'Ɔ man bƛ nyan ngƆan m'Ɔ le man ayuelie nun anwƆn anyɪndasue Ɔ. NgƆan m'Ɔ le man ayuelie sƆ'n, Nyanmɪan m'Ɔ nni man ato'n lili mwa falu bƆli yƛ anƆhɪba asannan nƆn Ɔ'a bƆ mƆn'n. ³ MƆ temƆn'n juli'n, Ɔ nanndɪ yɪ Nwan EjƆle nun asu, Ɔ'a yɪ ngƆan m'Ɔ le man ayuelie'n Ɔ'a hele. Ehiƛa ati, Nyanmɪan m'Ɔ tɪ NgƆandefue nun a fa ejƆle sƆ nun a wula mɪn sa nun Ɔ'a man mɪn atun ke m mƆ n gƛe menian'n-mƆ.

⁴ Titu, wƆ mƆ e tɪ mɪn wa kpa'n, afɪ a le Zozi Kilisi a li ke mɪn kƆsu m'an le yɪ m'an li'n, mɪn 'bisa wƆ ahɪn mɪn yƆ wƆ eci'an'n mƆ.

Nyanmɪan m'Ɔ tɪ Sɪe'n Ɔ nun Zozi Kilisi m'Ɔ tɪ yƛ NgƆandefue'n, bƛ nwƆn wƆ nwƆn anwunnvoe eƛe bƛ mƆn wƆ lva cɪci wƆ nwƆn.

Junman m'Ɔ se ke Titu di wƆ Keleti mƆn nun anun'n

⁵ N yacili wó Keleti mân nun anun eló ke ε sésie ejòlè'n kwalaa m'ò ka'n kpε kpε kpε. Kulo kòn biala asu, sesie mgbain-mò ebele asonin nun asu ke m gbunlin n geleli wó'n. ⁶ Swanlan mò ε 'sie yí kpain'n, ò se ke ò yó swanlan mò be nnyan man yí nwun ejòle ete fíí be ngan man. Ò ja balasua kònmgba cein, yí mma'n-mò de Zozi Kilisi be di, be mmò man bé dunman ete ke be yó mgban-mgbain ninngé anaan bé nyin nzò man swanlan. ⁷ Afi asonin kpain'n, ò ti swanlan m'ò di Nyanmian junman. Yí ti, ò se ke ò yó swanlan mò be nnyan man yí nwun ejòle ete fíí be ngan man. Ò nni man ke ò yó swanlan m'ò tu yí nwun, m'ò fe eya, m'ò ti kònmunnzan, m'ò ti kpukpo kpukpo, mò yí nyin bulu esika. ⁸ Nan ò fata ke ò yó swanlan m'ò sò menian nun kanlanman, m'ò kulo ye eyòle, m'ò le ajonlin, m'ò ti sese, mò ò'a fa yí nwun ò'a man Nyanmian kpa bákòò, m'ò kwalaa yí nwun bìli, ⁹ m'ò di ananhòle ejòlè'n mò b'a hehele yí nun asu, nán yí kusu ò'a huala ò'a fa ò'a wowula ehunlin-mò anwònsese, nán ò'a hele bé mò be di ato nzin'n maan be nwun yí ke b'a fun.

¹⁰ Afi, Zufu'n-mò mò b'a fa bé nwun b'a man Zozi'n, bé nun mmie-mò dòun kpa ti anzuselefue, be kan mgban-mgbain ejòle ese be laka menian. ¹¹ Zufu sò'n-mò, ò se ke ε tótua bé su. Ò sanlin ke, awulo awulo mò nun menian'n-mò kwalaa a fa bé nwun b'a man Zozi'n, Zufu sò'n-mò le kekele bé ninngé m'ò nze nvata man be kpòndé ndunlunmun esika. ¹² Keleti amma'n-mò muonun le bé kpòmanfue kòn. Bé kpòmanfue sò'n nwan: Keleti amma, be di ato cian daa, bé ti anun ti ete be yó be ninngé'n-mò ke naan, ese be ti efanfue bé ku esé nun ala y'ò cian bé ò.

¹³ Ejòlè'n mò bé kpòmanfue sò'n hanlin'n ti ananhòle. Ehika ati, tu bé nyunnun kpa, nán bé dedi nun a yó fóún ¹⁴ b'a yaci Zufu ehua'n-mò b'a gua, nán ese b'a nni man menian mò b'a kaci bé nzin b'a si ananhòlè'n mala di'e'n-mò asu. ¹⁵ Menian mò bé nwun a ti'n, like fíí ti man efan mman man bé. Nan bé mò efan a gua bé nwun mò be nne man Nyanmian be nni man'n, like kwalaa ti efan man bé. Ò sanlin ke bé ngele'n non bé ajonlin'n ti ete. ¹⁶ Be kan ke be si Nyanmian, nan kusu bé nyòlè'n-mò kekele ke be nzi man Nyanmian. Bé nwun le ekpò, be ti anzuselefue yé be ngwala man nyòlè kpa baa kònmgba cein yó.

2

Pòlv 'ba tu mgbain'n-mò fvo

¹ Nan wó dié, kekele menian'n-mò ejòlè'n m'ò kò Nyanmian atin nun asu'n. ² Kan kekele mgbanmgbain'n-mò ke be lé bé nwun be lí, be mán menian'n-mò féli bé, be nánndi kanlanman, be lé Nyanmian be lí kpa, be húlo bé nwun ese be sí abutale wó yale elie nin anun.

³ Kan kele mmalasua mgbanmgbain'n-mə kʊsʊ kɛ bɛ bɔ́ bala mə Nyanmian kulo. Nán bɛ sɛci menian'n-mə dunman. Nán bɛ kaci nzan'n nganga. Nan bɛ mán afɔtu kpa, ⁴ nán b'a bɔka ndalua'n-mə maan b'a hulo bé hun nɔn bé mma'n-mə. ⁵ Anin bé enanndi'e'n yɔ faɪn, bé nɔwɔn ti, bɛ bu awulo amanmuo kpa, bɛ kaci mmalasua kpa mə kɔn biala anyun sɔ́ yí muonun yí hun, nán sɔanlan a nnyan man Nyanmian Anɔvan Ejɔle nin anwɔn ejɔle ete fíí ɔ'a ngan man.

Pɔlv 'ba tu mgbafɛle'n-mə fɔvɔ

⁶ Kan kele mgbafɛle'n-mə kʊsʊ kɛ asitanlan'n kɔalaa anun, bɛ nánndi kanlanman. ⁷ Wó bɔbɔ muonun yɔ nyɔliɛ m'ɔ́ ti kpa maan mgbafɛle'n-mə nian sɔ́ bɛ yó bie. Man wó ngehele'n yó ananhɔle, n'ɛ man ato ba nun. ⁸ Man ejɔle mə ɛ kan'n yó sɛsɛ, mə bɛ nnyan man yí nzin ejɔle ete fíí bɛ ngan man, nán b'a ngan man yé nɔwɔn ejɔle ete. Sɛ ɛ yɔ́ yí sɔ́ a, anin kpɔfɔvɛ nin anyunnun a gua asi.

Pɔlv 'ba tu nganga'n-mə fɔvɔ

⁹ Kan kele nganga'n-mə kʊsʊ kɛ bɛ mán bé mɪn-mə anyinnzɔ́ wɔ́ like biala anun. Bɛ yó like mə bé mɪn-mə kulo. Nán bɛ yɔ́ menian mə bɛ ti bɔyi, ¹⁰ nán bɛ wua bé like fíí. Nan cian daa, bɛ héle kɛ bɛ ti ananhɔlefɔvɛ sakpa. Sɛ bɛ yɔ́ yí sɔ́ a, like biala anun, menian'n-mə 'ba le Nyanmian m'ɔ́ ti yé Ngɔvandefɔvɛ nin Anɔvan Ejɔle'n mə yɛ kekele'n bɛ tɔ́ nun.

Nyanmian si anwunnvoe

¹¹ Afí, Nyanmian m'ɔ́ si anwunnvoe m'ɔ́ kulo kɛ kulo menian'n-mə kɔalaaatin nyan bé ti'n, ɔ́'a yi yí nɔwɔn ɔ́'a hele. ¹² ɔ́ le kele yé kɛ yɛ yáci nyɔliɛ ete ete'n-mə m'ɔ́ nzɔ́ man Nyanmian anyin'n, ɔ́ nɔn mán ehi anun ninngɛ'n-mə mə yé nyin bɔlv yí nɔwɔn'n yɛ gúá. Nán yɛ nánndi kanlanman wɔ́ ɛnɛ mɛle ehi anun, yɛ bɔ́ bala m'ɔ́ ti sɛsɛ m'ɔ́ sɔ́ Nyanmian anyin. ¹³ Sɔ́a y'ɔ́ di kɛ yɛ yɔ́ yɛ nɔwɔnde anyundasɔ́vɛ cian nun ɔ́. Cian sɔ́'n yé Ngɔvandefɔvɛ Zozi Kilisi m'ɔ́ ti yé Nyanmian Kpili'n 'ba yi yí anunminnyanmɔ́n kele yé ɔ́. ¹⁴ Zozi Kilisi muonun a wu yé dunman nun, ɔ́'a man y'a nyan yé ti fi nyɔliɛ ete'n-mə anun, anin yɛ kaci yí ti anwɔn menian mə ɔ́'a man bé nɔwɔn a ti mə ɛsɛ bé nɔwɔn tɛ bé bɛ yɔ́ nyɔliɛ m'ɔ́ ti kpa.

¹⁵ Ejɔle m'ɔ́ fata mə ɛ kan nun anin. Tunmin'n kɔalaa mə a nyan yí'n, fa wowula wó menian'n-mə anwɔnsɛle, nán tu bé mə bɛ yɔ́ nyɔliɛ ete'n-mə kʊsʊ anyunnun. N'ɛ man sɔanlan fíí tutu wó yunnun ngɛsɛle.

3

Abalabɔ́ m'ɔ́ sɛ kɛ asɔ́nin sɔanlan bɔ́'n

¹ Kaci asonin mma'n-mo ke be bebele be nwon asi be man be mo be li man nun ati o non be mo be le tunmin'n. Be man be anyunnzo, be bobua be nwon be yo nyolie biala m'o ti kpa'n. ² Nan be kan swanlan fii anwon ejole ete, nan be kpoinde anzununj'o'n, o non ati anun kpa eyole'n o non betee eyole'n kpa bokoo wo menian'n-mo kwalaa anyunnun. ³ O sanlin ke, daba, anin ye kusu ye ti ngvasiafue, ye nyin nzo man swanlan, ye minlinlin, anin ye ti ninnge'n-mo kwalaa mo ye kulo ese ye yo'n nganga. Ati anun ete man ye anin ye bu o, ye ti anyinbulu menian, ye ti busuofue ese anin ye kpo ye nwon. ⁴ Nan mele mo Nyanmian m'o ti Ngbandefue'n heleli kulo menian'n-mo ke yi ti anun ti kpa ese o kulo be'n, ⁵ o'a le ye ti ngvan. Nan ke sese nyolie mo y'a yo ati yo man o'a le ye ti ngvan o, nan anwunnvoe ye o'a nwun ye o. O naandi Wawe Nwanzan-nwanzan nun asu o'a tu ye nwon efan o'a man b'a wo ye fufole. ⁶ Afi, Zozi Kilisi m'o ti ye Ngbandefue'n dunman nun, Nyanmian a fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n o'a man ye dede o'a bu su. ⁷ Nyanmian a nwun ye nwon anwunnvoe o'a man y'a kaci sese fwe wo yi nyunnun, nan y'a huala y'a nyan nyanmiansu ngvan'n m'o le man ayuelie'n m'o ti ye anyindasue like'n. ⁸ Ejole'n mo m'an han'n ti ananhole. Yi ti, min kulo ke e jinlan ejole so nun asu cinnjin kpa, nan be mo b'a le Nyanmian b'a li nun a ti be nyin b'a yo nyolie kpa ngonmin. Ninnge so'n-mo ti nganlanman ese be ti kpa be man be kwalatin.

⁹ Nan kwasia akpulowa esue'n, n'e su bie. Wo nannan-mo dunman nun anwon akpulowa esue'n, n'e su bie. Zufu'n-mo mala nun anwon akpulowa esue'n o non su butule elie'n, n'e wula wo nwon nun. O sanlin ke nvasue nnun man su, o ti mgban. ¹⁰ Swanlan m'o man mgbacimgbacie ba'n, di mva kannzu yi kun. Se o'a nyaci man yi nyolie nun an, ese kannzu yi kun biekun. Se o'a nyaci man yi nyolie so nun an, yi yi asonin nun anun. ¹¹ Afi, e si ke swanlan m'o ti sua'n, o fi ananhole atin nun asu o'a jasw, o yo ete, ese o le bu yi muonun yi nwon fwo.

Ngalie

¹² Min 'ba swan Alitemasi anaan Tisiki wo nwon elo. Se e nwun yi a, anin kan wo nwon to min Ninkopolisi kulo nun asu. O sanlin ke elo ye afue nun anwan'n 'yia a, min kulo ke min ko o. ¹³ Gua Zenasi m'o ti avoka'n o non Apolosu atin kanlanman. Like mo b'a mian yi nwon wo be atin etue nun anun'n, fa man be, n'e man be mian like fii nwon. ¹⁴ O se ke ye menian die'n-mo kusu sosuan nyolie kpa'n-mo ngonmin eyole, nan b'a buka be mo be wo emian nun anun cinnjin'n. Nan man be bubu be sa be tanlan su.

¹⁵ Be kwalaa mo be non min wo ewa'n, be nwan be 'bisa wo ahin. Be mo be non wo ti elo, mo be le dedi be kulo ye'n, ye 'bisa be ahin.

Nyanmian nwún emó kwalatin anwɔn anwunnvoe.

PŌLU KALATA'N M'Ō HELELI NWANLIN FILEMUN'N

M'Ō wŌ nun'n

MŌ PŌlv 'kele kalata ehi ō nwan Filemun'n, anin ō la fiadi. Ō 'ba yŌ sŌ'n, anin Filemun wŌ kulo'n mŌ be fele yí Kolosu nun asu, ō kŌ ebele asonin'n bie. Yí awulo ebele bŌbŌ yê be yŌ asonin nun ō. Afi, PŌlv y'Ō man Filemun leli Kilisi lili ō.

Anin Filemun le yí kanga kun. Kanga sŌ'n li Onezimun. Onezimun, yí bu y'Ō le ke bukafu, mŌ yí nwun cian. Kanga sŌ'n nwanndili Filemun ō hŌli tŌli PŌlv fiadi sua nun anun elŌ. PŌlv anwŌn ebele, Onezimun kŌ le Zozi Kilisi kŌ li. Ō kŌ buka PŌlv kpa. Nan kemŌ PŌlv amanngun y'Ō le Filemun m'Ō de yí di'n, anin ō ti kpa ke ō man Onezimun sa kŌ Filemun anwŌn elŌ. Afi, mala'n m'Ō wŌ nun'n y'Ō le ke kanga biala m'Ō kŌ nwanndi yí mun'n nán be ci yí a, be pinnin yí sele kpa. Ehi ka ati, PŌlv kŌ hele kalata ō kŌ nwan Filemun. Kalata nun anun, ō le di Onezimun ati mgbata ke ō sŌ yí nun kanlanman. Nán man ō bu Onezimun ke kanga, nan ō bú yí ke yí nianman Kilisi dunman nun.

Ahin ebisa

¹ Filemun,

Mín PŌlv mŌ Kilisi Zozi dunman nun b'a tŌ mín fiadi'n, mún nun anianman Timote, ye le kele kalata ehi ye nwan wŌ. E ti yé ehulo anianman kpa wŌ yé junman nun anun. ² Ye 'bisa wŌ ahin, e nun yé nianman bala Apia, ō nun Aasipu m'Ō buka yé wawe nun kvan nun anun'n, ō nun asonin mma'n-mŌ kwalaa mŌ be yia wŌ awulo ebele'n.

³ Yé Si Nyanmian Kpili ō nun yé Mún Zozi Kilisi, be nwún emŌ anwŌn anwunnvoe, ese be cíci emŌ alba.

Dedi nun ehulo mŌ Filemun le yí'n

⁴ Cian daa se mún 'sele a, mín ti kací wŌ, mún da Nyanmian así wŌ wŌ dunman nun. ⁵ Ō sanlin ke ehulo mŌ e kulo Nyanmian anwŌntie mma'n-mŌ kwalaaatin'n, ō nun dedi mŌ e le yí wŌ yé Mún Zozi nun'n, mún ti ke menian'n-mŌ kan yí nwun ejŌle kpa. ⁶ Mún sele Nyanmian ke wŌ dedi'n m'Ō nun yé die'n ti kun'n dunman nun, ō mán e bó mŌndinlin e lí junman kpa e hŌ wŌ nyunnun, nán a nwun ninnge mgbakpa'n mŌ ye le yí wŌ Kilisi anun'n kpa bŌkŌ. ⁷ Ehi ati, m'an li fe kpa, ese mín lŌa a cíci ō sanlin ke ehulo mŌ e kulo Nyanmian anwŌntie mma'n-mŌ nun a man bé ahŌnlin a tŌ bé kunnun.

Onezimun ati mgbata elie'n

⁸ Ɔ ti ananhɔle ke Kilisi dunman nun, n ne atɔn mɔn kele wɔ like m'ɔ se ke e yɔ ɔ, ⁹ nan kɔsɔ ehulo'n dunman nun, mɔn bɔtɔ wɔ mɔn sele wɔ like kɔn. Mɔn, Pɔlv, mɔ n di sɔanlan kpain, mɔ ene b'a hyi mɔn b'a to fiadi wɔ Kilisi Zozi dunman nun'n, ¹⁰ mɔn di mɔn wa Onezimɔn ati mgbata. Mɔn mɔ b'a bɔ mɔn kpaun'n, ɔ ti mɔn wa. Afi, mɔn sa nun ewa yê ɔ'a le Kilisi ɔ'a li ɔ. ¹¹ Daba, anɔn ɔ ti sɔanlan m'ɔ ngɔala man like fii yɔ man wɔ ɔ. Nan sian die, ɔ kɔala wɔ nɔn mɔn bɔka kpa.

¹² Yɔ ti, mɔn man ɔ sa ba wɔ nwon elo, yɔ m'ɔ ti ke mɔn nwonnaan'n sin'n. ¹³ Kemɔ Ejɔlekpa'n dunman nun b'a bɔ mɔn kpaun'n, mɔn kulo ke ahan ɔ di wɔ ja nun ewa ɔ nɔan mɔn. ¹⁴ Nan kɔsɔ mɔn ngulo man ke mɔn bu wɔ nzin mɔn yɔ like fii, nán wɔ ye eyɔle nɔn a nyɔ man ke ememian like. Nan se ɔ yɔ wɔ kunnun sɔ a, kanlanman nɔn ahi. ¹⁵ E 'su yɔ akpɔlvwa a, ɔ yacili wɔ ɔ hyɔnɔnɔn yɔ nzin kaan, yɔ die, anɔn ɔ nɔn wɔ tanlan dahuu. ¹⁶ Mɔn man ɔ sa ba wɔ nwon elo biekun. Kɔsɔ sian die, n'e bu yɔ ke kanga kɔn, nan bu yɔ ke ɔ ti kpa tala kanga, bu yɔ ke wɔ ehulo anianman kpa. Mɔn die, ɔ'a kaci mɔn nianman mɔ yɔ nwon cian mɔn sele kpa. Yɔ nwon 'ba hian wɔ sele kpa, afi ɔ ti wɔ kanga, ese ɔ ti wɔ nianman wɔ yê Mɔn nun.

¹⁷ Yɔ ti, se e bu mɔn ke wɔ manngɔn y'ɔ le mɔn an, anɔn sɔ yɔ nun kpa ke mɔn yê e le sɔ mɔn nun ɔ. ¹⁸ Se ɔ'a yɔ wɔ ete bie a, se kɔsɔ ɔ tua wɔ kale a, fa yɔ kɔalaa gua mɔn sɔ. ¹⁹ Mɔn muonun, n ne mɔn sa mɔn kele wɔ ke: Mɔn Pɔlv, mɔn 'tua kale sɔ'n mɔn man wɔ. Mɔn yê m man e nyanɔn ngɔan ɔ, nan kɔsɔ mɔn ngulo man ke mɔn kaci wɔ ke wɔ kɔsɔ e tua mɔn kale, e tua mɔn ngɔan. ²⁰ Ɔ ti sɔ, anianman, yê Mɔn dunman nun, mɔn bɔtɔ wɔ, sɔ yɔ nun man mɔn maan mɔn ahɔnɔn tɔ mɔn kunnun wɔ Kilisi ehulo nɔn anwɔn. ²¹ Mɔn de mɔn di ke ehi mɔ mɔn kele mɔn nwan wɔ'n, kemɔ e bu mɔn sɔanlan'n, like'n mɔ mɔn sele wɔ ke e yɔ'n, e 'yɔ bɔbɔ maan ɔ tala sɔ.

Ngalie

²² Wɔ sa kan mɔn ngalie nɔn an, sesie dabele kɔn man mɔn. Afi, mɔn de mɔn di ke Nyanmɔn Kpili 'ba tie emɔ mmɔtɔe'n-mɔ maan be yɔ mɔn mɔn 'ba nɔn emɔ abɔsɔ.

²³ Epafalasi mɔ Kilisi Zozi dunman nun b'a to yɔ nɔn mɔn fiadi'n, yɔ nwan ɔ 'yɔ wɔ like, ²⁴ ɔ nɔn Maaki, ɔ nɔn Alisitaki, ɔ nɔn Demasi, ɔ nɔn Luku, mɔ be nɔn mɔn di junman'n.

²⁵ Yê Mɔn Zozi Kilisi nwɔn emɔ anwɔn anwunnvoe.

nyanmiansu. O holi tanlanlin anunminnyanmon belemgbin
bia nin asu Tunminfoe Nyanmian Kpili asa fama su.

Zozi Kilisi ti kpili tala nyanmiansu mmofve'n-mo

⁴ Nyanmian Awa'n ti kpili tala nyanmiansu mmofve'n-
mo. O man dunman'n mo Nyanmian tonlin yi'n ti kpili tala
nyanmiansu mmofve'n-mo die'n. ⁵ Nyanmiansu bofue benin ye
cian kun Nyanmian a han a hele yi ke:

E ti min Wa,

ene mo ko'n, wo Si yo le min'n?

Cian bie le, o seli man yi mmofve'n-mo anun bie ke:

Min 'ba kaci wo Si,

nán wo kusv e 'kaci min Wa.

⁶ Nan cian mo Nyanmian 'man yi Bamuan Baa'n ba man nin
anun'n, o hanlin ke:

Nyanmiansu mmofve'n-mo kwalaa, be kotv yi.

⁷ E 'nwun nyanmiansu mmofve'n-mo anwon ejole'n mo b'a
hele wo Ehele Ejole nin anun'n:

Nyanmian man yi mmofve'n-mo

kaci ke anwonman,

ese o man yi ngva'n-mo kaci ke sin tofeleman.

⁸ Nan mo tu de Baa'n, b'a hele wo Ehele Ejole nin anun ke:

Nyanmian Kpili, wo die e ti belemgbin cian daa.

E bu man'n sese sv.

⁹ E kulo ananhole'n,

nan ete'n die, e kpo yi sunman.

Nyanmian, wo Nyanmian nin a yi wo,

o'a man e di fe,

o'a fa anatili o'a gua wo ti sv

mo ke ke e tala wo mangvn'n-mo kwalaa o.

¹⁰ B'a hele yi biekun ke:

Min Min, wo dein ye avbo nin anun

e bali man nin o.

Ese anwunno'n ti wo sa ati like.

¹¹ Ninnye so'n-mo temvn 'ba sin

nan wo die, wo temvn'n nzin man le.

Anwunno nvn asi 'ba yo ke etanlan daba.

¹² E 'bubu be ke taladie.

Ese e 'kaci be ke be kaci taladie'n.

Nan wo die, ke e ti yi'n ye e ti o.

Wo mele'n le man ayuelie.

¹³ Cian bie le, Nyanmian hanlin heleli man yi mmofve'n-mo
anun kun ke:

Tanlan min sa fama sv

nán min 'ba fa wo mgbofve'n-mo

min gua wo ja avv

ke bia'n mo belemgbin sesie yi ja sv'n.

¹⁴ Nan nyanmiansu mmɔfɔe'n-mɔ, be ti bé die se? Bé kwalaa, be ti wawɛ. Be su Nyanmian. ɔ sɔan bé maan be buka bé mɔ b'a nyan bé ti mɔ Nyanmian 'fa yí ngvan'n man bé'n.

2

Be mán yé ti tánlan

nyanmiansu ngvan nin anwɔn ejɔle nin asu kpa

¹ Ehika ati, ananhɔle ejɔle'n mɔ y'a ti'n, be mán yé ti tánlan su kpa ye nánndi su nán y'a mminlin man. ² ɔ sanlin ke Nyanmian nanndili nyanmiansu mmɔfɔe'n-mɔ asu yê ɔ falɔ mala'n manlin *Moyizi ɔ. Bé mɔ be yɔli anzɔsele ejɔle sɔ nin anwɔn'n, be nyanlin yí nwɔn ahatusa m'ɔ se fata'n. ³ Ehi a, anin ye 'yɔ se nán y'a nyan yé ti, mɔ y'a mmu man nyanmiansu ngvan'n like'n? Afi yé Mɔn Zozi muonun a li mɔa a han ejɔle sɔ'n yê bé mɔ be tili'n kɔsu a hele ke ɔ ti ananhɔle sakpa. ⁴ Kemɔ ejɔle sɔ'n ti ananhɔle sakpa'n, bé mɔ be lili yé Mɔn Zozi anwɔn adanzɔe'n, Nyanmian nanndili bé su ɔ yɔli nzɔle non asinbenwɔn ninngge ngacile dɔɔn. Eɛe ɔ nanndi yí Wawɛ Nwanzan-nwanzan nin asu, ɔ manlin bé tunmin maan be lili junman ngacile ngacile m'ɔ kulo'n.

Zozi a kaci kulo sɔanlan

maan menian'n-mɔ nyan nyanmiansu ngvan'n

⁵ Ehi, mân fɔfɔle'n mɔ ye le kan yí nwɔn ejɔle'n, nán nyanmiansu mmɔfɔe'n-mɔ yê Nyanmian a yí bé ke be lí su kpain ɔ. ⁶ Kɔsu Ehele Ejɔle nin anin lika kɔn, b'a hele yí ke: *Nyanmian Kpili, kulo sɔanlan ti yí die se mɔ wɔ ti 'kaci yí ɔ?*

Kulo sɔanlan dasannin ti nzu

mɔ e 'nian yí ɔ?

⁷ *A han yí asɔ mele kaan sɔa*

a man nyanmiansu mmɔfɔe'n-mɔ a tala yí.

A man ɔ'a nyan anunminnyanmɔn

ɔ non asasɔe ke belemgbin.

⁸ *A man yí tunmin like biala asu.*

Se be kan ke Nyanmian a man yí tunmin like biala asu a, anin ɔ kele ke like fíi non ebele mɔ sɔanlan le man su tunmin ɔ. Nan kɔsu kikaala die, ye nwanun man ke sɔanlan le tunmin like biala asu. ⁹ Nan ye nwanun yí ke Zozi mɔ Nyanmian a han yí asɔ mele kaan sɔa a man nyanmiansu mmɔfɔe'n-mɔ a tala yí'n, Nyanmian adawɔlɔman, ɔ'a wu ɔ'a man menian'n-mɔ kwalaaatin. Ewue'n m'ɔ wuli nin ati, ye nwanun yí sian die ke ɔ'a nyan anunminnyanmɔn ɔ non asasɔe ke belemgbin.

¹⁰ Afi Nyanmian y'ɔ bɔli like biala ɔ. Eɛe yí y'ɔ man like biala jin yí ja nun ɔ. ɔ huloli ke Zozi fé dede ɔ gúá yí bu bɔkɔɔ maan menian dɔɔn nyán bé ti be wɔlɔ yí anunminnyanmɔn

nun anun. O sanlin ke Zozi y'o man menian'n-mo nyan ngvan o. ¹¹ Zozi m'o ti menian'n-mo anwɔn fi bé eɛe nun anun'n, o non bé mo o'a man bé nwɔn a ti'n, bé kwalaa bé Si'n ti kɔn. Eɛika ati, se Zozi fele bé yí nianman-mo a, nyian ngun man yí. ¹² Afi o'a han yí ke:

Nyanmian, mɔn 'kan wɔ nwɔn ejɔle'n

mɔn kele mɔn nianman'n-mo.

Mɔn 'tv ejue mɔn yí wɔ ayɛ bagua nun anun.

¹³ Eɛe o'a han yí biekun ke:

Mɔn 'fa mɔn lva'n mɔn wula Nyanmian Kpili anun.

Eɛe yí nwan:

Mma'n-mo mo Nyanmian falɔ bé manlin mɔn'n,

ɛ 'nwun bé non mɔn.

¹⁴ Kemɔ mma so'n-mo ti kulo menian mo moja wo bé nwɔnnaan nun anun'n, Zozi kɔsɔ kacili yí nwɔn kulo sɔanlan ke bé. O yɔli yí so nán o'a nyan atɔn, o fi ewue'n m'o wuli'n, o'a seɛi Abɔnsanmɔn tunmin'n m'o le yí ewue nun asɔn. ¹⁵ Abɔnsanmɔn tunmin so'n, Zozi a seɛi yí maan bé mo bé asitanlan nun anun be sulo ewue'n, mo b'a kaci ke nganga'n, be nyan bé ti.

¹⁶ Afi o ti ananhɔle, nán nyanmiansɔ mmɔfɔe'n-mo y'o buka bé o. Nan Abalahamɔn اساس'n-mo y'o buka bé o. ¹⁷ Eɛika ati, like kwalaa anun, o'a kaci yí nwɔn ke yí nianman'n-mo. O'a yo yí so o'a kaci bé teeyifɔe kpain. O kan ananhɔle eɛe o fa ati anun kpa o di yí junman'n Nyanmian anyunnun maan menian'n-mo kwalaa nyan eɛe face. ¹⁸ Kemɔ Zozi muonun nwunlin yale mele mo Abɔnsanmɔn sɔli yí nianlin'n, sian die, bé kwalaa mo be wo asitanlan so nun anun'n, o kwalaa ti bé nyanman nun.

3

Zozi ti kpili tala Moyizɔ

¹ Eɛika ati, anianman anwɔntɛ mma, emo mo Nyanmian a fele emo o'a man emo a kaci yí menian'n, emo fá bé nyin be tó Zozi. O sanlin ke dedi'n mo ye le kan yí ejɔle ye kele eyuadi'n, Zozi yé Nyanmian a yí yí ke o káci sɔ teeyifɔe kpain o. ² Teeyifɔe junman so'n mo Nyanmian heleli Zozi ke o lí'n, Zozi lili yí ananhɔle nun ke *Moyizɔ kɔsɔ lili yí wo Nyanmian menian'n-mo kwalaa afian'n. ³ Ke sɔanlan m'o kɔ si sua nyan anunminnyanmɔn tala sua'n muonun'n, Zozi kɔsɔ a nyan anunminnyanmɔn a tala Moyizɔ. ⁴ Sua biala, sɔanlan y'o si o. Nan kɔsɔ sɔanlan'n m'o bɔli like biala'n y'o le Nyanmian.

⁵ Moyizɔ a, junman'n mo Nyanmian heleli yí ke o lí'n, o lili yí ananhɔle nun wo Nyanmian menian'n-mo kwalaa afian. Ejɔle mo Nyanmian kulo ke o kan'n, o fa wula Moyizɔ anɔan maan o kan. ⁶ Nan Kilisi a, anin o ti ke baa mo b'a sie yí awulo kpain o. Nan se ye tila yé dedi nun anun kpa o non anyɔndasɔe'n m'o

man ye di ndutue'n dede o ko ju yi ayuelie a, anin yi awulo y'o le ye.

⁷ Afi Nyanmian Wawe Nwanzan-nwanzan nun a han ke:

Se ene emo ti Nyanmian anin nun an,

⁸ *nán be totua bé nzv'n ke daba emo anan-mo yoli mele mo be jasoli yi komin anun'n.*

Nán be yo ke cian mo emo anan-mo soli yi

be nianlin wo ewâ nun anun elo'n.

⁹ *Nyanmian nwan: Elo, emo anan-mo jiji min*

be soli min be nianlin

sunnzun mo be nwunlin yi kwalaa

mo n yoli manlin bé afve abulanan nun anun'n.

¹⁰ *o man m'an fa bé nwon sikpe*

m'an wula min kunnun

nán m'an han ke:

Be ti menian mo bé ahonlin bo nvo,

be nnanndi man min atin nun asv.

¹¹ *Bé nwon eya'n m'o kun min nun ati,*

m'an han nda ke:

Enwonmian ele mân'n

mo m'an sesie m'an man bé'n,

cian bie lé, be ngo ho man nun elo.

¹² Ehika ati, anianman-mo, emo sie bé nwon ye. Se emo sie bé nwon ye a, emo anun bie fi ngo nyan man ahonlin ete. Bie fi ngo yaci man yi dedi'n ngo to man nan o'a kaci yi nzin o'a si Tiasifve Nyanmian. ¹³ Nan m'o wo nun'n, emo wowula bé nwon anwonsele alhian biala. Afi, ye ti ye b'a hele wo Ehele Ejole nun anun ke: *Ene nun o.* B'a hele yi so nan emo anun bie ati a ngaci man o'a ndo man ete nun anun. ¹⁴ Afi ye non Kilisi a yo kon. Nan kusv o di ke ye tila dedi'n mo ye nyanlin yi ngelemo nun nun anun kpa kpolo dede o ko ju yi ayuelie. ¹⁵ E 'nwun ejole mo b'a hele wo Ehele Ejole nun anun'n:

Se ene emo ti Nyanmian anin nun an,

nán be totua bé nzv'n ke daba emo anan-mo yoli

mele mo be jasoli yi komin anun'n.

¹⁶ Nwan menian die-mo ye be tili Nyanmian anin'n kusv be jasoli yi komin anun'n? Menian so'n-mo y'o le bé kwalaa mo Moyizi non bé fi Ezipiti mân nun anun fiteli'n. ¹⁷ Nwan-mo ye Nyanmian sikpe'n hyli bé afve abulanan'n mo be lili wo ewâ nun anun elo'n? Nyanmian sikpe'n hyli bé mo be huloli ete nun eyole'n. Bé ye be wuli ewâ nun anun elo nun o. ¹⁸ Ye nwan-mo anwon ye Nyanmian hanlin nda ke be ngo man yi enwonmian ele mân nun anun elo bie'n? Nyanmian hanlin nda'n gual bé mo be jasoli yi komin anun nun anwon. ¹⁹ Ye nwun yi yuein ke b'a ngwala man enwonmian ele mân nun anun ko. o sanlin ke b'a nne man Nyanmian b'a nni man.

4

Nyanmian enwɔnmian ele m̄an'n.

¹ Nan yé dié, Nyanmian a bɔ yé anɔhɔba ké yé kɔala ké yé kɔ yí enwɔnmian ele m̄an nɔn anun bie. Ehika ati, yé síe yé nwɔn ye nán sɔanlan fíí a nga man así emɔ afian elɔ. ² ɔ sanlɔn ké y'a tɔ Ejɔlekpa'n ké bé kɔsɔ bɛ tɔlɔ yí daba ewâ nɔn anun elɔ'n. Nan kɔsɔ b'a mmu man Ejɔlekpa sɔ'n like. Afi, mɛle mɔ bɛ tɔlɔ'n, b'a nne b'a nni man. ³ Nan yé mɔ yé de yé di'n, enwɔnmian ele m̄an sɔ'n mɔ Nyanmian lé kan yí ejɔle'n, yé 'kɔ nɔn bie. Afi Nyanmian lé kele ké:

*Bé nwɔn eya'n m'ɔ kun mín nɔn ati,
m'an han ndâ ké:
Enwɔnmian ele m̄an'n
mɔ m'an sesie m'an man bé'n,
cian bie lé bɛ ngɔ hɔ man nɔn elɔ.*

Mɔ Nyanmian 'kan ejɔle sɔ'n, anɔn ɔ'a li mɔa ɔ'a bɔ m̄an'n dada ɔ'a yue yí junman'n di. ⁴ Ehɛle Ejɔle nɔn anun lika kɔn, b'a hele elɛsɔ nɔn anwɔn ejɔle ké: *Nyanmian fali cian nsian ɔ lili yí junman'n kɔalaatin nan yí elɛsɔ nɔn asɔ, ɔ leli yí enwɔnmian.*

⁵ Ejɔle sɔ'n mɔ bɛ hanlɔn yí daba'n, bɛ lé kan yí ewa biekun ké: *Enwɔnmian ele m̄an'n mɔ m'an sesie m'an man bé'n, cian bie lé bɛ ngɔ hɔ man nɔn elɔ.* ⁶ Alimɔa mma'n-mɔ mɔ bɛ tɔlɔ Ejɔlekpa'n mɔ b'a nne b'a nni man'n, b'a ngɔ man Nyanmian enwɔnmian ele m̄an nɔn anun bie. Nan kɔsɔ atɔn wɔ nɔn man mmie-mɔ ké bɛ wɔlɔ Nyanmian enwɔnmian ele m̄an nɔn anun. ⁷ Ehika ati, Nyanmian a sie cian fɔfɔle kɔn biekun mɔ bɛ fele yí “ene”. Ene sɔ'n mɔ b'a hele yí ebele'n, afɔe dɔn kpa sɔnɔn, Nyanmian nanndilɔ belemgbin *Davidi asɔ ɔ hanlɔn ké:

*Se ene emɔ tɔ Nyanmian anɔn nɔn an,
nán bɛ totua bé nzv'n.*

⁸ Se ɔ tɔ ké Zozie m'ɔ lili Moyizɔ aja nɔn'n hɔalɔ bagua'n nɔn enwɔnmian ele m̄an nɔn anun kɔ a, ahan Nyanmian a ngan man cian fɔfɔle kɔn anwɔn ejɔle ehɔ anzin. ⁹ Ehɔ, yé nwun yí ké enwɔnmian ele cian kɔn tɛ wɔ ebele man Nyanmian menian'n-mɔ. ¹⁰ Afi sɔanlan m'ɔ wɔ Nyanmian enwɔnmian ele m̄an nɔn anun'n, anɔn ɔ lé de yí enwɔnmian yí junman elie nɔn anun ké Nyanmian leli yí enwɔnmian'n.

¹¹ Ehika ati, yé bɔ m̄andɔlɔn yé wɔlɔ enwɔnm̄an ele m̄an sɔ nɔn anun. Nán bɛ man yé nunhan bie yɔ anzɔsele ɔ ka yí ete nɔn anun ké yé nan-mɔ yɔlɔ yí ewâ nɔn anun elɔ'n. ¹² ɔ sanlɔn ké Nyanmian Anɔan Ejɔle'n wɔ ebele dahuu, ejɔle m'ɔ kɔ han'n, ɔ kpɔn sɔ. ɔ yɔ nâ tala dadɛ ngacile biala mɔ b'a si yí nyunnun nɔn yí nzin ɔ. Ké dadɛ'n wɔ sɔanlan an, ɔ bɔ fite'n, Nyanmian Anɔan Ejɔle'n kɔsɔ nwun ejɔle m'ɔ wɔ sɔanlan ati anɔn ɔ nɔn m'ɔ kɔ jɔnlɔn'n ɔ bua yí ndɛɛ. ¹³ Ninngɛ'n mɔ Nyanmian bɔlɔ'n,

fii nnon man ebele m'o fon yi nyin o. Yi nyunnun, yi kwalaa wo jawe nun. Yi ja asu ye ye 'bu ye junman'n mgbonndan o.

¹⁴ Ehika ati, dedi'n mo ye le yi mo ye le bo ye kele man'n, ye tila nun kpolo. Afi ye le teeyifue kpain kun mo o'a ha dede o'a ju Nyanman muonun anyunnun. Teeyifue kpain so'n y'o le Zozi m'o ti Nyanman Awa'n. ¹⁵ Ye teeyifue kpain'n kwalaa ye nyanman nun ti wo emian ngacile kwalaa anun. Nan kemoo Abonsanmon soli Zozi nianlin yi kwalaa anun mo yi sa a ngan man yi'n, o man sonian nun anun, Zozi kwalaa ti ye nyanman nun.

¹⁶ Ehika ati, nan man ye sulo, nan ye hyoin ye kpunnge Anwunnvoe Enwunfoe Nyanman'n m'o ti belemgbin bia nun asu'n. O nwun ye nwon anwunnvoe o fa ye ete'n-mo ce ye. Ese mele mo emian'n ko to ye'n, o 'ti ye nyanman nun.

5

Zozi y'o ti teeyifue kpain nun o.

¹ Nyanman teeyifue kpain biala mo be ko nian menian'n-mo anun be ko yi yi'n, o di asafian. Ete nun anwon tee eyie'n non acedie'n, yi ye o fa man Nyanman o. ² Kemoo teeyifue so'n muonun ti kulo swanlan'n, o kwalaa ke o nwun be mo be nzi man Nyanman mala'n non be mo b'a fon'n-mo anwon anwunnvoe. O sanlin ke, yi muonun o kwalaa ke o fon. ³ Ehika ati, o di ke o yi yi muonun yi ti tee ke o yi bagua nun ati tee'n.

⁴ Se Nyanman muonun a nvele man swanlan kun ke o feleli Moyizi anianman Aalon o sieli yi teeyifue kpain nun an, swanlan fii ngwala njasu man o nzie man yi nwon teeyifue kpain. ⁵ Kilisi muonun a njasu man o'a nzie man yi nwon teeyifue kpain. Nan Nyanman muonun a han a hele yi ke:

Ene m'o ko'n, e ti min Wa,

min kusu n di wo Si.

⁶ Ese o'a han yi lika fofole biekun ke:

E ti teeyifue titi

ke Melekisedeki ti yi'n.

⁷ Mo anin Zozi wo asie nun asu ewa'n, o yoli asonun o tianlin sele kpa o sunlin feleli Nyanman m'o kwalaa yi de fi ewue nun'n. Kemoo Zozi manlin Nyanman anyunnzo nun ati, Nyanman kusu tieli yi. ⁸ Zozi ti Nyanman Awa, kusu yi amanninhunlun nun anun, o manlin Nyanman anyunnzo. ⁹ Mo Nyanman man Zozi foli holi nyanmansu yueli'n, Zozi a kaci be kwalaa mo be man yi anyunnzo'n, be nyanmansu ngwan baka. ¹⁰ Ehika ati, Nyanman a sie yi teeyifue kpain ke o sieli Melekisedeki'n.

Ekannzue

¹¹ Ye le ejole doun ye kan ye kele emoo ehi anwon, nan kusu, yi bu etue yo si. O sanlin ke emoo ndi man ejole bu nde. ¹² Emoo mo ahan

emɔ lɪlɪ y'ɔ di ke emɔ kekele menian'n-mɔ Nyanmian anwɔn ejɔle'n, emɔ kulo ke be kekele emɔ Nyanmian anwɔn ejɔle fɔtɪlɪ'n-mɔ biekun. Alie mɔ emɔ 'kpɔnnɔde be di'n, ehi nɔfanlan yê emɔ te nɔn ɔ. ¹³ Swanlan biala m'ɔ te nɔn nɔfanlan'n, anɪn ɔ tɪ batɔnman. ɔ nzi man amanmuo sese'n mɔ Nyanmian le kpɔnnɔde'n. ¹⁴ Nan bé mɔ b'a tin'n, bé yê be di alie ketee nɪn ɔ, afi bé die bé ti a tin. Be si like m'ɔ tɪ kpa nɪn angɔnmɪn. Be si m'ɔ tɪ man kpa'n kɔsɔ angɔnmɪn.

6

¹ Ehika ati, ye yáci ejɔle asɪ asɪ'n m'ɔ tɔ de Kilisi'n nán ye wólu mgbili mgbili'n-mɔ anun. Ye yáci ejɔle'n m'ɔ tɔ de nyɔlie ete nɪn eyacie'n, Nyanmian anwɔn dedi'n, ² esɔnian ngacile nɪn anwɔn ejɔle'n, bé sa'n mɔ be fa be fua menian'n-mɔ asɔ m'ɔ kele ke Nyanmian a fa yí nyila nɪn a man'n, ewuetinng'e'n nɔn menian'n-mɔ fɔɔ ebue'n mɔ Nyanmian 'ba bu bé'n. Ninng'e sɔ'n-mɔ, ye ngan man bé nwɔn ejɔle kón. ³ Nan ye hó yé nyunnun. Se Nyanmian man atɪn an, mɔ ye 'ba yɔ nɪn anɪn.

⁴ Ehi, bé mɔ be nanndɪ Nyanmian jawe nɪn anun'n, Nyanmian a yeyila bé ɔ'a man b'a nyan yí Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n. ⁵ B'a nwun yí ke yí Nwan Ejɔle'n tɪ like kpa. B'a nwun mân fɔfɔle'n m'ɔ le sesie nɪn anun tunmin'n. ⁶ Nan se be kaci bé nzin be si Nyanmian, nán yí Nwan Ejɔle'n nvalɪ man bé nwɔn fíi kón an, be ngɔala man like fíi kón yɔ maan be sa bé nzin yí nwɔn elɔ. ɔ sanlɪn ke menian sɔ'n-mɔ bɔbɔ Kilisi kɔlɔwa nɪn asɔ biekun ese be gua yí nyunnun asɪ menian nɪn.

⁷ Temɔn mɔ esue tɔ asie kɔn asɔ titi mɔ alie fite sɔ man bé mɔ b'a lua'n, asie sɔ'n, anɪn Nyanmian a yeyila yí. ⁸ Nan se eminlan mmowe nɔn ndile ete fifi sɔ a, anɪn ɔ'a yɔ mgban ɔ'a ju yí sasan ebɔ. Yí agualie nɪn, be tɔ nɪn sɪn.

⁹ Anianman-mɔ, se bɔbɔ ye le kan sɔ a, ye de emɔ ye di kpa. Ye si ke emɔ nanndɪ atɪn kpa'n m'ɔ fite nyanmiansɔ ngɔan nɪn asɔ. ¹⁰ Afi Nyanmian die, ɔ mmu man kpɔfɔndee. Junman'n mɔ emɔ le di'n, ye'n mɔ emɔ a yɔ m'ɔ kele ke emɔ kulo Nyanmian, mɔ ese emɔ te yɔ te man Zozi menian'n-mɔ mɔ be tɪ emɔ anianman'n, Nyanmian alɔa nvi man. ¹¹ Nan ye kulo ke emɔ nunhan kɔn biala bó mɔndɪnlɪn, ɔ héle ke ɔ kulo Nyanmian dede ɔ kɔ ju yí ayuelie, nán emɔ asa a han mɔ emɔ le kpɔnnɔde yí Nyanmian asa nun'n kpa bɔkɔɔ. ¹² Yí ti, nán man emɔ kaci efɔanfɔe. Nan emɔ sɪn dedi mma'n-mɔ atɪn die nɪn asɔ. ɔ sanlɪn ke be si abɔtale dede bé sa kan like'n mɔ Nyanmian kɔ fa kɔ bɔ bé anɔhɔba'n.

¹³ Mɔ Nyanmian 'bɔ Abalahamɔn anɔhɔba'n, ɔ hanlɪn ndá tɔlɪ sɔ. Kemɔ swanlan fíi nɔn man ebele m'ɔ tɪ kpili tala yí'n, yí muonun ɔ hanlɪn yí ti. ¹⁴ Yí nwan: *Min kan mín ti ke mun 'yeyila wɔ sɔ maan e di ata kpili kpa.* ¹⁵ Mɔ Abalahamɔn tɪlɪ ejɔle sɔ'n,

o sili abotalɛ dede yí sa hanlɛn like'n mɔ Nyanmian falɛ bɔlɛ yí anɔhɔba'n.

¹⁶ Nan sɛ menian'n-mɔ 'kan ndâ a, bɛ kan sɔanlan m'ɔ tala bé nɛn ati. Ndâ sɔ'n tɛ ajinlanmun. Yí y'ɔ man ejɔlɛ'n kpɛ ɔ. ¹⁷ Nan Nyanmian kɔsɔ ajɔnlɛn nun an, anɛn ɔ kulo kɛ bé m'ɔ di kɛ bɛ nyan anɔhɔba nɛn anɛn ninngɛ'n, bɛ nwun yí yuein kɛ ejɔlɛ'n m'ɔ fi yí nɔan fitelɛ'n, ɔ ngaci man yí lé. Eɛhika ati y'ɔ hanlɛn ndâ tɔlɛ anɔhɔba nɛn asɔ ɔ. ¹⁸ Anɔhɔba'n nɔn ndâ'n tɛ ninngɛ nnyuan mɔ bɛ ngɔala man yí kaci, ɛsɛ Nyanmian ngɔala man nun ato di. Ninngɛ sɔ nnyuan'n wula yé mɔ y'a nyan ɛfiabɛlɛ Nyanmian anwɔn nɛn anwɔnsele. ɛfiabɛlɛ sɔ nɛn anɛn, ɔ di kɛ yɛ tila anyɛndasɔɛ like'n m'ɔ wɔ yé nyunnun nɛn anɛn kpɔlo. ¹⁹ Kɛ sɛhɛ'n mɔ bɛ yɛ bɛ tɔ asue nɛn anɛn man meli'n jinlan bi'n, anyɛndasɔɛ like'n kɔsɔ man yé ekala'n jin bi. Anyɛndasɔɛ like sɔ'n man yɛ bɔ tala nyanmiansɔ asɔnɛn sua nɛn anɛn mgbɛnɛn ɛtanlan'n. Yɛ kɔ dede yɛ ju lika nwannzan-nwannzan'n kɛ tɛɛyɛfɔɛ kpain'n. ²⁰ ɛbɛlɛ yé yé dunman nun, Zozi lili mɔa yé nyunnun ɔ wɔlɔlɛ ɔ. Yí yé ɔ'a kaci tɛɛyɛfɔɛ kpain'n cian daa kɛ anɛn Melekisedɛkɛ tɛ yí nɛn ɔ.

7

Melekisedɛkɛ tɛ belemgbin, ɛsɛ ɔ tɛ tɛɛyɛfɔɛ

¹ Melekisedɛkɛ sɔ'n, anɛn ɔ tɛ kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Salemɔn nɛn asɔ belemgbin. ɛsɛ anɛn ɔ tɛ Nyanmian Kpili m'ɔ wɔ anwunno anwunno ɛlɔ'n kɔsɔ tɛɛyɛfɔɛ Abalahamɔn mele sɔ. Mele mɔ Abalahamɔn fi ɛlɔɛ ɔ 'sa ba'n, Melekisedɛkɛ kɔ hɔ kɔ kpa yí atɛn ɔ kɔ yeyila yí sɔ. ² Yí kwalaa mɔ Abalahamɔn nyanlɛn yí ɛlɔɛ nɛn anɛn'n, ɔ kɔ bu nɛn bulu. ɔ kɔ tu kɔn kɔ man Melekisedɛkɛ.

Alimɔa nɛn anɛn, dunman Melekisedɛkɛ'n kele kɛ: “belemgbin m'ɔ kulo sɛsɛ.” M'ɔ la sɔ'n, y'ɔ le kɛ ɔ tɛ Salemɔn belemgbin. Yí bɔ kele kɛ: “belemgbin m'ɔ kulo anzɔnɛnɔ.” ³ B'a ngan man yí sɛ nɔn yí nɛn nɔn yí nan-mɔ anwɔn ejɔlɛ fíí. B'a ngan man yí awɔlɛ cian nɔn yí ewue cian nɛn anwɔn ejɔlɛ kalata nɛn anɛn lika fíí. Nan ɔ tɛ kɛ Nyanmian Awa'n. Melekisedɛkɛ sɔ'n tɛ tɛɛyɛfɔɛ cian daa.

⁴ ɛmɔ nwún yí kɛ Melekisedɛkɛ tɛ kpili. Yé nan Abalahamɔn ninngɛ'n kwalaa m'ɔ nyanlɛn yí ɛlɔɛ nɛn anɛn'n, ɔ buli nɛn bulu ɔ tuli kɔn manlɛn Melekisedɛkɛ. ⁵ Levi asasɔ'n-mɔ tɛ Nyanmian tɛɛyɛfɔɛ. Moyizɛ mala'n man bé atɛn kɛ Izalayɛ amma'n-mɔ bu bé ninngɛ'n-mɔ anɛn bulu a, bɛ tú kɔn. Kɔsɔ bé tɛ anianman, bé nan y'ɔ le Abalahamɔn. ⁶ Melekisedɛkɛ tɛ man Levi aflie nɛn anɛn sɔanlan. Kɔsɔ Abalahamɔn buli ninngɛ'n m'ɔ nyanlɛn yí ɛlɔɛ nɛn anɛn'n bulu ɔ tuli kɔn manlɛn yí. ɔ kɔ yeyila Abalahamɔn mɔ Nyanmian bɔlɛ yí anɔhɔba nɛn asɔ. ⁷ ɔ tɛ

ananhòle ke kpain yê ò yeyila batonman sù ò. ⁸ Levi asasu'n-mò mò be bubu ninng'e'n-mò anun bulu, be tu kòn be man bé'n, kulo menian y'ò le bé. Be wu. Nan Melekisedeki dié, ò ti sòanlan m'ò ti asì ke Nyanmian Anvan Ejòle'n kele'n. ⁹ Kemò Abalahamùn buli yí ninng'e'n-mò anun bulu ò tuli kòn manlìn Melekisedeki'n, Levi muonun mò ene be bu ninng'e'n-mò anun bulu be tu kòn be man yí busù menian'n-mò'n, yí kusù ò yòli sò bie. ¹⁰ Ò sanlìn ke mèlè mò Melekisedeki 'kò a kpa Abalahamùn atin'n, anin Levi te wò Abalahamùn akunnun.

Zozi ti ke Melekisedeki

¹¹ Tèe'n mò Levi asasu'n-mò yí'n, mala'n mò Nyanmian falì manlìn Izalayè amma'n-mò'n, sù yê anin ò jin ò. Nan se ò ti ke Levi asasu'n-mò mò be ti tseyifvè ke Aalòn'n, efiàn fíi nnòn man bé junman nùn anwòn an, ahan tseyifvè ngacile kòn ke Melekisedeki a nvite man. ¹² Ò sanlìn ke se Nyanmian tseyifvè'n-mò a kaci a, ò se ke mala'n kusù káci. ¹³ Yé Mìn'n mò ye le kan yí nwòn ejòle ewa'n, ò fi aflie fòfòle anun. Aflie sò nùn anun sòanlan kacili man Nyanmian tseyifvè lé. ¹⁴ Bé kwalaa be sù ke yé Mìn fi Zuda aflie nùn anun. Mò Moyizì 'kan Nyanmian tseyifvè'n-mò anwòn ejòle'n, ò'a ngan ke Zuda aflie nùn anun sòanlan kòn ti tseyifvè.

¹⁵ Like kòn man ye nwun yí yuein biekun. Like sò'n y'ò le ke tseyifvè kòn biekun ke Melekisedeki a fite. ¹⁶ Nán menian'n-mò mala nùn asù yê be nianlìn be sieli yí tseyifvè ò. Nan tunmin'n m'ò man nyanmiansù ngòan m'ò le man ayueli'e'n, y'ò man ò'a kaci Nyanmian tseyifvè ò. ¹⁷ Afi ò wò Ehele Ejòle nùn anun ke:

È 'kaci tseyifvè cian daa ke Melekisedeki.

¹⁸ Èhì Nyanmian a yaci daba mala nùn a tv. Ò sanlìn ke tunmin nnòn man nùn, ese ò'a yò mgban. ¹⁹ Afi Moyizì mala nùn a man sòanlan fíi anwòn a ndì man. Nan Nyanmian a sie anyindasvè like kòn ebele. Anyindasvè like sò'n man ye cùn ye kpunng'e Nyanmian.

²⁰ Afi m'ò la sù biekun'n y'ò le ndâ'n mò Nyanmian hanlìn'n. Mò ehìnlìn-mò 'kaci tseyifvè'n, Nyanmian a ngan man yí nwòn ndâ. ²¹ Nan Zozi dié, Nyanmian hanlìn yí nwòn ndâ. È 'nwun ejòle m'ò hanlìn helehì yí'n:

Yé Mìn a han ndâ,

Yí Nvan Ejòle'n, ò ngaci man yí.

Yí nwan: È ti tseyifvè cian daa.

²² Èhìka ati, Zozi di ajinlanmun maan ye nwun yí ke nyihye'n mò Nyanmian nòn yé a hyihye'n ti ananhòle sakpa.

²³ Èse like biekun wò ebele m'ò ti bé afian ò. Y'ò le ke anin tseyifvè'n-mò sònlìn. Afi ewue'n man kòn nni man junman'n dede ò nga man ebele. ²⁴ Kusù Zozi dié, ò ti asì dahuu. Tseyifvè junman'n m'ò di'n, junman sò'n nzìn man sòanlan fòfòle asa

nun. ²⁵ Ehika ati, bé kwalaa mɔ be nanndi yí sɔ be kpunngɛ Nyanmian anwɔn'n, ɔ kwalaa de bé kpa bɔkɔɔ. Ɔ sanlɔn ke ɔ ti asɔ dahuu ɔ sele Nyanmian man bé. ²⁶ Tɛɛyifɔe kpain'n mɔ y'a mian yí nwɔn'n y'ɔ le Zozi. Ɔ ti nwannzan-nwannzan, efian fíi nnɔn man yí nwɔn. Ete fíi nnɔn man yí nun. Ɔ nnɔn etefɔe'n-mɔ afian ti. Ɔ ti like biala asɔ kpain. ²⁷ Zozi ti man ke tɛɛyifɔe mgbain ehɔnlɔn-mɔ. Tɛɛyifɔe sɔ'n-mɔ, ɔ di ke be yi bé muonun bé ti tɛe nán b'a yi bagua'n kusɔ die. Nan yí die, ɔ falɔ yí nwɔn yɔli yé kwalaa yé ti tɛe baa kɔnmgba cein. ²⁸ Menian mɔ bé nwɔn ndi man, ɔ fi ete'n dunman nun'n yê *Moyizɔ mala'n fa bé sie tɛɛyifɔe mgbain ɔ. Mala nun anzin, Nyanmian hanlɔn ndâ tɔli yí ejɔle nun asɔ. Ejɔle sɔ'n sie Baa'n mɔ yí nwɔn a ti kpa bɔkɔɔ'n tɛɛyifɔe kpain cɔan daa.

8

Zozi ti yé tɛɛyifɔe kpain.

¹ Ejɔle ehɔ kwalaa mɔ ye le kan'n, yí ti'n y'ɔ le ke ye le tɛɛyifɔe kpain kɔn. Ɔ'a fɔ anwunno elɔ ɔ'a tanlan tunminfɔe Nyanmian kpili belemgbin bia'n fama sɔ. ² Asɔnɔn sua nwannzan-nwannzan'n m'ɔ ti *tantɔ kpa'n, nán sɔanlan yê ɔ'a bɔ ɔ. Nan yé Mɔn muonun yê ɔ'a bɔ tantɔ sɔ nun ɔ. Ebele yê yé tɛɛyifɔe kpain'n di yí tɛe eyie junman nun ɔ. ³ Acɛdie nnɔ tɛe eyie mɔ be fa be man Nyanmian'n, yí ti y'ɔ man be sie tɛɛyifɔe biala ɔ. Ɔ se ke ye tɛɛyifɔe kpain sɔ'n kusɔ nyan like mɔ ɔ 'fa fite Nyanmian anyunnun ɔ. ⁴ Se ɔ ti ke ye tɛɛyifɔe kpain'n wɔ asie nun asɔ ewa a, ahan ɔ ti man tɛɛyifɔe bɔbɔ. Ɔ sanlɔn ke tɛɛyifɔe'n-mɔ mɔ be di junman sɔ'n wɔ ebele ke Zufɔ'n-mɔ mala kpɔn kele'n. ⁵ Junman'n mɔ tɛɛyifɔe sɔ'n-mɔ di'n, anwunno elɔ die'n nvoninnin'n mɔ Nyanmian yɔli heleli Moyizɔ'n, sɔ yê be nian ɔ. Afɔ mele mɔ Moyizɔ 'bɔ tantɔ'n man Nyanmian'n, Nyanmian hanlɔn heleli yí ke: *Tantɔ'n mɔ m'an yi m'an hele wɔ bɔka nun asɔ'n, nian yí nwɔn sɔ yɔ.*

⁶ Nan sian die, tɛe eyie junman'n mɔ Zozi di'n, ɔ tala tɛɛyifɔe ehɔnlɔn-mɔ kwalaa die'n. Ɔ sanlɔn ke ɔ di nyihye kpa nun anun asafian. Nyihye sɔ'n jin anɔhuba mgbakpa'n-mɔ asɔ. ⁷ Afɔ se ɔ ti ke alimɔva nyihye'n yɔli kpa a, ahan ɔ'a ngaci man yí. ⁸ Nan Nyanmian le tu yí menian'n-mɔ anyunnun. Yí ti, y'ɔ man ɔ le kan kele bé ke:

Tɛmɔn'n le ba ju,

mɔn nnɔn Izalaye mân'n nnɔn Zuda mân'n,

ye 'ba cɔcɔ nyihye fɔfɔle.

⁹ Nyihye sɔ'n ti man ke daba die'n

mɔ mɔn nnɔn bé nan-mɔ hyihyeli'n.

Daba die'n, y'ɔ le cɔan mɔ n zɔli bé sa

n yɔli bé fi Ezipiti mân nun anun n viteli'n.

B'a nanndi man nyihye so nin asv.
Ehika ati, bé kvsu bé nwvñ ejòle a njian man mín.
¹⁰ *Yé Min nwan:*
Se temvñ sò'n ju a, e 'nwun nyihye'n
mò mín nvn Izalayé mân'n 'ba hyihye'n.
Min 'fa mín mala'n mín wula bé ajvñlin nin anun.
Min 'kele yí bé ahvñlin nin anun.
Min 'kaci bé Nyanmian,
bé kvsu bé 'kaci mín menian.
¹¹ *Svanlan fí ngò hehele man yí manngvñ like,*
anaan ò ngò han ò ngò hele yí nianman ke:
Kpvñndé yé Min.
Afi batvñman o, kpain o, bé kvalaa be sí mín.
¹² *Min 'fa bé éte'n-mò mín ce bé.*
Min mmò man sv fí kón.

¹³ Se Nyanmian le kan nyihye fvfòle ejòle a, anin ò le kele ke alimva die nin a yò daba. Yê like m'ò kò hye, ese ò kò yò daba'n, anin ò ka kaan yí busu nunnun.

9

Asie nin asv ewa nvn anwunno elò Nyanmian tanti'n

¹ Nyihye daba nin anun, anin asvñun eyòle'n le yí sua asie nin asv ewa ò nvn yí nwvñ mala. ² Asvñun sua sò'n, ò tí tanti. Nyanmian tanti sò'n, mgbe nun etanlan kvn ce nun nnyuan, lika m'ò wò mgbe nun etanlan nin anyunnun'n, lika sò'n yê be fèle yí lika nwannzan-nwannzan nin ò. Ebele yê kanlannie'n, ò nvn tòbìlì'n mò be gua Nyanmian kpañ'n sv'n wò ò. ³ Nan mgbe nun etanlan nin anzin lika die'n, be fèle yí lika nwannzan-nwannzan kpa. ⁴ Ebele yê tòbìlì'n mò be yala *ansan sv'n nvn nyihye alaka'n wò ò. Tòbìlì'n nvn alaka sò'n, b'a holo esika emanlan b'a gua be nwvñ. Alaka nin akunnun, ninngé nsan wa nun. Esika emanlan esê kvn jin nun. Esê sò nin anun yê *mannan'n wò ò. Aalvñ kpòman'n m'ò bòlì ndetele'n wò alaka nin anun. Yê ese nyòbvè nnyuan'n mò b'a se bé ndetele ke tabva b'a hele nyihye nin anwvñ ejòle'n b'a gua sv'n, be wò alaka nin anun bie. ⁵ Be kò se nyanmiansu mmòfvè nnyuan be kò sesie nyihye alaka nin asv. Nyanmiansu mmòfvè sò'n-mò, be fèle bé selubvñ. Anunminnyanmòn menian sò'n-mò kele ke Nyanmian wò ebele. Be ndeba'n-mò sinnze alaka nin ati sv anwunno. Alaka nin ati sò nin asv yê be gua tee eyie moja nin ò. Nan mín ngulo man ke mín yiyi ejòle nin anun dòn kikaala.

⁶ Ke be kpìnlì be sesieli lika sò'n, alhian biala, teeyifvè'n-mò wòlv Nyanmian tanti'n lika m'ò wò mgbe nun etanlan nin anyunnun'n, be di bé junman nin ebele. ⁷ Nan mgbe nun etanlan nin anzin elò lika die'n, teeyifvè kpain nin ala y'ò wòlv

elɔ ɔ. Ɔ wɔɔɔ elɔ afɔe nɔan. Ɔ 'wɔɔɔ elɔ a, yí muonun ɔ nɔn bagua'n ete mɔ be nzɪ man mɔ b'a yɔ'n dunman nun, ɔ fa naan moja ɔ fite Nyanmian anyunnun. ⁸ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n kele nun ke mele mɔ Nyanmian tantɪ daba'n nɔn nun junman elie'n te wɔ ebele'n, anun atɪn'n m'ɔ man menian'n-mɔ kpunngɛ Nyanmian'n la man nun. ⁹ Ehi ti nɔvɔndɔhɔn ene mele'n mɔ ye wɔ nun nɔn anun. Yí bu kele ke nán acedie nɔn tee eyie y'ɔ man sɔanlan anwɔn ti wɔ Nyanmian anyunnun ɔ. ¹⁰ Afi, alie nɔn nzan nɔn bé nwɔn efian etue ebiale ngacile mala y'ɔ le ehi-mɔ. Ɔ ti mala m'ɔ tɔ de eyuadi nɔn anun ninngɛ'n-mɔ. Mala sɔ'n-mɔ abɔsɔ 'ba nunnun wɔ mele Nyanmian 'kaci ninngɛ'n-mɔ kɔlaatin'n.

¹¹ Nan ninngɛ mgbakpa'n m'ɔ wɔ yé nyunnun nɔn ati yê Zozi a a ke teeyifɔe kpain ɔ. Nyanmian tantɪ'n mɔ ɔ'a tanlan yí bu ɔ'a li yí junman nɔn anwɔn cian kpa, ese e ti kanlanman tala daba die'n. Tantɪ sɔ'n, nán menian'n-mɔ asa ati like ɔ. Yí bu y'ɔ le ke nán mân ehi anun like ɔ. ¹² Zozi a wɔɔɔ lika nwanzan-nwanzan kpa'n kpê kɔnmgba cein bɔkɔɔ. Ɔ'a nva man esile nɔn nnale mma moja ɔ'a nvite man Nyanmian anyunnun. Nan ɔ le yí muonun yí moja'n m'ɔ man be nyan ngɔan m'ɔ le man ayuelie'n. ¹³ Nyanmian anyunnun, bé mɔ efian kɔ gua bé nwɔn'n, se be fa esile nɔn nnale nyin moja'n nɔn enale bilie mɔ be kɔ yala yí'n nzɔan'n be kpɔndɪn bé nwɔn an, anun bé nwɔn a ti. ¹⁴ Se naan ehi-mɔ moja'n kɔla ke ɔ man sɔanlan anwɔn ti a, Kilisi moja'n kɔla ke ɔ man sɔanlan ahɔnlɪn nɔn anun ti tala sɔ! Ɔ nanndɪ Edannganman Wawɛ nɔn asɔ, Kilisi muonun a fa yí nwɔn ɔ'a bɔ afɔlie mɔ efian fíi nɔn man yí nwɔn ɔ'a man Nyanmian. Yí moja'n 'ti yé ahɔnlɪn nɔn anun fi nyɔlie nɔvɪn nɔvɪn'n-mɔ anwɔn maan ye sɔ Tiasifɔe Nyanmian'n.

¹⁵ Ehika ati yê Kilisi di nyihye fɔfɔle nɔn anun asafian ɔ. Ɔ di asafian maan bé mɔ Nyanmian a fele bé'n nyan nyanmiansɔ ajapadie'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a bɔ bé anɔhɔba'n. Be kɔla ke bé sa kan yí. Ɔ sanlɪn ke Kilisi a wu. Yí ewue sɔ'n de menian'n-mɔ ati fi bé ete nɔn anun nyihye daba nɔn abɔ.

¹⁶ Afi sɔanlan kele yí kunnun ejɔle kalata sɔ sie a, ɔ di ke be nwun yí ke sɔanlan nɔn a wu sakpa nán kalata sɔ'n mɔ ɔ'a hele ɔ'a sie nɔn a nyan tunmin. ¹⁷ Ɔ sanlɪn ke mele mɔ sɔanlan'n mɔ ɔ'a hele yí kɔnnun ejɔle kalata sɔ ɔ'a sie'n te ti asɪ'n, kalata sɔ'n le man tunmin. ¹⁸ Ehika ati, dede mɔ be 'di daba nyihye nɔn asɔ'n, be le naan moja. ¹⁹ Alimɔa nɔn anun, Moyizɪ kɔ kɪngga mala'n kɔlaa m'ɔ wɔ kalata nɔn anun'n ɔ kɔ hele bagua'n. M'ɔ kɪnggalɪ yueli'n, ɔ kɔ fa nnale mma nɔn esile moja'n nɔn nzue ɔ kɔ kpɔndɪn kɔ gua mala kalata'n nɔn bagua'n kɔlaa anwɔn. Mɔ ɔ 'kpɔndɪn'n, ɔ le *izɔpɔ asa baa nɔn naan enyuan kɔkɔle y'ɔ kpɔndɪnlɪn ɔ. ²⁰ Moyizɪ nwan: *Nyihye'n mɔ Nyanmian afa a*

man yé ké yé lí sv'n, yí nwòn moja nún ahí. ²¹ Moyizí kpòndúnlín Nyanmian tantí'n nòn asònú nún anwòn ninng'e'n kòlaatin anwòn moja. ²² Ké mala'n kpín kele'n, moja'n man ninng'e dòn anwòn tí. Afí sè moja a ngua man an, éte face nún man ebele.

Zozí tée eyíe'n tu éte'n-mò

²³ Ehíka atí, anwunno ébò ninng'e'n-mò, bé nvoninnin y'ò le así éwa dié'n-mò. Bè 'tí bé nwòn an, bé le moja. Nan anwunno ébò dié'n-mò, sè bé 'tí bé nwòn an, ò dí ké bé nyan tée eyíe ninng'e m'ò tí kpa tala asíe nún asú éwa dié'n-mò. ²⁴ Ó sanlín ké tantí'n mò Moyizí nianlín sù ò bòlí así éwa dié'n, nán ebele yé Kilisi wòbòlí ò. Nan ò'a fù ò'a hò anwunno. Yé dunman nún, ò jin Nyanmian anyunnun ebele sian dié. ²⁵ Tée yí fùe kpain'n, afùe nvan y'ò wòbò líka nwannzan-nwannzan kpa nún ò. Ó 'wòbò a, ò le naan moja. Nan Kilisi dié, ò'a nwòbò man ébò ò'a nva man yí nwòn ò'a nyí man tée afùe daa. Nan ò'a wòbò ébò kpé kònmgba cein bókòò. ²⁶ Sè nán yí sò a, ahan ké bé bòlí mán'n, ò dí ké Kilisi nwun yí nyunnun kpé nye nye. Nan sian dié m'ò tí mèlè kasian'n, Kilisi a yí yí nwòn kpé kònmgba bókòò. Ó'a fa yí nwòn ò'a yí tée ò'a tu éte'n. ²⁷ Ó la ebele man sòanlan kún biala ké ò wú kpé baa kònmgba cein. Ó wu yue a, béle mò anún Nyanmian le ba bua yí ndéé ò. ²⁸ Yí sò kòsù ala, Kilisi a fa yí nwòn ò'a yí tée kpé kònmgba cein bókòò maan menian dòn fí bé éte nún anún b'a jasù. Ó 'ba sa ba biekun, kòsù nán ké éte nún ecicie tí ò. Nan ò 'ba ò de bé mò bé le nwòndé yí'n nguan.

10

Así éwa ninng'e'n-mò tí anwunno dié'n-mò nvoninnin

¹ Ehí, mala'n mò Nyanmian falí manlín Moyizí'n, ò tí ninng'e mgbakpa'n m'ò lé ba nún nvoninnin, nan nán yí kpa'n muonun ò. Bé mò afùe daa bé nanndí tée eyíe kònmgba nún asú bé kpunng'e Nyanmian'n, mala sò'n le man anwònséle fíí m'ò man bé nwòn tí ò. ² Sè ò tí ké bé mò bé nanndí tée eyíe nún asú bé kpunng'e Nyanmian nún anwòn tìlí kpé kònmgba bókòò a, ahan bé éte nún anwòn èjòlè a mma man bé ajònlín nún kón, èsè ahan bé yacilí tée eyíe'n. ³ Tée'n mò bé yí yí afùe daa'n kací menian'n-mò éte'n mò bé yò'n. ⁴ Ó sanlín ké nnalé nòn esilé'n-mò moja'n nguala man éte'n cici bòbò fíí.

⁵ Ehíka atí, mèlè mò Kilisi 'ba mán nún anún'n, ò hanlín helel Nyanmian ké:

Nán tée eyíe nòn acédié yé é le kpòndé ò.

Nan a sesie anwònnaan a man mín.

⁶ Tée eyíe naan'n nòn éte face dié'n,

bé nyò man wó enyímmín.

⁷ Yí tí yé mín nwan: Nyanmian, é 'nwun mín.

*Mun ba mun ya wo konnun like ke
b'a kpin b'a hele min nwon ejole'n
mala kalata nin anun'n.*

⁸ Alimva nun anun, yi nwan: *Nan tee eyie non acedie ye e le
kponnde o. Tee eyie naan'n non ete face die'n nyo man wo enyinmun.*
Kusu afi tee eyie so'n-mo, ke mala'n kele'n, yi nwon ye be nian
be yi o. ⁹ Ehi anzin, yi nwan: *Nyanmian, e 'nwun min. Mun
ba mun ya wo kunnun like.* Ebele anun, Nyanmian a kpe daba
like die nin anun o'a fa fofole o'a sie yi busu. ¹⁰ O sanlin ke Zozi
Kilisi a ya Nyanmian akunnun like. O'a fa yi nwon o'a bo afolie
a man Nyanmian kpe konmgba cein bokoo. Afolie so nun a man
ye nwon a ti fi ye ete'n-mo anun.

¹¹ Cian daa teeyifue'n jin Nyanmian *tantu nun abu o di yi
junman'n. Tee eyie konmgba'n m'o ngwala man ete'n tu fi'n y'o
yi o. ¹² Nan Kilisi die, o'a yi ete nin anwon tee baa konmgba cein.
Ehi anzin, o'a fu anwunno o'a ho a tanlan Nyanmian asa fama
su. O tanlan ebele mele daa. ¹³ Sian die, ebele y'o le nwonnde
maan Nyanmian fa yi mgbofue'n-mo gua yi ja abu ke bia mo
belemgin sesie yi ja su o. ¹⁴ Afi Kilisi tee eyie konmgba cein ehi
ati, o'a man be mo o'a ti be nwon nin anwon a ti kpa bokoo wo
mele daa.

¹⁵ Ejole so'n kusu ye Wawe Nwanzan-nwanzan kan kele ye
o. Afi alimva nun anun an, yi nwan:

*¹⁶ Ye Min nwan: E 'nwun ke cian bie dede
nyihye'n mo min non be ye 'ba hyihye'n 'yo yi'n.
Min 'fa min mala'n min wula be ahonlin nin anun,
min 'kele min sie be ajonlin nin anun.*

¹⁷ Ese yi nwan:
*Mun ngo bo man be ete'n
non be mala etvan nin aso fi kon.*

¹⁸ Lika kusu mo ete face wo'n, anin ete nin anwon tee eyie fi
kon non man ebele.

Ye hyuin ye kpunnge Nyanmian.

¹⁹ Ehika ati, anianman-mo, Zozi moja'n dunman nun, ye le
atin ye wolo lika nwanzan-nwanzan kpa'n. ²⁰ O'a sin mgbe
nun etanlan nin anun. Mgbe nun etanlan so'n y'o le yi muonun
yi nwonnaan'n. O'a fa o'a kpe atin fofole m'o ti ngwan atin o'a
man ye. ²¹ Ye le teeyifue kpain kon m'o nian Nyanmian awulo
nin anun menian'n-mo aso o. ²² Ehika ati, ye fa ahonlin mo
nun a ti, ye nyan dedi nin anun anyindasue kpa ye hyuin ye
kpunnge Nyanmian. O sanlin ke Zozi moja nun a nwunzin
ye ahonlin'n-mo anun. Ese o'a fa efian etue nzue o'a bia ye.
²³ Anyindasue like'n mo ye le bo ye kele man'n, ye tila nun
sele kpa. O sanlin ke swanlan'n mo o'a bo ye anohuba'n kan
ananhole. ²⁴ Ye nian ye nwan so nan ye wowula ye nwon

anwõnsele ye hũlo ye nwõn kpa, ye bõ bala m'õ ti kpa. ²⁵ Lika mo ye yia daa ye tie Nyanmian Anvan Ejõle'n, nãn man ye yaci ebele ehõle ke mmie-mõ yõ yí'n. Nan ye wõwula ye nwõn anwõnsele maan õ tãla sũ, õ sanlin ke emõ nwun yí ke ye Min cian nun a kpunngẽ.

²⁶ Afi kemõ y'a nwun ananhõle'n, se ye nyunnunfuu ye tanlan ye yõ ete'n biekun an, tee eyie fíi kón nnõn ebele m'õ kwala ete sõ'n cici õ. ²⁷ Nan like mõ õ 'nwõnnde ye'n y'õ le Nyanmian ndee ebua esulo'n nõn sãn kpili'n mõ õ 'yala Nyanmian mgbõfõve'n-mõ'n. ²⁸ Se svanlan kũn tũn Moyizi mala'n nãn menian nyuan anan nsan di adanzie ke õ'a tũn mala'n sakpa a, anwunnvoe esa nnõn man nun, be kun svanlan sõ'n. ²⁹ Se ejõle'n ti sva a, bé mõ bé nyin ci Nyanmian Awa'n, mõ be mmu man nyihye'n moja'n mõ õ'a ti bé nwõn'n like fíi'n, mõ be kpe anwunnvoe esie Wawe'n nzõba'n, asũ be 'yaci bé nwõn sa be ce bé õ? Emõ anyin ta nun ke ahatua mõ be 'tua bé'n, õ ti man nzemunde. ³⁰ Afi ye si svanlan'n m'õ hanlin ke: *Mín dein yê min 'de alõman nun õ. Mín yê min 'tua bé yí nwõn kale õ.* Ese svanlan sõ'n hanlin ke: *Nyanmian 'bua yí menian'n-mõ ndee.* ³¹ Svanlan m'õ kõ tõ Tiasifõve Nyanmian nun asa nun'n, anũn svanlan sõ nun a mian kpa.

³² Emõ ati káci ke mele mõ Nyanmian manlin emõ fiteli jawe nun anũn'n, emõ nwunlin bé nyunnun kpa elõe kpili'n mõ emõ hõnlin nun anũn. Elõe sõ nun anũn, emõ jinlanlin bé ja nun. ³³ Mele sõ'n, cian bie ju a, amgba yê be bõ emõ, ese be kele emõ ahõlõwa bagua nun anũn. Cian bie kũsũ a, bé mõ be le nwun yale ke emõ'n, emõ fa bé nwõn be bõ bé. ³⁴ Bé mõ b'a gua bé fiadi mõ be kele bé ahõlõwa'n, emõ bukali bé. Temũn mõ menian'n-mõ tũali emõ leli bé nwõn ninngẽ'n, emõ a nni man yí nwõn yale, nan fe ye emõ lili õ. Afi emõ si sie ke emõ le anwõndie mgbakpamõ. Ese anwõndie sõ'n-mõ nzeci man lé.

³⁵ Anyindasũve like'n mõ emõ le yí'n, nãn be yaci be tũ. O sanlin ke nvasũve kpili kpa wõ sũ. ³⁶ O di ke emõ bõ mõndĩnlin be yõ like mõ Nyanmian kulo'n. Se emõ yõ yí sõ a, yí anõhõba nun anũn like'n, emõ asa 'kan yí. ³⁷ Afi Ehele Ejõle'n kele ke:

*Mele kaan sva, kaan sva bõbõ,
svanlan'n m'õ di ke õ ba'n,
õ ngõ hye man, õ 'ba a.*

³⁸ *Svanlan m'õ nanndi sese wõ mín nyunnun'n,
yí dedi nun ati, õ 'nyan ngvan.*

*Nan se õ yi yí nwõn fi mín sa nun an,
mũn mmu man yí svanlan kón.*

³⁹ Bé mõ be yi bé nwõn be minlin'n, nãn bé mmie-mõ y'õ le ye. Nan ye die, ye le dedi, ese ye nanndi ngvan atin nun asũ.

11

Dedi nun anwɔn ejɔle'n.

¹ Dedi nun abɔ y'ɔ le ke like mɔ bɛ lɔa wɔ sɔ'n, bɛ sɪ yɪ fɔʊn ke bɛ sa 'kan yɪ. Eɛe like'n mɔ bɛ nnwun man yɪ bɛ nyɪnsɔ'n, bɛ yɔ maan bɛ nwun yɪ ke like sɔ'n wɔ ebele sakpa. ² Daba menian'n-mɔ dedi'n mɔ anɪn bɛ le yɪ nun ati, Nyanmian leli bɛ tɔli nun.

³ Dedi'n man ye nwun yɪ ke Nyanmian le yɪ Nɔan Ejɔle'n y'ɔ bɔli mɔn nun ɔ. ɔ man like mɔ bɛ nwun yɪ'n, Nyanmian nanndili mɔ bɛ nnwun man yɪ nun asɔ y'ɔ bɔli ɔ.

⁴ Abeli leli Nyanmian lili. Afɔle'n m'ɔ bɔli manlin Nyanmian'n sɔli yɪ nyɪn talali yɪ nianman kpain Kayɪn die'n. Dedi'n mɔ Abeli le yɪ nun ati, Nyanmian buli yɪ sɛsɛfɔe. ɔ sanlin ke Nyanmian muonun sɔli Abeli afɔle'n-mɔ anun. Abeli a wu. Nan kɔsɔ dedi'n m'ɔ le yɪ nun ati, ɔ ti ke yɪ nyɪn tɛ wɔ sɔ.

⁵ Dedi nun ati, ewue a ngu man Enɔki. Nyanmian kpili falɪ yɪ hɔli yɪ nwɔn elɔ. B'a nnwun man yɪ fɪi kɔn. Abele mɔ anɪn Enɔki tɛ wɔ eyuadi nun anun ewa'n, Nyanmian lili yɪ nwɔn adanzɪe ke Enɔki enanndie'n sɔ yɪ nyɪn. ⁶ M'ɔ wɔ nun'n y'ɔ le ke sɔanlan m'ɔ nne man Nyanmian nni man'n, yɪ enanndie'n nzɔ man Nyanmian anyɪn. Ehika ati, sɔanlan mɔ ɔ 'kpunngɛ Nyanmian'n, ɔ lɛ lɪ ke Nyanmian wɔ ebele yɛ ɔ ce bɛ mɔ bɛ kpɔndɛ yɪ'n like.

⁷ Munnzue'n m'ɔ le ba tɔ mɔn nun anun mɔ anɪn bɛ nwunlin man yɪ'n, Nyanmian kɔ yɪ kɔ hele Nowe. Dedi nun ati, Nowe kɔ fa ejɔle sɔ'n ananhɔle. ɔ kɔ man Nyanmian anyɪnnzɔ ɔ kɔ bɔbɔ meli'n. ɔ nɔn yɪ yɪ nɔn bɛ mma'n-mɔ bɛ kɔ fɔ nun bɛ kɔ nyan bɛ ti. Ehika ati, Nowe heleli ke mɔn'n bɔ bala ete. Yɪ dedi nun ati, Nyanmian buli yɪ sɛsɛfɔe.

⁸ Dedi nun ati, mɛle mɔ Nyanmian feleli Abalahamɔn'n, Abalahamɔn a nne a nzie man. ɔ kɔ hɔ mɔn fɔfɔle kɔn anun. Mɔn sɔ'n yɛ anɪn Nyanmian le ba fa man yɪ ɔ. ɔ fi yɪ muonun yɪ mɔn die nun anun ɔ kɔ tu kɔsɔ anɪn ɔ nzɪ lika'n m'ɔ le kɔ'n.

⁹ Dedi nun ati, ɔ tanlanlin mɔn'n mɔ Nyanmian falɪ bɔli yɪ anɔhɔba nun anun ke eyefɔe. Abalahamɔn bɔli tantɪ ebele ɔ tanlanlin yɪ bɔ. Izaki nɔn Zɔakɔbɔ mɔ bɛ ti yɪ bɔsɔ menian'n, bɛ kɔsɔ bɛ tanlanlin tantɪ nun abɔ. Anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔli Abalahamɔn'n, yɪ kpɔnmgbɔ nun ala y'ɔ bɔli bɛ kɔsɔ bɛ ɔ. ¹⁰ Afɪ anɪn Abalahamɔn le nwɔnndɛ kulo'n mɔ yɪ awulabɛbɔ'n ti kunngun'n. Kulo sɔ'n, sɔanlan m'ɔ nyanlin yɪ nwɔn ajɔnlɪn ɔ hyɪhyɛ'n y'ɔ le Nyanmian muonun.

¹¹ Dedi nun ati, Abalahamɔn nɔn Sala hɔalali baa wɔ kɔsɔ anɪn bɛ ti mɔlɔwa kpa bɔkɔɔ. ɔ sanlin ke ɔ leli lili ke sɔanlan'n m'ɔ bɔli anɔhɔba'n kɔala yɔ maan ɔ nyan nun like. ¹² Ehika ati, ɔ nanndɪ sɔanlan baa kɔnmgbɔ sɔ nun asɔ, yɪ mɔ anɪn ɔ ti ke ɔ'a

wu a yue'n, menian nwala nwala ke nzalama, nwala nwala ke jenvie nwan anywan fi yi kunnun fiteli.

¹³ Menian so'n-mo kwalaa nyanlin dedi dede be falu be wuli. Be sa a ngan man ninng'e'n-mo mo Nyanman fali bali be anohuba'n. Nan kusu be nwunlin ninng'e so'n-mo moa be lili yi nwon fe. Be hanlin yi yuein ke be ti nyofve, ese be wali mgbanza asiε nun asu εwa. ¹⁴ Be mo be kan so'n, be kele nun ke be le kpɔnnde man kon be tanlan nun. ¹⁵ Nan se o ti ke be lili man'n mo be fi nun be tuli nun anwon yale a, ahan be kpeli atin be salu hali tanlanlin εlo. ¹⁶ Nan b'a nyo man yi so. O sanlin ke nyanmansu man die'n ye anun be le kpɔnnde o. Ehika ati, se be fele Nyanman Kpili be Nyanman an, nyian ngun man yi. Afi o'a cici kulo kon o'a sie be.

¹⁷ Dedi nun ati, Abalahamun tieli manlin Nyanman sɔli yi nianlin. Afi Nyanman hanlin heleli yi ke o fa yi bangalo Izaki o yi tee o man yi. Abalahamun a nne a nzie man. Kusu yi lili yi Abalahamun ye Nyanman bali yi anohuba ke o 'man o wo baa so nun o. ¹⁸ Afi, Nyanman hanlin heleli yi ke: *Min 'sin Izaki asu mun man ε di ata ke m mali wo anohuba ke nun 'man ε di ata'n.* ¹⁹ Abalahamun leli lili ke se babo Izaki wu a, Nyanman le tunmin o kvala o man yi ngwan. Sakpa kusu, Nyanman manlin Izaki nyanlin ngwan ke swanlan mo fi ewue nun a tinnge o.

²⁰ Dedi nun ati, Izaki yeyilali Zvakobu nun Ezau asu be cian bie asitanlan'n dunman nun.

²¹ Dedi nun ati, Zvakobu yeyilali yi wa Zozefu amma'n-mo nunhan kon biala asu asannan nan o'a wu. O butuli yi kpoman nun asu o yili Nyanman aye.

²² Dedi nun ati, mele mo Zozefu 'ba wu'n, o hanlin temun'n mo Izalaye amma'n-mo fi Ezipiti man nun anun 'fite nun anwon ejole. Ese se o wu a, ke be kpɔn be yo yi'n, o hanlin yi nwon ejole kusu.

²³ Dedi nun ati, mele mo be woli Moyizi'n, yi si nun yi nin fali yi fiali dede sala nsan. O sanlin ke Moyizi ti baa kanlanman. Yi ti, yi si nun yi nin a nzulo man b'a nni man belemgbin'n mala nun asu.

²⁴ Dedi nun ati, mo Moyizi ati tinlin'n, yi nwan nan Falaon awa balasua nun awa yo le yi. ²⁵ Ahulowa'n mo anun be le kele Nyanman menian'n-mo'n, yi nwan be hele yi bie. Afi o nian an, o ti kpa tala ke o tanlan ete nun anun o li man. O sanlin ke man elie so'n yi busu nje man. ²⁶ O nwunlin yi ke se be kele yi ahulowa ke be heleli Kilisi nun an, o ti anyanbenwon kpili kpa man yi. Anyanbenwon so'n tala Ezipiti man nun anun die'n. Afi Kilisi anyanbenwon die'n ye yi nyin tua yi o.

²⁷ Dedi nun ati, Moyizi a nzulo man belemgbin eya nun anzin. O fi Ezipiti man nun anun jasali. O tilali yi ahonlin. O ti ke swanlan mo nwun Nyanman'n mo be nnwun man yi be nyinsu nun anwon.

28 Dedi nun ati, Moyizɪ lili fetɪ'n mɔ be fele yɪ *Paki'n. Eɛe ɔ manlɪn atɪn ke be kpɔndɪn naan'n moja'n bɛ sua nun anvan'n-mɔ anwɔn. Se be yɔ yɪ sɔ a, anun nyanmiansɔ bɔfɔe'n mɔ ɔ 'kun Ezipiti mɔn nun anun bamuan mma'n-mɔ'n ngun man Izalaye die'n-mɔ.

29 Dedi nun ati, be kpeli asue'n mɔ be fele yɪ jenvie kɔkɔle'n ke like mɔ nzue nnɔn man nun ɔ. Nan mɔ Ezipiti amma'n-mɔ kusɔ nwan be 'kpe jenvie kɔkɔle'n ke Izalaye amma'n-mɔ yɔli yɪ'n, jenvie'n kɔ hala bɛ sv.

30 Dedi nun ati, mɔ Izalaye amma'n-mɔ bɔli Zoliko kulo'n mgbɔlɔka cɪan nsɔ'n, nyɔbɔe mgbili mgbili'n mɔ b'a fa b'a hyɪ yɪ nwɔn'n bubuli guali.

31 Dedi nun ati, balasua'n mɔ be fele yɪ Lahabɔ m'ɔ si tutu'n, ɔ nnɔn yɪ sasɔ'n-mɔ, b'a nwu man ke bɛ mɔ bɛ nyɪn a nzɔ man Nyanmian'n. ɔ sanlɪn ke ɔ sɔli bɛ mɔ Zozie yɪli bɛ ke be hɔ kpála Zoliko kulo nun anun kpa.

32 Nzuke ejɔle die bieku yê mun 'kan ɔ? Se mɪn nwan mun 'kan Zedeɔn nnɔn Balaki, Sanmɪnson nnɔn Zefote, Davidi nnɔn Samie nnɔn Nyanmian mgbɔmanfɔe'n-mɔ anwɔn ejɔle a, tɛmɔn'n nza man mɪn. 33 Dedi nun ati, menian sɔ'n-mɔ lili mɔn nvɔfɔle-mɔ asɔ kunnunmun be falɪ bɛ be sieli. Be bɔli bala m'ɔ sɔ Nyanmian anyun. ɔ man anɔhuba'n mɔ Nyanmian bɔli bɛ'n, bɛ sa hanlɪn nun ninnge'n. Be momuanlɪn tetianfɔe'n-mɔ anvan'n-mɔ asɔ. 34 Be nonuanlɪn sɪn m'ɔ bɔ mɔn. Ahan be 'fa dadie be kun bɛ. Ehi kwalaa tɔli fɔnlɪn bɛ. Anun be le man anwɔnsele. Be nyanlɪn anwɔnsele. Bɛ nwɔn yɔli esulo. Be hɔnlɪn elɔe dede be lili bɛ mgbɔfɔe'n-mɔ asɔ kunnunmun.

35 Mmalasua mmie-mɔ menian wuli. Bɛ nyɪnsɔ, bɛ menian sɔ'n-mɔ mɔ be wuli'n fi ewue nun tinngeli. Be heleli menian mmie-mɔ ahɔlɔwa be hunlɪn bɛ. Ewuetinngelɪ kpa'n mɔ be le kpɔndɛ nun ati, b'a ndie man ke sɔanlan lé bɛ ti. 36 Be gɔlɔli mmie-mɔ kusɔ anwɔn eɛe be finlɪn bɛ mgbele. Be guali mmie-mɔ asa ngɔnzɔngɔnzɔ be guali bɛ fiadi 37 Be tɔtɔli mmie-mɔ nyɔbɔe be hunlɪn bɛ. Be le saha be kukolɪ mmie-mɔ anun nnyuan nnyuan. Be falɪ dadie be hunlɪn mmie-mɔ. Anun like fɪi nnɔn bɛ sa nun. Bɔa nnɔn esile kpolo yê b'a bu yɪ taladie b'a wula be nanndɪ nun ɔ. Menian'n-mɔ kele bɛ ahɔlɔwa be yɔ bɛ asa. 38 Meninkpa sɔ'n-mɔ m'ɔ nvata man ke ahan be wu be gua mɔn ehi anun'n, be nanndɪ nanndɪ ewâ'n-mɔ anun ɔ nnɔn mmɔka'n-mɔ asɔ. Be dida bɔe'n-mɔ anun ɔ nnɔn asi'e'n lika m'ɔ kɔ kpe kunman'n-mɔ anun.

39 Dedi nun ati, Nyanmian leli menian sɔ'n-mɔ kwalaa tɔli nun. Nan kusɔ, like'n m'ɔ falɪ bɔli bɛ anɔhuba'n, bɛ sa a ngan man yɪ. 40 Afɪ Nyanmian a ngulo man ke bɛ nwɔn tɪ be yaci yé. ɔ sanlɪn ke yé dunman nun, ɔ'a sesie like m'ɔ tɪ kpa tala sv ɔ'a sie yé.

12

Adanzie mma dɔvɔn kpa ta si yia yé.

¹ Nan yé die, adanzie mma dɔvɔn kpa ta si yia yé. Ehika ati, like kwalaa m'ɔ tɔvɔndɔvɔn yé ja nun'n, ye yáci ye tó. Eɛe ete'n kɔsɔ mɔ kɔn nɔn nnyuan an anin ɔ'a fa yí sa ɔ a tɔ yé kɔmin'n, ye yáci ye tó. Nan ye nwanndi kpa dede ye jú lika'n mɔ b'a hele yé'n. ² Se ye 'nwanndi a, ye nían Zozi. Afi yé dedi nun abɔbɔ'n nɔn yí agualie'n y'ɔ le yí. ɔ tielɔ ke be bɔbɔ yí kɔlɔwa nɔn asɔ, ɔ'a nɔian man ke kɔlɔwa nɔn asɔ ewue sɔ'n ti anyunnunguasie like. ɔ sanlɔn ke mɔ anin ɔ nwun yí nun'n y'ɔ le fe elie'n m'ɔ le nwɔndɛ yí'n. Sian die, ɔ ti anunminnyanmɔn belemgbin bia nɔn asɔ, Tunminfɔe Nyanmian Kpili asa fama sɔ. ³ Emɔ ati káci Zozi m'ɔ nwunlin amannie etefɔe'n-mɔ asa nun'n, nán emɔ anwɔn a mmubu man bé, eɛe bé lɔa a mmɔ man bé nwɔn.

⁴ Afi ngondin'n mɔ emɔ nɔn ete'n be le kɔn'n, emɔ hɔnlɔn man dede be wuli man. ⁵ Nán be man bé lɔa fi afɔtu'n m'ɔ wowula anwɔnsele mɔ Nyanmian tuli emɔ ke yí mma-mɔ'n. Yí nwan:

Mín wa, se e yɔ like ete

nán yé Mín pinnin wɔ a, fa sie.

Mɛle m'ɔ le tu wɔ nyunnun'n,

n'ɛ man wɔ nwɔn bubu wɔ.

⁶ ɔ sanlɔn ke sɔanlan mɔ yé Mín kulo yí ejɔle'n,

sɔanlan sɔ'n, se ɔ yɔ ete a, Nyanmian pinnin yí.

Sɔanlan biala mɔ yé Mín bu yí ke yí wa'n,

sɔanlan sɔ'n, se ɔ yɔ like ete a, Nyanmian bu yí.

⁷ Emɔ tíla bé ahɔnlɔn wɔ yale'n mɔ emɔ le nwun yí nun anun. Emɔ ete nɔn anwɔn epinnian yê Si'e'n le pinnin emɔ ɔ. Afi yale'n mɔ emɔ le nwun yí'n, ɔ kele ke Si'e'n bu emɔ ke yí mma-mɔ. Batɔnman benin yê se ɔ yɔ ete a, yí sɔ mbinnin man yí ɔ? ⁸ Se ɔ'a mbinnin man emɔ ke ɔ pinnin yí mma'n-mɔ kwalaa mɔ be kɔ yɔ like ete nɔn an, anin emɔ ti man yí kunnun mma, nan emɔ ti gua sɔ mma. ⁹ Ye fá yé nyun ye tó yé sɔ-mɔ mɔ b'a wɔ yé b'a gua asie nɔn asɔ ewa'n. Se ye yɔ like ete a, be pinnin yé yí nwɔn, eɛe yé nyun sɔ bé. Yí ti, ɔ di ke ye bebele yé nwɔn asɔ ye man yé Si'n m'ɔ wɔ anwunno'n nán y'a nyan ngɔan. ¹⁰ Se ye yɔ ete a, yé sɔ-mɔ pinnin yé cian kɔn anaan cian nnyuan ke bé kunnun kulo ɔ. Nan Nyanmian die, yé kpa eyɔle ati yê ye yɔ ete a, ɔ pinnin yé nɔn ɔ. Afi ɔ kulo ke ye yɔ menian nwannzan-nwannzan ke yí muonun. ¹¹ ɔ ti ananhɔle ke alimɔa nɔn anun, se be pinnin sɔanlan kɔn yí ete'n dunman nɔn an, yale y'ɔ di ɔ, ɔ nni man yí nwɔn fe. Nan bé mɔ be kɔ pinnin bé sɔ'n, ɔ wɔ ebele dede be kpasi a, ekpasie sɔ'n man be nyan anzonunɔ, eɛe be bɔ abalabɔ kpa.

Afɔtu.

¹² Ehika ati, emo kpúnndin kpúnndin bé sa'n-mo mo o'a kpo nun anun. Emo kpúnndin kpúnndin bé ja'n-mo m'o le bu nun anun. ¹³ Emo nánndi atin fóón nun aso nán svanlan m'o tia to so nun anwon a sa yi ja nun a nga man ebele.

¹⁴ Emo bó mändinlin be non menian'n-mo kwalaa tánlan anzununjo nun. Ese emo kpúnnde nwannzan-nwannzan eyole nun emo asitanlan nun anun. O sanlin ke svanlan mo yi asitanlan'n ti man nwannzan-nwannzan'n, yi nyin ngo bo man ye Min. ¹⁵ Emo sie bé nwon ye nán svanlan fii a ngaci man yi nzin o'a nzi man Nyanmian mo o'a nwun yi nwon anwunnvoe'n. Emo sie bé nwon ye nán svanlan fii a ngaci man ke baka m'o fifi o su diyole mo menian'n-mo ngwala man yi mma'n di'n.

¹⁶ Emo sie bé nwon ye nán svanlan fii a ngaci man satilfoe. Emo man bé nyin so Nyanmian ninng'e'n-mo, nan nán be yo ke Ezayu. Afi alie dunman nun, yi m'o ti bamuan baa'n, o toninlin yi ajâ elie'n manlin yi nianman kasian'n. ¹⁷ Emo si ke temon mo yi nwan yi si yeyila yi'n, o sunlin sele kpa, nan kusv yi si a nde man yi so. Afi Ezayu nnwun man atin ngacili fii mo o 'sin so nán yi si a yeyila yi so o.

¹⁸ Emo die, emo a nyoin a mgbunng'e man buka ke Izalaye amma'n-mo hyinlin kpunngeli Sinayi buka'n. Buka so'n mo be kpunngeli'n, anin sin'n le jue so, so'n ti awosin, awosin kabii non anwonman. ¹⁹ Be tili konoti nin angan o non anie kon. Bé mo be tili anie so'n nwan nán man be kan ejole fii kon be tu so. ²⁰ O sanlin ke ejole'n mo be tili'n, svanlan fii ngwala man so di. Afi anie'n le kele ke: *Svanlan biala, anaan ayemva babo kan buka nin an, be 'totv yi ebve be kun yi.* ²¹ Mo be nwunlin yi'n yoli esulo dede Moyizi nwan: *Min sulo dede min nwon le wovv min.*

²² Nan emo die, emo a hyoin a kpunng'e Sion buka'n, Tiasifoe Nyanmian kulo'n mo be fele yi anwunno Zoluzalem'on'n. Emo a hyoin a kpunng'e nyanmianso mmofoe akpu akpu'n-mo mo b'a yia Nyanmian anwon be le di enyinmian'n. ²³ Emo a hyoin a kpunng'e Nyanmian amma'n-mo mo o'a hele bé dunman yi kalata nun anun'n. Yi mma so'n-mo ti ke yi bamuan mma. O'a sie bé ajâ. Emo a hyoin a kpunng'e Nyanmian m'o bua menian'n-mo kwalaa ndee'n. Emo a hyoin a kpunng'e sesefoe'n-mo mo b'a wu mo Nyanmian a man bé nwon a ti'n. ²⁴ Emo a hyoin a kpunng'e Zozi. O'a sesie ye non Nyanmian ye afian maan y'a wovv yi nyihye fofole nun anun. Emo a hyoin a kpunng'e yi moja'n m'o butuli'n. Moja so'n, o yo na tala Abeli die'n.

²⁵ Ehi ati, emo nian bé nwon kpa! Nán be totua bé nzv wo ejole'n mo svanlan'n le kan kele emo nun anwon. O sanlin ke bé mo b'a ndie Nyanmian afutu'n, o tualí bé yi nwon kale. Yé kusv, se ye totua ye nzv nán y'a ndie man svanlan'n m'o wo

anwunno elɔ ɔ le kan ejɔle'n kele yé nun an, ɔ 'tua yé yí nwɔn kale. ²⁶ Swanlan sɔ'n m'ɔ jɔjɔli mɔ asie nun anwɔn wɔsɔli yí'n, sian die, ɔ'a bɔ yé anɔhɔba ehi ke: *Min 'ba man asie nun anwɔn wɔsv yí kɔn bie kun. Nán asie nun angɔnmɔnyê yí nwɔn 'ba wɔsv yí ɔ, nán anwunno'n kɔsv anwɔn 'ba wɔsv yí bie.* ²⁷ Ejɔle kpɔle sɔ'n-mɔ: “kɔn bie kun,” yí bu kele ke ninng'e'n-mɔ kwalaa mɔ Nyanmian bɔli mɔ bé nwɔn 'ba wɔsv bé'n, ninng'e sɔ'n-mɔ 'ba kpɛ nun. Nan nunhan mɔ bé nwɔn ngɔ nwɔsv man bé'n, bé yé be 'ka ebele ɔ.

²⁸ Ehika ati, be mán ye lá Nyanmian asi ke ɔ'a man yé ehunlin mân kun mɔ yí nwɔn nwɔsv man yí ɔ. Ye lá yí asi ye mán yí anyinnzɔ non nindi, ye sɔ yí maan yí kunnun jɔ yí nwɔn. ²⁹ ɔ sanlin ke yé Nyanmian'n kɔsv ti sɔn m'ɔ jue kun swanlan ɔ.

13

Enanndie'n m'ɔ sɔ Nyanmian anyin'n.

¹ Ehika ati emɔ húlo bé amanngun'n-mɔ ke bé mɔ be de Kilisi be di'n kulo bé nwɔn'n. ² Bé kwalaa mɔ be kɔ tu emɔ'n, emɔ sike bé kanlanman. Afi menian mmie-mɔ yɔli sɔ be sikeli nyanmiansu mmɔfɔe kɔsv b'a nnwun man nun.

³ Emɔ ati káci bé mɔ b'a gua bé fiadi'n ke emɔ non bé yé be la elɔ ɔ. Emɔ ati káci be mɔ be le kele bé ahɔhɔwa'n ke emɔ non bé be ti anwɔnnaan kun.

⁴ Emɔ anun kun biala anyin sɔ ajaa'n. Belenzua'n mán yí yí nwún yí ti anun. Balasua'n kɔsv mán yí hun nwún yí ti anun. Afi, bé mɔ be nanndi basa-basa'n, ɔ non bé mɔ be tun ajaa'n, Nyanmian 'bua bé ndee.

⁵ Emɔ enanndie nun anun, nán be man esika ehulo'n wɔlv bé ajɔnlin nun. Nan nunhan mɔ emɔ le yí'n, emɔ fá yí sɔ. Afi Nyanmian a han ke: *Min nyaci man wɔ lé, ese min nju man wɔ min ndɔ man lé.* ⁶ Yí ti, ye nzulo man yí nzin. Ye kwalaa yí kan ke: *Yé Min ti mín bokafɔe, min nzulo man like fíí.*

Nzu like die yé kulo swanlan kwalaa mín yɔ ɔ?

⁷ Emɔ ati káci bé mɔ be lili emɔ anyunnun daba mɔ be bɔli Nyanmian Ejɔlekpa'n be heleli emɔ'n. Ke be kpɔnlin be buli bé mân'n dede be wuli'n, emɔ ati tánlan sɔ be nánndi dedi nun asɔ ke bé.

⁸ Zozi Kilisi ngaci man. Ke ɔ ti yí anunman'n y'ɔ ti yí ene non dahuu nun ɔ. ⁹ Nán man emɔ yaci bé nwɔn maan menian kekele emɔ ninng'e ngacile be laka emɔ. ɔ se ke anwunnvoe'n mɔ Nyanmian a nwun yé'n wúla yé anwɔnsele. Nan nán be man alie anwɔn mala wula emɔ anwɔnsele. Afi bé mɔ be di alie mala'n-mɔ asɔ'n, be nyanlin man sɔ nvasɔe lé. ¹⁰ Teeyifɔe'n-mɔ mɔ be di junman Zufɔ'n-mɔ asɔnlin sua nun anun'n, be le man atin be nni man yé tee eyie mɔcia nun asɔ. ¹¹ Afi naan'n-mɔ moja'n m'ɔ tu ete'n mɔ tee yifɔe kpain'n fa wɔlv lika

nwannzan-nwannzan kpa'n, kulo'n tiba yê be yala naan so'n-mo o. ¹² Ehika ati, ke o ko yo nan yi moja nun a man man nun anwon a ti'n, Zozi koso fali yi nwun yili tee kulo tiba. ¹³ Kemô Zozi yoli yi so'n, ye koso ye kpô yi kulo tiba elo ye nwun anyunnunguasie'n bie ke o nwunlin yi'n. ¹⁴ Afi, asi ewa, ye le man kulo mo yi busu ce dahuu o. Nan kulo'n m'o le ba'n ye ye le kpunnde o.

¹⁵ Ehika ati, o nanndi Zozi asu, ye yi Nyanmian aye cian daa ke be yi tee'n. Yi bu y'o le ke ye fa ye nwan'n ye kannvu yi dunman'n. ¹⁶ Nan man emô alva fi ye nun eyole, ese emô bôka bé nwun. O sanlin ke tee eyie sva-mo ye Nyanmian kulo o.

¹⁷ Emô man be nyin so bé mgbain'n-mo be bébele bé nwun asu be man bé. Afi bé ye be nian emô ekala nun asu o. Ese bé ye be 'bu junman'n mo be ko li nun anwon mgbunndan be kele Nyanmian o. Se emô man bé anyunzo a, be le fe elie be 'di bé junman'n. Se o'a nyô man so nan be fa bile be di a, o nyô man kpa mman man emô.

¹⁸ Emô séle be man ye dahuu. Afi o wo ye ahonlin nun ke like biala anun, ye kulo ke ye bo bala kpa. ¹⁹ Min kan min fua so ke emô séle Nyanmian ke o man min atun maan m mala emô anwon elo nde-nde.

²⁰ Nyanmian m'o ti alvacicie baka nun a man ye Min Zozi m'o ti bva enianfoe kpa'n fi ewue nun a tinngé. Yi moja'n di ajinlanmun ke nyihye'n mo Nyanmian non ye hyhyeli'n wo ebele dahuu. ²¹ Nyanmian man emô anwonséle maan emô huala be yo like biala m'o ti kpa m'o so yi nyin'n. Zozi dunman nun, o yo maan ye asitanlan'n so yi nyin. Anunminnyanmon han Zozi Kilisi cian daa! Amin!

²² Anianman-mo, min 'butu emô ke be si abutale be tie afutu ejole ehi-mo. O sanlin ke kalata'n mo m'an hele emô nun a nwa man. ²³ Min kulo ke emô ti ke ye nianman Timote mo be tui yi fiadi'n, b'a yi yi. Se o ba tu min nde a, min non yi ye 'ba a a nian emô abusu.

²⁴ Emô yo bé mgbain'n-mo non anwontie mma'n-mo kwalaa like be man min. Itali amma'n-mo mo be ti ye nianman'n, bé nwan be 'yo emô like.

²⁵ Nyanmian nwun emô kwalaa anwon anwunnvoe.

ZUAKI KALATA'N M'Ò HELEL'N

M'ò wò nun'n

Nwan sɔanlan di e y'ò le Zvaki? Ke menian'n-mò le kpɔn kele'n, Zvaki ti yé Mɔn Zozi anianman belenzua (Matie 13.55, Maaki 6.3, Galasi 1.19, 1 Kolɔnti 15.7). Ì kacili Zoluzalemɔn Asɔnɔn nɔn asɔ kpain'n kɔn (Junman 15.13-21, Galasi 2.9). Zvaki heleli yí kalata'n nwanlɔn "Izalaye nvilie bulu nɔn nnyuan'n". Izalaye nvilie bulu nɔn nnyuan'n mò Zvaki le kan yí ejòle ewa'n, nán daba Izalaye nvilie bulu nɔn nnyuan nɔn ɔ. Nan ɔ le kan Zufv'n-mò mò b'a fa bé nwɔn b'a man Zozi, mò ahɔlɔwa mò anɔn be le kele bé'n dunman nɔn b'a tɔ b'a sanndi mân ehɔnlɔn-mò anun'n. Zvaki anyunnun, Zufv sò'n-mò yê be ti Nyanmian menian sakpa ɔ. Yí kalata nɔn anun, ɔ le bɔtɔ bé ke emian nɔn anun, be sí abɔtale. Eɛe ɔ le kan kele bé ke be nánndi ngele sɔ be bébele bé nwɔn asɔ be bó bala kpa m'ò nɔn bé dedi'n kò sɔ. Ì le kannzɔ esikafv'e'n-mò kɔsɔ ke be nían bé nwɔn kpa, nán be fa bé esika'n be tu bé nwɔn, eɛe ɔ le wowula ehianfv'e'n-mò anwɔnsele.

Kalata nɔn ati kɔn nɔn anun, Zvaki le bɔ yí ejòle tile tile'n-mò asɔ. Kalata nɔn ati nnyuan nɔn anun, ɔ le kan kele anianman'n-mò ke be síe bé nwɔn ye, nán be nían esikafv'e'n-mò anyunnun be kpò ehianfv'e'n-mò. Nan ɔ di ke be bɔka ehianfv'e'n-mò wò bé ehian nɔn anun. Kalata nɔn ati 3.1-4.12, Zvaki le kan kele bé mò be jɔnlɔn ke be sí ngele, eɛe be kulo ke be kekele bé manngɔn'n-mò Nyanmian ninng'e'n ke be síe nwɔn ye wò atubɛnwɔn nɔn akpɔlɔwa esue nɔn anwɔn, nan be jɔnlɔn ejòle m'ò fi bé nvan 'fite nɔn anwɔn kpa. Kalata nɔn ati 4.13-5.6, ɔ le kannzɔ esikafv'e'n-mò ke be síe bé nwɔn ye wò atubɛnwɔn nɔn kvasiabuo nɔn anwɔn. Kalata nɔn agualie nɔn, Zvaki le kaci bé ke se emian tɔ bé a, be sí abɔtale, eɛe yí nwan be séle be mán bé mò be wò efe nɔn ɔ nɔn bé mò be ndi man akpòle'n.

Ahɔn ebisa

¹ Mɔn Zvaki mò n di Nyanmian nɔn yé Mɔn Zozi Kilisi akɔa'n yê mɔn kele kalata ehɔ mɔn nwan emò ɔ. Emò mò be ti Nyanmian menian mò be fi Izalaye nvilie bulu nɔn nnyuan nɔn anun, mò emian nɔn a man emò a tɔ a sanndi mân'n lika kɔvalaatin'n, mɔn 'bisa emò ahɔn.

Emian'n nɔn dedi nɔn anwɔn ejòle'n

² Mɔn nianman-mò, se emian ngacile ngacile'n kɔalaa tɔ emò a, emò lí yí nwɔn fe kpa. ³ Ì sanlɔn ke emò mò be de Nyanmian be di'n, se be sa emò be nían, nan se emò jin bé ja nɔn an, anɔn emò a yò kunngun. ⁴ Emò jɔnlɔn bé ja nɔn kpa, nán emò

a kaci meninkpa mɔ nyɔɩe ete fii nnɔn man bé abalabɔ nun anun, menian mɔ bé nwɔn a ti kpa bɔkɔɔ. ⁵ Se emɔ anun bie ngɛɛ'n nza man yí a, anun ɔ 'sele Nyanmian maan ɔ héle yí ngɛɛ. Ɔ sanlɩn ke Nyanmian die, ɔ nyɔ man sɔanlan abɔɛ, ɔ yi yí kɔnnun ɔ man. ⁶ Nan se ɔ 'sele yí a, n'ɔ jɔnlɩn ke yí sa ngan man yí, nan ɔ mán yí ti tánlan sɔ ke yí sa a han yí dada angɔnmɩn. Ɔ sanlɩn ke sɔanlan m'ɔ kɔ sele like m'ɔ nne nni man ke yí sa a han yí'n, sɔanlan sɔ'n, anun ɔ ti ke mgbaha mɔ asutue'n bɔ yí tango tango jenvie nin anyɩnsɔ ɔ. ⁷ Sɔanlan sɔa, n'ɔ jɔnlɩn ke ɔ 'nyan yé Mɩn asa nun like. ⁸ Ɔ sanlɩn ke ɔ ti sɔanlan mɔ yí ajɔnlɩn ti nnyuan nnyuan, yí nyɔɩe'n-mɔ mmɔ man kpɔɛ.

Ehianfɔe nɔn esikafɔe

⁹ Ehianfɔe'n m'ɔ si yé Mɩn Zozi sɔ'n, ɔ lí yí nwɔn fɛ, ɔ sanlɩn ke Nyanmian a man yí sɔ. ¹⁰ Esikafɔe'n kɔsɔ m'ɔ si Zozi sɔ'n, ɔ lí yí nwɔn fɛ, ɔ sanlɩn ke Nyanmian a man ɔ'a han yí nwɔn asɩ. Afi esikafɔe'n 'ba wu ke ndile'n-mɔ ndetele'n m'ɔ kpɔɔ gua'n. ¹¹ Eyua'n fi ɔ yala ndile'n-mɔ a, anun ndetele nun a kpɔɔ a gua. Ɔ kpɔɔ gua a, anun yí kanlanman nun a yue. Esikafɔe'n kɔsɔ, ke yí asitanlan'n ti yí nun ala anun. Ɔ 'wu yaci junman'n m'ɔ di nun ebeɛ.

Sɔnian m'ɔ tɔ sɔanlan'n

¹² Nyila hán sɔanlan mɔ sɔnian'n tɔ yí a, ɔ si abɔtale ɔ jinlan yí ja nun'n. Ɔ sanlɩn ke se ɔ jinlan yí ja nun dede tɛmɔn'n sɩn an, Nyanmian 'man ɔ nyan ngɔan'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a bɔ bé mɔ be kulo yí nun anɔhɔba'n. ¹³ Se sɔnian tɔ sɔanlan bie a, n'ɔ kan ke: “Nyanmian ɛ sɔ mɩn nɩan”. Ɔ sanlɩn ke like fii ngɔala nnaka man Nyanmian ke ɔ yɔ ete. Yí ti, Nyanmian kɔsɔ nnaka man sɔanlan ke ɔ yɔ ete. ¹⁴ Nan sɔanlan muonun, yí anyɩnbɔɔ'n nɔn yí ajɔnlɩn ete m'ɔ jɔnlɩn'n, y'ɔ fɛɛ sɔnian'n nɔn nnaka nun ɔ. ¹⁵ Ahonvinnzo'n kɔsɔ, like m'ɔ nɔn yí ba'n y'ɔ le ete nun eyɔɛ. Ete'n sɔn an, ɔ man ewue.

¹⁶ Anianman ehulo mma, nán man emɔ laka laka bé nwɔn. ¹⁷ Yé Sɩ Nyanmian m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n, like'n m'ɔ man'n ti kpa. Yí acɛdie biala ti like kanlanman kpa. Yí y'ɔ bɔɩ senze'n nɔn sala'n nɔn nzalama'n-mɔ, m'ɔ man be ta ɔ. Nan Nyanmian die, ɔ ngaci man fii ke elɔɔe'n kaci'n. ¹⁸ Nyanmian a hulo ke ye káci yí mma. Ehika ati, ɔ nanndi yí ananhɔɛ ejɔɛ nun asɔ, ɔ'a bɔ yé nɔvɔɛ maan ye di yí abɔdie nɔvɔɛle'n-mɔ ati.

Nán be tie Nyanmian Anwan Ejɔɛ'n mgban

¹⁹ Anianman ehulo mma, sɔanlan kɔn biala yɔ anzɔe ɔ tíe ejɔɛ'n kpa. Se ɔ 'kan ejɔɛ a, ɔ jɔnlɩn yí nwɔn kpa. Eɛe n'ɔ fɛ eya ndɛ-ndɛ. ²⁰ Ɔ sanlɩn ke sɔanlan m'ɔ kɔ fɛ eya'n, like m'ɔ yɔ'n, nán asitanlan sese'n mɔ Nyanmian kulo nun anun. ²¹ Ehika ati,

nyòlɛ biala m'ò gua bé nwòñ efian nòñ ati anun ɛtɛ ninngɛ'n-mò kwalaa, ɛmò yáci bɛ gúa. Nan ɛmò yó anzòvɛ, Nyanmian Anvan Ejòlɛ'n mò ɛmò a tì'n, m'ò há ɛmò ati anun bɛ nánndi sù. Ò sanlín kɛ ejòlɛ sò'n kwalaa kɛ ò de ɛmò ati nán Nyanmian sikhɛ nín a ngun man ɛmò. ²² ɛmò yó like mò Nyanmian Anvan Ejòlɛ'n kan kele ɛmò'n, nan nán bɛ tie yí mgban bɛ laka laka bé nwòñ. ²³ Afi, sùanlan m'ò kò tie Nyanmian Anvan Ejòlɛ'n nán ò'a nnanndi man sù a, ò soman sùanlan m'ò lɛ nian niannun nun ò. ²⁴ Sɛ ò nian yí nyin nín anun nán ò kò a, ɛbɛlɛ ala, anin yí lɔa a fi kɛ ò kpín ò tì yí'n. ²⁵ Nan sùanlan m'ò kò suan Nyanmian mala kpa'n m'ò man fanwòndi'n, sɛ ò di sù kanlanman, ò yò mò mala'n kele'n, ò man yí lɔa nvi man an, sùanlan sò'n, ninngɛ'n kwalaa m'ò yò'n, Nyanmian 'yila sù. ²⁶ Sùanlan m'ò bu yí nwòñ kɛ ò sù Nyanmian, nan kòsù ò fa yí nòan'n kan ejòlɛ'n kwalaa'tin'n, anin ò laka laka yí nwòñ, yí Nyanmian ɛsùvɛ'n tì mgban. ²⁷ Nan yé Sù Nyanmian anyunnun, ɛ 'nwun like mò sùanlan m'ò sù yí kpa'n yò'n: ò nian awusian mma'n-mò nòñ kunlannvɛ mmalasua'n-mò mò bɛ wò yalɛ nín anun'n. ɛsɛ ò sie yí nwòñ ye nán mân nín anun efian nín a gua man yí nwòñ.

2

Nán bɛ bu sùanlan'n bie kpa bɛ tala bie

¹ Anianman-mò, ɛmò mò bɛ de yé Mìn Zozi Kilisi m'ò tì anunminnyanmò'n bɛ di'n, nán bɛ bu menian'n mmie-mò kpa bɛ tala bie. ² Yɛ bú yí kɛ ɛmò wò asònin sua nín anun, esikafvɛ kòn, yí esika ngaa la yí sa, ò wula taladiɛ kanlanman kpa, ò'a wòlò asònin sua nín anun. Ehianfvɛ kòn kòsù wula yí taladiɛ nditùka, yí kòsù ò'a wòlò asònin sua nín anun. ³ Sɛ ɛmò bu sùanlan'n m'ò wula taladiɛ kanlanman'n kpa nán ɛmò se yí kɛ: “Wó, tanlan meninkpa'n-mò lika ɛwa”, nán sɛ ɛmò se ehianfvɛ'n kɛ: “Wó diɛ, jinlan nzisi” anaan “Kpòfo mín bù asì ɛwa”, ⁴ anin ɛmò lɛ bu ɛmò nun mmie-mò kpa tala bie, ɛsɛ anin ò kele kɛ ɛmò ajònlín'n tì man kpa.

⁵ Anianman ehulo mma, ɛmò tíe. ɛmò sù yí yuein kɛ bé mò bɛ bu bé ehianfvɛ mân ɛhì anun'n, Nyanmian a yí bé ò'a man b'a kaci yí mma, ò nanndi dedi'n mò bɛ le yí Zozi Kilisi anun nín asù. Ò 'fa yí Belemgbin Mân'n sie bé mò bɛ kulo yí nín ajâ kɛ ò falì bòlì anòhòba'n. ɛmò nnwun man kɛ ehianfvɛ sò'n-mò tì anyanbɛnwòñ menian Nyanmian anyunnun ò? ⁶ Nan kòsù ɛmò diɛ, ɛmò mmu man ehianfvɛ'n-mò like fíí. Nán esikafvɛ'n-mò yê bɛ sisi ɛmò, mò bɛ sanman ɛmò bɛ man bé mò bɛ di ejòlɛ'n-mò ò? ⁷ Zozi Kilisi dunman kpa'n m'ò la ɛmò asù'n, nán bé yê bɛ kan yí nwòñ ejòlɛ ɛtɛ nín ò?

⁸ Nyanmian Belemgbin Mân nín anun mala'n mò b'a hɛlɛ wò ɛhɛlɛ Ejòlɛ nín anun'n kele kɛ: *Kulo wó manngvòñ kɛ wó muonun*

wó nwón. Se emó di mala sò nún asù a, ò tì kpa. ⁹ Nan se emó bu menian'n mmie-mó kpa tala mmie-mó a, anún emó yó ete. Mala'n c1 emó, ò sanlín kè emó a fòndòn yí. ¹⁰ Afi, se sùanlan kún di Nyanmian mala'n kùalaa asù nan ò fòndòn kùnmgba cein an, anún ò'a tòn mala'n kùalaatin. ¹¹ Afi, Nyanmian mó ò'a han kè: "N'è tòn ajaa", yí kùnmgba'n nwan: "N'è di awue." Nan se a ndún man ajaa nán se é di awue a, anún a tòn mala'n-mó kùalaatin. ¹² Èh1 ati, mún kan mún kele emó kè, emó nyòlè biala anún, emó yó yí kè menian mó Nyanmian lè ba bua emó ndèè wó anyúnzò'n mó emó le yí wó mala m'ò man fanwòndi nún anwòn. ¹³ Ò sanlín kè sùanlan mó ò'a nza man yí manngòn'n-mó anwunnvoe'n, ndèè ebua c1an nún anún, Nyanmian ngó sa man yí anwunnvoe. Afi, anwunnvoe enwuan'n fò ndèè ebua nún asù.

Dedi'n nòn ye eyòlè'n

¹⁴ Anianman-mó, se sùanlan kún kan kè: "Mún de Nyanmian mún di" nan se ò mmó man bala kpa a, asù dedi sò'n m'ò le yí'n kùala de yí ò? Cècè, dedi sò'n ngbala nne man yí. ¹⁵ Bè bú yí kè anianman belenzua kún anaan anianman balasua kún, ò la bólé èsè ò le man alíe nni man. ¹⁶ Se emó anún bie nwun yí nán ò kan kele yí kè: "Yé Mún yéyila wó sù. Ò búka wó maan é nyán taladié é wúla èsè é nyán alíe é lí, nanndi ye o." Se sùanlan kún kan sùa kele yí nianman nán se ò'a mman man yí like fíí a, anún nzu èbuka díe yê ò'a búka yí ò? ¹⁷ Kè dedi'n kùsù tì yí nún anún. Sùanlan m'ò yí nwan ò de Nyanmian di, kùsù ò nyó man ye'n, anún sùanlan sò'n dedi'n tì wuluwa. ¹⁸ È 'su yí akpòlòwa a, sùanlan bie 'ba han kè ò yó ye yê wó kùsù é le dedi. Ò 'ba han kè é héle yí wó ye'n mó é yó mó wó nwan é le dedi'n, nan yí kùsù ò 'yó ye ò kele wó kè ò le dedi. ¹⁹ È de di kè Nyanmian tì baa kùnmgba? Sakpa, ò tì ananhòlè! Wawé ete'n-mó kùsù de di kè ò tì baa kùnmgba, ò man bè sulo, bé nwòn wòsù bé.

²⁰ Tomgbán, mún 'kele wó kè sùanlan mó yí nwan ò le dedi, nan kùsù ò nyó man nyòlè kpa'n, yí dedi'n tì mgbán. ²¹ Nian, Nyanmian buli yé nan Abalahamùn sèsèfòvè mèlè m'ò falí yí wa Izakí bòlì afòlè manlín yí'n. ²² A nwun yí kè? Yí dedi'n m'ò le yí'n, ò nòn yí nyòlè kpa'n kò nún kún. Yí nyòlè kpa'n-mó ati, yí dedi'n m'ò le yí'n tì fòón. ²³ Èh1ka ati yê b'a héle wó Èhéle Èjòlè nún anún kè: *Abalahamùn lelì Nyanmian lili. Yí dedi nún ati, Nyanmian buli yí sèsèfòvè.* Èsè b'a fèlè yí Nyanmian amanngùn. ²⁴ Emó a nwun yí kè nán dedi'n mó sùanlan le yí nún ala y'ò man Nyanmian bu yí sèsèfòvè ò. Nan yí nyòlè kpa'n kùsù búka sù y'ò man Nyanmian bu yí sèsèfòvè ò. ²⁵ Lahabù kùsù m'ò tì tutu balasua'n, kè yí nwòn èjòlè'n tì yí nún ala anún. Yí nyòlè kpa'n dunman nún, Nyanmian buli yí sèsèfòvè. Ò sanlín kè Izalaye amma'n-mó mó bè sùanlín bé kè bè hó kpála Zoliko kulo'n, ò

leli bé, εσε ο heleli bé atin fufóle maan be sinlun sv be nwanndili be holi. ²⁶ Dedi'n ti ke kulo svanlan. Se enwɔnman nnon man kulo svanlan anun an, anun ο ti fuin. Se svanlan kusv le dedi nan ο nyɔ man nyɔle kpa a, anun yí dedi'n m'ɔ le yí'n ti wuluwa.

3

Bé nvan anun ejɔle'n

¹ Anianman-mɔ, nán man emɔ nunhan dɔvɔn anyin bolv Nyanman ninngɛ nun ehele. Ο sanlun ke yé mɔ ye kele Nyanman ninngɛ'n, yé ndεε ebua diε'n mɔ Nyanman 'ba bua yé'n, nun yɔ esulo kpa tala menian'n-mɔ kvalaa diε'n. ² Yé kvalaatin ye fun εvan ngacile dɔvɔn. Se svanlan kɔn anvan nnon man ejɔle nun an, anun ο ti svanlan mɔ efian fíi nnon man yí nwon. Ο kvala yí nwon sie kpa. ³ Emɔ nían bé mɔ be fv mgbannɔ'n-mɔ asv'n. Be fa bulale kaan bie, nyanman minnda yí, be fa be wula mgbannɔ'n-mɔ anvan nun. Yí yê be fa be bilí bé maan be kɔ lika mɔ be kulo ο. ⁴ Eσε be mán ye fá yé nyin ye tó meli'n-mɔ anwon. Meli'n, sunnzun m'ɔ ti kpili mɔ anwonman mgbili'n-mɔ bolí yí bu ο, like'n mɔ svanlan'n m'ɔ kan nun'n fa bilí yí'n ti kaan sva ke tamɔngan'n mɔ be fa be bilí ελεε'n. ⁵ Bé nvan'n kusv, ke ο ti yí nun anin. Ο ti anwonnaan kaan sva, nan kusv ejɔle mgbili mgbili m'ɔ kan'n, ο ti man nzemɔnde. Emɔ si ke sɔn kaan sva m'ɔ kɔ tɔ εhvaye nun'n, ο kvala ke ο yala yí kvalaatin. ⁶ Bé nvan'n kusv ti ke sɔn. Ete dɔvɔn mɔ be yɔ yí mân nun anun'n, ο fi bé nvan'n. Bé nvan'n wɔ anwonnaan nun anun bie, ο kele yé svanlan baka'n kvalaa yale. Ο seci yé asitanlan'n ke sɔn'n seci like'n. Sɔn sɔ'n fi lika mɔ ebele sɔn'n nnon man lé'n. Lika sɔ'n, be fele yí Gehenin.

⁷ Emɔ nían, kulo svanlan kvala ke ο sie ninngɛ ngacile'n kvalaatin. Naan ο, nnonman ο, owo ο, ejue ο, kulo svanlan a hvála bé sie. ⁸ Nan kusv, bé nvan kɔnmgba cein diε, svanlan fíi hválali man yí sie lé. Ο ti like εte kpa m'ɔ ngulo man ke ο tanlan koun fíi ο. Diyɔle m'ɔ kun svanlan wɔ nun kpa.

⁹ Ye fa yé nvan'n ye yi yé Min Nyanman m'ɔ ti yé Sɔi nun aye, εσε menian'n-mɔ mɔ Nyanman a nian yí nwon sv ο'a bɔ bé'n, ye fa yé nvan'n ye bɔ bé sasan. ¹⁰ Nvan kɔnmgba'n yi Nyanman aye nán εσε ο'a bɔ menian'n-mɔ sasan. Anianman-mɔ, ο nvata man ke ahan ο yɔ sɔ. ¹¹ Afi, nzue fe non nzue kalv-kalv, be ngvála man ke be fi asutile kɔn anun be fite ο. ¹² Anianman-mɔ, *figi baka kɔn ngvála man ke ο su *olivv mma. *Divin baka ngvála man ke ο su figi mma. Asutile kɔn kusv mɔ yí nzue'n ti kalv-kalv'n ngvála man ke ο man nzue fe fite nun.

Nyanman ngεle diε'n

¹³ Asv svanlan bie wɔ emɔ anun m'ɔ si ngεle, εσε ο si ninngɛ'n kvalaa ο? Yí abalabɔ nun anun, ο non yí nyɔle kpa'n mɔ ο 'yɔ a,

ɔ bebele yí nwɔn asɪ Nyanmian anyunnun'n y'ɔ man be nwun yí ke ɔ sɪ ngele ɔ. ¹⁴ Nan se emɔ akunnun tɪ bile, ese se emɔ nɔn bé manngɔn'n-mɔ la manzɔvan sɔ a, anɪn nán be tu bé nwɔn be bu bé nwɔn ke be tɪ menian mɔ be sɪ ananhɔle'n. ¹⁵ Ngele sɔa fi man Nyanmian elɔ, ɔ tɪ asɪ ewa ngele, ɔ tɪ kulo sɔanlan ngele, ɔ tɪ Abɔnsanmɔn ngele. ¹⁶ ɔ sanlɪn ke bé mɔ bé kunnun tɪ bile, ɔ nɔn bé mɔ be cɔɪn manzɔvan'n, butule nɔn mgban mgban ninnge kɔalaatin fite fite bé asitanlan nɪn anun. ¹⁷ Nan ngele'n m'ɔ fi Nyanmian elɔ'n, alimɔa, yí nwɔn tɪ, ese ɔ man sɔanlan m'ɔ kɔ suan ngele sɔ'n kulo anzɔnunjɔ, ɔ tɪ betee, ɔ kulo anɔwannze, ɔ sɪ anwunnvoe kpa, ɔ bɔ bala kpa, ɔ nnian man sɔanlan nyunnun ɔ mmua man yí ndee, ɔ kan ananhɔle. ¹⁸ Bé mɔ be kulo anzɔnunjɔ'n, be sesie menian'n-mɔ afian maan anzɔnunjɔ ba. Bé nyɔle sɔ'n tɪ ke like mɔ b'a lua ɔ'a su mɔ be tɪ sɔ mma ɔ. Mma sɔ'n tɪ sese nyɔle.

4

Emɔ bebele bé nwɔn asɪ Nyanmian anyunnun

¹ Butule'n nɔn ngondin m'ɔ wɔ emɔ afian'n, ɔ fi nin? ɔ fi emɔ anyɪnbɔlɔ ete'n. Yí y'ɔ di akpɪkɪpɪlɪ wɔ emɔ anun cɪan daa ɔ. ² Emɔ anyɪn bɔlɔ like, kɔsɔ emɔ asa ngan man yí. Anɪn ɔ'a man emɔ a kaci kodiawu, bé nɪn a bɔlɔ, kɔsɔ emɔ asa ngan man like'n mɔ emɔ le kpɔnnɔde'n. Emɔ kulo butule elie nɔn ngondin. Emɔ asa ngan man like mɔ emɔ le kpɔnnɔde'n, ɔ sanlɪn ke emɔ mmisa man Nyanmian. ³ Se emɔ sele yí like a, emɔ asa ngan man yí, ɔ sanlɪn ke emɔ ajɔnlɪn'n tɪ man kpa. Afi, like'n mɔ emɔ le kpɔnnɔde'n, se emɔ asa kan yí a, emɔ fa bɔ bala mɔ emɔ muonun kulo'n. ⁴ Emɔ tɪ ke menian mɔ be tɔn ajaa. Emɔ nzɪ man ke sɔanlan m'ɔ yí nyun bɔlɔ mân ehi anun ninnge'n-mɔ'n, yí kpɔfɔe y'ɔ le Nyanmian ɔ? Yí tɪ, sɔanlan biala m'ɔ kulo ke ɔ nɔn mân sɔ'n tila amienguan'n, Nyanmian kaci yí kpɔfɔe. ⁵ Emɔ jɔnlɪn ke Nyanmian Anɔvan Ejɔle tɪ mgban ɔ? Emɔ nwún yí ke Nyanmian Wawe'n mɔ ɔ'a fa ɔ'a wula yé nun'n tɪ sɔanlan m'ɔ cɔɪn nyunngunlan! ⁶ Nan kɔsɔ, Nyanmian nwun yé nwɔn anwunnvoe sɔnman ɔ yɔ yé ye m'ɔ tala sɔ. Afi, b'a hele wɔ Ehele Ejɔle nɪn anun ke: “Nyanmian nɔn bé mɔ be tu bé nwɔn'n le bie. Nan bé mɔ be bebele bé nwɔn asɪ yí nyunnun'n, ɔ nwun bé nwɔn anwunnvoe.” ⁷ Ehika ati, emɔ bebele bé nwɔn asɪ Nyanmian anyunnun. Emɔ jɪnlan kpunndiin Abɔnsanmɔn anyunnun nán ɔ 'nwanndi kɔ mɔa. ⁸ Emɔ hyɔɪn be mántan Nyanmian, nán yí kɔsɔ ɔ 'cɔɪn mantan emɔ. Ke menian'n-mɔ nwunzin bé sa'n-mɔ anun be tu efian'n, emɔ etefɔe'n-mɔ mɔ bé ajɔnlɪn'n tɪ nnyuan nnyuan'n, emɔ mán bé ahɔnlɪn nɪn anun tí. ⁹ Emɔ káci bé abalabɔ nán be lí yí nwɔn yale, be yí awóle. Emɔ yáci esilɔe'n

nán be sún. Emó mán be fe elie'n káci alvabó. ¹⁰ Emó bébele bé nwón así Nyanmian anyunnun nán ó 'man emó sù.

Nán be kan bé manngv'n-n-mó anwvwn ejòle etc.

¹¹ Anianman-mó, nán man emó kan bé manngv'n-n-mó anwvwn ejòle etc. Svanlan m'ó kan yí manngv'n-n-mó anwvwn ejòle etc, ese ó bua yí manngv'n-n-mó nde'e'n, anin ó ti ke ó kan mala nin anwvwn ejòle etc, ese anin ó bu mala'n fvb. Nan se e bu mala'n fvb a, anin e nni man sv, nan e bua yí nde'e. ¹² Nyanmian angvnmv cein y'ó kpe mala man svanlan ó, ese yí ngvnmv ala y'ó bua svanlan nde'e ó. Yí ngvnmv cein y'ó kuala ke ó de svanlan ngvan ó, ese yí y'ó kuala ke ó man svanlan wu ó. Nan wó mó e bua wó manngv nde'e'n, e ti wó die se?

Nán be tu bé nwvwn

¹³ Afi sian die, emó yó anzve be tíe! Emó mó emó kan ke: “Ene anaan ehunman ye 'kó kulo kpili sva asv. Ye 'di eló afve kvn. Ye 'si kongo ye nyan esika.” ¹⁴ Nan emó mó be kan sò'n, asv emó sí alíe nzin ejòle ó? Emó ngvan'n ti ke bóle. Ó gua kaan dede, anin ó'a titi. ¹⁵ E 'nwun ejòle m'ó di ke emó kan'n: “Se Nyanmian bua a, ye 'yó like ehí anaan like sva.” ¹⁶ Nan kvsu emó die, emó le di bé nván, be tu bé nwvwn. Atubenvvwn ke ehíka sva bie fíí ti man kpa. ¹⁷ Afi, svanlan m'ó sí like m'ó ti kpa m'ó di m'ó yó'n, nán se ó nyó man an, anin svanlan sò'n yó etc.

5

Esikafve'n-mó

¹ Afi sian die, emó esikafve'n-mó, emó yó anzve be tíe! Emó sún be nwónna be yí awóle. Ó sanlvn ke emó 'ba nwun amannvnhunnun. ² Emó anwvwnndie nun a kpóló. Ngakvba'n-mó a li emó taladie'n nvn emó etanlan'n-mó. ³ Nyanmian anyunnun an, emó esika kókóle'n nvn emó jete fufue nin a li ngannóle. Ngannóle sò'n, ó kele ke sín a tó emó anwvwn. Mán'n le kó yí ayuelie, kvsu emó a hohuan anwvwnndie a sie! ⁴ Emó nían, menian mó be di emó ebo nin asv junman'n, emó ndua man bé kale. Emó tíe ke bé nin la nun be le sun ó. Nyanmian m'ó sie nyanmvansv elóe mma'n-mó nin a ti bé sunfele'n. ⁵ Emó a li mân kpa, b'a yó like mó emó muonun kulo ó. Emó a hvn ke naan mó be le ta yí be kun yí cian kvn ó. ⁶ Sese fve'n nvn emó mgbvli man, emó bua yí nde'e, emó kun yí.

Emó sí abvtale, be yó asvun

⁷ Ehíka ati, anianman-mó, emó sí abvtale dede be mán ó jú yé Mv ewale cian. Emó nían svanlan m'ó di ebolo junman'n, ó sí abvtale ó nwvwnnde ke mmaka mma'n-mó sú mma mgbakpa-mó. Alimva esue'n tó a, ó dua yí ninnge'n-mó, ó sí abvtale dede esue kavian'n tó maan ninnge'n-mó yó kpa.

⁸ Emò kòsò sí abótale, be jínlan bé ja nun kpa. O sanlín ke yé Mún ewale cian'n ka kaan ju. ⁹ Anianman-mò, nán be fa bé manngon'n-mò anwòn ejòle be wula bé kunnun, nán Nyanmian a mmu man emò fò. Emò nían, ndeebuafòe'n jin anvan nín anun. ¹⁰ Anianman-mò, emò ati káci Nyanmian mgbòmanfòe'n-mò mò be hanlín yé Mún Anvan Ejòle'n. Be sili abótale amanninhunnun'n mò be nwunlín yí nín anun. Emò kòsò sí abótale ke bé. ¹¹ Emò nían, ye kan ke nyila a han bé, o sanlín ke be jinlanlín bé ja nun kpa. Abótale'n m'ò Zòbò sili'n, emò a tí yí nwòn ejòle lé. Yí amanninhunnun nín anun, emò nwunlín yí ke Nyanmian man o fi nun fiteli. O sanlín ke Nyanmian tí kpa sònmán, ese o sa anwunnvòe.

¹² Anianman-mò, ejòle'n mò mún 'ba han mún kele emò'n tí cinnjín kpa. Ejòle sò'n y'ò le ke nán man emò kan ndâ. Nán be kan Nyanmian, nán be kan asie, nán be kan ndâ ngacile fíí. Se be bisa emò ejòle m'ò di mò emò kan: "Yuo" a, emò hán. M'ò di mò emò kan: "Cecè" a, emò hán. Nán be kan ndâ be tv sò nán Nyanmian a mmu man emò fò.

¹³ Se emò nunhan bie le nwun amannie a, anún o séle Nyanmian maan o lé yí. Se emò nunhan bie le di fe a, anún o tó ejue o yí Nyanmian Kpili ayé. ¹⁴ Se emò nunhan bie ndí man akpòle fíí a, anún o féle asònin mgbain'n-mò. Mgbain sò'n-mò kpókpa yí *olívò ngo wò yé Mún dunman nun nán be séle be mán yí. ¹⁵ Asònin sua mò be fa dedi be yò'n, o man wuluwafòe'n tí akpòle. Ese se o yòlì nyòlie ete a, o 'nyan ete face. ¹⁶ Ehika ati, emò hán bé ete'n-mò mò b'a yò'n be héle bé nwòn, be yó asònin be mán bé nwòn nán Nyanmian a man emò a tí akpòle. Svanlan m'ò tí sese'n, asònin m'ò kò yò'n, tunmin kpili kpa wò nun. ¹⁷ Emò nían, anún Nyanmian kpòmanfòe Eli tí kulo svanlan ke yé ala. O yòlì asònin sele kpa ke esue'n n'ò tò. Sakpa ke esue a ndò man dede afòe nsan sala nsian. ¹⁸ Ehi anzin, Eli kò yò asònin biekun nán esue a tò maan ninng'e'n-mò a yò kpa. ¹⁹ Anianman-mò, se emò nunhan bie fi Nyanmian atín nún asò jasò, nán se emò bie fa yí sa ba a, anún o'a yò like m'ò tí kpa. ²⁰ Emò nwún yí ke svanlan m'ò kò yí etefòe kòn fi yí nyòlie ete atín nún asò kò a Nyanmian atín nún asò'n, anún o a man Nyanmian a le svanlan sò nún ati, ese anún o'a fa yí ete'n dòn o'a hye yí.

PIELI KALATA'N M'Ō LILI MŪA HĒLEL'N

M'ŏ wŏ nun'n

Nwan sʊanlan diɛ y'ŏ le Pielɪ? Zozi mmɔfɔɛ bulu nɔn nnyuan nɔn anun, yɪ yê anun ɔ ti bé kpain ɔ. Dunman Pielɪ'n ti *gɛleki anɪɛ, yɪ bu y'ŏ le kɛ ɛbɔɛ. Zozi y'ŏ tɔnlɪn yɪ sɔ ɔ, nan yɪ dunman'n, *ebele anɪɛ nun anun, bɛ fɛlɛ yɪ Simɔn. Pielɪ fi Galile m̃an nɔn anun kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Betɪsayida nɔn asɔ (Zuan 1.43). Anɪn, Pielɪ nɔn yɪ nianman bian Andele, bɛ ci ejue Galile asue nɔn anun. Nan mɔ Zozi fɛlɛlɪ bé yɪ nwɔn'n, bɛ yacili ejue ɛhyɛ junman'n bɛ sili yɪ sɔ bɛ kacili yɪ menian. Mɔ Zozi fɔlɪ hɔlɪ nyanmiansɔ'n, Pielɪ bɔlɪ Zozi anwɔn ɛjɔlekpa'n Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ ebele, ɔ nɔn Zude nɔn Samali m̃an nɔn anun. Kɛ bɛ lɛ kpɪn bɛ kele'n, ɔ hɔlɪ dede ɔ juli *Lɔmɔn kulo nɔn asɔ. Ebele yê bɛ bɔbɔlɪ yɪ kɔlɔwa sɔ bɛ hunlin yɪ ɔ.

Kalata ɛhɪ anun, Pielɪ lɛ kan kele yê kɛ Silivɪn mɔ bɛ fɛlɛ yɪ biekun Silasɪ'n yê ɔ'a hɛlɛ kalata sɔ'n ɔ'a man yɪ ɔ (5.12). “Babilɔnɔn” ɛlɔ yê ɔ'a hɛlɛ kalata ɛhɪ ɔ (5.13). Babilɔnɔn, yɪ bu y'ŏ le kɛ Lɔmɔn. Ɔ'a hɛlɛ ɔ'a nwan Kilisi menian'n-mɔ mɔ b'a tɔ b'a sanndɪ m̃an m̃an'n-mɔ mɔ ɛnɛ bɛ fɛlɛ yɪ Tuluki m̃an nɔn anun'n (1.1).

Tɛmɔn sɔ'n, anɪn bɛ lɛ kele Kilisi menian'n-mɔ ahɔlɔwa ɛlɔ. ɛhɪka ati, Pielɪ a hɛlɛ kalata ɛhɪ ɔ'a nwan bé ɔ'a wowula bé anwɔnsele wɔ bé yalɛ'n mɔ bɛ lɛ nwun yɪ nɔn anun. Kalata nɔn ati 1.2-12, Pielɪ lɛ kacɪ bé kɛ Nyanmian 'ba le bé ti, ɛsɛ ɔ'a sie bé ajâ kpili kpa wɔ nyanmiansɔ. Ajâ sɔ'n, bɛ 'ba nyan yɪ mɛlɛ mɔ Zozi Kilisi 'ba yɪ yɪ nwɔn kele menian'n-mɔ m̃an nɔn ayuelɛ nun'n. Yɪ sɔ ati, bɛ tɪla bé ahɔnlɪn bɛ nyán dedi wɔ yalɛ enwuan mɔ bɛ lɛ nwun yɪ nɔn anun. Kalata nɔn ati 1.13-2.10, ɔ lɛ kacɪ bé kɛ Nyanmian nwan bɛ nánndɪ anwɔntɛ nun. Kalata nɔn ati 2.11-5.19, ɔ lɛ bɔtɔ bé kɛ bɛ nánndɪ kanlanman wɔ bé mɔ bɛ nzɪ man Nyanmian nɔn afian, ɛsɛ bé muonun bé afian, bɛ nánndɪ kanlanman. Bɛ nían Kilisi m'ŏ nwunlin yalɛ, nan kɔsɔ, ɔ'a nyɔ man ɛtɛ fíi nɔn ɛnanndɛ diɛ nɔn asɔ. Kalata nɔn agualɛ nun (5.1-14), Pielɪ lɛ man asɔnɪn mma'n-mɔ nɔn bé mgbain'n-mɔ afɔtu.

Ahɪn ebisa

¹ Mɪn Pielɪ, mɔ n di Zozi Kilisi bɔfɔɛ'n, mɪn yê mun kele kalata ɛhɪ mun nwan ɛmɔ ɔ. Mun kele ɛmɔ mɔ Nyanmian a yɪ bé a yɔ yɪ diɛ'n, mɔ b'a kacɪ nyɔfɔɛ b'a tɔ b'a sanndɪ Pɔn, nɔn Galasi, nɔn Kapadɔsɔ, nɔn Azi nɔn Bitinin m̃an nɔn anun'n. ² Nyanmian m'ŏ ti Siɛ nɔn a yɪ ɛmɔ ɔ'a wula yɪ nyihyɛ nɔn anun daba. Yɪ Wawɛ'n tunmin nɔn, ɔ'a man ɛmɔ a kacɪ yɪ anwɔntɛ menian.

Yí Wawε nun a man εmε a fa bé nwɔn b'a man Zozi Kilisi. Ɔ'a man Zozi moja nun a tu εmε anwɔn efian'n.

Mun 'bisa εmε ahɔn. Nyanmian nwún εmε anwɔn anwun-
nvoe ɔ mán εmε alba cíci bé nwɔn kpa.

Ngvan fɔfɔle nun anwɔn anyindasvε'n

³ Ye 'da Nyanmian asi, yí m'ɔ ti yé Mun Zozi Kilisi Asi'n. Nyanmian ehulo kpili nun ati, ɔ'a man Zozi Kilisi fi ewue nun a tinnge ɔ'a man y'a nyan ngvan fɔfɔle. Ehɔ ati, ye le nyanmiansɔ ngvan nun anwɔn anyindasvε kpa. ⁴ Nyanmian a sie yí mma'n-mε ajâ. Nyila'n m'ɔ wɔ nun'n nzeɔi man lé, ɔ ngun man lé, ɔ mgba man lé. Ɔ'a fa ajâ sɔ'n ɔ'a sie εmε anwunno εɔ. ⁵ Nyanmian fa yí tunmin'n ɔ sisa εmε. Ɔ sanlin ke εmε de yí di. Ɔ 'sisa εmε dede maan εmε nyan bé ti kpa bɔkɔɔ mân nun ayueliε nun. ⁶ Yí ti, se bɔbɔ εmε le nwun yalε ngacile biala mele kaan ehɔ anun an, εmε lí fe. ⁷ Yalε ngacile sɔ'n-mε anun yê be nwun yí ke εmε de Nyanmian di sakpa ɔ. εmε nwún yí ke esika kɔkɔle'n, be kolo be tu yí nwɔn efian'n. Esika kɔkɔle sɔ'n muonun m'ɔ nɔn mân'n be 'ba kpe nun'n, be fa sɔn be sɔ yí be nian. Yí sɔ kɔsɔ ala, εmε dedi'n mɔ yí kpa tala esika kɔkɔle'n, be 'sɔ yí be nian se ɔ ti kunngun an. Yí diε anɔn cian mɔ Zozi Kilisi 'ba yi yí nwɔn'n, be 'yi εmε ayε, be kuku εmε asa sɔ, be wula εmε anunminnyanmɔn. ⁸ εmε kulo Zozi nan kɔsɔ εmε nwunlin man yí nyunnun lé. εmε nwunlin man yí nyunnun lé, nan kɔsɔ εmε de yí di. εmε di yí nwɔn fe kpili. Fe sɔ'n, be ngwala man yí kan, ɔ ti anunminnyanmɔn like. ⁹ Ɔ sanlin ke εmε dedi nun abɔ'n y'ɔ le ke Nyanmian 'de εmε ati.

¹⁰ M'ɔ tv de bé ti ele sɔ'n, Nyanmian mgbɔmanfɔvε'n-mɔ hanlin anwunnvoe'n mɔ Nyanmian a nwun εmε nun anwɔn ejɔle daba. Be tili bé nyɔn kpa ¹¹ be kpɔnndeli atɔn'n mɔ Nyanmian 'sɔn sɔ ɔ de menian'n-mɔ ati'n, ese be kpɔnndeli ke ahan be nwun tɛmɔn mɔ ninngε sɔ'n-mɔ 'ju sɔ ke Kilisi Wawε'n heleli bé'n. Afɔ Kilisi Wawε sɔ'n mɔ anɔn ɔ wɔ bé nun'n, ɔ lili mɔa ɔ hanlin amannɔnhunnun'n mɔ Kilisi 'ba nwun yí'n, ɔ nɔn anunminnyanmɔn'n mɔ ɔ 'nyan yí nun anwɔn ejɔle. ¹² Nyanmian yili heleli mgbɔmanfɔvε sɔ'n-mɔ ke ngalε'n m'ɔ falɔ manlin bé'n ti man bé muonun bé ngalε, nan ɔ ti εmε diε. Ngalε sɔ'n yê sian diε bé mɔ be bɔ Ejɔlekpa nun a han a hele εmε nun ɔ. Wawε Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian sɔanlin yí'n, yí yê ɔ falɔ ejɔle sɔ'n wulali bé nɔan ɔ. Nyanmiansɔ mmɔfɔvε'n-mɔ muonun kpɔnnde ke ahan be nwun like sɔ'n.

Abalabɔ nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian kulo'n

¹³ Ehɔka ati, εmε síe tile, be fá bé ajɔnlin be tú nyila'n mɔ Nyanmian 'yeyila εmε nun asɔ mele mɔ Zozi Kilisi 'yi yí kele'n. εmε nyán yí nwɔn anyindasvε kpa bɔkɔɔ. ¹⁴ εmε mán bé nyɔn só Nyanmian. Nán man εmε nyan ajɔnlin ete ete be yɔ nyɔle

m'ò tì man kpa ke temòn mǎ anùn emǎ nzì man Nyanmian anwòn ejòlè'n fíí'n. ¹⁵ Kemǎ Nyanmian mǎ ò'a fèlè emǎ yí nwòn'n tì nwannzan-nwannzan'n, emǎ kòsò abalabò kwalaaatin anùn, emǎ yó bé nwòn nwannzan-nwannzan. ¹⁶ Afi b'a hele wǎ Ehele Ejòlè nùn anùn ke Nyanmian nwan: *Emǎ síe bé nwòn nwannzan-nwannzan, ò sanlìn kè n dì nwannzan-nwannzan.*

¹⁷ Nyanmian nnian man sǎanlan nyunnun ò mmua man yí ndeé. Sǎanlan kòn biala nyòlè nùn anwòn yê ò 'nìan ò bua yí ndeé ò. Ehika ati, emǎ mmòtòè'n-mǎ anùn, se emǎ fèlè Nyanmian Sìe a, anùn mèlè mǎ emǎ tē nanndì asìe nùn asò ewa'n, emǎ héle ke emǎ man Nyanmian anyinnzò emǎ nyòlè'n-mǎ kwalaa anùn. ¹⁸ Afi emǎ sù kalè mǎ b'a tua maan emǎ a nyan bé ti fi asitanlan basa-basa'n mǎ emǎ anan-mǎ helelì emǎ nùn anùn'n. Nán esika jete fufue anaan esika kòkòlè m'ò seci'n yê b'a fa b'a tua emǎ ati kalè ò. ¹⁹ Nan bē le Kilisi moja'n m'ò sò ebòè'n yê b'a fa b'a yì emǎ ati tēe ò. Afi Kilisi tì kè *bǎa baa, yí lika fíí buli man ebùn, yí nwòn tita man nùn. ²⁰ Asannan nán Nyanmian a bǎ mǎn'n, ò lili mòa yùlì Kilisi kè ò'a a lì sǎ junman'n. Nán emǎ kpa eyòlè ati, mèlè kasian ehì-mǎ anùn yê ò'a yì yí nwòn ò'a hele ò. ²¹ Yí dunman nùn ati yê emǎ de Nyanmian Kpili m'ò jasòlì yí fi ewue nùn, mǎ ò'a man ò'a nyan anunminnyanmòn'n dì ò. Ò man emǎ fa bé dedi'n nùn bé anyindasòè'n bē wula Nyanmian anùn. ²² Ananhòlè ejòlè'n mǎ emǎ anyin sǎ yí'n, ò'a man emǎ anwòn a tì ešè emǎ kulo anianman'n-mǎ. Ehulo sǎ'n tì man bé je sò ehulo. Ehika ati, emǎ fá bé ahònlùn'n kwalaa bē hùlò bé nwòn kpa. ²³ Afi b'a wǎ emǎ fufòlè. Awòlè sǎ'n fi man kulo sǎanlan, nan ò fi emǎ Asì Nyanmian Kpili. Ò nanndì yí Nwan Ejòlè'n m'ò wǎ ebèlè dahuu nùn asò y'ò man emǎ a nyan ngòan fufòlè ò. ²⁴ Afi b'a hele wǎ Ehele Ejòlè nùn anùn kè:

*Kulo menian'n-mǎ kwalaa tì kè ndile.
Bé anunminnyanmòn'n mǎ bē le yí'n kwalaaatin
tì kè ndile'n ndetele'n.*

Ndile'n yvì a, ndetele'n tìtì gua asì.

²⁵ *Nan yé Mìn Anwan Ejòlè'n dié,*

Ò wǎ ebèlè dahuu.

Ejòlè sǎ'n, y'ò le Ejòlèkpa'n mǎ b'a bǎ b'a hele emǎ'n.

2

Nyanmian menian'n-mǎ

¹ Ehika ati, emǎ yáci ati anùn ete ninngè'n-mǎ kwalaa bē gúa. Emǎ yáci ato elie'n. Emǎ yáci bé nwòn apoo ebò ò nùn bé nwòn èkpò efa'n. Emǎ yáci bé manngòn'n-mǎ anzin ejòlè ete ehan'n. ² Nan emǎ mǎn bé nyìn búlò Nyanmian Anwan Ejòlè nùn anùn kpa kè adǎman'n-mǎ anyin búlò nyafòsue'n nán ò'a man emǎ a

nyin b'a nyan bé ti. ³ Ke Eहेले Eजले'n kan yí'n: *Emo a nwun ke ye Min ti kpa sonman.*

⁴ Emo hyóin be kpúnngé yé Min Zozi Kilisi mọ menian'n-mọ a mmu man yí sọanlan'n. Nan Nyanmian anyunnun an, Zozi anwọn cian kpa. Ke sọanlan m'ọ le si sua fa nyọbue'n, Nyanmian kọsọ a fa Zozi Kilisi m'ọ man ngwan'n ke ebue, ọ a bọ yí sua nın abụ. ⁵ Nyanmian le fa emo kọsọ mọ Zozi a man emo ngwan'n ke nyọbue ọ si yí sua. Sua sọ'n, ọ nanndi Zozi Kilisi asụ, emo 'kaci nun anwọntie tẹyífue be bọ afọlie'n m'ọ sọ Nyanmian anyin'n. ⁶ Afi b'a hele wọ Eहेले Eजले nun anun ke Nyanmian nwan:

Emo nian, mun si min sua'n Sion buka nun asụ ebele.

M'an yi svanlan kọn mọ yí nwọn cian min kpa

m'an sie ebele ke ayialie nun asụ ebue'n.

Svanlan biala m'ọ de yí di'n,

anyunnunguasié ngan man yí lé.

⁷ Emo mọ be de yí be di'n, ọ ti like m'ọ sọ ebue man emo. Nan bé mọ be nne man yí be nni man'n, bé die, b'a hele wọ Eहेले Eजले nun anun ke:

Ebue'n mọ bé mọ be le si sua'n buli yí ke

ọ ti man kpa mọ be juli be tvi'n,

yí yé ọ'a kaci ebue kpa'n m'ọ le sua nın anun ọ.

⁸ Eहेले Eजले nun anun lika kọn, Nyanmian nwan:

Ebue sọ'n man svanlan aja kpula,

ọ man svanlan fin asi.

Bé ja kpula yí be fin asi, ọ sanlın ke b'a nne man Nyanmian Anwan Eजले'n b'a nni man. Bé die mọ be hyihyelı be manlın bé nın anun.

⁹ Nan emo die, emo ti menian mọ Nyanmian a yi emo. Emo ti Nyanmian m'ọ ti belemgbin'n tẹyífue, emo ti menian nwannzan-nwannzan, emo ti yi menian kpa bọkọ. Nyanmian a fele emo fi awosin nın anun, ọ'a man emo a fite yí jawe kpili nın anun. Ọ'a yi emo ke emo bọ yí enyinman nyọlie mgbili mgbili'n-mọ be héle menian'n-mọ. ¹⁰ Daba anın emo ti man Nyanmian menian. Nan sian die, emo a kaci yí menian. Daba anın Nyanmian nzi man emo anwọn anwunnvoe, nan sian die, Nyanmian a nwun emo anwọn anwunnvoe.

Nyanmian menian'n-mọ abalabọ'n.

¹¹ Anianman ehulo mma, emo ti nyọfue asié nın asụ ewa. Emo walı mgbannza. Yí ti, mun 'sele emo mun butu bé ke emo síe bé nwọn ye wọ ninngé ete ete'n-mọ mọ ete anwọnnaan nın anyin bọbọ yí nwọn nın anwọn. Ọ sanlın ke ninngé sọ'n-mọ nın emo ekala'n kọn elọe. ¹² Emo bọ abalabọ kpa wọ bé mọ be nzi man Nyanmian nın afian. Se bọbọ be tọn emo esvan ke emo yọ nyọlie ete a, be 'ba nwun emo nyọlie kpa'n, nán cian mọ Nyanmian kọ yi yí nwọn kọ hele bé'n, anın be yi yí aye.

¹³ Ehi, kemə emə ti yé Mɪn menian'n, emə bébele bé nwɔn asɪ be mán mgbain'n-mə kwalaaɪn mə be sie mán'n. Emə bébele bé nwɔn asɪ be mán belemgbɪn kpain'n m'ɔ le tunmin wə menian'n-mə kwalaa asu'n. ¹⁴ Kunmanna'n-mə mə belemgbɪn a sesie bé ke be túa nyɔlɛtɛfɔe'n-mə kale nán be fɔa bé mə be bɔ bala kpa'n, emə bébele bé nwɔn asɪ be mán bé kusɔ. ¹⁵ Afi like mə Nyanmian kulo'n y'ɔ le ke emə bɔ bala kpa. Yí die, anɪn ngvasɪafɔe'n-mə mə be nzi man like fíí'n, be nnyan man emə anwɔn ejɔle ete fíí be ngan man. ¹⁶ Emə a nyan fanwɔndi, nan kusɔ nán be man fanwɔndi sɔ'n kaci ke etanlan be fia yí bɔ be yɔ nyɔlɛ ete. Nan emə bɔ bala kpa, ɔ sanlɪn ke emə ti Nyanmian ngva. ¹⁷ Emə mán menian'n-mə kwalaa anyɪnnzɔ. Emə húlo anianman'n-mə mə b'a fa bé nwɔn b'a man Zozi'n. Emə súlo Nyanmian, emə mán belemgbɪn anyɪnnzɔ.

Emə yɔ ke Zozi yɔlɪ yí'n

¹⁸ Emə mə be ti ngva'n, emə bébele bé nwɔn asɪ, be mán bé mɪn-mə anyɪnnzɔ kpa. Nán ke bé mə be ti kpa mə be ti betee nɪn ala y'ɔ di ke emə bebele bé nwɔn asɪ be man bé anyɪnnzɔ ɔ. Nan ɔ di ke emə yɔ yí sɔ be man bé mə be ti man kpa'n-mə kusɔ. ¹⁹ Afi se sɔanlan kɔn man Nyanmian anyɪnnzɔ nán ɔ le nwun yalɛ m'ɔ nze nvata man an, ɔ ti like kpa. ²⁰ Nan se emə yɔ ete nán be le kele emə yalɛ, nán emə tila bé ahɔnlɪn an, anɪn anunmɪnnyanmɔn benin yé emə nyan yí nɪn ɔ? Nan se emə bɔ bala kpa, mə be le kele emə yalɛ, nán se emə tila bé ahɔnlɪn be nwun yalɛ sɔ nɪn an, ɔ ti like kpa wə Nyanmian anyɪnnun.

²¹ Efele'n mə Nyanmian a fele emə yí nwɔn'n, yí bɔ nɪn anɪn. ɔ sanlɪn ke Kilisi kusɔ nwunlɪn amannɪe wə emə dunman nɪn maan emə kusɔ nɪan yí die nɪn asɔ be yɔ bie. ²² Kilisi a nyɔ man ete lé, ɔ'a nni man ato lé. ²³ Be kpeli yí nzɔba, ɔ'a mgbɛ man bé bie. Be helelɪ yí yalɛ, ɔ'a nvɔa man bé ti. ɔ falɪ yí kwalaa wulalɪ Nyanmian m'ɔ ti ndeɛbuafɔe kpa nɪn asa nɪn. ²⁴ Kilisi muonun sɔalɪ yé ete'n kwalaa yí ti sɔ wə kulɔwa nɪn asɔ. ɔ'a yɔ sɔ maan y'a wu ye fi ete nɪn anɪn y'a jasɔ ye bɔ bala m'ɔ ti sese. ɔ sanlɪn ke, ebɔta'n mə be bɔtalɪ yí'n y'ɔ man emə anwɔn a sa ɔ. ²⁵ Afi daba anɪn emə ti ke mmɔa mə b'a minlɪn ɔ. Nan sian die, emə a sa a a Kilisi m'ɔ ti bɔa enɪanfɔe kpa'n m'ɔ sisa emə ekala nɪn anwɔn.

3

Balasua nɔn yí hun bé asitanlan'n

¹ Ehi, emə mmalasua'n-mə, emə bébele bé nwɔn asɪ bé mán bé hun-mə. Se emə ahun mmie-mə nne man Nyanmian Anɔan Ejɔle'n be nni man nán be nwun emə asitanlan kpa nɪn an, se bɔbɔ emə a ngan man ejɔle b'a ngele man bé a, be 'fa bé nwɔn be man Nyanmian. ² Afi be 'ba nwun yí ke emə asitanlan'n ti

kpa, εσε εμο anyin so bé. ³ Nán be kpònnde bé nwòn elie ke bé ti enyuan m̀o b'a sesie yí kanlanman, ɔ non esika ninngé m̀o be fa be sesie bé nwòn, ɔ non etanlan nganlanman ehala. ⁴ Nan em̀o mán em̀o kanlanman'n fi em̀o akunnun kusu ɔ fite. Kanlanman'n m̀o be le kpònnde m̀o le man esecie'n y'ɔ le ahònlun m̀o ti kpa, m̀o ti b̀etee. Kanlanman so'n, ɔ ti like m̀o su ebue kpa ẁo Nyanmian anyunnun. ⁵ Daba mmalasua'n-m̀o m̀o anin be le anyindasue ẁo Nyanmian elɔ'n, ke be yoli yí nun anin. Be bebeleli bé nwòn asi be manlun bé hun-m̀o. ⁶ Ke anin Sala ti yí nun anin. ɔ bebeleli yí nwòn asi dede ɔ feleli Abalahamùn "Yem̀unlun". Se em̀o kusu b̀o bala kpa, nán se em̀o a nyaci man bé nwòn maan like fíí a nnwonwunlan man em̀o a, anin Sala amma mmalasua y'ɔ le em̀o sakpa.

⁷ Em̀o mmelenzua'n-m̀o kusu, em̀o non bé yi-m̀o tánlan kanlanman. Em̀o nwún yí ke bé anwòonsele'n nju man em̀o die'n. Em̀o mán bé anyinnzɔ. ɔ sanlun ke ngvan'n m̀o Nyanmian 'fa man em̀o'n, bé kusu be ẁo nun bie. Em̀o yó yí so, nán Nyanmian Kpili a tie em̀o asonin eyole'n.

Nyanmian 'yeyila bé m̀o be le nwun yale ẁo Zozi Kilisi dunman nun'n

⁸ M̀in ejole nun ayuelie'n y'ɔ le ke em̀o kwalaa nyán ajonlun kun. Em̀o nwún em̀o anwòn anwunnvoe. Em̀o hulo bé nwòn ke anianman-m̀o kulo bé nwòn'n. Em̀o yó bé nwòn ye, be bébele bé nwòn asi bé manngv̀n'n-m̀o anyunnun. ⁹ Nán be fa ete be tua ete'n kale, anaan nzoba be tua nzoba'n kale. Nan em̀o séle Nyanmian maan ɔ yeyila bé. ɔ sanlun ke Nyanmian kulo ke ɔ yeyila em̀o, yí ti y'ɔ man ɔ feleli em̀o ɔ. ¹⁰ B'a hele ẁo Ehele Ejole nun anin ke:

*Svanlan m̀o kulo ke ɔ nyan ngvan ɔ di fe'n,
anin ɔ yáci yí manngv̀n'n-m̀o anwòn ejole ete ehan
nvn ato elie'n.*

¹¹ ɔ yí yí sa nyolie ete nun anin,
nán ɔ yó nyolie kpa.

ɔ kpònnde anzv̀nunjɔ atin'n, nán ɔ nánndi sv.

¹² ɔ sanlun ke Nyanmian anyin kpala sese fve'n-m̀o,
ɔ tie bé asonin eyole'n.

*Nan bé m̀o be yó ete'n,
ɔ ngulo man ke yí nyin b̀o bé.*

¹³ Se em̀o yi bé kunnun kpa b̀okɔ, m̀o em̀o le b̀o bala kpa'n, nwan y'ɔ kvala ɔ yó em̀o ete ɔ? ¹⁴ Se em̀o b̀o bala kpa nán em̀o nwun amannie b̀obɔ a, Nyanmian 'yeyila em̀o. Yí so ati, nán be sulo bé m̀o be kele em̀o yale'n maan em̀o ati anin seci em̀o. ¹⁵ Nan em̀o wúla Kilisi m̀o ti em̀o Amin nun aninminnyanm̀un ẁo em̀o ahònlun nun anin. Se svanlan bie bisa em̀o anyindasue'n m̀o em̀o le yí ẁo Kilisi anin nun anwòn ejole a, ¹⁶ em̀o tú bé ahònlun asi be fá anyinnzɔ be búá yí. Em̀o mán em̀o

anvan ejɔle non emɔ abalabɔ'n yɔ kɔn, nán anyunnunguasie a han bé mɔ Zozi Kilisi dunman nun be kan emɔ anzin ejɔle ete'n. ¹⁷ Afi ɔ ti kpa ke emɔ yɔ nyɔle kpa be nwún amannie, ɔ sanlɔn ke Nyanmian kulo yí sɔ. Se emɔ yɔ nyɔle kpa a, ɔ ti kpa tala ke emɔ kɔ yɔ nyɔle ete nán emɔ a nwun yalɛ'n.

¹⁸ Kilisi muonun wuli kpê kɔnmgba cein yé ete'n dunman nun. Yí m'ɔ ti seseɖe'n, ɔ wuli bé mɔ be ti man seseɖe'n-mɔ dunman nun maan y'a fa yé nwɔn y'a wula Nyanmian asa nun. Be hunlin yí nwɔnnaan'n, nan Nyanmian Wawe'n manlin yí ngvan. ¹⁹ Wawe sɔ'n dunman nun, ɔ hɔli hanlin Nyanmian Anvan Ejɔle'n ɔ heleli wawe'n-mɔ mɔ b'a gua bé fiadi'n. ²⁰ Wawe sɔ'n-mɔ, mele mɔ Nowe 'bubɔ meli'n, bé nyun a nzɔ man Nyanmian. Nyanmian Kpili sili abɔtale ɔ nwɔndeli bé dede, menian mɔ be 'fɔ meli nun anun'n fɔli. Bé mɔ be fɔli meli nun anun'n b'a nzɔn man fíí. Be ti menian mɔcɔe ala yé be fɔli nun be nyanlin bé ti asue nun anyinsɔ ɔ. ²¹ Nzue sɔ'n, anin ɔ ti ke esɔnian'n m'ɔ man emɔ nyan bé ti sian die'n nzɔle. Esɔnian sɔ'n, nán y'ɔ le bé nwɔn efian nun enwunnzian'n. Nan yí y'ɔ le esele'n mɔ ye sele Nyanmian ke ɔ mán yé ahɔnlin nun anun ti'n. ɔ sanlɔn ke Zozi Kilisi fi ewue nun ɔ'a jasɔ. ²² ɔ'a fɔ ɔ'a hɔ anwunno, ɔ ti Nyanmian Kpili fama sɔ. Nyanmiansɔ mmɔɖe'n-mɔ anun, bé mɔ be di kpain'n ɔ non bé mɔ be le tunmin'n, yí y'ɔ sie bé ɔ.

4

Abalabɔ fɔɖɔle'n

¹ Ehi, kemɔ Kilisi nwunlin anwɔnnaan nun amanninhunnun'n, emɔ kɔsɔ nyán ajɔnlin kɔnmgba sɔ'n mɔ anin ɔ le yí'n. ɔ sanlɔn ke sɔanlan m'ɔ kɔ nwun anwɔnnaan nun amanninhunnun'n, ɔ nwula man yí sa ete nun anun kún. ² Sian die, ɔ di ke emɔ bɔ bala mɔ Nyanmian kulo wɔ emɔ asitanlan nin anun mele mɔ emɔ te wɔ asie nin asɔ ewa'n. Nan ɔ nni man ke emɔ bɔ bala ete mɔ anwɔnnaan kulo'n kún. ³ Afi, bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n, bé nyɔle mɔ be yɔ'n, daba emɔ fali temɔn dɔn be yɔli bie. Anin emɔ asitanlan'n ti basa-basa, emɔ bɔ bala ete mɔ anwɔnnaan kulo'n, emɔ ti kɔnɔnmɔnnzan, emɔ non bé manngɔn-mɔ be didi be non nzan dede ɔ fɔ be bɔe sɔ, ese emɔ sɔ amvan m'ɔ ti busɔɖe like'n. ⁴ Kemɔ sian die, emɔ non bé mɔ be nzɔ man Nyanmian'n nyɔ man mgban-mgban ninnge sɔ'n-mɔ kún'n, ehika ati yê menian sɔ'n-mɔ bɔ emɔ amgba ɔ. ɔ sanlɔn ke emɔ abalabɔ'n sin bé nwɔn. ⁵ Be 'ba bu bé nyɔle'n-mɔ anwɔn mgbɔndan be kele Nyanmian mɔ ɔ'a sesie yí nwɔn ɔ 'ba bua anyinwɔsɔe mma'n-mɔ non ewue mma'n-mɔ ndeɛ'n. ⁶ Afi be hanlin Ejɔlekpa'n be heleli yé nan-mɔ mele mɔ anin bé nyin wɔ sɔ'n. ɔ man se b'a wu bɔbɔ a, Nyanmian tunmin nun, Wawe Nwannzan-nwannzan'n 'man be nyan ngvan.

⁷ Like biala ayuelie a kpunngbe. Ehika ati, emo bú mgbonndan kpa. Emo sésie bé nwon nán b'a huala b'a tanlan mmotue nun anun. ⁸ M'ò cian tala like kwalaa'n y'ò le ke emo fá bé ahonlin'n kwalaa be húlo bé nwon. O sanlin ke ehulo'n kala ete doun asu. ⁹ Swanlan biala m'ò kò wòlo emo awulo'n, emo só yí nun kanlanman, nán be munlan be jujo bé konvin abu. ¹⁰ Nyanmian Kpili a man emo anun kun biala Wawe nun junman. Junman ngacile ngacile so'n, swanlan kun lí yí die'n kpa o fá búka yí manngon'n-mò ke o se fata'n. ¹¹ Swanlan m'ò kan Nyanmian Anwan Ejole'n, o hán ejole mò Nyanmian kò man yí ke o hán'n. Swanlan m'ò búka yí manngon'n-mò'n, o fá anwonsel'e'n kwalaa mò Nyanmian Kpili a fa a man yí'n o búka bé. Like biala anun, ye yó yí so maan anunminnyanmon hán Nyanmian wò Zozi Kilisi dunman nun. O sanlin ke anunminnyanmon'n non tunmin'n ti yí die cian daa. Amin!

Amanninhunnun non nyila'n

¹² Anianman ehulo mma, emo le nwun amanninhunnun. Amanninhunnun so'n ti ke sin mò b'a kpomngbo b'a gua emo anwon o. Nán be man o sin bé nwon ke ejole ngacile bie ye o'a tu emo o. ¹³ Nan emo lí fe ke emo le nwun Kilisi amanninhunnun'n bie, nán cian mò o 'yi yí anunminnyanmon'n kele'n, emo a li fe dede o'a bu su. ¹⁴ Se Kilisi dunman nun menian'n-mò kpe emo nzuba a, nyila kan emo. O sanlin ke anunminnyanmon Wawe'n m'ò ti Nyanmian Wawe'n wò emo anun. ¹⁵ Nán man emo anun bie nwun amannie ke o'a li awue, anaan o'a wua, anaan o'a yo ete, anaan o'a li abie ejole die anun cenjin. ¹⁶ Nan se emo anun bie le nwun amannie Kilisi dunman nun an, n'ò man yí nwon nyian kun yí. Nan o lá Nyanmian asi ke o ti Kilisi swanlan.

¹⁷ Afi mân'n ndee ebua nun a li mua a bo yí bu Nyanmian menian'n-mò elo. Yé mò ye ti yí menian'n, se ndee ebua'n bo yí bu ye elo a, anun bé mò be nne man Nyanmian Anwan Ejole'n be nni man'n, bé ayuelie'n, o 'yue bé se? ¹⁸ Afi Ehele Ejole'n nwan:

*Bé mò be ti fón'n,
se bé ti ele ti man nzemunde a,
anun bé mò be nne man Nyanmian be nni man
o non ati anun ete mma'n-mò, be 'yo bé nwon se?*

¹⁹ Yí so ati, bé mò be le nwun amannie, m'ò ti Nyanmian akunnun like'n, be fá bé nwon be wúla Nyanmian asa nun kpa bokòo nán be yó nyolie kpa. Afi yí m'ò bəli emo'n, o ti ananholefue, yí anohuba'n m'ò bəli emo'n, o 'di su.

5

Asonin mgbain'n-mò

¹ Kikaala die, e 'nwun ejole kaan mò mun fa mun tu asonin mgbain'n-mò mò be wò emo afian elo nun anyunnun'n. Mín

muonun n di asonun kpain'n bie ke bé. Mun di Kilisi amanninhunnun'n mɔ ɔ'a nwun yí nun anwon adanziɛ, ɛsɛ meɛ mɔ ɔ 'ba a'n, min 'tanlan yí anunminnyanmun nun anun bie. Yí sɔ ati, min 'sele emɔ min bɔtɔ bé ke: ² Nyanmian menian'n-mɔ mɔ ɔ'a fa bé ɔ'a wula emɔ asa nun'n, be ti ke mmɔa kpule, emɔ nían bé sɔ kpa. Nán be nían bé sɔ ke junman mɔ be le fa be tinndin emɔ ke be lí ɔ, nan emɔ yí bé kunnun be nían bé sɔ kpa bɔkɔɔ ke Nyanmian kulo'n. Nán be yɔ yí ke be le nían bé sɔ be kpɔnnde nun esika. Nan emɔ sí bé hue be nían bé sɔ. ³ Menian mɔ Nyanmian a fa bé a wula emɔ asa nun'n, nán be sisi bé, nan emɔ mɔ be ti mmɔa enianfɔe'n, emɔ bó bala kpa maan be nían sɔ be bó bie. ⁴ Yí die cian mɔ Kilisi m'ɔ ti Bɔa Enianfɔe Kpain'n kɔ a'n, anun emɔ nyan anunminnyanmun abotile'n m'ɔ nzɛci man lé'n.

Asonun mma'n-mɔ

⁵ Emɔ mgbafɛle'n-mɔ kɔsɔ, emɔ bébele bé nwun asɪ be mán mgbain'n-mɔ. Afi mun kan min kele emɔ kwalaa ke be bébele bé nwun asɪ be mán bé nwun. ɔ sanlin ke b'a hele wɔ Eहेले Eजले nin anun ke:

Atubenwon mma'n-mɔ,

Nyanmian Kpili nun bé le yí.

Nan bé mɔ be bebele bé nwun asi'n,

Nyanmian nwun bé nwun anwunnvoe.

⁶ Yí sɔ ati, mun kan min kele emɔ ke emɔ bébele bé nwun asɪ be mán tunminfɔe Nyanmian Kpili, nán ɔ'a man emɔ sɔ meɛ kasian nin anun. ⁷ Emɔ fá bé nzusue'n kwalaa be wúla yí sa nun, ɔ sanlin ke ɔ nían emɔ líka.

⁸ Emɔ sésie bé nwun, be sísa bé nwun, ɔ sanlin ke emɔ kpɔfɔe Abɔnsanmun le bɔ emɔ anwon mgbɔlɔka ke tetianfɔe mɔ yí nyin a bɔlɔ ɔ le tetian ɔ kpɔnnde naan mɔ ɔ 'ci yí di ɔ. ⁹ Emɔ tíla bé dedi nin anun kpa be jínlan bé ja nun kpunndiin wɔ yí nyunnun. Afi asonun mma'n-mɔ mɔ be wɔ mân'n líka kwalaaatin'n, ke be nwun yalɛ nin anun. ¹⁰ Kíkaala emɔ le nwun yalɛ kaan, yí nzin, Nyanmian Kpili m'ɔ sɪ anwunnvoe sɔnman'n, mɔ ɔ'a fele emɔ ke emɔ nun Kilisi be yó kɔn be tánlan yí anunminnyanmun'n m'ɔ le man ayuelɛ nin anun'n, yí muonun, ɔ 'sesie emɔ kpa. ɔ 'man emɔ tin. ɔ 'man emɔ anwonsele. ɔ 'man emɔ jínlan bé ja nun kpunndiin. ¹¹ Tunmin'n ti yí die cian daa! Amin.

Ngalɛ nun ahin ebisa

¹² Anianman *Silivin yê ɔ'a bɔka mín maan m'an hele kalata sin kaan ehɪ m'an nwan emɔ ɔ. ɔ ti anianman m'ɔ nanndi ananhɔle atin nin asɔ ɔ. Mun fa kalata sɔ'n min wowula emɔ anwonsele ɛsɛ min kele emɔ ke Nyanmian a nwun yé nwun anwunnvoe sakpa. Yí ti, emɔ jínlan bé ja nun kpunndiin.

¹³ Asonun mma'n-mɔ mɔ be wɔ *Babilɔnɔn mɔ Nyanmian a fele bé yí nwun ke ɔ'a fele emɔ'n, bé nwan be 'bisa emɔ ahin.

Maaki mɔ asɔnɔn nɔn anun ɔ ti mɔn wa'n, yɔ kɔsɔ yɔ nwan ɔ 'bisa emɔ ahɔn.

¹⁴ Emɔ bɔsa bɛ nwon ahɔn bɛ tɔ bɛ nwon nɔn.

Bɛ kwalaa mɔ b'a fa bɛ nwon b'a man Kilisi'n, Nyanmɔan cɔci bɛ lɔa.

PIELI KALATA'N M'Ō TŌ SŪ NNYUAN'N

M'Ō wŏ nun'n

Pieli heleli kalata ehi nwanlun bé kwalaa mŏ b'a fa bé nwŏn b'a man Zozi Kilisi'n. Anun ō le kan kele bé ke ō si ke ō ngŏ hye man, ō 'ba wu. Ehika ati, ō kulo ke ō kaci bé ninng'e'n-mŏ m'ŏ heheleli'n. Alimwa kalata'n mŏ Pieli heleli nun anun, ō le kan kele asŏnŏn mma'n-mŏ ke se mân'n le kele bé ahulŏwa a, be tíla bé dedi nun anun kpolo. Kalata'n m'ŏ tŏ sŭ nnyuan ehi anun, ō le kan kele bé ke se ato ngehelefŏe-mŏ fite asŏnŏn nun anun nán be le kekele ato ninng'e be seci yí a, be só ananhŏle ejŏle'n mŏ be tili nun anun kpa.

Kalata nun ati 1.1-15, Pieli le kan like ati m'ŏ man ō le kele yí kalata'n: ō 'kaci asŏnŏn mma'n-mŏ maan bé ti tanlan wawe nun ejŏle'n mŏ be hanlun heleli bé nun asŏ. Alimwa ekacie die'n (1.16-21) tŏ de Zozi Kilisi anwŏn Ejŏlekpa'n. Ejŏlekpa sŏ'n, yí Pieli muonun nŏn mmŏfŏe'n-mŏ di yí nwŏn adanzie ke ō ti ananhŏle. Nyanmian mgbŏmanfŏe'n-mŏ mŏ Wawe Nwanzan-nwanzan'n hyŏnlun bé maan be heleli Ehele Ejŏle Nwanzan-nwanzan'n kusŏ di yí nwŏn adanzie. Kalata nun ati nnyuan nun anun, Pieli le bŏ ato ngehelefŏe'n-mŏ nyŏle'n-mŏ be fa be seci asŏnŏn'n tetele nun. Ekannzŏe mŏ Zudi kannzŏli ato ngehelefŏe'n-mŏ yí kalata nun anun'n, yí kŏnmgba nun ala bŏbŏ yê ye nwun yí Pieli kusŏ kalata nun anun ō. Kalata nun ati nsan nun anun, Pieli le bua bé mŏ bé nwan yé Mŏn Zozi ngŏ sa ngŏ a man ō ngŏ bua man mân'n nde'e'n. Ō le kaci bé ke se Kilisi a hye nán ō wali man an, anun be nwún yí ke Nyanmian a si abŏtale. Ō sanlun ke Nyanmian ngulo man ke sŏanlan fíi minlin, nan ō kulo ke bé kwalaa be kaci bé asítanlan'n be fi bé ete nun anun be jasŏ (3.9). Kalata nun agualie nun, Pieli kulo ke asŏnŏn mma'n-mŏ mian bé bu be tanlan anwŏntie nun nán Nyanmian a nnyan man bé nwŏn ejŏle ete ō'a ngan man mele mŏ Kilisi 'sa ba'n (3.11-18).

Ahŏn ebisa

¹ Mŏn, Simŏn Pieli, mŏ n dŏ Zozi Kilisi akwa ese n dŏ yí bŏfŏe'n yê mŏn kele kalata ehi ō. Mŏn kele mŏn nwan emŏ kwalaa mŏ emŏ le dedi kŏnmgba'n mŏ ye le yí mŏ yí nwŏn cian'n. Zozi Kilisi m'ŏ tŏ yé Nyanmian m'ŏ tŏ yé Ngŏandefŏe nun adawŏlŏman, y'a nyan dedi sŏ'n ō sanlun ke ō ti sese. ² Mŏn 'bisa emŏ ahŏn. Nyanmian nŏn yé Mŏn Zozi, be nwún emŏ anwŏn anwunnŏe, ese bé man emŏ alba cíci bé nwŏn kpa. Be mán emŏ sí bé kpa.

³ Zozi Kilisi mŏ Nyanmian tunmin'n wŏ yí nun'n, ō'a fa yí kwalaa m'ŏ cian'n ō'a man yé maan ye bu amanmuo m'ŏ sŏ Nyanmian anyun. Ō'a man y'a si Nyanmian m'ŏ feleli yé

ɔ. Ɔ 'ta dede albahian nzalama'n fite nán alíe nun a hún. Zozí Kilisi m'ɔ tɪ kɛ albahian nzalama sɔ'n 'ta ɛmɔ ahɔnlɪn'n-mɔ anun. ²⁰ Yí bɛ-yue-asíe, ɛmɔ nwún yí kɛ, ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɪn, m'ɔ wɔ ɛhele ɛjɔle nun anun'n, nán bɛ ngɔnmɪn bɛ tɪ anun yê bɛ bɔlɪ bɛ hanlɪn ɔ. ²¹ Ɔ sanlɪn kɛ ɛjɔle mɔ Nyanmian kɔ fitɪ nun ɔ kɔ hele'n, ɔ tɪ man like mɔ sɔanlan muonun kɔala kɛ ɔ bɔ yí tɪ anun ɔ kan ɔ. Nan Wawe Nwannzan-nwannzan'n m'ɔ wɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ anun'n y'ɔ man bɛ ɔjɔlɪ Nyanmian anɔan ɔ.

2

Ato ngehelefɔɛ'n-mɔ

¹ Ɛhl, daba anɪn ato mgbɔmanfɔɛ-mɔ wɔ Nyanmian menian'n-mɔ anun. Ato ngehelefɔɛ-mɔ kɔsɔ 'ba fite fite ɛmɔ afian. Bɛ 'ba hehele ato ninngɛ nɔvialíe nun bɛ sɛci asɔnɪn'n. Menian sɔ'n-mɔ mɔ yé Mɪn a le bɛ tɪ fɪ bɛ ɛtɛ nun anun'n, b'a kaci bɛ nzin b'a sɪ yí. Bɛ nyɔlɛ sɔ'n 'ba man bɛ wu nvu nun. ² Menian dɔvɔn 'ba fa bɛ atɪn ɛtɛ nun asɔ yê bɛ nyɔlɛ ɛtɛ'n dunman nun, menian'n-mɔ 'ba han Nyanmian ananhɔle atɪn nun anwɔn ɛjɔle ɛtɛ. ³ Esika anyɪnbɔlɔ'n dunman nun, ato ngehelefɔɛ sɔ'n-mɔ 'ba bɔ ɛmɔ apoo bɛ didi ɛmɔ anwɔn. Nan Nyanmian m'ɔ bua ndɛɛ nun a fa bɛ nwɔn aɔnlɪn dada angɔnmɪn. Ɔ ngɔ hyɛ man fíí ɔ 'ba bɔ bɛ bɔsɔ.

⁴ Afɪ nyanmiansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ yɔlɪ ɛtɛ'n, Nyanmian Kpili a nva man bɛ nwɔn sa a nje man bɛ. Nán ɔ'a hyɪ bɛ ɔ'a gua bɔnza kpili nun anun, lɪka m'ɔ tɪ awosin'n. Bɛ wɔ ɛbɛle dede ɔ 'bua bɛ ndɛɛ. ⁵ Nyanmian a nyaci man daba daba menian'n-mɔ anwɔn sa ɔ'a nje man bɛ. Ɔ manlɪn esue kpili tɔlɪ dede ɔ nɔanlɪn menian atɪ anun ɛtɛ'n-mɔ mɔ anɪn bɛ wɔ mân sɔ nun anun'n. Bian'n mɔ bɛ fɛle yí Nowe mɔ anɪn ɔ tu menian'n-mɔ fɔɔ kɛ bɛ bɔ bala kpa'n, ɔ nɔn menian nɔsɔ ala yê Nyanmian Kpili lelɪ bɛ ngɔan ɔ. ⁶ Nyanmian Kpili bɔlɪ Sodɔmɔn nɔn Gomɔɔ kulo'n-mɔ abɔsɔ. Ɔ tɔlɪ bɛ nun sɪn dede bɛ tɔlɪ nzɔan. Ɔ'a yɔ bɛ sɔ maan bɛ nwun yí kɛ menian mɔ bɛ nyɪn nzɔ man yí'n, kɛ bɛ ayuelɛ'n yue yí nun anɪn. ⁷ Mele sɔ'n, Lɔtɔ m'ɔ tɪ sɔanlan kpa, m'ɔ di menian'n-mɔ ɛtɛ'n mɔ bɛ yɔ nun anwɔn yalɛ'n, Nyanmian Kpili lelɪ yí ngɔan. ⁸ Anɪn sɛsɛfɔɛ sɔ'n tɪ ɛtɛfɔɛ'n-mɔ afian. ɛtɛfɔɛ sɔ'n-mɔ nyɔlɛ'n mɔ bɛ yɔ yí cɪan daa m'ɔ tɪ ɛtɛ ɔ nwun yí'n, ɔ man ɔ di yalɛ. ⁹ Ɛhɪka atɪ, yé Mɪn sɪ atɪn mɔ ɔ 'bu sɔ ɔ de bɛ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a bɔ yí'n fɪ emian nun anun. Nan ɛtɛfɔɛ'n-mɔ dɪɛ, mɔ Nyanmian a fa a sɪe bɛ'n y'ɔ le ndɛɛ ebua'n mɔ ɔ 'bua bɛ ndɛɛ ebua cɪan nun anun'n. ¹⁰ Menian mɔ bɛ mmu man Nyanmian Kpili tunmin'n like fíí mɔ ninngɛ ɛtɛ mɔ anwɔnnaan'n kulo'n yê cɪan daa bɛ yɔ'n, bɛ yê Nyanmian 'tua bɛ kalɛ nun ɔ.

Ato ngehelefue sɔ'n-mɔ mɔ n ganlɪn bɛ ejɔle'n, bɛ nzulo man sɔanlan fii, esɛ bɛ tu bɛ nwɔn. Bɛ nyɪn nzɔ man nyanmiansu mmɔfue'n-mɔ mɔ bɛ le anunminnyanmɔn'n, nan bɛ kan bɛ nwɔn ejɔle ete. ¹¹ Kusɔ nyanmiansu mmɔfue'n-mɔ muonun mɔ bɛ le anwɔnsele kpa ɔ nɔn tunmin bɛ tala ato ngehelefue sɔ'n-mɔ'n, bɛ ngan man ejɔle ete bɛ ndia man bɛ wɔ Nyanmian anyunnun. ¹² Nan menian sɔ'n-mɔ nzi man ngele fii. Bɛ yɔ bɛ ninngɛ'n-mɔ kɛ ebolo naan. Mɔ bɛ ti'n kɔ se bɛ'n yɛ bɛ yɔ ɔ. Bɛ ehyɛ nɔn bɛ ehuan ati yɛ bɛ bɔli bɛ ɔ. Menian sɔ'n-mɔ kan like mɔ bɛ nzi man yɪ nɪn anwɔn ejɔle ete. Bɛ 'wu sakpa kɛ ebolo naan'n-mɔ wu yɪ'n. ¹³ Yale'n mɔ bɛ kele menian'n-mɔ'n, Nyanmian Kpili 'ba hele bɛ bie. Eyua sɔ kpa yɛ bɛ yɔ bɛ ninngɛ ete'n-mɔ ɔ. Sɛ emɔ le di enyɪnmian nɔn bɛ ba emɔ afian an, bɛ abalabɔ ete'n gua emɔ anyunnun asɪ. Esɛ bɛ di apoo'n mɔ bɛ bɔ emɔ nɪn anwɔn fe. ¹⁴ Balasua ejɔle yɛ ɔ wɔ bɛ ajɔnlɪn nɪn ɔ. Cian daa bɛ yɔ ete'n bɛ kɔ bɛ nyunnun. Bɛ laka menian'n-mɔ mɔ Nyanmian Anɔan Ejɔle'n tɪli man bɛ'n maan bɛ gua kunman nɪn. Esika anyɪnbɔlɔ y'ɔ la bɛ nwɔn ɔ. Menian sɔ'n-mɔ a fa munnzue. ¹⁵ Bɛ fi ananhɔle atɪn nɪn asɔ b'a jasɔ. B'a minlin b'a fa Bozɔɔ awa Balamɔn m'ɔ kulo esika nɪn atɪn diɛ nɪn asɔ. Balamɔn sɔ'n, esika nɪn anyɪnbɔlɔ dunman nɪn, ɔ yɔli nyɔli ete. ¹⁶ Nan cian kɔn Nyanmian tuli yɪ nyunnun wɔ yɪ anzɔsele nɪn anwɔn. Afɪ afunlunmun'n mɔ anɪn ɔ ti sɔ'n, ɔ ti naan m'ɔ njoɔ man. Afunlunmun'n kɔ juɔ kɛ kulo sɔanlan juɔ'n ɔ kɔ tua kpɔmanfue sɔ nɪn atɪn wɔ yɪ nyɔli ete nɪn anwɔn.

¹⁷ Menian sɔ'n-mɔ ti kɛ asue mɔ ɔ'a sɪsan ɔ. Bɛ ti kɛ esue mɔ ɔ'a munlan mɔ anwɔnman'n nɔn yɪ a hɔ ɔ. Nyanmian Kpili a sesie bɛ lika awosin bibaa kpa nɪn anun. ¹⁸ Bɛ kolo bɛ nɔan nɪn mgban. Bɛ sua bɛ mɔ kikaala bɛ fi etefue'n-mɔ asa nɪn b'a foti'n ngaa bɛ man bɛ nɪan bɛ nyɔli ete'n-mɔ asɔ maan bɛ gua kunman nɪn biekun. ¹⁹ Bɛ kan bɛ kele bɛ kɛ bɛ 'ba nyan fanwɔndi, nan kusɔ anɪn bɛ muonun bɛ ti ete'n m'ɔ fa bɛ kɔ ewue nɪn'n ngangga. ɔ sanlɪn kɛ like m'ɔ sie sɔanlan'n man sɔanlan sɔ'n kaci yɪ kanga. ²⁰ Afɪ menian mɔ bɛ kɔ sɪ yɛ Mɪn yɛ Defue Zozi Kilisi, mɔ bɛ kɔ ti bɛ nwɔn fi mɔn nɪn anun ninngɛ nɪn nɪn'n-mɔ anwɔn'n, sɛ bɛ sa bɛ nzi ninngɛ sɔ'n-mɔ anwɔn biekun an, bɛ etolo mɔ bɛ kɔ tolo'n, anɪn daba diɛ'n ti kpa. ²¹ ɔ ti kpa man menian sɔ'n-mɔ kɛ ahan b'a nwun man Nyanmian atɪn'n, ɔ tala kɛ bɛ kɔ nwun yɪ nɔn b'a ju yɪ mala nwannzan-nwannzan'n m'ɔ kɔ hele bɛ'n b'a tu'n. ²² Mɔ ɔ'a tu bɛ'n, ɔ kele kɛ anyɪndala'n mɔ menian'n-mɔ bu'n ti ananhɔle. Bɛ nwan: “Cɔa nɪn a sa yɪ nzi ɔ'a li like'n m'ɔ kpuli'n,” esɛ “Kpolike'n mɔ b'a bia yɪ'n, ɔ'a sa ɔ'a kunndo yɪ nwɔn asɔ nɪn anun biekun.”

Yé Min ewalé'n

¹ Ehulo mma, ε 'nwun kalata'n m'ɔ tian yí nnyuan'n mɔ mun kele mun bele emɔ'n. Kalata nnyuan sɔ'n kwalaa anun, mun kacɔ emɔ ninngɛ mɔ emɔ sɪ yí daba'n mun man emɔ ati tanlan sɔ kpa. ² Min kulo ke emɔ ati kacɔ ejɔlé'n mɔ Nyanmian mgbɔmanfɔɛ kɔnɔn-ngɔnɔn'n-mɔ hanlɪn yí daba'n. Eɛɛ mun kulo ke emɔ ati kacɔ yé Min yé Defɔɛ'n mala'n mɔ emɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ sɪnlɪn emɔ elɔ be heheleli emɔ'n.

³ Min ejɔlé'n m'ɔ li mɔa'n y'ɔ le ke, emɔ nwún yí ke mɛle kasian nun anun, menian mmie-mɔ 'ba fite fite. Menian sɔ'n-mɔ 'ba yɔ nyɔlie ete'n mɔ bé muonun bé kunnun kulo'n. Be 'ba gɔlv emɔ anwɔn ⁴ be kan ke: “Asɔ Zozi a mmɔ man anɔhɔba ke ɔ 'ba ɔ? Nan ɔ wɔ nin? ɔ sanlɪn ke, ke yé nan-mɔ wuli dada angɔnmɪn dede m'ɔ ju ene'n, ninngɛ'n kwalaa mɔ Nyanmian bɔli'n, fíi kacili man!” ⁵ Menian sɔ'n-mɔ, be man bé lɔa fi bé nwɔn ke daba daba, Nyanmian Kpili le yí Nɔan Ejɔlé'n y'ɔ bɔli anwunno nɔn asɪ ɔ. ɔ man asɪe'n fi nzue nun fiteli, nan ɔ'a tɪ asɪe'n fi nzue nun anwɔn. ⁶ Eɛɛ Nyanmian kpili le nzue y'ɔ falɪ seɔcɪli daba mân nɪn ɔ. Mân'n kwalaa nɔanlɪn. ⁷ Nan anwunno nɔn asɪe'n mɔ be wɔ ewa ene'n, Nyanmian Anɔan Ejɔlé kɔnmgbɔ sɔ nun a fa bé a sie dede ɔ 'ju cɪan mɔ ɔ 'tɔ bé nun sɪn. ɔ'a fa bé ɔ'a sie dede ɔ 'ju cɪan mɔ ɔ 'bua mân'n ndeɛ ɔ kun etefɔɛ'n-mɔ.

⁸ Ehulo mma, ejɔle kɔn ehi, nán be man bé lɔa fi. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke yé Min anyunnun, cɪan kɔn tɪ ke afɔɛ akpɪ, yé “afɔɛ akpɪ tɪ yí nyunnun cɪan kɔn.” ⁹ Menian'n mmie-mɔ jɔnlɪn ke like'n mɔ yé Min nwan ɔ 'yɔ'n, ɔ'a hye yí nwɔn sɔnman. Nán yí sɔ ɔ, nán ɔ'a sɪ abɔtale emɔ dunman nun. ɔ sanlɪn ke ɔ ngulo man ke emɔ nunhan bie fíi minlɪn, nan ɔ kulo ke bé kwalaa be fi bé ete nun anun be jasɔ. ¹⁰ Nan kɔsɔ yé Min ewale cɪan'n, ɔ 'fu yé nun ke awofɔɛ. Cɪan sɔ'n, nyanmian'n 'ba han nun, ɔ 'man menian'n-mɔ anwɔn wɔsɔ bé nán yí bɔsɔ a nunnun. Sɪn 'ba jue yala anwunno elɔ ninngɛ'n-mɔ. Asɪe'n nɔn sɔ ninngɛ'n kwalaa abɔsɔ 'ba bɔ.

¹¹ Se ninngɛ'n-mɔ kwalaa ayuelie'n tɪ sɔa a, anun emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ bé abalabɔ nun anun. ɔ di ke emɔ enanndie'n yɔ nwannzan-nwannzan m'ɔ kele ke emɔ a fa bé nwɔn b'a bɔ Nyanmian. ¹² Emɔ tánlan be nwónnde Nyanmian Kpili ewale cɪan'n, nán emɔ bɔ mɔndɪnlɪn be yɔ like mɔ be yɔ a, cɪan sɔ'n kɔ ju nde'n. Cɪan sɔ'n, sɪn'n 'yala anwunno elɔ ninngɛ'n-mɔ ɔ bɔ bé bɔsɔ bɔkɔɔ! ¹³ Nan yé die, ye le nwónnde anwunno fɔfɔle'n, nɔn asɪe fɔfɔle'n m'ɔ tɪ seɛfɔɛ'n-mɔ lika mɔ Nyanmian Kpili a fa a bɔ yé anɔhɔba'n.

¹⁴ Ehi ati, ehulo mma, kemɔ emɔ le nwónnde yé Min ewalé'n, emɔ bɔ mɔndɪnlɪn be bɔ bala kpa. Yí die, cɪan m'ɔ kɔ a'n, be nnyan man emɔ anwɔn ejɔle ete fíi be ngan man wɔ yí nyunnun, nán emɔ a tanlan wɔ alɔacɪe nun. ¹⁵ Emɔ nwún yí ke abɔtale'n

mə yé Mɪn lɛ sɪ'n, menian'n-mə ngɔan ele ti ɔ. Ejɔle sɔ'n yê Pɔlv m'ɔ tɪ yé nianman kpa'n le ngɛlɛ'n mə Nyanmɪan manlɪn yɪ'n ɔ hɛlɛlɪ bɛlɛlɪ ɛmɔ nɪn ɔ. ¹⁶ Yɪ kalata'n-mə kɔalaa m'ɔ kɔ hɛle nɪn anun, ɔ kan ejɔle sɔ'n. Yɪ kalata'n-mə anun, ejɔle kpɔle kpɔle mmie-mə wɔ nɪn, bɛ bɔ ɛtɛ yɔ sɪ kpa. Menian mə bɛ nzi man like fɪɪ mə bɛ dedi'n nza man bɛ'n, bɛ kaci kaci ejɔle sɔ'n-mə. Nyanmɪan Anɔan Ejɔle bɔ nga'n, kɛ bɛ kaci kaci yɪ hɔ. Bɛ muonun bɛ lɛ yɔ bɛ nɔwɔn.

¹⁷ Nan ɛmɔ dɪɛ, ehulo mma, b'a kaci ɛmɔ. ɛmɔ nɪan bɛ nɔwɔn kpa, nán bɛ mə bɛ kpɔ Nyanmɪan nɪn a nnaka man ɛmɔ maan ɛmɔ a minlin man bɛ jinlanbɛlɛ kpa'n. ¹⁸ Nan ɛmɔ bɔ mɔndɪnlɪn bɛ tánlan yé Mɪn Zozi m'ɔ tɪ yé Ngɔandɛfɔɛ nɪn anwunnɔvɛ enwuan'n nɔn yɪ ɛsɪɛ nɪn anun bɛ hɔ bɛ nyunnun. Anunminnyanmɔn hán yɪ ɛnɛ, ɔ nɔn mɛlɛ daa! Amin.

ZUAN KALATA'N M'Ō LI MŪA'N

M'ŏ wŏ nun'n

Kε menian'n-mŏ le kpɪn kele'n, Zozi bŏfŏe Zvan hŏli tanlanlɪn kulo kpili'n mŏ be fele yɪ Efɛzɪ nun asu. Ebele asɔnɪn'n-mŏ, Zozi bŏfŏe Pŏlu yê ɔ bŏli bɛ bu ɔ. Mele mŏ Zvan walɪ juli ebele'n, ɔ kacili asɔnɪn sŏ'n-mŏ asu kpain. Ehɪka ati yê ɔ fele asɔnɪn'n-mŏ anun menian'n-mŏ yɪ mma nun ɔ.

Zvan heleli kalata nsan mŏ ye le yɪ yé sa nun ewa'n. Alimua kalata die'n, ɔ'a ngele ɔ ngŏ man asɔnɪn kɔn anaan sɔanlan kɔn. Nan kalata nun an, anɪn ɔ di ke asɔnɪn'n-mŏ kɔalaatin kɪnnga. Kalata nun anun, ejŏle tile nnyuan wŏ nun. Ejŏle tile kɔn le sele bɛ ke be nánndɪ ananhŏle atɪn nun asu. Ejŏle sŏ'n, yɪ bu y'ɔ le ke be lé yé Mun Zozi be lí bɛ ahɔnlɪn nun anun kpa, ese be hũlo bɛ nwŏn. Ejŏle tile kɔn kɔsu le kannzɔ bɛ ke be nían bɛ nwŏn wŏ bɛ mŏ be kekele ato ninnge'n-mŏ anwŏn (2.18-29, 4.1-6).

Sɔanlan'n mŏ yɪ nɔan ejŏle'n man ngɔan'n

y'ɔ le Nyanmɪan Awa Zozi Kilisi

¹ Anianman-mŏ, ye le kele emŏ ye bŏ sɔanlan'n mŏ yɪ nɔan ejŏle'n man ngɔan nun anwŏn ejŏle ye kele emŏ. Ninnge'n-mŏ kɔalaa abubŏ nun anun'n, anɪn sɔanlan sŏ'n wŏ ebele. Yé die, y'a tɪ yɪ nɔan anun ejŏle, y'a nwun yɪ yé nyɪnsɔ, yé nyɪn a ha yɪ nwŏn y'a fa yé sa y'a han yɪ. ² Mele m'ŏ yɪli yɪ nwŏn'n, ye nwunlin yɪ. Ehɪka ati, ye di yɪ nwŏn adanzɪe ye le kan yɪ nwŏn ejŏle ye kele emŏ. Yɪ yê ɔ man yé ngɔan m'ŏ le man ayuelɪe nun ɔ. Anɪn ɔ wŏ yé Sɪ Nyanmɪan anwŏn elɔ yê ɔ'a a yɪ yɪ nwŏn ɔ'a hele yé ɔ. ³ Anianman-mŏ, sɔanlan sŏ'n, ɔ tɪ Nyanmɪan Awa. Mŏ y'a nwun yɪ yé nyɪnsɔ nun ejŏle mŏ y'a tɪ'n, ye le bŏ nun amannɪe ye kele emŏ kɔsu nán emŏ nun yé, ye kan ye bŏ nun ye yŏ kɔn. Afɪ yé die, ye nun yé Sɪ Nyanmɪan nun yɪ Wa Zozi Kilisi y'a han y'a bŏ nun y'a yŏ kɔn. ⁴ Ehɪka ati yê ye le kele kalata ehɪ ye bele emŏ nán yé fe elie nun a la yɪ nyɪn kpa bŏkŏɔ.

Nyanmɪan tɪ kanlannɪe

⁵ Anianman-mŏ, ε'nwun ejŏle'n mŏ Zozi Kilisi hanlɪn heleli yé mŏ ye le bŏ nun amannɪe ye kele emŏ'n. Ejŏle sŏ'n, y'ɔ le ke Nyanmɪan tɪ kanlannɪe, awosin fíi nnŏn man yɪ nun. ⁶ Yɪ tɪ, se ye kan ke ye nŏn yɪ y'a han y'a bŏ nun y'a yŏ kɔn nán se ye te yŏ awosin nun anun nyŏlɪe'n-mŏ a, anɪn ye le laka laka yé muonun yé nwŏn yé ejŏle'n nŏn yé nyŏlɪe'n-mŏ anun. ⁷ Nan se ye tɪ kanlannɪe'n yuein nun anun ke Nyanmɪan muonun tɪ yɪ nun an, anɪn ye nŏn emŏ, y'a han y'a bŏ nun. Anɪn yɪ Wa Zozi

moja'n ti yé nwɔn wɔ ete biala anun. ⁸ Se ye kan ke ye nyɔ man ete a, anun ye le laka laka yé muonun yé nwɔn, ananhɔle fíí nnɔn man yé nun. ⁹ Nan se ye kan yé ete'n-mɔ ye kele Nyanmian an, ɔ 'fa yé nwɔn sa ɔ ce yé, ese ɔ 'ti yé nwɔn wɔ ete biala anun. Ye kwalala ye de yí ye tɔ nun. ɔ sanlɔn ke Nyanmian ti seseɔve. ¹⁰ Se ye kan ke ye yɔli man ete a, anun ye le kele ke Nyanmian ti atofɔve. Anun y'a nva man yí Nwan Ejɔle'n y'a nzie man.

2

Zozi Kilisi di yé ti ejɔle

¹ Mín mma-mɔ, ke ɔ kɔ yɔ nán emɔ a nyɔ man ete'n, yí ti yé mɔn kele kalata ehi mɔn bele emɔ ɔ. Nan se sɔanlan bie yɔ ete bɔbɔ a, ye le dimanfɔve kɔn wɔ yé Sɔ Nyanmian anwɔn ebele m'ɔ di yé ti ejɔle ɔ. Dimanfɔve sɔ'n, y'ɔ le Zozi Kilisi m'ɔ ti seseɔve'n. ² ɔ sanlɔn ke Zozi Kilisi a fa yí nwɔn a yi yé ti tee maan Nyanmian a fa yé ete'n kwalaa a hye yé. Nán yé ete die nɔn ala yê ɔ 'fa ce yé ɔ, nan ɔ 'fa menian'n-mɔ kwalaa ete'n ɔ ce bé. ³ Se yé nyɔn sɔ Nyanmian, ye yɔ like m'ɔ kɔ hele yé ke ye yɔ nɔn an, anun ye sɔ Nyanmian sakpa. ⁴ Sɔanlan mɔ yí nwan: “Mín die, mɔn sɔ Nyanmian,” nán yí nyɔn nzɔ man yí a, anun sɔanlan sɔ'n ti atofɔve, ɔ ngan man ananhɔle fíí. ⁵ Nan sɔanlan kɔsɔ mɔ yí nyɔn sɔ Nyanmian Anwan Ejɔle'n, anun ɔ ti sɔanlan m'ɔ kulo Nyanmian sakpa. Ebele yê ye nwun yí ke y'a fa yé nwɔn y'a bɔ Nyanmian ɔ. ⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ han ke ɔ nɔn Nyanmian b'a yɔ kɔn'n, ɔ di ke ɔ nanndi atɔn'n mɔ Zozi Kilisi nanndi sɔ nɔn asɔ.

⁷ Mín ehulo mma, nán mala fɔfɔle yê mɔn kele mɔn bele emɔ ɔ. Nan mala daba'n mɔ be hanlɔn be heleli emɔ mele mɔ emɔ falɔ bé nwɔn be manlɔn Zozi'n. Mala daba sɔ nɔn anwɔn ejɔle yê mɔn kacɔ emɔ ɔ. ⁸ Nan kɔsɔ, ɔ ti ke mala fɔfɔle yê mɔn kele mɔn bele emɔ ɔ. Be nwun yí ananhɔle wɔ Kilisi enanndie nɔn anun, ɔ nɔn emɔ kɔsɔ enanndie nɔn anun. Ye nwun yí ke ɔ ti fɔfɔle, ɔ sanlɔn ke awosin nɔn a hɔ a yue, jawe nɔn a fite dada angɔnmɔn. ⁹ Sɔanlan m'ɔ kɔ han ke ɔ nanndi jawe nɔn anun nan ɔ kpɔ yí nianman an, anun sɔanlan sɔ'n te nanndi awosin nɔn anun. ¹⁰ Sɔanlan m'ɔ kulo yí nianman'n, anun sɔanlan sɔ'n nanndi jawe nɔn. ɔ nyɔ man like fíí m'ɔ kwalala ke ɔ man sɔanlan tɔ ete nɔn anun ɔ. ¹¹ Nan sɔanlan m'ɔ kpɔ yí nianman'n, anun sɔanlan sɔ'n te nanndi awosin nɔn anun. ɔ nanndi awosin nɔn, ɔ nzi man lika m'ɔ le kɔ'n. Afi awosin nɔn a lu yí nyɔn nɔn asɔ tuun.

Nán be kulo eyuadi'n

¹² Mín mma-mɔ, mɔn kele kalata ehi mɔn bele emɔ, ɔ sanlɔn ke Kilisi dunman nɔn ati, Nyanmian a fa emɔ ete nɔn a hye emɔ. ¹³ Mín sɔ-mɔ, mɔn kele kalata ehi mɔn bele emɔ, ɔ sanlɔn ke emɔ sɔ sɔanlan'n m'ɔ wɔ ebele sunmin mân nɔn abɔbɔ nɔn anun'n.

Mgbafele-mò, m̀un kele kalata ehi m̀un bele emò, ò sanlun ke emò asa a huala Abònsanm̀on.

¹⁴ M̀in m̀ma-mò, m̀un kele ehi m̀un bele emò, ò sanlun ke emò si Si'e'n. M̀in si-mò, m̀un kele kalata ehi m̀un bele emò, ò sanlun ke emò si s̀vanlan'n m'ò wò ebele sunmin m̀an nun abòbò nun anun'n. Emò mgbafele'n-mò, m̀un kele kalata ehi m̀un bele emò, ò sanlun ke emò anwòn yò si. Nyanm̀ian Anvan Ejòle'n wò emò anun, ese emò asa a huala Abònsanm̀on. ¹⁵ Nán be kulo eyuadi'n, nán be man bé nyin b̀obò nun ninng'e'n-mò. S̀vanlan m'ò kò hulo eyuadi ehi anun ninng'e'n-mò'n, s̀vanlan sò'n, anun ò ngulo man Nyanm̀ian. ¹⁶ Afi ninng'e'n k̀valaa m'ò wò nun'n, ajunlun basa-basa, ò nòn ninng'e'n k̀valaa mò s̀vanlan anyin b̀obò yí nwòn'n, ò nòn asi'e nun asu ewa anwòndi'e'n mò be fa be tu bé nwòn'n, ehi k̀valaa fi man Si'e nun elò, nan ò ti eyuadi nun anun ninng'e. ¹⁷ Eyuadi'n nòn nun anyinb̀obò'n 'k̀pe nun, nan s̀vanlan m'ò yò like mò Nyanm̀ian kulo'n, s̀vanlan sò'n le nyanm̀iansu ng̀van'n m'ò le man ayueli'e'n.

Bé mò be kpò Zozi Kilisi'n

¹⁸ M̀in m̀ma-mò, m̀an nun ayueli'e ka kaan ju. Emò a ti ke bé nwan Kilisi kpòfòe'n di ke ò ba. Sian di'e, Kilisi mgbòfòe'n-mò a sòn. Ehi y'ò man ye nwun yí ke ye wò mele kasian nun anun ò. ¹⁹ Kilisi mgbòfòe sò'n-mò, daba anun be wò yé eku nun anun bie, nan kòsò be nòn yé ti man kòn. Afi se ò ti ke be nòn yé ti kòn an, ahan b'a nyi man bé nwòn. B'a yi bé nwòn maan be nwun yí ananhòle ke nán yé menian y'ò le bé. ²⁰ Nan emò di'e, Kilisi a fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n ò'a man emò, ò'a man emò k̀valaa a nwun ananhòle ejòle'n. ²¹ Se m̀un kele emò a, nán ke emò nzi man ananhòle ejòle nun ò, nan kemò emò si yí nun ati ò. Afi, emò si ke ananhòle'n nòn ato'n be nzan man.

²² Atofòe'n y'ò le nwan? Atofòe'n y'ò le s̀vanlan'n m'ò kan ke Zozi ti man Kilisi'n. S̀vanlan sò'n kpò Kilisi. Ò nne man Si'e'n nòn Baa'n nni man. ²³ Afi, s̀vanlan m'ò nne Baa'n nni man'n, anun s̀vanlan sò'n, ò nne man Si'e'n kòsò nni man. Nan s̀vanlan m'ò de Baa'n di'n, anun ò de Si'e'n kòsò di.

²⁴ Ehika ati, ejòle'n mò abòbò nun anun be hanlun be heleh emò'n, emò m̀an ò tánlan emò ati anun kpa. Se emò fa ejòle sò'n sie a, anun emò kòsò nòn Baa'n nòn Si'e nun a han a bò nun b'a yò kòn.

²⁵ E 'nwun like mò Kilisi a fa a bò yé anòhòba ke ò 'fa man yé'n: nyanm̀iansu ng̀van'n m'ò le man ayueli'e'n.

²⁶ Bé mò be kulo ke be laka emò'n, bé ti yê m̀un kele kalata ehi m̀un bele emò ò. ²⁷ Nan emò di'e, Kilisi a fa yí Wawe nun a man emò. Kemò yí Wawe'n wò emò anun nun ati, ò njian man ke s̀vanlan héhele emò ninng'e. Ò sanlun ke Wawe'n kekele emò ngèle ninng'e k̀valaa anun. Ninng'e'n k̀valaa m'ò kele'n

tí ananhòle, ato nòn man nun. Emò mán bé nyun só like mò Wawε'n kele emò'n nán emò nòn Kilisi a yò kòn.

²⁸ Afí sian, mín mma-mò, emò nòn Zozi Kilisi bé yò kòn nán cian m'ò kò a'n, yé ahònlín a tò yé kunnun, nán yé nyunnun a ngua man así yí ewale nún anun. ²⁹ Emò sí ke Kilisi tí sesefòve, ehika ati, emò nwún yí ke sòanlan m'ò yò nyòle m'ò tí kpa'n, sòanlan sò'n tí Nyanmian awa.

3

Yé tí Nyanmian amma sakpa

¹ Anianman-mò, emò nían ehulo kpili'n mò Nyanmian a hulo yé'n! Ò'a hulo yé dede ò'a fele yé yí mma. Se ò fele yé yí mma a, ò tí ananhòle, ò sanlín ke y'a kaci yí mma sakpa. Emò nían, like m'ò man menian'n-mò nnwun man ke ye tí yí mma'n, y'ò le ke bé nzí man Nyanmian muonun.

² Ehulo mma, sian dié, ye tí Nyanmian amma. Nán ke cian bie ye 'ba kpín ye kaci yí'n, ò fitelí man yuein. Kòsò mò ye sí'n y'ò le ke cian mò Kilisi'n kò sa kò a'n, yé kòalaa ye 'ba nwun yí yuein ke ò kpín tí yí'n, nán ye kaci ke yí. ³ Sòanlan biala m'ò le anyíndasòve ke ò tí Nyanmian awa'n, ò sie yí nwòn nwannzan-nwannzan ke Kilisi tí nwannzan-nwannzan'n. ⁴ Sòanlan biala m'ò kò yò ete'n, anún ò'a tòn Nyanmian mala'n. Ò sanlín ke ete eyòle'n yê bé fele yí mala etòan nún ò. ⁵ Emò sí ke yé ete nún ati yê Zozi Kilisi walí ò. Ò walí yé ete nún ecicie. Yí muonun, ete sin kaan sòa, ò yòlí man bie lé. ⁶ Ehí ati, sòanlan biala m'ò kò fa yí nwòn ò kò bò Zozi Kilisi'n, ò yáci ete nún eyòle. Nan sòanlan m'ò te yò ete'n, anún ò nwunlín man Zozi Kilisi lé eSe ò nzí man yí.

⁷ Mín mma-mò, nán bé man sòanlan fíí laka emò. Sòanlan m'ò yò nyòle m'ò tí sesé'n, anún sòanlan sò'n muonun tí sesefòve ke Kilisi tí yí'n. ⁸ Nan sòanlan m'ò yò ete'n, anún ò tí Abòsanmòun sòanlan. Ò sanlín ke mán'n bòlí yí bò ala yê Abòsanmòun yòlí ete ò. Ehí ati, Nyanmian Awa'n walí ke ò 'ba bò Abòsanmòun junman'n m'ò di nún abòsò. ⁹ Sòanlan biala m'ò tí Nyanmian awa'n, ò yáci ete nún eyòle. Ò sanlín ke Nyanmian tunmin'n m'ò man ngòan'n wò yí nún. Ò le man atún ke ò yò ete ò, ò sanlín ke Nyanmian tí yí Sí. ¹⁰ E' nwun like m'ò man bé nwun Nyanmian amma'n-mò nòn Abòsanmòun dié'n-mò angònmún'n: sòanlan biala m'ò nyò man nyòle m'ò tí sesé anaan ò ngulo man yí nianman'n, anún sòanlan sò'n tí man Nyanmian awa.

Emò hùlo bé nwòn

¹¹ Ehí, Ejòlekpa nún abòbò nún anun, ejòle mò emò tìl'n y'ò le ke ye hùlo yé nwòn. ¹² Nán man ye yò ke Kayín m'ò tí Abòsanmòun sòanlan, m'ò hunlín yí nianman'n. Nzuke ati yê Kayín hunlín yí nianman'n? Ò hunlín yí, ò sanlín ke Kayín muonun, yí nyòle'n-mò tí man kpa. Yí nianman'n nyòle dié'n-mò tí kpa.

¹³ Míń nianman-mᵌ, se mân nun anun menian'n-mᵌ kpᵌ emᵌ a, nán be man ᵌ sin bé nwᵌn. ¹⁴ Ye sᵌ ke ye fi ewue nun y'a tinnge y'a wᵌlᵌ ngᵌan nun. Ye nwun yí sᵌ, ᵌ sanlín ke ye kulo yé nianman'n-mᵌ. Svanlan m'ᵌ ngulo man svanlan'n, anún ᵌ te wᵌ ewue nun. ¹⁵ Svanlan biala m'ᵌ ngulo man svanlan'n, anún ᵌ kun svanlan. Emᵌ si ke svanlan m'ᵌ kun svanlan'n, ᵌ nnyan man nyanmiansᵌ ngᵌan'n m'ᵌ le man ayueli'e'n. ¹⁶ M'ᵌ man y'a nwun ehulo'n y'ᵌ le ke Zozi Kilisi a hulo kulo menian'n-mᵌ dede ᵌ'a wu bé dunman nun. ᵌ se ke yé kᵌsᵌ ye húlo yé nianman'n-mᵌ dede ye wú bé dunman nun. ¹⁷ Se svanlan kᵌn le eyuadi nun anun anwᵌndi'e'n-mᵌ, se ᵌ nwun yí ke yí nianman nun a mian nán se ᵌ'a nne man yí a, svanlan sᵌa, ᵌ yᵌ se m'ᵌ kan ke Nyanmian ehulo'n wᵌ yí nun ᵌ?

¹⁸ Míń mma-mᵌ, nán be man ye kulo yé nwᵌn yé je sᵌ nᵌn yé nᵌan nun mgban. Nan be mân ye húlo yé nwᵌn ananhᵌle nun, ese be mân ye yᵌ like m'ᵌ kele ke ye kulo yé nwᵌn sakpa. ¹⁹ Se ye yᵌ yí sᵌ a, ye 'nwun yí ke ananhᵌle'n wᵌ yé nun. Eᵌi yê ᵌ 'ba man yé ahᵌnlín 'tᵌ yé kunnun wᵌ Nyanmian anyunnun ᵌ. ²⁰ Afi, se yé ahᵌnlín'n bu yé fᵌᵌ biala a, Nyanmian tᵌ kpili tala yé ahᵌnlín'n, ese ᵌ sᵌ like biala.

²¹ Yí ti, ehulo mma, se yé ahᵌnlín'n mmu man yé fᵌᵌ a, anún yé ahᵌnlín tᵌ yé kunnun wᵌ Nyanmian anyunnun. ²² Like biala mᵌ ye kᵌ sele yí'n, ᵌ 'fa man yé. ᵌ sanlín ke ye di yí mala nun asᵌ ese ye yᵌ yí kunnun like. ²³ E 'nwun mala'n mᵌ ᵌ'a fa ᵌ'a man yé'n: Ye lé yí Wa Zozi Kilisi ye lí, nán ye húlo yé nwᵌn ke Kilisi hanlín helelí yé'n. ²⁴ Svanlan m'ᵌ di Nyanmian mala nun asᵌ'n, anún ᵌ wᵌ Nyanmian anun, Nyanmian kᵌsᵌ wᵌ yí nun. Like m'ᵌ man ye nwun yí ke Nyanmian wᵌ yé nun'n y'ᵌ le yí Wawe Nwanzan-nwanzan'n mᵌ ᵌ'a fa ᵌ'a man yé'n.

4

Nyanmian Wawe'n ye kpᵌfᵌe'n wawe'n

¹ Ehulo mma, nán be de bé kᵌalaa mᵌ bé nwan be le Nyanmian Wawe'n be di. Nan emᵌ sᵌ bé be nían se wawe'n mᵌ be le yí'n fi Nyanmian eᵌ sakpa a. Afi ato mgbᵌmanfᵌe dᵌᵌn a tᵌ a sanndᵌ mân nun anun. ² E 'nwun like m'ᵌ man be nwun yí ke svanlan eᵌi le Nyanmian Wawe'n: Svanlan biala m'ᵌ kᵌ han ke Zozi Kilisi a kaci yí nwᵌn kulo svanlan sakpa'n, anún svanlan sᵌ'n le Nyanmian Wawe'n. ³ Nan svanlan m'ᵌ nne Zozi anwᵌn eᵌjᵌle sᵌ'n nni man'n, anún svanlan sᵌ'n le man Nyanmian Wawe'n. Wawe'n m'ᵌ wᵌ svanlan sᵌ nun anun'n tᵌ Kilisi kpᵌfᵌe'n wawe. Emᵌ tᵌi ke wawe sᵌ'n 'ba a mân nun anun. Kíkaala di'e, wawe sᵌ nun a a mân nun anun dada angᵌnmín. ⁴ Míń mma-mᵌ, emᵌ di'e, emᵌ tᵌ Nyanmian menian. Emᵌ asa a hᵌala ato mgbᵌmanfᵌe'n-mᵌ. ᵌ sanlín ke Wawe'n m'ᵌ wᵌ emᵌ

anun'n, ɔ yɔ sɪ tala wawɛ'n m'ɔ wɔ mân ɛhɪ anun menian'n-mɔ anun'n. ⁵ Kemɔ be tɪ mân ɛhɪ anun menian'n, nunhan ɛjɔɛ ala yê be kan ɔ. Mɔ be kɔ han'n kɔsɔ yê menian'n-mɔ tie ɔ. ⁶ Nan yê diɛ, Nyanmɪan menian y'ɔ le yê. Svanlan m'ɔ sɪ Nyanmɪan'n tie yê. Nunhan m'ɔ nzɪ man Nyanmɪan'n ndie man yê. Ebele yê ye fa ye nwun Nyanmɪan Wawɛ'n m'ɔ kan ananhɔle'n nɔn atofɔɛ'n-mɔ wawɛ nɪn angɔnmɪn ɔ.

Nyanmɪan tɪ ehulo baka.

⁷ Ehulo mma, be mán ye húlo yé nwɔn. ɔ sanlɪn ke ehulo'n fi Nyanmɪan ɛɔ. Svanlan biala m'ɔ kulo svanlan'n, ɔ tɪ Nyanmɪan awa, ɛsɛ anɪn ɔ sɪ Nyanmɪan. ⁸ Nan svanlan m'ɔ ngulo man svanlan'n, anɪn ɔ nzɪ man Nyanmɪan. ɔ sanlɪn ke Nyanmɪan tɪ ehulo baka. ⁹ E'nwun ke Nyanmɪan kpɪnlɪn helehɪ yé ke ɔ kulo yé'n: ɔ'a svan yí Bangɔɔ'n mân nɪn anun maan yí dunman nun, ye nyan ngɔn. ¹⁰ Nan ehulo'n mɔ Nyanmɪan kulo yé'n, nán ke yé yê y'a li mɔa y'a hulo Nyanmɪan ɔ. Nan yí lɪlɪ ɔ'a li mɔa ɔ'a hulo yé ɔ'a svan yí Wa'n ke yé ɛtɛ'n-mɔ dunman nun, ɔ yí yé tɪ tɛɛ maan ye nyán ɛtɛ face.

¹¹ Ehulo mma, sɛ Nyanmɪan a hulo yé sɔa a, yé kɔsɔ ye húlo yé nwɔn. ¹² Svanlan fíi nwunlɪn man Nyanmɪan lé. Nan sɛ ye kulo yé nwɔn an, Nyanmɪan 'tanlan yé nun be nwun yí ehulo'n m'ɔ wɔ yé nun'n kpa bɔkɔɔ. ¹³ Like m'ɔ man ye nwun ke Nyanmɪan wɔ yé nun, ɛsɛ yé kɔsɔ ye wɔ yí nun'n, y'ɔ le ke ɔ'a fa yí Wawɛ'n ɔ'a man yé. ¹⁴ Y'a nwun yí yê ye le bɔ kpaye ke Sɪɛ nɪn a svan Baa'n ke ɔ bála a le mân nɪn ati. ¹⁵ Sɛ svanlan kɔn kan yí bagua nun ke Zozi tɪ Nyanmɪan Awa a, anɪn Nyanmɪan wɔ svanlan sɔ nɪn anun ɛsɛ yí kɔsɔ ɔ wɔ Nyanmɪan anun. ¹⁶ Nan yé diɛ, ye sɪ ke Nyanmɪan kpɪn kulo yé'n, ɔ man y'a le yí y'a li. Nyanmɪan tɪ ehulo baka. Svanlan m'ɔ le ehulo'n, anɪn ɔ tɪ Nyanmɪan diɛ, Nyanmɪan kɔsɔ tɪ yí diɛ. ¹⁷ Sɛ ye le ehulo sakpa yé nun an, cɪan mɔ Nyanmɪan 'ba bua menian'n-mɔ ndɛɛ'n, yé kunnun ndɪtɪ man yé. ɔ sanlɪn ke asitanlan'n mɔ ye tɪ nun mân nɪn anun'n, ɔ nɔn Zozi diɛ'n tɪ kɔn. ¹⁸ Esulo nɔn man ehulo nɪn anzin. Svanlan m'ɔ kulo svanlan kpa'n, ɔ nzulo man yí nzin. Svanlan m'ɔ sulo yí nzin'n, anɪn ɔ le man ehulo kpa. Afɪ, esulo'n kele ke ɛtɛ'n wɔ ebele nɔn yí nwɔn ahatus. ¹⁹ Nan yé diɛ, ye kulo Nyanmɪan nɔn menian'n-mɔ, ɔ sanlɪn ke Nyanmɪan y'ɔ lɪlɪ mɔa ɔ hulɔlɪ yé ɔ. ²⁰ Sɛ svanlan kɔn kan ke: “Mɪn kulo Nyanmɪan” nán sɛ ɔ kpɔ yí nianman an, anɪn ɔ tɪ atofɔɛ. Afɪ, sɛ ɔ kpɔ yí nianman'n m'ɔ nwun yí nun an, nán Nyanmɪan m'ɔ nnwun man yí'n yê ɔ kɔala ke ɔ kulo yí ɔ. ²¹ E'nwun mala'n mɔ Kilisi a fa a man yé'n. Svanlan m'ɔ kulo Nyanmɪan'n di ke ɔ kulo yí nianman'n kɔsɔ.

5

Ye di mân nın asv kunnunmun

¹ Svanlan biala m'ɔ de di ke Zozi tı Kilisi'n, anın svanlan sɔ'n tı Nyanmian awa. Eħıka ati, svanlan mɔ yı nwan ɔ kulo Sıe'n, anın ɔ kulo yı mma'n-mɔ kɔsɔ. ² Like m'ɔ man ye nwun yı ke ye kulo Nyanmian amma'n-mɔ'n y'ɔ le meɛ mɔ ye kulo Nyanmian ye di yı mala nın asv'n. ³ Afi, se ye nwan ye kulo Nyanmian an, ɔ di ke ye di yı mala nın asv. Yı mala sɔ'n nyɔ man sı mɔ ye ngvɔla man sɔ di ɔ. ⁴ Ɔ sanlın ke Nyanmian awa biala di mân nın asv kunnunmun. Like m'ɔ man ye di mân nın asv kunnunmun'n y'ɔ le ye dedi'n. ⁵ Nwan ye ɔ kɔvala mân nın asv kunnunmun di ɔ? Svanlan m'ɔ de di ke Zozi tı Nyanmian Awa'n ye ɔ kɔvala mân nın asv kunnunmun di ɔ.

Like m'ɔ ke ke Zozi tı Nyanmian Awa'n

⁶ Zozi Kilisi muonun walı asıe nın asv ewa. Be sɔnınlın yı asue nın anın, ese meɛ mɔ ɔ 'wu'n, ɔ gualı yı moja nın ası. Nán esɔnian ala ye be sɔnınlın yı ɔ, nan ese ɔ gualı yı moja nın asıe nın asv. Nyanmian Wawe'n muonun di yı nwɔn adanzıe. Ɔ sanlın ke yı dıe, ɔ nni man ato. ⁷ Ninngge nsan ke ye ke Zozi tı Nyanmian Awa sakpa. ⁸ Ninngge nsan sɔ'n y'ɔ le Nyanmian Wawe'n, esɔnian'n mɔ be sɔnınlın yı asue nın anın'n, ɔ nɔn yı moja'n m'ɔ gualı asıe nın asv'n. Ninngge nsan sɔ nın anvan ejɔle tı kɔn. ⁹ Menian'n-mɔ ninngge'n-mɔ mɔ be kɔ nwun yı'n, se be kan yı nwɔn ejɔle be ke ye a, ye de ye di. Nyanmian dıe'n m'ɔ kan'n tala bé dıe'n. Afi, Nyanmian muonun di adanzıe ke Zozi tı yı Wa. ¹⁰ Svanlan m'ɔ de di ke Zozi Kilisi tı Nyanmian Awa'n, ɔ sı yı fɔ́n ke ejɔle sɔ'n tı ananhɔle. Nan svanlan m'ɔ nne nni man'n, ɔ ke ke Nyanmian tı atofɔe. Ɔ sanlın ke adanzıe'n mɔ Nyanmian di wɔ yı Wa nın anwɔn'n, svanlan sɔ'n dıe, ɔ nne nni man. ¹¹ E 'nwun adanzıe sɔ'n: Nyanmian a man ye nyanmiansv ngvan'n m'ɔ le man ayuelıe'n. Ngvan sɔ'n, ɔ nanndı yı Wa nın asv ye ɔ man ye nyan yı ɔ. ¹² Svanlan m'ɔ kɔ le Baa'n kɔ li'n, ɔ le nyanmiansv ngvan'n. Nan svanlan mɔ ɔ'a nne man Nyanmian Awa'n ɔ'a nni man'n, ɔ le man ngvan sɔ'n bie.

Nyanmiansv ngvan'n m'ɔ le man ayuelıe'n

¹³ Emɔ mɔ be de Nyanmian Awa'n be di'n, mın ke ke kalata eħı mın beɛ emɔ, mın man emɔ nwun yı ke emɔ le nyanmiansv ngvan'n m'ɔ le man ayuelıe'n. ¹⁴ E 'nwun like ati m'ɔ man ye kunnun ndıtı man ye wɔ Nyanmian anyunnun'n: afı se ye bisa yı like m'ɔ kulo a, ye sı yı fɔ́n ke ɔ 'fa man ye. ¹⁵ Kemɔ ye sı yı fɔ́n ke se ye bisa yı like a, ɔ yɔ anzɔe ɔ tie ye'n, like biala mɔ ye kɔ bisa yı ke ɔ fá mán ye'n, ɔ 'fa man ye. ¹⁶ Se svanlan kɔn nwun yı ke yı nianman le yɔ ete m'ɔ ngun man svanlan

an, ɔ séle Nyanmian ɔ mán yí, nán Nyanmian 'ba man ɔ nyan ngvan. Mín nwan bé mɔ be yɔ ete m'ɔ ngun man sɔanlan nɔn ala. Ete kɔn wɔ ebele, se be yɔ a, ɔ kun sɔanlan. M'an ngan man ke emɔ séle Nyanmian be mán menian mɔ be yɔ ete sɔ'n. ¹⁷ Ete kwalaa ti ete, nan kɔsu ete'n mmie-mɔ wɔ ebele, ɔ ngun man sɔanlan. ¹⁸ Ye si ke sɔanlan biala m'ɔ ti Nyanmian die'n, ɔ nga man ete eyɔle nɔn anun. ɔ sanlɔn ke Nyanmian Awa'n sisa yí. Abɔnsanmɔn ngɔala man yí like fíí yɔ. ¹⁹ Yé die, ye si ke ye ti Nyanmian amma, nan mán bɔndɔn'n, bé die be wɔ Abɔnsanmɔn asa nun. ²⁰ Ye si ke Nyanmian Awa nɔn a a hele yé ngele maan y'a nwun ananhɔle Nyanmian'n sakpa. Ye nɔn ananhɔle Nyanmian'n muonun, y'a yɔ kɔn wɔ yí Wa Zozi Kilisi dunman nun. Yí y'ɔ ti ananhɔle Nyanmian nɔn ɔ, ese yí y'ɔ ti ngvan'n m'ɔ le man ayuelie nɔn ɔ.

²¹ Mín mma-mɔ, emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ amɔan'n-mɔ anwɔn.

ZUAN KALATA'N M'Ō TŌ SŪ NNYUAN'N

M'Ō wŏ nun'n

Zozi bŏfŏe Zuan m'ŏ ti Efezi asŏnŏn kpain'n yê ō'a hele kalata ehi a hŏ a man asŏnŏn kŏn ō. Asŏnŏn sŏ'n wŏ Efezi etin nun asŏ. Zuan bu asŏnŏn sŏ'n ke bala eta yê nun menian'n-mŏ ke bala eta nun amma. Yí ti yê ō le fele asŏnŏn'n "m mo" ō. Yí asŏnŏn'n m'ŏ wŏ nun'n ti nunhan kŏn sŏ nun "anianman bala".

Zuan le sele asŏnŏn sŏ nun anun menian'n-mŏ ke be hŭlo bé nwon. Eŏe be nían bé nwon wŏ bé mŏ be kekele ato ninng'e'n-mŏ anwon. Se menian sŏ'n-mŏ ba tŏ bé a, nán be sike bé.

¹ M mo,

Wŏ mŏ Nyanmian a fa wŏ a yŏ yí sŏanlan'n, mín mŏ n di Asŏnŏn Kpain'n, mun kele kalata ehi mun bele wŏ nun wŏ mma'n-mŏ. Mun kulo emŏ sŏnman. Nán ke mín ngŏnmun yê mun kulo emŏ ō, nan bé mŏ be si ananhŏle'n, bé kwalaa, be kulo emŏ. ² Ō sanlin ke ananhŏle wŏ yê nun yê ō 'tanlan yê nun dahuu. ³ Nyanmian m'ŏ ti Si'e'n ō nun yí Wa Zozi Kilisi, be nwún yé nwon anwunnvoe be fá yé ete'n-mŏ be hyé yé, be mán yé lua cíci yé nwon ye tánlan ananhŏle nun anun, eŏe ye hŭlo yé nwon.

Ananhŏle'n nŏn ehulo'n

⁴ Mele mŏ n nwunlin ke wŏ mma'n mmie-mŏ nanndi ananhŏle atin'n mŏ Si'e'n heleli yé ke ye nánndi sŏ nun asŏ'n, n nili yí nwon fe kpa.

⁵ Afi sian'n, m mo, nán ke mala fufŏle yê mun kele mun bele wŏ ō, nan ō ti mala mŏ ye tili wŏ Ejŏlekpa nun abŏbŏ nun anun. Mun sele wŏ kpa ke be mán ye hŭlo yé nwon. ⁶ Ehulo'n y'ŏ le Nyanmian mala nun asŏ elie'n. Abŏbŏ nun anun, mala'n mŏ be falí manlin emŏ m'ŏ di ke emŏ di sŏ nun anun.

Zozi Kilisi kpŏfŏe nun anwon ejŏle'n

⁷ Afi, atofŏe dŏvn a sŏn mân nun anun. Be nne be nni man ke Zozi Kilisi a kaci yí nwon kulo sŏanlan ō'a a mân ehi anun ō. Sŏanlan m'ŏ kŏ han ke Kilisi a ngaci man yí nwon kulo sŏanlan ō'a mma man mân ehi anun'n, sŏanlan sŏ'n, anun ō ti atofŏe, ō ti Kilisi kpŏfŏe. ⁸ Emŏ síe bé nwon ye nán yé junman nun asŏ nvasŏe nun a mmninlin man. Emŏ síe bé nwon ye nán emŏ a nyan nun ahatua. ⁹ Sŏanlan biala mŏ ō nanndi man atin'n mŏ Kilisi heleli nun asŏ nan ō nanndi fufŏle asŏ'n, anun sŏanlan sŏ'n nzi man Nyanmian. Nan sŏanlan m'ŏ nanndi Kilisi atin nun asŏ'n, anun ō si Si'e'n nun Baa'n. ¹⁰ Se sŏanlan bie ba tŏ emŏ nán ō'a ngele man emŏ atin ehi, nan ō kele emŏ atin fufŏle a, nán be yŏ sŏanlan sŏ nun akŏaba eŏe nán be sike yí. ¹¹ Ō sanlin ke, wŏ mŏ e kŏ yŏ yí akŏaba'n, anun e nun yí bé bu a yŏ kŏn wŏ yí nyŏlie ete'n-mŏ anun.

Kalata nin agualē nun

¹² N ne ejole doun min kan min kele emo, nan koso min ngulo man ke min kele yi kalata so. N ne anyindasoe ke min 'ba a emo anwon elo min kan yi min non nun min kele emo. Se min yo yi so a, fe elie 'kan ye kpa bokoo. ¹³ Anianman bala'n m'o wo ewa mo yi koso Nyanman a fa yi a yo yi sanlan'n, yi mma'n-mo nwan be 'bisa wo ahin.

ZUAN KALATA'N M'Ō TŌ SŪ NSAN'N

M'Ō wŏ nun'n

Zozi bŏfŏe Zuan yê ō'a hele kalata ehi a hŏ a man bian'n mŏ be fele yí Gayiyusi'n. Gayiyusi ti Zozi Kilisi sŏanlan. Ye nzi man yí nwŏn ejŏle dŏŏn ō nun kulo'n m'ŏ kŏ sŏ asŏnŏn'n. Nan kŏsŏ kalata nun anun an, ye nwun yí ke anianman'n-mŏ mŏ Zuan kŏ suan bŏ yí nwŏn elŏ'n, ō sŏ bŏ nun kanlanman. Afi, Zuan sŏan anianman'n-mŏ maan be kŏ han Nyanmian Anŏan Ejŏle nun asŏnŏn'n-mŏ anun. Nan bŏ asŏnŏn nun anun elŏ, bian kŏn wŏ ebele, be fele yí Diyotelefŏ. Ō ti bŏ kpain'n bie. Yí diŏ, anianman'n-mŏ mŏ Zuan kŏ sŏan bŏ yí nwŏn elŏ'n, ō nzŏ man bŏ nun, ese ō kan Asŏnŏn Kpain Zuan anwŏn ejŏle ete.

Zuan a hele kalata sŏ'n ō'a yí Gayiyusi ayŏ ese ō'a han ō'a hele yí ke n'ŏ nian Diyotelefŏ nyŏle ete nun asŏ. Ō'a han yí nun ke Gayiyusi sŏ sŏanlan'n m'ŏ le fa kalata'n bele yí nun anun kanlanman. Sŏanlan sŏ'n, be fele yí Demetiliyusi. Ō di yé Mŏn junman'n bie. Kalata nun a hele yé ke bŏ kŏalaa mŏ be di yé Mŏn junman'n, ō di ke ye nyan ehulo ye sŏ bŏ nun kanlanman.

¹ Anianman Gayiyusi,

Mŏn mŏ n di Asŏnŏn Kpain'n, mŏn yê mŏn kele kalata ehi mŏn bele wŏ ō. Mŏn kulo wŏ sakpa.

Gayiyusi anwŏn ejŏle'n

² Anianman, mŏn sele Nyanmian ke like biala mŏ ε 'yŏ'n, ō mán ō yŏ kpa, ese ε tí akpŏle ke wŏ ekala'n ti akpŏle'n. ³ Afi, mŏ anianman mmie-mŏ walí lili wŏ nwŏn adanzie ke ε nanndi ananhŏle atin nun asŏ mŏ n dŏlŏ'n, n nili yí nwŏn fe sŏnman.

⁴ Mele mŏ n gŏ ti ke mŏn mma'n-mŏ nanndi ananhŏle atin nun asŏ'n, mŏn di yí nwŏn fe kpili kpa.

⁵ Anianman, sikefŏe junman'n mŏ ε di'n ti like kpa. Ye'n mŏ ε yŏ anianman'n-mŏ nun bŏ mŏ ε nzi man bŏ bŏbŏ'n, ō kele ke ε yŏ like'n mŏ yé Mŏn sŏanlan di ke ō yŏ'n. ⁶ Yé nianman sŏ'n-mŏ a li ehulo'n mŏ ε le yí nun anwŏn adanzie asŏnŏn mma'n-mŏ anyunnun ewa. Mŏn sele wŏ ke ε bŏka bŏ kpa cian daa wŏ bŏ atin etue nun anun maan ō yŏ Nyanmian fe. ⁷ Afi, yé Mŏn dunman nun ati yê b'a tu atin ō. Be 'kŏ'n, b'a nne man bŏ mŏ be nzi man Kilisi nun asa nun like fíí. ⁸ Yí sŏ ati, yé mŏ ye ti asŏnŏn mma'n, be mán ye bŏka anianman sŏ'n-mŏ nán ye nun bŏ a li ananhŏle junman'n.

Diyotelefŏ anwŏn ejŏle'n

⁹ N geleh kalata sin kaan kŏn n nwanlin emŏ elŏ asŏnŏn'n. Nan Diyotelefŏ m'ŏ kulo ke ō di bŏ sŏ kpain'n, ō'a nzŏ man yé nun.

¹⁰ Yí ti, se mún ba eló a, yí nyólie ete'n kwalaa, mún 'ba han mún kele emó. Yé nwón ejóle'n m'ó kan'n tí ato ejóle. Like m'ó yó m'ó tí ete biekun'n y'ó le anianman'n-mó mó be ba tó yí a, ó nzó man bé nun'n. E se, bé mó be kulo ké be só bé nun'n, ó ndie man, anún ó 'kpónndé yí bé asónin nún anún.

Demetiliyusi anwón ejóle'n

¹¹ Anianman, n'ε nían menian-mó abalabó ete nún asó, nan bó bala m'ó tí kpa. Svanlan m'ó yó nyólie kpa'n, anún ó tí Nyanmian svanlan. Nan svanlan mó ete yê ó yó'n, anún ó nzi man Nyanmian. ¹² Demetiliyusi diε, menian'n-mó kwalaa di yí nwón adanzie ké ó tí svanlan kpa. Yí enanndie'n só yé Mún anyin. Yé kósv ye bó yí dunman kpa, yê ε sí ké ejóle mó ye kó han'n tí ananhóle.

Kalata nún agualie nun

¹³ N ne ejóle dón mún kan mún kele wó, nan kósv mún ngulo man ké mún kele yí kalata sv. ¹⁴ N ne anyindasve ké, ó ngó hye man, mún 'ba a wó nwón eló, nán y'a yia y'a han.

¹⁵ Man wó lba cíci wó nwón. Wó manngón'n-mó nwan be 'bisa wó ahún. Mún 'bisa mún manngón'n-mó anún kón biala ahún.

KALATA'N MŌ ZUDI HELEL'N

M'ɔ wɔ nun'n

Zudi nun Zvakɩ, be ti yé Mɩn Zozi Kilisi anianman ngutua (be nían Matie 13.55, Maakɩ 6.3). Ye nzi man asɔnɩn ehɔle kɔn'n mɔ Zudi heleli kalata ehi nwanlɩn yí'n. Nan kɔsɔ, ye de ye di ke ɔ heleli nwanlɩn asɔnɩn mɔ yé Mɩn Zozi mmɔfɔe'n-mɔ nanndɩlɩ nun be bɔl'i'n. Yí nzin, Zudi muonun sɩnlɩn lɩka sɔ'n-mɔ ɔ yɔlɩ asɔnɩn. Ejɔle'n mɔ ɔ'a han wɔ yí kalata ehi anun'n, ɔ nun m'ɔ wɔ 2 Pɩelɩ 2 nun anun'n soman bé nwɔn kaan. Ejɔle'n m'ɔ wɔ kalata nɩn anun'n y'ɔ le ke anɩn ato ngehelefoe mmie-mɔ nanndɩ nun be kɩkan ejɔle be seɔi asɔnɩn'n. Bé nyɔlie ete sɔ'n-mɔ anwɔn ati yé Zudi heleli asɔnɩn mma'n-mɔ ke be jínlan bé ja nun kpa be hún dedi nɩn ati.

Ahɩn ebisa

¹ Mɩn Zudi mɔ n di Zozi Kilisi akɔa mɔ ese n di Zvakɩ anianman'n yé mɩn kele kalata ehi ɔ. Mɩn kele mɩn nwan bé mɔ yé Sɩ Nyanmɩan a fele bé yí nwɔn, m'ɔ kulo bé kpa, mɔ ese ɔ nian bé sɩ man Zozi Kilisi'n.

² Mɩn 'bisa emɔ ahɩn. Nyanmɩan nwún emɔ anwɔn anwun-
nvoe ɔ cíci emɔ alɔa ɔ húlo emɔ, man emɔ húlo bé nwɔn kpa.

Ato ngehelefoe'n-mɔ.

³ Anianman ehulo mma, ɔ wɔ mɩn kunnun kpa ke n géle emɔ wɔ ngɔan ele'n mɔ emɔ nun mɩn ye le yí m'ɔ ti kɔn nɩn anwɔn kalata. Nan mele mɔ mɩn 'kele kalata ehi'n, m'an nɩan dede a, anɩn ɔ di ke mɩn kele emɔ mɩn wowula bé anwɔnsele maan emɔ kɔn dedi nɩn ati. Dedi sɔ'n, Nyanmɩan a fa a man bé mɔ be ti yí dɩe'n kpê kpɔnmɩgba bɔkɔɔ. ⁴ Mɔ mɩn kan'n y'ɔ le ke menian mmie-mɔ a laka emɔ b'a wɔlɔ emɔ afian. Menian sɔ'n-mɔ ti man Nyanmɩan menian. ɔ sanlɩn ke be butu Nyanmɩan Anɔan Ejɔle nɩn anyɩn asɩ. Nyanmɩan a nwun yé nwɔn anwun-
nvoe ɔ'a man y'a nyan fanwɔndi. Nan bé, be kekele menian'n-mɔ ke be kɔala ke be nanndɩ fanwɔndi sɔ nɩn asɩ be yɔ like biala mɔ be kulo ɔ. Ehɩka ati, bé muonun be ti satɩlɩfoe, ese be ju Zozi Kilisi mɔ yí ngɔnmɩn cein ɔ ti yé Kpain ɔ nun yé Mɩn'n be tɔ. Nán ene bie ɔ, be hanlɩn wɔ Nyanmɩan Anɔan Ejɔle nɩn anun ke Nyanmɩan 'ba bua menian sɔ'n-mɔ ndee.

⁵ Mɩn sɩ ke emɔ sɩ yí yuein be sie ke Nyanmɩan kpɩnlɩn yɔlɩ m'ɔ leli Izalaye amma'n-mɔ ati fi Ezipiti mân nɩn anun elɔ'n. Nan kɔsɔ, mɩn kaci emɔ ke Izalaye amma sɔ'n-mɔ mɔ be fi Ezipiti mân nɩn anun be tuli hɔlɩ mɔ b'a nne man Nyanmɩan b'a nni man'n, ɔ hunlɩn bé. ⁶ Emɔ ati kaci ke nyanmɩansɩ mmɔfɔe'n-mɔ mɔ bé nyɩn a nzɔ man dibele'n mɔ Nyanmɩan falɩ manlɩn bé, mɔ

be fi nyanmiansu bé awulo nun anun be tuli wali asie nun asu ewa'n, Nyanmian a sie bé awosin nun asie nun abu. Nyanmian a gua bé sa nun bé ja nganzongonzó dede ó kó ju cian má ó 'bua bé nde. ⁷ Emó ati káci Sodómun nun Gomóó nun kulo'n-mó má be mantan mantan bé'n-mó. Ebele menian'n-mó yóli nyólie ete'n má nyanmiansu mmófue só'n-mó yóli'n bie. Anun menian só'n-mó tí satilífue. Menian'n-mó má Nyanmian sòanlín bé eló'n, ebele menian só'n-mó kpòndelí bé nun nna. Nyanmian kó tó bé nun sìn ó kó yala bé ó kó tua bé nyólie só nun anwòn kale. Ó tí nvandòhòn m'ò di ké yé kwalaa yé fa yé tu yé nwòn fúó ó. Ó sanlín ké sìn m'ò le man ayueli'e'n wó ebele man bé má be yó ete'n.

⁸ Ato ngehelefue só'n-mó de di ké bé elalie'n má be cin'n fi Nyanmian eló. Nan bé nyólie'n tí ete ké bé má y'a lí mva y'a han bé ejòle'n di'e'n. Ó sanlín ké be yó satilífue ninngé be gua bé nwòn efian. Be mmu man yé Mìn tunmin'n líke fíí. Be kan ejòle ete ete be tia nyanmiansu mmófue'n-mó má be le anunminnyanmòn'n. ⁹ Afí anun, nyanmiansu mmófue mgbain'n-mó anun kòn wó ebele, be fele yí Minse. Mele má Abòsanmòn nun yí be 'kpílí *Moyizí fuin'n, Minse a ngan ejòle ete ó'a ndia man yí. Nan ejòle má Minse hanlín helelí yí'n y'ó le ké: "Yé Mìn yê ó 'tua wó kale ó!" ¹⁰ Nan ato ngehelefue só'n-mó di'e, anwunno eló ninngé'n má be ndí man yí bú'n, anun be le kan yí nwòn ejòle ete. Má bé tí'n kó se bé'n yê be yó ó. Be yó bé ninngé'n-mó ké ebolo naan. Ehi bóbó yê ó 'man bé tí ka nun ó. ¹¹ Munnzue hán bé! Ó sanlín ké bé nyólie ete'n tí ké Kayín di'e'n. Atún'n má Kayín sínlín só'n, só yê bé kúsú b'a sìn ó. Be tí ké Balamòn. Atún ete'n m'ò sínlín só ó nyanlín esika'n, bé kúsú be kpílí be sìn só bie. Ese kúsú, be tí ké Kole. Kole só'n jasóli Nyanmian kpòmanfue Moyizí akómín anun, nán Nyanmian a hun yí. ¹² Ato ngehelefue só'n-mó má be yó nyólie ete ete'n, be nza man nyian. Be ba emó afian, emó nun bé be di anianman alie nán ese b'a lí yé Mìn di'e'n. Nyanmian menian'n-mó m'ò di ké be nian bé só'n, be nnian man bé só. Nan bé muonun bé kú esê di'e'n y'ó cian bé ó. Be tí ké esue má ó'a munlan má anwònman'n man ó'a ngóla man tó ó. Be tí ké mmaka má se bóbó elólóe'n ju a, be nzu man mma ó. Be tí ké mmaka má b'a tutu bé bú b'a gua má b'a yue wu bókóó ó. ¹³ Be tí ké asue jenvie nun anyinsu mgbaha nun anwòn esulo'n. Bé anyunnunguasie nyólie'n-mó tí ké mgbaha nun ahule'n má jenvie'n bó gua ó yaci ewula'n. Be tí ké nzalama má be le tu ó. Nyanmian a sesie ato ngehelefue só'n-mó líka. Líka só'n, ó tí awosin bibaa kpa. Awosin só'n wó ebele dahuu.

¹⁴ Ejòle má Nyanmian falí wulalí Adamòn anganbenzú kòn má be fele yí Enókí anvan'n, ejòle só'n, ó kan ato ngehelefue só'n-mó bie. Yí nwan: "Emó nían, yé Mìn nun nyanmiansu anwòntie mmófue akpu akpu 'ba a. ¹⁵ Ó nun bé 'ba a ó bua menian'n-

mə kʷalaa ndɛɛ. ɔ 'tua ɛtɛfʊɛ'n-mə kʷalaatin kalɛ wə bɛ nyɔliɛ ɛtɛ ɛtɛ'n-mə anwɔn. ɔ 'tua bɛ kalɛ wə anyɪnnzɔ'n mə bɛ mman man Nyanmian nɪn anwɔn. ɔ 'tua ɛtɛfʊɛ'n-mə kalɛ wə ɛjɔlɛ ɛtɛ ɛtɛ'n mə bɛ kan bɛ tia Nyanmian ɛsɛ bɛ jasɔ yɪ kəmɪn anun nɪn anwɔn.”¹⁶ Menian sɔ'n-mə mə m'an han bɛ ɛjɔlɛ'n, bɛ juɔ bɛ konvɪn abʊ, bɛ kunnun jɔli man lé. Bɛ asɪtanlan nɪn, like mə bɛ kulo'n yɛ bɛ yɔ ɔ. Bɛ tɪ tutule ɛsɛ bɛ huhu menian'n-mə bɛ didi bɛ nɔwɔn.

Ekannzve.

¹⁷ Nan ɛmɔ dɪɛ, anianman ehulo mma, ɛmɔ mán bɛ tɪ tánlan ɛjɔlɛ'n mə yɛ Mɪn Zozi Kilisi mmɔfʊɛ'n-mə hanlɪn heleli ɛmɔ nɪn asʊ. ¹⁸ Afɪ bɛ hanlɪn bɛ heleli ɛmɔ kɛ: “Mɛlɛ kasian nɪn anun, menian mmie-mə 'ba fite fite bɛ gʊlʊ ɛmɔ anwɔn, ɛsɛ bɛ 'bɔ bala ɛtɛ mə bɛ kunnun kulo ɔ.” ¹⁹ Ato ngeheleɛfʊɛ sɔ'n-mə mə m'an han bɛ ɛjɔlɛ'n, bɛ yɛ bɛ man afiannzɛɛɪ nɪn mgbacɪ-mgbacɪ'n ba ɔ. Nyanmian Wawɛ'n nzɪɛ man bɛ, nan bɛ ngɔnmɪn yɛ bɛ sɪɛ bɛ nɔwɔn ɔ.

²⁰ Nan ɛmɔ dɪɛ, anianman ehulo mma, ɛmɔ bɔ mɔndɪnlɪn bɛ tɪla bɛ dedi nwannzan-nwannzan nɪn anun bɛ bʊka bʊka bɛ nɔwɔn bɛ hɔ bɛ nyunnun. ɛmɔ mán Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɪn atɪn maan ɔ bʊka ɛmɔ mmɔtʊɛ ɛyɔlɛ nɪn anun.

²¹ ɛmɔ bɔ bala kpa maan Nyanmian hʊlo ɛmɔ. ɛmɔ tánlan anyɪndasʊɛ nɪn anun bɛ nwɔ́nnɛde yɛ Mɪn Zozi Kilisi. Afɪ yɪ yɛ ɔ 'nɔwɔn anwunnvoe ɔ man ɛmɔ nyan nyanmiansʊ ngɔan'n m'ɔ le man ayuelɛ nɪn ɔ. ²² ɛmɔ héle bɛ mə bɛ jin gua nda nɪn asʊ nɪn atɪn kpa'n ²³ maan bɛ fá sʊ nán b'a ngua man sɪn nɪn anun. ɛmɔ nwún ɛhɪnlɪn-mə mə b'a sɪn atɪn ɛtɛ nɪn asʊ'n kʊsʊ anwɔn anwunnvoe. Nan kʊsʊ ɛmɔ súlo nɪn yɛ bɛ taladiɛ'n-mə mə bɛ wula bɛ yɔ bɛ nyɔliɛ ɛtɛ ɛtɛ'n-mə'n, nán bɛ fa bɛ sa bɛ kan yɪ bɔbɔ fíí.

Ayɛ ɛyɪɛ

²⁴ Sian dɪɛ, mɪn 'yɪ Nyanmian ayɛ. ɔ sanlɪn kɛ ɔ kʷala ɔ nɪan ɛmɔ sʊ nán ɛmɔ a ndu a nvin man. ɔ kʷala kɛ ɔ man ɛmɔ anwɔn mmu man ɛbʊɪn bɛ fite yɪ nyunnun wə fɛ elɪɛ nɪn kpa.

²⁵ Ecendu Nyanmian, yɛ Mɪn Zozi Kilisi dunman nɪn, mɪn 'yɪ wɔ ayɛ mɪn kannʊ wɔ. Afɪ, wɔ ngɔnmɪn ala y'ɛ tɪ yɛ Nyanmian ɛ tɪ yɛ Ngɔandefʊɛ ɔ. ɛ le anunminnyanmɔn, wɔ nɔwɔn yɔ esulo, ɛ le tunmin. Bia'n tɪ wɔ dɪɛ daba, ɛnɛ nɔn mɛlɛ daa! Amin.

ZOZI KILISI AYIKELE'N MƆ ZUAN HELELI'N

M'ɔ wɔ nun'n

Zozi bɔfɔe Zuan a hele kalata ehi ɔ'a nwan asɔnun nsu wɔ Azi mân nun anun (ene be fele lika so'n Tuluki mân). Mele so'n, anun *Lɔmɔn mgbain'n-mɔ le kele asɔnun mma'n-mɔ ahɔlɔwa. Be hyɔl Zuan muonun be non yɔ hɔli lika kɔn be tɔli yɔ fiadi. Lika so'n, ɔ wɔ asue afian, be fele yɔ Patimɔsu. Ebele yê yê Mɔn Zozi yɔli yɔ nwɔn elalie nun heleli Zuan ɔ. Ɔ hanlin heleli yɔ ke ɔ hêle mɔ ɔ'a nwun yɔ'n. Kalata ehi anun ejɔle'n y'ɔ le ke ɔ le tɔ asɔnun mma'n-mɔ ati akunnun asɔ ke ɔ ngɔ hye man, Zozi fi nyanmiansu ɔ 'ba sa ba ɔ de yɔ menian'n-mɔ ati yê like biala m'ɔ non yɔ belemgbin mân'n nze nvata man'n, ɔ 'bɔ yɔ bɔsu.

Kalata nun ati m'ɔ li mɔa nun anun, Zuan le kan ke ɔ kpɔlin yɔli mɔ yê Mɔn Zozi yɔli yɔ nwɔn heleli yɔ'n. Ehi anzin, Zuan a hye yɔ kalata nun anun tile mgbili mgbili nsu. Eɛe ɔ'a hye tile kpili kɔsu kɔn biala anun nsu. E 'nwun tile mgbili nsu'n-mɔ:

1. Kalata nsu'n mɔ be heleli nwanlin Azi mân nun anun asɔnun'n-mɔ'n (yɔ ti 2-3)
2. Kalata nun asɔ nzɔle nsu'n (yɔ ti 4-8.6)
3. Kɔnɔti nsu'n (yɔ ti 8.7-11.19)
4. Nzɔle mgbili nsu'n (yɔ ti 12-15)
5. Nyanmian sikpe kangɔ nsu'n (yɔ ti 16)
6. Babilɔnon anwɔn ejɔle kpɔle nsu'n (17-19.10)
7. Elalie kasian nsu'n m'ɔ tɔ de mân nun ayuelie'n, ɔ non Zoluzalemɔn fɔfɔle'n (19.11-22.5)

Kalata nun agualie nun, Zozi a bɔ anɔhɔba. Yɔ nwan: "Mɔn 'ba kɔkaala!" Yɔ asɔnun mma'n-mɔ nwan: "Yê Mɔn Zozi, bala!"

Ke ɔ kpɔlin yɔli mɔ Zuan heleli ayikele kalata ehi'n

¹ Ninnye mɔ be ngɔ hye man fɔ nán b'a a'n, bé nwɔn ejɔle yê be le kan wɔ kalata ehi anun ɔ. Nyanmian Kpili yɔli ninnye so'n-mɔ heleli Zozi Kilisi ke yɔ kɔsu ɔ yɔ hêle yɔ ngɔa'n-mɔ. Kilisi sɔanlin yɔ bɔfɔe'n m'ɔ fi nyanmiansu'n maan ɔ walɔ yɔli ninnye so'n-mɔ heleli yɔ akɔa Zuan. ² Zuan kɔsu a han yɔ kɔalaa m'ɔ nwunlin yɔ'n. Nyanmian Kpili muonun ejɔle m'ɔ hanlin'n yê yɔ kɔsu ɔ le kan ɔ. Ananhɔle ejɔle'n mɔ Zozi yɔli heleli'n, yɔ nwɔn ejɔle y'ɔ le kan ɔ.

³ Sɔanlan biala m'ɔ kɔ kɔnnga kalata ehi, ɔ non bé mɔ be le tie ayikele ejɔle ehi mɔ b'a hele yɔ kalata ehi anun'n, se be man bé nyn so yɔ a, menian so'n-mɔ, Nyanmian Kpili yéyila bé. Ɔ sanlin ke cian'n mɔ Nyanmian Kpili heleli ke ninnye so'n-mɔ ejɔle 'ba ju'n non man mɔa kɔn. Mele so nun a ju a yue.

Ahın ebisa

⁴ Mín bóbó mín Zvan, mín yê mun kele kalata ehi mun nwan emó asónin nsu'n mọ́ bẹ́ wọ́ Azi mán nún anun nún ọ́. Mún 'bisa emó ahın. Nyanmian Kpili m'ọ́ wọ́ ebele daba, ọ́ wọ́ ebele ene mọ́ ese ọ́ le ba'n, ọ́ nún wawẹ nsu'n mọ́ bẹ́ wọ́ yí belemgbin bia nún anyunnun'n, ⁵ ọ́ nún Zozi Kilisi m'ọ́ ti adanzi ananhólefúe m'ọ́ lili mọ́a ọ́ fi ewue nun tinngeli, m'ọ́ li ninng'e'n-mọ́ kwalaaatin ati, m'ọ́ sie asié nún asu mmelemgbin'n-mọ́ kwalaa'n, bẹ́ nwún emó anwón anwunnvoe ese bẹ́ mán emó alba cíci bé nwón.

Zozi Kilisi sọ'n, ọ́ kulo yé. Ọ́ wuli yé ti, ọ́ falú yí moja'n lehi yé fi yé ete nún anun. ⁶ Ọ́'a yọ́ ọ́'a man y'a kaci menian mọ́ yé di mmelemgbin yí mán nún anun. Ọ́'a sie yé teeyífúe ọ́'a man Nyanmian m'ọ́ ti yí Si'n. Anunminnyanmón'n nún tunmin'n ti yí dié mele daa! Amin.

⁷ Emó nían, ọ́ le ba bólé nún afian. Svanlan biala 'ba nwun yí. Bé bóbó muonun mọ́ bẹ́ bóbóhí yí kolúwa nún asu'n 'ba nwun yí bie. Se ọ́ ba a, asié nún asu menian'n-mọ́ kwalaa 'ba yí awóle wọ́ yí dunman nun. Yuo ọ́, ké ejolé'n 'ba yọ́ yí nún anun. Amin.

⁸ Edannganman Nyanmian m'ọ́ di like biala asu tunmin, m'ọ́ wọ́ ebele daba, m'ọ́ wọ́ ebele ene mọ́ ese ọ́ le ba sa ba'n nwan: “N di Alifa nún Omega, ninng'e'n-mọ́ kwalaa Abóbó ese n di yí kwalaa Agualé”.

Nyanmian yíhí Zozi wawẹ nun helehí Zvan

⁹ Mín Zvan mọ́ n di emó anianman'n, mún nún Zozi y'a han y'a bọ́ nun y'a yọ́ kón. Mín nún emó yê ye le nwun amanninhunlun nún ọ́. Mín nún emó yê ye le bọ́ mọ́ndúnlun ye si abutale ye nwónndé Nyanmian Belemgbin Mán nún ọ́. Nyanmian Anvan Ejolé'n mọ́ n ganlín'n, ọ́ nún Zozi anwón adanzi'n mọ́ n nili nún ati, bẹ́ kọ́ hyi mún bẹ́ nún mún kọ́ họ́ líka kún. Líka sọ'n bẹ́ fele yí Patimósu. Ọ́ wọ́ asue afian. ¹⁰ Ebele, Nyanmian Wawẹ'n kọ́ a mún nun mọ́le cian kún. Mún tie mún nzin elọ́ a, svanlan bie le tian sele kpa ké kónọ́ti mọ́ bẹ́ le ku ọ́. ¹¹ Yí nwan: “Like mọ́ é nwun yí'n, kele nán fa nwan asónin nsu'n. Asónin nsu sọ'n-mọ́, é 'nwun bé: Efezi, Sımınnın, Pelıgamun, Tiatii, Salıdı, Filadelihi, yê Laodise.”

¹² N gọ́ tọ́ mún nyin mún nzin mún nwan mún 'nıan svanlan'n m'ọ́ le kan ejolé sọ'n kele mún'n. Mún 'nıan an, anın esika kọ́kọ́le kanlannıe baka nsu jijin ebele. ¹³ Like mọ́ n nwunlin yí nganlannıe'n mọ́ afian'n sọ́man kulo svanlan. Ọ́ wula taladıe tınnđın kpa. Esika kọ́kọ́le beletı hyi yí afian. ¹⁴ Yı ti enyuan'n ti hyıeın hyıeın ké jese. Yı nyın'n jue kpa ké sın. ¹⁵ Yı ja nún anwón ta mıain mıain ké ayıwa mọ́ b'a holo yí fónlónmón nun b'a hyui yí nwón ọ́. Yı nın'n ti ké asue kpili m'ọ́ le gua ọ́. ¹⁶ Ọ́ le nzalama nsu yí sa fama nún anun. Dadıe dené-dené kún san yí nvan nun.

B'a si yí nyunnun non yí nzin. Swanlan sɔ nun anyin nun anun ta ke eyua mɔ ɔ le fi sele ɔ.

¹⁷ Mín nyin mɔ ɔ 'bɔ yí nun ala n gɔ kpe n gɔ fin yí ja abu, n na ebele pipaana. ɔ kɔ fa yí sa fama'n ɔ kɔ fua mín nwon. Yí nwan: "N'ε sulo! N di ninng'e-n-mɔ kwalaa Abubɔ, εε n di yí kwalaa Agualie. ¹⁸ N di tiasifue. N wuli, nan sian die, n di asi dahuu. Mɔ di ewue asu tunmin yê ebɔɔ sannve'n wɔ mín sa nun. ¹⁹ Yí ti, kele like mɔ a nwun yí kikaala'n, ɔ non mɔ be 'ba yi be kele wɔ ehi anzin'n kusɔ. ²⁰ Nzalama nsu'n mɔ a nwun yí mín sa fama nun anun'n, ɔ non esika kɔkɔle kanlannie mmaka nsu'n, yí bu y'ɔ le ke esika kɔkɔle kanlannie mmaka nsu'n yê ɔ le asɔnun nsu'n, yê nzalama nsu'n, y'ɔ le nyanmiansu mmɔfue nsu'n mɔ be nian su'n."

KALATA NSU'N

2

1. Efezi Asɔnun'n kalata'n

¹ Kele nyanmiansu bɔfue'n m'ɔ nian Efezi Asɔnun nun asu'n ke:

Swanlan'n m'ɔ le nzalama nsu'n yí sa fama nun anun, m'ɔ nanndi esika kɔkɔle kanlannie mmaka nsu nun afian'n, ε 'nwun ejɔle m'ɔ le kan kele wɔ'n:

² Mɔn si mɔ a yɔ'n kwalaa, wɔ efe'n m'ɔ ε fel'n, non wɔ ahɔnlin etila'n mɔ ε tilali'n. Mɔn si ke wɔ menian'n-mɔ anun, mɔ ɔ kɔ yɔ ete'n, ε nyaci nje man yí. Menian mɔ bé nwan be ti mmɔfue'n, a sɔ bé a nian, a nwun yí ke be ti atofue. ³ E ti swanlan mɔ ε si abɔtale kpa, a nwun amannie kpa wɔ mín dunman nun, nan a mman man wɔ nwon a mmubu man wɔ.

⁴ Kusɔ afi wɔ nwon ejɔle kaan wɔ mín kunnun. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke ehulo'n mɔ ε huloli mín daba'n, ε ngulo man mín sɔ kón. ⁵ Ehi ka ati, man wɔ ti káci lika mɔ a fun'n. Nun wɔ nwon kaci wɔ abalabɔ'n, nán yɔ yí ke ε yɔli yí abubɔ nun anun'n. Se a ngaci man fi wɔ ete nun anwon an, mɔn 'tu wɔ elɔ, mɔn 'yi wɔ kanlannie baka nun ebele. ⁶ Kusɔ a yɔ like kɔn m'ɔ ti kpa. Like sɔ'n y'ɔ le ke ε kpɔ Ninkola menian'n-mɔ nyɔlie'n. Bé nyɔlie sɔ'n, mín kusɔ mɔn kpɔ yí.

⁷ Ejɔle'n mɔ Nyanmian Wawe'n le kan kele Asɔnun'n-mɔ'n, swanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe! Swanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ngwan baka'n m'ɔ jin Nyanmian fe elie lika elɔ'n, mɔn 'man yí bie di.

2. Siminnin Asɔnun'n kalata'n

⁸ Kele nyanmiansu bɔfue'n m'ɔ nian Siminnin Asɔnun nun asu'n ke:

Swanlan'n m'ɔ ti like kwalaa abubɔ, εε ɔ ti yí kwalaa agualie'n, m'ɔ wuli mɔ ɔ'a tinng'e'n, ε 'nwun ejɔle m'ɔ le kan'n:

⁹ Mɔn si efe mɔ a fe wɔ mín dunman nun'n, mɔn si wɔ ehian'n

mə ε le di'n. Nan kusu, ananhəle a nyan wó nwɔn. Menian mə be ti Abənsanmɔn menian, mə be bu bé nwɔn ke be ti Zufu nan kusu be ti man Zufu'n, εsvan'n mə be tɔn wó'n, mɔn si. ¹⁰ Amannie'n mə ε le ba nwun yí'n, n'ε susu yí nwɔn. Nian, Abənsanmɔn 'ba gua emə anun mmie-mə dɔvɔn fiadi ɔ sɔ emə nian. Emə 'ba nwun amannie dede cian bulu. Tila wó dedi nɔn anun dede maan be hún wó, nan mɔn 'ba man ε nyan ngvan.

¹¹ Ejəle mə Nyanmian Wawε'n le kan keke Asənin'n-mə'n, svanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe! Svanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ewue'n m'ɔ tian yí nnyuan'n ngun man yí bie.

3. *Peligamɔn Asənin'n kalata'n*

¹² Kele nyanmiansv bɔfɔvε'n m'ɔ nian Peligamɔn Asənin nɔn asv'n ke:

Svanlan'n mə dadie dene-dene'n mə b'a si yí nyunnun nɔn yí nzin'n san yí nvan nun'n, ε 'nwun ejəle m'ɔ le kan'n: ¹³ Mɔn si wó lika mə ε ti'n, ebele yê Abənsanmɔn belemgbin bia'n jin ɔ. A fa wó nwɔn a bɔ mɔn seke kpa. Temɔn muonun mə be hunlin Antipasɔ m'ɔ ti mɔn adanzifɔvε ananhəlefɔvε nɔn emə elɔ'n, lika mə Abənsanmɔn wó'n, emə a nyaci man dedi'n mə emə le yí wə mɔn nun'n b'a ndv man.

¹⁴ Nan kusu wó nwɔn ejəle kaan wə mɔn kunnun. Ejəle sɔ'n y'ɔ le ke: E le menian mmie-mə wó elɔ. Menian sɔ'n-mə nanndɔ Balamɔn ngehele nɔn asv. Balamɔn yê ɔ heleli Balaki ke ɔ tɔnnɔvɔn Izalayε amma'n-mə aja nɔn, ɔ man be lili amvan sv naan, εse be bɔli ajvammannɔn. ¹⁵ Eεε ε le menian mmiekun-mə wó nwɔn elɔ. Bé kusu be nanndɔ Ninkola menian'n-mə ngehele nɔn asv. ¹⁶ Nun wó nwɔn nán kaci wó abalabɔ sɔ'n. Se a ngaci man an, mɔn 'tv wó elɔ kikaala, mɔn 'fa dadie'n m'ɔ san mɔn nvan nun'n mɔn fa elɔε mɔn tv menian sɔ'n-mə mə be wə wó afian elɔ nɔn anwɔn.

¹⁷ Ejəle mə Nyanmian Wawε'n le kan keke Asənin'n-mə'n, svanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe! Svanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mannan'n m'ɔ fia'n, mɔn 'man yí bie di. Eεε mɔn 'fa εbvε fufue kɔn mə b'a hεle dunman fɔfɔle kɔn sv'n mɔn man yí. Svanlan fii nzi man dunman sɔ'n ke svanlan mə n gɔ fa n gɔ man yí nɔn ala.

4. *Tiatii Asənin'n kalata'n*

¹⁸ Kele nyanmiansv bɔfɔvε'n m'ɔ nian Tiatii Asənin nɔn asv'n ke:

Nyanmian Awa'n, svanlan'n mə yí nyun'n jue ke sɔn, mə yí ja'n-mə anwɔn ta ke ayɔwa mə b'a hyui yí nwɔn'n, ε 'nwun ejəle m'ɔ le kan'n: ¹⁹ Mɔn si wó ninnge'n mə ε yɔ'n, ɔ nɔn ehulo'n mə ε kulo mɔn'n, ɔ nɔn ele'n mə ε de mɔn di'n, ɔ nɔn mɔndɔnɔn'n mə ε le bɔ wə junman elie nɔn anun'n. Mɔn si ke junman'n mə ε le di yí sian'n, ɔ tala daba die'n.

²⁰ Nan kɔsɔ wɔ nwɔn ejɔle kaan wɔ mɪn kunnun. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke balasua'n mɔ be fele yɪ Zozabeli'n, ɔ bu yɪ nwɔn ke ɔ ti Nyanmian kpɔmanfɔe. E man yɪ atin, ɔ kele mɪn menian'n-mɔ ninngɛ, ɔ le laka bɛ maan be bɔ ajɔamannɪn esɛ be di amɔan sɔ naan. ²¹ M'an man yɪ temɔn ke ɔ káci fi yɪ nyɔle ete nin anwɔn, nan kɔsɔ ɔ ngulo man ke ɔ kaci yɪ nzin si yɪ ajɔamannɪn nin ɔ. ²² Yɪ sɔ ati, mɪn 'ba man ewue kan Zozabeli ɔ da ebɛɛ sɔ. Bɛ mɔ be nɔn yɪ san nun'n, sɛ b'a ngaci man bɛ abalabɔ'n mɔ b'a suan yɪ sɔ nin an, mɪn 'man ewue kan bɛ kɔsɔ be da ebɛɛ sɔ. ²³ Esɛ mɪn 'kun yɪ mma'n-mɔ, mɪn 'man Asɔnɪn'n-mɔ kɔalaa nwun yɪ ke mɪn yê mɪn sɪ mɔ menian'n-mɔ kɔ junlɪn, ɔ nɔn m'ɔ wɔ bɛ kunnun'n. Emɔ nunhan kɔn biala nyɔle nin anwɔn yê mɪn 'nian mɪn tua yɪ kale ɔ.

²⁴ Emɔ Tiatii asɔnɪn mma nga'n-mɔ, emɔ die, emɔ a nnannɪ man ngehele ete sɔ nun asɔ b'a nzuan man like'n mɔ mmie-mɔ fele yɪ Abɔnsanmɔn abɔ nɔvialie nun ejɔle'n bie. Mɪn nva man ninngɛ nɔnnɔɛ fí kón mɪn nzɔa man emɔ. ²⁵ Nan kɔsɔ, like'n mɔ emɔ le nun'n, emɔ tila nun sele kpa dede maan m mála.

²⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ tila mɪn junman nin anun, ɔ kɔ li dede ɔ kɔ ju ayuelie, m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mɪn 'man ɔ sie mân'n.

²⁷ *Ke mɪn Si falɪ tunmin'n manlɪn mɪn'n, mɪn kɔsɔ mɪn 'fa mɪn manyi. Mɪn 'ba fa bulale kpɔman mɪn wula yɪ sa nun, mɪn 'man ɔ fa bubo menian'n-mɔ ke be fa bulale'n be bubo ninngɛ mɔ be kɔ nwɔn'n.* ²⁸ Esɛ mɪn 'wula yɪ anunminnyanmɔn maan ɔ ta ke alibahian nzalama. ²⁹ Ejɔle mɔ Nyanmian Wawe'n le kan kele Asɔnɪn'n-mɔ'n, sɔanlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá síe!

3

5. Salɪdɪ Asɔnɪn'n kalata'n

¹ Kele nyanmiansɔ bɔfɔe'n m'ɔ nɪan Salɪdɪ Asɔnɪn nin asɔ'n ke:

Sɔanlan'n m'ɔ le Nyanmian Wawe nsɔ'n, esɛ ɔ le nzalama nsɔ'n, ε 'nwun ejɔle mɔ ɔ le kan'n: Mɪn sɪ wɔ ninngɛ'n mɔ ε yɔ'n. Be bɔ wɔ dunman ke ε le ngɔan, nan kɔsɔ a wu. ² Tinngɛ nán wula bɛ bɔ nga'n mɔ be ka kaan bɛ wu nin anwɔnsele. ɔ sanlɪn ke m'an nwun yɪ ke wɔ nyɔle'n fí ti man kpa mɪn Nyanmian nin anyunnun. ³ Ninngɛ'n mɔ be heleli wɔ daba mɔ ε lili sɔ'n, kaci bɛ di sɔ biekun, nán nun wɔ nwɔn kaci wɔ abalabɔ'n. Sɛ a njasɔ man an, mɪn 'ba fu wɔ nun ke awofɔe, ε ngɔ nwun man dɔe mɔ mɪn 'ba mɪn fu wɔ nun'n.

⁴ Nan kɔsɔ Salɪdɪ ebɛle muonun, menian mmie-mɔ wɔ ebɛle, bɛ die, b'a man efian a ngan man bɛ taladie fufue'n. Be 'ba wula taladie fufue be nɔn mɪn ye nanndi, ɔ sanlan ke ɔ sɛ fata bɛ. ⁵ Sɔanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ke ɔ 'wula taladie fufue nin anin. Mɪn njici man yɪ dunman'n wɔ ngɔan kalata

nun anun. Min 'kan yí mín Si nòn yí mməfəe'n-mə anyunnun ebele ke mín sʋanlan y'ɔ le yí. ⁶ Ejɔle mə Nyanmian Wawe'n le kan kele Asənin'n-mə'n, sʋanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe!

6. *Filadelifi Asənin'n kalata'n*

⁷ Kele nyanmiansʋ bəfəe'n m'ɔ nian Filadelifi Asənin nun asʋ'n ke:

Sʋanlan'n m'ɔ ti kʋnlɔn-ngʋnlɔn, eɛe ɔ ti Ananhələfəe'n, sʋanlan'n mə belemgbin Davidi awulo'n sannve'n wɔ yí sa nun'n, m'ɔ tike anʋan nun an, sʋanlan fíi kón ngʋala man nun tʋ'n, mə eɛe ɔ tʋ nun an, sʋanlan fíi ngʋala man yí tike'n, e 'nwun ejɔle m'ɔ le kan'n: ⁸ Min si wó ninnge'n mə e yɔ'n. Min si ke wó anwɔsele'n ti kaan sʋa, nan kʋsʋ a fa mín ejɔle nun a sie. A nze man mín ke e nzi man mín. Yí ti, m'an tike anʋan kʋn wó nyunnun. Anʋan sɔ'n, sʋanlan fíi ngʋala man nun tʋ. ⁹ E 'nwun ke mín 'kpin mín yɔ bé mə be sʋ Abənsanmʋn, mə be bu bé nwɔn ke be ti Zufɔ kʋsʋ be ti man Zufɔ mə be di ato'n. Min 'ba hyi bé maan be kʋtʋ wó nyunnun be yí wó ayɛ. Min 'man be nwun yí ke mín kulo wó. ¹⁰ Kemɔ a tila wó ahɔnlɔn a li mín Nʋan Ejɔle nun asʋ'n, mín kʋsʋ, mín 'sisa wó mele mə yale'n 'ba tɔ mán nun anun menian'n-mə asʋ ɔ sa bé nian'n.

¹¹ Min 'ba kikaala. Tila like'n mə e le nun anun seɛe, n'e man sʋanlan fíi tʋa wó de wó ahatua'n. ¹² Sʋanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mín 'fa yí mín yɔ mín Si asənin sua nun anun mpila, ɔ nvite man fíi kón. Min 'kele mín Nyanmian'n dunman'n mín gua yí nwɔn, eɛe mín 'kele mín Nyanmian'n kulo'n dunman mín gua yí nwɔn. Kulo sɔ'n, y'ɔ le Zoluzalemʋn fufəle'n m'ɔ fi mín Nyanmian nun anwɔn eɔ anwunno ɔ 'ba ju asi'n. Eɛe mín 'kele mín dunman fufəle'n yí nwɔn. ¹³ Ejɔle mə Nyanmian Wawe'n le kan kele Asənin'n-mə'n, sʋanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fa síe!

7. *Laodise Asənin'n kalata'n*

¹⁴ Kele nyanmiansʋ bəfəe'n m'ɔ nian Laodise Asənin nun asʋ'n ke:

Sʋanlan'n mə be fele yí Amin'n, m'ɔ di Nyanmian anwɔn adanzie ananhəle nun nòn fón sʋ'n, yí mə Nyanmian nanndili yí sʋ ɔ bəli ninnge'n-mə kʋalaatin'n, e 'nwun ejɔle m'ɔ le kan'n: ¹⁵ Min si wó junman'n mə e di'n. Min si ke e ti man sʋanlan fəɔɔ, e ti man sʋanlan juejue kʋsʋ. Kemɔ e wɔ ninnge nnyuan sɔ nun afian'n, mín kulo ke ahan e wɔ kʋn afan. Fəɔɔ anaan juejue. ¹⁶ Nan kemɔ e ti man fəɔɔ kʋsʋ e ti man juejue mə e jin yí nnyuan nun afian'n, mín 'ba kpu wó mín tʋ. ¹⁷ E kan ke a nyan wó nwɔn. Ninnge'n kʋalaa mə e le kpɔndɛ'n, a nyan yí. E mmian man like fíi anwɔn. Nan kʋsʋ e nzi man ke kannɔ e ti yalefəe, e ti alɔabəfəe. E ti ehianfəe, wó nwɔn gua sʋ, eɛe e ti anyinsinlinwafəe. ¹⁸ Yí sɔ

ati, mún 'kan mún kele wó ke ε τό mín sa nun esika kókòlè'n mǎ b'a holo yí sîn nun b'a tí yí nwò'n nán a yó esikafue. To taladié fufue mín sa nun wula nán fia wó nwò'n nyian'n. Ese to bé nýn ayile mín sa nun gua wó nýn nún asú nán a nwun así.

¹⁹ Bé mǎ mún kulo bé'n, mún cò'n bé nzo'n ése mún tu bé fúò. Yí sǎ ati, nun wó nwò'n kaci wó abalabò'n nán yó juejue.

²⁰ Tie, n jin anò'an nún anzin mún bǎ. Svanlan m'ò kǎ tí mín nún'n m'ò kǎ tike anò'an'n, mún 'wòlò yí awulo, mún nò'n yí ye 'didi, yí kòsú ò nò'n mún ye 'didi.

²¹ Kemǎ n nili kunnunmun mǎ n dí mín Sí anwò'n ebele belemgbin bia nún asú'n, svanlan biala mǎ yí kòsú ò kǎ lí kunnunmun'n, mún 'man ò tanlan mín nwò'n ebele mín belemgbin bia nún asú. ²² Ejòlè mǎ Nyanmian Wawé'n lé kan kele Asò'nún'n-mǎ'n, svanlan m'ò sí fasie'n, ò fá síe!

KALATA NIN ASU NZOLE NSU'N

4

Nyanmiansú belemgbin bia'n

¹ Èhí anzin, mún 'nian an, anún b'a tike anò'an kún nyanmiansú ébò. Svanlan'n mǎ yí nún'n te ke kò'nòtí'n mǎ n nili mǎa n dí yí ngan'n, ò lé kan kele mín ke: “Fú bala éwa nán man n yí ninngè'n mǎ be 'ba a'n n géle wó.” ² Èbele ala, Nyanmian Wawé'n kǎ tǎ mín sú. Ò kǎ fá mín kǎ fú nyanmiansú. Mún 'nian an, anún belemgbin bia kún jin ébele, svanlan kún tí sú. ³ Svanlan sǎ'n, yí nýn nún anún ta ke ébúe'n mǎ be féle yí zvasípú'n, ése ò ta ke ébúe'n mǎ be féle yí salíò'anún'n. Belemgbin bia sǎ'n, nyanngò'nndún kún a tǎ a bala yí. Nyanngò'nndún sǎ'n ta ke ébúe'n mǎ be féle yí emelodí'n. ⁴ Bia abulaa nún nnan ta sí yia belemgbin bia'n. Mgbain abulaa nún nnan wowula taladié nvufue, be sú esika kókòlè kele, be tí tí bia sǎ'n-mǎ asú. ⁵ Belemgbin bia nún anún, nyanmian'n kpè miain miain nún ejòjòlè ò nún mgbanlanlan fi nún fite. B'a sǎ tée nsú. Be jue belemgbin bia nún anyunnun. Tée nsú sǎ'n y'ò le Nyanmian Wawé nsú'n. ⁶ Like kún wǎ bia nún anyunnun ke jenvie. Like sǎ'n ta ke ébúe'n mǎ be féle yí kilistalí'n. Bia nún ayialie nnan nún asú, naan nnan jijin ébele. Naan sǎ'n-mǎ le anyian dǎn kpa bé nyunnun nún bé nzin. ⁷ Alimúa díe'n sǎman tetianfue. M'ò tian yí nnyuan'n soman enale baa. M'ò tian yí nsan'n soman kulo svanlan. M'ò tian yí nnan'n soman kòlè m'ò lé tu ò. ⁸ Naan sǎ'n-mǎ nunhan kún biala le ndéba nsian. Bé nwò'n'n líka kwalaa nún be ndéba'n-mǎ abú tí anyian. Cian daa, kǎngǎe o, eyua o, ejòlè mǎ be kan'n y'ò le ke:

“Kònlò'n-ngònlò'n, kònlò'n-ngònlò'n, kònlò'n-ngònlò'n
y'ò le yé Mún Tunminfue Nyanmian Kpili

mɔ daba anɔn ɔ wɔ ebele, ene ɔ wɔ ebele mɔ ese ɔ le 'ba'n."

⁹ Temɔn biala mɔ naan nnan sɔ'n 'wula sɔanlan'n m'ɔ ti bia nɔn asɔ m'ɔ ti asɔ dahuu nɔn anunminnyanmɔn be yi yi aye be da yi asi'n, ¹⁰ anɔn mgbain abulaa nɔn nnan nɔn a kɔtɔ sɔanlan'n m'ɔ ti bia nɔn asɔ nɔn anyunnun, be sɔ sɔanlan'n m'ɔ ti asɔ dahuu'n. Be 'kɔtɔ be sɔ yi a, be tu bé esika kɔkɔle kele'n be gua yi nyunnun ebele, anɔn bé nwan:

¹¹ "Yé Mɔn, yé Nyanmɔn, anunminnyanmɔn'n,

aye eyie'n nɔn tunmin'n se fata wɔ.

ɔ sanlɔn ke wɔ yê a bɔ ninnge'n kwalaa ɔ.

A hulo y'ɔ man be wɔ ebele be le ngɔan ɔ."

5

Nyanmɔn Bɔa Baa'n

¹ Ehi anzin, mɔn 'tɔ mɔn nyɔn an, n gɔ nwun kalata kɔn, b'a nyɔnnyan yi bolomolo sɔa. B'a hele yi kunnun nɔn yi nzin. Sɔanlan'n m'ɔ ti belemgbin bia nɔn asɔ'n le kalata sɔ'n yi sa fama nɔn anun. B'a sie sɔ nzɔle nsɔ, ² ese mɔn 'nɔan an, anɔn nyanmɔnsɔ bɔfɔe kɔn m'ɔ le tunmin le tɔan sele kpa ɔ bisa ke: "Nwan yê ɔ kwalaa nzɔle'n-mɔ mɔ b'a sie yi kalata nɔn asɔ'n titi nán ɔ buke nɔn ɔ?" ³ ɔ bisalɔ sɔ a, nyanmɔnsɔ elɔ ɔ, asɔ ewa ɔ, asiɔ nɔn abɔ elɔ ɔ b'a nnyan man sɔanlan fíi mɔ ɔ 'buke kalata nɔn anun ɔ nɔan nɔn ɔ. ⁴ N gɔ sɔsa mɔn sa n gɔ gua mɔn ti n gɔ sun sele kpa. ɔ sanlɔn ke b'a nnyan man sɔanlan m'ɔ se fata mɔ ɔ 'buke kalata nɔn anun bɔbɔ nán ɔ nɔan nɔn ɔ. ⁵ Ehi a, mgbain abulaa nɔn nnan nɔn anun kɔn kɔ se mɔn ke: "N'ɛ sun, nan nɔan, tetɔanfɔe'n m'ɔ fi Zuda afilie nɔn anun'n, belemgbin *Davidi anɔnman'n, ɔ'a li kunnunmun, ɔ kwalaa ɔ titi nzɔle'n-mɔ mɔ b'a sie kalata nɔn sɔ'n ɔ buke nɔn."

⁶ Ehi, mɔn 'nɔan an, anɔn *Bɔa Baa kɔn jin naan nnan'n nɔn mgbain abulaa nɔn nnan'n mɔ b'a bɔ bia nɔn anwɔn holo nɔn afian. Ewue'n m'ɔ wuli'n kafɔan te wɔ yi nwɔn. ɔ le mme nsɔ ɔ nɔn anyɔan nsɔ. Anyɔan nsɔ sɔ'n y'ɔ le Nyanmɔn Wawe nsɔ'n mɔ ɔ'a sɔan bé asiɔ'n lika kwalaaatin'n. ⁷ Bɔa Baa'n kɔ kpunngɔ Sɔanlan'n m'ɔ ti bia nɔn asɔ mɔ kalata'n wɔ yi sa fama nɔn anun'n nán ɔ'a le. ⁸ Ke Bɔa Baa'n leli kalata'n, naan nnan'n nɔn mgbain abulaa nɔn nnan'n, be kɔ kɔtɔ yi nyunnun. Bé nunhan kɔn biala le sanngo kɔn, ɔ nɔn esika kɔkɔle kangɔ. Kangɔ sɔ'n, *ansan yi yi. Ansan'n y'ɔ le Nyanmɔn menian'n-mɔ asɔnɔn'n mɔ be yɔ'n. ⁹ Be kɔ tɔ ejue fɔfɔle kɔn, bé nwan:

"Wɔ y'ɔ fata ke ɛ fa kalata nɔn ɔ.

Wɔ y'ɔ fata ke ɛ titi nzɔle'n-mɔ

mɔ b'a sie yi sɔ nɔn anun ɔ.

ɔ sanlɔn ke be hunlin wɔ.

ɔ nanndɔ wɔ ewue nɔn asɔ,

a to menian a man Nyanmɔn.

Menian sɔ'n-mɔ fi afilie biala anun, anɛ biala ɔ nɔn m̄an biala
anun.

¹⁰ A man b'a kaci
yɛ Nyanmian'n Belemgbin M̄an nɔn anun menian
b'a kaci tɛɛyɪfɔɛ bɛ sɔ yɪ.

Ɛsɛ bɛ 'di belemgbin asɛ nɔn asɔ.”

¹¹ Ɛhɪ anzin, mɪn 'tɔ mɪn nyɪn biekun an, mmɔfɔɛ nwala
nwala kpa a ta a si a yia bia'n nɔn naan nnan'n nɔn mgbain
abulaa nɔn nnan'n. Mmɔfɔɛ sɔ'n-mɔ tɪ akpɪ akpɪ kɔ yɔ nyɛ bɛ
lɛ tɪan kpa ¹² bɛ tɔ ejue kɛ:

“Bɔa Baa'n mɔ bɛ hunlin yɪ'n,
yɪ yɛ tunmin'n, anyanbɛnwɔn'n, ngele'n,
anwɔnsele'n, asasɔɛ'n, anunminnyanmɔn'n
nɔn ayɛ ɛyɪɛ'n sɛ fata yɪ ɔ.”

¹³ Mɪn 'tie kɔsɔ a, anɪn ninngɛ'n-mɔ mɔ Nyanmian a bɔ'n, m'ɔ
wɔ nyanmiansɔ ɔ, asɛ asɔ ɔ, asɛ abɔ ɔ nɔn jenvie nun ɔ, bɛ
kɔalaa bɛ lɛ tɔ ejue kɛ:

“Ayɛ ɛyɪɛ'n, asasɔɛ'n, anunminnyanmɔn'n
nɔn tunmin'n tɪ Svanlan'n m'ɔ tɪ bia nɔn asɔ'n
ɔ nɔn Bɔa Baa'n diɛ dahuu!”

¹⁴ Mɔ bɛ kɔ tɔ ejue sɔ'n, anɪn naan nnan nɔn a sɔ sɔ kɛ:
“Amin!” Anɪn mgbain abulaa nɔn nnan nɔn a kɔtɔ b'a sɔ
Svanlan'n m'ɔ tɪ asɪ dahuu'n.

6

1. Nzɔle'n m'ɔ li mɔa nɔn ɛtɛ'n

¹ Ɛhɪ anzin, mɪn 'tɔ mɪn nyɪn an, n gɔ nwun *Bɔa Baa'n kɛ ɔ'a
tɪ alimɔa nzɔle nsɔ'n mɔ b'a sie yɪ kalata nɔn asɔ nɔn anun. M'ɔ
tɪɪ nɔn'n, mɪn 'tie a, anɪn naan nnan nɔn anun kɔn, yɪ nɔn'n tɪ
kɛ mgbanlanlan, yɪ nwan: ‘Bala!’ ² Mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun
ɛkpanngɔ fufue kɔn. Svanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n le taa kɔn yɪ sa nun.
B'a fa belemgbin kele b'a sɔa yɪ. Ɔ lɛ kɔ belenzua sɔ kpa ɔ 'kɔ a
hɔn ɔ di kunnunmun.

2. Nzɔle'n m'ɔ tian yɪ nnyuan nɔn ɛtɛ'n

³ Ɛhɪ anzin, Bɔa Baa'n kɔ tɪ nzɔle'n m'ɔ tian yɪ nnyuan nɔn
anun. Mɪn 'tie a, anɪn naan nnan'n, m'ɔ tian yɪ nnyuan'n
nwan: “Bala!” ⁴ Ɛkpanngɔ kɔn biekun kɔ fite, ɔ tɪ kɔkɔle.
Svanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n, bɛ kɔ man yɪ dadɛ kpili kɔn ɔ nɔn tunmin
kɛ ɔ hyɔɪn ɛlɔɛ ɔ tɔ m̄an nɔn anun, ɔ m̄an menian'n-mɔ hɪn bɛ
nwɔn.

3. Nzɔle'n m'ɔ tian yɪ nsan nɔn ɛtɛ'n

⁵ Ɛhɪ anzin, Bɔa Baa'n kɔ tɪ nzɔle'n m'ɔ tian yɪ nsan nɔn anun.
Mɪn 'tie a, anɪn naan nnan'n, m'ɔ 'tian yɪ nsan'n, nwan: “Bala!”
Mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun ɛkpanngɔ bile kɔn. Svanlan kɔn tɪ sɔ.
Ɔ le toe kɔn yɪ sa nun. ⁶ N dɪɪ anɛ bie wɔ naan nnan nɔn afian.
Anɛ sɔ'n nwan: “*Bele cilo kɔn tɪ cɪan kɔn junman nɔn anwɔn

ahatua. *Ɔhizɔ cilo nsan ti cian kɔn junman nin anwɔn ahatua. Nan divun nun ng'o'n, bé die, n'ε fa wó sa kan bé.”

4. Nzɔle'n m'ɔ tian yí nnan nun etiε'n

⁷ Ehi anzin, Bua Baa'n kɔ ti nzɔle'n m'ɔ tian yí nnan nin anun. Min 'tie a, anin naan nnan'n, m'ɔ tian yí nnan'n nwan: 'Bala!' ⁸ Min 'nian an, n gɔ nwun ekpanngɔ kɔn. Ɔ ti asuaminlin. Swanlan'n m'ɔ ti sɔ'n, be fele yí “Ewue”. Ɔ 'kɔ a, anin ebɔɔ mân'n tua yí. Be kɔ man bé dadie nun tunmin ke asie nin asu ewa menian'n-mɔ mɔ b'a bu bé nun nnan'n, be tú kɔn. Be mán be wú elɔe nun, ehɔe nun, efɔke nun yé be mán asie nin asu ebolo naan'n-mɔ hún bé.

5. Nzɔle'n m'ɔ tian yí nnun nun etiε'n

⁹ Ehi anzin, Bua Baa'n kɔ ti nzɔle'n m'ɔ tian yí nnun nin anun. Min 'nian an, n gɔ nwun bé mɔ be hunlin bé nin ekala'n esika kɔkɔle tɔbili'n mɔ be yala *ansan sɔ nin anwɔn. Be hunlin bé, ɔ sanlin ke be lili Nyanmian anwɔn adanzie ananhɔle nun ese be hanlin yí Nɔan Eɔle'n. ¹⁰ Be le tian sele kpa be kan ke: “Yé Min, wó mɔ ε ti kɔnlɔn-ngɔnlɔn, ese ε ti ananhɔlefɔe'n, ε 'nwɔnnde dede ɔ ju cian benin nán a bua asie nin asu menian'n-mɔ mɔ be hunlin yé'n ndeε?” ¹¹ Be kɔ man bé kwalaa taladie nɔvufue ngɔkɔn be kɔ wula nán b'a han b'a hele bé ke be sí abɔtalɔ be nwɔnnde mele kaan biekun, maan bé nɔan yía. Afi bé nianman'n-mɔ nun bé manngɔn'n-mɔ mɔ be nun be di junman'n mɔ be te wɔ asie nin asu'n, menian'n-mɔ 'ba hun bé kɔsɔ.

6. Nzɔle'n m'ɔ tian yí nsian nun etiε'n

¹² Ehi anzin, min 'nian an, anin Bua Baa nin a ti nzɔle'n m'ɔ tian yí nsian nin anun. Asie'n kɔ kɔsɔ sele kpa. Senze'n kɔ lu tuun ke etanlan tuun. Sala'n kɔ bɔɔ ke moja. ¹³ Nzalama'n-mɔ fi anwunno be kɔ tutu be kɔ gua asɔ ke figi amuin mɔ anwɔnman kpili kɔn a kɔɔ yí a gua ɔ. ¹⁴ Nyanmian'n kɔ nyɔnyan bolomolo ke kalata mɔ b'a nyɔnyan ɔ. Yí bɔsɔ kɔ nunnun. Mmɔka'n-mɔ kwalaaatin nun asue afian mgbɔle'n-mɔ fi bé bɔsɔ kɔ tu.

¹⁵ Asie nin asu mmelemgbin ɔ nun sɔ mgbain'n-mɔ, nza-lafɔ mgbain'n-mɔ, esikafɔe'n-mɔ, tunminfɔe'n-mɔ, menian bu nga'n-mɔ, nganga nun bé mɔ be ti man nganga'n, bé kwalaa be kɔ nwanndi. Be kɔ hɔ be kɔ fefie kunman mgbili'n-mɔ anun, ɔ nun nyɔbɔe mgbili'n-mɔ mɔ be wɔ mmɔka'n-mɔ asu nin afian. ¹⁶ Be kan be kele mmɔka'n-mɔ, nun nyɔbɔe mgbili'n-mɔ ke: “Emɔ bú gúa yé sɔ, be fía yé. Nán be man swanlan'n m'ɔ ti belemgbin bia nin asu'n nwun yé. Nán be man Bua Baa'n sikpe ci yé. ¹⁷ Ɔ sanlin ke bé sikpe cian kpili nin a ju. Nan nwan yé ɔ kɔ hɔala yí nyunnun jinlan ɔ.”

7

Izalaye menian akpu eya kɔn abulanan ɔ nɔn nnan'n

¹ Ehi anzin, mɔn 'nian an, anɔn nyanmiansɔ mmɔfɔɛ nnan jijin asiɛ nɔn ayialɛ nnan nɔn asɔ. Bɛ kɔ hyɛ anwɔnman nnan'n m'ɔ fita asiɛ nɔn asɔ ɛwa'n bɛ kɔ sie. ɔ man anwɔnman fii nɔvita man asiɛ'n, jenvie'n nɔn baka biala asɔ kɔn. ² Nan lika mɔ senze'n fite'n, mɔn 'nian an, anɔn nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn fi ɛɔ. ɔ le like kɔn yɛ sa nun. Like sɔ'n yɛ Tiasɔfɔɛ Nyanmian'n fa sie ninngɛ'n-mɔ nzɔɛ ɔ. Bɔfɔɛ sɔ'n kɔ tian seɛ kpa. ɔ kɔ han kɔ hele mmɔfɔɛ nnan'n mɔ b'a man bɛ tunmin kɛ bɛ sɛci asiɛ nɔn asɔ ɔ nɔn jenvie nɔn anɔn ninngɛ'n kɛ: ³ “Nán bɛ fa bɛ sa bɛ kan asiɛ'n, ɔ nɔn jenvie'n, ɔ nɔn mmaka'n-mɔ fii dede ɔ hó jú mɛɛ mɔ yɛ kɔ sie yɛ Nyanmian'n ngɔa'n-mɔ anwɔnman nɔn asɔ nzɔɛ'n.” ⁴ Bɛ kɔ bɔ bɛ mɔ b'a sie bɛ nwɔnman nɔn asɔ nzɔɛ nɔn anɔn bɛ kɔ hele mɔn. Bɛ ti menian akpu eya kɔn abulanan ɔ nɔn nnan. Bɛ fi Izalayɛ nɔvlie'n-mɔ kɔalaa anɔn.

⁵ Zuda afile nɔn anɔn, menian akpu bulu nɔn nnyuan yɛ bɔfɔɛ'n siɛli bɛ nzɔɛ ɔ. Lubɛnɔn afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Gadɔ afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. ⁶ Azɛɛ afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Nɛfɔtali afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Man-ase afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. ⁷ Simeɔn afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Levi afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Isakaa afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. ⁸ Zabulɔn afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Zozɛfɔ afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan. Bɔnzɔamɔn afile nɔn anɔn menian akpu bulu nɔn nnyuan.

Meninsɔnman'n mɔ 'ba sɔ Nyanmian'n

⁹ Ehi anzin, mɔn 'tɔ mɔn nyɔn biekun an, n gɔ nwun menian dɔɔn kpa. Sɔanlan fii ngɔala man bɛ ka. Menian sɔ'n-mɔ fi mɔn'n lika kɔalaatin, bɛ fi afile kɔn biala anɔn, bɛ kan anɛ kɔn biala. Bɛ wowula taladɛ nvufue, bɛ le aye male bɛ sa nun bɛ jijin Nyanmian belemgbin bia'n nɔn *Bɔa Baa nɔn anyunnun ɛbeɛ. ¹⁰ Bɛ ɛ bɔ bɛ sulo bɛ kan kɛ: “Nyanmian m'ɔ ti belemgbin bia nɔn asɔ'n, ɔ nɔn Bɔa Baa'n, bɛ yɛ bɛ de yɛ ti ɔ.”

¹¹ Nyanmiansɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ kɔalaatin kɔ ta kɔ si kɔ yia bia'n, mgbain abulaa nɔn nnan'n nɔn naan nnan'n. Bɛ kɔ butu butu bɛ nyɔn asi bia nɔn anyunnun bɛ kɔ sɔ Nyanmian. ¹² Bɛ nwan:

“Amɔn!

Ayɛ ɛyɛ'n, anɔnminnyanmɔn'n,

ngɛɛ'n, asina'n, asasɔɛ'n,

tunmin'n nɔn anwɔnseɛ'n

ti yɛ Nyanmian'n die cian daa!

Amin!”

¹³ Mɔ mmɔfɔɛ'n-mɔ anwan tɔlɪ'n, mgbain abulaa nɔn nnan nɪn anun kɔn kɔ bisa mɪn kɛ: “Nwan menian dɪɛ-mɔ yɛ bɛ wowula taladɪɛ nvufue'n? Eɛɛ nin yɛ bɛ fi ɔ?”

¹⁴ N gɔ bua yɪ kɛ: “Nannan, mɪn nzɪ man. Nan wɔ dɪɛ ɛ sɪ.”

Ehɪ a, ɔ kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: “Menian sɔ'n-mɔ yɛ b'a nwun bɛ nyunnun kpili nɪn ɔ. Bɛ le Bua Baa'n moja'n b'a kpɔ bɛ taladɪɛ'n maan ɔ a yɔ fufue. ¹⁵ Yɪ sɔ ati, yɛ ɔ man bɛ jijin Nyanmian belemgbin bia nɪn anyunnun kɔngɔɛ nɔn eyua bɛ sɔ Nyanmian yɪ sua nɪn anun ɔ. Sɔanlan'n m'ɔ tɪ bia nɪn asɔ'n 'sisa bɛ. ¹⁶ Ehɔɛ ngɔ hun man bɛ fɪi kɔn. Nzuhoe ngɔ hun man bɛ fɪi kɔn. Eyua ngɔ bɔ man bɛ fɪi kɔn. Ahulo ngɔ hun man bɛ fɪi kɔn. ¹⁷ ɔ sanlɪn kɛ Bua Baa'n m'ɔ jin bia nɪn anyunnun'n, ɔ 'kaci bɛ bɔa ɛnɪanfɔɛ, ɔ 'man bɛ nɔn ngɔan nzue'n. Eɛɛ Nyanmian 'ba cici bɛ nyɪn abɔ ɛmɔɪn'n kɔalaatin.”

8

7. Nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nsɔ nɪn ɛtɪɛ'n

¹ Mɛlɛ mɔ *Bua Baa'n tɪlɪ nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nsɔ nɪn anun'n, ɛlɔ kɔ tɔ diin kɔ yɔ dɔhyɔlɪ fan. ² Ehɪ anzin, mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun nyanmiansɔ mmɔfɔɛ nsɔ'n mɔ bɛ jijin Nyanmian anyunnun'n. Bɛ kɔ wowula bɛ sa nɪn kɔnɔtɪ nsɔ. ³ Nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn biekun kɔ a kɔ jinlan esika kɔkɔlɛ tɔbɪlɪ nɪn anwɔn ebele. ɔ le esika kɔkɔlɛ pɔpɔtɪ kɔn yɪ sa nɪn. Pɔpɔtɪ sɔ nɪn anun yɛ bɛ yala alawu nɪn ɔ. Bɛ kɔ man yɪ alawu dɔɔn kpa. ɔ kɔ fa kɔ fɔla Nyanmian menian'n-mɔ asɔnɪn ɛyɔlɛ nɪn anun. ɔ kɔ yala yɪ esika kɔkɔlɛ tɔbɪlɪ'n m'ɔ wɔ bia nɪn anyunnun ebele nɪn asɔ. ⁴ Alawu'n mɔ nyanmiansɔ bɔfɔɛ'n le yala yɪ nɔn Nyanmian menian'n-mɔ asɔnɪn ɛyɔlɛ'n, yɪ ewusanlan'n kɔ fɔ dede Nyanmian anyunnun. ⁵ Eɛɛ nyanmiansɔ bɔfɔɛ'n kɔ fa esika kɔkɔlɛ tɔbɪlɪ nɪn asɔ sɪn'n bie. ɔ kɔ fa kɔ gua alawu pɔpɔtɪ nɪn anun ɔ kɔ ju kɔ tɔ asɪɛ nɪn asɔ. Kɛ ɔ tɔlɪ yɪ asɪɛ nɪn asɔ'n, mgbɔnlanlan'n kɔ te, bɛ kɔ tɪ menian ɛjɔjɔle, nyanmian'n kɔ kɛ mɪan, asɪɛ'n kɔ kpusu.

KɔNɔTɪ NSU'N

1. Kɔnɔtɪ'n m'ɔ li mɔa'n

⁶ Ehɪ anzin, nyanmiansɔ mmɔfɔɛ nsɔ'n mɔ bɛ le kɔnɔtɪ nsɔ'n kɔ bɔbɔa bɛ nwɔn bɛ le ba hu nɪn.

⁷ Alimɔa bɔfɔɛ'n kɔ hu yɪ kɔnɔtɪ dɪɛ'n. Ebele ala, asukocɔɪn nɔn sɪn, moja fɔla nɪn, ɔ kɔ tɔ asɪɛ nɪn asɔ. Bɛ bu asɪɛ nɪn anun nsan an, lika m'ɔ yalalɪ'n tu kɔn. Bɛ bu asɪɛ nɪn asɔ mmaka'n-mɔ anun nsan an, mɔ bɛ yalalɪ'n tu kɔn. Ndile kɔalaa yalalɪ.

2. Kɔnɔtɪ'n m'ɔ tian yɪ nnyuan'n

⁸ Ehɪ anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yɪ nnyuan'n kɔ hu yɪ kɔnɔtɪ dɪɛ'n. Like'n tɪ kɛ bɔka kpili kpa mɔ sɪn a tɔ nɪn ɔ. Bɛ kɔ ju like sɔ'n

be kɔ tɔ jenvie nɪn anun. Lika m'ɔ kacili moja'n, be bu jenvie nɪn anun nsan an, ɔ tu kɔn. ⁹ Nun ninng'e'n mɔ be wuli'n, be bu jenvie nɪn anun nsan an, be tu kɔn. Meli'n mɔ be wɔ jenvie nɪn anyinsɔ mɔ be yalal'i'n, se be bu jenvie nɪn anyinsɔ meli'n kwalaa anun nsan an, be tu kɔn.

3. *Kɔnɔti'n m'ɔ tian yɪ nsan'n*

¹⁰ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɪ nsan'n kɔ hu yɪ kɔnɔti di'e'n. Nzalama kpili kpa m'ɔ sɔ ke tɛɛ, ɔ fi anwunno kɔ tu kɔ tɔ. Be bu asie nɪn asɔ asue'n-mɔ nɔn asutile'n-mɔ anun nsan an, lika m'ɔ tɔli'n tu kɔn. ¹¹ Be fele nzalama sɔ nɪn "Abɔyɔi". Asue mɔ Abɔyɔi'n hanlɪn yɪ'n, be bu asie nɪn asɔ asue'n-mɔ anun nsan an, ɔ tu kɔn. Menian dɔɔn kpa kɔ nɔn Abɔyɔi nzue'n. Bɛ kwalaa mɔ be nɔnlɪn'n, be wuli. ɔ sanlɪn ke diyɔle wɔ nun.

4. *Kɔnɔti'n m'ɔ tian yɪ nnan'n*

¹² Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yɪ nnan'n kɔ hu yɪ kɔnɔti di'e'n. Senze nɪn eta m'ɔ ta'n, be bu nun nsan an, lika m'ɔ nda man'n tu kɔn. Be bu sala nɪn anun nsan an, lika m'ɔ nda man'n tu kɔn. Be bu nzalama'n-mɔ anun nsan an, bɛ mɔ be nda man'n tu kɔn. Be bu alihian'n jawe nɪn anun nsan an, awosin'n tu kɔn. Be bu alisan nɪn anun nsan kɔsɔ a, awosin'n tu kɔn.

¹³ Mele sɔ'n, mɪn 'nɪan an, anɪn kɔlie kɔn le tu sin nyanmɪan nɪn anyunnun. Mɪn ti ke ɔ le sun ɔ kan yɪ sele kpa ke: "Munnzue! Munnzue! Munnzue le ba tɔ menian'n-mɔ mɔ be wɔ asie nɪn asɔ'n mele mɔ mmɔfɔe nsan'n 'ba hu bɛ kɔnɔti'n!"

9

5. *Kɔnɔti'n m'ɔ tian yɪ nnun'n*

¹ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔe'n m'ɔ tian yɪ nnun'n kɔ hu yɪ kɔnɔti di'e'n. Mɪn 'nɪan an, anɪn nzalama kɔn fi anwunno ɔ kɔ tɔ asie nɪn asɔ. Be kɔ fa kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn sannve'n be kɔ wula yɪ sa nun. ² ɔ kɔ tike kunman nɪn asɔ. Ebele ala, ewusanlan mindo, mindo, ke ebo mɔ be le yala yɪ fi kunman nɪn anun kɔ fite. Ewusanlan'n m'ɔ fi kunman nɪn anun fiteli'n kɔ lu mɔn nɪn anun tuun ɔ kɔ hyɪ senze'n, be ngwala man ɛnwɔnmɪan de. ³ Teteɔɔɔɔɔɔ fi ewusanlan nɪn anun kɔ fite fite, be kɔ fa asie'n. Be kɔ man bɛ tunmin. Be ka a, bɛ nɔan'n le bɔle ke nyanmɪan aka'n. ⁴ Be kɔ han be kɔ hele bɛ ke nɔn be kan ndile'n, nɔn be kan baka fɪi. Nan menian mɔ Nyanmɪan nzɔle nɔn man bɛ nɔnmɔn nɪn asɔ'n, be nɔn bɛ yɪa nun. ⁵ B'a mman man teteɔɔɔɔɔɔ sɔ'n-mɔ atɪn ke be hɪn menian sɔ'n-mɔ. Nan be manlɪn bɛ atɪn ke be hɛle bɛ yale dede sala nnun. Yale sɔ'n mɔ be 'kele bɛ'n, ɔ ti ke sɔanlan mɔ nyanmɪan aka kɔ ha yɪ'n. ⁶ Yale sɔ'n mɔ be 'ba li yɪ sala nnun nɪn anun'n, ɔ 'ka menian sɔ'n-mɔ angɔnmɪn an, ahan b'a wu kpɛ kɔn, nan kɔsɔ be le nwu man. Be 'ba se ke ewue hɪn bɛ kpɛ kɔn, nan kɔsɔ ewue'n ngɔ tɛ man bɛ sɔ.

⁷ Teteɓɓabɓa sɔ'n-mɔ, be ti ke mgbannɔ-mɔ mɔ b'a sesie bé mɔ be le fa be kɔ hun elɔe ɔ. Be su esika kɔkɔle kele. Bé nyun nun anun soman kulo sɔanlan. ⁸ Bé ti enyuan'n ti ke mmalasua'n-mɔ ati enyuan'n. Bé je'n-mɔ ti ke tetianfɔe aje. ⁹ Be wowula bulale taladié bé hue nun asɔ ke menian mɔ be le kɔ elɔe ɔ. Be 'tu a, bé ndɛba nun anun te ke hyuili mɔ ekpanngɔ le cɔɔn kɔ elɔe ɔ. ¹⁰ Bé dua'n ti dɛnɛ-dɛnɛ ke nyanmian aka'n-mɔ die'n. Bé dua sɔ nun anun yê tunmin'n mɔ be 'fa be kele menian'n-mɔ yale dede sala nnun'n wɔ ɔ. ¹¹ Be le bé belemgbin kɔn. Belemgbin sɔ'n ti bɔfɔe. Yí yê kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn'n wɔ yí sa nun ɔ. Ebele anie nun anun, be fele bɔfɔe sɔ'n "Abadɔn". Gelekɩ anie nun anun an, be fele yí "Apoliɔn". Dunman sɔ'n, yí bu y'ɔ le ke seɩiwafɔe.

6. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nsian'n

¹² Yale m'ɔ li mɔa nun a sɔn. Nan yale nnyuan mmiekun-mɔ wɔ bé nyunnun. ¹³ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yí nsian'n kɔ hu yí kɔnɔti die'n. Min 'tie a, anin anie'n fi esika kɔkɔle tɔbɩɩ nun afannan nun anun. Esika kɔkɔle tɔbɩɩ sɔ'n jin Nyanmian anyunnun ebele. ¹⁴ Anie'n le kan kele bɔfɔe'n m'ɔ tian yí nsian m'ɔ le kɔnɔti'n yí sa nun'n ke: "Nyannji Abɔnsanmɔn mmɔfɔe nnan'n mɔ b'a cɩci bé asue kpili'n mɔ be fele yí Efalatɩ nun anvan ebele'n." ¹⁵ Be kɔ nyannji mmɔfɔe nnan sɔ'n-mɔ. Junman mɔ be sieli bé ebele ke be lí afɔe sɔ'n, sala sɔ'n, cian sɔ'n ɔ nɔn dɔe sɔ'n, y'ɔ le ke, be bu asie nun asɔ menian'n-mɔ anun fâ nsan an, mmɔfɔe sɔ'n hún fâ kɔn anun menian'n-mɔ. ¹⁶ Be kɔ bɔ mmɔfɔe nnan sɔ'n-mɔ nzalafɔ'n-mɔ mɔ be fɔ ekpanngɔ nun anvan be kɔ hele mín. Be ti menian akpɩɩ eya nnyuan.

¹⁷ Ke mgbannɔ'n-mɔ nɔn menian'n-mɔ kpɩn ti yí'n, n gɔ nwun yí elalɩe nun anun. Bé taladié'n mɔ be wowula'n, yí hue nun asɔ ti bulale. Mmie-mɔ die'n ti kɔkɔle ke sɩn, mmie-mɔ ti kɔkɔle zɔɔn, mmie-mɔ ti akɔ elɔi. Mgbannɔ'n-mɔ ati'n ti ke tetianfɔe ati. Sɩn ewusanlan nvan nvan ke tui ndunmunlan fi bé nvan anun fite. ¹⁸ Ninngɛ nsan sɔ'n kɔ hun menian'n-mɔ. Bé mɔ be wuli'n, be bu asie nun asɔ menian'n-mɔ anun nsan an, be tu kɔn. ¹⁹ Mgbannɔ'n-mɔ tunmin'n wɔ bé nvan'n nɔn bé dua nun anun. Bé dua'n ti ke owo, be le tile, be fa be kele menian'n-mɔ yale.

²⁰ Menian bu nga'n-mɔ mɔ ninngɛ sɔ'n-mɔ a ngun man bé bie'n, b'a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n. Be kɔ ha bé nyɔɩe ete nun anun, be kɔ tɔtɔ mmɔsɔɩn'n-mɔ, esika kɔkɔle, jete nɔn ayɩwa abaaba, eɓɔe nɔn baka abaaba. Abaaba sɔ'n-mɔ nnwun man asi, be ndi man ejɔle, be ngɔala man nanndi. ²¹ Menian bu nga sɔ kɔnmgba'n kɔ ha bé meninhuan nun anun, bé jiliwa eyɩe nun anun, bé satɩfɔe nun anun, bé awue nun anun.

10

Bɔfɔvɛ'n nɔn kalata kaan'n.

¹ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun tunminfɔvɛ bɔfɔvɛ kɔn biekun, ɔ fi nyanmiansu ɔ le ju. Esue bɔlé fufɔ yí nwɔn, yê nyangɔndɔn nɔn a tɔ a bala yí ti'n. Yí nyun nɔn anun'n ta ke senze. Yí ja'n-mɔ jue kpalamgbalaɔn ke sɔn. ² ɔ le kalata kaan kɔn yí sa nun. Kalata sɔ'n, b'a buke nun. Yí ejian m'ɔ jin'n, yí ja fama'n jin jenvie nɔn anyɔnsu, yê bê'n jin asɛ nɔn asu. ³ ɔ kɔ tian seɛ kpa ke tetianfɔvɛ. M'ɔ tianlɔn sɔ'n, mgbanlanlan nsu'n kɔ te be kɔ sɔ su. ⁴ Mɔ be sɔli su'n, mɔn nwan min 'keɛ ejɔle'n mɔ be hanlɔn'n. Nan min 'tie a, anɛ bie fi nyanmiansu. Anɛ sɔ'n le kan keɛ mɔn ke: “Ejɔle'n mɔ mgbanlanlan nsu nɔn a han'n, n'ɛ keɛ, nan man ɔ há wó ti anun.”

⁵ Ehi a, bɔfɔvɛ'n mɔ yí ja'n kɔn jin jenvie nɔn anyɔnsu, mɔ kɔn'n kɔsu jin asɛ nɔn asu'n, ɔ kɔ tɔnnge yí sa fama'n nyanmiansu. ⁶ ɔ kɔ han sɔanlan'n m'ɔ ti asɔ dahuu, m'ɔ bɔli anwunno nɔn asɛ nɔn asu ninngɛ'n-mɔ nɔn jenvie nɔn anun diɛ'n-mɔ nɔn ati ke: “Meɛ nɔn man ebeɛ fí kɔn! ⁷ Nan meɛ mɔ bɔfɔvɛ'n m'ɔ tian yí nsu'n 'ba hu yí kɔnɔti diɛ'n, Nyanmian nɔvialɛ nɔn like'n 'ba kpɔn su. Like sɔ'n, ɔ hanlɔn yí nwɔn ejɔle ɔ heɛli yí ngɔa'n-mɔ mɔ be ti yí mgbɔmanfɔvɛ'n.”

⁸ Ehi anzin, anɛ'n m'ɔ fi nyanmiansu m'ɔ n dilɔ'n kɔ han kɔ heɛ mɔn biekun ke: “Kalata'n mɔ b'a buke nun mɔ bɔfɔvɛ'n m'ɔ jin jenvie nɔn anyɔnsu, eɛ ɔ jin asɛ nɔn asu le yí yí sa nun'n, kɔ le.”

⁹ N gɔ hɔ bɔfɔvɛ nɔn anwɔn elɔ, n gɔ seɛ yí ke ɔ fá kalata kaan'n mán mɔn. ɔ kɔ han kɔ heɛ mɔn ke: “De kalata sɔ'n nán di. ɔ 'yɔ wó kunnun elɔ eyɔi eyɔi, nan kɔsu ɔ 'yɔ wó nɔan nɔn anun minlɔn-minlɔn ke wɛ.” ¹⁰ N gɔ le kalata'n m'ɔ wɔ yí sa nun'n n gɔ li. ɔ kɔ yɔ mɔn nɔan nɔn anun minlɔn-minlɔn ke wɛ, nan mɔ m minlɔn'n, ɔ yɔli mɔn kunnun elɔ eyɔi eyɔi. ¹¹ Ehi a, be kɔ han be kɔ heɛ mɔn ke: “Nyanmian ngalɛ'n m'ɔ tɔ de menian dɔvɔn'n, mán mán, anɛ anɛ ɔ nɔn mmelemgbɔn dɔvɔn'n, ɔ se ke e hán yí biekun.”

11

Nyanmian mgbɔmanfɔvɛ nnyuan'n.

¹ Ehi anzin, be kɔ wula mɔn sa nun ndɛɛ kpɔman kɔn. Kpɔman sɔ'n, be fa be susu ninngɛ. Be kɔ han be kɔ heɛ mɔn ke: “Jasɔ, susu Nyanmian sua'n ɔ nɔn esika kɔkɔle tɔbilɔn, nán ka menian'n-mɔ mɔ be kɔ asɔnɔn nun'n. ² Nan awulo'n diɛ, n'ɛ susu yí bie, yaci yí ebeɛ, afi b'a fa b'a man bé mɔ be ti man Nyanmian menian'n. Be 'ba nanndi kulo nwannzan-nwannzan nɔn asu dede sala abulanan nɔn nnyuan. ³ Min 'ba sɔan mɔn adanzɛ nnyuan'n min man be ba be kan mɔn Nɔan Ejɔle'n dede cɔan akpu kɔn eya nnyuan abulasian. Bé menian

nnyuan sɔ'n, be 'ba wula kotoku m'ɔ kele ke menian'n-mɔ nún bé nwɔn be káci bé abalabɔ'n be fá bé nwɔn be mán Nyanmian.”

⁴ Adanzie nnyuan sɔ'n-mɔ y'ɔ le *olivu mmaka nnyuan'n ɔ nɔn nganlannie nnyuan'n mɔ be jijin yé Mɔn m'ɔ le asie nɔn anyunnun ebele'n. ⁵ Se swanlan bie nwan ɔ 'yɔ bé ete a, sín fi bé nwan nɔn fite ɔ yala bé mgbɔfɔe'n-mɔ. Swanlan mɔ yí nwan ɔ 'yɔ bé ete'n, ke ɔ 'wu yí nɔn anɔn. ⁶ Mele'n kwalaa mɔ be 'kan Nyanmian Anwan Ejɔle'n, be le tunmin be kwalaa be ci esue'n, be man ɔ ndɔ man. Eɛe be le tunmin be kwalaa be man asie nɔn asue'n-mɔ kwalaa kaci moja. Se be kulo ke ewue ngacile kwalaa ba mân nɔn anɔn an, be le yí nwɔn tunmin be man ɔ ba ke be kulo wɔ mele biala.

⁷ Se be yue Nyanmian Anwan Ejɔle'n kan an, naan'n m'ɔ fi kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn nɔn anɔn 'fite'n nɔn bé b'a hɔn elɔe. Yí sa 'ba hɔla bé ɔ kun bé. ⁸ Be fuin'n 'ba ha kulo kpili'n gua nɔn asu. Ebele yê be bubɔli bé Mɔn kulɔwa nɔn asu ɔ. Kulo sɔ'n, be fele yí anyɔndala nɔn Sodɔmɔn nɔn Ezipiti. ⁹ Mân mân anɔn menian, afile afile anɔn menian ɔ nɔn anie anie'n-mɔ anɔn menian 'ba tu nian bé fuin'n dede cian nsan nɔn sín. Be ngɔ man man swanlan fí atɔn ke ɔ síe bé fuin'n. ¹⁰ Mân nɔn anɔn menian'n-mɔ 'ba li menian nnyuan sɔ'n-mɔ ewue nɔn anwɔn fe. Be 'di yí nwɔn ndutue be ce bé nwɔn ninngɛ. ɔ sanlɔn ke Nyanmian mgbɔmanfɔe nnyuan sɔ'n-mɔ, b'a man asie menian'n-mɔ a nwun bé nyɔnsu kpa.

¹¹ Nan mɔ cian nsan nɔn sín'n sínlɔn'n, Nyanmian kɔ fa ngwan wawe'n kɔ wula bé nɔn. Be kɔ jasɔ kɔ jinlan bé ja nɔn. Esulo kpili kpa kɔ han bé kwalaa mɔ be nwunlin bé'n. ¹² Anie kɔn fi nyanmiansu, ɔ kɔ tian sele kpa ɔ kɔ han kɔ hele mgbɔmanfɔe nnyuan'n ke: “Emɔ fú bála ewa!” Mɔ be 'fɔ be kɔ'n, esue bɔlé fɔfɔ bé nwɔn, bé mgbɔfɔe'n-mɔ nwunlin bé bé nyɔnsu.

¹³ Temɔn sɔ kɔnmgba'n, asie'n kɔ kpusu sele kpa. Kulo'n lika m'ɔ bubuli'n, be bu kulo bɔndɔn nɔn anɔn bulu a, ɔ tu kɔn. Menian akpu nsɔ kɔ wu nɔn. Esulo kɔ han bé bu nga'n-mɔ. Be kɔ wula anwunno Nyanmian nɔn anɔnminnyanmɔn.

¹⁴ Munzue'n m'ɔ tian yí nnyuan nɔn a sɔn, m'ɔ tian yí nsan'n tua sɔ nde-nde.

7. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nsɔ'n

¹⁵ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yí nsɔ'n kɔ hu yí kɔnɔti dɔe'n. Ngɔ tɔ ejɔɔle wɔ nyanmiansu elɔ. Anie sɔ'n-mɔ le tian sele kpa be kan ke:

“Mân nɔn asu belemgbɔn elie'n tɔ yé Mɔn nɔn yí Kilisi'n dɔe sian'n.

Kilisi 'di belemgbɔn dahuu!”

¹⁶ Mɔ be hanlɔn sɔ yueli'n, mgbain abulaa nɔn nnan'n mɔ be titi bé bia'n-mɔ asu Nyanmian Kpili anyunnun ebele'n, be kɔ butu butu bé nyɔn asɔ be kɔ sɔ Nyanmian Kpili. Bé nwan:

17 “Yé Mìn, Tunminfue Nyanmian,
Wó mọ́ daba anin e wọ́ ebele,
ese e wọ́ ebele ene muonun'n,
ye 'da wó asì.

Ọ sanlín kẹ a yí wó tunmin kpili nín
a hele mân'n kwalaa kẹ wó ngunmín ala yê
e tí belemgbin ọ.

18 Mân nín anun menian'n-mọ́ falí wó nwọ́n ekpọ.

Nan mele nín a ju mọ́ e 'ba hele bé kẹ
bé nwọ́n sikpẹ wọ́ wó kunnun.

Temọ́n nín a ju,

e 'ba bua ewue mma'n-mọ́ kwalaa nde.

Mele nín a ju, wó ngua'n-mọ́

mọ́ be tí wó mgbọ́manfue'n, ọ́ nọ́n bé

mọ́ be tí wó díe mọ́ bé nýn sọ́ wó'n,

mgbain nún mmatọ́nman, e 'ba man bé ahatua.

Mele nín a ju, bé mọ́ be bọ́ mân'n,

e 'ba bọ́ bé busu.”

19 M'ọ́ yọ́lì sọ́'n, be kọ́ tike Nyanmian sua'n m'ọ́ wọ́
nyanmiansu elọ́ nín anọ́an'n. Yí nyíhye alaka'n m'ọ́ jin
nún'n, be nwun yí. Nyanmian'n kọ́ kpẹ́ miain, n gọ́ tí ejọ́le,
mgbalanlan kọ́ te, asi'e'n kọ́ kpusu, asukọ́cun kọ́ tití kọ́ gua.

NZOLE MGBILI NSU'N

12

1. Balasua'n nvn naan kọ́kọ́le kpili'n

¹ Ehi anzin, nzọ́le kpili kún kọ́ fite nyanmiansu. Mìn 'nían
an, n gọ́ nwun balasua kún, senze'n fufọ́ yí nwọ́n kẹ́ taladíe m'ọ́
wula. Yí ja'n jijin sala nín asu. Ọ́ sọ́ belemgbin kele. Kele sọ́'n,
Nzalama bulu nún nnyuan wọ́ sọ́. ² Balasua sọ́'n tí nwọ́nnzefue.

Yí kọ́ nín a han yí, nán yí yale'n mọ́ ọ́ le yọ́ yí'n, ọ́ le man ọ́ tian.

³ Nzọ́le kún biekun kọ́ fite nyanmiansu. Mìn 'nían an, n gọ́
nwun naan kọ́kọ́le kpili kpa kún. Naan sọ́'n, ọ́ le tile nsu, yê
mme bulu. Yí tí kún biala sọ́ belemgbin kele. ⁴ Ọ́ le yí dua'n
ọ́ tutu nzalama'n-mọ́ gua asì. Nzalama m'ọ́ tutuli gualí asi'n,

se be bu nzalama'n-mọ́ kwalaa anun nsan an, be tu kún. Naan
kọ́kọ́le sọ́'n kọ́ jinlan balasua'n m'ọ́ le wọ́ nún anyunnun ebele,
nán se ọ́ wọ́ a, anin ọ́ 'di yí wa'n. ⁵ Balasua'n kọ́ wọ́ baa belenzua
kún. Baa belenzua sọ́'n, yí dein yê ọ́ le bulalẹ́ kpọ́man ọ́ 'sie
mân'n kwalaa ọ́. Kẹ́ be wọ́lì yí be tọ́lì asì nín ala, be kọ́ fa yí be
kọ́ họ́ Nyanmian anwọ́n elọ́ yí bia nín anwọ́n. ⁶ Balasua'n kọ́
nwanndi kọ́ họ́ ewá nín anun elọ́. Ebele yê Nyanmian sesielu
luka kẹ́ ọ́ tánlan maan be tá yí dede cian akpu kún eya nnyuan
abulasian ọ́.

⁷ Ehi a, elọ́e kún kọ́ tọ́ nyanmiansu elọ́. Nyanmian Kpili bọ́fue'n
mọ́ be fele yí Minse'n nún yí mmọ́fue'n-mọ́ mọ́ be sí yí sọ́'n, be

nɔn naan kəkɔlɛ sɔ'n nɔn yí sasɔ dɛ'n-mɔ bɛ kɔ hɔn. ⁸ Bɛ kɔ hɔn dede Minse nɔn yí mmɔfɔɛ'n-mɔ asa kɔ hɔala naan kəkɔlɛ'n nɔn yí sasɔ dɛ'n-mɔ. Bɛ kɔ tu bɛ fi nyanmiansɔ. ⁹ Bɛ kɔ han naan kəkɔlɛ kpili'n kɔ tɔ gua sɔ. Naan kəkɔlɛ kpili sɔ'n, y'ɔ le owo daba'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Abɔnsanmɔn'n. Bɛ fɛlɛ yí biekun *Satan m'ɔ laka mân bɔndɔn'n. Bɛ kɔ han yí ɔ nɔn yí sasɔ'n-mɔ bɛ kɔ gua asɛ nɔn asɔ.

¹⁰ Ehi anzin, mɔn 'tie a, n gɔ tɔ anɛ bie anwunno ɛɔ. Anɛ sɔ'n lɛ tɔan kan kɛ:

“Sian dɛ, bɛ ti ele mɛlɛ nɔn a ju!

Sian dɛ, Nyanmian a yí yí belemgbin tunmin nɔn a hele!

Sian dɛ, tunmin'n wɔ yí Kilisi nɔn asa nɔn.

ɔ sanlɔn kɛ sɔanlan'n mɔ kɔngɔɛ nɔn eyua

ɔ kpɛ yé nianman'n-mɔ anwɔn ngɔnndɔnmgbɔ kele
Nyanmian'n,

b'a han yí b'a tɔ asɔ.

¹¹ ɔ nanndɔ *Bɔa Baa'n moja'n

nɔn yí nwɔn adanzɛ elie nɔn asɔ,

yé nianman'n-mɔ a li Abɔnsanmɔn asɔ kunnunmun.

B'a tie b'a fa bɛ ngɔan'n b'a to ewue.

¹² Yí sɔ ati, nyanmiansɔ, ɛ nɔn bɛ mɔ bɛ wɔ ɛɔ'n,

ɛmɔ lí ndutue!

Nan munnzue a han asɛ'n nɔn jenvie'n!

ɔ sanlɔn kɛ Abɔnsanmɔn a ju bɛ nwɔn ɛɔ.

ɔ'a fɛ ɛya kpa,

afi ɔ sɔ kɛ yí mɛlɛ'n m'ɔ ka'n tɔ sin kaan sɔa.”

¹³ Mɔ naan kəkɔlɛ'n nwunlin kɛ b'a han yí b'a tɔ asɛ nɔn asɔ ɛwa'n, ɔ kɔ tu kɔ fɔan balasua'n m'ɔ wɔli baa belenzua'n. ¹⁴ Mɔ ɔ 'tu fɔan yí'n, bɛ kɔ man balasua'n ndɛba nnyuan. Ndɛba sɔ'n-mɔ tɔ kɔlɛ kpili kɔn ndɛba. Balasua'n kɔ tu kɔ hɔ ɛwâ nɔn anun ɛɔ, lika mɔ bɛ sesielɔ bɛ manlɔn yí kɛ ɔ tánlan maan bɛ tá yí dede afɔɛ nsan nɔn sin'n, nán owo nɔn asa a ngan man yí.

¹⁵ Nan mɔ balasua'n 'tu kɔ'n, naan kəkɔlɛ'n kɔ kpɔ asue kpili kɔn maan balasua'n tɔ nɔn yí mgbaha'n nɔn yí kɔ. ¹⁶ Nan mɔ naan kəkɔlɛ'n kpɔli asue'n, asɛ'n kɔ sɔ kɔ nɔn ɔ kɔ le balasua'n.

¹⁷ Ehi a, naan kəkɔlɛ'n kɔ fa balasua nɔn anwɔn ɛkpɔ. Balasua nɔn amma'n-mɔ, mɔ bɛ di Nyanmian mala nɔn asɔ, mɔ bɛ de Zozi Anɔan ɛjɔlɛ'n bɛ di'n, naan kəkɔlɛ'n kɔ fa ɛɔɛ kɔ tɔa bɛ.

¹⁸ Naan kəkɔlɛ'n kɔ hɔ kɔ jinlan jenvie nɔn anɔan anyɔan nɔn asɔ.

13

2. Naan'n mɔ fi jenvie nɔn anun 'ba fite'n

¹ Ehi anzin, mɔn 'nian an, n gɔ nwun naan kɔn kɛ ɔ fi jenvie nɔn anun ɔ lɛ fite. Naan sɔ'n le tile nsɔ, yé mmɛ bulu. Mmɛ kɔn biala sɔ belemgbin kele. B'a hele Nyanmian dunmannzɛɛɛ

ninng'e b'a gua tile nsu'n kɔn biala asu. ² Naan sɔ'n mɔ n nwunlin yí'n tɪ kɛ abua. Yí ja'n tɪ kɛ naan kpili'n mɔ bɛ fele yí *usu'n diɛ'n. Yí nwan'n tɪ kɛ tetianfɔɛ anwan. Naan anwɔn esulo'n kɔ fa yí tunmin'n, yí belemgbin bia'n ɔ nɔn yí tunmin'n m'ɔ fa sie mân'n kɔ man yí. ³ Naan sɔ'n, ebɔta mɔ yí tɪ nsu nɔn anun kɔn bɔtali'n, ɔ di kɛ ɔ wu. Nan kɔsu yí kanlan'n kɔ hɔ. ɔ kɔ sin asiɛ nɔn asu ɛwa menian'n-mɔ kwalaa anwɔn, bɛ kɔ si yí su. ⁴ Menian'n-mɔ kwalaa kɔ su naan kɔkɔlɛ'n. ɔ sanlin kɛ ɔ'a fa yí tunmin'n ɔ'a man naan'n. Menian'n-mɔ kɔ su naan'n kɔsu bie. Bɛ nwan: "Nwan yɛ ɔ nɔn naan'n sɛ ɔ? Nwan yɛ ɔ kwalaa yí nɔn kɔn ɔ?"

⁵ Bɛ kɔ man naan nɔn atɪn kɛ ɔ hán ejɔlɛ ɛtɛ tía Nyanmian ɛsɛ ɔ sɛci yí dunman. Mele'n mɔ bɛ falɪ bɛ manlin yí kɛ ɔ lí tunmin'n tɪ sala abulanan nɔn nnyuan. ⁶ ɔ kɔ bɔ yí bɔ ɔ kɔ han ejɔlɛ ɛtɛ ɛtɛ ɔ kɔ tia Nyanmian, ɔ kɔ sɛci yí dunman. Nyanmian lika m'ɔ tɪ'n, ɔ nɔn menian mɔ bɛ nɔn yí wɔ nyanmiansu ɛlɔ'n, ɔ kɔ han bɛ kwalaa bɛ nwɔn ejɔlɛ ɛtɛ. ⁷ Bɛ kɔ man yí atɪn kɛ ɔ nɔn Nyanmian menian'n-mɔ hɔn ɛlɔɛ ɔ lí bɛ su kunnunmun. Bɛ kɔ man yí tunmin kɛ ɔ síe mân nɔn anun nvilie'n-mɔ kwalaa, ɔ nɔn mân nɔn anun menian'n-mɔ kwalaa, ɔ nɔn mân nɔn anun anɛ'n-mɔ kwalaa. ⁸ Asiɛ nɔn asu menian'n-mɔ mɔ Nyanmian 'bɔ mân'n mɔ bɛ dunman nɔn man *Bɔa Baa'n mɔ bɛ hunlin yí'n kalata nɔn anun'n, menian sɔ'n-mɔ kwalaa 'ba su naan'n.

⁹ Swanlan m'ɔ si fasie'n, ɔ fá síe. ¹⁰ Swanlan m'ɔ di mɔ bɛ tɔ yí fiadi'n, bɛ 'tɔ yí fiadi. Swanlan m'ɔ kɔ fa dadɛ kɔ hun swanlan'n, bɛ 'fa dadɛ bɛ kun yí muonun bie. Ehika ati, ɔ sɛ kɛ Nyanmian menian'n-mɔ héle kɛ bɛ le dedi ɛsɛ bɛ kwalaa abɔtalɛ si.

3. Naan'n m'ɔ fi asiɛ nɔn abv 'ba fite'n

¹¹ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun naan kɔn bieku. ɔ fi asiɛ nɔn abv ɔ kɔ fite. ɔ le mme nnyuan kɛ bɔa baa mme. Yí ejɔlɛ'n soman naan kɔkɔlɛ'n diɛ'n. ¹² ɔ le naan'n m'ɔ lili mɔa fiteli'n tunmin'n kwalaaatin yɛ ɔ fa yɔ ninng'e'n-mɔ wɔ yí nyunnun ɔ. ɔ kɔ man asiɛ nɔn asu menian'n-mɔ kɔ kpati kɔ su alimɔa naan'n mɔ bɛ bɔtali yí kɛ ɔ 'wu mɔ yí kanlan'n hɔlɪ'n. ¹³ ɔ kɔ yɔ asinbenwɔn ninng'e mgbili mgbili kpa, dede ɔ man sɪn bɔbɔ fi nyanmiansu ɔ tɔ asiɛ nɔn asu menian'n-mɔ kwalaa anyunnun ebele. ¹⁴ Asinbenwɔn ninng'e'n mɔ bɛ manlin yí atɪn kɛ ɔ yɔ wɔ alimɔa naan nɔn anyunnun ebele'n, ɔ manlin menian'n-mɔ minlinlin. ɔ kɔ han kɔ hele asiɛ nɔn asu menian'n-mɔ kɛ bɛ nɪan alimɔa naan nɔn anwɔn su bɛ sé abaaba kɔn nán bɛ só yí. Alimɔa naan'n y'ɔ le mɔ bɛ le dadɛ bɛ bɔtali yí ewue ebɔta mɔ ɔ'a nwu man'n. ¹⁵ Bɛ kɔ man kasian naan nɔn atɪn kɛ ɔ mán abaaba'n ngwan maan ɔ jújɔ ɛsɛ ɔ hún bɛ kwalaa mɔ bɛ ngulo man kɛ bɛ su yí'n. ¹⁶ Mgbain o, mmatɔnman o, esikafɔɛ o, ehianfɔɛ o, nganga o, bɛ mɔ bɛ tɪ man nganga o, naan'n kɔ man bɛ kɔ sesie bɛ kwalaa bɛ nzɔle

bé sa fama'n anaan bé nwonnaan nun asu. ¹⁷ Swanlan mɔ b'a nzie man yí nzɔle sɔ'n bie'n, ɔ le man atin ɔ ndo man like, ɔ le man atin ɔ ndɔnun man like. Nzɔle sɔ'n y'ɔ le naan'n dunman'n anaan yí dunman'n mgbɔnnandan nzɔle'n.

¹⁸ Ewa die, bengɛɛfɔve ejɔle ɔ. Swanlan m'ɔ si ngele'n kɔala ke ɔ titi ɔ nwun naan'n dunman'n mgbɔnnandan nzɔle'n. ɔ sanlin ke swanlan dunman ɔ. Yí nwan ti eya nsian abulasian nun nsian.

14

4. *Nyanmian Bɔa Baa'n nun yí menian'n-mɔ*

¹ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun *Bɔa Baa'n ke ɔ jin Siɔn bɔka nun asu. Menian akpu eya kɔn abulanan nun nnan jijin yí nwɔn ebele. B'a hele Bɔa Baa'n nun yí Si bé dunman'n bé nwonman nun asu. ² N gɔ ti anie bie. Anie sɔ'n fi nyanmiansu. ɔ te ke asue agualie mgbili'n-mɔ. ɔ te ke mgbalanlan m'ɔ kɔ te sele kpa'n. Anie sɔ'n mɔ n dli'n ti ke sanngo mɔ be le bɔ ɔ. ³ Menian nwala nwala sɔ'n-mɔ jijin Nyanmian belemgbin bia'n, nun naan nnan'n ɔ nun mgbain abulaa nun nnan nun anyunnun ebele, be le tv ejue fɔfɔle kɔn. Ejue sɔ'n, swanlan fii ngɔala man yí suan, sannan menian akpu eya kɔn abulanan nun nnan'n mɔ Zozi fal yí moja'n toli bé asie nun asu nun ala.

⁴ Menian sɔ'n-mɔ nun balasua a nzan man nun b'a ngua man bé nwɔn efian. Bé nwɔn ti. Lika biala mɔ bɔa Baa'n 'kɔ'n, bé nun yí yê ɔ kɔ ɔ. B'a to bé wɔ menian'n-mɔ afian. Be ti ke alimɔa ninngɛ mɔ be le fa be bɔ afɔlie be man Nyanmian ɔ nun Bɔa Baa'n. ⁵ Cian bie lé, be tili man ke ato ejɔle fi menian sɔ'n-mɔ anwan a fite. Efian fii nun man bé nwɔn.

5. *Nyanmiansu mmɔfɔve nsan'n*

⁶ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun nyanmiansu bɔfɔve kɔn. Bɔfɔve sɔ'n, anun ɔ le tu sin anwunno anwunno kpa. Yí dein y'ɔ di ke ɔ bɔ Ejɔlekpa'n m'ɔ le man ayuelie'n ɔ kele asie nun asu menian'n-mɔ kɔalaatin, mân mân'n-mɔ, anie anie'n-mɔ, ɔ nun afilie afilie'n-mɔ. ⁷ Bɔfɔve'n le tian sele kpa kan ke: “Emɔ súlo Nyanmian Kpili nán be wúla yí anunminnyanmɔn! ɔ sanlin ke mele'n mɔ ɔ 'fa bua menian'n-mɔ kɔalaa ndeɛ nun a ju. Emɔ sú swanlan'n m'ɔ bɔli anwunno nun asie'n, jenvie'n nun asutile'n-mɔ'n.”

⁸ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun nyanmiansu bɔfɔve kɔn biekun. ɔ si alimɔa die nun asu. Yí nwan: “ɔ'a tɔ! ɔ'a tɔ! Kulo kpili'n mɔ be fele yí Babilɔnon nun a tɔ! Yí mɔ ɔ'a su yí ajɔmannun bobolobe nzan'n ɔ'a man mân kɔalaa a nun'n!”

⁹ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun nyanmiansu bɔfɔve kɔn biekun. ɔ si alimɔa die nnyuan'n-mɔ asu. ɔ le tian sele kpa kan ke: “Swanlan biala m'ɔ kɔ sɔ naan'n nun yí abaaba'n, m'ɔ kɔ tie maan be kɔ sie yí nwɔnman anaan yí sa nun asu nzɔle'n, ¹⁰ swanlan sɔ'n, Nyanmian Kpili 'fe yí nwɔn eya kpili kpa, ɔ 'tua

yí yí nwɔn kale. Yí nwɔn kale mɔ ɔ 'tua yí'n, ɔ tɪ ke nzan m'ɔ yɔ si, mɔ b'a ngua man nun nzue b'a nda man yí nwan ɔ. Ɔ 'nɔn yí kwalaa. Ɔ 'nwun yalɛ kpili kpa sɪn'n nɔn like'n m'ɔ ban nvan nvan ke tui ndunmunlan nun anun wɔ nyanmiansɔ mmɔfue nwannzan-nwannzan'n-mɔ nɔn Bɔa Baa nun anyunnun ebɛle. ¹¹ Sɪn nun ewusanlan'n mɔ ɔ 'kpunmgbun bɛ'n, ɔ nyue man lé. Bɛ mɔ bɛ kɔ sɔ naan'n, ɔ nɔn yí abaaba'n, mɔ ɛsɛ bɛ kɔ tie maan bɛ kɔ sie naan'n nzɔlɛ'n bɛ nwɔn'n, menian sɔ'n-mɔ, kɔngɔɛ nɔn eyua, ɛfɛ ala yɛ ɔ la bɛ sɔ ɔ."

¹² Ehi ati, bɛ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man Nyanmian bɛ di yí mala nun asɔ, mɔ bɛ de Zozi bɛ di ananhɔle nun'n, ɔ di ke bɛ keke ke bɛ si abɔtalɛ.

¹³ Ehi anzin, mɪn 'tie a, n gɔ tɪ anɪɛ bie. Anɪɛ sɔ'n fi nyanmiansɔ. Ɔ lɛ kan keke mɪn ke: "Kele ejɔle ehi: Temɔn mɔ yɛ wɔ nun'n, nyila hán bɛ mɔ bɛ wu wɔ yɛ Mɪn dunman nun'n!" Nyanmian Wawɛ'n kɔ sɔ sɔ ke: "Sakpa, ɔ tɪ ananhɔle. Bɛ kwalaa ke bɛ de bɛ ɛnwɔnmian wɔ bɛ junman elie nun anun. Ɔ sanlɪn ke bɛ nyɔlɛ kpa'n mɔ b'a yɔ'n si bɛ sɔ."

6. Asiɛ nun asɔ ninngɛ ɛtiɛ'n

¹⁴ Ehi anzin, mɪn 'tɔ mɪn nyɪn biekuɪn an, n gɔ nwun nyanmian nun anyunnun bɔlɛ fufue kɔn. Svanlan kɔn tɪ sɔ, ɔ soman Mán Baa. Esika kɔkɔle abotile bɔ yí ti. Ɔ le dadɪɛ ati tɔkɔle ná ná kɔn yí sa nun. ¹⁵ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn biekuɪn fi Nyanmian sua nun anun kɔ fite, ɔ lɛ tɪan seɛ kpa ɔ kan keke svanlan'n m'ɔ tɪ bɔlɛ nun asɔ'n ke: "Fa wɔ dadɪɛ ati tɔkɔle'n, nán tɪ asiɛ nun asɔ ninngɛ'n. Ɔ sanlɪn ke asiɛ nun asɔ ninngɛ'n kwalaa a bɔbɔ, bɛ ɛtiɛ temɔn a ju." ¹⁶ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, svanlan'n m'ɔ tɪ bɔlɛ nun asɔ'n kɔ tɔ yí dadɪɛ ati tɔkɔle nun asiɛ nun asɔ, ɔ kɔ tɪ sɔ ninngɛ'n.

¹⁷ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn biekuɪn fi Nyanmian sua'n m'ɔ wɔ anwunno ɛlɔ nun anun kɔ fite. Yí kɔsɔ ɔ le dadɪɛ ati tɔkɔle ná ná kɔn yí sa nun.

¹⁸ Ehi anzin, nyanmiansɔ bɔfɔɛ kɔn biekuɪn fi esika kɔkɔle tɔbilɪ nun anun ɔ kɔ fite. Bɔfɔɛ sɔ'n le sɪn nun asɔ tunmin. Ɔ kɔ tɪan seɛ kpa ɔ kɔ han kɔ hele nunhan'n m'ɔ le dadɪɛ tɔkɔle ná'n ke: "Fa wɔ dadɪɛ ati tɔkɔle'n tɪ asiɛ nun asɔ divɪn sosokpue'n-mɔ, ɔ sanlɪn ke yí mma nun a bɔbɔ." ¹⁹ Ke ɔ hanlɪn sɔ'n, bɔfɔɛ'n kɔ tɔ yí dadɪɛ ati tɔkɔle nun asiɛ nun asɔ. Ɔ kɔ tɪ asiɛ nun asɔ divɪn sosokpue'n-mɔ ɔ kɔ gua lɪka kpili'n mɔ bɛ hyuhyuin divɪn nzue'n. Lɪka sɔ'n y'ɔ le Nyanmian sikpɛ'n. ²⁰ Lɪka mɔ bɛ 'hyuhyuin divɪn'n nɔn man kulo nun asɔ, ɔ wɔ ebolo. Moja fi lɪka mɔ bɛ lɛ hyuhyuin divɪn'n kɔ fite sua wa wa wa. Ɔ kɔ tunngɛ ɔ kɔ hɔ kɔ ju cilo ɛya nsan. Yí bu'n kɔ ɔ ju metɪlɪ kɔn nɔn sɪn.

15

7. *Nyanmiansu mmɔfɔe nsu'n ɔ non munnzue nsu'n*

¹ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun asinbenwɔn like kpili kɔn nyanmiansu elɔ. Like sɔ'n y'ɔ le ke nyanmiansu mmɔfɔe nsu le munnzue nsu bé sa nun. Munnzue nsu sɔ'n, munnzue fii kón non man bé nzin. ɔ sanlɔn ke be ye be kele Nyanmian sikpe'n lika m'ɔ kɔ ju nɔn ɔ. ² Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun jenvie kɔn, ɔ ti ke niannun, sɛn fɔla nun. N gɔ nwun bé mɔ be lili naan'n non yí abaaba'n non yí dunman nɔn asu kunnunmun'n. Be jijin jenvie'n m'ɔ ti ke niannun nɔn asu, be lile sanngo'n mɔ Nyanmian falɔ manlɔn bé'n bé sa nun. ³ Be le tɔ Nyanmian akɔa *Moyizɔ ejue'n non *Bɔa Baa nɔn ejue'n. Bé nwan:

“Yé Min Tunminfɔe Nyanmian Kpili,
wɔ junman mgbili'n mɔ ε di'n
sin menian'n-mɔ anwɔn!
E ti mân mân'n-mɔ kwalaa bé belemgbin.
Wɔ ninngɛ'n kwalaa mɔ ε yɔ'n ti ananhɔle,
εε yí kwalaa ti fɔ́n.

⁴ Yé Min, nwan ye ɔ nzulo man wɔ ɔ?
Nwan ye ɔ ngulo man ke
ɔ wula wɔ anunminnyanmɔn ɔ?
Wɔ dɛ, ε ti kɔnlɔn-ngɔnlɔn.
Mân nɔn anun menian'n-mɔ kwalaa
'ba kɔtɔ wɔ nyunnun.
ɔ sanlɔn ke b'a nwun yí ke wɔ junman'n
mɔ ε di'n ti fɔ́n.”

⁵ Ehi anzin, min 'nian an, n gɔ nwun yí ke Nyanmian sua nwannzan-nwannzan'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ, mɔ nyihye alaka jin nun'n kɔ tike. ⁶ Nyanmiansu mmɔfɔe nsu'n mɔ be le munnzue nsu'n bé sa nun'n fi Nyanmian sua nɔn anun be kɔ fite. Be wowula taladiε nvufue nyihyiein minmian minmian ye esika kɔkɔle beletɔ hyi bé afian. ⁷ Naan nnan nɔn anun kɔn kɔ wowula mmɔfɔe nsu nɔn asa nun esika kɔkɔle kangɔ nsu. Kangɔ nsu sɔ'n-mɔ, Nyanmian m'ɔ ti asi dahuu'n, yí sikpe'n yi yí. ⁸ Nyanmian Kpili anunminnyanmɔn'n, ɔ non yí tunmin'n kɔ yi ewusanlan, ɔ kɔ fa Nyanmian sua'n lika kwalaaatin. Munnzue nsu'n mɔ mmɔfɔe nsu'n le'n, se ɔ yɔlɔ man dede ɔ sɔnlɔn man an, sɔanlan fii ngɔala man Nyanmian sua nɔn anun wɔlɔ.

NYANMIAN SIKPE KANGɔ NSU'N

16

1. *Alimva kangɔ'n*

¹ Ehi anzin, min 'tie a, n gɔ ti anie bie, ɔ fi Nyanmian sua nɔn anun elɔ. Anie sɔ'n le tian sele kpa ɔ kan kele mmɔfɔe nsu'n ke:

“Emo hó be bútu Nyanmian sikpe'n m'ò yí kangò nsu nun asie nun asu!”

² Alimua bəfue'n kə hə kə butu yí die nun asie nun asu. M'ò butuli yí yueli'n, kanlan ete ete m'ò fufu kə tutu bé mə be suli naan'n non yí abaaba'n, mə yí nzole'n wə be nwon'n.

2. *Kangə'n m'ò tian yí nnyuan'n*

³ Ehi anzin, bəfue'n m'ò tian yí nnyuan'n kə butu yí die'n jenvie nun anun. Asue'n kə kaci moja ke swanlan mə ɔ'a wu anwon moja. Nun ninng'e'n-mə kwalaa kə wu.

3. *Kangə'n mə tian yí nsan'n*

⁴ Ehi anzin, bəfue'n m'ò tian yí nsan'n kə butu yí die nun asue mgbili'n-mə non asutle'n-mə anun. Yí kwalaa kə kaci moja.

⁵ Ehi, min 'tie a, anin bəfue'n m'ò nian asue'n-mə asu'n le kan ke:

“E ti fóón, wó mə e wə ebele ene,

mə anin e wə ebele daba'n.

E ti nwannzan-nwannzan.

Ɔ sanlin ke, mə a yə'n, yí nyin ɔ.

⁶ A man bé moja a non,

afi b'a gua wó menian'n-mə

non wó mgbəmanfue'n-mə moja.

Mə b'a kpənde'n yê b'a nyan yí ɔ.”

⁷ Ehi anzin, min 'tie a, anin bəfue'n m'ò nian esika kəkəle təbuli nun asu'n le kan ke:

“Yuo, yé Min Tunminfue Nyanmian Kpili,

wó ndee ebuə'n ti ananhəle, ɔ ti sese.”

4. *Kangə'n m'ò tian yí nnan'n*

⁸ Ehi anzin, bəfue'n m'ò tian yí nnan'n kə butu yí die'n senze nun asu. Be kə man senze nun atin ke ɔ júe ɔ yéyala asie nun asu menian'n-mə.

⁹ Ɔ kə yeyala menian'n-mə anwon'n. Menian'n-mə kə han ejəle ete be kə tia Nyanmian m'ò le tunmin wə munnzue sə nun asu'n. B'a nnun man bé nwon b'a nwula man Nyanmian anunminnyanmən.

5. *Kangə'n m'ò tian yí nnun'n*

¹⁰ Ehi anzin, bəfue'n m'ò tian yí nnun'n kə butu yí die'n naan'n belemgin bia nun asu. Ebele ala, yí mân'n kə kaci awosin. Bé m'ò sie bé'n kə kpusa bé tofeleman wə yalə'n mə be le nwun yí'n dunman nun.

¹¹ Bé nwon nganlan nganlan'n-mə non yí efufue'n m'ò le fufu bé'n dunman nun, be kə han ejəle ete be kə tia Anwunno Nyanmian'n. B'a nnun man bé nwon b'a nyaci man bé nyəle ete'n-mə b'a ngua man.

6. *Kangə'n m'ò tian yí nsian'n*

¹² Ehi anzin, bəfue'n m'ò tian yí nsian'n, kə butu yí die nun asue kpili'n mə be fele yí Efalati nun anun. Asue'n kə yue nun. Atin kə la nun kə man mmelemgin'n-mə mə be fi senze

afitelé'n. ¹³ M'ò yòlì sò'n, mìn 'nìan an, anùn wawé éte nsan, bẹ̀ tì kẹ̀ kẹ̀lẹ̀. Kòn fì naan kòkòlẹ̀ kpìlì nùn anùan nùn kẹ̀ fite. Kòn fì naan nùn anùan nùn kò fite. Kòn kùsù fì ato kpòmanfùe nùn anùan nùn kò fite. ¹⁴ Mmònsanmòn wawé-mò ò. Wawé sò'n-mò yò asinbènwon ninnge. Bẹ̀ lẹ̀ kò m̀ân nùn anùn mmelemgbìn'n-mò kùalaa anwòn bẹ̀ kò wowula bẹ̀ bọ̀ maan bẹ̀ kokuan bẹ̀ nùan, nán Tunminfùe Nyanmìan cìan kpìlì'n ju a, anùn b'a hùn èlòe'n.

¹⁵ Yé Mìn nwan: “Tie, mìn 'ba a nvu nùn kẹ̀ awofùe. Nyila hán sùanlan mò mìn 'ba ju mò ò lẹ̀ nnafi man, m'ò nìan yí taladié nùn asù, mò ò 'kò a, yí nwòn gua man sù nán nyian a hun yí.”

¹⁶ Mmònsanmòn wawé'n-mò kò hohuan mmelemgbìn'n-mò anùan líka'n mò bẹ̀ fẹ̀lẹ̀ yí ebele aníe nùn anùn Haamagedòn'n.

7. Kangò'n m'ò tian yí nsù'n

¹⁷ Bòfùe'n m'ò tian yí nsù'n kò butu yí díe nùn anwònman nùn anùn. Mìn 'tie a, aníe bie fì Nyanmìan sua nùn anùn belemgbìn bia nùn anwòn èlò. Aníe sò'n, lẹ̀ kan kẹ̀: “Sian díe, ò'a yue!” ¹⁸ M'ò hanlìn sò'n, nyanmìan'n kò kpe mian, n gò tì ejjòlẹ̀, mgbanlanlan'n kò te. Asié'n kò kpusu kpìlì kpa. Kẹ̀ ò kpìnlìn kpusulì'n, bẹ̀ bọ̀lì kulo sùanlan bẹ̀ tọ̀lì asié nùn asù dede mò ò 'ju ené'n, asié'n kpusulì man sò lé. ¹⁹ Kulo kpìlì'n mò bẹ̀ fẹ̀lẹ̀ yí Babilònùn nùn anùn kò kpacì nsan. M̀ân nùn anùn kulo mgbili mgbili'n-mò kùalaa kò seci. Nyanmìan ati kò kacì kulo kpìlì'n mò bẹ̀ fẹ̀lẹ̀ yí Babilònùn'n. Nyanmìan kò fa kangò'n mò yí sikpe nzan'n wò nùn'n ò kò man Babilònùn kò nùn. ²⁰ Asue afian kpòlẹ̀'n-mò kùalaaatìn nùn mmòka'n-mò abùsù kò nunnun. ²¹ Asukòcùn mgbili mgbili kpa, mò kòn kùala kẹ̀ ò ju tonun abulanan kò títì kò gua menian'n-mò asù. Menian'n-mò kò han ejjòlẹ̀ éte bẹ̀ kò tia Nyanmìan, ò fì yalẹ̀ kpìlì'n mò asukòcùn'n helelì bẹ̀'n.

BABILÒNUN ANWUN EJÒLẸ KPÒLẸ NSU'N

17

1. Tutu balasua'n

¹ M'ò yòlì sò'n, mmòfùe nsù'n mò bẹ̀ lẹ̀ kangò nsù nùn anùn kòn kò han kò hele mìn kẹ̀: “Bala maan n géle wó kẹ̀ bẹ̀ 'kpìn bẹ̀ tua balasua'n m'ò si tutu'n kpìlì'n kalé'n. Tutu balasua sò'n, y'ò lẹ̀ kulo kpìlì'n mò b'a si yí asue mgbili'n-mò anùan'n. ² M̀ân nùn anùn mmelemgbìn'n-mò nùn yí a la. Asié nùn asù menian'n-mò a nùn yí ajòanmannìn nzan'n b'a bọ̀.”

³ Wawé nùn, bọ̀fùe'n nùn mìn kò hò ewâ kòn anùn. Mìn 'nìan an, n gò nwun balasua kòn. Balasua sò'n tì naan kòkòlẹ̀ kpa kòn asù. B'a hehele dunman dòn b'a gua naan nùn asù. Dunman sò'n-mò tì Nyanmìan dunmannzécíe dunman. Naan sò'n lẹ̀ tile nsù yé mmé bulu. ⁴ Balasua sò'n wula taladié kòkòlẹ̀ kpa. Yí nwòn njùaba'n tì esika kòkòlẹ̀, nyòbùe mò bẹ̀ mian yí nwòn nùn

afile. Ɔ le esika kəkəle kangə kɔn yí sa nun. Yí busuəfɔe ninngɛ nɔn yí satlifɔe nyɔlɛ'n-mə yí yí tekɛɛ. ⁵ B'a hele anyɔndala dunman kɔn b'a gua yí nwɔnman nɔn asɔ. Dunman sɔ'n, yí bɔ y'ɔ le kɛ: “Babilɔnɔn m'ɔ tɪ kulo kpili'n, ɔ tɪ asɛ nɔn asɔ tutu'n-mə nɔn busuəfɔe'n-mə anin.” ⁶ Mɔn 'nɔan an, anɔn balasua sɔ nɔn a nɔn Nyanmian menian'n-mə nɔn bɛ mə bɛ lili Zozi anwɔn adanzɛ ananhɔle nun'n moja'n dede ɔ'a bɔ nzan.

Mə n nwunlin balasua sɔ'n, ɔ sinlin mɔn nwɔn sɔnman. ⁷ Eɔi a, bɔfɔe'n kɔ bisa mɔn kɛ: “Ejɔle'n sin wɔ nwɔn kɛ sɛ? Balasua'n m'ɔ tɪ naan ati nsɔ m'ɔ le mme bulu nɔn asɔ'n, mɔn 'ba han bɛ bɔ ejɔle mɔn kele wɔ. ⁸ Naan'n mə a nwun yí'n, anɔn ɔ wɔ ebele daba, nan sian dɛ, ɔ nnɔn man ebele kɔn. Nan kɔsɔ ɔ fi kunman nɔn anɔn ɔ 'ba fite ɔ kɔ minlin. Kɛ Nyanmian Kpili bɔli mɔn'n, asɛ nɔn asɔ menian mə bɛ dunman nnɔn man ngɔan kalata nɔn anɔn'n, mele mə bɛ 'ba nwun naan'n, ɔ 'ba sin bɛ nwɔn. Ɔ sanlin kɛ, daba anɔn naan sɔ'n wɔ ebele, b'a nnwun man yí kɔn, bɛ 'nɔan an, yí ahi.

⁹ “Ewa, ɔ di ngele kpa nán sɔanlan a tɪ ejɔle eɔi abɔ. Tile nsɔ'n, bɛ tɪ mmɔka nsɔ mə balasua'n tɪ sɔ ɔ. Tile nsɔ'n kɔsɔ tɪ mmelemgbɔn nsɔ. ¹⁰ Nunhan nnun mele dɛ a sɔn. Kɔn tɛ tɪ bia nɔn asɔ. Nunhan'n m'ɔ tian yí nsɔ'n tanlanlin man bia nɔn asɔ. Nan sɛ bɛ sie yí sɔ a, ɔ ngɔ hyɛ man. ¹¹ Naan'n mə anɔn ɔ wɔ ebele daba mə ɔ nnɔn man ebele kɔn'n, yí kɔsɔ ɔ tɪ belemgbɔn. Ɔ tɔ bɛ sɔ mɔcɔɛ. Nan kɔsɔ mmelemgbɔn nsɔ'n mə bɛ 'minlin'n, ɔ wɔ bɛ nun bie.

¹² “Mme bulu'n mə a nwun yí'n, bɛ kɔsɔ bɛ tɪ mmelemgbɔn bulu. Nan bɛ dɛ, bɛ sielɪ man bɛ bia sɔ. Bɛ 'ba man bɛ tunmin maan bɛ nɔn naan'n di belemgbɔn dɔhyɔli kɔn. ¹³ Mmelemgbɔn bulu sɔ'n, bɛ kwalaa bɛ ajɔnlin tɪ kɔn. Bɛ fa bɛ tunmin'n bɛ di junman bɛ man naan'n. ¹⁴ Bɛ 'ba fa elɔɛ bɛ tɔa *Bɔa Baa'n. Nan Bɔa Baa'n 'ba li bɛ sɔ kunnunmun. Ɔ sanlin kɛ, ɔ tɪ minlian'n-mə kwalaa Amin, mmelemgbɔn'n-mə kwalaa Belemgbɔn. Bɔa Baa'n nɔn yí sasɔ'n-mə, bɛ mə ɔ'a fele bɛ yí nwɔn mə bɛ nɔn yí nanndɪ ananhɔle nun'n, ɔ nɔn bɛ yɛ bɛ 'di kunnunmun nɔn ɔ.”

¹⁵ Bɔfɔe'n kɔ han kɔ hele mɔn biekun kɛ: “Asue asue'n-mə mə tutu balasua'n tɪ yí nɔan mə a nwun yí'n, ɔ kele meninsɔnman, anɛ anɛ nɔn mɔn mɔn. ¹⁶ Mme bulu'n mə a nwun yí'n, bɛ nɔn naan'n, bɛ 'ba kpɔ tutu balasua'n. Bɛ 'ba tɔa yí bɛ de yí nwɔn ninngɛ'n maan ɔ ka yí nwɔn mgban. Bɛ 'di yí nwɔn naan'n bɛ tɔ yí bɔsɔ nɔn anɔn sɔn bɛ yala yí. ¹⁷ Afɪ Nyanmian a man mmelemgbɔn bulu sɔ nɔn atɔn kɛ bɛ yɔ yí muonun yí kunnun like. Mmelemgbɔn bulu sɔ'n-mə abɔ 'ba yɔ kɔn, bɛ 'ba fa bɛ belemgbɔn tunmin'n bɛ di junman bɛ man naan'n dede ɔ 'ju tɛmɔn mə Nyanmian Anɔan Ejɔle'n kɔ kpɔn sɔ'n.

18 “Yí bε-yue-asíε, balasua'n mǎ a nwun yí'n, yí y'ǎ tɪ kulo kpili'n m'ǎ sie asíε nɪn asɔ mmelemgbin'n-mǎ kwalaa ǎ.”

18

2. *Babilɔnɔn 'ba tǎ asɪ*

¹ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, n gǎ nwun nyanmiansɔ bǎfɔε kɔn biekun kε ǎ fi nyanmiansɔ ǎ lε ju. Bǎfɔε sǎ'n le tunmin kpili kpa. Yí nwɔn'n ta dede bε nwun yí anunminnyanmɔn nɪn asíε'n lika kwalaaɪn. ² Anɪn ǎ lε tɪan se lε kpa kan kε:

“Ǿ'a tǎ asɪ! Ǿ'a tǎ asɪ!

Kulo kpili'n mǎ bε fε lε yí Babilɔnɔn nɪn a tǎ asɪ!

Ǿ'a kaci mmǎnsanmɔn'n-mǎ kulo.

Ǿ'a kaci wawε ε tε ngacile'n-mǎ kwalaa fiabelε.

εbe lε yê nnɔnman ε tε ε tε

mǎ sɔanlan ngulo man'n kwalaa wǎ ǎ.

³ Ǿ sanlɪn kε ǎ'a man menian'n-mǎ kwalaa a nɔn yí nzan'n bie,

yí ajɔamannɪn bobolobe nzan'n.

Asíε nɪn asɔ mmelemgbin'n-mǎ kwalaa nɔn yí a la.

Asíε nɪn asɔ watafɔε'n-mǎ

le yí ninngε nganlanman nganlanman'n

b'a fa b'a nyan bé nwɔn.”

3. *Babilɔnɔn esuan'n*

⁴ Ehi anzin, mɪn 'tɪe a, n gǎ tɪ aníε bie. Aníε sǎ'n fi nyanmiansɔ. Yí nwan:

“Mɪn menian, εmǎ fi kulo sǎ nɪn asɔ bε tú

nán εmǎ a nyǎ man yí ε tε'n m'ǎ yǎ'n bie,

nán yí ε tε nɪn anwɔn munnzue a ngan man εmǎ.

⁵ Ǿ sanlɪn kε yí ε tε nɪn a sɔn

dede ǎ'a kpula nyanmian'n.

Ǿ man Nyanmian ati a kaci yí nɔvɔfɔsɔε nyǎlɪε'n-mǎ.

⁶ Like'n m'ǎ yǎlɪ εmǎ'n, εmǎ nɪan sɔ bε yǎ yí bie.

M'ǎ yǎlɪ εmǎ'n, εmǎ yǎ yí sǎ fâ nnyuan

bε túa yí kale.

Kangǎ'n m'ǎ suli nzan'n gualɪ nun

manlɪn menian'n-mǎ'n,

εmǎ fá sú yí kpê nnyuan bε mán yí.

⁷ Yí nwɔn elie'n

nɔn yí atubɛnwɔn kpili'n m'ǎ tu'n,

εmǎ nɪan sɔ bε héle yí ahɔlɔwa nɔn amannɪnhunlun.

Afi yí nwan: ‘N dɪ asɪ kε belemgbin balasua.

N dɪ man kunlannɔε.

εsε mɪn ngǎ lɪ man kunlan lé.’

⁸ Yí εjǎle sǎ'n m'ǎ kan nɪn ati,

munnzue'n-mǎ kwalaa m'ǎ wǎ εbe lε man yí'n,

ǎ 'ba tɔ yí cɪan kɔnmgba cein:

Ɛfoke m'ɔ kun sɔanlan, kunlan elie non ehɔe,
ese be 'fa sɔn be yala yi.

Ɔ sanlin ke ye Min Nyanman
mɔ ɔ'a bua yi ndee'n le tunmin.

⁹ “Asie nin asu mmelemgbin'n-mɔ kwalaa mɔ be non Babilonon kulo nin a bɔ ajɔamannin, be non yi a li mɔn'n, mele mɔ be 'ba nwun yi sɔn nin ewusanlan'n, be 'ba sun yi be yi yi nwon awɔle. ¹⁰ Mɔ be 'ba nwun munnzue'n mɔ ɔ'a han kulo'n, esulo 'ba han be. Be 'ba jejinlan mɔa be kan ke:

‘Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Kulo kpili, Babilonon kulo m'ɔ le tunmin!

B'a fa dɔhyɔli kɔnmgba cein b'a bua wɔ ndee!'

¹¹ “Asie nin asu watafoe'n-mɔ kɔsu le sun yi be yi yi nwon awɔle. Afi be nnyan man sɔanlan fiɔ kɔn ɔ ndo man be ninng'e'n: ¹² Esika kɔkɔle, jete, nyɔbue mɔ be mian yi nwon, afile, etanlan fufue, kɔkɔle, minmian minmian, mmaka ngacile ngacile kwalaa mɔ be ban fanlan, ninng'e ngacile ngacile kwalaa mɔ be le esɔnje be yɔ, yi kwalaa mɔ be le mmaka ngacile ngacile mɔ yi nwon cian be yɔ, ayiwa, bulale, ebue malɔbu. ¹³ Be ngɔ nyan man sɔanlan ngɔ to man be baka abɔn'n m'ɔ ban fanlan'n, ɔ non be asesian'n, ɔ non be anatili'n, ɔ non be alawu'n, ɔ non be abeya'n, ɔ non be ngo'n, ɔ non be nzan'n, ɔ non be fali'n, ɔ non be *bele'n, ɔ non be nnale'n, ɔ non be mmɔa'n, ɔ non be mgbanngo'n, non be hyuili'n, ɔ non be nganga'n, ɔ non be mɔ be ti man nganga'n.

¹⁴ “Watafoe sɔn-mɔ 'ba se kulo'n ke: ‘Ninng'e'n kwalaa mɔ e kulo ke e nyan yi'n, ninng'e sɔn-mɔ a to a fun wɔ. Wɔ anyanbenwon'n non wɔ ninng'e nganlanman'n-mɔ a minlin, e ngɔ nwun man be fiɔ kɔn.’ ¹⁵ Be mɔ be di wata kulo sɔ nin asu mɔ b'a nyan be nwon'n, mɔ be 'ba nwun munnzue'n mɔ ɔ'a han kulo'n, esulo 'ba han be. Be 'ba jinlan mɔa be sun yi be yi yi nwon awɔle. ¹⁶ Be 'ba se ke:

‘Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?

Kulo kpili'n m'ɔ wula taladie fufue non kɔkɔle

mɔ be gua yɔ si

mɔ esika kɔkɔle ninng'e a yi yi kɔmin non yi sa,

m'ɔ le nyɔbue mɔ be mian yi nwon,

ɔ non afile dɔn'n,

¹⁷ dɔhyɔli kɔnmgba cein anun,

wɔ anyanbenwon nwala nwala ehi kwalaa a minlin!'

“Be mɔ be nian meli'n-mɔ asu, be mɔ be fu meli nun be tu atin, be mɔ be kan nun, be mɔ be di junman jenvie nin asu, be kwalaa be jijin mɔa.

18 “Mɔ be nwunlin sɪn'n nɔn ewusanlan'n kulo nin anun'n, be kɔ tetian bɛ nwan: ‘Kulo benin yɛ anun ɔ nɔn kulo kpili ehi se ɔ?’ 19 Be 'tu nvutule be gua bɛ ti'n-mɔ asu. Be 'sun be di yi nwɔn yale, be 'tetian be kan ke:

‘Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?
Nan nzu munnzue ejɔle die ahi?
Kulo kpili ehi mɔ ɔ'a man bɛ kwalaa
mɔ be di meli nin anun junman nin
a nyan bɛ nwɔn'n,
dɔhyɔli kɔnmgba cein anun,
yi anyanbenwɔn'n kwalaa a minlin!

20 Nyanmiansu amma,
emɔ li fe ke kulo sɔ nin abusu a bɔ ɔ!
Nyanmian menian, mmɔfue nɔn mgbɔmanfue,
emɔ li fe! ɔ sanlin ke ete'n m'ɔ yɔli emɔ'n,
yi nwɔn ahatua yɛ Nyanmian Kpili a tua yi ɔ.’ ”

4. Babilɔnɔn kulo nin esecie'n

21 M'ɔ yɔli sɔ'n, nyanmiansu bɔfue kɔn, ɔ le tunmin, ɔ kɔ kuku ebue kpili kɔn ke nunhan'n mɔ be fa be nunkun *bele'n ɔ kɔ to yi jenvie nin anun. Yi nwan:

“Be 'fa anwɔnsele
be fin Babilɔnɔn kulo kpili nin asi sele kpa
ke m'an kpɪn m'an ju ebue kpili'n
m'an tɔ jenvie nin anun'n.
Be ngɔ nwun man yi fi kɔn.

22 Cian bie lé be ngɔ ti man ke
sɔanlan kɔn le bɔ sanngo anaan
be le si abile, anaan be le ku fulutu,
anaan kɔnɔti kulo sɔ nin asu kɔn.
Cian bie lé be ngɔ ti man ke
sɔanlan kɔn le di junman ngacile bie
wɔ kulo sɔ nin asu kɔn.
Cian bie lé, be ngɔ ti man ebue'n
m'ɔ be fa be nunkun bele nin angan
wɔ kulo sɔnin asu kɔn.

23 Cian bie lé be ngɔ sɔ man kanlannɛ
wɔ kulo sɔ nin asu kɔn.
Cian bie lé be ngɔ ti man balasua nɔn belenzua
mɔ be le ja bɛ nwɔn nin anun'n
kulo sɔ nin asu kɔn.
ɔ sanlin ke mɔn nin anun watafue mgbili'n-mɔ,
ebele yɛ be wɔ ɔ.

Kulo nin asu menian'n-mɔ yɔ jiliwa ninnge
be laka asie nin asu menian'n-mɔ kwalaaatin.

24 B'a tua Babilɔnɔn nyɔle nin anwɔn kale.
ɔ sanlin ke, Nyanmian mgbɔmanfue'n-mɔ,
Nyanmian menian'n-mɔ nɔn bɛ kwalaa

mə be hunlin bé asie nın asu'n,
 ebele yê bé moja'n gualı ɔ."

19

5. *Alimva kunnunmun elie ejue'n*

¹ Ehi anzin, min 'tie a, n gɔ ti meninsɔnman anın
 nyanmiansu elɔ. Be le tian sele kpa be kan ke:

"Aleluya! Be yí yé Mın aye!

Bé ti ele'n, anunminnyanmɔn'n nɔn tunmin'n
 ti yé Nyanmian'n diɛ.

² Yí ndeɛ'n m'ɔ bua'n ti ananhɔle, eɛe ɔ ti fóón.

ɔ sanlın ke balasua'n m'ɔ si tutu bobolobe
 ɔ kele asie nın asu menian'n-mɔ ete'n,

Nyanmian a bu yí fɔɔ.

ɔ'a tua yí yí nwon kale,

afi ɔ'a hun Nyanmian ngɔa'n-mɔ."

6. *Kunnunmun elie ejue'n m'ɔ tian yí nnyuan'n*

³ Eɛe be kɔ han biekun ke:

"Aleluya! Be yí yé Mın aye!

ɔ sanlın ke Babilɔnɔn ewusanlan'n wɔ ebele dahuu."

⁴ Mgbain abulaa nɔn nnan'n nɔn naan nnan'n kɔ kɔtɔ be kɔ
 sɔ Nyanmian m'ɔ ti belemgbin bia nın asu'n. Bé nwan:

"Amin! Aleluya! Be yí Nyanmian aye!"

7. *Kunnunmun elie ejue'n m'ɔ tian yí nsan'n*

⁵ Mın 'tie a, n gɔ ti anie bie. Anie sɔ'n fi bia nın anun, yí nwan:

"Emɔ kwalaa mə be ti Nyanmian ngɔa

mə be man yí anyinnzɔ'n, mgbain o, mmatɔnman o,

emɔ kwalaa yí yé Nyanmian nın aye!"

⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, min 'tie a, n gɔ ti meninsɔnman anın'n. Bé
 nın'n te ke asue kpili agualie, ɔ te ke mgbanlanlan. Bé nwan:

"Aleluya! Be yí yé Mın aye!

ɔ sanlın ke yé Mın

m'ɔ ti yé Tunminfɔe Nyanmian'n

le di yí belemgbin'n.

⁷ Ye hán ngɔhɔa ye lí ndutue

ye wúla yí anunminnyanmɔn.

ɔ sanlın ke *Bɔa Baa nın atɔnvɔle mele nın a ju.

Yí yi kɔsɔ a sesie yí nwon a yue.

⁸ B'a man yí yi atın ke

ɔ wúla taladie fufue hyiein hyiein kpa

m'ɔ kpaci mə efian fíi nɔn man nın."

(Taladie fufue'n y'ɔ le Nyanmian anwɔntie mma'n-mɔ nyɔlie
 seɛe'n.)

⁹ Ehi a, bɔfɔe'n kɔ se mín ke: "Ejɔle ehi mə mun kan mın kele
 wɔ'n, kele. Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke: 'Nyila hán bé mə be 'di Bɔa Baa nın

atɔnvɔle alie'n bie'n!' ” Ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ ke: “Ejɔle ehi, Nyanmian muonun y'ɔ le kan ɔ, ɔ ti man ato.”

¹⁰ Mɔ bɔfɔe'n hanlin sɔ'n, n gɔ tu n gɔ tɔ yɪ ja nun mun sɔ yɪ. Ɔ kɔ se mɪn ke: “N'ε yɔ yɪ sɔ! Nɔn n di Nyanmian akɔa ke wɔ nɔn wɔ nianman'n-mɔ mɔ b'a le ananhɔle ejɔle'n mɔ Zozi yɪ hele bɛ'n b'a li'n. Sɔ Nyanmian! Ananhɔle ejɔle'n mɔ Zozi a yɪ a hele εmɔ'n y'ɔ le mɔ Nyanmian Wawε'n falɪ wulalɪ mgbɔmanfɔe'n-mɔ anɔan'n.”

ELALIE KASIAN NSU'N

1. Ekpanngɔ fufue'n nɔn sɔanlan'n m'ɔ ti sɔ'n

¹¹ Ehi anzin, mun 'nɪan an, anɪn nyanmian nɪn a buke, ekpanngɔ fufue kɔn kɔ fite. Sɔanlan'n m'ɔ ti ekpanngɔ sɔ nɪn asɔ'n, bε fele yɪ “Ananhɔlefɔe nɔn Fɔ́ɔ́nfɔe”. Ɔ bua menian'n-mɔ ndεε'n se se ε se ɔ kɔn ananhɔle nɪn ati εɔε. ¹² Yɪ nɪn'n jue ke sɪn, ε se ɔ sɔ belemgbin kele dɔn. B'a hele dunman kɔn yɪ nɔn. Se nɔn yɪ ngɔnmian an, sɔanlan fɪi nzi man dunman sɔ'n. ¹³ Yɪ taladie'n m'ɔ wula'n, moja a bɔ a gua nun. Sɔanlan sɔ'n, bε fele yɪ “Nyanmian Anɔan Ejɔle”. ¹⁴ Nyanmiansɔ kɔan mma'n-mɔ kwalaa titɪ mgbannngɔ nvufue sɔ bε si yɪ sɔ. Bε wowula ndaladie nvufue, bε le lin yê b'a nɔn ɔ, efian fɪi nɔn man nun. ¹⁵ Sɔanlan'n mɔ bε fele yɪ “Nyanmian Anɔan Ejɔle'n”, dadie nâ nâ kɔn fi yɪ nɔan nun fite. Dadie sɔ'n yê ɔ 'fa kun mân nɪn anɪn menian'n-mɔ mɔ bε nɔn yɪ nni man nɪn ɔ. Ɔ le bulale kpɔman yɪ sa nɪn ɔ 'fa kun bé mɔ bε kpɔ yɪ'n-mɔ. Ɔ 'tetia yɪ mgbɔfɔe'n-mɔ asɔ ɔ nunkun bé ke bé mɔ bε le bé ja bε nunkun divɪn baka mma'n bε hyuhyuin yɪ nzue'n. Tunminfɔe Nyanmian εya kpili'n mɔ ɔ a fe'n, ke yɪ sikpe'n 'kun menian'n-mɔ nɪn anɪn. ¹⁶ E 'nwun dunman'n mɔ b'a hele b'a gua yɪ taladie nɪn anɪn, m'ɔ kɔ yɪ sɔlɔwa nɪn anwɔn'n: “Melemgbin'n-mɔ Belemgbin, Mɪnlan'n-mɔ Amɪn.”

2. Nyanmiansɔ bɔfɔe'n m'ɔ jin senze nɪn anɪn'n

¹⁷ Ehi anzin, mun 'nɪan an, n gɔ nwun yɪ ke bɔfɔe kɔn jin senze nɪn anɪn. Ɔ le tɪan se se kpa fele nɔnman'n-mɔ kwalaaatin mɔ bε le tu bε sɪn'n ke: “Emɔ bála, bε yɪa bε lí alie kpili'n mɔ Nyanmian a tɔn'n. ¹⁸ Emɔ bála a li mmelemgbin'n-mɔ nɔn nzalafɔ naan. Emɔ bála a li mgbannngɔ'n-mɔ nɔn bé mɔ bε ti sɔ'n naan. Nganga o, bé mɔ bε ti man nganga o, mgbain o mmatɔnman o, emɔ bála a li bé naan.”

3. Naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe'n

¹⁹ Ehi anzin, mun 'nɪan an, n gɔ nwun naan'n nɔn asie nɪn asɔ mmelemgbin'n-mɔ. B'a hohuan bé εɔε menian'n-mɔ anɔan, bε 'kɔ a tɔa sɔanlan'n m'ɔ ti ekpanngɔ nɪn asɔ'n nɔn yɪ menian die'n-mɔ kɔn εɔε. ²⁰ εɔε nɪn anɪn, bε kɔ hyɪ naan'n nɔn ato kpɔmanfɔe'n nɔle. Ato kpɔmanfɔe sɔ'n y'ɔ yɔli asinbenwɔn

ninngɛ naan nɪn anyunnun ɛbɛɛ nɪn ɔ. Asinbenwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ m'ɔ yɔli'n y'ɔ falɪ lakalɪ bɛ mɔ bɛ sielɪ naan'n nzɔɛ'n bɛ nwɔn bɛ solɪ yɪ abaaba'n. Bɛ kɔ ju naan'n nɪn ato kpɔmanfɔvɛ nɪn anyɪnwɔsɔvɛ bɛ kɔ gua asubula sɪn'n mɔ like nvan nvan kɛ tui ndunmunlan wɔ nɪn nɪn anun. ²¹ Sɔanlan'n m'ɔ tɪ ɛkpanngɔ nɪn asɔ'n le dadɛ'n m'ɔ san yɪ nvan nɪn'n ɔ kɔ hun bɛ'bu nga'n-mɔ. Nnɔnman'n-mɔ kɔ li bɛ naan.

20

4. Afɔvɛ akpu kɔn'n

¹ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, anɪn bɔfɔvɛ kɔn fi nyanmɪansɔ ɔ le ju. ɔ le kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn'n sannvɛ'n nɪn ngɔnzɔngɔnzɔ kpili kɔn yɪ sa nɪn. ² ɔ kɔ hyɪ naan kɔkɔɛ'n, owo daba'n mɔ yɪ y'ɔ le Abɔnsanmɔn'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ *Satan'n. ɔ kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ'n kɔ bɔ yɪ kpaun dede afɔvɛ akpu kɔn. ³ Bɔfɔvɛ'n kɔ ju yɪ kɔ tɔ kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn nɪn anun, ɔ kɔ hala sɔ ɔ kɔ tɔ nɪn ɔ kɔ sie sɔ nzɔɛ. ɔ'a yɔ yɪ sɔ nɔn Satan a nnaka man mɔn nɪn anun menian'n-mɔ kɔn dede ɔ kɔ ju afɔvɛ akpu kɔn nɪn anvan. Sɛ afɔvɛ akpu kɔn'n sɪn an, ɔ di kɛ bɛ nyannji yɪ mɛɛ kaan anun.

5. Bɛ 'ba tɔ Abɔnsanmɔn sɪn nɪn anun

⁴ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun mmelemgbɪn bia-mɔ. Bɛ mɔ bɛ titɪ sɔ'n, bɛ kɔ man bɛ tunmin kɛ bɛ bɪa menian'n-mɔ ndɛɛ. Bɛ mɔ bɛ lelɪ Zozi bɛ lili mɔ bɛ lili yɪ nwɔn adanzɛ, mɔ bɛ hanlɪn Nyanmɪan Anvan ɛjɔɛ'n bɛ helelɪ menian'n-mɔ, mɔ bɛ hunlɪn bɛ'n, n gɔ nwun bɛ kɔsɔ bɛ ɛkala'n. Menian sɔ'n-mɔ a nzɔ man naan'n bie, ɛsɛ b'a nzɔ man yɪ abaaba'n bie. B'a man b'a nzɛ man bɛ naan'n nzɔɛ'n bie bɛ nwɔnman nɪn asɔ nɔn bɛ sa nɪn anwɔn. Bɛ fi ewue nɪn bɛ kɔ tinngɛ bɛ nɔn Kilisi kɔ li belemgbɪn dede afɔvɛ akpu kɔn. ⁵ (Menian nga'n mɔ bɛ wuli'n, bɛ diɛ, b'a ndinngɛ man dede afɔvɛ akpu kɔn'n sɪnlɪn) Alimɔva ewuetinngɛ nɪn anun. ⁶ Nyila nɔn anwɔntɛ hɔn bɛ mɔ bɛ wɔ alimɔva ewuetinngɛ nɪn anun'n! Ewue'n m'ɔ tɪan yɪ nnyuan'n le man tunmin bɛ sɔ. Bɛ 'kaci Nyanmɪan nɔn Kilisi tɛɛyɪfɔvɛ bɛ nɔn yɪ di belemgbɪn dede afɔvɛ akpu kɔn.

5. Abɔnsanmɔn a tɔ asɪ.

⁷ Sɛ afɔvɛ akpu kɔn'n sɪn an, bɛ 'ba yɪ Satan fi yɪ fiadɪ sua nɪn anun. ⁸ Sɛ bɛ yɪ yɪ a, ɔ 'kɔ a laka asɛ nɪn asɔ menian'n-mɔ, Gɔgɔ nɔn Magɔgɔ mɔ bɛ wɔ asɛ nɪn afannan nɪn asɔ'n. ɔ 'kokuan bɛ nvan nɔn bɛ kɔ tɔva Nyanmɪan bɛ kɔn. Menian sɔ'n-mɔ sɔnlɪn kɛ jenvie nɪn anvan anyɔan'n. ⁹ Bɛ kɔ tɔ bɛ kɔ sanndɪ asɛ'n lika kɔalaatin, bɛ kɔ bɛ ta bɛ si bɛ yɪa Nyanmɪan menian'n-mɔ nɔn kulo'n mɔ Nyanmɪan kulo'n. Nan sɪn fi anwunno ɔ kɔ tɔ menian sɔ'n-mɔ anun ɔ kɔ yala bɛ. ¹⁰ Abɔnsanmɔn m'ɔ laka menian'n-mɔ'n, bɛ kɔ ju yɪ bɛ kɔ tɔ asubula sɪn'n mɔ like nvan

nvan ke tui ndunmunlan'n wɔ nun nɔn anun. Sɪn sɔ nɔn anun yɛ naan'n nɔn ato kpɔmanfɔvɛ'n gua ɔ. Bɛ 'nwun yalɛ kɔngɔɛ nɔn eyua cɪan daa.

6. Kasian ndɛɛ ebua'n

¹¹ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun belemgbɪn bia fufue kpili kɔn, ɔ nɔn sɔanlan'n m'ɔ ti sɔ'n. Anwunno'n nɔn asɪɛ'n kɔ nwanndi yɪ nyunnun, b'a nnwun man bɛ bɔsɔ fɪ kɔn. ¹² Mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun bɛ mɔ b'a wu'n-mɔ, mgbain nɔn mmatɔnman. Bɛ jijin belemgbɪn bia nɔn anyunnun ɛbɛɛ. Bɛ kɔ buke buke kalata'n-mɔ anun. Bɛ kɔ buke kalata kɔn biekun kɔsɔ anun. Kalata sɔ'n y'ɔ ti ngɔan kalata nɔn ɔ. Bɛ nɪan bɛ mɔ b'a wu'n-mɔ nyɔɪɛ'n mɔ b'a hɛɛ b'a gua kalata'n-mɔ anun nɔn anwɔn bɛ bua bɛ ndɛɛ. ¹³ Asue jenvie'n kɔ kpɔ menian mɔ bɛ wuli nun'n. Ewue nɔn ɛbɔɔ kɔsɔ kɔ yɪ bɛ diɛ'n-mɔ kɔ fite fite. Bɛ nɪan sɔanlan kɔn nyɔɪɛ nɔn anwɔn bɛ bua yɪ ndɛɛ. ¹⁴ Bɛ kɔ ju ewue nɔn ɛbɔɔ bɛ gua asubula sɪn nɔn anun. (Asubula sɪn sɔ'n y'ɔ ti ewue'n m'ɔ tian yɪ nnyuan nɔn ɔ.) ¹⁵ Sɔanlan biala mɔ b'a ngɛɛ man yɪ dunman ngɔan kalata nɔn anun'n, sɔanlan sɔ'n, bɛ 'ju yɪ bɛ tɔ asubula sɪn nɔn anun.

21

7. Zoluzalɛmɔn fɔfɔɛ'n

¹ Ehi anzin, mɪn 'nɪan an, n gɔ nwun anwunno fɔfɔɛ kɔn ɔ nɔn asɪɛ fɔfɔɛ kɔsɔ kɔn. Afi anwunno daba'n nɔn asɪɛ daba nɔn abɔsɔ a nunnun. Jenvie'n kɔsɔ a nunnun. ² N gɔ nwun anwɔntɪ kulo'n, Zoluzalɛmɔn fɔfɔɛ'n. ɔ fi Nyanmɪan anwɔn ɛɔ anwunno ɔ lɛ ju. ɔ ti kɛ atɔnvɔɛ balasua mɔ ɔ'a li yɪ nɔn kanlanman kpa ɔ lɛ kɔ a lɛ yɪ hun atɪn ɔ. ³ N gɔ ti anɪɛ bie, ɔ fi Nyanmɪan belemgbɪn bia nɔn anun ɛɔ. Anɪɛ sɔ'n lɛ tɪan seɛ kpa kan kɛ: “Kulo ehi asɔ yɛ Nyanmɪan 'ba tanlan wɔ menian'n-mɔ afian sian diɛ nɔn ɔ. ɔ nɔn bɛ 'ba tanlan. Bɛ 'kaci yɪ menian, yɛ yɪ kɔsɔ ɔ 'kaci bɛ Nyanmɪan. ⁴ ɔ 'cici bɛ nyɪn abɔ ɛmɔn'n kɔalaatin, sɔanlan mma nwu man fɪ kɔn, sɔanlan mma nyɪ man awɔɛ fɪ kɔn, sɔanlan mma nwun man yalɛ fɪ kɔn. Afi daba ninngɛ'n-mɔ a kpɛ nun.”

⁵ Mɔ anɪɛ'n hanlɪn sɔ yuel'n, sɔanlan'n m'ɔ ti belemgbɪn bia nɔn asɔ'n kɔ han kɛ: “Sian diɛ, mɪn bɔ ninngɛ'n-mɔ kɔalaa nɔvɔɛɛ biekun.” ɛsɛ ɔ kɔ se mɪn kɛ: “Kɛɛ ɛjɔɛ ehi, afi mɪn ɛjɔɛ'n ti ananhɔɛ, ɔ fata kɛ sɔanlan biala de di.” ⁶ ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “ɔ'a kpɪn sɔ! N di Alɪfa nɔn Omɛga, n di abɔbɔ nɔn ayuelɪɛ. Sɔanlan biala mɔ nzuhɔɛ lɛ kun yɪ'n, mɪn 'man yɪ ngɔan asutile nzue'n bie maan ɔ nɔn yɪ mgban. ⁷ Sɔanlan biala m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ɔ 'nyan acɛdiɛ sɔ'n. Mɪn 'kaci yɪ Nyanmɪan, yɪ kɔsɔ ɔ 'kaci mɪn wa. ⁸ Nan bɛ mɔ bɛ ngɔala man bɛ hue si si Zozi sɔ'n, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ nne man Zozi bɛ nni man ananhɔɛ nun'n, ɔ nɔn busɔfɔvɛ mma'n, ɔ nɔn bɛ mɔ bɛ kun menian'n, ɔ nɔn bɛ mɔ

be bo ajɔamannin'n, ɔ non bé mɔ be yɔ baye ninng'e'n, ɔ non bé mɔ be sɔ amvan'n, ɔ non atofue'n-mɔ kwalaa'in, bé lika die y'ɔ le asubula sîn nun anun mɔ like nvan nvan ke tui ndunmunlan'n wɔ nun nin anun. Ewue m'ɔ tian yí nnyuan nin anun."

⁹ Ehi anzin, mmɔfue nsu'n mɔ be lile kangɔ nsu'n mɔ kasian munnzue'n-mɔ a yi bé'n, bé nunhan kun kɔ a kɔ han kɔ hele mín ke: "Bala maan n géle wɔ atɔnvɔle balasua'n, *Bua Baa nin ayi'n." ¹⁰ ɔ kɔ fa mín wawɛ nun ɔ non mín kɔ hɔ buka kpili kannanganlaun kun asu. ɔ kɔ hele mín anwɔntɛ kulo'n mɔ be fele yí Zoluzalemɔn'n. ɔ fi Nyanmian anwɔn elɔ anwunno ɔ le ju asi. ¹¹ Nyanmian anunminnyanmɔn'n le ta kulo sɔ nun asu. Kulo sɔ'n ta ke ebue'n mɔ be mian yí nwɔn'n. ɔ ta ke ebue'n mɔ be fele yi zvasipɔ'n m'ɔ ti minmian-minmian ke ebue'n mɔ be fele yí kilisitali'n. ¹² B'a le kulo nin anwɔn dede ɔ'a yia. Yí nwɔn ele'n mɔ b'a le'n, sɔ hɔli anwunno kpa. B'a kpikpe anvan bulu non nnyuan b'a gua yí nwɔn. Yê anvan biala anun, nyanmiansu bɔfue kun jin ebɛɛ. Izalayɛ nvilie bulu non nnyuan'n, b'a hele kun biala dunman anvan sɔ'n-mɔ asu. ¹³ Kulo nin anwɔn ele mɔ b'a le'n, yí ebue nnan'n kwalaa asu, b'a kpikpe anvan nsan b'a gua yí nwɔn. Yí ebue kun'n m'ɔ kɔ lika mɔ senze'n fite'n: anvan nsan. M'ɔ kɔ lika mɔ senze'n tɔ'n: anvan nsan. Sɔɔ: anvan nsan. Ngua: anvan nsan. ¹⁴ Yí nwɔn'n mɔ b'a le'n, b'a fa nyɔbue bulu non nnyuan yê b'a wula yí bu ɔ. Bua baa'n *mmɔfue bulu non nnyuan'n, b'a hele bé dunman nyɔbue sɔ'n-mɔ asu.

¹⁵ Bɔfue'n m'ɔ le kan ejɔle'n kele mín'n, ɔ le baka kun yí sa nun. Baka sɔ'n ti esika kɔkɔɛ. Be fa be susu ninng'e. ɔ 'fa susu kulo'n, yí nwɔn'n mɔ b'a le'n, ɔ non yí anvan'n-mɔ. ¹⁶ Kulo nin anwɔn ele'n mɔ b'a le'n, yí kwalaa se. Bɔfue'n kɔ susu kulo'n, yí tinndun'n ti cilo akpu nnyuan cilo eya nnyuan, yí tetele'n, non yí sɔ anwunno'n ke ɔ ti yí nin anun, bie ndala man bie. ¹⁷ ɔ kɔ susu tale'n kusɔ. ɔ bɔ yí bu yí asi m'ɔ kɔ anwunno'n, ɔ ti metili abulasian non nnan. ɔ susuli yí ke menian'n-mɔ kpɔn susu bé ninng'e'n. ¹⁸ Ebue'n mɔ be fele yí zvasipɔ'n, yê b'a fa b'a le yí nwɔn ɔ. Kulo'n muonun die, be le esika kɔkɔɛ kpa yê b'a si ɔ. Be nian nun an, be nwun yí nzin ke bondoman. ¹⁹ Kulo nin anwɔn mɔ b'a le'n, nyɔbue mɔ yí nwɔn cian yê b'a fa b'a wula yí bu ɔ. B'a fa b'a tɔtɔ nun maan ɔ'a yɔ kanlanman kpa. Alimva ebue die'n, be fele yí zvasipɔ. M'ɔ tian yí nnyuan'n, be fele yí safii, m'ɔ tian yí nsan'n, bé fele yí agati, m'ɔ tian yí nnan'n, be fele yí emelodi, ²⁰ m'ɔ tian yí nnun'n, be fele yí oninkisi, m'ɔ tian yí nsian'n, be fele yí saadvanun, m'ɔ tian yí nsu'n, be fele yí kilizoliti, m'ɔ tian yí mɔcɔe'n, be fele yí belili, m'ɔ tian yí nguanlan'n, be fele yí topazi, m'ɔ tian yí bulu'n, be fele yí kilizopalazi, m'ɔ tian yí bulu non kun'n, be fele yí tulukvazi, m'ɔ tian yí bulu non nnyuan'n, be fele yí ametisiti. ²¹ Anvan bulu

nɔn nnyuan'n, be le like'n mɔ be fa be yɔ afile'n, yê b'a fa b'a yɔ ɔ. Kulo nɔn asɔ gua'n tɪ esika kəkɔle kpa, be nɪan nɪan an, be nwun yɪ nzin ke bondoman.

²² M'an nɔwun man asɔnɪn sua kulo sɔ nɪn asɔ. ɔ sanlɪn ke yê Mɪn m'ɔ tɪ Tunminfɔe'n ɔ nɔn Bɔa baa'n yê be tɪ asɔnɪn sua nɪn ɔ. ²³ Be mgbɔnnde man senze nɔn sala kulo sɔ nɪn asɔ. Afɪ Nyanmian anunminnyanmɔn'n ta kulo nɪn asɔ yê Bɔa Baa'n tɪ sɔ kanlannɪe. ²⁴ Mân nɪn anun menian'n-mɔ 'ba nanndɪ yɪ jawe nɪn anun. Asɪe nɪn asɔ mmelemgbin'n-mɔ kɔsɔ 'ba fa bé anunminnyanmɔn'n be bɔka sɔ. ²⁵ Kulo nɪn asɔ anɔvan'n-mɔ la sɔ cɪan daa, be nnyin man, ɔ sanlɪn ke alɪsan nɔn man ebele. ²⁶ Be 'ba fa mân nɪn anun anwɔnndɪe'n nɔn anunminnyanmɔn'n kɔalaa be ba kulo sɔ nɪn asɔ. ²⁷ Like ete fɪ ngɔ man kulo sɔ nɪn asɔ. Sɔvanlan mɔ yɪ abalabɔ'n tɪ ete anaan ɔ di ato'n, ɔ ngɔ man kulo sɔ nɪn asɔ bie. Bé mɔ b'a hele bé dunman wɔ Bɔa Baa'n ngvan kalata nɪn anun'n, bé ala yê be 'kɔ kulo sɔ nɪn asɔ ɔ.

22

Ngvan baka'n

¹ Eɛe bɔfɔe'n kɔ hele mɪn ngvan asue'n. Asue sɔ nɪn anyɪn'n tɪ junlɪn junlɪn, ɔ tɪ ke ebɔe'n mɔ be fele yɪ Kilisitalɪ'n. Asue sɔ nɪn ati'n fi Nyanmian nɔn Bɔa Baa'n bé belemgbin bia nɪn anun. ² ɔ sɪn kulo nɪn asɔ gua nɪn afian. Yɪ nɔvan nnyuan nɪn asɔ yê ngvan baka'n jin ɔ. Baka sɔ'n, ɔ su kpê bulu nɔn nnyuan afɔe kɔn anɔvan. Sala biala ɔ su kɔn. Be fa yɪ nyâ'n be yɔ mân nɪn anun menian'n-mɔ ayile. ³ Like fɪ kɔn nɔn man kulo sɔ nɪn asɔ mɔ Nyanmian 'bɔ yɪ sasan ɔ.

Nyanmian Kpili nɔn *Bɔa Baa'n, be 'ba fa bé belemgbin bia'n be sie kulo sɔ nɪn asɔ, yê yɪ ngɔa'n-mɔ 'ba sɔ yɪ. ⁴ Be 'nwun Nyanmian anyunnun, ɔ 'kele yɪ dunman'n gua bé nwɔnman nɪn asɔ. ⁵ Alɪe ngɔ san man kulo sɔ nɪn asɔ, be ngɔ sɔ man kanlannɪe ebele, eyua kɔsɔ ngɔ fi man ebele, ɔ sanlɪn ke Nyanmian muonun 'ba ta bé nwɔn. Bé kɔsɔ be 'di belemgbin cɪan daa.

Kalata nɪn agualɪe nɪn

⁶ Bɔfɔe'n kɔ han kɔ hele mɪn ke: “Ejɔle eɪɪ-mɔ tɪ ananhɔle, ɔ fata ke sɔvanlan biala de di. Yê Mɪn Nyanmian mɔ ɔ'a fa yɪ Wawɛ'n ɔ'a wula yɪ mgbɔmanfɔe'n-mɔ anun'n, ɔ a yɪ bɔfɔe'n ke ɔ bála ɔ'a han ninngɛ mɔ ɔ 'ba a kɪkaala nɪn anwɔn ejɔle ɔ héle yɪ ngɔa'n-mɔ.”

⁷ Zozi nwan: “Nɪan, mɪn 'ba kɪkaala! Bé mɔ be de kalata eɪɪ anun ejɔle'n mɔ Wawɛ nɪn a han'n be di'n, nyila hán bé.”

⁸ Mɪn Zɔvan, mɪn di adanzɪe ke m'an tɪ ejɔle sɔ'n-mɔ, eɛe m'an nwun yɪ mɪn nyɪnsɔ. Mɔ n nwunlɪn ninngɛ sɔ'n-mɔ, mɔ eɛe n yuelɪ ejɔle'n tie'n, n gɔ tu n gɔ tɔ bɔfɔe'n m'ɔ anɪn ɔ le kan ejɔle'n

kele mín nún aja nun n gɔ sɔ yí. ⁹ Mɔ n yɔlɪ sɔ'n nán ɔ'a han ɔ'a hele mín kɛ: “N'ɛ yɔ yí sɔ! N dɪ yé Mɪn akɔa kɛ wɔ. N dɪ yé Mɪn akɔa kɛ wɔ nianman'n-mɔ mɔ bɛ tɪ mgbɔmanfɔɛ'n. N dɪ yé Mɪn akɔa kɛ bɛ kwalaa mɔ bɛ de kalata ɛhɪ anun ɛjɔlɛ'n bɛ dɪ'n. Yí tɪ, sɔ Nyanmɪan kɔnmgbɔ cein ala.”

¹⁰ Ɛhɪ anzin, ɔ kɔ han kɔ hele mín kɛ: “Wawɛ nún Anvɔn Ɛjɔlɛ'n mɔ a hele yí kalata ɛhɪ anun'n, n'ɛ sie sɔ nzɔlɛ. Ɔ sanlɪn kɛ ninngɛ sɔ'n-mɔ kwalaa mɛlɛ'n mɔ bɛ helelɪ nún a kpunngɛ. ¹¹ Svanlan m'ɔ yɔ nyɔlɛ ɛtɛ'n, ɔ bɔ mɔndɪnlɪn ɔ yɔ nyɔlɛ ɛtɛ sɔ'n ɔ hɔ yí nyunnun. M'ɔ kulo yí nwɔn ɛfian'n, ɔ bɔ mɔndɪnlɪn ɔ gúa yí nwɔn ɛfian ɔ hɔ yí nyunnun. Nan svanlan kɔsɔ m'ɔ kulo ye ɛyɔlɛ'n, ɔ bɔ mɔndɪnlɪn ɔ yɔ ye sɔ'n ɔ hɔ yí nyunnun. Svanlan kɔsɔ mɔ yí nwɔn tɪ'n, ɔ bɔ mɔndɪnlɪn ɔ tánlan anwɔntɛ nún anun.”

¹² Zozi nwan: “Nɪan, mɪn 'ba kɪkaala! Mɪn nɔn svanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili nún anwɔn ahatua lɛ ba. ¹³ N dɪ Alifa nɔn Omega, n na bɛ tɪ, n na bɛ bɔ ati, n dɪ abɔbɔ n dɪ ayuelɛ.”

¹⁴ Nyila hán bɛ mɔ bɛ kpɔ bɛ taladiɛ'n. Ɔ sanlɪn kɛ bɛ le atɪn bɛ sɪn anvɔn nún anun bɛ wɔlɔ kulo nún anun bɛ di baka mma'n m'ɔ man ngvɔn'n bie. ¹⁵ Nan busuɔfɔɛ mma, bɛ mɔ bɛ yɪ jiliwa, ajɔamannɪn mma, bɛ mɔ bɛ kun menian, bɛ mɔ bɛ sɔ anvɔn ɔ nɔn bɛ kwalaa mɔ bɛ kulo ato elie'n, bɛ dɪɛ, bɛ ngɔ man kulo sɔ nún asɔ bie.

¹⁶ “Mín Zozi, m'an svan mín bɔfɔɛ'n kɛ ɔ nánndɪ Asɔnɪn'n-mɔ anun ɔ hán ɛjɔlɛ sɔ'n kwalaa ɔ héle ɛmɔ. N dɪ belemgbɪn Davidi afilie nún anun svanlan. N dɪ alibahɪan nzalama'n m'ɔ ta sɛlɛ'n”.

¹⁷ Nyanmɪan Wawɛ'n nún atɔnvɔlɛ balasua'n nwan: “Bala!” Svanlan m'ɔ kɔ tɪ ɛjɔlɛ sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ hán kɛ: “Bala!” Svanlan mɔ nzuhɔɛ lɛ kun yí'n, ɔ bála. Svanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ nún ngvɔn nzue'n bie'n, ɔ bála a nún bie mgbɔn.

¹⁸ Mín Zvɔn, mɪn kannzɔ bɛ kwalaa mɔ bɛ lɛ tie ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmɪan Wawɛ nún a yɪ a hele wɔ kalata ɛhɪ anun'n kɛ: Sɛ svanlan kɔn tɔ ɛjɔlɛ ɛhɪ asɔ bie a, Nyanmɪan 'tua yí kalɛ ɔ man munnzue'n mɔ ɔ 'kan mán'n mɔ b'a hele yí ɛjɔlɛ wɔ kalata ɛhɪ anun'n kan yí maan ɔ bɔ sɔ. ¹⁹ Ɛsɛ sɛ svanlan kɔn yɪ ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmɪan Wawɛ nún a yɪ a hele wɔ kalata ɛhɪ anun'n bie a, yí ngvɔn baka baa dɪɛ'n, Nyanmɪan 'tva yí de. Ɛsɛ anwɔntɛ kulo'n mɔ b'a han yí nwɔn ɛjɔlɛ wɔ kalata ɛhɪ anun'n, Nyanmɪan mman man svanlan sɔ'n ngɔ man ɛlɔ bie.

²⁰ Svanlan'n m'ɔ lɛ kan ɛjɔlɛ sɔ'n-mɔ'n nwan: “Yuo, mɪn 'ba kɪkaala.”

Amin! Yé Mɪn Zozi, bala!

²¹ Yé Mɪn Zozi nwún ɛmɔ kwalaa anwɔn anwunnvɔɛ!